RÁDCE DUCHOVNÍ.

ČASOPIS KNĚŽSTVA ČESKOSLOVANSKÉHO.

Redaktor:

Msgr. FRANTIŠEK VANĚČEK,

čestný komoří Jeho Svatosti, sídelní kanovník vyšehradský.

ROČNÍK XVIII

V PRAZE.

TISK A MAJETEK CYRILLO-METHODĚJSKÉ KNIHTISKÁRNY V. KOTRBA.

1911.

Obsah XVIII. ročníku.

I. Řeči nedělní a sváteční.

Str.

Neděle I. adventní. První a druhé příští Páně. Příprava na ně. V. M. Váchal 1
Neděle I. adventní Kl. Markrab 4
Neděle I. adventní. J. Staněk 7
Neděle II. adventní. Následováním Jana Křt. nejlépe se připravíme na příští Páně V. M. Váchal 8
Neděle II. adventní. Ježíš Kristus jest v pravdě očekávání národů. Dle Hansjakoba Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 11
Neděle II. adventní. J. Staněk 15
Neposkvrněné početí Panny Marie. Jediná blahoslavená Panna Maria zůstala zvláštní milostí vzhledem na zásluhy Ježíše Krista uchráněna hříchu dědičného. R. S. 16
Neposkvrněné početí blah. P. Marie. I. Co věročlánek obsahuje, II. na čem se zakládá a III. jaký význam pro nás má. Fr. Vaněček 20
Slavnost Neposkvrněného Početí Panny Marie. J. Staněk 25
Neděle III adventní. Sv. Jan ukazuje, jak máme světiti dobu adventní a připraviti se na příchod Páně. V. M. Váchal 27
Neděle III. adventní. O vznešené důstojnosti člověka. Vojtěch Černý . 30
Neděle III. adventní. J. Staněk 33
Neděle IV. adventní. V čem záleží pravá příprava na příchod Páně. V. M. Váchal 34
Neděle IV. adventní. Dle Jiřího Patisse T. J. dr. Antonín Ondroušek . 37
Neděle IV. adventní. J. Staněk 42
Hod boží vánoční. Kterak se obnovuje narození Páně. Kl. Markrab . . 44
Hod boží vánoční. Spasitel navrátil Bohu slávu a lidem pokoj. A. Dostál 48
Svátek sv. Štěpána. Tři tvrdé ořechy z koledy sv. Štěpána. Fr. Vaněček 52
Svátek sv. Štěpána. Zbraně, jimiž si sv. Štěpán vybojoval korunu slávy 56
Na poslední den v roce. Člověk bez náboženství. Vojtěch Černý 97
Na den Obřezání Páně či Nový rok. Kdy bude Hospodin strážcem naším v novém roce? R. S. 102
Nový rok. Duch Kristův budiž v novém roce duchem naším! Fr. Vaněček 106
Nový rok. Krátké výklady evangelií. Upravil Jos. Staněk. 110
Sv. Tři králové. Rozum nás vede nutně k poznání Pána Boha. Fr. Vaněček 112
Na den sv. Tří králů. Svědomí člověka. Fr. Vaněček. 117
Zjevení Páně. Krátké výklady evangelií. Upravil Josef Staněk 121

Str.

Neděle I. po Zjevení Páně. Děti mají svaté právo obdržeti od svých rodičů náboženskou výchovu. R. S. 122
Neděle I. po Zjevení Páně. Krátké výklady evangelií. Upravil Jos. Staněk 128
Neděle II. po Zjevení Páně. Nejsv. Jména Ježíš. † František Ekert . . . 130
Neděle II. po Zjevení Páně. Manželství — svátost. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 136
Jména Ježíš. Fr. Vaněček. 142
Před trůnem božím. Návod pro kněze, jak by se mohly konati lidové celodenní adorace. Napsal J. O., adorátor 161
Neděle III. po Zjevení Páně. (Na slavnost sv. rodiny Ježíš, Maria, Josef.) Rodina a náboženství. Dr. Antonín Ondroušek 180
Neděle III. po Zjevení Páně. Krátké výklady evangelií. Dle prastarého originálu upravil Josef Staněk 185
Neděle IV. po Zjevení Páně. O pronásledování církve † František Ekert 187
Neděle IV. po Zjevení Páně. Jos. Staněk 190
Očišťování Panny Marie či Hromnic. Homilie R. S. 191
Očišťování Panny Marie. Jos. Staněk 195
Neděle V. po Zjevení Páně. Odkud koukol? Bohumír Tomíček 196
Neděle V. po Zjevení Páně. Jos. Staněk 199
Neděle Devítník. Starost o spásu duše. Vojtěch Černý 201
Neděle Devítník. Jos. Staněk 204
Neděle I. po Devítníku. Veřejný život Páně — život modlitby. Dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 205
Neděle I. po Devítníku (Sexagesima). Dle Jiřího Patisse T. J. dr. Antonín Ondroušek 211
Neděle II. po Devítníku. Co je svatopostní čas pro křesťana. Vojtěch Černý 217

David. Pět ranních promluv pro dobu postní. Napsal a přednesl Fr. Knížek, farář.

I. Davidovo mládí 241
II. David muž 246
III. David král 250
IV. Davidův hřích 254
V. Davidovo pokání 258

Sedm posledních slov Krista Pána na kříži. Cyklus postních kázání. Napsal Vojtěch Černý

I. 263
II. 267
III 272
IV. 277
V. 281
VI. 285
VII. 288

Zvěstování Panny Marie. Pokora základem spasení. Klement Markrab . 292
Veliký pátek. Zázraky při smrti Spasitele dokazují jeho božství. R. S. . 305
Slavnost Vzkříšení Páně. Dle Jiřího Patisse T. J. dr. Ant. Ondroušek . 310
Hod boží velikonoční. Kristus vstal z mrtvých ráno, po jaru, v zahradě. Vojtěch Černý 316
Pondělí velikonoční. Ježíš Kristus jest pravý Bůh, proto musíme učení jeho věřiti, v něho doufati, jej milovati a jemu se klaněti. R. S . . 318
Pondělí velikonoční. Fr. Vaněček 323
Neděle I. po velikonoci. Církev učitelkou. Dr. Al. Kudrnovský 328
Neděle I. po velikonoci. I. Zpověď pochází od Boha, II. zpověď vede k Bohu. Fr. Vaněček 333
Neděle II. po velikonoci. Duše po smrti. Dr. Al. Kudrnovský 335
Neděle II. po velikonoci. Vzájemná známost dobrého pastýře Krista a jeho oveček. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 339
Neděle III. po velikonoci. Bytosti nebeské. Dr Al. Kudrnovský 344
Neděle III. po velikonoci. O vlastnostech víry. † Fr. Ekert 348
Neděle IV. po velikonoci Bytosti zavržené. Dr. Al. Kudrnovský 353

Str.
Neděle IV. po velikonoci. Homilie: Působení Ducha svatého. † František Ekert . . . 357
Sv. Jana Nepomuckého. Kl. Markrab . . . 369
Sv. Jana Nepomuckého. Křesťan sám může sebe učiniti nešťastným. Dle P. R. Grasera O. B. V. M. Váchal . . . 372
Neděle V. po velikonoci. Vyvolávání duchů. Dr. Al. Kudrnovský . . . 375
Neděle V. po velikonoci. Jaký mají počátek křížové dny, proč jsou ustanoveny a s jakým úmyslem se mají konati. Vojtěch Černý . . . 379
Nanebevstoupení Páně. B. H. . . . 383
Slavnost Nanebevstoupení Páně. Kristovo nanebevstoupení jest odměna jeho života. Vojtěch Černý . . . 387
Neděle VI. po velikonoci. Obcování svatých. Dr. Al. Kudrnovský . . . 391
Neděle VI. po velikonoci. Kdy jsou skutky naše dobré a záslužné? Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. . . . 396
Hod boží svatodušní. Ovoce Ducha sv.: láska, radost, pokoj. Fr. Vaněček 401
Hod boží svatodušní. Oheň Ducha svatého. Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 406
Pondělí svatodušní. B. H. . . . 411
Pondělí svatodušní. Ti, kteří více tmu milují než světlo. Minimus . . . 415
Slavnost Nejsvětější Trojice. Fr. Seyvalter . . . 433
Neděle I. po sv. Duchu. Kristus stále mezi námi. Dle starších pramenů V. M. Váchal . . . 438
Neděle II. po sv. Duchu Frant. Seyvalter . . . 442

Cyklus o častém sv. přijímání. Dle J. Lintelo S. J. »Das euchar. Triduum« (Saarlouis 1911.)

Neděle II. po sv. Duchu. Dekret o častém svatém přijímání a jeho význam. V. M. Váchal . . . 445
Neděle III. po sv. Duchu. Pán Ježíš si přeje, abychom častěji přijímali. V. M. Váchal . . . 448
Neděle III. po sv. Duchu. Dobrý pastýř. Fr. Vaněček . . . 451
Slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla. Dle Ondřeje Hamerle C. Ss. R. dr. Antonín Ondroušek . . . 455
Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla. Fr. Seyvalter . . . 458
Neděle IV. po sv. Duchu. Navštívení Panny Marie. Jak se jeví účinky Ducha svatého? Fr. Vaněček . . . 464
Neděle IV. po sv. Duchu. Navštívení Panny Marie. Veliké skutky boží prokázal Pán Panně Marii; veliké skutky prokázal i nám. R. S. . . . 469
Neděle V. po sv. Duchu. Potřeba nadpřirozeného života; účinky sv. přijímání. V. M. Váchal . . . 497
Neděle V. po sv. Duchu. Svědomí jest jako kniha, kterou třeba uchovávati a jí se vzdělávati. Fr. Vaněček . . . 500
Neděle VI. po sv. Duchu. Ježíš dosud činí zázraky. Frant. Čech . . . 505
Neděle VI. po sv. Duchu. O vytrvalosti až do konce Dle kardinála Henry Ed. Manninga . . . 508
Neděle VII. po sv. Duchu. Kl. Markrab . . . 516
Neděle VII. po sv. Duchu. Dr. Antonín Ondroušek . . . 519
Neděle VIII. po sv. Duchu. »Vydej počet z vladařství svého!« Dle Hamrle Jan Nep. Josef Holý O. Praem. . . . 522
Neděle VIII. po sv. Duchu. O svátosti svěcení kněžstva. † František Ekert . . . 527
Neděle IX. po sv. Duchu. Kl. Markrab . . . 531
Neděle IX. po sv. Duchu. V čem spočívá význam IV. božího přikázání? R. S. . . . 534
Neděle X. po sv. Duchu. Moderní fariseus a publikán. Dle Busla Jan Nep. Jos. Holý O. Praem . . . 561
Neděle X. po sv. Duchu. Dar rozumu. Fr. Vaněček . . . 566
Nanebevzetí Panny Marie. Panna Maria jest královnou všech svatých. Bohumír Tomíček . . . 570
Nanebevzetí Panny Marie. Panna Maria jest mocnou královnou nebeskou. V. M. Váchal . . . 573
Neděle XI. po sv. Duchu. Dr. Antonín Ondroušek . . . 576

Str.
Neděle XI. po sv. Duchu. Jos. Staněk 580
Neděle XII. po sv. Duchu. V čem záleží pravá láska a kterak k ní přijdeme. Vojtěch Černý 581
Neděle XII. po sv. Duchu. Víra jest základem spásy naší. † František Ekert 584
Neděle XIII. po sv. Duchu. Sv. andělů strážných. V. M. Váchal 589
Neděle XIII. po sv. Duchu. Andělů Strážných. Zbožný křesťan koná úřad anděla, jak konal jej sám Ježíš Kristus. Fr. Vaněček 593
Narození Panny Marie. Maria příčinou naší radosti. V. M. Váchal . . . 596
Narození Panny Marie. Kolébka Marie Panny. Fr. Vaněček 601
Jména Panny Marie. Dobře vychované děti — největším štěstím rodičů. Přeložil R. S. 625
Neděle XIV. po sv. Duchu. Dva páni a jejich prapory. Vojtěch Černý . 631
Neděle XV. po sv. Duchu. Homilie evangelia. R. S. 634
Neděle XV. po sv. Duchu. Jos. Staněk 638
Neděle XVI. po sv. Duchu. Jos. Staněk 640
Neděle XVI. po sv. Duchu. Výmluvy před častým sv. přijímáním. Dle J. Lintelo S. J. V. M. Váchal 642
Sv. Václav. Výchovné prostředky sv. Václava. Fr. Vaněček 645
Slavnost sv. Václava. Láska k vlasti. Dr. Antonín Ondroušek 649
Neděle XVII. po sv. Duchu. Slavnost růžencová. Přednosti modlitby sv. růžence. Bohumír Tomíček 652
Neděle XVII. po sv. Duchu. Jos. Staněk 654
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Plané úvaby před častějším přijímáním. Dle J. Lintelo S. J. V. M. Váchal 656
Neděle XVIII. po sv. Duchu. Opovážlivé posuzování. Dle Schmitta Jan Nep Josef Holý O. Praem. 659
Neděle XIX. po sv. Duchu. Posvěcení chrámu Páně. Chrám je malé nebe. Kl. Markrab 689
Neděle XIX. po sv. Duchu. Posvěcení chrámu Páně. Časté přijímání a mše sv. Dle J. Lintelo S. J. »Das euch. Triduum« V. M. Váchal . 694
Neděle XX. po sv. Duchu. Pamatujme na včasné zaopatření nemocných. R. S. 698
Neděle XX. po sv. Duchu. Zázraky v církvi katolické. V. M. Váchal . 703
Neděle XXI. po sv. Duchu. Že máme jeden druhému odpouštěti. Klement Markrab 707
Neděle XXI. po sv. Duchu. Cena duše lidské. Frant. Bartoš 710
Slavnost Všech svatých. V zástupu svatých jsou apoštolé, mučedníci, vyznavači a panny. Fr. Vaněček 713
Svátek Všech svatých. P. Ant. Rejzek T. J. 718
Neděle XXII. po sv. Duchu. Pravda o lži. Dle Jak. Schmitta Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 753
Neděle XXII po sv. Duchu. Pokouší svět. Fr. Vaněček 759
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Časté přijímání nejlepší oporou víry. V. M. Váchal 763
Neděle XXIII. po sv. Duchu. Vyšší důvod zázraků Páně. Fr. Vaněček 765
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Různý význam zrna hořčičného. R. S. . . 769
Neděle XXIV. po sv. Duchu. Jos. Staněk 774
Neděle poslední po sv. Duchu. O věčnosti. Dle Hamerle Jan Nep. Jos. Holý O. Praem. 775
Neděle XXV. po sv. Duchu. Jos. Staněk 781

II. Řeči příležitostné.

Řeči blahoslaveného faráře arského . . 60, 144, 219, 473, 603, 663, 725, 783
Sv. Anny. Proč mají matky křesťanské své děti k pobožnosti vésti? R. S. 539
Na den Všech věrných dušiček. Hřbitovy. Dr. Antonín Ondroušek . . . 722

Str.

III. Část vědecká.

Občanské právo manželské jest v mnohých případech přísnější, než manželské právo kanonické. Dle dra. Josefa Porzera pro »Rádce duchovního« upravil R. S. 63
Stáří primokommunikantů. Podává R. S. 69
Časový spolek 72
O povinnostech manželského života. Referuje R. . . 75, 157, 232, 303, 362
Právní přítel a rádce. Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva. Pořádá dr. Antonín Brychta 79, 160, 231
Krátké výklady evangelií. Jos. Staněk 80
List o Sillonu. Oběžník našeho sv. Otce papeže Pia X. arcibiskupům a biskupům francouzským 80
O Mariánské družině kněžské. Promluvil dr. Eug. Kadeřávek v ustavující schůzi 96
Jakub Balmes. K stoleté památce. Jos. Kyselka 146
Nemlčte! Úvaha o zednářích od P. hrab. Galena ř. S. B. . . 151, 224, 297
O ekvivalentu 236
Ročenka České zemské komise pro ochranu dítek a péči o mládež v království českém. J. Kyselka 418
Modernismus. Jeho vznik, učení a rozvoj. Podává R. 425, 487
Jak prováděti dekret o častém sv. přijímání. Jaroslav Orečka T. J. . . 428
Pravá a zdánlivá smrt a sv. svátosti. Podává Jan Nep. Veselý, c. a k. polní kurát. 480, 546, 614, 674
Numerus electorum. Podává R. 494
Zpovědní formule. Podnět. Podává R. S. 544
»Svatá válka«. Podává R. 554
Pastorace dospělých hluchoněmých. Podává Ant. Vetešník, učitel hluchoněmých v Litoměřicích 606
Ut omnes unum. R. S. 613
»Svatá válka«. 622
Právní rádce 628
O nedostatcích a chybách ve mši svaté. Dle sv. Alfonse z Liguori podává R. S. 669
Vztahy Rakouska k nejsv. Svátosti oltářní. Řeč, kterou u příležitosti sjezdu eucharistického v červenci 1911 v Kremsmünsteru přednesl Jiří Baumgartner, zemský a říšský poslanec, farář ve Weyeru v Hor. Rakousích. Přeložil z manuskriptu R. S. 683
Které obtíže vyskytují se v obvodu vikariátním při provádění dekretu »Quam singulari« o prvním sv. přijímání dítek a jakým způsobem mohou býti překonány. Josef Schmied 737
Eucharistické listy. Pastýřské listy Jeho Excellence dra. Josefa Bilczewskiho, arcibiskupa lvovského. Z polského originálu podává dr. Josef Tumpach 788
Státní fond bytový pro péči o malé byty 799
Kdy a proč se v prsa bijeme? Liturgicky-katechetická stať. R. S. . . . 813
Několik dopisů Pia IX. a Viktora Emanuela II. 814

IV. Různé.

Literatura. Podlahův illustrovaný katechismus 223
Literatura 367, 431, 560, 623, 752
Drobnosti 96, 368, 432
Příklady 367, 430, 752

V. Abecední seznam spisovatelů.

Bartoš Fr. 710
Brychta Ant., dr. 79, 160, 231
Čech Fr. 505

Str.
Červinka Hugo 60, 144, 219, 473, 603, 663, 725, 733
Černý Vojtěch . . . . . 30, 97, 201, 217, 268—288, 316, 379, 387, 581, 621
Dostál Alois 48
Ekert Frant. † 130, 187, 348, 357, 527, 531, 584
Hakl B 383
Holý Jan Nep Jos O. Praem. 11, 136, 205, 339, 396, 406, 522, 561, 659, 753, 775
Galen Aug., hrabě 151, 224, 297
Janů Martin 152
Kadeřávek Eug. dr. 96
Knížek Fr. . . . . 241—246, 250, 254, 258
Kudrnovský Al. dr. 335, 344, 353, 391
Kyselka Jos. 146, 418
M. K. 80
Markrab Klem. 4, 44, 292, 369, 516, 689, 707
Minimus 415
Ocetek 161
Ondroušek Ant., dr. 37, 130, 211, 455, 519, 576, 649, 722
Ovečka Jaroslav S. J 428
Rejzek Ant. P. S. J. 718
R. S. 16, 102, 122, 191, 310, 469, 534, 625, 634, 698, 769, 759
Seyvalter Frant. 433, 458
Staněk Jos. prof. 7, 15, 25, 33, 42, 80, 110,
121, 128 185, 190, 195, 199, 204, 580, 638, 640, 654, 774, 781
Schmied Jos., ... 63, 69, 72, 75, 157, 282, 303, 362, 425, 487, 494, 737
Tomíček Boh. 196, 570, 652
Tumpach Jos., dr. 788
Vaněček Frant. 20, 52, 106, 112,
142, 318, 401, 451, 464, 500, 508, 593, 601, 645, 713, 759, 763, 236, 799
Váchal V. M. 1, 8,
27, 34, 375, 438, 445, 448, 497, 573, 589 596, 642, 656, 694, 703, 763
Veselý Jan 480, 540, 614. 674
Vetešník Ant. 606

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle I. adventní.

První a druhé příští Páně. Příprava na ně.

»Pozdvihněte hlav svých, neboť se přibližilo vykoupení vaše.«
(Luk. 21. 28.)

První křesťané zavěšovali rádi obraz znázorňující poslední soud na vchody chrámů, aby jejich němý sice, ale výstražný hlas provázel věřící do svatyně a vyprovázel zase odtud do denního života. Podobně činí matka naše, církev sv., na začátku a konci roku. Staví nám na oči obraz posledního aktu našeho vykoupení, konec světa, jeho hrůzy, radost spravedlivých, zděšení hříšných, jak nastínil sám božský Spasitel, abychom každoročně doby adventní ku spáse své horlivě využitkovali a druhým příchodem Páně ku dni soudnému nebyli v zoufalství uvedeni; abychom v plesání pozdvihli pak hlav svých, poněvadž se přiblížilo vykoupení naše. Každoročně zasvěcujeme dobu adventní přípravě na příchod Páně, — připomíná se příchod první Krista jako Vykupitele, — upravujeme cestu, aby sestoupil i do našeho srdce jako Spasitel, a tak každoročně posvěceni s hlavou pozdviženou jednou nedočkavě očekávali druhé příští Krista, věčného soudce.

Uvažme dnes, jak se máme připraviti každoročně na příchod Páně o vánocích, abychom dobře obstáli při příští druhém, posledním soudu.

Pojednání.

1. Pozdvihněte hlav svých, neboť se přiblížilo vykoupení vaše.

Pozdvihněme nejprvé hlav svých, pohleďme na tuto zemi, na níž jsme se zrodili, na níž máme závoditi, abychom si dobyli království božího. Mnozí hledají na této zemi všecko své štěstí, celé své nebe; čím dychtivěji, tím dříve a častěji bývají zklamáni. Ve službě světa zapomínají na službu Bohu, až nemocí a smrtí překvapeni poznávají, že žili nadarmo, že zbloudili a minuli se cíle, jejž jim Bůh vykázal. Církev sv., matka naše, staví nám na

oči obraz hrůzy, jaká stihne pomíjející tento svět, jak jej sám Syn boží k výstraze naší vykreslil. »Budou znamení na slunci a na měsíci i na hvězdách, a na zemi soužení národů pro bouři hluku mořského a vlnobití, tak že schnouti budou lidé pro strach a očekávání těch věcí, které přijdou na všecken svět, nebo moci nebeské budou se hýbati.« Slunce a měsíc přestanou býti, čím dosud byly; vypovědí zemi své služby a uvedou ji do stavu, v jakém byla na počátku, než zvolal Bůh: Ať jest světlo!

Hvězdy budou padati s nebe, vyhozeny ze své dráhy jako trosky zbořeného všehomíru. Moře na zemi pozná následky otřesů a převratů krajin nadzemských; zmítáno vlnami a hluk hrůzou naplní celé okolí, tak že lidé budou schnouti strachem a zděšením, jež budou zvýšeny tmou a hrůzami přírodními. Celá příroda bude v posledním tažení skomávati a kvíleti a její sténání přejde i na lidi. Nejsilnější duchové budou zdrceni, oněmí ústa posměvačů a nevěrců, kteří vyháněli Boha z přírody, samy sebe na výsost povznášeli. Nebude nikde pevného bodu, jehož by se zachytili; vše kolísá a řítí se, neboť moci nebeské počaly se hýbati; vše vyhozeno ze základů, aby utvořena byla nová země a jiné světy za místo vyvolených.

Země pomine tedy a vše, co na ní jest. Co zbyde ze všeho bohatství a statků, jež tak mnohý sháněl, pro něž na Boha zapomínal, jichž ke hříchu a urážkám Boha zneužíval! Co zbyde ze vší slávy, po níž celý život tolik se pachtil a pro niž na bližním tolik nelidskosti a krutosti spáchal? Co z rozkoší, pro něž nevinnost utratil, sebe i pod zvíře snížil?

»Co nám prospěla pýcha, co chlouba s bohatstvím? vše to pominulo jako stín, a my nemůžeme se žádnou ctností vykázati,« tak budou kvíleti zklamaní, kteří všecku radost a štěstí na zemi hledali.

2. Pozdvihněme očí svých na nebe. Až celá příroda vezme za své a ležeti bude ve zříceninách, co spatří lidé na nebi?

»Tehdáž ukáže se znamení Syna člověka na nebi, an se béře v oblacích s mocí velikou a velebností.« Přijde ten, který se nejraději nazýval Synem člověka. Naplní se slova andělova, jež byl pronesl k učedníkům Kristovým na hoře Olivetské po nanebevstoupení Páně: »Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš, kterýž vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste ho viděli jdoucího do nebe.« (Sk. ap. 1. 11.) Naplní se slova výstražná samého Spasitele, jež pronesl před veleradou u Kaifáše, když přísahou měl stvrditi, že jest Ježíš, Syn Boha živého. »Od tohoto času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci Boží a přicházejícího v oblacích nebeských s mocí velikou a velebností.« (Mat. 26.)

Oblak, který při nanebevstoupení zastínil Krista, že zmizel v oblacích zrakům apoštolů, bude trůnem v den soudný, s něhož bude přehlížeti řady spravedlivých a zlořečených. — Tím ukončeno líčení posledního dne v tomto evangeliu. Ještě ku zvláštní útěše dodává Ježíš Kristus: »Když pak se to počne díti, pohleďte

a pozdvihněte hlav svých, neb se přibližuje vykoupení vaše.« — Bezbožní, kteří ve zlobě a hříchu na světě dříve vysoko nesli své hlavy, rouhavě pohlíželi k nebesům, s posměchem sesazovali Boha a svůj rozum stavěli nad pravdy božské: zdrceni skloní hluboko hlavy své k zemi, neodváží se ani pohlédnouti na znamení kříže, znamení Syna člověka, jemuž se dříve rouhali; plni zoufalství budou volati: »Hory, padněte na nás, pahorky zasypte nás.« — Spravedliví však, kteří dříve na světě pronásledováni, tupeni, nehodami zdrceni hlavy své k zemi skláněli, pozvednou nyní hlavy své, s jásáním patřiti budou na znamení kříže na oblacích, pro něž tolik posměchu a ústrků snášeli, jemuž život zasvětili, očekáváním odměny, kterou jim slíbil Syn Boží.

3. Pozdvihněme očí svých na věčnost. Co se bude díti dále? Tu vypravuje Ježíš (u sv. Matouše) takto: »Když pak přijde Syn člověka ve velebnosti své a všichni andělé s ním, tedy se posadí na trůnu velebnosti své, a shromážděni budou před něj všichni národové. I rozdělí je od sebe jako pastýř odděluje ovce od kozlů, a postaví ovce na pravici své, kozly pak na levici. Tehdy dí těm, kteří na pravici jeho budou: »Pojďte, požehnaní Otce mého, vládněte královstvím vám připraveným od ustanovení světa.« Potom řekne těm, kteří na levici budou: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a jeho andělům.« — »I půjdou tito do trápení věčného, ale spravedliví do života věčného.« (Mat. 25.) — Peklo či nebe; věčnost hrozná či šťastná.

V pekle temnost, pláč, skřípění zubů, červ svědomí, který nezahyne, oheň, který nevyhasne, bolesti nad pomyšlení veliké, poněvadž nepoznali svého cíle, pohrdli Kristem a pravdou božskou na zemi. — V nebi setře Bůh všelikou slzu s očí jejich. Tam nebude pláče ani bolesti ani smrti více. Ani oko lidské nevidělo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují. — A to vše, muky i radost, bude trvati věčně, bez konce. — Pozdvihněme často hlav svých, uvažme, co je to věčnost, a nezhřešíme nikdy více.

Ku většímu povzbuzení, aby spravedliví beze strachu očekávali věcí, jež přijíti mají, pověděl Pán Ježíš podobenství: »Patřte na fíkový strom a na všecko stromoví: když již pučí, víte, že blízko jest léto. Tak i vy, když uzříte, any se ty věci dějí, vězte, že blízko jest království boží.« — A aby ještě více v té víře utvrdil, přiložil ještě Kristus takřka pečeť: »Amen, pravím vám, že nepomine pokolení toto, až se všecky ty věci stanou. Nebe a země pominou, ale slova má nepominou. Spíše pomine nebe a země, nežli slova má; spíše pominou, přeměněny, ale slova má zůstanou nezměněna.«

A nyní proč církev sv. klade dnes toto evangelium na srdce naše?

Počátek moudrosti jest bázeň boží. Chceme-li býti moudrými, v moudrosti setrvati a uvarovati se pošetilostí a hříchů, třeba nám pravé bázně boží, abychom se nemusili lekati soudu božího. V bázni boží připravujme se každoročně v posvátném

čase na příchod Kristův, očišťujme srdce svá od hříchů ve svátosti pokání a připravujme za příbytek pro Syna božího ve sv. přijímání. Proto výstražně volá sv. Pavel v dnešní epištole: »Bratří, vězte, že hodina jest, abychom již ze sna povstali, nebo nyní jest bližší naše spasení. Noc pokročila, den se přiblížil. Odvrzmež tedy skutky temnosti a oblecme se v odění světla. Jako ve dne poctivě choďme; ne v hodování a opilství, ne v smyslstvích a nestydatostech, ne ve sváru a závisti, ale oblecte se v Pána Ježíše Krista.« Každodenně při rorátní mši sv. prosme Boha, aby rosou milosti nás oblažil a osvítil, abychom poznali své poklesky a jejich zlobu; aby posilnil naši vůli, bychom se poklesků zřekli, z nich se vyznali; a rozehřál srdce naše, bychom za ně dosti učinili a s touhou nejvroucnější slavili narození Páně ve svých srdcích po sv. přijímání, a tak jednou v den poslední mezi vyvolené přičteni byli. *V. M. Váchal.*

Neděle I. adventní.

Nastal nám opět, bratří nejmilejší, advent. Slovo advent pochází z latinského adventus, a toto znamená tolik, jako příští nebo příchod, rozumí se: příští nebo příchod Pána našeho Ježíše Krista. Jestiť pak dle učení církve svaté čtvero příští Kristovo: první na svět, druhé do srdce, třetí po smrti, čtvrté po skonání světa. První příští Páně bylo, když Syn boží se vtělil v lůně přečisté Panny Marie. Toto příští Páně máme v tomto čase předvánočním nábožně uvažovati, z něho se radovati a z něho vzdávati díky Otci nebeskému. Uctíme pak nejdůstojněji toto první příští Páně, přijmeme-li Spasitele svého do srdce skrze jeho milost posvěcující, zvláště skrze svaté přijímání. A toto druhé příští Páně stane se skutkem, budeme-li uvažovati třetí a čtvrté příští Kristovo, k soudu soukromému i obecnému, a pohneme-li se tím ku pokání.

Má tedy advent dvojí ráz: radostný a smutný, nebo slavný a kající. O kajícím rázu adventu svědčí vedle jiných věcí dnešní epištola sv. Pavla, zvláště poslední slova její: »Oblecte se v Pána Ježíše Krista«. I nabízí se nám k rozjímání: kterak a kdy se máme obléci v Pána Ježíše?

Pojednání.

1. »Oblecte se v Pána ježíše Krista.« Kdož by nechápal, že píše sv. apoštol obrazně nebo v podobenství? Co činíváme, chceme-li se obléci v roucho nové, pěkné, sváteční? Odkládáme nejprve roucho staré, vetché, všední. Tak máme odložiti my křesťané se své duše cokoli ji hyzdí, a máme ji přistrojiti vším, cokoli ji šlechtí. Máme se odříci všeliké nepravosti a máme si osvojiti všelikou ctnost milou Bohu a Kristu Pánu. Máme se odvrátiti úplně od světa a máme se přichýliti celým srdcem svým k svému božskému Spasiteli. A když učiníme tak, bude se jeviti ve všem na-

šem smýšlení, mluvení i činění Kristus Pán, budeme celí v Kristu Pánu, budeme Kristem Pánem naplněni, oblečeme se dle slov apoštolových v Pána Ježíše Krista.

Že tak dlužno rozuměti slovům apoštolovým o oblečení se v Krista Pána, dosvědčuje sv. apoštol na několika místech svých epištol. Nejprve v dnešní epištole. »Odvrzme skutky temnosti a oblecme se v odění světla.« Co míní skutky temnosti? Hodování a opilství, smilstva a nestydatosti, svár a závist a všecky jiné těžké hříchy nebo nepravosti. A co míní oděním světla? Všecky ctnosti, čelící všem nepravostem, ctnosti křesťanské, Krista Pána. Jinde vypočítává sv. apoštol skutky těla a ovoce ducha. Ke skutkům těla počítá: nečistotu, nepřátelství, vraždu, opilství a všeliké jiné zlé věci, které vylučují člověka z království božího: k ovoci pak ducha počítá: lásku, trpělivost, zdrželivost a všelikou jinou ctnost bohumilou. První máme v sobě potlačovati, v druhých se máme cvičiti (Gal. 5, 16—25). I což chce jiného veliký apoštol Páně, než abychom se oblékli v Pána Ježíše Krista? — Opět jinde napomíná sv. apoštol věřících: »Nepřipodobňujte se tomuto světu, ale zdokonalujte se dle nového smyslu svého, zkoušejíce, která jest vůle boží dobrá a líbezná a dokonalá« (Řím 12, 2). Nemáme se tedy připodobňovati světu, nemáme se učiti od něho zlým žádostem a skutkům, ale máme se připodobňovati Kristu Pánu, máme se učiti od něho, jak bychom vůli boží dokonale naplnili. Co chce tedy sv. apoštol jiného, než abychom se oblékli v Pána Ježíše Krista? — Ještě jinak vyjadřuje sv. apoštol Pavel toto své naučení. Chce, aby křesťané svlékli se sebe člověka starého a oblékli se v nového (Efes. 4, 22—24). Starým člověkem míní hříšníka, novým svatého dle vzoru Kristova. Chce tedy, aby křesťané hříchů se odřekli a křesťanských ctností pilni byli; chce, aby se oblékli v Pána Ježíše Krista

Milí křesťané! Záleží-li oblékání se v Krista Pána dle mínění sv. apoštola Pavla v tom, že se odříkáme všelikých těžkých hříchů nebo nepravostí a zasvěcujeme se všelikým bohumilým ctnostem, není toto oblékání se v Krista Pána vlastně a podstatně nic jiného, nežli pokání. Nebo pokání není nic jiného, nežli když se navrátíme k Bohu, od něhož jsme se odvrátili hříchem, t j. když se odřekneme všeho hříchu a počneme milovati ctnost dle učení a vzoru Pána Ježíše, jakož i s jeho milostí. Tedy těmi slovy: »Oblecte se v Pána Ježíše Krista« chce apoštol národů sv. Pavel, abychom činili pokání.

2. A k tomu, moji drazí, hodí se výborně tento čas adventní, který nám dnes nastal. Máme li se radovati upřímně z té veliké milosti, že Otec nebeský poslal Syna svého ve způsobě člověka pro naše vykoupení, musí se zroditi Syn boží v našem srdci. A to se může státi jedině svatou zpovědí a svatým přijímáním. Proto napomínám vás všech v Pánu, byste v tomto čase kajícím neb i o vánocích horlivě přijímali sv. svátosti a nedbali námitek, které vám budou našeptávati tělo, svět a ďábel.

Neříkej nikdo: »Proč bych chodil k sv. zpovědi a k stolu

Páně také v čas adventní nebo vánoční, když to přikazuje církev jenom v čas velikonoční?« — Aj! kdo pak ti řekl, že přikazuje církev choditi k sv. zpovědi a k sv. přijímání jenom jednou za rok, jenom v čas velikonoční? Řekla tak skutečně naše svatá církev? Nikoliv. Ona vyřkla: »Nejméně jednou v roce, aspoň jednou za rok.« Z toho vysvítá, že máš přistupovati ke svatým svátostem vícekrát za rok. A k tomu se hodí nejlépe kromě času velikonočního čas adventní, v němžto se máme obléci v Pána Ježíše Krista.

Neříkej nikdo: »Proč bych chodil k sv. zpovědi a ke stolu Páně také mimo čas velikonoční, když jiní katolíci také nechodí a přece jsou považováni za dobré katolíky?« — Máš pravdu. Kdo přijímá sv. svátosti jenom jednou za rok, jenom v čas velikonoční, je snad dobrým katolíkem; ale je-li také horlivým? A ty se chceš říditi příkladem těch, kteří dávají na jevo nejmenší míru svědomitosti, poslušnosti k církvi a péče o spásu vlastní duše? Proč pak se neřídíš příkladem horlivých? Jako jest ctihoden jenom onen vojín, který vzhlíží ku vzoru vyšších důstojníků a vrchních velitelů, tak je také ctihoden jenom onen katolík, který plní své povinnosti dle vzoru katolíků uvědomělých a horlivých.

Neříkej nikdo: »Já nejsem žádný veliký hříšník; proč bych tedy chodil ke sv. zpovědi a ke sv. přijímání vícekrát do roka?« — »Žádný veliký hříšník!« Koho pak považuješ ty za velikého hříšníka? Bezpochyby člověka, který se dopustil velikých hříchů, na př. cizoložství nebo vraždy? Já však vím, a ty zajisté také, že Spasitel prohlásil za cizoložníka i toho, kdo by pohleděl na cizí ženu ku požádání jí (Mat. 5, 28), t. j. s chlípnou žádostí, a za vraha i toho, kdo by se na bližního svého hněval (Mat. 5, 22) Vidíš? Není tedy velikým hříšníkem jenom ten, kdo zcizoložil nebo zavraždil, nýbrž i ten, kdo chová cizoložnou žádost nebo pomstychtivost ve svém srdci. A jsi ty, křesťane, prost všelikých hříchů těžkých, které se skrývají v hlubinách duše? Jen se zkoumej nestranně a spravedlivě A pak uznáš, žes dosti veliký hříšník a že potřebuješ častějšího očišťování od hříchů a častější zpovědi.

Neříkej nikdo: »Jaké nepohodlí! Čas velikonoční protáhne se někdy až do pozdního jara, kdy teplo a pohodlno. Ale nyní, v adventě o vánocích, tu sněhy a ledy, mrazy a větry, vánice a zlé cesty, zvláště za ranního šera. A v tom počasí mám se trmáceti do kostela k sv. zpovědi a k sv. přijímání?« — Prosím tebe, kdož tak mluvíš, za upřímnou odpověď: nepodstoupíš-li mnohdy mnohem větších nesnází pro nabytí časného zisku? Jenom pro duši, by došla milosti boží, nechtěl bys ničeho podstoupiti? Jako by kněz, slouží-li věřícím ve zpovědnici a u oltáře, žádných nepodstupoval obtíží!

* * *

»Oblecte se v Pána Ježíše Krista.« Tak pravím ještě jednou se sv. apoštolem k vám všechněm, v Kristu shromáždění! Pama-

tujte, že v Pána Ježíše se oblečeme, očistíme-li se ode všech hříchů a ozdobíme-li se ctnostmi křesťanskými, to pak že se stává skrze sv. zpověď a skrze sv. přijímání. Pamatujte, že sv. svátosti máme přijímati také v adventě neb o vánocích, a že žádná námitka a výmluva není platná, vyjma těžkou nemoc nebo stálou chorobu a obtíže stáří.

Buďme poslušni církve svaté, kteráž usilovně sobě přeje, aby věřící v tomto čase adventním oslavovali příští Páně ve svém srdci, roztouženém kajícností a pobožností. Hojná bude odplata naší poslušnosti a horlivosti. »Ó blahoslavené pokání, které mi tak velikou slávu získalo!« pravil sv. Petr z Alkantary, kdy se zjevil sv. Teresii po smrti, obklopen slávou. Tak i my blahoslaviti se budeme ve své kajícnosti; nebo radovati se budeme v Pánu vždycky, netoliko zde na zemi v srdci čistém, nýbrž i v budoucím životě, u Boha a jeho svatých. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle I. adventní.

Touto řečí k spasitelné bázni budoucího soudu nás povzbuzuje milý Spasitel, abychom s bázní a třesením spasení své dobývali. (Filip. 2, 12.) Ačkoliv pak pro předcházející znamení na nebi, na zemi i na moři náramným strachem poražen bude veškeren svět, největší však hrůzy všem bezbožným dodá sám spravedlivý soudce Kristus, který ne již jako tichý beránek, ale jako řvoucí lev, ne jako laskavý otec, ale jako spravedlivý soudce, ne jako zástupce, ale jako všemocný vladař všeho tvorstva, ne v opovržení, ale s mocí velikou a božskou velebností se vyskytne a vším právem počet od nás žádati bude, kterak jsme tolikerých darů milosti krví a smrtí jeho zjednaných užívali. Vědouce tedy, že všecko naše spasení a rozsudek posledního soudu na Kristu záleží, pošetilí jsme, když raději světu, tělu a ďáblu, než Kristu sloužíme, když budoucího soudce svými hříchy nepřítelem sobě činíme, neboť tím způsobem sami na sebe hněv a pomstu spravedlivého soudce uvalujeme.

O dni soudném praví prorok Joel: Veliký zajisté jest den Páně a hrozný velmi, a kdo snese jej? (Joel 2, 11.) A Malachiáš dí: Kdož bude moci mysliti den příští jeho? (Mal. 3, 2.) A dnešní evangelium dokládá: Schnouti budou lidé pro strach, a dle svědectví miláčka Páně: Říkati budou horám i skalám: Padněte na nás a skrejte nás před tváří sedícího na trůně. (Zjev. 6, 16.)

Kristus nepřijme žádnou výmluvu, žádnou přímluvu, žádnou prosbu, žádným darem se pohnouti nedá, neboť ustanovil jeden den, ve kterém souditi bude svět v spravedlnosti. (Skut. 17, 31.) Pročež dobře napomíná nás sv. Augustin: Bratří, buďme dobře živi Nyní jest čas smilování, tenkrát bude čas soudu. Budeme i tenkrát lkáti a naříkati, ale bez užitku. Nyní plačme, nyní kající slze vylévejme. (In psalm. 49.)

Příklad:

Svatý Augustin, soudu božího se obávaje, řekl: »Běda mně, bídnému! Nebo nevím konec můj, zdaliž lásky, neb nenávisti hoden jsem, s třesením a strachem smrt očekávám, soudu budoucího se obávám, aby mne pro hříchy mé nezatratil do ohně pekelného.«

A svatý Vavřinec Justinus jednou před smrtí rozmlouvaje s přáteli o věcech duchovních zvolal: »Co počnu, bratří, co učiním, až k soudu budu předveden? Co jsem, ubožák, vykonal, v co bych doufati mohl, že mě zachrání? Nic nemám, nic nevím a nezbývá mně nic jiného, než abych se k nohoum Ukřižovaného vrhl a plakal.« Na to jal se objímati kříž v hořkém pláči.

»Ó spravedlivý soudce, Kriste Ježíši, hříchů celého života svého se lekám a za ně před tváří tvou se stydím. Ó smaž, nejsladší Ježíši, hříchy mé krví svou. Já jich bolestně lituji a hořce oplakávám. Chci od nynějška všech hříchů i blízkých příležitostí se varovati, pokoření ke hříchu odpírati. Pomáhej mně, ó Pane, a dej, abych jednou při soudu od tebe nebyl odloučen, ale abych s tvými vyvolenými na věky tě chváliti a oslavovati mohl.« Amen.

J. Staněk.

Neděle II. adventní.

Následováním Jana Křt. nejlépe se připravíme na příští Páně.

»Blahoslavení, kteří se nebudou horšiti nade mnou.“ (Mat. 11. 6.)

Předešlou neděli postavila nám církev sv. na oči obraz posledního soudu, jak jej vylíčil sám božský Spasitel; obraz hrůzyplný pro hříšné, velice potěšující pro spravedlivé. Každý rok činí tak církev sv., abychom se také každoročně připravili ku slavnému příchodu Spasitele do našich srdcí, a takto připraveni byli jednou ke druhému příští Páně v den soudný. Dnešní neděli volá k nám v evangeliu: »Jděte plni důvěry vstříc Vykupiteli, přichází pro všecky, naleznete u něho všeho, čeho potřebujete.« Uvádí nás do krajiny galilejské, kde Kristus činí divy na nemocných, a kde právě přišli dva učedníci Janovi k němu. Poslal je sám Jan ze žaláře. Jan pokáral Herodesa, že hříšně obcuje s manželkou svého bratra, upadl v nemilost krále a v nenávist Herodiady, která byla příčinou, že Jan uvězněn a konečně usmrcen. Jan byl v žaláři v Perei, blízko Mrtvého moře. Přicházeli k němu učedníci jeho a přinášeli plno zpráv o skutcích Kristových a jeho zázracích, o nadšení lidu, který v zástupech chodil za Kristem. Jan věděl, že brzy bude usmrcen, miloval své učedníky velice, a byl by rád viděl, aby zůstali společně a přidali se k učedníkům Ježíšovým; proto posílá je, aby se sami přesvědčili, že Ježíš jest zaslíbený Vykupitel; chtěl, aby Kristus veřejně vyznal před nimi a zástu-

pem, kým jest a zač ho mají považovati. Věděl, že učedníci jeho plni jsou předsudků proti Kristu jako mnozí jiní z národa židovského, kteří očekávali Vykupitele jako mocného krále, který se postaví v čelo národa celého a svrhne nenáviděné jho císařství římského. Když však spatřili Krista chudého, plného pokory, a slyšeli, že nezamýšlí založiti království světské, ale duchovní, pohrdli mnozí Kristem a nechtěli uvěřiti, že by byl zaslíbeným Messiášem. Proto Jan, když viděl, že i jeho učedníci pochybují v božství Kristovo a úřad vykupitelský, poslal je s otázkou, aby se jeho jménem zeptali Krista, zdali jest skutečným Messiášem, či teprve pravý přijíti má. Přistoupili dva učedníci Janovi k Pánu Ježíši a zvolali: »Ty-li jsi ten, který přijíti má, či jiného čekati máme?«

Jan byl přesvědčen o božském poslání Vykupitele; sám dříve naň ukazoval lidu slovy: »Ejhle Beránek boží, který snímá hříchy světa.« Sám pravil, že mu není hoden rozvázati řemínky u obuvi. Chtěl jen, aby učedníci vlastníma očima spatřili skutky Kristovy a slyšeli jeho slova — Pán Ježíš znal smýšlení Janovo, znal pochybnost jejich, a proto odvolal se na proroka Isaiáše, který předpověděl o Vykupiteli toto: »Bůh sám přijde a spasí vás. Tenkrát otevrou se oči slepých, uši hluchých, jazyk němých bude rozvázán a kulhavý poskočí jako jelen.« Na to proroctví narážeje pravil Kristus k učedníkům: »Jdouce zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, kulhaví chodí, hluší slyší, malomocní se očišťují, mrtví vstávají z mrtvých a chudým se zvěstuje evangelium.« A dodal hned: »Blahoslavený jest, kdo se nebude horšiti nade mnou,« čili: šťasten, kdo bez předsudku uzná mne za Messiáše a mne se přidrží, kdo nehledí na chudobu a pokoru moji, ale pozoruje skutky a zkoumá předpovědi proroků

Učedníci odešli a Pán Ježíš mluvil zástupu o Janovi chvalořeč nebo vlastně řeč pohřební, věda, že Jan brzy v žaláři skoná smrtí mučedníka. Chtěl poučiti lid, aby z příkladu Jana se učili, *sebe ze slabosti*, změkčilosti a liknavosti vyléčili a tak se pro věčnost zachránili.

Slova ta týkají se také nás, a proto o nich se ještě krátce zmíníme.

Pojednání.

1. »Co jste vyšli na poušť vidět? třtinu-li větrem se klátící? slabocha, který dle okolnosti svůj úsudek mění? Viděli jste jej a slyšeli o něm, že nelekl se říci pravdu i tam, kde věděl, že to bude státi život. Nedal se unésti předsudky lidu, který čeká Vykupitele mocného, jenž by svrhl vládu císaře římského a učinil lid židovský národem celému světu vládnoucím. Veřejně svědčil o mně, že jsem Beránkem božím, který sejme hříchy světa; že není hoden rozvázati řeménky u obuvi mé. Co svědčil na svobodě, svědčí dosud o mně v žaláři.« Touto chvalořečí chce Kristus, abychom se všichni podobali Janovi, abychom všichni veřejně

Krista vyznávali jako Boha a Spasitele, a došli té milosti, že i Kristus vyzná nás veřejně před Otcem svým v nebesích.

Kolik křesťanů zvláště za našich dob jest třtinou sem tam se klátící! Nepřátelé Kristovi a nevěrci dosud upírají moc božskou a úřad vykupitelský, rouhají se Kristu, upírají Boha i věčnost, posmívají se věcem nejsvětějším. Aby získali přívrženců, dávají si různá zvučná a lákavá jména, střídají je, kdykoli se opotřebuje jedno a zevšední; nazývají se svobodomyslnými, pokrokáři, radikály, realisty, volnomyšlenkáři. A když navěsili na sebe pěkné odznaky a zvučná hesla, zesměšňují přívržence Kristovy jmény potupnými, nazývajíce je zatemnělci, zpátečníky, studenými bratry, otroky římskými, papeženci a nejnověji — klerikály. Co tu třtin, které ze strachu a bázně před těmito tituly zapírají víru, stydí se za Krista, jen aby také dostalo se jim jména osvícenců a lidí pokrokových.

Těmto skryje se Kristus, nepoznají a nepochopí ho; advent a doba vánoční uplynou každoročně pro ně ztraceny, bez významu, bez radosti. Běda pak těmto při druhém příští, kteří se pohoršovali nad Kristem! Blahoslaveni pak ti, kteří se nad ním nehoršili, ale víru svou veřejně a všude vyznávali. Naplní se slova Páně: »Kdo mne zapře před lidmi, zapru i já ho před Otcem, který jest v nebesích.« — A při posledním soudu stane se to veřejně a na věky!

Chceme-li býti jednou s Kristem, buďme s ním za svého života. Připravme mu srdce své za příbytek a přičiňme se, aby zůstal stále naším hostem.

2 »Co jste vyšli vidět na poušť? člověka-li měkkým rouchem oděného? Aj, takoví v domích královských jsou.«

Jan není rozmařilec, ale muž čistých mravů, přísný na sebe a sebe zapírající. — Jan nám ukázal, kdo pochopí Krista. — Lidé zhýralí, rozmařilí, nestřídmí, změkčilí nepochopí nikdy Krista ani jeho učení. »Tělesný člověk nechápe věcí, které jsou Ducha božího, ale bláznovstvím jsou jemu,« praví sv. Pavel. Rozmařilost zatemňuje rozum člověka. Už žalmista Páně napsal: »Nečistí jsou jako kůň a mezek, kteří nemají rozumu (31. S.). Sv. Bernard praví: »Poněvadž člověk nečistotou stává se zvířetem, nemá již onoho pochopení. světla Ducha sv., jímž by se lišil od nerozumného zvířete.« Vůle člověka rozmařilého jest úplně sesláblá. — Sv. Augustin praví, že »nečistý podobá se spoutanému, jehož nikdo jiný nespoutal nežli on sám svými vlastními železnými pouty«.

Rozmařilec nemá žádného pokoje duševního. »Ubožáku,« volá sv. Jan Zlat., »dokaž, že jsi měl jen jednu hodinu klidnou.« Rozmařilost ubíjí zdraví. Zajděme do blázinců a nemocnic a užasneme nad obětmi toho hříchu. »Nečistí nemají žádného podílu v království nebeském,« praví sv. Pavel. (Efes. 5.) »Nic nečistého nevejde do nebe,« praví sv. Jan. (Zjev. 21.)

Rozmařilý musí nenáviděti Krista a jeho učení, upírá i Boha, jen aby ohlušil výčitky svědomí. Proto pravil slavný konvertita

z nevěry učenec Bruyère, že neviděl ještě, aby člověk dobrý, spravedlivý a mravný byl nevěrcem! A věhlasný spisovatel francouzský Châteaubriand napsal: »Lidé by věřili, kdyby byli mravnými.« Chceme-li Krista a jeho vznešené pravdy pochopiti, musíme napodobiti sv. Jana, jemuž Kristus vzdává v evangeliu takovou chválu; libovati si v čistotě a bezúhonnosti. »Blahoslavení čistého srdce, nebo oni Boha viděti budou«.

3. »Co jste vyšli vidět? proroka-li? jistě pravím vám, i více nežli proroka.« Prorokem se nazývá, kdo budoucí věci předpovídá. Proroci předpovídali z daleka o Vykupiteli mnohá tajemství; sv. Jan byl předchůdcem Páně, který prstem již na Krista ukazoval. Byl více než prorokem, a proto ho Bůh také co nejvíce vyznamenal.

Totéž povolání máme všichni. Sv. Jan byl předchůdcem, my následovníky Páně. I my jsme povinni spasení světa hlásati. Každý ve svém stavu a povolání, slovy i skutky máme vyznávati Krista; kráčeti za Kristem v jeho církvi, volati a varovati bloudící, kárati hřešící, těšiti zarmoucené, dobře raditi pochybujícím. Všichni máme pracovati k tomu, aby Kristus měl připravenu cestu do srdcí lidských a přebýval tam svou milostí a požehnáním. Každý začni nejprvé u sebe, a když jsi okusil nevýslovného štěstí z příchodu Páně, začni u domácích, v sousedstvu, vyhledej si pomocníky, jakých měl i sv. Jan, aby všichni došli pokoje a spásy a kázali zase jiným. Získáš-li jedinou duši, získáš ji Kristu a zapíše jméno tvé do knihy života, odmění slávou nevýslovnou. »Kdo mnohé vyučují ve spravedlnosti, budou jako hvězdy zářiti vždy a věčně« (Daniel, 12. 3.) A sv. Diviš praví, že dílo ze všech nejbožštější jest — s Bohem spolupracovati na spáse duší lidských.« Chce-li kdo slaviti radostné vánoce a ještě radostnější druhý příchod Páně, přiveď ke Kristu zvláště ty, kteří se odcizili a vězí v nebezpečí smrti věčné. Kristus to jednou odmění, neboť slíbil blahoslavenství těm, kteří se nebudou nad ním horšiti, ale vyznávati budou jej přede všemi. Amen. *V. M. Vdchal.*

Neděle II. adventní.

Ježíš Kristus jest v pravdě očekávání národů.

»Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má?«
(Mat. 11. 3.)

»Ty-li jsi ten, kterýž přijíti má, či jiného čekati máme?« — Takto dává se sv. Jan Křtitel ze svého vězení tázati Ježíše Nazaretského.

Podivným asi se vám zdá, že sv. Jan Křtitel, který u řeky Jordánu na Ježíše Krista poukázal slovy: »Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa«, krátce před svou smrtí posílá dva své učedníky k Ježíši Kristu a táže se ho, zdali jest skutečně ten, kterého očekávají.

Ohnivé horlivosti sv. Jana, který se vší přísností proti fariseům vystoupil, snad se vystoupení toho, který po něm přijíti měl, který však před ním byl, zdálo příliš pokorným.

Proto asi tázal se přede vším lidem. Spasitel poukázal klidně na své zázraky, které konal na slepých a hluchých, na chromých a mrtvých, a připojil: »Blahoslavený, který se nebude horšiti nade mnou,« t. j. blahoslavený, který se ve mně nemýlí a mně samému přenechá, jakým způsobem chci prokázati, že jsem očekávaný národy.

Nábožní křesťané. Minulou neděli jsme uvažovali, že všichni národové Spasitele očekávali, a ukázali jsme, že Ježíš Nazaretský jest jediný, v němž se všechna proroctví a očekávání starého světa vyplnila.

Než s ohledem na mnohé nevěřící našich dnů a vzhledem k pochybujícím a nemalému počtu těch, kteří se nad Ježíšem pohoršují a míní, že by měl mečem, ohněm a sírou proti nepřátelům svým vystoupiti, jest na místě zevrubně zabývati se otázkou: »Ty-li jsi ten, který přijíti má, či jiného čekati máme?«

Že všichni národové Spasitele očekávali, nedá se popírati. Přes rozdílnost řeči, náboženství a zákonů shodovali se přece všichni v jednom bodě, že jednou přijde veliký pomocník a vykupitel.

Co však všeobecně a souhlasně všichni národové za pravdu měli, musí býti pravdou aneb alespoň pravdě podobným. Nemůže tedy toto očekávání býti smyšlenkou, mamem, musí míti skutečný podklad.

Tento předpoklad je tím důraznější, poněvadž předpovědi národů mluvily o mudrci, který nebude pocházeti ze země, v níž předpověď v oběhu byla. Východní národové pravili, že přijde od západu, západní národové mluvili o východu, obojí poukazovali na onu zemi, v níž Ježíš Nazaretský vystoupil.

To však odporovalo názorům starých národů, kteří jinak nikdy nevěřili, že z jiného národa také něco dobrého vyjíti může. Byli tedy vzhledem k Spasiteli světa pod nátlakem nutící pravdy.

Rovněž mělo se za to, že očekávaný Spasitel spasí všechny lidi a všechny národy a že založí světovou říši. I tato myšlenka odporovala ideím starých států, kteří proti sobě stáli v nepřátelství a od sebe se dělili. Všude byl rozdíl mezi lidem a lidem, člověkem a člověkem. Jak povznesenými cítili se jen páni nad otroky!

Bez odporu věřili však všichni národové v rovnost všech lidí, až přijde onen veliký světec. Tato víra nutně tedy obsahovala pravdu, která byla silnější než všechny předsudky.

Když nadešel čas, kdy se proroctví splniti měla, vystupovali všude messiáši. Jednotliví císařové římští nazývali se na mincích spasiteli světa. U Židů jmenovitě vystupovali falešní messiáši. Proč? Protože se všude věřilo, že příchod pravého Messiáše jest blízký.

Uprostřed těchto falešných messiášů vstoupil v době, kdy jen jediný panovník, císař římský, všechny národy pod jedno žezlo přivedl, pravý Spasitel do světa.

Zklamal, mám-li se tak vyjádřiti, všeobecné očekávání nízkostí svého narození a chudobou poměrů, které je provázely. — Nevstoupil do světa slavobranami lidské výsosti, nýbrž dveřmi chudého chléva.

Národové očekávali velikého krále, pyšného dobyvatele, a Ježíš vstupuje na svět jako syn tesařův, jest chudý, žije v chudobě a končí svůj život mezi dvěma lotry na hanebném dřevě kříže.

Ale přes to jest opěvován jako Spasitel světa. »Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podle slova svého v pokoji,« praví starý Simeon, když chudobné dítě vzal na lokty své, »nebo viděly oči mé spasení tvé, kteréž jsi připravil před obličejem všech lidí, světlo k zjevení pohanům a k slávě lidu svého israelského.«

Praví dále o tomto dítěti: »Tento jest položen k pádu a k povstání mnohým.«

V odporu oproti všem falešným messiášům mluví Ježíš o své smrti a o svém ponížení; nikde neukazuje se v jeho životě něco ze slávy, panství a vítězství velikého krále, na něhož národové čekali.

Ale v té míře, v jaké jeho úkol jako Spasitele světa zdá se mařiti, v též míře roste jeho nadlidská důvěra. Když vstupuje do Jerusalema, jda vstříc svému utrpení, praví: »Když budu povýšen na kříži, všechno k sobě potáhnu.« Když svázán a zraněn stojí před nejvyšším knězem, praví: »Od toho času uzříte Syna člověka sedícího na pravici moci boží a přicházejícího v oblacích nebeských.« (Mat. 26. 64.)

A ještě na kříži, bez pomoci, krváceje a posmíván, rozhoduje o nebi: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji«, slibuje lotru na pravici.

A když vypustil ducha na Golgotě, teprve tu začíná jeho světová říše, na kterou proroctví poukazovala a kterou nikdo nezažil o člověku, který tento svět opustil. Kde panství všech lidí končí, při smrti, tu počíná teprve říše Ježíše Nazaretského.

Po své smrti získává učedníky a přívržence, kteří jeho učení nesou do celého světa a za ně na smrt jdou.

Ale čím více lidí pro něho umírá, tím více přívrženců má mezi živými, až konečně svět Kristu, ukřižovanému, náleží.

Po své smrti založil říši, jejíž nesmrtelným králem jest a zůstává.

Léta za lety táhnou kolem této říše do moře věčnosti. Na své cestě ničí vše, národy a státy, jednotlivé lidi a celá pokolení; jediná říše Kristova stojí beze změny.

Padly modly, a není v Evropě nikoho, kdo by se modlářství pohanského zastával.

Kristus však nezničil jen zlo, modlářství, ve světě vytvořil

také lidi, kteří zlo v sobě samých zničili a ctnosti ukazovali, kterých starý svět neznal ani dle jména.

Od pádu prvních lidí klesala lidská přirozenost vždy hlouběji. V mravním životě byl jen pokrok ke zlému. Sotva však ten, kterého národové očekávali, na zem vstoupil, zvláště když ji svou krví pokropil, tu pozvedla se opět lidská přirozenost a počal pravý pokrok, pokrok k dobrému.

Staré pohanství mohlo nanejvýše s básníkem Ovidem volati: »Vidím dobré a schvaluji je, ale zlé sleduji.« Křesťané však mohou s apoštolem národů volati: »Mohu všecko v tom, který mne sílí.«

Jaké divy statečnosti, sebezáporu, lásky, odříkání, lítosti a pokory nezpůsobil Kristus v millionech duší od devatenácti set let až do této chvíle!

»Blahoslavený, kdo se nehorší nade mnou!« může proto Pán k nám a celému lidstvu s mnohem větším právem volati než k učedníkům Janovým.

Kdybychom se ho tázali, je-li ten, který přijíti má, mohl by nám s rozhořčením odpověděti: Dodnes ještě nevíte, kdo jsem, a zdali jsem ten, který přijíti má? Zdaž jsem nebyl základem lidské společnosti, základem víry, mravů, zákonů, států po 10 set let? Nejsem-liž cesta, na které velikými stali se národové, kteří učení mé vyznávali? Nejsem-liž pravda, když slova má jsou silnější než nebe a země a dodnes ze žádného bludu usvědčena nebyla? Nejsem-liž život všech v pravdě velikých lidí, svatý h, a nejsem-liž původcem všeho toho, co vskutku dobrého a krásného mezi vámi jest? Nejsem-liž světlo, které jedině svítí do všech bouří a strastí tohoto života a v temnotu smrti? Podívejte se po zemi, spočítejte chrámy, kostely, kaple, kdež jsem uctíván jako pravý Bůh! Pozorujte milliony lidí, kteří každou hodinu ruce spínají před mým obrazem v nesčetných chýších chudých a obtížených! Nevidíte-li znamení mé hanby jakožto znamení své útěchy všude ve světě? — a chcete se ještě tázati, zdali jsem ten, který přijíti má?

Nejmilejší! Obnovení lidstva dodnes ještě není ukončeno. Všude ještě vidíme boj o věc Kristovu. A mnohý by se mohl horšiti a se tázati: Ano, je-li Kristus Spasitel světa, proč je ještě ve světě tolik starých a nových pohanů, židů a mohamedánů?

Tento boj nikdy nepřestane, dokud tato země v nynější podobě bude. Ano, boj a moc zlého bude se v posledních dobách dle slov Spasitelových ještě zvyšovati.

Již staropohanská podání mluví o tom, že starý nepřítel teprve na konci časů bude přemožen.

Ale již boj samý jest znamením, že je tomu jinak než ve starém světě. Před Kristem nebylo boje v náboženských věcech. Všechny vášně a neřesti měly své bohy, a satan, kníže světa, panoval bez odporu v náboženstvích.

Po Kristu je tomu jinak. Dobré a zlé, pravda a blud, vášeň

a ctnost bojují spolu, a všem lidem jest dána příležitost zúčastniti se v tomto boji pro Krista nebo proti Kristu.

A co se týká výsledků křesťanství a jeho rozšíření, uvažme, že něco jiného jest založiti pozemskou říši a mocí milliony pod jedním žezlem spojiti, a něco jiného, svobodné duše lidské přiměti, aby srdce a vůli učení Kristovu podrobily a oběti přinesly, kterých učení to od nás žádá.

Spasitel ne bez příčiny blahoslaví ty, kteří se nad ním nehorší. Pokušení k tomu je tak blízké: proto věrnost, víra, trpělivost budou také věčnou blažeností odplaceny.

»Pane,« tak voláme dnes, »věříme a vyznáváme, že jsi ten, kterého národové očekávali; neboť ty jsi světu přinesl, co může jej spasiti, a jenom u tebe nalézáme ubozí lidé útěchu ve všech strastech tohoto života. Dej nám sílu a milost, abychom se nad tebou nehoršili a jednou blaženosti věčné dosáhli, poněvadž pevně věříme, že ty jediný jsi pro nás, ubohé lidi, cesta, pravda a život.« Amen. Dle Hansjakoba *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle II. adventní.

Jan, nemoha sám z vězení ke Kristu se odebrati, poslal k němu dva z učedníků svých, aby oni pravdě božské od Krista vyučeni byli. Zde sobě příklad mají vzíti všichni hospodáři, kterak když oni jsouce nemocni, nebo jinou příčinou zaměstnáni, z příbytku svého odejíti nemohou: čeleď, děti a domácí své k službám božím, k poslouchání slova božího a vyučování křesťanskému vyslati mají, aby v poznání Boha a ve věcech k spasení potřebných se cvičili, v bázni boží a ve vyhledávání spasení svého vždy rostli a upevněni byli, neboť: Jestliže kdo o své a nejvíce o domácí péče nemá, zapřel víru a jest horší než nevěřící, dí sv. Pavel. (I. Tim. 5. 8.)

Kristus Pán, aby dokázal, že on jest pravým, od Boha vyslaným Messiášem, zmiňuje se o zázračných skutcích svých, řka: »Slepí vidí, kulhaví chodí, malomocní jsou očišťováni, hluší slyší, mrtví z hrobu vstávají«, jakoby říci chtěl, což potom Židům řekl: »Ti skutkové, kteréž já činím, svědectví o mně vydávají, že mne Otec poslal.« (Jan 5. 26.) Z toho se učíme, že ta víra a to náboženství, ve kterém zřejmé zázraky se dějí, nemůže než pravdivé býti a nemůže než od Boha pocházeti. Strom se zajisté po ovoci poznává, což sám Spasitel náš jistí, řka: »Nemůžeť strom zlý ovoce dobrého vydávati.« (Mat. 7. 18.) Kdyby tedy církev naše římsko-katolická zlá a podvodná byla, kdyby v něčem bloudila, nemohla by až dodnes tak hojné ovoce svatosti tolikerými zázraky potvrzené vydávati. Cornelius a Lapide trefně tu praví: »I jediný pravdivý zázrak jest jistý důvod pravého náboženství a pravdivého učení božského, s kterýmžto jako znamením svým Bůh slova svá, pravou víru a pravdu svou pečetí.« (In. 6 a 7. Matth.)

Léta 1717 Eva Strumynová, která dvě léta kulhavá byla, zaslechnouc, kterak sv. František zvláště ve Štyrském Oberburku vroucně od mnohých křesťanů se ctí a mnohé milosti jim vyprošuje, potřela s důvěrou křivou nohu svou vodou ve jménu sv. Františka Xaverského posvěcenou a řekla: Ó slavný pomocníku bídných, sv. Františku Xaverský! Já nežádám dokonalého zdraví proti vůli boží, toliko mně vypros u Boha, abych s manželem pracovati mohla. Načež hned, ač prve pro veliké bolesti spáti nemohla, usnula. Když pak se ráno probudila, měla nohu zdravou a rovnou.

A nyní uvažme! Svatý František Xaverský tu víru rozšiřoval, kterou i my máme, růženec se modlil, Rodičku boží ctil, svaté vzýval. Může to býti něco špatného? Byl by Bůh v tom případě na jeho přímluvu zázraky konal? Poněvadž tedy dobrotivý Bůh v našem náboženství to působí, že slepí vidí, kulhaví chodí atd., jest to svědectvím, že náboženství naše jest náboženstvím pravým, že od Boha pochází. A vědomí to nás vybízí, abychom náboženství toho věrně se drželi a dle něho také živi byli.

Ach, drahý Vykupiteli můj, hanbím se, že jsem povoloval chtíčům a žádostem těla svého, kdežto předchůdce tvůj zapíráním a přemáháním sebe na poušti cestu tobě připravoval. Chci od nynějška dle jeho příkladu náklonnosti své špatné přemáhati a za spáchané nepravosti své opravdové pokání činiti. Tak chci tobě hodný a čistý příbytek v srdci svém připraviti, abych tebe potom jako milého a drahého hosta do svého srdce přijmouti mohl. Amen.

J. Staněk.

Neposkvrněné Početí Panny Marie.

Jediná blahoslavená Panna Maria zůstala zvláštní milostí vzhledem na zásluhy Ježíše Krista uchráněna hříchu dědičného.

»Neumřeš, neboť zákon tento stanoven jest pro všecky jiné, ale ne pro tebe. Přistup tedy a dotkni se žezla.«
(Esther 15, 13—14.)

Nejmilejší! Na dnešní den nedává církev sv. předčítati ve mši sv. tu částku první knihy Mojžíšovy, v níž se nám vypravuje o pádu prvních lidí a zaslíbení Vykupitele, ale v kněžských hodinkách se tento úryvek čte. Vidíme v duchu Evu pod stromem zapověděným, pozorujeme, kterak odehrává se ta tragická událost prvního hříchu, jak následuje ortel, ale slyšíme též milostiplná slova, která pronáší Bůh k hadovi: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou a mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; onať potře hlavu tvou, a ty úklady činiti budeš patě její. (1. Mojž. 3. 15.) Mezi tebou, ďáble, a ženou zaslíbenou, Pannou Marií, bude panovati věčné nepřátelství, jako mezi světlem a tmou, dobrem a zlem, dnem a nocí. Tys zloduch — ona bytostí svatou.

A proto i tvoje potomstvo, t. j. ostatní ďáblové a potomek její, její nejsvětější Syn, budou žíti v ustavičném boji. Ona potře hlavu tvou — ona tě přemůže, ne sice sama, ale skrze Syna svého, a ty úklady činiti budeš patě její. Ty se budeš namáhati, abys i jí uškodil, ale marně.«

A protože Panna Maria měla potříti hlavu hadovu a lidstvo z moci ďábla vyprostiti, musila sama býti prosta ďáblových tenat. Nemohla přece podrobena býti hříchu ta, prostřednictvím které lidstvo z hříchu vykoupeno býti mělo. Kterak se to však stalo? Církev sv. nám to vykládá v dnešní modlitbě, kde praví, že Bůh uchránil Pannu Marii ode vší poskvrny pro předvídanou smrt Syna svého. Zůstaňme při tom a vyložme si obsah těchto slov. Budiž tedy předmětem dnešní sváteční naší úvahy: Jediná blahoslavená Panna Maria zůstala zvláštní milostí vzhledem na zásluhy Ježíše Krista uchráněna hříchu dědičného.

Maria, nejblahoslavenější Panno a Matko, přimlouvej se za nás zvláště v této chvíli u svého Syna.

Pojednání.

Panna Maria pocházela od Adama, a proto i ona měla býti podrobena zákonu, dle něhož hřích Adamův na všecky jeho potomky přechází. Jestliže zůstala prosta hříchu dědičného, není to právo, které jí náleželo, nýbrž výsada, privilegium, kterého se jí milostí boží dostalo. To krásně naznačuje církev v kněžských modlitbách (I. Respons. v Matut. Immac. Conc.): »Skrze jednoho člověka přišel hřích na svět a v něm všichni zhřešili. Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Pána!« A pak pokračuje: »Pán zachránil duši tvou před smrtí a byl ochráncem tvým před nepřítelem.« Ale kterak se to stalo? Která moc odvrátila příval záhuby tak šťastně, že Panně Marii neuškodil?

Jedno z nejkrásnějších předobrazení Panny Marie jest královna Esther. Esther pocházela z lidu israelského a žila s rodáky svými v zajetí. Její strýc a vychovatel Mardocheus zaujímal na dvoře krále Asvera důležité postavení. Mardochea však nenáviděl Aman, nejvyšší úředník králův, a dosáhl toho na králi, že vydal rozkaz: »Všichni židé v celé říši buďtež jednoho a téhož dne pobiti a statky jejich pobrány!« Řízením božím přišla Esther na dvůr králův, ba když král pyšnou královnu Vasthi zapudil, stala se jeho manželkou a povýšena za královnu. V této hodnosti měla se státi spásou tomu lidu, z něhož vyšla. Mardocheus ji žádal, aby u krále o milost pro lid prosila a odvolání rozkazu vymohla. Než k tomu bylo třeba veliké odvahy, neboť u dvora perského bylo zákonem, že nikdo nesmí předstoupiti před krále, nejsa k němu povolán, leč by život svůj chtěl v šanc vydati. Esther spoléhala více na pomoc boží než na svůj vliv u krále, a proto vyzvala Mardochea, aby lid spolu s ní po tři dni se postil a modlil. Třetího dne předstoupila před krále oblečena jsouc v roucho královny. Spatřila jej sedícího na trůnu v plné nádheře, ale hned postřehla hněvivý záblesk jeho oka proto, že přichází bez zavo-

lání, a strachem omdlela. Jistě se obávala, že bude zavržena jako Vasthi a že tím uspíší záhubu svého lidu. Než Bůh oměkčil srdce královo; seskočil s trůnu, vzal ji na lokty své, dokud by neokřála a něžně k ní promlouval: »*Co je ti Esther? Já jsem bratr tvůj, neboj se! Neumřeš, neboť zákon tento ustanoven jest pro všecky jiné, ale ne pro tebe. Přistup tedy a dotkni se žezla!*« A když ona mlčela, zdvihl zlaté žezlo a položil je na její šíji a tak byla nejprve ona sama od smrti zachráněna. Brzy však se jí podařilo nepřítele jejího lidu zničiti a lid před hrozící záhubou ochrániti.

Tážete se snad, proč uvádím tuto událost? Netušíte, co znamená? Neupomíná ta zlatá hůl královská na jinou hůl v ruce nejmocnějšího krále, na hůl daleko podivuhodnější než byla divotvorná hůl Mojžíšova? Nepoznáváte v tomto život zachraňujícím žezle obraz sv. kříže, v němž církev pěje: »Nám sluší se chlubiti v kříži Pána našeho Ježíše Krista, v němž jest spása, život a vzkříšení naše?« (Introit Exalt. S. Cruc.)

Chci vám to lépe vyložiti. Církev praví v modlitbě o neposkvrněném početí Panny Marie, že ji Bůh pro předvídanou smrt jejího Syna ode vší poskvrny uchránil. Jest článkem víry, že Maria Panna zvláštní milostí vzhledem na zásluhy Ježíše Krista hříchu dědičného zůstala uchráněna. Bez prostřednictví Spasitelova byla by i ona propadla zákonu o všeobecnosti hříchu dědičného. Aby ji od hříchu toho uchránil, nabídl Syn boží své zásluhy již předem, již tehdy, když Maria ve věčných úradách nejsv. Trojice vyvolena byla, již tehdy vztáhl žezlo své moci, svůj kříž, postavil ji v stín a pod ochranu stromu kříže a řekl jí: »*Já jsem tvůj bratr, neboj se!* Ty's nejprvnější dcera mého Otce, neboj se tedy! *Neumřeš*, — nikoliv, ale živa budeš, mně život na zemi dáš a celé lidstvo před smrtí uchráníš. *Tento zákon* o dědičnosti hříchu *ustanoven jest pro všecky jiné, ne však pro tebe. Přistup tedy, dotkni se žezla*, přiviň se ke kříži. Pod tímto požehnaným stromem jsi bezpečna. Jako vůně cedru zahání jedovatý hmyz, podobně i pohled na kříž zahání pekelného hada. Tento strom budiž zasazen před dveře srdce tvého jako mocná hráz, které nepřítel překročiti nesmí. Přistup, dotkni se žezla; okus ovoce stromu kříže. Přinese ti život, před nímž smrt ustoupiti musí!!«

Tak v nevyzpytatelném úradku božím již napřed vyplnilo se to slovo, které sv. Jan ve svém evangeliu (19. 25.) poznamenal: »*Stála pak u kříže Ježíšova jeho matka.*« O jak slavně tam stojí! Ne skloněna jako kajícníce, ale vítězně, plna důvěry, jako neporušená nevinnost. Tu si zazpívala píseň vykoupení: »*Hojné u něho jest vysvobození.*« (Ž. 129. 7.)

I Maria, matka Ježíšova, byla Synem svým vykoupena, a musíme říci, byla nejvíce vykoupena, neboť daleko více zajisté jest, že zůstala hříchu dědičného uchráněna, než kdyby byla jím poskvrněna a později teprve od něho očištěna.

Panna Maria nebyla krví Kristovou obmyta a od poskvrny hříchu dědičného očištěna, nikoliv, ona byla pro zásluhy Ježíše

Krista již předem od viny ochráněna. Její duši bylo vtisknuto tajuplné znamení, které bránilo satanovi přiblížiti se k ní, jako druhdy v Egyptě krev beránka velikonočního zdržovala a zapuzovala anděla záhubce od domů židovských. Zásluhám Kristovým, především pak zásluze jeho krvavé smrti vděčí Panna Maria ochranu od hříchu dědičného, jakož i plnost milostí, které jí v okamžiku jejího nejčistšího početí propůjčeny byly.

Není to veliká přednost, vzácné vyznamenání? A toto vyznamenání není na újmu důstojnosti Vykupitele, neubírá ceny jeho zásluhám. Naopak, nikde nezáří jeho láska a moc tak jasným světlem, jako v neposkvrněném početí jeho matky. Jak velice ji poctil, jak mnoho vyznamenal! Tu stala se vznešenou nádobou milostí. Rcete sami: Co je více: drahocennou nádobu uchrániti před škodou a pak ji naplniti ušlechtilým obsahem, aneb když dříve utrpěla škodu třeba sebe dovedněji ji spraviti a obnoviti? I kdyby taková spravená nádoba sebe cennější byla, přece nelze ji srovnati s nádobou neporušenou. Také nádoba neporušená poskytuje více bezpečnosti drahocennému obsahu.

Panna Maria jest v daleko vyšším smyslu než ostatní lidé vykoupena Ježíšem Kristem, a všechny přednosti, které s neposkvrněným početím souvisí, jsou jen ovocem milosti, jež vyrostlo na kříži Pána našeho. Proto také Pannu Marii nelze odloučiti od kříže Spasitelova. Jako v prvním okamžiku jejího početí tímto přeslavným žezlem se jí dotkl, aby ji hříchu uchránil, tak podobně i ona v poslední hodině jeho pozemského žití, v hodině, kdy za spásu lidstva umíral, dotkla se stromu kříže, aby na tomto přesvatém oltáři svého Syna obětovala a tak lid svůj zkáze vytrhla, své děti na věky zachránila.

To nás musí, drazí křesťané, naplňovati vroucí radostí a vděčností k našemu Spasiteli, že své i naší společné matce takovou výsadu svým utrpením zasloužil.

Než, vyšli jste snad na prázdno? Neníť i vaším Vykupitelem? Netekla jeho krev i pro vás? »*Krev Ježíše Krista, Syna božího, očišťuje nás od všelikého hříchu,*« píše sv. apoštol Jan (1. Jan 1, 7.). Krev Kristova tě, křesťane, ve křtu sv. od hříchu dědičného očistila a milostí naplnila.

Byl-li jsi tak nešťasten, že's opět zhřešil, zase to byla krev Kristova, která tě ve svátosti pokání hříchů zprostila a milostí znovu posvětila. Ani nejostřejším louhem nelze smýti skvrny duše a ani nejtrpčí slzy nezmohou ničeho, není-li duše skropena krví Kristovou.

Jsi dítětem božím, to ti zasloužil Syn boží svou krvavou smrtí na kříži, tehdy ti dal Boha za otce, a kolikrátkoli se modlíš: Otče náš, jenž jsi na nebesích, tolikráte se modlí s tebou.

Ztratil jsi nebe, zasloužil jsi peklo; Syn boží ti svou krví nebe vydobyl, křížem zrezavělé jeho závory vyvrátil. Ale tím zároveň i peklo zavřel. Před jeho bránu položil svůj kříž tobě na ochranu a výstrahu, abys nespadl do propasti. Kříž má ti vlévati hrůzu před hříchem. Neboť kdo hřích činí, »*Syna božího znova*

křižují a v posměch vydávají« (Žid. 6. 6.), krev Kristovu svýma nohama šlapou. Ovšem na pouti k nebi je dosti pokušení; od různých nepřátel býváš lákán na širokou cestu záhuby, zkoušky a utrpení ztěžují ti tu pout tak, že se obáváš, že podlehneš.

Ale neklesej na mysli! Což neslyšíš, kterak s nebe volá král věků k tobě: *Já jsem bratr tvůj, neboj se:* Přišel jsem proto na svět, abych své bratry, děti Otce mého, hledal. Ukázal jsem vám cestu do *»do domu Otce, v němž jsou příbytkové mnozí.«* (Jan 14. 2.) Jestliže moji služebníci budou míti místo tam, kde jsem já (Jan 12. 26), čím více bratří moji? *»Neboj se, neboť já jsem obránce tvůj a odplata tvá velmi veliká.«* (1. Mojž. 15. 1.)

A přicházejí-li bouře, umdléváš-li, *přistup a dotkni se žezla!* Postav se ve stín kříže, který ochlazuje žár vášní. Vzpomeň na mou bolestnou smrt a přemůžeš pokušení. Dotkni se žezla, vezmi kříž do rukou, uvažuj o mém utrpení, pak zajisté najdeš sílu a trpělivost, abys utrpení *své* snášel.

Dotkni se žezla, vztáhni ruku svou po nejsladším ovoci stromu kříže, po nejsvětější Svátosti oltářní. To jest chléb života, který duši sílí a zachovává, to jest protijed proti uštknutí hadovu, toť nejúčinnější prostředek milostí, který původce milosti a života nám podává.

Ó přijmi vroucí díky, Spasiteli, za láskyplnou péči tvou, a popřej, aby tvá krev na nás zmařena nebyla. K tvému kříži chceme se znáti. Na čele našem stkví se toto znamení, nikdy nechceme se za ně styděti, neboť je to znamení tvé, znamení tvé ochrany, našeho vykoupení.

K tvému kříži se chceme utíkati, neboť u něho nacházíme vedle tebe také tvou matku. V ni chceme doufati, na ni spoléhati. Není nám třeba čeho se báti, dokud nám tvé žezlo kyne a hvězda jejího jména svítí. Tvého kříže se leká satan, protože těžce dopadl na jeho hlavu. Jména Marie se děsí, neboť ona jest *»hrozná jako šik vojenský k bitvě spořádaný«*. (Caut. 6. 3.) Proto, ó nejsvětější Panno, přijmi nás všechny pod svou ochranu. Pros za nás Boha, aby pro smrt Syna svého nám propůjčil tu milost, bychom beze hříchů, čisti a ctnostni k němu se dostati mohli, bychom jeho milosrdenství chváliti mohli na věky. Amen.*)

R. S.

Neposkvrněné Početí bl. Panny Marie.

I. Co věročlánek obsahuje, II. na čem se zakládá a III. jaký význam pro nás má.

»Radovati se budu v Hospodinu, a plesati bude duše má v Bohu svém.«
(Is. 61. v. 10.)

Svátek dnešní jest prastarý věročlánek o neposkvrněném početí je tak starý jako lidstvo na zemi, však prohlášení starého učení za článek víry jest novější. Co všichni katolíci věřili, pro-

*) Cf. P. Maurus Plattner O. S. B., Der Unbefleckten Ruhmeskranz, Graz, 1904, str. 35 et seq.

hlášeno článkem proto, aby nemohl nikdo býti zmaten, když různě byl článek vykládán. Byl to jistě pohled velekrásný, když v r. 1854 po skončených pracích ku slavnostem mariánským zahlaholily zvony vatikánské o 12. hodině »pozdrav andělský« a všichni poklekli, aby ji uctili jako »milosti plnou« vždy a ve všem.

Pět set biskupů ze všech dílů světa vyznalo víru v neposkvrněné početí a doznalo, že s nimi veškerý lid katolický tak věří. Krásné to musilo býti podívání, když sv. Otec Pius IX. dne 8. prosince 1854, obklopen biskupy ze všech dílů světa a takřka se všech národů, odebral se k hrobu sv. Petra a Pavla, aby ze stolce apoštolského proti všem pochybovačům, rouhačům a nevěrcům jasně a určitě prohlásil »učení, které má nejbl. Pannu Marii v prvním okamžiku jejího početí ze zvláštní milosti a výsady všemohoucího Boha, vzhledem na zásluhy Ježíše Krista, Vykupitele světa, za počatou bez veškeré skvrny hříchu, to učení, že jest od Boha zjeveno a proto má býti od všech věrných pevně věřeno.« Což tedy bude dnes jiného předmětem našeho rozjímání než toto od Boha zjevené učení, a sice

I co v sobě obsahuje,

II. na čem se zakládá,

III. jaký význam pro nás má.

Maria Panna nám vyprosiž mysl sebranou a srdce ochotné přijmouti slovo Boží.

Pojednání.

I. Co věročlánek v sobě obsahuje?

Sv. Otec Pius IX. konal dne 8. prosince 1854 úřad nejvyššího učitele církve ve věcech víry, aby učení staré a vždy chované a věřené v církvi sv. proti novým útokům obhájil, a jasně určil, aby nikdo nemohl se vymlouvati, že proto nepřijímá tento věročlánek, protože není prohlášen. Konal tedy sv. Otec Pius IX. to, co pravil Spasitel k sv. Petru: »ty jedenkrát obrátě se posiluj bratří svých.« Případně zapěli pěvci v chrámě sv. Petra a Pavla v Římě při slavnosti prohlášení neposkvrněného početí Panny Marie slova: »Petře, učiž nás a posiluj bratří svých.« Nástupce Petrův Pius IX. učil nás a posílil nás ve starém učení církve: že Maria Panna jest bez každého hříchu počata. Co obsahuje ten článek?

Ono je to tak jasno věřící duši, že ani není třeba výkladu. On obsahuje, že Panna Maria vždy Bohu náležela, nikdy hříchem od něho odloučena nebyla, že na ní nikdy nebylo kletby hříchu, že nikdy nebyla v moci ďábla, v níž by byla, kdyby i třeba jen dědičný hřích na sobě měla, kterým každý člověk stižen na tento svět přichází. Tím článkem o neposkvrněném početí Panny Marie vyznáváme, že hřích neměl nikdy co činiti s ní, že nikdy nebyla pod hříchem. Toť jest zřejmé, když uvážíme, kdo jest Ježíš Kristus, jehož matkou dle těla jest Panna Maria.

Tuto milost obdržela Maria Panna vzhledem na zásluhy Je-

žíše Krista, Vykupitele světa. Ona byla vykoupena zvláštním způsobem než ostatní lidé, kteří skrze krev Ježíše Krista zbaveni jsou hříchu dědičného ve křtu sv., ale ona vykoupena jest, že ani okamžik nebyla bez milosti a lásky boží, ani v prvním okamžiku jejího života, který se nazývá početí, ona ani tohoto hříchu na sobě neměla, protože k čemu byla od Boha vyvolena, to bylo nade vše pomyšlení vysoké, a proto tak vyvýšena nade vše stvoření. Ji oblékl Hospodin nejen v roucho spasení, ale ozdobil ji záponami svými, že k ní neměl přístupu hřích ani v prvním okamžiku, ani kdy jindy.

Jako Maria Panna z milosti boží zachována byla od hříchu osobního, tak pro Ježíše Krista uchována byla i od hříchu prvotního. To vše stalo se ovšem zásluhou krve Páně, jako my ve svátosti pokání skrze krev Páně ode všech hříchů po křtu sv. se očišťujeme, tak skrze krev Páně Maria Panna zachována byla i od hříchu prvotního. Tato výjimka stala se pro výjimečný úkol Matky boží! To neposkvrněné početí Marie Panny má nám hlásati božství Ježíše Krista, a proto jest tento článek ku slávě Ježíše Krista více než ku slávě Panny Marie. Protože jest Ježíš Kristus Bůh vtělený, proto vyznáváme, že i skořápka tělesná jest bez poskvrny.

»První okamžik« života je tajemný jako je tajemný poslední okamžik, nevíme s určitostí, kdy člověk umírá, nevíme ani jeho začátek, proto však věříme tímto článkem, že nebylo okamžiku v životě Panny Marie, kdy by byla odloučena od lásky a milosti boží po celou dobu života jejího.

Tímto článkem se však neučí nové učení, jakoby snad dnes bylo pravdou, co nebylo včera, také se nepraví, že by prohlášením článku nová víra se učila, ale pravda jest, že mezi různými náhledy, které různí muži měli, vytčen byl jasně ten, který se s církevním pokladem víry srovnává. To bylo viděti na zástupcích z celého světa a národů, kteří všichni svědčili, že každý věřící katolík byl o tom přesvědčen, že Matka Ježíše Krista jest Maria Panna a že jest bez každého hříchu počatou. Toť jest obsah tohoto článku; kde jest základ jeho?

II. Na čem se zakládá věročlánek tento?

Jasnou a krátkou odpověď dám slovy: zakládá se na učení církve sv., která nám praví, že toto učení o Matce boží jest od Boha zjevené. Nejvyšší učitel víry, nástupce Petrův, který má se obrátiti v pravý čas a posilovati nás, aby nezhynula víra sv. »Já se, Petře, modlil za tebe, aby nezhynula víra tvá.« Ó radujme se, že v srdci svém neseme pravdu svatou, která jest slávou Marie Panny, ale ještě větší nutnou slávou Syna božího. Kde nám učení bylo zjeveno? Ono zjeveno jest hned na počátku, je to první radostné poselství boží, první evangelium jdoucí z úst božích po hříchu člověka, když Boha zradil. Tu dobrotivý Bůh oznámil nám vítězství nové nad ďáblem: »nepřátelství položím mezi tebou a ženou, ona potře hlavu tvou a ty budeš úklady strojiti patě její.« Maria Panna by nebyla potřela hlavu ďáblovu, kdyby i jen oka-

mžik byla pod mocí jeho. Bůh nám zjevuje vítězství Panny nad ďáblem, jak se vyobrazuje na obrazech, na nichž pod patou Panny svíjí se had, obraz ďábla.

Ono nám zjeveno z úst prorockých, jimiž mluvil Duch sv., jak pravili i nepřátelé Páně: prorokům víme, že mluvil Hospodin. A tu nám dí prorok Isaiáš radostné poselství: »Aj, Panna počne a porodí Syna, a nazváno bude jméno jeho Emanuel« (Bůh s námi) (Is. 7, 14). A na tato slova proroka Isaiáše vztahuje se obraz v katakombách, veledůležitý pro svědectví. V těch svatých místech prvních křesťanů nalézají se nejen nápisy o víře jejich svědčící, ale i obrazy. Slovo i obraz svědectví vydávají, že to učení prohlášené jasně a určitě 8. prosince r. 1854 jest věročlánkem prvních křesťanů.

V katakombě sv. Priscilly, jedné z nejstarších, která svým původem sahá až do věku žáků samých apoštolů, tam máme zobrazenu Matku Páně, jak o ní mluví sv. prorok Isaiáš: Žena oděná v tuniku římskou a v plášť, se závojem na hlavě drží v ruce nahé děťátko, jež hlavičku obrací k diváku. Výraz ženy jest vznešený, nad hlavou její hvězda se vznáší a vedle ní muž, jenž jednou rukou ukazuje k ženě a hvězdě, v druhé drží závitek Písma svatého. Zřejmo, že jest zde zobrazena panenská matka a že ten muž stojící podle ní se závitkem Písma sv. jest Isaiáš prorok, jenž volá, že dá Bůh sám znamení, a sice, že Panna počne a porodí Syna a bude jméno jeho Emanuel (Bůh s námi). Tak i starý obraz katakomb svědčí nám o věročlánku našem, že týž jest obsah jeho dnes, jaký byl v době apoštolské, jaký byl v době proroka Isaiáše a jaký byl na počátku, když řekl Hospodin: »nepřátelství položím mezi tebou a ženou a ona potře hlavu tvou.«

Ten drahocenný obraz katakomb svědčí o článku víry o neposkvrněném početí a o úctě prvních křesťanů k Marii Panně Bohorodičce, již malovali na stěny katakomb.

Chcete ještě jiný důkaz, že učení to jest Bohem zjeveno a proto ode všech s radostí má býti věřeno? Jiným důkazem jsou ústa andělská a slova z nich plynoucí: milosti plná, o nichž jsme kolikráte rozjímali.

Toť nejsou místa všechna, nýbrž vzata toliko tři, aby na nich dokázáno bylo přehledně, že sv. Otec Pius IX. důvodně pravil se stolce svého roku 1854, že učení, které praví, že Maria Panna od prvního okamžiku svého početí jest bez poskvrny hříchu prvotního počatou, jest od Boha nám zjeveno, a proto že má s radostí býti věřeno. A nyní přistupme ke třetí části:

III. Jaký význam věročlánek pro nás má?

Nenechává nás v ničem v pochybnosti. Byly různé náhledy zbožných a svatých duší, které láskou k Ježíši Kristu a sv. Matce vedeny, pátraly a rozjímaly o poměru Ježíše Krista ku Matce své dle těla. O jejím početí z Ducha svatého nepochybovaly, však v prvním okamžiku jejího bytí, zda i zde byla bez poskvrny hříchu počatá, jevily se různé náhledy. Zde církev vždy byla na straně zastánců neposkvrněného početí, až konečně slavně článek pro-

hlásila, a konec sporu pro všechny věřící učinila. Toť jeden význam tohoto prohlášení: jasné vyrčení článku, zač mnozí často žádali, zejména horliví ctitelé Panny Marie.

Sv. Tomáš Aq., ač zastával se sv. Bernardem učení druhé, přece ve své »Sumě« p. I. t. VIII. 2. praví, jak sluší na každého katolíka smýšleti: »Nechť každý se přidá k jednomu z obou názorů, ale tak, aby byl ochoten přijmouti druhý, když by jej církev za článek prohlásila.« Toť jest církevní smýšlení: věřiti s církví, milovati s církví a doufati s církví. Proto také věřící s radostí uctívají svátek Panny Marie častým přijímáním a sv. pokáním. S církví sv. oslavuj Marii Pannu, s ní smýšlej a jednej, abys získal si radosti věčné.

Ten článek nám poznati dává hříchu ohyzdnost, že Bůh nenávidí naprosto, co s vůlí jeho nějak nesouhlasí, a proto nesměl na dceři Boha Otce býti stín hříchu, na matce Boha Syna ani poskvrny hříchu prvotního, ani na choti Ducha svatého něco nečistého.

Bratří drazí, při slově hřích třásli se mnozí světci, sv. František, sv. Teresie atd. Při slovech hřích směje a baví se přítomnost. Proto však hřích zůstává vždy hříchem a vždy nepřítelem naším a závorou nebes. Hřích — jak vykládal sv. František X. na ulicích v Goa — svolávaje zvonečkem v ruce lidi, aby pro lásku boží slyšeli slovo boží — hřích, pravil sv. František, zbavuje nás lásky boží, nebe loupí, tělo a duši smrti věčné vydává, a mnozí se smějí ve hříchu. Vizte Matku Páně! Aby mohla býti Matkou Páně, musila býti prostou hříchu všeho. Proto slyš i ty slovo boží a přičiň se, abys se obmýval nejen od těžkého hříchu, ale i všedního, menšího, a často sv. úmyslem, uděláním zbožně znamení sv. kříže, vzbuzením lítosti, přítomností při mši sv. hříchy všední se sebe smýval.

Na Matce Páně nechtěl Bůh dobrotivý ani poskvrnu hříchu prvotního míti, tedy uznej hříchu ohyzdnost a měj svatou bázeň i před malým hříchem. Ta bázeň naplní tě jednou radostí.

Dále nám ten článek poznati dává, že Bůh jako nenávidí hřích na duši, tak zase miluje milost boží na ní, a proto Bůh tolik milosti své dal Matce Páně. Nedal jí přednost ducha učeného, nedal jí bohatství, ani úřad, ani výsadu tohoto světa, ale dal jí výsadu, že pro zásluhy Ježíše Krista zachována jest prostou poskvrny hříchu prvotního.

Jaký to podivný řád v lásce boží. Láska boží se řídí dle milosti, které si získává duše, ne dle stavu, rodu, učenosti, zámožnosti, ale dle toho, jak blízko stojíš srdci Páně. Jemu nejblíže stála Maria Panna neposkvrněná a všem nám poznati dává: ty můžeš býti miláčkem božím, třeba bys byl poslední v řadě lidí, třeba by se tobě vyhýbali, třeba by tě měli za blázna: jestli užíváš milosti boží řádně, rozmnožuješ ji dobrými skutky, sebezapřením, pak postupuješ blíž a blíže k Bohu a Marii Panně. Jaká radost pro tebe duše Boha milující! Ty také můžeš zvolati:

radovati se budu v Hospodinu, nebo oblékl mne v roucho spasení a oděvem spravedlnosti přioděl mne.

Další význam toho článku jest, že: Maria Panna stojí tedy dle množství milosti Bohu nejblíže a tedy jest i přímluva její nejmocnější a jest matkou tvou. Jest mocnější andělů a lidí a proto jest příčinou také radosti naší, neboť jest matkou naší.

Pověděl jsem obsah věročlánku neposkvrněného početí a ukázal, že je to učení Bohem nám zjeveno, abychom poznali hříchu ohyzdnost a svatost boží, Matky Páně krásu a její moc přímluvnou. Což mám říci neposled? Abyste očišťovali se vždy od každé skvrny hříchu a si nezatarasili bránu věčnou.

O prohlášení věročlánku neposkvrněného početí mnoho pracoval Filip III., král španělský. Toužil, aby sporu byl učiněn konec a Matce boží aby se dostalo slávy největší. Však nedočkal se toho, nýbrž zemřel. V nemoci přinesli mu obraz Matky Páně v průvodu, aby se jím potěšil. Vida to obrátil se k obrazu Panny Marie a těšil se pak upřímně a vroucně ji ctil a důvěřoval v její přímluvu. »Ty víš dobře — pravil – jak jsem se přičiňoval, aby tvá neposkvrněnost v početí tvém prohlášena byla článkem víry, pomoz mi a nezavírej se přede mnou, aniž dopusť, by Syn tvůj zavřel bránu svého milosrdenství přede mnou.« (Fabr. »The Imm. Conc.«)

Tak buď i ty apoštolem cti její, ona bude tvou orodovnicí mocnou a matkou dobrou, abys bez skvrny hříchu aspoň smrtelného odešel branou věčnosti — a na ten úmysl se pomodleme zbožně »Pod ochranu tvou«. *Fr. Vaněček.*

Slavnost Neposkvrněného Početí Panny Marie.

Předobrazem velikého tajemství neposkvrněného početí Panny Marie jest koráb Noemův. V korábu tom Noe několik měsíců ukrytý zachoval pokolení lidské před všeobecnou zkázou potopy. I Kristus Ježíš v životě blahoslavené Panny několik měsíců přebývající od věčného zahynutí zachránil celé pokolení lidské.

Koráb Noemův při potopě odpočinul na horách armenských (I. Mojž. 8, 4). Maria, když několik měsíců Spasitele v životě svém chovala, odpočinula sobě na horách judských u své příbuzné Alžběty. Když vody opadly, postavil se koráb jako na břehu na hoře Araratu, aby Noe, devět měsíců v něm přebývající, z něho vyšel. A Maria Panna, když devět měsíců Spasitele v životě svém chovala, stanula v Betlemě, aby Vykupitel na svět přišel. Proto praví sv. Hesichius o Rodičce boží: Maria jest mnohem vznešenější koráb, než byl koráb Noemův, neboť onen hostil v sobě toliko Noema, Maria Panna však stvořitele Noemova. (Serm. 3. de Laud. B. V. M.)

Když potopou světa všecko, co pod nebem žilo, zničeno bylo, zachráněn byl Noe se svou rodinou a jistě i koráb, v němž

se Noe nalézal, zůstal bez pohromy. Když hřích na všechny lidi přešel, když všichni duševně pohromu vzali, zůstala Maria tohoto hříchu, té hrozné pohromy ušetřena. Kristus zajisté nepřišel zákona zrušit, ale naplnit, jak sám vykládá. A zákon velí: »Cti otce svého a matku svou«, co jinými slovy znamená: Otce svého, matku svou cti více, než všechny ostatní své předky a bližní. Nejpřednější předkové Kristovi byli Adam a Eva. Nesporno pak jest, že Adam a Eva bez hříchu dědičného stvořeni byli. Ten na ně teprve později přešel, když rozkazu božího neuposlechli. Kdyby tedy Kristus matku svou v nejprvnějším okamžiku jejího stvoření hříchu byl podrobil: tu by se Adam a Eva mohli honositi, že Synem božím více ctěni jsou, než matka jeho Byl by je tu více ctil než matku svou, byl by zákona neplnil. Taková domněnka byla by však rouhavá. Kristus, praví nám náš cit a rozum, zachránil matku svou před hříchem dědičným.

Krásně praví tu sv. Ondřej, apoštol Páně: Jako první Adam stvořen jest ze země, které ještě nikdy zlořečeno nebylo — to se stalo teprve po pádu Adamově — tak také druhý Adam, Kristus, zplozen jest ze země, t. j. z Marie Panny, která nikdy hříchu poddána nebyla. (S. Andr. apost. allatus a Nieremb. in dissert. apostolicis epist. 15. pag. 288.)

— Zdrávas Maria, milosti plná — tak pozdravil archanděl Gabriel Marii Pannu. Kdyby však na Pannu Marii při jejím početí byl hřích dědičný přešel, nemohl by ji celým právem zváti milosti plnou. Vždyť v tom případě byl by se mohl sám nad ni vyvýšiti, ježto toho hříchu prost byl. Anděl volá k ní: »Požehnaná mezi ženami.« A kterak by byla požehnanou mezi ženami, kdyby při svém početí jiným ženám podobna byla, táže se svatý Fulgentius (De laud. Mar.).

Svatý Augustin takto k Rodičce boží volá: »Ó paní, nade všechny ženy požehnaná« (sermo 18 super 88). Jisto pak jest, že Eva beze všeho hříchu stvořena jest. Jak by Panna Maria nad Evu požehnanou slouti mohla, kdyby v hříchu počata byla?

Přátelé! Šťastná byla Panna Maria, že bez hříchu počata byla, ale mnohem šťastnější, že po celý život svůj nikdy hříchu se nedopustila. My nešťastni jsme, že jsme byli v hříchu počati, ale mnohem nešťastnější, že sami jsme hřešili. Litujeme, že hřích Adamův na nás přešel, litujme více než toho hříchů svých osobních, by s nás shlazeny byly.

Pozdravena buď, tisíckrát pozdravena buď, růže bez trní, jasnost bez mrákot, zrcadlo bez poskvrny! Tys dnes bez poskvrny hříchu stvořena, mě však v hříších počala matka má! Tvůj počátek svatý, můj hříšný! Ó vypros, matko, mi té milosti, aby aspoň život můj podobal se životu tvému, když počátek tak rozdílný. K tobě, ó přečistá Rodičko boží, celým srdcem volám: Pro svaté panenství své, pro neposkrněné početí své vypros mi u Boha čistotu srdce i duše. Amen. *J. Staněk.*

Neděle III. adventní.

Sv. Jan ukazuje, jak máme světiti dobu adventní a připraviti se na příchod Páně.

»Uprostřed vás stál, kterého vy neznáte.« (Jan 1.)

Když sv. Jan pokřtil Pána Ježíše, odebral se z pouště za Jordan, kde bylo množství vody ke křtu a množství lidu převáželo se přes řeku. Jeho chudoba a sebezapření, jeho důrazná řeč, zvěstování blízkého království božího byly příčinou, že z daleka přicházeli k Janovi a všude pověst o něm byla roznášena. — Někteří považovali jej za Messiáše, který dle proroků už měl tu býti, jiní za Eliáše, který měl se vrátiti, aby lid připravil na veliký a hrozný den Hospodinův; jiní zase měli jej za proroka, o němž mluvil kdysi Mojžíš, maje však na mysli Messiáše. Všude mluvilo se o velikém proroku u řeky Jordanu. Proto i velerada židovská nemeškala a vyslala posly, aby se tázali podivuhodného muže, za koho se vydává. Neohlásil se u velerady, aby mohl veřejně učiti, neměl práva křtíti dle jejich názoru. Byli velice rozrušeni, a proto chtěli znáti určitou odpověď, aby pak rázně mohli proti Janovi zakročiti. Když Jan na otázku, zdali jest Messiášem, či Eliášem aneb prorokem, dal odpověď zápornou, a poslové stáli pevně na tom, aby určitě pověděl, kým jest, aby přinésti mohli odpověď veleradě, řekl Jan Křtitel: »Já jsem hlas volajícího: Spravte cestu Páně, jakož pověděl Isaiáš prorok.« Čili jinými slovy: jsem předchůdcem Messiáše, o němž předpověděl Isaiáš prorok, že bude připravovati cestu Páně. — A na otázku proč tedy křtí, odpověděl: »Já křtím pouze vodou, ale uprostřed vás stál, kterého vy neznáte, který přede mnou učiněn jest, jemuž nejsem hoden rozvázati řeménky u obuvi jeho,« t. j. křest můj připravuje toliko na Krista a záleží v tom, aby se lidé poznali, hříchů litovali, z nich se vyznali a tak s touhou po novém a svatém životě mohli poznati a pochopiti Messiáše, který pak ustanoví nový křest vodou a Duchem sv., křest očistný a posvěcující.

Církev sv., matka naše, dává předčítati toto evangelium v dnešní neděli adventní, abychom z příkladu Janova poznali, jak máme stráviti posvátnou dobu adventní, abychom lépe poznali a pochopili toho, který mezi námi už na oltáři přebývá, a jehož příchod každoročně si připomínáme.

Ukáži dnes, že sv. Jan krásně nám naznačuje, jak máme stráviti poslední dny před narozením Páně; a sice

1. v pokorném zkoumání a poznávání sebe samých, 2. v upřímném a řádném pokání, 3 veřejném vyznání Krista.

Pojednání.

1. Velerada židovská poslala z Jerusalema k Janovi kněze a levity, aby se ho tázali: Ty, kdo jsi? I vyznal a nezapřel a vyznal: já nejsem Kristus. — Sv. Augustin praví: »Takovou vznešeností

vynikal sv. Jan, že ho považovali mnozí za Krista; ale hned vidíme na něm překrásný vzor pokory; jiný by byl třeba klamal lid a vydával se za Messiáše a dal se oslavovati; Jan však veřejně vyznává: Já nejsem Kristus.« — Jan považoval za naprostou povinnost, aby vyznal pravdu, aby nebyl usvědčen z podvodu, že zapřel svého Pána a zpronevěřil se svému poslání. V pokoře nepraví o sobě, čím jest, dokud není otázkami k tomu donucen, stačí mu jen říci, že není Kristus.

Příkladem svým zahanbuje Jan každého, který v pýše a marnivosti hledá jen sebe sama, stále větším chce se zdáti, staví se všudy v popředí, na úkor jiných se vynáší, hotov i čest i povinnost přinésti za obět. — Ty kdo jsi! tažme se jeden každý sebe v tuto dobu adventní? Otázka ta jest velice důležitou a pro spásu naši nutnou. Už Plato, mudřec řecký tvrdil, že mezi desíti jest sotva jeden, kterýž by znal sebe; a přec moudrým jest jenom, kdo zná sama sebe. Klement Alexandrinský praví, že znáti sebe jest mezi všemi vědami ta nejkrásnější a největší. — Kdo sebe dobře zná, neposílá svých očí po jiných, aby slídily po chybách a nedostatcích bližního. Kdo zná sebe, jest pokorný. Čím se může chlubiti člověk? — »Co máš, člověče,« volá sv. Pavel, »čeho bys nebyl obdržel od Boha? a jestliže jsi od Boha obdržel, proč se chlubíš, jako bys měl toho sám ze sebe? Že jsem člověkem, že jsem křesťanem, že jsem katolíkem, že jsem v tom či onom stavu, že jsem zdráv, že mám k životu věcí nejnutnějších, to vše jest darem božím. Co bude ze mne? budu živ za hodinu, zítra, za týden, za rok? Co se stane se mnou? zemru ve hříchu či v milosti boží? — Hle, jak tu třeba pokory! Kdo se povyšuje, bude ponížen. Pyšným se Bůh protivuje a odpírá milost. Proto napomíná sv. Pavel: »Kdo se chlubí, v Pánu se chlub. Nebo, ne kdo se sám chválí, zkušený jest, ale koho Bůh chválí.« (II. Kor. 10.)

Nikdo pyšný nepochopil Boha. Chceme-li pochopiti Boha a Spasitele, účel jeho příchodu, celé jeho učení: pokořme se, pokorným dává Bůh milost; osvěcuje a přitahuje k sobě. »Učte se ode mne, nebo já jsem tichý a pokorný srdcem;« volá Syn boží, Spasitel náš!

Odkud jest za našich dnů nevěra? Z pýchy lidské, jež zaslepuje a zatvrzuje. Pokorný zná svou slabost a nedostatečnost, volá o pomoc a přispění shůry. Nikdo nebude míti podílu na slávě Kristově, kdo neměl podílu na jeho pozemské pokoře. — Kdo chce čerpati ze studnice milostí božích, musí se ohnouti, pokořiti, k zemi skloniti. Pokořme se, učme se znáti sebe, a Bůh se dá poznati nám; pochopíme Krista a jeho pravdy, jako pochopil sv. Jan ve své pokoře. Každodenně při mši sv. rorátní prosme Boha, aby nám dal ducha pokory, bychom svou slabost a nedostatečnost, všecky své poklesky řádně poznali, pokorně se z nich vyznali a v srdci očištěném a posvěceném důstojný stánek pro Krista připravili.

2. Eliáš jsi ty? Nejsem. Prorok jsi ty? Ne. Kdož jsi tedy?

»Já jsem hlas volajícího na poušti: Spravte cestu Páně. Čiňte pokání, nebo se přiblížilo království boží.«

Na úřední otázky stručně odpovídá sv. Jan a pronáší obsah svého kázání. Pokání bylo třeba, aby Krista poznali a za Messiáše uznali.

Sv. Jan, příklad ducha kajícího, muž pln sebezapření, bez hříchu — dobře pochopil Krista. Židé pochopiti nemohli, poněvadž předsudky byl rozum jejich zaslepen, vůle zotročena neřestmi. Dříve bylo nutno, aby procitli z hříšného sna, vybředli z tělesnosti mrzké a pozdvihli mysl a duši k věcem vyšším. To mohlo se státi jen úplným obrácením, proměnou celého života, čili pokáním.

Pokání záleží v odvrácení se od tvorů a obrácení se k Bohu. Proto nepřátelé Kristovi nemohli pochopiti jeho poslání a božství, poněvadž se nechtěli odtrhnouti od svých pošetilostí. Pýcha je zaslepila, čekali Messiáše jako mocného světského krále, který by pýchu jejich ještě více rozpaloval, v nepravostech posiloval. Každý hřích jest modloslužbou; místo Bohu, kloní se člověk sobě nebo tvorům; stává se otrokem tvora a zároveň otrokem ďábla.

Hřích zaslepuje rozum, zotročuje vůli, zatvrzuje srdce člověka. Ve hříchu nemožno pochopiti Boha a přilnouti k němu celým srdcem. Proto nutno hříchu se zříci, činiti pokání, Boha odprositi, hřích si zoškliviti, po Bohu zatoužiti, rány duše ve zpovědi odhaliti, ze hříchů se vyznati a pevně si umíniti, že chceme s milostí Boží za Kristem kráčeti, přikázání boží dokonale plniti. Jen tehdy, když se nám dostalo odpuštění ve zpovědnici, vstoupí Bůh opět do našeho srdce, osvítí rozum, nakloní vůli k dobru, rozehřeje srdce k novému, pokojnému a šťastnému životu: pochopíme velikost Boha, pochopíme lásku Spasitele, Ježíše Krista, který se zrodí v srdci našem a přinese nejhojnějšího požehnání!

3. Proč tedy křtíš, když nejsi ani Kristus, ani Eliáš, ani prorok? — I odpověděl Jan: »Já křtím vodou, ale uprostřed vás stojí, kterého vy neznáte, který po mně přijde, kterýž přede mnou učiněn jest, kterémuž já nejsem hoden řeménky rozvázati u obuvi jeho.« — Nepoznali jste ho a nepoznáte, chtěl říci sv. Jan, poněvadž hřích vás zaslepil. A nyní veřejně vyznává, kdo jest vlastně Kristus, Bůh od věčnosti, jehož není hoden ani býti nejmenším služebníkem.

Znal dobře sv. Jan Krista, věděl o jeho nevýslovné pokoře a chudobě, v níž zrodil se v jeskyni betlemské a v níž tráví dosud život svůj v Nazaretě při namáhavé práci; znal celé tajemství, proč Bůh tak chtěl a Spasitel tak volil, aby Messiáš očekávaný nepřišel na svět jako mocný král světský, ale jako král duší, král pokory a lásky. Vyznává sv. Jan, že Vykupitel přinese nový křest, vodou a ohněm Ducha sv., že obnoví celý svět k novému životu, ku spravedlnosti a pravdě a svatosti. Veřejně to vyznal sv. Jan, sám na sobě poznal již účinky milosti, jež přinesl s sebou na svět Syn boží.

My již také okusili nesčetných milostí ve sv. svátostech! Vyznávejme veřejně, že jsme křesťany; upřímnými učedníky Kristovými. Syn boží, Vykupitel, přebývá mezi námi na oltáři, obětuje se za nás každodenně, dává se za pokrm našich duší; osvěcuje, posiluje a posvěcuje nás, těší v zármutku a v nejrozhodnější chvíli, kdy ubíráme se na věčnost, naplňuje nás ve svátosti posledního pomazání nevýslovnou radostí; odnáší si nás na věčnost, aby byl milostivým soudcem a odplatitelem, pochlubí se se svými věrnými nebeskému Otci, poněvadž ho vyznali před celým světem. —

Poznejme tedy zase letos stav své duše, pokořme se a vyznejme se ze svých hříchů, vyznávejme veřejně Ježíše, Spasitele světa, zavítá k nám o vánocích s hojností svých milostí. Amen,

V. M. Váchal.

Neděle III. adventní.

O vznešené důstojnosti člověka.

»Ty, kdo jsi?« (Jan 1. 19.)

Ty, kdo jsi? Tak měli bychom častěji sami sebe se tázati, abychom nezapomněli na svůj vznešený původ a důstojnost, a abychom zanechali věcí takových, které na odpor stojí této důstojnosti.

Služebník vznešené vrchnosti jest hrdý, že slouží urozenému pánu. A vskutku přechází jakási část cti a vážnosti, jaké vrchnost požívá, i na něho. Komu však slouží křesťan? Čí znak má na sobě?

My křesťané sloužíme nejvyšší vrchnosti, sloužíme nejsvětější Trojici; znak její vtisknut nám jest na čelo. A proto měli bychom se vždy míti na pozoru, abychom odznak ten nikdy neposkvrnili. Abych probudil ve vás spasitelnou hrdost nad touto vznešenou důstojností a odvrátil vás od zneuctění a poskvrnění této důstojnosti, chci mluviti k vám dnes o velikosti, důstojnosti a vznešenosti člověka. Slyšte, co člověk jest a žasněte.

Člověk jest malý svět, pán světa, obraz boží, bratr boží, účastník stolu božího, dědic království nebeského.

Pojednání.

1. Člověk jest malý svět. Andělům podobá se rozumem svým; se zvířaty společný má cit; s bylinami život a s bezživotní přírodou pevné i tekuté částky těla. Jako pán, když procházeje se v líbezné zahradě na rozličných záhonkách pestré květiny pozoruje, z každého druhu vlastní rukou jednu utrhne, dohromady v jednu kytici sváže, k ní čichá, častěji ji pozoruje a z ní se těší: tak učinil Bůh, když veškeré tvorstvo živé i neživé, i zvláštního tvora ku svému potěšení stvořil — člověka, obdařiv ho všemi přednostmi přírody. A proto čteme v knize Přísloví: »Jestiť rozkoš má býti se syny lidskými.« A zdá se, jakoby Bůh zvláštní práci

vzal si při stvoření člověka — mluveno po lidsku. Jednak stvořil ho naposled, aby korunoval dílo stvoření svého. Jednak stvořil ho — opět po lidsku řečeno — s jakousi rozvahou a přemýšlením; neboť nepravil jako při ostatních tvorech: »buď«, ale Nejsv. Trojice pravila takřka k sobě: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému!« Tímto chtěl Bůh dle sv. Ambrože člověka na sebe upoutati a lásku jeho si získati. Kdož nežasne nad tím? Zdaž pak to nepobádá mocně člověka k milování Boha? Bůh chtěl si připraviti obydlí v člověku, a proto ho tak krásně stvořil.

Již zevnější postava člověka značí jeho vznešenou důstojnost, jeho urozenost. Zvířata hledí k zemi, ale člověk vzhůru na znamení, že toužiti má po nebi. Smyslové člověka jsou tak uměle a harmonicky utvořeny, jako žádného jiného tvora. Všecky domy, paláce, všecka umělecká díla rukou člověka jsou zhotovena. A co u člověka pamětihodného jest, že se může vždy zdokonalovati; zvířata následují svého pudu, ale ten nemůže se zdokonaliti. Tělo lidské jest odlesk duše, jeho obličej jest zrcadlo duše. Každý pohyb čela, oka, úst prozrazuje pocit duše. Řečí může člověk myšlenky své, bolest svou, radost jiným sděliti. Ano, vznešené a svaté jest tělo člověka, jemu vtisknut jest znak božství.

2. Bůh učinil člověka pánem světa; on učinil ho svým zástupcem. Bůh přivedl všecka zvířata před Adama, aby je jako poddané své poznal a dle libosti pojmenoval. Ačkoliv Bůh později člověka pro jeho nevěrnost k těžkému trestu odsoudil, musila mu přece zvířata pomáhati v práci. Člověk poroučí a zvíře poslouchá.

Člověk poroučí nejen živému, nýbrž i neživému tvorstvu; zlato, stříbro, drahokamy, kovy musí mu sloužiti. Příroda jest v ruce člověka jako hračka v ruce dítěte. Ano, i anděly ustanovil Bůh člověku za služebníky. A proč to? Proč podmanil Bůh člověku celý svět? Proto, aby považoval všecky věci jako hluboko pod sebou postavené a toužil po tom, co mu podobného jest, po věcech božských. Zdaž pak nešlapou mnozí po té své důstojnosti? Nenechme se tedy opanovati od věcí pozemských, ale učme se panovati nad nimi!

3. Tělo lidské jest přece jenom skořápka mnohem vznešenějšího jádra. »Když Bůh učinil člověka z hlíny země, vdechl v tvář jeho dechnutí života, a tak byl člověk živý.« A toto dechnutí z úst božích jest naše duše, bez níž tělo mrtvým zůstává.

Jak mohu vylíčiti vám vznešenost a krásu naší duše? Duše naše je tak vznešená a dokonalá, že ji nemůžeme viděti; ona jest neviditelná duchovní bytost. Duše naše má rozum, a tím můžeme poznati Boha, sebe i věci vůkol nás; ona jest obdařena svobodnou vůlí; může voliti mezi dobrým a zlým. Zvířata mají pouze pud, příroda podrobena jest svým zákonům. Slunci není dáno na vůli ráno vycházeti nebo ne. Ale člověk může něco chtíti neb nechtíti. Činíme-li dobře, chválí nás vnitřní hlas svědomí, činíme-li však zle, činí nám předhůzky. A k čemu udělil nám Bůh tuto svo-

bodnou vůli? K tomu, abychom se zdokonalovali, abychom se ctnostmi a zásluhami podobnými stali andělům.

Duše naše jest nesmrtelná. »Prach obrátí se do země, odkud vzat jest, ale duch vrátí se Bohu, který ho dal.« Jaký div, že ďábel bojuje takřka s Bohem o duši člověka, jelikož zná její velikou cenu. Syn boží sestoupil s nebe, aby duši člověka předrahou krví vykoupil. A za jednu duši slibuje ďábel všecky říše tohoto světa. »Co platno člověku, kdyby celý svět získal, ale na duši své škodu trpěl; aneb jakou výměnu dá člověk za duši svou?« Z toho suďte, s jakou pečlivostí máme střežiti duši svou. Jak hrozně proto nevděčni jsme k Bohu, jak pošetilí jsme, když poskvrňujeme obraz boží v nás.

4. Bůh stal se vtělením Syna božího i naším bratrem. Neboť Kristus sám praví k Marii Magdaleně: »Jdi k bratrům mým.« — »Zvěstujte bratřím mým« (Jan 20. Mat. 28.) a sv. Pavel pokračuje: »Jelikož dítky tělo i krev společně mají, přijal on totéž na sebe. (Heb. 2. 12.) A proto opovažuje se sv. Bernard říci: »Mám za to, že Kristus nemůže mnou opovrhovati, jelikož jest kost z kostí mých a tělo z těla mého.«

Písmo sv. užívá rozličných významů a podobenství, aby vyjádřilo bratrský poměr Krista k nám. Tak čteme u sv. Matouše: Lidé budou míti v nebi místo s Kristem (Mat. 19.) a na jiném místě: že jsou připravena nám v nebi místa.

Ano i ďábel, poznávaje toto pokrevenství člověka s Bohem, ze závisti chtěl poskvrniti přirozenost lidskou, aby se Bůh hrozil ji přijímati na sebe, jak sv. Bernard srdečně praví: »Když se tedy Kristus nedal zdržeti a člověkem se stal, když andělé boží pro vtělení se Syna božího člověku přednost dávají, když ďábel člověku všeho toho závidí, jak veliká musí býti důstojnost člověka? Člověče, nezapomínej na svou důstojnost!«

5. Člověk jest dále účastníkem stolu božího; neb Bůh zve lidi k požívání svého nejsvětějšího těla. Za velikou čest pokládají si lidé, když jim pošle kníže od stolu svého z pokrmů a nápojů, jichž sám požívá; mají to za znamení jeho přízně. Ještě větší jest čest, když kníže sám někoho ke stolu pozve; mnohem větší jest čest, když kníže sám vlastní rukou pozvanému pokrmy podává. Největší byla by pro tebe čest, kdyby kníže do domu tvého přišel a s tebou jedl, jako učinil Ježíš Kristus u Zachea. Ale to všecko nic, když pomyslíme na to, jak Bůh k nám se snižuje. On zve člověka k svému stolu; on sestupuje s nebe a podává se nám za pokrm. Ó jak vznešená jest důstojnost člověka! Kdož pak by nepovažoval tuto milost za největší čest a nevolal: »Pane, nejsem hoden . . .« Když židé považovali to za provinění, s rukama neumytýma ke stolu se posaditi, čím větší musí býti provinění, se srdcem nečistým Krista přijmouti.

6. Člověk jest konečně dědic blaženosti. On pozván jest na svatbu Beránka; on smí se posaditi ke stolu ve věčném království božím. Či nezdá se ti to velikou ctí, když by tě vladař ustanovil za spoluvladaře? Právě to učinil nám Bůh!

* * *

Když jest tedy důstojnost člověka tak veliká a tak vznešená, hleďme tedy, abychom ji neposkvrnili hanebnými činy! První lidé chtěli býti jako Bůh a toho dosáhnouti chtěli hříchem. A dosud vládne člověkem tato žádost; ale cestou hříšnou nedojdeme toho cíle. Bůh činí vše možné, aby tuto touhu v nás uspokojil. On nestvořil nás pouze dle svého obrazu, on přijal nás za dítky, ano za bratry své, chce nás učiniti dědici své slávy. Ale chrániti musíme svou důstojnost; neboť jenom na cestě ctnosti staneme se Bohu podobnými a dědici nebeské vlasti. A proto má býti jedinou naší touhou sloužiti Bohu a vždy dokonalejšími býti, a pak jistě dosáhneme žádoucího cíle. Amen. *Vojtěch Černý.*

Neděle III. adventní.

Žádáme-li, aby Spasitel milostí a přízní svou srdce naše navštívil, musíme dle výstrahy sv. Jana Křtitele cestu tomu nebeskému hosti připraviti. Sv. Jan byl hlas volajícího na poušti, to jest: veškeren lid k svatému pokání vzbuzoval a v tom nám i celému světu dal návěští, že upřímným pokáním cesta Páně se nejlépe spravuje. Jako však sv. Jan očekávaje příští Páně a byv otázán od vyslaných kněží, kým by byl, vyznal a nezapřel: tak i my, chceme-li Syna božího v srdci svém hostem míti, každý hřích těžký, o kterém vědomost máme, dle možnosti duchovnímu správci zcela upřímně vyznati povinni jsme. Darmo tedy se mámí ti lidé, kteří dopustíce se ohavného hříchu, stydí se jej upřímně vyjeviti a domýšlí se, že se beze zpovědi z něho vymodliti mohou. Tací sobě slova Jobova přivlastniti mají a říci: Jestliže jsem skryl jako člověk pro nějaký marný stud hřích svůj, jestliže jsem tajil v lůně svém nepravost svou, kdož mi dá, aby žádost mou vyslyšel Všemohoucí? (Job 31. 33. 35.)

Prorok David přirovnává pokání vyčištění příbytku, řka: Chvoštětem očišťoval jsem ducha svého. (Žalm 76. 7.) Jestliže hospodyně služce své poručí, aby před příchodem vzácného hosta celý dům vyčistila a pokoj vymetla, pokud služka menší smetí sklidí, největší pak uprostřed pokoje zanechá, kterak obstojí? My očekáváme k sobě nebeského hosta, před jehož slávou a velebností ani nebesa čistá nejsou, my máme připraviti cestu Páně, máme pokoj srdce svého ode všeho hříšného očistiti. Kterak obstojíme, jestli vyznajíce se z menších hříchů v prostřed srdce svého největší hřích smrtelný, který nejvíc duši naši tíží, zamlčíme? Sem tedy patří ona výstraha Ducha sv.: Kdo kryje hříchy své, nebude spravován, nespraví cestu Páně, aniž na cestu spasení uveden bude, ale kdo je vyzná, milosrdenství dojde. (Přísl. 28 13.) V té příčině nejlépe jest hlasu Ducha sv. poslechnouti, který přikazuje: Nestyď se vyznati z hříchů svých, aniž zadržuj slova v čas spasení. (Sirach 4. 31. 28.)

Když se zpovídáme, tenkráte jest čas spasení. Ďábel vší silou o to usiluje, abychom těžký hřích zadrželi, neb namlouvá

nám, abychom se vymlouvali, okolkovali, jen na polovičku hřích vyjevili, abychom počet, neb jinou podstatnou okolnost před knězem ukryli, brání nám, abychom se v pochybnostech s knězem neradili. My raději Ducha sv. slyšme a nezadržujme ani jednoho slova v čas spasení svého, nevymlouvejme se, nezmenšujme hřích svůj, máme-li jakou pochybnost, poradme se s duchovním otcem v příčině spasení svého a věřme najisto, jestli těžké hříchy své, o kterých vědomost máme, dle možnosti zpovědníkovi zcela upřímně a dokonale nevyjevíme, že na věky nikdo nám k spasení nepomůže. Sv. Augustin tu praví: »Bez zpovědi, kdo ji může vykonati, žádný milosrdenství božího nedojde.« Ale jestliže to, co víme, dle povinnosti a možnosti své kterémukoli knězi k tomu zřízenému vyznáme, každý nám lehce ze všeho pomoci může, každý duši naši potěší, byť bychom hříchy celého světa obtíženi byli, každý nás na cestu spasení přivésti může. Pročež s heroickou myslí vyznejme nepravost svou tak, jako bychom před trůnem vševědoucího Boha na sebe žalovali, ano byť by se nás otec duchovní netázal, sami, kolikrát se těžký hřích stal, jaký byl a jak dlouho jsme trvali v hříšné zvyklosti, slovem všecko, co duši naši tíží, zcela vypravujme a tak důstojný příbytek hostu nebeskému, Kristu Ježíši, připravíme

Ó vševědoucí Bože! Chci nyní sebe sama souditi, abych jednou na věky odsouzen nebyl. Chci na sebe žalovati, abych jedenkráte při soudu tvém obžaloby sproštěn byl. Chci se rád ponížiti před jedním knězem, abych jedenkráte nebyl ponížen a zahanben před celým světem. Dejž, ó dobrý Ježíši, abych poznal a vyjevil všecko, čím jsem se proti tobě provinil a tak odpuštění nepravostí svých dosáhl. Amen. *J. Staněk.*

Neděle IV. adventní.

V čem záleží pravá příprava na příchod Páně.

»Uzří všeliké tělo spasení boží.«
(Luk. 3. 7.)

Když se přiblížila plnost času a Vykupitel měl již veřejně vystoupiti, stalo se slovo Páně k Janovi na poušti. I chodil po vší krajině jordánské, aby připravil lid na brzký příchod Páně. Sv. evangelista udává dobu, a sice 15. rok panování císaře Tiberia, jmenuje všecky vladaře, mezi něž bylo rozděleno bývalé království israelské, jmenuje i nejvyšší členy velerady židovské, Annáše a Kaifáše, aby pro vždy měli lidé svědectví dějepisné, v kterou dobu vystoupil veřejně Vykupitel světa. Přišla plnost času, kdy národ židovský ztratil již berlu královskou a království pohlceno ohromnou říší císařství římského.

V náboženském ohledu nebylo lépe. Annáš i Kaifáš stáli v čele, nebyli však Bohem ustanoveni, ale penězi vykoupili si u Římanů své úřady, nebyli schopni, aby zabránili zmáhání se

pohanství mezi lidem židovským; oba byli svobodomyslnými Saducey, ukrutní k lidu, potměšilí a úlisní ku cizí vládě. A právě v tu dobu chtěl zakládati Vykupitel své království duchovní. Bylo to roku 26. po narození Páně, když Jan veřejně začal lid připravovati na blízký příchod Messiáše. Sám dříve dlouhá léta pobyl na poušti, aby se k úřadu obtížnému připravil.

Když se stalo slovo Páně k Janovi, odebral se za řeku Jordán k Jerichu a kázal pokání, odvolávaje se na Isaiáše proroka který předpověděl, že Messiáš bude míti předchůdce, který připraví lid na příchod jeho. A nyní sv. evangelista udává krátký obsah jeho řečí: »Připravujte cestu Páně a přímé čiňte stezky jeho. Každé údolí bude vyplněno, každá hora a pahrbek ponížen, místa křivá budou zpřímena, ostrá budou cestami rovnými, a všeliké tělo uzří spasení boží.«

Církev sv., dobrá matka naše, dává evangelium toto předčítati právě dnes, poslední neděli před příchodem Páně; záleží jí na tom, aby právě tato poslední chvíle byla ode všech co nejvíce použita, aby o nikom neplatila slova sv. Jana evangelisty, že Kristus mezi své přišel a svoji ho nepřijali, ale spíše aby se naplnila na všech jiná slova sv. Jana, že kdožkoli ho přijali, dal jim moc býti syny božími. Dnešní evangelium jest poslední výzvou ku pokání. Slova Jana Křtitele uvádějí, v čem příprava Syna božího záleží, a sice: údolí liknavosti budiž vyplněno, hora pýchy a pahrbek shánění se po věcech časných budiž ponížen; křivá místa nespravedlnosti, smyslnosti buďtež zpřímena, a ostrá místa zlosti a nenávisti buďtež cestami rovnými; — jen tehdy uzří všeliké tělo spasení boží.

Pojednání.

1. Každé údolí bude vyplněno. Jest to především údolí liknavosti, malomyslnosti a bázně těch, jimž zdá se býti cesta za Kristem, cesta k nebi čili život křesťanský příliš obtížným a přísným. Mnohému zdá se těžkým zachovávati přikázání boží, sebe přemáhati, spáchané hříchy ve zpovědi vyznati. Sv. Augustin praví: »Bůh nikdy neporoučí, leda co slouží ku prospěchu těm, kterým to poroučí.« Sv. Paulin praví podobně: »Bůh jen proto přikazuje, aby měl příčinu nás odměniti.« Každé přikázání boží je tedy pro nás velikou milostí. Už pohanský mudřec pravil: »Lidstvo bez zákonů by nebylo ničím jiným, než stádo nevázané dravých šelem, z nichž by silnější rdousila a sežírala slabší.«

Bůh dává také každému milost pomáhající a sílu, aby všecka přikázání lehce a snadno mohl zachovávati. »Jho mé jest sladké,« pravil Spasitel, »a břímě lehké.« Milliony světců libovaly si v plnění přikázání božích, proč právě tobě zdají se býti krutými a těžkými? »Přistupmež tedy,« vybízí sv. Pavel nás všecky, »s doufáním k trůnu milosti, abychom došli milosrdenství a nalezli pomoc k příhodné pomoci (v čas příhodný, když pomoci potřeba).« (Žid. 4. 16.) — Vyplňme jen údolí liknavosti, bázně a netečnosti — horlivostí, lá-

skou a neohrožeností; upravíme tím cestu Spasiteli svému, aby nás navštívil a ještě více povzbudil a posilnil.

2. Každá hora a pahrbek bude ponížen. Každá hora pýchy buď ponížena pokorou. Chceme-li Spasitele poznati a pochopiti, chceme-li ho ve svém srdci uvítati, musíme se mu připodobniti. Mezi pyšným křesťanem a Kristem v jeslích a plenkách, Kristem pokorným, bude vždy hora neschůdná. Proto vidíme tolik ubožáků, kteří v pýše nemohou pochopiti lásku Syna božího k nám, to podivuhodné tajemství vykoupení lidstva. Jsou sice křesťany dle jména, ale větvemi suchými, poněvadž pro pýchu nečerpají síly z kmene Ježíše Krista. Mnohý v pýše posmívá se tajemstvím sv. náboženství, pohrdá zpovědí, vyhýbá se přijímání Těla Páně, kdyby se však jen trochu vážně zamyslil, kdyby se pokořil a Boha o světlo poprosil: žasl by nad nevýslovnou dobrotivostí a nevystihlou láskou boží! Pochopil by velikost slov Kristových: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného vydal, aby žádný, kdo uvěří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.« Pochopil by velikost lásky Kristovy, který jsa Bůh od věčnosti, sestoupil na svět, stal se člověkem, aby nás povýšil k nebi a učinil syny božími! »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.«

Přibližme se tyto dni ke Kristu na oltáři, prosme upřímně, aby snížil horu pýchy naší, učinil nás sobě podobnými, pokornými!

Každý pahrbek lakoty, nezřízené touhy po statcích světa, buď ponížen. Nezřízené shánění se po statcích pozemských zaslepuje člověka a nepopřeje ani času, aby se vážně zamyslil a ubohý stav duše poznal. Pán Ježíš naznačil v podobenství o vystrojené hostině, k níž byli pozváni všichni, jak právě mezi jinými i lakota pohrdla a nedostavila se, a proto vyloučena z večeřadla nebeského. Lakomec jest modloslužebníkem, klaní se jen penězům a věcem světa, stává se otrokem věcí, jež stvořeny k jeho službě.

Poněvadž dvěma pánům nelze sloužiti, jedním se pohrdne a druhému ochotně slouží, proto lakomec přilnuv k věcem světa, zřekl se Boha, a proto vyloučen z blaženosti věčné. — Chceš-li včas ještě pochopiti Krista, dosáhnouti milostí, jež s sebou přináší, srovnej pahrbek lakoty, připodobni se chudičkému Spasiteli. —

3 Místa křivá budou zpřímena. Křivou jest nespravedlnost, jež podvodem, krádeží, lichvou, lží olupuje bližního, aby se sama obohatila. — Křivou jest smyslnost a nečistota, požívavost a nestřídmost, které znesvěcují tělo, chrám Ducha sv., svatostánek Ježíše Krista. Člověk nespravedlivý, smyslný nepochopí Krista, vyloučen bude z blaženosti věčné. Proto se přič ň, aby místa křivá byla zpřímena spravedlností, čistotou mravů a střídmostí; hleď se připodobniti Synu božímu; dá se ti poznati a naplní svatostí a spravedlností.

4. Místa ostrá budou cestami rovnými. Zlost, nenávist a msta buďtež odstraněny. Kdo nemiluje bližního, nenávidí Boha samého. Syn boží přichází, aby i nepřátele získal a spasil; do

poslední chvíle pozemského života se modli za ně. »Blahoslavení tiší, blahoslavení pokojní,« volal v prvním kázaní, »oni zemí vládnouti budou, synové boží slouti budou.«

Právě tichostí, mírumilovností nejlépe připodobníme se Synu božímu; nakloníme si jej, dá se nám poznati a naplní nás pokojem a obdaří nejhojnějšími milostmi, učiní vládci světa, spokojenými a šťastnými, jako by nám celý svět náležel se všemi poklady.

To jest obsah slov Janových, jimiž volal ku pokání, ku urovnání cesty Páně. Každoročně vybízí nás sv. církev, matka naše, abychom použili příhodné doby, jež se snad více mnohému nevrátí, ku posvěcení sebe a tím ku upravení cesty, po níž by Syn boží, Spasitel náš, sestoupiti mohl do našeho srdce. Cestou tou jest očista duše.

Odstraňme bojácnost a liknavost, vypleňme pýchu a lakotu, nespravedlnost, nečistotu, nestřídmost a nepřátelství k bližnímu, litujme všech poklesků, vzbuďme ošklivost nad nimi, vyznejme se z nich ve sv. zpovědi, přičiňme se dle sil svých, abychom pokud možno za ně dosti učinili, urážky boží nahradili novou horlivostí, pokorou, čistotou, střídmostí a láskou k bližnímu, a pak se naplní na nás slova předchůdce Páně sv. Jana, že všeliké tělo naše uzří spasení boží. Syn boží sestoupí v tělo naše, posvětí za stánek svůj, probudí je jednou slavně k životu věčnému. Amen.

V. M. Váchal.

Neděle IV. adventní.

»Uzří všeliké tělo spasení boží.«
(Luk. 8, 6.)

V dnešním sv. evangeliu, jakož jsme zpozorovali, označuje sv. evangelista Lukáš obšírným a nápadným způsobem dobu, ve které Jan Křtitel, předchůdce Páně, poušť opustil, a k Jordánu přišel, veřejně učiti a křtíti započal. Evangelista označuje různá malá knížata z Palestiny a římského císaře, za kterého vládla, aby tím naznačil, že proroctví o době příchodu Messiáše nyní se naplnila; neboť nyní bylo žezlo, vláda Židům vzata, jakož patriarcha Jakub prorokoval (Gen. 49, 10), že se to před příchodem Messiáše stane; nyní nastala čtvrtá monarchie, totiž Římanů jakož prorok Daniel prorokoval, že pak Messiáš přijde (Dan. 2 44.); nyní uplynulo sedmdesát roků týdnů aneb 490 let, po jejichž uplynutí týž prorok příští Messiášovo zvěstoval (Dan. 9, 24). Protož musil nyní příchod Messiášův následovati, a každý, kdo proroctví znal, táhož očekávati, jakož to u Židů se skutečně dělo. Svatý evangelista neoznačuje pouze tehdejší nositele světské moci, od místodržitele Piláta počínaje nahoru až k císaři Tiberiovi a téhož padesátý rok vladařství, nýbrž i a sice jmenovitě nejvyšší správce duchovní vlády, vysoké kněze Annáše a Kaifáše, aby tuto dobu všestranně nepopíratelně a pro vše doby určil.

Stejně obšírně a nápadně popisuje sv. evangelista veřejné vystoupení sv. Jana Křtitele, kdyžtě výslovně podotýká, kterak tento předchůdce Messiášův na rozkaz boží vystoupil, co kázal, kterak křtil, kterak na Vykupitele prstem ukázal, jak soudně o svém působení vyšetřován byl, kterak Messiáš slavné svědectví vydal, kterak celý národ židovský nad tím žasnul a kterak jeho celé působení nezapomenutelné, všeobecná veliká událost v dějinách národa byla.

Co bylo účelem všeho toho? Nic jiného než aby doba příští Vykupitele světa nepomíjejícími rysy do dějin světa vryta, aby všichni národové, všech míst a všech dob na to upozorněni byli a ku Vykupiteli a svému vlastnímu vykoupení přivedeni byli; neboť sv. evangelista označuje po tomto popsání výslovně tento účel slovy: »Uzří všeliké tělo spasení boží.«

Zcela totéž jest nyní též velikým cílem celé doby adventní ve sv. církvi. I ona chce během této doby své dítky upozorniti, na to připraviti, tam dovésti, aby na slavnost vstoupení Vykupitele na tento svět, na slavnost Narození Syna božího, na Hod boží vánoční na nich slovo evangelisty se naplnilo: »Uzří všeliké tělo spasení boží.«

Toto slovo znamená ve svém vlastním smyslu tolik jako: »Všichni lidé, kteří si toho přejí, uzří od Boha poslaného Spasitele, Tělem učiněné Slovo boží, Syna člověka, svýma vlastníma tělesnýma očima, a to proto, poněvadž, jak sv. evangelista Jan píše, »Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi.« (Jan 1, 14.) Můžeme však tímto slovem: »Všeliké tělo« též veškeru bídu lidstva rozuměti, kterou Spasitel zároveň s naší lidskou přirozeností na se vzal, aby ji zmírnil, a odstranil. Neboť on jest vskutku pro tuto veškeru bídu »Spasení boží«, v Boha daná spása. Tuto utěšitelnou pravdu chceme nyní dnes co nejbližší přípravu na Hod boží vánoční vespolek rozjímati, a dím k tomu cíli:

Ježíš Kristus, božský Vykupitel, jest od Boha nám udělený prostředek spásy proti všeliké bídě tohoto světa.

Pojednání.

Ježíš Kristus jest od Boha daný prostředek proti všeliké bídě světa. Jak je to možné, a jak se to má státi? Tato otázka snad nyní napadá v srdcích našich. Nuž slyšme důkazy této pravdy.

Co zove víra bídou? Největší bída, dí ona nám, jest především věčná záhuba, kterou všichni lidé už pro hřích dědičný, a mnozí, snad většina lidí za své osobní hříchy zasloužili, a jížto my všichni, kdyby Spasitel nebyl přišel, zcela určitě a skutečně bychom byli propadli. Nyní však Kristus ve skutečnosti to splnil, co slovy pověděl: »Tak Bůh miloval svět, že svého jednorozeného Syna dal, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, ale život věčný měl« (Jan 3, 16) a: »Syn člověka přišel, aby spasil, co zahynulo« (Mat. 18, 11). Kristus tedy pro všecky lidi brány pekelné

zavřel a brány nebe otevřel, a »chce, aby všichni lidé spásy došli«. (I. Tim. VI. 4.) Záleží tedy nyní jen na nás, abychom této věčné a nevyslovitelné záhubě unikli, a právě tak věčné a nevýslovné blaženosti dosáhli. Může tedy slovo na každém člověku se vyplniti: »Uzří všeliké tělo spasení boží«; a milliony lidí už věčné záhubě se vyhnuly a věčné blaženosti dosáhly.

Druhá bída, kterou nám víra předvádí a která k první záhubě vede, jsou hříchové, jež nás o život posvěcující milosti olupují a z nás téměř duševně mrtvé a nepřátele Boha činí. Nuže, božský Spasitel jest »Beránek boží, který snímá hříchy světa« (Jan 1, 36). Neboť Kristus nás z této duševní smrti k životu milosti vzkřísil, jakož psáno jest: »Bůh pak nás, když jsme byli v hříších mrtvi, obživil v Kristu a spolu vzkřísil« (Efes. 2, 4. 5). A Kristus sám dí: »Přišel jsem, aby život měli, a hojněji měli« (Jan 10, 10). Kristus nás se svým nebeským Otcem smířil, a z nepřátel přátele, dítky boží učinil, jak svatý miláček Páně píše: »Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec, abychom synové boží slouli a byli« (I Jan 3, 1). Kristus splatil před Bohem Otcem naši vinu hříchu, neboť sv. apoštol Pavel píše: »Smazal zápis úsudku, kterýž byl proti nám, kterýž nám byl odporný, a zničil jej, přibiv jej na kříži« (Kolos. 2, 14). Kristus vzal naše viny na sebe a svým přehořkým umučením a smrtí za ně sám pykal, jakož už prorok o něm předpověděl: »On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín jest pro hříchy naše« (Ss. 53. 5); a jak sv. apoštol Pavel píše: »Kristus nás vykoupil ze zlořečenství zákona, učiněn byv pro nás zlořečenstvím« (Gal. 3, 13). Abychom však ode svých hříchů skutečně osvobozeni byli, dal nám Kristus jako prostředek svatou svátost, v níž všichni jeho zplnomocnění na místě jeho nám všechny hříchy odpouštěti mohou; neboť jeho slova ke zplnomocněným zní: »Kterýmžkoliv hříchy odpustíte, budou jim odpuštěny« (Jan 20, 23); a sv. apoštol Jan dosvědčuje: »Když hříchy své vyznáme, věrnýť jest (Bůh) a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše, a očistil nás od všeliké nepravosti« (I. Jan 1, 9).

Vzhledem na toto vykoupení Kristovo Bůh sám přísahal, že každému hříšníkovi bez výjimky odpustiti chce: »Živť jsem já, praví Hospodin Bůh: nechci smrti bezbožného, ale aby se obrátil bezbožný od cesty své a živ byl« (Ezech. 33, 11). Bůh slíbil, že všeliký druh hříchů odpustí, slovy: »Budou-li hříchové vaši jako šarlat, jako sníh zbíleni budou; a budou li červeni jako červec, jako vlna bílí budou« (Is. 1, 58). Bůh slíbil, že každý počet hříchů odpustí, slovy: »Pakli by bezbožný činil pokání ze všech hříchů svých, kteréž činil a ostříhal by všech přikázání mých, a činil by spravedlnost, životem živ bude, a neumře. Všech nepravostí jeho, kteréž činil, nevzpomenu« (Ezech. 18, 21, 22). Bůh slíbil, že v každé době hříchy odpustí, slovy: »Bezbožnost bezbožného nebude škoditi jemu, v kterýžkoliv den obrátí se od bezbožnosti své« (Ezech. 33, 12).

Může tedy každý hříšník od všelikého druhu hříchů, od

všelikého počtu a v každou dobu se osvoboditi, a na sobě samém slovo uskutečniti: »Uzří všeliké tělo spasení boží; a nesčíslní kajícníci už ospravedlněni, posvěceni a zachráněni jsou.«

Další bída, kterou nám víra ukazuje a jež ku bídě hříchu vede, jest poroba ďábla, otroctví zlého světa, poroba zaslepeného ducha a poroba zkaženého srdce. A též od této celé bídy všech těchto druhů poroby nás Kristus osvobodil. Neboť sv. apoštol Jan píše: »Syn boží proto se ukázal, aby zkazil skutky ďáblovy« (I. Jan 3, 8). Svatý apoštol Pavel píše: »Kristus zemřel na kříži, aby skrze smrt tomu moc vyrval, kterýž měl vládu smrti, to jest ďáblu, a vysvobodil ty, kteřížto strachem smrti po všechen čas života podrobeni byli ve službu« (Žid. 2, 14, 15); a Kristus Pán sám dí: »Nyní bude kníže tohoto světa vyvrženo« (Jan 12, 31). Proto podobá se nyní ďábel, jak sv. Augustin praví, psu na řetězi, jenž sice štěkati, ale kousati nemůže, leč by se někdo blížil jeho kousání; to jest, on může ještě pokoušeti, ale my máme v milostech vykoupení Kristova moc, abychom všem jeho pokušením bez pohromy a vítězně odporovali, jakož psáno stojí: »Věrnýť pak jest Bůh, kterýž nedopustí vás pokoušeti, nad to, což můžete (snésti), ale učiní s pokušením také prospěch, abyste mohli snésti« (I. Kor. 10, 13); a nesčíslní lidé už vyrváni byli z poroby ďábla.

Bídu, kterou nám svatá víra na světě ukazuje, označuje svatý apoštol Jan: »Všecko, což jest na světě, jest žádost těla, a žádost očí, a pýcha života, kteráž není z Otce, ale jest se světa« (I. Jan 2, 16). Žádostivost těla bývá radovánkami světa ke hříchům smyslnosti pokoušena, žádostivost očí statky tohoto světa ke hříchům lakomství puzena, pýcha života slávou tohoto světa rozjitřována, a člověk bývá těmito vášněmi v nejohavnější pouta otroctví uvrhován. Proti této trojnásobné porobě Kristus zjevil tři božsky veliká a božsky mocná tajemství k naší spáse a naší záchraně. Prvé tajemství jest dokořán otevřené nebe, na jehožto bráně Vykupitel heslo napsal: »Blahoslavení chudí duchem! — Blahoslavení čistého srdce! — Blahoslavení jste, když vám lidi zlořečí, a vás pronásledují, a všecko zlé lhouce, proti vám mluví pro mne. Radujte se, a veselte se; neboť odplata vaše jest veliká v nebesích« (Mat. 5, 3). Kdo tohoto hesla nezná a ho v živý skutek neproměňuje, ten nemůže tam vejíti. Druhé tajemství jest dokořán otevřené peklo, na jehožto bránu božský Spasitel heslo napsal: »Co by prospělo člověkovi, kdyby celý svět získal, ale na duši své zkázu trpěl?« Mat. 16, 26). Kdo tohoto hesla nezná a svého života dle toho nezařídí, ten padne jistojistě do hlubiny. Třetí tajemství jest božský Spasitel sám, jeho narození, jeho život, jeho smrt, v chudobě, v potupě, v utrpení, a nade vším tím rozhodné heslo: »Kteréž Bůh předzvěděl, ty i předzřídil, aby byli připodobněni obrazu Syna jeho« (Řím. 8, 29). Kdo tohoto předobrazu nezná a ve svém vlastním vnitrném a zevnějším životě nenapodobí, ten nebude míti na Spasiteli a na spasení žádného podílu.

Nyní však musí pro každého rozumného pohled na nebe božského bohatství, ctí a radovánek bídná země se svými statky, pohled do pekla trýzně, bídný svět se svými hříšnými požitky, pohled na Bohočlověka s jeho zářícím příkladem, bídný život dítek světa s jejich spozdilostmi, myšlenka na věčnost veškery myšlenky na čas zapuditi a úplně zničiti, a jeho slova víry musejí konečně všem otrokům světa, kteří ještě nějaké sebevědomí mají, nepřekonatelný povel ku svobodě dítek božích býti. Tak se naplňuje pak druhé slovo víry: »To jest vítězství, jež svět přemáhá, víra naše« (I. Jan 5, 4), a tak se slovo na nesčíslných lidech naplňuje: »Všeliké tělo uzří spasení boží«; oni jsou z této poroby zachráněni.

Bída ve světle víry jest poroba srdce a ducha; neboť v srdci zuří vášně všelikého druhu, které člověka jako velicí tyrani si podrobují a od hříchu ke hříchu, od zločinu ku zločinu, z propasti do propasti svrhují; v duchu však hnízdí blud a zaslepenost, že chudák člověk, v hlubokou temnotu zahalený, žádného východiště k záchraně už nenalézá. Nuž ale božský Vykupitel nabízí nám vše přemáhající sílu své milosti, abychom své vášně zkrotili, tak že na každém vykoupeném slovo Písma se naplňuje: »Po hadu a basilišku choditi budeš; a šlapati budeš po lvu i draku« (Žalm. 90, 13). Proti zaslepenosti ducha však božský Spasitel pravdu své nauky nabídl, o níž sám praví: »Zůstanete-li v řeči mé, právě učedníci moji budete; a poznáte pravdu a pravda osvobodí vás« (Jan 8, 31, 32). »Já jsem světlo světa« (Jan 8, 12). Milliony lidí byly od této dvojnásobné bídy osvobozeny, když se na nich slovo naplnilo: »Uzří všeliké tělo spasení boží.«

Co však jest bída ve světle rozumu, v přirozeném životě? Především rodina, v níž od Boha stanovené pilíře svatosti, jednoty, nerozvížitelnosti strženy jsou, a muž tyranem, žena otrokem a dítě obětí jest; a tak je tomu více anebo méně v každé rodině, ve které Vykupitel anebo jeho vykoupení ještě žádného přijetí nedosáhlo. Kristus této bídě odpomohl, když se sám jako dítě v rodině práva dítěte, skrze svou požehnanou máti práva ženy, skrze svého pěstouna předobraz muže, skrze svou božskou nauku a svůj božský zákon svatost, jednotu, nerozvížitelnost pásky manželství zas obnovil, a celý život v rodině skrze milosti svaté svátosti posvětil a požehnal. Nesčetné rodiny staly se skrze Vykupitele šťastnými, a zkusily na sobě pravdu slova: »Uzří všeliké tělo spasení boží.«

Co bída v přirozeném životě jeví se chudoba, s níž v naší nekřesťanské době nezřídka jako se zločinem se nakládá; hanba a potupa před lidmi a kříže a soužení. Tuto bídu nyní Kristus pro věřící důkladně zhojil; neboť on vše toto na své božské osobě posvětil a tomu vše nečestné odňal; od té doby vše toto jako znamení kříže stalo se slavným, a kdo Ježíše miluje, povrhuje statky světa, které Ježíše vyvrhly, povrhá poctami světa, jenž Ježíše potupou nasytil, opovrhuje rozkošemi světa, jenž Ježíše na kříž přibil. Kristus všemu tomu též veškeru hořkost odňal, když

za strádání, ponížení a bolesti krátké doby věčná dobra, oslavení a rozkoše připravuje; a tak trpí milliony vykoupených s útěchou svatého apoštola národů: »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví na nás« (Řím. 8, 18). A milliony křesťanů vzaly kříž na svá ramena, a statečně a vytrvale nesly jej až na Golgotu, až do posledního okamžiku svého života, a na kříži blaženě umíraly, kdyžtě se na nich slovo osvědčilo: »Uzří všeliké tělo spasení boží.«

Toto všechno tedy, nejmilejší, děkujeme svému milému Vykupiteli v říši milosti a přirozenosti pro čas a věčnost, a kdybychom do jeho božského srdce nahlédnouti mohli, uviděli bychom, s jakou láskou, s jakou soustrastí, s jakou štědrostí, s jakou velikomyslností, s jakou trpělivostí a shovívavostí, s jakou touhou po naší všestranné spáse on vše toto nám sděluje, tak že v Písmě k nám volá: »Jako když matka někomu lahodí, tak já potěším vás . . . Uzříte to a radovati se bude srdce vaše« (Is. 66, 13 14).

Tento Vykupitel jest nyní blízko, nejmilejší! Blízko skrze své milosti v Hod boží vánoční, blízko v osobě u stolu Páně, blízko s celou plností svých milostí vykoupení. Nuže, připravme svoje srdce, rozníceni buďme v posvátné touze a spěchejme na křídlech lásky do jeho náručí, aby též na nás se slovo splnilo: »Uzří všeliké tělo spasení boží.« Amen.

Dle *Jiřího Patisse* T. J. dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle IV. adventní.

Zase volá v dnešním svatém čtení sv. Jan: Připravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho. Že ale cestu svému Spasiteli skrz pravé a dokonalé pokání připraviti sluší, dokázal týž svaté kajícnosti kazatel, když chodil po vší krajině jordánské, káže křest pokání na odpuštění hříchů. Dobře však znamenejme, že velí pokání činiti předchůdce Páně, a to na odpuštění hříchů, jakoby říci chtěl: Čiňte pokání, ale tak dokonalé, abyste skrze ně odpuštění hříchů svých dosáhli. Aby pak kající hříšník při svaté zpovědi odpuštění hříchů dosáhl, nepostačí, aby se upřímně ze všech hříchů vyznával, aby žádného těžkého hříchu svévolně nezatajil. Má spolu v sobě vzbuditi pravou lítost nad svými hříchy, a má míti upřímné předsevzetí, že nechce žádným hříchem dobrovolně Boha rozhněvati. Taková lítost má býti předně všeobecná, aby se vztahovala na všechny hříchy. Neboť Bůh jeden těžký hřích bez druhého neodpustí.

Žádný zajisté nemůže spolu přítel a spolu nepřítel boží býti. Jako ten, který jediný článek víry nevěří, ztrácí celou víru, tak ten, který jediný hřích smrtelný v ošklivosti nemá, byť by jiných litoval, zbaven je zcela milosti boží a odpuštění hříchů dojíti nemůže.

Za druhé lítost při svaté zpovědi má býti nadpřirozená. Pod-

stata nadpřirozené lítosti záleží v tom, abychom se ode všech hříchů jako od nejhoršího zla odvrátili a jich proto upřímně želeli, že jimi Bůh uražen jest, to jest příčina, pro kterou hříchů litujeme, má býti sám Bůh, který všechny přirozené věci převyšuje. To Bůh skrze proroka Ozeáše od nás žádá, řka: »Obrať se, Israeli, k Pánu Bohu svému« (62, 14, 2).

Třetí vlastnost pravé lítosti jest, aby byla skutečná, to jest má býti spojena s upřímným a skutečným předsevzetím k polepšení budoucího života. Takovou lítost kdo má, ten blízké příležitosti ke hříchu nejenom se odříká, ale skutečně se varuje toho místa, té osoby, té schůzky, kde by Boha snadno zas uraziti mohl, slovem, skutečně kající člověk po zpovědi všecko, co Bůh od něho žádá, ochotně v skutek uvádí, opatrnější jest v mluvení, bedlivě ostříhá oči, uši a ostatní smysly své, snaží se, aby svévolně Boha svého, s kterým se smířil, nerozhněval. Jestli však někdo po každé zpovědi tak slepě do hříchů upadá, jako kdy prve, o kajícnosti takového dokládá sv. Augustin: »Marné jest pokání, které se následujícími hříchy poskvrňuje.« Hospodář, který rozbořenou hráz rybníka neopravuje, jistě nechce škodu odvrátiti. Tak také nechce duši svou spasiti, kdo po sv. zpovědi o napravení života svého se nestará. Kdo do slámy nebo do střelného prachu hořící louč strká, marně volá, že nechce, aby hořelo; také ten, kdo chodí do toho místa, kde hřešíval, schází se s těmi lidmi, se kterými hřešíval, toho lítost jest bez užitku. A pokud skoro nic se nepolepšil, má se co obávati, aby sv. zpovědi jeho nebyly svatokrádežné a neplatné.

Známo vám, že ukrutný král Antiochos, když raněn byl pro zločiny své těžkou nemocí, těchto hořce oplakával a litoval. Poněvadž však bezbožnosti své nezanechal, nic mu jeho lítost platna nebyla.

Ó kající, kající křesťané! Kající hříšníci, volá tu sv. Augustin. Máte-li zváni býti kajícníky a ne rouhači, změňte cestu svou! Upřímně-li hříchů svých litujete, nepáchejte jich více. Pácháte-li je, jistě kajícími nejste! (Serm. de tem. 217.)

Ó spravedlivý Bože! Míjí léta, utíkají dnové života mého. A já ubohý hříšník, jak často a jak těžce jsem se proti tobě prohřešil! A při tom tak málo hříchů svých oplakávám, ano ke starým hříchům nové přidávám. Ach, kdo mi dá, abych srdce své pýchou jako pahrbek naduté, pokorné a zkroušené k nohám Spasitelovým položil? Kdo křivé a drsnaté cesty mé, od Spasitele odchýlené, v rovné proměni? Kdo srdce mé, prázdné svatých ctností, dary nebeskými naplní? A když všeliké tělo jedenkrát uzří spasení boží, kde já se ubohý octnu, nebudu-li těla svého krotiti, duši svou před ohavností a hříchem ostříhati?

Ó Pane můj, lituji, že jsem hříchy svými tebe urážel. Ale od nynějška bude jináče. Chci se upřímně všeho vystříhati, co se tobě nelíbí a užívati všech prostředků ku spasení vedoucích. Vzhlédni laskavě na kající srdce mé, přijď a navštiv, drahý Vykupiteli, duši mou! Neopouštěj mne nuzného! Přispěj, ó přispěj mi milostí svou, abych též vykonal, co si umiňuji. Amen. *J. Staněk.*

Hod boží vánoční.

Kterak se obnovuje narození Páně.

»Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.«
(Luk. 2, 11)

Když se naplnil čas, aby přišel na svět Syn boží ve způsobě člověka, vyšlo vyřčení od císaře Augusta, aby byl popsán veškeren svět žezlu jeho poddaný. Tedy také země židovská. K tomuto popisu musil jíti každý do města, z něhož pocházeli jeho předkové. Josef a Maria, kteří bydlili v Nazaretě, byli z rodu krále Davida, ten pak pocházel z města Betlema, vzdáleného od Nazareta asi tři dny cesty. Tedy do tohoto města Davidova, do Betlema vstoupili Josef a Maria, aby se přiznali ke svému jménu a majetku. Nenalezše místa v žádné hospodě pro veliké množství jiných příchozích, uchylují se zbožní manželé do jeskyně za městem, jížto užívali pastýřové v čas nepohody za chlév. V tomto chlévě přichází na svět dávno očekávaný Spasitel. Matka jeho ovinuje ho plenkami a klade do jesliček. Je půlnoc, všude ticho. Jenom pastýři ponocující při svých stádech, jsou vyrušeni ze svého bdění a mlčení. Jasnost boží je obkličuje, a stojí před nimi anděl, který jim zvěstuje radost velikou: »Narodil se vám dnes Spasitel, jenž jest Kristus Pán, v městě Davidově.« Potom je vybízí, aby hledali Spasitele. Pastýři slyší hlasy andělské, hlásající Bohu slávu a lidem pokoj. Potom jdou a nalézají Spasitele jako nemluvňátko ovinuté plenkami a položené v jeslích. I radují se z té milosti radostí velikou velmi.

Tak, v Kristu shromáždění, událo se před dávnými věky narození našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. A toto narození obnovuje se po všecky časy až do této chvíle. Tážete se, kterak? Slyšte mou řeč: narození Páně obnovuje se:

I. v církvi, II. v srdci.

Ó Ježíši, Synu boží, požehnej našemu rozjímání, kteréž počínáme k poctě tvého svatého narození!

I. Narození Páně obnovuje se v církvi.

Tážete se, bratří moji, kterak? To víte dobře všickni. Já vám to pouze připomenu.

Narození Páně opětuje se duchovním způsobem každoročně svátky vánočními. Jak radostné city vzbuzuje v nás pouhé slovo vánoce! Jaká radost proudí po veškerém křesťanstvu v tyto svátky výroční! Nejslavnější jest první den, boží hod. Každému knězi je dovoleno, může-li, sloužiti mši sv. třikráte. Obyčejně bývá první o půlnoci, druhá na úsvitě a třetí před polednem. První mše svatá připomíná nám tajemné věčné zrození Syna božího z lůna Otce nebeského; druhá mše sv. uvádí nám na paměť zrození Syna božího z přečistého lůna Panny Marie; třetí mše sv. vyznamenává zrození Syna božího v srdci lidském skrze milost boží,

zvláště skrze svátost sv. pokání a nejsv. Svátost oltářní. Při těchto mších sv. i mimo ně zpívají se skladby a písně pastýřskými nápěvy. Ano v některých krajinách vytrubují pastýřové při půlnoční v kostele neb aspoň kolem domů v obci. Mají pak vánoce tu zvláštnost, že se neodbývají jedním dnem, ba ani ne osmidenním, jako jiné veliké svátky, ale že se slaví po několik neděl, aspoň do svátku Očišťování Panny Marie nebo Hromnic. Zvláštní lahodná nálada prochvívá po celý ten čas každé zbožné srdce křesťanské.

Ale to není ještě všecko. Narození Páně oslavuje se také rozličnými posvátnými a krásnými obyčeji ve svatyni i v domácnosti. — Již to pojmenování: Štědrý večer. Tak pojmenován již za starodávna u nás v Čechách onen večer, který předchází boží hod vánoční. A zajisté důmyslně, abychom se upamatovali na štědrost Otce nebeského, který nám dal jednorozeného Syna svého a s ním všecko, čeho nám třeba ke spasení (Řím. 8, 32.), odpuštění hříchů, milost posvěcující, pomoc ke ctnostnému životu a přístup ke blahoslavenství. Proto na štědrý večer strojívá se hojnější večeře, než jindy, a kladou se na stůl rozmanité dárky a pokrmy. více pro radost, nežli pro nasycení nebo dokonce přeplnění, což by již nebylo křesťanské. — Štědrost boží k nám lidem, zjevivší se narozením Spasitele, oslavuje se také mnohými skutky křesťanského milosrdenství, zvláště dobročinností k chudým, a to nejvíce dětem Ba co více! V čas vánoční dávají a posílají se dárky, mnohdy dosti vzácné, i lidem, kteří vůbec podpory nepotřebují, pouze proto, aby se jim dal důkaz lásky na oslavu lásky boží. — Na památku lásky boží k lidem, která se zjevila seslánim Vykupitele, strojívá se v některých rodinách, nejvíce pro radost dětí, vánoční stromek, který bývá rozmanitě ozdoben, nejvíce svíčičkami, které se rozžehují na štědrý večer, a pak i ověšen rozličnými lahůdkami. Kéž by jen byly vedeny dítky k tomu, by, pohlížejíce na hojnost darů na stromku, vzpomínaly na největší dar boží, nemluvňátko v jeslích. — Ještě dojemnější, nežli vánoční stromek, bývá v kostelích neb i v domech vyobrazení narození Páně. Na skalnatém návrší město Betlem, po stráních sem tam stezky, po stezkách lidé obojího pohlaví, všeho věku a zaměstnání, každý s nějakým dárkem, všichni spěchají ke chlévu, v němžto Ježíšek v plenkách a jesličkách, vedle něho sv. Josef s Pannou Marií, za ním vůl a osel dechem zahřívající, nad ním andělé s chvalozpěvem »Sláva na výsostech Bohu!«

Hle, drazí v Kristu! Vánoce se svými krásnými obyčeji připomínají nám narození Syna božího ve chlévě betlemském tak živě a pravdivě, jakoby se bylo stalo toto sv. narození dnes, jak píše sv. Lev Veliký, papež: »Zdá se, že narození Páně ne jako minulé sobě připomínáme, nýbrž jako přítomné nazíráme. Nebo co pastýřům, ponocujícím a stráž noční držícím nad stádem svým, zvěstoval anděl, to i našeho sluchu se dotklo, jakoby jiný posel boží, kněz, v dnešní slavný den pravil: »Zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Neboť narodil se vám dnes Spa-

sitel, jenžto jest Kristus Pán ve městě Davidově.« (Serm. IX. de Nativ. Dom.)

Ten jest první způsob, jímžto se obnovuje narození Páně po všecky časy. Toto narození připomíná se nám v církvi svátky vánočními s mnoha dojemnými obyčeji. Obnovuje se však narození Páně také v srdci. O čem s pomocí boží v dílu druhém.

II. Narození Páně obnovuje se v srdci.

Kterak? Snad toho, moji nejmilejší, všickni jasně nevíte, ale přece tušíte. Narození Páně obnovuje se v srdci těch, kteří v adventě neb o vánocích zkroušeně se vyzpovídali a tělo Páně přijali

Tak jest. Zkroušenou zpovědí rodí se Syn boží v našem srdci. Jaký pak účinek má sv. zpověď? Ten, že odvrhujeme skutky temnosti a obláčíme se v odění světla (Řím. 13, 12.). Ten, že se odříkáme bezbožnosti a světských žádostí a počínáme žíti střízlivě spravedlivě a pobožně (Tit. 2, 12.). Ten, že svlékáme se sebe starého, hříšného člověka a oblékáme se v nového, svatého člověka (Efes. 4, 22—24.). Slovem: ve svátosti sv. pokání oblékáme se v Pána Ježíše Krista, jak jsme rozjímali ve dnech adventních. Když pak se oblečeme v Pána našeho Ježíše Krista, vezmeme na sebe jeho smýšlení a mravy. Pak nežijeme již duchem a srdcem my, nýbrž žije v našem duchu a srdci Pán Ježíš Kristus. A tak se rodí v srdci našem Kristus Pán skrze svou milost posvěcující nebo skrze ospravedlnění, jehož nabýváme ve svátosti sv. pokání.

Stává se nám tu něco podobného, jako se stalo Davidovi, když byl ještě společníkem při dvoře krále Saula. Tehdy se spřátelil David se synem královým, Jonatou. A co učinil tento, aby dokázal Davidovi, že ho miluje jako svou duši? Svlékl se sebe plášť i ostatní roucha svá, jimiž byl oděn, až do pásu, meče a lučiště, a dal to všecko Davidovi (I. Král. 18, 4.). Ano, při zpovědi stává se nám něco podobného, jako se stalo Juditě, kdy se vypravovala do ležení assyrského, aby obelstila vůdce Holoferna a sťala mu hlavu. Když složila se sebe žíni a temné roucho vdovské a vzala na sebe veselá roucha svatební se všemi ozdobami, Pán Bůh přidal jí ještě krásy, která byla odleskem její ctnosti (Jud. 10, 1—4.). A podobně jako Davida oděl svým skvělým rouchem Jonathas, jako Juditu okrášlil Pán Bůh leskem ctnosti: podobně odívá nás Pán Bůh ve svátosti sv. pokání rouchem nevinnosti Krista Pána. Proto možno říci právem, že sv. zpovědí obnovuje se v srdci našem narození Páně.

Syn boží rodí se v našem srdci též sv. přijímáním. Ovšem způsobem duchovním jako při sv. zpovědi, ale účinnějším a pronikavějším. Při sv. přijímání stává se skutkem, co řekl Spasitel: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá, a já v něm«. (Jan 6, 57.) Uvaž, křesťane, jak se spojuješ s Kristem Pánem, a Kristus Pán s tebou. Kristus Pán přichází k tobě celý, jako Bůh i jako člověk, bytelně a podstatně, a zůstává v tobě, dokud způsoby chleba nestrávíš. Jakmile způsobu chleba strávíš, již nen

v tobě Spasitel se svým člověčenstvím, nýbrž pouze se svým božstvím. Ale dostiť na tom. Neboť jako pokrm obecný neb obyčejný, když ho strávíš, promění se v mízu a tato v krev, která po celém tvém těle koluje a všem částkám jeho dodává potravy nebo výživy: tak, když strávíš sv. hostii ve svém těle, podržíš Krista Pána ve své duši jako pokrm k životu věčnému. Božství Ježíše Krista zůstane v tvé duši jako pramen duchovního života, a z tohoto pramene vyplynou ti svaté myšlenky, city a úmysly, schopnost, síla a odhodlanost ku všelikým ctnostem a skutkům bohumilým. Pak nežiješ více ty, ale žije Kristus Pán v tobě. Tak rodí se Kristus Pán v tvém srdci skrze sv. přijímání.

Ó křesťane! Jak veliká to pro tebe čest a milost, že můžeš míti svého Pána a Spasitele ve svém srdci! Andělům je dáno na novorozeného Spasitele svého patřiti a jemu chválu zpívati; pastýřům jest dáno božské nemluvňátko viděti a jemu se klaněti; sv. Josefu jest dáno Ježíška také chovati, celovati, živiti a ostříhati, avšak panenské Matce Marii jest dáno toho, jehož nebesa nebes obsáhnouti nemohou, ve svém lůně nositi a světu poroditi. Ty pak, bratře, jenžto požíváš hodně tělo a krev svého Spasitele, jsi účasten jakousi měrou mateřských radostí Panny neporušené. »Považ,« volá k tobě sv. Hilar, »že pokrmem andělským stáváš se účastníkem božské přirozenosti Kristovy. Ponoř se v toto rozjímání; pomysli, jak sladké, jak utěšené, jak vznešené je tvé spojení s Kristem Pánem; a uznáš, že nejsi nikterak s to, aby ses mu zavděčil.« — Pravil jsem tedy právem, že sv. přijímáním se obnovuje v srdci našem narození Páně způsobem sice duchovním, tajemným, rozumu nepochopitelným, ale nicméně pravdivým, účinným, všecko nitro pronikajícím.

* * *

Nejmilejší! Narození Páně, jak jste porozuměli z dnešní mé řeči, obnovuje se po všecky časy, a to v církvi a v srdci. V církvi tím, že se nám každoročně připomíná svátky vánočními se všemi jejich půvaby; v srdci tím, že skrze sv. zpověď a sv. přijímání v Kristu Pánu se obrozujeme a s ním spojujeme.

Radujme se z narození Páně, jestliže jsme dle přání a vůle církve svaté v minulých dnech kajících nebo dnes v Krista Pána se oblékli a s ním se spojili. Tuť jsou nám vánoce pravými hody duchovními. Pakli jsme o sv. svátosti nedbali, je srdce naše chladné a studené jako sníh a led, který zemi přikrývá, a nemůže v něm slaviti své narození požehnaný Syn Otce nebeského. A pak slavíme vánoce ne způsobem duchovním, ducha a srdce povznášejícím, v pravdě křesťanským, nýbrž způsobem zevnitřním, povrchním, smyslným, jenom smyslům lahodícím, v pravdě pohanským, při čemž, jak dí sv. Řehoř Nazianský. »tance pořádáme, oči paseme, uši obveselujeme, nos dráždíme, hrdlo lechtáme, rozkoši pochlebujeme a tak nesčíslným hříchům bránu otvíráme.« I mohl by nám říci Pán Bůh vším právem, co řekl synům israel-

ským skrze proroky (Is. 1, 14, Amos 5, 21.). »Slavností vašich nenávidí duše má.«

Proto končím slovy papeže sv. Lva Velikého: »Odložme tedy starého člověka se skutky jeho. A jelikož jsme dosáhli toho, že jsme účastni narození Kristova, odřekněme se skutků těla. Uznej, ó křesťane, své důstojenství a jsa účasten boží přirozenosti, nenavracuj se ve staré otroctví nehodným obcováním. Pomni, které hlavy a kterého těla jsi údem. Rozpomeň se, žes vytržen z moci temností a přenesen v boží světlo a království« (Sermo I. de Nativ. Dom.).

Což aby se stalo, modleme se s církví svatou: »Dejž nám, prosíme, Pane Bože náš, abychom my, kteří se radujeme z narození Pána svého Ježíše Krista, hodným obcováním vešli do jeho společenství v nebesích. Jenž s tebou živ jest a kraluje v jednotě Ducha svatého Bůh na věky věkův.« Amen. *Kl. Markrab*

Hod boží vánoční.

Spasitel navrátil Bohu slávu a lidem pokoj.

»Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.« (Luk. 2, 14.)

Chvalozpěv, který ústy andělskými nejdříve na zemi byl pěn a který Bohu slávu a lidem pokoj vyslovuje, po osmnáct set let co den zaznívá při drahé oběti, v níž se Syn boží, Ježíš Kristus, nebeskému Otci znovu a znovu za lidstvo podává. A spolu i dnes na milliony křesťanů, kteří oslavují podivuhodné narození Vykupitelovo, v duchu do svatého města Betlema zalétajíce, s anděly nebeskými opakují velebná ona významuplná slova: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.«

Jak hluboký význam ve chvalozpěvu tom! Je to nadpis, který sami andělé na chlévě betlemském připevnili; je to význam onoho tajemství, které v nově zrozeném Dítěti bylo ukryto; je to příčina i následek narození Syna božího. Andělé ohlašují pastýřům a spolu všem lidem, proč se Vykupitel narodil a co světu Messiáš přinesl.

Bůh byl beze cti a člověk bez pokoje; Bohu měla býti navrácena náležitá úcta a člověčenstvu zjednán náležitý pokoj; to byl účel narození Páně. A výsledek? Poslání Ježíšovo se uskutečnilo, Bohu čest a lidem na zemi pokoj připraven.

Než tento Spasitel musí se i v každém z nás znovu zroditi, v duši naší, v srdci našem, abychom Bohu vzdávali patřičnou úctu a za to se nám dostalo blahého pokoje. V tom spočívá význam co rok se opakující slavnosti Narození Páně.

I chceme dnes o významu tom uvažovati.

1. Bůh byl bez úcty u lidí, měla mu býti navrácena,

2. člověk byl bez pokoje u Boha, měl mu býti zjednán, o tom s pomocí boží a ke cti zrozeného Spasitele v jednotlivých dílech.

Pojednání.

I.

Bůh byl bez úcty u lidí. Může Bůh bez úcty býti? Stvořitel nebe a země, jejž andělé oslavují, který všechno na zemi řídí a jemuž všechno slouží? A přece tomu bylo tak. Boha sice oslavovali andělé, veškerá příroda, každá hvězda na nebi, ale člověk velice pobloudil, od Boha odpadl, modlám místo Bohu se klaněl a místo Stvořitele věci stvořené vzýval. Lidé neznali Boha a nesloužili mu. Modlářství, skleslost ducha lidského, pokrytectví připravilo Boha u lidí o patřičnou úctu. Pohané zapomněli na pravého Boha.

Vyskytli se sice lidé, kteří osvíceného majíce ducha, poukazovali na nicotnost úcty, prokazované bůžkům ze dřeva a kamene, varovali, napomínali, ale hlas jejich zanikal ve vlnách pohanského světa.

Také proroci z rozkazu a ponuknutí božího povstávali, poukazujíce na Pána nebes a země a nesmyslným nazývajíce toho, kdo by řekl: »Není Boha.« Však ani ve vlasti jejich nebylo vždycky popřáno sluchu hlasům sebe přesvědčivějším. Bůh zůstával bez pocty.

Lidé neznali boží velebnosti, neznali jeho moudrosti a moci, jeho svatosti a spravedlnosti, jeho lásky a milosrdenství, neměli k Bohu úcty, lásky, bázně před trestající rukou jeho, byli bez naděje, nepřinášeli pravému Bohu oběti.

Národ israelský, národ vyvolený sice Boha znal, ale ctil jej pouze ústy, však srdce daleko zůstávalo od něho. Nectili Boha v duchu a pravdě, ale udržovali pouhé obřady, vnější spravedlnost a zákon, na hoře Sinaj daný, velice zkomolili. Ani zde nepožíval Bůh pravé úcty a slávy.

A jak by mohl člověk, odvěkou klatbou, dědičným hříchem obtížený, dítě hněvu božího, uraženého a posud nesmířeného Boha ctíti! Člověk sám si nemohl pomoci, proto musil sestoupiti na svět Syn boží, proto se narodil Ježíš Kristus, aby poměr mezi člověčenstvem a Bohem napravil, čest Bohu navrátil a nás poučil, jak bychom nejlépe Boha ctili a oslavovali. Tento Syn pro čest a oslavu boží obětoval život, aby posvěceno bylo opět jméno jeho Otce. Kázal slávu boží a k tomu účelu směřovalo jeho učení, konání, veškeren život.

Spasitel ukázal lidem cestu, která vede k Bohu, pravdu, již věřiti a ctnosti, jež máme konati. Rozehnal tmu bludů a lží, zavedl nový život, zjevil spravedlnost a milosrdenství a označil prostředky k oslavě Boha a skutků jeho.

Pán Ježíš navrátil Bohu čest; zdali pak i my opravdově Pána nebes i země ctíme, s andělem slávu Bohu na výsostech prozpěvujeme? Narození Páně se stalo v Betlemě; než má se v duši jednoho každého opakovati, to jest Bůh v nás musí opět cti nabýti. A u koho jest Bůh beze cti? U pyšných, lakomých, nevěřících, rouhačů, vůbec u hříšníků. Nekloní se sice jako pohané

kamenům a zvířatům, ale lnou celým srdcem ku věcem pozemským, k radostem a požitkům tělesným, baží po vnější cti a mnohdy vlastní bytost jest jim bůžkem, jemuž jenom slouží.

Uvažuj, křesťane, zdali i u tebe jest Bůh beze cti? Máš k němu opravdovou víru? Jeho vůle a zákon je ti vším na světě? Bojíš se urážeti jej hříchem? Máš radost v Bohu a plníš přikázání Páně? Snažíš se ctíti Boha myšlenkami, city, řečmi a skutky? Zkoumej srdce své, život svůj!

Žel, že u mnohých jest Bůh beze cti. Neznají Boha, ačkoliv by jej znáti mohli. Jsou pod nadvládou hříchu a hoví hříšným náklonnostem a vášním. Slouží ďáblu, světu a tělu svému. Někteří ctí Boha jenom ústy jako národ israelský, pouhými obřady, jenom zevně, bez opravdové ctnosti, s tajnými hříchy a nepravostmi.

Bohu bude u lidí jenom tenkrát čest a sláva vrácena, když se v nich Kristus zrodí; on nás naučí, jak Boha znáti, milovati, poslouchati, jemu v svatosti a spravedlnosti sloužiti. Až počne hříšník hřích nenáviděti, zlých příležitostí a zvyklostí se straniti, až se odvrátí od zlých cest a napraví život svůj, pak se v jeho srdci zrodí Kristus, pak bude právem pěti »Sláva na výsostech Bohu« a zpěv ten bude vycházeti ze srdce.

Oslavujme Boha a svrhněme modly, jež ten neb onen posud vzývá a jimž až posud sloužil, modly pýchy, lakoty, chlípnosti, zlosti, a služme Bohu a Ježíši Kristu, který se dnešního dne narodil, aby navrátil Otci slávu a lidem pokoj.

II.

Člověk byl bez pokoje u Boha. Hřích připravil člověka o něj, tak že žil nespokojen sám sebou, v nelásce se spolubližními v nenávisti u Boha.

Co znamená žíti bez pokoje s Bohem? Jako zavrženec od tváře boží, jako syn hněvu Páně, jako obtížený hříchy, bez přístupu do nebe, jako na prahu pekla. Tak žili lidé před narozením Spasitelovým bez zalíbení Božího, poněvadž vina hříchu prvotního na veškerém pokolení lidském spočívala.

Než nebylo na hříchu tom dosti; kolik jiných osobních a vlastních hlavních i do nebe volajících, kolik rozmanitých všedních i smrtelných cizích, kolik urážek a přestupků zákona božího, kolik nedostatků a poklesků spočívalo jako balvan na lidstvu. A proto byl člověk bez milosti Boha. V tom spočívala veškerá bída, to připravilo lidstvo o pokoj u Boha. Hřích zničil pokoj ten, tělesné žádosti zakopaly pokoj člověka s Bohem. Proto úpělo lidstvo, proto naříkalo, po pokoji a smíru volalo.

Člověk neměl pokoje u Boha, neměl ho ani u sebe samého. Chtěl li konati dobré, nemínil to ani upřímně, svědomí jej obviňovalo, nenalézal pokoje, poněvadž hledal své štěstí pouze ve věcech pozemských, v bohatství, pokladech, rozkoších; než zde pravého pokoje nebylo, poněvadž pokoj ten nebyl v Bohu a s Bohem a tudy neměl ani trvání, ani stálosti.

Než člověk rozbil pokoj i se spolubližními. Sváděla jej pýcha, která nenáviděla bližní, pokoušela jej touha po statcích, kterou hleděl mnohdy na úkor bližních ukojiti, znepokojovaly jej náruživosti, které chtěl nasytiti a tím často nejenom sobě, ale i bližním svým škodu působil.

Tento ztracený pokoj mohl jenom Bůh zjednati a Bůh tak skutečně učinil, seslav Syna na svět, který se stal knížetem pokoje. Ve Spasiteli a skrze Spasitele nalézáme pokoj s Bohem, se sebou a se svými bližními. Proto byl poslán na svět, aby nikdo, kdo v něj věří, nezahynul, ale měl život věčný.

Tedy zrozením Vykupitelovým stali jsme se opět syny božími a Pán nebeský přijal nás na milost. Pokoj s Bohem byl znovu zjednán Kristus obšťastnil nás milostí a silou, abychom náruživosti přemáhali a pokoj u sebe zachovali, a hned při zrození v Betlemě nám ukázal, které jsou to statky, jež by nám pokoj zaručily, ne chlouba, ale pokora, ne touha po bohatství, ale odříkání, ne ukájení všech žádostí těla, ale mrtvení, ne pýcha, ale podrobení se zákonu Páně, ne chlípnost, ale čistota. V tom všem spočívá pokoj.

Než Spasitel nás učil také pokoji se spolubratry, poukázav, že všichni máme býti jako údové jednoho těla. Připoutal nás jako páskou vespolné lásky hned základním přikázáním »Milovati budeš bližního jako sebe sama« a k takové vespolné lásce i apoštoly napomínal. Ano velel, abychom i nepřátele své milovali A tato láska má zaručiti mezi lidmi pokoj, andělem předpovídaný.

Jak mnozí však pohrdají pokojem tím! Ztratili pokoj s Bohem ztrátou milosti boží, když těžce hřešili, pozbyli pokoje toho u sebe a odmítli jej u svých bližních.

Tažme se často: Mám pokoj s Bohem, se sebou, se spolubližními? Čím jsem pokoj ten rozkotal? Kdo jest mým nepřítelem, že jsem mu pokoj vypověděl?

Hleďme však spolu i pokoj onen obnoviti. Učme se od nově zrozeného Spasitele oslavovati Boha a zakládati, jakož i upevňovati pokoj mezi lidmi! Putujme za tím účelem v duchu k jeslím a popatřme na svatou tvář Ježíškovu. Hlas andělský zaznívá nad námi a to Dítě betlemské, ten Spasitel zdá se mluviti k nám: Já životem a smrtí vrátil Otci nebeskému slávu u vás pozemčanů a vám jsem zjednal poklad svatého pokoje. Zdali pokračujete na té dráze, již jsem vám ukázal? Vzdávejte Bohu čest, chválu, díky a pak bude v srdcích vašich sídliti blahý pokoj až do skonání. Amen.

Alois Dostál.

Svátek sv. Štěpána.

Tři tvrdé ořechy z koledy sv. Štěpána.

»Pane, nepokládej jim toho za hřích!
a když to pověděl, usnul v Pánu.«
(Sk. Ap. 7. v. 59.

Jest velmi smutná skutečnost mezi námi lidmi všeho druhu a stavu, že vzniká mezi námi různost smýšlení tak veliká, že až ve vášeň přechází a že až k samému krveprolití dojde. Kdož by to neznal. Na počátku krev bratra Abela zbarvila osení. Spor o přednost duševní neb spor o majetek jednoho zbavil života, druhého zbavil milosti. Podívejte se na náš začátek dějin: Svatý Václav a Boleslav. Různé mínění, spor o přednost, nechovaná na uzdě vášeň jak poskvrnila půdu boleslavskou.

Mysl člověka se převrací, když vášeň není na uzdě držena. Člověk v nemístné horlivosti pro něco dobrého poskvrní se horším skutkem než je ten, proti kterému bojoval. Kristus Pán v evangeliu dnešním kárá tu horlivost fariseů, která vraždí učedníky jeho proto, že myslí tím, že službu Bohu prokáže. Jsou lidé, kteří pro »svobodu« jsou s to tisíce lidí zotročit. »Všichni, kdož vás zabíjejí, budou mysliti, že prokazují službu Bohu.«

Sv. Štěpán první dává život za Pána svého. Velikost jeho není tak v jeho smrti, jako v jeho lásce k nepřátelům ukazované ve smrti jeho. V těch slovech: »Pane, nepokládej jim toho za hřích« byla větší síla mravní a vznešenost ducha, než že klesl pod deštěm kamení vyznávaje Ježíše Krista.

Dobročinnost sv. Štěpána oslavována byla vždy hojnou almužnou, které říkali »Koleda sv. Štěpána«. Dnes jeví se ještě jako křesťanský obyčej koledy. Na počest sv. Štěpána chci také já vám předložiti tři velmi tvrdé ořechy z koledy sv. Štěpána, poněvadž je rozluštiti musíme, když chceme býti Kristovi. Jsou to tři výroky Pána našeho, které vidíme uskutečněny ve smrti sv. Štěpána.

I »Milujte nepřátele své,

II. dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí,

III. modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhají vám.« (Sv. Mat. 5. v. 44.) S bázní přistupuji k tomuto pojednání a jen v naději pomoci boží na přímluvu sv. Štěpána chci ukázati na vrchol křesťanské dokonalosti.

Pojednání.

I. Vidíme sv. Štěpána ve středu nepřátel. Hádá se s nimi, odpírá jim; vyznává víru svou a nezapírá ji, má v nenávisti rouhání, které činí nejsvětějšímu jménu, ale osoby jejich miluje, byť bludy jejich nenáviděl.

Jsou věci, které milovati nemůžeme, které nás naplňují odporem. Nalézáme ten zákon odporu a soucitu i v přírodě mrtvé i živé. Jsou věci, které k sobě lnou, takřka se na sebe lepí, a

jsou věci, které nelze spojiti aneb jen velmi těžce. Jsou zvířata, která se snáší a která jsou v ustavičném boji. Jsou i mezi lidmi osoby, které nám jsou sympathické, jak nyní cizím slovem říkáme, a jsou osoby nesympathické, k nimž cítíme odpor. Jedni jsou, kteří nám protivenství učinili, na které si vzpomínáme při pohledu na ně, a duše naše cítí hořkost a odpor. Slova Páně zahrnují do příkazu lásky obojí druh nemilých lidí. Neporoučí se nám zde více než přirozenost snáší?

Je to zajisté, jak praví sám sv. Augustin, příkaz těžký, ale ne nemožný. Tu nám musí pomoci sv. víra, abychom ve světle jejím soudili a jednali. Musíme rozsuzovati mezi myšlenkami sv. víry a pohnutím citu. Ne celého člověka nenáviděti, nýbrž toliko smýšlení jeho odpírati. Když bychom našli drahokam v ohyzdném blátě, tedy jistě nepohrdneme drahokamem, že ležel v nečistotě. Člověk jest drahokam, na němž vyryt obraz boží. Špatné smýšlení k nám a skutky jeho nepřátelské jsou bahno a nečistota. Kdyby v zlatém kalichu byl jed, tedy neodhodíme kalich celý, ale odstraníme jed. Kalich zlatý jest duše člověka, nepřátelské smýšlení v něm jest jed, jenž hrozí jemu i mně smrtí.

Ano je to těžké rozlišování mezi člověkem a jeho smýšlením, je to těžké milovati na něm ten obraz boží a dílo vykoupení a nedati se uchvátiti jeho nepřátelským smýšlením. Je to těžké. Sv. Augustin tady pomáhá a praví: »Všude Bůh v Písmě sv. praví: ty máš, ale ty, člověče, pravíš, že nemůžeš. Komu je třeba více věřiti: Bohu aneb tobě.« Bůh žádá dokonalost, ale nežádá nemožnost.

Na sv. Štěpánu obdivujeme se právě této dokonalosti, jejíž možnost nám ukázal svou smrtí, a po něm celá řada sv. hrdin lásky k bližním a k nepřátelům.

Je to těžké, neboť dosti obtížno bývá snášeti i přátel svých rozmary a choutky měnivé. Obtížný bývá někdy i manžel a bratr a přítel. Máme snad více útrpnosti a lásky míti k tomu, jenž nám protivenství učinil, než k blízkým svým přátelům dle ducha a těla? Nikoliv; máme jedno činiti a i druhé nesmíme opomíjeti, neboť když rozjímáme o pohnutkách lásky, pak vidíme, jak vznešené musí býti pohnutky lásky k nepříteli, nad pohnutky lásky k příteli. Při té lásce k člověku, jenž mi nepřítelem byl, jest pohnutkou toliko láska a rozkaz boží, vše jest proti ní, proto každý důkaz sebe menší lásky má velikou zásluhu před Bohem a jest stupněm dokonalosti veliké. Ta láska tehdy se stává dokonalostí, když skutkem některým se na jevo dává.

II. Druhý ořech koledy sv. Štěpána jest ještě tvrdší, vyjádřen slovy Páně: »Dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí.« Svatý Štěpán jako jáhen měl na starosti veškery skutky milosrdenství v prvotní církvi jerusalemské, jako nám o tom vypráví »Skutky apošt.«, tak i podání ústní. Jeho úkolem bylo dobře činiti a sice tak, jak Spasitel pravil, abychom byli synové Otce nebeského, který dává slunci vycházeti nad dobrým i zlým a déšť dává na spravedlivé i nespravedlivé.

Onen příkaz Páně netýká se toliko těch, které my snad v nenávisti bychom měli (v srdci našem nesmí býti nenávist), ale těch, kteří mají nás v nenávisti. A těm nesplácíme záštím a hněvem, nýbrž dobřečiněním. Jest v lidské přirozenosti náklonnost msty, která u mnohých národů jest národním zvykem, známým pod slovem »krevní pomsta«. To jest nekřesťanské, neboť základní slovo všeho křesťanství jest láska jak k Bohu, tak k bližnímu. Bez té všechny skutky zbožnosti a sebezapření jsou bez ceny, jak to praví sv. Pavel v té překrásné části svého listu: Kdybych vydal tělo své k spálení, a lásky kdybych neměl, nic nejsem. Podobná věc jest v listu sv. Hildeberta, biskupa v Carnot, který kdys na svých cestách byl odmítnut od bran kláštera, s nímž byl v nevůli. Klášter se těšil jménu velmi krásnému a platil za dům přísné kázně. Když odepřeno mu pohostinství, napsal list, jenž jest kázáním lásky k bližnímu; tento list má platnost pro každou duši křesťanskou, která nechce přemáhati pomstu a hněv v svém srdci a chce omluviti pomstu v duši. Světec Hildebert píše k bratřím: »Vy šťastní kdysi služebníci boží, stali jste se otroky hněvu, marné jest, že hlavy své sypáte popelem a se všeho masa při jídle zdržujete, nedbám toho, vaše noční bdění nemají významu, jako i vaše samota ničím není, že jste světský lesk opustili, zanechali své hrady; pohrdám kajícími skutky vašimi, které konáte, se vší chudobou šatu, tvrdým lůžkem, bledou tváří, zbožnou řečí, dokud kořen hněvu nevytnete, není vaše společnost rájem, který růže a palmy plodí, ale pouští plnou trní. Také pohanští zápasníci cvičili se v tuhých strádáních a nešetřili svého života, ale nebyla v tom žádná zásluha, která by je činila ctihodnými. Bloudí každý, kdo svého hněvu není pánem, ještě než večer se přiblíží. Tak ani tenkrát nebyli jste doma v království božím, ale mimo, když jste bránu zavřeli a nevzpomněli jste ani na ctnost, ani na odměnu pohostinství.« Slova světce jsou případná pro každou duši, která svůj trvalý hněv omlouvá a nechce zkrotiti. Mnohdy mírné slovo, klidný výklad, přehlédnutí nespravností předešlo by mnohaletým sporům a mrzutostem.

Mnoho krve, pokoje, cti bylo obětováno tomuto nekřesťanskému jednání. Sv. Štěpán nechť vás učí snášet domácí vady a nedostatky a odplácet je drobnou službou křesťanské lásky a jste blízko vrcholu dokonalosti křesťanské. Druhý — tvrdý ořech křesťanské koledy!

III. Dobrý skutek, slovo aneb smýšlení dobré, prokázané nepříteli, má zvláštní účinek. Kristus Pán praví, že shrne uhlí řeřavé na hlavu jeho, že uzná svou chybu a že se v něm probudí cit vděčnosti a lásky. Tak se stane v duši, která ještě nezbloudila nadobro od Pána Boha. Kolem sv. Štěpána vidíme kruh nepřátel, kteří slovem jeho přesvědčivým přiváděni byli k zuřivosti, v níž si ucpali uši a házeli ještě více kamením, aby se jej dříve zbavili a nebyla jim jeho skvoucí tvář výčitkou. Předpojatý zatvrzelec zatvrdil se více, poněvadž odpíral Duchu svatému. Co činí sv. Štěpán? vstoupí na třetí stupeň dokonalosti vyslovené

ústy Pána Ježíše: »Modlete se za ty, kteří vám protivenství činí a utrhují vám.« On béře rozkaz Páně bez poznámky a jedná dle něho. »Trpím pod jejich kameny« — vykládá smýšlení sv. Štěpána sv. Augustin, — »ale nepřičítej jim to za hřích. Tak jsem to slyšel z úst tvých, a jaký jest rozdíl mezi tebou a mnou. Ty jsi Pán a já jsem jen sluha tvůj, ty jsi Slovo, zkrze něž všechno učiněno jest, a já jen tvor, jaký jest rozdíl mezi hříchem, který byl spáchán při tvém křižování a mezi hříchem, který páchají teď na mně.« Toť jest vrchol dokonalosti křesťanské, na němž stanul ten sv. mládenec Štěpán pln víry a síly, které byly v něm obdivuhodně spojeny.

Jeho mučednická smrt jistě byla hrdinstvím velikým, neboť kamenování působilo smrt zdlouhavou, a proto je to důkaz obzvláštní hrdinnosti, ale ještě větší hrdinnost Štěpánova jeví se ve slovech jeho modlitby: »Pane, nepokládej jim to za hřích.« Jestli smrt těla jeho svědčí o síle víry, modlitba za nepřátele svědčí o síle milosti, která prvého mučedníka naplňovala.

Modlitba za nepřátele má trojí jistý účinek. O jednom účinku mluví sv. Jan Zlatoústý a praví: Když se modlíš za nepřátele své, i když nic nepřipojíš o svých záležitostech, budeš vyslyšen v obojí věci, za niž se modlíš, i ve své vlastní věci.

Druhý účinek jest, že touto cestou lze nejlépe získati z nepřátel ty aspoň, kteří jsou schopni obrácení a nehřeší proti Duchu svatému, proti poznané křesťanské pravdě. Z těch kamenujících snad mnozí setrvali v nekajícnosti až do smrti, ale některým milost boží otevřela oči, a mezi těmi byl jeden znamenitý obrácenec Šavel, který hlídal šaty kamenujících. Má se za to, že zde na popravišti sv. Štěpána položen byl základ k obrácení sv. Pavla a že by bez modlitby sv. Štěpána a jeho hrdinného stupně ctností obrácení sv. Pavla se nebylo stalo později. Tak mnohý zavilý odpůrce se obrací a často právě, že v duši jeho uvázl laskavý obraz toho, jejž pronásledoval.

V nemocnici sestra zvláštní péčí ošetřovala člověka nemocného, který to nemohl snést, že jej tak ošetřuje, který kdys byl při pouličních kravalech jí plivl do tváře Domníval se, že ho nezná a proto se jí kajícně přiznal. K svému velikému podivu však slyšel, že si jej dobře pamatovala a že mu proto takovou péči věnovala, aby jej svaté víře a Bohu získala.

Třetí však účinek modlitby za nepřátele jest — zvláštní poklid duše. Dříve se bouří a vášni oddává, však modlitba ji zvláště sílí. Vidíme ten výsledek na tváři sv. Štěpána, jež se stkvěla jako tvář anděla, klid nebeský na jeho tváři vidí jen život budoucí, přítomný před ním zmizel. Proto, když rty jeho zašeptaly modlitbu za nepřátele — usnul v Pánu. Krásně a krátce líčí smrt jeho sv. Písmo jako usnutí.

Sv. Vincenc de Paula ze své zkušenosti mnohaleté u lože umírajících sděluje, že viděl umírati klidně všechny osoby milosrdné. Smrt jejich byla usnutím. Ze skutků však milosrdných nej-

hezčí a nejtvrdší jest odpouštění nepříteli a milosrdenství modlitby. Poučení z toho jest patrné.

Vy většinou svou nebudete povoláni k mučednictví, ale mnozí a přemnozí povoláni jste k dokonalosti vysoké, totiž odpustiti denní urážky, nespravedlivé posuzování, tvrdá slova a třeba i skutky. Jest jimi plna naše doba a každá domácnost. Křivdu trpělivě snést, jaké to mučednictví a jaká dokonalost! Za ně se modliti, jaké hrdinství.

Když rytíři křesťanství šli k zpovědi a k stolu Páně, odkládali meče na znamení, že se smiřují. Dosud ten obyčej jest u vojska, když jde k stolu Páně. My odložme hněv svůj, který myslí na pomstu a buďme následovníky sv Štěpána. Tak bude modlitba naše zvlášť silná a poklid duše naší veliký a odplata věčná a hojná. Amen. *Fr. Vaněček.*

Svátek sv. Štěpána.

Zbraně, jimiž si sv. Štěpán vybojoval korunu slávy.

»I kamenovali Štěpána modlícího se a řkoucího: Pane Ježíši, přijmi ducha mého.« (Skutk ap. 7, 58.)

Nejmilejší! Povznáší nás a víru naši utvrzuje vědomí, že právě tak, jako my dnes sv. Štěpána ctíme a vzýváme, již před věky, před staletími v církvi se dálo. Tak na př. sv. Fulgenc, biskup města Ruspe v severní Africe, který r. 533 zemřel, promlouval ke svým posluchačům v dnešní svátek takto: »Včera oslavovali jsme časné narození věčného krále našeho, dnes slavíme vítězné utrpení vojína jeho. Včera zajisté král náš tělem naším přioděn z lůna panenského vyšel a nás navštíviti ráčil, dnes vítězný bojovník jeho opustiv stan těla svého k nebi vzlétl. Chvalozpěvem »Sláva na výsostech Bohu« vítali včera novorozeného Spasitele andělé, dnes s plesáním přijali Štěpána do svého středu.

Sv. Fulgenc nazývá sv. Štěpána bojovníkem, vojínem; bylť jím zajisté. První pro krále svého krev vylil a za to korunu slávy věčné v odměnu přijal. Chci vám dnes ukázati zbraně, kterých sv. Štěpán v boji o korunu tu užíval, abyste i vy zbraně ty si oblíbili a dobře jimi vládnouce, rovněž nehynoucí koruny si dobyli. Bez boje nelze koruny té dosíci; nikdo »*nebývá korunován, leč by řádně bojoval*«. (II. Tim. 2, 5.) K boji třeba zbraní; zbraně ty doporučuje nám sv. Pavel, když píše Ef. 6, 10. a násl.: »*Stůjtež tedy, majíce podpásaná bedra svá pravdou a oblečeni jsouce v pancíř spravedlnosti a obuté majíce nohy přípravou evangelia pokoje; především vezmouce štít víry, kterým byste mohli všecky ohnivé šípy nešlechetníka uhasiti; a lebku spasení vezměte, a meč Ducha, jenž jest slovo boží, všelikou modlitbou a prosbou modlíce se každého času v duchu a v tom bedlivi jsouce se vší ustavičností.*« Probeřme po řadě zbraně doporučované.

Pojednání.

1. *Modlitba* jest z nejostřejších zbraní křesťana; proto Spasitel napomíná: »*Bděte a modlete se, abyste nevešli v pokušení*«; proto sám slovem i příkladem modlitbě učil; proto i sv. Pavel vybízí, abychom se modlili všelikou modlitbou a prosbou každého času a v modlitbě bedlivi byli se vší ustavičností. Sv. Štěpán jistě byl poslušen svého mistra; slyšeli jste při čtení epištoly, že i za nepřátele se modlil v poslední své hodince. Následoval v tom docela svého krále, a proto právem za to máme, že i jindy často za den mysl k Bohu v upřímné modlitbě pozdvihoval.

Nezapomínejme i my na tuto svoji povinnost. Modlitba jest klíčem, který nebe otvírá, jest zbraní proti pokušení, proti úkladům ďáblovým. Zvláště ženy, matky, ať jsou příkladem dětem svým v modlitbě. Biskup Sailer napsal: »Má-li Bůh v srdci matky oltář, má v rodině celý kostel.« Je-li matka zbožná, posvětí svou zbožností celou rodinu Se vší ustavičností, každého času se modlete, to jest neustále Boha na paměti mějte, jemu své myšlení i skutky, radosti i žalosti obětujte!

2. Vojíni za starých dob nosili do boje *přílbice,* helmy, aby hlava byla chráněna proti ráně nepřítelově. Nás vybízí sv. Pavel, abychom vzali lebku, to jest přílbici spasení. Tou lebkou jest naděje na příští, věčnou blaženost. I sv. Štěpán nosil lebku spasení; na nebe vzpomínal v pokušení a utrpení, a vzpomínka ta ho sílila. Když před veleradou stál, pozdvihl svých očí k nebi a řekl: »*Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka stojícího na pravici boží.*« Naděje blaženosti věčné dodávala mu nadpřirozené síly, že klidně nejen bolesti, ale i samu mučednickou smrt snesl, a proto se o něm církev modlí: »Ty kameny, které z bystřiny vzaty byly, byly mu sladkými«, a přidává: »jej následují všechny duše spravedlivé.« Nechceš býti následovníkem sv. Štěpána, duší spravedlivou? Ozbroj se i ty lebkou spasení! V pokušení, v utrpení, v práci, v nemoci a v soužení vzhlížej k nebi, budeš ozbrojen lebkou spasení. Pohled k nebi dodá ti síly a vytrvalosti v boji a ulehčí ti jeho nesnáze: »*Nejsouť rovna* (t. j. v žádném poměru) *utrpení tohoto času k budoucí slávě, která se zjeví na nás.*« (Řím. 8, 18.) Tato pravda tě bude hřáti a těšiti, povzbuzovati a sílíti; stane se ti opravdu lebkou spasení.

3. Za starých časů nosívali vojíni na prsou *brnění* kovové, z plátů zhotovené, aneb drátěné košile. V chrámě svatovítském v Praze do dneška lze spatřiti drátěnou košili sv. Václava. I křesťanu doporučuje sv. Pavel takové brnění neb pancíř; praví, že máme býti oděni v pancíř spravedlnosti. Spravedlivým jest, kdo každému dává, co mu patří. Křesťansky spravedlivým, kdo se zlého varuje, dobré činí. Že sv. Štěpán byl oděn pancířem spravedlnosti, zda by pochyboval, kdo ví, s jakou láskou a horlivostí vykonával úřad almužníka, mezi chudé a nuzné, vdovy a sirotky dary rozděloval, nemocné slovem i pomocí potěšoval?

I my máme býti ozbrojeni pancířem spravedlnosti: Dávejme

každému, co mu patří, dobré rádi konejme, zlého se varujme! Nikomu ani na cti, ani na majetku, ani na zdraví neubližujme; nikomu nezáviďme, ale dobré každému přejme; jestliže jsme někomu škodu učinili, nahraďme ji; seč jsme, milosrdenství trpícím prokazujme — a budeme ozbrojeni pancířem spravedlnosti.

4. Vojíni do bitvy kráčívali druhdy s *mečem* v jedné, *se štítem* v druhé ruce. Mečem na nepřítele doráželi, štítem proti nepřátelským střelám se chránili. I nám sv. Pavel radí, abychom vzali štít víry a meč Ducha, jenž je slovo boží. O štít mají se rozráželi všechny úklady zlého ducha Máme býti proniknuti vírou, a pravdy sv. víry mají nás v bojích s nepřáteli spasení chrániti. Svádí-li nás tělo k rozkošem tělesným, víra nám ukazuje tresty nestoudných v propasti pekelné. Chce li nás svět omámiti a oslepiti leskem bohatství a slávy, zase víra ukazuje nám, že všechno to na světě je pomíjející a marné. »*Co je platno člověku, kdyby celý svět získal a na duši své škodu utrpěl?*« Jediné Bohu se líbiti má cenu trvalou.

Máme v ruce držeti břitký meč slova božího; máme výklad slova božího rádi poslouchati a občas v Písmě sv. a jiných náboženských knihách čítati dle napomenutí Ježíše Krista: »*Ne samým chlebem živ jest člověk, ale také všelikým slovem, jež vychází z úst božích.*« Jako tělo, podobně i duše potřebuje pokrmu, a tím jest vedle modlitby slovo boží. Slovo boží obsahuje pravdy zjevené, nejkrásnější příběhy z dějin lidstva, nejdokonalejší napomenutí mravoučná jsou v Písmě svatém. Proto sv. Pavel praví, že »*řeč boží* (to jest Písmo sv.) *jest živá a mocná a pronikavější nad meč na obě strany ostrý*«. (Žid. 4, 12.) Za našich časů lidé mnoho čtou, mnoho řečí a přednášek poslouchají, ale o náboženství, o víře málo.

Sv. Štěpán držel štít víry i třímal meč slova božího. Víra mu pravila, aby se »*nebál těch, kteří tělo sice zabíjejí, ale duši zabíti nemohou, ale aby se bál toho, jenž může i tělo i duši zatratiti do pekelného ohně* (Mat. 10, 28.) — Pevně vládl i mečem slova božího; od apoštolů byv poučen, sám rád horlivě kázal, tak že nepřátelé jeho »nemohli odolati moudrosti a Duchu, který z něho mluvil«.

5 Bedra naše mají býti opásána pravdou. Sv. Štěpán, co měl na srdci, měl též na jazyku. Nic se nepřetvařoval, ani dost málo členům veleradv nelichotil, ale právě naopak, trpkou pravdu do očí jim řekl: »*Tvrdé šíje a neobřezaných srdcí a uší, vy se vždycky Duchu svatému protivíte; jakož otcové vaši, takž i vy. Kterému z proroků se otcové vaši neprotivili? I zabili ty, kteříž předzvěstovali příchodu Spravedlivého, jehož jste vy nyní zrádci a vražedníci byli.*« (Skutk. apošt. 7, 51—52.) Jak smýšlel, tak mluvil, tak jednal, ač věděl, co ho čeká; bedra jeho byla opásána pravdou. I my si zamilujme pravdu, a to nejen v slovích, ale i v skutcích; buďme i pravdomluvni, i upřímni. Jest k tomu sice leckdy třeba zvláštní statečnosti, ale nebuďme zbabělými, vě-

douce, že »*ústa lživá zabíjejí duši*« (Moudr. 1, 11), a že »*ohyzda zlá na člověku jest lež*« (Sirach 20, 26) a přetvářka.

6. A konečně *máme míti nohy obuté přípravou evangelia pokoje*, to jest máme býti ochotni evangelické učení všude vyznávati, všude rozšiřovati. Kdo tak činí, pracuje na splnění druhé prosby Otčenáše: »*Přijď království tvé.*« Jsou to především ovšem missionáři v zemích pohanských; o nich zejména platí slova svatého apoštola: »*Jak krásné jsou nohy zvěstujících pokoj, zvěstujících dobré věci!*« Ale i vy, nejmilejší, jste povoláni k rozšiřování království božího na zemi ve svých rodinách, ve svých domech. Dbáte-li toho, aby do nich přišel dobrý, katolický tisk; opakujete-li s dětmi pravdy náboženské; vedete-li vaše maličké od mladosti k modlitbě — aj, obuti jste přípravou evangelia pokoje. Toto evangelium nazývá se evangeliem pokoje, protože ono jediné upokojuje naplňuje radostí; jenom plnění povinností náboženských přináší ten pokoj, »*který převyšuje všeliký smysl*« (Filip. 4, 7), jehož sladkost nedá se vylíčiti. Svatý Štěpán byl i touto zbraní opatřen; nebál se hlásati a vyznávati Krista; činil tak pln milosti a síly, nezapřel jména Ježíšova ani před zavilými nepřáteli Spasitele. Proto též naplněn byl takovým pokojem, který i na tváři jeho se zjevil. Vždyť slyšeli jste, že skvěla se tvář jeho jako tvář anděla. To byla již časná odměna jeho pozemského působení.

* *
*

To jsou tedy, rozmilí v Kristu, zbraně, kterými máme vládnouti a křesťanskou statečnost osvědčovati. Sv. Štěpán byl jimi ozbrojen a vítězně svůj boj dobojovav, přijal odměnu věčnou. Štěpán, Stephanos je slovo cizí, řecké, a znamená věnec, korunu. Věru sv. Štěpán obdržel nehynoucí věnec, nehynoucí korunu slávy věčné. Statečnost křesťanská, kterou si v tak veliké míře osvojil, zbraně, kterými vládl, mu k ní dopomohly. Byl by po staletí po celém světě oslavován, byli bychom dnes k jeho poctě shromážděni, kdyby neměl křesťanské statečnosti? Zajisté nikoliv!

Obraťme se sami k sobě a tažme se: Což nejsme i my povoláni, abychom té koruny připravené dosáhli? Zajisté ano! Svatý Pavel nás vybízí (I. Kor. 9. 25 násl.), abychom *boj života tak bojovali, běh života tak běželi, bychom neporušitelné koruny dosáhli.* A sv. Jan Miláček Páně zasloužil na ostrově Patmu uslyšeti slova, která Syn boží ke každému promlouvá: »*Budiž věrný až do smrti a dám tobě korunu života*« (Zjev 2, 10). Nuže tedy, nejmilejší, buďte statečni v boji a bojujte těmito zbraněmi s nepřáteli spasení: s tělem, světem a ďáblem, a po vítězném boji zaskvěje se i na vašich skráních koruna slávy věčné: »Budiž věrný, křesťane, až do smrti, a dám tobě korunu života«, slibuje Pán. Amen.

Řeči blahoslaveného faráře arského.

Úvod.

»Kdo věří ve mne, z jeho života budou plynouti proudy vody živé. To pak pravil (Ježíš) o duchu, jejž mají přijmouti ti, kteří v něho věří.«
(Jan 7, 38.—39.)

Stěžuje si Duch sv. u proroka Jeremiáše: »Dvojího zla se dopustil lid můj; mne, pramen vody živé, opustili a sami si kopali studnice, které žádné vody udržeti nemohou.« (Jer. 2, 13.)

Tyto studnice bez čerstvé osvěžující vody jsou případným obrazem smutných pokusů, jež učinil již lidský duch, aby sám ze sebe a sám sebou došel pokoje a utišil žízeň své duše. Jak je to marné, zkusili sami na sobě nejvíce ti, kteří se pokusili vykopati tyto beznadějné studnice. Neboť není žádné jiné spásy pro člověka nežli jediné v Duchu svatém. Kteří se spojují v živé víře s Duchem svatým, budou nejen duchovně občerstveni jeho živoucí vodou, nýbrž budou také sami v jistém smyslu živým pramenem. Neboť Duch sv., který je naplňuje, proniká též jejich slova živoucí silou.

Ctihodný Vianney jest důkazem této pravdy, neboť jednoduché slovo tohoto kněze, považovaného za nevědomého mělo takovou sílu a plnost života, že slova slavných řečníků proti nim jeví se prázdnými a bezzvučnými. I když nám, bohužel, není více dopřáno vlastním sluchem slovům svatého muže naslouchati, tož máme aspoň jeho řeč jako drahocenný odkaz, jakoby ozvěnu oněch bohonadšených slov, která v kázáních a v katechesi mluvil. Kéž tato ozvěna v hodně mnohých srdcích nalezne ohlasu!

Katechese Vianneyovy.

I. O Duchu svatém.

Otec jest naším Stvořitelem, Syn naším Vykupitelem a Duch svatý naším vůdcem. Jako krásná bílá holubice, která vynořivši se z čisté vody, svá křídla na zemi urousá, tak vychází Duch svatý z nekonečného moře božské dokonalosti a setřásá se svých perutí balsám božské lásky dolů na duše.

Člověk není ničím sám sebou, ale jest mnoho, spojen-li jest s Duchem svatým. — Člověk jest smýšlení zcela pozemského a zvířecího. Jediné Duch sv. může jeho duši vzpřímiti a pozvednouti. Proč byli svatí tolik sebezapřeni? Poněvadž se dali vésti Duchem svatým. Které lidi vede Duch sv., ti mají pravé názory. To jest důvod, proč tolik neučených více ví nežli učenci. Jsme-li vedeni Bohem světla a síly, nemůžeme zblouditi.

Duch sv. jest světlo a síla. On to jest, který učí rozeznávati dobré od zlého. Jako zvětšovací skla představují předměty velikými, tak dává nám Duch sv. dobré a zlé viděti ve velkém. V sjednocení s Duchem sv. vidíme vše ve velkém: vidíme velikost i nejmenších výkonů, dějí-li se pro Boha a velikost i nej-

menších chyb. Jako hodinář svým zvětšovacím sklem rozeznává i nejmenší kolečka hodinová tak vidíme my pomocí světla Ducha svatého všecky jednotlivosti svého ubohého života. Potom objeví se i nejmenší nedokonalosti velmi velikými, nejmenší hříchy vzbuzují hrůzu. Proto nejblahoslavenější Panna Maria nikdy nezhřešila. Duch sv. dal jí pochopiti ohavnost zla. Třásla se hrůzou před nejnepatrnější chybou. Ti, kteří mají Ducha sv., nemohou býti pyšnými; tak velice poznávají svoji »velikou bídu«. Pyšnými jsou ti, kteří nemají Ducha svatého. Světští lidé nemají Ducha svatého aneb mají-li ho, tedy jen pomíjitelně. On při nich nepřebývá. Hluk světa ho zapuzuje. Křesťana, jejž vede Duch svatý, nestojí žádnou námahu statky pozemské nechat plynouti, aby mohl spěchati za statky nebeskými. Umí vše správně rozlišovati.

Oko světa nevidí dále nežli až kam sahá život, jako oko mé vidí jen až k této zdi, když dveře kostela jsou zavřeny. Oko křesťana vidí až do základů věčnosti. Člověku, jenž se dá vésti Duchem sv., zdá se, že není zcela žádného světa. Jedná se tedy o to, věděti, kdo nás vede. Není-li to Duch sv., tedy byť bychom se sebe více namáhali, není žadné hodnoty a žádné sladkosti ve všem, co činíme. Ale je-li to Duch sv., tedy je to sladkost medová. Člověk zemřel by tužbou. Ti, kteří se dají vésti Duchem svatým, okoušejí ve svém nitru všeho druhu štěstí, kdežto špatní se povalují na trní a oblázcích. Duše, která má Ducha sv., nenudí se nikdy v přítomnosti boží; z jejího srdce vychází dech lásky.

Bez Ducha sv. jsme jako kámen na cestě. Vezměte do jedné ruky houbu smočenou ve vodě a do druhé malý oblázek; pak zmáčkněte je oba stejně: z oblázku nevyjde nic, ale z houby obdržíš hojnost vody. Houba— toť duše, která je plna Ducha sv., a oblázek — to jest chladné tvrdé srdce, v němž Duch sv. nesídlí.

Duše, která má Ducha sv., okouší takové sladkosti při modlitbě, že se jí zdá čas vždy příliš krátkým, neztrácí nikdy svatou přítomnost boží. Její srdce jest před milovaným Spasitelem ve Svátosti oltářní jako hrozen pod lisem.

Duch sv. to jest, který v srdcích spravedlivých lidí tvoří myšlenky a slova z jich úst pronáší. Kteří naplněni jsou Duchem sv., nepřinášejí ničeho zlého, neboť veškeré ovoce Ducha sv. jest dobré.

Bez Ducha sv. jest vše chladné. Pozorujeme-li tudíž, že vroucnost se ztrácí, musíme rychle novénu k Duchu sv. konati,*) jej o víru a lásku prositi. Vizte, když jsme exercicií nebo missií svatých se zúčastnili, jsme pak plni dobrých žádostí. Tyto dobré žádosti jsou dechem Ducha sv., který vanul přes naše duše a je úplně obnovil, tak jako teplý vítr led roztaje a jaro přivolává.

Ačkoliv dosud nejste žádnými velikými světci, máte zajisté mnoho okamžiků, kdy zakoušíte sladkosti modlitby a přítomnosti boží. To jsou návštěvy Ducha sv. Máme li Ducha sv., tedy rozšíří se srdce naše a plyne v lásce boží. Ryba si nikdy nestěžuje,

*) Novénu k Duchu sv. doporoučel ctihodný sluha boží velmi často, zejména Bohu zasvěceným osobám (kněžím a klášterníkům) ale též světským osobám, dotýkalo-li se to věci jejich duše.

že má příliš mnoho vody. Rovněž tak málo stěžuje si dobrý křesťan, že prodlévá příliš dlouho u Pána Boha. Jsou lidé, kterým se zdají pobožnosti nudnými; tito nemají Ducha svatého.

Kdybychom řekli k zavrženým: »Proč jste v pekle?« odpověděli by: »Poněvadž jsme odpírali Duchu svatému« A kdybychom řekli ke svatým: »Proč jste v nebi?« odpověděli by: »Poněvadž jsme uposlechli Ducha svatého.« Přijdou-li nám dobré myšlenky, tedy nás navštívil Duch svatý.

Duch sv. jest moc. Duch sv. to byl, jenž udržel sv. Simeona na sloupu. On to byl, jenž mučedníky sílil. Bez Ducha sv. byli by mučedníci klesli jako listí se stromů. Když hranice byla pro ně zapálena, udusil Duch sv. žár ohně žárem své božské lásky.

Ježto Pán Bůh nám seslal Ducha sv., učinil to s námi jako veliký král, který svému ministru*) poručil vésti jednoho ze svých poddaných řka: »Doprovázej tohoto člověka všude a přiveď mi jej zdravého a svěžího zase zpět.« Jak je to, moji drazí, krásné, doprovázenu býti Duchem sv., tenť jest dobrým vůdcem.

Ach, že jsou přece lidé, kteří ho nechtějí následovati. (Tu náš světec plakal.)

Duch sv. jest jako onen muž, který měl vůz s krásným koněm a chtěl by nás svézti do Paříže. Neřekli bychom ničeho jiného, nežli »Ano« a vstoupili bychom. Toť zajisté krásná věc; není ti však zapotřebí. To jest zajisté krásná věc, moci říkati jen »Ano!« Nuže, Duch sv. nás chce k nebi vésti. Musíme jen říci »ano« a nechati se vésti. Duch sv. jest jako zahradník, který naše duše zpracovává. Zde jest na př. puška. Dobře; nabij ji! Ale musí též někdo přiložiti oheň a stisknouti. Nikdo z nás nemůže sám ze sebe něco dobrého činiti. Duch sv. to jest, který přikládá oheň a skutky dobré již plynou.

Duch sv. odpočívá ve spravedlivých duších jako holubička ve svém hnízdě. On působí na vývoj dobrých žádostí v čisté duši jako holubice na vývoj mláďat svých. V čisté duši spočívá Duch svatý jako na růžovém lůžku. Z duše, v níž Duch sv. přebývá, vychází vůně jako z vinné révy, když jest v květu. Duch svatý nás řídí, jako matka vede svoje dvouletní dítko za ruku, jako vidoucí slepého. Sv. svátosti to jsou, které ustanovil náš trpitel, a které by nás bez Ducha sv. nezachránily. Bez něho byla by i smrt našeho Pána Ježíše Krista úplně bez užitku. To jest důvod, proč Spasitel k svým apoštolům pravil: »Prospěje vám, abych odešel, neboť neodejdu-li, nepřijde utěšitel Duch svatý.« Musil by Duch sv. sestoupiti a toto símě milosti zúrodniti. Je to podobně jako se zrnem pšeničným. Vložte je do země, dobře; ono však potřebuje slunce a deště, aby vzešlo a vyhnalo na klasy.

Každého jitra měli bychom se modliti: »Ó Bože, sešli mi svého Ducha sv., aby mi dal poznati, co jsem já a co jsi ty.«

*) Tomu ovšem nesmíme tak rozuměti, jakoby Duch sv. byl sluhou božím, neboť Duch sv. jest sám Bůh, rovněž všemohoucí, svatý a dokonalý, jako Otec a Syn. Hoření slova obsahují právě jen srovnání a musí býti také s této stránky pojímána.

LISTY VĚDECKÉ.

Občanské právo manželské
jest v mnohých případech přísnější, než manželské právo kanonické.

Dle dra. **Josefa Porzera** pro »Rádce duchovního« upravil **R. S.**

Přes tu chvíli čteme v novinách zprávy o snahách, reformovati manželské zákony pro katolíky. »*Čech*« dne 8. října 1910 přinesl zprávu, že předseda spolku katolických rozvedených manželů, rytíř Záložný, žádal za slyšení u císaře v příčině *zrušení § III.**) *občanského zákoníku.* Slyšení však nebylo povoleno s tím odůvodněním, že v takových záležitostech audience se neudílejí. »*Reforma manželského práva*« stala se heslem, které v posledních letech zhusta se ozývá a jež často lze slyšeti z úst lidí nejméně povolaných, kteří nemají ani potřebné znalosti zákona, ani si nedovedou učiniti úsudek, kam by to vedlo, kdyby vše, po čem se volá, uzákoněno býti mělo. Náměstek vídeňského starosty, dr. Jos. Porzer, známý jurista a advokát vídeňský, v 40. čísle časopisu »Juristische Blätter« na příkladech vykládá rozpory mezi manželským právem kanonickým a státním a klade si otázku: Kde vlastně mají svůj původ jakési tvrdosti našeho rakouského manželského práva? I dospívá k přesvědčení, že církevní zákonodárství jest v mnohých případech mírnější a liberálnější než světské, které za josefinismu přejalo některé paragrafy zákonodárství církevního, ale do jeho ducha a podstaty nevniklo, a následkem toho také výjimek, které církev ve prospěch manželů povoluje, nezná.

Budiž dovoleno vývody dra Porzera zde krátce reprodukovati.

Především zmínku o tom, zda jest nepochybnou pravdou, že dle ustanovení obecného zákoníku občanského pouze katolické manželství jest nerozlučitelno. §§ 133—136 toho zákoníku poučují nás, že *i židovské manželství jest nerozlučitelno*, ovšem pouze pro manželku. V židovském manželství naprosto nemůže manželka žádati za rozloučení manželství a to ani tehdy, kdyby se její manžel dopustil sebe většího zločinu. Jenom se souhlasem

*) »Svazek platného manželství osob katolických rozvázán býti může jen smrtí jednoho z manželů.«

manžela může židovské manželství rozloučeno býti, a pak ovšem i bez udání nějakého důvodu, anebo bez důkazu vzájemného nepřemožitelného odporu. Také manžel může bez souhlasu manželky žádati za rozloučení manželství v tom jediném případě, kdyby se manželka dopustila cizoložství. Jsou známy dva skutečné případy, že židovská manželka žádala za rozloučení manželství, protože její manžel byl odsouzen k dlouholetému těžkému žaláři; byla však u všech instancí odmítnuta. Ale tato hrozná přísnost, která v židovském manželství poutá manželku k manželu tak, že v tom případě, že by manželství rozloučeno býti mělo, nemůže se tak státi nálezem soudním, nýbrž jen tím, že manžel odevzdá své manželce (třeba skrze plnomocníka) libellum repudii, list propustný (Dr. Ladislav Sýkora u Mat. 5, 27: »list rozlučovací«), neodpovídá náboženským předpisům židovským, nýbrž je předstihuje. Dr. Wolfgang Wesely ve svém pojednání: »Ueber Scheidung und Trennung jüdischer Ehen« (»Allgem. österr. Gerichts-Zeitung« 1853, Nr. 55) tvrdí dvojí: předně, že dle mosaických zásad muž jest v některých případech zbaven práva odloučiti se od své manželky; a za druhé, že manželka za určitých předpokladů nemůže sice sama svému manželu listu propustného dáti, ale může pořadem práva žádati, aby jí manžel jej vydal.

Jako jsme tedy viděli, že konfessionální židovské manželské právo nebylo jednoduše přejato, nýbrž strohou literou zákona občanského v leckterém ohledu *zostřeno*, podobně je tomu a to ve zvýšené míře i pokud se týká manželského práva katolíků. Kdyby bylo kanonické právo prostě přejato, nebyly by prohlášeny pouze přísné jeho paragrafy, ale byla by uzákoněna i četná životním potřebám a praktickým požadavkům odpovídající výjimečná ustanovení, která se během staletí vyvinula a osvědčila, a tak by bylo leccos zmírněno, co se nyní zdá příliš příkrým a nesnesitelným. Přirovnáme-li ustanovení všeobecného zákoníku občanského o manželském právu katolíků a o normách pro manželství smíšená k předpisům kanonickým, shledáme, jak z následujícího seznáme, že josefinské zákonodárství v otázce nerozlučitelnosti katolického manželství *mnohem přísnější* jest než církevní právo, kterému z pravidla všechna vina na stávajících potížích se připisuje.

Jest nutno vžíti se v ducha církve. Církev ovšem považuje manželství za uzavřené, jakmile kontrahenti před farářem a dvěma svědky souhlas projeví, ale *naprostá nerozlučitelnost svazku manželského nastává teprve tehdy, když manželství bylo dokonáno per copulam carnalem.* Tím se vysvětluje, že církev může dispensovati a matrimonio rato non consummato, může totiž — jsou-li ovšem pro to závažné důvody — prohlásiti manželství za rozloučené co do dalšího trvání svazku.

Na ten způsob jest *možna rozlučitelnost* pro celou řadu sňatků a to zejména pro taková manželství, jaká v našem moderním životě zhusta se uzavírají. Jak mnohá manželství bývají uzavírána jen za tím účelem, aby žena byla zaopatřena, jak mnozí

světáci a hýřilové (»Lebemänner«) rozhodují se teprve v pokročilém věku vstoupiti v stav manželský, aby měli na stará kolena v ženě své spolehlivou hospodyni, případně i ošetřovatelku; jak četné jsou sňatky, při jejichž uzavírání ani z daleka nerozhodují vzájemná láska a náklonnost, ale pouze hmotné, peněžité ohledy. Nezřídka se stává, že v takovém manželství žijí manželé pouze vedle sebe a mnohdy zdá se tento život manželstvím, ba někdy i za manželství šťastné považován bývá, zatím co si oba manželé jsou a zůstávají vzájemně úplně cizími. A kdo pak už neslyšel o tom, že jeden neb druhý z manželů aneb dokonce oba vzájemně před sňatkem si vymínili, aby jim bylo volno dále udržovati předešlé styky a dřívější poměry? Všude tam tedy, kde sice manželství bylo formálně uzavřeno, ale nebylo per copulam carnalem dokonáno, může manželství co do svazku rozloučeno býti. Tato instituce platila právem od 1. ledna 1857 do 25. května 1868 i v Rakousku, neboť § 21. instrukce pro duchovní soudy rakouského mocnářství stanovil: »Svazek platně uzavřeného, ale nedokonaného manželství . . . papežskou dispensí *se rozlučuje.*«*)

Když zákonem z 25. května 1868 manželské právo se strany státu bylo znova upraveno, odpadlo toto ustanovení a odtud dispensatio a matrimonio rato non consummato jest *z našeho manželského práva vyloučeno* — ovšem v odporu s právem kanonickým. Tím byla zásada nerozlučitelnosti manželské ovšem *zostřena,* ale *nikoliv následkem* stanovení kanonického manželského práva, nýbrž *v přímem rozporu s ním,* neboť celá veliká kategorie sice platných, ale dle církevních zásad rozlučitelných sňatků občanským zákonem s neúprosnou přísností jest prohlášena za *nerozlučitelnou.*

Proto se přihází, že zhusta katolíci, kteří v Rakousku mohou dosáhnouti pouze rozvodu od stolu a lóže, odebéřou se do Uher, tam si státní občanství opatří a dle uherských zákonů nové manželství uzavrou, mohou tak v jistých případech učiniti za souhlasu církve a s jejím požehnáním, neboť rozloučení manželství odpírá jim pouze světský zákon občanský, ale církevní zákon je dovoluje.

Další řada sňatků, které s hlediska církevního práva nutno považovati za neplatné a proto rozlučitelné, jsou ty, které byly uzavřeny s takovými podmínkami neb úmluvami, jež se účelu manželství příčí. Tak čteme v c 7, X. 4, 5 (Řehoř IX.): »Si con ditiones contra substantiam coniugii inserantur, puta si alter dicat alteri: contraho tecum si generationem prolis evites vel donec inveniam aliam honore vel facultatibus ditiorem, aut si pro quaestu adulterandum te tradas: matrimonialis contractus quantumcumque sit favorabilis, caret effectu.«

Zde tedy máme vyslovenou normu, která církevnímu soudci dovoluje zkoumati, *zda určité spojení muže a ženy odpovídá*

*) »Vinculum matrimonii valide contracti sed nondum consummati . . . Summi Pontificis *dispensatione dirimitur*«.

podstatě a účelu manželství, a není-li tomu tak — poněvadž na příklad před uzavřením manželství bylo umluveno, že manželé nebudou ploditi děti, nebo že si dovolí vzájemně cizoložství — dává mu právo prohlásiti, že toto spojení není manželstvím a jeho rozloučení že jest nejen možno a dovoleno, ale i nutno. Jinak naše občanské právo. I ono sice stanoví v § 44. obapolný úmysl ploditi děti za podstatný znak manželství, ale nikde neobsahuje ustanovení, dle něhož by soudce byl oprávněn manželství prohlásiti za neplatné, kdyby shledal, že tento aneb jiný podstatný znak pojmu manželství v určitém případě schází. Skutečně marně hledáme nějaké rozhodnutí poslední instance, ve kterém by tento princip byl vysloven. Naopak naše soudy přidržují se pouze čistě zevnější stránky, pokud se týče forem, kterých zákon vyžaduje k platnému uzavření manželství; byl-li konsens zevně správně pronesen, nestarají se dále o to, zda vnitřním požadavkům smlouvy manželské zadostučiněno.

Také zde se jedná o věc dalekosáhlého významu. Hlavní příčinou stagnace v přírůstku populace ve Francii jest dobrovolné neplození dětí, a též v Rakousku přírůstek populace je stále menším. Těmto poměrům, které ohrožují obecné blaho a protiví se dobrému mravu, mnohem účinněji než zdaněním bezdětných manželů a podobně mohlo by se čeliti tím, že by se manželstva sub conditionibus contra substantiam matrimonii uzavřená, prohlásila za neplatná.

Některé příkrosti našeho zákonodárství vysvětlují se též historickým vývojem našeho manželského práva. § 77. občanského zákoníku nařizoval: »Když si béře osoba katolická osobu nekatolickou, prohlášeno buď přivolení k manželství před farářem *katolickým* u přítomnosti dvou svědků; k žádosti však strany druhé může také nekatolický správce duchovní při té slavnosti přítomen býti.« Tím obdrželo smíšené manželství *ráz svátostný*, a přirozeným jenom důsledkem tohoto ustanovení byl § 111. obč. zákona, dle kterého svazek manželský i tehdy jest nerozlučitelný, když pouze jeden z manželů v čas, kdy manželství uzavřeno bylo, byl katolíkem.*) Ale článkem 2. a 3. zákona ze dne 31. prosince 1868 č. 4. říšsk. zákoníku z r. 1869 byl § 77. obč. zák. *zrušen*, a na jeho místo nastoupilo ustanovení: »Vcházejí-li v manželství vyznavači rozdílných konfessí křesťanských, staň se slavné prohlášení, že k manželství přivolují, u přítomnosti dvou svědků před řádným správcem duchovním buď ženicha nebo nevěsty aneb před jeho náměstkem.« Taková smíšená manželství, která po smyslu tohoto paragrafu jsou před protestantským pastorem uzavřena, *nemají* pro katolickou stranu rázu svátostného, poněvadž pastor není dle formy tridentské řádný parochus proprius strany katolické. Proto smíšený, pouze před pastorem protestantským uzavřený sňatek považuje *církev za neplatný*. Dalo by se čekati, že

*) § 111. obč. zák.: »Taktéž nerozlučný jest svazek manželský, *když i jen jedna strana*, vstupujíc v manželství, vyznávala náboženství katolické.«

rakouské zákonodárství zrušivši § 77. obč. zák. změní současně také druhý odstavec § 111. v tom smyslu, že taková smíšená manželství, která pouze před duchovním správcem akatolickým jsou uzavřena, jsou rozlučitelna. Tímto stanovením bylo by bývalo zůstalo občanské právo v souhlasu s právem kanonickým. Ale § 111. obč. zákona změněn nebyl, a z toho vyplývá důsledek, že občanské právo opět celou řadu manželství — totiž těch smíšených manželství, která před protestantským duchovním správcem byla uzavřena — prohlašuje za nerozlučitelná, ač jsou dle pojmu církevního práva rozlučitelna, poněvadž nemajíce rázu manželství svátostného, jsou vůbec neplatna.

Jiný případ. V článku »Ehebruch als Ehehindernis« (»Juristische Blätter«, Nr. 37 ai 1910) dokazuje autor, že dle církevního práva cizoložství, aby bylo překážkou manželskou, musí býti kvalifikováno, a to buď slibem, daným za života (cizoložstvím) uraženého manžela, že cizoložníci manželství spolu uzavrou, aneb vraždou nevinného manžela, které se zúčastnil buď pouze jeden aneb oba nupturienti. A vskutku toto ustanovení církevního práva bylo i v Rakousku zákonem. pokud »instrukce pro duchovní soudy v císařství rakouském« platnost měla, neboť v § 36. téže instrukce čteme: »Inter eos, qui adulterio se polluerunt, matrimonium valide contrahi nequit, quando altero adhuc vivente conjuge matrimonii ineundi *fidem sibi dederint* vel matrimonium de facto inire attentaverint, aut quando vel una tantum pars ea intentione, ut cum altera matrimonio jungi queat, in mortem conjugis, cujus jura adulterio violavit, *machinata fuerit effectu secuto.*« Když byly opětně zavedeny předpisy všeobecného zákoníku občanského o manželství, *odpadly* tyto kvalifikované požadavky, an § 67. prostě praví: »Neplatné je manželství mezi dvěma osobami, které se spolu dopustily cizoložství; potřebí však, aby se cizoložství *prokázalo* (před soudem neb úřadem politickým) prve než sňatek se uzavře.« Tak tedy nastal náhlý přechod z mírnosti k přísnosti, neboť kanonické právo projednává tuto otázku s hlediska mnohem liberálnějšího než občanské. Nemalou důležitost má, že požadavek § 67. obč. zákona, dle něhož cizoložství musí býti prokázáno prve než se sňatek uzavře (před soudem neb úřadem politickým), církevnímu právu zcela cizí jest, neboť jest jasno, že prohlášení manželství za neplatné jest podstatně ulehčeno, když uražená strana má právo ještě průběhem procesu manželského dokázati cizoložství a není nucena zvláštní kroky činiti.

I pokud se týče zrušující překážky *omylu* (error) zaujímá naše občanské právo mnohem přísnější stanovisko, než právo kanonické. Kdežto dle kanonického práva *error circa qualitatem není nikdy zrušující překážkou manželskou*, smí dle § 58. občanského zákona manžel žádati, aby manželství za *neplatné* prohlášeno bylo, jestliže po uzavřeném sňatku shledal, že manželka jeho před vstoupením do stavu manželského s někým jiným obtěžkala.

Konečně si všimněme § 63. obč. zák., který stanoví vyšší svěcení a řeholní sliby za zrušující překážku manželskou. Jest ne-

popíratelným učením kanonického práva, že papež může od těchto překážek, jež jsou institutionis ecclesiasticae, dispensovati. Zejména co se týče řeholních slibů lze najíti doklady, že papež z důležitých příčin od překážky voti solemnis dispensoval. Tak jest znám případ polského prince Jana Kazimíra, který se narodil roku 1609, stal se jesuitou r. 1640 a brzy kardinálem-knězem. Když však jeho bratr, polský král Vladislav IV. roku 1648 zemřel, obdržel dispens a vzal si se svolením papeže svou švekruši, vdovu po bratru, Marii Luisu z Nevers-Gonzaga, a panoval pode jménem Jan VI. Kazimír od r. 1648—1668. — Dále nezřídka se přihází, že kláštery buď se souhlasem apoštolské Stolice aneb bez jejího souhlasu jsou zrušeny a členové dotyčné řehole musí klášter opustiti. Otázka, jsou-li dotyčné osoby i dále vázány sliby, jest v církevním právu sporna. Někteří kanonisté tvrdí, že ano, jiní však popírají další závaznost slibů. Náš občanský zákoník se však nestará o všecky tyto možné případy, nýbrž jednoduše v § 63. stanoví: »Osoby duchovní, které vyšší svěcení obdržely, též i osoby řeholní obojího pohlaví, které slavný slib učinily, že zůstanou svobodny, nemohou činiti platných smluv manželských.« Kdyby zákon z této všeobecné normy vyňal ty řeholní osoby, které byly saekularisovány aneb které řeholi musily opustiti proto, že jejich klášter byl zrušen,*) nebyl by se dostal do sporu s církevními předpisy, ovšem by však v četných případech možno bylo osobám vstoupiti v stav manželský, které tak za nynějších poměrů učiniti nemohou.

Předseda říšského soudu dr. Josef Unger zastává sice theoreticky náhled, že také *de lege lata* v těch případech, o kterých zde pojednáno, manželskou překážku lze považovati za neexistující, avšak jeho názor se zřetelem k striktnímu a jasnému znění zákona sotva by bylo lze pro praxi schváliti.

Řada uvedených příkladů, které dokazují, že naše občanské právo manželské v konfessionálním ohledu stojí na daleko přísnějším stanovisku, než samo právo církevní, dala by se ještě rozmnožiti; co však zde řečeno, stačí, aby dokázáno bylo tvrzení s počátku uvedené, že totiž **josefinské zákonodárství přejalo jednotlivá ustanovení církevního práva manželského, ale do jich ducha a podstaty nevniklo**, a následkem toho také výjimek, které církev povoluje, nezná. Z toho vzniklé přísnosti nelze však přičísti na vrub katolických zásad, ale na účet státního zákonodárství.

Stáří primokommunikantů.

Podává R. S.

Mnoho se mluví a píše o novém dekretu S. Congregationis de Sacramentis ze dne 8. srpna 1910 »Quam singulari«, který stanoví normy pro celou církev platné, jimiž jest se říditi duchov-

*) Tak by to žádala analogie; § 573. obč. zák. stanoví: »Byly-li osoby řeholní ze slibu propuštěny, nebo vystoupily ze stavu svého, protože řád neb klášter jejich byl zrušen... tehdy jest jim dovoleno pronesením poslední vůle o něm (totiž vlastnictví) pořizovati.«

ním při připouštění katechumenů k prvnímu sv. přijímání. Dosud bylo pravidlem: »*Ne příliš brzy, ani příliš pozdě.*« *Ne příliš brzy,* neboť hodné sv. přijímání předpokládá vyučení a vychování do jisté míry dokonané. Dále mnoho i na tom záleží, aby první přijetí Svátosti oltářní bylo svaté, hluboko dojímající, nezapomenutelné. Avšak také *ne příliš pozdě,* neboť čeho rozum a náhled moudrých nespatřuje, chápe prostota dítěte.*) Proto závěrkem paragrafu: V kolikátém roce věku mají dítky k stolu Páně přistoupiti? položil dr. Xav. Blanda slova: »Povinnost přijímání svátosti té nepočíná před 9. a 10. rokem věku, nesmí však také přes 12. neb docela až 14. rok věku odkládána býti.«

Výše zmíněný dekret však zavede v té příčině změnu; všimněme si blíže té otázky.

I. Spasitel miloval dítky, kladl jim ruce na hlavu, žehnal a objímal je, k sobě je zval. »Nechte dítek přijíti ke mně a nebraňte jim, neboť jejich jest království nebeské.« »Nebudete-li jako tato pacholata, nevejdete do království nebeského.« Vzhledem k těmto slovům byla v prvních dobách křesťanských nejsv. Svátost oltářní podávána i dětem a to i kojencům hned při křtu, obyčejně jenom pod způsobou vína, aby zneuctění bylo zabráněno. I v pozdějších letech posluhováno dětem touto svátostí bez obtíží, ba na některých místech popřáváno jim čestné místo, že směli přijímati hned po duchovenstvu, před dospělými. Jinde přijímaly děti ty částečky, jež po sv. přijímání dospělých zbyly a nemohly býti uschovány; děti tedy byly jaksi »Christophory« — živými tabernákuly. Do dneška jest u Řeků a u východních církví obyčejem, podávati dítěti při křtu též sv. přijímání.

V západní církvi nastala během století XIII. jiná praxe. Zdůrazňován požadavek, že nejsv. Svátosti oltářní náleží úcta nejvyšší a přetřásána otázka, zda je nutno, aby malé děti nejsv. Svátost přijímaly. Dříve více byla respektována láska Spasitelova k dětem, akcentován moment citový, nyní více moment rozumový. Oporou nové praxe byl 21. kánon čtvrtého koncilu lateránského (1215), který, jak známo, nařizuje: »Omnis utriusque sexus fidelis, postquam *ad annos discretionis* pervenerit . . . peccata confiteatur . . . saltem semel in anno . . . suscipiens ad minus in Pascha Eucharistiae sacramentum.« Tím byla theorie vymezena, na praxi záleželo applikovati slova »anni discretionis« na určité případy. Jaké stáří jest míněno, co má dítě rozeznávati, to již naznačil sv. Tomáš Aquinský († 1274) žádaje, aby dítě mělo »aliqualem usum rationis«. Vlivem římského práva, které prohlašovalo dítě do 7. roku za »infans«, po dokonaném 7. roce za »impubes«, byl počátek užívání rozumu u dětí kladen do *sedmého roku.* Proto dle tohoto názoru jsou děti po smyslu nařízení 4. sněmu lateránského povinny v stáří asi 7 let se zpovídati a velebnou Svátost oltářní přijímati, a duchovní jest povinen k tomu je připraviti. Tento názor zastává celá řada znamenitých bohoslovců.

*) Dr. Xav. Blanda, Pastorálka ve škole, str. 157.

Ale uplatňovaly se i jiné názory. Protože dítě v 7 letech již dovede rozeznávati mezi zlem a dobrem, brávaly se děti v tom stáří po prvé k sv. zpovědi. Co však se sv. přijímání týče, posunut »annus discretionis« dále s tím odůvodněním, že k sv. přijímání je třeba větší zralosti a důkladnějšího vědění. Jansenisté století sedmnáctého pohlíželi na Eucharistii jako na »praemium«, ač koncil tridentský zjevně učí, že jest »antidotum, quo liberemur a culpis quotidianis et a mortalibus praeservemur«. Tím se stalo, že první sv. přijímání ještě později v těch dobách udíleno, k čemuž i protestantismus přispěl. V krajinách smíšených bylo totiž první sv. přijímání jaksi protějškem protestantské konfirmace a podáváno dětem v těch letech, ve kterých protestantským dětem udílena konfirmace. Konečně i hesla osvícenců století 18. a 19. přišla se svou troškou. Příliš mnoho se požadovalo, aby dítě vše pochopilo a všemu porozumělo, a zapomínalo se na to, že člověk a zejména dítě má též cit, a že všeho — zvláště jedná-li se o tajemství — pochopiti nemůže. Tak se stalo, že v různých diecesích se ujala různá praxe: v 10, 12 ano i 14 letech byly děti k sv. přijímání po prvé voděny. Již r. 1851 S. Congregatio Concilii zavrhla usus diecese rouenské ve Francii připouštěti děti k prvnímu sv. přijímání teprve po dokonaném 12 roce. Podobně i S. Congregatio de Sacramentis 25. března 1910 zavrhla tvrzení kohosi v diecesi štrasburské, že děti teprve v 12 aneb až 14 letech po prvé k stolu Páně přistoupiti mohou.

II. To jest historické — ovšem stručné — vylíčení věci; co nyní žádá nový římský dekret?

Dekret S. Congregationis ze dne 8. srpna 1910 stotožňuje se se stanoviskem 4. koncilu lateránského a s výkladem sv. Tomáše Aqu. Jde zlatou střední cestou mezi přílišnou štědrostí prvních století a mezi rigorismem jansenistů a osvícenců. Nový dekret má na paměti úctu a užitek, ale též cit dětí. Sv. přijímání není jen věcí rozumu, ale i záležitostí srdce a pramenem milosti. Srdce a cit dítěte lze snadno vznítiti. Dítě miluje své rodiče a i nebeského Otce dříve a vroucněji, než do školy choditi začne a dříve než chladný rozum o všem uvažovati a vše posuzovati může.

Z toho stanoviska vyplynuly následující, zdánlivě nové normy:

1. »Aetas discretionis« co se týká jak svaté zpovědi, tak i svatého přijímání, jest kolem sedmého roku. (»Circa septimum annum«.) Tímto stářím nastává povinnost dětí *obě* svátosti přijímati.

2. K první sv. zpovědi a k prvnímu sv. přijímání *není třeba úplné* znalosti dotyčné náboženské látky. Postačí, aby děti před prvním sv. přijímáním znaly ty pravdy, které necessitate medii nutno věděti a věřiti. *) Je nutno, aby děti nejsvětější Svátost od obyčejného pokrmu rozeznaly a aby přistoupily k stolu Páně s nábožným srdcem.

*) »Šestero pravd základních.« (Střední katechismus, otázka 25.)

3. Po prvním sv. přijímání mají děti nejen *jednotlivě*, ale i *společně* se staršími dětmi častěji v roce k stolu Páně přistupovati.

4. Jest žádoucno, aby děti po prvním sv. přijímání »saepius et, si fieri potest, quotidie« k sv. přijímání přistupovaly.

5. Jakékoli jiné zvyky a diecesní předpisy pozbývají své platnosti a mají se považovati za zrušené.

6. Episkopát nechť oznámí duchovenstvu tyto nové normy a každoročně v čase velikonočním též věřícím ať jest obsah dekretu ohlášen.

7. O tom, jak stanovení dekretu byla prováděna, nechť referují biskupové vždy po 5 letech do Říma.

III. Jak pohlížeti na dekret vzhledem k našim poměrům?

Dekret je sice jako jus commune závazným pro celou církev, ale provádění může býti různé. V jižnějších krajinách, kde děti spíše dospívají, mohou dříve ke stolu Páně přistupovati. Nad to nesmíme zapomínati, že u nás duchovní, jakmile do školy vstoupí, je podroben zákonům školním. Nemůže tedy *o své újmě* nijakých náboženských cvičení pro žactvo závazných nařizovati bez vědomí a souhlasu c. k. okresní školní rady, neboť § 5. říšského zákona ze dne 14. května 1869 stanoví: »Co úřadové církevní v příčině vyučování a *cvičení v náboženství* ustanoví, oznámeno buď správci školy skrze školní dozorstvo okresní.« V arcidiecesi pražské dosud platí bohoslužebný řád pro školní mládež, který dne 16. května 1870 k. a. ordinariát okresním školním radám oznámil, a který dne 5. dubna 1893 znova publikován byl. Ježto okresní školní rady jej ve svých »Věstnících« uveřejnily, je do dneška závazným. V něm se nachází pod lit. c) passus: »Ku sv. zpovědi a sv. přijímání vedena budiž katolická mládež školní po náležité přípravě *nejméně* třikrát do roka, a to na počátku školního roku nebo v době adventní, v čase velikonočním a před počátkem prázdnin.« Vedle toho přicházejí tam slova: »Tímto výnosem stanoví se jenom ta *nejmenší míra*, jež nikdy snížena býti nesmí, ale nijakým způsobem se tu nepraví, že by snad větší než právě stanovená nejmenší míra náboženských cvičení dovolena nebyla.« (Ord. List arcid. pražské 1893 str. 30)

Pražský ordinariát může tedy odvolávaje se na tato slova rozmnožiti počet povinného přijímání svátostí, a ježto dříve o věku nic stanoveno nebylo, sám nyní určiti, v kterém školním roce normální děti k stolu Páně přistupovati mají.

Biskupové na konferencích, které začátkem listopadu t. r. ve Vídni konati se budou, zajisté sami ustanoví, jak se má vyhověti předpisům nového dekretu. Nový dekret předpokládá beránčí poslušnost u dětí, ochotu se strany rodičů; my však ze zkušenosti víme, že již nyní mívají katecheté tu a tam potíže. Někdy rodiče nechtějí dítěte poslati ani k velikonoční správě boží a duchovní jenom ztěžka může je donutiti k' vyplnění povinnosti. Jindy dítě má steré výmluvy; i to se přihází, že donucené přijímání svátostí

jest jen zřídlem různého pohoršení. K tomu přistupuje štvaní volnomyšlenkářů, aby děti před sv. přijímáním jedly, a skutečně podobné případy se nyní četněji objevují. Budou-li nové povinnosti nábožonské ex offo ukládány, jistě bude pobouřen celý liberální tábor; učitelé budou si naříkati, že vyučování je stale zkracováno náboženskými úkony; radikální listy budou křičeti o útoku klerikálů na školu; mnozí rodiče si nyní teprve hlavu postaví, a mnohé děti budou tím zarytějšími. Nátlaku ve věcech náboženských nikdo rád nenese. Katecheté již nyní mají hroznou potíž se zpovědníky, jak teprve později bude, když kněží ubývá a počet poenitentů, zejména malých, méně cvičených, s nimiž více práce a trpělivosti zpovědník míti musí, se rozmnoží, a i roční počet officielních školských zpovědí se zvýší — uváží-li se to vše, povzdychne kněz: Ars artium regimen animarum!

Proto dr. Alois Schmöger, professor theologie ve Svatém Hypolitě, jehož článek v »Christlich-pädagogische Blätter« (1910, čís. 10) zde stručně reprodukujeme, navrhuje ke konci své úvahy jako nejlepší způsob, jak by se dalo předpisům nového dekretu vyhověti, toto:

Na officielních předpisech o náboženských cvičeních žactva nebudiž prozatím nic měněno. Paedagogickému taktu a zkušenosti katechetově budiž ponecháno, připravovati *způsobilé* děti k svaté zpovědi a k sv. přijímání od 7. do 9. (10) roku. Hlavně ať vybízí ty děti, o nichž lze předpokládati, že jejich rodiče žádných námitek činiti nebudou. Slabomyslné děti, které by si nedosti uctivě počínaly, bude katecheta zdržovati, až budou zralejšími. Přejí-li si rodiče, aby jejich děti sv. svátosti přijaly, katecheta nečiň obtíží — pokud jen možno, děti připusť. Děti mezi 7. a 9. rokem mohou buď připojiti se k starším kommunikantům, kteří již z povinnosti sv. svátosti přijímají, aneb zvláště a to buď jednotlivě neb společně za dozoru kněze ke stolu Páně přistoupiti. Při prvním sv. přijímání uspořádej vždy přiměřenou slavnost pro děti. První sv. zpověď může býti spojena s prvním sv. přijímáním, ale nutno to není. Tak nabudou kněží zkušenosti, a děti, učitelé i rodiče se vžijí v ducha nového dekretu.

Časový spolek.

Vedle spolku »sv. Františka Regiského«, jehož účel jest odstraňovati divoká manželství, tvoří se další *spolek* »*Panny Marie, Matky dobré rady*«, nápomocný k tomu, aby se uzavíraly křesťanské sňatky a tím množil se počet křesťanských rodin. Za dvě léta svého trvání umožnil katolický sňatek v 1400 případech, ve kterých 100 manželů protestantů a odpadlíkův získal znovu, že se vrátili do katolické církve, u všech docílil, že stali se účastnými svátostného rozhřešení a přijímají s úctou velebnou Svátost a jiné sv. svátosti.

Členy tohoto spolku jsou většinou dámy, jako členky činné

nebo přispívající nebo dárkyně. *Činné* členky věnují své osobní služby snahám spolku, zakládajíce farní komitéty za účasti katolického duchovenstva. Stojí v přímém spojení se správou spolku, jíž zejména hlásí spletitější případy a v kterých jest potřebí zvláště hmotná pomoc chudým snoubencům. Činnost těchto členek v místě záleží v tom, že vyzvídají, je-li někde nečestné manželství, že jdou tam a představují se jako členky pomocného spolku a nabízejí se, že chtějí ulehčiti v nesnázích, které se k uzavření řádného sňatku v cestu staví, na př. odstranění manželských překážek nebo opatření potřebných dokladů, křestních listů, úmrtních listů, dispensí a p. Ve městech zařizuje spolek podpůrné kanceláře, které se osvědčují.

Uvedeme některé příklady:

Jedna členka přišla do domu, kde náhodou se dovídá o rodině, v níž rodiče žijí již 27 let spolu, aniž byli manželsky oddáni. Mají šest dítek. Vadí jim, že nemohou dosáhnouti v Uhrách, kam patří, povolení k sňatku. Členka přednese záležitost ve spolku a hle, spolek uherské povolení opatřil. Radost těch dětí! Dvaadvacetiletá dcera přichází k představené spolku a děkuje jí slovy: »Vzácná paní, jak se my děti radujeme, že jsou konečně naši rodiče oddáni! 27 let nešla naše matka k sv. zpovědi, z obavy, že není hodna rozhřešení. A jak jsme se děti hanbily, že naše rodiče žili neoddáni! Já sama jsem v nábožném bratrstvu, má sestra jest v Mariánské družině, můj bratr jest ve spolku katolických jinochů. Konečně nás milý Bůh vyslyšel. My vám mnohokrát děkujeme!«

Jiný příklad. V domě jest pár se čtyřmi dětmi. On katolík, ona a děti jsou protestantské. Žena nechce nabízenou pomoc přijmouti, neboť mluvila již s pastorem. Ale častější vlídná návštěva a laskavé poučení přiměly ji, že uznala pravdu a dala se nejen katolicky oddati, nýbrž i sama a děti přestoupily na katolickou víru a žijí dnes všichni spokojeně a vděčni.

Jindy tři sestry hlásí se v kanceláři a žádají dobročinnou paní o pomoc. Jedna žila tak 14 let a měla 5 dětí, druhá 4 léta a měla 2 děti, a třetí 5 let a měla 1 dítě; poslední dvě žily s protestanty, jedna z nich již odpadla od víry a měla všechny listiny u pastora. Prostřednictvím našich čilých dam všechny tři sestry slaví v jeden den společně svou svatbu. Odpadlice vrátila se k církvi a muži stali se katolíky. Tím zachráněny jsou i dítky od odpadu.

Jiný pár byl přiveden k oltáři: on 84, ona 68 let staří. Měli jste vidět dojem na jejich tvářích! Slzy radosti a díků řinuly se jim z očí — —

V předměstí velkoměsta působí neúnavně tři slečny, švadleny. Několik hodin, jež jim po práci zbývá, věnují úplně tomuto účelu. Jedna z nich sanovala v jednom roce 80 manželstev. — V sousedním místě slečna mladá ještě při svém obchodu s lahůdkami minulého roku pohnula ke sňatku 68 párů a zachránila celou čtvrt od konkubinátů.

Účinkování členek spolku děje se tímto způsobem:

1. Do domů (domovnicím), do dílen, do menších obchodů, kam po většině chudý lid se schází, i do rodin roznášejí spolkové návěští, na kterém stojí označeno, kde která sprostředkovací kancelář se nalézá, kterou hodinu se úřaduje, a v předu poznámka: Upozornění. Katolický pomocný ústav obstarává chudým svatebčanům *zdarma* potřebné svatební listiny, pomáhá jim při uzavírání sňatku radou a skutkem, ale žádá milé snoubence v jich vlastním zájmu, aby před svatbou nežili v jednom bytě, což jim ubírá vážnosti u občanů, je nedovoleno a dělá, že radost čestného dne svatby není taková. Ale i když by to musilo býti, nechť napíší snoubenci alespoň s pomocí spolku den, kdy se platně dají oddati.

2. Přijímají na sebe v jednotlivých případech a na několik hodin některý den v týdnu dle dorozumění a možnosti úlohu, že vyřídí písemnosti spolkové.

3. vykonávají pochůzky ke stranám, k úřadům, k ordinariátům, konsistořím, farním úřadům a p.

4. zastávají apoštolskou práci tím, že připravují snoubence, aby přijali svaté svátosti, aby nekatolíci naklonili se katolické víře, aby konvertité ve víře se utvrdili a byli o ní dále poučováni.

Začátek bývá, jak již výše bylo vzpomenuto, že členka dověděvši se o konkubinářích, ať kdekoli na blízku a u bohatých či chudých, jde k nim, vykoná u nich návštěvu, upozorní na spolek a účel jeho a hledí laskavými slovy pohnouti je, by si dali říci a použili nabízených služeb spolku. Po případě poví jim o kanceláři, kde se nalézá nebo je tam po druhé či třetí návštěvě sama uvede.

Po takových návštěvách, jeví-li se ochota u stran, vyptávají se horlivé členky ihned, není li v rodině, v přátelstvu, v sousedství podobných poměrů více. Lidé, kteří o spolku vědí, již sami přicházejí a hlásí, že tam a tam jsou nečestná spojení, nebo rádi členkám dotazujícím se vyhoví. Stačí říci, že jsou ze spolku. Kdo si přeje, nechť vejde do kanceláře a poptá se, bylo-li by třeba jeho pomoci. Spolek již uvede ve styk se stranami, poví čeho tu třeba, jaké kroky by bylo dlužno podniknouti, které doklady scházejí a jak by jich bylo lze dosáhnouti.

Takovým způsobem získávají se noví členové a nové spolupracovnice. Osoby, které uznávají činnost spolkovou, snadno podporují pak jeho snahy i hmotně jako dobrodinci, přinášejí peněžité příspěvky, dávají chudým manželům na šaty, na věno, na výlohy svatební, aby si mohli vystrojiti malou radost, třeba i prsteny jim zaopatří a všelijak se o ně starají. Je to spolek opravdu záslužný a čestně druží se tu součinnost dam v Mariánském spolku se záslužnou činností pánů ve spolku sv. Františka Regis.

Upozorňujeme na oba časové spolky českou veřejnost. Věřící laikové rádi se přihlásí u horlivého duchovního správce, aby ustavili se v místní komitét a byli mu k ruce. Bude-li místních ko-

mitétů více, snadno sdruží se ve vikariátní a krajské a diecesní a zemské i říšské ústředí a byla by lehce řešena jedna z palčivých, bolných otázek sociálních přítomné doby.

Zachránila by se víra mnohých a i časné blaho pokračovalo by po řádných kolejích. Zmohlo by se. *Ferd. Schmidt.*

O povinnostech manželského života.

Referuje R.

V postě roku 1909 vydal arcibiskup mechlínský kardinál Desiderius Josef Mercier pastýřský list, ve kterém s podivuhodnou jasností a řídkou otevřeností mluví k svým diecesanům o choulostivém thematě: o manželských povinnostech. Arcibiskup nařídil, aby určité části pastýřského listu byly všude bez rozdílu předčítány; ve velikých městech pak a tam, kde se toho potřeba jeví, aby i choulostivá místa toho listu s kazatelny přečtena byla. Vedle toho si přeje, aby duchovní v daných případech ve zpovědnici, při snubním protokole a při jiných příležitostech opatrně ale rozhodně o povinnostech manželských své osadníky poučovali. Pastýřský list vzbudil takovou sensaci, že v brzku musilo býti uspořádáno druhé vydání francouzského originálu, a jesuita P. Bernard Bahlmann si vyžádal dovolení, aby směl přeložiti výklady arcibiskupovy do němčiny; tak vznikla brožurka, která se velice rozšířila.

Bázeň před četnou rodinou není za našich dob pouze francouzskou nemocí, ale šíří se v celém civilisovaném světě. Církevní kníže má porozumění pro tísnivé starosti četných rodin a ukazuje ve svém listě nejen na povinnosti manželů, ale dodává též útěchu a odvahu. Proto brožurka přinese jistě mnoho požehnání.

Ježto i u nás šíří se novomalthusianismus, jak jest viděti ze křestních matrik, neváháme volně zpracovaný, na případných místech našimi statistickými daty rozšířený pastýřský list kardinála Merciera čtenářům tohoto časopisu zde podati.

Úvod.

Bázeň před četnou rodinou.

Dobře jest známo, jakému nebezpečí vstříc kráčí národ francouzský.

Roku 1800 měla každá rodina francouzská průměrně 4 až 5 dětí, r. 1860 tři a roku 1905 již pouze dvě.

Z jednoho ..ta samostatných francouzských domácností připadá 12 na svobodné muže (přes 30 let staré), v 15 nemají vůbec žádných dětí; z ostatních 73 mají po jednom dítěti 22, po dvou 20, po třech 13 a po více než třech 18 domácností.

Ačkoliv úmrtnosti ubylo, přebytek porodů pravidelnou téměř stálostí jest menší.

Přebytek obnášel:

r. 1902	84.000
» 1903	73 000
» 1904	57.000
» 1905	37 000
» 1906	27.000

a r. 1907 zůstala číslice porodů o 20.000 za číslicí úmrtí.

»*Více rakví než kolébek*« vyjádřil se o tom kterýsi německý sociolog a připojil: »Tak hynou vlastní vinou narodové, kteří hřeší proti prvnímu základnímu zákonu života.«

Ale touto nemocí trpí i jiné země.

Ve Francii připadá na 1000 obyvatelů 20 porodů; *v Belgii* roku 1880 připadal na 1000 obyvatelů 31 porod, r. 1890 — 29, roku 1906 již pouze 25. R. 1875 čítal Lutych 121.000 obyvatelů a bylo tehdy na 4000 porodů; r. 1906 bylo obyvatelů o 54.000 více, ale porodů o 985 méně.

V Německu roku 1907 byl 1,298.291 porod; úřední zpráva lékařského oddělení pruského ministerstva kultu poznamenává, že tato číslice jest menší, než ve všech předcházejících letech.

V Uhrách jsou na tom také špatně. Kdežto r. 1893 bylo 742.500 porodů (na 1000 obyvatelů 42), bylo roku 1904 porodů skoro o 100.000 méně, totiž 641.510 (na 1000 obyvatelů pouze 37).

Jak je tomu u nás *v Čechách?* Statistika viní i naše české lidi z hříchu.

Roku	Počet živě narozených dětí	Na 1000 obyvatelů dětí
1885	214.206	37 40
1886	212.547	36·93
1887	211 237	36·69
1888	211.167	36·53
1889	210.267	36 13

Ottův Naučný Slovník, z něhož tato data vyjímáme, omlouvá tyto číslice »zmenšujícím se blahobytem člověčenstva«. My však pravíme: Dejte číslicím jejich vlastní význam!

Při sčítání lidu r. 1890 bylo napočteno	5,843.094 lidí,
» » » r. 1900 » »	6,318.697 »
přibylo tedy populace o	475.603 lidí

Ale proti tomu bylo živých porodů:

roku 1893	214.870
» 1904	209.980
ubylo tedy porodů o	4.890

Jinak vyjádřeno: Populace přibývá, ale porodů nejen že nepřibývá a že nedrží stejný krok se vzrůstem populace, *nýbrž porodů ubývá.* Kdežto roku 1893 připadalo na 1000 obyvatelů 36·7 porodů, připadaly r. 1904 pouze 33·2, či o 3·5 méně.

Toto ustavičné sestupování dobře znázorňuje diagram Jana Srba v Ottovu Nauč. Slovníku, z něhož patrno, že počet porodů od nějakého času stále se menší. A jako tomu u nás, tak tomu ve většině království a zemí na říšské radě zastoupených. Jenom pět zemí vykazuje za rok 1904 v přirovnání k roku 1893 přírůstek a to:

v Tyrolích o . .	3	na	1000	obyvatelů
v Korutansku o	3	»	»	»
v Přímoří o . .	3	»	»	»
v Kraňsku o . .	1	»	»	»
v Solnohradsku o	1	»	»	»

Stejný poměr za léta 1893—1904 vykazují Horní Rakousy (31) a Štyrsko (30).

Z toho vidno, že do »*černých zemí*« *nemá zkáza tak snadný přístup*; také jistě na váhu padá, že obyvatelé jmenovaných zemí více se zaměstnávají pracemi polními. Naproti tomu však veliká města *) a krajiny průmyslové mají nejmenší počet porodů. Může se tedy dobře tvrditi: čím větší aversio a Deo, tím menší plodnost.

Nejošklivější poučování děje se letáky, přednáškami (ovšem ve jménu vědy), reklamou, inseráty novin, praktickým návodem. Tím vším jsou lidé povzbuzováni a sváděni dílem k zamezení těhotenství, dílem k vražedným útokům na klíčící život, a to tak nestoudným způsobem a tak četně, jak dosud nebylo ani slýcháno.

Tak mnozí *lékaři* **) musí si říci: naše vina. Místo toho aby svým pacientům příklad ctnosti dávali, jejich svědomí probudili, kde je třeba aby pro počestnost nadchli a kleslé povzbudili, snižují se tak, že převrácené náklonnosti omlouvají, ba je i schvalují a jim lichotí. Takovým způsobem hanobí své společenské poslání a nacházejí při tom dosti pomocníků v lékárnících a v porodních bábách jistého druhu Jen tak si můžeme vysvětliti, že do všech vrstev lidu pronikají pohoršlivé a zhoubné zásady, které působí, že manželé většího počtu dětí se bojí a početím pohrdají.

Ba početí nepovažuje se již ani za nějakou povinnost; naopak hledí se na ně jako na břímě a za něco dovoleného a v jistých případech i za nutnost se pokládá, zmařiti početí.

Tato slova nejsou mluvena na plano; není to paušální podezřívání, ale je to těžká obžaloba moderní společnosti, je to však zároveň důkaz, že čím více se společnost odvrací od Boha, tím více upadá v pohanství. Malý doklad podává »Přehled revuí« vydávaný na Vinohradech Jaroslavem Plačkem. V čísle 36. letošního ročníku (15. října 1910) na str. 51. jest podána zpráva o díle: »*Lékařské ochranné prostředky proti zločinům a jiným sociálním zlům*« (Sexualprobleme, VI.—4.). V díle tom se tvrdí, že »pro

*) V Německu *průměr* r. 1907: na 1000 obyvatelů připadají 33 porody. V Berlíně však pouze 25; ve Vestfálsku 40.

**) Nedávno zatčen v Olomouci lékař pro podobné manipulace. Velikánská korrespondence ho usvědčila.

ochranu společnosti jest dvojí způsob možný: buď doživotní neb dlouholeté vězení, anebo zákrok operativní, který zmírní pohlavní pud. Myšlenka kastrace neb sterilisace neznačí (sic!) krok zpětný do doby barbarské«. Na str. 55. jest referát o »*Zničení plodu*« (Sexualprobleme, VI.—5.). Autor dokazuje, že ve všech státech (i v Rakousku) počet potratů se ztrojnásobil a že 75—90% připadá na ženy vdané. 50% všech potratů jest trestno; jiní gynaikologové tvrdí, že 80% potratů jest ve sporu s paragrafy trestního zákonika. V referátě tom jsou věty: »Je také pozoruhodno, že zákony všech kulturních zemí považují zničení plodu za těžké provinění a přísně je trestáno, v pojetí lidu však není opovrhováno. Pohrdá se tím, kdo dopustí se krádeže, padělání, křivé přísahy, ublížení na těle atd., avšak polituje se a soucit budí žena, která v tom ohledu hledá pomoci. Tento křiklavý rozpor mezi stanoviskem zákona a mravního posuzování rozhoduje o tom, jak třeba řešiti otázku o zničení plodu v zákoně, předem v neprospěch těch, kteří žádají bezpodmínečné potrestání, a ukazuje, že dosavadní cesta nebyla správná.« Dále přicházejí v tom referátě též tyto myšlenky: »Je li od lékařů a právníků žádáno zmírnění či odstranění trestu, děje se to proto, že byly poznány *příčiny*. V malém počtu je to *pohodlí* a *ješitnost*, u mnohých *strach před hanbou* a ztrátou cti neb postavení, však **nejčastěji bída a strach před rozmnožením rodiny** a nemožnost výživy, často strach před nemocným, bědným potomstvem. **Nutno přestat spatřovat v zničení plodu zločin, ale nutno vidět čin ochrany** a jako takový musí býti posuzován. Veškerá opatření sociální, která jsou navrhována, jsou doznáním slabosti a bezmocnosti vůči trestnému potratu: Ochrana manželských a chudých matek, podpora těhotných a kojících, pátrání po otci, zakládání útulků, snížení daně pro početné rodiny a j. v. Jen jednoho opatření mohlo by účelně býti použito: **Fakultativní sterilita. Pakli se naučí lidstvo zabrániti nevítanému těhotenství, nebude třeba, aby je odstraňovalo zničením plodu.**«

Potud referát. Aby čtenáři poznali, odkud ty hrozné zásady a ten kalný pramen: První spis pochází od dra. Loewenfelda druhý od dra. Maxe Hirsche. Tato jména jsou jistě dostatečným rukojemstvím, že jejich nositelé přináležejí k národu vyvolenému. A tu smutnou pravdou je slovo: Ex te perditio, Israel. A když pozorně čteme, čeho tito lékaři žádají, co navrhují, aby zločin byl beztrestným, aby byl dovoleným a čímsi samo sebou se rozumějícím, mimoděk napadá nám Pavlovo líčení Říma v 1. kapitole listu k Římanům a v ní tato slova: »Pravíce se býti moudrými, učiněni jsou blázni.« (Řím. 1, 22.)

Tu se jistě namane otázka: *Brání se stát* dosti účinně proti tomuto zhoubnému svádění lidu, vyzbrojil se dostatečně, aby takové škodlivé nauky budoucně potříti mohl? Třeba uvážiti, zda také otcové rodin vynaložili péči na to, aby soudům byly oznamovány ty případy, které jsou s veřejnou mravností v rozporu?

Občanský soudní dvůr v Lille přiznal 6. června 1907 třem

hodným dělníkům odškodnění za to, že jim nemravné tiskopisy do domu byly donášeny. Odůvodnění rozsudku znělo:

»Domácí právo každého občana potřebuje ochrany proti podloudnému donášení tiskopisů, které jsou mu proti jeho vůli do domu zasílány, které jeho domácí čest urážejí a mravnost jeho dítek i jiných členů domácnosti nejhorším způsobem ohrožují.«

Skoro stejně zní rozsudek občanského soudního dvora departementu seinského ze dne 1. července 1896. Nedávno pak odsoudil trestní soud v Charleroi bídáka, který vychvaloval sprostá poučení jednající o tom, kterak početí může býti zabráněno.

Ó kéž by jen soudy pevně a rozhodně v této záležitosti vystupovaly a proti původcům této jedovaté propagandy se spravedlivou přísností zakročovaly! Kéž by všichni, kdož jsou dobré vůle, soudům přísností v této důležité sociální práci nápomocni byli tím, že jim ihned a přesně oznámí, jakmile o nějakém hanebném pokusu tohoto druhu se dovědí. Ó kéž by jen všecky listy a časopisy — bez rozdílu politického zbarvení — se spojily na ochranu veřejné mravnosti, ku prospěchu budoucnosti, vlasti a národa! Kéž by jednomyslně potíraly hlasatele novomalthusiánských nauk a doporučovatele tajných ochranných prostředků!

Ale tato *zevní obrana*, i kdyby byla sebe účinnější, přece nezastaví příboj zla.

Co v první řadě zaviňuje omezování plodnosti jsou *důvody vnitřní*.

O povinnostech manželů a o zdravé výchově dětí byly rozšířeny zásady, které jsou nesprávné, ba úplně bludné.

Křivé názory o podstatě manželství, o právech a povinnostech manželů musí býti opraveny, a přísnou, bohužel však zanedbávanou povinností duchovních jest, aby o těchto důležitých a dalekosáhlých věcech věřící poučovali a jejich svědomí, je-li bludné, na pravou cestu uvedli. (Pokračování.)

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru cirkevního i světského práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Hradí pán škody za čeledína?

Služební pán není za nesprávné, cizí práva poškozující činy své čeledi zodpovědným (a tudíž ani náhradou povinen), když činy ty čeledi *nenařídil* a je ani výslovně ani mlčky *neschválil* tím, že by si z činů těch pošlý užitek byl osvojil, ve kterém případě by ovšem z nich odpovídal (srov. §§ 1016. a 1313 obč. zákona). Po rozumu prvějšího paragrafu není služební pán za nesprávné činy své čeledi zodpovědným ani tehdy, jestliže tato rozkazy jí dané překročila, leda by jednání její schválil nebo prospěch z něho si osvojil, neboť v jednom ani druhém případě nelze míti za to,

že by služební pán dopustil se činu samovolného, jehož rušení držby vyžaduje. Nejv. soud dne 12. února 1895 č. 1639. Jinak rozhodl týž soud dne 6. dubna 1893 č 3981 v jiném analogickém případě.*) I tento případ zaměstnává dosti často soudní úřady.

O slevě daně.

Sleví-li se jistá část daně pozemkové, v základě zákona ze dne 6 června 1888 (ř. z. č. 81.) následkem živelních pohrom povolena, připadne obnos ten *vlastníku usedlosti,* který tuto daň (mimo všecky přirážky a veřejné poplatky) — jak z nájemné smlouvy vysvítá *zapravuje* a *nikoliv* nájemci pozemku, poněvadž sleva daně prospěti může pouze tomu, kdo platí daň; následkem toho není nájemce pozemku oprávněn žádati, by se mu slevený obnos z pozemkové daně od umluveného nájemného odečetl. (Rozhodn. vrchního zemského soudu pražského z roku 1895 čís. 29554.) Bylo-li nájemnou smlouvou placení veškerých daní nájemci pozemku uloženo, tuť samozřejmo, že sleva jisté části daně pozemkové připadne jemu. — Podobně rozhodl in merito nejv. soud dne 7. března 1906 č. 3479.

Krátké výklady evangelií.**)

Jos. Staněk.

V novější době doporučují se často při tichých mších svatých na neděle a svátky zcela kratičké výklady evangelia toho kterého dne. Na zkoušku chci jich zde několik podati. Jsou upraveny dle starých »Weytažních naučení a weykladů«. Dle mého zdání bylo by snad dobře, aby se zase zavedla stará prakse. Po prvním evangeliu mešním mohl by se kněz u oltáře obrátiti k lidu, přečísti evangelium česky a hned k němu učiniti výklad. Potom pokračoval by ve mši sv. Credem dále.

List o Sillonu.

Oběžník našeho sv. Otce papeže Pia X. arcibiskupům a biskupům francouzským.

Pius X. papež,
ctihodným bratřím pozdrav a apoštolské požehnání!

Apoštolský náš úřad ukládá nám povinnost bdíti nad čistotou víry a neporušitelností katolické discipliny, aby věřící chráněni byli od nebezpečí bludu a zla, zejména, když blud a

*) Srov. »Právník« roč. 33. (1894) str. 811. Třeba ovšem doložiti, že dlužno i zde míti na zřeteli zásadu: »Circumstantiae mutant speciem facti«, kterou jest soudci jak sluší uvážiti.

**) V Anglii v neděli, kde jest jediná mše sv., jest vždy výklad. Také se stává, že kněz po požehnání činí krátký výklad, třeba třikrát za nedělní odpoledne. Podobně jest v Americe. Následek tohoto pilného rozsévaní slova božího jest, že lid jest uvědoměn nábožensky a klade váhu na slyšení slova božího. Činíme začátek s krátkými promluvami a rádi přijmeme úsudek o nich. (Pozn. red.)

zlo přednáší se jim řečí úchvatnou, která zakrývajíc nejasnost idei a dvojakost výrazu, vroucím citem a krásnými slovy může roznítiti srdce pro věc svůdnou a zkáznou. Takovým bylo druhdy učení hrdých filosofů XVIII. stol., revoluce a liberalismu, jež již tak často bylo odsouzeno. Takové jsou i dnes theorie Sillonu, které pod skvělou a ušlechtilou rouškou skrývají často nedostatek jasnosti, logiky a pravdy, a v tom ohledu nemají ničeho společného s duchem katolickým a francouzským.

Dlouho jsme váhali, ctihodní bratří, veřejně a slavnostně projeviti své mínění o Sillonu. Váš úsudek se musil připojiti k našemu, aby nás k tomu přiměl. Neboť my milujeme hrdinnou mládež, která semkla se pod vlajkou Sillonu a považujeme ji v mnohém ohledu za hodnu chvály a obdivu. Milujeme její vůdce, radostně uznáváme v nich velikomyslné duše, povznesené nad obyčejné vášně a oživené nejšlechetnějším nadšením pro dobro. Viděli jste je, ctihodní bratří, proniknuté nejživějším citem lidského bratrství v čele těch, kdož pracují a strádají, aby je povznesli, opírajíce se ve své oddanosti o lásku k Ježíši Kristu a vzorné vykonávání náboženství.

Slavné dny Sillonu. Byly to dny po pamětihodné encyklice našeho předchůdce blahé paměti Lva XIII. o stavu dělnickém. Církev ústy své nejvyšší hlavy rozlila všechnu něžnost mateřského svého srdce na nízké a malé, a zjevno bylo, že svými přáními vyvolává stále větší počet zápasníků pro obnovu pořádku a spravedlnosti v naší rozvrácené společnosti. Nepřišli-li zakladatelé Sillonu právě v příznivém okamžiku, aby mladé a věřící zástupy získali do svých služeb a nadějí? A vskutku. Sillon pozvedl v pracujících třídách prapor Ježíše Krista, znamení spásy jednotlivců i národů; ukájel svoji sociální činnost zdrojem milosti, získával náboženství úctu i v málo příznivém okolí; zvykal nevědomé a bezbožné mluviti a slyšeti o Bohu, a často ozval se v nepřátelských konferencích tváří v tvář protivníkům podnícen otázkou nebo posměškem, aby hlasitě, hrdě vyznal svoji víru. To byly krásné doby Sillonu, to jest dobrá jeho stránka, která odůvodňuje slova povzbuzení a chvály, jimiž episkopát a sv. Stolice nešetřily, dokud náboženská horlivost byla s to skrýti pravý charakter sillonistického hnutí.

Neboť, ctihodní bratří, musí býti doznáno, že naděje naše v značné části byly sklamány. Nadešel den, kdy zrakům jasně vidoucím bylo zřejmo, že Sillon sleduje tendence znepokojující. Sillon zbloudil! Mohlo býti jinak? Jeho zakladatelé mladí, nadšení, plní sebedůvěry, *nebyli dostatečně vyzbrojeni historickými vědomostmi, zdravou filosofií a posilující theologií,* aby bez nebezpečenství čelili obtížným sociálním problemům, do nichž strženi byli svojí činností a zápalem srdce, a aby na půdě učení a poslušnosti ochránili se proti liberálním a protestantským vlivům.

Nechybělo rad: po radách následovala napomenutí. Leč viděli jsme s bolestí, že výstrahy a kárání smekají se po pohyblivých jejich duších a neúčinkují. Poměry vyvrcholily tak, že

mlčením zanedbali bychom svoji povinnost. Jsme povinni pravdou našim milým dětem ze Sillonu, které šlechetné nadšení svedlo na cestu právě tak nepravou, jako nebezpečnou. Jsme jí povinni velikému počtu seminaristů a kněží, které Sillon, třeba ne autoritě, tož přece řízení a vlivu jejich biskupů odňal: jsme jí konečně povinni církvi, v níž Sillon seje rozštěpení a zájmy její vydává v šanc.

Církevní autorita. *Na prvním místě přísně musí býti pokáráno osobování si Sillonu vymaniti se z církevního řízení a autority.* Vůdcové Sillonu skutečně předstírají, že pohybují se na půdě, která není půdou církve, že sledují jen *zájmy časné*, nikoliv duševní, že sillonista zcela jednoduše jest katolíkem, který se věnuje věci pracujících tříd. jakož i demokratické myšlence a ze své víry čerpá sílu k tomu, čemu se věnoval, že při tom ne více a ne méně než řemeslníci, rolníci, národní hospodáři a katoličtí politikové zůstává podroben všem společným pravidlům morálky a při tom není k církevní autoritě v žádném jiném poměru, než oni.

Odpověď na tuto vytáčku jest příliš snadná. Komu možno dle skutečnosti namluviti, že katoličtí sillonisté, že kněží a seminaristé, kteří se do jejich řad postavili, mají při své sociální činnosti na zřeteli *jenom časné zájmy pracujících tříd?* Kdo by tak tvrdil, domníváme se, že by jim křivdil. Pravdou jest, že vůdcové Sillonu staví se jako přesvědčiví idealisté, že předstírajíce povznesení pracujících tříd v první řadě lidské svědomí bystří, že jejich sociální učení, filosofické a sociální zásady cílí k tomu, aby společnost dle nového plánu opět byla zbudována, že mají zvláštní názory o lidské důstojnosti, svobodě, spravedlnosti a bratrství, a aby omluvili se ze svých sociálních snů, odvolávají se na evangelium, které dle svého způsobu vykládají a, (což horší jest), na Krista přetvořeného a znetvořeného. Ještě více: rozšiřují tato učení ve svých studijních kroužcích, vštěpují je svým druhům a projevují je ve všech svých dílech. Jsou tedy v pravdě učiteli sociální, občanské a náboženské morálky: a byť i jakýchkoliv změn v organisaci sillonistického hnutí zaváděli, máme právo říci: *že účel Sillonu, jeho charakter, jeho akce vychází z oblasti morální, která jest nejvlastnější oblastí církve, a že důsledkem toho oddávají se sillonisté bludu domnívají-li se, že pohybují se na území, na jehož hranicích ustávají práva vyučovací a pastýřské moci církevní autority.*

Kdyby jejich učení prosto bylo všeho bludu, bylo by již velmi vážným výpadem proti katolické disciplině, že se tak tvrdošíjně vzpírají *řízení* těch, jimiž z nebes bylo uloženo jednotlivce i sdružení vésti po cestách pravdy a dobra. Avšak zlo spočívá mnohem hlouběji, řekli jsme to již: Sillon stržen falešně chápanou láskou k slabým, uvázl v bludu.

Různost stavů. Jest faktum, že Sillon vytkl si úloha povznesení a obrození pracujících tříd. Nuž na tomto území jsou zásady katolického učení pevně stanoveny a dějiny křesťanské civi-

lisace jsou svědkem jejich blahodárné působnosti. Náš předchůdce blahé paměti obnovil je svými projevy, *kteréž katolíci zabývající se otázkou sociální musí studovati a míti stále na zřeteli.* Náš předchůdce zřetelně učil, že povinností křesťanské demokracie jest udržeti různost stavů, která zajisté jest vlastností dobře spořádaného státu, a pro lidskou společnost žádati formu a charakter, jaký jí dal Bůh Stvořitel (Dispares tueatur ordines, sane proprios bene constitutae civitatis, eam demum humano convictui velit formam atque indolem esse, qualem Deus auctor indidit. Encyklika »Graves de Communi«).

Svrchovanost lidu. Na pranýř postavil »onen druh demokracie, která stupňuje se až ku zvrácenosti, přiznávajíc ve společnosti suverenitu lidu a snažíc se po stlačení a vyrovnání všech stavů«; současně předepsal Lev XIII. katolíkům akční program jediný program, který jest s to společnost opět postaviti na křesťanské a věčné základy a na nich je udržovati. Co činili však vůdcové Sillonu? Přijali nejen program a učení odlišné od programu a učení Lva XIII. (to bylo by již velice odvážné od laiků, kdyby chtějíce říditi sociální činnost v církvi byli v rozporu se suverenním papežem), nýbrž zřejmě odmítli Lvem XIII. naznačený program a přijali jiný, jemu zcela odporující. Ba více ještě: odvrhli Lvem XIII. v paměť uvedené učení o podstatných základních zásadách společnosti, přenášejí autoritu na lid, nebo úplně ji potlačují, a považují za snahyhodný cíl uskutečniti rovnost všech vrstev. Touží tedy, v opaku ku katolickému učení, po ideálu odsouzeném!

Základy křesťanské společnosti. Víme velmi dobře, že si namlouvají lidskou důstojnost a příliš povržený stav pracujících tříd pozvednouti, pracovní podmínky, poměr mezi kapitálem a dělníky za mzdu spravedlivě a úplně uspořádati, konečně na zemi lepší spravedlnost a více lásky k bližnímu uplatniti a prohloubenými a účinnými sociálními opatřeními v lidské společnosti neočekávaný pokrok fedrovati. A zajisté nekáráme tyto snahy, které ve všech bodech byly by výtečné, kdyby sillonisté nezapomněli, že pokrok bytosti v tom spočívá, že přirozené své schopnosti posiluje novou energií, a osvědčení jich vyžaduje v rámci a dle zákonů své přirozenosti, a že naproti tomu bytost neprospívá, nýbrž v záhubu spěje, když své podstatné orgány zraňuje a rámec jejich činnosti ničí. Tak chtějí tomu oni s lidskou společností. Jejich snem jest přirozené a starobylé základy její změniti a činiti vyhlídku na společnost budoucnosti, která zbudována jest na jiných základech, které odvažují se prohlašovati užitečnějšími a blahodárnějšími než základy, na nichž spočívá stávající křesťanská společnost.

Nikoliv, ctihodní bratří, jest nutno v těchto dobách sociální a duševní anarchie, kdy každý prohlašuje sebe učitelem a zákonodárcem, připomenouti, že občanská společnost nebude zbudována jinak, než jak ji Bůh zbudoval. Nebude lze společnosti zbudovati, nepoloží-li církev k tomu základního kamene a nebude-li

říditi pracovníky. Věru, civilisaci nemusíme teprve vynalézti, ani novou společnost budovati v oblacích. Byla a existuje, jako křesťanská civilisace, jako katolická společnost. Jedná se jen o to, bez porušení jejích přirozených a božských základů obnoviti a znovuzříditi ji oproti stále a znovu oživujícím útokům nezdravé utopie revoluce a bezbožnosti. *Omnia instaurare in Christo.* (Všechno v Kristu obnoviti.)

A aby nám nebylo vytýkáno, že usuzujeme sumárně a s nespravedlivou přísností o sociálních theoriích Sillonu, chceme zde připomenouti nejhlavnějších bodů:

Sociální theorie Sillonu. Sillon se šlechetnou péčí usiluje o *lidskou důstojnost.* Leč této důstojnosti rozumí po způsobu jistých filosofů s nimiž církev naprosto nemůže se srovnati.

Prvním základním elementem lidské důstojnosti jest svoboda v tom smyslu rozuměna, že každý člověk, vyjímaje ve věcech náboženských, jest autonomní.

Z tohoto základního principu uzavírá Sillon takto: Dnes jest lid pod poručenstvím autority, která jest od něj odlišná. Musí se z ní vybaviti: proto *politická emancipace.* Jest závislým na prácedárcích, kteří, poněvadž mu jeho pracovní prostředky zadržují, jej vykořisťují, potlačují a pokořují. Musí jejich jho se sebe setřásti: proto *hospodářská emancipace.* Jest konečně ovládán kastou, která se jmenuje řídící, jíž její duševní vývoj zajišťuje nepříslušnou převahu v řízení lidských záležitostí. Musí se panství toho zbaviti: proto *duševní emancipace.* Vyrovnání stavů v tomto trojím ohledu přivodí mezi lidmi *rovnost* a tato rovnost jest *pravou lidskou spravedlností.* Politická a sociální organisace založena na této dvojí basi svobody a rovnosti, k nimž brzy přidruží se bratrství, jest tím, co jmenují *demokracií.* Nicméně svoboda a rovnost tvoří jen takřka negativní stránku její. Co vlastně a positivně demokracii dotváří, jest nejmožnější veliká účast každého jednotlivce na vládě státu. Ta obsahuje trojí element: politický, hospodářský a morální.

Co nejprve se tkne politiky, neodstraňuje Sillon autority. Naopak, považuje ji za nutnou, avšak chce ji děliti, anebo lépe řečeno, ji rozmnožiti, tak utvářeti, že každý občan byl by jaksi králem. Autorita vychází ovšem od Boha, avšak spočívá v první řadě v lidu a šíří se od něho dále hlasováním, volbou anebo lépe ještě zvolením, neopouštějíc však proto lid a nestávajíc se na něm nezávislou. Stává se zevnější avšak jen dle zevnějšího zdání. Ve skutečnosti jest vnitřní, poněvadž jest autoritou, o níž se stala vzájemná dohoda.

Vzhledem k souhlasným poměrům bude tentýž postup i v hospodářském uspořádání. Prácedárství jsouc určité kastě odňato tak se rozmnoží, že každý dělník stane se jistého druhu prácedárcem. Tento hospodářský ideál a jeho uskutečnění není, — tak se ujišťuje, — ideálem socialismu, nýbrž jest systemem, při němž spolupůsobí různí faktorové, kteří jsou dosti rozmanití, aby vyvolali užitek přinášející konkurenci a zaručili nezávislost

dělníků, tak že nebudou závislými na žádném ze zúčastněných faktorů.

Element morální. Nyní jest hlavní věcí morální element. Poněvadž autorita, jak jsme viděli, jest velice obmezená, jest potřebí jiné moci, která by ji nahradila a tvořila stálou protiváhu osobnímu egoismu. Tento nový princip, tato moc jest láska k zájmu stavovskému a veřejnému blahu, t. j. k účelu stavů a společnosti. Představte si společnost, v níž v duši každého jednotlivce vedle vrozené lásky k vlastnímu blahu a blahu rodinnému panovala by i láska k blahu stavu a k blahu veřejnému, kde oba tyto city lásky v nitru každého tak by se podřadovaly, že cit vyšší vždy měl by přednost před citem skrovnějším: nemohla by tato společnost takměř postrádati autority a nepředstavovala by ideál lidské důstojnosti, když každý občan měl by v sobě charakter krále a každý dělník charakter prácedárce? Odňato úzkému okruhu svých osobních zájmů, povzneseno do sfér zájmů svého stavu, ba výše ještě až do sfér celého národa a konečně do nejvyšších sfér humanity — program Sillonu nezastavuje se totiž na hranicích vlasti rozprostírá se nad všemi lidmi až k hranicím země — zdaž toto lidské srdce roznícené láskou k společnému blahu neobjímalo by všechny příslušníky téhož stavu, všechny spoluobčany i všechny lidi? Zde zjevuje se velikost a ideální lidská ušlechtilost uskutečněna slavnou trilogií: volností, rovností, bratrstvím.

Nuž, tři tyto živly: politický, hospodářský a morální jsou si vzájemně podřízeny. Ve skutečnosti nemůže žádné politické demokracie pozůstávati, nemá-li u velké míře společné styčné body s hospodářskou demokracií: s druhé strany zase není ani jedna ani druhá možnou nekotví-li v takovém duševním stavu, kde svědomí cítí se upoutáno na zodpovědnost a morální sílu. Leč předpokládajíc i tento duševní stav, který jest podroben citu zodpovědnosti svědomí a vlivu morální síly, odloučí se od něho přirozeně hospodářská demokracie, když od morální síly přikročí k činu. A na téže cestě najde z korporativní vládní formy své východiště politická demokracie: politická a hospodářská demokracie jsouce jejími nositelkami zřídí si ve svědomí lidu neochvějný trůn.

Toť krátký přehled theorie možno říci snu Sillonu. Na něm spočívá jeho učení a to, co nazývá demokratickou výchovou lidu; totiž svědomí a občanskou zodpovědnost každého stupňovati až do nejvyšší míry, odkudž pak vzejde hospodářská a politická demokracie právě tak i vláda spravedlnosti, volnosti, rovnosti a bratrství.

Krátký tento nástin, ctihodní bratří, ukazuje vám jasně, jak velice byli jsme v právu říci, že Sillon staví učení proti učení že svoji společnost buduje na theorii, která odporuje katolické pravdě, že falšuje podstatné a základní pojmy, kterými řídí se sociální styky celé lidské společnosti. Tento rozpor přiostří se ještě úvahami dalšími.

Autorita a poslušnost. Sillon vkládá státní autoritu v přední řadě na lid, odkudž přechází pak na vladaře, leč tak, že v lidu dále setrvává. Již Lev XIII. toto učení v celé jeho formě ve své encyklice o politické moci »Diuturnum illud« zamítl. Praví tam: Veliký počet modernistů kráčí ve šlepějích těch, kteří v posledním století dali si jméno filosofové a prohlašují, že všeliká moc vychází z lidu, že tudíž ti, kteří moc ve společnosti vykonávají, nevykonávají ji jako vlastní autoritu, nýbrž jako autoritu od lidu na ně přenesenou a s podmínkou, že může jim z vůle lidu opět býti odňata. Zcela opačný jest názor katolický, který právo vlády odvozuje od Boha, jako přirozeného a nutného původu.« Bezpochyby že i Sillon tuto autoritu, kterou v první řadě na lid vkládá, považuje za původu božského, avšak tak, že vystupuje ona zdola do výšky, kdežto v organisaci církve moc přechází shůry, sestupujíc dolů. Nehledíc k tomu, že jest nepřirozeným přenášení moci zdola nahoru, odsoudil také Lev XIII. tento pokus smířiti katolické učení s filosofickým bludem. Neboť pokračuje dále: »Jest důležito oproti tomu podotknouti: ti, kdož stojí v čele vlády státu, mohou ovšem v určitých případech býti zvoleni vůlí a rozhodnutím lidu, aniž by to bylo v odporu s učením katolické církve. Avšak ustanoví-li se vladař volbou, nepřináší naň volba autoritu vlády, nepřináší naň moc, nýbrž určuje jen osobu, která jí má užívati.

Ostatně, zůstává-li lid majitelem moci, co bude z autority? Jen stín a bajka! Neboť není pak zákona v pravém slova smyslu, není poslušnosti více. Sillon přiznal, že skutečně ve jménu lidské důstojnosti žádá trojí emancipaci: politickou, hospodářskou a duševní. Budoucí stát, k němuž pracuje, nebude míti ni pánů, ni služebníků. Občané jeho budou vesměs svobodni a soudruzi, všichni králové. Pořádek, zákon byl by atentátem na svobodu. Podřízení se nějaké autoritě bylo by snížením člověka, poslušnost znehodnocením jeho. Neukazuje-li nám, ctihodní bratří, podání církve, neukazují-li nám sociální styky nejmožněji dokonalé společnosti, že každá společnost skládajíc se od přirozenosti z tvorů nezávislých a nestejných, potřebuje autority, která by její činnost řídila k společnému blahu a která by jí ukládala zákony? A jsou-li ve společnosti lidé zkažení, a tací budou vždycky, nebude musiti býti autorita tím silnější, čím egoismus zlých jeví se nebezpečnějším?

Může-li dále také ještě, bez zásadního omylu v pojmu svobody býti i jen stínem oprávnění tvrzeno, že autorita se svobodou jest neslučitelna? Možno učiti, že poslušnost odporuje lidské důstojnosti? Neměl sv apoštol Pavel na zřeteli lidskou společnost ve všemožných stadiích vývoje, když věřícím kázal, že každý musí býti podroben autoritě? Zdaliž může poslušnost oproti lidem, pokud jsou legitimními náměstky Boha, t. j. v základě poslušnost oproti Bohu, člověka snižovati? Či odporuje lidské přirozenosti náboženská pospolitost, která zbudována jest na základě poslušnosti? Byli-li svatí, kteří mezi všemi lidmi byli nejposlušnějšími, otroky a lidmi zrůdnými? Jest konečně možno mysliti si nějaký

společenský stav, kde by Ježíš Kristus, kdyby opět na zemi sestoupil, nebyl více příkladem poslušnosti, a zdaž by opět neřekl: »Dáveite, co jest císařovo, císaři, co jest božího, Bohu«?

Sillon, který hlásá takové učení a vnitřním svým životem v praxi uvádí, seje tedy mezi vaši katolickou mládež bludné a neblahé pojmy o autoritě, svobodě a poslušnosti. Připravuje, jak praví, éru rovnosti, která by zároveň byla érou lepší spravedlnosti. Také jest mu každá nerovnost stavu nespravedlností, nebo alespoň menší spravedlností.

Zásada ta, která rozhodně odporuje přirozenosti věci, podněcuje žárlivost a nespravedlnost a převrací společenský pořádek. Jediná demokracie založí vládu úplné spravedlnosti. Není-li to nespravedlností oproti jiným vládním formám, které sesazují se takto na stupeň vlády nemohoucnosti? Ostatně i zde Sillon jest v odporu s učením Lva XIII. Mohl ve zmíněné již encyklice o politické moci čísti, že při šetření spravedlnosti není národům zapovězeno uděliti si vládní formu, která nejlépe odpovídá jejich charakteru, zřízením a zvykům od předků zděděným. Encyklika naráží při tom na známou trojí vládní formu. Předpokládá tedy, že spravedlnost snese se s každou z nich. A nepotvrzuje encyklika o stavu dělnickém jasně a zřetelně možnost uplatniti spravedlnost ve stávajících organisacích společnosti, udávajíc k tomu prostředky? Ovšem nechtěl Lev XIII. mluviti o nějaké spravedlnosti, nýbrž o dokonalé spravedlnosti. Uče, že spravedlnost srovnává se se známou trojí formou vlády, učil, že v tomto ohledu demokracie netěší se žádnému zvláštnímu privilegiu. Sillonisté, kteří tvrdí opak, zdráhají se buď slyšeti církev, anebo tvoří si o spravedlnosti a rovnosti názor, který není katolickým.

Bratrství. Tak tomu jest i s pojmem bratrství, jehož základ kladou v lásku k všeobecnému blahu, anebo v opak ke všem filosofům a všem náboženstvím v jednoduchý pojem lidskosti, pojímajíce do této lásky a stejné shovívavosti všechny lidi se všemi jich bolestmi jak duševními, tak morálními, tak i fysickými a časnými. Katolické učení však učí, že první povinnost lásky k bližnímu nespočívá v trpění bludných přesvědčení, byť i sebe upřímnějšími byla, ani v theoretickém nebo praktickém indifferentismu oproti bludům a neřestem, v nichž vidíme své bratry tonouti, nýbrž v horlivosti pro morální a duševní nápravu ne méně jako v horlivosti pro materiální jejich blaho. Totéž katolické učení učí nás také, že pramenem lásky k bližnímu jest láska k Bohu, společnému Otci a společnému cíli celé lidské společnosti, a láska k Ježíši Kristu, jehož údy jsme, tak že pomoci nešťastnému jest právě tolik, jako bychom samému Ježíši Kristu dobře činili. Každá jiná láska jest jen předstírání nebo neplodný a pomíjející cit. Ctihodní bratří, není jiného bratrství, leč křesťanské lásky k bližnímu, která láskou k Bohu a Synu jeho Ježíši Kristu, našemu Vykupiteli, všechny lidi objímá, aby všem pomáhala a všechny k téže víře a k témuž nebeskému štěstí přivedla. Kdyby demokracie rozlišovala bratrství od takto rozuměné lásky k bližnímu,

byla by daleka každého pokroku a znamenala by pro civilisaci neblahý krok nazpět. Neboť chce-li se, jak si také z celého srdce přejeme, dospěti k nejvyšší metě štěstí lidské společnosti a každého jejího člena bratrstvím, anebo, jak se také praví, všeobecnou solidaritou, pak jest nutnou jednota duchů v pravdě, jednota vůle v morálce, jednota srdcí v lásce k Bohu a jeho Synu Ježíši Kristu. Avšak této jednoty lze dosíci jediné katolickou láskou k bližnímu, která zároveň je s to vésti národy na cestě pokroku k ideálu civilisace.

Lidská důstojnost. Konečně prohlašuje Sillon, an základní, sociální po my falšuje, bludnou ideu o lidské důstojnosti. Dle něho počínal by člověk býti teprve pravým člověkem, hodným tohoto jména, od onoho dne, kdy nabyl by silného a nezávislého svědomí, tak že by byl s to postrádati nad sebou pána, a jsa schopen sebe sama poslouchati, mohl by na se vzíti nejtěžší zodpovědnosti, neproviniv se proti povinnosti. To jsou holedbavá slova, jimiž podněcuje se cit lidské domýšlivosti, jakýsi sen, který člověka strhuje bez světla, bez vůdce a bez pomoci na cestu blouznění, kde v očekávání velikého dne, který mu přinésti má plné svědomí, pohlcen bude bludem a vášní. A kdy nastane tento veliký den? Nezmění-li se lidská přirozenost (a to nespočívá v moci Sillonu), nastane vůbec kdy? Neměli-li svatí, kteří lidskou důstojnost až k vrcholu jejímu přivedli, lidské důstojnosti? A což malí tohoto světa, kteří nemohou tak vysoko stoupati, kteří se spokojují skromně na své líše v postavení, jež jim Prozřetelnost určila, plníce pokorně, poslušně a v křesťanské trpělivosti své povinnosti, nejsou-li oni hodni jména člověka, jako tací, které jednoho dne Pán pozvedne z temna, aby postavil je v nebi mezi knížata svého lidu?

Končíme své úvahy o bludech Sillonu; netvrdíme, že vyčerpali jsme předmět plně, neboť musili bychom upozorniti vás na stejně falešné a nebezpečné bludy, na př. na způsob nazírání na disciplinární moc církve. Záleží nyní na tom, poznati vliv těchto bludů na praktický postup Sillonu a na sociální jeho akci.

Duch a methoda Sillonu. Učení Sillonu neobmezuje se na území filosofické abstrakce. Učí mu katolickou mládež anebo více ještě, pokouší se uvésti je v život. Sillon považuje se za jádro plodu státu budoucnosti, zobrazuje ho také jak jen možno věrně. Ve skutečnosti nestává v Sillonu žádné podřízenosti (hierarchie). Zvolený, který ho řídí, jest vyvolen z množství následkem svých vlastností, t j. který se uplatnil svojí mravní autoritou a ctnostmi. Volně se do Sillonu vchází a volně vychází. Studie konají se tam bez učitele, nejvýš s rádcem. Studijní kroužky jsou v pravdě duševní spolupracovnictví, kde každý současně jest učitelem i žákem. Nejneobmezenější soudružství panuje mezi členy a pojí úplně jejich duše, odtud pospolitost Sillonu. Nazvali ji »přátelstvím«. Kněz, jenž do Sillonu vstupuje, snižuje vznešenou důstojnost svého úřadu a podivnou změnou rolí činí ze sebe žáka, staví se na úroveň svých mladých přátel a není ničím než soudruhem.

V těchto demokratických zvycích a theoriích o ideálním státu, jež jsou jim základem, seznáte, ctihodní bratří, tajnou příčinu disciplinárních poklesků, které jste tak často musili Sillonu vytýkati. Není divu, že jste u vůdců a u takto vzdělaných soudruhů, ať byli to seminaristé či kněží, nenalezli úcty, učelivosti a povinnosti, kterou jsou povinni vašim osobám a vaší autoritě, že pozorujete na jejich straně tichý odpor a že jste s politováním musili viděti, že se díla nesillonského zcela vzdalovali, a byli-li poslušností k tomu donucováni, jen neradi se mu věnovali. Vy jste minulostí, oni jsou pionýry budoucí civilisace, vy representujete hierarchii, sociální rozdíly, autoritu a poslušnost, zastaralé instituce, kdežto jejich duch naplněný jinými ideály, nemůže se jim přizpůsobiti. Známe jako důkaz tohoto duševního stavu bolestné události, nad nimiž téměř bychom slzeli, a přes svoji shovívavost nemůžeme se uchrániti projevu spravedlivé nevole. A dále, katolickým vašim mladíkům vštěpuje se nedůvěra proti církvi, jejich matce: učí, že se jí po 19 století nepodařilo zříditi ve světě společnost na správných základech, že neporozuměla sociálním pojmům autority, svobody, rovnosti, bratrství a lidské důstojnosti, že velicí biskupové a velicí panovníci, kteří utvořili Francii a tak slavně jí panovali, nedovedli lidu dáti ani pravé spravedlnosti, ani pravého štěstí, poněvadž neměli ideálu Sillonu.

Zde věje vánek revoluce. Můžeme proto činiti závěr, že, je-li sociální učení Sillonu bludným, jest jeho duch nebezpečným a jeho výchova neblahou.

Čeho máme se domýšleti o činnosti Sillonu v církvi? Jest jeho katolicismus tak málo snášelivým, že ten, kdo se k hnutí jeho nepřipojuje, jest v jeho očích takřka vnitřním nepřítelem katolicismu a ničeho nerozumí evangeliu a Ježíši Kristu! Domníváme se, že musíme na tomto bodu setrvávati, poněvadž je to právě katolická horlivost Sillonu, která mu až do poslední doby přinášela uznání zmužilosti a souhlasu. Leč vzhledem k slovům i činům jeho musíme uznati, že Sillon ve svém učení a ve svém konání požadavkům katolické církve nevyhovuje.

Katolicismus a vládní forma. Ponejprv snáší se jeho katolicismus jen s demokratickou vladní formou, kterou považuje za nejprospěšnější pro církev, ano v jisté míře jakoby s ní srostlou: činí tedy své náboženství závislým na jisté politické straně. Připomněli jsme již, že církev vždycky ponechává národům samým, aby stanovili si vládu, která nejlépe odpovídá jejich náhledům a zájmům. Leč jako naši předchůdcové zdůrazňujeme i my, že jest bludem a nebezpečím činiti katolicismus *zásadně* závislým na určité vládní formě. Tento blud a toto nebezpečí jsou tím větší, spojuje li se náboženství s demokracií, jejíž učení jest bludné. Tak tomu jest při Sillonu, který svými činy ve prospěch určité vládní formy církev ohrožuje, katolíky rozštěpuje, mládež, kněze a seminaristy katolické činnosti odcizuje a živoucí síly části národa porušuje.

Církev a politika. Vizte, ctihodní bratří, úžasný ten rozpor! Právě, že náboženství státi má nade všemi stranami, právě této zásady se dovolávaje, zdržuje se Sillon obhajování napadané církve. Zajisté že církev nesestoupila do politické areny: byla tam zavlečena, aby ji znetvořili a oloupili. Není-li povinností každého katolíka užiti politických zbraní, které má v ruce, k její obraně, k odražení politických přehmatů a zaručiti, aby činnost politiky v církvi obmezila se na to, čím jest politika církvi povinna. Leč při pohledu na znásilněnou církev často s bolestí jsme viděli, že Sillon založil ruce, nekynul-li mu z obrany prospěch: vidíme, že hájí program, který nijak neprozrazuje katolíky. Tomu však nevadí, že titíž mužové v prudkém politickém sporu vyzývavě veřejně svoji víru vyznávají. Co možno tu říci jiného, než že v Sillonistech jsou dva lidé: jednotlivec — katolík a Sillonista, muž veřejné činnosti — neutrál.

Přestal se jmenovati „katolický“. Byly doby, kdy Sillon, jako takový výhradně byl katolickým. Znal jen jednu mravní moc katolickou a hlasitě prohlašoval, že demokracie bude buď katolickou anebo vůbec nebude.

Pak přišel čas *revise* Sillonu. Ponechal každému jeho náboženství, nebo jeho filosofii. Přestal jmenovati se katolickým a formuli: demokracie bude katolickou nahradil formulí jinou: demokracie nebude nekatolickou, ne více než antižidovskou nebo antibudhistickou. To byla doba »plus grand Sillonu«. K zřizování budoucího »města« povolali dělníky všech náboženství a všech sekt. Uložili jim jen přijmouti společný sociální ideál, ctíti všechna náboženská přesvědčení a přispěti mravní silou.

(Zajisté — pravíte — ředitelé Sillonu náboženskou víru kladli nade vše. Avšak mohou odejmouti druhým právo čerpati morální sílu tam, kde mohou? Na druhé straně chtějí také, aby druzí uznávali jejich právo čerpati svoji sílu v církvi katolické. Požadují tedy ode všech, kdož nynější společnost přeměniti chtějí ve smyslu demokracie, aby neodpuzovali se vzájemně pro rozličné filosofické nebo náboženské přesvědčení, nýbrž postupovali ruku v ruce ne vzdáním se přesvědčení, nýbrž pokusem na poli praktické součinnosti podati důkaz správnosti jejich osobních přesvědčení. Snad se na tomto poli duševního zápasu dá docíliti jednoty mezi různými náboženskými a filosofickými přesvědčeními.) (Marc Langmier v řeči proslovené r 1907 v Rouenu.)

A prohlašovali současně (jak se to však mělo splniti?), že malý katolický Sillon bude duší velikého kosmopolitského Sillonu. Pojednou zmizelo jméno »plus grand Sillon« a utvořila se nová organisace beze změny ducha a jádra, aby zavedla pořádek v práci a různé síly organisovala k činu.

(Sillon zůstává však duší a duchem, který vniká ve skupiny a vzpružuje k činnosti. A všechny nové skupiny, které zdánlivě staly se samostatnými: katolíci, protestanté, svobodní zednáři, žádají se, aby chopily se díla. Soudruzi katoličtí budou ve zvláštních organisacích pracovati na vzájemném vyučování a výchově.

Protestantští a volnomyšlenkářští demokraté budou činiti totéž. Všichni katolíci, protestanté a volnomyšlenkáři budou usilovati, aby vyzbrojili mládež nikoliv k bratrovražednému boji, nýbrž k velkodušnému zápasu na poli sociálních a občanských ctností.) (Marc Sanquier v květnu 1910 v Paříži.)

Interkonfessionelni jednota. Tato prohlášení a tato nová organisace Sillonu zavdaly podnět k vážným rozvahám. Máme zde tedy katolíky založenou *interkonfessionelní* jednotu, usilující o reformu civilisace, která přece především jest dílem náboženským, neboť žádná pravá civilisace bez mravní civilisace a žádná pravá moderní civilisace bez pravého náboženství býti nemůže. To jest dokázanou pravdou a dějinnou skutečností.

A noví sillonisté nebudou moci předstírati, že pracují jenom na poli »praktické skutečnosti«, kde různost vyznání nepadá na váhu. Jejich vůdce pociťuje vliv přesvědčení ducha na výsledek činu tak dobře, že pozval je bez rozdílu náboženství, jemuž náleží, na poli praktické skutečnosti, aby dokázali správnost jejich osobních přesvědčení. A právem, neboť praktická skutečnost béře na se charakter náboženského přesvědčení, jako údy těla přijímají formu je oduševňujícího životního principu.

Co má se říci o směsici, v níž mladí katolíci s jinověrci a nevěrci všeho druhu spřeženi jsou k takovému dílu? Není-li to desetkrát nebezpečnější než nějaká neutrální jednota? Co má se říci této výzvě ke všem jinověrcům a nevěrcům, aby dokazovali přednosti svého přesvědčení na poli sociálním jako v nějakém apologetickém zápase, jakoby toto zápolení netrvalo již devatenáct století při méně nebezpečných podmínkách pro víru a věřící a úplně v rámci katolické církve? Co má se říci této úctě katolíka před všemi bludy a zvláštní výzvě katolíka ke všem dissidentům, aby upevnili své přesvědčení studiem a z něho čerpali vždy bohatší zdroje nových sil? Co má se souditi o sjednocení, v němž všechna náboženství, ano i Volná myšlenka může hlasitě a libovolně se uplatniti? Neboť sillonisté, kteří ve veřejných přednáškách a při jiných příležitostech hrdě svoji osobní víru zdůrazňují, nepomýšlejí zajisté zavříti ústa jiným a nebrání protestantům vyznávati protestantismus, skeptikům skepticismus. Co lze si mysliti o katolíku, který vstupuje do studijního kroužku, nechává svůj katolicismus přede dveřmi, aby nepoděsil své soudruhy, kteří »snice o nezištné sociální činnosti, projevují nevůli činiti je služebnými vítězství zájmu, clique nebo samotného přesvědčení, ať jest ono jakékoliv.« To jest vyznání víry nového demokratického výboru pro sociální činnost, kterýž zdědil nejdůležitější úlohy bývalé organisace, a který — praví Marc Sanquier — »odstraniv všelikou dvojakost většího — (plus graud) Sillonu v kruzích reakcionářských a antiklerikálních« přístupen jest všem, »kdož váží si mravních a náboženských sil a jsou přesvědčeni, že pravá sociální emancipace není možnou bez kvasu velikodušného idealismu«.

Věru, že všeliká dvojakost byla úplně odstraněna: sociální snahy Sillonu nejsou více katolickými, sillonista jako takový nepracuje pro některou clique; a »církev« praví, »nemůže si činiti nároků na sympathie, získané jeho činností«.

Církev a sociální činnost. Opravdu zvláštní domýšlivost. Obávali se, že církev má způsobem sobeckým prospěch ze sociální činnosti Sillonu. Jakoby všechno, co církvi prospívá, neprospívalo také lidstvu. Pamětihodná zvrácenost pojmů: církev má získati ze sociálního hnutí, jakoby největší národní hospodáři neuznali a nedokázali, že sociální hnutí, má-li býti vážným a plodným, musí církví získati. Než ještě zvláštnější, právě tak zarážející jako zarmucující jest opovážlivost a lehkomyslnost lidí, jež se jmenují katolíci, kteří sní o přeměně společnosti za takových okolností *mimo* katolické církve, o zřízení »říše spravedlnosti a lásky« s pomocí se všech stran přišlých lidí bez náboženství nebo bez víry, jen když zapomenou na to, co je dělí: náboženské a filosofické přesvědčení, a zdůrazňují to, co je pojí: velikodušný idealismus a mravní síly, které čerpají tam, »kde mohou«. Uvážíme-li, co potřebí bylo síly, moudrosti a nadpřirozených ctností ku zřízení křesťanského »města«, vzpomeneme-li na utrpení millionů mučedníků, na osvícení církevních otců a církevních učitelů, na oddanost všech hrdin lásky, na mocnou, s nebe pocházející hierarchii, na proudy božské milosti — to vše zřízeno, spojeno a proniknuto životem a duchem Ježíše Krista, moudrostí boží, Slovem, jež tělem učiněno jest, pomyslíme-li na to vše, žasneme vidouce, jak noví kněží pokouší se zlepšiti všechno to v Sillonu na základě mlhavého idealismu a občanských ctností. Čeho docílí? Jaký bude výsledek této společné práce? Fantastická spousta slov, v níž v pestré směsici a ve svůdném zmatku skvíti se budou hesla svobody, spravedlnosti, bratrství, lásky, rovnosti, povznesení lidstva, a vše to vybudované na falešně chápaném pojmu lidské důstojnosti. Byla by to hřmotná agitace, neužitečná toužené mu cíli, ale prospěšná méně utopistickým pobuřovačům lidu. Ano, právem můžeme říci, že Sillon obrátil zrak svůj k přeludu a socialismu skýtá svůj průvod.

Obáváme se, že bude dokonce ještě hůře. Výsledkem této práce, poživatelkou tohoto kosmopolitského sociálního hnutí může býti jenom demokracie, která není ani katolická, ani protestantská, ani židovská: náboženství (a takovým chce sillonismus býti, jak jeho vůdcové tvrdili), které jest všeobecnější než katolické a které všechny lidi (stavší se bratry a soudruhy) spojuje »v říši Boha«: »Nepracuje se pro církev, pracuje se pro lidstvo!«

Hnutí odpadové. A nyní, ctihodní bratří, tažme se zarmouceni, co stalo se s katolicismem Sillonu? Ach, ten, který kdysi opravňoval k nejkrásnějším nadějím, ta jasná a prudká bystřina ve svém proudu zachycena byla moderními nepřáteli církve, stal se jen ubohým přítokem do velikého hnutí odpadového, které organisováno jest ve všech zemích, aby docílena byla universální

církev bez dogmat a bez hierarchie, bez zákona ducha a bez uzdy vášní, a která pod rouškou svobody a lidské důstojnosti zavedla by v celém světě — dospěvši k vítězství — zákonité panství lsti a násilí, a potlačování slabých, všech těch, kdož strádají a pracují

Známe příliš dobře temné ony dílny, v nichž vypracováno bylo zkázné učení, které ovšem nezmate ty, kdož jasně vidí. Vůdcové Sillonu nedovedli se mu ubrániti: nadměrná jejich citlivost, dobrota srdce a s ní částečně filosofický mysticismus svedly je k evangeliu, v němž domnívali se viděti pravé evangelium Spasitele do té míry, že odvažovali se s Pánem naším Ježíšem Kristem jednati s naprosto bezohlednou důvěrností, a že pro příbuznost svého ideálu s revolucí nelekali se rouhavě přirovnávati evangelium s revolucí: což nemůže býti omluveno předstíráním, jakoby to bylo vybočením z rozčilené improvisace.

Znehodnocení evangelia. Chceme, ctihodní bratří, pozornost vaši obrátiti na toto znehodnocení evangelia a svatého obrazu charakteru našeho Pána Ježíše Krista, Boha a člověka zároveň, jak je znetvořili Sillon a jiní. Jakmile se zavadí o sociální otázku, jest v jistých kruzích mravem nejprve vyřaditi (mimo postaviti) božství Ježíše Krista a mluviti pak jen o jeho svrchované spanilomyslnosti, o jeho smilování se nade všemi lidskými nedostatky, o jeho důtklivém vybízení k lásce k bližnímu a bratrství. Zajisté že nás Ježíš miloval láskou bezmeznou a nekonečnou a sestoupil na zemi, aby trpěl a zemřel, aby všichni lidé ve spravedlnosti a lásce kolem něho shromážděni, oduševnělí týmiž city vzájemné lásky ve štěstí a v pokoji žili. Avšak k uskutečnění tohoto časného a věčného štěstí podmínil, aby každý žil ctnostně a dal se poučovati Petrem a jeho nástupci. A byť i byl Ježíš oproti zbloudilým a hříšníkům dobrotivým, nešetřil přece jejich bludných přesvědčení, třebas že byla poctivě míněna: miloval všechny, aby je poučil, obrátil a zachránil. Volal-li k sobě nuzné a strádající, nečinil tak, aby jim hlásal závist fantastické rovnosti. Pozvedal-li nízkých, nečinil tak, aby jim vštěpoval cit neodvislé a poslouchati se zdráhající důstojnosti. Překypovalo-li srdce jeho vlídností k duším dobré vůle, dovedl je ozbrojiti svatým rozhořčením proti pýznitelům stánku božího, proti bídným, kteří dávali malým pohoršení, proti mocným, kteří lid těžkými břemeny utiskovali, nehnouce ani prstem pro jeho povznesení.

Byl právě tak silný jako spanilomyslný: napomínal, varoval, trestal, věda a uče nás, že bázeň jest počátek moudrosti, a že mnohdy musí odňat býti úd, aby ostatní tělo bylo zachráněno. Konečně nesliboval příští společnosti vládu ideální rovnosti, z níž všechno utrpení bude odstraněno, nýbrž svým učením a svým příkladem naznačil cestu k možnému štěstí na zemi a k dokonalému štěstí na nebi: královskou cestu sv. kříže. To jest učení, které ukazuje nám v našem Pánu Ježíši Kristu něco jiného, než humanitarismus bez podstaty a bez moci.

Povinnosti kleru. Vy však, ctihodní bratří, pokračujte v díle Spasitele lidstva, napodobujíce jeho mírnost i jeho sílu. Sestupte dolů ke všem nedostatkům: žádná bolest neunikniž vaší péči, k žádné žalobě nebuďtež lhostejni! Avšak hlásejte velikým i malým jejich povinnost: vaší věcí je tvořiti svědomí lidu a veřejné moci. *Otázka sociální byla by velmi blízkou svému rozřešení, kdyby jedni jako druzí méně osobiví byli v hájení zájemných práv a své povinnosti věrněji plnili.*

Ještě více: poněvadž v zájmovém konfliktu a zejména v boji s nepoctivými silami ctnost člověka, ba ani sama jeho posvátnost nepostačuje, aby mu zajistila denní chléb, a sociální ústrojí tak má býti zařízeno, aby přirozeným svým chodem ochromovalo snahy zlých a zajišťovalo každé poctivé vůli správný podíl na časném štěstí, přejeme si vřele, abyste na organisaci společnosti k tomu účelu činně se zúčastnili. A za tím účelem, co vaši kněží věnují se horlivě posvěcení duší, obraně církve a dílům lásky k bližnímu v užším smyslu, vyvolíte některé z nich, kteří jsou přičinliví a moudrého ducha, doktory theologie a filosofie, kteří úplně ovládají dějiny staré a nové civilisace, a zaměstnáte je méně vysokým, za to však tím praktičtějším studiem sociální vědy, abyste je v příhodnou dobu postavili v čelo svého díla katolické akce.

Varujte se frázi a nesplnitelných slibů! Avšak tito kněží nechť se nedají ošáliti zmatkem novodobých mínění a oslniti falešnou demokracií: nechť nevypůjčují si výmluvnosti nejhorších nepřátel církve a lidu, frázovité řeči plné právě tak zvučných jako neproveditelných slibů. Nechť jsou přesvědčeni, že sociální otázka a sociální věda nepovstaly teprve včera.

Církev a stát. Za všech dob církev a stát v šťastném dorozumění k tomuto účelu utvořily plodná zařízení. Církev, která nikdy kompromitujícím spojenstvím nezradila blaho lidu, nepotřebuje zříkati se minulosti a postačí jí za spolupůsobení všech, kteří vážné chtějí pracovati na sociální obnově, kteří revolucí zničený organismus chtějí zase oživiti v křesťanském duchu, přizpůsobiti ji daným poměrům, materielním vývojem dnešní společnosti: neboť praví přátelé lidu nejsou ani revolucionáři, ani novotáři, ale nositeli tradic.

Vůdcové světští postoupí své místo biskupům. Přejeme si, aby k tomuto, vaší pastýřské horlivosti hodnému dílu poctivě a účinně přispěla mládež Sillonu jsouc daleka veškerého odporu a prosta svého bludu ve přiměřeném pořádku a podrobenosti. Obracejíce se tedy s důvěrou otce mluvícího ke svým dětem k vůdcům Sillonu, žádáme na nich, aby k jejich nejlepšímu prospěchu a k nejlepšímu prospěchu církve a Francie postoupili vám své místo.

Zajisté rozumíme velikosti této oběti, které na nich vyžadujeme, leč víme, že jsou dosti šlechetni, aby ji přinesli a již

předem dáváme jim za to ve jménu našeho Pána Ježíše Krista, jehož nehodným náměstkem jsme, své požehnání.

Organisace budiž provedena dle diecesí pod vedením biskupů. Co týká se členů Sillonu, chceme, aby sestoupili se dle diecesí a pod vedením dotyčných biskupů a pracovali současně jak na křesťanské a katolické obnově lidu, tak na zlepšení jeho stavu. Tyto diecesanní skupiny budou prozatím vzájemně neodvislé.

Organisace přijmou jméno „katolický". A aby jasně osvědčily, že úplně prosty jsou bludu minulosti, přijmou jméno *katolický* Sillon a každý člen k svému titulu sillonista připojí *katolický*. Rozumí se samo sebou, že každému sillonistovi jest volno ponechati si své politické přesvědčení, je-li toto prosto všeho, co protiví se katolickému učení.

Odpor organisací proti biskupům. Budou-li se, ctihodní bratří, některé skupiny zpěčovati za těchto podmínek vám se podrobiti, považujte to beze všeho za odpor podříditi se vašemu řízení a po té musilo by se vyšetřiti, zdaž uchýlily se na území čistě politické nebo národohospodářské či setrvávají-li ve svých dřívějších bludech. V prvém případě jest zřejmo, že nebudete se jimi zabývati více než s jinými věřícími, v případě druhém učiníte vhodná opatření: opatrně, avšak rozhodně.

Kněží a organisace. Kněží budou skupin dissidentů úplně se vzdalovati a obmezí se udíleti pomoc svého sv. úřadu členům jednotlivě a ve zpovědnici vštěpovati jim všeobecné předpisy morálky o učení a životosprávě. Co se týká skupin katolických, budou je kněží a seminaristé podporovati a věnují jim svoji přízeň, nepřistoupí však jako členové: neboť sluší se, aby kněžský stav stál nad laickým sdružením, byť tato byla sebe prospěšnější a nejlepším duchem vedená.

To jsou praktická opatření, jimiž domnívali jsme se sesíliti tento oběžník o Sillonu a sillonistech. Prosíme Pána z hloubi duše, aby těmto mužům a jinochům pochopitelnými učinil závažné důvody, které je způsobily: nechť popřeje jim učelivosti srdce a dodá odvahy ukázati církvi ryzost své katolické horlivosti a nechť také vám, ctihodní bratří, jimž nyní náleží, propůjčí city pravé otcovské lásky vůči nim.

V této naději a k dosažení tohoto toužebného výsledku udílíme vám všem, jakož i vašemu kleru a vašemu lidu apoštolské požehnání.

Dáno v Římě u sv. Petra dne 25. srpna 1910, v osmém roce našeho Pontifikátu.

Pius X., papež.

O Mariánské družině kněžské.

Promluvil dr. Eug. Kadeřávek v ustavující schůzi.

Má-li kněz katolický podle své povinnosti, všem katolíkům společné, prospívati důkladným poznáním a životním prokazováním učení Kristova, má-li jiné vzdělávati podle své povinnosti, sobě vlastní, kněžské, tímto poznáním a prokazováním: jest mu nezbytně potřebí milosti boží a té hojnější, než nekněžím. Avšak matkou milosti boží jest Panna Maria, jako Matka Syna božího. Proto se musí kněz katolický, pamětliv jsa hesla: Per Mariam ad Jesum, obraceti právě tak snažně, jako nekněz, ano ještě snažněji k Panně Marii, aby mu milosti potřebné vyprosila. Může sice a má také kněz katolický Pannu Marii ctíti, vzývati a následovati každý pro sebe a o sobě, jednotlivě a soukromě; než dokonalejší a účinlivější jest úcta Mariánská společná, což uznávají také nekněží spojujíce se v Mariánské družině, nebo v Mariánských bratrstvech. Proto jest záhodno, aby kněží katoličtí se spojovali v družině Mariánské.

A co činí kněz katolický, družině Mariánské přináležející?

Hlavně a především účastní se schůze, která jest pro družinu hlavní věcí. Neboť v ní se koná: 1. pobožnost k Panně Marii, 2. theoretická úvaha o pravdách učení Kristova, 3. praktická promluva, jaká se vyskytuje v kněžských meditacích, na př. od Chaignoria napsaných a v kněžských exercicích.

Než družinský život jeví se také mimo schůzi, jelikož jest řízen stanovami, jež knězi katolickému pomáhají, aby své povinnosti křesťanské a zvláště kněžské konal snadně, zdařile, dokonale a záslužně. Neukládají věru stanovy družinské nic neobyčejného, nic přílišného, nic, co by přesahovalo síly kněze kteréhokoli, s milostí boží působícího. Proto jich může a má šetřiti kněz katolický jako sodál Mariánský.

Posléze je-li kněz sodál štědrým k Panně Marii, jest i ona štědrou k němu. Neboť církev sv. obohatila Mariánskou družinu kněžskou pro život pozemský a záhrobní hojnými milostmi, jež zajisté Syn boží knězi sodálovi poskytne na přímluvu Panny Marie.

Drobnosti.

Sčítání lidu. Každému duchovnímu jest důležito znáti přesné výsledky všeho sčítání na jeho osadě, ježto slouží za podklad dat pro »Catalogo cleri« na dobu 10 let a pro všechnu úřední potřebu.

Věstníky farnosti mohou výnorně použiti výsledků sčítání. Rovněž tak mohou výsledky sčítání sloužiti »farním kalendářům«, o nichž »Rádce duchovní« přinesl zprávu a na několika osadách byly zavedeny. Příštím rokem jistě bude počet farních kalendářů daleko větší a statistika lokální bude vítanou jejich rubrikou. Ježto se budou na mnohých místech díti pokusy, aby se katolíci hlásili jako bez vyznání, dobře jest bedlivě přihlížeti k sčítacím pracím.

LISTY HOMILETICKÉ.

Na poslední den v roce.

Člověk bez náboženství.

»Jakož nedbali míti Boha ve známosti, vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co se nesluší.« (Řím 1. 28.)

Posledním udeřením dvanácté v půlnoci skončí se rok 1910 a hned, aniž by mezera nastala, započne rok nový 1911. Rychle uplynul rok tento — uplyne i rok budoucí. Co nám přinese rok budoucí, nevíme; budoucnost zná jenom Bůh, minulost známe i my. Dobrý hospodář pamatuje si neb zaznamenává, co mu škodu neb užitek neslo, a dle toho hledí pak tím lépe své hospodářství zaříditi. I my nyní víme, co bylo nám prospěšné a užitečné a co škodlivé — hleďme tedy jeden každý dle této zkušenosti zaříditi život svůj! Budeme-li zachovávati přikázání boží, dobře nám bude, pakli ne, zlého se dočkáme. Dobrotivý Bůh ukazuje nám cestu, po které máme kráčeti, a sv. náboženství vede nás po této cestě. — Ptáme-li se tedy, odkud tolik bídy a nářku, musíme odpověděti, že pokolení lidské zbloudilo s pravé cesty a pokulhává po cestách neschůdných. Zákony světské nemohou udržeti pořádek. Kdo nevěří v Boha spravedlivého, jak možno od něho žádati, aby sám byl spravedlivý; kdo nevěří, že duše jeho jest nesmrtelná, jak lze od něho očekávati, že se bude o ni starati.

Bylo by prospěšno, abychom prošli minulost a patřili na tu bídu duševní i tělesnou, do níž člověčenstvo klesá. Než myslím, že většího užitku budete míti, když ukáži vám, která jest příčina všeho toho zla. Těžko veliký žár hasiti, neuhasíme-li hned jiskru doutnající.

Proto pravím: Pokleslá víra a náboženství uvádí v záhubu pokolení lidské, neboť:

I. Člověk bez náboženství jest člověkem špatným. II. Člověk bez náboženství jest člověkem nebezpečným III. Člověk bez náboženství jest člověkem nešťastným.

Pojednání.

1. Člověk bez náboženství jest špatným člověkem, neboť zneuctívá jak svou přirozenou, tak i nadpřirozenou důstojnost: důstojnost člověka.

1. Rozumem svým může člověk pravdu vynalézti, a když ji nalezl, ji pojímati a pochopiti; rozum jest světlo, které dává člověku pravdu poznati; aby člověk pravdy došel, musí rozum jeho býti veden náboženstvím. Nejvyšší však pravda a původce vší pravdy jest Bůh. A Boha poznat může člověk rozumem svým, když vede ho náboženství. Bůh sice bydlí ve světle nepřístupném, a kdo blíží se jeho velebnosti, bývá od slávy potlačen, čteme v knize přísloví. Přece však dává se onen Neviditelný smrtelníku tak daleko poznati, že si může o něm všeobecné pojmy utvořiti, jeho vlastnosti a dokonalosti pozorovati, že může poznati jeho díla, věčné rady, jeho vůli, jeho zákony, a toto poznání své může člověk vždy víc a více zdokonalovati. A takové poznání má křesťan, vyznavač náboženství, které základ má v zjevení božském. Všecka tato známost chybí tomu, kdo odcizen jest Bohu a náboženství. Rozum jeho nepovznáší se od věcí viditelných k nadpřirozeným. Je-li tedy člověk sám vinen, že nepoznal věcí nadpřirozených, jestli tyto pravdy za blud považuje, zdaliž pak tím nezneuctívá první dobro, rozum? A toho dopouští se člověk bez náboženství.

2. Druhá přednost člověka záleží v svobodné vůli. Mravní svoboda nemůže se nazvati dokonalou, když se člověk neváže na žádné zákony. Tehdáž teprve jedná člověk jako svobodná bytost, když může zlé činiti a přece nečiní, když může opustiti dobré, a přece to vykoná. A proto nazývá i Písmo sv. mnoho blaženým, »který mohl hřešiti, a přece nehřešil, mohl zlé činiti, a přece nečinil«. Ale tuto svobodu má člověk pod vůdcovstvím náboženství; neboť náboženství učí ho znáti jednoho nejvyššího zákonodárce a odplatitele, učí ho znáti krásu dobrého a ošklivost zlého. U člověka, který odřekl se všeho náboženství, přichází na zmar mravní svoboda. A kdyby i rozum uznával, že něco špatným jest, nemají k tomu síly, aby špatnou věc zavrhli a dobrou volili, ale musí volati s dávnověkým básníkem: »Poznávám a chválím dobré, činím však zlé.« Jsou otroci, otroci lidu, otroci smyslů svých a náruživostí. Lze li pak takové nazvati mravně svobodnými lidmi? A tím přichází člověk i o jinou přednost,

3. o svou ctnost. Že může člověk dobře činiti, ctnostným býti, v tom záleží jeho důstojnost. Člověk bez náboženství projevuje činnost svou ne v dobrém, ale v špatnostech, protože vůle jeho opanována jest náruživostmi. Praví se však: Jsou též lidé bez náboženství a jsou ctnostní a činí mnoho dobrého. Ale kdy a proč? Jsou snad dobročinní, když je k tomu vede jejich přirozený cit, jsou pracovití z lakomství, zdrželiví k vůli zdraví, věrní ve svém povolání, doufajíce povýšení neb bojíce se trestu. Čistá ctnost má však základ jen ve zbožném životě. — Kdo se tedy

odřekl náboženství, odřekl se tím vznešených předností rozumu, svobodné vůle a ctnosti — odřekl se pravé důstojnosti člověka.

II. Člověk bez náboženství jest člověkem nebezpečným, ať jest buď představeným neb podřízeným aneb údem nějaké společnosti.

1. Povznesme se k nejvyššímu stupni společnosti lidské, až k trůnu královskému! I koruna a žezlo rozšiřuje záhubu a bídu místo požehnání a blahobytu, není-li zasvěcena zbožností. V knize přísloví se dočítáme: Kralují-li bezbožní, hynou lidé 28, 12. Panovník, který proniknut jest zásadami náboženství, uznává nad sebou ještě vyššího Pána, jemuž musí jednou z moci své přísný počet klásti, považuje se za zástupce krále králů, považuje říši svou jako velikou rodinu, poddané své jako dítky, sebe jako laskavého otce. A tak když smýšlí, stává se moc jeho a jeho trůn zdrojem požehnání. Vladař, který ztratil náboženství, považuje se za neodvislého pána, své poddané za otroky; vládne tedy žezlem železným, jako tyran svých národů. Čtěte jenom dějiny mnohých starých říší, dějiny mnohých novějších říší a shledáte, že byli vladařové bez náboženství a bázně boží příčinou bídy, kletby a zkázy svých národů!

2. A co říci mám o služebnících a zástupcích vladařů, když odřekli se náboženství? Zdaž se takový člověk obětovati bude všeobecnému dobru? Zdaliž potřebí moci své a svého vlivu k blahobytu svých bližních? Ano takový člověk jest ve všem sám sobě první a poslední cíl. Lehce stává se nesvědomitým a šlape po právu a pravdě, když vidí v tom zlato a zisk. Stává se k jiným nespravedlivým a utíká se k pletichám, očerňování a pomlouvání, aby jiných potlačil, svrhl, kteří by mu mohli v jeho povýšení překážeti. On jest zatvrzelým a necitelným k bídám a útrapám svých bližních, jelikož pamětliv jest jen sám sebe a svých výhod.

3. Sestupme však nyní do nejnižších tříd společnosti lidské, do kruhu rodinného, pozorujme pána, otce, představeného rodu bez náboženství! Zdaliž pak se stará takový člověk o blaho rodiny? Zdaž jsou ve společnosti jeho údové šťastni? Ach, což záleží takovému člověku na povinnostech, jež má k svým domácím, což záleží mu na onom šťastném poměru, do kteréhož uvedlo křesťanské náboženství muže a ženu, otce a dítky, pána a služebníky? Když se v rodině nic nedaří a jen slyšeti jest nářek a bědování, neslyšíme tu obyčejně: Jaký div, vždyť nemá on neb ona žádného náboženství? A jak mnoho duševní bídy a škody způsobuje takový bezbožník mezi svými domácími, když ustavičně dává zlé příklady, když opovrhuje povinnostmi náboženskými, když smích si tropí z nejsvětějších věcí a sám svůdcem domácích se stává! Ať je tedy člověk postaven ve velikém neb v malém nad jiné, odřekl-li se náboženství a jeho svatých povinností, nenaleznou bližní jeho na něm ani přítele, ani dobrodince, ale svůdce a škůdce.

Kdo zdravý rozum má, musí poznati, jak nebezpečný jest

člověk bez náboženství. To poznali již staří pohané; u starých Řeků byl každý, komu dokázána bezbožnost, jako zrádce státu vyobcován, jelikož měli za to, že škoditi může obecnému blahobytu. Z novější doby mohl bych vám uvésti výrok o Voltairovi, Rousseauovi a podobných mužích; i takoví mužové, kteří na zkáze náboženství pracovali, za jasné chvíle své uznati musili, že společnost lidská bez náboženství obstáti nemůže. A proto souhlasím s mužem, jenž pravil: »Bojím se Boha a po Bohu bojím se člověka, který se nebojí Boha.«

III. Člověk bez náboženství jest také nešťastným člověkem. Ačkoli tato země právem slzavým údolím se nazývá, ačkoli cesta člověka trním poseta jest, přece připravil Bůh zde lidem mnohých radostí; záleží pouze na povaze člověka, aby jich nalézti a užívati mohl. Tato povaha zakládá se pouze na náboženství; kdo ztratil náboženství, ztratil tím i všecky radosti života.

1. Jak mnoho radostí poskytuje náboženství věřícímu člověku! Již vzpomínka na Boha přináší mu v srdci radost; vírou poučen poznává v Bohu svého dobročinného otce, jenž mu udělil darů přirozených i nadpřirozených, jenž ho pečlivě láskou otcovskou chrání. Jak mnoho útěchy, ukojení a radostí spočívá ve vzpomínce té! Toho všeho neokusí člověk bez náboženství; onť žije buď v úplném zapomenutí na Boha neb se v něm probudí někdy myšlenka na Boha, avšak ta nalézá v něm bytost neznámou, myšlenkou tou více poděšen nežli občerstven bývá.

Zdrojem svatých radostí jsou věřícímu křesťanu jeho zbožnost, dobré skutky a ctnosti. Když se duch jeho v zbožné modlitbě k Bohu povznáší, o nebeských věcech rozjímá, u pramenů milosti sv. svátostí občerstvuje a duši svou s Bohem spojuje, tu často srdce jeho přetéká pravou rozkoší nebeskou. Když křesťan dle povolání svého dobré skutky koná a v krásných ctnostech se cvičí, jak povznáší se srdce jeho! Zná člověk bez náboženství a požívá těchto radostí? On, který v křesťanské pobožnosti jenom přemrštěnost a pověru vidí, již ze zásady tím opovrhuje. A musí-li někdy nějaký ctnostný čin vykonati, považuje to za nutné a není si vědom ani radosti ze skutku toho. Tak zbaven jest člověk bez náboženství oněch duševních potěšení a rozkoší, které apoštol Páně nazývá radosti v Duchu svatém a kterých věřící křesťan hojně požívati může, jelikož se prýští pouze z náboženství.

2. Mimo těchto čistě duševních radostí připravil Pán lidem mnoho jiných radostí, jichž zdrojem jest život společenský. Jak mnoho radostí poskytuje život s moudrými, mravnými a rozumnými lidmi! Jak hojným pramenem jest pro člověka pravé, upřímné přátelství! Jak oslazen bývá život domácími radostmi v kruhu rodinném!

Aby člověk těchto radostí požívati mohl, musí pro ně jakéhosi smyslu míti, musí si jich jakýmisi společenskými ctnostmi zasloužiti. A tomuto smyslu, těmto ctnostem učí opět náboženství. Onoť učí každého jako bratra v Kristu znáti, učí ho v lásce

snášeti slabosti a chyby jiných, napomíná ho, aby o jiných nic zlého nemyslil, aby pokorným, ústupným, přívětivým byl. Takovýmto jednáním, takovými ctnostmi lehce nalezne křesťan přístup k srdci bližních svých, zjedná si vážnost, příchylnost, důvěru a upřímné přátelství. Kde však není víry a náboženství, není i těchto ctností a žádný takový člověk nehodí se do společnosti se svým pyšným a odporným jednáním, se svou moudrou zchytralostí, se svou nízkou samožitností, která ho ovládá.

A co ho má potěšiti v době trudné, když Bůh nějaký kříž na něho sešle? Člověk, který má víru, kterého vede sv. náboženství: ví, že dobrý Bůh často člověka zkoušívá a že když v dobrém vytrvá, že mu tu zkoušku připočte k spravedlnosti. Jinak však člověk bez náboženství; on nezná útěchy žádné, v zoufalství svém i Bohu se rovná, kteréhož v neštěstí, že jest, cítí a poznává; nehledá u něho pomoc a odpuštění, nýbrž jako zlý Kain od něho se odvracuje. Jaký pak div, že i vražednou rukou sahá na život svůj a bídně jako sebevrah žije. A dejme tomu, že by bezbožnému až do konce života dobře se dařilo, jak daří se mu, když udeří poslední jeho hodina? Rád by nemyslil na Boha, na věčnost, ale svědomí jeho se probudí jako jedovatý had, činí mu hrozné výčitky a odsuzuje ho ještě za živa. A tak jako bídně živ byl, tak bídně končí i život svůj. Smrt nábožného člověka jest blažená, jest mu vítanou přítelkyní, kteráž propustí duši jeho do přístavu blaženého. Člověk bez náboženství jest nešťastným člověkem, nepožívá pravé radosti, aniž se mu dostává posilující útěchy.

* * *

Nyní již víme, odkud bída a nářek člověčenstva. »Jakož nedbali míti Boha ve známosti, vydal je Bůh v převrácený smysl, aby činili, co se nesluší.«

Člověk bez náboženství jest špatným, nebezpečným a nešťastným člověkem.

Prosím vás dnešního dne všecky za to, byste vroucně poděkovali Bohu, že vás ve sv. náboženství zachovati ráčil! Napomíne te jeden druhého k náboženství slovem i příkladem dobrým! Zvláště však utíkám se s prosbou k vám, rodičové křesťanští, byste dítky doma ve sv. náboženství cvičili, vynechávání služeb božích a kázání jim netrpěli! Hospodářové dohlížejte k témuž cíli na čeleď svou! Budou vám jednou za to děkovati, neboť chce-li kdo býti šťastným, musí býti zbožným.

Konečně utíkám se k tobě, Bože, dárce všeho dobrého, shlédni s výšin trůnu svého na nás zde shromážděné ctitele své, vyslyš prosby naše, posilni nás v dobrém, dej nám svatě započíti tento nový rok a i šťastně jej skončiti; žehnej nám i naší drahé vlasti, aby vždy s čistým srdcem tobě sloužiti a života věčného dojíti mohli! Amen. *Vojtěch Černý.*

Na den Obřezání Páně či Nový rok.

Kdy bude Hospodin strážcem naším v novém roce?

»Abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, počestně, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě.« (Tit. 2, 12.)

Víte dobře, že Jakuba na útěku před bratrem Esauem zastihla noc v širém poli. Vzal tedy kámen, položil si jej pod hlavu a usnul. I viděl ve snách žebřík, který stál na zemi a vrchem dotýkal se nebes. Andělé vystupovali a sestupovali po něm. Nejvýše stál Bůh a řekl k němu: »Já jsem Hospodin, Bůh Abrahamův a Bůh Isákův. Zemi, na které spíš, dám tobě a potomkům tvým. Potomstvo tvé bude tak hojné, jako prach země, a v jednom z potomků tvých požehnáni budou všickni národové země. A budu strážcem tvým, kamkoli půjdeš a přivedu tě zase do země této.« (I. Mojž. 28, 13.—15.)

Po dvaceti letech vracel se Jakub do rodné země, ale tehdy nešel již sám, nýbrž s celou rodinou svou, se svými služebníky, služebnicemi a stády. Sám uznával ochranu a pomoc boží, když pravil: »S holí přešel jsem tento Jordán a nyní se vracím s dvěma stády.« To, co Hospodin Jakubovi slíbil, skutečně splnil: byl jeho strážcem na cestě do ciziny a nejen na té cestě, ale po celou tu dobu, co Jakub přebýval u Labana, ba po celý jeho život.

Nejmilejší! Stojíme na prahu nového roku, který se dnes na nás usmívá jako právě narozené dítě. Leží před námi jako neotevřená, nepopsaná kniha; otvírá se před námi jako širá hladina mořská, na niž se máme vydati s nepatrnou lodičkou svého života; jako země neznámá, do níž máme konati dalekou pout. Nedivno, že jakási úzkost a nejistota se nás zmocňuje, uvážíme-li, co vše nás v novém roce potkati může. A tu Pán Bůh jakoby nám důvěry dodával, nás povzbuzoval a nám sliboval: »Neboj se! Budu strážcem tvým, kamkoliv půjdeš!«

Ale kdy nám Hospodin bude strážcem?

Na to nám dává odpověď dnešní epištola, která nás vybízí, »abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, počestně, spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě«.

Máme-li tedy zakusiti na sobě ochrany boží, musíme býti živi: 1. počestně, 2. spravedlivě a 3. pobožně.

To budiž předmětem dnešní naší úvahy.

Nejsvětější jméno Ježíš budiž v této chvíli mým i vaším světlem!

Pojednání.

I.

Především žádá od nás sv. Pavel, abychom byli živi počestně.

Co rozumí počestností, to pověděl ve slovích předcházejících, když řekl: »abychom odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, počestně živi byli«. Jaké však jsou ty světské žádosti, kte-

rých se máme odříci? Z trojího vznikají pramene; sv. Jan, Miláček Páně, o tom píše: »Vše, co na světě jest, jest žádost těla, žádost očí a pýcha života.« (I. Jan 2, 16.)

a) Tělem svým jsme vázáni k této zemi, a této naší slabosti využívá ďábel. Činí to tak, jako vojevůdce, který chce pevnosti dobýti; proto útočí na ni tam, kde jsou hradby nejslabší.

Tělo jest nádobou hříchu, a proto žádá na nás samých mnohdy něco nedovoleného. »Tělo žádá proti duchu, duch pak proti tělu; nebo ty se sobě vespolek protiví.« (Galat. 5, 17.) Tělo, jež bude pokrmem červů, prach a popel, vzpírá se proti duchu. Tělo u mnohých lidí poroučí a duše mu otročí. A přece: »Dlužníci jsme, ne tělu, abychom podle těla žili.« (Řím. 8, 12.) Mnozí svého těla ochotně poslouchají, je hýčkají, jemu přemrštěnou péči věnují. Tak vynalezena »manikura«, péče o ruce, aby byly hladké, hezké, nehty růžové; co líčidel, mastiček, co prášků a všelijakých voňavek užívá svět, aby tělu sloužil, aby tvář byla sličná, a stále vypadala mladě. Kolik peněz pohltí krk a žaludek leckterého břichopáska, opilce a nestřídmého člověka, a to k jeho vlastní škodě — jen proto, že tak nenasytné tělo žádá. Mnozí tak žijí, jakoby duše neměli. A přece daleko důležitější má býti starost, aby duše byla krásná, šlechetná. Musíme nad tělesnými žádostmi vítěziti, tělo v poslušnost podrobovati, chceme-li, aby Bůh byl ochráncem naším. Všecko, co tělo proti vůli boží žádá, jako nestřídmost, opilství, smilstvo, nečistota, nestydatost — to vše musíme přemáhati. Sv. Benedikt kopřivami, sv. František z Assisi sněhem, sv. Alois důtkami trestali své tělo a podrobovali je v poslušnost ducha — pak ale ovšem cítili to veliké štěstí, že Bůh byl s nimi. Byli s ním spojeni co nejúžeji posvěcující milostí boží a z tohoto spojení vycházela nejčistší radost; neboť »je-li nějaké radosti na světě, pak ji má zajisté člověk čistého srdce«. (Násl. Krista 2, 4, 2.)

b) Žádost očí jest druhý kalný pramen.

»Oko do srdce okno,« praví přísloví. Jako oknem vlévá se do světnice zář světla aneb padá jím tma, podobně i okem padá do duše buď světlo neb tma. »Svící těla tvého oko tvé jest.« (Mat. 6, 22.) Proto mluví sv. Jan o žádosti očí.

Žádostí očí rozumíme všecko to, čeho oči nezřízeně žádají, jsou zboží, statky, peníze, bohatství. Žádost očí jest mezi námi velice rozšířena. Pozorujte jen, co bídných, ničemných lží a pomluv se natiskne, a to jen proto, že to vynáší. Do tisíců otravných románů, hanebných obrázkových časopisů a nemravných pohlednic se rozesílá, jen proto, že z toho jest hmotný prospěch. Jak mnoho znesvěcování dní svátečních má touha po penězích na svědomí! Kolik lidí prodá svoje přesvědčení, svoje duševní schopnosti, svoje síly tělesné, ba i svoje vlastní tělo do služeb hříchu, protože hřích v té formě jest placen! Jenom zbohatnouti, jenom k penězům si dopomoci — za každou cenu, to jest heslem tak mnohých. Hmotařská, materialistická doba naše jakoby neznala

ideálů. Pravda, dobro, krásno — to vše musí ustoupiti, jedná-li se o prospěch.

Nejmilejší, nepovolujte žádosti očí! »Neboť kteří chtějí zbohatnouti, upadají v pokušení a osidlo ďáblovo, v žádosti mnohé a neužitečné i škodlivé, kteréž pohřižují lidi v zahynutí a v zatracení.« (I. Tim. 6, 9.) »V osidlo ďáblovo upadají,« dí sv. Pavel, to jest, jsou od ďábla jako provazy svázáni, mamonem zaslepeni, o Boha nedbají, jejich bohem jest touha po penězích, zlaté tele; kterak tedy může býti Bůh ochráncem těchto modloslužebníků?

c) Třetí zdroj světských žádostí jest pýcha života.

Pýcha jest první a nejstarší hřích. Odboj ďáblů proti Bohu byl pýchou a hřích prvních lidí byl proto učiněn, že Eva očekávala splnění slibu ďáblova: »Budete jako bohové.« (I. Mojž. 3, 5.)

Různý pláštík béře na sebe pýcha života. Ctižádost, touha po hodnostech, úřadech, vyznamenáních; přepych v oděvu, nádherymilovnost v zařízení domácnosti; chlouba dobrými skutky, přeceňování svých tělesných neb duševních předností; pánovitost a tvrdost se strany prácedárců, nepoddajnost, neposlušnost, vzdorovitost a zatvrzelost se strany podřízených, třídní zášť — to jsou různé podoby pýchy. Konec toho všeho jest, že Bůh pyšného opouští, neboť »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost svou«. (I. Petr 5, 5.) Kdo hoví pýše života, ať v jakékoli podobě se jeví, nemůže tedy očekávati ochrany boží.

Budeme-li se tedy varovati žádostí těla, žádostí očí a pýchy života, budeme živi počestně; máme však též býti živi

II.

spravedlivě. Spravedlivým je ten, kdo každému dává to, co mu patří. K spravedlnosti jest však především třeba živé víry. A kterak to? Již prorok Habakuk řekl a sv. Pavel po něm napsal: »Spravedlivý živ jest z víry.« (Gal. 3, 11.) Máme-li povinnosti k bytostem kolem nás, máme i povinnosti k Bohu, a to jest v první řadě víra v Boha. Proto praví sv. Augustin: »Kde není zdravé víry, nemůže býti ani spravedlnosti, protože spravedlivý živ jest z víry.« Důsledně shledáváte, že lidé, kterým není víra svatou, nemají v úctě ani cizího majetku.

Vy, nejmilejší, zamilujte si křesťanskou spravedlnost! Nechávejte, dávejte a prokazujte každému, co mu patří. Znal jsem kněze, který měl ve veliké úctě své rodiče; říkal o nich, že mu nakazovali: Ani špendlík nesmíš si vzíti, není-li tvůj. Starý, slepý Tobiáš nacházel se v nouzi; manželka jeho chodila tkát plátno, a co prací rukou svých získala, přinášela manželu svému. Jednoho dne obdržela darem kůzlátko i přinesla je domů. Ale v Tobiášovi vznikla pochybnost, zda ten, kdo jí je daroval, nabyl ho způsobem poctivým, i řekl: »Hleďtež, ať není ukradeno. Navraťte je pánu jeho! Neslušíť nám jísti, ba ani dotknouti se toho, co bylo ukradeno.« Mnozí z příbuzných a známých jeho posmívali se mu proto, ale Tobiáš zůstal spravedlivým i v utrpení. Ba syna svého napomínal: »Chudý sice život vedeme, ale mnoho dobrého ob-

držíme, jestliže se budeme varovati hříchu.« A jeho důvěra ho nezklamala, Pán Bůh ho neopustil, ale víte, že i zrak i bohatství mu navrátil a dlouhý život v spokojenosti popřál.

»Dávejte tedy všem, co jste povinni; komu daň, tomu daň; komu clo, tomu clo; komu bázeň, tomu bázeň; komu čest, tomu čest.« (Řím. 13, 7.) Pozorujte, jak apoštol vztahuje spravedlnost nejen na věci hmotné, jako dluh, daň, clo, ale též na projevy vzájemné úcty a abych tak. řekl společenského řádu a taktu: komu jste povinni úctou, bázní, prokazujte mu úctu, bázeň atd. Buďte tedy ke každému spravedlivi! Děti buďtež k rodičům uctivy, laskavy, vděčny, poslušny! Rodiče buďtež o děti pečlivi, starostlivi; páni neutiskujte svých služebných, nezkracujte jich! Ale i služebníci buďte k pánům spravedlivi: buďte vlídní, ochotní, práci svěřenou svědomitě konejte! Pak bude Bůh a jeho svaté požehnání s vámi po celý rok.

A konečně vybízí apoštol, abychom

III.

zbožně živi byli. Zbožnost třeba bráti v dvojím smyslu. Ten, kdo s Bohem rád rozmlouvá, kdo s Bohem často se stýká na modlitbách, nazývá se zbožným. Člověk jistě hříchu se neuchová, ani k spravedlnosti nedospěje, ani se ve spravedlnosti neudrží bez milosti boží. Milosti boží však lze dosíci modlitbou Spasitel to dosvědčuje: »Otec váš nebeský dá ducha dobrého těm, kteří ho prosí,« (Luk. 11, 13) a sv. Pavel: »Pobožnost jest ke všemu užitečná, majíc zaslíbení nynějšího života i budoucího.« (I. Tim. 4, 8.) Prosby pobožného vyslyší Pán již v nynějším životě a odmění ho v budoucím. Modlitby své nemá člověk konati jen soukromě, doma, ve svém pokojíku, ale též veřejně, společně při službách božích, při posvátných průvodech.

Ale ještě v jiném smyslu třeba bráti slovo »pobožnost«. Pobožný není člověk již tím, že své modlitby koná, ale kdo zásadami náboženskými stále se řídí. Jeho život jest pak ovšem modlitbou ustavičnou. To chtěl hlavně Spasitel, když řekl: »Potřebí jest vždycky se modliti a neustávati.« (Luk. 18, 1.) A dle něho nařizuje sv. Pavel Thessalonickým: »Bez přestání se modlete!« (I. Thes. 5, 17.) Máme neustále Boha na paměti míti a jemu všecko své myšlení i skutky, radosti i žalosti obětovati. Kdo tak činí, zasvěcuje celý svůj život Bohu a Bůh jest opravdu s ním, neboť tak milou obět rád Hospodin přijímá.

Když umíral jistý fráter jesuitský, který býval v klášteře krejčím, dal si na smrtelné lože podati jehlu, a když mu ji podali, políbil ji a řekl: »To jest můj klíč do nebe.« Chtěl tím říci: Jakoukoliv, i tou nejobyčejnější a nejnižší prací může se člověk státi světcem, jen když ji koná z lásky k Bohu, obětuje-li vše, co činí, svému Pánu Kdo si zvykl tak činiti, toho život jest ustavičnou bohopoctou, ustavičnou obětí, takový člověk jest opravdu zbožný. Stavte tedy, nejmilejší, Pánu Bohu v srdci svém chrám;

na oltáři jeho obětujte každodenně své úmysly, své řeči, své skutky, své radosti i své utrpení — pak i vy budete pobožně živi, a Bůh vás neopustí, ale bude strážcem vaším, kamkoliv půjdete.

* * *

Stojíme na prahu nového roku. Co nám přinese? Nevíme. Samé růže to jistě nebudou. Ale to přece víme jistě, že »kdo se Boha nespustí, toho Pán Bůh neopustí«. Tato slova, jež lidová moudrost vpravila v přísloví, jsou učením církve. Na sněmu tridentském stanoveno, že »Bůh neopouští těch, které svou milostí ospravedlnil, jestliže nebyl dříve sám od nich opuštěn«. A i kdyby se člověku zdálo, že pod tíhou různých životních ran klesá a že Bůh na něho zapomněl, není tomu tak a ten člověk jest na omylu, ovšem však jen tehdy, jestliže Boha miluje a počestně, spravedlivě a pobožně žije, neboť »milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému«. (Řím. 8, 28) Učiňte tedy vy se své strany vše, čeho je třeba, abyste s Bohem spojeni byli a spojeni zůstali; pak zajisté bude Bůh s vámi. A jestli Bůh s vámi, kdo proti vám? Hleďte, abyste se s ním často spojovali ve sv. zpovědi a ve sv. přijímání. Pak tím jistěji můžete očekávati, že Bůh bude strážcem vaším, a to nejen v tomto nastávajícím novém roce, ale že bude s vámi po celý život, zejména však v hodinu smrti. Amen.

R. S.

Nový rok.

Duch Kristův budiž v novém roce duchem naším!

»A svět pomíjí i žádost jeho, ale kdo činí vůli boží, zůstává na věky.«
(Ep. sv. Jana 1. k. 2. v. 17.)

Hodiny ve světnici každou chvíli hlásí, že minula života píď, ale když na božích hodinách otočí se země kolem slunce, ani nejmenším tlukotem se neoznámí, že rok minul. Jde tiše, ale jistě. »Těkavá léta táhnou kolem nás a já jdu cestou, kterou se už zpět nevrátím.« (Job. 16. 25.) Církev sv. shromažďuje své v ten den kolem oltáře a kazatelny, aby jim pravdu věčnou hlásala, jak ji vyřkl miláček Páně slovy textu: »Svět pomíjí i žádost jeho, ale kdo činí vůli boží, zůstává na věky.« Dvě pravdy jsou vyjádřeny větou Miláčka Páně: Pomíjejícnost a nepomíjejícnost. Vidíme pomíjejícnost světa každým okamžikem, nepomíjejícnost však věříme. Dva světy nás obklopují: viditelný a neviditelný a oba jsou skutečné stejnou měrou.

Ten viditelný však mívá na nás přirozeně větší působivost než neviditelný, přítomnost více působí v nás než budoucnost; proto třeba často připomínati si to věčné, byť bylo teď neviditelné. To jest, co nás celý život musí říditi: Spravedlivý živ jest z víry, a to jest také mé přání novoroční vám, aby každý z vás

byl pln smyslu Páně, tak smýšlel ve všem svém jednání, jak Pán chce, abychom pro přítomné nezapomínali na budoucí, pro viditelné nezapomínali neviditelných, pro časné věčných.

Toť jest moudrost křesťanská pro přítomnost i pro budoucnost.

Pojednání.

Církev sv. začíná nový rok se slavností Páně. On jest začátek a konec, on jest sprostředkovatel a dárce veškeré milosti a krásy. S ním začínáme, abychom též s ním skončili.

On však jest naší spásou, když mysl jeho bude naším pravidlem. V čem leží tedy smysl Páně, v čem mysl křesťanská? Jaký má názor na svět a vše, co jest v něm? Jakou si dává odpověď na otázku o všech povinnostech? Které jsou jeho zásady či pravidla životní, jakou má naději? Odpověď na to jest nekonečně důležitá. Podle té odpovědi se poznává, zda smysl člověka jest křesťanský či není. Já chci vám odpověď dáti k té otázce, který jest smysl Páně, abychom v novoroční den se zpytovali, zda jest smysl Páně v nás. To jest, co věčně bude trvati: Pravda Páně trvá na věky.

První z těch zásad jest, že člověk patří zcela Bohu a na Bohu docela závisí, jak to sv. Pavel pohanům v Athenách vykládal, že v něm jsme, se hýbáme a žijeme, a jako jest Bůh příčinou našeho žití, tak jest cílem našeho života. Od Boha stvořen jsem a pro Boha jsem. To jest odpověď jasná na otázku, odkud jsem na světě a kam jdu. Jiní si dávají množství odpovědí vytáčivých a spolu nejasných a hloupých. Krátký a jasný jest smysl Páně: Bůh mne stvořil, a stvořil mne, abych se s ním vždy radoval.

Druhá odpověď jest na otázku o účelu našeho života. Člověk křesťan ví, že má zde na zemi úlohu a poslání, které mu dal Bůh — a sice plniti vůli boží, která jest věčná a nezměnitelná. V tom že leží také známka našeho budoucího života, jak jsme zde plnili tu vůli boží. Věčná radost, věčný žal, nebe a peklo jsou dva výsledky, k nimž musí dojíti právě dle toho, jak plnil vůli boží; zda ji přijal, či proti ní se bouřil.

Mysl křesťanská odpovídá také na otázku o Ježíši Kristu, a sice odpovídá tak, jak sv. Petr odpověděl Pánu: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.« Proto béře jeho slovo za měřítko všeho svého jednání, ve slovech, myšlenkách i skutcích, jeho boží slovo jest mu cestou, světlem, životem, aneb, jak praví sv. Pavel: »Žije z víry.« Nikdy nemůže zapomenouti, že patří Bohu, závisí na Bohu a žije v Bohu a pro Boha, a činí vůli boží zákonem svého života.

Z toho jde také, že křesťan vidí ve všech svých příhodách a nehodách příležitost Bohem mu danou, aby ukázal svou lásku a oddanost k Stvořiteli a Pánu v nemoci a ve zdraví, v bohatství a chudobě, v práci a odpočinku, v krátkém i dlouhém životě. Ve

všech okolnostech vidí prostředek, který mu může sloužiti k životu věčnému. Jak důležitý to názor na život!

Jak krásné novoroční přání mé k vám, abyste smyslem Kristovým dívali se na vše, co vám v tomto roce dá boží láska a prozřetelnost! Takto když se díváme na život se všemi jeho příhodami, mají všecky světlý okraj kolem sebe, kdyby byly sebe smutnější a těžší. Jak veliké štěstí by to bylo pro vás, milí posluchači, když by tento smysl Páně byl novoroční dar, který jste si vymodlili!

Malé i veliké příhody jsou stupínky, po nichž vystupujeme k Bohu aneb sestupujeme od něho.

Lidská mínění o životě jsou tak měnivá jako všecko na světě. Kdo se toho přidržuje, bloudí, těká, zmýlí se.

Za tento dar víry živé, dle níž soudíme a zíráme na svůj život, nemůžeme Pánu Bohu dosti děkovati a si jej vážiti; jak mnoho síly a milosti jest v něm, nemůžeme hned pochopiti jako spíše zkusiti. Smysl křesťanský zírá na tento život jako na přechod, na cestu k domovu, na školu, kde si připravujeme prázdniny, na nováčkování před složením slavného slibu, na boj před vítězstvím. Patří na to pomíjitelné jako na semeno věčnosti. To je ten základní rozdíl mezi názorem křesťanským a novopohanským. To měnivé a nestálé jest mu prostředkem k věčnosti, a s toho stanoviska se dívá na vše, jak je vyjádřeno slovy mnohých světců: »Pro věčné, ne pro pomíjející jsme stvořeni.« Všecko, co jej obklopuje, není jeho cílem, ale prostředkem k cíli. Cílem jest Bůh a vše ostatní pomíjejícím prostředkem k cíli. Mysl nekřesťanská zírá jen na věci jej obklopující a dále se nenese, a proto ztrácí vše. K tomu se nesou slova Páně: »Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a na své duši zkázu trpěl.«

Tento smysl Páně je to »jedno«, jehož jest nevyhnutelná potřeba. Je tento názor naším názorem? Či máme jiný názor?

Mnozí, přemnozí mají jiný názor a nežijí ani z víry, ani pro Boha, ani pro věčnost. Zajdou pomíjitelnými věcmi a minou se s cílem věčným: s Bohem.

Nyní tedy obraťme zrak svůj k tomu, zda mínění většiny a veřejné jest smýšlení křesťanské. Není-li, abychom se měli dosti na pozoru. Jak se dívá na svět valná část hlav v přítomnosti? To mínění jest tlumočeno: v tisku, v knize, v divadle, v půjčovně knih. Jak smutný to obraz!

Zeptejme se v půjčovnách knih, které knihy mají nejvíce čtenářů a které se nejvíce hltají. Tu se nám odpoví, že největší odbyt mají věci — nečisté, nízké, sprosté.

Smyslný člověk (dle sv. Pavla k Řím.) nemůže chápati věcí božských, protože jsou mu bláznovstvím. Odtud se vysvětlí tak mnohý a prudký odpor. Tady můžete dobře se zpytovati, zda jest duch váš Kristův či proti Kristu. Francouzský spisovatel Alex. Dumas pravil k svému posluchačstvu pařížskému: »Jediné knihy, které činí sensaci, jsou knihy špatné.« Totéž může se říci posluchači českému, že v našem lidu největšího odbytu nalezne kniha špatná.

Smutný to zjev, svědčící, jakého ducha jest většina čtoucích hlav. Jiný kritik moderní praví: »Moderní povídka a divadelní hra béře nevěru za svůj text . . . a ničí život národa.« Jak málo jest ducha křesťanského v tom, čím se křesťanský lid baví!

Podobně jest s druhým výrazem mínění veřejného: s tiskem denním. Noviny jsou jako ruka na tepně nemocného. Vycitují, co si publikum přeje, a podle toho píší. Co zvědavé publikum hltá, to se mu zcela po obchodnicku předkládá. Kdyby bylo více smyslu křesťanského ve čtoucím publiku, bylo by také více křesťanského ducha v časopisectvu.

Po čem jest poptávka, to se vyrábí. Je to smutné svědectví pro ducha obecenstva, co všecko za časopisy má v rukou a v rodině bez uzardění. Jest proto povinností vážnou těch, kdož praví o sobě, že jsou křesťany, odkládati a odstraňovati z domova svého ty hanebné listy, které mají pro nejsvětější věci jen nízké úsměšky hloupých, nemyslících lidí.

Je to k nepochopení, kterak může křesťan předplácet a míti v rodině knihu a list, který zřejmým rouháním toho, co vyznává. Přejde doba, kterou Bůh člověku dal, a bude těšiti nás jen to, co jsme pro boží čest a slávu vykonali, vytrpěli, promluvili. Přechází svět a žádosti jeho, ale ten, kdo konal vůli boží, bude trvati na věky. Ty zvrhlé choutky přejdou jednou, ale Bůh potrvá jako odměnitel všech věrných.

Nyní učiňme rozvahu novoroční o našem smýšlení, zda jest dle Ježíše Krista, či zda jest jen dle světa a žádostí jeho. Jsme si vědomi jasně a určitě, že jsme živi pro věčnost? Nebo se nás zmocnila ta moderní choroba, která se tou otázkou nechce obírati a vyhne se jí? Zdaž jsi přesvědčen, že v tobě jest v těle smrtelném a pomíjejícím též nepomíjející duše? Jest péče o ni první tvou starostí?

My jsme příliš lehkomyslní v nejvážnější věci sv. náboženství. Mnozí se uspávají domněnkou, že náboženství jest věc citu, jiní myslí jako pohané, že jest bájí, v níž něco pravdy, ale také omylu, jiní pak zahazují je jako věc padělanou a lidskou. Však Ježíš Kristus není ani bájí, nýbrž holou a pouhou skutečností, na níž ničeho změniti nemůžeme. Sv. náboženství je taková skutečnost jako slunce na nebi a požadavky jeho jsou tak nevyhnutelné jako vzduch k dýchání a jako voda k pití. Mnozí, ach, mnozí žijí, jakoby k věčnosti se neblížili. Jsou jako ten plavec nad vodopádem Niagary, plovoucí v člunku a ve spaní klidně a bez starosti o to, že se blíží k vodopádu, který s výše 101 m. za obrovského hukotu všecko živé pádem svým pohřbívá. Tak teče čas náš jako voda Niagary (t. j. »hřmění vod«), napřed tiše, hravě, kolébavě a pak v okamžiku srázně. Běda plavci, který včas nedal si práci dáti směr jiný, než jak jej tiše unáší mylný, klamný, zhoubný proud. Jsme jako lehkomyslný plavec nad vodopádem niagarským, který bezstarostně spal, ač všichni na břehu vidoucí trnuli hrůzou nad jeho lehkomyslností. Tak nad naší lehko-

myslností žasnou andělé boží, žasnou svatí, žasne rozum nepředpojatý a svědomí neuspalé.

Proto zkoušejme se, jaký jest smysl náš ohledně tak důležité věci jako jest sv. náboženství.

My se v těch věcech božích a věčných neradi zkoumáme z dvojí příčiny. Předně je to zkoumání neb zpytování sebe ohledně našich povinností k Bohu a věčnosti, věc velice nemilá Dvě věci člověk nemůže spatřiti tak, jak jsou: Boha v jeho svatosti a sebe v jeho vlastních chybách a hříších. Svatost boží nás překonává a hříšnost naše nás děsí. Nemáme dosti odvahy dále patřiti na Boha nejsvětějšího a na sebe hříšného. Obé jest nemilé nám. Jestli chvíli se zadíváme, už se odvracíme s nelibostí. Dluhy a hříchy člověk nerad počítá. Jest jako muž v epištole sv. Pavla: »Jenž se vzhlédl v zrcadle a hned zapomněl, jaký by byl.« Sebe zpytovati raní naši sebelásku, a proto člověk raději opomíjí sebe zpytovati ohledně povinnosti k Bohu, k sobě a bližnímu.

To jest příčina, proč tolik lidí zapomíná na svou největší povinnost k Bohu, k sobě a bližnímu. »Někdy jindy o tom, jen teď ne,« to jest výmluva. Proto tolik lidí nedbá náboženství a jeho příkazu, že by svou sebelásku a domýšlivost musili uraziti a překonati, proto raději odloží zpytování sebe.

Druhá příčina, proč tolik nedbáme povinností k Bohu je ta okolnost, že sebe poznati jest jedna z nejtěžších věcí. Boha poznati a sebe jest nejtěžší.

Srdce lidské jest obraz boží. Bůh sám je tajemství a duchovní život našeho srdce je též obraz tajemství. Ono se samo schovává před námi se svým životem, jako krev v srdci se svým oběhem.

Ona obíhá a my o tom ničeho nevíme. Stále duše naše jest v pohybu, buď k Bohu, buď od Boha, a není si toho ani vědoma, jako ničeho necítíme o oběhu krve v těle našem. Myšlenky v naší hlavě jsou tak mnohé jako hvězdy na obloze, a hnutí našeho srdce jest jako vlny vody, vůle naše jest nestálá jako vítr. Proto sebe poznati jest obtížné a člověk rád se této úlohy zbavuje a nechá se unášeti svým snům, domněnkám a bludům, na místě aby dle Boha se snažil zříditi život svůj.

Náš život jest výsledek naší víry o Bohu. Co věříme, to jsme. Jestli však jsme se přichytili bludu pro jeho pohodlnost a lichotivost, zahyneme. Jdeme cestou, kterou zpět se už nevrátíme. Proto přeji vám: Sebepoznání upřímné a nelíčené v tomto roce, zejména ve svátosti pokání, abyste se naučili konati vůli boží a zůstali s Bohem na věky. Amen. *Fr. Vaněček.*

Nový rok.

Krátké výklady evangelií.

Upravil Jos. Staněk

Dnešní sv. evangelium vykládá nám, kterak Pán Ježíš zákonu obřízky se podrobil a nazván byl Ježíšem, t. j. Spasitelem. Z obojího tajemství můžeme čerpati spasitelná naučení.

V obřízce své učí nás Kristus Pán poníženosti. V jeslích chtěl Spasitel býti považován za člověka jiným rovného. Obřízce pak se podrobil, jakoby hříšný byl, ač hříchu nikdy se nedopustil. Bylať obřízka ustanovena k očištění od hříchu.

Kristus se tak ponižuje, že podobu hříšníka na sebe přijímá a z lásky k nám pokorně snáší, aby za hříšníka považován byl. Nám všem hřích vlastní jest; ale jak těžce neseme, když nám hřích a nepravost někdo vytýká! A děje se nám nějaká křivda, když se o nás praví, že hříšni jsme? Člověk těžkou nemocí stižený neřekne přece, je-li moudrý, že jest zdráv!

My jsme plni hříchů — nemocí to duše — a za zdravé chceme považováni býti. Učme se proto z lásky Ježíše Krista, abychom potupu, pohanu a pomluvu trpělivě snášeli. Sv. Augustin nás k tomu nabádá slovy: »Ať se stydí pyšným býti člověk, pro kterého sám Bůh poníženým učiněn jest.« Sv. Angelo de Fulginio praví v tom směru: »Jedním ze znamení, dle nichž může člověk poznati, je-li v milosti boží, jest: když se nad žádného nevynáší a ničím nechlubí, ale vždycky se ponižuje.« (Bolland. 4. Jan fol. 214.) Podobně učí sv. Jan Climacus: »Jestliže z celé duše své věříme, že všichni ostatní lidé jsou lepší než my, tu teprve věřiti můžeme, že nejsme daleko od milosrdenství božího.«

Nazváno jest jméno jeho Ježíš. Není-li pravda, duše má, jak Ježíše jmenovati slyšíš, tu ti vždy připadá, že Ježíš jest nejvyšší král, nejlaskavější otec, nejlepší učitel, nejvěrnější přítel. Ale pověz, duše má, když Ježíše za svého krále uznáváš, proč se nebojíš, proč ho den ze dne svými hříchy urážíš? Je-li otec tvůj, proč ho nectíš? Je-li mistr a učitel tvůj, proč ho neposloucháš, jím se neřídíš? Je-li nejvěrnější přítel tvůj, proč se ho nedržíš? Zeptej se srdce svého a to ti poví, koho miluješ. Kde jest srdce tvé, tam jest i poklad tvůj a láska tvá. Dychtíš-li jen po bohatství, po rozkošech, propukáš-li v hněv a pomstu, když se ti škoda stala: potom Ježíše nemiluješ. Potom Kristus ti právem může výtky činiti slovy Písma: »Kterak pravíš, že mě miluješ, když srdce tvé není se mnou!« (Soud. 16, 15.)

Když slovo Ježíš slyšíš, nabýváš vždy naděje ve spasení, neboť Ježíš je tolik, jako Spasitel. Proto přišel Ježíš, aby tě spasil. »Aby svět spasen byl skrze něho.« (Jan 3, 17.) »Ach, těšte se, hříšní,« volá sv. Augustin, »vezměte milosrdenství. Milosrdenství Páně plna jest země. Zapotřebí jest jen, abys sobě nabral.« (Aug. en. 3. in psal. 32.)

Faverius, velmi nábožný převor řádu kartusiánského, byl ve smrti trápen velikou bázní. Vykonal sice náležitě sv. zpověď, ale pořád se mu zdálo, že ji nevykonal řádně. »Ach, jak se mnou bude!« vzdychal bolestně. V tom se mu zjevila blahoslavená Panna Maria, držíc Ježíška v náruči a potěšila ho řkouc: »I proč se tolik obáváš věčnosti? Toto milostné pacholátko všecky hříchy tvé ti odpustilo.« Zjevení to svěřil Faverius příteli Humbertovi. Na to jal se modliti litanie.

Při slovech: »Všichni svatí a světice boží«, ukazuje prstem, řekl: »Všichni svatí a světice boží, kteří jste zde, orodujte za nás,« načež klidně v Pánu usnul. (Nedas in annis Pueri Jesu, hebd. 12.)

Ach, nejlaskavější Ježíši, který jsi chtěl obřezán býti, když se ti naplnilo dní osm, ač jsi očištění nepotřeboval! Mně se naplnilo již mnoho let, ve kterých tebe urážím, duši svou poskvrňuji. Mám nejvyšší čas, abych se polepšil a očistil. Ježíši, jedinou kapku krve přesvaté popřej mně k očištění z mých hříchů! Ramenem svým mě posilni, abych více neklesal.

Já lituji všech hříchů života svého a nechci jich páchati více. Ó Ježíši, buď mým Ježíšem — Spasitelem v životě, buď mně Ježíšem i ve smrti. Amen.

Sv. Tři králové.

Rozum nás vede nutně k poznání Pána Boha.

Viděli jsme hvězdu jeho na východě
a přišli jsme poklonit se jemu.
(Ev. sv. Mat. 2.)

Šťastní vy králové, které tak zázračným způsobem dobrotivý Bůh přivedl k poznání Pána Ježíše! Tak volá mnohá duše si. Však slyšte, že každičká duše jest král, jehož Bůh vede k poznání sebe, ale ne každá duše následuje, jako následovali sv. tři králové. Každému z nás svítí hvězda, která nás vede k poznání Boha, a když ji následujeme poslušně, přivede nás ještě k hlubšímu a většímu poznání Boha za pomoci sv. zjevení.

Která je to hvězda, jež svítí každému člověku přicházejícímu na tento svět, aby nutně a jasně poznal Boha Tvůrce a mnohé dokonalosti jeho? Hned vám odpovím. Je to rozum váš, který jako hvězda vzácná, dokud svítí a není zastřen mnohou vášní, jasně a nutně vás vede k Bohu.

To jest předmět dnešního rozjímání, které jest proto nutné, že užívání rozumu zhusta jest převrácené a vede ku převráceným koncům. Už sv. Písmo nám k výstraze praví: »Pošetilých jest počet nekonečný.« Oni neužívají toho přirozeného božího světla v nás přirozeně, nýbrž nepřirozeně, falešně a pokrytecky a pak se staví, jakoby rozum jejich je nevedl k Bohu. Je to, přátelé drazí, zjevným naším článkem, prohlášeným na koncilu vatikánském: »Že Bůh — začátek a konec všech věcí — přirozeným světlem lidského rozumu ze stvořených věcí na jisto poznán býti může.« (Vat. C. Ses. 3. h. 2.)

Pro dnešní rozjímání beru tedy toto přirozené světlo rozumu za východiště a ukážu s pomocí boží, že Boha už pouhým rozumem poznati můžeme, a sice I. pozorováním sama sebe a II. pozorováním věcí kolem sebe.

Pojednání.

I.

Boha poznati můžeme pozorováním svého »já« či sama sebe.

1. [— Odkud a kam? —] Člověk jest svět v malém. Jako ze světa stvořeného můžeme poznati Pána Boha, tak také ze svého »já« toho malého světa v nás. Vezmi člověka jak jest a taž se po původě jeho: Odkud jest, kde jest příčina jeho? Tu ti to přirozené světlo dává určitou a jasnou odpověď: Ty nejsi sám sebou, nýbrž od jiného. Ty zde nejsi od věčnosti, nýbrž teprve v čase a na čas. Po čase odejdeš odtud jako z divadla, na němž jsi úlohu hrál. To si musí odpověditi jeden každý člověk o sobě. Nejsem a nikdo není z lidí nestvořen, a též není nikdo svým vlastním tvůrcem, a tak i člověk první není ze sebe a není od věčnosti, nýbrž v čase. Jen blázen pošetilý by mohl o sobě tvrditi, že jest bez příčiny, neb sám ze sebe.

2. [— Změny v nás si pamatujeme. —] Já a každý člověk se rozpomíná, jak byl mladý, jak rostl, jak přibíral na síle a na vědomí, jak denně se měnil, jak nemoc mu vzala sílu, jak přešel v mládence, muže a starce, on ví a určitě a jasně ví, že jdou jeho síly ke konci, a vidí též, že rodiče jeho zašli, přátelé pomřeli, že jest zde jen na čas, na cestě, na pouti a že zde na zemi vlastně jiného domova hledáme.

3. [— Tutéž změnu vidíme kolem sebe. —] Týž zákon vidíme u ostatního tvorstva, ať živého ať mrtvého: skála se rozpadá, strom usychá, bylina uvadá. Kolem sebe vůbec nevidíme nic, co by nemělo nějakou příčinu, protože jest vše na čas Jeden jest na věky: ten nemá příčinu mimo sebe a jest bez proměny. Ten život ve mně: myšlení, cítění, vědění, chápání má příčinu nějakou mimo mne, zkrátka, ten život ve mně má svou příčinu. Na jeho vysvětlení si různí pošetilci, kteří si přikládají jméno filosofů, sestrojili mnohé báchorky, které přirozený rozum musí zamítati jako bláznovství, jako že se život zde na světě vzal náhodou, že sem byl zanesen z jiných planet, že vyvinul se v prašlemu v hlubinách mořských a pak se vyvíjel, až přešel v člověka atd. — to jsou báchorky lidské. Rozum přirozený mne vede k tomu, že příčina toho života ve mně jest, a musí býti daleko lepší a mocnější než jsem já, a že myslí lépe než já, a volí nekonečně lépe než já.

4. [— Pět věcí mluví pro rozdíl člověka Bohem stvořeného. —] Pozorování tohoto našeho »já« nutně vede nás k poznání božímu. Člověk dle jedněch jest prý zvíře, neb opice, poněvadž kosti některé jsou si podobny. Jaké to bláznovství! Předně, kdo způsobil to, že se proměňuje tvor jeden nižší v druhý vyšší? Kde jest příčina, která to působí? Toť by byla otázka, kterou zodpověditi nelze. Za druhé: Kostra má býti důkazem podoby, a daleko důležitější rozdíly a více rozdílů se pomíjí. Tu jest na prvním místě řeč, ten tajemný výkon lidský, hádanka nezodpověděná, jíž vyjadřuje člověk přítomné, minulé a budoucí a jiným je sděluje.

Odkud jest? Kdož rozumu užívají přirozeně, přicházejí k poznání Boha, jak mnozí zpytatelé nám praví.

Druhý rozdíl jest myšlení, opět nové nevysvětlitelné tajemství, z něhož tolik dobrého pošlo. Odkud jest? Kde jest jeho příčina? Bůh dal ten zákon myšlení do nás, aby jím nad všechno pozemské tvorstvo byl člověk povýšen a vyzbrojen.

Třetí jest duch umění, z něhož pochází tolik krásného: stavba, malba, hudba atd. Zpěv při mši sv. je tvorbou jeho, obraz dílem jeho.

Za čtvrté pořádek, jejž poznáváme, zákony, které vidíme, ty všechny nás vedou ku Pořadateli a Zákonodárci a vedou nás určitě a jasně.

Za páté naše svědomí, které nám dává poznati, co pravého a dobrého jest, a co činiti máme, to nás vede ku poznání zodpovědnosti, a soudce, jenž jest mimo nás.

Těchto pět hvězd v nás vede nás k tomu, že sami ze sebe, svým přirozeným, od Boha pocházejícím světlem, poznáváme Boha tak určitě, že nikdo není bez veliké viny, kdo jej nepoznává. Proto vším právem praví sv. apoštol Pavel (k Řím. 1. 20.): »že nemohou míti výmluvy«, že Boha neviditelného nepoznali, protože, což u Boha jest neviditelného, to jasně ze skutků jeho poznáno býti může, a to ještě jasněji, než pozorováním sebe, svého »já«, myšlení a bytí člověka. To jest předmět dílu II.

II.

»Nebesa vypravují slávu boží a dílo rukou jeho zvěstuje obloha,« tak Žalmista XVIII. 1. Ta hvězda rozumu v člověku nutí ho k poznání Boha.

1. [— Vše má svou příčinu přiměřenou. —] Poněvadž všecko kolem mne má přiměřenou příčinu, a každá travička má seménko a každý ptáček svůj zárodek, a každý padající list má svou příčinu proč padá, tedy i to vše kolem mne což jest má svou přiměřenou příčinu, ať ji vidím neb nevidím, ale jistě a určitě ji poznati mohu. Kde vidím pořádek, nutně vím, že jest pořadatel, a kde jest plán, nutně musí býti, kdo plán udělal. To mi praví rozum — ta přirozená hvězda, která mne vede k Bohu, jako ta jiná vznešenější a tajemnější hvězda vedla tři krále k jeslím Pána Ježíše.

2. [— Důvod hodinářský. —] Někteří z velikého počtu pošetilců nazvali ten důvod, že vše má svou příčinu (Palleyův důkaz) — důkazem hodinářským, jakoby na potupu jeho. Ale nazývejte si jej, vy moudří, jak chcete, ono jest v něm rozumu zdravého více než ve všech knihách bláhových mudrců. Ten hodinářský důvod zní takto: Vidíme-li hodiny, jak pravidelně jdou, ukazují přiměřeně čas, a vidíme soustavně zhotovená kolečka, nutně soudíme, že ten, kdo je zhotovil, musil býti rozumný člověk a že při tom myslil a že byl rozlišný od hodin. Hodiny že dokazují zručnost a bystrost hodinářovu, byť bychom jej ani neviděli, neznali a o něm ani ne-

slyšeli (jako jsme neviděli na př. stavitele orloje staroměstského). Poněvadž tělesa nebeská jsou tak pravidelná v pohybu, že čas dle nich se nejpřesněji určuje, na jisto soudíme, že jest bytost, která jest docela jiná, než je ten hmotný, viditelný svět — jako jest hodinář jiná bytost než hodiny. Hodiny mrtvé jsou — hodinář živý, hodiny bez vůle, ale hodinář měl úmysl i plán i sílu a důvtip. To je tak jasné a určité, že nemůže býti bez viny, kdo ve světle této hvězdy určitě a jasně není přiveden k poznání Boha, jejž neviděl, neslyšel, ale přece uznati musí.

3. [— Rozumářský důkaz. —] Jestli potupně nazývají pochopitelný tento důvod »hodinářským«, čím nazvati báchorky bláznů, kteří si hrají na moudré, totiž že rozličným proměňováním se maličkých částeček vytvořil se během času svět sám sebou bez plánu a bez tvůrce! To je takový rozum, jako že tento kostel přemícháním cihel a písku a barev povstal sám sebou, aneb že toto evangelium zde přehazováním liter samo sebou náhodou se utvořilo. Kde jest více rozumu: v hodinářskem důvodu či rozumářském? Při prvním rozum nás vede k poznání Boha, při druhém jest rozum veden — k bláznovství. Proto také Písmo svaté nazývá podobné mudrce — blázny, pošetilci, bláhovými. Jeremiáš (9. 23.) krásně dí: »Toto praví Hospodin: Nechlub se moudrý v moudrosti své, aniž se chlub silný v síle své, aniž se chlub bohatý v bohatství svém: ale v tom nechť se chlubí, kdo se chlubí, že ví a zná mne, že já jsem Hospodin, a kterýž činím milosrdenství a soud i spravedlnost na zemi: neb ty věci líbí se mně, praví Hospodin.«

Toť důkaz zdravého rozumu, znáti Boha Stvořitele. Zdravý rozum skutečně k němu vede. Jen chorobný rozum, zastřený buď šílenstvím, buď vášní, může pak k jiným důsledkům přicházet, však ta přirozená hvězda, Bohem tobě do duše daná, vede tě jistě, určitě ku poznání Boha. Ovšem se stane, že rozum zešílí v mínění svém někdy a že o něm lze říci, co praví Isaiáš (1. 3.): Zná vůl hospodáře svého a osel jesle pána svého, a Israel pak mne nepoznal a lid můj neporozuměl.

Zjevením Páně pohanům se nazývá dnešní svátek, poněvadž Bůh nadpřirozenou cestou zdokonalil přirozené poznání dobrých, svědomitých pohanů. Tak každá duše, ať pohanská ať křesťanská, užívá-li světla této hvězdy, nutně přichází k poznání Boha, a kdo tvrdí opak, sebe obviňuje.

4. [— Důkaz tesařský. —] Ti ubozí filosofové, kteří chtějí jen to uznati, co vidí, a lépe řečeno, co chtějí uznati, tropí si posměch z přirozených důsledků rozumu, asi tak jako blázni někdy se smějí těm, kdož nejsou. Oni dali též potupné jméno důvodu, který uvádí sv. Pavel (Žid. 3. 4.): »Neboť každý dům jest od někoho vystavěn: kdo pak všecky věci stvořil, jest Bůh.« Co jest rozumnější, uznati stavitele tohoto kostela aneb se smáti tomu, kdo tvrdí, že byl postaven dle určité míry a plánu a včas dokonán, aneb to popírati?

Tu jistě člověk užívající rozum musí říci totéž, co napsal

Bacon (o bezbožectví): »Spíše bych přijal všechny povídačky bájek, talmud a koran, než bych přijal, že budova světová jest bez ducha.« (Manning, Rel. viat. 19.).

Ono nebylo nikdy dobře smáti se tesaři — jak nám vypráví dějiny o Julianovi Apost. — ani tesařskému důvodu.

5. Přirozená hvězda rozumu nás nutně vede k poznání Boha, když se díváme na účelný pořádek kolem sebe ve všem tvorstvu. Dejme tomu, že by ses ocitl na poušti — zcela bez lidí, ale našel bys tam hromádky srovnaných koulí dle pořádku: 4 v jehlanci, 5 v jehlanci, 7 v jehlanci atd., a byly by od sebe v určitých vzdálenostech. Co bys ty soudil? Vůkol by nebylo živé lidské duše. Řekl bys: to ty koule během času se zde tak náhodou nastavily samy od sebe, anebo bys hádal snad, že tam myslící bytost za nějakým neznámým účelem je nahromadila? Kdo by byl dle rozumu přirozeného pravdě blíž? Odpověď je tak jasná, určitá, že každý z nás by bláznem nazval toho, kdo by jinak pravil.

Vidíš, že v každém lístku a zrnu jsou nahromaděny kuličky v různém počtu a jakosti, ale tak důmyslně, že žádný člověk nemůže se o něco podobného pokusiti, uznáme při tom účel a úmysl myslícího pořadatele, který zákon dal vodě a zemi a slunci a vzduchu a zrnu atd., a že za jistým cílem jim ten zákon dal.

[— Konec. —] Já musím ustati v důvodech dalších, poněvadž jistě přirozený váš rozum, nezastřený vášní, dospívá k přesvědčení, které jest vyjádřeno v koncilu vatikánském, v listech sv. Pavla, i v každé mysli lidské, že rozum lidský určitě a jasně poznati musí jsoucnost boží.

Krásně to vyjádřil sir Is. Newton (Optics. B. III): »Začátek hmotného světa musí býti připisován rozumu a moudrosti nejmocnější bytosti věčné, všudepřítomné, která řídí vše svou vůlí všechny části všehomíru účinněji než může duše naše říditi svými pohyby tělo s ní spojené.« K takovému výsledku dospívá rozum lidský.

Teď nastává ovšem vývod další: Když jej poznáváš, pak také musíš jemu sloužiti, jej chváliti, jej milovati, toť jest důsledek nutný. V tom člověk zůstává často pozadu za zvířetem, které jsouc bez rozumu, přece jest vděčno pánu svému a poslušno, kdežto člověk vypovídá zhusta povinnost svou.

Celá řeč měla za účel ukázati vám tu lichotu slov: Co nevidím, nevěřím — a tu pravdu slova, že Bůh nás vede k poznání jeho tím zázračným světlem rozumu, který jako hvězda nás vede k Ježíši Kristu. Ó veď nás sladké milé světlo k Bohu blíž a k Ježíši Kristu, Synu jeho. Amen. *Fr. Vaněček.*

Na den sv. Tří králů.

Svědomí člověka.

A aj hvězda, kterouž byli viděli na východě, předcházela je, až i přišedši, stála nad místem, kdež bylo dítě.
(Sv. Mat. 2. v. 9.)

Cesta, kterou přivedeni byli sv. tři králové k poznání Spasitele, byla milostnou a zázračnou. Bůh zvláštním zjevením poučil je a odměnil bohabojnost jejich. My víme ze sv. víry, že Bůh ty, kdož bez vlastní viny jsou mimo svatou církev, zvláštní cestou vede k spasení. Bůh nám totiž všem do srdce vštípil zákon, který nás vede k Bohu, je to přirozený zákon v nás, který nám hlásá, co máme a co nemáme činiti. My tento zákon v nás nazýváme svědomím, které můžeme srovnati s onou zázračnou hvězdou betlemskou, jež vedla svaté muže k Betlemu.

Hvězda betlemská jest výjimečnou, neb jest podivným seřazením těles nebeských, které upoutalo pozornost sv. mudrců. Svědomí, které každému jest vštípeno Bohem, jest zákonem přirozeným všech lidí, aby je vedlo k Bohu, proto má závaznost velikou a všeobecnou. Vězte, že každý z vás, kdo slyšíte toto slovo boží, i každý z nepřítomných má v srdci svém zákon svědomí, který každého vede k poznání Boha a učí jej, co má činiti a co nemá. Podle toho, jak jdete za ním, buď přijdete k Spasiteli neb nepřijdete. Učení sv. víry o svědomí jest předmětem našeho rozjímání.

Pojednání.

Všechno stvoření boží má ráz svrchovaného pořádku v sobě a nese zřejmé stopy zákona, který stvoření řídí a vede. Ten zákon a řád přiměl už žalmistu Páně, že zvolal (Z. 103. 24.): »Jak velicí jsou skutkové tvoji, Hospodine! všecky věci s moudrostí jsi učinil.« Skutečně všecky věci nám tak svědčí. Chci ukázati na některé. Podíváte-li se za tiché noci na hvězdnaté nebe, vidíte nepřehledný zástup těles nebeských, obrovských, které s neuvěřitelnou rychlostí po tisíciletí pravidelně krouží na dráze, jim od Stvořitele vytknuté, a jedno druhé nepřekáží. To je tak zřejmé, že o tom nikdo pochybovati nemůže. Ten pořádek má na paměti prorok Baruch (3. v. 33.), když praví: »Který vypouští světlo a jde: a volá na ně a poslouchá ho s třesením. Hvězdy pak dávají světlo v strážích svých a veselí se. Zavolány jsou a řkou: tu jsme: a s veselostí slouží tomu, jenž je učinil.« To světlo na nebi má zákon svůj a ten jest týž jako zákon světla na zemi. Je to řád světla.

Takový řád shledáváme v každém stvoření na zemi. V kapce vody — jak jsem jindy kázal — shledáme pod mikroskopem celý svět živočichů a květinek, s jejich údy a orgány, pudy a náklonnostmi. Tyto tisíce a milliony malých i velikých živých bytostí udržují se, rozmnožují dle určitých zřejmých zákonů. Protože ty

zákony jsou pevné a určité, proto se může život jejich zkoumat a poznávat. Z jednoho souditi na druhý zákon v boží přírodě.

Tak jako hvězdy na nebi, tvorové na zemi mají pevný, určitý zákon svůj, tak má i koruna všeho tvorstva — člověk — jistý zákon. Také jemu dal Bůh zákon velemoudrý a veledobrý. Ten zákon v člověku jest jiný než v přírodě ostatní.

Bůh uvádí v pohyb všechno tvorstvo tím, že do něj vložil náklonnosti a pudy, které vedou tvora k jednání, tak že tvor jde nutně bez vlastního vědomí drahou jemu určenou. Člověk přivádí též do pohybu věci, ale jen zevnější silou, jako střelec svůj šíp, ale tvorové ostatní vnitřním zákonem jsou nutně vedeni plniti vůli tvůrce svého.

Člověku dal Stvořitel také zákon, ale zákon, který nenutí, nýbrž který mu cestu ukazuje, k ní povzbuzuje, těší, když jde dle něho, a kárá, když jedná proti němu. Tento vrozený nám všem zákon nazýváme svědomím, poněvadž jsme si vědomi toho, co činiti máme a co činiti nemáme. Bůh dobrotivý proto, že dal člověku rozum a vůli svobodnou, nechce jej nutiti, nýbrž dává mu poznati, co jest dobré a co jest zlé, aby se člověk svobodně a zásložně rozhodnul. O tomto zákoně svědomí v nás nám svědčí všechno lidstvo na světě. Když člověk dospěje tak na rozumu, že rozeznává, pak také se dostavuje bezděky a bez jeho vědomí též zákon o dobrém a zlém. Každá bytost má vrozenou náklonnost k tomu, co ji udržuje a zdokonaluje, a odpor k tomu, co jí škodí. Vlaštovice táhne v cizí kraj, když se podzim blíží, přichází z jara zpět. Má v sobě zákon. Podobně člověk, když dospěl k rozumu, soudí, co jest rozumné a co nerozumné, co dobré a co zlé, a poznává, že má jednati rozumně a dobře, za to však že má se vystříhati nerozumného a zlého, a sice svobodně že se má rozhodnouti.

»Nebuďte jako kůň a mezek, kteří nemají rozumu,« (praví Žalm 31. 9.). To člověk nahlíží sám, když k rozumu dospěl, a poznává, že ten zákon si sám nedal, jako si nedal sám sobě život, ale že mu jest dán od toho, kdo život v něm způsobil a rozum a vůli dal. Dle tohoto zákona pak člověk poznává — zejména když se mu i pomáhá od starších — předpisy mravní, co činiti smí a nesmí. Když rozum dospěl, poznává člověk i Stvořitele a dospívá k tomu vědomí, že jest dobře jej ctíti, milovati a jemu sloužiti, naproti tomu že jest zlé jej nenáviděti, tupiti. Podobně člověk dospívá k tomu, že jest dobře rodiče ctíti a milovati a poslouchati a též poznává zákon v srdci, že i v obcování s jinými jest dobře to dělati, co chceme, aby nám jiní činili a naopak. On poznává ten zákon vrozený v sobě, který obsahuje totéž, co vyjádřeno jest v »desateru«. »Tak béře člověk podíl na věčném zákoně božím.« (Sv. Tom. Aq. S. Theol. 1. 2. 9. 91. a 2.) Bůh od věčnosti uspořádal plán, dle něhož chce všechno tvorstvo přivésti k určení svému. Tvorstvo bez rozumu jde nutně a nevědomky; tvorstvo rozumné svobodnou volbou a zásluhou. O mrtvém stvoření platí: »Chvalte jej nebesa nebes i všecky vody, které

jsou nad nebesy, chvalte jméno Hospodinovo, neb on řekl a učiněny jsou, on přikázal a stvořeny jsou.« Naproti tomu člověk, rozumný tvor, má svobodně chvále boží se oddati a příkaz boží svobodně plniti. Ten zákon přirozený v nás jest všeobecný: nezabiješ, nesesmilníš, nepokradeš, věř, cti, a dle těch má v jednotlivých případech souditi, zda jest něco dovoleno aneb nedovoleno. On ví, že lež jest špatného něco, a proto něco nedovoleného, a ten zákon jest v něm i proti jeho vůli. Všem svítí, třeba by všichni ho neplnili. Jako hvězda betlemská všem viditelna byla, ale všichni dle ní nejednali, nýbrž jen moudří, dobří, svatí tři králové.

Ten zákon svědomí v nás jedná a soudí zcela bez ohledu na nás a odsuzuje a chválí některý skutek přesně dle vůle boží. Ten soud rozumu o mravné aneb nemravné stránce jednotlivých našich skutků jest právě svědomí. On měří a váží naše skutky dle míry a váhy boží. Řekne nám, že to bylo přece špatné, když to i omlouváme, a že něco bylo dobré, třeba bychom to odsuzovali.

Svědomí jest jako hvězda betlemská. Ona svítila napřed a vybízela k cestě duši sv. tří králů. Svědomí naše se ozve, když člověk jest v pokušení podvésti někoho: nemáš to činiti, je to špatné Ono předchází s úsudkem svým před činem každým, třeba bychom jasně vždy si to ani nevzpomněli. Proto je nazýváme »svědomí předcházející«. »Hvězda betlemská předcházela je, až i přišedši, stála nad místem.« Tak svědomí proti všem našim námitkám stojí na svém, co jest vůle boží. Omlouvá se člověk, ale nepřemluví svědomí, stojí na svém po vůli boží. Po skutku jest svědomí soudcem a nazve skutek pravým jménem: dobrým neb zlým. Ono působí radost, když jsme jednali dle zákona jeho, působí zármutek a nelibost, když jsme jednali proti němu Jako sv. tři králové radovali se, když viděli opět hvězdu je vedoucí, tak člověk jednající dle svědomí cítí poklid, který se nedá s ničím srovnati, tak že člověk cítí duševní uspokojení, jak to vyjadřuje sv. apoštol Pavel: »Majíce svědomí své dobré.« »To jest sláva naše, svědectví našeho svědomí (dobrého)« (II. Kor. 1. 12.). Tuto pravdu vyjadřují i lidé celkem lehkomyslní. »Hrozným trestem je, toho svědka a soudce míti dnem i nocí v prsou svých.« (Juvenal Sat. 13. 196.)

Svědomí jest boží hvězda vůdčí a správně a krásně zároveň se nazývá hlasem božím. Vizte, jak sv. mudrci »napomenutí dostavše, jinou cestou vrátili se do krajiny své«. To bylo svědomí v nich. Protože přesvědčeni byli, že je to Bůh, jenž je vede, proto tak věrně šli. Člověk každý má tohoto předchůdce, průvodce v srdci svém. Mnohý jej slyší, jiný se s ním hádá a jiný se mu vzpírá. Marný odpor. Vždy ukazuje k — Bohu. Mučedníci svatí odporovali na výzvu obětovati modlám: Je to proti svědomí, chci raději zemříti, než se poskvrniti.

Svatí králové svému svědomí přinesli veliké oběti. Jistě jejich jednání bylo podivně posuzováno, ale oni přinesli každou

obět. Ten poklid boží lze jen obětmi na naší straně vykoupiti. Známý příklad starce Eleazara to znázorňuje. Přemlouvali jej, aby na oko dělal, že vyplnil vůli krále a jedl zákonem zakázané maso a tak zachoval život svůj. »Nebo ať bych nyní vytržen byl od muk lidských, však bych ruky Vševědoucího ani živ ani mrtev neušel,« uprostřed bolestí pravil: »Pane, kterýž máš svatou (všech věcí) známost, ty víš patrně, že moha od smrti vysvobozen býti, tvrdé bolesti na těle snáším, ale podle duše rád to pro bázeň tvou trpím.« Takých příběhů jsou životy svatých plny. Ony ukazují, jak silný jest zákon svědomí, a že je to něco jiného než výchova a zvyk.

My máme tento napomínající hlas v nás stále. Lid křesťanský ten skutečný zákon nazývá hlasem božím, ne že by to byl hlas, nýbrž že povídá, hlásá a zjevuje nám, co po vůli boží máme konati a co opustiti. Proto jej nazývá sv. Tomáš Aq. pramenem, po němž nám přikázání boží přichází. Sv. Bonaventura ho nazývá poslem božím, který vyřizuje jen to, co přikázáno mu od Pána Boha a nevyřizuje vůli svou, a proto má tak závaznou moc. Chtěj nechtěj — ono koná svůj úřad a předchází, provází a následuje jako hvězda sv. krále.

O tomto zákoně božím, v nás vrozeném, nevypěstovaném a nezděděném, mluví všecko lidstvo všech dob. Upříti se nedá. O něm mluví Písmo sv. na začátku dějin lidských o Kainovi, mluví o něm Řekové a Římané, že je to cosi božského v nás, co tak samostatně soudí naše skutky. Podobné svědectví dávají missionáři o nejdivočejších národech, že i v jich srdci je ten přirozený zákon, s nímž marně se jest souditi. Livingstone v díle »Nové cesty missijní v Africe« (1874. St 242) píše, »že i u černochů jejich pojem o zlém a dobrém neliší se nijak od našeho . . . zlé věci, lež, nenávist, neposlušnost k rodičům, označovány jsou za tak špatné jako krádež, vražda a cizoložstvo. Tak to pokládali dříve než o Evropanech něco slyšeli.« Podobně i jiní cestovatelé. Ten fakt o zákonu vrozeném v člověku je tak zřejmý, že i lidé, kteří ve své šílenosti chtějí nové náboženství a mrav zakládati (Die ethische Bewegung in Deutschland. Berlin 1892. Str. 16.), doznávají, že »skutečnost svědomí nás lidí staví na společnou půdu«. Zákonodárcem jeho jest ovšem toliko Tvůrce, jenž nám svědomí vštípil jako vůdčí hvězdu, dle níž máme si zaříditi cestu svou k Bohu. Ono nemlčí, nýbrž volá, že máme Bohu sloužiti, že musíme vůli boží plniti i tenkráte, když je to proti naší mysli a náklonnosti. Ta hvězda nám svítí.

Stává se, že se na čas ztrácí jako hvězda betlemská Stává se tak zejména poblíž lidí, kteří se podobají Herodesovi v ohledu mravním. V takové společnosti svědomí se otupuje, na čas jako v zmatek uvádí, ale to vše jest jen na čas a do jisté míry. Po čase opět vychází jako slunce z mraků je zastiňujících. Však neztrácí se a nemlčí úplně nikdy. To dokazují zase fakta tolikrát zjištěná: zločinec jde a udá se sám, on nemůže snésti ta muka, která mu svědomí působí. To jest ještě zločinec, jehož zatvrze-

lost nedostoupila vrchole. Tento zjev opakuje se i u osob, které by se nikoho báti nemusily. Tak bylo na př. s Neronem, tyranem křesťanů. On sám se nemusil nikoho báti, a přece skutek jeho, vražda matky, jej tak sužoval. Odkud ten zákon v srdci takového vyvrhele, že se jej nemůže zbaviti, že ho leká místo zločinu, že ho neuspokojí pochlebenství obklopujících jej přátel? Jest zákon boží v srdci člověka, který jej vede, trestá a odměňuje. Šťastný, kdo může si říci, že čest jeho jest svědomí dobré.

Učení o svědomí jest veledůležito pro nás. Svědomí jest svědek a naše kniha účetní. Všechno může člověk zfalšovat, ale svědomí nemůže zfalšovat. Ono stojí nad místem, kde jest Ježíš — Bůh. Ono jest soudcem v nás, s kterým se přeme a hádáme, ale to vše jest jen rozmnožení naší viny.

Poslouchajíce svědomí svého nejen že dobře jdeme, ale my v dobrém se posilujeme a rosteme. Ono je tou hvězdou, kterou až uvidíme čistou a jasnou krví sv. Beránka božího, budeme se radovati radostí věčnou. Amen. *Fr. Vaněček.*

Zjevení Páně.

Kratké výklady evangelií.

Upravil Josef Staněk.

Podivuhodná jest smělost a odhodlanost tří králů, o nichž vypravuje dnešní sv. evangelium. Vydaliť se na cestu z krajin velmi dalekých, na cestu předalekou, neznámou a nebezpečnou. A přišedše do Jerusalema neptají se po narozeném synu Herodově, ale po narozeném novém králi židovském. »Kde je ten, který se narodil, král židovský?« Nechť se Herodes hněvá, nechať se závistí svíjí, ať nás dá třeba všechny tři zahubiti: »My jsme viděli hvězdu jeho na východě a přijeli jsme poklonit se jemu.« Nebeským světlem osvíceni poznáváme, že nově narozený Král jest Král králů a Bůh všeho stvoření.

Přátelé! Dle příkladu sv. tří králů učme se i my přemáhati ohledy lidské. Nikdy neodstupujme od svých povinností, od cesty spravedlnosti a ctnosti pro ohledy lidské, pro časný zisk a lidskou přízeň.

Král Darius, jak vypravuje nám Písmo sv., vydal rozkaz, aby líté zvěři na pospas byl hozen každý, kdo by až do 30 dní někoho jiného za pomoc vzýval, než krále. Daniel věděl o rozkazu tom: ale pře e při otevřených oknech večeřadla svého třikrát za den na kolena klekával, klaněl se a chválil Boha svého, jako činíval před tím. (Daniel 6. 10.) Byl sice dle rozkazu daného vržen do jámy lvové, ale Bůh ho tam ochránil, že se mu nic nestalo.

Tak chrání Bůh ty, kdo ho poslouchají a jemu slouží a nedají se od úcty boží odstrašiti žádnými tresty, ba ani smrtí!

Jako máme následovati neohroženosti sv. tří králů, tak máme se varovati pokrytectví Herodova. Co pomohla neupřímnému Herodovi jeho lest? Dítko boží, jak chtěl, do svých rukou

nedostal, o své království přišel, časný i věčný život ztratil. Co jest platno hříšníku, že při sv. zpovědi těžký hřích zatají, že očím lidským za bohabojného a spravedlivého se vydává? Lidi na čas oklame, ale Boha ne. Černý mour bílým sněhem pokrytý tak dlouho se zdá bílým, dokud teplé slunce sníh nerozhřeje. Potom objeví se mour v pravé své podobě. Zrovna tak povede se onomu pokryteckému hříšníkovi v den soudný. Slunce spravedlnosti se vyskytne a hříšník objeví se v pravé své barvě. Pro své pokrytectví bude potom Bohem zavržen. Stojíť psáno, že nepřijde před obličej boží žádný pokrytec. (Job. 13, 16.)

Chceme-li s třemi králi nově zrozeného Ježíška uctíti, darujme mu srdce své. Srdce čisté přijme místo zlata; srdce upřímně pobožné místo kadidla; srdce trpělivé místo myrrhy.

»Není třeba srdce z těla vytrhnouti,« praví sv. Augustin. »Srdce se Bohu obětuje ctnostnými mravy, čistým myšlením a dobrými skutky. Když se od zlého odvracujeme a k dobrému vracíme, když Boha a bližního milujeme, když hněv proti bližnímu odkládáme, tenkrát obětujeme Bohu srdce své. Proto kdo's nečistotě hověl, řekni: »Odříkám se na věky ohavné nečistoty. Kdo's pomlouval, rci u sebe: Dosti dlouho jsem jazykem svým jiným utrhal, ale na sebe nehleděl. Konec všem pomluvám ode dneška! Podobně ať odřekne se neřestí svých pyšný, lakomý, závistivý atd. Potom dávají srdce své Pánu Ježíši.« (Aug. de temp. Nativ. serm. 3.) Potom navrátí se takový křesťan se sv. králi jinou cestou do krajiny své, t. j. do vlasti nebeské. Jinou cestou jsem pravil, t. j. polepšením života.

Věřím v tebe, věčná a neomylná pravdo, Pane Ježíši, a děkuji tobě, že jsi mě a předky moje k poznání pravé víry při vésti ráčil. Zachovej mě, ó Pane, v této víře po celý čas života mého. Amen.

Neděle I. po Zjevení Páně.

Děti mají svaté právo obdržeti od svých rodičů náboženskou výchovu.

»Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe« (Luk. 2, 48)

Božské dítě zůstalo ze zvláštní lásky k domu božímu ve chrámě i tehdy, když Panna Maria a sv. Josef již vykonali pobožnost a odešli. Panna Maria a sv. Josef toho nepostřehli. U Židů bylo totiž zvykem, že poutníci jednoho neb více míst putovali v karavanách či družinách více méně od sebe vzdálených, obyčejně přátelé a sousedé pohromadě, a večer sešli se všichni na společném noclehu. Karavany ty držely se při sobě obyčejně také v Jerusalemě, ale mnohdy byly tam mocí přetrženy křižujícími se proudy poutníků jiných, tak že nebylo s podivením, jestli při velikém návalu cizinců oddělen byl člen rodiny od členův

ostatních a dostal se do jiné družiny známých. Mimo to u Židů palestinských přecházel chlapec již dvanáctým rokem do věku jinošského a dostával potom větší svobodu od rodičů. Když tedy Panna Maria a sv. Josef chtěli po slavnosti velikonoční nastoupiti zpáteční cestu s některou družinou známých a Ježíše neviděli kolem sebe, ani na blízku, přišli snadno na myšlenku, že se dostal do jiné družiny a vydal se s ní již na cestu k domovu. S tou myšlenkou dali se na cestu v naději, že se s ním sejdou aspoň večer. Když pak večer sešli se na noclehu s ostatními příbuznými a známými, hledali ho i mezi nimi. Ale nikdo o něm nevěděl. Vrátili se tedy druhého dne do Jerusalema a hledali ho po městě, a nenalezše ho, šli třetího dne do chrámu, kdež jej nalezli.

Tuto dojemnou scénu vylíčil nám sv. Lukáš. »Uzřevše ho rodičové jeho, divili se. I řekla matka jeho k němu: »Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.« Co jsme zakusili starostí, co strachu; celičkou noc jsme probděli! »Proč jsi nám tak učinil?«

Nejmilejší! Tento příklad Panny Marie a sv. Josefa učí křesťanské rodiče, ke komu mají děti své voditi, jak je mají vychovávati. Již čtyřicátého dne po narození Spasitele představili ho ve chrámu Páně a když mu bylo dvanáct let, vedli jej tam opět. Tím dobře naznačili, že výchova dítěte má spočívati na základě náboženském. Tato pravda je tak důležitá, že zasluhuje našeho povšimnutí. Proto chci vám dnes ukázati: »Děti mají svaté právo obdržeti od rodičů výchovu náboženskou, a rodiče mají svatou povinnost náboženskou výchovu jim poskytnouti. Opomíjejí-li rodiče křesťanští ve výchově svých dětí moment náboženský, prohřešují se těžce na sv. právu svých dětí, na vznešené povinnosti své a svolávají na sebe trest boží. —

To budiž předmětem dnešní naší úvahy.

Pojednání.

Prohlížíme-li sv. evangelia, shledáváme, že jednorozený Syn boží ve třech skvělých obrazích právo dětí na náboženskou výchovu slavnostně zdůraznil.

První obraz. Spasitel se chystá jíti do Jerusalema, aby dokonal dílo našeho vykoupení. Tu přinášejí mu matky své děti, by vzkládal na ně ruce a dával jim požehnání. Ale učedníci nechtěli matek k němu připustiti a bránili jim, protože Pán Ježíš byl již kázáním unaven. Než Pán Ježíš zamrzel se nad tím, že učedníci jim brání, a řekl: »Nechte dítek přijíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království boží.« (Mar. 10, 14.) Není to dosti zřejmý pokyn pro rodiče? Žádná práce v jejich povolání nemá býti tak veliká, žádná povinnost tak vznešená, jako děti k Bohu vésti, pro Boha a pro nebe je vychovávati. Nelibost, s kterou Spasitel vlastní učedníky kárá, otcovský způsob, s nímž děti objímá a žehná, to vše ukazuje jasně: Je svatým

právem dětí, k Ježíši přijíti, je svatou povinností rodičů, děti ke Kristu vésti.

Ale na tom božský Spasitel nepřestává; evangelista předvádí nám *druhý obraz.*

Povstala mezi apoštoly hádka, kdo asi bude největší v království nebeském. I posadiv se Ježíš a vzav pachole, postavil se uprostřed nich a objav je řekl jim: »Neobrátíte-li se a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského.« (Mat. 18, 1—5.)

Slyšte to, rodičové, a pozorujte, nač mají děti největší právo: na královslví nebeské; ba mají býti v království nebeském největšími!

Ale nebe jim nezaručíte, nevychováte-li jich pečlivě v pravdách náboženských. Proto s úchvatnou vážností varuje Spasitel ty, kteří slovem neb skutkem aneb opomíjením dobrého na tomto nejsvětějším právu dětí se prohřešují.

Neboť vizte *obraz třetí*: »Běda světu pro pohoršení .... Běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení pochází. Kdo by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby žernov osličí zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské« (Mat. 18. 6—7.)

Chrániti tedy dětí před hříchem, před nevěrou, jest tedy nejsvětější povinností rodičů. S přísností, kterou zřídka na Spasiteli pozorujeme, prohlašuje Pán Ježíš toto právo dětí. Proti hříchu, proti svádění není však účinnějšího prostředku nad naše sv. náboženství. Za našich dní obírají se moderní vychovatelé mládeže mnoho tou otázkou, jak uchrániti dětí před špatností a mravní zkázou; ale vylučují-li náboženství ze svého programu, nedokáží ničeho. Vidíme, že naše mládež v ohledu mravním skutečně klesá. Píší se knihy a každá nabízí recept k vyléčení této nemoci naší doby. Hry mládeže, obrazy a knihy pro mládež, představení pro mládež a Bůh sám ví, co vše se děje pro mládež. Děti mají tím býti uchráněny nebezpečí, které jejich mravnosti hrozí. Jeden radí, že nutno poučiti mládež již záhy o hrozných následcích hříchu nečistoty pro zdraví. Jiný se domnívá, že se má mládeži ukázati, jak ten hřích zneuctívá člověka. (To ovšem vědí i dospělí — a přece se toho hříchu dopouštějí.) Opět jiný má za to, že vzdělání je všecko; jenom třeba dítěti říci, že se má snažiti, aby se stalo užitečným členem společnosti lidské a cit pro čest že se vzepře hříchu. Ale všichni ti rádcové jsou jenom mastičkáři, chtějí-li neduhy doby léčeti bez náboženství. Ba oni se též dopouštějí zločinu, prohřešují se na svatém právu dětí, které mají býti vychovány pro Boha a pro nebe.

Pravda, apoštol napomíná rodiče: »Vychovávejte děti své!« (Efes. 6, 4.) Rodiče mají povinnost děti své vychovávati tělesně. Nemají považovati dětí za těžké břímě, ale za dar boží. Má jim býti radostí vydělávati chléb v potu tváře a dělit se o něj s dětmi. Neboť nad těmi, kteří nechtějí konati toho, co i němá tvář z přirozeného pudu činí, z rozkazu Ducha sv. vyřkl soud sv. Pavel:

»Jestliže pak kdo o své a obzvláště o domácí péče nemá, zapřel víru, a jest horší než nevěřící« (I. Tim. 5, 8.)

Dobré vzdělání poskytnouti dětem, aby se mohly jednou uživiti, jest povinností každého otce. Dobré vzdělání, ne snad jen pouhý lesklý nátěr vzdělanosti, jest dobrým kapitálem pro tento svět. Zle je dítěti, které se ničemu jinému nenaučilo, než honositi se jménem neb bohatstvím otcovým. Zkrátka: Pečovati o to, aby dítě se dovedlo jednou samo uživiti, je nejen dovoleno, nýbrž i přikázáno. Ale na tom nemohou rodiče přestávati, tím ještě nevykonali svojí povinnosti. Mnozí rodiče se domnívají, že to již stačí. Vychovávají své děti jen pro život pozemský, nabádají je k světské moudrosti, k zevní obratnosti a opatrnosti. Jen když dcery zaopatřili a syny v úřadech, v obchodech usadili; pak klidně skládají ruce v klín a praví: »Teď mohu spokojen oči zavříti!« Ó, daleko nikoli! To by mohl říci i vrabec, který se namáhá, aby naučil mláďata létati, až by se sama vyživila.

Nepraví apoštol: Vychovávejte děti své k tomu, aby se uživily, ale »vychovávejte je v kázni a trestání Páně!« To je účel celé výchovy: bázeň boží.

Běda tobě i tvým dětem, nezanechal-lis jim ničeho jiného, než jakési jmění, které jim mohou zloději ukrásti, které jim může nějaké neštěstí urvati, aneb které sami mohou promrhati. Běda tobě, zapomněl-lis jim dáti na cestu do života ryzí zlato víry Přiměřeným zaměstnáním člověk nedostane se ještě do nebe a trochou uhlazenosti rovněž ne. Světské vzdělání je stříbrná miska, pravé vzdělání dle vůle boží je zlaté jablko na ní. Raději misku hliněnou aneb i dřevěnou, raději méně vzdělání, ale se zlatým jablkem, s vírou, než stříbrnou misku, mnoho vzdělání, se shnilým jablkem, bez víry. Dítě vychovati bez náboženství, bez Boha, je tolik, jako udělati z vlka lišku. Liška je uhlazenější, chytřejší než vlk, ale není o nic lepší.

Kdyby uhlazenost a vzdělání, vědomosti a společenský takt, způsobilost a obratnost v obchodu, práci a úřadě byly proti hříchu a svůdcům právě tak silným a ochranným prostředkem jako zásady naší sv. víry, pak by musily děti naší doby býti samými anděly. Nebot tolik vzdělanců, tolik studujících nikdy ještě nebylo jako nyní. A nikdy se nemluvilo tolik o všeobecném vzdělání jako nyní. A nikdy nebylo rozšířeno tolik vzdělavacích prostředků, knih, novin, časopisů, názorných prostředků jako za našich dob. Lidé se snadno vzájemně stýkají, mají lehkou příležitost opatřiti si prostředky vzdělanosti, a to napomáhá k tomu, aby vzdělanost se stala společným majetkem lidstva. Ba jsou lidé, kteří praví, přivedou-li to lidé tak daleko, že katolickou církev, největší překážku pokroku a vzdělanosti udolají a pohřbí, pak že modrojasné nebe vzdělanosti nad zemí se rozklene a slunce ctnosti zázračně na lidstvo zazáří.

A zatím — co vidíme? Nejmilejší, nejsem z těch, kteří vždy jen staré, dobré časy chválí a naříkají si do toho, jak je nyní ve světě zle. Nikoli; každý čas, každá doba má své chyby a ne-

moci. Ale to je jisté, že nikdy nebylo tolik stížností do zdivočelých mravů mládeže jako právě za našich dob. A to právem, neboť není pražádné náhrady za první a nejdůležitější vzdělavací prostředek, náboženství. Kde jest jinoch, jejž vzdělání a vědění učinilo čistým? Kde jest mladý muž, jejž před těžkým pádem zachránila myšlenka: Jsem vzdělanec, nesmím vášni povoliti? Kde jest dívka, kterou beznáboženská výchova učinila statečnou, že v okamžicích bídy ujímá se bližního, jak to činí četné řeholnice katolické? Může býti, že v náboženské vlažnosti vychované děti na ulici a ve společnosti se pohybují elegantně. Může býti, že na venek si počínají tak, jak to svět žádá, že zachovávají společenské mravy a způsoby, že také i občanské povinnosti své plní.

Ale, nejmilejší, mohou nastati dni a okolnosti, mohou se dostaviti pokušení, v nichž všecko vzdělání, všecko vědomí, že přináležejí k vážené rodině, nestačí, aby jich uchránilo před pádem. A chcete-li dítě vypraviti a vyzbrojiti do boje proti útrapám životním, proti zoufalství v bídě, což myslíte, že peníze a vzdělání a vědění jim budou útěchou? Nikoli, tu pomáhá jen náboženství.

Představme si dvě rodiny. V jedné jsou děti vychovávány dle zásad náboženských, dle učení víry, v druhé se domnívají, že náboženství není třeba. V jedné rodině říká otec: »Dítě, buď hodné, pamatuj na to, že by bylo hříchem činiti něco, co se světla štítí; pamatuj, že je spravedlivý soudce, který dobré odměňuje a zlé trestá, že tě Bůh vždy a všude vidí, že Syn boží se stal člověkem, aby nás předrahou krví svou na kříži vykoupil« atd. Dítě přijímá svátosti a z tohoto pramene čerpá posilu a milost. Přichází pokušení; jedná se o to, zbohatnouti pomocí hříchu, vésti pohodlný, ale hříšný život; nikdo nebude o tom míti ani tušení, bude-li obchod za hříšnou mzdu vykonán. Je-li dítě opravdu křesťansky vychováno, bude odpírati zlému a řekne si: »Co je platno člověku, byť všecken svět získal, ale na své duši škodu trpěl?« (Mat. 16, 26.) — Ale na druhé straně, v jiné rodině, se dítěti říká: »Pamatuj na to, že jsi vzdělaný člověk a že máš býti užitečným členem společnosti lidské! Pamatuj na svou lidskou důstojnost!« Myslíte, že tyto myšlenky odvrátí dítě od hříšného kroku, je-li jisto, že se nedostaví smutné následky hříchu, že žádné oko lidské nebude svědkem zlého činu? »Ah, co škodí, nikdo toho neví a nikdo se toho nedoví,« řekne si dítě, »a ti, kdož přece o tom vědí, budou mlčeti jako hrob — a Bůh v nebi? Toť jen směšná pověra hloupých lidí!« Ó, buďte ujištěni, že člověk bez víry klesne, jakmile první pokušení naň dolehne! Bedřich II., král pruský, nazval lidi zkaženým plemenem.

Ale dlouho před Bedřichem II. pronesl Bůh, jenž zná srdce člověka v nejtajnějších jeho záhybech, slova: »Smysl a myšlení srdce lidského ke zlému nakloněna jsou od mladosti jejich.« (I. Mojž. 8, 21.) A nejsou-li rodiče docela zaslepeni, jestliže se naučili do vlastního nitra nahlížeti, a pohrouží-li svůj upřímný pohled do srdce dítěte, poznají, že hřích sice ještě srdce toho do-

cela neopanoval, ale zárodek a počátek jeho že tam tkví. Leckterý otec sezná ve svém dítěti nejen svoji tělesnou podobu, ale i své vlastní hříchy a chyby.

Miluje li tedy opravdu své dítě, vynasnaží se, aby svéhlavost, neposlušnost a vzdorovitost jeho zlomil; bude mu ukazovati vůli boží a učiti je, aby se vždy a ve všem sv. vůli boží podrobovalo; bude dítě vychovávati ve sv. víře a povede je k Bohu.

Je to tak přirozené. Od koho přijali rodiče své děti, tomu též budou je musiti navrátiti. Nejsou z ruky boží? »Jejich je království nebeské,« praví Spasitel. Od Boha děti přijali, k Bohu je mají vésti.

Kdyby všichni rodiče měli vždy tento cíl na očích, nebylo by tolik nešťastných rodičů, jejichž největším křížem jsou jejich vlastní děti. Neboť náboženská výchova je také nejjistější zárukou časného i věčného blaha rodičů. »Syn moudrý obveseluje otce,« praví kniha přísloví (10, 1). Ale Šalomoun, který tato slova napsal, nemyslí tu moudrost, již dnes na dětech tak mnozí chválí, moudrost bez zbožnosti, nikoli, zbožnost a bázeň se jí rozumí, neboť: »počátek moudrosti jest bázeň boží«. (Přísl. 1, 7.) »Ale syn bláznivý« — to jest bezbožný — »jest zármutkem matce své.« Věřte tomu, nejmilejší, dítě, jež vyrůstá bez náboženství, nebude míti soucitu s rodiči. Bude poslušné, protože musí, bude způsobné, protože tak slušnost žádá. Ostatně však pod uhlazenou škraboškou často se skrývá největší surovost a sprostota. Ale když toho bude prospěch žádati a vášeň vymáhati, bude jednati docela jinak. Ovšem, starají-li se rodiče o všecko u dítěte, co dělá, je li dosti slušně oblečeno, učí-li se, je-li způsobné, jenom se nestarají o to, jak to v jeho nitru vyhlíží, plní-li řádně náboženské povinnosti své, bude se dítě brzy o vše jiné starati, jenom ne o čtvrté přikázání boží, jež mu velí, aby své rodiče ctilo, milovalo a poslouchalo. Odtud také ta smutná zkušenost, že mnohé děti, když jim rodiče zemrou, ani mši sv. za ně sloužiti nedají. Rodiče vychovali děti pouze pro svět, pouze pro peníze. Svět a peníze je to jediné, pro co mají smysl.

Kde však najdou své děti rodiče, kteří je nevychovali pro nebe? Kdo vychoval děti pro Boha, nalezne je u Boha, a kdyby matka třeba dlouhá léta prolévala slzy mateřské péče jako svatá Monika, matka velikého Augustina. Jaké však shledání nastane asi těm, kteří své děti vychovali jakoby měly pouze tělo a ne též nesmrtelnou duši? Jak těžké žaloby povede takové dítě na své rodiče! Zločinec Petr Wassmann, který byl r. 1839 popraven, pozdvihl před šibenicí ruku proti své matce a pohrozil jí a řekl: »Tys toho vinna!« Jak hrozně bude takovým rodičům teprve na věčnosti, až uslyší: »Vydej počet z vladařství svého!« Což budou moci říci Kristu Pánu, který je i jejich děti souditi bude? Jak se budou moci omluviti, až jim ukáže to bílé roucho nevinnosti, jímž duši dítěte na křtu sv. ozdobil, to roucho, jež druhdy bylo tak krásné, nyní pak tak hrozně poskvrněné jako ta zkrvácená sukně, kterou poslali bratři Josefovi svému otci, patriarchovi Jakubovi,

se vzkazem: »Viz, jestli to sukně syna tvého čili nic!« (I. Mojž. 37, 32.) Viz to roucho, plno skvrn! Kárali jste dítě a vadili jste se s ním, jestliže jeho vesta neb jeho límec nebyl dobře upraven aneb klobouk řádně nasazen. Ale nečistotu nesmrtelné duše jste neviděli. Vidíte nyní stopy své zločinné nedbalosti? »Viz, je-li to roucho tvého syna, tvé dcery!« Nic nepomůže rodičům, budou-li se vymlouvati: »Nemohli jsme ke všemu přihlížeti, měli jsme mnoho jiné práce!« Práce jste měli mnoho? To je právě, proč jste obžalováni.

O mnoho jiného jste se starali u dítěte, a proto jste neměli času starati se o jeho duši. Neboť kteří rodiče vychovávají své děti dle zásad náboženských, nepotřebují si připouštěti mnoho starostí. Není třeba ani tlustých knih, ani moderního umění vychovatelského. Čeho je třeba tomu, kdo navštěvoval školu moudrosti a bázně boží a v té škole byl vychován?

Aneb snad se domnívají rodiče, že budou moci před soudem božím obstáti, jestliže vpraví svým dětem několik pravidel společenské zdvořilosti, jestliže je naučí, jak by si vydělali pohodlně vezdejší chléb? Či snad má býti důkazem bdělosti to, že béřou své děti, aby jich s očí neztratili, do zábav, do divadel, do hostinců, do kaváren, na výlety, na cesty? Do kostela jich s sebou nebéřou; to je výmluv, že v kostele je dusno, horko, aneb zima, že tomu děti ještě nerozumí a pod.

Ubohé děti takových rodičů! Kdybyste byly tak šťastny, že byste byly měly v pravdě křesťanského otce a nábožensky smýšlející matku, byly byste se snad staly svatými, neboť k tomu jste byly povolány; duše vaše byly otevřeny milosti boží. Ale nyní je místo vaše mezi zatracenci a blesky hněvu božího vás neminou. Ovšem, péče o duše byla v domácím pořádku až na posledním místě. Rodiče měli mnoho důležitějšího na práci; otec jde svými cestami, matka také. Kterými, o tom raději pomlčme. A kdyby někdy služebná chtěla dítě vzíti s sebou do kostela, byla by z toho veliká mrzutost. Takových středověkých přežitků není vůbec třeba! Prosili jste Pána Boha o děti proto, aby na věky zahynuly? Proto, abyste je do věčné záhuby uvrhli? Nechcete-li takového konce svých dětí, dejte jim náboženskou výchovu, pamatujte na to, kam vodila Maria Panna dítko své, kde si přál Pán ježíš dítky míti: Nechte dítek přijíti ke Kristu, k Bohu, a nebraňte jim, neboť jejich jest království nebeské. Amen.*) *R. S.*

Neděle I. po Zjevení Páně.

Krátké výklady evangelií.

Upravil Jos. Staněk.

Jestliže Matka Páně bolestně oplakávala ztrátu Synáčka svého, kterého ztratila beze své viny a jen dle tělesné přítomnosti, jak teprv želeti má hříšník, který těžkým hříchem svévolně

*) Upraveno dle 17. kázání ze sbírky: »Das Gesetz der zwei Tafeln« von Franz Stingeder. Linz, 1907.

ztrácí Boha. Boha ztratiti! Jak nesmírná to ztráta, neboť s Bohem ztrácíme zároveň vše, co duši i tělu jest užitečno a prospěšno. Boha ztratiti je tak veliká škoda, jak veliké dobro Bůh jest. Bůh jest dobro neskonale veliké, a proto Boha ztratiti jest neskonale veliká škoda. Kdo Boha nalezne, nalezne všecko, kdo Boha ztratí, všecko ztratí!

Ó duše ubohá, uvaž, co jest Bůh, kterého jsi těžkým hříchem ztratila! Bůh jest cíl tvůj, ke kterému stvořena jsi, Bůh jest jediný poklad, jediné štěstí, jediná naděje tvá.

Bůh jest, který sám jediný srdce tvé nasytiti může. Bůh jest nevyvážitelné moře veškeré rozkoše a sladkosti, všeho potěšení a obveselení. Bůh jest neskončená všemohoucnost, který sám každému v každé potřebě pomoci může.

Bůh jest nevystihlá moudrost, který všecko zlé odvrátiti, všecko neštěstí v užitek nám proměniti může. Bůh jest nesmírná dobrota, který každému štědře svou pomoc a milost uděluje. A toho nejvyššího, nejmocnějšího a nejlaskavějšího Boha svévolně ztratiti má býti ztráta malá? Kdo ti v soužení pomůže? Kdo tě v zármutku potěší?

Zdaž nemá příčiny k pláči kupec, kterému při bouři všecko zboží do moře se potopí, obchodník, který najednou o všechen zisk přijde, hospodář, kterému vše shoří?

A ten, kdo hříchem těžkým ztrácí Boha a s Bohem všecky věčné poklady, ten neměl by slzeti, hořce slzeti? Svolíš-li jen v mysli své k hříchu těžkému, v tom okamžiku ztrácíš všecko, co's kdy v životě svém dobrého činil, mluvil, myslil, trpěl pro Boha svého, pozbýváš všech zásluh celého svého života. Tvé kající slzy, posty, modlitby, almužny, vše v okamžení zmizelo.

Získal's snad sobě přízně lidské, ušel jsi lidské pomluvě a nenávisti, ale ztratil jsi přízeň a přátelství Ježíše Krista, na nichž ti mělo nejvíce záležeti. Kde jest Bůh tvůj? Došel jsi hříchem časného zisku, ale ztratil jsi nejdražší klenot, lásku boží, ztratil jsi Boha, samu spravedlnost.

Kde jest Bůh tvůj? Hříchem připravil jsi sobě krátkou radost, ale odpudil jsi jím od sebe Boha svého, který jest živý pramen vší sladkosti a jediné nasycení srdce tvého. Věz tedy a viz, že zlé a hořké jest, že jsi opustil Pána Boha svého. (Jer. 2. 19.) Ztrátu takovou nenahradíš žádným ziskem, žádnou rozkoší, žádnou přízní, ba ani žádným královstvím. Umře-li ti otec, matka, bratr, sestra, naříkáš, upokojiti se nedáš.

A tu neměl bys želeti, když jsi ztratil Boha svého, který jest, aneb aspoň má ti býti více, než otec i matka, bratr i sestra? Slyš sv. Augustina!

»Nemáš křesťanské lásky v sobě, kvílíš li nad tělem, z kterého vyšla duše, ale neoplakáváš-li duše, od které pro hřích odstoupil Bůh.« (Aug. Serm. 6 de verb. Dom.)

A můžeme Boha zase nalézti, když jsme ho byli ztratili? Můžeme! A jak? Vroucím a stálým pokáním. Žádná matka zemřelého dítka svého slzami nevzkřísí. Nikdo pláčem nenalezne

ztracených peněz. Ale ztraceného Ježíše můžeme nalézti jediným srdečným vzdechnutím, jedinou kající slzou.

»Hledejte Boha a bude živa duše vaše,« praví žalmista Páně (Žalm 68, 33), což znamená, že se Bůh potom k ní navrátí se svou přízní a milostí. Při tom si však dobře všimněme, že Matka Páně nenalezla Syna svého mezi přáteli, mezi hlukem světa, ale v chrámě.

Ani my nesmíme jej proto hledati v zábavách, schůzkách a jiných vyraženích, ale též ve chrámě při mši sv., při kázání a odpoledních pobožnostech. Budeme-li jej tam hledati, najdeme jej jistě. Ovšem musíme jej tam hledati s celým srdcem svým a ve vší zkroušenosti duše své! (Deuteron. 4, 29.)

Vylévejte potoky slz, oči mé! Rozpukni se žalostí srdce ve mně! Plačte se mnou všecka stvoření!

Ztratil jsem hříchy svými Pána Ježíše, ztratil jsem Boha svého, a s ním všecko! Ó můj Ježíši, hledám tebe, toužím po tobě s celým srdcem svým! Ó shlaď předrahou krví svou všecky nepravosti mé a vrať se ke mně, lásko má, živote můj! Od této chvíle jinak si budu vážiti přízně tvé! Více se tebe nezbavím. Ať mě štěstí opustí, jenom když Pán můj při mně zůstane; ať ztratím všechen statek svůj, jen když Ježíše neztratím! Ať mně lidé ubližují, o čest a dobré jméno oloupí, jen když mně můj Ježíš zůstane; ať zdraví i života pozbudu, jen když Ježíš v srdci mém vládne! Volím raději s Ježíšem umříti, než bez Ježíše s marným světem živ býti. Můj Ježíši, nic mě neodloučí od tebe! Amen.

Neděle II. po Zjevení Páně.

Nejsv. Jména Ježíš.

Jak si máme vážiti náboženství.

»Není jiné jméno pod nebem dáno lidem, skrze něž bychom měli spaseni býti.« (Skut. ap. 4, 12.)

[— Odpor proti náboženství. —] Kdyby to pravda bylo, že některá věc, proti níž lidé boj a odpor vedou, nikdy pevného základu a jisté budoucnosti míti nemůže, tu bychom směli říci, že náboženství Ježíše Krista nemá žádného pevného základu, žádné naprosté ceny a jisté budoucnosti. Či nebyl proti němu hned na počátku veden krutý a rozhodný boj a odpor? Či nebyl Syn boží vtělený, vstoupiv do života, zneuznán, nepřijat a neslýchaným způsobem pronásledován?

Či netupila, neodsuzovala ho zlomyslnost lidská po celý život jeho, až konečně přivedla ho na potupné dřevo kříže? Či nejsou i za našich časů lidé slabí, bloudící, nevědomí a nevěrci, kteří se nad ním horší a sv. jeho evangelium za pošetilost vyhlašují?

A přece jest, nejmilejší, právě tento boj, tento odpor proti

Kristu Ježíši a jeho náboženství — ten boj, který se vede od Herodesa vraha počínaje, až po tento dnešní den, právě důkazem, že náboženství to je dílem Boha samého, tedy že má základ pevný, cenu neskonalou, trvání bezpečné; nebo právě proto, že je dílem Boha samého, nenávidí ho svět zlý, právě proto budou vždycky na světě lidé, kteří bojují proti němu, poněvadž dle slov evangelisty Páně sv. Jana »milují temnost více nežli světlo a skutky zlé konají«. (Jan, 3, 19.)

[— Náboženství jest zdrojem spásy. —] Než, jako náboženství křesťanské bylo, jest a vždycky bude lidem zlým a nešťastným kamenem urážky, tak bylo, jest a bude vždycky všem lidem dobré vůle, lidem, kteří hledají Boha a spasení své, znamením milosti, nad perly a zlato drahým darem nebeským, pramenem, z kterého světlo, síla, život věčný se prýští. »Jak šťastni jsme, že známe Ježíše Krista! Jak těžko bylo pohanům, otcům našim, k Bohu dojíti!« — tak pravila jednou jistá šlechetná, osvícená duše a zajisté mluvila pravdu.

Proto mluviti budu, nejmilejší, dnešního dne:

1. kterak víra svatá křesťanská neskonalým darem božím jest a

2. kterak upřímně tohoto daru vážiti a jeho užívati máme.

Pojednání.

I.

Náboženství Krista Ježíše je velikým a podivuhodným ústavem, jehožto účelem je, aby všichni lidé dobré a upřímné vůle na čas i na věčnost vskutku šťastnými, blaženými se stali. Ustanoveno v nevyzpytatelných soudech božích, počalo náboženství to hned v ráji, na počátku světa a po hříchu prvních lidí, než v dlouhé době Starého Zákona, v době, kdy arciotcové a prorokové Hospodinovi žili, podobalo se rannímu šeru — až konečně narozením vtěleného Syna božího vzešel nám jasný, plný den, jenž posud svítí a svítiti bude až do konce světa, aby všecky lidi posvětil a oblažil, kteří svatými a blaženými býti chtějí.

[— Jsme určeni pro nebe. —] Krátký a porušitelný je život náš pozemský, život tento brzy bude míti konec, ano, můžeme říci, že všude, kamkoli vstoupí noha naše na zemi této, chodí po hrobech pokolení dávno zemřelých. A kdyby po tomto životě pozemském nebylo žádného jiného budoucího života více, tu by cílem našeho života bylo zničení, záhuba, rozpadnutí se v prach, v niveč. Než, rozum náš a srdce naše vzpírá se proti myšlence této; ano, již prostý rozum náš nám praví, že člověk je stvořen ještě k životu jinému, budoucímu, neporušitelnému; duše naše má v sobě touhu po tomto životě a rozum náš praví nám, že, chceme-li dojíti života blaženého po smrti, musíme se k němu připravovati.

[— Cestu k nebi nám ukázal Kristus. —] Avšak, kdo nám ukáže pravou cestu, kdo nás poučí, co věděti, věřiti, doufati, čeho za-

nechati, co činiti máme, abychom života blaženého došli? Kdo nás naučí znáti Boha, jeho vlastnosti, jeho vůli, kdo nám to vyloží, co činiti máme, abychom jeho lásky a zalíbení hodnými se stali? Důležité, vážné to otázky, nejmilejší, vždyť na nich visí spása duše naší nesmrtelné, vždyť na nich celá šťastná či neblahá věčnost naše spočívá!

Mudrcové starých národů napínali síly své a přece nedodělali se žádné jistoty — všichni vespolek nedovedli lidstvu hlásati nic jiného, leč pouhé domněnky, sny a bludy, ano největší mudrcové pohanští vyznali zcela upřímně, že: »Kdo Bůh jest, jaké povinnosti k němu máme, kterak k němu se modliti, jemu obětovati, s ním se smířiti můžeme a máme — to že nedovede žádný učitel, žádný mudřec říci, leč ten, jenž by s nebe sestoupil.«

[— Vede nás svým učením. —] A žádoucí ten učitel a mudřec přišel k nám. S nebe sestoupil a přinesl nám pravdu, kterou lidé druhdy marně hledali, poučil nás o všem, co věděti, věřiti, doufati a konati máme; jeho sv. evangelium je pro nás nevyvážným pokladem, z kterého pravdu, útěchu a posilu čerpati můžeme ve všech poměrech života našeho. Bez tohoto světla byli bychom v nejdůležitějších otázkách naší duše nesmrtelné, naší spásy, jako bloudící dítky, bez něho tápali bychom posud jako staří pohané ve tmách nevědomosti, pochybností a klamných domněnek.

[— Svou milostí. —] Než, jakkoli pravdy a přikázání, jež dal nám Bůh skrze Ježíše Krista, důležité a vzácné jsou, všem potřebám duše naší přece nevyhovují. Co by nám to platno bylo, kdyby rozum náš vírou sv. sebe více byl osvícen, co by nám to platno bylo, kdybychom evangelium Ježíše Krista sebe dokonaleji znali, když by vůle naše nemohla zákon boží plniti!

Slabá je vůle naše a přirozeností svou kloní se více k zlému než k dobrému; malomocné je samo o sobě srdce naše a podléhá nesčíslným pokušením. To poznal i apoštol Páně sv. Pavel, ani napsal: »Nečiním toho dobrého, což chci, ale činím to zlé, čehož nechci. Neboť libuji si v zákoně božím podle vnitřního člověka, ale vidím jiný zákon v údech svých, jenž odporuje zákonu mysli mé a jímá mne pod zákonem hříchu.« (Řím. 7, 19. 22, 23.)

Tak stěžuje si i sv. Pavel, že sice dobře zná zákon boží, ale ustavičně ponoukán jest přece k zlému.

Ano, nejmilejší, všecky ty krásné a čisté pravdy sv. víry — celé evangelium Ježíše Krista málo by nám prospívalo, kdyby se nám nedostávalo od Boha také pomoci, abychom ty pravdy svatého evangelia v životě svém plnili.

Ó radujme se, nejmilejší, Ježíš Kristus, Pán náš, učil ne jako mudrcové lidští, ale jako: »Ten, jenž moc má«! — »Dána jest mu všeliká moc na nebi i na zemi a těm, kteří v něho věří, dává moc syny božími slouti a býti! Evangelium Ježíše Krista jest síla boží, aby spaseni byli všichni, kteříž v ně věří.« On netoliko osvěcuje rozum náš svou pravdou, ale on sílí i slabou vůli naši, abychom přikázání jeho plniti mohli.

Duch sv., jehož nám slíbil a poslal, vlévá ve sv. svátostech

do nás posvěcující milost boží, kterou duše naše stávají se chrámy božími, on milostí svou ustavičně posilňuje nás, abychom všeliké překážky spasení našeho přemáhali, ano, abychom vítězili nad světem, tělem a ďáblem a stali se dobrými a výtečnými obrazy božími. »Přišel jsem,« tak pravil Kristus Ježíš, »aby život měli a hojněji měli.«

Přes 1900 let již uplynulo od té chvíle, kdy pravil slova ta a byl snad od té chvíle někdo, jenž by byl mohl říci, že byl od Krista Pána oklamán, že neobdržel od něho to, co on nám slíbil? Ó nikoli, nejmilejší! Co on nám slíbil a zaručil, to jistě splní, on dává posud všem, kdož ho prosí a hodni jsou, milost a pomoc svou, aby mohli dokonale plniti vůli boží, byť by plnění její i mnohému těžkým se zdálo. On jest posud věrným vůdcem svých učedníků na cestě vedoucí k nebesům, s jeho pomocí dovedeme všecko snášeti a trpěti, neboť jeho břímě jest lehké a jho jeho sladké. Ó kdyby to věděli všichni lidé, kterak čistou a blaženou radost upřímný křesťan ve víře Krista Ježíše nalézá, kterak každou bolest, každý nátisk, každé pokušení snadno přemáhá, kterak víra v Ježíše Krista, Spasitele světa, činí ho spokojeným, kterak v životě i smrti srdce jeho tluče radostnou nadějí v lepší, blažený život po smrti; ano, kdyby to věděli všichni lidé, jak šťastným jest pravý a upřímný křesťan v životě i v smrti, třeba i v bídě a strastech pozemských život jeho se potácel! Nejmilejší, zdaž by nemusili všichni lidé milovati náboženství křesťanské a věrně plniti zásady jeho?

[— Napomenutí zbožného otce. —] Jistý osvícený a zbožný otec, milovník a horlivý obhájce víry křesťanské, jakých málo bývá ve světě, kladl na smrtelném loži svým dětem na srdce, aby po celý život svůj ctili, milovali a plnili náboženství Krista Ježíše. Slova jeho dojemná, jež v spisech svých nám zanechal, jsou tato: »Vše, co se vám, milé dítky, zdá žádoucím, co krásným, co dobrým býti, v míře přehojné poskytuje vám víra sv. křesťanská. Hledáte-li radost, aj, víra sv. dává vám blaženost věčnou a již pouhá naděje na blaženost tuto převyšuje neskonale všecky radosti a žalosti světa tohoto. Žádáte-li si dlouhého života, aj, víra sv. dává vám život nesmrtelný — věčný.

Hledáte-li mír a pokoj — ejhle, víra sv. dává vám v tomto bouřlivém a zmotaném hluku světském pravý mír a slibuje vám pokoj věčný. »Pokoj vám!« pravil vzkříšený Pán ku svým učedníkům. »Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám: ne jako svět dává, já vám dávám; nermutiž se srdce vaše, aniž se strachu!« (Jan, 14, 27.)

Toužíte-li po přátelství, kde naleznete vroucnějšího a trvalejšího, než v církvi Ježíše Krista, kde všichni údové jako dítky jednoho Otce, vykoupenci jednoho Pána vespolek modlitbami a skutky spasitelnými sobě pomáhají.

Chcete-li velikými a slavnými býti, aj, či může někdo větším býti, než stane-li se dítkem božím — či může býti větší slávy

než té, kterou připravil Pán těm, kteří ho milují? Hledáte svobodu?

Evangelium Ježíše Krista jest dokonalým zákonem svobody; již zde činí nás svobodnými od otroctví těla a smrti, neboť kde duch Páně je, tu jest svoboda. Hledáte moudrost? Ejhle, počátek moudrosti jest bázeň boží. Hledáte ctnost a přejete si ctnostnými býti? Ejhle, pravá ctnost jest dcerou víry v Ježíše Krista Ona učí nás ctnosti čisté a pokorné a ukazuje nám v Ježíši Kristu nejspanilejší vzor a příklad, dle kterého duši svou ctností zdobiti máme.

Hledáte lásku? Ejhle, duchem náboženství křesťanského jest láska — láska boží k nám a láska naše k Bohu; všecky ctnosti, kterým učí sv. víra křesťanská, vyrůstají z lásky. »Milujme Boha,« píše zajisté sv. Jan, »nebo on prve miloval nás.« (1. Jan, 4. 12.)

Takovým ústavem spásonosným a spanilým jest náboženství Krista Ježíše a jenom ten, kdo je nezná aneb ze zlé a převrácené vůle znáti nechce, nepochopuje jeho cenu, jeho vznešenost, nemá ani pojmu o jeho vysokém účelu.

Ano, nejmilejší, víra Ježíše Krista jest nejvzácnějším darem, jehož uštědřilo nám milosrdenství boží, ona je nejvěrnější přítelkyní naší, jež ustavičně, v životě i smrti, podává nám ruku svou, aby nás vyvedla z temnosti na světlo, z mdloby a smrti do života — ona jest dechem božím, jenž, žehnaje světy, vane a všude pravdu a milost, útěchu a sílu, život a blaženost plodí.

II.

[— Važme si náboženství. —] Je-li však náboženství křesťanské darem božím tak vzácným a spásonosným, musíme si ho i vážiti, a majíce jej, i užívati jeho.

Proto važme si, nejmilejší, víry sv., k níž z milosti a lásky námi nezasloužené povolal nás Pán! Važme si jí jako nejdražšího a největšího statku života tohoto! Vždyť Spasitel náš sám blahoslaví své učedníky a nás všecky, že vidíme a slyšíme, co tolik králů a proroků přáli sobě viděti a slyšeti, a přece neviděli a neslyšeli.

[— Vyznávejme víru. —] Nestyďte se, nejmilejší, vyznávati víru v Ježíše Krista před lidmi! Nechť jest za časů našich kolem nás ve světě sebe více lidí zaslepených, nevědomých a politování hodných, kteří za Krista Ježíše, jeho víru, jeho církev se stydí, je tupí, jimi pohrdají — nedejte se touto zaslepenou nevědomostí a porušeností klamati!

Nebojte se vyznávati víru v Ježíše Krista, třeba by i nadutá a směšná zaslepenost, která na každého rozhodného a zbožného křesťana přes ramena se dívá, vám se za to posmívala! Kristu Ježíši posmíval se také zvrhlý nemrava Herodes, posmívali se mu nevázaní surovci v domě Pilátově i na Golgotě, svatým jeho apoštolům vytýkala vášnivá nevěra v den seslání Ducha sv. dokonce, že jsou vínem zpití. Kdo se bojí lidí a z bázně a zbabělé chou-

lostivosti Krista Ježíše a víru jeho zapírá aneb jí se stydí, ten nebude moci jednou doufati, že uzná ho za svého Ten, který pravil: »Kdo mne zapře před lidmi, i já zapru ho před Otcem mým nebeským.«

[— Poznávejme nauky víry. —] A poněvadž víra sv. křesťanská tak vzácným darem jest, snažte se, nejmilejší, abyste rostli a se vzmáhali v poznání toho, čemu ona učí nás. Jak smutné je to, když za času našeho v našich městech, kde tolik chrámů, tolik kazatelen jest, přece je tak veliké množství lidí, kteří vlastně ani pojmu o náboženství nemají, a ačkoli jím takřka obklopeni jsou, z něho a v něm vyrostli, zcela převrácené a falešné domněnky o něm mají, poněvadž ke všemu času mají, jen ne k tomu, aby se naučili znáti víru svou! Jak smutno je to, že tolik lidí zcela převrácené a falešné domněnky má o hříchu a životě po smrti, o Bohu a jeho spravedlnosti, o sv. zpovědi! Oni všecko vědí, i o věci pravšední, zbytečné a bezcenné se starají, ale aby se starali o to, by poznali, kterak duši svou nesmrtelnou by si zachovali, k tomu nemají času, ni chuti.

Nechtějte, nejmilejší, jednati dle smutného příkladu těchto bezpříkladně lhostejných davů, buďtež proniknuti přesvědčením, že jako duše naše nesmrtelná dražší nám jest nad celý svět, tak i náboženství, které učí nás tuto duši nesmrtelnou připravovati k životu blaženému po smrti, je nejdražším statkem naším, a tudíž, že první povinností každého upřímného, rozumného, osvíceného křesťana býti musí, náboženství to dokonale znáti a jemu rozuměti.

[— Važme si bohoslužeb a svátostí. —] A poněvadž víru sv. zná a jí rozumí jen ten, kdo svědomitě užívá všech těch prostředků k spasení, jež ona nám podává, važte si, nejmilejší, všeho toho, co náboženství nám poskytuje, chrámu, služeb božích, svátků, sv. svátostí a modlitby. Važte si chrámu, v kterém Ježíš Kristus posud láme vám chléb života věčného a ustavičně čeká na vás, aby slyšel modlitby vaše, sílil vás a potěšoval ve všech strastech života vezdejšího! Važte si služeb božích a obětujte obzvláště při nejsvětější oběti mše sv. svá srdce Bohu, dávejte, což jest božího, Bohu, obzvláště v den Páně, v neděli a o svátcích, nechtějte podle příkladu mnohých zpohanštělých křesťanů znesvěcovati a poskvrňovati dny Páně zanedbáváním služeb božích a hříchem.

Važte si modlitby; ona jest žebříkem, po němž duše naše vystupuje vzhůru k Bohu. Važte si sv. svátostí, ve kterých Ježíš Kristus, Spasitel náš, milostí svou posvěcující ozdobuje duše vaše a snímá s nich vinu hříchů.

Očišťujte svátostí sv. pokání srdce svá od poskvrn tohoto světa a spojujte je s Ježíšem, Pánem svým, ve svátosti nejsvětější, abyste byli jeho chrámy čistými a svatými a on přebýval ve vás.

Jestliže to vše konati budete, poznáte, jak sladko jest sloužiti Bohu v tomto světě porušitelném a zlém, pak dá vám Bůh své milosti, abyste to, co věříte, i životem svým plnili, aby sví-

tilo světlo vaše před lidmi, by viděli skutky vaše dobré a chválili Otce, jenž jest v nebesích.

Dělejte svému jménu křesťanskému všude čest mravným, ctnostným, právě křesťanským životem, neboť na tom záleží nejvíce; summa a obsah celé víry křesťanské jest zajisté učení, že »z neskonalé lásky vytrhl nás Bůh skrze Ježíše Krista od záhuby věčné«. První a nejdůležitější přikázání víry sv. křesťanské jest: »Miluj Boha nade všecko,« a druhé: »Miluj bližního svého jako sebe samého.« Kdo tato přikázání neplní, ten nezná náboženství Kristovo a nerozumí mu, poněvadž náboženství křesťanské nezáleží pouze ve víře, ale i v životu podle víry, ve víře, která láskou se osvědčuje.

Važte si tedy, nejmilejší, náboženství Kristova, vyznávejte je svým jazykem, plňte jeho přikázání, užívejte prostředků, jichž k spáse vaší vám poskytuje, dokazujte je svým životem a pak stane se vám náboženství to jistou cestou, po níž v životě tomto bezpečně kráčeti budete za Ježíšem, Pánem a Spasitelem svým do života věčného. Amen. † *František Ekert.*

Neděle II. po Zjevení Páně.

Manželství — svátost.*)

»Pozván jest na svatbu také Ježíš i učedníci jeho.« (Jan 2. 2.)

Sv. František Saleský praví: »Dejž Bůh, aby Syn boží byl pozván na všecky svatby, jako na svatbu v Káni, pak by se nikde nedostávalo vína božských útěch a požehnání.« Kristus Pán měl důležitou příčinu přijmouti pozvání a na svatbu se dostaviti. Sv. otcové praví: Syn boží šel na svatbu, aby požehnáním své přítomnosti posvětil manželství, které již v ráji ustanovil. Proto tvrdí mnozí bohoslovci, že Kristus v Káni manželství na svátost povýšil. Co se tím vyrozumívá? Kristus povýšil manželství na svátost, znamená: Propůjčil mu zvláštní svatost, učinil je obrazem svého tajemného spojení s církví; učinil ji prostředkem milosti, slíbil totiž a ustanovil, když dva křesťanští snoubenci před knězem sňatek uzavírají podle předpisu sv. církve, že dostávají potřebnou milost, aby v stavu svém svatě žili, povinnosti své věrně konali a tak do nebe se dostali.

Chci dnes zodpověděti otázku: Proč Kristus povýšil manželství na svátost? I pravím:

I. Kristus povýšil manželství na svátost, t. j. posvětil je pro jeho důležitost.

II. Kristus povýšil manželství na svátost, t. j. omilostnil je pro jeho obtíže.

---

*) V tuto neděli neb jinou má lid býti poučen o svátosti manželství. Doplněk k Ord. listu pražské arcidiecese 1900 č. 9.

Pojednání.

I.

Kristus posvětil manželství pro jeho důležitost. Manželství je totiž velmi důležité pro manžely samy, pro děti, pro obce, pro stát a církev, a když se svatě nedrží, povstává z toho veliké neštěstí.

a) Manželství jest velmi důležité:

1. Pro manžely vzhledem jak na věčné, tak na časné blaho.

Když nemáte svého vlastního domu a musíte do nájmu, zdaž nedbáte na to, abyste dostali dobré sousedy? Jdete rádi do domu, kde pod jednou střechou s vámi bydlí svárliví, hrubí, zlodějští lidé? Proč ne? Víte to; když se k takovým lidem stěhuji, musím s nimi delší dobu, snad několik let žíti, a tací lidé dovedou člověku život ztrpčiti.

Vidíte, kdo vstupuje do manželského stavu, bere také jiného do domu nebo stěhuje se s ním do domu, ano, do téže světnice, k témuž stolu, a musí s ním žíti stále, ve dne i v noci. Když jsme to s nájmem netrefili a mezi zlé lidi přišli — můžeme se opět vystěhovati při nejbližším termínu.

A kdo k špatné manžel ké polovici přišel, nemůže se vystěhovati, dokud smrt manželství nerozloučila. Jak mnoho zlého může způsobiti špatný manžel, zlá manželka druhému, jak mu může život ztrpčiti! A naopak, když dva manželé jsou hodní, zbožní, pokojní, jak mohou spokojeně žíti.

Ale nejen vzhledem na časné blaho, nýbrž i vzhledem na věčnost jest velice důležité pro manžely, koho si berou. Zajisté mnohý křesťan by byl snáze přišel do nebe, kdyby se nebyl vůbec oženil nebo ne s tou neb onou osobou, která ho k nesvornosti, k podvodu, lakotě, k těžkým hříchům jiného druhu svedla. Naopak zase mnohý manžel byl svou polovicí k zbožnému, křesťanskému životu získán, ačkoli dříve žil lehkomyslně a snad by byl jinak bídně zahynul. Ano, den svatby jest pro manžely často nejen nejkrásnější, ale také nejdůležitější a nejrozhodnější den v jejich životě.

2. Právě tak jest manželství důležité pro děti — vzhledem jak na časné, tak i věčné blaho. Komu v první řadě děkují děti za své časné štěstí nebo neštěstí? Rodičům. Kolik nemocných dětí bídně živoří — protože rodiče před sňatkem nebo po něm nepořádně, darebně žili! Jiné děti jsou časně i věčně nešťastny, protože byly špatně vychovány. Jaké vychování dostávají mnohé děti! Co samy špatného neznají, naučí se od rodičů.

Klení, svár, nadávky, nepřátelství, nepoctivost, ošklivé řeči, hnusné chování — to mají denně před očima. Ký div, že potom takového příkladu následují! Jiní rodiče, i když dětem nedávají špatný příklad, přece jsou nedbalí a lehkomyslní při výchově, málo se o děti starají, nechají je dělati, co chtějí, a jsou pak tím vinni, když děti do bídy upadají. Kolik zatracených dětí jednou

v pekle svým zatraceným rodičům budou hrozně předhazovati: »Kdybyste mne byli lépe vychovali, bedlivěji opatrovali, přísněji trestali, byl bych nyní v nebi. Vy jste vinni na mém zatracení!«

Ale také naopak: Jak mnoho dětí vzpomíná ještě v pozdním věku s vděčností a láskou na své rodiče! »Kdyby mne otec a matka nebyli tak dobře vychovali,« říkají, »kdyby mne nebyli vedli k spořádanému, spořivému životu — byl by ze mne také marnotratník, nespořádaný člověk; jim děkuji za svůj majetek, za své časné štěstí. Kdyby nebyli bývali otec a matka tak zbožní, kdyby nebyli mne přidržovali k modlitbě, kdyby nebyli bývali tak přísní, byl bych se také pokazil — a když do nebe přijdu, děkuji za to z veliké části svým rodičům.« Ano, velmi často závisí časné i věčné blaho dětí z veliké části od rodičů, proto tedy od dobrého nebo špatného manželství.

3. Manželství jest konečně velmi důležité pro obec, pro církevní a světskou vrchnost. Obec jest jen tehdy šťastná, když má dobré občany. Dobří občané nepadají s nebe, ti se vychovávají.

Výchova pak je taková, jací jsou rodiče, tedy jaké jest manželství, které rodiče vedou — a tak závisí štěstí obce konečně na manželství. Rozmyslete si také: Kdo přináší nesvár, nepokoj do obce? Jsou to surové, nemravní lidé. Kdo přináší tolik bídy do rodin, tolik útrat pro obec špatnými známostmi, nemanželskými dětmi?

Jsou to opět nezvedení, nemravní lidé. A proč jsou takoví? Velmi často, protože je rodiče špatně vychovali, a poněvadž později u mistra, tedy opět u manželů, neměli dosti dohledu a kázně. Zkrátka: na tom, že jsou manželství dobrá, závisí, že jsou dobře vychované děti, později dobří hospodáři, dobré hospodyně, dobří občané, dobří křesťané — a na tom závisí štěstí a požehnání pro obce a farní osady, pro stát a církev.

b) Protože jest manželství tak důležité, od počátku Bůh chtěl a staral se, aby svatě zachováváno bylo Sám v ráji manželství ustanovil a později dal přísná přikázání o něm. Ale lidé ve své zlobě a žádostivosti zapomněli na posvátnost manželství a hříšně ho užívali. Mnohým bylo manželství jenom prostředkem ukájeti své chtíče nebo dle svého pohodlí žíti. U mnohých pohanů byla manželka jen služkou a otrokyní muže; mohl ji zapuditi, ano mnohdy i o život připraviti. Děti byly jeho libovůli dány na pospas; mohl je vypuditi, zavražditi, zaprodati. O dobré výchově nebylo řeči. Výchovu přenechávali obyčejně otrokům, zkaženým lidem, tak že děti od nich nebyly dobře vychovány, nýbrž zkaženy; odtud ona neřestnost mezi pohany.

I u židů bylo to dosti špatné; také manželství zachovávali ne dosti posvátně. Muž mohl ženu pro maličkost zapuditi, dcery zaprodati. Zkrátka: o manželství, štěstí manželů, dětí, rodin bylo špatně postaráno, a následky toho byly velice smutné a záhubné.

Teprve křesťanstvím se věc změnila. Kristus, Syn boží, nejen vrátil manželství původní zřízení, jeho čistotu a trvanlivost, nýbrž ještě výše je povýšil, učinil je obrazem svého tajuplného spojení s církví, propůjčil mu nadpřirozenou posvátnost a důstojnost, povýšil je na svátost.

Tím se vše změnilo. Manželství jest něco posvátného, jest svátost; slavně se před tváří církve uzavírá a posiluje božím požehnáním. Slavně před tváří boží musejí snoubenci slíbiti, že si věrnost zachovají a své povinnosti svědomitě plniti budou. Za znesvěcení, za svatokrádež platí cizoložství. Děti jsou dar boží, rodičům svěřený, a přísný počet budou z nich jednou klásti. I když jeden z nich se roznemůže nebo na scestí přijde, nebo slíbenou manželskou věrnost poruší: manželství jest a zůstane nerozlučitelné — neboť jest svátost, Bohem samým ustanovené, posvátné a nerozdílné, a jen smrt je může rozloučiti. Jakého štěstí, jakého požehnání pro čas a věčnost se tím lidstvu od dob Krista Pána dostalo, a jaké požehnání by ještě dnes z každého manželství prýštilo, kdyby se tak zachovávalo a o něm tak smýšlelo, jak Kristus Pán ustanovil!

Kdyby se manželství jeho posvátnost a důstojnost vzala, jenom za smlouvu, kterou opět zničiti lze, se pokládalo, jak za našich dob mnozí usilují, pak by opět prostopášnost a bída pohanství nastala, z něhož nás Pán Ježíš vysvobodil. Varujte se proto před takovými náhledy a řečmi! Děkujte spíše Spasiteli našemu za všecko požehnání, jehož se manželství pro jeho posvátnost dostalo. Neboť, když šťastně a pokojně jako manželé žijete, děkujete za to Pánu, který vám posvěcením sňatku manželského toto štěstí připravil.

Za co dále dobrým svým rodičům děkujete, za dobrou výchovu, kterou vám dali, za všecko dobré, co vám prokázali, za to vlastně děkujete Vykupiteli, který také manželství vašich rodičů posvětil a omilostnil. Pravím: posvětil a omilostnil, neboť

II.

Kristus povýšil manželství za svátost, znamená, nejen že jí nadpřirozenou důstojnost a posvátnost propůjčil, nýbrž učinil je také prostředkem milosti, slíbil manželům zvláštní pomoc svou, aby řádně svůj manželský stav zachovávali, aby dostali potřebných milostí skrze křesťanské manželství.

a) A vskutku, toho bylo potřebí. Neboť stav manželský jest obtížný, poskytuje mnoho obtíží, které bez milosti boží nelze překonati.

1. K těmto obtížím náležejí útrapy manželství. Jak se mýlí mnohý mladík, mnohá dívka a míní, že v manželství jest jenom štěstí a radost, dobré dni! Ach, někdy postačí čtvrt roku, že jsou tací lidé manžely, a již mluví jinak. Strasti manželské vskutku nejsou malé i mezi dobrými manžely. Mnozí musí bojovati s trpkými starostmi o výživu, s bídou a nouzí; co musí zakoušeti muž

neb žena, když druhý dlouhou dobu leží nemocen a nic vydělati nemůže, a lékař a lékárna mnoho stojí. Ve dne v noci je s ním práce, sotva se vyspí a musí pracovati pilně, aby děti dostaly něco k jídlu.

Zeptejte se dále rodičů, kolik starostí jim nadělají děti. Kolik tu bezesných nocí zvláště schází-li něco dítěti, kolik námahy, starostí, výloh tu je! Když pak Bůh více dětí udělí, kolik námahy tu třeba, aby se všecky najedly, aby se zaopatřily šaty, obuv, plat mistrovi, když jdou na učení.

Jak často, když rodiče míní, že nejhorší přestály, v nejlepším věku umírají, a někdy neumírají — a snad by bylo lépe, kdyby umřely! Mnohé srdce otce a matky zakusilo těžce, co to znamená: »Malé děti malé starosti, veliké děti veliké starosti. Kdo by to mohl všecko prodělati a při tom trpělivost neztratiti bez zvláštní milosti boží?

Jak veliké jsou kříže a strasti, když jeden z nich neb oba do hříchu upadají a po špatných cestách kráčí! Co vystojí muž, který má svárlivou, jízlivou ženu! Co žena, která má za muže pijana, který všecko propije, ženu a děti o hladu nechá, pozdě domů přichází, a pak zuří jako divé zvíře, ženu bije, ji trápí a to skoro každý den po několik let. Co tu musí srdce lidské přestáti, jaká síla, jaká milost k tomu patří, aby neztratili víru a důvěru, aby nebyli zlostní, mstiví neb aby si nezoufali? A přece je žen dosti, které vše po léta s andělskou trpělivostí a mírností snášely, a modlitbou a mírností konečně muže na pravou cestu přivedly. Kdo by to dovedl bez zvláštní milosti a pomoci boží?

2. Ale nejen milosti boží je třeba snoubencům, aby mohli strasti manželské snášeti, ještě více je jí třeba, aby mohli přemoci nebezpečí, která spáse duše v manželství hrozí. Jsou tu nebezpečí pro svornost a lásku, kterou manželé navzájem jsou si povinni. Jako všichni lidé, mají i manželé své chyby, a mnohdy má některý odporné, hrubé chyby, a denně je má druhý na očích, má je snášeti, nerozzlobiti se, snášelivě a v pokoji s ním déle žíti. Dále jsou tu nebezpečí pro manželskou věrnost a čistotu. Již sv. Augustin praví, že jest snáze úplně čistotu zachovati, v panenství čistě žíti, než manželskou čistotu řádně zachovávati. Mnozí manželé míní, že jest jim vše dovoleno, žijí v těžkých hříších, nikdy se z nich nezpovídají, nikdy jich nelitují, a umírají tak, aby jednou tyto hříchy na věčnosti proklínali.

Kolik nebezpečí jest v manželství teprve s výchovou dětí a s dohledem na čeládku! Vskutku, není maličkostí děti křesťansky vychovati, zvláště v nynější době. Jak snadno se tu dá příklad špatný! Jak snadno nechá se ujíti příležitost, kde bylo třeba děti napomenouti, pokárati, potrestati, polepšiti! Jak nesnadno jest nad nimi bdíti, nad jejich známostmi, nad jejich duší! A přece jest jisto, že manželé počet z toho klásti musí, a když jedno dítě zahyne jejich vinou, že Bůh duši jeho z ruky rodičů požadovati bude. Ano, kdo to správně rozváží, bude se asi ptáti: Kdo tu může spasení dojíti? Snad mu napadne myšlenka, která

přišla učedníkům: »Pane, když je tomu tak, pak jest lépe vůbec se neženiti.« (Mat 19. 10.)

b) A právě proto náš dobrotivý Spasitel se o manželství tolik staral. Co u lidí jest nemožné, jest možné u Boha. Proto slíbil manželům svou milost a pomoc. Když tutíž křesťané řádně a s požehnáním božím v manželství vstupují, svátost stavu manželského přijímají, a když žijí v posvěcující milosti boží, těžkým hříchem svátostnou milost neztrácejí: pak mohou klidně povinnosti stavu manželského na se vzíti a s radostí v Pána důvěřovati. Neboť i když těžké strasti doléhají, i když jsou veliká a hrozná nebezpečí v tomto stavu, ruka Páně jest s nimi, a připadá jim, jakoby k nim Pán mluvil: »Neboj se, jsem s tebou.« Když se modlí a vážně vůli jeho konati se snaží, mohou zcela jistě na to počítati, že je Pán neopustí, a jistě přemohou všecka nebezpečí, a všecky útrapy prospějí jim k větší zásluze, a jistě dojdou věčného spasení.

Křesťanští manželé! Když přese všecka nebezpečí a strasti stavu manželského šťastně a svorně spolu žijete, dítky své křesťansky vychováváte a k radosti své vidíte, jak ve zbožnosti a nevinnosti vyrůstají, děkujte Bohu, neboť vám ke všemu tomu pomohl milostí svou, kterou se svátostí stavu manželského spojil. A jestliže ve vašem manželství to dobře nestojí, nedávejte nikomu jinému vinu než sobě samým; neboť milost boží vám neschází, ale vy nedbáte, abyste se této milosti hodnými stali a věrně jí používali.

Pohlížejte nyní v krátkosti na to, o čem jsme dosud dnes rozjímali: Manželství jest svátost. Manželství je totiž velmi důležité, proto je Pán posvětil; manželství jest velice obtížné, proto je Pán omilostnil. Z toho však vyplývají vážné povinnosti, které vám několika slovy jen naznačiti chci.

1. Manželství jest posvátný stav. Proto, kdo chtějí do něho vstoupiti, mají tak činiti v posvátném smýšlení a s posvátným úmyslem, nikoli z tělesné žádostivosti. Mají se vážně zkoušeti, zdali je to vůle boží a zdali jsou s to, aby věrně plnili povinnosti stavu manželského, a mají si vyvoliti osobu, s kterou mohou manželství svatě k spáse duše své zachovávati. Manželství jest posvátné, jest svátost. Proto mají ti, kdo do něho vstoupiti míní, býti na duši i těle čistí, zvláště také mají, když jsou zasnoubeni, čistě a svatě žíti - jinak berou bídu s sebou do manželství. Mají se dále sv. zpovědí a přijímáním připraviti a den svatby jako posvátný den slaviti. Neboť kdo před svatbou nehodně se zpovídá a nehodně ke stolu Páně přistupuje, s těžkým hříchem k oltáři přikleká, dopouští se trojí svatokrádeže, a může býti ujištěn, že místo požehnání prokletí od oltáře odnáší.

Manželství jest posvátný stav — proto mají ti, kdo v manželství žijí, také je svatě zachovávati. Mají pečlivě zachovati si manželskou věrnost a čistotu, mají věrně plniti, co před oltářem slíbili, ve svornosti a pokoji žíti a jeden s druhým trpělivost míti. Jmenovitě mají svědomitě a věrně plniti svou nejdůležitější povinnost, křesťanskou výchovu svých dítek.

2. Manželství však jest také prostředkem milostí. Proto mají manželé hleděti tuto milost věrně si zachovati. Mají se chrániti těžkých hříchů, neboť těmi ztrácejí slíbenou sobě milost, které jim je tak velice potřebí. Jestliže manželé upadli do těžkých hříchů, mají co nejdříve upřímnou lítostí a zpovědí odpuštění dosáhnouti a opět nabýti milosti stavu manželského, které se hříchem nehodnými stali. Co píše sv. Pavel Timotheovi (2. 1 6), aby opět vzbudil milost boží, která jest v něm, to platí na jiný způsob i o manželech. Ano, křesťanští manželé, vzbuzujte opět a opět! Ubozí manželé, kteří zapomínají čerpati milost boží z pokladů Kristových. Poslechni hlasu jeho a beř z jeho zásluh často a často! Amen. *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Jména Ježíš.

»Aby ve jménu Ježíše klekalo každé koleno.« (Sv. Pav. k Ef. 2. v. 11.)

Svatí králové obětovali kadidlo Pánu Ježíši v Betlemě. Kadidlo při službách božích vždy se obětovalo na důkaz božství Páně. Není Pán Ježíš král jen, ale jest král králů.

Kdo by Pánu Ježíši božství upíral, ten mu nechce obětovati kadidla. Křesťané, jak jste v křesťanském cvičení mnohokráte v adventě a po svátcích slyšeli, žádnou měrou nemohli býti přinuceni, aby hodili kadidlo modlám na oltář a jako obět do ohně, ale za Pána Ježíše dali nejen kadidlo, ale i sebe v obět, aby vyznali, že Ježíš jest Syn boží a že skrze něho spasení béřeme a skrze nikoho jiného. V tomto jménu nejsvětějším klekají duchové nebeští, pozemští a podzemští, jedni dobrovolně, jiní z přinucení. O tom dnes uvažujme, abychom si vážili jména nejsvětějšího.

Pojednání.

Vezměte život Páně od jeho narození až do nebe vstoupení a vidíte, že ve jménu jeho andělové klekají, jemu slouží, jej ctí, chválí. Nad Betlemem první zvěstovali narození Páně. Při počátku veřejného života na poušti, když se postil a čtyřicátý den zlačněl, dí Písmo svaté: »A přistoupili andělé a sloužili jemu.«

A při utrpení Páně v zahradě Getsemanské, když Pán Ježíš všecku lidskou bídu na své lidské tělo vzal a krví se potil, dí Písmo svaté: »Ukázal se anděl, posiluje ho.«

Když z mrtvých vstal Pán Ježíš, na hrobě jeho klečí dva andělé a jsou sluhy jeho, neboť andělům jest vzácnou povinností chváliti a velebiti to svaté jméno, skrze něž očištěn svět a naplněno nebe, oloupeno peklo. A když Pán Ježíš vstupuje na nebesa, tu svatí andělové se ukazují jako sluhové jeho a dí: »Muži galilejští! . . .« Andělové jsou služebníci jeho, on jich pánem. V jeho jménu andělové plesají, chválí, klekají.

Co andělové činí bez těla, to naší povinností v těle zde na zemi. Nikdo nebude připuštěn k oslavování jména jeho na nebi, kdo jméno jeho nevelebil zde na zemi, a kdyby to bylo aspoň

v poslední chvíli jako u lotra kajícího. Ve jménu jeho kleká i každé koleno pozemské, kteréž spasení hledá a nalézá.

V tom svatém jménu klekali pastýři u jeslí, v tom svatém jménu k zemi se klaněli mudrci od východu, v tom svatém jménu klekali radostí a vírou unešení, omilostnění, uzdravení, jak často slýcháte ve svatém evangeliu. Slepý od narození, když nabyl oko, bez něhož na svět přišel, a když po prvé prohlédl k slovu Páně a vyslýchán od nepřátel Páně, dává svědectví, kterak zraku nabyl — a přišed mimo zástup, nalezl Pána Ježíše, a dí mu Pán: »Věříš i ty v Syna božího?« A řekl slepý od narození: »Kdo jest, Pane, abych v něho věřil?« I řekl Ježíš: »Já jsem to, kterýž mluvím s tebou,« a — padna, klaněl se jemu. Ve svatém jménu Ježíš ohýbal koleno žebrák od narození slepý.

A setník, který měl pod sebou vojáky a řekl-li jednomu: »Jdi!« — šel, a »Přijď!« přišel: Tento setník klekl před Pánem Ježíšem a řekl pln víry: »Pane, nejsem hoden —«. A jiný setník, o němž Písmo sv. vypráví v pašijích, že probodl bok jeho a vida divy, které se dály, bil se kajícně v prsa: »Jistě byl tento Syn boží!«

Proto i my na důkaz víry své sv. jméno Páně ctíme a v jeho jménu klekáme. Při mši sv., když se modlí kněz vyznání víry: »Credo«, kleká při slovech: »a vtělil se v Duchu sv. a narodil se z Marie Panny«, kleká na důkaz víry v božství jeho. Kleká jako malomocný uzdravený, který přišel a klaněl se jemu. V tom sv. jménu kleká každé koleno pro svou spásu, ale v tomto jménu kleká i každé koleno zavržených, neboť i zavržení klekají — to jest moc Páně nad sebou cítí, a byť neradi, tedy z přinucení musí uznati moc Pána nad sebou.

Ve všem se ukáže moc, sláva a láska boží Vše stvořil Bůh ke své oslavě. Což zlý? Zlý se učinil člověk sám a i zlý bude sloužiti za podnož slávy a spravedlnosti boží. »I zlého stvořil Bůh ke dni zlému,« praví sv. Písmo. I zlý bude sloužiti, aby na něm ukázal Bůh spravedlnost svou, jakož i na zavržených andělích Pán Bůh ukazuje svou spravedlnost. Vše bude sloužit ke cti a slávě boží volky neb nevolky, ať dobré, ať zlé, vše bude klekat v tomto nejsvětějším jménu Ježíš. Skrze něho béřeme spasení své: »Mnoho jest prostředků třeba ke spasení: odpuštění hříchů, setrvání v milosti boží, dobré smrti a všechny tyto prostředky nelze nám ani tak doufati pro vlastní sílu naši, ani pro dobrá naše předsevzetí, nýbrž jediné pro zásluhy Ježíše Krista a pomocí jeho milosti« Praví sv. Alf. (Únor 66.) Ale najisto máme věřiti, že i odpuštění i milosti všechny potřebné dostaneme, když se přičňujeme. Tak skrze něho budeme bráti spasení své. Jaké překvapení, kdo v tomto nejsvětějším jméně nebral spasení, ale odsouzení a z úst Páně uslyší slova: »Odejděte!« Filip II., král španělský, pozoroval, že dva dvořenínové se při mši sv. neslušně chovali Po mši sv. obrátil se k nim a řekl: »Vy více na oči mi nesmíte!« Jeden z leknutí zemřel, druhý se zbláznil! Až Ježíš vyřkne svůj soud, jak potom bude? Klekej na zemi — budeš klekati s anděly, s anděly chváliti a s anděly se radovati. Amen. *Fr. Vaněček.*

Řeči blahoslaveného faráře arského.

II. O lásce srdce Ježíšova.

Dnes o svátek jeho sv. srdce klade nás Pán jako pečeť na své srdce. Ó kéž bychom mohli však tam zůstati. (Tu pozvedl Vianney své sepiaté ruce a zaslzené oči k nebesům a pravil: »Ó srdce Ježíšovo, srdce lásky, květe lásky! Jen srdce ještě na jeho těle zůstalo netknuto, až Longinus jeho sv. srdce probodl a dal lásce odtud ven prouditi.«)

Nemilujeme-li srdce Ježíšova, co pak chceme milovati? Vždyť se v něm nalézá jen láska. Jak pak jenom je možno, toho nemilovati, co jest nade vše láskyhodno?!

Milujeme a vážíme si předmětu dle jeho ceny. Oceňme dle toho lásku svého Spasitele k naší duši; ona ho stála všecku jeho krev. On touží nekonečně po tom spojiti se s naší duší aneb aspoň vejíti s ní ve spojení. Čas je mu dlouhým, než ji může viděti a slyšeti.

Co činí náš milý Spasitel ve svátosti své lásky? Přijal své láskyplné srdce, aby nás miloval. Vychází z tohoto srdce dech lásky a smilování, aby odejmul hříchy světa.

Ó Ježíši, tebe poznati znamená tebe milovati. Kdybychom věděli, jak nás milý Spasitel miluje, umřeli bychom radostí! Nevěřím, že jsou taková srdce, jež by tak tvrdá byla a jej nemilovala, kdyby viděla, jak velice je srdce Ježíšovo miluje.

Ó jak krásná jest láska! Je to výlev srdce Ježíšova, které jest plno lásky. Jediné štěstí, které máme na zemi, jest Boha milovati a věděti, že Bůh nás miluje. Od Boha býti milovánu, s Bohem býti spojenu, v přítomnosti boží žíti, žíti pro Boha: ó krásný život a krásná smrt!

III. Neposkvrněné srdce nejdobrotivější Matky Marie.

Bůh Otec shlíží se zalíbením na srdce nejblahoslavenější Panny jako na mistrné dílo svých rukou. Milujeme vždy své dílo, zvláště když jest podařené. Bůh Syn miluje je jakožto srdce své matky, jako zdroj, z něhož čerpal krev, kterou obětoval jako cenu výkupnou za nás. Duch sv. je miluje jakožto tvůj chrám.

Proroci prorokovali slávu Panny Marie již před jejím narozením; oni ji porovnávali se sluncem. A vskutku může býti objevení nejblahoslavenější Panny srovnáno býti se sluncem na mlhavém nebi. Před jejím příchodem visel meč božího hněvu nad naší hlavou, připraven nás stihnouti. Ale jakmile nejblahoslavenější Panna se zjevila na zemi, byl tento hněv zmírněn. Nevěděla, že by měla býti Matkou boží a když ještě byla malou, řekla zajisté: »Kdy pak uzřím onu krásnou paní, která má býti matkou boží?!«

Nejblahoslavenější Panna dvakrát nás porodila, při vtělení a u paty kříže. Je ona tudíž dvakrát naší matkou. Často srovnávali nejblahoslavenější Pannu s pozemskou matkou. Ale ona jest ještě lepší, nežli nejlepší matka. Neboť i nejlepší matka trestá

někdy své dítě, ano i je bije, když ji hněvá; myslí, že činí dobře. Ale nejblahoslavenější Panna tak nečiní. Ona je tak dobrá, že s námi vždy laskavě jedná a nikdy nás netrestá. Srdce této dobré matky jest jen láska a smilování, ona si přeje nás viděti šťastnými. Stačí jen se na ni obrátiti, abychom došli vyslyšení.

Čím více jsme hříšníky, tím větší něžnost a soucit má s námi. Právě ono dítě, které matku nejvíce slzí stálo, jest nejdražším jejímu srdci. Či nespěchá matka na pomoc nejdříve dítku nejslabšímu a nejohroženějšímu? A lékař v nemocnici nevěnuje-li pak nejvíce pozornost svoji nejtíže nemocnému?

Srdce Panny Marie bije pro nás tak vřele, že láska všech matek dohromady jest jenom jako kus ledu, srovnáme-li ji s její láskou. Vizte, jak nejblahoslavenější Panna přece tolik dobrou jest Její veliký služebník sv. Bernard říkával často k ní: »Zdrávas Maria!« Jednoho dne odpověděla mu tato dobrá matka: »Zdráv buď, synu můj, Bernarde!« — »Zdrávas Maria« jest modlitbou, kterou se nikdy člověk neunaví. Mluvíme-li o světských věcech, o obchodu, o politice atd., tedy se tím unavíme, ale když mluvíme o nejsvětější Panně, tedy je to vždy nové. Pobožnost k Panně Marii jest občerstvující, sladká a živná. Všickni svatí měli velikou úctu k Panně Marii. Žádná milost s nebe nepřichází, aby nešla jejíma rukama. Nevstupujeme do domu, aniž bychom mluvili s vrátným. Nuže, Maria jest strážkyní brány nebeské.

Když chceme učiniti dar vysoce postavené osobnosti, dáme jí ho podat osobností, která jí jest nejmilejší, aby jí ten dar byl tím milejší. Rovněž tak mají naše modlitby, jsou-li podány nejsvětější Pannou, zcela jinou zásluhu, poněvadž nejsvětější Panna jest jediným stvořením, jež svého Stvořitele nikdy neurazila. Ona jediná naplnila dokonale první přikázání boží: »Bohu samému se klaněti a jeho milovati budeš.« Ona je naplnila v celém jeho obsahu.

Vše, oč Syn Otce prosí, se mu povoluje. Rovněž tak i Matce je vše povoleno, zač Syna prosí. Když naše ruce ponořeny jsou ve vonné masti, naplní vše vůní, čeho se dotknou. Tak naplní nejblahoslavenější Panna Maria naše modlitby libou vůní, když jim dáváme procházeti jejíma rukama.

Myslím, že nejsvětější Panna na konec světa je velmi klidnými najde, neboť pokud svět stojí, táhne se vše se všech stran k ní. Ona jest jako matka, která má mnoho dítek. Ona jest ustavičně zaměstnána přecházejíc od jednoho ke druhému.

Všichni svatí měli velikou úctu k nejblahoslavenější Panně. Jistý světec ptal se jí jednoho dne, pro které přednosti by chtěla býti nejraději uctívána. Ona odpověděla: Pro svoji neposkvrněnou čistotu; to je cesta, kterou lze všeho ode mne dosíci!«

NB. Vedle úcty k Duchu sv. doporučoval náš světec obzvláště pobožnost k neposkvrněné, nejčistší Matce Boží a dával v duchovních věcech radu konati devítidenní pobožnost k neposkvrněnému srdci Panny Marie. (Pokračování.)

LISTY VĚDECKÉ.

Jakub Balmes.

K stoleté památce.

Sedmý sešit časopisu »Stimmen aus Maria-Laach« t. r. přináší na prvním místě stať podepsanou od Augusta Deneffe S. J. a nazvanou: »Jakob Balmes. Zur Jahrhundertfeier«. V katolické literatuře velmi často činí se zmínka o Balmesovi jakožto znamenitém filosofu a apologetovi, než, kdo Balmes byl, kde žil a jak působil, o tom jest mnohdy dosti těžko se poučiti. Protož doufáme, že se mnohému čtenáři »Duchovního Rádce« zavděčíme, předložíme-li mu obsah shora uvedeného článku.

Dne 28. srpna 1910 bylo tomu sto let, co se narodil Jakub Balmes, kněžský apologeta, filosof a publicista ve Španělích. Němci velebí svého Kanta. Balmes jest jasnější než Kant, Balmes má více pravdu než Kant, Balmes slouží lepší věci než Kant. Biskup rodiště Balmesova píše o něm v listě ze dne 1. ledna 1910: »Balmes má všeobecnou povahu, on jest kosmopolita; a jako všichni velicí myslitelé jest majetkem veškerého světa a náleží všem časům; duch jeho nesídlil v malém domě, duch jeho žil v nesmírném městě božím.«

Jakub Luzian Balmes narodil se 28. srpna 1810 ve Vichi. Město Vich, pradávné sídlo biskupské, jest asi 60 km na sever od Barcelony v Katalonských horách, jež od hlavního pásma Pyrenejí na jih se táhnou. Balmesovi rodiče byli prostí lidé. Jeho otec byl jirchář. Matka, žena jak rázná, tak zbožná, vychovávala svého Jakuba k zbožnosti a bázni boží. Modlila se mnoho za své dítě a den co den po mši sv. klekala před oltářem sv. Tomáše Aquinského, prosíc jej, by vymohl jejímu synu vědění a svatost. Modlitba matčina nezůstala oslyšena.

První studia Balmes konal ve svém rodišti, městě Vichi. Maje asi sedm let, počal jakožto žák biskupského učiliště učiti se řeči latinské. Studium této řeči trvalo tři léta. Pak následovala dvě léta rhetoriky a na to tři léta filosofie, tedy asi od třináctého do šestnáctého léta jeho věku. Balmes přesídlil se r. 1826, maje šestnáct let a jsa od svého biskupa podporován, na tehdejší universitu v Cerveře. Následovalo sedmileté studium na universitě. Z těchto sedmi let věnoval čtyři roky na studium »Summa theo-

logica« od sv. Tomáše Aquinského a její nejdůležitějších vykladačů. O summě soudil: »Vše se tam najde, filosofie, theologie, moudrost právnická. V těchto lakonických formulích všechny poklady jsou nahromaděny.« Balmes sbíral již v těchto dnech látku na své pozdější dílo »Základy filosofie«. Balmes při studiu řídil se zásadou: »Málo čísti, spisovatele dobře si voliti, mnoho přemýšleti.« Přidejme k tomu železnou píli, pečlivé použití času, neobyčejné vlohy rozumové, obrovskou pamět a vytrvalost, jimiž Balmes vynikal, pak porozumíme jeho úspěchům. Kterýs jeho žák napsal o něm: »Pamatuji se, že kdysi pravil: Každý člověk, jenž to chce přivésti na něco velikého, musí míti na očích jeden předmět, a za tím musí jíti s vytrvalostí, třeba by k dosažení jeho potřeboval padesát let.«

Koncem školního roku 1833 opustil Balmes, maje 23 let, universitu. Na přání svého biskupa připravoval se na svěcení na kněze stodenními duchovními cvičeními. Také v letech pozdějších říkával, že stokrát byl by si vyvolil stav kněžský, kdyby stokrát bylo mu bývalo voliti. Po vysvěcení Balmes žádal, aby byl dán do duchovní správy. Než biskup mu řekl: »Jdi na universitu a studuj.«

Tehdy Španělsko bylo plno rozkolu a zmatku. Král Ferdinand VII. zrušil r. 1830 salské právo dědické, jež bylo r. 1713 do Španěl zavedeno. Na místo něho bylo obnoveno starobylé kastilské nastupování na trůn, dle něhož dcery královy předcházely bratry královy. Tedy, když Ferdinand r. 1833 zemřel, připadla koruna jeho tříleté dceři Isabelle, za niž vladařila matka její Christina, kdežto Don Carlos, králův bratr, vyšel na prázdno. Don Carlos postavil se na odpor, a sedmiletá válka občanská nastala mezi přívrženci Christiny a přívrženci Carlosa.

V tu dobu Balmes věnoval se po nová dvě léta studiu v Cerveře, sleduje při tom bystrým okem náboženské, společenské a politické poměry své vlasti.

Vrátiv se do svého rodiště, zastával od r. 1837 po 4 léta úřad učitele mathematiky, zaměstnání, jež jeho duchu sloužilo k odpočinku a klidu. Tehdy zabýval se též básnictvím. R. 1839 sepsal Balmes pojednání o celibátě, byv k tomu povzbuzen cenou, již nějaký katolický časopis byl vypsal. Jeho práce byla uveřejněna a cenou odměněna, ale jinak nezpůsobila nijakého hluku. Ještě čas jeho veřejného vystoupení nebyl přišel.

R. 1840 nastal ve Španělích na krátkou dobu jakýsi klid; generál Espartero zvítězil nad Karlisty. Než ještě téhož roku vypukly nové bouře. Spiknutí objevila se v mnohých městech, vlády se střídaly, církev byla mnohonásobně pronásledována. K tomu přistoupilo nebezpečí, jež se plížilo více v úkrytu, totiž vdírání se chybné filosofie a stále postupující vnikání protestantských bludů. To byl čas pro Balmesa. »Jako prorok Bohem osvícený,« praví biskup z Vichi, »objevuje se Balmes, sestupuje s katalonských hor.« Přesídlil do Barcelony, pak do Madridu a zasáhl do poměrů, nikoliv jako státník, nýbrž jako plodný spisovatel, jenž

vstoupil na zápasiště s nejšlechetnějšími úmysly pro pravé a ryzí zásady na náboženském, společenském a politickém poli. První jeho brožura, ještě ve Vichi vydaná r. 1840: »Sociální, politické a hospodářské poznámky o statcích duchovenských«, hájila s neobyčejnou obratností oprávněností církevního majetku a učinila pojednou jméno Balmesovo slavné po Španělích. Po osm let následujících, jež byla ještě životu jeho popřána, láska k vlasti a církvi vedla jeho péro. Ve spojení s dvěma jinými spisovateli hájil svých zásad nejprvé v časopise »Náboženství«, jenž později převzal název »Civilisace«. Později řídil sám časopis »La Sociedad«, v němž vyšlo z části dílo později v samostatné knize vydané: »Listy pochybovači«. Tento časopis trval asi jeden rok.

Balmes působil pak mocně od r. 1844 časopisem, jenž vycházel jednou za týden »El pensamiento de la Nación« (Mysl národa). Lorinser, překladatel jednoho díla Balmesova, praví o něm: »Balmes roznítil především katolické uvědomění, jež tam, jako všude, bylo pohaslo, na novo . . . jemu jest spolu podstatně co děkovati, že revoluce r. 1848 neměla do Španěl přístupu, ... že bylo konečně možno uzavříti s Římem náboženství výhodný konkordát . . . že konečně počaly se vraceti základní zásady práva a pořádku v onu nešťastnou zemi.« V listě tom Balmes ukázal španělské státníky, jací jsou ubožáci. Ovšem, že se jeden oblíbený úmysl Balmesovi nepodařil.

Mnoho pracoval na smíření mezi přívrženci Carlosovými a Christininými, jež mělo se státi skutkem tím způsobem, že syn Dona Carlosa, hrabě Montemolin, měl si vzíti za manželku dceru Christiny, Isabellu. Francouzská politika záměr ten zkazila. Balmes pravil kterémusi svému příteli, že nezažil nikdy tak hořkého a ukrutného dne, jako onen, v němž se dověděl, že záměr jeho byl zmařen; jediná naděje Španělska prý zmizela. Dnem 31. prosince onoho nešťastného roku 1846 přestal »z vyšších ohledů« vydávati »El pensiamento«, na naléhání vlády u biskupů. Ale třeba mu ušel tento vnější úspěch, vliv jeho na mysl národa působil dále.

Balmes působil daleko přes hranice svými spisy apologetickými; mělť katolické a apoštolské srdce. Náboženství měl na prvém místě. V něm také viděl přední a nejsilnější sloup, jenž byl nesl sociální a politickou budovu Španělska, a pojítko, jež kmeny Pyrenejského poloostrova řečí, mravem a krojem se různící, v jeden bratrský národ vázalo a drželo. Za katolické náboženství vstoupil tím spíše na kolbiště, an viděl, že jest ohrožováno pochybovačností, bludy a nevěrou. Svědčí to o velikém rozhledu, že se obrátil na dítky a pro ně složil učebnici náboženství. Toto dílko vyšlo v řeči španělské (kastilské) a katalonské a bylo v zemích španělského jazyka zvláště v Jižní Americe hojně rozšířeno. Jiné velmi známé apologetické dílo má název: »Listy pochybovači«. Kniha tato obsahuje vzácné myšlenky na velmi různých polích nauky o víře a mravech, mimochodem také některá málo lichotivá odbytí francouzských a německých filosofů, zvláště Hegla.

Hlavní apologetické dílo Balmesovo jest jeho spis »Protestantismus a katolicismus ve svých vztazích k civilisaci« (El Protestantismo comparado con el Catolicismo en sus relaciones con la civilización europea). Dílo vyšlo r. 1842—1844 ve španělské a později ve francouzské řeči.

Balmes v tomto díle hájí katolickou církev proti výtce, že by byla nepřátelská vzdělanosti, a odmítá tvrzení, jako by reformátoři 16. století byli podporovali vědy, umění, svobodu národů a vše, co v slově vzdělanost se obsahuje a jako by evropské civilisaci neocenitelné služby prokázali. »Čtenář asi poznal,« praví sám na konci knihy, »že vůdčí myšlenka díla jest následující: Před protestantismem evropská civilisace vyvinula se tak daleko, jak bylo možno, ale protestantismus zavedl ji na chybnou dráhu a přinesl národům nesčetné škody. Pokroky, jež se staly od doby reformace, nestaly se skrz ni, nýbrž navzdor jí.«

Pozoruhodný jest úsudek, jejž pronáší Mencudes y Pelayo ve své »Historia de los Heterodoxos Españoles«. Když byl prohlásil, že Balmesovo dílo »Protestantismus a katolicismus« považuje za nejdůležitější knihu Španělska v XIX. století, pokračuje:

»Mýlil by se, kdo by v té knize hledal nějaký hanlivý spis na onu haeresi. O protestantství se jedná v knize nejméně, a spisovatel ho ani nerozebírá. Co Balmes podal, jest pravá *filosofie dějin*, k níž dala podnět některá vyjádření Guizotova v jeho přednáškách o civilisaci Evropy. Tento znamenitý a velevážený kalvinec hleděl líčiti reformaci, jako by byla mohutným povstáním lidského rozumu a svobody, povstáním, jež mělo nutně za následek nejen osvobození duchů, nýbrž i vědeckou a mravní vzdělanost národů. Naproti tomu Balmes vzal na sebe dokázati, jak církev trvale a blahodárně působila na svobodu, vzdělanost a pokrok národův, a ukázati, jak protestantství v nepravý čas se objevilo, aby majestátný tok křesťanské vzdělanosti, jež byla již všemi poklady starého světa obtěžkána, zadrželo.«

Obava, že by jeho drahé Španěly mohly býti bludnou filosofií na scestí svedeny jako Německo a Francie, nutila Balmesa, aby byl činným i na poli filosofickém. Tuto svou obavu častěji vyslovuje.

»Obávám se,« praví v osmém listě pochybovači, »že při velikém zanedbávání filosofických studií ve Španělsku se jen málokteří udrželi na výši přítomného stavu vědy, aby klamní novotáři se nezmocnili učení a nezavedli neprozíravou mládež, aniž by muži zdravého učení a čisté snahy toho pozorovali.« Podobně Balmes vyjadřuje se v předmluvě k dílu: »Základy filosofie«.

Praví: »Abych je vydal, k tomu mne pudila snaha, bych přispěl k tomu, aby filosofické studně ve Španělích nabyly většího objemu, než nyní mají, a pokud mé slabé síly stačí, abych veliké nebezpečí odvrátil, jež nám hrozí: by totiž nepřišla k nám filosofie, jež jest přeplněna hluboko sahajícími bludy.«

Balmes podal tři větší filosofická díla; ale vedle těch chovají i jeho obranné spisy a mnohá jeho pojednání množství filosofických

myšlenek. Na prvém místě třeba uvésti: »Filosofia fundamental«; Balmes sám soudil o tomto díle: »Je to jen filosofie sv. Tomáše, upravená pro potřeby XIX. století.« Druhé dílo jest »Curso de Filosofia elemental«, jež sám Balmes napsal ve dvou řečích, španělské a latinské. Velmi cenné dílko, jakýsi druh životní filosofie, jest »El criterio« z r. 1845. Knížka ta učí nás způsobem co nejvíce pochopitelným těžkému umění, jak třeba správně mysliti a život dle pravidel moudrosti zaříditi. Balmes psal toto dílko r. 1843, když se vzdálil na venkov z Barcelony, která měla býti obléhána; bylo to jeho štěstí, že tehdy opustil svůj byt v Barceloně, neboť kule z houfnice praskla pod jeho pohovkou.

Balmes nebyl z těch filosofů, kteří si vymyslí svůj zvláštní svět a skutečným pak pohrdají a jej stranou nechávají. Balmes byl si toho vědom, že filosofie má úkol chápat skutečnost v jejích výšinách i hlubinách. Při tom uměl dobře rozeznávati úkol od jeho luštění, a byl si toho velmi dobře vědom, že filosof musí se v mnohých bodech spokojiti s dohady, domněnkami a pochybnostmi; to vysvítá z jeho prvého listu pochybovači

Ho nou sbírku menších statí obsahuje dílo: »Smíšené spisy obsahu náboženského, filosofického, politického a literárního«. Sepsal Jakub Balmes.

Spisy Balmesovy byly přeloženy do různých jazyků. Balmesovi bylo uloženo záhy zemříti. První prudkou nemoc přestál na universitě v Cerveře, maje osmnáct let věku svého. Veškerá universita slavila jeho uzdravení zvláštní mší sv. na poděkování. Ale zdá se, že zárodek úbytí mu zůstal.

R. 1848 v květnu musil ulehnouti. Odevzdal se do vůle boží. Dne 22. června, o svátku Božího Těla, mše sv. byla sloužena v jeho příbytku a bylo mu podáno tělo Páně. Později přijal ještě jednou nejsv. Svátost a poslední pomazání. Dne 9. července r. 1848 zemřel v 38. roce věku ve svém rodišti, městě Vichi.

Balmes byl muž bystrého rozumu, šlechetných úmyslů, veliké odvahy a hojné iniciativy; při tom byl v nadpřirozeném ohledu pln pevné a živé víry. Když svého času jakýsi časopis se odvážil tvrditi a předpovídati den, na který Balmes od církve odpadne, napsal týž: »Doufám, že Bůh, než aby dopustil, bych v takovéto neštěstí upadl, spíše mi pošle předčasnou smrt.« Výrazem tohoto smýšlení jsou též slova, jež kdysi pronesl ke dvěma ze svých přátel: »Jest vám známo, že city a učení víry tkvějí ve mně hluboce. A přece nelze mi čísti knihy zapovězené, aniž bych neměl potřebu, bych se dal opět do náležité nálady čtením Písma svatého, následování Krista Pána neb zbožného Ludvíka z Granady«.

Že víra jest milostí, tím byl nejen theoreticky, ale i prakticky proniknut. »Především,« praví v sedmém listě pochybovači, »než se nevěřícímu počnou rozbírati důvody, nutno za něho se modliti.« O tom, jak byl věrný své církvi, dal si svědectví na konci svého díla: »Protestantismus a katolicismus«:

»Než jsem je vydal na světlo, předložil jsem je censuře duchovní vrchnosti, a byl bych se poddal bez rozmýšlení jejím nejtišším pokynům, a byl bych zlepšil, opravil a změnil, co by mi k polepšení, opravení neb změnění vyznačeno bývalo. Nicméně podrobuji celé dílo ještě soudu katolické, apoštolské a římské církve; a jakmile papež, nástupce sv. Petra a náměstek Kristův na zemi, vysloví se proti některému mému náhledu, pospíším si, bych jej za mylný vyhlásil a jeho se odřekl.«

A vskutku bylo mu toho se dožíti, že druhý díl jeho »Základů filosofie« byl v Římě jakožto závadný udán.

Než, na místě výtek, obdrželo dílo španělského doktora v Římě rozhodnou pochvalu. Památník jeho příchylnosti k svaté Stolici jest dílo: »Pius IX.«, v němž hájil novot od právě zvoleného papeže Pia v církevním státě zavedených. Balmes sklidil za tento spis, v němž i některé své náhledy politické musil pozměniti, pohanu a posměch od svých nepřátel a výčitky od svých přátel. Nicméně pravil jednomu svému příteli: »Věz, že svědomitá povinnost mi velela, bych se chopil péra. Moje přesvědčení, že jsem dobře učinil, je tak pevné, že kdybych svého »Pia IX.« měl ještě jednou psáti, ani jediného slova bych nepřidal, ani neubral.«

Město Vich nezapomnělo na svého velikého syna. Jeho pohřeb byl hoden církevního knížete. Dne 14. července 1848, tedy pátého dne po jeho smrti, městský magistrát se usnesl, aby veliké, volné náměstí, bylo po jejich velikém občanu nazváno náměstím Balmesovým. V kathedrále byl mu r. 1865 postaven mramorový památník.

Od r. 1861 koná se ve Vichi každý rok řeč jemu na památku. Již r. 1908 městské i církevní úřady počaly společně připravovati slavnosti na památku stoletého narození Balmesova. Bylo usneseno pořiditi Balmesovu bibliotheku, jež má obsahovati veškerá vydání prací Balmesových Od ledna 1910 vychází zvláštní měsíční časopis »El Centenario de Balmes, Boletin menural«, jenž podává zprávy o tom, co se chystá na počest slavného španělského kněze. Zvláštní kongres měl se konati od 7.—11. září t. r. Bylo ustanoveno, aby na kongresu mluvili řečníci nejen španělští, ale i z jiných národů. Byli též pozváni zvláště někteří vynikající katoličtí spisovatelé, zvláště apologeté. Četní biskupové španělští slíbili své účastenství. Než, posud nepronikly k nám nižádné zprávy o průběhu tohoto kongresu.

Snad přijdou později. Doufejme zatím, že kongres ten byl hoden toho, jemuž ke cti byl pořádán, velikého Balmesa.

Jos. Kyselka, kanovník.

Nemlčte!

(Úvaha o zednářích od **P. Augustina hrab. Galena**, ř. S. B.)

Kdo chce správně souditi o nynějším stavu církve v Rakousku a býti činným apologeticky, nesmí zapomínati, že souvisí spolu latentní josefinism liberální éry a zjevné vystupování Kristu

nepřátelských mocí. Obé obdrželo a dostává direktivu aneb stojí v úzkém spojení se sežidovštělým zednářstvím, touto »proticírkví«, jak si rádi říkají, a jak svědčí o tom nedávno vydané dílo Dra. Walthera.*)

Jednu věc si musíme uvědomiti. V širokých vrstvách katolické intelligence od doby Taxilovy ustálil se názor, že zednáři jsou společnost mužů z hospody, kteří žijí jen vyražení a šelmovství, a kteří ostatně pěstují humanitní účely. A tomu právě chtěli tito prohnaní tajnůstkáři a oklamávači světa. Švindl Taxilův byl vypočítán na vytvoření tohoto dojmu. Ale ostražitý katolík nedá se tím másti a neudělá bratrům z ulice sv. Doroty 12 ve Vídni radost, aby je tak pojímal, nýbrž bude míti na mysli, že zednářské lože jsou našimi nejzavilejšími odpůrci.

Nemíním poukázati na to, že četní papežové v slavných encyklikách přímo označili povahu zednařiny jako protikřesťanskou a že uložili trest exkomunikace na ty, kdož by se přidávali k tomuto tajnému spolku. Nikoli, ale poukážu na vlastní výroky třítečkových bratří. Heslo k. p. italského velmistra Lemiho, že »papežství jest nepřítelem«, bylo nedávno v listě berlínské lože s okázalostí opakováno, a že děsné pronásledování katolíků ve Francii je dílem zednářů jako revoluce v Portugalsku a vyhánění kněží odtud, je přece veřejně známo. Jen čtěte »Zirkel«, a tam se dovíte, jak zednáři pracují o založení proticírkve. Proti církevním obřadům zavádějí pompésní ceremoniel zednářský, proti mši sv. a kázání usilují dáti ženám a dětem světské slavnosti. A není tomu tak pouze v románských zemích: ve Vídni r. 1908 dle »Zirklu« prohlásil zednář Honigmann: »Setřásla li Francie se sebe jho kongregací, není to vše, i my v Rakousku pracujeme, jen že jsme dosud slabí a nemůžeme s otevřeným hledím započíti boj proti ultramontanismu u nás.« Tedy na vůli neschází též v Rakousku pronásledovati křesťany. Francouzská »Acacia« to přímo dí: »Mezi veleloží v Uhrách a francouzskou freimaurerií panuje ideová shoda.« To potvrzuje výroční úřední zpráva uherské veliké lože z r. 1907. Tam se praví doslova: »Kráčíce v čele světové společnosti zednářů, francouzští bratří klestí cestu zástupům jdoucím za týmž cílem; ujišťujeme, že my nenáležíme k posledním.« A skutečně, také my katolíci musíme rakouskému zednaření pánů potvrditi jejich sebevědomé doznání. A klade-li Honigmann váhu na to, že rakouští zednáři jsou ještě chabí, nesmíme nářek jeho tak silně bráti, neboť poslední léta vykazují dostatek proticírkevních akcí a organisací, které všechny vesměs stály a stojí v přímém styku s loží, ač pro zákaz státu nemohou se jako takové ukázati a jen stejně smýšlející jiné názvy předstírají.

Je to především mezinárodní světový spolek »Volná Myšlenka«, jejíž zřejmý cíl jest, převáděti a nutiti k nevěře. Její úzký styk s loží je znatelný na první pohled, i kdyby »Zirkel«

*) JUDr. Hugo Walther: »Freimaurerei, ein Beitrag zur Geschichte der politischen Geheimbünde«.

to výslovně nepovídal: zednářství a volnomyšlenkářství jsou dvojčaty stejného původu a stejného cíle. V stanovách světového svazu stojí výslovně psáno, že zabírá všechny lože. Proto ne nadarmo poslala česká sekce bývalému velmistrovi v Italii, židu Nathanovi, k jeho zvolení za purkmistra v městě papežově ohnivý blahopřejný projev. A zase naopak nebylo náhodou, že uherský velmistr Bokay dne 21. září 1908 stál v čele slavnosti lože »Demokracie« na počest Leona Furnemonta, generálního sekretáře světové »Volné Myšlenky« a vůdce belgických socialistů. Bokay ujišťoval tohoto fanatického bohožida, že může on a jeho činnost býti ubezpečena srdečnou součinností zdejších bratří, načež Furnemont dojat se své strany se vyznal jako starý a pravý zednář.

Úplně jako lože starají se mezinárodní volnomyšlenkáři zvláště o Rakousko. Kalendář, vydaný centrálou v Bruselu, přinesl r. 1908 zuřivý nájezd na naše mocnářství. V něm stojí: »V Rakousku bude vybojován rozhodný boj mezi moderním lidstvím a římským papežstvím. Tato poslední bitva právě započala. Ale rakouští freidenkeři nezvítězí, zůstanou-li isolováni.« Proto volá kalendář všechen volnomyšlenkářský svět na pomoc. A ne marně! Brzy po té atheistický žid Lederer z Norimberka cestoval po městech v Čechách; před rokem chtěl totéž zkusiti stejně smýšlející a stejně židovský Stern z Heidelberka. Oba byli vládou vyvedeni za hranice, kam tak mnohé patří, co nás katolické Rakušany oblažovalo poslední léta. Ovšem zbožný pastorský list »Wartburg« velice se mrzel na toto vládní vyhánění duchů.

Mimo to rozhazuje se množství protináboženských pohlednic, letáků, brožur mezi lid. Nejnověji jako příprava na husitské jubileum r. 1915 a na zamýšlený světový kongres »Volné Myšlenky« v Praze s chystanými tisíci odpady »Husitská národní knihovna lidu«.

Co zatím malý lid takto má býti získán nevěře, pracuje professor Masaryk se stranou realistů za heslem »Řím jest nepřítel!« na přepracování středoškolských professorů, úřednických kruhů a vysokoškolských posluchačů. Též stoupenci Masarykovi chtějí tiskem a knihou dělati propagandu svým ideám, jež rovněž vočkovávají Slovincům. Fanaticky tu přímo působí denník »Čas« a měsíčník »Naše Doba«.

V Haliči šíří »Volnou Myšlenku« nejvíce Židé. Tito jdou ve své zášti ke křesťanství tak daleko, a jejich moc je tak veliká, že na př. v Krakově u úřadů prosadili zákaz vánoční hry v městském divadle z důvodu prý, že jejich náboženský cit by tím byl uražen. (Kolikrát by nesměli hrát židovské kusy u nás pro urážku náboženského citu katolíků?) Židi mají tam — to dí mnoho — téměř všechen tisk v rukou, a tím i organisaci boje proti křesťanům. Nedávno dva nové časopisy přešly koupí do rukou židovských!

Z Terstu a Přímoří jde týž nářek. Tam židé vedou akci často irredentistickou, která jen soptí výpady na víru a církev. A následek? Patřte jen od severu k jihu, od Šumavy na Balkán: všude týž zjev. Čím více podkopává se víra v Boha, tím bez-

ohledněji vynáší se na oltář modla přehnaného národářství, tím snadněji padají si v týl rakouští národové, místo aby se v bratrské lásce jedné víry a jedné vlasti kupili kolem svého otce, císaře, jenž všechny objímá stejnou péčí. A to právě se neděje, a třetí, který se směje, tajný štváč, jest židovsko-zednářský atheismus, vidoucí dozrávat své osení. Ale to by bila úctyhodné říši Habsburské poslední hodina, neboť nemyslitelno jest Rakousko nekatolické či dokonce bezbožecké — musilo by se rozpadnouti.

Mezitím co nepřátelé chtějí nás takto rozdvojiti a seslabiti rozkolem, u nich vidíme cílevědomou snahu sbírati církvi nepřátelské síly v uzavřené organisace. To hoví samozřejmě pokynům lože. Solnohrad podává příklad. Tam spojili se v »protiklerikální kartel« Všeněmci, sociální demokraté, židoliberálové za účinné pomoci svobodného zednáře Freisaufa ve spolku se solnohradským vysokoškolským spolkem.

Přirozeně předstírají »páni«, že nechtějí ničeho podnikati »proti náboženství«, nýbrž jen »klerikalismus« potírati — to hlásají stále. Ale v nesčetných letácích, brožurách, posílaných v obálkách do venkovských chat a neméně v kočovných shromážděních perou do církve a do jejího učení co nejhanebněji, nešetříce pomluv, ano přímo vyzývají k odpadu do nahé nevěry!

Než my rádi uznáváme, že vláda tím jen svou povinnost po zachování sebe sama konala. Příležitostně nelze nám potlačiti živý údiv nad zemskou správou Tyrol, že opominula stejně se zachovati vůči odpadlíku Lentovi. Ona naopak strpěla, že tento cizozemec v jubilejním roce zbožných Tyrolanů učinil si z jejich hlavního města jeviště nejošklivějšího rouhání božího. Právem očekáváme, že podobné příště se nestane.

Také Furnémont již dvakrát za sebou přišel do Rakous na návštěvu. Mitrofanovič-Parsin z Moskvy a dr. Novikoí, redaktor »Evropského Kurýra«, orgánu mezinárodního svazu, měli v zimě 1907/8 agitační řeči v Praze. Praha je totiž ústřední stanicí rakouského volnomyšlenkářstva. V ní vychází jeho český orgán »Volná Myšlenka« a od r. 1906 slovinská »Svobodna Mysl«, jejíž pomocí odpadlý kněz Aškerc, t. č. městský knihovník v Lublani, šíří zášť k Bohu na jihu našeho mocnářství.

Jako vůbec všude mířilo se také ve Slovinsku na mládež. Důkazem jest pět volnomyšlenkářských svazů, stávajících mezi slovinskými studujícími ve Vídni, Štyrském Hradci a v Praze. Organisace »národního dělnictva« obstarává volnomyšlenkářskou práci mezi učedníky. Na středních školách řádí s výsledkem radikální studenti z university ve spolku s řadou professorů. Zvláště studentům vydávají list »Omladina« a Slovincům překlad »Volné Myšlenky«. A aby mládež tím jistěji stala se nevěreckou, o to pracuje s výsledkem lublaňský spolek dam na odkřesťanění dívek a matek.

Německý spolek freidenkerů v Čechách čítá v 16 odbočkách 1200 členů. Posledně přidal se k ostatním. Pořádal totiž dne 2. května předešlého roku sjezd delegátů v Praze, na kterém se

tito usnesli, že založí ústřednu všech volnomyšlenkářských spolků, jakož i kartel se spřízněnými jinými spolky za účelem, jak to v resoluci praví, aby »s úspěchem mohli potírati klerikální rozmach (!) a zahájiti akci na rozluku církve a státu.«

Zejména v českém obyvatelstvu řádí ničivě agitace volné myšlenky. Tak r. 1907 bylo odpadů k bezvyznání 1626, v r. 1908 osob 1549, loňského roku 1782, téměř výhradně Čechů. »Volná Myšlenka« má 118 odboček místních: v Čechách 87, na Moravě 24, ve Slezku 7. Na četných místech jsou důvěrníky spolku učitelé obecných škol. Skoro každou neděli přichází řada volnomyšlenkářských řečníků na lidové přednášky na venek Půdu jim připravují časopisy, k nimž často přiloženy jsou různé formuláře, na př. k odpadlictví, k odepření křtu dítek a j. Jeden takový list, »Havlíček«, jest přímo založen proti měsíčníku »Sv. Vojtěch«, vydávanému spolkem sv. Bonifáce, aby jej potíral.

Francouzský ministr a zednář Viviani udal příčinu této pokrytecké taktiky, řka otevřeně: »Neutralita »volné školy« byla vždy lží. Jistě byla lží z nutnosti, neboť zdělával se školní zákon za hněvu spravedlivých: aby se utišilo několik pochybovačů, kteří by jinak zákon byli zmařili a nepropustili, řeklo se: »škola bude *neutrální*.« Tady vidíme, jak jsou lidé, kteří jiným nepoddajným nejraději předhazují jesuitská strašidla, a sami bez nejmenšího ostychu řídí se zásadou, že cíl posvěcuje prostředky sebe nečistější.

Také další proticírkevní bojovná organisace, sociální demokracie, nečiní výjimky od tohoto pravidla. Nehledě na očividnou lež s Marxismem, se kterou lapá massy lidu na udici, jest ona nad jiné mistrem ve vyhledávání a tvoření pomluv proti církvi a jejím kněžím. Tomu k vůli ustupuje u ní národohospodářská stránka boje více a více do pozadí. Sotva jeden její časopis marně bys hledal, aby v něm nehemžilo se výpadů a záští proti církvi jen což. Divý řev fanatické nenávisti k Bohu zaznívá přečasto i v socialistických schůzích.

Odkud tato ničím neospravedlněná vzpoura a toto bouření proti církvi? Neukázala-li se církev ode dnů římských otroků povždy jako těšitelka chudých, jako ochranitelka slabých? Moji drazí! Zase jsou to ty samé tajné síly, které také tady vidíme u práce. Trochu směle, ale názorně označil bratr Schönwald z lože »Humanitas« již r. 1907 »železný krok socialismu« jako »jitřenku lože«, a bratr Abendroth řadí jej k »nejpřednějším zjevům zednářstva«. V »Zirklu« čteme: »Republika a zednářství jest jedno a totéž.« Tam bratr Glücksmann upozorňuje, že zednář je socialista, neboť »náš Bůh jest rovné lidské právo«, praví. Proto také rakouská sociální demokracie, která již tak dlouho dává se k boji proti církvi vésti vysoce váženým členem lože »Sokrates«, bratrem Schuhmeierem, dostává v »Zirklu« tuto chválu: »Ona jest jediná skutečná zástupkyně svobody, pravdy a pokroku. Má moudrost v tom, čemu učí, má sílu organisace, má krásný cíl.« Ta vychvalovaná moudrost záleží asi v tom, že oficielně potírá kapitalismus a soukromě miluje židy a nechává se od nich sytiti. »Krásný cíl«

pak jest poprava monarchie a víry. Tomuto cíli slouží nejen u německých, nýbrž i u slovanskýh sociálních demokratů četné tiskárny strany, vyrábitelkyně denníků, illustrovaných časopisů a brožur ve velikém počtu. Rozšiřování této protináboženské literatury mezi lid obstarávají jednak sociálně-demokratické knihovny, jednak venkovské organisace, které vtírají se nezkaženému lidu až do těch samot. České socialistické »Červánky«, »Karikatury« a »Kacířské epištoly« žijí výlučně od zdánlivých kněžských historek a neslýchaných úsměšků na náboženství.

To vše děje se, jak řečeno, pod činnou záštitou solnohradských universitních studujících, organisovaných ze strachu před založením katolické university. Tedy nenávist k Bohu podpírá tento vysokoškolský vzdorospolek a používá ho k své agitátorské činnosti. Bojí se, že bude vydatně posílena víra v Boha touto zamýšlenou universitou!

Moji drazí! Také v Čechách pozorujeme na scestí »Volné myšlenky« zase mnohé učitele; proto chceme v Praze zbudovati katolické paedagogium ku vzdělání českých katolických učitelů, hle, uvědoměme si to a vzpomeňme též na Bubeneč, kde se toto učitelské paedagogium právě staví. Pomáhejme urychliti stavbu příspěvky, milodary, odkazem v závěti a jinak!

Z této myšlenky — o kartelu odpůrců víry — povstala dále »Volná škola«. Jelikož jiní řečníci z povolání rozhovořují se o školské otázce, mohu se omeziti a říci, že též založení barona Hocka (»Volná škola«) jest zákonným děckem lože, třeba že všemožně se to popíralo. Nikoli marně prohlásil br. Glücksmann, redaktor »Zirklu«, slovně: »Podpora Volné školy všestranná jest úkon kladné práce zednářské.« Nikoli marně namáhaly se vídeňské lože v nesčetných směrech o tuto záležitost a přinášely panu dvornímu radovi příspěvky, na př. lože »Kosmos« 5000 K. Neboť, jak podotkl právem bratr Zikmund Kohn: »Každý, kdo se zajímá o Volnou školu, jest náš spolubojovník.« Proto také na otázku, kterak splniti zednářskou snahu o vzdělání lidu, odvětil br. Herrmann: »Rozluštění leží v boji za Volnou Školu.« Proto onen stejnohlasý řev jistého tisku — od »N. Fr. Presse« až po »Kronen-Zeitung« po uzavření pokoutních škol Hockových!

Odtud konečně výzva italského zednářského listu »La vita« ke všem zednářům světa na zřízení obrovské laické školy v Římě proti samému Vatikánu. A soudíte, že by lože nebyla zúčastněna na založení mezinárodního Svazu pro rozumáckou výchovu dětí, v jehož předsednictvu mimo Excellenc Häckla zasedal anarchistický zednář Ferrer, krvelačný vůdce barcelonských lupičů?

Avšak co označuje všechny útoky proti církvi jako dílo pekla, objevuje se i při »Volné Škole«: *lež.*

Jako při rozesílání Wahrmundovy brožury namlouvali středoškolským žákům, jak antiklerikální kartel předstírá, že nejsou proti víře, zcela tak lže zednářské dítko, o němž právě mluvím. Při tom užívá nejvděčněji zbraní společných s volnomyšlenkáři. Český

časopis »Volná Škola«, orgán německé »Freie Schule«, radí dětem, aby schválně snídaly před sv. přijímáním, a přináší zuřivý článek od Picka a Wintra proti kříži ve škole. »Freie Schule.«

O povinnostech manželského života.

Referuje R.

(Pokračování.)

I. díl.

Hlavní zásady o povinnostech manželů.

1. Čím jest křesťanské manželství.

Více a více jest slyšeti hlasy, které praví: Manželství jest pouhou soukromou smlouvou, kterou se oba manželé úplně, svobodně a dobrovolně zavazují k vzájemné lásce a k společnému životu pod tou však podmínkou, že se mohou od sebe odloučiti, budou-li si toho přáti aneb bude-li toho jejich vzájemný prospěch žádati. *Tím manželství naprosto není.*

Snoubenci ovšem vstupují do stavu manželského úplně dobrovolně, nikdo jich nemůže nutiti. Ale v ten den, kdy muž a žena, svobodně se rozhodnuvše, sňatek manželský uzavřeli, dostává to jejich spojení ráz instituce náboženské a zároveň občanské.

Tím, že dva křesťanští snoubenci ve stav manželský vstupují, udílejí si vzájemně svátost. Oni sami jsou nástrojem, jehož užívá Ježíš Kristus, aby jim udělil svátostnou milost, jejíž jest původcem.

Účelem této milosti jest manžely schopnými učiniti, aby mohli přemáhati obtíže a nesnáze, které jim z plnění povinností jejich spojení vzejdou.

»Tajemství toto veliké jest,« praví sv. apoštol Pavel, (Efes. 5, 32), »ale já pravím v Kristu a církvi.« Jako Kristus spojil se s církví, aby její členy vedl k radostem nebeským, podobně spojuje se muž s vyvolenou družkou, aby z tohoto spojení vzešly děti, které by křesťanství dále šířily. Bezprostřední a pravý účel manželství jest šíření svaté, slavné, neposkvrněné církve, za kterou náš Pán, Ježíš Kristus, svou krev prolil, které svoje učení a svoje svátosti svěřil, a jejíž členové k tomu jsou povoláni, aby po krátkém životě pozemském, po boji, po práci, po zkouškách tohoto života Boha oslavovati mohli v pokoji a v radosti, nerušeně a neustále v ráji nebeském.

Uzavírají-li tedy křesťanští manželé sňatek a zakládají-li sobě rodinu, opatřují církvi Kristově přirozený prostředek, aby svoji životní sílu dále rozvinovati mohla.

A protože toto šíření dovoleným způsobem jen tak díti se může, že pouze *jeden muž s jednou pouze ženou* jest spojen a že oba stále a vzájemně ve výchově dětí se podporují, proto musí býti svobodná vůle obou manželů *na věky manželským slibem*

vázána. Svého rozhodnutí před oltářem učiněného nemohou již odvolati, jakmile církevním požehnáním jejich sňatek jest zpečetěn.

V tom také spočívá příčina, proč církev za všech časů si přisvojovala právo, uspořádávati manželské zákonodárství.

2. Církevní manželství a manželství občanské.

Manželství jest ovšem také institucí občanskou — o tom nemůže býti sporu. Manželství zasahuje hluboko do veřejného života, do veřejného pořádku.

A proto nemůže býti státu lhostejným. Ale naproti tomu třeba s důrazem žádati, aby sňatky, které před tváří církve byly uzavřeny, nebyly na jeden stupeň kladeny s pomíjejícími spojeními, které z nezřízené vášně aneb z chvilkového rozmaru povstaly a zase volně se rozpoutávají. Tak zvané *civilní manželství* není vlastně pražádným manželstvím. Civilní manželství jest vlastně jenom úředním uznáním zákonných následků, které pro obor práva občanského pravé, to jest církevní manželství, působí.

V Belgii a v zemích, kde Napoleonův zákoník jest v platnosti, musí snoubenci dříve, než sňatku svému církevně požehnati dají, projeviti svůj manželský konsens před úředníkem politickým.

To znamená, že zákonité následky, které vlastně teprve tehdy se dostavují, když manželství bylo uzavřeno, již předem právně se strany státu jsou uznávány.

Tím však se nemají katolíci dáti mýliti. Tím, že světská vrchnost stanoví a pořádá právní následky křesťanského manželství, předpokládá, že snoubenci též církevního požehnání si vyžádají aneb že se jim ho již dostalo.

3. Křesťanský názor o manželském spolužití.

Jak výše řečeno, jest křesťanské manželství nerozlučitelné právě tak, jako jeho božský nástin: spojení Krista s církví. Milostí svou Kristus duše zúrodňuje, tak že vydávají ovoce bohumilých skutků.

Prvním důvodem oprávněnosti existence manželství jest, aby rodina byla založena a aby z manželství děti se rodily. Rodičům dostává se té cti, ale zároveň ukládá se jim ta povinnost, aby své potomky v křesťanské víře a v křesťanských mravech vychovávaly Jako sami, stavše se údy pravé církve, přijali podíl na milostech víry a církve, tak mají i svým dětem tyto milosti přístupnými učiniti. Proto přirozeně z manželského spojení vyplývá povinnost, které se manželé nesmějí vyhýbati. Jenom tehdy by to bylo dovoleno, kdyby si manželé vzájemně dovolili dobrovolnou zdrželivost, kterou by zachovávali jako příjemnou obět Bohu, jako vznešený ideál sebezáporu k tomu cíli, aby se mohli s Bohem úžeji spojiti a své duše více posvěcovati.

Jak veliký je tedy blud a omyl těch, kteří si představují manželství jako spojení, jehož účelem je přirozená láska a jehož

podmínkou světský prospěch. I hmotné zájmy vším právem padají při uzavírání manželství na váhu a snoubenci nemohou před nimi oči zavírati. Nemají si zahrávati s existencí svou vlastní a s existencí rodiny. Ale tato péče a starost nesmí se zvrhnouti v nízkou vypočítavost a sprostou ziskuchtivost a hrabivost.

I náklonnost k manželskému obcování má své oprávnění a není manželům zakázáno hověti této náklonnosti. Do jisté míry spočívá v tom odměna prozřetelnosti za to, že manželé převzali břímě otcovství a těžké a bolestné povinnosti mateřství.

Jako přirozenost naše požívání pokrmu a nápoje za účelem udržování života a tělesných sil spojila s jakýmsi smyslným požitkem, podobně popřávajíc manželům radosti manželské, chce dosíci rozmnožení pokolení lidského.

Ale ať máme na zřeteli buď jednotlivce neb veškeré lidstvo, vždy musíme říci, že radosti manželské jen tehdy jsou oprávněny, není-li dosažením hlavního účelu manželství zlovolně rušeno.*)

4. I v manželství je třeba sebezáporu.

Člověk pociťuje hluboký odpor, vidí-li u jiného hltavost v jídle a nemírnost v požívání nápojů; podobně však u větší míře jímá nás hnus a ošklivost nad nevázaností a nad pohlavními výstřednostmi. Neboť tak poddává se člověk jenom svým animálním pudům, nedbaje mezí, které příroda vytkla za příčinou udržování pokolení lidského.

Nerozumné zvíře nemá rozumu, má pouze pud a cit, a těch jest poslušno. Zvíře nemůže se ovládati a přemáhati

Člověku však udělena jest přednost, že může manželskou lásku zušlechtiti a k ideální náklonnosti ji povznésti. Svazek manželský jest spojení dvou lidských životů. Ovšem jest vedle toho též spojením dvou křehkých těl, které brzy zahynou a v prach se promění; ale je též, a to hlavně, svazkem dvou duší, které spojují svůj *rozum*, aby své plány prováděly, které spojují svá *srdce*, aby vzájemnou sdílností své radosti a útěchy zdvojnásobovaly, které spojují svou *vůli*, aby v osobních zkouškách, hlavně však ve výchově křesťanské rodiny, si vzájemnou pomoc, podporu a sílu dodávaly. Člověk není otrokem svých přirozených pudů. Má dosti síly, aby je mohl ovládati. Svým rozumem může jejich důležité určení poznati a může je podrobiti svojí vůli, aby jen cíli, Stvořitelem vytknutému, sloužily. Jeho mravní cena a hodnota řídí se tím, jak je dovede ovládati. Proto ruměnec studu polévá jeho tváře, přistihne-li se sám při tom, že jim otročí. Pak má vědomí, že se snižuje, že se olupuje o lidskou čest a důstojnost.

(Pokračování.)

*) Moudrost Stvořitelova podřídila radosti manželské hlavnímu účelu manželství; proto nesmějí býti v rozporu s hlavním účelem manželství, k vůli němuž oprávnění své existence obdržely.

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru cirkevního i světského práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Slíbené věno.

Slíbí-li rodiče, že vyplatí za živa svým dětem dědický podíl, není třeba, aby takový slib byl dán ve formě spisu notářského, ježto se nejedná o obdarování (srov. § 787 nn, zvláště pak § 791 zák. obč.) Též nemůže takový slib jednostranně býti odvolán. Nejv. soud dne 3. ledna 1901 č. 16761.

I po svém provdání může dcera žádati soud, by její rodiče ne sice pořadem práva, nýbrž řízením officiosním (v cestě nesporné) k ustanovení jí přiměřeného věna hleděl přiměti, ježto má dcera právo věna se domáhati, které zakládá se na právním poměru rodinném mezi rodiči a dětmi. Týž soud dne 12. července 1899 č. 10648. Srov. §§ 1220. a 1221. obč. zák. *) Soud není vázán určiti věno pouze tak veliké, jež by odpovídalo povinnému dílu oprávněného. Týž soud dne 8. května r. 1906 č. 7550. Z tohoto, jakož i předešlého dosti zavilého případu vysvítá, jaké *opatrnosti* třeba rodičům, po případě i jiným příbuzným, aby při slibování věna se *neukvapili* a podnětu k soudním zápletkám svým, mnohdy ne příliš zdárným dětem, po případě vnukům nedali. Vždyť jsou známy případy, kde nehodný vnuk po smrti svého děda, jenž mu slíbil za živa jistý peněžitý obnos, který by jeho již zemřelé matce jako věno byl připadl, sestru své zemřelé matky, soudně žaloval, ač mu téměř bezčetných dobrodiní v jeho mládí prokázala a jeho babička na vlastní útraty jej vystudovati dala. Podobný žalný případ projednáván svého času u jistého krajského soudu, který žalobu vnukovu právem zamítl.

*) Dne 21. února 1905 č. 1025 nejv. soud nalezl, že nárok dcery projevený žalobou na otce o zaplacení věna k řízení spornému se *nehodí*, spolu doloživ, že zákon (§ 1221. obč. zák.) jeví se býti šetrným vůči rodičům v důvěře v jejich lásku k dětem a z obavy, aby přísnými prostředky inventury, odhadu jmění a pod nebyly ohroženy úvěr a vážnost rodičů. Dle § 1222. obč. zák. nemá dcera, jež *bez vědomí* nebo *proti vůli* rodičů se provdala, jen tehdy nároku na věno, když soud shledá, že příčina nesvolení rodičů ke sňatku jejich dcery jest *odůvodněna*. Případ tento přihodí se bohužel, nejednou a třeba při snubním protokolu míti k němu bedlivého zřetele, aby se sváry v rodinách, pokud čas, seč lze zamezily, mnohdy i pohoršlivým soudům zřídka to nepřátelství a odcizení mysli předešlo.

LISTY HOMILETICKÉ.

Před trůnem božím.

Návod pro kněze, jak by se mohly konati lidové celodenní adorace.

Napsal J. O., adorátor.

Drazí bratří!

Zlé časy doléhají na církev boží. Zdá se, jakoby v sestárlé Evropě i to křesťanství odumíralo. Není národa, sebe menšího, kde by brány pekelné zuřivě nebojovaly proti skále Petrově. I veliká část našeho národa je v táboře nepřátel, ve službách knížete temnosti a otevřeně zuří proti Ukřižovanému. Smutné časy, a ještě smutnější mají přijíti. A Kristus Pán, zakladatel církve, jakoby spal, jakoby se o ni nestaral.

Lid boží potřebuje v boji vůdců, a těmi jsou přirozeně kněží. Dnešní boj netočí se tak kolem politiky, zájmů stavovských, hospodářských, vědeckých, nýbrž jde hlavně o náboženství, a to o náboženství pravé, katolické. Ostatní vyznání mají celkem pokoj, na katolické stále se útočí. Přirozeně tedy obhájcem a vůdcem má tu býti kněz.

Ale běda, přeběda! Dnes, kdy církev potřebuje kněží svatých, horlivých až do úpadu, jako na posměch jejích bolestí a ran, jako na větší potupu Krista-Boha, kněží jeho sami jako proradové od něho odpadávají a staví se za vůdce šiků nepřátelských. Trpká zkouška, bolestná zkouška pro církev boží.

A Kristus Pán jakoby spal, jakoby chladně nechával přicházeti pohoršení, jakoby netečně trpěl, by s kněžími hynuly tisíce duší jiných. Vždyť do nebe nepřicházívá kněz sám, ale — do pekla také ne.

Jakoby ten Kristus Pán spal . . .

Ale tažme se sami sebe: Co jsme ho už budili? Což jsme už ho o pomoc prosili? Snad řekne mnohý: »Co jsem já už se napracoval pro věc boží, co se nařečnil, zdraví utratil — a všecko

marno.« A já na to pravím: A klečíval's také za té své činnosti často před svatostánkem, spínal jsi ruce k Bohu-Kristu, od něhož všeliké požehnání a všeliký dar dobrý? Hájil's Krista venku, ale staral jsi se zároveň, aby on byl také v srdci lidu tvého? Sedával's horlivě ve zpovědnici a vodil jsi lid svůj k pramenům vody živé, k svatostánku, na hody boží?

Dokud Kristus nebude v srdci lidu našeho, dokud lid ten dle srdce choditi bude ve hříších jako nepřítel Kristův, dotud jenom stále na písku stavíme, mělká a povrchní jest naše práce.

Kristus Pán jakoby spal, nežehná nám, jakoby nám zřejmě chtěl dáti cítiti, že stavíme bez pevného základu.

Středem křesťanstva jest Kristus, Kristus živý, a to ve svatostánku: odtud všeliký život nadpřirozený vyvěrá, k němu zase směřovati má všecek život křesťanů. Kristus jistě křesťanů neopustí, ale nesmí křesťané opustiti jeho!

Nejsem plačtivým žalobcem, ani ponurým mravokárcem naší doby, jsem pevně přesvědčen, že kněz musí vždycky doufati, doufati i proti beznaději, ale jediná spása naše jest jenom v Kristu, v živé víře v něj, v živé víře, obzvláště v mysterium fidei! . . .

Jenom se zamysleme nad minulým životem svým, a zpytujme se v pokoře, bez sebelásky, upřímně, a leckterému bude doznati, že toho Krista Pána, jehož strážcem jest, leckdy zanedbával a že ho nechával takřka spáti, i proti vůli jeho.

Nahraďme, co jsme promeškali! Kolikrát za rok mluvíme ve valném shromáždění lidu božího v domě božím! A kolikrát jsme mluvili o Kristu živém, v domě božím přítomném, jak jsme budili víru v něj? A on nás slýchával několik kroků za námi, on ze svého vězení lásky volával: »Pojďte ke mně všichni!« — on nás prosil, abychom jménem jeho to přání jeho srdce tlumočili lidu božímu; a my jsme neslyšeli toho hlasu jeho a nechávali ho tam zavřeného, řekl bych zahanbeného, a on to trpěl a mlčel . . . a nám se nyní zdá, jakoby Kristus Pán spal a nechtěl nám pomoci . . .

Chce, drazí bratří, chce nám pomoci, jen k němu pojďme a prosme ho!

Buďme kněžími Kristovými! Jenom tajemství oltáře činí nás kněžími a drží nás: bez eucharistie ničím nejsme! Jemu tedy především žijme: toť náš životní úkol.

Nuže, pojďme před svatostánek a vzbuďme Krista Pána! Rozněťme především v srdci svém kněžském velikou lásku k němu a láska najde také cestu a způsob, jak víru a lásku ke Kristu svátostnému buditi i v srdcích věřících.

Prostředkem účinným jest celodenní výstava velebné Svátosti v každém kostele aspoň jednou za rok. V ten den milost boží roní se na osadu. Kde už jest snad výstava zavedena, hleďme, aby se budoucně děla ještě světěji a slavněji.

Kde jí není, zaveďme ji. Když snad první nedopadne, jak jsme si přáli, to nás neodstrašuj, jen pracujme houževnatě dále;

zvítězíme jistě, vždyť je to věc boží, Bůh sám se o to postará. Ale ze zkušenosti mohu říci: Kde kněz horlivě připravoval, překoná ten den všecko jeho očekávání. Vím tak odjinud, bylo tak i u nás.

V tomto spisku, důstojní bratří, naleznete vylíčenu naši slavnost velebné Svátosti. Nemíním vás těmito řádky nikterak poučovati, tím méně mistrovati; míním s vámi sděliti jen radost svou, protože sdělená radost, dvojí radost.

Byl jsem sám několikrát svědkem, jak se dle plánu zde vypsaného konaly slavnosti i na jiných místech a všude dopadly dobře, na radost zvláště kněží domácích.

Vy, bratří, kteří horlivější a schopnější jste nežli já, zajisté zde napsané daleko překonáte. A kdybych snad přece tu a tam touto námahou svého péra přispěl k větší oslavě svátostného Krále, bude mi to hojnou útěchou i odměnou.

I. Příprava.

Tři neděle přede dnem výstavy byli naň věřící upozorněni a o poslední neděli byl jim obšírněji vysvětlen význam tohoto důležitého dne.

Kázání přípravné.

Rozmilí farníci!

Příští středu koná se v našem farním kostele celodenní výstava nejsv. Svátosti. Nepovažuj nikdo této dvanáctihodinné výstavy za něco nového, neobyčejného nebo docela obtížného. Ve mnoha jiných diecesích zavedena už od let, v některých nejen ve dne, nýbrž i v noci. Ve farních kostelích jest střídavě po celý rok výstava denní, v klášteřích noční. Ano, v krajinách horlivějších i lidé světští klaní se v noci velebné Svátosti, a co zvláště nápadno a chvalitebno jest, jsou to především muži, kteří tu obstarávají čestnou noční stráž u nebeského Krále v chlebové roušce.

Můžeme býti svému nejdůstojnějšímu velepastýři jenom na výsost vděčni, že si této úcty velebné Svátosti také ve své diecesi přeje a ji nařizuje. Vyplňme ochotně toto vroucí přání svého biskupa, vždyť to bude zároveň k spáse naší.

Chladnost, s jakou se nynější svět chová k svému Bohu a Spasiteli, zvláště v tajemství jeho největší lásky, má přiměti nás, bychom zvýšenou měrou jej uctívali a zadostiučiněním mu zjednávali. Vidíme tak zračitě a patrně, jak se nevěra dnes stále více rozmáhá a všude rozešírá, jak víra naše bez trestu tupena a haněna jest slovem, písmem i skutkem a jak útoky světa i bran pekelných obzvláště zuří proti vznešenému tajemství oltáře. Jeť Svátost oltářní středem, podporou i zachovatelkou víry katolické: s ní stojí a padá víra naše. Odstraňte ze všech katolických kostelů posvěcené hostie, odstraňte obět mešní: a zbytečny jsou ol-

táře, zbytečny i kostely samy; a vymyťte ještě ze srdcí křesťanů víru ve svátostného Krista a — ubili jste víru katolickou!

To dobře vědí nepřátelé víry naší — a mnoho, přemnoho jest jich; nebo skoro vše, co dnes není rozhodně katolickým, stojí v táboře nepřátelském. Vidíme to přečasto v životě veřejném: proti ráznému katolíku všecko se spojí — dobře znají nepřátelé naši význam Svátosti oltářní pro náboženství naše, proto proti žádnému článku víry naší nezuří slovem, písmem i skutkem tak jako proti tajemství oltáře. A proto právě jest svatou povinností katolíků věrných a věřících, tyto útoky odrážeti, ale odrážeti je ne surově, nýbrž odpovídati na ně skutky živé víry, veřejným víry vyznáním, pokornou úctou Svátosti velebné. A takovým slavným, katolickým osvědčením víry jest pro každou jednotlivou farnost den slavné výstavy.

A toto slavné vyznání víry jest povinností svatou, povinností čestnou celé věřící katolické farnosti. Nehleďte na tuto pobožnost jako na povinnost nebo výsadu několika zbožných duší, nýbrž zúčastněte se jí všichni.

Ten den bude zkouškou katolického smýšlení naší osady. Jeť úcta k nejsv. Svátosti spolehlivým měřítkem katolické víry, katolického života na každé osadě. Kde hojná návštěva mše svaté v neděli i dny všední, kde neděli jak neděli tísní se zástupy kol stolu Páně, kde i v den všední láska k Spasiteli hojně duší přivádí k hostině svaté: tam také utěšeně zkvétá katolický život, tam i život sociální pramálo pociťuje rakoviny dnešního, moderního života světáckého Ale kde chrám poloprázdný nebo prázdný stojí i v neděli, kde svatostánek uzavřen zůstává i při mši nedělní, tam zcela jistě bují koukol pekelný.

A chodí-li žena častěji k sv. přijímání, chodívá muž aspoň o velikonocích. Chodí-li žena jen jednou za rok, nechodí muž zpravidla vůbec. A kdo zřídka chodí k sv. přijímání, ten na lehkou váhu bere také nedělní mši sv. a kázání. A čím prázdnější kostel, tím plnější bývají hospody a sama sebou se dostaví tu i práce nedělní. A kdo slova božího neslyší, znenáhla i víru ztrácí, jako ten plamének lampy uhasíná, nepřilévá-li se oleje.

Přijďte tedy, rozmilí farníci, v onen veliký den všichni k božskému Spasiteli, přijďte k jeho božskému srdci, dokažte, že nejste katolíky jen dle jména, nýbrž katolíky víry živé.

Všecky stavy nechť vzdávají úctu nebeskému králi, každý stav věnujž mu hodinu klanění. Řiďte se, prosím, dle pořádku, který visí na dveřích kostelních. Měl jsem, pokud možná, zřetel k poměrům místním a rozdělil všecko tak, aby bylo každému bez obtíží možno vyplniti svoji čestnou povinnost.

Než, na něco veledůležitého nesmíme zapomenouti. Hlavním účelem této pobožnosti jest vaše posvěcení. Ale posvěceni nebudete, zůstanete-li v ten den ve hříších. Proto nejkrásnějším a nejsvětějším okamžikem v onen den pro vás bude — společné svaté přijímání při ranní mši sv. Očisťte se tedy den před tím od hříchů svých, abyste s čistým srdcem vyšli vstříc Spasiteli už z rána

onoho krásného dne a přijmouti jej mohli v čisté srdce to. To bude nejkrásnější začátek onoho dne milostného. Odpoledne před výstavou až do večera, jakož i ve slavný den sám, my kněží ochotně jsme vám k službám.

Přijďte jen, rozmilí, všichni v onen den krásný k srdci Páně, jež láskou neskonalou v hostii svaté bije vám vstříc; dokažme mu, že i v srdcích našich láska vroucí k němu žije a hárá i ochotna jest, obět přinésti pro svého Spasitele. Tento den úcty velebné Svátosti ať jest pravým dnem čestným naší farnosti!

* * *

Na dveřích kostelních vyvěšena už byla zároveň tato vyhláška:

Pořádek

v den slavné výstavy nejsv. Svátosti ve farním chrámu Páně v . . . dne . . . r. 1910.

7.—8.	hod.	dop.:	Vystavení velebné Svátosti, tichá mše svatá se zpěvem lidovým a společné sv. přijímání.
8.—9.	»	»	Hodina kněží, nebude-li jiných klanitelů.
½10.—10.	»	»	Kázání.
10.—11.	»	»	Slavná mše sv. s assistencí.
11—12.	»	»	Kněží, nebude-li jiných klanitelů.
12.—1.	»	odp.:	Spolek ustavičného klanění nejsv. Svátosti.
1.—2.	»	»	Panny.
2—3.	»	»	Školní děti.
3.—4.	»	»	Ženy.
4.—5.	»	»	Jinoši.
5.—6.	»	»	Muži.
6.—7.	»	»	Společná pobožnost celé farnosti, »Te Deum«, při němž se budou zpívati tři první sloky písně: »Bože, chválíme Tebe«, sv. požehnání a skončení výstavy velebné Svátosti.

* * *

Začátek ustanoven až na 7. hodinu ranní, aby lidé, když beztoho měly býti dvoje služby boží, nebyli příliš unavováni i aby hodně mnohým byla umožněna účast na pobožnosti večerní.

II. Svatvečer.

Až do 8. hodiny večerní dva domácí kněží zabráni byli zpovídáním.

Právě před tím byla slavnost Srdce Páně, v pátek i v ne-

děli společné sv. přijímání, ale i dnes bylo kajícníků dosti. Bude záhodno, povolati na ten den také zpovědníky cizí. Výstava má se konati po děkanátech, kostel po kostele má vždy jeden den ve slavnostním rouše býti trůnní a audienční síní nebeského krále: strážcové svatyně zápoliti budou zajisté, aby svátostnému Spasiteli připravili den nádherný, slavný a radostný.

Než, Spasitel touží nejvíce po duších, po srdcích. Jeho kněží budou zajisté ochotni, srdce věřících den před tím pro něho očistiti a připraviti — namáhavou a neúhlednou ctností zpovídání. Nebude duchovního správce mnoho státi, přijdou li bratří sousedé a prokáží jeho farníkům službu milosrdného Samaritána. Vždyť jim to zítra nebo pozejtří vlastní výpomocí zase oplatí. Kněžská horlivost a láska bratrská velice tím také získá.

III. Den výstavy.

Od časného rána ve zpovědnici, kolem 7. hodiny dozpovídáno.

Hlavní oltář, trůn Nejvyššího, stál připraven, na straně evangelní oltářík se sochou Srdce Páně: oba v háji květin. Dobrá srdce farníků jich zapůjčila, zbožné ruce odevšad je snesly a položily je Pánu za nádherné podnoží nohou jeho. Rozžata světla, kněz vystupuje k oltáři, nebeský král objevuje se před lidem svým; první obláčky vonného kadidla jemu ku poctě vystupují vzhůru ke klenbě chrámové, Spasitel zaujímá místo na trůně k pobytu dvanáctihodinnému. Obět sv. začíná, dojemná píseň k srdci Páně provází ji. Čtyřicet družiček klečí před oltářem, čisté na těle, čisté na duši; všecky chtějí při této mši sv. přijmouti Spasitele do čistých srdcí s mnoha jinými, kteří doleji v lodi chrámové obcují mši svaté. Při sv. přijímání ukázal se počet přijímajících 200; dosti pro začátek, dosti na dva kněze, kteří včera byli nad to sedm hodin ve škole.

Po mši sv. ještě po 8. hodině klečeli kommunikanti před oltářem a konali díkůčinění. Ale jest jim jíti k snídani; také ostatní věřící opouštějí kostel. Třeba se postarati o klanitele na dobu od 8—9 hodin. První musí býti ovšem ti, kteří srdci Páně stojí nejblíže — děti. Dva malí ministranti, kteří dosud nebyli u sv. přijímání, stojí oblečeni, poklekají na dolní stupeň hlavního oltáře, berou do rukou knížečku s pobožností k nejsv. Svátosti a modlí se klidně a zbožně. Před oltářem stojí klekátko, červeně povlečené, dvě družičky přiklekají: první čestné stráže velikého krále jsou na svých místech. Každé půl hodiny přicházejí jiné dva páry strážcův a vystřídají malé klanitele. Hoši cítí vážnost situace a chovají se vzorně. Děvčátkům je těch dvou klanitelek málo; přichází jich bílých za dne více, poklekají vedle a modlí se také. Přejme dětem té radosti, nestojí nic a Spasiteli bude také zajisté vhod.

Měli sice od 8.—9. hod. adorovati kněží, a kde by to šlo, mohlo by se ve sboru modliti officium o nejsv. Svátosti. Ale nás

bylo napoprvé málo a byli jsme ten den jinak zabráni a nebylo naší společné modlitby třeba, protože tu byli jiní klanitelé.

Na půl hodiny před slavnými službami božími netřeba po našem rozumu určovati zvláštních klanitelů, protože se věřící už znenáhla scházejí do kostela a klečící děti je napomínají ke zbožnosti.

Od půl 10.—10. hod. bylo kázání. Velebná Svátost má se na tu dobu zastříti záclonou. Za předmět takového kázání doporučuje se thema pro všecky; u nás bylo kázáno o nesmírném milosrdenství a dobrotě Srdce Páně k hříšníkům a o jeho horoucí lásce k těm, kdož věrně jej milují. Promluva ta zde přiložena.

Kázání o velkých službách božích.

Srdce Páně, plné milosrdenství k hříšným, plné lásky k věrným.

»Aj Bůh Spasitel můj, doufanlivě činiti budu a nebudu se báti: neboť síla má a chvála má Hospodin a učiněn jest mi k spasení. Vážiti budete vody s radostí ze studnice Spasitele.«
(Is. 12, 2.—4.)

I.

Šlechetny, svrchovanou měrou šlechetny jsou všecky rysy charakteru srdce Ježíšova; vždyť je to srdce vtěleného Syna božího, vždyť je to srdce Boha-člověka. Ale co nás, hříšné lidi, u Spasitele našeho zvláště mile a hluboce dojímá, toť jeho bezmezné milosrdenství k hříšníkům i k hříšníkům sebevětším, sebe hlouběji padlým.

Nejopovrženější třídou lidí za doby Kristovy byli u židů publikáni neboli celníci, nájemci římských daní, cel a mýt; opovrženi byli, protože v úřadě svém podvody a nespravedlivým utiskováním vyssávali lid. Chtěl-li Žid té doby někoho označiti jako podlého darebáka a veřejného hříšníka, řekl mu s opovržením: »Ty jsi publikán!«

A Spasitel, Svatý svatých, nevyhýbal se těmto opovrženým, on jich vyhledával, obcoval s nimi, poučoval je, s nimi u jednoho stolu jídal, ano povolal i jednoho z nich za svého apoštola a evangelistu.

To mu zazlívali pokrytečtí svatoušci fariseové a zákoníci, reptali veřejně a říkali: »Tento se ujímá hříšníkův a jí s nimi.« (Luk. 15, 2.) A Spasitel nedbal na tento hlas židovské intelligence, předá ův israelských, a zůstal mezi hříšníky a svou příchylnost k nim ospravedlnil dvěma tak prostými a zároveň tak dojemnými parabolami, podobenstvími o zbloudilé ovci a o ztracené drachmě, které vám všem z evangelia zajisté známy jsou.

Jako ten dobrý pastýř, který má sto ovec, ztratí-li jednu z nich, zanechává ostatních devadesátdevět na poušti a bez oddechu spěchá přes hory a doly, přes bodlavé trní a tvrdé kamení,

až zbloudilou ovečku najde a s radostí ji donese na ramenou do ovčince zpět: — a jako ta chudá žena, která všeho všudy má deset drachem, asi deset našich korun, ztratí-li jednu z nich, světlo rozžíhá a celý dům mete, až v tmavém, odlehlém koutku ji konečně s radostí nalezne —: takové také jest srdce našeho Spasitele, Pána Ježíše: chodí bez ustání za ubohou hříšnou duší, až ji opět nalezne a pro sebe získá — milostí svou.

Po tři léta hledal Spasitel v Judsku zbloudilých ovec domu israelského, bez oddechu ve dne v noci hledal jich, a mnohé, přemnohé z nich nalezl a zachránil. Žádný hřích ho neodpuzoval, žádný hříšník nezdál se mu opovržení hodným, hleděl spasiti — všecky.

Kniha knih, Písmo svaté, vypravuje o hrozných soudech a trestech božích. Ale žádný hřích, žádná nepravost, žádný zločin nerozněcoval jakživ hněvu božího tak jako hřích smilstva. Mrtvé moře na jihu Palestiny jest hromadným hrobem smilstva, hromadným hrobem necudných obyvatel měst Sodomy, Gomorrhy, Adamy a Seboim. Oheň a síru deštil na ně Hospodin s nebe, a v jícen země propadli se všichni, kdož nepravosti smilstva tam oddáni byli. A mnohá jiná místa Písma sv. důkazy nám podávají, jak Bůh zvláště této nepravosti nenáviděl a hrozně ji mstil.

Ale i těmto bídným hříšníkům, třeba sebe hlouběji klesli v bahno neřesti, stala se milost a milosrdenství od Boha skrze Ježíše Krista, Spasitele našeho.

Jednou kázal Pán v Galilei. Mezi posluchači byla také veřejná hříšnice Marie z Magdaly. Byla bohatá a vedla život rozmařilý. Z pouhé zvědavosti sem přijela, na nosítkách otroky nesených odpočívala a naslouchala slovům velikého proroka nazaretského. Ale tam právě milost Ježíšova se jí dotkla. Všecka změněna najednou se ztratila ze zástupu. A za několik dní táž Maria Magdalská v jídelně farisea Šimona klečela u nohou Ježíšovýcn a smáčela je slzami lítosti a utírala je svými dlouhými vlasy a mastí drahou je mazala. A z úst Spasitelových uslyšela slovo milosrdenství: »Doufej, dcero, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.« — A na Golgotě bývalá hříšnice objímala nohy Ukřižovaného v hoři bezměrném a slzy lásky její mísily se se ztuhlou krví svatých těch nohou. — A třetího dne časně ráno už stála u prázdného hrobu z mrtvých vstalého a plakala, protože nenalezla Pána. A jak plakala, stanul Ježíš za ní a oslovil ji: »Maria!« A poznala ho Maria po hlase a radostí padla k nohám jeho. Prve než apoštolům zjevil se Ježíš bývalé hříšnici, nyní kající Marii Magdalské. Hle, milosrdenství srdce Ježíšova k hříšným!

A zase jednou dovedli k němu zákoníci a fariseové ženu cizoložnou, dovedli ji na nádvoří chrámové a postavili ji doprostřed a řekli jemu: »Mistře, tato žena jest nyní v cizoložství dopadena. A v zákoně nám Mojžíš přikázal, takové kamenovati. Protož, co ty pravíš?« To pak řekli, pokoušejíce ho, aby jej mohli obžalovati. Znali dobře milosrdenství Ježíšovo k hříšníkům a tušili, že ji asi Ježíš neodsoudí a takto počítali: Neodsoudí-li ji, obža-

lujeme jej jako rušitele zákona u shromážděného lidu. Uzná-li ji přece za hodnou smrti, obžalujeme jej u vlády římské, která vzala Židům právo trestati na hrdle. Ale přepočetli se v záludné moudrosti své. Co tak žalovali, Ježíš mlčel a skloniv se, psal prstem na zemi. A když nepřestávali jeho se dotazovati, zdvihl se a řekl: »Kdo z vás bez hříchu jest, vrz na ni první kamenem. A opět schýliv se, psal na zemi. Uslyševše pak to, odcházeli jeden po druhém, počavše od starších: a zůstal Ježíš sám a žena stojící uprostřed. A pozdvih se Ježíš řekl jí: »Ženo, kde jsou ti, kteří na tebe žalovali? Žádný tě neodsoudil? Kterážto řekla: »Žádný, pane« I řekl Ježíš: »Aniž já tebe odsoudím. Jdi a již nehřeš.« (Jan 8, 3—11.)

Tak bylo srdce Ježíšovo plno lásky a milosrdenství k hříšným, když zde na zemi v těle žil Takovým bylo srdce jeho odjakživa, takovým jest i dnes po 1900 letech, neboť Ježíš Kristus jest včera i dnes a nezměněný zůstane na věky. Tam na milostném trůně oltáře, tam v té bílé roušce chleba bije slitovné srdce Ježíšovo, které kdysi v Judsku hříšným přinášelo milost, je zdvihalo z bahna hříchů a zoufalství: a ono i dnes je ochotno i největší hříšníky na milost přijímati i hříšníky největší a hříchy jejich i sebe černější, smývati — v krvi své!

Roku 1530 umřel cestou do Londýna v klášteře Leicestru, v nemilost u anglického krále Jindřicha VIII. upadlý, znamenitý učenec a státník kardinál Tomáš Wolsey, biskup z Yorku. Umíraje, pravil tato významná slova: »Kdybych byl Bohu tak pilně sloužil, jako jsem sloužil králi, nebyl by mne opustil v šedinách mých. Ale toť spravedlivá mzda za to, že jsem při svých námahách a snahách nemíval na očích své povinnosti k Bohu, nýbrž jen službu svého krále.«

222 roků uplynulo. Na biskupský stolec yorkský dosedl Jiří Hornyold (1752—78), kněz horlivý a zbožný, života přísného, jednoduchého. Obtížné a daleké cesty visitační konal obyčejně sám, bez průvodu, bez služebnictva. Jezdě na koni od místa k místu, poučoval lid, udílel sv. biřmování, povzbuzoval a podporoval kněze své v úřadě jejich, tenkrát velmi obtížném.

R. 1760 jeda z Derby do Leicestru, chtěl se biskup cestou staviti v Higfieldsu, aby tam vykonával úřad velepastýřský. Pozdě večer, na osamělé křižovatce kůň, jinak velmi věrný a povolný, nechtěl najednou poslouchati zkušeného jezdce, zahnul stranou směrem k Wittesfordu a pádil jako šílený ku předu, až se náhle v hlubokém, pustém lese zastavil a s místa se hnouti nechtěl.

Biskup Hornyold sestoupil, uvázal pěnícího se koně u stromu a chtěl si po namáhavé jízdě trochu odpočinouti. V tom slyší zcela na blízku lidské zvuky, přerývané bolestnými stony. Teď slyší zcela zřetelně: »Srdce Páně, smiluj se nade mnou!« Jde po hlase, měsíc zpod mraku vyšlý usnadňuje mu hledání.

A tu, člověk už postarší, bledý, smrti blízký, leží, sténaje a chroptě na mechu lesním.

»Nejsvětější srdce!« zase se dere z bledých rtů. Biskup na-

lil umírajícímu z polní láhve trochu vína do úst a podložil laskavě rámě své nemocnému pod hlavu, aby mu ulehčil. V tom otevřel nemocný oči a prosil úpěnlivě: »Kněze, kněze!«

Hornyold dal se mu poznati jako kněz a dlouho u něho seděl, až vykonal kající zpověď; podal mu potom tělo Páně, které na cestách na prsách s sebou nosil, a udělil mu poslední pomazání

Po sv. přijímání ležel nemocný tiše, jenom často vroucně opakoval: »Nejsvětější srdce Ježíšovo, děkuji tobě!« Potom ještě jednou otevřel oči a vypravoval namáhavě a trhaně: »Býval jsem za mlada zbožný. Potom jsem přišel na vojnu a padal z hříchu do hříchu. Ale i v nejhorších dobách zachovával jsem každý den slib, který jsem dal matce své na smrtelné posteli, že se budu často modliti: »Srdce Ježíšovo, smiluj se nade mnou!« Teď se nade mnou smilovalo a kněze mi poslalo. Ó nejsvětější srdce Ježíšovo, děkuji tobě!« A s těmi slovy skonal.

Až teď pochopil biskup, k čemu bylo dobré, že se mu kůň splašil. Hluboce dojat nad tím, jak srdce božské věrné a slitovné jest, odměňujíc i ten malý důkaz lásky a věrnosti vojáka, v nepravostech zapadlého, cestoval biskup dále.

Do kroniky kláštera leicesterského, v níž zaznamenána jsou slova umírajícího Wolseye, zapsal biskup Hornyold tuto událost a připojil slova: »Srdce Ježíšovo, ty jediné jsi dobré a převěrné ve slitování a odměně!«

* * *

Ano, nejmilejší, Ježíš Kristus jest včera i dnes a on zůstává na věky, jeho milosrdenství jest bezměrné, jeho dobrota nevyčerpatelna — i k hříšníkům.

Nezoufejž tedy nikdo, koho tlačí hřích, jehož svědomí mučeno palčivými výčitkami až k zoufalství: v srdci Ježíšově najdeš slitování a odpuštění ještě dnes, ano hned!

Jenom jednoho žádá od tebe: aby ses odřekl hříchu, litoval ho, kajícně jej vyznal a za něj činil pokání. Jen toho jednoho žádá a cosi druhého jest naprosto nemožno. Bez pokání tvého zůstane srdce Ježíšovo uzavřeno, nepřístupno, tvrdo; bez pokání tvého nadarmo pro tebe tekly na Golgotě proudy krve jeho, nadarmo za tebe puklo srdce to na kříži, nadarmo kopím bylo zbodeno!

Neříkej: »Ale vždyť jsme právě slyšeli, že slitování srdce Ježíšova nekonečné jest. Mohu s pokáním ještě počkati; jsem mlád, rád bych světa užil. Je-li Spasitel milosrdný, může to na mně později ukázati tím zřejměji.«

Toť řeč v pravdě katovská, ta zní asi tak jako: »Vím dobře, že moje dosavadní hříchy zbodly srdce Kristovo na Golgotě, ale já chci ránu tu ještě šířeji a hrozněji drásati, chci Ježíše znova křižovati den ode dne.« A na vlas zní řeč ta jako posměch židů pod křížem: »Jsi-li Syn boží, sestup s kříže a uvěříme tobě!«

A tato řeč chová také v sobě pro tebe nebezpečí věčné záhuby. Jeť ovšem milosrdenství boží nesmírné, ale naplněna může býti míra hříchů tvých. Dokud dýchati budeš, nabízeti bude tobě Ježíš milost svou, ale hříchy tvoje tak mohou zatvrditi tebe, že tichého vánku milosti boží už ani neucítíš a vnuknutí jejich nepřijmeš: a potom tvou vinou už pro tebe milosrdenství božího nebude!

Dva hříšníci viseli s Ježíšem zároveň na kříži; pro oba trpěl Ježíš, oběma nabízel odpuštění: a jen jeden vzat jest s Pánem do ráje, a druhý od boku Ježíšova odešel do propasti věčné. Hleď, ať pro svou nynější lehkomyslnost nejsi jednou věčným druhem lotra zavrženého! A vrať se brzy k prameni milosrdenství, k božskému srdci Ježíšovu, brzy, ano ještě dnes!

II.

Křesťané! Když srdce Ježíšovo plné jest slitování a dobroty k hříšníkům, svým nepřátelům, mučitelům, katům, jakou láskou hárá srdce to k těm, kteří je milují, kteří jemu věrni jsou! Ó Spasiteli, kéž bych mohl viděti radost tvou, s jakou jsi dnes ráno vešel při sv. přijímání do srdcí tohoto bílého zástupu dítek a do srdcí tolika mojich farníků! Kéž bych mohl patřiti lásku, která v srdci tvém hárá ke všem, kdož jsou v milosti tvé, kdo tě upřímně milují!

Ó Spasiteli, zachovej nás v lásce své; jen v této lásce, jen v tvé milosti nalezneme pravou radost života. Víme ovšem dobře, že na nás všecky v tomto údolí slz čeká kříž, na nás dospělé i na tyhle malé dítky zde, víme dobře, že nám do nebe jako tobě vstupovati jest jenom přes Golgotu: ale když ty, ó Pane, v našem srdci budeš, když tvoje srdce na našem srdci tlouci bude, potom budeme dva, kteří ten kříž ponesou, potom bude nám tížící Otcova ruka příjemná a milá a jho tvé bude lehké a břímě tvé sladké!

Ó Pane, zůstaň s námi a zachovej nás v lásce své, a my v radosti a žalosti, v neštěstí a kříži, v starosti a práci, v soužení a bolesti pokoj nalézati budeme v srdci tvém a s velikým prorokem Isaiášem i my, věrné dítky tvoje, jásati budeme: Aj, Bůh, Spasitel můj, doufanlivě činiti budu a nebudu se báti: nebo síla má a chvála má Hospodin a učiněn jest mi k spasení. I my vážiti budeme vody pravé radosti pozemské a spásy věčné ze studnice svého Spasitele, z tebe, slitovné, milující srdce Ježíšovo! Amen.

Slavná mše sv.

Tři laskaví bratří, kteří k nám na dnešek přišli, umožnili nám, že mohla býti slavná mše sv. s přísluhou. Taková slavná mše sv. není bez velikého dojmu na lid, zvláště tam, kde lidé vždy jen jednoho kněze vidívají u oltáře; vypráví srdci prostého člověka o božské vznešenosti Spasitele, skrytého v prostinké hostii, vidí-li, jak jej kněží pokorně a slavně uctívají. Knížková pobož-

nost tím ovšem poněkud trpí, ale za to srdce viděným slavnostním zjevem výše k Bohu tíhne. Jednou mi pravil stařeček jeden po takové slavné mši sv.: »Velebný pane, dnes jsem se do knížek ani nepodíval; pořád jsem se musil dívati na oltář.« To asi jistě dával pozor na jednotlivé díly mše svaté.

Kdo tedy u kostela má dalmatiky, rád jich při takové příležitosti zapůjčí, ba sám jich nabídne bratru, který není tak šťasten; uděláš tím dobrý skutek, uctíš Spasitele a k zbožnosti dojmeš lid. Nebude zajisté také o assistenci potíž, vždyť bude výstava i ve všední dny.

Po mši sv., jež byla četně navštívena, farář promluvil k přítomným těchto několik slov:

»Milí farníci! První díl tohoto svatého dne, věnovaného úctě velebné Svátosti, díl veřejný, bohoslužebný, už jsme přestáli a potěšen a rozradostněn mohu říci: přestáli jsme jej čestně. Od nynějška bude Spasitel udíleti audience soukromé, a prosím vás, vytrvejte v dosavadní horlivosti a přicházejte k němu dále četně, nejlépe podle stavů. O vhodné modlitby potíže nebude: 150 knížek s pobožností k nejsv. Svátosti ležeti bude na lavicích, každý se může modliti, co chce. Přicházejte odpoledne po stavech k hodinnému klanění. Večer bych zase rád viděl osadu svoji shromážděnu kol nebeského krále, ji a její pastýře obětoval svatému srdci jeho, aby důstojně byl skončen tento svatý, krásný den.«

Po veliké o 11. hod. bylo lidem jíti k obědu; ale nebylo třeba, aby kněží sami adorovali do poledne, protože i tentokráte byli tu klanitelé jiní.

Adorace stavů.

Od 12.—1. hod. odp. konal spolek věčného klanění společnou, hlasitou pobožnost.

Od 1.—2. hod. modlily se panny ve dvou sborech hodinku ke cti nejsv. srdce Páně.

O 2. hod přišly děti. Ve dvou sborech říkaly hlasitě hodinky o sv. Michalu archandělu To bylo úchvatné. Před lety, když jsem vodil kandidátky do kláštera, byl jsem tam na májové pobožnosti klášterních sirotků A slyše děti krásně modliti se sborem žalmy, pomyslil jsem si: Tohle je možné jenom v klášteře. Ale od letoška vím: naše děti to také dovedou a každé děti to dovedou, jenom je třeba nacvičiti.

Od 3—4. hod. obsadily ženy velmi četně kostel a modlily se tiše.

Knězi jest se ovšem při každé hodině ukázati, poučiti, pochváliti, povzbuditi. Když jsem o 4. hod. přišel zase do kostela, stáli už chasníci pod kůrem, ale jako dělníci na trhu, zahálející. »Ale, děti,« povídám, »tady nemůžete býti, tady vám bude pět minut dlouhých. Pojďte!« A z mužských lavic jsem vypravil ženské, umístil tam chasu, dal jim do rukou knížky a řekl jim: »Tady se modlete a buďte hodni!«

Od 5.—6. hod. přišlo mužů hojně a obsadili i ženské lavice, vždyť to byla hodina jejich.

Byl jsem také jinde na takových adoracích, které se konaly podle plánu zde naznačeného, a jak jsem viděl, dopadly velmi dobře a na velikou radost kněží, kteří tolik ani neočekávali. Velmi se mně zamlouvalo a dojemné bylo, když v některých kostelích před každou stavovskou hodinou zvoněno bylo velikým zvonem; připomínalo mně to trochu na zvon hříšníkův o missiích . . .

Při pobožnosti závěrečné od 6.—7. hod., která byla zase hojně navštívena, obrátili jsme ještě jednou zraků svých na oltář, na Boha, skrytého v roušce chlebové a rozjímali — rozjímání předčítáno s kazatelny — o jeho srdci, kteréžto jest: 1. srdce boží; 2. srdce člověka a bratra; 3. srdce Vykupitele; 4. srdce krále. Po každém ze čtyř úkonů zpívána píseň.

Adoraci tu zde přikládáme.

Srdce Páně.

I. Srdce boží.

Pohanský básník Ovid vypravuje tuto báj: V Malé Asii žili dva staří manželé, Filemon a Baucis. Žili spolu vždycky v pokoji a míru, v upřímné lásce trávili spolu v malé, nízké chaloupce i pozdní večer života.

Ta věrná láska manželská líbila se bohům a nejvyšší z nich, Jupiter, sestoupil s Olympu, aby sám navštívil tak hodné a milé lidi. Za průvodce si vzal hbitého a výmluvného Merkuria. Staří manželé byli tou božskou návštěvou nadmíru potěšeni a uctili nebeské hosty v doškové chatrči, jak jen ve své chudobě mohli.

Tato báj udržovala se v Malé Asii ještě tehdy, když tam přišel hlásat evangelia sv. Pavel. I stalo se, že přišel jednou s průvodcem Barnabášem do města Lystry v krajině Lykaonii. V městě tom byl muž nějaký, chromý již od narození. Ten poslouchal Pavla mluvícího. Kterýžto pohleděv naň a vida, že by víru měl, aby uzdraven byl, řekl velikým hlasem: »Postav se přímo na nohy své!« I vzchopil se a chodil. Zástupové pak uzřevše, co učinil Pavel, pozdvihli hlasu svého, řkouce lykaonsky: »Bohové, učinění podobni lidem, sestoupili k nám.« I nazvali Barnabáše Jupiterem a Pavla Merkuriem, neboť on byl vůdcem slova. (Pavel byl postavy menší a vedl slovo, Barnabáš veliký a silný, z úcty k mistru svému více mlčel. Na základě hořejší báje měli Lykaonští vážného, zamlklého Barnabáše za Jupitera, výmluvného Pavla za Merkuria.)

Kněz také (modly) Jupitera, kteráž byla před městem, přivedl býky ověnčené před bránu a chtěl s lidem obětovati. To když uslyšeli apoštolové Barnabáš a Pavel, roztrhše roucha svá, vyběhli mezi zástupy, křičíce a řkouce: »Muži, co to činíte? I my jsme smrtelní, vám podobní lidé, kteříž zvěstujeme vám, abyste se

obrátili od (bohů) těchto marných k Bohu živému, kterýž učinil nebe i zemi i moře i všecko, což v nich jest; kterýžto za předešlých věků nechával všech lidí choditi po cestách jejich; avšak nenechával sebe bez osvědčení, dobře čině s nebe, dávaje déšť a úrodné časy, naplňuje pokrmem a utěšením srdce naše.« A to mluvíce, sotva spokojili zástupy, aby jim neobětovali. (Sk. ap. 14, 6—17.)

Ona smyšlená báj a jednání pohanských obyvatelů Lystry jsou důkazem, jak hluboko tkví náboženství v srdci všech lidí, jak i ten pohan touží po nebi a po společenství s Bohem. Co vypravovala ona báj jako smyšlenku, to jest skutkem v církvi boží už od 1900 let: Bůh pravý, Syn boží, sestupuje denně s nebes výšin na oltář, ba on přebývá stále ve svatostáncích chrámů našich jako vězeň lásky, tam srdce Boha-člověka bije láskou k nám. Je to sice srdce lidské, ale je nerozlučně spojeno s Bohem-Slovem, druhou osobou Trojice svaté, a tím srdcem Bůh náš miluje nás, údery jeho jsou údery lásky boží k nám; z toho srdce paprsky lásky bezměrné vyzařují dveřmi svatostánku i branou kostela a sálají do všech domů měst i osad, do velikých i malých, i do těch nízkých, temných, slaměných chat a do srdcí všech, kteří tam přebývají.

Čeho si pohanstvo kdysi vroucně přálo, to my katolíci v pravdě máme; není národu na zemi tak velikého, který by měl bohy tak blízko jako my, lid boží, vyvolený. Máme Boha svého, milující srdce Syna božího ve svatostánku.

Srdce Páně, kteréž se z lásky k nám snižuješ až v údolí slz a v zemský prach, my v úžase svatém nad láskou tou ve prachu zemském klaníme se tobě a v pokorné úctě klademe srdce svá, tvrdá a chladná, ke stupňům oltáře tvého, obměkči a rozehři je božskou láskou svou!

II. Srdce člověka-bratra.

Korunou pozemského tvorstva, pánem světa jest člověk. Čím by byla země bez člověka? Místy divým pralesem, místy skalnatou, písečnou pouští, oživena jen zvířaty, navzájem se vraždícími. Jak změnil tvářnost země člověk!

Výstavná města, úhledné vísky oživují a zvětšují krásu okolní přírody Železnice rychlým letem unáší člověka do krajin vzdálených. Telegraf a telefon pojí v několika minutách kraje, kam by pěšky došel až za týdny a měsíce. I moře ovládá člověk obrovskými parníky a ocelovými obrněnci. Jak mocný jest, co dobrého vynalézá pro svět lidský duch!

Ale také co zlého! Vidíme denně v krajích civilisovaných, jak souží, utiskuje člověk člověka: ničí jeho zdraví, bere neprávem jeho majetek a ty přečasté vraždy jsou jenom důkazem ohavné zloby lidské. I u vesel vládních sedává lakota a ukrutnost, utiskuje a ničí slabé. A v zemích pohanských a divokých jest a bylo ještě mnohem hůře. V nedalekém Turecku žena a otrok jsou věcí bezcennou, s kterou možno nakládati dle libosti.

V městech východních pouliční vraždy jsou na denním pořádku. V Číně otec může vlastní dítě prodati i zabiti, a nikdo ho za to netrestá. V Africe dostane člověka za kozu neb ovci, dítě za hrst soli, za několik sirek. U vládců východu nemá život poddaných ceny pražádné. Před nedávnými lety byl perský šach návštěvou ve Vídni. Ukazovali mu památky hlavního města a vedli prý ho v čestném vojenském průvodu i do justičního paláce a tam i do dvora, kde se popravuje; postavena tam byla i šibenice. Sach by byl rád věděl, jak se na šibenici popravuje; na východě odsouzence obyčejně stínají. Vysvětlovali mu, ale chtěl to viděti názorně a žádal, aby někoho pověsili. »Veličenstvo,« řekli mu, »nemáme žádného delinkventa a věšeti dnes nemožno.« A na to šach: »Tož vezměte dva tady z těch vojákův a pověste je.« — »Veličenstvo, to nejde, to jest proti zákonu.« — »A proč by ne, u nás jde všecko.« Kam až dovede zablouditi ten lidský duch a převrácené srdce lidské!

Není opravdu hroznějšího, krvelačnějšího, ukrutnějšího tvora na světě nad člověka.

A tak bídným a ohavným jej učinil hřích. Všichni lidé jsou sobě rovni, bratří a sestry vespolek; ale zapomněl na to padlý člověk a stal se horším zvířete. Aby pak lidem připomenuta byla práva rovnosti, aby obnovena byla mezi nimi láska bratrská, Syn boží člověkem se stal, bratrem naším. A on posílal a posílá sluhy své do celého světa, aby všude hlásali: »Miluj bližního svého jako sebe samého!« Kdyby tak celý svět jenom jeden den se řídil tímto příkazem lásky, co bídy by zmizelo se světa, co bojů, sváru, nenávisti a hořkých slz, a jak blaze by bylo na světě, který je tak krásný, beze zloby člověka! Aby nám Kristus Pán stále připomínal svoje přikázání lásky, on stále mezi námi přebývá, a každý svatostánek, i to věčné světlo, které se před ním chvěje, volá k nám důtklivě: »Synáčkové moji, milujte se vespolek!« A nejen napomíná, on příkladem předchází, on nás jako bratr miluje. Co hříchů páše se denně na světě, a každý těžký hřích je jakoby opakováním bohovraždy golgotské, a Syn boží nesplácí hněvem a mstou, on s touže trpělivostí dále dlí mezi námi a dále nás miluje. Milujme bližní své, jako nás miluje srdce Páně.

A když trpíme od bližních a nemáme duše útrpné, které bychom si požalovali, která by nás potěšila, nám pomohla, když svět jest nám opravdovým slzavým údolím, jděme před svatostánek, tam soucitný bratr náš, před tváří jeho prolévejme slzy, do jeho srdce vylévejme bolavé srdce své; on osuší slzy naše, on zahojí srdce našeho rány, on odejme kříže, anebo tíži jejich ulevi, abychom je mohli snésti a nosili je rádi. Vy trpící a bídní, jenom jděte k Pánu a uvidíte, jak dobrý jest!

Ó srdce Páně, jak dobré, jak milé jsi! Ty's nás vždycky tak milovalo a miluješ, a my jakobychom byli tebe ani neznali, my jsme o tebe nedbali, a proto jsme byli často tak bídni, tak opuštěni. Pane, odpusť nevděk náš! Ty jako bratr miluješ nás, a my

jdouce kolem domu tvého, ani jsme si kolikrát na tebe nevzpomněli, i zde, v domě tvém, bývali jsme tak chladni, bezcitni.

A přece, jaký to poklad máme v srdci tvém! Díky, ó Pane, že's ty tak trpěliv k chladnosti naší, díky, že's nás neopustil pro zlobu naši, díky za všecku lásku, kterou srdce tvoje hárá k nám, hříšným! Když ty jako Bůh láskou bratrskou miluješ nás, my od nynějška chceme také milovati tebe, jak toho jen schopno chabé, lidské srdce.

III. Srdce Vykupitele.

Ó vy všichni, kteří pášete hřích, ó byste věděli a povážili, jak vás milovalo, co pro vás trpělo srdce Ježíšovo!

Když na Veliký pátek voják probodl Kristovi bok a prorazil mu kopím prsní koš a osrdec, vyšla hned krev i voda. Krev už byla v prsní dutině rozložena v krevní ssedlinu a vodu. To bylo jistým důkazem, že byl Ježíš už dávno mrtev.

Neboť, že vyšla krev i voda, v tom spatřuje sv. evangelista Jan zjev zázračný, činíť při tom závažnou a dosti obšírnou poznámku: »A ten, který to viděl, vydal svědectví o tom a jeho svědectví je pravé. A ví, že pravdu mluví, abyste i vy věřili.« (Jan 19, 35—36.)

A co zázračného vidí apoštol na vytékající krvi a vodě, že s takovou důležitostí o tom mluví a že i dokládá: »Uzří, v koho bodli?«

Z boku Ježíšova tekla, a to hojně, krev i voda. To se mohlo státi jenom tehdy, když prve, už delší dobu před bodnutím kopím, srdce Ježíšovo roztrženo bylo, krev se ze srdce vylila do dutiny prsní a tam se rozložila v ssedlinu a vodu. Ježíš tedy musil zemříti puknutím srdce. Toho mínění jsou i církevní otcové. Mohlo by se mysliti, že Spasiteli puklo srdce hrozným utrpením. Než, proti tomu svědčí věda lékařská. Lékaři tvrdí, že puknutí srdce bylo pozorováno jen u lidí pokročilejšího věku a trpících tělesnou vadou; u lidí mladších a zdravých puknutí srdce posud pozorováno nebylo. Stavu chorobného u Ježíše mysliti nelze; nebyl nikdy nemocen. Jeť nemoc následkem dědičného hříchu; Ježíš byl dědičného hříchu prost, tedy také jeho následků.

Spasitel tedy umřel jiným puknutím srdce. Myslíme si jej v okamžiku smrti. Umírající bývali slábi a zvláště ukřižovaní bývali v posledních okamžicích ochablí a vypouštěli ducha zcela vysíleni. O Ježíšovi však vypravují evangelisté, že zrovna před smrtí zvolal silným hlasem: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!« A hned potom nakloniv hlavy své, vypustil duši.

Z toho viděti, že byl Ježíš při smrti v plné síle. Kdyby bylo mělo všecko přirozený průběh, byl by umřel až druhý nebo třetí den; oba lotři přežili také Ježíše, byli k smrti utlučeni, zlámány jim kosti. U Ježíše smrt se dostavila předčasně. Přihodilo se tu cosi nadpřirozeného, zázračného.

Nedlouho před svým umučením pravil Ježíš k židům jerusalemským: »Proto mě miluje Otec, že dávám život svůj, abych jej

zase vzal. Nikdo nebere ho ode mne, nýbrž dávám jej sám od sebe; a moc mám, jej dáti, a moc mám, jej zase vzíti.« (Jan 10, 17—18.)

Ježíš jest pánem života, smrt jeho je skutkem dobrovolným; dává život svůj svobodně a samostatně, jako jej po třech dnech zase na se vezme. Ježíš chtěl život svůj dáti dobrovolně za život světa a — roztrhl všemohoucím úkonem o třetí hodině na Veliký pátek srdce své, umřel dobrovolně tak předčasně a potvrdil pravdu svého slova, že sám z vlastní vůle vydá život svůj.

Toto úmrtí Ježíšovo, když byl bezprostředně před tím zvolal hlasem velikým, vzbudilo také podiv římského setníka, který upřímně vyznal: »Toť neumřel obyčejný člověk, nýbrž Syn boží!«

Krev, která se při smrti Ježíšově o třetí hodině vylila z puklého jeho srdce, vyřinula se do dutiny prsní, rozložila se brzy v ssedlinu a vodu, a proto vyšla po ráně kopím z boku Ježíšova krev i voda.

Rána boku Ježíšova zřejmě nám dokazuje nesmírnou lásku jeho k nám.

Chce-li někdo říci, že bolesti, že utrpení už nemůže snésti, praví malomyslně, ba zoufale: »Mně pukne srdce!« A jaká to bolest, když srdce člověka, nejcitlivější a nejušlechtilejší to úd, přehrozným hořem násilně se roztrhne a trpícímu hroznou přivodí smrt! Puknutí srdce jest výrazem nejhroznější bolesti!

Ježíš vytrpěl na Veliký pátek a zvláště na kříži nesmírné bolesti za nás a chtěl i poslední, nejhroznější bolest, za nás vytrpěti, bolest puknutí srdce; v lásce neskonalé sám roztrhl srdce své a dal dobrovolně život svůj za nás, bídné, hříšné lidi, za nás, nepřátele své! Ó jaká to láska!

Ó s jakým zahanbením hledíme k Ukřižovanému, který, zase živý, v hostii svaté před námi na oltáři trůní, s jakým studem jest nám vyznati: Ó Ježíši, ty's mne tak nesmírně miloval, kde jest moje láska? Já jsem lásku tvoji oplácel nesčetnými hříchy!

Ó srdce Páně, pro nás na kříži láskou puklé, kopím zbodené; zde klečíme před zraněným srdcem tím, zde k nohám tvým skládáme kajícně hříchy své!

Želíme jich a slibujeme, že je brzy zkroušeně vyznáme ve zpovědi svaté. Ó Pane, slibujeme při umučení tvém, při ranách tvých, při krvavé ráně tvého srdce, že raději umřeme, než bychom tebe ještě jednou urazili těžkým hříchem!

IV. Srdce Krále.

»Kristus musil trpěti a tak vejíti do slávy své.« (Luk. 24, 26.) A vstoupil vzkříšený na nebesa a sedí na pravici Otce a všecky věci dal Otec v ruce jeho a položil nepřátele jeho za podnoží nohou jeho. Ale nezapomíná ve slávě Ježíš na ty, které krvavě vykoupil na Golgotě, a činí z lásky k nim zázrak, nám v těle pozemském nepochopitelný; dlí nejen ve slávě Otcově, nýbrž přebývá zahalen rouškou chlebovou i mezi námi, Král v nebi, ale také Král na zemi na trůně oltáře.

Králové v nádherných palácích bydlí, lidu málo přístupni. Málo je těch, kteří k nim se dostanou; dlouho jest se jim doprošovati, nežli dostanou audienci, ve zvláštních šatech dle předpisu jest se jim objeviti před vládcem, zvláštní obřady při audienci zachovávati, a jen několik okamžiků přáno jim bývá viděti panovníka a mluviti s ním: a chodívají od něho mnohdy s nepořízenou, v nemilosti a hněvu propouští je.

Král nebes milostivý, pokorný jest. Těší ho sice, když zbožnost křesťanů staví mu chrámy nádherné, ale těch je poměrně málo; spokojuje se i s kostelíkem malým, nízkým, jen když čistý jest. Ba trpělivě přebývá i tam, kde od věřících a snad i od kněží bývá zanedbáván, a přebývá i na oltáři, ve svatostánku neúhledném, mnohdy sešlém a zaprášeném. A to proto, abychom tím snadněji měli k němu přístup a s tou větší láskou spěchali k němu.

Ale nechápou mnozí jeho pokory, nerozumějí jeho lásce. Ještě neštěstí a kříž přivedou mnohé zase k Bohu. Ti, kteří za dnů šťastných o kostel ani nezavadili, zase najdou cestu k němu, když přijde utrpení. Když svět je opustí, svět jimi pohrdá, tu jest jim Bůh dobrý. Ale když má člověk hojnost, tak snadno zapomíná na Boha a zhrdá jím. Pravil jeden člověk: »Copak mně jest? Mám tisíce v záložně, pět set věder vína ve sklepě, mám statek, nač já potřebuji Pána Boha?« Tak mluví mnozí, dokud mají hojnost.

To jest nevděk, nehodný křesťana. Nač znova bodati srdce Kristovo, na Golgotě za nás utrápené, nač je bodati právě za to, že dobré jest a dává srdci hojnost?

Zajisté Kristus jest král milostivý a rád slyší nás, rád pomáhá nám, když se slzami v oku, s bolem v srdci, s křížem na bedrách přicházíme k němu; ale milejší mu jest, přicházíme-li rádi k němu, klaníme se mu, ctíme jej, když nám dobře a když, jak svět myslí, Boha nepotřebujeme. Mýlí se svět: Právě Bůh nás nepotřebuje a v pekle jest místa dosti. Potřebujeme Boha nejvíce, když statky oplýváme; tu jest nebezpečí pro duši naši právě hrozivé, ty statky jsou trny, které dusí naši duši: Těžko jest bohatému vejíti do království nebeského, spíše velbloud projde uchem ehly.

Ctěme Krále svého v kříži i v hojnosti!

Srdce Páně, srdce Krále našeho: k stupňům trůnu tvého klademe srdce svá.

Jsou hříchy poskvrněna: krev tvá smyj skvrny jejich.

Ty hoříš jako výheň lásky: rozžehni láskou chladná naše srdce.

Ty's zdrojem vší blaženosti: nechť jenom v tobě srdce naše hledají pravé radosti!

Bohatství nechť nevyrušuje nás: Ty budiž nám nade všecky statky světa!

Ty's bylo chudé v životě pozemském: dej i nám snášeti tíži a bolesti chudoby.

Ty, oslavené, spokojuješ se s prostou způsobou chleba: dej nám spokojenost se vším, co máme.

Ty's nesmírně trpělo za nás: dej i nám trpělivost v každém kříži.

Rána, jíž jsme zbodli tebe, posud otevřena: dej nám jí vejíti ve svaté nitro tvé.

Srdce boží, ty od věků miluješ nás: v tobě chceme odpočívati nyní a na věky. Amen.

* * *

Po rozjímání bylo »Te Deum«. V písni: »Bože, chválíme tebe« nálada dnešního dne jaksi se vyvrcholila a projevila mohutným výrazem. Silné hlasy mužské a jasné hlásky dětské dodávaly jí zvláštního rázu a bylo ze zpěvu vycítiti, jak mocně dnes srdce Páně působilo na srdce lidská a jak mohutně a jásavě láska slabých bytostí pozemských hlaholila, ano burácela vstříc velikému Králi.

Spasitel požehnal lidu svému a zase se odebral do svatostánku, do vězení lásky své. Veliký zvon se rozezvučel na klekání, věřící ukončili dnešní den krásným pozdravem nebes Královny. Po modlitbě prázdnila se svatyně a zase bylo ticho v domě božím a jen v pološeru blikalo věčné světlo, samo na stráži před Králem vojsk nebeských.

A když pozdě večer klečel farář u nohou Ukřižovaného na modlitbě večerní, opakoval ještě jednou z toho srdce »Te Deum« a »Benedicamus Domino« a z té duše děkoval ještě jednou Pánu za tento krásný den, jakého nečekal a který jenom milost srdce Páně připravila, a děkoval tím vroucněji, protože tak krásných dnů nemnoho v jeho životě kněžském.

Závěrečné upřímné slovo.

Nebudiž mi, prosím, tato otevřenost, snad i prostořekost, vykládána ve zlé. Nemám při tom sobeckých úmyslů — nač by také byly? — živě jsem sobě vědom vážnosti slov Páně: »I když jste všecko učinili, rcete: Služebníci neužiteční jsme.« Ale znám nadbytek bědy a strasti života kněžského a tohle tady jen proto píši, aby bratří malomyslně nezoufali; buďme přesvědčeni: lid náš jest hodnější, než si myslíme. Srdce Páně má i dnes velikou vábnou sílu na srdce lidská; jiskry víry a lásky ke Kristu Pánu doutnají v nich a naší kněžskou povinností jest, jiskry ty rozdmychati v žárný a sálavý oheň.

Nepůjde-li to hned, nezoufejme, půjde to kdysi dojista. Ale v našich kněžských srdcích musí hárati veliká láska ke Kristu a tuto lásku musíme horlivě kázati lidu — a lid sebe tvrdší na dlouho této lásce neodolá.

Se strachem a obavou čekal jsem sám dne první slavné výstavy; ale my kněží podnikli jsme hned na začátku útok prudký — a podařil se. Milost Kristova překonala naše očekávání. Takový den výstavy působí jistě jako blesk milosti s nebe. Snad

se i jinde osvědčí tato methoda: důkladně poučiti, dobře připraviti a s důvěrou v Boha provésti. Pán nás neopustí, vždyť se jedná o jeho vlastní věc.

Naši farníci měli z té slavnosti sami velikou radost a světili ten den tak celkem jako svátek, ačkoli kněží sami zřetel měli na den všední.

Když ráno jeden člověk šel s motykou na pole, volali za ním druzí: »Kampak jdeš? Nevíš, co farář povídal?« Chtěl asi jíti až na pozdní služby boží. — Staří lidé, kteří jinak do kostela nemohou, dovlékli se tam a jedna babička naříkala: »Pročpak něco nedělali spíš, když jsem byla mladší? Až teď teprve jest všecko tak krásné, když už na to ani hrubě nevidím.« — A — jatka byla plna jako o svátcích a bylo slyšeti: »Však jest dnes svátek a na svátek má býti maso!« Ať si jenom popřáli!

Takový byl první den výstavy na veliké vsi; kněží rádi by jej byli měli ještě krásnějším, ale pro začátek řeklo se farníkům: »Letos jen toto. Nemůžete dosud snésti více.« Ujměme se, drazí bratří, se vší horlivostí této svaté věci; za nynějších smutných dnů nemáme od nikoho čekati pomoci, leč od Krista Pána, svého skrytého Boha. Voďme jen všemi silami lid boží k němu, on sám nám bude pomocníkem silným! *Jos. Ocetek.*

Neděle III. po Zjevení Páně.

(Na slavnost sv. rodiny Ježíš, Maria, Josef.)

Rodina a náboženství.

»I sstoupil s nimi a přišel do Nazareta, a byl jim poddán.« (Luk. 2, 51.)

Nejmilejší! Jest jedno zařízení, jeden útvar, jenž po náboženství nejpůvabnější, nejušlechtilejší jest ze všech; zařízení, jež nutným základem a přirozeným sloupem společenského pokroku jest; zařízení, jež od Boha samého stanoveno bylo a jež pilířem základním sociální budovy slouti může, poněvadž by totéž bez něho se rozpadlo. Toto krásné, milené, posvátné zařízení jest rodina. Ona stojí v jistém smyslu výše, než veřejná společnost, výše než vlast. Domácí rodinný a veřejný život aspoň je tak úzce vespolek spojen, tak velice na sebe na vzájem poukázán, že prospěch a úpadek jednoho, onen druhého v zápětí míti musí.

V naší době nechce se tomuto věřiti. O rodině není v moderních sociálních theoriích žádné řeči.

Jeden učený publicista pravil, že rodina druhou duší lidské společnosti jest. Zákonodárci zapomínají na to přečasto, a berou zřetel jen najednotlivce a celý národ. Důležitý úd — rodinu — pouští úplně s očí.

Jelikož dnes na třetí neděli po Zjevení Páně právě slavnost sv. rodiny z Nazareta připadá, chci dnes o rodině mluviti. Chci vám ukázati, že právě tak, jako pro jednotlivce, tak i pro rodinu

náboženství potřebno, že toto nevyhnutelným podkladem prvnější jest a že pokus, život rodiny na jiné basi upevniti a šťastným učiniti, bídně se ztroskotati musí, ano že rodina bez Boha smutnější divadlo poskytuje, než člověk bez Boha.

Pojednání.

Nejmilejší! Rodina má dvojí stránku, jednu božskou a jednu lidskou. Poslednější záleží v tom, že rodina svobodným spojením se muže a ženy povstává, že toto spojení se v zájmu veřejné mravnosti a sociálního řádu, státní moci, mnoha a různým podmínkám a předpisům podrobeno jest, konečně v tom, že od veřejné moci, od vlády, občanské účinky manželského stavu, pokud se na poměr mezi oběma manžely, na poměr mezi rodiči a dětmi, a onen rodiny ku veřejnosti vztahují, upraveny a určený bývají.

Božská stránka rodiny záleží však v náboženském a mravním charakteru a podstatě její, pak v povinnostech, kteréž muž a žena, rodiče a děti mezi sebou mají, dále v té okolnosti, že Bůh sám rodinu chtěl a založil, když po stvoření světa a muže řekl: »Není dobře býti člověku samotnému; učiňme mu pomocnici a družku« — když dále svazu prvního muže a první ženy požehnal a k nim pravil »množte se«.

Nuž co jest základem rodiny? Je to ukojení žádostivosti smyslné? Kterak by to bylo možné? I zvířata mají smysly a smyslné pudy, netvoří však žádné rodiny. Nad to jsou smysly dozajista něco nižšího, než duševní a duchovní síly člověka.

Anebo je to vývoj a vývin těchto sil? Tytéž vyvíjejí a ukazují se však často snáze a lépe, poněvadž méně rušeny a vyráženy o samotě, než ve společnosti. — Či jest zisk základem rodiny? Bohužel, uvěřili bychom tomu, když spatřujeme, co za dnešní doby tak často záminkou svateb bývá. Ony bývají spíše tržním obchodem, spekulací, prodejem a koupí. Věhlasná jedna paní pravila tudíž právem: »Co se nyní béře, není paní, nýbrž její peníze. Poslední, co se u ženy hledá, jsou dobré, mravní vlastnosti.«

Ale to se ještě nedaří! Požaduje se též rozluka svazku manželského, dovolení úplného zrušení pásky manželství. Tento ohavný požadavek, jenž nepřímým požadavkem zavedení tajné polygamie jest, měl by, kdyby mu vyhověno bylo, zhoubu rodiny, jakož i společnosti za následek. Jaká srdečnost, jaká obětavost, jaká nezištnost mezi manžely mysliti se dá, když titéž vědí, že jejich spoluobcování na krátko jest, že jen prekérní jest?

Základ manželství musí především láska býti, ale ne výlučně pouze smyslná láska, nýbrž též zároveň posvěcená; manželství musí náboženský charakter míti. Dokonce pohané zvěděli a poznali, že domácí krb a oltář nedaleko od sebe musejí býti. Pro aris et focis! Tak znělo už v starém pohanství heslo. A tak volají ještě nyní všichni národové a zástupové. Ale ne! Dnes slyšeti často jen ještě: »Pro focis« volati. Co však je též následkem?

Fysická a morální bída, zaniknutí celých rodin. I kdyby ještě po odloučení se manželství od Boha a náboženství láska trvání měla, — pevné, stálé by toto zřídka bylo. Srdce jest, když sobě samému ponecháno jest, velice nestálé, příliš popudlivé, příliš slabé; musí od náboženství vedeno, posíleno a upevněno býti. V mládí mluví se ovšem ustavičně o věčné lásce. Je to však více, než pouhá fráze. Sebe menší illuse, kterou muž anebo žena zpozoruje, může dle zkušenosti semenem lhostejnosti, nespokojenosti, žalob, předhůzek a výstupů nemilých býti. »Věčná láska« může se dokonce i v odpor a nenávist proměniti. Má li tedy láska trvalou býti, tož musí též v náboženství kořeny míti. Náboženství, jím hlásané zásady, jím vytříbené pojmy a názory, síla, kterou k zachování manželské věrnosti, k trpělivému, vzájemnému snášení lidských slabostí s životem rodinným spojených, více anebo méně velikých a četných útrap, obtíží a starostí propůjčuje, — ony působí, že láska neuhasne anebo dokonce přestane, a to i tehda ne, když mládí pominulo, jeho růže odkvetly a bouře stromem života klátí. Když láska oddělena byla od náboženství, tu zbývá z ní jen, co pomíjející jest, páska manželská není pak už, čím býti má; svatý charakter bývá s ní setřen; neboť ona už není v tom oboru, kde náboženství vše nebeským světlem ozařuje, nýbrž tam, kde vše světlo vyhasíná. Milost, kterou svátost manželství uděluje, zůstává pak neúčinnou, poněvadž nikoliv do dvou srdcí, jež po čistotné lásce touží, nýbrž do srdcí padá, jež pouze pro smyslné rozkoše vnímava jsou.

Jiným podkladem manželství jest obětavost. Podle způsobu a rázu, jak mnoho mladých lidí nyní do stavu manželského vstupuje, mohl by ovšem se někdo domnívati, že do ráje jdou, že jejich život jen ještě v radovánkách a rozkoších, v růžích bez trnů uplyne. A přece! jak mnoho jiného přináší následující doba často s sebou! Těžké povinnosti, veliké kříže, mnoho svízelů, s tížící starostí, těžkou zodpovědnost. De Bonneau tudíž řekl, že manželství spíše obětí, než smlouvou, že tvrdou zkouškou pro muže a ženu jest. Toť skála, o niž se štěstí manželského stavu ztroskotává, když náboženství a obětavost jeho základů nedělají. Na krátkou dobu, i když láska s náboženstvím nic společného nemá, necháme si sice oběti líbiti, předpokládajíce, že příliš těžké nejsou. Jak však, když dlouhotrvající a veliká obětavost se vyžaduje? Jak snadno se pak mění scéna! Už dříve jsem se zmínil, a my všichni to beztoho víme, že láska ve svou protivu se změniti může. Dvě duše, jež se dříve náruživě milovaly, mohou si navzájem nevystojitelnými se státi. Jest mnoho, velmi mnoho manželů, kteří o tom vyprávěti mohou.

Co však dodává schopnost k obětem, co obětavost? Náboženství, svátost, milost boží ji udílejí. Či myslíte, že je to bez náboženství snadná věc, dlouho se obětovati? Snadná zajisté že ne; ano je to, když se to děje, vůbec jen výjimka. Křesťanští, nábožní manželé hledí naproti slíbené povinnosti, u oltáře na vzájem si slíbenou lásku a pomoc i v těžkých dobách si zachovati, a když

i světu skryto zůstane, kolik a jak těžkých obětí přinášejí, co jim na tom záleží! Bůh zná ony oběti, a to dostačí.

Než dále! Rodina nesestává po většině jen z muže a ženy, nýbrž též z dětí. Přijde takové na svět, tu uvaluje na otce a matku těžkou úlohu, totiž veliké zodpovědnosti, poněvadž rovněž nejen z těla, nýbrž též z duše sestává, do níž sv. víra, láska k Bohu a ku bližnímu a svěží horlivost k ochraně všeho toho vštěpena býti má, co vážnost před sebou možnou činí. Když v dítěti později zlé vlohy a pudy se probouzejí, tu volá povinnost zas rodiče. Mají hleděti dítě na dobrou cestu přivésti, ne však nadávkami a klením, nýbrž horlivou a vroucí modlitbou, láskyplným napomínáním, vážnými výtkami, rozumnými vyhrůžkami, vhodnými tresty a vlastním dobrým příkladem.

Nuže myslí někdo, že to možno, vše to bez náboženství vykonati? Ptám se, když v Boha a nesmrtelnost duše nevěříte, když děti, jakož i sebe samy jen za hmotu považujete, kterak se budete mnoho o duše svých dětí starati? Ale děti se též bez náboženství nebudou mnoho starati o vás; ony budou spíše vašimi tyrany v útlém věku, vašimi nepřáteli v mládí a konečně vaším žalem, možná i vaší hanbou — za trest vám, že jste rodinu bez náboženství míti chtěli.

Když ve Spartě hoch na svět přišel, byl otci na klín položen. Pohlédl-li otec na dítě, tu mohlo na živu zůstati, když ne, musilo umříti. Vaše dítky však v každém případě a to na věky zahynou, když jen o jejich časné blaho snažíte se starati, jejich duším však též ctnosti a rozšafnosti nevštípíte.

Slyšíme často žaloby, že děti často nejsou už zvedeny, na nejvýš na oko jen zbožnými. Kdo však se může právem tomu diviti, když za naší doby při výchově tak málo na náboženství se hledí? Není ono strážcem dobrých mravů? Bezbožecká výchova může snad pro tělo a ducha s nějakým užitkem spojena býti, jinak však jen záhubna.

Dále stěžují si mnozí do nezbedností nynějších dětí. Odkud však má poslušnost přijíti, když úcta před rodiči schází a odkud úcta, když dítě žádného náboženství nemá? Jaká úcta před pozemským otcem možnou, když dokonce nebeský Otec nevážen zůstává? Rodiče nezbedných dětí měli by často jen sebe samy obviňovati. Oni si dali žezlo z ruky, korunu s hlavy strhnouti, a to v onen den, kdy náboženství ze svého domu vyhostili. Jednou, když ještě víra a náboženství v rodinách k nalezení byla, byl otec takřka též knězem rodiny, jenž své modlitby a ony svých příbuzných Bohu přinášel. Tak tomu chtěl též Bůh. Ale běda! Otec stal se též svému kněžskému poslání nevěrným. On nemá často sám žádné víry už. Co může on nyní ještě dobrého v rodině působiti? Co může dítěti říci, jehožto duch v náboženských bludech se nalézá, jehožto srdce neřestmi zkaženo jest? Kterak je může zas na pravou cestu, na cestu vznešeného, pravého a dobrého přivésti? Bude onoho Boha na pomoc vzývati, svoje děti na onoho Boha upomínati, jemuž se v jejich přítomnosti

rouhává. Bude jim zákon boží vštěpovati, který denně beze strachu nohama šlape? Bude jich v náboženství vyučovati, on, jenž sám žádného nemá? Může se na jméno a práva otcova odvolávati. Toto odvolání může snad nějaký dojem na mládež činiti, pokud není zkažená. Osvědčí se však slabým, když děti už kořistí zlých vášní se staly. — Též egoismu dětí bude pak otec marně lichotiti, neboť tomuto motivu ustupují ostatní vášně jen tak dlouho, pokud sláby jsou.

Nahlížíme tudíž, nejmilejší, že takový otec žádné zbraně nemá, jež by se proti němu užiti nemohlo. Možno si horšího postavení pomysliti?

Co mám nyní o ženě, o matce říci? Nevím, zda Bůh něco krásnějšího, pomilování hodnějšího, sladšího, světějšího stvořil nad srdce matčino, ono sídlo lásky, něžnosti, dobroty, pečlivosti a obětavosti. Matka jest, pokud náboženství má, kouzlem rodiny; bezbožnost ho zničí. Matka jest, pokud jest dobrá a ušlechtilá, andělem strážným rodiny; bezbožnost dělá z ní zlého ducha v rodině.

A co jest žena bez náboženství, co manželka? Může ještě pomilování hodná, soustrastnou, ochotnou, povolnou, poslušnou, věrnou a obětavou býti i tehda, když to za těžko přichází? Nikoliv. Tím dnem, když bezbožnost manželky a matky počíná, jest nezdar rodiny zpečetěn, a když muž sám vinu na bezbožnosti ženy má, tož bude v troskách chrámu pochován, k jehož zboření pomáhal.

Bez náboženství není tedy žádného opravdového a trvanlivého štěstí rodinného. To se též ukazuje, jakmile otec a matka sestárli, křehkými, k výdělku neschopnými se stali. V stejné míře budou bezbožné dítky bez lásky, neuctivy, nevděčny, vzdorovity, pánovity, jedním slovem na povinnosti zapomětlivými. Nelze jich docela nad dle jejich mínění příliš dlouhým životem rodičů bědovati slyšeti? Jak hrozné následky nedostatku náboženství v rodině? Je to příliš bolestno, smutný obraz tento ještě dále malovati. Obraťme věc a vylíčme v krátkých tazích obraz rodiny, kde ještě náboženství se nalézá, kde Bůh ještě na stranu odstrčen nebyl.

Co vidíme v takové rodině? Vidíme tam muže a ženu vzájemnou, čistou a věrnou láskou, vzájemnou vážností, vzájemnou obětavostí, vidíme je horlivostí ve vykonávání povinností naplněny, ani lakomství ani luxusu neoddané, nýbrž snažící se dětem dobré vychování a dobrý příklad dávati, je před svedením varovati, a jim k oněm vědomostem a zručnosti dopomáhati, jež později pro ně nutny a užitečny budou. V takové rodině bude se i se služebnictvem vážně, ale i přívětivě nakládati, ono bude v jeho pracích a mravném se chování řádně střeženo, spravedlivě placeno, a dle zásluhy a možnosti též odměněno, krátce shledáváme tu řád a rozšafnost, ano ještě více nalezneme též zbožnost. Ráno a večer, před jídlem, po jídle všichni se modlívají, mše svatá bývá aspoň v neděli a ve svátek navštěvována, svátost pokání a nejsvětější

svátost oltářní častěji přijímány, kázání pilně a pozorně slyšeno. Žádná zábava není dovolena, žádný oblek, žádná ozdoba světnice trpěna, jež slušnost, dobrý mrav v nebezpečí uvádějí anebo dokonce urážejí.

Bolestné zkoušky nalézají útěchy plné soustrasti a pečlivosti o jich zmírnění. Takové rodiny hledají v Ježíši svoji útěchu, v Marii a Josefovi. Tu se neoddává nikdo zoufalosti; tu se na sebevraždu ani nepomýšlí.

A když konečně neúprosná smrt v rodině nevyplnitelnou mezeru učiniti, když otce anebo matku, syna anebo dceru kruhu rodinnému vyrvati hrozí, jaký zjev poskytuje nám rodina náboženstvím vedená? Nehledá se pomoci jen pro tělo, nýbrž pečuje se též o nesmrtelnou duši nemocného. Zavolá se kněz, modlitby se konají; když ony u Hospodina vyslyšení dojdou, jaká radost, jaký jásot! V jiném případě kolik láskou mateřskou anebo dětinnou, mateřským anebo dětským žalem prolitých slz, ale i kolik odevzdání se do vůle boží, jak veliká horlivost, aby se zemřelému poslední čest prokázala, jeho hrob ozdobil, za něho se modlilo, obětovalo, trpělo!

Tak rodina s náboženstvím.

A nyní se ptám, která poskytuje krásnější divadlo, rodina s náboženstvím či bez něho? Která poskytuje čistší radosti, zajišťuje větší útěchu? Odpověď může vždy a všude rozumným způsobem, jen ve prospěch rodiny s náboženstvím slouti. Jen náboženství dovede ideál rodiny uskutečniti.

Proto zachovejme i my, nejmilejší, onen svatý základ! Proto zachovávejme i my ony zákony, které Ježíš, Maria, Josef v Nazaretě rodině dali. Pak bude řád v ní vládnouti; pak se bude z onoho štěstí radovati, jež, jak sv. Augustín dí, právě v řádu založená blaženost jest. Pak budou i naše rodiny, jak z celého srdce vám přeji, v pravdě obrazem svaté rodiny v Nazaretě, obrazem nebes, obrazem ráje. Amen.

Dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle III. po Zjevení Páně.

Krátké výklady evangelií.

Dle prastarého originálu upravil Josef Staněk.

Dvojí evangelický příběh v dnešním sv. čtení vyobrazuje nám dvojí svátost, kterou nejčastěji v životě přijímáme: Svátost pokání a nejsvětější Svátost oltářní.

Jdi a ukaž se knězi, pravil Kristus malomocnému. Těmi slovy ukazuje Kristus na nutnost zpovědi, na soukromé vyznání hříchů. Kněží Starého Zákona nemohli malomocenství zbaviti člověka, ale prohlašovali toliko, zdaž nemocný se ho zbavil, uzdraven byl, nebo ne. Kněží Zákona Nového malomocenství duševní — hřích — netoliko posuzují, ale zvláštní mocí, Kristem Pánem jim danou i zahánějí, hříchy odpouštějí. Pravda tvrzení tohoto vysvítá ze slov

Kristových: Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou (Jan 20, 23). Těmi slovy dal Pán Ježíš apoštolům a jich nástupcům, řádně posvěceným kněžím, moc, aby hříchy odpouštěli; jestiť Kristus Beránek boží, který snímá hříchy světa, t. j. hříchy netoliko těch lidí, kteří za doby svatých apoštolů živi byli, nýbrž všech lidí celého světa a všech věků až do skonání světa. Kněží mají tedy moc od Krista Pána, aby hříchy odpouštěli, nebo zadržovali. Nesmějí však tu jednati libovolně. Kdo si odpuštění zaslouží, tomu odpustiti hříchy musí; kdo si toho nezaslouží, tomu jich odpustiti nesmí. Aby však kněz posouditi mohl, zdaž hříšník jest hoden odpuštění, nebo ne, nutno jest, aby hříšník knězi z hříchů svých se vyznal, nutna je soukromá zpověď doušní.

Kněz jest dále při sv. zpovědi duchovním soudcem, který jménem božím má nad kajícím křesťanem rozsudek pronésti. Žádný pak soudce nemůže rozsudek pronésti, dokud nevyslechne žalobníka, obžalovaného i svědky. Při svátosti pokání jest hříšník svým vlastním žalobníkem, obžalovaným i svědkem. Má tedy vyznati knězi všechny těžké hříchy své upřímně, beze všech okolků a beze všeho zakrývání. Že pak kněz na místo Boha hříšníka vyslýchá, a Bohu i hříšné myšlenky známy jsou, má se kajícník zpovídati nejen ze hříšných skutků, ale i myšlenek, žádostí a pohledů hříšných, v nichž zalíbení měl. Má udati i okolnosti hříchu, které jeho velikost nebo druh mění, má dle možnosti určiti i počet hříchů těžkých, kolikrát se kterého dopustil. Tak ustanovil sněm tridentský. (Trid. dess, 14, cep. 5). Tak-li si hříšník počíná, může býti od malomocenství duchovního, od hříchu očištěn. To potvrzuje též Miláček Páně, jehož svědectví jest pravé, řka: »Jestliže budeme vyznávati hříchy své, věrnýť jest Bůh a spravedlivý, aby nám odpustil hříchy naše a očistil nás od všeliké nepravosti.« (I. Jan 1, 9.)

Ze slov Kristových: »Já přijdu a uzdravím ho«, poznati můžeme užitek častého sv. přijímání, ve kterém nás Kristus navštěvuje. Ustanovilť Kristus tu svátost jako lék, kterým by nás před hříchem a věčnou smrtí chránil. Tak učí nás sněm tridentský a pro Boha nás žádá, abychom úctu a vážnost k té svátosti měli a častěji ji přijímali. (Trid. Sess. 13, can. 2 et 8.) Sv. Jan Zlatoústý říkával: »Svaté přijímání nemá se odkládati na veliké slavnosti, dostatečná slavnost jest, když je srdce od hříchu očištěno.« (Chrysost. in 1. Cor. hom. 25.) Ale jinde praví: »Není to opovážlivost, často přijímati velebnou Svátost čistým srdcem, ale nehodně přijímati jest veliký hřích.« (In 1. Tim. hom. 5.) A věru, utíká-li zkřehlý zimou od tepla, hladový od pokrmu, zavrhuje-li nemocný léky, nemoudře jedná. Zrovna tak pošetile jednáme i my, uznáváme-li, že dle duše jsme mdlí, nemocní, v pobožnosti vlažní, ale při tom nebeského léku, pokrmu i ohně se vzdalujeme. Učený Gerson volá: »Kristus oheň jest; byť bys vlažný a studený byl, pokudž v těžkém hříchu nejsi, přistup. Neboť často přistupuje člověk k velebné Svátosti celý vlažný v pobožnosti, ale po svatém

přijímání horlivostí a vroucností naplněn bývá.« (Gerson de praep. ad Missam.)

Abychom však drahých a vzácných účinků té svátosti nabyli, přistupujme k ní náležitě připraveni. »Církevní obyčej nás učí, že nejpotřebnější příprava je ta, aby nikdo, kdo těžkého hříchu jest si vědom, bez předcházející sv. zpovědi nepřistupoval,« dokládá sněm tridentský. (Sess. 13. cap. 7.) Ovšem oheň s vodou nerad se spolčuje, ale čistá voda s vodou, oheň s ohněm ihned se spojuje. Tak také srdce nečisté se studnicí vší svatosti nikdy se nesjednotí; ale srdce čisté s pramenem čistoty, s Ježíšem Kristem, šťastné sjednocení nalezne.

K dobrému sv. přijímání potřebna jest dobrá vůle, abychom hotovi byli všechno činiti, co Bůh od nás žádá, a všeho zanechati, co se Bohu nelíbí. Cítí-li někdo před sv. přijímáním nebo po něm v sobě zlé náchylnosti, nic nevadí. Nesvolí-li v ně, nebude zbaven užitků sv. přijímání.

Také není třeba, abys nějakou sladkost, libost, nebo duchovní radost v sobě cítil. »Přijímej tak vroucně, jak můžeš, učiň, co s milostí Boží učiniti můžeš, dí sv. Bernard, a doplň svou pokorou, čeho se ti na vroucnosti nedostává.« Nejlépe se připravíme, budeme-li podobni setníkovi v dnešním sv. evangeliu, který za nehodna se považoval, aby Syn boží do obydlí jeho vešel a přes to uzdravení služebníka svého si přál a v ně doufal. Krásně tu dí sv. Augustin: »Pán Ježíš stoloval v domě pyšného farisea; v domě jeho byl, ale v srdci jeho nebyl. Do domu setníkova nevešel, ale srdce jeho opanoval.« (Aug. Serm. 6. de verbis Dom.)

Ne nadarmo praví Bůh úcty Isaiáše proroka: »Na koho vzezřím, leč na chudičkého a zkroušeného duchem a třesoucího se před řečmi mými«. (Isaiáš 66, 2) A sám Syn boží dokládá: »Nechtež maličkých přijíti ke mně.« (Mar. 10. 14.)

Proto mysli si před svatým přijímáním: Kdybych měl čistotu andělů, svatost sv. Jana Křtitele a všech svatých, ještě bych nebyl hoden velebnou Svátost přijímati! Potom pln pokory volej se setníkem v dnešním sv. evangeliu: »Pane nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou!«

Ano, kdybys viděl plný kostelík hříšníků, mysli si, že všichni ti spíše hodni jsou, aby stolili s Abrahamem, Isákem a Jakubem v království nebeském, než ty. Při tom však pevně doufej, že Bůh tě pro svou nesmírnou dobrotu od sebe nezavrhne, když tě k sobě volá, zve a z pouhé lásky do srdce tvého vejíti si žádá. Amen

Neděle IV. po Zjevení Páně.

O pronásledování církve.

»Aj, bouře veliká stala se na moři.«
(Mat. 8, 24.)

[— Bouře na moři. —] Bouře na moři — jaký to výjev hrozný, jehož leká se lodník i nejstatečnější!

Obloha zastírá se olověnými chmurami, hladina mořská čeří

se a prudkou vichřicí mrskána, zmítá se, tvoří se vlny vysoké jako hory, rozvírají se propasti hluboké, a když k tomu ke všemu z tmavých mračen ohnivé blesky vytryskují do rozkácené vody, když hrom burácí a rozbouřené bouře duní, tuť zajisté i nejpevnějšímu korábu v této divoké vřavě zuřících živlů nebývá volno.

A což teprve když taková bouře zastihne na širém moři slabou, vetchou lodici, kterou větrové zmítají jako slabým pírkem! Brzy ocitá se v propasti, brzy vlnami vymršťována bývá vzhůru, brzy přichází do zuřivého víru, brzy přikrývají ji vlny a hrozí ji pohřbíti do hloubky — jaký div, že lodníci při takovém hrozném zjevu přírodním strachem schnou a div že rozumu nepozbývají. Tak chvěli se hrůzou i apoštolové Páně, když, plavíce se s Kristem Ježíšem po moři, překvapeni byli náhle bouří velikou, tak že se lodička jejich přikrývala vlnami.

Pojednání.

1. [— Bouře v duši. —] Takových bouří u nás ovšem není, poněvadž moře nemáme, avšak bouří podobných burácí i u nás dosti; zuřít taková bouře v mnohé duši, tak že ta duše podobá se vetché lodičce, o níž čteme ve sv. evangeliu. Pokud člověk ve stavu milosti boží Pánu Bohu svému slouží v ctnosti životem poctivým, mravným, křesťanským, pokud varuje se hříchů a nepravostí, pokud náruživosti na uzdě drží, potud duše jeho jest klidná, tichá, pokojná — klidně pluje po hladině života vezdejšího k přístavu věčnosti.

Ale když nezřízená žádost, když hříšná vášeň a náruživost počala lomcovati duší člověka, tu ztrácí člověk spokojenost a poklid svědomí, v duši jeho to bouří, burácí tam větrové pokušení a vrhají ubohou duši na ostrá skaliska hříchu, tak že ta duše v této bouři ocítá se v nebezpečenství, že utone, že sklesne do bezedné propasti, z níž není žádného vysvobození.

Apoštolové Páně volali, když jim bylo nejhůře, ku Kristu: »Pane, zachovej nás, hyneme!« On jediný mohl je vytrhnouti z jisté smrti, on jediný mohl utišiti bouři. Nejdražší v Pánu! Jsmeť i my na moři, jak často zmítána bývá duše naše bouřkou vášní, pokušení a náruživostí! Ó volejme i my se sv. apoštoly, kdykoli ku hříchu pokouší nás svět, tělo a ďábel, kdykoli v srdci našem vystupují vlny převrácených žádostí a vášní — volejme i my: »Pane, zachovej nás — nedej nám zahynouti!«

2. [— Lodička — církev, bouře — pronásledování. 1. od židů. —] Bouřlivé moře je též obrazem světa, lodička, kterou řídil Petr, jest podobenstvím církve sv. a větrové, kteří zmítali lodičkou, jsou obrazem pronásledování církve po všecky časy. Kolikráte již zdálo se, že lodička Petrova, církev sv. v bouřích a pronásledováních utone, zahyne, o skaliska rozbije se! Ano, zdálo se, že utone církev Páně v první bouři, kterou proti ní vzbudili židé, když ukamenovali Štěpána, sťali Jakuba a i Petra do žaláře vsadili, aby ho zavraždili. Ale loď církve Páně nezhynula — Pán nebeský bděl nad ní a vytrhl ji z vlnobití.

[— 2. od pohanů. —] Podruhé přikvačila bouře ještě prudčí na loď církve sv., když staré pohanstvo jalo se ohněm a mečem vražditi vyznavače víry Kristovy. Zdálo se v té dlouhé, přes 300 let trvající bouři, že církev sv. úplně zahyne, ale ona nezahynula přece. Ten, který ji založil, Ježíš Kristus, ač zdálo se, že spí, bděl a chránil tu lodičku a vyvedl ji z krutého pronásledování neporušenu.

[— 3. od bludařů. —] Když tato druhá bouře minula, když církev sv. přemohla staré pohanstvo a po celém známém světě učení Ježíše Krista rozšířila, přišla bouře nová, nebezpečnější všech dřívějších; bylyť to bludy a kacířstva v starém věku, které nesvár a zmatek zplodily mezi křesťany samými, tak že zdálo se, že lodička církve sv. utone vnitřními roztržkami a bludy. A hle, i tentokráte bděl Kristus Pán nad církví svou a dal jí vítězství nad zbloudilými syny jejími, tak že bludy jejich v málo stoletích beze stopy zahynuly.

[— 4. od Turků. —] Tu přikvačila z východních pouští na církev Páně čtvrtá bouře, bouře divoká, ukrutná a zhoubná. Falešný prorok arabský Mohamed poslal houfy divokých přívrženců svých do svaté země a odtamtud na západ, aby mečem a ohněm zahubili církev Ježíše Krista a národy křesťanské násilím vehnali pod půlměsíc mohamedánský.

Několik set let bojovala církev, bojovali národové křesťanští proti učňům falešného proroka Mohameda; bojovali často nadarmo, klesali v boji a zdálo se, že kříže v celé Evropě budou skáceny s věží a místo nich že tam budou se stkvíti turecké půlměsíce.

Ó jak často volala tu církev, jak často volali i naši předkové, když turecké hordy vždy víc a více k vlasti naší se blížily: »Pane, zachovej nás, hyneme!« A Pán zachoval ji, zachoval svou církev — učňové falešného proroka Mohameda zatlačováni byli dál a dále a není tomu dávno, kdy začali jim v Evropě zvoniti umíráčkem, tak že můžeme již s jistotou předpověděti dobu nepříliš dalekou, kdy po Turcích v Evropě nebude ani stopy více.

[— 5. od reformátorů. —] Pátá bouře přišla na lodičku církve svaté před 300 lety, ve století šestnáctém, kdy tak zvaní němečtí reformátoři začali lidem plésti hlavy a působiti v národech křesťanských, až posud ve víře svorných a sjednocených, roztržky, jimiž celí národové strženi byli do náboženských bludů a později do zuřivé války, která v celé střední Evropě, obzvláště však ve vlasti naší, 30 let zuřila.

Těžké a kruté rány byly tenkráte zasazeny církvi sv., když s bolestí viděla tolik nezdárných dětí svých, kterak ji zapírají a šedinám jejím klnou, ale bouře ta krutá loď církve Páně přece nezahubila. Kmen stromu církve sv. zůstal zdravý, i když mnoho suchých ratolestí od něho odťato bylo a když v Evropě někteří národové od církve sv. odpadli, spěchal sv. František Xav. do Indie a Japonska, spěchali jiní apoštolští mužové do nově odkryté

Ameriky a tam, hlásajíce národům pohanským Krista Ježíše, milliony pokřtili a do lůna církve sv. uvedli, čímž stala se církvi svaté desateronásobná náhrada za tu ztrátu, kterouž utrpěla v Evropě.

[— Kristus chrání církev. —] Hle, nejdražší v Pánu, kterak všecky bouře po 19 set let loď církve sv. nemohly potopiti, poněvadž nad ní bděl a ji chránil ten, jehož i větrové i moře poslouchají. Zdálo se někdy, že spí, tak že mnozí křesťané jižjiž malomyslněli a on zatím bděl. A tak bdí posud Kristus Pán nad svou církví a nedá jí zahynouti ani v té nejnovější bouři papírové, kterou proti ní vzbudila lichá ona osvěta, která chce uhasiti jasné slunce víry v Ježíše Krista a místo toho slunce rozsvítiti kahance tak zvané vzdělanosti a osvěty bez Boha, bez Krista, bez víry.

[— Buďme věrni církvi! —] Ovšem však nemůže do přístavu blaženosti věčné přijíti ten, kdož v této bouři lodičkou církve svaté pohrdá, z ní vyskakuje, sám veslovati a sám skrze bouři do přístavu dostati se chce. Jenom na lodi církve sv. kyne nám spása, poněvadž kormidelníkem lodi té jest Ježíš Kristus. Této lodi se držme a když v církvi sv. zrozeni a vychováni jsme byli, vážme si jí jako své matky, milujme ji, pojďme za pokynem jejím, buďme křesťany, katolíky ve víře i v životě zbožném a ctnostném a doplujeme zajisté jednou přes bouře života vezdejšího do přístavu bezpečného v životě věčném. Amen.

† *František Ekert.*

Neděle IV. po Zjevení Páně.

Dnešní evangelický příběh nás učí, kterak, když se na nás bouřka nějakého protivenství valí, nemáme mysliti, že od Boha opuštěni jsme, ano, tenkrát nejvíce doufati sluší, že po bouřce utišení, po temnosti den, po zármutku potěšení se vyskytne. Ach, kolikráte David vlnobitím nebezpečného protivenství obklíčen byl, kolikrát od Saula zabit býti měl, tak že sám již pochyboval, že by mohl ujíti z rukou Saulových. Saul Davida honil a již ho dostati měl. Zatím náhlá zpráva k uším Saulovým přišla, že vojsko filištínské do země vtáhlo; musil tedy navrátiti se Saul a David zachován jest a vyplnilo se na něm, co Duch svatý v knize přísloví praví: »Spravedlivý z úzkosti vysvobozený jest.« (Přísl. 11. 8)

Zde se nám na rozum dává, když na nás Bůh neštěstí, škody, utiskování dopouští, když nám lidé ubližují, zle činíme, jestliže klením a zlořečením pomstu na škůdce své svoláváme, jestliže proti Bohu reptáme. Kořme se raději dle napomenutí sv. Petra mocné ruce boží, všecko pečování složíce na něho, neboť on má péči o nás. (Petr. 5. 6. a 7.)

Sv. Pavel byl ve velikých nebezpečenstvích na moři, na zemi, v městě i na poušti, snášel mnohá protivenství od pohanů i od svého pokolení a při tom všem v mnohé práci, bídě, v hladu a

žízni, v zimě a v nahotě, nepohnutelný v naději živého Boha trval tak šťastně, že se potom Timotheovi přiznal, kterak ze všech protivenství vytrhl ho Pán. (Tim. 3. 11.) Pročež sv. Petr Damián každého v zármutku postaveného těší takto: »Nejmilejší, neboj se žádných nešťastných příhod a podle žalmisty Páně doufej v Boha a čiň dobře. Neboť začasté, kde není žádné pomoci lidské, tam obyčejně nám Bůh pomoc svou dává.« (Sv. Petr Dam. l. 7. ep. 17.)

Kristus Pán mohl hned na začátku bouře moře utišiti, ale místo pomoci spal. Teprve když učedníci, plni strachu k němu volali: »Pane, zachovej nás, hyneme!«, vstává a velí moři i bouři a stává se utišení veliké. Podobně i nás nechává Bůh někdy v zármutku bez potěšení, v potřebě bez pomoci, v utiskování bez zastání: chceť, abychom se k němu utíkali, jej za pomoc prosili.

Král assyrský Sennacherib velikým vojskem obklíčil Jerusalem a zdálo se, že Jerusalem s veškerým lidem již do rukou nepřátelských padnouti musí. Ale král Ezechiáš i prorok Isaiáš modlili se k Hospodinu. Ten poslal anděla, který pobil vojsko nepřátelské a vysvobodil Israelské z rukou nepřátel. (2 Paral. 32, 20 a násl.) Na Susanu dopustil Bůh, že nevinně k smrti byla odsouzena, ano, již na popravní místo vedena.

Tu na její modlitbu poslal Bůh proroka Daniela, který nevinu její veřejně dokázal a ji zachránil.

Ó nejsladší Ježíši! Ty vidíš s výsosti nebeské, kterak lodička života mého v bouřlivém moři tohoto světa nebezpečně sem tam se kolísá. Se všech stran valí se na mne vlny všelikého pokušení, není pokoje kostím mým. Vlastní tělo mě stále k nepravostem ponouká, svět mě úlisně k sobě vábí, ďábel všude úklady strojí. Spomoz mi, ó Bože, Spasiteli můj! Pro slávu jména svého vysvoboď mě z rukou nepřátel.

Nevzpomínej nepravostí mých, ale podle milosrdenství svého, shlaď nepravost mou. Neboť není, kdo by mě spasiti mohl, než ty, ó Pane, který spaseny činíš všecky doufající v tebe, a vysvobozuješ nuzného z rukou mocných! Neodvracuj tedy, Pane, tváře své ode mne a nepovrhej mnou, ó Bože můj, sílo má a vysvoboditeli můj! Amen. *Jos. Staněk.*

Očišťování Panny Marie či Hromnic.

Homilie.

»Když se naplnili dnové očišťování jejího podle zákona Mojžíšova, donesli jej do Jerusalema.« Luk. 2, 22.

Roztomilý obraz, dojemnou scénu vymaloval nám sv. evangelista Lukáš v dnešním sv. evangeliu. Předvádí nám jen několik osob, ale všecky jsou tak zbožné, svaté; jejich setkání událo se zvláštním řízením božím a dýše nebeskou něhou; naplňuje radostí,

údivem a úžasem zároveň. Proto zajisté zasluhuje evangelium dnešního svátku, abychom je prošli a vyložili.

Pojednání.

I. Když se naplnili dnové očišťování Marie podle zákona Mojžíšova, donesli jej do Jerusalema. Dny očišťování rozumí se 40 dní po porodu dítěte, proto také dnešní svátek slaví se právě 40. dne po narození Páně. U židů totiž matka, porodivši syna, byla dle zákona Mojžíšova pokládána 7 dní za nečistou, a nesměla ani po následující 33 dny vejíti do chrámu a požívati věcí Bohu obětovaných. Po uplynutí doby té byla povinna přinésti do chrámu obět očistnou, a to, byla-li bohatá, jednoho beránka v obět zápalnou a jedno holoubě nebo hrdličku v obět za hříchy; byla-li chudá, podala místo beránka hrdličku nebo holoubě, celkem tedy dvě hrdličky neb dvě holoubata. Bůh to přikázal, aby přiváděl tím na pamět, že člověk přichází na svět ve stavu hříchu a potřebuje vykoupení. Panna Maria nebyla ovšem vázána oním zákonem před Bohem; neboť, stavši se matkou působením Ducha svatého, nebyla porodem poskvrněna, nýbrž ještě více posvěcena. Nicméně uposlechla toho zákona, jednak z pokory a z poslušnosti, jednak proto, aby opominutím zákona nedala pohoršení jiným, kteří neznali ještě tajemství vtělení Syna božího.

Z toho můžete, nábožní křesťané, poznati, jak důležito a potřebno jest, abyste se i vy očišťovali. Nejčistší Panna podrobila se zákonu očišťování, neposkvrněná a nejsvětější Matka boží předpisu, který byl dán matkám hříšným!

Ve své pokoře nedbá toho, že podrobujíc se veřejně zákonu Mojžíšovu, bude považována za obyčejnou, hříšnou matku; neohlíží se na to, co o ní soudí svět, ale poslouchá jen svědomí, které jí praví, aby celému budoucímu lidstvu dala příklad poslušnosti a pokory. Má starost, aby snad opominutím zákona nepohoršila těch, kteří nemohli o ní věděti, že jest Matkou boží, která očišťování nepotřebuje. Čím více musíme my se o to snažiti, bychom od hříchů očištěni byli! My všichni zbloudili jsme jako ovce; »my všickni ve mnohém klesáme« denně. (Jak. 3, 2.) Nám všem »spadla koruna s hlavy naší«, (Pláč 5, 16), koruna milosti, lásky a přátelství božího; my všichni potřebujeme očištění, chceme-li do nebe přijíti, neboť »nic nečistého nevejde do nebe«. (Zjev. 21, 27.) Nuže, prosme s Davidem: »Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého! A podle množství svých slitování, shlaď nepravost mou! Více (= dokonale) obmyj mne od nepravosti mé a od hříchu mého očisť mne!« (Žalm 50.) Očisťme své svědomí, vykonejme řádnou sv. zpověď, a když čisti z domu božího od stolu Páně se navrátíme, hleďme, abychom se znova neposkvrnili! Přinesme i my obět, obět smíření za hříchy své! »Obět Bohu příjemná jest, duch zkormoucený; srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nezhrdneš.« (Ž. 50, 19.) Upřímná lítost a zkroušenost, bolest a ošklivost duše nad hříchy jest obětí Bohu milou. Ale k této oběti přidejme i obět jinou: Podporujme ná-

božné účely, zejména spolek sv. Bonifáce, který koná důležité dílo; staví v ohrožených krajinách kostely, rozšiřuje dobrý tisk a brání sv víru naši proti nepřátelům. Přispějme na missie, na dostavění chrámu sv. Víta, na český kostel ve Vídni, na slepé dívky, na opuštěnou mládež. »Na dobročinnost a na sdílnost (s chudými) nezapomínejme; neboť takovými obětmi bývá získán Bůh.« (Žid. 13, 16) A není-li nám možno přinésti obět bohatých, nemůžeme-li věnovati peněžitého daru nějakému dobročinnému účelu, přinesme aspoň po příkladu Panny Marie obět chudých. Panna Maria přinesla 2 hrdličky nebo 2 holoubata. Hrdlička, holoubě jest znamením, obrazem mírnosti, tichosti, pokory. Přinášejte svým mírumilovným a pokorným životem Pánu Bohu tuto obět; tak naplníte slovo Spasitelovo: »Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem.« (Mat. 11, 29.)

II. Donesli jej do Jerusalema, aby ho představili před Hospodinem, jakož psáno jest v zákoně Páně, že každý pacholík, jenž otvírá život, svatým Pánu slouti bude.

Jestliže se narodilo matce ž dovské první dítě pohlaví mužského, bylo s obětí očistnou spojeno obětování či představování prvorozeného chlapečka Hospodinu, a chlapeček byl vykupován pěti sikly posvátnými, pěti penězi, které měly cenu asi našich 15 korun. Tak bylo zavedeno již na Sinaji. Víte dobře, že před východem židů z Egypta byli všichni prvorození egyptští pobiti, israelští pak zachováni. Proto přikázal Bůh, aby mužští prvorozenci, jakožto zástupci celého národa byli jemu k službám kněžským zasvěceni, a tak sluli »svatými« či zasvěcenými Pánu. Mělot se tím naznačiti, že národ israelský jest vlastnictvím božím a k službě boží zavázán. Zároveň měli židé býti povzbuzeni k díkům, že byli vysvobozeni z Egypta a vyvoleni za národ, z něhož vyjde Spasitel. Když však Bůh na Sinaji ustanovil celé pokolení Levi k službám při sv. stánku nebo při chrámě, osvobodil od nich prvorozence ostatních pokolení. Proto tedy nařídil, aby mu byli ve stánku a později ve chrámě představováni a obětí pěti siklů na potřeby chrámové vykupováni.

Tento zákon ovšem netýkal se ani Panny Marie, ani Pána Ježíše. Neboť Pán Ježíš, jakožto Syn boží, nebyl povinen platit na dům, zasvěcený svému Otci, a to tím méně, poněvadž sám byl chrámem živým, který měl býti zbořen a třetího dne znova vzdělán. Pán Ježíš sám byl i knězem, který měl přinésti obět ceny nekonečné Přece však chtěl, aby podána byla ona obět za něho, jednak aby dal příklad pokory a úcty k zákonu, jednak aby z opominutí toho nevzali pohoršení ti, kteří nevěděli ještě, že jest Synem božím.

Tím také naznačil, že si přeje, abychom i my sami v obět jemu se přinášeli. Nežádá od nás krvavých obětí lidských, jako ukrutně na pohanech žádali pohanští kněží pro modly, bohy nepravé; náš Bůh žádá na nás obět nekrvavou, obět vnitřní, obět života našeho. Naše srdce, sídlo a zřídlo myšlenek, snah, žádostí, tužeb, přání a ideálů, má býti neposkvrněno, jemu zasvěceno;

naše smysly, naše údy, naše tělo má býti čisto. Naše myšlenky a žádosti, řeči a skutky mají býti konány z lásky k Bohu, t. j. s tím úmyslem, aby sloužily k větší cti a slávě boží a k spáse našich nesmrtelných duší.

Obětujeme-li se takto Bohu, jsme mu obětí nejmilejší, nejpříjemnější, a život náš jest vlastně ustavičnou bohoslužbou. K takové oběti vybízí nás sv. Pavel, pravě: »Protož prosím vás, bratří, skrze milosrdenství boží, abyste vydávali těla svá v obět živou, svatou, Bohu libou, rozumnou službu svou.« (Řím. 12, 1.) Tato obět povznáší a posvěcuje tělo za chrám boží a za příbytek Ducha svatého, a naplňuje nás samy dobrým, klidným svědomím, jež jest nejkrásnější odměnou na světě a předtuchou blaženosti věčné.

III. Když Panna Maria s božským děťátkem procházela nádvoří, v němž vždy mnoho lidí bývalo, nebyla nikým poznána. Zástup lidu neměl ani potuchy, že Messiáš, na nějž všecky oběti starozákonní poukazovaly, po prvé vstupuje do domu Otce svého. Pouze jeden muž poznal v dítěti tom Spasitele, ctihodný stařec Simeon. Písmo sv. nazývá ho spravedlivým i bohabojným. Zachovával zákon Páně od mladosti a očekával potěšení Israelova, t. j. toužil po vykoupení.

A poněvadž pozoroval, jak vzrůstala mravní a náboženská bída lidu, prosil vroucně Boha, aby již poslal zaslíbeného Spasitele. Bůh vyslyšel jeho prosby a Duch sv. sám zjevil mu, že neumře, leč by dříve uzřel Pomazaného Páně. I přišel v týž den, kdy Panna Maria obět očistnou přinášela a Ježíška Pánu představovala, z vnuknutí Ducha sv. do chrámu. A když Panna Maria s dítětem vcházela, osvítil jej Duch sv. vnitřně a oznámil mu: »Tentoť jest, kterého očekáváš.« Pln sv. radosti přistupuje Simeon k Panně Marii a béře dítě na lokty své.

Jaké to bylo pro ctihodného toho starce štěstí, že mohl toto robátko na loktech pochovati! Vždyť věděl, že to není obyčejné dítě, které na loktech svých chová, ale že je to Syn boží, Spasitel, Vykupitel světa. Poznal, že »do chrámu svého přišel panovník, jehož židé hledali, a anděl (nového) zákona, kteréhož chtěli.« (Mal. 3, 1.) Krásně o tom církev sv. se modlí: Stařec chlapečka držel, chlapeček však nad starcem vládl.*) Ano, tak tomu bylo! Neboť podivuhodnou záměnou**) Stvořitel pokolení lidského vzal na sebe lidské tělo a lidskou duši a narodil se z Panny. Tyto myšlenky asi táhly šedivou hlavou Simeonovou, i pozdvihl očí svých s vroucím díkem k nebi, a modlil se: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji, neboť viděly oči mé spásu tvou, kterou jsi připravil před očima všech národů, světlo k osvícení pohanův a k slávě lidu svého israelského.« Nyní, když jsem viděl Spasitele, propouštíš mne, Pane, z tohoto života. Rád již umru, když jsem byl potěšen spatřením Messiáše.

---

*) Senex puerum tenebat, puer autem senem regebat.
**) O admirabile commercium . . .

Na loktech svých držím toho, který před věky řekl: »Budiž světlo!« A ten, který »řekl, aby z temností světlo se zablesklo« (II. Kor. 4, 6), sám stal se světlem k osvícení pohanů. Jest »světlem, které osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět« (Jan 1, 9); jest »světlem světa; kdo jeho následuje, nekráčí ve tmách« (Jan 8, 12). »Jako světlo přišel na svět, aby žádný, kdo v něho věří, nezůstával ve tmě.« (Jan 12, 46.) Toto světlo svou září zapudí temnoty, v nichž lidstvo tápá.

Světlem svého učení zažené bludy a nevědomosti ve věcech náboženských a poučí o pravdách, vedoucích k spasení. Toto světlo vzešlo z národa israelského, a proto bude k jeho slávě. Toto dítě oslaví lid israelský velikými zázraky a uprostřed toho lidu založí svou církev.

Panna Maria učí nás plniti zákon boží a to i v nejmenších jeho předpisech, Simeon pak ukazuje, jaké odměny se nám za to dostane, budeme li tak i my činiti.

Jaký život, taková smrt. Simeon vedl život bohabojný a spravedlivý, proto před smrtí potěšil jej Pán a popřál mu spatřiti Pomazaného Páně. I nám se dostane té milosti a toho štěstí, budeme-li plniti zákon boží, povedeme-li život bohabojný a spravedlivý. Přijmeme před smrtí svou tělo Páně, a to nejen do svých loktů, ale do svého srdce. Pak budeme moci povzdychnouti se Simeonem: Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého v pokoji, neboť viděly oči mé spásu tvou. A když naše očištěná a tělem Páně na dalekou cestu na věčnost posilněná duše od těla se odloučí, pak bude se Spasitelem spojena na věky. Pak naplní se to, zač v modlitbě »Zdrávas, královno«, prosíme: Matka boží ukáže nám po tomto putování požehnaný plod života svého. Blaze nám bude, až vejdeme v život věčný, oheň jasný, kdež se Simeonem, sv. Josefem, Pannou Marií a všemi anděly a svatými budeme se Bohu klaněti a jej chváliti na věky. Amen. *R. S.*

Očišťování Panny Marie.

Nedivme se, že Maria Panna byla požehnaná mezi ženami, že jí učinil veliké věci ten, jenž mocný jest, že ji blahoslaviti budou všichni národové. (Luk. 1, 28 48.) Stalo se tak proto, že s největší šetrností a stálostí ve všem dle vůle boží živa byla, neboť, kdo hledá zákona, naplněn bude od něho. (Sir. 32, 19.) Maria Panna tak dokonale se podrobila zákonu božímu, že ochotna byla i na své cti újmu trpěti, jen aby všecko vyplnila, co psáno jest v zákonu Páně.

Největší její ctí bylo, že byla vyvolena za Matku Páně. I nebylo jí tajno, že bude považována za obyčejnou matku lidskou, jestliže jako jiné ženy s dítkem svým do chrámu k očištění půjde. Přes to se před očima lidskýma této své největší cti zbavila, jen aby ve všem zákon boží naplnila. Podle zákona Mojžíšova šla se očistiti do chrámu jerusamského.

*

Obzvláštním darem a vyznamenáním pro ni bylo, že zůstala čistou pannou při početí i po porodu Syna božího. I tu věděla dobře, jestli za synáčka svého předepsanou obět přinese, že všichni se budou domnívati, že ho porodila jako jiné ženy, s porušením panenství.

A přece šla a předepsanou obět přinesla — dvé hrdliček. Raději byla ochotna trpěti újmu na své cti, než aby zákona nenaplnila.

Učme se, drazí, od neporušené Matky, že není nic sladšího nad to, ve všem plniti zákon Páně. (Sir. 23, 37.)

Byť bychom pro zachovávání zákona Páně někdy i posměch trpěti měli, byť bychom škodu utrpěli proto na cti, na zdraví, na jmění, ani na vlas neustupujme od přikázání božích! Bůh zajisté má naši čest, naše zdraví i naše statky v ruce své, a nám stonásobně vynahradí, oč jsme z lásky k zákonu Páně přišli. Důkazem toho jest nám Písmo sv., kde čteme: »Kdo ostříhá přikázání, neokusí nic zlého.« (Kor. 8, 5.) A v páté knize Mojžíšově nás napomíná: »Ostříhejtež tedy a čiňte, co přikázal vám Pán Bůh: neuchýlíte se ani na pravo, ani na levo; ale po cestě, kterouž přikázal vám Pán, Bůh váš, choditi budete, abyste živi byli a dobře bylo vám, a prodloužili se dnové v zemi vladařství vašeho.« (Mojž. 5, 32—33.)

Hromnice se dnes světí na památku, že Rodička boží ve chrámě jerusalemském Bohu obětovala pravé světlo světa, Krista Pána. Do rukou pak světla béřeme a procesí s nimi konáme na památku té radosti, jakou měl stařičký Simeon, když světlo věčné, Krista, na rukou držel. Ze svíce té máme i poučení čerpati, abychom pilni byli dobrých skutků jako panny moudré, bychom jednou s Kristem Pánem k hostině svatební vejíti mohli.

Přemilý Ježíši! Ty jsi zákonu podroben nebyl a přece jsi jej plnil. Já tobě, tvůrci a pánu svému, zcela podroben jsem, ale skoro všecka přikázání tvá přestupuji. Ó půjč mi, přesvatá Panno, půjč mi, šťastný Simeone, v plénkách zavinutého Spasitele, ať mohu před ním na kolena padnouti a za odpuštění jej prositi! Objímám tebe, pro mne narozený Ježíšku! Ty jsi ten drahý klenot, ty jsi ta drahocenná perla, kterou vykoupena byla duše má. Ó dovol, abych svá hříšná ústa k tvé přesvaté tváři přivinouti směl! Lituji, že jsem přikázání tvých poslušen nebyl. Od této chvíle chci v lásce tvé žíti i zemříti. Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle V. po Zjevení Páně.

Odkud koukol?

»Odkud tedy má koukol?« (Mat. 13, 27.)

Pán Ježíš byl výborný učitel — vyučoval názorně. Když mluvil na př. k hospodářům, vzal podobenství z jejich zaměstnání. »Podobno jest království nebeské člověku hospodáři, který nasil dobrého semene na poli svém.«

Království nebeské můžeme rozuměti v trojím smyslu: viditelné zde na zemi, — církev sv., — neviditelné v srdci člověka, — milost posvěcující, — a konečně věčná blaženost. A v každém ohledu hodí se dnešní podobenství: »Přišel nepřítel a nasil koukole mezi pšenici.« Rostla pšenice, bujel i koukol, a tak trvalo to až do žní. Teprve v čas žní oddělen byl koukol od pšenice. Podívejme se poněkud blíže na ten koukol!

Pojednání.

a) Byli lidé, kteří se domnívali, že církev sv. skládá se pouze z lidí vyvolených a svatých. Ó nikoli! V církvi jsou spravedliví i hříšníci — pšenice i koukol. Církev jest společnost. Jsem-li členem nějaké společnosti, mám zachovávati stanovy. Kdo církve neposlouchá, ji tupí, jejím zařízením se snad směje — jest koukolem mezi pšenicí, ač snad dle matriky zůstává dosud katolickým křesťanem.

Vždy takový koukol byl v církvi svaté. Někdy ho bylo více, jindy méně. Již ve sboru dvanácti apoštolů byl Jidáš koukolem mezi pšenicí. A odkud byl tento koukol? Syn boží přece zasil jen pšenici? »Člověk nepřítel to učinil!«

Vlastně učinil to ďábel, ale použil člověka jako nástroje, aby rozsíval bludné učení a bludné názory mravné. Za dnů našich máme koukole mnoho, poněvadž těch nepřátel jest až příliš veliký počet. A jest s podivením, že tito lidé — nepřátelé — útočí jen na království boží — na církev katolickou. Kde který, každý čeká na příhodný čas, kdy katolíci jsou jako ve spánku — a seje koukol mezi pšenici. Na př. jinověrci, místo aby šli mezi pohany, konají »missie« (!) mezi katolíky. Ba i tam, kde katolický missionář s námahou založil obec křesťanskou, přijde jinověrec, a hází koukol mezi pšenici. U nás pomáhají člověku-nepříteli všechny takořka odrůdy politických stran, jimž náboženství jest věcí nepohodlnou. Jakmile se jim udá příležitost, že najdou na kněži nebo na nějakém vnějším církevním zřízení nějakou, třeba jen zdánlivou skvrnu, ihned používají tohoto spánku a házejí koukol mezi pšenici.

Co jen máme rozsévačů koukole! Na schůzích, výletech, v novinách, knihách, kalendářích, všude pomocí všeho možného, i pomocí spiritismu rozsévá se koukol. A roste a bují!

Proč? Poněvadž katolíci spí, nejsou dostatek uvědomělí! Jest potřebí poněkud sv. nadšení, poněkud náboženské hrdosti. Je to arci pěkné, je-li katolický křesťan snášelivým, trpělivým, je to také do jisté míry jeho povinností, ale přílišná bázlivost a přílišné couvání škodí. V soukromí dělám hrdinu, a když mého slova je zapotřebí, mlčím, kývám, abych si snad toho jistého rozsévače koukole nepohněval. Jaké to jednání?

Druhdy řádil v Římě jakýsi dobrodruh jménem Katilina. Dopouštěl se všech možných nezpůsobů a zlořádů, a byl by málem celou dobrou kázeň římskou převrátil. A všickni mu kývali, poněvadž se ho báli. Kdyby byli sebe více přesvědčeni o ni-

čemném jeho počínání, na venek dělali, jakoby souhlasili, poněvadž každý se bál jen hlesnouti. Až konečně vzchopil se proslulý řečník římský Cicero. Vzpomněl na starou slávu Říma, prsa se mu vypiala, a v radnici římské zaburácel jeho hlas: »Jak dlouho ještě, Katilino, budeš nadužívati naší trpělivosti?« A nyní to šlo jako kladivem ráz na ráz, — Katilinovi zrovna do očí A výsledek? Probudili se senátoři, probudili se občané. Katilina stal se nemožným, hrdost a čest národní byly zachráněny.

Bylo by třeba něco podobného i katolíkům. Kdyby šlápl někdo lidem jiného smýšlení na kuří oko, jaký by byl ihned pokřik v Israeli! Katolík se bojí i myšlenkou jim ublížiti. Než naproti tomu co si všecko dovolí rozsévač koukole proti katolickému náboženství! Jinověrci mají z toho radost, jak se buší do všeho, co jest katolické! A katolíci mlčí, ustupují z bázně. Bylo by třeba, aby aspoň někdo se ozval: »Jak dlouho ještě budete nadužívati naší trpělivosti? Jak dlouho ještě budete si dovolovati urážeti naše náboženství?« Pak by poznal nepřítel, jaká dosud síla v katolických křesťanech, a stal by se nemožným. Ano, jen třeba bdělosti, probuzení ze spánku. Je třeba poněkud vědomí katolického, abychom dbali své cti a nestali se příslovím všem jinověrcům!

b) Druhé království nebeské jest v srdci člověka. Založeno bylo na křtu svatém. Tehdy zaseta pšenice: zárodky ctností a dobrých, záslužných skutků. Ale nyní, když na př. do srdce pohlédneš, najdeš tam hříchy, vášně, nepravosti. Odkud ten koukol?

Jednak zavál jej vítr, tak že hospodář o tom neměl takořka ani potuchy. I spravedlivý klesne sedmkrát za den. I spravedlivý potřebuje tudíž, aby častěji zpytoval svědomí a koukol lítostí odstranil. Když na andělích našel Hospodin poskvrnu, tím spíše najde na tobě, člověče, jenž tolika pokušením jako větrům se všech stran jsi vydán na pospas!

Objeví-li se koukol i při stavu bdělém, tím spíše bují, oddán-li je člověk spánku, nestaraje se o duši svou. Tu se stává, že koukole mnoho a pšenice málo, — ba někdy pšenice žádná a koukol samý. A bohužel zatvrzelý hříšník svého ubohého stavu ani nepozoruje, jemu se ještě zdá, že jest na tom výborně. Dejte malému dítěti na vybranou pšenici a koukol! Sáhne po pestrém, červeném koukoli. Tomuto dítěti podobá se zatvrzelý hříšník. Líbí se mu koukol, o pšenici nestojí. Přijde jednou k poznání, ale pozdě: v čas žní!

c) Čas žní. Tehdy má člověk dosíci svého cíle, — věčné blaženosti. Ale tam nebude trpěn koukol. Pole bude posečeno: smrt skosí život člověka, a nyní nastane výběr. Koukol se sebere ve snopky k spálení, pšenice však dá se do stodoly nebeské. Toto podobenství nepotřebuje výkladu. Nám však jsou tato slova útěchou.

Vidíváme, jak tomu koukolu se daří, jak všude dusí pšenici, a stýskáme si, proč to Bůh trpí a dopouští. Zde máme odpověď! Vše až do žní! A proto, proč bychom ztráceli mysl?

Ať se koukol sebe více nadýmá a povyšuje, náš úděl není na tomto světě. Jednou vše se vyrovná! Buďme Bohu věrni, pěstujme jen pšenici v srdci svém, nedejme se másti světem, jenž určen jest k zahynutí! Kdo však setrvá v dobrém až do konce, spasen bude. Amen. *Bohumír Tomíček.*

Neděle V. po Zjevení Páně.

Duše lidská jest pole, Bůh jest hospodář, který hojnost dobrého semene do pole toho nasil. Ó jak krásné pole byli první rodičové naši, Adam a Eva! Bůh hojnost semene dobrého, nebeských ctností a pravdy zasil do srdcí jejich. Nepřítel boží, duch zlý, vloudil se do pole toho a nasil do něho koukol hříchu a od té doby neustává pšenici boží nasetou v srdcích našich kaziti koukolem pokušení. Práce jeho nejlépe se mu daří, když my spíme, t. j. když se nesnažíme ze všech sil pokušení jeho odporovati.

Bůh seje i do srdce našeho zajisté hojnost úrodného semene jako do nejlepšího pole. Semenem tím dobrým jsou všechna dobrá vnuknutí, dobré knihy, dobré příklady, kázaní. Ó jak dobrým a úrodným semenem jest ona pšenice nebeská, Ježíš Kristus v nejsvětější Svátosti, kterého tolikrát přijímáme. Ale kde jest užitek toho semene převzácného, kde žeň, kde klasy dobrých skutků z tak hojné setby? Zdaž nemusíme s prorokem Aggeem volati: »Sili jste mnoho, ale sklidili jste málo?« (Agg. 1, 6.) A může se někdo domnívati, že je to malým hříchem, božskému semenu, tak hojně rozsetému, překážeti, aby užitku přinésti nemohlo?

Hospodář nebeský nasil dobrého semene na poli srdce našeho. Odkud tedy koukol tolika hříchů? Odkud špatné myšlenky, nezřízené žádosti? Odkud zlé řeči? Zdaliž nenasil koukole toho zlý člověk, když lidé usnuli! To jest, zdaž všeho toho není příčinou naše netečnost, naše duševní lenost? Ponechávámeť smyslům svým úplnou svobodu. Lecjakýms povídačkám ochotně nastavujeme uší svých, hledíme kam libo, mluvíme, co se nám namane. Zlým příležitostem se nevyhýbáme, všedních hříchů se nevarujeme, Boha za pomoc neprosíme, sebe samých nepřemáháme. Spíme duchovně! A tu přichází člověk nepřítel a seje koukol mezi pšenici.

Hospodář v dnešním sv. evangeliu nedovoluje z pšenice vytrhati koukol. Hospodář nebeský chce, aby mezi dobrými žili zlí až do skonání světa. Proč? Poněvadž oběma je to prospěšno, dobrým i zlým. Prospěšno je to dobrým, žijí-li se zlými. Mají před očima živý příklad, že kdo dnes jest pšenicí, může zítra se státi koukolem, a proto že nemají se nad nikoho vynášeti, ani nad toho největšího hříšníka ne. Dále musí dobří od zlých snášeti mnoho příkoří a úštěpků, mnohdy i pronásledování pro svou ctnost. Tím se rozmnožují jejich zásluhy i odměna. Prospěšno je

to i zlým, žijí-li mezi dobrými. Vidíť dobrý příklad a mohou jím býti obráceni, a to tím spíše, když mezi dobrými vidí často někoho, kdo dříve byl hříšníkem. Tak mohou se na své vlastní oči přesvědčiti, že kdo dnes jest koukolem, může zítra býti pšenicí, činí-li pokání. Mimo to k vůli spravedlivým Bůh žehná i hříšníkům a nezahlazuje mnohdy i celá města, jak by si toho zasloužila. K vůli deseti spravedlivým byl by Bůh i Sodomy a Gomorhy ušetřil!

Nechte, ať obé spolu roste až do žní. Jako ve žních odděluje hospodář koukol od pšenice, tak na konci světa oddělí Bůh spravedlivé od hříšníků. Spravedlivé shromáždí do stodoly své, koukol, hříšníky, uvrhne do ohně věčného.

Jak s tebou bude tenkráte? Zeptej se života svého! Ten ti poví, čeho můžeš doufati, čeho se obávati. Poslyš sv. Pavla: »Co bude člověk síti, to bude i žíti. Kdo rozsévá v těle svém, kdo podle žádostí těla svého živ jest a těla svého, žíti bude porušení a věčnou smrt. Kdo pak rozsévá v duchu, kdo živ jest podle vnuknutí Ducha sv., podle přikázání, z ducha žíti bude život věčný.« (Ke Gal. 6, 8.) Jisto jest, že kdo jen koukol zasévá, pšenice kliditi nebude. Proto napomíná nás sv. Augustin: »Ukážeš-li tenkráte obilí dobrého a ctného obcování, pšenici dobrých skutků, doufej, že do stodoly nebeské se dostaneš. Vyskytne-li se na tobě tehda hříšný koukol a trní nešlechetnosti, obávej se ohně věčného.«

Když Benátčané ustavičnou válkou kdysi mnoho trpěli, odebral se jistý vážený Benátčan ku poustevníku, který bíže ostrova Korcíry přes třicet let Bohu věrně sloužil, a otázal se ho, zdaž by Benátkám nebylo možno nějak pomoci. Poustevník, který patriarchu benátského sv. Vavřince Justiniana neznal, takto odpověděl: »Pán jest velice na vás rozhněván, protože slovem božím pohrdáte. A kdyby jediný duchovní otec váš nebyl mezi vámi a za vás se nemodlil, byli byste již dávno jako Sodoma zahynuli.« (Boll. in vit. S. Laur. Justin. f. 561.)

Ach, nebeský Hospodáři, laskavý Otče duše mé! Kolik semene dobrého zasil jsi do duše mé po čas života mého! A to semeno dobré kazil jsem já a dusil, aby nevzešlo, koukolem svých hříchů a nepravostí. Lituji toho velice. Ode dneška chci toho bedliv býti, aby ani jediný koukol do duše a do srdce mého se nedostal a tomu, který tam padl, zabráním, aby kořenů nezapustil. Ale, Pane můj, víš dobře, že ani sebe lepší pole nepřinese žádaného užitku bez vláhy a bez paprsků slunečních. Osvěcuj mě proto, prosím, paprsky svého učení svatého a svlažuj rosou své milosti. Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle Devítník.

Starost o spásu duše.

»Proč tu stojíte celý den zahálejíce?«
(Mat. 20, 6.)

Slova ta lze obrátiti na veliké množství křesťanů. Jak to? Což pak není všude viděti čilost, ruch a pilnost? Zajisté že jenom malá část lidí zasluhuje, by se jim vytýkala lenivost a nečinnost! Avšak pohlížejíce na činnost lidskou, brzy shledáme, že se skorem výhradně vztahuje na světské a pozemské věci, na věci duševní, na spásu duše že se málo kdy obrací. Většina lidí pracuje v potu tváře od rána do večera, ustavičně se namáhá a stará; rolník na poli, řemeslník v dílně, obchodník na cestách; ten, aby si připravil potěšení a radost, jiný, aby položil základ k pozemskému štěstí; onen, aby přišel k důstojnosti, tento, aby si pokladů a bohatství nahromadil. Veškerá tedy činnost lidská obrácena jest na věci časné, na věci věčné — na věčnost mysli málo kdo; o tuto zem stará se člověk — na nebe zapomíná; vedlejší dílo koná — dílo hlavní pomíjí; pro věci světské pracuje — pro spásu duše své ničeho nečiní.

A přece není pro křesťana důležitějšího díla nad dílo spásy své, důležitě,ší starosti nad starost o duši. A o této pravdě chci k vám dnes promluviti, abych povzbudil vás ze spánku záhubné lenivosti ke konání díla spasení vašeho.

Starost o spasení duše naší musí nám býti nejprvnější, největší, nejdůležitější starostí. Toto dokazuje nám: 1. rozjímání tohoto světa, 2. rozjímání věčnosti.

Pojednání.

1. Žádná pravda, drazí křesťané, v Písmě svatém, jak Starého tak i Nového Zákona tak často a tak zřejmě se neopakuje, tak důtklivě na srdce neklade jako tato: křesťane, starej se o spasení duše své. Tak praví božský Spasitel náš zřejmými slovy: »Hledejte především království božího a spravedlnosti jeho; ostatní vše bude vám přidáno«. »Co platno, kdyby člověk celý svět získal, ale na duši své škodu trpěl.« Rovněž píše sv. apoštol Pavel: »Konejte dílo spasení svého s bázní a třesením!« A k starostlivé Martě, která pohřížena jsouc ve věci časné, na věčné zapomínala, mezitím co sestra její Marie toužíc po spasení slovům věčné pravdy pilně naslouchala, k té pečlivé Martě praví Pán Ježíš: »Marto, Marto, pečlivá jsi a staráš se o mnohé věci; jednoho jest ale potřebí.« A které je to jedno potřebné, jež křesťan nikdy s očí spouštěti nemá? Sv. Augustin nám odpovídá na otázku tu slovy: »Je to sloužiti Bohu a spasení dojíti«. A v tom nemůže nás nic lépe poučiti, nežli pozorné rozjímání tohoto světa; neboť bídné, marné a pomíjející jest všecko, co nám svět podává. »Svět,« praví Písmo svaté, »zajde i s rozkoší svou, ti však, kteří milují Boha, zůstávají na věky.«

Či má snad země něco, co by nás v pravdě blaženými učinilo? Je to snad bohatství? Nikoli! Zlato a stříbro jest lesknoucí se prach země; a byť by to byly poklady celého světa, čím přispívají nám k věčnosti? Je to snad sláva tohoto světa? Nikdo ještě slávou šťastným nebyl. Je to snad užívání smyslných radostí? Ó ubohý člověče, který v tomto hledáš svou blaženost! Čím těch radosti více požíváš, tím chudší je srdce tvé; tím více žízníš, čím více z poháru smyslností piješ; a vyprázdníš-li pohár ten, pak se ti vše zošklivi a sladký jed promění se v žluč a hořkost.

Dejme tomu, že by nás mohl svět na nějaký čas upokojiti; zajisté trvá pokoj ten jen kratičký čas. A jako ráno kvetoucí květina na večer uvadne, tak zachází všecka pozemská sláva a spěchá k hrobu. Patřte na hroby — na ten prach hniloby, a učte se z tohoto pravé moudrosti! »Marnost nad marnost a všecko jest marnost,« volal jednou moudrý Šalomoun, a po něm volali takto všichni v pravdě moudří. Ano, všecko jest marné, jenom jednoho jest potřebí, totiž sloužiti Bohu a dojíti spasení. Či znáš snad nějaký statek pozemský, který by se ti nezdál marným? Těšíš se snad ze svého zdraví a mládí? Tak radoval se již mnohý, ale v nejlepším věku musil vše opustiti. Vychloubáš se snad svou krásou? Tak kvetla již mnohá květina, ale dýchla na ni smrt a ona uschla a nezbylo nic než prach. Aneb zakládáš si snad na svém bohatství? Ó jak chudičké je to, co svět bohatstvím jmenuje; naposledy je to rakev a rubáš; to vše prach a roznese jej vítr. Vynášíš se snad světskými důstojnostmi? Před hrobem skládají knížata i králové koruny své a všichni stejně sestupují v chladný hrob. Toužíš po radostech smyslných? Pohleď do hrobu, tam uvrhne smrt modlu těla tvého! Chlubíš se snad svou moudrostí? Spasiti tě může jen jediné umění, umění svatých, totiž přijíti do nebe.

Často je svět vzhledem k těmto věcem ve velikém omylu. Obdivuje se rekům, kteří bitvy vyhráli a města a národy si podmanili; ach, což jim to všecko pomůže, jestliže nebe nevybojovali? Svět velebí moudrost učenců, kteří důležité vynálezy učinili; ale ach, což jim to pomůže, neznali-li ono veliké umění, totiž nebe si zasloužiti? Svět závidí boháčům jejich poklady a statky; co prospějí boháči poklady, nemá-li pokladů ctností pro věčnost? A naopak, považuje-li tě svět za nešťastného, protože nejsi šťastným v počínání svém, aneb že jsi utrpěl škodu na statcích svých, neb že vzdycháš pod jařmem bídy a chudoby, neb že jsi opuštěn, nenáviděn, pronásledován, bez pomoci, bez útěchy — upokoj se; je-li pojištěna spása duše tvé, hlavní dílo v pořádku, jsi bohat, mocen, šťasten, vážen; blaze tobě, blaze na věky. Lépe jest na tom trpělivý Job, ač všecka stáda ztratil, ač chud a nemocen na smetišti sedí — lásky však a přízně boží požívá — nežli král Šalomoun, který Boha urazil. Ubohý Lazar, ač nah a nemocen přede dveřmi leží, duše však spásu pojištěnu má, je šťastnější nežli onen bohatec. Lépe jest na tom sv. Alexius jako opovržený žebrák pod schody svého otcovského domu, nežli některý hříšný

král na zlatém trůnu svém; neboť zachovati duši a nebe jest jejich podílem.

Tak učí nás uvažování marnivosti světské, starati se nejvíce o spásu duše své; obraťme též zraky své na věčnost, neb ta učí nás pracovati na spáse duše své!

2. Pohled do věčnosti učí nás a pobádá nás hledati jedno potřebné! Ó věčnosti, ó věčnosti! Ty jsi veliké a významuplné slovo se svými nadějemi a hrůzami, se svou útěchou a lákáním! Jak málo je těch, kteří uvažují smysl tvůj, jak málo těch, kteří tě neunaveně hledají! Rozjímejme věčnost, drazí křesťané, abychom poznali, co nám jest potřebí; mysleme na napomenutí Písma sv., na poslední věci a nezhřešíme na věky! — Člověk nežije pro tento svět, život nekončí se u hrobu; nikoliv, člověk je stvořen pro věčnost; musí však kráčeti děsným a strašným údolím smrti a temného hrobu, aby došel nového, věčně trvajícího života. Tam odplaceno bude každému dle skutků jeho; tam bude žíti každý, co zde nasil, tam otevrou se mu dvě cesty: cesta do věčné radosti a cesta do věčného trápení. Při našich pozemských radostech jedná se o život časný, o výhody časné, o čest časnou; při starosti o spásu duše o život věčný, o patření na tvář boží, o povýšení věčné v říši věčnosti. Zde jedná se o největší dobro, které jest Bůh sám; neboť Bůh sám praví: »Vznešenou budu ti odměnou.« A sv. Augustin dí: »Ty jsi nás, ó Pane, stvořil pro sebe, a srdce naše jest nespokojeno, dokud nespočine v tobě.« Aneb se jedná o věčné neštěstí, plné muk a trápení, o jakých na světě ani ponětí nemáme, a to bude trvat věčně. Jedná se tu o ztrátu, o věčnou ztrátu největšího a nejlepšího dobra. Toť hrozná volba: buď se starati o spásu duše — a všeho dosáhnouti — aneb zanedbati spásu duše — a všechno ztratiti. Ti tedy, kteří zde na zemi Bohu sloužili, spasení duše své si pojistili, vejdou do radosti věčné; těmto praví Spasitel: »Radujte se a veselte se, neboť odměna vaše veliká jest v nebesích!« Ó jak slavná jest odměna vyvolených! Tam nebudou cítiti bolesti, tam setřeny jsou slzy jejich; tam očekává je moře nevýslovné radosti, tam patřiti budou na Boha, lásky nejhodnějšího všech bytostí. Který jazyk může vyznačiti, která řeč vypraviti, jak blaženi jsou služebníci boží tam na onom světě: »Ani oko nevidělo, ani ucho neslýchalo, aniž na srdce lidské vstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují.«

Uvážíme li blíže tuto blaženost života věčného, pak se nám musí vše pozemské zdáti nuzné a marné. Zdaliž nemusí srdce naše zahořeti touhou po onom krásném nebi?

Koho nemohou pohnouti radosti nebeské, ať se aspoň učí třásti před peklem, neboť strašné je to, praví Písmo sv., upadnouti v ruce Boha živého. A kdož by mohl pohlédnouti do onoho místa hrůzy a trápení, do oné propasti zahynutí, do nářku beznadějné věčnosti, aniž by se zhrozil a třásl? Strašná myšlenka — vlastní vinou, zanedbáním díla spasení svého na věky býti nešťastným a bídným! Odtud není vykoupení; ani paprsek naděje neosvěcuje temnotu oné věčné noci; neboť tam není ani úlevy ani útěchy,

tam jest noc bez červánků a trápení bez konce. Zdaliž můžeš tedy, člověče, opominouti dílo spasení svého, zdaliž můžeš ještě dále v hříších žíti? Ó kéž bych písmem nezrušitelným mohl napsati do srdcí vašich: »Co platno člověku, kdyby celý svět získal, na duši své škodu trpěl!« Ó kéž by měl hlas můj rychlost blesku a moc hromu, abych všem křesťanům všech míst volati mohl: »Jednoho jestiť potřebí.« To dobře znali svatí a světice boží, a proto bylo první jejich starostí, starati se o spásu duše. Není potřebí míti bohatství této země, ale jest potřebí před Bohem býti bohatým v ctnosti; není potřebí státi v důstojnosti světské, jest ale potřebí před Bohem spravedlivým býti.

Nuže, drazí křesťané, konejme dílo spasení svého s bázní a třesením! Největší a první starostí naší budiž jedno potřebné: sloužiti Bohu a dojíti spasení. Amen. *Vojtěch Černý.*

Neděle Devítník.

Toto podobenství pěkně ukazuje nevypravitelnou dobrotu a milosrdenství Otce nebeského, jenž chce, aby všichni spaseni byli, proto volá každého člověka, v každém věku na svou vinici ráje božího. Přichází na úsvitě, to jest v dětinství a pacholectví. Přichází okolo hodiny třetí, to jest v mládenectví našem, přichází při šesté a desáté hodině. to jest v dospělém a sešlém věku. Přichází při jedenácté hodině, t. j. při posledním věku člověka, když se již do hrobu jíti strojí.

Ó člověče! Nebuď malomyslný, nepadej v zoufání! Jestliže jsi v pacholectví nic dobrého neučinil a byl jsi plný vší nectnosti, jestli jsi mladost svou hanebně strávil, jestli jsi v dospělém věku světu, tělu a ďáblu sloužil, a to třebas až do přítomného starého a posledního věku, nezoufej, nahraď to nyní, měj nad tím lítost a zkroušení, milostný Bůh čeká na tvé obrácení, na tvé pokání celý den, od první hodiny až do poslední, jehož vůle není, aby umřel bezbožný a zahynul, ale aby se obrátil a živ byl. (Ezech. 18, 23)

Smluviv pak s dělníky s peníze denního. Tu jest viděti, kterak věčný život a království nebeské za práci, jakožto zasloužená mzda dáno bývá. Ten peníz slove mzda, tak dí sv. Pavel: Bůh odplatí jednomu každému podle skutků jeho, (Řím. 2, 6), a to tak hojně, že ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují. (Moižíš 15, 1.) Jaká mzda, taková musí býti i práce. Proto dí sv. Řehoř: K velikým odplatám se dostati nelze, leda velikými pracemi. (Hom. 17, in evang.) Zavolej dělníků a dej jim mzdu, počna od posledních. Zde chtěl nejvyšší Pán tím ukázati, že sobě nevšímá těch, kteří dobře začínají, ale těch, kteří dobře dokonávají. Protož dí Pán: Budou poslední první a první poslední. Co platno jest pocestnému, že dlouhou a dalekou cestu pohodlně ušel, jestliže před samým městem s lávky do řeky upadne a se

utopí? Jakou tedy chválu zasloužilo oněch pět nemoudrých panen, že sobě sice oleje hojně nakoupily, však v největší potřebě, k příchodu ženicha oleje neměly? Tak, hle, co platno jest křesťanům, že dobře začali, jestliže zle skonávají? Hodiny dříve se nezastaví, leč když závaží až k zemi se dostane a na ní spočine. Tak dobrý katolík, jako duchovní hodiny, nemá nikdy od běhu přestati, nikdy v dobrém ustávati, dokudž závaží, to jest tělo, se na zem nedostane a v hrobě neodpočine. Neboť toliko kdo setrvá až do konce, ten spasen bude. (Mat 10, 22.) Mnozí dobře začali, ale že na dobré cestě nevytrvali, zahynuli.

Vladaři nebeský! Hle, já dělník ubohý, k tobě se utíkám. Svůj nejlepší věk, mladost a dospělost, jsem prozahálel, světu obětoval. Že ale ty máš, milosrdný Bože, ruce na kříži rozpiaté celý den, od první hodiny až do poslední, hotov jsa mě obejmouti a políbením pokoje na milost přijmouti, to mně důvěry dodává, abych tě za odpuštění prosil. Proto v duchu poníženosti a srdcem zkroušeným k tobě volám: Hříchů mladosti mé nevzpomínej! Větší jest milosrdenství tvé než provinění mé. Dobře jest mi známo, že nechceš, aby umřel hříšník a zahynul, ale aby se obrátil a živ byl. Chci, upřímně chci nyní napraviti, co jsem v mladosti své zavinil. Toliko o to tě prosím, Pane a Bože můj: Neodmítej mě od sebe v době stáří mého, kdy již zhynula síla má, a neopouštěj mě. Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle I. po Devítníku.

Veřejný život Páně — život modlitby.

Kostra. Úvod: Život Páně — život modlitby, neboť se modlil:

I. v každé době: modlitba střelná, dobrý úmysl, modlitba ranní, večerní, noční, při zázracích, při dobrodiních, v zármutku;

II. na všech místech: synagoga, chrám, samoty, hory;

III. za všecky lidi, židy, pohany, budoucí pokolení, za tebe.

»Když byl na jednom místě modle se, řekl k němu jeden z učedníků jeho: »Pane, nauč nás modliti se!«
(Luk. 11. 1.)

Pán Ježíš byl nejen nejhorlivější dělník na trnité vinici nebeského Otce, nýbrž i nejneunavnější rozsévač, který po tři léta bez oddechu chodil po zemi židovské, aby všude rozséval símě božského učení. Když hlásal slovo, které živly přeměnilo a větry okamžitě utišilo, které smrti poručilo a ano i zlé duchy vymítalo, zajisté mnoho užitku mu přineslo, a to tím více, že své mocné slovo podporoval ještě množstvím dobrých skutků, které trpícím a nešťastníkům všeho druhu prokazoval.

Jak může jediné slovo jeho ztraceno býti? Toto plodné símě, s takovou láskou do srdcí lidských vštěpované, zdaž nemělo vzejíti a plné klasy přinésti? Sami se klameme, když jsme tohoto

mínění, neboť sám božský Spasitel nás dnešním podobenstvím o opaku přesvědčuje.

Co tu o ztraceném semeni praví, neplatí jen o hlasatelích slova božího vůbec, nýbrž v první řadě o něm samém. Kolik jeho krásného učení padlo na cestu, na skálu a mezi trní! Jen malý zástup kupí se kolem něho a zůstává mu u věrné lásce oddán, kdežto slovo jeho u všech ostatních, kteří je slyšeli a snad je i chválili, zůstalo bez účinku, poněvadž lehkomyslnost ho nepřijala, židovská zatvrzelost je nenechala zakořeniti a starosti a rozkoše je udusily. Vítr a voda, smrt a zlý duch podrobují se slovu božímu, jedině srdce lidské odvažuje se mu vzdorovati, i když přichází ze samých úst Syna božího. Hrozná to lehkomyslnost, děsná zatvrzelost, neblahá zaslepenost! Nic nemůže srdcem tolika lidí pohnouti, ani slovo, ani láska, ani modlitba Páně; neboť Pán Ježíš nejen učil a dobře činil, ale i modlil se za svět, a proto jsem již posledně nazval veřejný život Páně nejen životem lásky, nýbrž i životem modlitby. Dnes budeme uvažovati o druhém: Život Páně jest život modlitby; vizme, jak se Pán Ježíš modlí:

I. v každé době, II. na všech místech a III. za všecky lidi.

Pojednání.

I. Kdo ví, že jest modlitba nábožné povznesení mysli k Bohu, rozmluva s Bohem, tomu jest jasno, že se musí Pán Ježíš modliti bez ustání. Mohl-liž jinak? Zdaž nutně všecky jeho myšlenky nesměřovaly k Otci v nebesích, s nímž božství jeho beztoho nerozlučně ho spojovalo? Proto míří do svých řečí modlitby — modlitby střelné — na důkaz, že srdce jeho nezabývá se toliko lidmi, nýbrž i Bohem.

Když kárá města, která v nekajícnosti zůstala přes to, že v nich největší počet zázraků konal, když vyslovuje běda nad městy Korozain, Bethsaida a i Kafarnaum s hrozbou, že v den soudný Sidon a Tyrus, ano i Sodomu lepší osud stihne, nežli tato židovská města, pohlíží uprostřed těchto slov k Otci svému a dí: »Chválím tě, Otče, Pane nebe i země, že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil jsi je maličkým, ano, Otče, neb se tak líbilo tobě.« (Mat. 11. 25. 26) Po tomto vzdechu pokračuje dále v poučování a všecky zve, aby šli k němu, jeho jho na sebe brali, neboť jest sladké a lehké, aby se od něho učili býti pokornými a tichými, aby pokoj našli pro duše své. Právě tak jindy, když vybízí k své službě a k svému následování, právě tak náhle volá: »Nyní duše má zkormoucená jest. A co dím? Otče, vysvoboď mne z té hodiny! Oslaviž jméno mé!« (Jan 12. 27. 28.) Tak ho vidíme, i když zástupem lidí obklopeného, přece ve stálém posvátném spojení s Bohem, udržuje toto spojení krátkými, vřele cítěnými modlitbami střelnými. Tak tedy sám konal, k čemu i jiné povzbuzoval »Třeba modliti se a neustávati.«

Činil to i jiným způsobem, když všecky své kroky, skutky, řeči činil modlitbou dobrým úmyslem, se kterým vše konal.

Tento dobrý úmysl záležel v tom, že chtěl konati vůli Otce svého a tím mu čest a slávu prokazovati. Tak ujišťuje sám: »Nepřišel jsem konati vůli svou, nýbrž vůli toho, který mne poslal«, jako jindy výslovně prohlásil, že se mu nejedná o vlastní čest a slávu, nýbrž o čest a slávu Otce nebeského. Jak tu neměl býti každý pohled, pohyb, skutek stálou modlitbou!

Tato vnitřní pobožnost se však také v určitých dobách zjevně ukazovala, a proto označují evangelisté častěji i dobu, kterou výlučně modlitbě věnoval. Tak vypravuje sv. Marek (hl. 1.), že již záhy z rána se modlil, když večer před tím tchyni Petrovu a ještě mnohé jiné uzdravil, kteříž trápeni byli rozličnými neduhy, a mnohé zlé duchy vymítal: »A na úsvitě velmi ráno vstav, vyšel a odešel na pusté místo, a tam se modlil.« (1. 35.) Nalézáme tedy Pána Ježíše po krátkém odpočinku, hned, jak vstal, jak se modlí, a k tomu si vyvolil pusté, tiché místo; počíná den nábožnou modlitbou ranní. Jak den započal, tak i jej modlitbou skončil, jak vypravuje sv. Matouš a Lukáš. Sv. Matouš vypravuje, jak Pán Ježíš nasytil 5000 lidí 5 chleby a 2 rybičkami, jak potom vstoupil na horu a tam se modlil: »A rozpustiv zástup, vstoupil na horu sám, aby se modlil. A když byl večer, byl tam samotný.« (14. 23.) Sv. Lukáš nás dokonce ujišťuje, že se modlil celou noc: »I stalo se v těch dnech, že vyšel na horu k modlení, a přes noc trval na modlitbě boží.« (Luk. 6. 12.)

To se stalo, než si vyvolil apoštoly, tedy před důležitým okamžikem, kdy si vyvolil posly, kteří v díle jeho měli pokračovati a proto celou plnomoc jeho obdržeti měli. Tak nepočal žádný důležitý úkol, aniž by byl si od Otce pomoci nevyprosil. Proto také ani božské své moci neužívá bez modlitby. Dříve nežli vzkřísil Lazara, pozdvihl oči vzhůru a řekl: »Otče, děkuji tobě, že jsi mne vyslyšel. Jáť jsem věděl, že mne vždycky slyšíš, ale pro zástup, kterýž okolo stojí, jsem to řekl, aby uvěřil, že's ty mne poslal.« (Jan 11. 41. 42.) A dvakráte, dříve nežli rozmnožuje chléb, aby se jednou pět tisíc a po druhé sedm tisíc nasytilo, pozdvihuje oči k Bohu a děkuje mu. Nepřijímá žádného dobrodiní, nejí, nepije, aniž by se byl dříve pomodlil. Totéž činí i po jídle, jak slyšíme ze zprávy o ustanovení nejsv. Svátosti oltářní; neboť ukončil je chvalozpěvem a šel potom, když jej dokončil, na horu Olivetskou. (Mat. 26. 30.) Tam však jde s úmyslem modliti se. Zármutek pojal duši jeho, smutná byla duše jeho až k smrti.

Ví jen o jediném prostředku proti tomu — a tím prostředkem jest modlitba. »Posaďte se zde,« praví ke třem učedníkům, »až odejda tamto pomodlím se.« (Mat. 26. 36.) A třikrát padá na tvář svou a úpěnlivě prosí, krvavý pot s čela se řine, až přichází anděl a posílí ho. Jako zde, tak se modlí ve svém nejbolestnějším utrpení na kříži, před smrtí. A tak jest celý jeho veřejný život takřka nepřetržitá modlitba, stálé prošení Boha Otce; neboť od okamžiku, kdy u Jordánu veřejně vystoupil a za modlitby, jak sv. Lukáš výslovně podotýká (3. 12.), Duch sv. na něho sestoupil, až k poslednímu vzdechu nepřestal se modliti, a

rty jeho teprve oněměly, když vypustil ducha s prosbou: »Otče, do rukou tvých poroučím ducha svého.« Modlitba byla takřka potřebou a nenahraditelným pokrmem jeho duše. V modlitbě čerpal novou sílu, v modlitbě nalézal útěchu, modlitbou se vyzbrojil pro každý boj.

Jak chabě naproti tomu konáme modlitby své my, kteří chceme býti jeho následovníky! Modlíme se, ale kdy? Snad jen, když přicházejí dnové útrap, když zármutek neb utrpení na nás přichází; tu zná srdce naše cestu k nebi, tu nalézáme chrám Páně, tu úpíme, sténáme a prosíme Nejvyššího o pomoc; ale když nouze neučí nás se modliti, tu jest nám modlitba skoro jako nic, tu ji lhostejně konáme, tu nám připadá často za obtíž. Jak malý jest počet těch, kteří touhu mají po modlitbě a snaží se býti duševně sebraní, kdežto veliká část lidí činí vše, aby se bavila, a ve světě, zvláště nyní v masopustě, veškerou chut k modlitbě v sobě potlačila! Pán Ježíš se modlil v každé době a poručil nám, abychom příkladu jeho následovali. Kde však jsou ochotní učedníci Pána Ježíše, kteří se řídí rozkazem jeho a aspoň čas od času ducha svého k Bohu pozdvihují, při svém zaměstnání, ve svém okolí, při svých pracích, při bití hodin na Pána si vzpomínají a aspoň krátké střelné modlitby k němu vysílají? Ano, či nejde veliká část lidí životem až příliš lenivě, než aby jednou za den aspoň dobrý úmysl vzbuzovala? Veliká část lidí pracuje a trpí a nemá při tom žádné zásluhy, poněvadž jí schází dobrý úmysl; ztraceny jsou pro věčnost dny, týdny, měsíce, léta, celý život, nejen pro hříchy, kterých se dopouštějí, nýbrž i pro nedostatek dobrého úmyslu. Ani při nejdůležitějších skutcích, ani při skutcích milosrdenství nedojdou odměny, protože čest a sláva boží nebyla jim při nich vodítkem, poněvadž své dobré skutky nekonali s dobrým úmyslem.

Pán Ježíš modlil se ráno a na večer. Než, podívejte se na nynější svět, jak vykonává ranní a večerní modlitbu! Ledabylo, nedbale, na vše jiné mají lidé více času. Pán Ježíš modlil se před jídlem a po jídle.

Mnozí lidé nemohli by ani udati, kdy tak posledně činili. Pán Ježíš modlil se po celé noci, a za příkladem jeho shromažďovali se dříve křesťané o půlnoci, aby se modlitbou připravovali na slavnost svatých dnů a svátků. Než, jak může býti nyní řeč o noční modlitbě, když se mnozí ani ve dne nemodlí a nechtějí konati modlitby, ke kterým jako lidé a křesťané jsou povinni?

Než, co pravím? Což se neshromažďují právě teď — zvláště před nedělí a svátkem — za soumraku celé zástupy lidí, aby bděli až do bílého rána? Nezdá se, že se chtějí vrátiti opět první doby křesťanské, kdy lidé v noci ze soboty na neděli ani oka nezamhouří? Podívejte se na ně, jak bledé, nevyspalé jsou jejich tváře!

Podívejte se na muže, jak za bílého dne domů se potácejí, kdy jiní do kostela jdou! A něžné osoby ženské, jejichž zdraví

průvan a zvláště vzduch kostelní prý tak škodlivý jest, přicházejí domů celé upocené, nevyspalé! Tu nescházejí vigilie, které se přísně dodržují, i kdyby každý týden byly. Bohužel, však nejsou věnovány službě boží, nýbrž službě světa a přispívají nejen k tomu, že se lidé dopouštějí těžkých hříchů, nýbrž že i modlitbu a nedělní a sváteční služby boží zanedbávají. Zdaž nepřispívá ošklivý zvyk konati plesy v sobotu k tomu, že se den Páně znesvěcuje? Zanedbává se i mše sv., i když již o kázání nemluvím, a jaká je to pobožnost, když člověk přichází do kostela nevyspalý? Proto zajisté mi dáte za pravdu, že tento ošklivý zvyk zavrhuji a kárám.

II. Než, obrátím pozornost vaši opět k Pánu Ježíši, a ukáži vám místa, která si zvláště k modlitbě vyvolil. Ačkoli se modlil všude, neboť se modlil vždy, ať byl kdekoli, přece ho nalézáme velice často v modlitebnách a v chrámě Páně v Jerusalemě. Co činil již jako dvanáctiletý hoch, to nepřestal konati ani později, po čas svého veřejného života, třikrát putuje do Jerusalema, aby tam slavil velikonoce, a po třetí, aby za nás na kříži umřel. Navštěvoval tedy jako ostatní chrám Páně, a v sobotu zvláště chodil na místa, která pobožnosti věnována byla. Nevylučoval se ze společné návštěvy modlitebny a chrámu Páně, nýbrž veřejně dokazoval svou horlivost v modlitbě a svou úctu vůči Bohu. Kdykoli zákon předpisoval veřejnou a společnou úctu boží, nenechal na sebe čekati, byl mezi prvními na místě. Jak se tedy mohou vymlouvati ti, kteří se veřejné a společné bohoslužby nezúčastní, kteří se za příliš vznešené pokládají, aby brali účast na společných službách božích? Omlouvají sebe a svou náboženskou nedbalost tím, že říkají: »Mohu se všude modliti a nemusím proto do kostela jíti«; než, věříte, že lidé tohoto druhu skutečně horlivě modlitbou se zabývají? Kdo nikdy do kostela nejde, nemodlí se ani doma řádně. Jsou dny a doby, kdy je třeba ukázati svou pobožnost, nechati svítiti světlo své, a kdy přestává býti křesťanem, kdo se ve shromáždění křesťanů nikdy ukázati nechce. Příklad Pána Ježíše odsuzuje každého, kdo bez dostatečné příčiny v neděli a ve svátek do kostela nejde a mši svatou svévolně zameškà.

Jindy opět vidíme, že Kristus Pán vyhledává samotu a tráví tam celé dny a noci. Již jsme slyšeli o tom a dokládám jen slova sv. Lukáše (5. 16.): »Odešel na poušť a modlil se.« Vyhledává často osamělá místa, aby sám činil, co nám poroučel: »Když se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a modli se k Otci svému skrytě, a Otec tvůj, kterýž vidí v skrytě, odplatí tobě.« Především miluje hory, poněvadž je tu vzdálen od ruchu světa a nebi blíže. Kéž bychom i my mimo společné služby boží rádi vyvolili si hodiny, kdy bychom, vzdáleni světa, zapomněli na starosti a strasti pozemské a tiše obcovali s Pánem v chrámě Páně před nejsvětější Svátostí oltářní anebo ve svém pokojíku, abychom vřele srdce své pozdvihovali k horám a k věčným příbytkům. Tyto tiché hodiny modlitby jsou nutny, nemá-li oheň hor

livosti v nás uhasnouti. Nad to budeme v mnohých případech jen tehdy na přicházející bouře připraveni, když často o samotě s Pánem rozmlouváme, který nám tu o samotě nejmilostnější okamžiky připravuje a nejmocněji k srdci našemu mluví.

III. Když jsme poznali dobu a místo pro modlitby božského Spasitele, nastává nám ještě otázka: Jaký byl asi obsah jeho modliteb?

Nejdříve to bylo, jak Písmo sv. svědčí, chvála Boha a díkučinění, potom nejvíce přímluva za všecky lidi. Když pro sebe nemusil o nic prositi, prosil za ty, kteří měli býti spaseni. Spasitel koná na modlitbách cestu po celém světě. Kráčí po celé zemi židovské a svou vševědoucností pohlíží až do útrob všech duší; tu má před sebou myšlenky, skutky, potřeby všech svých krajanů. Zná každou strast, každé nábožné hnutí, ale také každou hříšnou žádostivost srdcí; dívá se na nebezpečí, jež na jednotlivce a na celá města čekají, ví také, zda ochotně milost jeho přijmou neb ji zatvrzele od sebe odmítnou. Než, jeho pohled se rozšiřuje a hledí na země pohanské, vidí jejich modloslužebnost a všecky jejich neřesti. Vidí všecko bezpráví, kterým chudí a potlačovaní trpí, všecky skutky krve, temnoty, všecky nástrahy a léčky. Ano, přehlíží nejen dobu svou, nýbrž oko jeho pohlíží také na budoucí století a pokolení. Ký div, že zůstává klečeti celou noc až do rána! Všecky hříchy, všecka zloba celých národů a jednotlivců jde kolem před jeho okem.

Vzpomeň si jen na sebe samého; neboť i tebe viděl v těch posvátných hodinách a nocích, i na tobě spočívalo jeho oko a nevidělo jen život tvůj až do tohoto okamžiku, nýbrž až do konce. Jak mnoho příčiny zavdal jsi mu, aby se za tebe horlivě modlil a přimlouval! Vzpomeň si na své dětství, na své mládí, na uplynulý týden. Viděl tě v těch a oněch společnostech, v těch a oněch nocích a viděl pokušitele tvého od mladosti, znal tvoji slabost, tvé vášně a pozoroval odpor tvůj oproti Andělu Strážci, jakož i záhubu, do které bys byl snad upadnul. Víš nyní, co bylo obsahem jeho modlitby? Jen za tebe by byl musil celé noci modlitbě věnovati!

Kdežto Pán Ježíš za tebe tolik se modlil, nechceš sám nic dělati?

Není-liž tu spravedlivo, aby ses modlil nejen za sebe, ale i za jiné? Nezavazuje tě k tomu spravedlnost? Viz, zde jsou tvoji rodičové, kterým jsi za všecku jejich pečlivost zármutkem a nevděkem splácel; tu jsou dobrodinci, jimž na věky odplatiti nedovedeš. Tu jsou dítky tvoje, které pro špatné vychování tvé na scestí se dostaly; tu jsou mnozí, kterým jsi ublížil, které jsi svedl.

Za všecky ty máš se modliti, to je tvá svatá povinnost. Jak mnozí očekávají od lásky tvé působivé slovo přímluvy! Vězí v bahně a nedostanou se z něho bez modlitby tvé! Jak mnozí v očistci očekávají pomoc od tebe!

Učiň jim to k vůli! Když jsi se do modlitby jiných dopo-

roučel, modli se také za jiné! A když ti to připadá za těžko, jdi k Spasiteli, pros ho: »Pane, nauč mne se modliti!« A nepřestaň ho prositi, dokud tě nevyslyší. Amen.

Dle *Busla Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle I. po Devítníku (Sexagesima).

»Vyšel rozsévač, aby rozsíval símě své.«
(Luk. 8, 5.)

V dnešním evangeliu nastínil nám Kristus Pán celý osud svého evangelia, celého zjeveného náboženství, slova božího pod obrazem rozsévače, jenž svoje símě na různou půdu rozsíval, hodně živě a názorně, a zároveň vysvětlil. Rozsévač jest Kristus, věčné slovo Otce, věčná pravda sama, jejížto zvláštností jest, že se sama zjevuje a moudrost, pravdu a poučení sděluje. Jako rozsévač jeden vyšel od Otce, zmařil sebe sám, podobu sluhy na sebe přijal, a vyšel mezi lidi a putoval po městech a venkově, a vylil ze svých úst božských proudy vědy, spásy v synagogách, jako ve chrámě v Jerusalemě, na březích moře jako na vrších, v domech hříšníků, jakož i spravedlivých. Věčné a osobní slovo boží zvěstovalo slova víry světu, a apoštolové a učedníci a jejich nástupcové jeho plnomocí, autoritou a posláním ozbrojeni, k národům všech dob s těmiže slovy posláni: »Učte všecky národy.« »Kdo vás slyší, mne slyší.« (Luk. 10, 16.) Proto jmenuje sebe Kristus, jak latinský text dí, »toho, jenž rozsévá« (Luk. 8, 5.), jenž též skrze své poslance rozsévá, jenž na všech místech, ve všech časích, jenž stále seje.

Kristus jmenuje svoje božské slovo »semenem«, poněvadž ono jako símě do země, tak do srdce se ukládá, poněvadž jako zrno ze země ve stéblo, v klas, v obilí zraje, podobně ze srdce člověka v dobré myšlenky, předsevzetí, slova a skutky, ve ctnosti a zásluby pro život věčný se vyvíjeti má.

Kristus nazývá svou božskou nauku »svým« semenem, poněvadž toto slovo v něm, věčném, osobním slově samém svůj zdroj a svůj první pramen má, poněvadž toto slovo jen od něho zúrodněno bývá, poněvadž toto slovo jen v jeho jméně zvěstováno býti musí. Proto řekli hlasatelé před Kristem: »Toto praví Hospodin.« Kristus však dí: »Já však pravím vám.« Pročež praví jeho hlasatelé po Kristu: »Slovo Kristovo nechať ve vás přebývá!« Kristus však dí: »Když slova moje ve vás zůstanou.«

Kristus dí v podobenství, že símě jeho slova na různé druhy neúrodné půdy se rozsévá: na »cestu«, na »skálu«, mezi »trní«.

Proč to učinil Kristus sám, proč to nechává skrze své rozsévače dělati, když přece napřed věděl, že símě bez úrody zahyne? Předně proto, že půda srdce lidského takovou jest, jež z neúrodné úrodnou býti může. Za druhé proto, že símě jeho slova samo sílu v sobě má, špatnou půdu v dobrou proměniti, jakož psáno jest: »Bůh mocen jest i z těchto kamenů syny Abra-

hamovy si vzbuditi.« (Mat. 3, 9.) Za třetí proto, že Bůh všem lidem svou lásku prokázati a všecky prostředky spásy nabídnouti chce, »aby vše spasil« (I. Tim. 2, 4.) a aby žádné omluvy neměli, když jen z vlastní viny zahynou. Neboť bez úrody, jež ze semena božského slova vycházeti musí, nemůže nikdo spasen býti.

Tato okolnost jest však hlavním účelem celého podobenství Páně a tak důležitá jako věčná spása naší duše, a proto chceme tutéž zevrubněji uvážiti a viděti:

Kterak musíme símě božského slova v srdce naše přijmouti, aby pro nás užitek věčného života přineslo.

Pojednání.

Aby símě božího slova v srdci našem užitek věčného života přineslo, k tomu se především vyžaduje, abychom slovo boží skutečně poslouchali. Tato povinnost leží v povaze věci samé. Neboť jako pole žádné úrody přinésti nemůže, když napřed zrna v sebe nepřijalo, podobně nemůže člověk ani podle pravd víry, ani dle zákonů náboženství, ani dle prostředků milosti spásy svůj život zaříditi a dle nich mysliti, mluviti, souditi a jednati, když dříve skrze slovo boží o tom poučen a k tomu pohnut nebyl. Pro ony tedy, kdož v náboženství dostatečně vyučeni nejsou, je to těžce závaznou povinností slovo boží slyšeti, a toto platí v naší době pro velikou část lidstva; jednak, poněvadž často pro samé světské zaměstnání náboženskému vyučování tolik času a péče skutečně se nevěnuje, aby člověk aspoň podstatné povinnosti křesťana a praktické vykonávání křesťanství důkladně se naučil znáti, jednak však, že za našich dob napadání křesťanského života slovem, písmem a příkladem skutečně tak často a hrozné jest, že bez důkladného vyučování v nebezpečí jsme, že o celý život křesťanský, ano i o církev, o náboženství a o víru poznenáhlu přijdeme.

Jako tedy k víře a k životu z víry zavázáni jsme, podobně jsme k poslouchání slova božího zavázáni, jakož sv. apoštol Pavel píše: Kterak uvěří v toho, o němž neslyšeli? Ale kterak uslyší bez kazatele? — Víra pochází ze slyšení, slyšení pak skrze slovo Kristovo. (Řím. 10, 14.)

Ale také dobře znalí potřebují slova božího. Neboť kázání probouzí víru vždy znova a udržuje ji živou; kázání upomíná ustavičně na skutky víry a varuje před přestupky zákona. Hlásání slova božího uvádí nás do tajemství náboženství a udržuje nás ve ctnostném životě dle návodu a ducha církve katolické po všecky slavnosti roku církevního; slovo boží vyburcuje nás ze smrtelného spánku hříchu a z dřímoty vlažnosti. Kázání dodává nám odvahy k ustavičnému boji za spásu a sílu v nebezpečích duchovního života; slovo boží přináší útěchy Páně do sklíčených srdcí a spasitelnou bázeň do lehkomyslného srdce. Slovo boží jest pro křesťanský život duše, jako pokrm pro život těla jest, a jako tělo bez pokrmu žíti nemůže, právě tak duše, která hlásáním slova božího pohrdá, v křesťanském životě a v životě milosti dětství bo-

žího se neudrží. Proto dí Kristus Pán ke svým nepřátelům, kteří jeho neslyší a věřiti nechtějí, ano dokonce ani snésti nemohou: »Kdo z Boha jest, slyší slovo boží. Proto neposloucháte ho, poněvadž z Boha nejste.« (Jan 8, 47.) A na jiném místě: »Blahoslavení, kteří slovo boží slyší a je zachovávají.« (Luk. 11, 28.)

Co nyní první podmínky se týče, nejmilejší, tu děkuji Bohu, našemu Pánu, Ježíši Kristu, za vás všecky, neboť posloucháte slovo boží a posloucháte je s velikou horlivostí, s hlubokou vážností, s napiatou pozorností, s posvátnou úctou, a já vystupuji pokaždé s novou radostí na toto posvátné místo, abych vám slovo boží hlásal. Ale je též mnoho tisíc těch, kdož slovo boží už více neposlouchají, protože už z Boha nejsou, už nejsou dítkami božími, už nejsou dítkami víry, už nejsou dítkami nevinnosti a ctnosti, nýbrž syny svůdnosti a hříchu, syny nevěry, syny světa, syny zlého se stali, jak Kristus sám je slovy označuje: »Vy máte ďábla za otce, a chcete dle chuti svého otce jednati.« (Jan 8, 44.) A nad tím musíme žalost míti, to nás musí boleti, nad tím musíme naříkati, za tyto nešťastné se musíme modliti; neboť oni jsou naši bratří a sestry v Kristu.

Druhá podmínka, aby símě božského slova užitek přinášelo v srdcích našich, je tato, abychom slovo boží též jako slovo boží poslouchali, a nikoli jako slovo lidské. Neboť toto slovo není od lidí vynalezeno, od andělů vymyšleno, ani od nějakého tvora sestaveno, nýbrž jest věčné slovo nebeského Otce samého, jak apoštol národů dí: »Nehlásáme sebe sama, nýbrž Ježíše Krista, Pána našeho.« (II. Kor. 4, 5.)

Toto slovo jest božská nauka Ježíše Krista, jest jeho božský zákon, jsou jeho božské prostředky milosti, jsou jeho božská tajemství, jest jeho božské náboženství. Tak dí Kristus sám v dnešním podobenství výslovně: »Símě jest slovo boží« a ve slovech svého poslání k apoštolům: »Kažte evangelium všemu stvoření« (Mark. 16, 15.) — a »učte je zachovávati všecko, cožkoliv jsem přikázal vám.« (Mat. 28, 20.) Toto slovo zvěstuje se nám sice ještě nyní po Kristu od lidí, o nichž sv. Pavel dí: »Máme tento poklad v hliněných nádobách« (II. Kor. 4, 7.), od lidí, kteří všem slabostem a křehkostem podrobeni jsou, kteří často žádného vyššího stupně vědy a vzdělanosti, duchovní síly a výmluvnosti nemají, i ve své osobě, hlasu a tváření se ničeho na sobě nemají, co by na přirozený vliv na posluchače nárok činiti mohlo. Byliť první hlasatelé tohoto slova jednoduší, chudí, opovržení rybáři, kteří moudrost, bohatství a moc světa pod jho kříže podrobiti měli, jakož sv. apoštol Pavel píše: »Ale co jest u světa bláznivé, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co jest u světa mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné, a neurozené světa a potupené vyvolil Bůh, a to co není, aby to, co jest zkazil, aby se nechlubilo žádné tělo před obličejem jeho« (I. Kor. 1, 27 sqn.); též aby poslové boží se nechlubili vznešeností svého úřadu, a aby věřící u nich nikoli slovo lidské, nýbrž slovo boží hledali. K tomuto cíli vyzbrojil Kristus právě tyto prosté, chudé, opovržené lidi svojí

božskou autoritou, svojí božskou mocí, svým božským posláním slovy: »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás.« (Jan 20, 21.) K tomuto cíli zavázal Kristus všecky národy, aby jejich slovo jako jeho slovo přijímaly, slovy: »Kdo vás slyší, mne slyší, kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá« (Luk. 10, 16.), aby je jako posly boží přijímali, jejich slovům jako slovu božímu věřili, rozkázal Kristus lidem pod trestem věčné záhuby slovy: »A kdožkoliv by nepřijal vás, aniž uposlechl řečí vašich: vyjdouce ven z domu neb z města toho, vyvrzte prach s nohou svých. Amen pravím vám: Lehčeji bude zemi Sodomských a Gomorrských v den soudný, nežli městu tomu.« (Mat. 10, 14. 15.)

Toto slovo se hlásá nad to sice od lidí, ale se zvláštní pomocí Ducha svatého, neboť Kristus dal výslovně zaslíbení: »Ne vy jste to, jenž tu mluví, nýbrž duch vašeho Otce je to, jenž ve vás mluví.« (Mat. 10, 20.)

Proto bývá toto hlásané slovo boží pokaždé zvláštními milostmi osvícení ducha, pohnutí srdce, polepšení anebo zdokonalení života, často obrácení a záchrany upřímných a pokorných duší provázeno.

Hle, nejmilejší, božskost tohoto slova, jež hlásáme, božskost poslání, kterého se nám dostalo, a božskost účinků, jaké toto slovo v duších vašich přinésti má, dodává nám, kněžím, odvahu a důvěru se vší mocí pravdy k vašim srdcím mluviti, nad čím se často veškery vášně pobuřují, a rozkaz Hospodina u každého z nás plniti: »Jako trouba povyš hlasu svého a oznam lidu mému nešlechetnosti jejich a domu Jakobovu hříchy jejich.« (Isai. 58, 1.)

Posloucháte však naše slovo jako slovo boží? Jest vám přikázání v útrobách vaší duše jako kdyby živý Bůh sám mluvil k vám s tohoto posvátného místa? Myslím, že kazatelé o většině veliké z mých posluchačů milených se sv. Pavlem říci mohou: »Protož i my díky činíme Bohu bez přestání, že přijavše od nás slovo slyšení božího, přijali jste je ne jako lidské, ale (jakž vpravdě jest) (jako) slovo (samého) Boha.« (I Thess. 2, 13)

Než, jsou za naší doby vzdělaní, kteří i s kazatelny ve svatyni jen vědecká pojednání očekávají; jsou umění milující, kteří jen uměle propracovanou řeč očekávají. Divadelní publikum zase to jest, jež na nás jako na herce komedie a tragedie pohlíží; jsou zákoníci a fariseové jako za dob Kristových, kteří na každý výraz číhají, aby nad ním svůj neomylný, nejvyšší soudcovský úsudek pronesli. A pro Bůh, kdyby se jen spokojili kritikou osoby kazatelovy! Oni podrobují slovo boží samo, jež svět souditi, jež nás všecky souditi bude, soudné stolici své nerozumné pýchy a odsuzují je. Jedno jest jim velice nesrozumitelno, druhé příliš přísné, něco zastaralé, něco příliš nové, mnoho zhola nemožné a velice mnoho zcela nepraktické pro zásady a poměry nynějšího světa. Všichni tito považují slovo z našich úst jako pouhé slovo lidské, a celý užitek, který u nich přináší, jest chvála anebo pohana. Obojí však zmizí ve vzduchu a nepomáhá ani kazateli, ani

posluchačům; duše odcházejí prázdny. Takovíto podobají se lidem, kteří hladem a nouzí hynou, a když jim se mísa, plná nejzdravější a nejsilnější potravy, podá, divem anebo hanou mísy překypují, potravy samé však za málo chutné shledávají, a proto se jí ani nedotknou. Bláhoví, řekneme jim, co je vám do mísy, chuti? Chopte se pokrmu, jinak smrtí umřete!

Posloucháme slovo boží a posloucháme je jako takové; pak musíme, když má ovoce nésti, připravená srdce přinésti. Má-li půda schopna býti, aby símě v sebe přijala a ovoce nesla, musí napřed rádlem a pluhem zkypřena býti. Podobně se to má s půdou našich srdcí v ohledu na símě božího slova. Napřed musí zkypřeno a otevřeno býti.

Musíme na kázání s otevřenou myslí, jež pro pravdu vnímavá jest, s upřímnou vůlí, jež se důvody pravdy pohnouti dá, s učelivým srdcem, jež pravdu miluje, a s počestným citem choditi, jenž též dle poznané pravdy jednati hotov jest; pak jest půda našich duší zkypřená a ve stavu, v němž símě božského slova v sebe přijmouti může.

Je-li však srdce lidské předsudky a klamnými zásadami, podezřením a falešnými úsudky, odporem proti pravdám božího slova zaujato, je-li nevěrou, bludem, hříchy všeho druhu ochromeno a všelikými zlými vášněmi udupáno, pak podobá se »cestě«, na kterou símě božího slova padá. Takovéto srdce nevnímá semena slova božího v sebe; takoví lidé přicházejí na toto posvátné místo se zcela jinými úmysly, jakoby slovo boží poslouchali, a jejich myšlenky, tisíce myšlenek, provívají jejich duše, jež jim ani poslouchati nedají, co se hlásá, a často docela hříšny a neřestny jsou. A hle, skrze tato myšlení »přichází«, jak Kristus dí, »ďábel a vyjímá slovo ze srdce jejich, aby věříce, spaseni nebyli.«

Jak mnohým z nás, nejmilejší, odnáší ďábel celé kázání s jeho užitkem, tak že při všem naslouchání slovu božímu vždy ve starých hříších, ve staré vlažnosti setrváváme?

Ještě neúrodnější než otevřená cesta jest »skalná půda«. Skála símě, jež na ni rozsejeme, nějakou dobu podrží, ale símě na téže buď zvadne anebo shnije anebo větrem a povětřím uneseno bude anebo jinými okolnostmi zahyne z té jediné příčiny, že žádných kořenů vpustiti nemůže. Takovéto půdě na skále rovnají se oni lidé, dí božský Spasitel, »již slovo boží s radostí přijímají, ale ti nemají kořenů; ježto na čas věří a v čas pokušení odstupují«, oni lidé, kteří vše za pravdu mají a krásné shledávají a též za potřebné uznávají, co se káže, ale přes to se neobrátí, nepolepší, nekonají, co slyšeli, ano, jakmile pokušení naléhá, docela opak činí, proti víře a svému svědomí jednají.

Takovýmto kamenům a skalám, jež slovu božímu nedávají žádných kořenů vpustiti a proto neplodnými zůstávají, rovná se ovšem nejvíce lidí, neboť jinak by nemohlo při tak častém hlásání slova božího tak mnoho holé, pusté a divoké role ve svaté církvi ležeti.

Má-li símě úrodu přinésti, tu musí půda ode všeho koukole,

od bodláčí a trní vyčištěna býti, jež vzrůst a zdar dobrého semena udušují. Takové bodláčím poseté půdě, dí božský Spasitel, rovni jsou oni lidé, »kteří slovo boží slyší, ale jdouce po pečování a statcích a rozkošech života, bývají udušeni a nepřinášejí užitku«. Božský učitel nazývá bohatství, rozkoše a veškery světské starosti trním, protože v sobě samy neplodny pro život věčný jsou, protože člověka myšlenkami, žádostmi, pocity a vášněmi, jež rozčilují, téměř ovinují, hříchy, k nimž vedou, zraňují a nezřídka duševně zabíjejí.

Tu není pak žádného prostoru už pro símě božského slova a žádná životní síla pro jeho vzrůst; musí se v tomto trní udusiti. A jak velice a hustě je toto zrnité pole porostlé v nynějším světě! Jaký div tudíž, když božské slovo všude se dusí a úrody přinésti nemůže?

Je-li půda vyčištěna, je-li skutečně půdou a ne kamenem, je-li nakypřena, tu se ještě vyžaduje, aby sama dobrou půdou byla: musí náležitou vláhu míti, musí pohnojena býti, musí příhodnou půdu míti, musí příznivý vítr a oživující a zahřívající paprsek sluneční dostati a všech bouří a elementárních škod uchráněna býti. To vše dělá rolníkovi mnoho starostí a péčí a on se nemůže radovati ze své námahy, až úroda ve stodolách shromážděna jest. Tak se to má s půdou srdce. Člověk musí s čistým úmyslem símě božského slova v sebe přijmouti; musí totéž slzami lítosti nad svými hříchy svlažiti. Musí je sebezapřením a umrtvováním pohnojiti; musí svému celému životu slovu božímu přiměřenou polohu dáti. Musí větru Ducha svatého skrze hlas svého svědomí průchod dáti; musí paprskům slunce milosti boží ducha a srdce otevříti a s nimi spolupůsobiti. Musí se nebezpečí a příležitosti ke hříchu varovati, a tak, jakož sv. apoštol Pavel napomíná, »s bázní a úzkostí svou spásu konati« (Filip. 2, 12.), jakož ho k tomu slovo boží vede; jedním slovem: musí boží slovo ve svém srdci uchovávati, doma o něm přemýšleti, ve svém životě denním se jím říditi a ve skutek uvésti. Potom bude užitek přinášeti, dobré skutky a zásluhy pro život věčný přinášeti, »třiceti-« aneb »šedesáti-« aneb »stonásobné«, dle míry jeho péče a milosti boží větší anebo menší.

Nejmilejší, hle, to jest vznešený a bohatý obsah podobenství dnešního evangelia, jak jej Kristus Pán sám vysvětlil; a on jest pro nás všecky takové důležitosti, že Pán neobyčejná slova přidal: »Kdo uši má ke slyšení, slyš!« Neboť bez semena božího slova není žádného ovoce života; bez ovoce života není života samého. A kde života není, tu panuje smrt, a protože vše toto duchovní, nadpřirozené, věčné býti má, duchovní, nadpřirozeně žijící, hubící, věčná smrt. V pravém anebo špatném poslouchání slova božího záleží tedy život věčný aneb smrt věčná. Proto, »kdo uši má ke slyšení, slyš,« slyš dobře, abys živ byl na věky. Amen.

Dle *Jiřího Patisse* T. J dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle II. po Devítníku.

Co je svatopostní čas pro křesťana.

»Dokoná se všecko, což psáno je skrze proroky o Synu člověka« (Luk. 18, 31.)

Stojíme na počátku vážného, svatého, Bohu zasvěceného času, stojíme na prahu času svatopostního. Tento čas upomíná nás na oněch 40 dní, které strávil božský Spasitel na poušti trvaje na modlitbách, postu a rozjímáních. Jest však i tento čas ustanoven od církve sv. k našemu spasení; neboť důtklivěji než kdy jindy napomíná nás naše láskyplná matka, církev sv., abychom použili tohoto času k očištění a posvěcení duší svých; abychom se připravili na onen slavný den z mrtvých vstání Pána našeho častým rozjímáním, ustavičnými modlitbami, cvičením se ve všech ctnostech, sebezapíráním, hodným přijetím sv. svátostí.

Božský Spasitel náš započíná v těchto dnech své utrpení, a proto vybízí nás církev sv., abychom doprovázeli Pána svého na jeho cestě utrpení, abychom rozjímali rány a bolesti jeho, které trpěl pro hříchy naše. Vykupitel náš vstane z mrtvých, a protož máme i my vstáti z mrtvých, povstati z hrobu hříchů k životu božské milosti, hodně přijmouti sv. svátost, zkroušeným pokáním a polepšením života zaceliti rány duše své, zjednati si opět lásku a přátelství Boha a tuto smlouvu zpečetiti u stolu Páně hodným přijetím nejsvětější Svátosti oltářní. Ó kéž by všichni katoličtí křesťané poznali tento čas milosti, kéž by do sebe šli a použili nabídnuté jim milosti! Abych vám, drazí křesťané, ukázal, jak nejlépe svatopostního času ku svému spasení použiti máme, budu k vám ve jménu Páně mluviti o tom, čím má býti svatopostní čas pro křesťana; a proto pravím: svatopostní čas jest:

1. čas modlitby,
2. čas pokání,
3. čas rozjímání utrpení Ježíše Krista.

Pojednání.

1. Svatopostní čas jest pro křesťana časem sebezpytování, časem rozjímání, modlitby a pobožnosti. Církev svatá napomíná sice a vybízí věřící své po celý rok k modlitbě a pobožnosti volajíc k nám slovy Písma sv.: »Modlete se bez přestání«; jako láskyplná matka vybízí dítky své třikráte denně k modlitbě ráno, v poledne i večer hlaholem daleko znějících zvonů, a tak napomíná nás, abychom při práci své obraceli mysl svou, třebas jen na krátký čas, od pozemských věcí tam nahoru k výšinám nebeským, hlasitěji a důrazněji než kdy jindy vybízí nás církev sv. v čase postním k modlitbě; ona sama prodlužuje modlitby své, vykonává zvláštní pobožnosti, aby nám tím ukázala, že jest čas postní časem pobožnosti. Chceš-li tedy, křesťane, použiti tohoto času ku své spáse: trvej horlivě na modlitbách a cvič se v po-

božnosti; neupokoj se pouze tím, že jsi přítomen veřejným službám božím v neděli a ve svátek; nýbrž buď i pilnější v poslouchání slova božího a mimo to zdvojnásobni i svou domácí pobožnost! Zvláště ty, otče rodiny, neopomiň aspoň jednou denně shromážditi dítky své a vrhnouti se k nohám Ukřižovaného a přinésti Pánu obět vroucí modlitby! A kdo vědom je si vlažnosti a lhostejnosti, ukaž zvláště horlivost a nahraď svou nedbalost!

Jako ale víra beze skutků mrtva je, tak jest i láska k Bohu, zřídlo to modlitby bez zásluhy, nedoprovází-li ji láska k bližnímu; neboť láska k Bohu jest s láskou k bližnímu tak úzce spojena, že takřka jeden tvoří zákon. Pročež jest potřebí zdvojnásobniti s horlivou modlitbou též skutky milosrdenství, skutky křesťanské lásky k bližnímu; jest potřebí hojněji udíleti almužny, hojněji podporovati chudé, častěji navštěvovati nemocné, neboť praví sv. Jan: »Kdo praví, že miluje Boha, nemiluje ale bratra svého, lhář jest.«

2. Svatopostní čas jest čas pobožnosti a modlitby; je to ale pokání a sebezapírání. Proč odkládá církev sv. svůj svatební háv a obláčí se ve smuteční roucho, roucho barvy modré? V chrámech zaznívají vážné písně kající a truchlící; při nejsvětější oběti není slyšeti radostné »Gloria« — místo slavného »ite missa est« zaznívá vážné »benedicamus domino;« slavná hudba jako odporující kajícímu duchu utichla. Ku pokání, k změnění mysli, k sebezapírání vybízí nás i čtení Písma sv. na postní čas určené; tak volá k nám církev sv. hned na popeleční středu slovy proroka Joela: »Toto praví Hospodin: obraťte se ke mně celým srdcem svým v postu a pláči a kvílení. A roztrhněte srdce svá a ne roucha svá a obraťte se k Hospodinu, Bohu svému!« A sv. apoštol Pavel volá k nám: »Hle, nyní jest čas příjemný, hle, nyní den spasení.«

Aby se tento duch kajícnosti v nás živě udržoval, ukládá církev všem věřícím půst, t. j. újmu v jídle, žádajíc ode všech dospělých, aby se po celý tento postní čas mimo neděle jen jednou dosyta najedli; neboť nic není vhodnějšího kajícího ducha a změnění mysli v nás probuditi, udržeti a povzbuditi, jako umrtvování smyslností naší, jako potlačování smyslných žádostí. Nic nepovznáší srdce naše k Bohu tak, nic nečiní záslužnější modlitbu naši i všecky dobré skutky naše jako půst a sebezapírání. Protož praví sv. Augustin: »Chceš-li, aby se modlitba tvá k Bohu povznášela, opatř ji křídloma, postem totiž a almužnou!« Máme dosti příčiny denně, ano každou hodinu pokání činiti, zkroušeným srdcem hříchů svých oplakávati a na zadostiučinění za tak veliká provinění svá újmu si ukládati; používejme k tomu zvláště svatopostního času, posypme v pokoře hlavu svou popelem, vrhněme se jako ztracený syn k nohám Otce nebeského a prosme za odpuštění; umývejme jako kající Magdalena nohy Ježíšovy horkými slzami kajícnosti a žalujme na sebe v pravé lítosti poklesky své, abychom očištěni a s Bohem smířeni, abychom dojati pravou kajícností a oblečeni v svatební roucho čistého srdce hodně při-

stoupiti mohli k nebeské hostině a požívati božského beránka velikonočního.

3. Konečně jest pro křesťana svatopostní čas časem upamatování na přehořké utrpení a smrt našeho božského Vykupitele Ježíše Krista. Nejdražší obět mše sv., která se denně na oltářích katolických chrámů slaví, je sice nekrvavá vzpomínka krvavé oběti Ježíše Krista na kříži a upomíná každého, kdož jí přítomen jest, na trpícího Spasitele; v svatopostním čase ale má se každý katolický křesťan upamatovati na utrpení Pána našeho Ježíše Krista. V tomto svatopostním čase, v němž božský Spasitel náš započíná své utrpení, v němž kříž na ramena svá béře a na horu Golgotu nese a tam na kříži trpí a umírá; v těchto svatých dnech, pravím, má každý zbožný křesťan doprovázeti Pána svého na cestě utrpení, rozjímati onu trnitou cestu, po níž kráčel, patřiti na ty krvavé šlepěje, jimiž křížovou cestu svou vyznačil, rozjímati onen těžký kříž, pod jehož tíží třikráte klesl, uvažovati ono množství bolestí, kteréž božské srdce jeho vytrpělo, ony hluboké rány, které mu zasadily hříchy naše. Aby nám tato vzpomínka byla ulehčena, ustanovila církev sv. dojmů plnou, křížovou cestu, na níž Pána svého v jeho utrpení krok za krokem od jeho odsouzení v domě Pilátově až ke hrobu doprovázíme. Vidíš li tedy tak mnohé v neděli vyhledávati světských vyražení, obrať kroky své ku křížové cestě a doprovázej Vykupitele svého na jeho poslední bolestné cestě v svatém zanícení! Patř na ty svaté ruce, které svět a naše hříchy na kříž přibily; patř na ty sv. nohy, které jen naše dobro vyhledávaly, a my jsme je hřeby probodli! Patř na ta svatá ústa — ona se otvírají a my jsme je napojili octem a žlučí; patř na tu jeho sv. hlavu, — tu zbodali jsme trním; patř jeho božské srdce — ono nás tak velice milovalo — a kopí hříchů našich je zranilo! To vše rozjímej a v rozjímání tom prodlévej; neboť cesta kříže vede tě k životu věčnému!

Tak tedy drazí přátelé použijte tohoto svatopostního času k spáse duše své! Povoláni k ustavičné modlitbě, modlete se v tomto sv. čase tím více a vroucněji; povzbuzeni k ustavičnému pokání oplakávejte, zvláště v tomto času hříchy své; rozjímejte utrpení a smrt Boho-člověka pravou zbožností! Připravujte se modlitbami, postem a rozjímáním utrpení božského Spasitele na jeho slavné zmrtvýchvstání a tento svatopostní čas bude pro vás časem spasení, k čemuž nám dopomáhej Bůh Otec, Syn i Duch sv. Amen.

Vojtěch Černý.

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Pokračování)

IV. Určení člověka.

Jsou křesťané, kteří ani nevědí, proč jsou na tomto světě. Proč, ó můj Bože, postavil jsi mne na tento svět? — »Abych tě učinil šťastným.« — A proč mne chceš učiniti šťastným? — »Protože tě miluji.«

Milý Pán Bůh nás stvořil a na tomto světě postavil, poněvadž nás miluje. Chce nás učiniti blaženými, poněvadž nás má rád. Abychom se stali blaženými, jest nám poznati Boha, jej milovati a jemu sloužiti. Ó jaký to krásný život! Jak je to krásné, jak vznešené Boha milovati a jemu sloužiti! Není ničeho jiného na světě, co bychom měli činiti. Vše, co mimo toho činíme, jest ztracený čas. Jest nám pouze pro Boha pracovati a své skutky v jeho ruce klásti. Když se probudíme, řekněme: »Chci dnes pracovati pro tebe, ó můj Bože! Chci se všemu podrobiti, co mi sešleš, poněvadž to pochází od tebe. Podávám se za oběť, ale ó můj Bože, nemohu ničeho bez tebe, pomoz mi!«

Ó jak člověk lituje v hodině smrti času, jehož vynaložil na potěšení, na neužitečné zábavy, na pohodlí, místo aby jich použil k sebezáporu, modlitbě, dobrým skutkům, aby si pomyslil na svoji »velikou« bídu a plakal nad svými velikými hříchy. Pak nahlédneme, že jsme ničeho neučinili pro nebe. Ó mé děti! jak je to smutné! Mezi křesťany pracují tři čtvrtiny, jen aby tělu, které brzy uloženo bude do země, dostiučinili, kdežto nepomyslí na svoji ubohou duši, která musí se státi buď věčně šťastnou nebo nešťastnou. Chybí jim duch a zdravý smysl. Tu se jest nám obávati. Tak přece pozorujte takového člověka, jak se otáčí a jak si čile počíná, jakou pozornost vzbuzuje, jak chce nade vším vládnouti, jak myslí, že jest něco, jak se staví, jakoby chtěl ke slunci říci: »Jdi pryč s cesty, ať mohu svět na tvém místě osvěcovati!« Jeden den ještě, a tento pyšný člověk jest jen trochu popela, který od řeky k řece až do moře jest nesen. —

Hleďte, milé dítky, často si myslím, že jsme podobni oné malé hromádce písku, kterou vítr na cestě uchvátil. Točí se chvilku na místě, a hned potom zmizí Máme bratry a sestry, kteří umřeli. Nuže, oni jsou taková troška prachu, o níž mluvím.

Lidé tohoto světa praví, že je velmi obtížno na své spáse pracovati. A přece nic není snadnějšího! Zachovávati přikázání boží a církevní a varovati se sedmera hlavních hříchů nebo zkrátka chcete-li činiti dobré a varovati se zlého, to je vše.

Dobří křesťané, kteří hledí svou duši zachrániti a sebe spasiti, jsou vždy šťastni a spokojeni. Těší se již napřed ze štěstí v nebi. Naopak zase špatných křesťanů, kteří se vrhají do zkázy, je nutno politovati. Oni reptají, jsou smutní, jsou až hrůza nešťastní, a budou jimi po celou věčnost. Vizte, jaký to rozdíl!

Následující jest dobré pravidlo pro život. Nic nečiniti, co bychom nemohli Pánu Bohu obětovati! Tedy nelze mu obětovati: lež, pomluvu, nespravedlnost, hněv, rouhání, nečistotu, divadla, tance. A přece se činí ve světě skoro jen to.

Sv. František Séleský praví o tancích, že »jsou jako houby, z nichž i nejlepší za nic nestojí«. Matky ovšem říkají: »Ó já bdím nad svojí dcerou!« Ony bdí nad jejich ústrojem, ale ne nad jejich srdcem! Ti, kteří dovolují tančiti ve svém domě, béřou na sebe hroznou zodpovědnost; jsou před Bohem zodpovědni za vše zlé, jež se děje, za všecky zlé myšlenky, nactiutrhání, žárlivost, ne-

návist, pomstu. Ó kdyby pochopili tuto zodpovědnost, nikdy by nedovolili tančiti.

Totéž platí o těch, kdož zhotovují špatné spisy, špatné malby a špatné sochy. Jsou zodpovědni za všechno zlé, jež tyto věci působí, pokud bytují. Ó toť hrozné!

Vizte, mé dítky, musíme povážiti, že to jest jediná duše, kterou máme spasiti, a jediná věčnost, jež nás očekává. Svět, bohatství, zábavy, pocty přecházejí, nebe a peklo nebéřou nikdy konce. Proto mějme se na pozoru!

Svatí nezačali všichni svatě, ale všickni svatě skončili. Začali jsme špatně, skončeme dobře, tak budeme jedenkráte s nimi v nebi spojeni.

V. Modlitba.

Jsou dva prostředky k tomu, jak se s Bohem spojiti a svoji duši spasiti: Modlitba a přijímání sv. svátostí. Všickni, kdo se stali svatými, přijímali často sv. svátosti a pozvedali často své srdce modlitbou k Bohu.

Vizte, milé dítky, poklad křesťana není na zemi, nýbrž v nebi. Ale kde jest náš poklad, tam má též býti naše srdce. Máme proto ráno při probuzení v obět Bohu přinésti své srdce, svého ducha, své myšlenky, svá slova, své skutky, sebe samy zcela a úplně, abychom působili pouze pro jeho čest; máme obnoviti svůj křestní slib, svému andělu strážnému děkovati, který, když jsme spali, nad námi bděl. — Jsou zbožní křesťané, kteří mají zvyk říkati: »Chci dnes vykonati tolik a tolik aktů lásky, tolik a tolik výkonů sebezapření atd.« To slyším rád.

Musíme často během dne prositi za osvícení Ducha sv. Ó jak velice jest nám ho zapotřebí, abychom poznali svoji ubohou bídu. Máme se modliti »Otčenáš« a »Zdrávas Maria« za obrácení hříšníkův a za ubohé duše v očistci a často opakovati: Ó můj Ježíši, milosrdenství, jako dítě, které praví ku své matce: »Dej mi, prosím, kousek chleba; — podej mi ruku . .« Kdo se nemodlí, jest jako slepice nebo krocan, kteří se nemohou vznésti do vzduchu. Byť by i trochu letěli, přece zas brzy padají dolů, vyhrabou si v zemi lůžko, vstrčí do něho hlavu a nezdají se míti více žádné jiné radosti.

Kdo naopak se modlí, podoben jest orlu bez bázně, který se v povětří vznáší a zdá se přibližovati se vždy více slunci. Tak vznáší se dobrý křesťan na perutích modlitby. Ó jak krásnou jest modlitba! Když člověk žije v milosti boží, není mu třeba, aby ho někdo učil se modliti; on si vykonává modlitbu sám, poněvadž ví, jak jí má nutně zapotřebí. Aby se dobře modlil, není třeba dělati mnoho slov. Víme, že Pán Bůh je tam v tabernáklu. Otevřeme mu své srdce, těšme se v jeho přítomnosti; to jest nejmilejší modlitba.

Člověk má krásný úkol: modliti se a milovati. Modlete se a milujte, v tom spočívá štěstí člověka na zemi. Modlitba není ničím jiným, nežli spojení s Bohem. Má-li člověk srdce čisté

a s Bohem spojené, tedy cítí v sobě osvěžující zbožnost a sladkost a zcela jasné světlo. V tomto úzkém spojení jsou Bůh a duše jako dva kusy vosku, které navzájem se roztavily; nelze jich odděliti. Je to tak krásná věc toto spojení Boha s jeho malým stvořením. Je to štěstí, kterého nelze pochopiti. — Nezasluhovali jsme si, abychom se modlili, ale Bůh nám to ve své dobrotě dovolil mluviti s ním. Naše modlitba jest kadidlem, které on s nevýslovnou radostí přijímá.

Milé dítky, máte ještě malé srdce, ale modlitba je rozšiřuje a činí je schopným Boha milovati. Modlitba jest předchut nebe, požitek ráje. Nezanechá nás nikdy bez sladkosti. Je to med, který kane do duše a ji zcela oslazuje. Námahy zmizí před modlitbou dobře vykonanou jako sníh před sluncem. Modlitbou se tráví čas velmi rychle a tak příjemně, že se jeho trvání ani nepozoruje. Když jsem na příklad v Bresseu sem a tam cestoval za doby, kdy ubozí faráři skoro všichni byli nemocni, modlil jsem se k Pánu Bohu po celou dlouhou cestu a ujišťuji vás, že mi čas nebyl dlouhý. Vidíme lidi, kteří se úplně v modlitbě ztrácí, jako ryba ve vodě, poněvadž zcela náleží Pánu Bohu. V jich srdci není žádné mezistěny; ó jak miluji tyto duše! Svatý František z Assisi a sv. Kolleta viděli našeho Pána a mluvili s ním, jako my mezi sebou mluvíme. A my přicházíme ke kostelu, aniž bychom věděli, co činíme a oč chceme prositi. Když někoho navštívíme, tedy přece víme důvod, proč tam jdeme. Jsou lidé, kteří mají smělost říci k Pánu Bohu: »Přicházím ti říci několik slov, abych se tě zbavil,« (abych tě měl odbytého). Myslím často, že když přicházíme, abychom se modlili k Pánu Bohu, že bychom dosáhli všeho, co bychom chtěli, když bychom o to prosili živou vírou a čistým srdcem. Ale tu to chybí, jsme bez víry, bez naděje, bez tužby a bez lásky.

Jsou dva hlasy v člověku, jeden hlas andělský a jeden hlas zvířecký. Ti, kteří se nemodlí, obrací se dolů k zemi, jako krtek, který si hledí vyhrabati díru, aby se v ní schoval. Oni jsou zcela pozemští a zvířečtí a myslí jen na časné věci jako onen lakomec, jenž zaopatřován byl jednoho dne. Když mu podali stříbrný krucifix k políbení, pravil: »To jest kříž, který váží svých deset uncí!« Kdyby jednou v nebi nebylo více modlitby, nebylo by více nebe; a kdyby ubozí zavrženci mohli se modliti, tedy by pro ně nebylo více pekla, přese všechny jejich útrapy. Ach, oni měli srdce, aby Boha milovali, jazyk, aby ho chválili, to bylo jejich určení! A teď jsou zavrženi a proklínají ho vždy a věčně. Kdyby mohli doufati, jednu, byť i jedinou minutu že se budou modliti, tedy by očekávali tuto minutu s takou netrpělivostí, že by to jich muky osladilo.

»Otče náš, jenž jsi na nebesích!« Ó jak je to krásné, milé dítky, míti otce v nebi!

»Přijď nám království tvé!« Nechám-li Pána Boha ve svém srdci panovati, tedy dá mi v nebesích s sebou kralovati.

»Buď vůle tvá!« Není ničeho, co je sladší nežli konati vůli

boží a také nic dokonalejšího. Aby člověk své práce dokonale vykonával, musí je činiti, jak Bůh to chce a zcela v souhlasu s jeho úmysly.

»Chléb náš vezdejší, dejž nám dnes!« Skládáme se ze dvou částí z těla a z duše. Prosíme Pána Boha, aby naše ubohé tělo uživil a on nám odpovídá, dávaje ze země vypučeti všemu, co patří k (naší existenci) našemu živobytí. My ho však také prosíme, aby naši duši nasytil, která jest nejvzácnější částkou naší osobnosti. Ale země jest příliš nepatrná, aby naší duši něčeho poskytla, čím by se mohla nasytiti. Ona lační po Bohu a jen Bůh sám ji může uspokojiti. A dobrý Pán Bůh nedomníval se, že učinil mnoho, když sestoupil na zem a tělo na se vzal, aby se stal pokrmem našich duší. »Tělo mé,« řekl milý Spasitel, »jest právě pokrm. Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest pro život světa.«

Chléb duší jest v tabernáklu: Tabernákl jest zásobárna křesťanů. Ó jak krásné to jest, milé dítky! Když kněz vám ukazuje sv. hostii, může říci vaše duše, »to jest můj pokrm!« Ó milé dítky, máme příliš mnoho štěstí! Pochopíme to teprve v nebesích. Ó jaká škoda! (Pokračování.)

Podlahův illustrovaný katechismus vyšel právě ve druhém vydání nákladem c. k. školního knihoskladu v Praze. Kniha ta v prvém vydání došla takové obliby, že celý náklad během šesti měsíců úplně byl rozebrán. Druhé vydání jest značně zdokonaleno a ještě bohatěji illustrováno; přidány jsou i dva obrázky barvotiskové. Vydání toto jest pro školy schváleno také vynesením c. k. ministerstva kultu a vyučování ze dne 16. listopadu r. 1910 č. 26.036. Cena sličně upravené a vázané knihy jest nízká, totiž 1 K 60 h, poštou 1 K 80 h. Při větších objednávkách poskytuje se přiměřený počet výtisků pro chudé žáky zdarma. Jméno autora jest doporučením nejlepším. Objednávky vyřídí knihkupectví V. Kotrba v Praze.

LISTY VĚDECKÉ.

Nemlčte!

(Úvaha o zednářích od P. Augustina hrab. Galena, ř. S. B.)

Právě tak počínají si na německé straně »Scherer«, »Grobian« a »Linzer Fliegende«. S tím přicházíme ke hnutí: »Pryč od Říma!« Že s ním to tak právě růžově nevypadá, připouštějí dnes již v důvěrných kroužcích jeho průkopníci. Ano, pastor Hegemann prohlásil ve veřejné schůzi v Lindenavě dne 6. března 1910: »Hnutí odpadlické jde račím krokem ku předu.« A sám církevní rada Meyer ze Cvikavy, otec tohoto celého pohoršlivého hnutí, viděl se nucena r. 1907 na shromáždění evangelického spolku ve Vormsu učiniti toto doznání: »Až daleko do evangelických kruhů zakousla se pochyba, že by evangelické hnutí mělo stálého trvání.« Vždy širší totiž vrstvy seznávají netoliko jeho velikým dílem protikřesťanskou, nýbrž i velezrádnou povahu.

»Alldeutsches Tagblatt« na př. dochází podpory již jen u přívrženců: »Los von Rom!« a u pastorů, ano nástupce trůnu velikého spolkového státu německého nazval loňského roku »všeněmectví« přímo velezrádou. Toto holedbání se němectvím ovšem nebrání, proč na př. také český protestantský ústav učitelský v Čáslavi podporován jest mocně říšsko-německými penězi. Zda i to otevřelo mnohému oči?

Nutno doznati, že podpora evangelického bundu nechce dobře jíti. A přece musí živiti 100 kazatelů a má různá jiná agitační vydání. R. 1907 dělaly výlohy výboru pro Rakousko 347.238 M, r. 1908 ještě o 30.000 M více.

Přes vše vymačkávání spolkových členů zůstaly příjmy r. 1907 o 64.000 M, roku 1908 asi o 45.000 M pozadu. Rozladěna, doplácela na to ústřední pokladna.

Rozmrzelost pánů je tím větší, že počet odpadů od r. 1902 vázne, drže se průměrem ročních 4000. Naproti tomu pokračuje však počet návratů z protestantismu stále: R. 1900 návratů 813, r. 1909 již 1131. V celku odpadlo od r. 1899 do 1909 včetně 49.456 katolíků k protestantismu a vrátilo se do církve 10.528 protestantů. Z toho vysvítá, že přes všecky nevypověditelné námahy pánů pastorů, připadá lutheránství jen čistý přírůstek 38 928 ubohých duší! A další se pozoruje: že totiž hnutí k Římu zna-

telně jest větší než naopak. Neboť na 10.000 katolíků připadlo r. 1906 odpadů 1·6, na 10.000 protestantů pak 20·6 návratů. Vezmeme li k tomu, že aspoň ve Vídni počet porodů u katolíků jest o 1·1 proc. větší než u protestantů, smíme zajisté klidně přejíti k dennímu pořádku přes předpověď pastora Zimmermanna, že bude budoucně kázáno v dómu sv. Štěpána lutheránsky. Pastoři rádi zabíhají v posledních letech mezi proroky, ale nešťastně, neboť přehlížejí při tom nejbližší věc, totiž že počet bezvyznání u protestantů v Prusku před třemi roky stoupl z 2864 na 12.000 a stoupá dále. Jak by tak bylo pánům v jejich vlastním domově nalézti mnoho a důležité práce!

Tajný církevní rada Meyer ze Cvikavy nás lituje, že jsme před jeho výpadem »postrádávali požehnání, jaké vyplývá z konfessního boje.« Ovšem, vyplnilo odpadlické štvaní nekalou missi, nám náboženský mír rozrušiti, od dvanácti let znamenitě . . .

Než, co se stalo, když sv. Otec nedávno v historickém rozboru své slavné borromejské encykliky označil reformátory a jejich dobu tak, jak to již dávno před ním učinili na základě dějinných dokladů četní protestantští a katoličtí dějepisci? Co se stalo, když naši biskupové uveřejnili ve svých diecesích papežský okružník? Co se stalo, když »Bonifatiusblatt« hnal do úzkých pány pastory a jejich k odpadu náhončí, kteří Pia X., poukazujíce potupně na jeho neomylnost, jali se z »nepravdy« usvědčovati? Sv. Otec, biskupové a spolek sv. Bonifáce byli vylíčeni jako zákeřní rušitelé konfessijního míru, a to právě od těch panstev, která vědomě a zúmyslně před 12 lety zlotřile porušila tento mír, a od té doby neustala nejnectněji tupiti církev a vše, co jest katolické.

Na ochranu toho druhu »konfessního míru«, kdy odpadlickým štváčům jest dovoleno vše a my abychom ke všemu jen mlčeli — obrátila se vrchní evangelická církevní rada podáním na ministerstvo. Nemůžeme tvrditi, že odpověď tohoto úřadu nás uspokojila. Bylo by se dalo očekávat, že v ní najdeme, co by poukázalo na štvaní: »Pryč od Říma!« a co by přímo bylo pokynem podřaděnému úřadu, vrchní církevní radě, aby konečně se tomu učinila přítrž. Ale kde pak! Nic z toho všeho. Místo toho politování, že se cítili v protestantských kruzích dotčenými. Ještě nikdy nebylo slyšeti, že by ministerstvo bylo bývalo vyslovilo politování nad tím, že my katolíci jsme do duše uráženi, že náboženství císařského dvoru již po leta bývá neslýchaným způsobem od pastorů špiněno. To vše, zdá se, že nebylo žádným rušením míru! . . .

Z odpovědi, dané vrchní církevní radě, dovídáme se, že ministerstvo kultu bude budoucně chrániti náboženský mír. To jest nám s nejvděčnějším rozradostněním vítati. Ale jedno prohlašujeme: *Krásnými slovy nedáme se za žádných okolností zadržeti.* Vyžadujeme na vládě činů, žádáme, aby nás katolíky, více než 90 proc. obyvatel Rakouska, hájila se vším důrazem v našich nejsvětějších citech. Žádáme od svých poslanců, aby prosadili vší vahou v par-

lamentě tuto ochranu katolického lidu, a aby se zasadili o to, aby se žádné strany špinavou rukou nebylo saháno po naší svaté víře. Očekáváme, že budou moci nadíti se činorodé podpory vlády, aby konečně se vrátil pravý, ode všech dobrých kýžený náboženský mír.

Ale jest potřebí námahy, neboť vidíme v táboře odpadlíků ještě všecko připraveno, aby se pokračovalo ve válečném tažení. Vidíme nyní sta agitačních ústředí, jež rozvětvuje u nás a stále rozmnožuje prostřed katolického lidu importovaný protestantismus. V letech 1907 a 1908 byly zavedeny lutheránské bohoslužby na 38 místech a na 51 místech pravidelné náboženské vyučování. Od začátku hnutí povstalo 246 nových kazatelských stanic, 51 samostatných obcí a otevřelo se k užívání 112 kostelů, kaplí a modliteben. Dnes jest 398 obcí a 313 kazatelských stanic.

To vše jest možné jen následkem ohromných sum peněz, jaké dává k disposici cizozemsko a které činí s domácími dávkami ročně 2 milliony.

Spolek Gustava Adolfa poslal jediné r. 1908 do Cislajtanie 545 596 marek, čímž stoupl jeho výdaj na naši monarchii na 16,320 143 marek (à K 1·16).

Předloni hlásil se — to jest překvapující zjev — i městský úřad katolického města Haidy za stanici, která bude platiti na ústav k provozování hesla: »Pryč od Říma!«

Také záplava protestantských tiskovin ještě neustala. Evangelický spolek rozesílá ročně 600.000 listů a 60.000 knih. Podobným způsobem pracuje »Společnost na šíření evangelia« a zejména mezi Slovany »Missijní spolek pro jihovýchodní Evropu«. Říšsko-německý »Křesťanský spolek pro kolportáž« zasílá ročně tisíce knih, obrazů a letáků.

Ve Švýcařích jest zvláštní »spolek na šíření evangelické literatury v Rakousku«, který sem r. 1907 vyslal 15.000 knih. Protestantský spolek anglický na vydávání náboženských brožur »Religions Tract Society« má sklady ve Vídni, v Budapešti a ve Štyrském Hradci. Ten rozšířil v posledních 10 letech 2·5 millionu knih, spisů, průpovědí ve všech řečích monarchie.

S agitací tiskovou jde ruku v ruce akce přednášková na schůzích a rodinné večery. Tady se pěstují nezměrné pomluvy církve a krouceniny našeho učení víry, zde na lapání hejlů tváří se jakoby jejich zvyky a obyčeje byly také katolické. Aspoň na katolické mravy navazují.

Tak lutheránský kostel v Griesu sotva od katolického rozeznáš: na oltáři tam vidíš docela i svatostánek! Na oblouku kostela losvonromistů v Mürzzuschlagu, v němž mají i mariánský obraz, stojí: »Sláva na výsostech Bohu!«, ale bez lutheránské doložky: »a lidem libost«, to proto, jak vyštěbetal pastor Költsch ve »Wartburgu«, aby se nenarazilo u katolíků! (Jak známo, zní katolický text: »Sláva Bohu na výsostech a na zemi pokoj *lidem dobré vůle.*«)

Do tohoto druhu přetvářky náleží též pověstný humbug, že

Rakušané by si měli Krista teprve dáti přinésti z Pruska, neboť prý jej ztratili . . .

V pravdě odpadlické hnutí přináší našemu lidu, ale co? Moderní pohanství. V pravdě lutheránští pastoři podkopávají ve veřejných večerech přednáškových základy křesťanství a pastor Hegemann napsal brožuru proti božství Krista, až musila pro rouhání v ní obsažená býti zabavena.

V pravdě kazatel Heisler nabízí sbratření bezvěrcům a pastor Walbaum vyslovuje svůj plný souhlas s volnomyšlenkáři. Vpravdě panují v táboře pastorů takové poměry, že silně protikatolická »Lutherische Rundschau« psala: »Dokavad v evangelické církvi odpad od evangelia a nepřátelství proti slovu božímu je tak velikým a pokud bláhovosti moderního bohosloví bez překážky hlásají se v kostele, není radost z nesčetných odpadů tak veliká.« Proto také celý »hec« setkává se u většiny věřících protestantů s nejostřejším odporem. Ti chtějí s námi v míru žíti, přání, jaké my katolíci z hloubi srdce sdílíme.

Tedy ke křesťanskému životu a vyznání nejsou odpadlíci nabádáni, ale k zapírání Krista a k žhavé zášti proti církvi. Též v tom ohledu pastoři hrají prim. Neboť, nepsal li přede dvěma lety »Der Oesterreichische Protestant«, že by se na průvod o Božím Těle, ubírající se kdesi kolem lutheránské modlitebny, zvláště dobře hodilo místo z Lutherovy písně »o dávno zlém nepříteli« a o »světě plném ďáblů«? A pověstný »Wartburg« nazval eucharistický sjezd v Kolíně a průvod s velebnou Svátostí »slátaninou jakéhosi modlářství!« Tak opovažují se cizozemští pastoři naše nejvyšší tajemství sešpiniti, tak hrstka lidí vyplazuje jazyk na nejvznešenější tajemství naší víry, před kterým v prachu ulice pokleká náš císař a král, všecko arcivévodské panstvo a téměř každý Rakušan a zvláště Čech. Na takové útočení a na tak zlolajný nevkus nepatří než hanba! Tak ovšem se vysvětluje, proč gymnasisté se odvážili té drzosti, že při průvodu s Nejsvětějším jali se zpívati rouhavou píseň na růženec. — Všichni tito páni jednají dle hesla, jaké dal president evangelického spolku na valném shromáždění, řka: »Koš na hubu si nedáme!« Tím odmítl jediné spásný prostředek . . .

Avšak právě pro toto nezměrné štvaní znamená protestantské hnutí ještě pořád veliké nebezpečí přes nepočetný číselný výsledek. Ale nehledě na to — každá duše jest krví Kristovou vykoupena, proto, dokavad ještě tisíce každý rok budou pravé víře odnímány, nutno každý sval napnouti, aby se předešlo dalšímu zkažení.

Pokud se týká spojitosti s loží, není tato tak očividnou, ačkoli nelze o ní pochybovati.

Důkazem jest fakt, že protestantský professor theologie a zednář Zimmer, jako vydatel zednářského listu »Herold«, jest zároveň zakladatelem spolku evangelických diakonisek a Zimmerových dívčích pensionátů v Štyrském Hradci a v Celovci. Oba ústavy jsou stejně ve službách evangelia i zednářství.

*

Patrnější jest souvislost mezi loží a reformou manželskou. Není-li této v čele předák zednářstva v. v. Arnošt Viktor Zenker? Nezaměstnávají-li se touto otázkou četné skupiny loží? Nerejdí-li »Zirkel« stále po »mezerách a nespravedlnostech manželského práva«? A nevěnoval-li nově orgán tak zvané intelligence a zednářského židovstva opět své sloupce nářkům na naše manželské právo?

Čeho dosáhla velkolože v Uhrách, to chtějí vynutiti též u nás. K tomu konci píší se tklivé články a mluví se plačtivé řeči na osud »ubohých rozvedených«, kterých udávají jednou na 300.000, podruhé na půl millionu. Dle střízlivého výpočtu »rakouské statistické příručky« mohlo by r. 1905 býti na živu 80.000 rozvedených, kdyby jen v předchozích 46 letech nebyl z nich žádný zemřel. Od té doby bylo průměrné číslo rozvodů ročně 1600—1700! Všecko nadsazování nechce nic pomáhati a Zenkrovi nezbylo na jistém shromáždění než pohroziti: »Poněvadž já a můj spolek jsme na veřejnosti jen umlčováni a nenacházíme nikde opory, vzdám se při nejbližší příležitosti předsednictví.«

Tedy přes usilovnou činnost loží a »Neue Freue Presse« nedá se nic dělati. Než i na ten případ tajní spolčenci pamatovali. Nechtějí snad vůbec žádné zákonodárství manželské? — Bratr Thiering, tolik vážený ve vídeňských ložích, to zvěstuje: »Pohlavní láska jest manželstvím, jakmile a jak dlouho její čistý žár plá i bez požehnání kněze i bez vysvědčení státu.« Tedy volná láska! Ve Francii byla zednářská sestra Pelletierová, jak sama vypráví v »Revue maçonnique«, od své lože těžce potrestána, když se zdráhala pěstovati tuto volnou lásku s bratřími! Tady máme ethický ideál zednářství.

To má pro ně zároveň eminentně praktickou cenu. Neboť, podaří-li se touto cestou podkopati mravnost katolického lidu, jest konec víře a jest konec vlivu církve. Bratr Keller volá: »Musí přijíti pryč lež církve, spatřující hřích v pohlavním obcování.« A bratr Kohn jistí s uspokojením: »Přísné pojímání pohlavních vztahů začíná ustupovati jemnějšímu nazírání, odpovídajícímu cítění všeobecně lidskému. To jsou právě idee, jež můžeme jmenovati opravdu zednářskými . . . Můžeme s pýchou říci: Zednářství jest na postupu! . . .«

A tak přicházíme k rozhovoru o našem posledním a nejstrašnějším nepříteli: *o nemravnosti.* Nic tak jako ona nedláždí cestu nevěře a bezvěří. Neboť, nedá-li se k nevěře přemluviti rozum, má zkažené srdce mluviti: »Není Boha!« A právě tato neřest řádí již jako otrava na zkázu veřejného i soukromého života našeho lidu. Učiňme přehlídku.

Umění stalo se namnoze hetérou, t. j. nevěstkou. Ono musí své vynikající jméno dáti, aby skýtalo odporným necudnostem zdání, jakoby byly něco dovoleného a ušlechtilého. Divadla dnes slouží po většině smyslnosti a hříchu, místo aby, jako kdysi, obetkávala zlatem pohádek ideální hrdiny a skvělé činy. Jim po

boku jsou kinematografy a biografy s nejsprostějšími výjevy, přístupné lidu, ano dětem, za několik haléřů.

Zejména ve velikých městech zacházejí veselé národní, hluboce dojemné písně, místo nich nastupují cizí odrhovačky, jen když lahodí hodně modernímu vkusu. Takovým »novinkám« dělají ještě reklamu židovské listy ve feuilletonech, v inserátech, obscénních koutkách, trafičních brožurkách, nestydatých knížkách, vyložených na prodej na nádražích, u tabáčnic a j.

Chci pomlčeti o pohlednicích a o doporučovaných gumových pomůckách proti plodnosti. Jen se zmiňuji, kterak již jsou kraje, že tam pěstují francouzský, zvyk o jednom, nejvýš dvou dětech v jedné rodině. Nemohu však přejíti mlčením, nýbrž musím před celým světem žalovati, že na př. ve Vídni, počítaje nízký počet, žije na 50 000 divokých manželstev a že dle výpovědi zkušených učitelů na mnohých školách nachází se 70 i více procent dětí úplně mravně zpustlých a že děvčata 14letá vydávají se v šanc životu hanby.

Katolíci! Jako kalné vlny zhoubné povodně žene se na naši milou vlast zkáza cizácké nemravnosti a hrozí strhnouti za sebou, co vzdorovalo dosud návalu nepřátel víry; zpustlost mravů a zavilost odpůrců chtějí zničiti křesťanství v našem lidu, ano v nejnevinnějších duších dětských, a nyní táži se: není zde nikoho, aby tomuto běsnému řádění nastavil hráz? není mužů, aby tasili meče víry proti těmto žhářům naší katolické věci? ano nebo ne? Myslím, že naše skvělé shromáždění dává výmluvnou odpověď. Ale pak, muži, když tu jste, tedy také do fronty! Jděme v čele!

Kdo by z vás nemiloval svou víru, svůj otecký mrav, svou drahou vlast? Popatřte, v patách za bezuzdností mravů následuje nejúpornější nepřítel říše a státu: pohrdání každou autoritou. Již i na školách vztahují děti na učitele ruku. Darmošlapi v městech jsou příznakem blížící se anarchie a nejohavnější terrorismus, který kozla se stará o práva jiných a o státní zákon, zmáhá se i u našich tak zvaných vzdělaných stavů. Viz německé studenty ve Vídni a j. Jistě, pánové, v našem milém Rakousku nebyla by nevěra a nemravnost dostoupila takového rozšíření, kdyby na naší straně i při mnohé snaze, jež se děje, ještě tak mnohého se nedostávalo. Nic nepomáhá zavříti oči před touto skutečností a snad z nahodilých úspěchů se radovati. Tu je třeba podívati se pravdě v tvář a vyvoditi z toho neúprosně a rozhodně důsledky.

Tak jsme právě shlédli sešikované voje nepřátel víry, seznali jejich sílu, úspěchy, cíle. A především chci vám při této přehlídce čet odpůrců zvolati: »Učte se od protivníka!« Celé jejich umění válečné dá se shrnouti do tří slov: *tisk*, *schůze*, *organisace*.

Při všech odvětvích nepřátel jest hlavní věc! tisk. A dobře počítají! Jde zajisté proud ducha času světem, že chce každý něco věděti a na rozdíl od bývalých časů, že chtějí věděti hodně právě nižší stavy. Proto lid sahá po všem, co mu přijde do ruky, aby četl a zvláště když to jest lehounce srozumitelné, laciné, poučné anebo zábavné. Jestliže pak se mu v převážné míře skýtá pokrm

jedu, jest divno, že ukazují se u našeho katolického lidu v stoupající míře příznaky otravy? Hlad jednou tu jest a přijde na to, kdo jej ukonejší nejvydatněji a nejlevněji, zda my či nepřátelé. A poněvadž jsme viděli, v jakých rozměrech literární výpotky u nepřátel se kolportují, nastává železná povinnost, abychom napiali všechny svaly a potírali odpůrce o závod.

Bohu dík! Mnohého jsme již v tomto ohledu dosáhli. Spolek sv. Bonifáce, jak známo, ujal se boje proti nevěře a odpadu, jakož i proti jejich nejhoršímu spojenci, proti *nevědomosti v náboženských věcech* právě pomocí tisku a se zdarem. Jeho spolkový časopis vychází každý měsíc ve čtyrech řečech million výtisků (»Svatý Vojtěch«) český, polský, slovinský, německý.

Látky tedy k posílení našich ohrožených míst jest po ruce dost. I také snadno dala by se zvětšiti a rozšířiti. Jednotnou myšlenku šlo by pak staviti do služeb obrany víry ve všech národech Rakouska pomocí listů vydávaných v ostatních řečech mocnářství. Obé nezávisí tak od spolku sv. Bonifáce, ale výlučněji od vás, od katolického lidu a nejvíce od jeho vůdců, od důstojného duchovenstva. Jeho věrnému spolupůsobení děkujeme také za dosavadní úspěchy. Bez pomoci kněží nebyl by účinek ani možný. Proto obracím se k veledůstojným pánům bratřím především s nejoddanějším díkem za obětavou podporu spolku sv Bonifáce a spolu s vroucí prosbou: Zůstaňte s námi i nadále, jde o věc našeho Spasitele a jeho církve! Kdo snad dosud nepoznal důležitost spolku sv. Bonifáce, oceniž ho z těchto mých slov a neváhej dáti jesle svého stáda pod ochranu sv. Bonifáce!

Než také katolický lid nesmí scházeti při naší práci. Čtěte »sv. Vojtěcha« a dejte jiným čísti! To utvrzuje v přesvědčení a dodává neochvějnosti v obranné úloze. Všichni dobře smýšlející touží, aby mohli dáti odvetu, když denně se dorází na jejich víru a mrav. Hle! tuto se jim skýtá zbroj. Čtěte jen list »Svatého Vojtěcha«, a dočtete se, jakou jest vám dáti odpověď, a dejte jej dále čísti, aby sémě lži rozseté v srdcích zaniklo dříve než zapustí kořeny. Proč jsou mnohým útoky nepřátel tolik nebezpečnými? Řekl jsem již: strašná nevědomost katolického učení a bezpříkladná neznalost, která neumí odpověděti na nejhloupější námitky a dorážky, činí člověka konečně bez záštity a zoufalým, až posléze s pravdou se rozejde nadobro, sám nevěří. Proto pomáhejme! Není snadnějšího a účinnějšího prostředku nad list »Svatého Vojtěcha«. Proto již i katolíci v Berlíně začali s methodou rozdávání listů ke čtení.

Každý katolík by měl se státi dobrovolným roznašečem »sv. Vojtěcha« a si uvědomiti, že se tak stává apoštolem a plní slovo Páně: »Jdouce učte všechny národy«! Až »Sv. Vojtěch« vnikne do každého domu, do každé rodiny, a to každý měsíc, a bude pokaždé čten, tehda dosáhne spolek sv. Bonifáce své apologetické stránky a jeho životná síla pro náboženství bude docela vyčerpána.

Nuže, vzhůru hlavy, vy katolíci rakouští! Hodláte-li ve vše-

likých bouřích duchů v přítomnosti svou víru ochrániti a ji neporušenou svým potomkům odkázati, přidejte se, nikoho nevyjímaje, do řad božích bojovníků, seskupených dnes již do tisíců kolem vítězného praporu sv. Bonifáce! Vizte! pravdu děl mocný zednář Francie, bratr Konstans: »Žádný člověk by se neopovážil napadnouti katolíky, kdyby se uměli brániti.« Nuže, ukažme nepřátelům, že umíme se oháněti břitkým mečem pravdy!

A Bohu buď dík! Není toliko náš spolkový list tomuto božímu táboru za zbraň a štít. Měsíčníkem by se neodpomohlo potřebě četby našeho lidu.

Příklad odpůrců, kteří nejen časopisy, nýbrž i knihami a knihovnami rozsévají zkázu, vedl již záhy ku přiměřené protiakci. Mezi Čechy blahodárně působí tu tisková akce Piova spolku, nakladatelství V. Kotrby, Družstvo Vlast, Tisková Liga, Dědictví Sv.-Janské, Sv.-Prokopské, diecesní české a moravské biskupské knihtiskárny, Rajhradský klášter v Brně, Prombergrovo knihkupectví na Moravě, Stýblovo a Franclovo v Praze, české kalendáře, Hlasy katolického tiskového spolku a j. a j.

Právní přítel a rádce.

Sbírka praktických pokynů, hlavně ustanovení a rozhodnutí z oboru církevního i světského práva.

Pořádá Dr. **Antonín Brychta.**

Musí býti nemanželské dítě matce vydáno?

Třeba nemanželské dítě nebylo dosud ještě v opatrování své matky, ani od ní živeno, nýbrž mělo by se jí teprv k ošetřování a výživě od dosavadních pěstounů dle žádosti její odevzdati, *není* poručenský soud povinen nemanželské dítě jeho nemanželské matce vzhledem k § 169. k vychování odevzdati, není-li podán spolehlivý *důkaz*, že by o jeho výživu a výchovu bylo u jeho nemanželské matky lépe, než u dosavadních jeho pěstounů, postaráno. (Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 30. dubna 1907 č. 5853.) Zmíněný paragraf zní: »Kdyby se bylo obávati, že vychováváním matčiným blaho dítěte škodu vezme, jest otec povinen, dítě od nemanželské matky vzíti, a buď u sebe, anebo na jiném bezpečném a slušném místě je chovati.« Kromě toho třeba uvážiti, že dle § 218. obč. zák. může vychování nezletilého sirotka *jiné* osobě a *nikoliv* jeho matce býti svěřeno, když to blahu dítěte prospěje, o které jest zákonodárci pečovati. Nahlédneme-li jen poněkud do veřejného rodinného života, shledáme, že případy jako jest svrchu uvedený dosti často se přihodí a obezřelost i duchovního správce vyžadují.

Z adoptace nelze odvozovati právo domovské.

Byl-li někdo od někoho za vlastního přijat, obdrží sice dle § 182. obč. zák. rodné jméno *přisvojitele* (adoptata) nebo přisvo-

jitelky, dosavadní však své rodné jméno *neztratí*, nýbrž podrží je. Z toho plyne, že k dosavadnímu svému jménu dostane přisvojenec *ještě* další jméno, totiž jméno přisvojitele, které totiž jest jeho *druhým* rodným jménem a *nemůže* důsledně smlouvou jako *první* jeho jméno býti stanoveno. Nejvyšší soud dne 20. prosince 1904 č. 18366. Srov. nález téhož soudu ze dne 21. června 1874 číslo 4206.

Z adopce nelze odvozovati ani rakouské státní občanství ani právo domovské. Srov. § 6. zák. ze dne 5. prosince 1863 ř. z. č. 105. Příklad věc tuto objasní: Jan, příslušník farnosti A. v diecesi královéhradecké, chce uzavříti sňatek s Idou, bydlící v osadě téže diecese, narozenou v Kamenici v Chorvátsku, okresní úřad N., kterou její strýc Vít, příslušník farnosti C. téže diecese, svého času adoptoval. Z této adopce nemůže se pro snoubenku Idu odvozovati rakouské státní občanství ani právo domovské, v důsledku čeho bylo by třeba vymoci pro ni před uzavřením sňatku ve farnosti A., po případě ve farnosti, ku které osada B. náleží, *snubní certifikát* a příslušného královského místožupana chorvátského. V případě, že by měla Ida v některé farnosti v Čechách nebo v Rakousku domovské právo, nebylo by, jakož samozřejmo, žádného certifikátu před uzavřením sňatku třeba. Zajímavý tento případ udál se nedávno v jisté farnosti, jejíž svědomitý duchovní správce hleděl věc všemožně vyšetřiti a najisto postaviti, by se všem nesnázím předešlo.

O povinnostech manželského života.

Referuje R.

(Pokračování.)

5. Učení materialistů jest nerozumné.

Materialisté se namáhají, aby studiem přírody dokázali, že člověk pochází ze zvířete. Mnohem snazší by bylo dokázati, že posledním důsledkem jejich vývodů jest, že pojem mravnosti jest jen prázdným slovem a že ani nejlepší ani nejhorší lidé nad úroveň zvířete se nepovznesli.

Pozůstává-li člověk pouze ze hmoty, pak jeho skutky nejsou ničím jiným, nežli organickými, smyslnými výkony, a přináleží všecky témuž řádu.

Pak však nemůžeme nahlédnouti, proč by mělo býti snižováním a zneuctíváním sebe sama, poddává-li se člověk nemírně a nevázaně svým pudům, jednomu více než druhému. Se stanoviska materialistů není přece žádného odporu proti prudkým žádostem nízkých pudů. Jinými slovy: Snaha po mravní ctnosti nemá potom žádného smyslu, a vůbec nemá ani práva existovati.

Kdo však si zachoval ve svém srdci úctu před zákonem Kristovým a před mravností, nahlíží, že jest jeho povinností a ctí

zároveň, vésti boj proti nadvládě přirozených pudů. Každý počestný člověk s otevřeností musí říci, že proti naukám evangelia, ba proti Bohu samému se vzpírají a svoji lidskou čest v prach šlapou, kdož proto v manželství vstupují, aby mohli otročiti svým vášním aneb že hledají v něm svůj prospěch — a jsou v naprostém rozporu s hlavním zákonem, který Stvořitel k rozmnožování pokolení lidského stanovil.

Křesťanští manželé mají ze svých domácností vymýtiti kluzkou četbu, mají se vzdalovati nezdravé literatury, románů, feuilletonů, vášnivých dramat a divadelních her, v nichž mravních zásad není dbáno, v nichž muž a žena jen proto se hledají a jen proto nalézají, aby svým chtíčům hověti mohli, a v nichž jednající neb vystupující osoby nemyslí na nic jiného, než na ukojení svých vášní aneb na hmotný zisk a časný prospěch.

Odvraťte, křesťanští manželé, své oči od divadelních kusů, které vám předvádějí spisovatelé, již smysl pro pravou čest nadobro ztratili, pod záminkou, že líčí život dle skutečnosti, zatím však jenom v nejsprostší špíně a v nejhorším mravním kalu se brodí. Zúmyslně vzbuzují zájem pro spustlé anebo svedené osoby. Osoby dobré líčí jako méně cenné, a to s jistou vypočítavostí. Chtějí šířiti domnění, že mravnost jest nemožna, a hlásají názor, že, poněvadž pravá ctnost jest nemožna, lidské svědomí má jen dvojí na vybranou: buď na všecku radost resignovati, aneb škraboškou pokrytectví zastříti svoje nitro.

Tyto absurdní důsledky, které, bohužel, až příliš často plynou z atmosféry naší soudobé literatury a mnohých divadelních kusů, podávají v pravdě nepřímý sice, ale jasný a pádný důkaz o pravosti křesťanského mravního zákona.

Románová a divadelní literatura, kterou zde na zřeteli máme, zná člověka jenom jako tvora, plného pýchy, sebevědomého, který si sám dostačuje, a který s pohanskou domýšlivostí i nevázanost ve věcech pohlavních spojuje. Tak klesla literatura, že pokládá člověka za neschopného, ovládati svoje přirozené pudy.

6. Zachovávati křesťanský zákon jest možno.

Naše křesťanské náboženství nezapomíná nikterak na slabost lidského srdce, a proto, ukládajíc člověku povinnosti, ukazuje a podává současně i prostředky, které jeho slabost podporují.

Přísný zákon, který nařizuje člověku sebeovládání a povinnost obraceti se k Bohu modlitbou, platí pro všecky bez rozdílu, pro duchovní i laiky, pro muže i ženy, pro svobodné i manžely. Všem bez rozdílu pravil Spasitel: »Chce-li kdo za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi kříž svůj každodenně a následuj mne!« (Luk. 9, 23.) Kdo svého sobeckého života zříci se nechce, nemůže býti jeho učedníkem. *)

V manželství jest nutno, aby muž a žena dovedli své žádosti krotiti.

---

*) Cf. Luk. 14, 26. 33.

Každý muž jest povinen na zdravotní stav své manželky ohled bráti a chovati se k ní s tou moudrou a starostlivou laskavostí, kterou její méně příznivý zdravotní stav vyžaduje. Ba může se státi, že nutný ohled na zdraví jednoho z manželů ukládá zdrželivost za přísnou povinnost, a to snad i na delší dobu. Zda bude však možno této povinnosti dbáti manželům, kteří se nenaučili přinésti si obět zdrželivosti?

Každý ví, že i v požívání pokrmů a nápojů je třeba jisté mírnosti.

Nuže, počestnost a svatost manželství tím více mírnosti žádá, čím více náklonnosti, jež je třeba přemáhati, člověka v porobu a poslušenství své uvrci se snaží.

Nenamítej nikdo, že se žádá cosi nemožného.

»Bůh nežádá nic nemožného,« odpovídá svatý Augustin, a jeho slova přijala církev na sněmu tridentském za svá. Ale Bůh žádá a očekává, abyste především vy sami se své strany učinili všecko, seč vaše lidské síly jsou, a potom jej prosili o milost, by vaší slabosti ku pomoci přispěl. Jedna ze svátostných milostí svátosti manželství spočívá právě v tom, že Bůh poskytuje manželům v těžkých hodinách manželského života tolik duševní síly, aby se mohli přemoci, když přirozená síla vůle již nedostačuje.

Křesťanští manželé, kteří chovají upřímné přání čistě a bez hříchu Bohu sloužiti, utíkají se každý den k němu se svými modlitbami, aby jim k tomu síly stále popřával.

Křesťanské ženy snad pohlížejí s bázní a hrůzou k nebezpečí svého života, jež vzniká mateřstvím. Zajisté však není to nebezpečí tak veliké, jak se to tu a tam líčí. I v těch výjimečných případech, kdy lékař k pomoci volán býti musí, stojí umění lékařské a věda trpící rodičce po boku, a zdatnost lékařské vědy učinila takový pokrok, že v 95 případech ze 100 byl život matky zachráněn. Než, přes to, i kdyby nebezpečí nebylo tak hrozné, přece je třeba veliké síly duševní, které jenom modlitbou a důvěrou v Boha dojíti lze.

Manželé křesťanští, nezapomínejte nikdy na svůj nebeský původ a na svůj věčný cíl! Ti, kdož se domnívají, že manželství není ničím jiným, než spojením, jehož účelem jest smyslná láska, ať žijí v ponižujícím přesvědčení, že přirozený pud jest nezkrotitelný a jeho ukojení že jest vždy dovoleno! Vy však, křesťanští manželé, pozdvihněte očí svých; nežijte způsobem pohanů! Vaše manželství uskutečňuje spojení těla a duše; buďte tedy i v manželství mírní a přemáhejte se! Varujte se toho, abyste radosti manželské považovali za účel manželství, kdežto pravým účelem manželství jest, rozmnožovati lidské pokolení a založiti rodinu.

II. díl.

Kterak vychovati zdravé a silné děti?

1. Co bude z našich dětí?

Leč tu jest slyšeti námitku. V hloubi duše souhlasíte se zásadami, které v příčině manželství a povinností manželských ukládá Bůh a jeho církev.

Mravnost a počestnost i v manželství chtějí mnozí zachovávati, aby došli cíle, jež jim spojení jejich ukládá: rodiny. Ale vzpomenou li na slovo: »Rosťte a množte se!«, které z úst božích prvním rodičům v ráji bylo proneseno, starostlivě se ohlížejí a sami u sebe přemýšlejí, jak těžké jsou dnes životní podmínky, jak tísnivé požadavky, které zvyk, moda, společenská kázeň ukládají. Tu hledí bázlivě do budoucnosti a se srdcem sklíčeným se táží: Jak se udrží naše děti, bude-li jejich počet větší, na tom společenském stupni vzdělanosti a blahobytu, kterého my sami jsme se domohli a na němž s jakousi pýchou stojíme?

Kdo však ve světě má právo, tak volají, ukládati nám povinnost, abychom své děti společensky snížili? Je-li zdrželivost, jak za to máme, nad naše síly, může nám někdo míti za zlé, žijeme-li v manželském obcování, ale omezujeme-li plodnost manželskou?

Kdyby však takto mluviti oprávněni byli ti otcové a ty matky, kteří si tu a tam nějaký groš uloží aneb dokonce svou přičinlivostí, pílí a šetrností k slušnému jmění si dopomohli, což teprv by říci měl malý člověk, jako jsou úředníčkové, kteří ze skrovného platu žíti musí, což pak měli by říci tovární a polní dělníci, kteří bez přestání v potu tváře se lopotí a jen z doslechu něco o vyraženích světa vědí a kterým ani nenapadne, aby si na stará kolena mohli něco uspořiti!

Tuto starost a péči chápeme dobře, ale musíme se postaviti na stanovisko materialistů. Neboť jen s toho stanoviska je taková řeč vysvětlitelna.

Materialismus zavinil, že mnozí lidé mají špatné ponětí o svém konečném cíli a důsledně také o výchově dětí. Starají se jen a jen o to, aby jim aspoň takové postavení opatřili, jaké sami zaujímají. Pak ovšem je ta starost, výše vyslovená, vysvětlitelna a na místě. Ale protože základní myšlenka, ze které vychází, jest pochybena, jest i ta starost neoprávněna a nemístna. A kterak to?

2. Převrácené pojmy o životě a o výchově.

Není tomu dávno, r. 1883, v prvním vydání svého spisu »Žena« nazval vůdce socialistů v Německu Bebel »*protipřirozeným*« život těch manželů, kteří z nízké hrabivosti a z hanebného požitkářství svévolně omezují svoje potomstvo.

Ale časy se mění a i v té příčině se změnily, ne však k lepšímu. Příčiny jsou různé: Odpad od křesťanského zákona; nevázanost »*mravouky vlastního prospěchu*«, kterýžto výraz sám sobě odporuje; přímé návody k naukám novomalthusianismu a k používání různých, tak zvaných ochranných prostředků, které brzy veřejně, brzy tajně od liberálních národohospodářských professorů posledního století a od četných orgánů dnešního bezbarvého socialistického a pokrokářského tisku se dějí; to vše způsobilo, že pravé názory o přísných povinnostech manželských byly zatemněny a vznešené zásady, které rodiče o důležitosti, o nábožen-

ském a společenském významu výchovy svých dítek míti musí, nadobro převráceny.

Tak se vysvětluje, že ponenáhlu a nenápadně podobné sprostoty pozbývají své ošklivosti a trestuhodnosti. Nevzchopíte-li se, křesťanští rodičové, vší silou k boji proti těmto převráceným názorům. sklesnete tak hluboce, že i v lůně vaší rodiny tyto ohavnosti hroznou spoustu způsobí.

Špatnost jest vypočítavá a hledí i z toho těžiti, že bludné veřejné mínění s touto hanebnou neřestí si zahrává. Nezřídka se stává, že manželé, kteří se nedávají budoucí nejistotou odstrašiti a v manželském životě věrně a počestně zákon boží zachovávají, za to jen jízlivou soustrast od takových lidí zakusiti musí, kteří nemohou pochopiti, že povinnost více platí než pošetilý přepych a moda, více než starost o pohodlí, jež získáno býti má nedovoleným způsobem.

Ba nejen soustrastného výsměchu, ale i drzé pohany a urážky se jim dostává od těch, kteří svých povinností nedbají, důstojnost rodiny hanobí a při tom přece za zvláště osvícené se považují. Vypravuje se též, že někteří rodiče u přítomnosti svých budoucích zetů a snach učinili manželskou smlouvu, při které stanovili hanebné podmínky, které omlouvali jménem »*opatrnosti*«. Ve skutečnosti však vnutili počestným snoubencům ponižující smlouvu, pokud se týče plnění povinností manželských.

Takové podmínky, stejně nemravné jako na oko chytré, spočívají na témže nepravém základě.

Rodiče, kteří tak činí, docela bludně pojímají své povinnosti, jež mají ke svým dětem.

Ovšem si dovedeme představiti, že rodiče si přejí, aby v stáří 60 let, po životě plném námahy a obtíží v bezstarostném klidu — ať již ve stavu středním aneb v bohatství — žíti mohli. To jest milý sen, toť ideál, a nikdo nemůže rodičům zazlívati, že podobné přání chovají. Ale v 15, 20 letech, dříve než vaše děti v boj života vstoupí, nepotřebují klidu, ale duševní síly a důvěry v Boha. Dejte jim chut a lásku k práci, odvahu, smělou podnikavost na cestu do života. Ukažte jim, že jest jejich společenskou povinností nejprve pracovati, pak teprve odpočívati. (Pokračování.)

O ekvivalentu.

Tato náhrada, odváděná státu jako náhrada za ušlou daň z úmrtí, tlačí nejvíce majetek církevní.

Kdežto zákon ze dne 9. února 1850 č. 50 ř. z. obmezuje ekvivalent poplatkový na nemovité statky obcí, kostelů, nadací a duchovních obročí, které nějaký důchod (rentu) nesou, rozšířil zák. ze dne 13. prosince 1862 povinnost ekvivalentní na veškeré movité i nemovité jmění netoliko jmenovaných korporací, nýbrž i spolků, ústavů a společností, zamýšlel však co do movitých věcí zavésti ekvivalent jen pro ony způsoby převodu, kteréž způsobují

úbytek poplatku procentního, tedy ekvivalent za poplatky z převodu movitých věcí darováním mezi živými nebo na případ smrti. Totéž platí ohledně jmění akciových a jiných výdělkových společností. Při tom vedla ovšem zákonodárce ta myšlenka, že obchod s movitými věcmi jmenovaných korporací nebo s celým jměním společností výdělkových právním jednáním mezi živými nepodléhá zvláštním obmezením, že tedy při těchto způsobech převodu nenastává nutně úbytek ekvivalenta poplatkového, nýbrž zbývá jen převod jmění na případ smrti. Správnosti tohoto myšlenkového postupu svědčí jednak stilisace úvodních slov pol. saz. 106 *B e*) zák. ze dne 13. prosince 1862 č. 89 ř. z, uchylující se od zákona z r. 1850, jakož i ta okolnost, že zavedena byla nižší procentová sazba poplatků pro movité věci jmenovaných korporací a zákonem ze dne 20. února 1864 č. 20 ř. z. i pro nemovité jmění akciových a jiných výdělkových společností. Podle cit. právě pol. saz. 106 *B e)* mají zaplatiti ekvivalent procentních poplatků za každých 10 let trvání držby:

1. *nadace, obročí* (beneficia), *kostely, duchovní a světské obce, spolky, ústavy* a jinaké ústavy a *společnosti,* jichž členům nepřísluší podíl ku kmenovému jmění společnosti, z hodnoty nemovitých věcí 3%, z hodnoty movitých věcí $1^1/_2$%, při čemž započísti dlužno i hodnotu honebního práva, příslušejícího obcím na základě § 6 cís. pat. ze dne 7. března 1849 č. 154 ř. z., pokud výnos tento skutečně přirůstá k důchodům obce (výn. min. fin. ze dne 21. ledna 1861 č. 16 ř. z. a výn. ze dne 9. dubna 1862 č. 16 077, věstník č. 16).

2. *Podniky akciové* a jinaké *výdělkové společnosti,* jichž účastníkům přísluší ku kmenu společného jmění podíl, mají zaplatiti jen z hodnoty nemovitých věcí $1^1/_2$% (§ 22. zák. ze dne 29. února 1864 č. 20 ř. z). Ekvivalentu poplatkovému nepodléhají společnosti k společenskému výdělku založené, které zřízeny byly jen na doživotí účastníků nebo pro jich dědice nebo ne na delší dobu než 15 let. Překročí-li však trvání takovýchto výdělkových společností, založených jen do 15 let dodatečně hranici tuto, podléhají takové společnosti výdělkové ekvivalentu poplatkovému ode dne, kterého stanoveno prodloužené trvání jich (výn. min. fin. ze dne 10. března 1864 č. 29 ř. z.). Nižší sazbě $1^1/_2$% z hodnoty nemovitých věcí podléhají též hospodářská a výdělková společenstva, registrovaná ve smyslu zák. ze dne 9. dubna 1873 č. 70 ř. z. a jinaká samostatná, výdělková a hospodářská společenstva neregistrovaná, spočívající na zásadě svépomoci (spolky záloženské a úvěrní, potravní spolky, společenstva stavební, příbytková, strojařská a pod.), která činnost svou dle stanov obmezují na vlastní spolučleny, i když přijímají zápůjčky od nečlenů, zboží nakupují nebo částky pokladniční ukládají u podniků nebo ústavů veřejným účtováním povinných. Dále záložny, vzniklé na základě zvláštních zákonů zemských z fondů kontribučenských a berničních; obecní záložny; dále spolky a společenstevní jednoty na zásadě vzájemnosti spočívající, které obraly si dle stanov za úkol

pojišťování podpory nemocenské, pensí invaliditních, na případ stáří, pensí vdovských a sirotčích pro dělníky, pomocníky a učně (dělnické nemocenské pokladny, pokladny invalidní, pensijní, pohřební a podpůrné spolky a pod.) [zák. ze dne 27. prosince 1880 č. 151 ř. z., zák. ze dne 27. prosince 1880 č. 1 z r. 1881, zák. ze dne 14. dubna 1885 č. 43 ř. z. a zák. ze dne 15. dubna 1885 č. 51 ř. z.].

Od ekvivalentu poplatkového osvobozeny jsou:

1. nemovité věci, jichž vlastnictví sice nedílně společenstvu přináleží, z čehož však právo na požívání nebo užívání spojeno jest nerozlučně s jinými oddělenými a volnými držebnostmi pozemkovými neb domovními, a to i tehdy, když právo toto lze přenésti na nějakou jinou pozemkovou nebo domovní držebnost. Sem patří na př. oprávnění t. zv. starousedlíků na výnos jmění obecního, pravovárečníků na užitek;

2. všecky ony nemovité věci, které nepodléhají dani pozemkové nebo domovní. Ovšem musí býti osvobozeny trvale, ne toliko dočasně, jako na př. novostavba, a musí býti osvobozeny celé a ne toliko z části;

3. movité věci kostelů a modliteben, věnované bohoslužbě; tedy: kalichy, monstrance, mešní roucha a jiné předměty toho druhu;

4. movité věci nadací určené pro účely vyučovací, dobročinné a humanitní, dále spolky a ústavy pro jmenované účely, nesmí-li se jich jmění dle stanov více již naznačeným účelům odníti, posléze movité jmění německého řádu rytířského, určené trvale ke službě zdravotní (výn. min. fin. ze dne 4. července 1864 č. 31.748 věst. č. 33 a ze dne 6. listopadu 1871 č. 33.823 věst. č. 39). Při spolcích padá na váhu, že musí v stanovách býti určeno, že trvale a jediné sledují naznačený účel. Který spolek se chce osvobození domoci, podá *nekolkovanou* žádost k I. instanci, t. j. c. k. úřad pro vym. popl., c. k. fin. ředitelství;

5. držitelé oněch obročí (beneficií), jichž čistý příjem nepřesahuje ročně 500 zl. r. m., připadá-li však doplnění kongruy nějakému fondu, musí ekvivalent zapraviti tento fond (zák. ze dne 15. února 1877 č 98 ř. z.)

Při této výši 500 zl. (1000 K) rozhoduje schválená c. k. místodržitelstvím fasse.

Toto osvobození od ekvivalentu jest čistě osobní. Nový farář musí znova žádati a znova dokázati právní nárok na osvobození, třeba by předchůdce jeho neplatil a osvobozen byl!

Při posuzování nároku na osvobození od ekvivalentu přihlíží se jen k příjmům, plynoucím z beneficia; proto se vyloučí z čistého příjmu: štola, doplněk kongruy, podpory, dary dobrovolné, poukázané přebytky z místního jmění, z nadací, které už zvláště se ekvivalentu podrobují.

Do vydání lze dáti (tedy odečísti z příjmu, ekvivalentu podrobeného): všecky výdaje, jak jsou ve schválené fassi, kromě ekvivalentu a osobní daně z příjmu.

Výdajem není remunerace vacante cooperatore, poněvadž osoba, která má platiti, zároveň přijímá ten plat.

Hlavní položka ve výdaji zpravidla jest náklad na kooperátora. Když jest však proň zřízena zvláštní nadace, pak ovšem odpadá ve výdaji.

Základem rozhodujícím jest fasse! Odčítá-li se zde výdaj čili nepočítá Eventuality mohou býti asi tyto:

1. Farář má více než 1000 K, ať má kaplana neb nemá, a ať jej vydržuje neb nevydržuje. V tom případě platí plným obnosem ekvivalent.

2. Farář bez system. kaplana má ročně přes 1000 K a jen tak málo přes 1000 K, že to nestačí zaplatiti z toho roční ekvivalent. V tom případě odvádí ročně jen ten obnos přes 1000 K.

3 Fara má místo system. kaplana s povinností faráře jej vydržovati; tu mohou nastati tyto případy: Když kaplanské místo obsazené převyšuje roční příjem jen maličko přes 1000 K, ale nestačil by přebytek k zaplacení ekvivalentu. Benefic át platí pouze jen ten přebytek. Aneb když kaplanka jest obsazena, klesne příjem pod 1000 K, a tu přísluší faráři osvobození od ekvivalentu. Farář musí však do 8 dnů u c. k. okr. finančního ředitelství (neb c. k. úř. pro vym. popl.) oznámiti, že mu přísluší právo osvobození pro dobu obsazení kaplanky.

Kde má kaplan svou fassi, a tu se posuzuje jako simplex beneficium dle pravidel, patřících pro fary.

Při klášterních farách nelze odečísti náklad na výživu členů komunity, protože vlastním beneficiátem jest hlava kláštera, na př. opat, převor.

V době interkaláru musí se zapravovati ekvivalent, nestává-li osvobození vůbec. Obnos zaplatí nábož. matice.

Farář platí ekvivalent po dobu užívání beneficia od investitury. Opomine-li farář žádati za osvobození od ekvivalentu hned, může tak učiniti později, ale pak dostane vráceno jen za poslední 3 léta, od té doby, kdy naposledy platil.

Jestli při úpravě fasse se ukáže, že klesl ekvivalentu podrobený příjem, tedy podá žádost za osvobození

Ministerium financí může z důvodů zvláště vážných nařiditi vrácení příspěvků, zapravených před 3 roky.

Hotovost a úroky z obročního kapitálu se nepřiznávají.

Naturální dávky přiznávají se 20násobným čistým ročním obnosem. Jestli však jmění, z něhož béře farář naturální dávku, platí už ekvivalent, pak nepřiznává ten obnos, poněvadž by byl dvakrát stížen ekvivalentem, na př. dříví ze zádušního lesa z nadace.

To se přizná pod č. 11 o jmění movitém dle vzorce B.

Soukromý majetek faráře nepatří do fasse.

Fara, hřbitov atd. jsou osvobozeny od ekvivalentu.

V době interkuláru platí se ekvivalent po uplynutí jeho, a sice dle výše, která přebývá k placení.

Jmění obroční neplatí školní příspěvek k ekvivalentu na základě § 2. zákona z 8. června 1898 č 38 z. z. Za to však jmění

nadační a jiných kapitálů ve správě beneficia platí školní příspěvek, pokud svým účelem nejsou vyňaty z něho.

Proto jest vysoce důležito rozlišovati jmění farní, obroční a nadační. Když se tak neděje, může se státi, že ekvivalent bude předepsán. Nesprávná fasse to zavinila. Z jmění kostela platí ekvivalent patronátní úřad, z obročního jmění vlastního faráři, z nadačního nadace, ale má nadace právo zase od percipienta částku ekvivalentu vybrati. Tímto správným rozlišováním jmění, sníží se v mnohých případech fasse ekvivalentní pod 1000 K.

Vlastní jmění farní neplatí zemskou školní přirážku.

Farní budovy, trvale osvobozené od domovní daně, neplatí ekvivalent.

Fondy pro vystavění chrámů nemají, bohužel, výhodu býti sproštěny ekvivalentu, poněvadž dle názoru finančního nespadá prý pod pojem humanity, dobročinnosti a vyučování. Toliko z důvodu slušnosti dovoluje fin. ministerstvo, že se sprostí platby ekvivalentu jen ta část jmění, která určena na stavbu kostela, ale ne na př. část na vydržování kněze, světla atd. Totéž platí o fondech pro stavbu opatrovny, kaple a p.

Konvikty se osvobozují jen, pokud se místa udělují jen chudým studujícím.

Při pozemcích dobře budiž dbáno, aby se nemíchaly pozemky farní s kostelními.

Kostelní pole, užívaná učitelem, kostelníkem, kalkantem, platí ekvivalent.

Nadace mohou býti osvobozeny někdy z části, někdy zcela, neb musí celý ekvivalent platiti. To se řídí dle účelu nadace.

Úplně osvobozeny jsou nadace, sloužící: vyučování, dobročinnosti a lidumilnosti.

K vyučování se čítá: vydržovati: učitele, katechetu aneb k zaopatření pomůcek vyučovacích.

Lidumilností rozumí se účel, zmírniti bídu a nouzi v užším smyslu. Sem patří nadace na pořízení věna, půjčky bez úroku nemajetným.

Při podání fasse, učiňtež zprávy nadací; v tom případě nárok na osvobození od ekvivalentu.

Z části osvobozeny jsou nadace, které toliko z části slouží účelům: vyučovacím, dobročinnosti a lidumilnosti, na př. část na rozdání chudým. V tom případě se vyjme 20násobný obnos almužny z ekvivalentu.

Nadace, zřízené mezi živými, platí ode dne schválení nadace; nadace na případ smrti platí ekvivalent po 10 let od úmrtí zakladatele.

Jubilejní nadace platí ekvivalent.

Při klášterním jmění rovněž rozlišovati dlužno jmění vlastní klášterní a nadační. Vlastní jmění platí ekvivalent dle své čisté hodnoty a jest osvobozeno od školního příspěvku zák. z r. 1898.

Nadační jmění podrobeno ekvivalentu a platí školní příspěvek potud, pokud mu není přiznáno osvobození od ekvivalentu.

LISTY HOMILETICKÉ.

David.

Pět ranních promluv pro dobu postní.

Napsal a přednesl Fr. Knížek, farář.

I. Davidovo mládí.

»Toto praví Hospodin: Obraťte se ke mně celým srdcem svým s postem, pláčem a kvílením. A roztrhněte srdce vaše a ne roucha vaše a obraťte se k Hospodinu Bohu svému; nebo dobrotivý a milosrdný jest . . . Kdož ví, neobrátí-li se a neodpustí.«

Tato slova z proroka Joela četli jsme na samém počátku doby svatopostní, ale dále volá týž prorok: »Zasvěťte půst, svolejte shromáždění, shromážděte lid — posvěťte církve, shromážděte starce — shromážděte maličké — mezi síní a oltářem, ať pláčí kněží, služebníci Hospodinovi, a řkou: »Odpusť, Hospodine, odpusť lidu svému.«

Drazí v Kristu! Poslušni tohoto vyzvání proroka Joela, shromáždili jsme se dnes mladí i staří v počtu hojnějším a já vás připravovati mám, abyste v té době svatopostní rozjímali minulý život svůj, očistili duši svou ve svátosti pokání a uposlechli tak hlasu sv. apoštola, jenž nás vybízí, abychom vyčistili starý kvas a byli jako skropení nové, neboť Beránek náš obětován jest Kristus.

Ano, z lásky a vděčnosti k tomu Beránku velikonočnímu, jehož památku utrpení si v době svatopostní připomínáme, budeme probírati celý život svůj, abychom poznali své hříchy, chyby a poklesky a s milostí boží je odložili a slzou upřímné lítosti je smyli a stopy je ich zahladili.

Když tak uvažoval jsem o předmětu řečí svých, tu vynořila se před duší mou postava velikého muže v Starém Zákoně, velikého ve hříších, velikého však také v pokání, tak že až po naše dny ony vzdechy hlubokého pokání a lítosti ozývají se truchlým zpěvem v našich chrámech, jsou to známé kajícné žalmy Davi-

dovy. — Nuže, vůdcem našich postních rozjímání budiž král David.

I. Zastavíme se u jeho mládí. II. Stopovati budeme jeho mužný život. III. Zasedneme s ním na stolec královský. IV. Vyšetříme příčinu jeho pádu a posléze V. za vzor vezmeme sobě Davida oplakávajícího svou nepravost, Davida jako kajícníka, jenž došel milosrdenství.

Dnes spokojíme se tím, že pozorovati budeme Davida v jeho letech jinošských, v jeho mládí.

Pojednání.

Skoro jako u všech velikánů světových dějin, i o Davidovi z jeho mládí víme málo. A proč asi? Poněvadž věk mladistvý, věk jinošský jest teprve přípravou k životu, jest jarem, v němž v srdci a v duši mládeže se teprve semeno sází, zalévá, pěstuje a šlechtí, neví se však, mnoho-li vzejde, jaká bude žeň, jaký užitek. Jak mnoho bylo jinochů, plných nadání a schopností, a přece mužný věk jejich nepřinesl ovoce, nebo přinesl docela i ovoce špatné; proto dějiny zřídka líčí mládí svých velikánů. Také i o Davidovi se dočítáme v Písmě sv. jen malou poznámku, že »pásl stáda otce svého«. Nepatrná poznámka, a přece nám dosti povídá. Vidíme z těch několika slov, že David pomáhal svému otci při práci a zároveň se tak připravoval k svému budoucímu povolání. Pásl-li stáda, zajisté také konal rád i ostatní nutné práce, aby se stal jednou řádným hospodářem, neboť k tomu povolání byl určen. Při tom ovšem nezapomínal duševního osvěžení a zábavy, rád se oddával hudbě, hrál na harfu a prozpěvoval při tom písně nábožné i milostné. A velice se zdokonalil ve hře, když sám král si jej povolal, aby hrál před ním a hrou zaplašoval zlý jeho rozmar a těžkomyslnost.

Jako bych před svým zrakem viděl mladého, svižného jinocha, jak ve volné přírodě se pohybuje, prací a cvikem tělesným síly své otužuje, pln mužné odvahy a statečnosti, která ničeho se nebojí, jak sám vyznává: »Pásl jsem stádo otce svého a když přicházel lev nebo medvěd a bral skopce z prostředka stáda, já honil jsem je a bil jsem je a vydíral jsem ho z hrdla jejich, a pakli se na mne obořili, já ujma je za čelist udávil i zabil je. I lva i medvěda zabil jsem.«

Toť obraz mladého syna Isai z Betlehema — Davida.

A nyní porovnejme obraz ten s mládeží doby naší.

Ano, jest dosud, Bohu díky, dosti těch, kteří pojímají život svůj vážně a v mládí se připravují na ten úporný zápas životní, v němž všecky schopnosti své uplatniti hledí. Oko s radostí spočine na bujarém tom těle, plném krásy a síly mladistvé, ale, drazí v Kristu, řekněme si pravdu, že takové pravé mládeže úžasně ubývá, a to nejen ve městech, ale už i po venkově. A proč? Kde vězí příčina? Především nejen mládež sama, ale často i její rodiče zapomínají, že mládí jest a má býti přípravou budoucího života a klamně považují je už za život. A tak vidíme smutný úkaz,

že mládež sotva opustila školu, ba často už ve škole žije jako lidé dospělí. Snaha něčemu se naučiti, schopnosti své k rozkvětu přivésti, pro ten těžký budoucí život se připraviti, ta snaha už dávno padla, a za to ujala se zásada býti lehko a dobře živ, a nejde-li to způsobem poctivým, tedy třeba i nepoctivě. Dorostu řemeslnického ubývá, na venkově těžko nalézt služku, tím méně spolehlivého čeledína; za to se plní velkoměstské nezdravé velkodílny, závody a továrny, kde práce nevyžaduje často mnoho schopností, jen trochu cviku a kde člověk stává se jen otrokem stroje, který obsluhuje.

A proč ten shon a nával lidu tam, kde ztrácí svěžest a květ svého mládí a odkud nezřídka vrací se jako před časem uvadlý souchotinář?

Je to touha po samostatnosti. Chlapec škole odrostlý, děvče nedospělé tam stává se hned samostatným pánem, a zatím co jiný se učí a mučí přípravou pro budoucí zaměstnání, on jest už placeným dělníkem, a poněvadž doma na stravu přispívá, domnívá se, že nemá mu ani otec ani matka co poroučet. Od starších kamarádů a z různých tiskovin přiučil se novému názoru na svět, na modlitbu, na dům modlitby zapomněl a zatím co lepší a šťastnější druhové jdou, aby Bohu dali, co náleží Bohu, hledí si takový ubohý svedený mladík své zábavy.

A jaká pak je ta zábava? Snad tak ušlechtilá, jakou se obíral David? Či snad v přírodě někde osvěžuje za celý týden otravným vzduchem zmořené plíce? — Přišel ke mně před časem starší dělník, šel právě do kostela, a praví: »Velebný pane, já sám sice nechodím každou neděli do kostela, někdy opravdu nemohu, ale když mohu, jdu rád, zač by také člověk stál; musím vám však sděliti něco velmi smutného: čtrnácti-, patnáctiletí hoši místo v kostele, kam je snad rodiče poslali, sedí v hospodě od osmi hodin ráno, a máte slyšet ty jejich řeči a ten ne zpěv, ale pustý řev! Kam to povede?« Tak onen prostý dělník Zamyslil jsem se nad tím; to je tedy ta zábava, jíž se naše mládež skoro napořád oddává, a vědí o tom rodičové? Někdy nevědí, ale často vědí a mlčí, ano oni často sami své nedospělé děti s sebou vodívají, jakoby sami nemohli se dočkati a svými dítkami spěchají se pochlubit. S blaženým úsměvem pohlížejí na ty předčasně se vyvíjející známosti, jakoby se báli, že mohou ty jejich děti něco zmeškat, jakoby neměly žít déle, než několik těch chvil, tak asi do dvacíti let.

Užít, vyžít se, tělesně vysílit, na duchu zkazit, výdělek utratit, prohrát, protančit, to jsou zábavy, které mají připravit mládež k budoucímu těžkému povolání životnímu.

A nemyslete, že je tomu tak jen u lidí méně vzdělaných! I ti, kdo studiem mají se připravovati pro život budoucí, pro samou zábavu a shon po požitcích nemají času na vlastní studium, a tak vidíme smutnou skutečnost, na kterou i rektoři vysokých škol poukazují, že sotva třetina těch mladíků dochází svého cíle, dokončí zkoušky, ostatní pak jako polovzdělaný prole-

tariát rozmnožují řady nespokojenců. A jak hluboko často klesnou dívky, o tom sami slýcháte neb čítáte smutné kapitoly.

A nyní řekněte mi, z takové mládeže jací jednou mají býti mužové, jaké ženy? Vše v tom životě jim už zevšednělo, poněvadž všeho, pravím všeho užili, a když se na ně začíná teprve pravý život usmívat, oni jsou již nasyceni, omrzelí, vyžilí a mnohdy s celým životem hotovi. A nejhroznější při tom jest, že nákaza ona se nestaví jen na půl cestě, ale zachvacuje kruhy čím dále širší, ano již překročuje i práh školy a i mezi dospělejšími dětmi vykazuje slušný počet mladistvých zločinců, tak že už hlasitě se začíná mluvit o polepšovnách pro spustlou a zanedbanou mládež. A proč spustla, proč zanedbána byla ta mládež? Ve mnohých případech spustlí byli již rodiče. Svedeni falešným učením, že člověk jest jen pouhé zvíře, také skutečně jen zvířecí život vedli, a nehledejte tedy v dětech jejich vyšších cílů, vyšších snah a nějaké mravnosti. Bývají to děti ubohé.

David v žalmu 50. naříká: »Ve hříších matka má počala mne«; vzpomíná tak hříchu dědičného a jeho následků, ale jak mnohé z těch ubohých dětí, jež nazývají perversními neb dědičně zatíženými, mohlo by říci: v opilství a nepříčetnosti byl můj počátek a původ.

Má li nám odrůsti řádná mládež, aby byla zase chloubou a radostí národa, jest napřed třeba řádných otců a matek, řádných rodičů; ti nechť jako skvoucí vzor ctností dětem svým září, a sami jsouce dokonalí, nechť se starým Tobiášem napomínají svých synů a dcer: »Po všecky dny života svého měj v paměti Boha a varuj se, abys nikdy nesvolil ke hříchu a neopustil přikázání Pána Boha našeho. Vystříhej se pilně, synu můj, všelikého smilstva a pýše nikdy nedopouštěj, aby panovala v mysli nebo ve slovu tvém; neb z ní počátek vzalo všeliké zahynutí. Kdožkoli by tobě něco dělal, hned zaplať mzdu jemu, a mzda dělníka tvého ať nikdy nezůstává u tebe. Rady vždycky u moudrého hledej. Všelikého času dobrořeč Bohu a pros od něho, aby cesty tvé spravoval a všecky rady tvé ať v něm zůstávají.«

Toto krásné napomenutí, dané mladému Tobiáši, měl by každý otec, každá matka napsat dítkám svým do památníku — co dím, napsat — do srdce vštípit na cestu života.

Vím, že mnohý mládeneček nebo i moderní otec se usměje a namítne: Ty bys nám pěkně poradil, takové zpátečnické zásady nyní, v době volného myšlení — volné lásky.

Nemohu si pomoci a právě proto, že vidím ty důsledky příliš volného vychování, nemohu než při radě své setrvati.

»Dobrý strom dobré ovoce nese — může-li zlý strom dobrého ovoce nésti?« tak řekl sám božský Spasitel, a pohleďte na to ovoce volné výchovy bez Boha, bez náboženství. V té zemi svobody, ve Francii, musí školní děvčata doprovázet domů policie, aby se nestala oběti některého nemravy, a zatím apačové drze přepadají klidné občany a provádějí své loupeže.

Ne, věru nemohu se nadchnouti pro volné myšlenky, pro volné směry, volnou lásku a všecko, co s tím souvisí, vida takové ovoce. Zdaž se tu v plném rozsahu nepotvrzují slova slavného papeže Lva XIII.: »Tam, kde věčným a nejvyšším zákonem božím se pohrdá, tam lidská společnost se musí rozpadnouti.«

Podivno! Vy to dobře víte, že špatné semeno dává špatnou žeň; a zahradník chtěje vypěstovati ušlechtilý štěp, zdaž stromek dříve neuváže, aby zajistil rovný, přímý vzrůst? Pak očkuje, roubí na pláně ušlechtilé druhy, jinak vyrostlo by jen křivé pláně, jehož ovoce je trpké.

A vezměte si nádhernou vásu nebo jinou nádobu; je zhotovena z hlíny — jako ta nádoba Ducha sv. — člověk, a vystavte ji, aby vzdorovala přívalům a bouřím, a ona se rozplyne. Musí být dříve vypálena — musí po druhé projít ohněm a podrobiti se nucenému chemickému procesu a pak vzdoruje všemu.

A pozorujme stavbu; má-li býti dům pevný, vzdorující věkům, pak musí každá cihla dříve být vtlačena do své formy, musí projít ohněm, kde utvrdne a jen tak je schopna utvořiti pevnou zeď nebo hráz. A vy chcete, aby ty stromky — mládež — vyrůstaly a nesly ovoce dobré bez náležitého zušlechtění? Na nich vlastně z nich má sestávat jednou budova lidské společnosti — nemusí-li také dříve povaha jejich se zocelit řádným vychováním, spočívajícím na pevném základu — na Bohu? »Nebude-li Hospodin stavěti domu, nadarmo pracují, kteří stavějí jej,« ta slova Písma sv. osvědčují se stále.

Vy chcete pokrok, ale jsou jisté zákony, které jsou od věků a které změny nesnesou, říkáme jim věčné zákony přírody. Dle nich slunce vychází a zapadá, dle nich jaro s letem a zimou se střídá a bude tak do skonání světa. A poněvadž člověk je článkem v tom řetězu tvorstva, platí také pro něj zákony, které jsou nezměnitelné, s nimiž nemožno se smlouvat a které veškeré volnosti a falešnému pokroku se vysmívají.

Je to všem vám známé »desatero«, jež Bůh slavně za hřmění a blesku prohlásil na hoře Sinaj.

Člověk ve své pýše nazval zákony ty poutem, okovy, jež prý musí zničit, přetrhat, ale trhaje pouta ona, trhá často i srdce své, ničí spokojenost a blahobyt, ano často i zhasíná svíci svého života.

Jel jsem kdysi na kole od Železnice k Jičínu a pod kopcem křísili napolo zabitého cyklistu. Jel jsem tudy asi po roce, a pod kopcem ležel rozbitý vůz, zabitý kůň a zraněný člověk. A přece na kopci byl veliký varovný nápis: »Pozor!« Oni však pozor nedali a zavinili tak své neštěstí. A tak je tomu i na té cestě životem. Do skonání světa onomu zaslíbení Hospodinovu: »abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi«, bude předcházeti neúprosná podmínka: »Zachovávej přikázání!«

A my jsme v mladické lehkomyslnosti tak často je přestoupili, tak často hřešili — nuže aspoň nyní, kdy jest čas příhodný a den spasení, pokorně volejme: »Poklesků mládí mého a neznalosti mé, Hospodine, nevzpomínej!« Amen.

II. David muž.

Začali jsme dobu svatopostní rozjímáním o Davidovi a předešle promluvili jsme o jeho mládí. »Pásl stáda otce svého,« tak o něm praví Písmo sv. a z toho vzali jsme si naučení, že i my ten věk svého mládí máme považovati za přípravu života budoucího a proto snažiti se, abychom co možno nejvíce v době té se naučili, všecky mohutnosti a schopnosti duševní probudili a v rozkvět přivedli.

Stojí to ovšem práce, často i přemáhání, ale napomíná nás moudrý Sirach: »Synu můj, od mladosti své přijímej učení, v díle jejím maličko popracuješ a až do stáří svého nalézati budeš moudrost.«

A jako David vedle práce bavil se hrou, i my máme a můžeme vyhledávati zábavy, ale ušlechtilé, která by skutečně ducha občerstvila a povznesla, ale ne takové, která by nás snižovala k nerozumným tvorům a tělo i duši hubila a ničila.

David, jak jsem již předešle pravil, povolán byl ke dvoru královu, aby svou hrou krále obveseloval. Praví pak dále Písmo svaté, že Saul Davida zamiloval si velmi a učiněn jest jeho oděncem neb služebníkem a dorůstá let mužných.

Pojednání.

Několik let trávil David při dvoře královském, až přišli nepřátelé a Saul s vojskem israelským vytáhl do pole.

K vojsku povoláni byli tři starší bratři Davidovi a on sám se navrátil domů a pásl opět stáda otce svého v Betlemě. Hle, David, královský dvořenín, virtuos a oděnec, odkládá šat dvořenína a zase obléká se v roucho pastýřské a pomáhá při práci svému otci. Jak krásným jest nám zde příkladem!

Dorostl zatím let mužných a přece poslušen otce svého pracuje spokojeně ve svém povolání a nic se nehanbí a nestydí za to, že harfu vyměnil zase za hůl pastýřskou, ano na rozkaz otcův béře deset chlebů a jiné potraviny a donáší do ležení bratřím svým.

Jak docela jinak jest mezi námi! Rodiče dali vzdělat syna svého neb dceru svou, poslali dítě své do ciziny, aby se práci naučilo neb v práci zdokonalilo, a jak často to dítě pak za nižší práci se doma stydí, »nechce pást stádo otce svého«, nechce v práci mu pomáhati, ano rozum svůj často staví nad zkušenost a moudrost otce svého.

A tak vzdělání, které mělo ducha jeho zušlechtit, naplnilo jej pýchou, že se za svůj stav stydí, nad svůj stav vynáší, stavem, v němž byl zrozen, pohrdá a domnívá se býti stvořen a určen k vyšším cílům. A tak v srdci jeho klíčí a vzrůstá símě nespokojenosti. Nespokojen jest dělník, nespokojen jest řemeslník, nespokojen jest rolník, nespokojen úředník, zkrátka nespokojen každý a každý jinému stav jeho závidí, jen svůj stav haní a tupí.

Ovšem bylo by nejlépe, aby každý mohl si voliti stav svůj podle svých schopností, podle své chuti, ale to jest nemožno a snad by ani pak nebylo lépe. Má každý stav své obtíže, své nepříjemnosti, a chce-li kdo vyniknouti, může vyniknouti ve stavu každém, ale k tomu je třeba nejen schopnosti, ale i vytrvalosti, práce, šetrnosti, skromnosti, poctivosti, a právě těch vlastností se dnes mnohým lidem nedostává.

A tak mnohý člověk při velikých schopnostech a všestranné dovednosti často bídně živoří, protože práci svou zanedbává, kdežto člověk schopností prostředních, ale jinak pilný, přičinlivý a šetrný domůže se slušného blahobytu.

»Dejte mi tolik, co se v té nejmenší domácnosti často zbytečně vydá,« praví jeden státník, »a já každému dělníku postavím pěkný domek a ještě mu odevzdám slušnou rentu pro stáří.«

Nuže, pracujme každý rád ve svém stavu a povolání, zvláště v té době, kdy dospěli jsme let mužných. »Vždy sluší, dospěješ li k cíli, tvé dlani mozol, vráska skráním; jeť sabath proto drah a milý, že trud před ním je a trud za ním.« (Vrchlický.)

Přichází mužný David do ležení vojenského a slyší, kterak obr Goliáš haní vojsko Israelských, a rouhá se samému Bohu jejich. Zahořelo spravedlivým hněvem srdce Davidovo a hned byl rozhodnut. Vstupuje před krále a praví: »Já, služebník tvůj, půjdu a budu se bíti s Filištínským tímto.« — a vy znáte výsledek nerovného souboje. Goliáš obr, pln pýchy, zlořečí Davidovi a posměch si činí ze slabšího protivníka, však David, spoléhaje na pomoc Hospodinovu, kráčí klidně, ozbrojen pouze prakem svým a holí pastýřskou, a přemáhá obra Goliáše, vlastním jeho mečem stíná mu hlavu, nepřátelé dávají se na útěk — a Davida zatím oslavují písněmi a pro statečnost jeho za deset tisíc mužů jej počítají.

Drazí v Kristu! Kolem nás také nyní zuří boj; jako tehdy povstali nepřátelé proti národu israelskému, tak nyní staví se nepřátelé proti nám, vyznavačům Kristovým. Ta víra, to naše svaté náboženství, za které božský Spasitel v mukách nesmírných na kříži dokrvácel, za které nepřehledné zástupy svatých a světic jeho radostně obětovaly životy své, to naše náboženství má býti vyrváno ze srdcí věřících a nahrazeno pustou nevěrou. A jako onen obr Goliáš, tak i dnes kde kdo tupí a haní nám náš poklad nejdražší, naši sv. víru, v posměch uvádějí ten nejdražší odkaz Kristův.

A naši mužové? Praví o nich Písmo sv.: »Slyše pak Saul a všickni Israelští řeči takové Filištínského ztrnuli a báli se velmi.«

Ano, naši mužové také ztrnuli, také se bojí, ano hůř jednají naši mužové, mužové pravím, oni z bázně a strachu před lecjakým Filištínem zbaběle prchají do tábora nepřátel, zahazují zbraň, zrazujíce Krista, a zítra — ach zítra již vycházejí sami s oním Filištínem a sami se Kristu rouhají a sami se chlubí, jak zhaněli a potupili jeho věrné vyznavače. A čím omlouvají tuto svou zradu,

toto své zbabělé jednání? »Prosím, já mám jiný názor světový, mne osvítila věda.« Tak?

Asi před rokem stál před soudem v Praze jistý občan. Měl přísahati jako svědek. »Já přísahat nebudu,« odpověděl. Na to státní návladní: »Jestli pan svědek věří v Boha, tedy přísahat!« »Nevěřím v Boha.« »Ale, pane svědku, jakým způsobem jste došel toho poznání?« zní další mírná otázka, »Dlouholetými studiemi,« zní chlubná odpověď. »Ale vždyť velicí mužové jako Gladstone, Newton, Pasteur, Virchov, Palacký, Rieger byli věřící, ba dokonce i p. Masaryk hledá Boha! Čím račte být?« »Prosím, švec!«

Zde máte pěkný, soudně dokázaný obrázek úžasné lehkomyslnosti v nejvážnějších a nejhlubších otázkách životních. Ty »dlouholeté studie«, to jest několik štvavých brožurek, které takový muž přečetl, nějaký novinářský článek, a k tomu historický klep z nějakého románu, a »přesvědčení« takového muže, jeho »světový názor« jest hotov.

Aby se naučil řemeslu, potřeboval aspoň tři léta, a zdokonalovati se v něm musí po celý život, ale s názorem světovým a se svou vírou jest hotov hned. Spisovatel Vrchlický v jedné ze svých básní (Noční zábavy: Twardovski) klade tato slova v ústa ďábla: »Co lidem pravda? To, co se vám líbí, co vám lahodí. Každý si udělá svou pravdu a ta jest jeho Bohem. Záleží na tom, jak se kdo dívá na svět. Svýma očima nevidíš mnoho, máš vždy potřebu brejlí. Můžeš si vždycky volit jak sám chceš. Jedny jsou ze skla růžového a zmenšují ve všem nepříjemnou stranu, můžeš být šťasten s nimi. Druhé jsou ze skla tmavého a zvětšují, co prvé zmenšují; můžeš být s nimi také šťasten, jsi-li egoista. Moudrým však nebudeš.«

Veliká chyba mnohých mužů jest, že neužívají svých vlastních zdravých očí, to jest, že sami buď velmi málo nebo skoro nic nepřemýšlejí, ale podle toho, jaké brejle si nastrčili, to jest, na jaké listy a časopisy sobě zvykli, tak se na svět dívají a o důsledcích a koncích svého jednání dále nepátrají. A tak jednají nejen lidé prostí, ale často i lidé intelligentní, vzdělaní. Oni si nikdy nepoloží otázku, proč žid nebo protestant netupí svou víru, nehanobí veřejně své rabíny a pastory, proč jen já, katolík, mám se zříci své víry, té víry, která zachránila starý svět před úpadkem a stala se lidstvu požehnáním?

Jaký div, že ten obr Goliáš, to jest nepřátelé naší sv. víry stávají se vždy smělejšími a vždy hrubším a nestoudnějším posměchem naše statky nejdražší hanobí a zlehčují, když vidí, jak katolíci strachem a bázní se schovávají a za své náboženské povinnosti se stydí.

Muži křesťanský, jsi mužem? Chceš býti opravdu mužem? Muži však především sluší moudrost a statečnost! Probuď se ze své ztrnulosti, zahloubej se v to krasné a vznešené učení svého náboženství a uvaž, co praví Šalomoun v Knize přísloví: »Kdo chodí přímou cestou a bojí se Boha, (pohrzen) posmíván bývá

od toho, který kráčí cestou zlopověstnou.« Či snad i ty půjdeš tou cestou zlopověstnou? Zajisté nikoli, nuže tedy vzhůru za Davidem, a zajisté brzy přemůžeš Goliáše nevěry— i jeho pomocníky a Bůh, který bude s tebou, dá ti nalézti pravdu a dojíti vítězství!

David oslavován jsa za hrdinský skutek svůj od lidí, upadl v nemilost krále Saula. Záviděl mu skvělého vítězství a závist až tam dohnala Saula, že po dvakráte mrštil kopím po Davidovi, a když David zdráv vyvázl a v horách se skrýval, s třemi tisíci muži vybranými Davida stíhal a honil, chtěje ho usmrtiti.

David však, jak dí Písmo sv., na všech cestách opatrně si počínal, a Bůh byl s ním. Po dvakráte měl David nepřítele svého Saula v moci své. Jednou v jeskyni, kde byl uschován a kam Saul vešel — po druhé vplížil se večer do stanu Saulova, ale vzal jenom číši jeho a kopí na důkaz, že v moci jeho byl, ale zlého mu neučinil. Tuto velikomyslnost a velikodušnost Davidovu velebí sv. Jan Zlatoústý a praví, že větší bylo toto vítězství Davidovo, než ono nad Goliášem. Také sám Saul to uznal a slyše, v jakém nebezpečí byl, plakal a řekl Davidovi: »Spravedlivější jsi ty nežli já, neboť odplatil's mi dobrým, já pak tobě zlým jsem odplácel. Ale Hospodin odplatiž tobě dobrým za to, co jsi dnes učinil.« (I. Král. 24, 18.)

A Bůh skutečně mu odplatil, povýšiv ho na trůn královský.

Drazí přátelé, jak krásný tu příklad a zároveň odměna té nejkrásnější ctnosti muže — velikodušnosti a velikomyslnosti.

Ale jak bolno, jak smutno člověku, když vidí, jak málo mužů ctností tou se může honositi. Místo ní všude závist a sobectví a nenávist, půtky, různice a vzdory, a proto tak málo božího požehnání.

A proč to všecko? Proč ten úporný zápas rozrušující klidné dříve domácnosti, obce, národy? Či snad je to zápas a boj o pravdu? Ach nikoliv, celý ten zápas vede se vlastně jen o ty různé brejle, jakými se lidé na svět dívají — či jak lidé říkají o zásady a náhledy, ač by docela klidně každý mohl se dívati na svět svým vlastním okem, ale tu jeden druhému mocí a násilím trhá jeho a nastrkuje svoje brejle, své názory, svá domnění, své výmysly, a pravda při tom obyčejně spláče A tak často nevidíme na mužích mužného nic než ten vous nebo bílý vlas, ale v jednání svém zůstávají nerozumnými, často i nezvedenými, někdy i škodolibými a vzdorovitými dětmi.

Muži však sluší především mužnost, pevnost, ráznost a šlechetnost povahy, zkrátka charakter. Ale vypěstovat charakter, k tomu jest zapotřebí především ovládnouti všecky své vášně a náruživosti a podříditi je vlastní vůli. Ale síla a důslednost vůle nepostačují ještě k vytvoření charakteru mravního, tu jest zapotřebí, aby táž vůle se vztahovala ke všem příkazům mravním, aby ta vůle byla dobrá, či aby byla vždycky schopna a volna činiti jen dobré a varovati se zlého.

Takového muže pak zdobí ctnosti, jež jmenujeme ctnostmi

základními, a ty jsou: opatrnost, spravedlnost, mírnost a statečnost. A protože k těmto ctnostem se druží a z nich takořka vyrůstají všecky ctnosti ostatní, stává se takový muž pevnou oporou své rodiny, chloubou obce, ozdobou národa.

Sv. apoštol Pavel v I. ep. ke Korintským kap. 13. verš 11. praví: »Když jsem byl dítě, mluvil jsem jako maličký, smýšlel jsem jako maličký, jednal jaem jako maličký. Když pak jsem učiněn mužem, odložil jsem, co bylo dětinského.«

Nuže, drazí v Kristu, snad i my ve svém jednání byli jsme někdy velikými dětmi, odložme tedy, co bylo malicherné a dětinské a buďme muži, muži opatrnými, spravedlivými a k nepřátelům velikomyslnými.

Očištěme duši svou upřímným pokáním, dokonalou lítostí, ať zaskví se zase tak, jako to bělostné roucho božského Spasitele při jeho proměnění. A jako tvář jeho zářila sluncem, tak ať s tváře naší září zase světlo milosti boží, získané zásluhami Krista ukřižovaného. Amen.

III. David král.

V řeči předešlé uvažovali jsme o mužném věku Davidově a pravil jsem, že každý muž má býti ozdoben základními ctnostmi, jež jsou: opatrnost, spravedlnost, mírnost a statečnost.

David pak projevil vůči nepříteli svému i velikomyslnost, nad níž sám nepřítel Saul užasnul a zaplakal řka: »Spravedlivější jsi ty nežli já; neboť odplatil's mi dobrým, já pak tobě zlým odplácel. Ale Hospodin odplatiž tobě dobrým za to, co jsi dnes učinil.«

A Bůh skutečně Davidovi odplatil, povýšiv ho na trůn královský. Vy znáte z biblické dějepravy příběh ten, Saul byv opuštěn od Boha, upadl v trudnomyslnost, a v boji proti Filištínským vida nezdar bitvy a jistou porážku, nalehl sám na meč svůj a těžce se zraniv byl dobit vojínem amalekitským. Se Saulem padli i tři synové jeho, mezi nimi i Jonathas, kterého David velmi miloval.

Plakal pak David nad smrtí Saula i Jonatha a v písni své volal: »Dcery jerusalemské plačte Saula, který tak mnohých dobýval vám kořistí.« (II. Král., 1. 21. 24.) »Ó hory Gelboe, ani rosa, ani déšť nepadejž na vás, neboť tam povržen jest štít udatných, štít Saulův, jako by nebyl pomazán olejem.«

Vojína amalekitského, jenž nadál se odměny za to, že dobil Saula a korunu jeho přinesl Davidovi, kázal potrestati smrtí.

Pak po úradě s Hospodinem šel David do Hebronu a tam pomazán byl na krále pokolení Judova.

Pojednání.

Nebyl klidným začátek panování Davidova, neboť různé pikle strojili synové a přívrženci Saulovi, jež konečně byly překonány.

I zde jeví se velikodušnost Davidova, neboť zrádce, kteří zabili Isbosetha, syna Saulova, kázal smrtí potrestati.

Jak dále praví Písmo sv. (II. Král. 5 4.): »Ve třiceti letech byl David, když počal kralovati, a kraloval čtyřicet let.«

Dobyl Sionu, kde postavil si dům a přenesl archu Hospodinovu na Sion. Sám kráčel v předu v čele průvodu, plesal a prozpěvoval chvalozpěvy a obětoval Hospodinu oběti zápalné.

Tak počal kralovati David.

Drazí v Kristu! Skoro každý muž, když dospěl let mužných, začíná toužiti po samostatnosti, zakládá si sám svou domácnost, a v té stává se vládcem, takořka králem. Třeba skrovný, chudý bývá ten jeho domov, maličké království, ale v tom domově svém jest a má býti svým pánem. Jak vládnouti má v domě svém, napomenutí mu dává Kniha moudrosti (6, 1.); »Lepší jest moudrost než síla, a muž opatrný nežli silný.« — »K vám tedy, králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti; neboť kteří spravedlivých věcí žádají, spravedlivě ospravedlněni budou (6, 10.) ... milujte tedy moudrost, abyste na věky kralovali.« (6, 22.)

Také své poddané má muž ve svém malém království, ve své domácnosti: je to především žena, často dítky, někdy i čeládka, služebníci.

Již v ráji, jak v Písmě sv. se dočítáme, pravil Hospodin: »Není dobré člověku býti samotnému, učiňmež mu pomocnici, podobnou jemu.« (Gen. 2, 18.) Stvořil mu za pomocnici Evu a posvětil tak svazek manželský. A jako David začav kralovati prozpěvoval píseň chvály Hospodinu před archou a jemu obětoval, tak i vy, katoličtí manželé, zde ve chrámu Páně byli jste přítomni oběti mše sv., a zde před oltářem složili jste přísahu, že spolu všecko buďto dobré nebo zlé a protivné až do smrti snášeti a trpěti budete. Tu před oltářem, před svatostánkem spojili jste ruce své za tím účelem, abyste společně v tom domově svém vládli, abyste to břímě života druh druhu ulehčili a ty strasti a a kříže, jež na každého člověka čekají, společně nesli. Úkolem muže jest práce. On má prací svou starati se o to své malé království, proto mu dal Bůh také více síly, mohutné plece a pevnou vůli. Žena jest více ministrem vnitra; ona obstarává a vede domácnost, a kde síla a práce muže nestačí, tam pomáhá dle svých slabších sil. V pokojné a klidné domácnosti muž odpočine sobě od práce, setře pot s čela svého, okřeje, osvěží a nabude nových sil, nové chuti ku práci.

Ale, drazí v Kristu, jak často se stává, že jeden neb druhý z manželů doufal v domově svém nalézti lásku, o níž sv. apoštol Pavel praví, že je trpělivá, dobrotivá, nečiní nešlechetně, nevypíná se, není ctižádostivá, neraduje se z nepravosti, ale všecko snáší, všemu věří, všeho se naděje, všeho trpělivě čeká, zatím však místo lásky nalezne srdce kamenné, ne laskavého manžela, moudrého vládce, ale tyrana, před jehož hněvem vše se chvěje.

Žena vdala se, doufajíc nalézti v muži svém ochránce, živitele, jemu, jeho správě svěřila svůj majetek, ale muž majetek

ten promarnil a práci se vyhýbá, a ubohé ženě připadne pak těžký úkol živiti nejen sebe a rodinu, ale i muže, a muž, jehož příroda sama obdařila větší silou a schopností ku práci, muž ten nestydí se dát se živit slabou rukou ženy a ujídat chleba dítkám.

Někdy však zapomíná povinností svých také žena. Muž se přičiňuje, v potu tváře chleba pro rodinu dobývá, oddechu sobě nepřeje, a přece práce jeho všecka jest marná, neboť žena nehospodyně vše promarní.

Nemá pro muže laskavého slova, nemá pro něj úsměvu, nemá proň útěchy a místo aby jemnou rukou stírala pot námahy s čela jeho, a uhlazovala na tvářích jeho vrásky starostí vyryté, starosti jeho jen množí, tak že konečně muž pod tíhou břemena svého klesá předčasně, překonán namáhavou prací, uštván. A nedivím se, když takový muž prchá od rodinného krbu, kde ho nic netěší, a stápí své starosti a strasti v nestřídmosti.

V Knize přísloví čteme: »Lepší jest kus chleba suchého s radostí, než dům plný (obětí) hodů se svárem.« (Přísl. 17, 1.)

A tam, kde v domácnosti je plno různic a svárů, řekněte, jak chcete vychovávat dítky? Neváží-li si muž ženy nebo naopak žena muže, neváží si děti obou a pak ač malé ještě, bývají špatnými a zpurnými poddanými, s nimiž ani otec, ani matka nic nesvedou. Proto muž i žena svorně mají se starat o vychování svých dítek a hlavně sami předcházeti dobrým příkladem.

Mnoho starostí, mnoho obětí vyžaduje jejich vychování, ale za to máte zase naději, že ve stáří budou vaší radostí, pýchou a snad i jedinou podporou. Není zajisté pohledu radostnějšího a šťastnějšího, jako když rodiče vidí kolem sebe dospělé zdárné dítky, které se navzájem v lásce k nim překonávají a předstihují. Pak zapomínají na všecky oběti, na všecky starosti.

Je-li větší to vaše království, ta vaše domácnost, pak nepostačí muž a žena sami ku práci, přibývá jim starostí a hledají někoho, kdo by v práci jim pomohl, najímají čeládku, béřou služku. Pak vláda hospodáře vztahuje se i na tyto nové poddané, i těmto má býti opatrným, moudrým a spravedlivým vládcem.

Však co tu právě bývá nářků na jedné straně na neposlušné, zpurné poddané, na druhé straně na nemilosrdné vladaře, tyrany. Vina bývá na obou stranách. Mnozí, majíce pracovati, konají svou práci nesvědomitě, nedbale, neboť nedostává se jim k tomu buď dovednosti nebo trpělivosti, nebo snad i dobré vůle, ale za to mají nadbytek výmluvnosti, lenivosti, prchlivosti a vzdoru.

Ale nesmí ani pán nebo paní domu zapomínati, že spravedlnost jest základem nejen velikých států, ale i království těch nejmenších, rodin. Není ovšem práce nic nečestného, pracovati musí každý, práce šlechtí, ale přece jen vždy jakýsi tísnivý dojem působí v duši slovo »služba«. Býti odkázán na cizí krb, cizí stůl, cizí krev, zkrátka býti cizí.

A skutečně! Aby služebník pracoval, aby nezmařil chvilky, aby ničeho neodcizil, na to se v domácnosti dohlíží, jak si však

vede v ohledu mravním, jestli se toulá, hříšné známosti zapřádá, jestli v té službě se zkazí, o to se nestará skoro nikdo, vždyť je to »cizí«. To slovo »cizí« musí zmizet, člověk ve službě musí se cítit doma, musí viděti v paní svou matku, v hospodáři svého otce, kteří i když kárají, činí tak s láskou a kteří stále pamatují, že i za tu duši sobě svěřenou jsou zodpovědni.

Kde však ve svém služebníku vidí pracovní stroj a zapomínají, že má také srdce a duši, že má cit pro právo, pro čest a spravedlnost, kde zní stále jen přísný rozkaz, ale neslyšeti ani jediného vlídného slova, tam ovšem se nepracuje s chutí a láskou, tam v srdci místo lásky se zahnízdí nepřátelství — zášť a vzdor.

Naříká se nyní všeobecně, že každý domáhá se jen svých práv, ale svých povinností znáti a plniti nechce.

Tak ovšem daleko bychom nedospěli, vždyť praví božský Spasitel: »Království proti sobě rozdělené spustne a dům na dům padne«, a tak stalo by se i v domácnostech, kde nedbá se pravé moudrosti a bázně boží.

Ubývá lásky k Bohu, ubývá také navzájem i lásky k bližnímu. Praví krásně sv. apoštol Jan ve své epištole I. 4, 20.: »Řekne-li kdo, že miluje Boha a nenávidí bratra svého, lhář jest. Neboť kdo nemiluje bratra svého, kterého vidí« — a dodejme si, který mu slouží — »kterak může milovati Boha, kterého nevidí?« A toto přikázání máme od Boha, aby, kdo miluje Boha, miloval i bratra svého.

Jsou mnohá odvětví práce, kterou by jednotlivec nemohl sám vykonati, nedostává se mu k tomu potřebných peněz na suroviny, strojů, neb i potřebného rozhledu. Jsou mnozí lidé, kteří sice pracovati umí, ale nedovedou, nebo nemohou výrobek svůj prodati, nedovedou si práci opatřiti, jsou mnohá odvětví průmyslu, jež nelze prováděti v malém, třeba k tomu více pracovníků, tak povstávají průmyslové závody, velkodílny, a co jsem řekl o poměru pánů k služebným, platí zajisté také o poměru dělníka ku pánu.

Dělník pracuje pro svého pána a ten zase obstarává mu práci a mzdu. Mnoho potu a námahy lpí na práci dělníka, za to zase starost a zodpovědnost tíží hlavu jejich pána. Jak často nepřátelsky stojí proti sobě, zdá se, že propast mezi nimi nelze překlenouti. — Ano, tam, kde vládne v srdci jenom chladné, vypočítavé sobectví, tam nemůže býti řeči o smíru, ale jest jedno kouzelné slovo, jež překlene propast každou, a to jest láska. Má-li však láska k bližnímu býti účinná, musí vycházeti z lásky k Bohu. Tam, kde v srdci jak pána tak i dělníka jest hluboko vryt obraz ukřižovaného Spasitele, ten symbol největší lásky, kde oba proniknuti jsou živou vírou a víru tu také osvědčují skutky, tam nikde neuslyšíte o utiskování, o zadržování mzdy dělníkům, tam neuslyšíte z úst dělníků slova kletby, ale požehnání.

Mají králové jako odznak moci a vlády své žezlo královské. Vy v domácnostech svých máte, neb aspoň máte mít, kříž, a tam, kde tímto znamením lásky se vládne, tam, kde veškeren

život vírou a učením Kristovým jest proniknut, tam, kde září skvělý příklad jeho pokory, trpělivosti, lásky a oběti, tam také všude jest pokoj, mír a požehnání.

Vím, mnohý stydí se za to žezlo, za ten symbol lásky, kříž, rád by vládnul »pokrokově«, zvláště když mu stále namlouvají, že náboženství se přežilo, že jest nepřítelem pokroku, a on přece by rád viděl své děti pokročilé, moderní, vzdělané!

Nedejte se klamati zevšednělou lživou frasí. Náboženství nebrání pokroku a mužové zbožní proto přece byli velikými učenci i umělci. O dějepisci našem, slovutném Tomkovi, vypravují se až dojemné příklady zbožnosti, a přečtěte si závěť, kterou napsal vynikající český herec, ozdoba Národního divadla, Jakub Vojta Slukov. Píše v ní doslovně: »Bůh milostivý popřej Ti, má dobrá, šlechetná ženo, síly, abys trpělivě snášela svůj osud a bez velikých útrap žila s mými drahými dětmi počestný život! Poslední má prosba k Tobě, nade vše milovaná ženo, jest, abys děti naše vychovala v bázni boží za řádné křesťany, v lásce k trpící naší vlasti, v úctě a lásce k našemu drahému národu. Nauč je znát a plnit povinnosti! S Bohem, má drahá, šlechetná, nade vše milovaná ženo! Ty vznešená, vzácná duše, buď klidná, vždyť se zase shledáme! — Bůh milostivý všecky Vás posiňuj a ochraňuj! Bůh Vám požehnej! Pohřeb můj budiž prostý, bez nádhery, po občansku křesťanský!«

Tak loučí se se ženou a dětmi vynikající český herec. Drazí, nezdá se vám, že tato krásná, tklivá slova umělce mnohého manžela a otce zahanbují? Byl's také tak dobrým a něžným mužem, tak starostlivým a svědomitým otcem? Byl jsi laskavým a dobrým hospodářem, milosrdným a spravedlivým pánem? Bůh svěřil ti vladařství ve své vlastní domácnosti, jsi jejím králem! Až zazní hlas jeho: »Vydej počet z vladařství svého, nebo již nebudeš moci vládnouti«, hlas, který tě povolá na věčnost, budeš moci také s tak klidným svědomím předstoupiti před trůn svého Soudce? Nuže, přemýšlej, zpytuj, jak konal jsi své povinnosti a vydej počet ze svého vladařství tam u zpovědnice, dříve než Král králů před svůj soud tě povolá, abys zasloužil jednou pochvaly z úst jeho: »To dobře, služebníče věrný, že's nad málem byl věrný, nad mnohem ustanovím tebe, vejdi v radost Pána svého.« Amen.

IV. Davidův hřích.

V létě vídáme skoro denně, kterak větérek travičkou pohrává; tu stéb o ohne, třtinu nalomí, tam list neb větévku oderve, ale to jest nám tak všední, že si toho skoro ani nepovšimneme. Teprve když staletý dub se z kořenů vyvrátí, když mohutné buky před zrakem naším jako třísky láme a v těch pohorských lesích celé široké průseky zvrací, staneme zaraženi, v obdivu a úžasu, jaká to síla obrovská dříme v tom klidném dříve vánku.

A tak jest i v životě lidí. Vidíme denně hřešící lidi, slyšíme o různých a různých nepravostech; když však klesne muž, jehož všichni jako člověka řádného a poctivého v úctě měli a ctnostem jeho se obdivovali, pak v prvém okamžiku netroufáme si tomu ani uvěřiti. A když konečně vina prokázána, stojíme ztrnulí, zaraženi a mimovolně tážeme se, jaká asi pohnutka, jaká příčina byla jeho zlého činu, jaká as síla mocná přemohla a zlomila železnou vůli a duševní sílu tohoto člověka? A jak nemám také i já státi zaražen dnes, když mluviti mám k vám, nejmilejší o pádu a velikém, těžkém pádu Davidově?

Pojednání.

Vylíčil jsem vám jeho krásné slibné mládí, jeho věk mužný, plný síly, odhodlání a velikomyslnosti, počátek království jeho, a ten muž, který sám na počátku žalmů svých tak krásně praví: »Blahoslavený muž, který nechodí po radě bezbožných a na cestě hříšníků nestojí« (Zalm I. verš 1.), ten muž že by byl mohl klesnouti?

Bohužel, hrozně, hluboce klesl, až k zločinům nejsprostším, jak nám to dosvědčuje Písmo sv., dopustil se totiž cizoložství a vraždy.

A jak mohl až tak daleko zajít s cesty spravedlnosti? Jsou to i mocné páky a síly, které vyšinují a strhují člověka s cesty dobra a ctnosti: žádost těla, žádost očí a pýcha života.

Písmo sv. praví: »Pýcha předchází pád a před pádem povyšuje se srdce člověka.« Také David zpyšněl, když rozšířil království své, a v pýše své rozkázal, aby sečten byl lid, aby honositi se mohl svou velikou válečnou mocí; napočteno bylo třináctkrát sto tisíc mužů silných a bojovných. (II. Král. 24, 9)

Bůh však potrestal pýchu Davidovu; zemřelo morem ve třech dnech na sedmdesát tisíc mužů.

K pýše připojila se ještě žádost očí. Procházel se David na střeše domu svého a nešťastný David pohlédl do dvora sousedního, kde právě myla se Bethsabé, manželka Uriáše Hethejského. Jediný pohled na krásu ženy, a roznítil v srdci Davidově požár žádostivosti a žár ten potlačil rozum i všecku rozvahu, překonal vůli muže dříve tak statečného, a ten, jenž nebál se obra Goliáše, klesl přemožen chlípnou žádostí až na cizoložníka. Ale ne nadarmo počítáme smilství ke hříchům hlavním, z nichž každý stává se semeništěm a hlavou hříchů nových. Bethsabé odešla, poddavši se králi, do domu svého, a David přemýšlí, jak by zatajil, zakryl čin svůj a možné jeho následky. Když není možno lstí a úskokem oklamati Uriáše, konečně David, ten David, jenž byl tak velikomyslným dříve i vůči svému nepříteli, ten David, který po dvakrát ušetřil Saula, dává rozkaz, aby Uriáš Hethejský byl postaven v nejprudší seč a tak padl. Nešťastný rozkaz také vykonán.

Drazí v Kristu, na pádu Davidově vidíme, že často není mnoho zapotřebí, jediný nestřežený pohled, jediný nestřežený

okamžik rozpoutá žádost tělesnou, a může se státi příčinou celé řady zločinů. Jaké opatrnosti tedy třeba, jaké síly duševní, jakého sebezapření! Latiníci říkali: »Principiis obsta, sero medicina paratus«, to jest: Počátkům se braň, v zárodku hleď zlo potlačiti, nebo pak pozdě sháněti lék. U pramene řeku rukou zastavíš, dále však již trhá a rve břehy a ničí spokojené dříve dědiny. — Jiskru zašlápneš, když však v požár jest rozdmychána, stává se dravým živlem, jenž nešetří ani majetku ani života, a jenž jen násilím a mocí se dá upoutat a obmezit. A tak jest i s tělesnou žádostí a vášní; a Bohu žel, zatím co lidé oheň ve svých krbech s největší péčí a starostlivostí opatrují a proti požáru se zabezpečiti hledí, jest celá spousta lidí, kteří ten plamen zlé žádostivosti v srdcích lidstva stále rozdmychují a rozpoutávají. Neboť co jiného jest ono stálé líčení manželské nevěry, jak nám je podávají spisovatelé na divadlech, v různých románech a básních?

Jen vezměte do ruky mnohé a mnohé z těch knih a naleznete v nich až na malé výjimky jen líčení nejhorších lidských vášní a chtíčů a nemravnosti, která povyšována bývá za ctnost a jako sladký jed vniká do duše, a otravujíc ji, strhuje do bahna neřestí.

Kdyby tak možno bylo spočítati všecky ty, jež zlý příklad, slovo, obraz neb kniha připravily o pokoj, o čistotu srdce a ráj zde na zemi, a život jejich, ovšem že zcela bez vlastní spoluviny proměnili jim v poloviční peklo, věru, že bychom se zhrozili.

V tom právě vězí veliké nebezpečí takových knih, že krásnými, svůdnými barvami líčí hřích, ale zamlčují jeho důsledky, které bývají jak pro jednotlivce, tak pro celé rodiny hrůzné, ničíce pokoj a klid a štěstí jejich a zanechávají za sebou rozvrat a zoufalství.

Pohlédněme jen na následky Davidova hříchu a zhrozíme se, jak trestán byl hřích ten v celé rodině. Amon, syn Davidův, zahořel hříšnou láskou k sestře Thamaře a vlákav ji do stanu, znásilnil; za to pak zabit byl od bratra Thamařina, Absolona. David sám prchá před zamilovaným synem svým Absolonem, když tento, nemoha se dočkati smrti otcovy, prohlásil se králem v Hebronu. Zvítězilo sice vojsko Davidovo, ale za to zabit byl Absolon, jehož smrt otec hořce oplakával. Je těžko, ano nemožno vylíčiti vám celý ten hrůzný obraz a následek hříchu. Tak bývá všude. Kde spáchán byl hřích, jedna kletba stíhá druhou a následek, sváry, různice, zneuctění posvátných dříve krbů — ano i vraždy.

A rcete sami, není tomu skutečně tak? Veliký rozruch před několika roky způsobila vražda, jež stala se v okolí Jičína a projednávána pak byla před tamní porotou. Muž všeobecně vážený, starosta obce, člen okresního výboru, zámožný rolník, stál před soudem jako vrah vlastní své ženy. A proč ji zavraždil? Čím se provinila? Ničím, byla to žena vzorná a šlechetná, ale muž její, jako kdysi král David, neostříhal očí svých, zapomněl na výstrahu božského Spasitele, že kdo by jen pohleděl na ženu cizí,

aby ji požádal, již cizoloží v srdci svém a tak tělesná žádost a a touha po ženě cizí, lehkovážné, lehkomyslné a záletné tak ho zaslepila, že k vůli ní stal se vrahem své vlastní dobré ženy. Bylo to právě na den Všech svatých; všichni domácí odešli na hřbitov a hospodyně sama se doma modlila z knížek modlitby za zemřelé a netušila, že je to její modlitba poslední. Třeskla rána a mrtva skácela se k zemi. Hrozný byl pláč a nářek dítek nad mrtvolou matky; jaký nářek, když otce spoutaného odváděli do vězení!

Drazí v Kristu, není takřka jednoho dne, aby nám nepřinesl zprávu o podobných, snad ještě hrůznějších případech. Ano, již ani malé nevinné děti nejsou bezpečny před zhýralostí zvrhlých mužů, ba jsou i případy, že nedospělí hoši dopouštějí se vražd z týchž nečistých úmyslů, a mezi zprávy ty jako na posměch zdravému rozumu zaznívá volání po větší ještě volnosti, po volné lásce, a volání to podporováno jest celou záplavou nemravných knih a co ještě horšího, nestoudných, vášeň a zlou žádost dráždících, smyslných obrazů.

Pro Bůh! Kam dospějeme? Vždyť před takovými směry varovali již pohanští mudrci a filosofové.

Tak Aristofanes praví: »..... takovou neřest jest dlužno básníku skrývat, ne vynášet a v divadle hráti; nebo jako jest učitel k tomu, aby chlapečky ve ctnosti cvičil, tak jsou básníci pro muže zralé.«

Jiný mudřec, Aristoteles, praví: »Jestliže před něčím, tedy musíme mládež, již jest stydlivosti nejvíce třeba, před každým zlým slovem chrániti. Kdo se proti tomu prohřešuje, pro toho není dostatečným trestem všeliký druh potupy veřejného zmrskání a vyhnání z vlasti.« Tak veliké jest prý jeho provinění.

Takový soud pronesl mudřec pohanský nad všemi těmi, kdo sami dávají a nechávají dávati pohoršení slovy, řečí, tím více tudíž nad těmi, kdož tak činí tiskem!

Opakuji, byl to mudřec pohanský, a když nyní svět zavrhuje učení Kristovo a posmívá se mu, snad tedy aspoň přísná slova tohoto pohanského mudrce pohnou mnohého k vážnému přemýšlení a přivedou k poznání, že kdo způsobem jakýmkoliv podkopává a podrývá mravnost, jest svých bližních, svého národa a své vlasti škůdcem; škůdcem pak největším nemravný umělec nemravný básník.

Posmívali se napomínání svých šlechetnějších mudrců Řekové a Římané a zřeknuvše se víry hověli volné lásce a mocní a slavní národové tito vyhynuli, vymřeli. Nezachránil jich ani hospodářský blahobyt, ani světovládná moc; nepomohly jim ohromné, v Římě nashromážděné, v osadách vydřené milliony majetku, neuchránila jich síla vojenská, jež vítězně překonávala cizí nevzdělané barbary, ba nic jim nepomohl ani veliký té doby pokrok ve vědách a uměních, ale zardousila je rozpoutaná žádost těla, stali se obětí své bezpříkladné nemravnosti.

Má to se společností naší dojíti také tak daleko? Nad troskami starého pohanského světa zazářil kříž a povstalo nové po-

kolení, žijící v zapírání žádostí tělesných a v odříkání. Učením Kristovým posvěcen sňatek manželský a tak chráněna čest domácnosti a rodin, a do srdcí vrátil se zase klid, spokojenost, štěstí.

I my honosíme se jménem křesťanů; važme si proto toho svého náboženství, jež ukázalo v sobě sílu, že dovede obroditi a obrátiti svět a ze slabých lidí vytvořiti pevné, statečné a neohrožené mučedníky, kteří raději volili smrt, nežli by svolili ke hříchu. Toužíte-li po spokojeném, klidném žití a tichém štěstí rodinném, nezapomínejte přísahy věrnosti, vy otcové a matky, a chraňte, chraňte dítky své před otravným dechem nečistých žádostí a kdybyste nic jiného jim nezanechali, již tím pojistíte jejich vezdejší štěstí.

Do každého srdce vdechl Bůh jiskru lásky a láska, jak víte, bývá vyobrazována jako srdce hořící. Ostříhejte tedy ten svatý, čistý plamen v srdci svém tak bedlivě, jak bedlivě střežíte oheň ve svých krbech, a pak bude plaménkem, který teplem svým blaží a obšťastňuje vaše domácnosti.

Chraňte se však, aby nevybuchla v požár zlé žádostivosti, jež šťastné domácnosti ničí a zanechává za sebou jen smutné trosky a pochmurná spáleniště.

Na obraze Maxově viděl jsem, jak mudřec váží na vážkách srdce a mozek, miska se srdcem klesá, převažuje rozum. Chraňte se, aby láska nepřekonala rozum a vůli vaši, ale rozumem ovládejte zlé žádosti a v dobách největšího pokušení obracejte se k té nejsvětější Panně, o níž platí zlatá slova moudrého Siracha: »Já jsem matka krásného milování a bázně a poznání a svaté naděje. Ve mně jest všeliká milost cesty a pravdy, ve mně všeliká naděje života a ctnosti — — Kdo poslouchá mne, nebude zahanben, a kteří pracují se mnou, nebudou hřešiti, ale život věčný míti budou!« Amen.

V. Davidovo pokání.

Zhřešil Saul, neboť neuposlechl Hospodina, a neposlušnost svou nahraditi chtěl obětí. Postavil tu takřka vůli svou proti vůli Hospodinově a zavrhl ho Bůh. Odstoupil totiž Duch Páně od Saula a lomcoval jím duch zlý a přiváděl Saula v trudnomyslnost, která se stupňovala až v šílenost, a jak víte, skončil život svůj v zoufalství.

Hřešil, těžce hřešil David, ale hřích svůj smyl opravdovou lítostí a pokáním.

Sotva byl dokonán hřích Davidův, přichází prorok Nathan k Davidovi a řekl mu: »Dva muži byli ve městě jednom, jeden bohatý a jeden chudý. Bohatý měl ovec i volů mnoho, chudý pak neměl nic, kromě jedné ovce maličké, kterouž byl koupil a choval, kteráž odrostla při něm i dětech jeho, z chleba jeho jídajíc a byla mu jako dítě milá. Když pak nějaký pocestný přišel k bohatému, bylo mu líto vzíti z ovcí a z volů svých, aby při-

pravil hody pocestnému tomu, kterýž byl přišel k němu, i vzal ovci toho muže chudého a připravil pokrm muži, který byl přišel k němu.« I rozhněval se David na člověka toho náramně a řekl k Nathanovi: »Živť jest Hospodin, žeť hoden smrti muž, který to učinil! Ovci tu nahradí čtvernásob, proto že učinil věc tu.«

I řekl Nathan k Davidovi: »Ty jsi ten muž. Toto praví Hospodin: Já jsem tě pomazal na krále nad Israelem a vytrhl tebe z ruky nepřátel . . . Proč jsi tedy potupil slovo Hospodinovo, že's učinil zlé před obličejem jeho? Manželku Uriáše Hethejského pojal's sobě za ženu, jeho pak samého jsi zabil mečem Amonitských . . . Protož neodejde meč z domu tvého až do smrti . . . A toto praví Hospodin: Aj, já vzbudím proti tobě zlé z vlastního domu tvého a jako tys potupil dům cizí v skrytě, tak potupen bude dům tvůj před obličejem všeho Israele.« (II. Král. 12, 1.—13)

Slyše ta slova, hned vyznává David svou vinu a praví: »Zhřešil jsem Hospodinu«, a činí pokání.

Pojednání.

Vy drazí v Kristu znáte ta krásná slova, jimiž David v hluboké lítosti a pokoře oplakává hřích svůj: »Smiluj se nade mnou, Bože, podle velikého milosrdenství svého, a podle množství slitování svých zhlaď nepravost mou. Dokonale obmyj mne od nepravosti mé a od hříchu mého očisť mne. Nebo nepravost svou já poznávám a hřích můj proti mně jest vždycky.« (Žalm 50, 1.—6)

Tak volá David a dále prosí »Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a Ducha svatého neodnímej ode mne. Navrať mi radost spasení mého a duchem statečným utvrď mne!« (Žalm 50, 12 14.)

Prosí tedy, aby Bůh dal jemu zase srdce čisté, naději věčného spasení a posilnil milostí svou k přemáhání hříšné žádosti a slibuje: »I budu vyučovati nepravé cestám tvým a bezbožní obrátí se k tobě.«

A skutečně, svým pokáním, celým dalším životem učí nás král David, jak máme oplakávati hříchů svých a trpělivě snášeti následky a tresty za hříchy své.

Umírá dítě, jež porodila mu Bethsabé, manželka Uriášova. David pláče a v nejhlubší pokoře, v prachu země prosí o jeho uzdravení, ale smrt jeho snáší klidně, jako trest za hřích svůj.

Prchaje před vlastním synem Absolonem, kráčí David vzhůru k vrchu hory Olivetské, pláče, jda bosýma nohama a s hlavou na znamení smutku přikrytou. A když přišel David až do Bathurim, vyšel odtud muž z domu Saulova, jménem Semej, a házel kamením na Davida a zlořečil mu, volaje: »Vyjdi, vyjdi, muži krve a muži Belial (nešlechetníče)!«

Služebník Davidův praví: »I proč zlořečí tento pánu mému? Půjdu a setnu mu hlavu.« David odpovídá: »Nech ho, ať zlořečí,

nebo Hospodin přikázal mu, aby zlořečil Davidovi; snad popatří Hospodin na soužení mé a odplatí mi dobrým za zlořečení to.« A když po neblahém sečtení lidu dopustil Hospodin mor na Israele, tu David, jak dí Písmo svaté (II. Král. 24, 17.), když viděl anděla, an bije lid, řekl Hospodinu: »Já jsem ten, kterýž jsem zhřešil, já jsem nepravé věci učinil; (ale tito, jenž jsou jako ovce, co učinili?). Nechť se obrátí, prosím, ruka tvá raději proti mně a domu otce mého!«

Nuže, vidíte moji drazí, že David nejen svých hříchů litoval, ale také veřejně je vyznal a ochoten byl za ně snášeti trest, to jest: dosti činiti.

Drazí v Kristu! Probrali jsme v těch řečech postních takřka celý život lidský; mládí i věk mužný a různá ta úskalí a nebezpečí hříchu. Poznali jsme povinnosti dětí, rodičů i hospodářů, pánů i dělníků. Zpytujíce svědomí, snad našli jsme, že také tu a tam jsme proti nim se provinili, a s Davidem, byť jen v myšlenkách hřešili, nezbývá nám tedy, než s Davidem také hříchů svých litovati, pokorně a úplně se z nich vyznati a uloženému pokání ochotně se podrobiti.

Ale jak mnoho je těch, kteří po spáchaném hříchu, když bázeň a úzkost naplnila jejich srdce, od Boha pak tím více se vzdalují, nad milosrdenstvím božím zoufajíce.

Tak jako Saula, tak i je opustil Duch Páně, t. j. milost boží, a vždy víc a více upadají pak v moc ducha zlého a své hříchy hledí skrýti neb je omlouvají, a zapomínají, že v Písmě svatém čteme: »Kdož by skryl hříchy své, neobstojí . . .«

Ano, mnozí, žijíce ve hříších, ve stavu tom, místo aby se obrátili k Bohu, obracejí se v hněvu a zoufalství svém proti Bohu a v bázni a strachu před spravedlivým soudcem a před zaslouženým trestem Boha popírají a z jeho učení si posměch činí. Pošetilci, což jest možno, aby naše země zamýšlela nezávislou se učiniti na stálici slunci a jemu odporovati? Vždyť sotva se osa její k podzimu od slunce odkloní, mráz spálí každý květ a ničí každou bylinu. A tak jest i v srdci lidském, které se chce protiviti Bohu, které se chce »emancipovati« (vymknouti) z jeho moci, ba snad i zapříti jeho jsoucnost.

Goethe praví: »Jakým člověk jest, takovým jest i jeho bůh.«

Je-li člověk, jakým býti nemá, jest i jeho bůh, jakým býti nemá; avšak takový bůh není žádným Bohem. Je-li tedy člověk, jakým býti nemá, nemá Boha, nezná Boha, jest atheistou, neznabohem.

A je-li nyní mnoho mužů, kteří se staví na stranu nevěrců aneb aspoň se potácejí v pochybnostech, je to známkou, že není to v srdci jejich v pořádku, neboť ne rozum, ale srdce zlé, hříchem pokažené, bývá sídlem nevěry a pochybnosti. V Písmě svatém (v knize Sirach 19, 2.) čteme: »Víno a ženy činí odpadlcemi muže moudré a uvádějí trest na rozumné.« Ano a trestem tím jest duševní rozháranost a stálý neklid a nepokoj. Sám

neznaboh Bayle píše: »Skoro všichni, kteří v atheismu žijí, nemají žádné jistoty, ale toliko pochybují, aniž kdy jistoty dojdou.«

Ale proč mnohý, dříve dobrý katolík a řádný muž, stává se časem také neznabohem a ten pokoj a mír srdce vymění za onu nejistotu a neklid nevěry? Stává se to, když pomalu zapomněl, čemu se byl o víře katolické učil, když se dále ve víře své nevzdělává, ale za to čte jen vše proti víře. On se pak za své náboženské povinnosti nejprve stydí, pomalu začíná je opomíjeti úmyslně, vzdorně a důsledně. A když posléze sveden byl k nějaké nepravosti, kterou víra katolická zapovídá, když se prohřešil proti zákonu přirozenému a nadpřirozenému od Boha danému, a ve svém hříchu úmyslně a vědomě setrvá, pak odporovati bude brzy samému Bohu zákonodárci, a bude jej zamítati, aby udusil hlas svědomí. (Příkladů ze života hojnost.)

Pater de Ravignan, přišel-li k němu nějaký pán, aby se s ním hádal o víře, ukázal prostě na klekátko, aby se vyzpovídal. Marnou bývala omluva, že se nepřišel zpovídat, ale činit námitky o víře. »Jen si klekněte, však uvěříte,« zněla lakonická odpověď.

Víra totiž v hříšném životě jest jako jiskra pod popelem. Odstraňte popel, přidejte vhodného paliva a zase vzplane žár svaté víry a nebeská útěcha a jistota vrátí se do srdce, které rozhřešením se s Pánem Bohem smířilo.

Hle, Bůh, který k Davidovi hříšnému poslal proroka Nathana, i tebe volá hlasem svého Syna, volá tě ústy církve své, jež přikazuje v době velikonoční Svátost oltářní hodně, to jest po náležité zpovědi přijímati, vybízí tě k pokání hlasem svých služebníků kněží, vybízí tě příkladem dobrých a horlivých křesťanů, a snad i v tichu nočním, v bezesné, neklidné noci probouzí a volá tě hlas svědomí. Bude snad nadarmo volati k tobě žalmista Páně: »Jestliže dnes uslyšíte hlas Hospodinův, nezatvrzujte srdcí svých!« (Žalm 94, 8.)

»Rád bych,« povzdechne si mnohý, »ale tak dlouho jsem s tím již odkládal, ach, těžký hřích tíží duši mou, ne, nemohu se k tomu odhodlat a z hříchů se vyznati! . . .«

Příteli! Ve městě Sienně žil na počátku XIII. století muž, jménem Franko. Již před narozením jeho zdálo se matce, že porodila hroznou obludu, která jen znenáhla nabývala podoby lidské. A takový byl skutečně jeho život. Již jako chlapec páchal nepravosti, nad nimiž žalem puklo jeho matce srdce. Jako student, jako voják a konečně jako loupežný vrah vedl život, který těžko popsati. Až jednou, když v herně prohrál všecko i šaty své a s rouhavým pošklebkem dal v sázku i oči své, pocítil najednou v očích žár ohně a téměř slepý cítil se ode všech opuštěným vyvrhelem, jehož se všichni štítí jako zatracence. Tu teprve puklo kamenné, ledové srdce jeho, a rozum jeho počal uvažovati ohromnost spáchaných vin. Franko napřed vypořádal se s Bohem a jeho železná, milostí boží obrácená vůle dovedla to tak daleko, že stal se nyní daleko široko známým kajícníkem.

Nuže, drazí v Kristu, odložme falešný stud a nemístnou bázeň a složme účet ze života svého před Bohem, abychom zase nabyli pokoje a míru duše své. Či chceš s pokáním odkládati až na konec svého života, až nemoc se usadí v tvém těle, až smrt se skloní nad tvým lůžkem?

Ale což, když pak zase domácí budou odkládati a budou tě těšiti a říkati: »Vždyť ten a onen také měl onu nemoc a neumřel, pozdravil se«, ale neřeknou: »Ten a onen měl také onu nemoc a umřel?«

A když i dopřána ti bude ta milost a kněz stane u tvého lůžka, jak těžko to jde, kdo nikdy nebo zřídka jen se zpovídal! Stanou před zrakem tvým různé hříchy, tolik měl bys napraviti, nahraditi, ale nelze.

Před rokem snad mohl's to učiniti, nyní však, kdy smrtelný spánek se již dostavuje, na tváři ledový pot vystupuje a srdce v tlukotu ustává, pak již nedostává se ani času, ani klidu. Kněz spěchá, aby vykonal ještě, co se vykonati dá; poslední záchranou jest lítost upřímná, dokonalá. »Lituj!« Ale vždyť on nikdy v životě svém lítosti neucítil. »Plač nad hříchy svými!« Jak, těma očima, kterýma jsem dříve jen hříšnou žádost vzbuzoval? »Volej k Bohu za smilování!« Jak, tím jazykem, kterým jsem se jen rouhal, kterým jsem jiné pohoršoval? »Vzývej svaté o pomoc!« Neznal jsem jich. »Anděla Strážce.« Smál jsem se jeho ochraně. »Matku boží.« Rouhal jsem se jí.

»Pověz, potěš se, snad máš nějaké zásluhy, které mohou Boha usmířiti a zadržeti jeho trestající spravedlnost!« Zásluhy? Co lidí jsem podvedl, o čest připravil, a rozkoše a zábavy, jichž jsem užíval, toť špatné zásluhy. Ó mohl, mohl jsem se spasiti, Bůh mi domlouval hlasem mého svědomí, hlasem těch, kteří mne a duši mou opravdu milovali . . . pohrdl jsem vším a smál jsem se všem a nyní, smrti, počkej, ponech mi aspoň jeden rok, aspoň měsíc, den!

Což přicházím neočekávaně? Hle, často jsem tě napomínala: »Pamatuj, přijdu, až se toho nejméně nadeješ!« Nyní jest již pozdě; a což, kdybych byla přišla náhle? Proč jsi dříve na mne nepamatoval?

Chceš, aby byl takový konec tvého života? Zajisté nikoli! Vím, že jsou lidé, kteří vymýšlejí různé theorie, aby zakryli hřích, aby ho omluvili, aby jiné na bezcestí svedli, od pokání a lítosti odvrátili, ale pamatuj a dbej napomenutí moudrého Siracha: »Jednej jen s mužem nenábožným o svatosti, s nespravedlivým o spravedlnosti, s bezbožným o pobožnosti, s nepoctivým o počestnosti, těch nedbej v žádné radě! Ale muže svatého ustavičně se drž, kterého seznáš, že zachovává bázeň boží.«

Nedbej, že ten a onen velikonoční povinnosti své nedbá, ale pohleď na ten kříž Kristův a vzpomeň sobě, že tak Bůh i tebe miloval, že Syna svého pro spásu tvou na svět poslal, a tento z lásky k tobě poslední krůpěj krve po hrozném utrpení vycedil. Uposlechni hlasu sv. apoštola, jenž ve své ep. ke Kor. (5, 7.) nás

vybízí: »Bratří, vyčistěte starý kvas, abyste byli skropení nové, nebo Beránek náš obětován jest Kristus.« Vzpomeň na slova Davidova: »Obět Bohu příjemná jest duch zkormoucený, srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nezhrziž.« (Žalm 50., 19.)

Pak, pln zbožného nadšení, tichého štěstí a sladkého pokoje při sv. přijímání budeš radostně volati: »Duše Kristova, posvěť mne, tělo Kristovo, spasiž mne, krev Kristova, napoj mne, vodo z boku Kristova, obmyj mne, umučení Kristovo, posilni mne! Ó, dobrý Ježíši, uslyš mne, ve své svaté rány ukryj mne, a nedopusť, abych odloučil se od tebe! Před nepřítelem zlým chraň mne, v hodině smrti zavolej mne a rozkaž, ať jdu k tobě, abych se svatými tvými chválil tě na věky věkův.« Amen.

Sedm posledních slov Krista Pána na kříži.

Cyklus postních kázání.

Napsal **Vojtěch Černý.**

I.

»Tedy řekl Ježíš: Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí« (Luk. 23. 34.)

Vítej nám, čase svatopostní, ty dobo duševní sebranosti a sv. rozjímání, dobo, vzdálená všech hlučných radovánek světských, která nás z roztržitosti vyvádíš na horu Golgotu, kde stojí krví Bohočlověka zbarvený kříž, abys ukázala nám těžkost viny hříchu a velikost oběti, kterou vykoupení hříšného člověčenstva požadovalo! Takovými a podobnými slovy pozdravují a vítají tisícové a tisícové křesťanských duší nynější svatopostní čas.

Ó synové lidští, zastavte se aspoň v tomto svatopostním čase a pozorujte ve svatém úžasu muže bolesti na kříži!

Ježíš na kříži, ale v jakém stavu! Ruce a nohy probodnuty a na dřevo přibity, tak že krví z nich se prýštící zbarvena jest země i kříž. Ony ruce, které byly vždy připraveny k žehnání, které by i nyní blesky metati mohly k záhubě svých nepřátel, jsou probodnuty. A rovněž tak i svaté nohy, které tolik kroků ke spáse člověčenstva učinily, nyní na dřevo přibity. Přesvaté tělo, které na hoře Tábor nebeská velebnost objala a jemuž nepostačí ani čest všech andělů, obnaženo, potupeno a hanbou pokryto. Obličej, ve který sami andělé žádostivi jsou patřiti, hrozně a k nepoznání proměněn od potu, krve a nečistých slin. Hlava, pro kterou by žádná koruna světa dost skvostna a hodna nebyla, trnovou korunou korunována; oko tak přečasto slzami útrpnosti naplněné, v smrti jest zakaleno. Ústa, která tak často slova života mluvila, kterými zarmoucení potěšeni, unavení občerstveni a hříšníci obráceni bývali, tato ústa žízní vyschla. V pravdě Ježíš jest muž bolesti a na něho hodí se slova Isaiášova: »Ó vy všichni,

kteří jdete okolo, vizte a pozorujte, zdaž která bolest jest jako bolest má!«

A tak poslední slova předrahého Pána našeho chceme si, v Kristu shromáždění, zvoliti za látku k našemu svatopostnímu rozjímání. Stává se často, že děti za života rodičů nedbají jejich napomínání, mají-li však rodiče ubírati se s tohoto světa na věčnost a zavolají-li své dítky k smrtelné posteli a dávají jim napomínání, pak taková slova veliký učiní dojem na srdce sebe lehkomyslnější. Dlouho a dlouho po smrti rodičů slýcháváme: »To mně pravil můj otec, má matka na smrtelné posteli.« Tato slova mají tím větší význam, čím v bližším spojení s námi umírající stojí. A víte, drazí křesťané, kdo v nejbližším spojení s námi stojí? Kristus, muž bolesti, to jest a žádný jiný!

Za tou příčinou z neobsáhlé knihy života sedm posledních slov našeho umírajícího Spasitele učiníme předmětem našich svatopostních rozjímání a dnešního dne započneme s prvním slovem, které zní: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí.«

Ty ale, pro nás ukřižovaný Spasiteli, pohleď na nás tak milostivě, jako jsi na svou máti umírajícím okem pohleděl, abych, milostí tvou podporován, tak dojímavě mluviti mohl, jako to činí tvé svaté otevřené rány a umírající ústa tvá!

Pojednání.

Chceme-li, v Kristu shromáždění, první slovo Spasitelovo v celém jeho obsahu a důležitosti pochopiti, musíme pozornost naši upnouti zvláště na tři věci: předně za koho, za druhé zač a za třetí z jaké příčiny Pán Ježíš svého Otce nebeského těmito slovy prosil.

Především za koho prosil: Pohlížeje se svého tvrdého lože dolů, patřil vznešený trpitel a Spasitel náš na své katany a židovské kněze, kteří jemu se posmívali a z jeho hanebné smrti se těšili. Avšak Pán Ježíš, ten tichý Beránek, za všecko to stal se ještě jejich přímluvčím u svého nebeského Otce, on se modlil i za ty, kteří jej na kříž přibili. Totéž činil za ten lid, který prosil o propuštění Barabáše, který proti němu v nesmírných bolestech na kříži pnícímu rouhání a hrubé posměchy si dovoloval. Na všecky tyto, již by byli kletbu jeho zasloužili, hleděl okem útrpným vznešený slitovník a ústy umírajícími se za ně modlil.

Avšak i za tebe, duše křesťanská, prosil tenkráte Pán Ježíš svého nebeského Otce. Sv. apoštol Pavel praví, že křesťané těžkými hříchy Pána Ježíše znovu k smrti odsuzují a křižují, a proto i za tebe se Spasitel modlí. Děkuj se srdcem zkroušeným svému Vykupiteli za tuto velikou lásku a kajícími slzami oplakávej své hříchy, jimiž jej znova křižuješ! Blaze ti, jestliže tě tato přímluva umírajícího Spasitele pohne a hlubokou lítost nad spáchanými hříchy v tobě vzbudí.

»Otče, odpusť jim!« Tak volal nebeský slitovník s kříže; tedy za odpuštění prosil Pán a Spasitel náš Vševědoucí oko pa-

třilo již napřed ty hrozné soudy boží, které očekávají jeho nepřátele, poněvadž se proti němu i Otci prohřešili. On již předvídal ty smrtelné úzkosti, které na jejich duše jednou čekají v té době, až dle proroctví římské vojsko oblehne zdi jerusalemské, kde ani kámen na kameni zůstati neměl. On již napřed věděl, jak v těchto hrůzyplných dobách jejich svědomí, bohužel, pozdě procitlé, útěchu sice hledati bude, ale žádné nenajde. A když všecko toto božským svým zrakem přehlédal, za odvrácení toho všeho zlého prosil svého nebeského Otce.

Avšak, v Kristu shromáždění, měl-li Otec nebeský svému Synu prosbu vyplniti, musili židé dříve jíti do sebe a se polepšiti. Neboť, má li milosrdenství boží účinkovati, musí dříve jeho spravedlnosti zadost učiněno býti.

Duše křesťanská, obdivuj tuto nepochopitelnou lásku svého božského Spasitele k nepřátelům; ve svých největších bolestech stará se ještě o spasení nesmrtelných duší těch, kteří na to myslí, jak by jeho utrpení zvětšili a rozmnožili. A horlivost jeho je tak veliká, že dříve nežli promluvil na svou požehnanou matku, dříve než oslovil svého nejmilovanějšího učedníka, volá o odpuštění a smilování pro své protivníky.

Ano, on ani nečeká, až tito rouhači ústa svá zavřou a ve svém zlomyslném počínání ustanou, nýbrž dříve již pohybuje své nebeské rty, v modlitbě volaje k Otci svému: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí.«

A z jaké příčiny staví Pán Ježíš prosbu svou? On nepřipisuje hřích svých nepřátel jejich srdci jako spíše rozumu. A tak tomu též skutečně bylo. Kdyby byli katané, kteří Pána Ježíše ukřižovali, jej poznali, kdo jest, byli by se nikdy s takovou ochotou jeho ukřižování nepropůjčili; oni tedy hřešili nevědomostí, která tím více útrpnosti zasluhuje, poněvadž žili ve tmách a temnostech pohanství. Ovšem, že nevědomost tato u mnohých byla hrubá a zaviněná, avšak přece postačovala Vykupitelově lásce k vymluvení těžkosti a množství viny jejich.

Proto přece hlasem smilování volá: »Otče, odpusť jim«, jakoby řekl: Ach, Otče můj, nohy mé nejsou více svobodny, aby mohly jíti do chrámu; mé ruce jsou přibity na toto dřevo. Nemohu je sevříti a k tobě pozdvihnouti. Co však ještě mohu, prosím tebe, Otče můj, z celého srdce svého, odpusť, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.

Obraťme toto první slovo Spasitelovo k svému dalšímu poučení a vzdělání! Kdybychom my byli přítomni ukřižování Pána Ježíše, kdybychom jej my viděli na kříži tak nelidsky ztrýzněného a slyšeli ty posměchy a ta rouhání, jistě že bychom se diviti musili nevinně trpícímu Spasiteli, že ke všemu tomu mlčel. Avšak božský Spasitel činil ještě více; on odvrací svůj slzami zalitý zrak od svých tupitelů, pozdvihuje jej k nebi, otvírá své bledé, umírající rty a uprostřed divokého hluku nepřátel nechává slyšeti libý, tichý hlas: »Otče, odpusť jim, neb nevědí, co činí.« Otče, jenž se vždy milosrdným a shovívavým prokazuješ, jenž mne vždy

slyšíš, vyslyš mne! Viz na svého nejvyššího kněze, jenž se za lidstvo tobě obětuje!

Slyšíš, křesťane, slova odpouštějící lásky? Přistup blíže ke kříži, kdykoli v srdci svém mstu chováš! Jest snad tvůj soused, příbuzný neb spoluobčan tvým nepřítelem; ublížil snad tvé dobré pověsti, utrhal ti na cti, překazil ti snad tvé plány a úmysly? Nemáš žádného pokoje, zármutek tvůj nad tím jest veliký.

Ach, křesťane drahý, následuj radu sv. Augustina, pozdvihni zrak svůj na kříž a pozoruj tam umírajícího Vykupitele! Popatř na něj na kříži visícího, slyš hrozný křik židů, posměch fariseů, rouhání vojínů!

Kristus mohl své malomocné nepřátele potříti, mohl otevříti na ně hlubiny země, ale on toho nečiní, on za ně se modlí. Trpíš snad větší bezpráví nežli on?

Slyš modlícího se jej! Nevzpomínej, Otče, na bezpráví, jehož se proti mně dopustili, nevolám k tobě o pomstu, nýbrž o smilování! Vezmi si tedy, křesťane drahý, k srdci, co k tobě Spasitel volá: »Příklad zajisté jsem dal vám, abyste tak činili, jako jsem já činil.«

Ty, křesťane drahý, jsa žákem Vykupitelovým, nechtěl bys pro Ježíše ukřižovaného nepříteli odpustiti? Máš-li tedy nějakého nepřítele, nechoď, nevzdaluj se od kříže svého Vykupitele, dokud nevyjde z úst tvých slovo odpuštění!

První slovo Pána Ježíše na kříži káže nám nejenom smíření s našimi nepřáteli, ale ono naplňuje také útěchou naše srdce, stísněné vědomím spáchaných hříchů. Není strašnějšího stavu, v Kristu shromáždění, jako když u člověka dlouho potlačené svědomí konečně se probudí a jej obviňovati a zatracovati započne. A toto okamžení přijde jednou jistě a byť by člověk takový až do posledního okamžení své svědomí chlácholiti a potlačovati dovedl, smrti neujde přece nikdo.

Pro člověka každého přijde jednou čas, snad dříve, než se toho naděje, kde se u cíle svého vezdejšího octne. Neboť vládu přemocnou má smrt v tomto světě, jí neodolá nikdo. Pozorujeme-li tento svět, musíme vyznati, že jest on veliká hrozná kostnice, v nížto, co dnes žije, zítra umírá a práchniví; že jest on veliký, daleký hrob, který konečně všechen život pohltí. Hodiny, které tak často bijí, co jsou jiného nežli umíráček té hodiny, která právě nyní uplynula. A ohlédneme-li se kolem sebe, kde jsou ti všichni, kteří s námi zároveň na svět vstoupili a s námi snad i pod jednou střechou bydlili?

Mnozí, mnozí již nejsou mezi námi, smrt je povolala, jejich síla rozpadla se a prach, po kterém šlapáno, jest snad prach jejich zetlelosti. Náš život jest dlouhý boj se smrtí, který v hodině narození započne a posledním dechnutím našeho života skončí.

I my jednou musíme zvolati: Dokonáno jest. Ale jak jest dokonáno, ozve se svědomí? Jaký hlas uslyším z úst vševědoucího, spravedlivého soudce?

Ach, hlas: Vydej počet z vladařství svého, jaká byla věr-

nost tvá v plnění mých přikázání, komu jsi více sloužil, mně či světu a protivníku mému?

Ach, tomu okamžení neujde žádný z nás! Ó věř, pak budeš na všecko hleděti okem jiným, jinak budeš sebe a dílo života svého posuzovati, než se to obyčejně stává za dnů zdravých! Při smrti oko tvé, zakaleno smrtelným potem, uzří věci, jichž se zhrozí a jichž sobě prve nevšímalo; tu zmizí zdánlivé námitky, jimiž hříšníci své svědomí uspávají. Tu snad ti bude viděti hříchy v jich obrovské velikosti, jichž jsi se v životě jako nepatrných věcí se smíchem dopouštěl. Co může takového člověka na smrtelné posteli uchrániti před zoufáním? Právě upamatování se na první slovo Krista Pána na kříži. Ježíš, přítel hříšníků, žije posud, a jako jednou na kříži za své nepřátele o milost prosil, rovněž i nyní na trůně milosti přimlouvá se za hříšníka sebe většího. A měl by snad Otec nebeský oslyšeti prosbu svého milého Syna? Ach, ano, Bůh odpustí, zanechá li jenom hříšník zlé cesty a navrátí se upřímně k Bohu a ctnosti. Otec nebeský neodpustil všem, za něž se Pán Ježíš na kříži přimlouval, nýbrž jen těm, kteří své hříchy vyznali, jich litovali a za ně zadostučinili.

Vyplň, křesťane, ony podmínky, zvláště v tomto svatopostním čase, a pak netřeba se třásti pro spáchané hříchy! Přijmeš li hodně svátost pokání, zajisté že ti božský prostředník odpuštění vyprosí, bys jednou měl podílu na oné radosti, kterou nám tak draze vykoupil božský Spasitel náš. Amen.

II.

»Amen, pravím tobě: dnes budeš se mnou v ráji« (Luk. 23. 43.)

1. Tři kříže na jednom spatřuji místě, praví sv. Augustin, a na jednom z těchto křížů lotra, který k zachránění, na druhém lotra, který k zavržení má přijíti, uprostřed však Krista, který jednoho zachrání, druhého zavrhne.

Co může si býti podobnějšího jako tyto kříže a co může býti různějšího nad ty, již na nich visí? Onen uprostřed jest svatost a nevinnost sama, a přece, jak praví Isaiáš, počten jest mezi lotry; vrahové a loupežníci jsou ti, kteří vedle něho na kříži visí. Onen v levo i ve smrti zatvrzelým zůstává zlosynem, druhý v pravo, paprskem milosti boží proniknut, ke Kristu se obrací.

V hrozných bolestech visí oba vedle Spasitele, vidí, že není pomoci, že po málo hodinách stanou se kořistí ukrutné smrti. Mohlo by se mysliti, že v posledních okamžicích v nepravostech stráveného života půjdou do sebe; ale lotr na levici zůstává i v poslední hodině zatvrzelým. Jako řeka, když přestoupí břehy své a ven se řítí, tak hrnou se z úst tisíců rouhání a posměchy na Ježíše. Ale zlosyn na levici nemá soucitu ve své hrubé duši, nýbrž přizvukuje ještě jejich rouhání. Slyší slova rouhajících se nepřátel: »Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže«, rozpomíná se na

zázraky Ježíšovy, o nichž byl slyšel. A jako vede se zvířeti, které chytilo se do pasti: čím větší silou hledí se dostati ven, tím více se zaplétá, tak vedlo se tomuto nešťastnému vrahu, který, jsa svázán, jedinou svou zbraň, svůj zlý jazyk, proti onomu obrací, na němž jen božskou spatřuje tichost. »Jsi-li Kristus, pomoz sobě i nám,« to jsou ona hrozná slova, která pronáší černá duše nešťastného zlosyna.

Nevěra, zoufání, nenávist, nekajícnost, rouhání se Bohu bylyty poslední stopy, které po sobě zanechala jeho k soudu ubírající se duše jako znamení věčného zatracení. On potvrdil přísloví: Jaký život, taková smrt.

Na jeho hříšný život následovala i hříšná smrt. Nikdy nedbal na hlas svého svědomí a zcela se oddal chtíčům svých náruživostí a nekajícnost jevil ještě v posledním okamžiku před smrtí.

Kéž by častěji uvažována byla slova: Jaký život, taková i smrt! Kéž by uvažovali slova tato všichni křesťané, kteří za našich dnů vedou nekřesťanský život, kteří sv. svátostí se nezúčastní! Kéž by uvažovali, že i jejich život bude jednou příčinou nekřesťanské smrti! Kéž by slova tato uvážili i všichni ti, kteří Boha nehrozí se urážeti životem hříšným, kteří hoví náruživostem svého těla, kéž by pohlédli dnes na lotra na levici a uvážili, že pravdivá jsou slova: Jaký život, taková i smrt.

Lotra k strašlivému rouhání proti Spasiteli pohnulo to, že neobdržel od Pána to, čeho žádal.

I v tom rovnají se mu mnozí a mnozí, kteří, zklame-li je nějaký zisk časný, nejde li jim vše tak, jak si to sami přejí, hned proti Bohu reptají.

Lotra na kříži přiměl k rouhání příklad jiných. Ó jak mnozí až posud uvrženi bývají do hříchu a v propast věčné zkázy zlým příkladem a pohoršením jiných! Zvláště rodiče a představené upozorňuji na to, aby se uchránili dáti někomu pohoršení. »Běda,« volá Spasitel, »tomu, skrze koho pohoršení přichází« V Písmě svatém často nalézáme slovo »běda«, o fariseích, o Jidášovi, o nevěrcích a o těch konečně, kteří dávají pohoršení. Avšak nejen těm běda, kteří pohoršení dávají, ale i těm, kteří svésti se nechají pohoršením jiných, jak to ukazuje smrt nekajícího lotra.

2. Než, obraťme se od tohoto smutného obrazu lotra na levici k obrazu potěšitelnějšímu, k lotru na pravici! Dlouho pozoroval lotr na pravici mírnost a tichost trpícího Bohočlověka, jeho mlčelivost, jeho obličej, s něhož, ač přeměněn byl od potu krve a nečistých slin, přece nebeská zářila jemnost; on slyší jej modliti se za své nepřátele, kteří se mu ve smrtelných mukách posmívají. Světlo nebeské vnikne najednou do čiré tmy jeho srdce. Obrací se dříve na rouhajícího se spoludruha: »Ani ty se nebojíš, jenžto v témž odsouzení jsi? A my zajisté spravedlivě trpíme, ale tento nic zlého neučinil.« (Luk. 23. 40. 41) Jakoby říci chtěl: I ty se ani nyní nebojíš, kdy stojíš u brány věčnosti, a poněvadž rukoum tvým se nedostává dýky, upotřebuješ svého jazyka k po

ranění spravedlivého? My zajisté spravedlivě trpíme, neb jsme zločinci, ale tento jest nevinný a nic zlého neučinil.

Křesťané drazí, jaká to srdečná otevřenost! Jak srdečné to vyznání nevinnosti Ježíšovy a své vlastní viny!

On veřejně vyznává, že jest Ježíš nevinný, vůdcové lidu že jsou tudíž bezbožní, Pilát že jest nespravedlivý soudce a lid že nesmírnou vinu na sebe uvalil krví tohoto Nejvyššího. On vyznává to veřejně před obličejem svých nepřátel v době, kdy se báti mohl, že vztek lidu proti sobě popudí, že nanovo trestán a mučen bude; on hlasitě vyznává nevinnost Spasitelovu v době, kdy umlkli všichni jeho přátelé. Ale i také svou vinu vyznává; milostí boží osvícen, zří v hlubokosti svého svědomí všecky své nepravosti. S hrůzou pozoruje přestupky svého mládí, předhůzky svědomí, na které nedbal; vidí duše zavražděných, jak k trůnu Nejvyššího volají o pomstu On ví, že bezčetné jsou jeho hříchy, ale ví též, že ještě větší jest milosrdenství boží, a proto obrací se na Pána milosrdenství a volá: »Pane, rozpomeň se na mne, až přijdeš do království svého!«

Jaká víra a jaká důvěra jest v těchto slovech! Jak veliká víra v Ježíše; on jmenuje jej svým Pánem: »Pane, rozpomeň se na mne!« On věří v něho jako v krále a přiznává mu království, i jako v Boha věří v něho a volá k němu o smilování.

A kdo popíše jeho důvěru? On neočekává, že vysvobodí jej od časných muk, od smrti časné; jeho naděje vztahuje se na to, co jest věčného, od Krista očekává blaženost. Vědom si své nehodnosti, volá: »Vezmi mne do království!« Nahlíží, že jest nehoden, že musí dříve očištěn býti, a tomu rád se chce podrobiti. »Rozpomeň se,« jakoby řekl: Ač nevidím na hlavě tvé žádnou korunu, jen tento krvavý věnec z trní, ač nevidím žádného trůnu, kromě kříže, žádný purpur královský, kromě tvé krve, vím přece, že království tvé není z tohoto světa. Nesmím od tebe žádati království nebeské, neb to jsi slíbil chudým duchem, já však toužil po bohatství, násilí a loupeži. Ani tebe nesmím žádati, abych přijat byl za dítě boží, neb těmi jsou pokojní, já však byl pokoje nepřítel a jeho rušitel. O nic z toho všeho nemohu a nesmím prositi, jedno jest, oč prosím: Vzpomeň si na mne, až projdeš bránu města věčného, tenkráte, prosím, upamatuj se na nehodného sluhu, který vedle tebe trpěl na kříži; pamatuj na mne, Pane života, neb jsem vedle tebe zemřel! Ejhle, oko moje se již trhá, srdce mé se třese, síla mne opouští a v této bídě volám k tobě: Ó Pane, rozpomeň se na velikost svých slitování!

Tak vidíme lotra obráceného vydávati nejkrásnější ovoce pokání. On účinkovati nechává v sobě milost boží, vzbuzuje lítost a ošklivost nad hříchy. A s touto lítostí spojuje i pokoru: »My právem trpíme trest tento«; on vyznává také, co byl provinil, vyznává své hříchy, za něž smrt kříže zasloužil, a tu smrt rád jako pokání na sebe béře. Od tohoto okamžení počal býti obráceným kajícníkem a kříž, na němž trpěl, byl mu nástrojem jeho spasení.

Nic není, drazí křesťané, Bohu milejším, jako když zkroušeným srdcem hříšnost svoji vyznáváme. A kdož jest mezi námi bez hříchu?

A tak zhřešil-li jsi, křesťane drahý, musíš s lotrem na pravici se zkroušeným a pokorným srdcem vyznati hříchy své a před Bohem se pokořiti.

Vezmi si za příklad krále Davida, jenž slzami smáčel lože své, oplakávaje ve dne i v noci své hříchy, vezmi si za příklad publikána v chrámě, jenž s největší zkroušeností volal: »Bože, buď milostiv mně, hříšnému!«

Ó Pane, dej nám ducha pravé kajícnosti, ať hříchy své poznáme, v lítosti a zkroušenosti vyznáváme; pamatuj na nás a veď nás po cestě spravedlnosti!

3. Jako slunce pojednou osvětlí a oteplí zemi, když se mračna na obloze rozptýlila, rovněž tak osvítí a rozradostní slunce božské milosti srdce kajícníka, jakmile ustoupil chmurný mrak zaslepenosti od jeho duše. Prosba jde vzhůru a milosrdenství spouští se dolů. Sotva že ukončil lotr svou kající modlitbu, obrací již Pán nebe a země své nebeské oko k němu a praví: »Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.« Ve slovech těchto spočívá odpuštění hříchů i připověď věčné blaženosti. Jak mocný objevuje se tu Spasitel náš, jako ten, jenž má klíče Davidovy, jak praví sv. Jan ve svém Zjevení, který otvírá, aniž může kdo zavříti!

Pozoruj, duše křesťanská, tento první soud, jak praví svatý Augustin, který pronáší Syn boží se soudné stolice svého kříže! On se nacházel mezi dvěma lotry jako soudce jednoho i druhého. Jednoho z nich, jenž věřil a vyznával jeho božství, přijímá na milost, druhého, jenž má srdce zatvrzené, zavrhuje od sebe.

A tak se to až dosud opakuje v životě národů a v životě jednotlivců. Dva lotři s Kristem ukřižovaní naznačují, praví svatý Cyrill Alexandrinský, dva národy, které chtěl Kristus spojiti, aby ze židů a pohanů byl národ jeden, posvěcený jeho krví.

Národ první, židovský, zavržen byl, poněvadž svého Spasitele nepoznal, druhý však přijat jest na milost, poněvadž v něho uvěřil. A tak se až posud stvrzuje v dějinách lidstva. My vidíme tu, jak národ jeden, který nepoznává času svého navštívení a lhostejným jest ke sv. víře, bývá zavržen a na jeho místo jiný k svaté víře bývá povolán. Popatřme jenom na Asii! Tam někdy byla kolébka křesťanství, tam někdy kvetly ty nejvyhlášenější křesťanské dědiny a s křesťanstvím kvetly tam vědy a umění. Když však láska k Vykupiteli tam se ztratila, když skutkové temnosti nad míru se množili, když povstala tam kacířství a bludy ve stádě Kristově, tu odňal jim Pán světlo víry a dal je národům v Evropě. Tam v Asii zašlo slunce sv. víry a tím zašla každá stopa někdejšího vzdělání; více jak tisíc let svítí půlměsíc, falešné učení Mohamedovo, v oněch dalekých krajinách, a kde někdy bylo sídlo věd a umění, tam nyní panuje čirá tma bludu a nevzdělanosti. Kdežto v Asii slunce sv. víry zašlo, vyšlo u nás

v krajinách evropských. »Království boží bude vám odňato a dáno lidu jinému, který ovoce ponese.« Tato výpověď věčné pravdy opět a opět se stvrdila, odpadne-li některý národ od pravé víry.

A zdaž se nemusíme i my, v Kristu shromáždění, strachovati, jestli nevěra a mravní zkáza i u nás vždy více se bude rozšiřovati a jestli krví Spasitelovou vykoupené pokolení křesťanské od Spasitele a jeho sv. církve čím dále, tím více se bude vzdalovati, že vyplněna budou i na nás slova Spasitelova: »Nebudete-li pokání činiti, přijdu a vezmu svícen s jeho místa pryč.« Zdaž se nemusíme báti, že Pán svícen sv. víry národům evropským odejme a jiným dá národům, kteří lepší ponesou ovoce?

A jako v životě národů, tak se děje i v životě jednotlivců. Mnozí použijí milosti a bývají zachráněni, mnozí na ni nedbají a obrácení své na neurčitý čas odkládají. Avšak, odkud to víš, křesťane, budeš-li míti skutečně času? Život tvůj visí na nitce, v každém okamžení může Pán života ji přetrhnouti. Proto napomíná nás Spasitel: »Bděte, neboť nevíte, v kterou hodinu Pán přijde!« Jak mnohý šel ráno zdráv a vesel ku práci a málo hodin uplynulo a přinesen jest domů jako mrtvola; zdráv položil se mnohý u večer na lože, ale ráno chtěli jej vzbuditi, ale nadarmo. Člověk neví a nezná svého konce, praví Duch Páně. A přece tak mnozí lidé žijí lehkomyslně, jakoby slunce pozemské nikdy nezašlo, aniž na to pomýšlejí, jak brzy by státi mohli před soudcem věčným. A slyší-li, že je někdo napomíná, aby použili času milosti, říkávají: »Na to jest času dosti, až později ve stáří, na smrtelné posteli všecko se stane.« Avšak slyš, křesťane drahý, hlas učitele slavného, sv. Augustina: »Ten, jenž dnes kajícníku připovídá odpuštění, nepřislíbil rouhajícímu se ani den zítřejší.« Nevíš tedy, zdali před smrtí s Bohem se smíříš, budeš-li míti k tomu času.

Ale dejme tomu, že smrt tvá by nepřišla tak rychle smrt tvou by předcházela delší neb kratší nemoc, zdaž ten, který o pokání a sv. zpovědi nechtěl nikdy slyšeti, nyní opravdu se obrátí? Zkušenost učí opak.

Když studený pot teprve na čele vystoupí, tu teprve mnohdy pošle se pro kněze, a nemocný snad dříve než přijde kněz — zemře. Ale dejme tomu, že kněz přijde včas, zdaž však umírající má také milost a vůli k Bohu se obrátiti? Zdaž se tu promění svobodomyslník, rouhač a lhostejný křesťan jako mocí kouzelnou v horlivého křesťana? Zdaž tu lichvář, lakomec a ten, který o cizí statek bližního ošidil neb mu jej odcizil, navrátí nyní všechen cizí statek? Kdo uvykl na nějaký hřích, zdaž ten nyní pojednou opustí? Zdaž nyní, stižen bolestmi těla, bude moci upřímně a zkroušeně se zpovídati a hříchů svých litovati? A proto jmenují sv. Otcové upřímné obrácení se na smrtelné posteli zázrakem milosti. A tento zázrak očekáváš i ty? A proto nemeškej k Bohu se obrátiti, dokud se ti čas a milost podává! Den mi-

losti ještě trvá, slunce božského slitování ještě nezašlo, Otec milostivý čeká na návrat svého ztraceného syna.

Ano, k tobě, Pane, se utíkáme, k tobě voláme, k tobě, jenž jsi milostivě vzhlédl na slzy Marie Magdaleny, který jsi přijal na milost celního Zachea, který jsi lotru na kříži pravil: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji«; až jedenkráte svět zmizí zrakům našim, až jednou údy naše ztuhnou, až se přiblíží ono veliké okamžení, které rozhodne nad naším věčným blahem, rozpomeň se na nás, Kriste Pane, a nech i nás slyšeti tenkráte ta sladká slova: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji.« Amen.

III.

»Ženo, hle syn tvůj! Hle matka tvá!«
(Jan 19, 26. 27.)

Za času soudců povstal v zemi israelské veliký hlad. I vytáhl Elimelech se svou manželkou jménem Noemi ven ze země do krajiny moabské. Deset let již uplynulo, Noemi stala se mezi tím vdovou, když si předsevzala vrátiti se do svého rodiště do městečka Betlema. A když vcházela branou města, poznaly ji hned ženy betlemské tážíce se vespolek: »Není to Noemi?« Plna strastí a hoře odpověděla vdova: »Nejmenujte mne Noemi (t. j. spanilá), ale jmenujte mne raději Mara (t j. hořká), neb hořem naplnil mne Hospodin!«

Táži se, křesťané drazí, komu přísluší větším právem tato dvě jména, spanilá a hořká, jako Marii, matce nejlíbeznější spanilosti a spolu nejhořčích bolestí? Kdo může větším právem říci jako Maria: Jmenujte mne Mara, t. j. hořká, neb Pán naplnil mne hořem a bolestí. Ona jest matkou spanilou, neboť je branou, kterou vešel Spasitel na svět; onoho, který byl touhou patriarchů, žádost všech národů nosila na loktech svých. Avšak radost její stále kalila bolest a hoře, neb věděla, že Syn její mus trpěti a utrpení jeho bylo i utrpením jejím. Meč bolesti, který předpověděl Simeon, tím hlouběji vnikal v její mateřské srdce, čím větší byl odpor, který kladli hříšníci jejímu Synu.

Konečně se přiblížila hrozná doba utrpení, kterou dávno v duchu svém blížiti se viděla. Kdo změří, drazí v Kristu, tu bolest, kterou cítilo její mateřské srdce, když se s ní loučil Pán Ježíš, aby se odebral na smrt? Beze snu probděla Bohorodička celou noc, kdežto on v krvavém potu na hoře Olivetské se smrti zápasil. Konečně ukázaly se červánky velikého dne smíření. O samotě seděla Maria v hlubokém ponořena zármutku, u jejích nohou prodlévaly věrné duše, které Krista až ke kříži následovaly Tu otevřou se dveře a do nich vkročí Jan, učedník, jehož miloval Pán. Se slzami v oku, třesoucím se hlasem vypravuje věrný Jan, co se přihodilo s Mistrem, jak rozdrážděný lid žádá jeho smrt, jak Pilát povolil jejich žádosti a jak se již přípravy konají k jeho ukřižování. Co dávno v duchu svém předvídala, co často v srdci

svém rozvažovala, to nyní ve skutečnosti bylo již na blízku. Má snad nyní v samotě slzy prolévati? Ach nikoli! Mateřské oko žádá si jej ještě jednou viděti, ano viděti chce jej i umříti.

Bez odkladu nastoupí, doprovozena Janem a ostatními svatými ženami, cestu bolestnou; probírá se davem lidstva, kráčí cestou, která zbarvena krví jejího Syna; stopy jí ukazují, kudy se ubíral ten, pro nějž horké slzy prolévá její mateřské srdce. Ona spěchá napřed po vedlejších stezkách, aby našla místečko, kudy by musil jíti s křížem Hrubý, bezcitný dav lidstva jde kolem ní, katané i žoldnéři. Konečně spatří svého Ježíše pod tíží kříže uprostřed tyranů. Kdo může změřiti bolest tohoto setkání? Ona jest první, která následuje slova Kristova: »Chce-li kdo býti mým učedníkem, vezmi kříž svůj na sebe a následuj mne!« Ona následuje svého Syna na krvavé cestě křížové. S tlukoucím srdcem kráčí na Horu Golgotu, blíž a blíže přichází již k hroznému cíli. A když vyšla na místo hrozné, vidí Krista rozpiatého na obětním oltáři kříže, slyší hrozné rány kladiva, které ukrutně svírají její srdce.

I chce tu matka býti při smrti svého Syna, a co možná nejvíce na blízku, proto ubírá se do kola, které tvoří vojáci a diváci kolem kříže, až konečně státi zůstává pod samým křížem, na němž nesmírné bolesti snášel její Syn. Nyní se vše vyplnilo, co jí sám sdělil, vše se vyplnilo, co Písmo o něm předpovědělo; nyní se přiblížila hodina utrpení, která jako dvouostrý meč před jejími zraky se vznášela. Matka však stojí a trpí! Srdce jí bije prudce, tuhé a nepohyblivé jsou její údy, tiché slzy roní se přes její tvář. Vidí tu matka, jak svou trním korunovanou hlavu Spasitel s jedné strany na druhou obrací, jak polehčení hledá, ale nenalézá. Jaká to útěcha pro milující matku, když dítěti svému poslední okamžení může polehčiti, když mu může zaopatřiti pohodlnější lože, když mu může podati nápoje k ulehčení, ale matce ze všech nejsvětější není ani to dopřáno. Když Hágar Ismaele, syna svého žíznícího pod stromem ležeti viděla, odesla stranou a zvolala s pláčem: »Nemohu chlapce vidět umírati!« A Maria stojí pod křížem a vidí svého jediného, přemilého Syna hynouti v nevyslovitelných bolestech a setrvá státi pod křížem. Srdce její rozplývá se hořem, ale ona přece stojí a mlčí. Ona nežaluje na božské řízení, nežaluje na nespravedlnost lidskou, ani na nespravedlivé soudce, ani na hrubé tyrany, ona nelomí rukama, nepadá do mdloby, ale vznešená nade všechny ženy země, jako nebeská Eva vzdálena jest všech jejich slabostí. Její věrný průvodce, sv. Jan, dosvědčuje to: »Stála pak tu pod křížem Maria, matka Ježíšova«. Tedy stála, praví sv. apoštol. Pohled na Syna jako meč pronikal její srdce, ale matka bolesti přece státi zůstává ve svém hoři. V prameny slzy proměnily oči její, zuřící bolest hrozí ji zničiti, ale ona stála a snášela muky smrtelné.

Ó trpící matko, ó hrdinská panno, silná ženo, kdo kdy trpěl, co ty jsi trpěla, kdo kdy ztratil, co ty jsi ztratila, a přece

stojíš; stojíš pod křížem jako skála v hrozné noci, na níž se odrážejí všecky rány křižujících se blesků.

Maria nevzdaluje se od kříže; ona slyší svého Syna modliti se za své nepřátele, ona spojuje s ním svou prosbu; ona slyší, jak lotru slibuje ráj, a bolestnou ozvěnu způsobují tato slova v srdci mateřském; on bude s tebou, ale já opuštěná zůstanu v slzavém údolí. Odebéře se snad Spasitel odtud, aniž si ji povšimne, aniž by se s ní rozloučil? Smrtelný boj se blíží, síly jej již opouštějí, oko již umírá, jen slabě poznává svou matku milou stojící pod křížem. I spatřuje tu také milovaného učedníka, který ještě minulý večer při nejsvětějších hodech s dětinnou láskou na jeho prsou spočíval; obrací zrak svůj k matce a praví: »Ženo, hle, syn tvůj!« Třetí to slovo umírajícího Spasitele, které chceme dnes učiniti předmětem našeho sv. rozjímání.

Pojednání.

1. »Ženo, hle, syn tvůj!« krátká to slova, ale kdo vysloví jejich význam? Kdo popíše tu lásku, která v nich jest obsažena, to tajemství, to naučení? Umírající Syn rozpomíná se na všecky služby lásky, které mu byla kdy prokázala mateřská péče; on nechce ji nechati bez pomoci, bez podpory. V posledním okamžení o to pečuje a ukazuje jí, kdo má nyní v ostatních dobách jejího života býti jejím ochranitelem a jejím útočištěm. Jan, učedník to věrný, kterého vřele miloval: »ejhle, syn tvůj«, to jest, ejhle učedník můj má nyní zastupovati moje místo; on se bude o tebe starati, tebe ctíti a milovati.

Ale proč Spasitel nejmenuje Marii matkou, ale ženou; »ženo, hle, syn tvůj«! Velice bychom se mýlili, kdybychom myslili, že tento výraz má v sobě něco tvrdého, jako v řeči naší. Židé upotřebovali toho výrazu při všech osobách ženského pohlaví, ano i při matkách. Ale Kristus na tomto místě ještě z ohledu jiného užívá tohoto tajuplného výrazu. Kdyby ji byl oslovil »matko«, zajisté že by to slovo velice rozmnožilo její hoře a její bolesti. On ji ženou nazývá, chtěje naznačiti, že Maria jest ona silná žena, o níž první a nejstarší příslíbení praví, že její potomek potře hlavu hada. Ale také naučení obsahuje toto oslovení Spasitele své svaté matky. Kříž, praví sv. Augustin, stává se tu kazatelnou, ukřižovaný vyučuje tu dítky, kterak a jakou láskou o své sestárlé rodiče starati se mají.

Ó křesťane, jak dobré dítky se ke svým rodičům chovají; ony dobře uznávají, že za vše po Bohu jim dluhují, ony pamětlivy jsou vždy nesčetných dobrodiní, které od nich obdržely. Ony také se starají, jak by dny života svým rodičům osladily, je podporovaly v nemoci, ano i když rodiče svět opustí, dobré dítě pamatuje tu v modlitbách na ně.

Zpytuj, křesťane, sám sebe, zdali jsi se ke svým rodičům vždy tak choval! Blaze tobě, je-li tomu tak; mzda tebe nemine, jestli jsi svědomitě plnil povinnosti jako dítě. Dlouhý život, bož-

ské požehnání, ano i věčná blaženost očekává ty, kteří nejen ústy, ale i skutky a činem otce a matku milují. Umíraje na kříži Spasitel náš pamětliv byl své matky, která stála pod křížem; naplněn úzkostí synovskou, pečoval o dny budoucí jejího života, které měla ještě na zemi stráviti, an místo sebe panické matce panického Jana dal za syna Byla to jeho poslední vůle, která pro ni mnoho útěchy, ale i mnoho hořkosti do sebe měla; mnoho útěchy, poněvadž ještě jednou slyšela milostný hlas svého Syna, ale i mnoho hořkostí, neb místo Mistra obdržela učedníka za syna.

Kéž by tento příklad, ó božský Spasiteli, nás pohnul, bychom vždy o ty, které jsi nám svěřiti ráčil, pravou a povinnou měli péči!

2. Když byl Pán Ježíš matce své Jana jako syna poručil, obrací se nyní na něho těmi slovy: »Ejhle, matka tvá«, jakoby řekl: viz, tu stojí matka má, já ji tobě odevzdávám jako tvou matku, cti, miluj ji, pečuj o ni jako o svou vlastní matku! Oblažil tu Pán učedníka svého odkazem, který jej těšiti, který mu k veliké cti býti musil. Ježíš od matky odchází a zanechává jí Jana. Místo Syna božího, dán jí syn Zebedeův, místo výborného Mistra, slabý učedník, místo krále, poddaný, místo Pána, služebník. Zdaž mohl jí učedník nahraditi ztrátu Syna? Či bylo možno, aby něco ve světě vůbec mohlo zmenšiti její bolest, nebo vzbuditi v ní nějakou touhu? Bolest, kterou jí způsobil pohled na Syna jejího, ukrutně ztrýzněného, byla trpčí, než aby zmírniti ji mohl nějaký nářek a žalování. Avšak pro utrpení učedníků a přátel zůstalo srdce její ještě schopno soucitu a soustrasti. A právě proto zůstala ještě Bohorodička zde na tomto světě. Čas, o němž řekl Syn její: »maličko a neuzříte mne«, a opět: »budou bíti pastýře a rozprchnou se ovce stáda«, čas ten se přiblížil. Světlo světa zdálo se zhaslé, noc zoufání a beznadějnosti zastírala srdce všech, kteří očekávali království boží. Avšak jedna hvězda svítila ještě malomyslným a opuštěným učedníkům; těmto rozprchlým ovcím byla Marie pastýřem, matkou a utěšitelkyní. Zdá se sice, že výhradně jen o Janu se mluví, když Spasitel praví k Marii: »hle, syn tvůj«, a k němu: »hle, matka tvá«. Ovšem, především na Jana se vztahují slova ta, neb on jediný byl z učedníků, který měl tu zmužilost, až ke kříži svého Mistra následovati a nejsvětější trpitelkyni tam doprovoditi. A také proto přenesl Pán zvláště na tohoto učedníka tu sladkou povinnost při matce místo Syna zastupovati, poněvadž sv. Jan pro svou čistou duši a pro panickou čistotu svého srdce k tomu mezi všemi učedníky se nejlépe hodil. Avšak nicméně i všem ostatním měla Maria býti matkou a utěšitelkyní. Ona prodlévala uprostřed apoštolů a učedníků, když radostná se roznesla novina, že z mrtvých vstal Pán a Spasitel. I tenkrát byla v kole shromážděných učedníků, když po Kristově odchodu k Otci ve společné modlitbě shromáždění Ducha sv. obdrželi. V tazích jejího obličeje poznávali sv. apoštolové závěrečnou podobnost s Kristem, o němž věděli, že nyní sedí na

pravici Boha Otce. Její slovo poučovalo, její modlitba chránila a potěšovala mladistvou církev. Tak prodlévala ve středu apoštolů až do onoho okamžení, kdy tito ven vyšli, aby nesli evangelium ke všem národům. Blažené, třikrát blažené to shromáždění, v jehož středu prodlévala Maria, překrásný to čas, kde přáno bylo věřícím těšiti se z pohledu královny nebes!

Avšak, křesťané rozmilí, jest snad církev sv. za našich dnů méně šťastnou jako tenkrát? Jako jistě Kristus, který dle slov apoštola dnes i včera i věčně žije, prostředníkem našim jest u Otce, tak jistě stojí i Maria mezi ním a námi v záři nebeské, a jako nikdy nepřestala, aniž může přestati býti matkou Ježíšovou, tak jistě zůstane i matkou nás všech, a jako Kristus jest Vykupitelem, tak ona jest matkou všech vykoupených. Ona znala cenu vykoupení našeho v jeho velikosti, a proto z málo slov, která k ní mluvil s kříže, seznala celý obsah jeho vůle. Ona rozuměla tomu, že chce slovy těmi říci Pán: hle, tvůj jednorozený odchází od tebe, aby svou smrtí život zjednal lidu, a proto nezanechá tebe osiřelou, neb každý znovuzrozený z Ducha sv. bude tvým synem. A tak tedy poslušnost, bolest a láska za naši matku nám ji zasvětily a pod její ochranu mateřskou patří každý, kdo vykoupen jest krví jejího Syna.

K ní, k této matce vykoupených také po všecky časy utíkali se potomci Adamovi, kdykoli v nouzi a strasti byli postaveni. Ona, jež sama bez útěchy, mořem hořkostí prošla, chce všem dítkám Eviným býti matkou a utěšitelkyní. Bylo to roku 1522, když ostrov Rhodus upadl do rukou ukrutných Turků. Udatný hrdina, velmistr maltézský, věrný vojín Kristův mnoho měsíců tuto ochrannou zeď křesťanstva hájil. Konečně zradou a přesilou přinucen, přeplavil se se zbytkem svého loďstva do Messiny, kde jej věřící se slzami v očích vítali. Když přistál ke břehům, jedinou měl ještě plachtu rozestřenou, na níž vyobrazena byla bolestná Rodička boží a pod obrazem nápis: »V každém zármutku a v každé nouzi naše naděje.« Zdali také život náš, rozmilí křesťané, nerovná se plavbě? Či neplavíme se všichni v chatrné lodičce těla našeho přes rozbouřené moře tohoto světa? Nemíváme tu často bouře a boje, které máme přemoci? Když tedy vlny neštěstí dorážeti budou na loďku života našeho, když umírati budou naši přátelé jeden po druhém, když zkouška za zkouškou, hoře za hořem nás stíhá, tu nechť i my zraku svého k bolestné naší matce pozdvihujeme! Ona volá k nám všem: »Pojďte ke mně, nemocní, a já vás uzdravím, zarmoucení a já vás potěším, hříšníci, a já vyprosím vám slitování a obrácení!

Ejhle, matko, my přicházíme k tobě, tvůj Syn umíraje, nás k tobě posílá; zůstaň naší ochránkyní! Obrať k nám své oko, chraň nás a rci k duši naší: »Ejhle, matka vaše!« Amen,

IV.

»Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« (Mark. 15, 34.)

Mezi nebem a zemí pní na kříži jednorozený Syn boží. Když přišel na tento svět, bylo mu aspoň ve chlévě dopřáno místečka; když odchází, ani toho mu nepřeje svět, ale pověsil ho na dřevo kříže do vzduchu. A on s tohoto bolestného trůnu jako král světa stará se ještě o tento nevděčný svět; stará se i o své nepřátele, a modlí se za ně; tu slibuje kajícímu lotru ráj, s kříže pečuje ještě vděčný syn o svou matku; odevzdává ji Janovi, věrnému učedníku svému, a všem vykoupeným; i nás posílá k matce své řka: »Hle, matka tvá!« Tím učinil poslední svou vůli, však utrpení jeho a muky nejsou ještě ukončeny. V ukrutných bolestech pní na kříži, rány jeho se zaněcují, žíly na rukou a nohou napiaty, krev se řine z celého těla a působí nesmírnou tíseň. A k tomu ke všemu vidí se Ježíš opuštěn ode všech; vidí se opuštěn od lidu svého, který se mu stal protivným, vidí se opuštěn od svých učedníků a přátel, kteří se rozprchli a ostýchají se přiblížiti k němu, a mnozí z těch, již k němu dříve přicházeli, považují ho nyní za zločince. Konečně přiblížila se hodina, kdy vidí se úplně od celého světa odloučeným. Neboť okolo hodiny šesté, dle našeho počtu dvanácté polední, staly se tmy po celé zemi až do hodiny deváté, dle našeho počtu do třetí hodiny odpoledne. Bylo to něco neobyčejného, hrozného, když daleko široko panovala tma v pravé poledne, tak že hvězdy bylo viděti na obloze nebeské; na jiných místech, jako v Malé Asii, připojilo se ještě k temnotám zemětřesení, což velikou působilo hrůzu. Bůh zajisté chtěl tím ukázati nevinnost Syna svého, ohavnost vraždy jeho, na kterou ani slunce svítiti nemohlo a nad níž i příroda truchlila. A jako na počátku při stvoření světa tma byla nad propastmi, podobně i tmy kryly zemi, když měl skutek nového stvoření, obnovení a vykoupení lidstva se dokonati. Tmy tyto, jež jako černý plášť zemi kryly, stávaly se hustšími, až posléze k deváté hodině byla úplná tma. Toť mocně působilo na nepřátele Ježíšovy, ale zvláště na lid okolo kříže shromážděný. A konečně umlklo všecko a očekávalo, co se díti bude, a stalo se utišení veliké. A okolo hodiny deváté volal Ježíš hlasem velikým do pusté temnoty: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« Víš čí je to hlas? Je to čtvrté slovo tvého umírajícího Spasitele. Po čtvrté shromáždění u smrtelného lůžka našeho Spasitele poslechněme, co všecko toto významné slovo v sobě uzavírá.

Žehnej s kříže, Spasiteli náš, tomuto našemu rozjímání, které ke cti a chvále tvé, nám pak ke spasení započíti chceme ve jménu tvém

Pojednání.

1. »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Jaké to hrozné volání do temností, rozprostřených po veškeré zemi! Při těchto

slovech stojíme jako před nějakou hlubokou propastí nevyslovitelných tajemství. Zdaž není Kristus sám od věčnosti Bohem? Zdaž není věčné Slovo sám a tudíž od věčnosti s Otcem spojen? Zdaž není Slovo učiněno tělem a nestává-li člověčenství jeho jedině v božské osobě? Ovšem, že i v těchto hrozných mukách božství zůstalo spojeno s druhou osobou. Jako Syn boží nikdy nebyl opuštěn a oddělen od Otce a jako člověk nikdy od osobnosti Syna a jako svatý a pán svatosti nikdy od milosti. A kterak to, že přece volá: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Svatá jeho přirozenost jenom tím cítiti mohla trpkou bolest opuštěnosti, že ono věčné světlo, ona útěcha a síla, které až dosud se jí dostávalo od božství, nyní pro ni pominula. A tuto tesknotu a opuštěnost chtěla jeho lidská přirozenost právě tenkrát přestáti, když v zápase se smrtí nejvyšší stupeň úzkosti a bídy dosáhla. Dějepis nám mnoho vypravuje o sv. mučednících, jak plni svatého ohně, s tou největší radostí a odhodlaností vstříc chvátali těm nejukrutnějším mukám, ano i samé smrti; a při tom nejhroznějším trýznění hlasitě velebili Boha. Známo vám bude, jak sv. Vavřinci, když jej ukrutný tyran na žhavé uhlí položiti kázal, tyranu tomu ještě se smál. Avšak Kristus jako hlava mučedníků, jenž útěchu jim poskytoval v mukách, neměl zakusiti této útěchy — on trpí bez útěchy. On, jenž sv. mučedníkům vnitřní útěchu zasloužil, on sám pohroužen jest v moře bolesti a hoře, on až na dno musí vyprázdniti kalich utrpení v pocitu největší opuštěnosti. Husté tmy obestírají duši jeho jako černý mrak, který k zemi nepřipouští žádného paprsku slunečního. On chtěl zakusiti opuštěnost hříšníkovu od Boha, poněvadž přišel proto na svět, aby Boha s lidem spojil a smířil. Neboť hříchem vůbec a zvláště prvotním nastala veliká mezera mezi Bohem a lidmi. Bůh zavřel nebes bránu a přetrhl všecko spojení s lidstvem; a Spasitel přišel, aby člověka opět k Bohu pozdvihnul a urovnal toto odtrhnutí člověka od Boha. A proto, jak praví sv. apoštol, učinil Bůh onoho, jenž neznal hříchu, za nás obětí za hřích, t. j Bůh nakládal s ním jako s hříšníkem, a proto jej také i smrt, jako následek hříchu, ve vší hořkosti a trpkosti nechal zakusiti. A proto pociťuje také Spasitel na kříži tesknost a opuštěnost duše od Boha odvrácené. A poněvadž jako zástupce člověčenstva hříšného způsob hříšníka na sobě nese, proto nevolá: Otče můj, nýbrž: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?«

Avšak jest ještě jiná tajuplná příčina, proč Spasitel náš tato slova volal. Jsou to totiž začátečná slova prorockého žalmu 21. Tento žalm líčí nám utrpení Spasitelovo a jeho ovoce v barvách nejživějších. Bylo pak obyčejem u židů žalmy a jiná místa Písma sv. uváděti začátečnými slovy a tak v pamět uváděti celý obsah jejich. Kristus Pán chtěl tedy voláním: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil!« upozorniti zákoníky a farisey a veškeré lidstvo na obsah tohoto žalmu, kterak se vše na něm vyplnilo. Neboť zde mohli viděti, jak úplně až na písmeno vyplnila se všecka proroctví a tam mohli se také dočísti, proč Kristus Pán,

ač jej vybízeli, s kříže dolů nesestoupil. Mohli jen pohleděti na kříž a vyobrazený měli tento žalm. Na trpícím Spasiteli mohli čísti: »Já pak červ jsem a ne člověk; pohanění lidí a povrhel obce.« (Žalm 21, 7) »Doufalť jest v Hospodina, nechť jej vytrhne, nechť ho vysvobodí, poněvadž se mu v něm zalíbilo. (Žalm 21, 9.) »Rota zlostníků oblehla mne; zbodli ruce mé i nohy mé; sčetli všecky kosti mé. Rozdělili sobě roucha má a o můj oděv metali los.« (Žalm 21, 17—19.) A na to všecko chce Kristus Pán upozorniti nepřátele, aby ještě včas šli do sebe, aby se obrátili, aby poznali, že on je ten zaslíbený Messiáš a v něho že musí věřiti, chtějí li dojíti spasení. Nevidíme-liž i tu, kterak Kristus jako dobrý pastýř hledá ztracenou ovci všemožným způsobem i tenkráte, když ovce jest mu nevěrná a jej křižuje? A jako tenkrát Kristus na kříži hledal spasení svých nepřátel, tak to činí až posud, vyhledává hříšníky všemožným způsobem, aby je na dobrou cestu uvedl. Tu to činí hlasem svědomí, které mnohdy hrozně se ozve u zatvrzelého hříšníka a nedá se utišiti, tu opět hlasem přátel i nepřátel vytýkajících mu chyby jeho; tu opět trpkou metlou a hned zase dobrodiním.

Tak tedy hledá Kristus nás; on ví, co jest opuštěnost, chce odvrátiti ji od nás, abychom nemusili jednou volati: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?«

2. Tmy rozprostíraly se po celé zemi; obraz to oné hrozné noci nevěry a modloslužby, která zastírala všecky národy světa, poněvadž jim chybělo poznání pravého Boha. Avšak tmy tyto představují také srdce křesťana, v němž uhaslo světlo věčné pravdy. Kolikrát se, drahý křesťane, odvracuješ od svého Spasitele, tolikrát jej ztrácíš ze srdce svého pro hříchy své. Čirá tma rozhostí se v srdci tvém; kde není ježíše v srdci, tam je teskno, smutno, temno. A jako všude, kde jest světlo, nalézá se také stín, tak také všude stín bludu kráčel vedle pravdy světla. A jako Pán jednou vyslal apoštoly své, aby světlo víry nesli ke všem národům, kteří ve tmách a stínu smrti byli, tak také kníže temnosti vysílá čas po čase posly, aby rozšiřovali temnosti nevěry a mravní zkázy.

Po všecka století vidíme stálý boj mezi světlem a temností, mezi pravdou a lží. Avšak větší činnost než kdy jindy projevují tito poslové v dobách našich, aby podvrátili základy sv. náboženství a sv. církve. A mnozí nechávají se svésti těmito falešnými proroky, tak že světlo pravé víry vyhaslo v srdcích jejich. A na tuto zkázu patřil umírající zrak našeho Vykupitele; on viděl mnohé, na nichž jeho utrpení, jeho sv. krev, jeho přehořká smrt k ztracení přijde; on prorážel hlubiny prostoru a času a viděl ty nesčíslné oběti božské spravedlnosti, kteréž nadarmo vykoupil. On viděl i zavržení lidu israelského i zahynutí tak mnohých, kteří stáli u kříže. On viděl tu nesčíslnou řadu nevěrců všech časů a míst, kteří polapeni od knížete temnosti, v zaslepenosti své každý nesmysl a každé sebe větší bláznovství věřiti budou spíše nežli

jeho učení tisícerými a tisícerými zázraky potvrzené. Proto volal hlasem velikým: »Bože můj, Bože můj proč jsi mne opu til?«

Kristus Pán také viděl veliké množství křesťanů, kteří jednou svým životem jeho sv. učení hanobiti budou, kteří zlodějskou rukou po cizím statku sahati budou, kteří jako křesťané páchati budou hříchy nečistoty, kteří jako křesťané se spasením nesmrtelných duší hráti a žertovati budou. Na toto všecko patřil božský Spasitel náš, a proto rozesmutnilo se srdce jeho, tak že volal hlasem velikým: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Jakoby se tázal: Proč má nazmar u tak mnohých přijíti tak drahá a bolestná obět, kterou jsem pro ně přinesl?

Co jest bolestnějšího jako opuštěn býti od Boha. Považ to, duše křesťanská, tvůj trest to jest, to mělo potkati tebe, tys měla na věky býti zavržena od obličeje božského! Za to snáší tvůj božský Vykupitel tu největší opuštěnost.

»Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Z těchto slov Páně prýští se živý, nevyčerpatelný pramen ve všech nehodách a těžkostech našich. Jak my často a ve všem chceme, aby se nám lépe vedlo nežli Pánu našemu! Jak my tak málo srovnáváme nějakou tu krůpěj našeho utrpení s mořem muk Kristových!

Nezapomínej, křesťane drahý, na opuštěnost Pána na kříži přibitého a z lásky k němu buď trpělivým! Cokoli skládá na tě Bůh, stává se k tvému dobrému, tím chce tebe přiblížiti k sobě. Byť tebe časem do přísné vedl školy, nepřestává přece býti otcem tvým. Tím se těš ve všech trapných dobách i ty, křesťane! Když i nad tvou hlavou bouře bouři stíhá, když tě bída tlačí, pronásledování potkává, závist a pomluva svůj jed sype, když tě každý opouští a z tvého neštěstí se raduje, pak neztrácej důvěry ujištěn jsa, že Bůh nepřestává býti láskyplným otcem. Smutné jest, když člověk opuštěn jest od svých příbuzných, přátel a ode všech lidí v poušti tohoto života. Smutné jest, když člověka bída a nouze pronásleduje: jaký div, když se ho zmocnila úzkost a volal: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Než mnohem smutnější a strašlivější jest opuštěnost duševní, kterou bývají mnohdy zkoušeny věrné duše. Přehořký kalich je to pro něho, když vidí, že jest bez sv. žádosti, když nenalézá ani při modlitbě, ani při jiném náboženském cvičení, ba ani při sv. přijímání pokoje a občerstvení. A ještě hroznější stává se postavení, když se ho zmocní myšlenka, že ho Bůh již docela opustil, že ho již nikdy více nepřijme za dítko své. Tak pokoušen byl sv. František Séleský strašnými myšlenkami, že ho Bůh od věčnosti ustanovil zavrhnouti a kdyby činil co chtěl, že tomu neštěstí neujde. Úzkost a opuštěnost duše tak zarmoutila srdce nábožného jinocha, že ztratil všecku veselost a podobal se těžce nemocnému. Dokud tato zkouška trvala, přicházely mu smutné, zoufanlivé myšlenky, že často volal: »Mám tedy přece zbaven býti milostí svého Boha, jenž ke mně vždy tak laskavým býval? Nemám již, ó lásko, ó kráso, které jsem všecky touhy své věnoval, nikdy více tvé útěchy požívati? Nemám tedy nikdy více na tě, nejblahoslave-

nější Panno, Matko, mého Boha nejkrásnější ze všech dcer jerusalemských, v nebi patřiti? A zkouška ta trvala u něho po celý měsíc, až na přímluvu Bohorodičky jí zbaven byl.

Tak dopouští Bůh na duše věrné někdy zkoušku, že jsou bez útěchy duševní: činí to buď pro to, aby je potrestal za jejich vlažnost, a horlivost jejich oživil, aneb aby je v pokoře utvrdil, ukazuje takto, že bez něho nic nejsou a nic nemohou.

K tobě se tedy utíkáme v mukách největších, opuštěný Spasiteli! Dej, abychom se hříchu varovali, bychom pro ně nezakusili opuštěnosti své! Stůj při nás, když opouští nás naši příbuzní a přátelé; stůj při nás, když opouštějí nás bude tento svět, když opouštěti nás bude naše síla; neopusť nás v posledním boji se smrtí, neopusť nás, když státi budeme před tvou spravedlností na soudu, abychom i před obličejem tvým státi mohli věčně věkův. Amen.

V.

»Potom, aby se naplnilo Písmo, řekl Ježíš: Žízním.« (Jan 19. 28.)

1. Stává-li vůbec nějakého obrazu hrůzy a hoře, je to zajisté pustina suchá, prázdná vody, kde slunce svými palčivými paprsky povrch země tak vysušuje, až konečně všechen život vyhyne a přestane. Tak děje se na dalekých pustinách horké Afriky aneb v horkých krajinách Ameriky, kde v čase velikého sucha rostliny hynou, lidé i zvířata zacházejí. Nedostatek vody přináší s sebou zahynutí každého života, a proto jest palčivá žízeň nejvyšší a poslední ze všech muk, které předcházejí zhasnutí života. Na smrt unavený poutník v širé poušti kráčející, vojín na místě, kde krvavá svedena bitva, umírající na svém loži, jedno a totéž žalují, volajíce: »Žízním!« A muka této žízně nejpalčivější chtěl i Pán života zakusiti v posledních okamženích svého utrpení. Tato žízeň Kristova jest přirozená a tajuplná; ona jest především přirozená, neboť od předešlého večera neovlažila ústa jeho ani kapka občerstvující vody. Co činil již Spasitel náš kroků, co vylil již potu a krve, ve smrtelném boji zápasil již předešlou noc, krvavý pot valil se po sv. obličeji; a takto unaven, vlečen jest do města, co tu po celou noc rota nepřátelská s naším Spasitelem tropila, to ani nám nezaznamenali sv. apoštolové, celou noc oka svého nezamhouřil, ráno veden na místo soudní, odtud k Herodesovi a zase k Pilátovi. Hrozně bičován, trním korunován; jak musila se zvětšiti jeho žízeň touto ztrátou krve. A hned na to musil Spasitel při palčivém slunci poledním těžké dřevo kříže na horu Golgotu nésti, a tu tři úplné hodiny visí rozpiatý Pán na hanebném dřevě kříže; jaký div, že vyprahlá jsou ústa jeho a prsa jeho! A v pocitu své největší bídy, uprostřed smrtelných muk, dosáhnuv vrchol lidské mdloby, věda, že vyprázdněn jest kalich utrpení až na dno, zvolal Ježíš: »Žízním!« Hrozná a ukrutná byla žízeň Spasitele na kříži, avšak ona byla též tajuplná.

2. Slovem »žízním« vyjadřuje Spasitel svou touhu docela vyplniti vůli svého Otce. Otec jeho nebeský chtěl, aby vykoupil padlé pokolení lidské a vyhledal, co bylo ztraceno. On žízní, praví sv. Vavřinec, po nás a po našem spasení. A proto sestoupil s nebes velikosti, proto způsob člověka na sebe vzal, 33 let pro nás pracoval a hrozné muky kříže pro nás podstoupil. Žízním po tobě, ó hříšníče, volá Spasitel s kříže, velikou touhu mám po spasení tvé nesmrtelné duše, krví mou vykoupené. Žízním po slzích horkých tvého pokání, žízním po tvé horlivosti, po tvé pokoře, po tvé tichosti. Tak volá Pán k hříšníkům. Nechci probírati všecky druhy hříšníků, ale zmíniti se chci, poněvadž stojíme v svatopostním čase, o těch, kteří hněvají Boha nezachováváním postu. Bohužel, za našich dnů jest dost rodin, které v zapovězené dny masité pokrmy požívají. Přikázání to nám dává naše dobrá matka, církev svatá. Bůh dosud ukazuje, že nežehná těm, kteří nectí svou matku, církev svatou.

Slyšme, co praví apoštol národů, sv. Pavel: »Kdybych pohoršení měl dáti někomu požíváním masa, nechci jej okusiti na věky!« Co máme říci o křesťanu, který nejen pohoršení dává, ale i spolu těžkého hříchu se dopouští? Člověk, tvor rozumný, stává se tu otrokem svého těla, člověk, tvor rozumný, nedovede se ani tak přemoci, aby tělu svému poručil a masitých pokrmů se odřekl. A proto smutný, přesmutný to úkaz, že toto přikázání tak málo se zachovává. Kristus Pán volá s kříže: »Žízním!«, ústa jeho jsou vyprahlá palčivou žízní, a ten, který po něm křesťanem se jmenuje, nedovede ničeho odepříti svému tělu, a tak lehkomyslně se svou duší a svým spasením si zahrává.

Než, slovo »žízním!« volal Spasitel nejenom ke hříšníkům, ale i ke spravedlivým. Žízním po vás. vy spravedliví, toužím, byste rostli ve své dokonalosti, byste rostli v zapírání sebe samých, v lásce, svornosti, v modlitbách a v plnění božských přikázání. Blaze nám, křesťané drazí, jestliže i my žízníme po vyplnění vůle boží, jestliže i my žízníme a dychtíme po spasení svých nesmrtelných duší. Neboť toto praví Spasitel: »Blahoslavení, kteří lačnějí a žíznějí po spravedlnosti, nebo oni nasyceni budou.« Blahoslavení, kteří po ctnosti a bohabojnosti touží, neb dosáhnou vnitřního pokoje, kterého svět dáti nemůže. Jen ten, kdo Boha miluje a jeho svatou vůli plní, má pravý vnitřní pokoj. A nevěřte tomu, křesťané drazí, když se vám zdáti bude, jakoby ten neb onen člověk, ač hříšník, pokoje vnitřního požíval; není tomu tak, neb jsou u člověka také schránky skryté, o nichž neví než Bůh a člověk sám. Bez Krista není a nemůže býti pokoje, a kdo hledá v hluku světa a jeho radostech spokojenost a blaženost, nenajde ji. Srdce naše, jak praví sv. Augustin, od Boha stvořeno jest, a proto také neodpočine sobě, leč až jednou spočívati bude v Bohu, Spasiteli svém. A Kristus Pán viděl v duchu svém již napřed veliké množství těch, kteří láskou jeho pohrdnou a za to hřích a blud sobě zvolí, a to pomyšlení zvětšilo jeho žízeň. Ó svatá, nejsvětější žízni Krista, rozpiatého na kříži za spasení duší lidských, my chceme slyšeti

volání tvé a uhasiti žízeň tvou, a lačněti chceme po spravedlnosti, aby tak uhašena byla nejsvětější žízeň tvá!

3. V největším utrpení volá Kristus: »Žízním!« Ohlíží se kolem, zdali uslyšel někdo jeho volání, zdali bude kdo, jenž by mu podal jenom kapku občerstvující vody. Slyš, veškeré člověčenstvo, volání svého trpícího Pána a Spasitele! Slyš to, ty Jene, slyš svého Mistra, a viz, zdaž ti možno naleznouti občerstvující pramen, abys posilnil svého trpícího Spasitele! Slyš to, ty svatá Maria Magdaleno, která jsi jednou slzami smáčela jeho nejsvětější nohy, jdi a přines kapku vody, bys napojila jej v palčivé jeho žízni!...

A co mám říci o tobě, ty požehnaná mezi ženami, ty nejsvětější Matko Maria? Nalezla jsi jednou v poušti egyptské pramen, abys mohla uhasiti žízeň útlého dítěte, ale pro tentokrát není ti, bolestná Matko, toho dopřáno. Ach, s jakou bázní ohlíží se Pán kolem sebe na kříži, zdaž kdo bude s ním míti útrpnost! Lidé slyší jeho hlas, ale s ukrutností způsobují mu hoře nové. Houbu v octě namočenou, kterou k tomu měli, aby jí údy ukřižovaných natřeli, aby je k pozvolnému umírání posilnili a tím muka prodloužili, tuto houbu podávají k ústům jeho nejsvětějším, kdežto jiní volají: »Ustaň, Eliáše volal, zvíme, přijde-li a vysvobodí-li jej čili nic!« A při tomto posměchu podávají Vykupiteli v jeho smrtelné úzkosti ocet. Zdali nemusil člověk ztratiti všechen cit, když s to jest v největším utrpení postavenému v poslední hodince se rouhati a posmívati?

Kde jest zločinec, a to ten největší, jemuž by se v poslední hodince odepřela kapka vody? Jenom tobě se tak jednou dělo, Spasiteli náš, tobě, jenž nenecháváš ani ptáče žízniti, jenž deštěm a rosou ovlažuješ zemi naši, tobě, jenž jsi kdysi ze skály vyvodil pramen vody lidu israelskému na poušti, jen tobě odepřena jest kapka vody a podáno hořkého octa. Před ukřižováním dávali Kristu víno s myrrhou, nápoj to opojný; toho neokusil Pán, neb chtěl s úplným vědomím a citem snášeti muka kříže, ale ocet podávaný přijal, poněvadž takto rozmnoženy jsou jeho bolesti, neb žízeň tím se zvětšila, jazyk a všecky vnitřní části bolestí jsou naplněny. A pak naplněno jest slovo Písma, řkoucího: »V žízni mé napájeli mne octem« (Žalm 68)

A jako tenkrát Spasiteli na kříži v jeho palčivé žízni ocet podali, rovněž až posud podávají jemu mnozí ocet nevěry a převrácenosti života.

A Pán sám stěžuje si u proroka, když praví: »Ó vštípil jsem vinici výbornou, a očekával jsem, že ponese hrozny sladké, ale ona mně dala bodláčí! A nyní obyvatelé jerusalemští a mužové judští, suďte mezi mnou a vinicí mou! Co jsem ještě více měl učiniti pro ni a neučinil jsem?« (Jer. 2. 21.)

Národ židovský byl sám touto vinicí, Bůh ji založil, vyvolil si národ ten ze všech národů světa za národ svůj, ale vinice tato se pokazila a ovoce této pokažené vinice musil Spasitel ještě na kříži zakusiti.

Avšak až posud rovnají se této vinici mnozí křesťanští národové, kteří místo sladké šťávy bohumilého smýšlení a jednání kyselý ocet lhostejného a převráceného života jemu přinášejí. Jako révu vinnou zasadil nás Kristus Pán do své vinice a připial nás do svaté církve.

Sotva že jsme se narodili, lil sluha Páně na nás vodu, aby obmyl nás od hříchu dědičného a učinil z nás dítě boží, úda církve svaté a dědice nebes. A když jsme povyrostli, dána nám síla k veřejnému vyznání svaté víry svátostí biřmování.

A poněvadž réva kvete a se zelená, spojena-li s vinným kmenem, proto spojuje se vinný kmen, jenž jest Kristus, s námi v nejsvětější Svátosti oltářní. A když onemocní duše naše, opět uzdravení dochází ve svátosti pokání. A zastihne-li nemoc tělo naše, nastává-li odchod na věčnost, opět se nám ve vinici Kristově dostává posily a útěchy na tu nejdůležitější cestu v posledním pomázání. Vycházejí-li služebníci Páně na vinici, svěcení se jim dostává, kteroužto svátostí moc a milost obdržují vykonávati svaté obřady. A vstupují-li křesťané ve stav manželský, posvěcuje se opět tento jejich stav ve vinici Kristově ve svazek nerozlučitelný.

A tak tedy pro každou příhodu v životě postaral se Spasitel náš. Proto může se také vším právem tázati nebeský vinař: Co jest, abych byl měl učiniti pro svoji vinici a abych byl toho neučinil?

Jakou milost ještě měl nám dáti Spasitel náš? Proto jest naší povinností, abychom za tolikéré dobrodiní, které nám Bůh prokázal, jemu sladké víno bohumilých skutků za obět přinášeli.

Co mám říci o tak mnohých křesťanech, kteří uznávati nechtějí toho velikého dobrodiní, že povoláni jsou do církve svaté, kde sedmero pramenů milostí se prýští, a kteří, místo aby svatým ž votem Bohu spláceli toto dobrodiní, jej octem kyselým, octem hříšného života napájejí?

Avšak, zdaž se nechá Pán ustavičně posmívati? Zdaž se nemůže i za našich dnů jednou vyplniti, čím kdysi hrozil Hospodin lidu israelskému, když praví u proroka: »A nyní chci vám ukázati, co učiním s vinicí svou. Chci pryč vzíti plot a strhati zeď její, aby byla pošlapána. V poušť ji proměním a nemá se více okopávati a vzdělávati, hloží a bodláčí v ní poroste a zapovím oblakům, aby více na ni nedeštily.«

A co tuto hrozil Pán, to vyplnilo se nejenom na lidu israelském, nýbrž i na jiných národech.

Popatřme jenom nyní na tu Svatou Zemi, která posvátnou učiněna jest kroky našeho Spasitele a oslavena divy a zázraky jeho samého i jeho sv. apoštolů! Kde jednou tak krásně kvetly obce křesťanské, kde byli nejdokonalejší vzory svatosti, přeutěšené vinice Páně, tam shledáváme nyní pouště. Pán vzal pryč plot a strhal zeď; odňal jim svatou víru. Pošlapána vinice, která jednou kvetla, ctnost a nábožnost se vytratily, v poušť se proměnila překrásná vinice a nejhroznější nepravosti se páchají tam,

kde dříve zněla čest a chvála Hospodinova. Tak dělo se jednou církvi na východě, která tak krásně kvetla, a totéž státi se může i u nás v Evropě, jestli podávati budou Spasiteli kyselý ocet nevěry a převráceného života a hledati blaženost v kalu náruživostí a hříchů. Takoví křesťané bývají již zde na zemi navštěvováni hořkostí, vnitřní pustotou a výčitkami svědomí. A což teprve očekává jich tam za hrobem na věčnosti? Nadarmo dovolává se tam boháč kapky studené vody, aby ovlažiti mohl vyprahlá ústa svá, jak Kristus Pán v podobenství vypravuje.

A proto, drazí křesťané, mějme na sebe pozor, zdali trestuhodná žízeň po radostech a rozkoších tohoto světa nechce nás zaváděti na cesty hříšné. A mělo-li by tak býti, nechť zase chrání nás svatá bázeň před palčivou žízní, která věčně věků konce míti nebude! V dobách takových vzpomeňme na Spasitele, jak palčivou žízeň pro nás na kříži jednou snášel! A jako jelen dychtí po studnici vod, tak nechť i duše naše dychtí jen po Bohu a Pánu našem! Budeme li žízniti jenom po Bohu, pak zajisté, až schránka duše, tělo, jednou v chladný hrob uloženo bude, duch náš nesmrtelný bezpečně a pokojně odpočívati bude tam u svého Pána a Spasitele. Amen.

VI.

»A když přijal Ježíš ocet, řekl: »Dokonáno jest,« a nakloniv hlavy, vypustil duši.« (Jan 19. 30.)

Tři hodiny, plné bolesti, od dvanácti až do tří odpoledne, visel Pán Ježíš na kříži v nesmírných bolestech svého svatého těla, z jehož nesčíslných ran přesvatá krev k zemi se lila. K tomu ke všemu ještě posmíván od svých nepřátel, bez útěchy a opuštěn také od svého nebeského Otce! Když konečně tři hodiny, plné muk, uplynuly, zvolal Ježíš hlasem velikým: »Dokonáno jest!« Křesťané rozmilí, to jest předposlední slovo Krista Pána na kříži, které volal jako s nějaké kazatelny, aby veškeren svět slyšeti mohl ono slovo: »Dokonáno jest.« Ó významuplné slovo! Nikdy ještě, kdy věčné slovo Boha Otce mluviti započalo, nikdy nepronesenо slovo nám vítanější, andělům nebeským příjemnější, Bohu Otci milejší a peklu strašlivější jako slovo toto, plné velebnosti a vítězoslávy.

Zlí duchové třásli se, když uslyšeli slovo toto a zmalomyslnili, neb až do tohoto okamžení neustále doufali, že něco pořídí proti Kristu a dílu jeho.

Ale lekejte se, vy mocnosti temností, neboť boj mezi vámi a Kristem jest ukončen! Co nevidět přijde tento mocný zástupů nebeských Pán před vaše brány, vyvrátí je, vytrhne vám kořist vaši, neboť: Dokonáno jest! Těšte se, duše nábožných v předpeklí, Pán nebude meškati k vám přijíti, neboť dokonáno jest veliké lidské dílo vašeho vykoupení! Přestaňte plakati i vy, andělové pokoje, a zvěstujte veškerému člověčenstvu, že dílo vykoupení do-

končeno, dílo, které jenom Syn boží mohl vykonati! Ježíš tedy dokonal, on se vydal na smrt kříže a smrt jeho jest příčinou a pramenem našeho života.

Zdaž však, nebeský Spasiteli, i my budeme moci jednou s tebou radostně zvolati: »Dokonáno jest mé putování na tomto světě a nyní odcházím odtud, z tohoto světa«? Křesťan má Krista ve všem následovati, tudíž i ve smrti; on za nás umřel, abychom i my jednou radostně a blaženě umírati mohli a volati na smrtelné posteli: »Dokonáno jest; boj jsem bojoval dle svých sil, s milostí boží běh svůj jsem dokonal, víru zachoval, svaté církvi věrným zůstal a umírám v ní obohacen jejími milostmi, a jestli jsem zde neb onde chybil, činil jsem pokání, a proto rád umírám!«

Ó křesťane, jak blažena jest smrt, která takový uzavírá život a který se končí tímto smýšlením! Ó kéž bychom všichni jednou v hodině smrti mohli takto mysliti a mluviti! To se ovšem stane, když se vystříháme všech hříchů. Abychom bázní a hrůzou před každým hříchem svoje srdce naplnili, chci rozjímati s vámi, jak slovo »dokonáno jest« vysloví hříšník: 1. na smrtelné posteli a 2. při soudu.

Pojednání.

1. Náš život jest dlouhý boj se smrtí, který v hodině narození započne a posledním dechnutím našeho života končí. Tlukoty srdce a tepny spočteny jsou a hlásají v každém okamžení, že se blíží čím dále, tím více smrt, až konečně v boji síla naše podlehne, tepna státi zůstane a oči ve smrti se zavrou.

Tu neprospěje žádné doufání, že smrt nepřijde. Neboť jako smrt dítě z rukou matčiných vyrve a opět starce z jeho komůrky odvolá, a jako až posud skvostné paláce boháčů vyprazdňovala a domků nuzných neušetřila, tak to zůstane od pokolení do pokolení. A proto nešťastný křesťan, který lehkomyslně a ve hříších žije a pak z nenadání musí zvolati: Dokonáno jest! Čest a vážnost před lidmi, bohatství, smyslné radosti jsou tytam, přátelé, svět, vše pryč, nic mi nezbývá, než hříšný život, než věčnost. Umírám a blížím se k propasti, která jest mi neznámá. Ach, taková jest, rozmilí křesťané, smrt lotra na levé straně a taková smrt stává se až posud podílem nekajícího křesťana! A proto, kdo máš uši k slyšení, slyš, a kdo srdce v těle, vezmi si to k srdci! Duše tvá jest položena v tvé ruce; můžeš si s ní činiti, co chceš. Avšak běda nám, nepřineseme li ji Pánu Bohu bez hříchu, alespoň bez těžkého hříchu! Ó jak musí hříšníku na smrtelné posteli býti, když mu přijde na mysl slovo: věčnost! Dokonána jest časnost, tak mluví sám k sobě a nyní následuje věčnost, nyní následuje odplata — trest. Dokonán jest život nekajícníka a nyní započíná život zavržence; dokonán jest pomíjející život na zemi a započíná život věčný v pekle. Při takovýchto myšlenkách přiblíží se, rozmilí křesťané, hodina smrti a skonání pro hříšníka. Rozvažte nyní, co za trápení a soužení strašlivé myšlenky tyto v duši způsobí, jakou úzkost a jak těžké a traplivé umírání musí učiniti! Ach,

křesťané, kam se podějeme v této poslední hodině naší, jestliže poslední náš krok na tomto světě, krok ve studený hrob, hříšným životem si ztrpčíme?

Ochraň nás před tímto strašlivým pádem sám Bůh, neboť ještě strašlivěji zvolá hříšník slovo: »Dokonáno!« při soudu!

2. Pravda ovšem, rozmilí křesťané, krok ke hrobu jest krok opravdový; krok, který jest s to v nás hrůzu vzbuditi, krok, který nás může učiti, jak marný a pomíjející je tento svět, a že nemáme ničeho jiného hledati, kromě samého Boha. Je-li hrozné rozjímati o smrti člověka a jeho zpráchnivění, ještě hroznější jest mysliti na onen den posledního soudu, o němž praví sv. apoštol Pavel: »Všichni musíme se objeviti před soudnou stolicí našeho Pána Ježíše Krista.« To je ten den, kdy přijde Pán souditi živé i mrtvé. Neboť tenkrát na hlas trouby procitnou mrtví jako z nějakého spánku, pozdvihnou se z otevřených hrobů a mžikem objeví se na místě, kde bude soud. Tu, rozmilí křesťané, povstane císař bez koruny, král bez žezla, hrdina beze zbraně. Jen dobré skutky, které člověk zde na světě vykonal, vezme s sebou před soudnou stolicí boží. Ó jak se tu povede tomu, který nejen že žádné dobré skutky nebude moci vykázati, nýbrž i svou duši hříchy obtíženou bude míti!

Kdo jest s to na světě popsati to zděšení, které v této době všecky hříšníky přepadne. »Strašlivé je to,« jak praví sv. apoštol Pavel, »upadnouti v ruce Boha spravedlivého.« Neboť na smrtelné posteli člověk jenom myšlením třásti se bude, před soudcem spravedlivým však zříti bude strašlivou skutečnost. Sami spravedliví v této době mají se třásti, což teprve hříšníci. Ti, jak nám praví Písmo sv., budou volati slovy hrůzyplnými: »Hory padněte na nás a kopcové přikryjte nás!« Nechci dále líčiti tento strašlivý stav všech hříšníků v této době, jen to podotknouti chci, že soud, který Pán vyřkne, bude neodvolatelný; Pán jen jednou vyřkne soud svůj a tak bude na věky v pravo neb v levo, k životu aneb ke smrti. Co si zvolíš, křesťane, zde na zemi, to budeš míti. V nebi jest bez tebe dosti radostí, avšak i v pekle dosti nářku i bez zatracení tvé chudé duše.

Ty zemřeš, křesťane, jednou zemříti musíš, ty vstaneš z mrtvých, jednou ty vstáti musíš!

To překaziti není v tvé moci, jak však chceš zemříti, jak z mrtvých vstáti, to je tobě ponecháno na vůli. Při soudu dvě otevrou se ti cesty; obě bez nepřehlédnutí, obě bez konce jako věčnost.

Tenkrát, křesťané, uvidíme, čeho se zde na světě nedožijeme. Ti, kteří v jednom domě bydlí, otec a matka, syn a dcera, rozloučí se na věky, rozejdou se bez naděje, že se kdy zase spatří; dají si »s Bohem« na věčné časy, jedni, aby v blaženém prozpěvování vešli do slávy boží, druzí, hříšníci, aby ve strachu a zoufání k věčnému odebrali se trápení. Na koho se, křesťane, obrátíš, budeš-li odsouzen na levou stranu? Snad na svou urozenost? Ó křesťane, ta mohla jen lidi zaslepiti, Boha však neza-

slepí. Snad na přímluvu svatých? Jejich vůle jest vůle boží a ta tě zatratila, snad na svého Anděla strážce se obrátíš? Ach, křesťane, tento svatý vůdce zde na zemi, tam při soudu přestane býti tvým vůdcem; ten vystoupí, aby tě obžaloval, poněvadž jsi hlasu jeho neslyšel.

Hledej proto, křesťane, pomoci, dokud jest čas! Třeseš li se před spravedlností boží, pros ji nyní o smilování! Bojíš-li se jednou hanby před celým světem pro hříchy své, vyznej se z nich zpovědníkovi a vrhneš je jako v tichý hrob, kde na věky skryty zůstanou! Jdi, žaluj na sebe před knězem; jeho rameno jest dosti silné do věčnosti sáhnouti a tam z dlužní knihy hříchy tvé vymazati! A nalezneš-li smilování, buď pamětliv svých posledních věcí, nehřeš více, abys nemusil jedenkrát hlasem zoufajícího volati: »Dokonáno jest!« Abys nemusil tak zvolati, až přijde poslední tvá chvilka, až bude souditi Syn boží živé i mrtvé.

Hledme vždycky, křesťané, abychom s vnitřním pokojem a bez bázně mohli pohlížeti na náš minulý život! Neboť dříve aneb později přijde večer našeho života, kde se připozdí a kde musíme sami k sobě říci: »Dokonáno jest!« Kdybychom hned nějakým neštěstím nesešli s tohoto světa, přijde přece stáří, kde hlava zešediví, tělo seslábne, kde ze všeho jmění a bohatství ničeho nevezmeme a zůstane nám jenom rakev, do které nás položí, abychom zpráchnivěli.

Ó kéž bychom tenkrát, rozmilí křesťané, mohli po ukončení této naší pouti šťastně zvolati: »Dokonáno jest!« Pak zajisté i Bůh nám řekne: Dokonáno jest, věrný služebníče, nyní očekává tě blaženost, kterou nikdy neodejmu od tebe, ale která potrvá na věky. Amen.

VII.

A zvolav Ježíš hlasem velikým: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« (Luk. 23. 46.)

Svět náš, rozmilí v Kristu, stojí již bezmála šest tisíc let. Za tohoto dlouhého trvání viděl již svět přemnoho dnů smutečních. Den hoře a nářku byl, když na pokolení lidské přivalila se jednou potopa; den bídy a hrůzy byl i ten, ve který lidnatá města Sodoma a Gomorrha ohněm a sírou zničeny byly, den smutku i byl, ve kterém vojsko egyptské i s králem v Moři rudém hrob nalezlo, den smutku i byl, ve který město Jerusalem ve zbořeniny se rozpadlo. Avšak co jsou tyto dny u přirovnání s tím dnem, jehož památku dnes slavíme! Ach, dnes to nejsou smrtelní lidé, nejsou to hříšní tvorové, kteří se ve zkázu vydávají, dnes je to slyš duše křesťanská, dnes je to vševědoucí Syn boží, svatý svatých, král nesmrtelnosti, jenž v moři bolesti potupen na kříži, hlavu svou nakloňuje a ducha vypouští. Ó slunce zakryj jen svůj obličej a zahal do stínu smrti obzor země, pukejte skály, opono chrámová roztrhni se, otevřte se hrobové a vydejte

své mrtvoly; stvoření plač a naříkej, neb Stvořitel nebe i země nalézá se ve smrtelném zápase — trpí — umírá! Ach, kdož jest, jenž by neměl truchliti nad takovou smrtí a prolévati slze bolesti? Svatý dni, veliký pátku! Který duch stvořený je s to popojmouti hlubokosti tvého tajemství! Ty největší ze všech dnů od počátku až do konce, tebou počíná čas nový, neb dnes dokonáno jest veliké dílo vykoupení světa! Dnes umírá Syn věčného Otce ukrutnou smrtí na kříži, aby tebe, dítě prachu, z poddanství pekla vysvobodil. Ó dni útěchy a pokoje! Dnes vykvétá nám zase ratolest olivová pokoje. Ó dni hříchu a zločinství, neb svatá nevinná krev se dnes prolévá. Dni bolesti a slz, neboť dnes krvácí Beránek boží! Ó synové lidští, kteří cestou pozemského života kráčíte, pozastavte se aspoň dnešního dne, pozorujte muže bolesti na kříži a vizte, zdali jest bolest nějaká, jež by se jeho bolesti rovnala!

A proto také dnešního dne samé znamení smutku spatřujeme ve chrámě, oltáře bez ozdob; písně žalostné slyšíme dnes ve svatyni této. Církev sv. ukazuje nám dnes nástroj smrti Spasitele světa — kříž — a vede nás, hluboce zarmoucené, k jeho hrobu. Co mám ze všeho toho, co dělo se na kříži, zvoliti za předmět k poslednímu našemu rozjímání? Jak rád bych vám všecko přednesl a na srdce vložil, než ani jazyk andělský není k tomu schopen a cherub není s to vyjádřiti všecka tajemství sv kříže. Proto také z neobsáhlé knihy sv. kříže vyjímám poslední slova umírajícího Ježíše. Která jsou to slova z posledních sedmi slov Páně, ukáže řeč sama.

Ty, pro nás ukřižovaný Spasiteli, pohleď na nás tak milostivě, jako jsi na máti svou umírajícím okem hleděl!

Pojednání.

1. Tři hodiny trpí nevýslovná muka Bůh-člověk na svém tvrdém bolestném lůžku, ruce i nohy hřeby probité, hlavu probodenou trním, tělo ranami pokryté. Nastává poledne, slunce stojí nejvýš; a hle, teď zakrylo tvář svou jakoby déle nemohlo hleděti na trápení Syna božího. Tisíce let již osvěcovalo zemi, ale cos podobného ještě nespatřilo, proto se zatmělo, jakoby oblečeno bylo ve smutek. Strašné tmy se po celé zemi rozprostřely; panuje čirá noc. Všeobecný nastal zmatek, hrůza a bázeň pojala všecky, zvláště vražedníky. Posměch umlkl, rouhavá slova oněměla, bezbožné tváře zbledly. Tak zahrozil ukrutníkům rozhněvaný Bůh, že zaslepený, tvrdošíjný národ byl zahanben. Ano, Jerusalem, toto hrdé město bylo teď obestřeno strašnou tmou, poněvadž lehkomyslně zavrhlo ono věčné světlo, které je osvítiti chtělo. Jak to ale vyhlíželo v duši Ježíšově? Úzko, smutno jest v jeho duši; nade všecko pomyšlení zkormoucené jsou vnitřnosti jeho I v jeho duši rozhostila se děsná tma, zármutek ho obklíčil a nevýslovný ho pojal nepokoj. On pohlíží v pravo i v levo, vzhůru i dolů, jeho stísněné srdce hledá utěšitele, marně však. Opuštěna se vidí od lidí, opuštěna od samého Boha.

Tu najednou zaznívá po Golgotě úpěnlivý hlas: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Otče můj, pohleď na hroznou opuštěnost, jakou jsem dle tvé svaté vůle podstoupil, pomni, že trpím za hříchy lidské; pro tuto mou opuštěnost buď mým následovníkům milosrdným!

Spasitel ohlíží se, rozpomíná se na svůj uplynulý život, a přemýšlí, zdali by nezbývalo ještě něco trpěti a konati. A hle, všecko jest vykonáno; každé písmeno předpovědění vyplněno. A když takto na svůj úkol pohleděl, otvírá opět přesvatá ústa a slavný hlas rozléhá se po všech končinách a působí radost v nebi i v předpeklí: »Dokonáno jest!« volá můj Ježíš hlasem vítězným. I my, přátelé drazí, vyřkneme jednou slovo toto. Dejž Bůh aby bylo šťastně vysloveno! V šedesáti neb sedmdesáti letech, snad bude již nás všech, jak zde v tomto chrámu Páně shromážděni jsme, osud rozhodnut; nám všem bude již snad známo, kam se strom skácel.

Bože, dej, abychom všichni šli do nebe, hříchu se odřekli, život takový vedli, abychom hlavu svou k hrobovému tichu tak pokojně mohli skloniti jako onen přesvatý, jenž dnes na kříži zvolal: »Dokonáno jest!« Jeho poslední slovo chceme dále rozjímati.

2. Ach, předrahý Spasiteli náš! My klečíme v duchu na hoře golgotské pod křížem tvým, vidíme, kterak tvůj převelebný obličej, sinavé světlo očí tvých dohasíná, kterak tvoje svatosvaté učitelské rty se stahují a jimi ještě — ach naposledy — voláš: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.«

Nejmilejší, jak potěšitelné je to pro nás, že Pán Ježíš ve svém posledním vzdechnutí Boha jmenuje Otcem! Třikrát vyřkl ve svém utrpení toto předrahé jméno; jistě že ne bez příčiny Boha jmenoval Otcem, hned na začátku svého utrpení v Getsemanské zahradě, když byl přibit na kříži a na konec při svém skonání. Tím zřetelně nám dokázal, že Bůh jest naším Otcem, že jest jím i tenkráte, když nám podává trpký kalich a že otcovskou jeho ruku velebiti máme nejen když žehná, ale i když zarmucuje. Nejdůležitější však jest, že nyní víme, kam se ve své poslední vezdejší bídě obrátiti, koho o pomoc prositi máme: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« S tímto slovem skonal Pán, náš předchůdce, náš příklad. Toto slovo ať jest poslední i každého z nás! Vidíš, křesťane, až se všecko vůkol tebe zatmí, až všecko tě opustí, tvůj jazyk tuhnouti a oko se tratiti počne, kdo tě ochrání, kdo tě vysvobodí, aby nepřítel nad tebou nezvítězil, a neuvrhl tě v bídu věčnou? Kristus, Otec nebeský! Ó tak tedy jemu v poslední hodince se poroučej! Vmysli se, křesťane, častěji na své smrtelné lůžko a jakoby tobě vykročení z tohoto světa již nastávalo, vroucím, kajícím srdcem volej: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« Tím budeš následovati svého Spasitele.

Slovo poslední volal Spasitel náš s bolestného lůžka, a co se dělo nyní? Ó tajemství nad tajemství! Pán Ježíš, věčně Syn boží, v posledním tažení! Přesvatá hlava kloní se k prsoum — ach, můj Ježíš umírá — již skonal a umřel, aby nám zaopatřil

život věčný. Ejhle, duše křesťanská, tuť Beránek boží, rozpiatý na dřevě kříže — a mrtev! Již mlčí, ale jeho probité ruce a nohy volají k nám: Patřte, tyto rány jsou hříchové vaši! Mlčí, ale nevinná, nejsvětější krev volá: Za vás jsem až do poslední krůpěje vycezena! Usmrcený Beránek již mlčí, ale celá příroda volá: Syn boží dokonal obět! Země se třese, rachotem pukají se skály, hrobové se otvírají a v chrámu jerusalemském silná, z pevného hedvábí setkaná opona chvěje se a praská a roztržena jest ve dvé. Pod křížem však jaká změna! V pravdě spravedlivý, v pravdě Syn boží je tento, volá zděšený setník, množství tu přítomných bije se v prsa a ustrašení žoldnéři prchají s místa, kde se takto prohřešili. Jaká to smrt, jaká to velebnost, jaká to sláva!

Křesťané drazí, tam na Kalvarii vsazen jest strom, strom života věčného! Ve stínu tohoto stromu hledali a nacházeli v každém čase millionové potřebného odpočinutí, potřebného potěšení v životě i ve smrti. I my potřebujeme tohoto potěšení a nenajdeme je nikde jinde, leč ve svatém katolickém náboženství, v učení Krista, který jako strom na Golgotě byl vštípen a vyzdvižen. A jak byste mohli zapomenouti na poslední slova tohoto nejlepšího a nejsvětějšího, jakého kdy naše země nosila? Nechceme zapomenouti, pravíte, dobře tedy, ale hřích musí od vás pryč, ať má jméno jakékoliv; buďsi opilství, podvod, lichva nebo snad sahání po cizím majetku, buďsi to netečnost v navštěvování chrámu Páně, klení, nečistota; zkrátka, každý hřích musí od vás pryč, jinak jest po všem přátelství s Pánem Ježíšem. Nechtějme býti necitelnějšími nad mrtvou zem, nebuďme tvrdšími nad skálu; to všechno třáslo se při smrti Ježíšově, a naše srdce by zůstala nepohnuta? A proto dnešního dne udělejme začátek našeho lepšího života a s hlubokou sebraností setrvejme v dnešní veliký den u sv. hrobu a rozjímejme, jak náš Spasitel beze hnutí a studený ve hrobě odpočívá. Ejhle, duše křesťanská, zde leží tvůj Otec, jenž tebe miloval až k smrti, a to smrti kříže; zde leží dobrý Pastýř, který život svůj dává za ovce své, zde leží tvůj ženich bez krásy, zde leží Ježíš ukřižovaný! Jeho oči, z nichž láska planula, jsou nyní vyhaslé; jeho ústa, z kterých jen slova života vycházela, jsou zamknuta pečetí smrti. Na studeném kamenu spočívá jeho sv. hlava, jeho krví zbarvený vlas. Ty svaté nohy, které tak často se unavily, aby zbloudilou ovci nalezly, ruce, které jen spásu a požehnání rozdávaly, probodla zlomyslnost hrubými hřeby; jeho sv. bok probodnut, a ještě v něm zříti krev nejsvětější, krev, kterou pro tebe prolil. Přistup, přistup křesťane drahý, dnešního dne a hleď do hrobu ve skále a pozoruj svého Spasitele! Ten Spasitel z hrobu k tobě volá: Pro tebe jsem byl chudým, 33 let žil jsem v největší bídě a nouzi, neměl jsem, kam bych hlavy položil; pro tebe jsem v krvavém zápase se smrtí bojoval, pro tebe jsem snášel bičování, trním korunování, zžírající žízeň a muka kříže; odpověz mně, co jsem měl více činiti, abych to byl neučinil! Ty mne ještě křižuješ svými hříchy; dítě mé, uč se na mém hrobě znáti cenu tvé nesmrtelné

duše! Pracuj, dokud den jest, neboť přijde noc, kde nebudeš moci více pracovati, snad co nejdřív hrobová tma i tebe krýti bude.

Ó můj Spasiteli a Pane, před tvým svatým hrobem padáme na svá kolena, nech nás slzeti, oplakávati naše hříchy, které tebe usmrtili. Ó Ježíši, před tvým svatým hrobem slibujeme ti polepšení, vezmi nás na milost, abychom jednou dle příkladu tvého šťastně mohli zvolati: »Dokonáno jest; Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!«

Zvolejte se mnou v duchu vy všichni, kteří přišli jste dnes na pohřeb Syna božího: »S Ježíšem umříti sobě žádám, s Ježíšem živu býti naději mám; Ježíš věčně věkův jest mým Pánem, Ježíši chvála buď věčná!« Amen.

Zvěstování Panny Marie.

Pokora základem spasení.

»Kterážto uslyševši, zarmoutila se nad řečí jeho a myslila, jaké by to bylo pozdravení.« (Luk 1, 29.)

Veliké věci zvěstují lidé obyčejně velikým hlasem, šumem a hlukem. Co tu bývá řečí, když panovník nastoupí vládu říše aneb když s trůnu sestoupí aneb odejde cestou všech smrtelníků! Co tu bývá řečí, když se chystá, vede a končí válka! Co tu bývá řečí, staví-li se někde veliká a znamenitá budova! Ano, takoví jsou lidé; co velikého, velikým provázejí hlukem.

Zcela jinak, bratří moji, jedná Pán všehomíra. Co jest před očima jeho největšího, nejslavnějšího, nejvelebnějšího, to zvěstuje světu v největší tichosti, skrytosti, skromnosti. O tom vydává svědectví dnešní slavná památka. Hle, co ustanovil Bůh ve svých věčných radách o vykoupení člověčenstva, to oznamuje dnes skrze anděla Gabriela blahoslavené Panně Marii! Oznamuje jí, že počne a porodí syna, který bude Synem božím a Vykupitelem světa. Může-li býti cosi většího, slavnějšího, velebnějšího nad vtělení Syna božího? A přece ohlašuje Bůh toto veledílo své moudrosti a všemohoucnosti tak prostým způsobem; anděl mluví s chudou Pannou, a co k ní mluví, skládá ona v srdci svém a nezjevuje nikomu na celém světě.

Proč asi ohlásil Bůh největší dílo své v největší tichosti? Protože spasení lidské založil Bůh na pokoře. Že vyvolil za matku jednorozeného Syna svého blahoslavenou Pannu Marii, stalo se nejvíce pro její pokoru. »Kterážto uslyševši,« dí sv. evangelista, »zarmoutila se nad jeho řečí a myslila, jaké by to bylo pozdravení« Nad čím že se zarmoutila, ulekla, zděsila Panna přesvatá? Nad řečí anděla božího, nad tím, že ji nazval milostí plnou, Pánu milou, požehnanou mezi ženami. Vší této chvály domnívala se býti nehodnou, vědouc, že s Bohem je vším, bez Boha ničím. Panna Maria byla pokorná. Proto ji vyvolil Bůh za matku Spasitele světa. A jako byla pokora Matky boží počátkem našeho spasení aneb vykoupení, tak i toto spasení aneb vykoupení ne-

mohlo a nemůže se státi skutkem bez pokory. To jest myšlenka, hodná pilného uvažování Proto pravím: Pokora jest základem spasení:

I. pro všecky lidi vůbec, a II. pro každého člověka zvláště.

Obraťte pilný zřetel k této pravdě, kterou míním rozebírati k poctě Spasitele světa a jeho Matky přesvaté.

I. Pokora jest základem spasení pro všecky lidi vůbec.

Jest vám zajisté známo, drazí v Kristu, že hřích našich prvorodičů v ráji přešel na všecky lidi jako smutné dědictví, že uvalil na ně vinu a věčný trest hříchu, porušenost duše a náchylnost ke hříchům osobním, smrt a jiné strasti časné. V tomto stavu hříšném nemůže býti žádný člověk spasen tak, aby po smrti na věky se spojil se svým dobrem svrchovaným. Z tohoto stavu hříšného musili býti lidé nejprve vysvobozeni tak, aby byli opět ve stavu milosti boží.

Ale toto vykoupení člověčenstva nemohl vykonati nikdo jiný, leč jednorozený Syn boží, jenžto se vtělil a narodil z čisté Panny Marie. Tážete se, moji drazí, proč? Slyšte sv. apoštola, řkoucího: »Jako skrze neposlušenství jednoho člověka učiněno je mnoho hříšných, tak i skrze poslušenství jednoho mnoho spravedlivých učiněno bude.« (Řím. 5, 19.) Tak jest. Mnoho jest hříšných skrze neposlušenství jednoho; všichni lidé stali se hříšníky tím, že jeden, Adam, se svou manželkou Evou, Boha neposlechl, okusiv ovoce zapovězeného. V hříchu našich prarodičů uzavíralo se podstatně neposlušenství. A tak jest neposlušenství vlastní podstatou všech hříchů ostatních. A jako skrze neposlušenství prvního, hříšného Adama, stali se všichni lidé hříšníky, tak opět všichni lidé mohou se státi spravedlivými skrze poslušenství druhého, nového svatého Adama, Krista Ježíše.

A kterak se zjevilo toto poslušenství druhého Adama? Slyšte opět sv. apoštola, řkoucího v Kristu Ježíši: »Který, jsa ve způsobě boží, nepoložil toho sobě za loupež, že jest roven Bohu, ale sebe samého zmařil, přijav způsobu služebníka, ku podobenství lidí učiněn a ve způsobu nalezen jako člověk. Ponížil sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže.« (Fil. 2, 6—8.) Považ, křesťane, jak hluboký smysl mají tato slova apoštolova. Ježíš Kristus jest ve způsobě boží, jest jednorozený Syn boží od Boha Otce od věčnosti zplozený, Bohu Otci v bytnosti i moci i slávě rovný, jest oblesk slávy a obraz podstaty jeho. Ježíš Kristus nepoložil toho sobě za loupež, že jest roven Bohu, nečinil se rovným Bohu neprávem, nýbrž byl si toho jasně vědom, že jest jedné přirozenosti s Bohem Otcem a že by mohl setrvati v nebi ve slávě Bohu Otci od věků až na věky příslušící. A aj, přece sebe samého zmařil, přece opustil lůno Otce i slávu nebeskou, přece se vzdal všeho, cokoli měl, a stal se někým, kdo nic neměl, přece zaměnil své svrchované panování za nejnižší služebnost, přece se stal člověkem, podobným nám ve všem, kromě hříchu, ano, ponížil se ve svém člověčenství tak, že byl poslušen svého Otce nebeského až k smrti, a to k smrti nejbo-

lestnější a nejpotupnější, k smrti kříže. V tomto poslušenství záležela pokora Syna božího. Ježíš Kristus, jsa od přirozenosti Bůh, vzal na sebe dobrovolně přirozenost člověka; odřekl se panování, aby mohl sloužiti.

Ovšem Syn boží, přijav člověčenství, nepřestal býti Bohem. Božství jeho neutrpělo nižádné újmy od člověčenství, s nímžto se spojilo. Proto řekl Pán Ježíš židům, aby jim dokázal, že svědectví, které vydává sám o sobě, jest pravé: »Nejsem sám, ale já, a který mne poslal, Otec.« (Jan. 8, 16.) Sv. Augustin diví se zde a oslovuje Pána Ježíše, řka: »Když je s tebou, kterak tě poslal? Tedy poslán, od něho jsi neodešel? Tedy jsi přišel k nám a zároveň jsi zůstal v nebi u Otce? Kdož to uvěří, kdož pochopí? Jenom ten, kdo věří, náš Pane Bože, ve tvé vtělení. Jako Bůh jsi byl vždycky s Otcem, jako člověk byl jsi poslán od něho k nám, kdy jsi se vtělil.«

Milí křesťané! Že jest Ježíš Kristus Bůh i člověk v jedné a to božské osobě, to je tajemství nevyzpytatelné, tážeme li se: kterak to může býti? Tážeme-li se však, proč Syn boží tak hluboko se pokořil, že přijal způsobu smrtelného, všem strastem podrobeného člověka, dostáváme odpověď: Syn boží se vtělil, aby nás vykoupil. Svým vtělením se pokořil a osvědčil neskončeně vzácné poslušenství. A tímto poslušenstvím jest napraveno všeliké neposlušenství lidské, t. j. všeliký hřích na zemi.

Proto jsem řekl právem, že pokora jest základem spasení pro všecky lidi vůbec. Ovšem i pro každého člověka zvláště. O čem v díle druhém.

II. Pokora jest základem spasení pro každého člověka zvlášť.

Jako nás vykoupil Syn boží Ježíš Kristus tím, že se stal člověkem a tak před Bohem Otcem se pokořil: podobně musíme se pokořiti i my, chceme-li dojíti ovoce vykoupení Kristova, totiž odpuštění hříchů, ospravedlnění, milosti boží, setrvání v dobrém a věčného života. S důrazem učí tomu sv. apoštol Pavel, řka: »To zajisté cítte v sobě, což i v Kristu Ježíši, který, jsa ve způsobě boží, sebe samého zmařil a ponížil.« (Fil. 2, 5—8.) Co míní sv. apoštol těmito slovy? Nic jiného, než aby křesťané tak smýšleli, jako smýšlel Kristus Pán, aby se pokořovali před Bohem, jako se pokořil před ním jeho Syn jednorozený. Máme se pokořovati před Bohem dobrovolně. Máme netoliko uznávati, že sami od sebe nic nejsme, nic nemáme a nic neumíme, ale máme také milovati ponížení, pohrdání, posměch i všeliké křivdy a ústrky, kterých se nám dostává od světa pro naše vady a přečiny. Dokud si nezamilujeme svého ponížení od srdce, nejsme opravdu pokorní a bez pokory není spasení.

Proto nás vyzývá sv. náboženství naše často a důtklivě ku pokoře. »Učte se ode mne,« pravil kdysi Spasitel, »nebo jsem tichý a pokorný srdcem.« (Mat. 11, 29.) Jako Syn boží byl pokorný srdcem, ne na oko, pouze před lidmi, nýbrž opravdu i před Bohem: tak máme i my křesťané od srdce milovati vše,

co nás před Bohem i před světem ponižuje. Této ctnosti vyučil nás Pán i v rozličných podobenstvích. Známo zajisté, co pravil o pokorném publikánovi a hrdém fariseovi, kteří se modlili v chrámě. »Pravím,« doložil s důrazem, »že tento (publikán) sstoupil do domu svého opravedlněn nad onoho (farisea)« (Luk. 18, 14.), t. j. že publikán došel od Boha ospravedlnění, fariseus však nikoli. A proč? Fariseus před Bohem se nadýmal, řka: »Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé.« Publikán však před Bohem se pokořoval, modle se: »Bože, buď milostiv mně hříšnému.« Fariseus tedy nedošel milosti u Boha pro svou pýchu, ale publikán došel ospravedlnění pro svou pokoru. Proto uzavřel Pán své podobenství těmito slovy: »Každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.« (Luk. 18, 14.) Tuto průpověď opakoval Spasitel i jindy a rozličným způsobem, ale vždy v tom smyslu, že jen pokorou lze dojíti milosti u Boha. (Mat. 18, 3, 19, 14, 20, 16, 23, 12. Luk. 14, 11.)

V témž smyslu, jako Pán Ježíš, vyjadřují se i jeho apoštolové. Tak píše sv. Jakub: »Ponižte se před obličejem Páně a povýší vás« (4, 10.); nebo »Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.« (4, 6) Podobně dí sv. Petr: »Všickni vespolek pokoru ukazujte; nebo Bůh se pyšným protiví, ale pokorným dává milost.« (I. Petr. 5, 5.)

Podobně smýšlejí o pokoře sv. otcové. Bez pokory, míní oni, nelze přijíti k Bohu, nelze dojíti spasení. Tak píše sv. Makar Egyptský: »Když to všecko, cokoli činíš ze své přirozenosti, Bohu přičítáš, dá on zase tobě, co jest jeho, věci duchovní, božské a nebeské.« (Hom. XXVI. 20.) Zvláště pamětihodno jest, co napsal o potřebě pokory sv. Augustin: »Chceš býti velikým?« táže se, »od nejmenšího počni. Myslíš vzdělati velikou budovu povýšenosti? Mysli nejprvé na základ poníženosti. Čím větší bude budova, tím hlubší musí se kopati základ. Ku které pak výši směřujeme my křesťané? Není-li pravda, že až ku spatření tváře boží? Před tímto povýšením musíme se co nejhlouběji pokořiti.« (Sermo 10. de Verbis Domini). Jak pravdiva jsou slova sv. Augustina! Nadarmo se staví dům, nedá-li se mu hluboký základ; nadarmo se snažíš přijíti k Bohu bez pokory.

Může-li býti jinak? Představ si, křesťane, člověka hospodáře, an rozsívá pšenici na poli udupaném a pošlapaném. Co bys mu řekl? »Nemoudrý,« řekl bys dojista, »jaký užitek může ti dáti pšenice, když pole nezoráš, nesvláčíš, nezkypříš tak, aby přišlo símě do země a tam zetlelo a sklíčilo? Necháš li své pole udupané a pošlapané jako cestu, zůstane všecko símě na povrchu země a ptáci nebeští přijdou a sezobají je!« Tak jest, drahý můj. Nepřijde-li símě do země, neprospěje mu nic ani světlo a teplo slunečné ani vláha nebeská, byť i přicházely v doby nejpříhodnější. Tak také nemůže sestoupiti milost boží v tvé srdce a nemůže je zúrodniti k spravedlnosti a životu věčnému, dokud není tvé srdce zkypřeno a proniknuto pokorou. Dokud neuznáš, že v nepravosti počat jsi a že v hříchu počala tě matka tvá; že roz-

množeni jsou hříchové tvoji nad vlasy hlavy tvé; že před Bohem není ospravedlněn žádný člověk, leč by mu uděleno bylo odpuštění hříchů; dokud nevyznáš před Bohem všeliké viny a nebudeš mysliti na smíření pro hříchy své: dotud jsi Boha vzdálen, Boha zbaven, od Boha opuštěn. Proto přibliž se k Bohu s pokorou, on pak přiblíží se k tobě s milostí.

* * *

Připomenul jsem vám dnes, v Kristu shromáždění, pravdu nad jiné důležitou. Jako blahoslavená Panna Maria stala se Matkou Spasitele světa pro svou velikou pokoru, tak se stal Syn její Ježíš Kristus naším Spasitelem tím, že se pokořil před svým Otcem jako člověk až k smrti kříže. A jako vtělený Syn boží stal se Spasitelem všech lidí svou neobmezenou pokorou, tak musí jeden každý z nás zvlášť uznati svou nízkost, nedostatečnost, nedokonalost a nehodnost před Bohem, chce-li dojíti ospravedlnění skrze zásluhy Ježíše Krista.

Kterak osvojím sobě tuto ctnost nevyhnutelně potřebnou ke spasení? Čím vypěstujeme v srdci svém bohumilou pokoru? Máme jeden prostředek velmi způsobilý a účinný, prostředek zřízený samým Spasitelem, prostředek, který máme toliko my křesťané katoličtí. To je svatá zpověď. »Kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim,« řekl Kristus Pán k apoštolům a nástupcům jejich, kněžím. Chceme-li dojíti odpuštění hříchů od kněze na místě božím, musíme se knězi na místě božím zpovídati, musíme vyznávati své hříchy knězi, jako bychom je vyznávali samému Bohu všemohoucímu, tedy úplně, zkroušeně a upřímně. Úplně, t. j. musíme vyjeviti knězi všecky své hříchy, jak jsme se upamatovali na ně při pilném zpytování svědomí, nezamlčujíce druhu, ani počtu, ani osoby, ani času, ani místa, ani způsobu, ani jiných důležitých okolností hříchů. Zkroušeně se zpovídáme, vyznáváme-li své hříchy s opravdovou lítostí, z bázně a lásky k Bohu. A upřímně, máme-li opravdový úmysl sebe polepšiti a život svůj napraviti. Konáme-li sv. zpověď dle těchto předpisů církevních, pociťujeme a vyznáváme tím opravdověji nežli čímkoliv jiným svou vnitřní nebo mravní nicotu, slabost a nedostatečnost. A toto pocítění a vyznání vnitřní ničemnosti, to, moji drazí, jest pokora. Není tedy lepšího prostředku k vypěstování pokory v srdci nad sv. zpověď.

Vidíte, jak moudře pečuje o nás církev sv., přikazujíc, abychom aspoň jednou za rok, a to v tomto čase velikonočním, ke sv. zpovědi přistupovali. Zpověď jest nejzpůsobilejší prostředek k osvojení sobě pokory a k nabytí milosti boží. Zdá li se nám nicméně krušným to dobrovolné ponižování před knězem, vzývejme blahoslavenou Pannu za přímluvu. Ta, která se stala Matkou našeho Pána a Spasitele pro svou hlubokou pokoru, ta nám vymůže zajisté u Boha hojnou pomoc k tomu, bychom všeliké ponížení, spojené se sv. zpovědí, milovali a pro tuto pokoru milost u Boha nalezli. Amen. *Kl. Markrab.*

LISTY VĚDECKÉ.

Nemlčte!

(Úvaha o zednářích od P. Augustina hr. Galena, ř. S. B.)

V německé řeči v Rakousku jsou od více let hlavně tři podniky na tomto poli činnými. Jmenuji vedle knižního Bratrstva sv. Josefa v Celovci, především čilou »Styrii« ve Štyrském Hradci, spolek na vydávání knih pro lid a mládež. Její činnost vyniká apologeticky zvláště tím, že svými belletristickými spisy zavírá katolické domy před židovským šmokem.

V sedmi letech vydala pro lid 265 čísel po 20 h, v celku 2,843 000 výtisků, a pro mládež dosud 35 sešitů po 30 h. Výtečně apologeticky působí warnsdorfská, od P. Opitze založená knihovna, zvaná »Osvěta Lidu«. Tato vychází ročně ve 12 svazečkách, jež bývají z části překládány do šesti jiných jazyků mocnářství a rozšířena jest již ve dvou a půl millionu mezi lidem.

Právě rozšiřování dobré četby jest nejdůležitější. Proto nadmíru záslužná činnost výše jmenovaných podniků sotva by měla náležitý účinek, kdyby nebylo spolku pro *kolportáž* dobrých knih. Aby takový co nejdříve se utvořil, jest povinností se postarati. Bohužel, není dosud patřičné porozumění proň.

V českých rukou odpomáhají nedostatku různá »Dědictví« a nedávno založený při družstvu »Vlast« v Praze Spolek pro zakládání katolických knihoven. Mezi Němci slouží k tomu účelu spolek »Volksaufklärung«, který v době 4 let rozdal 646.548 brožur zdarma a roznesl mezi lid 16.890 knih.

Takový spolek jest záhodno co nejvíce podporovati, k němu za člena přistupovati a naň v odkazech pamatovati. Je tak nutný, že nebýti ho, dnes by musil býti založen a doporučován.

Tu radím, aby knihy v katolických knihovnách nebyly půjčovány pouze členům aneb snad za plat. Nikoliv! Ale zdůrazňuji: *Přístupnými* co nejvíce učiňme katolické knihy čtenářstvu. Jestliže sociálně-demokratická knihovna jest otevřena od rána do noci každodenně a katolická jen v neděli od 11. do 12. hod., není na to potřebí Adama Riese, aby se vypočetlo, kde se dílo zdaří . . .

Vedle tištěného slova nesmí však scházeti slovo mluvené. Zde padá samozřejmě na prvním místě na váhu výkon kněze

jako orgánu církve a vykonavatele božského příkazu při hlásání slova božího a obraně víry na kazatelně a v katechesích.

Bylo by nositi dříví do lesa, měl-li bych před shromážděním katolíkův i jen slovem se zmíniti, jakou obrovskou práci koná naše duchovenstvo po této stránce, zvláště na líše katechetické. Mnoho z těchto pánů jest nad své síly namoženo, neboť jest jich, bohužel, méně než málo při nynějším nedostatku povolání ke kněžství. Jeví se tu t. zv. circulus vitiosus. Nedostává se kněžského povolání, poněvadž mizí v rodinách znalost a život dle víry, a povstává tento zjev následkem nedostatku kněží.

Zde má, jelikož klerus na to nestačí, dle výslovného přání sv. Otce, nahrazovati to součinnost laiků. Skutečně také v úzkém styku s církevními úřady vešla ve Vídni a v Praze právě v život práce katechetů nekněží. Chci několika slovy doporučiti rozmach tohoto podniku a působiti, by se rozšířil na další diecese.

Taková laická katechese nese se za snahou, aby výpomocně nastoupila tam, kde dvouhodinná týdenní práce katechety, zejména ve školách s velikým počtem žáků, nevyhovuje a nestačí. Avšak takový katecheta nekněz nechť jedná s dětmi vlídně a pěstuje s nimi osobní styk takový, aby, pokud možno, nahrazoval náboženský vliv, jaký vlastně by na dítě vykonávati měl domácí život rodinný!

Než i u dospělých nesmí příslušné poučování omeziti se na pouhé kázání. Ve spolkových zprávách dočítám se často o výtečných, duchaplných, hluboce založených, hodinových až dvouhodinových řečích, ale postrádávám zmínky o apologetických přednáškách. A právě toho jest našemu lidu na výsost potřebí!

Čtěte jen, prosím, themata přednášek na schůzích odpůrců. Tu čteme: »Hříchy papežů«, »Inkvisice«, »Církevní boháči«, »Klerikální tmáři«, »Papežka Johanna«, »Upálení Husa«, »Galileo Galilei«, »Bílá Hora«, »Pryč od Říma!«, »Rozluka manželská«, »Náboženství ze škol!«, »Rozluka státu a církve«, »Po Portugalsku«, »Konfiskace klášterního a kněžského jmění«, »Vyhazov řeholníkům«, »Pryč s jeptiškami z nemocnic!«, »Kněží stranou!«, »Klerikální panstvíchtivost«, »Nevěřte jim!« Tady tedy, na bojišti náboženském, jest nám podati lidu do rukou zbraň, a myslím, že by bylo dobrým podnětem a trvalé ceny, kdyby členstvo ve spolku cvičilo se v apologetice rozpravou o výpadech nepřátel a za tím účelem sdružovalo se ve vyškolené středisko. Pak by mnozí po příkladě jednotlivých vzácných řečníků statně vycházeli do shromáždění odpůrců a snadno je usadili klidným a věcným rozborem a pádnými protidůkazy. Ovšem poučné tyto přednášky a řeknu: časové kursy by musily státi na výši doby, což by si vzal již na starost pořadatelský výbor, jehož péčí by bylo, aby chystal vzorně vypracované řeči, brožury a náměty a rozesílal je sdruženým předsedům spolků k použití. (Něco podobného provádí Zemská rada českých katolíků v Praze.)

Na takovýchto schůzích bylo by pak i místo, kde pořádati manifestační projevy katolíků proti, dejme tomu, římskému sta-

rostovi města, židu Nathanovi, proti volnomyšlenkářům, proti anarchistům a p.

K obrannému tisku a apologetickému slovu dlužno ještě pojiti obranný čin, skutkovou apologii.

Nezáleží totiž pouze na tom, aby se uhájil jednotlivec na okamžik nemoci ze zkaženého vzduchu, nýbrž tomu chceme, abychom se trvale immunisovali v každém ohledu všeho našeho náboženského života proti infekcím a nákazám. Toho docílíme, zjednáme-li sobě náboženského prostředí, ve kterém by se obrážel náš denní život.

Především jest zde rodina. Na rodinu, tuto nejmenší společenskou složku, má mimo pravidelnou pastýřskou součinnost, sotva jiný prostředek svůj náležitý náboženský vliv, leda spolkové hnutí. Především jsou to nesčetné dobročinné spolky na katolickém základě zbudované.

Pravím: »na katolickém«, neboť jest mnoho humanitních spolků, založených od zednářů a od nich jest rozlišovati katolické spolky. Aby ten rozdíl byl patrný, musí činnost spolků katolických nésti se k spáse duše i členů i těch, v jichž zájmu spolek působí. Krátce dobročinnost nelze tu bráti jako zbožný sport, jako cukrátko na utišení soucitného srdce, nýbrž jako nástroj duchovní správy.

Dále jest šířeji rozprostříti síť spolků. Dolno- a hornorakouské, tyrolské i naše české školy jsou po většině dosud, díky Bohu, opatřeny křesťanskými učiteli. Než stává se zpravidla, že děti škole odrostlé bývají bez vedení, bez vůdců; je-liž pak div, že na př. ve Vídni v takovém množství lákány jsou nedospělé dítky, aby vstoupily do církvi nepřátelských organisací a spolků? A jestliže toto děje se na zeleném stromě, jaký div, že neděje se lépe na suchém, t. j. v liberálních městech venkova a na blízku továren?

Všichni víme, že ztratíme-li mládež, ztratíme budoucnost. Proto zakládejme organisace katolické mládeže, tvořme spolky s nimi a připravujme tak dorost pro mužské organisace. Sdružení mládeže budiž převodním spolkem ze školy do spolku mužů. Bohudík, že i mezera v tomto směru se zaceluje a že organisací mládeže městské (besídky učednické) i venkovské přibývá!

Dále jest míti na zřeteli, aby pomocí spolků také širší třídy lidu uzpůsobovaly se na obranu. Třetí řády, bratrstva jsou omezeny na výběr duší, ale přes to působí mimořádně na probouzení katolicismu ve vrstvách lidu. Ale jsou sociální a hospodářské svazy, založené na křesťanském podkladě. Jak podporují zdárně a posilují nepřekonatelně svatou církev, obhajujíce ji, a jak šíří náboženské přesvědčení v nejširších kruzích našeho lidu a v rodinách samých, a jak teprve by vynikly ještě, kdyby vedle časného cíle, za jakým se nejdříve ustavily, daly si na štít a vzaly si za přední úlohu hájiti nadpřirozený názor na svět! Příklad, že to jde, máme na př. na selském svazu katolických rolníků v Solnohradsku. Tam předseda Schoosleitner prostřednictvím spolkových novin všecky

vesměs obce v zemi vybídl k rázným protestům proti nedávným potupám, metaným svatému Otci pod samým Vatikánem. Kéž máme mnoho takových zjevů!

Podporujme tyto spolky, aby snáze hájily dobra, drahá nade vše každému členu, a nadchněme je sebevědomím, že kdo by otálel, bude on, nikoli kdo na nás útokem žene, kunktatorem. Kdo by ještě se rozmýšlel, toho poukažme na nepřítele: jak jsou naši odpůrcové ve všem vždy důsledně proti nám, proti církvi! Tak jest našim spolkům bezohledně náboženské zájmy míti na mysli a pečovati, jak jim posloužiti. Ať přistoupí korporativně na př. ke spolku sv. Bonifáce a ať jej rozšiřují! Tím v nejmenším neublíží svým politickým a hospodářským snahám, jež se jim daří a mají svou váhu.

Toto utváření se žádoucích spolků, po případě tato výzbroj jich k účelům apologetickým, musí ovšem díti se postupně, soustavně, ne zbrkle a nerozvážně. Organisovaným je třeba dáti vzdělavací kurs a zaměstnávati je občasnými sociálními kursy. Již často byl jsem tázán na úsudek o tom, k čemu vlastně jsou diecesní komitéty lidového spolku. Dával jsem odpověď, že kladu velikou váhu na jejich důležitost a doporučoval jsem je. Ale opravdu uspokojující zprávu jsem vlastně nebyl s to dáti.

Nuže, co nebylo, může býti! V soustavném organisování katolických spolků skýtá se oněm komitétům nejvýše vděčné pole působnosti a práce. Kéž je jen pilně zdělávají a já již nikdy více nezůstanu uštěpačným tazatelům dlužen zcela vyhovující odpověď.

Když takto spolek svými členy zbožně uplatní svůj vliv na život rodinný, dovrší církevní život stavbu nutného katolického prostředí. K tomu jest potřebí kostelů. Když vyzvání s věže zvon, utichá hukot strojů, bušení kladiv a dělník, pohřížený do denního lopocení, s radostí chvátá do chrámu Páně, aby uslyšel o jiných, lepších světech. Zachovávají se doby církevního roku, posvátné časy dýchají radostným mírem vánoc, plesným »Alleluja« velikonoc, jasným plápolem svatodušních svátků.

Je-li na blízku kostel, jak krásně mohou věřící pociťovati blahých účinků z přijímání sv. svátostí, ze zdrojů milosti a srdečné útěchy! Tu i nebezpečí velkoměst neodolá životu církve a z církve, bez které, bez zázraku, by bez převahy nezůstalo.

Jak veliká jest potřeba kostelů, dejme tomu, ve Vídni, v Praze, v předměstích, v průmyslových krajích severních Čech! Statisíce duší nemají tu téměř příležitosti navštíviti chrám Páně. Máme-liž těmto lidem chtíti zázrak? Ano! Ale zázrak naší práce, zázrak lásky, nelekající se oběti, jakou na př. skýtá spolek sv. Bonifáce. Tomu pomáhejme stavěti nové kostely! Pomáhejme mu svým divem milosrdenství duševního, abychom tak odpomohli do nebe volajícímu duševnímu hladu těchto tisíců. To bude úkon apologie činu!

Než, právě tohoto nutného smyslu pro obětavost nedostává se mnoho, což dím, třeba s nebezpečím, že se mně předhodí,

kterak mnoho se útočí v přítomných dobách na kapesní peněženku. Uvažte: Nějakou korunku, kterou spolek sv. Bonifáce vyprošuje si od katolíka na ochranu náboženského života, bude moci každý přispěti a ještě mu něco bohdá zbude na Piův spolek, na katolické paedagogium učitelské, na kolportáž a p.

Či měl bych také zde vás, pánové, upozorňovati na příklad odpůrců? Vizte! Organisovaný socialista platí ročně 3 K 20 h do pokladny strany, a ještě více platí na stavovskou organisaci. Na př. sociálně-demokratický sazeč platí do stavovské organisace 2 K 40 h až 3 K 20 h každý týden! Zednář, vstupuje-li do lóže, platí 500 K a po té ročně nejméně 250 K příspěvku. A tu by se nám zdálo několik korunek mnoho? Nikoli, nikdy nesmí zášť býti obětavější než láska!

Kde to leží, když se nám přece tak někdy zdá býti? Odpověď jest na snadě: Příčinou toho jest indifferentismus, lhostejnost a netečnost, vlastnost, která jest naším největším a nejnebezpečnějším nepřítelem, poněvadž ji máme ve vlastním táboře. Proto ona ukazuje se takřka ve všech směrech katolického života: netečnost to k duševní bídě tisíců, o nichž jsem právě mluvil, netečnost k drzostem, pronášeným hubou a pérem nepřátel církve. Nebo plane, táži se, všem těm millionům, kteří by chtěli ještě býti katolíky, na čele ruměnec hněvu, když slyší a čtou podobné věci? Svírá se jim pěst, zvedá rámě k statné obraně? Nikoliv, ale vypadáme, jako bychom měli v krvi ne krev, nýbrž mléko. A toto rozbřidlé mléko lhostejnosti udělalo z tisíců katolických mužů baby, ne ženy. Žena pravá jest docela z jiné hmoty, z našich katolických paní by si mohl tak mnohý vzíti příklad!

A příklad jest bráti z chrabrého studentstva katolického. Jeho neohrožené vystupování i se zevnějšími odznaky katolické příslušnosti zjednává mu úcty i u nepřátel. Nám, rakouským katolíkům, nastává povinnost, abychom těmto zdatným průkopníkům víry vštípili přesvědčení, že katolický lid jest s nimi solidární. Ne, mladí páni, my vás nenecháme samotné, nýbrž vynaložíme vše, abychom hájili vašich práv a rozšířili vaše řady. Bůh vám dával začátky v bouři pronásledování, buď jemu dík!

Ale jest vás pořád ještě dosud málo. Proto obracím se, moji abiturienti, k vám. Vy třeba nevíte, kde najíti na universitě pásku společenského života.

Přistupte ke spolku katolických akademiků, přiznejte otevřeně barvu, třeba čepičkou na hlavě nebo odznakem na prsou, že přináležíte ke katolickému spolku. Tím prokážete, že nejste bojácnými zbabělci, dosvědčíte, že jste porozuměli, co jest úkon apologie činu!

Tupena jest víra, ale neméně mrav. Má-liž také to nám býti lhostejným? Nic ti nevadí, katolický otče, jde-li tvé nevinné dítě do školy a cestou zůstane státi před výkladní skříní — které dítko by nebylo zvědavé? — a tu vidí čistým svým zrakem necudné obrazy, dívá se na ně dnes a zítra zase, a co nepokazil

v něm ďáblův jed, dovrší v něm pozejtří lehkomyslný spolužák? Nic nevadí?

Tvůj syn jest v gymnasiu. Tam utvořil se zvláštní čtenářský kroužek. Jeho člen dochází k židovskému knihkupci s měsíčními příspěvky ostatních členů a přináší odtud nejnovější literární novinky — pornografii, jež pak koluje mezi žáky. Katolický otče, je ti to lhostejné? Ano či ne? Není-li, pak raď se s přáteli a sousedy, jdi do svého spolku a dejte si slovo, že budete boykotovati krámy s podobnou špínou slova i obrazův, upozorněte strážníka na nešvary, kde je vidíte aneb v divadle slyšíte! Ujišťuji, že to pomůže a že bude tvá rodina před nákazou ochráněna. A hlavně pomáhá, šíříme-li mezi lid slovem i příkladem zdravé mravnostní pomysly, nabádáme-li jej k správné hygieně duší, k střídmosti a sebekázni — hle, výtečná to apologie činů!

Chceš-li ji uplatniti, nebudeš polovičním, ale mužem celým! Říkáš si katolík? Nuže, nebuď jen pro víru a pro své přesvědčení, ale sám buď dle víry živ, buď vzorem, bez jakékoli bázně lidské, nes hlavu vzhůru, byť svět na tebe se ušklíbal a tobě netleskal, buď příkladem tisíců, kteří z tvého jednání čerpají zmužilost a tebe následují — jaká krásná to apologie činů!

Tak budiž katolík mužem celým a znej též poslušnost a kázeň! Je li kázeň v katolické organisaci, bude tato zdatnou a vydatnou, bude nepřemožitelnou. Poslušnost musí býti nejen vůči církevním povinnostem, nýbrž i ve tvém osobním jednání a postupování. Katolický muž nejde do špatného divadla, do nemravného šantánu, nečte protináboženských časopisů, nepustí přes práh svého bytu necudné knihy, nečte podobného ani v kavárnách. On ví, svoboda tisku jest neobmezená, a proto musí katolík sám krotiti svou svobodu ve čtení — to jest apologie činem!

Velectění pánové! Pověděl jsem vám, jaké úlohy jest na se vzíti, aby víra byla hájena. Vězte, že naši nepřátelé právě takových užívají k jejímu podkopání. Myslíte, že zednáři jsou indifferentními v útocích na církev? Viděli jste kdy u nepřítele víry strach, aby zášť svou veřejně neosvědčil? Čte on katolický časopis? Najdeme v loži, v sociální demokracii nepoddajnost, nekázeň? Nikdo ničeho takového nikdy se nedočetl. Učme se proto, opakuji to, učme se od nepřítele!

Učme se od něho najmě tomu nejdůležitějšímu: *jednotě.* U zednářstva a nohsledů jeho panuje nejúplnější jednota smýšlení, která u všech národů světa za jednou snahou se nese: k zničení církve a monarchie. Touto jednotou také jsou tolik silnými a nebezpečnými.

Nuže, také my za jedno buďme! Za jedno, kdykoli na mysli jest nám míti veliký cíl celku, hájení katolické víry! Za jedno ve svatém zápalu pro naši církev a pro sv. Otce.

Nikdy nedopustíme, aby budoucně nezabránilo se hanění naší víry a našeho sv. Otce, aby z kterékoli strany smělo takové tupení proniknouti. Naše trpělivost jest u konce. Za jedno bu-

deme, je-li nám v ošklivosti míti, co není Kristovo aneb co by naše bratry od něho dělilo. Za jedno v oddané věrnosti k našemu císařskému domu — ani tady nedáme se nikým předstihnouti. Konečně za jedno v lásce k sobě, v lásce, která snáší a ráda odpouští, v lásce, která dobře rodný kmen vynáší, ale jeho zástoje zastává spravedlivě a ohleduplně a nezná národnostních hranic, jakmile jedná se o zájmy katolické. Za jednou láskou, která mluví řečí, jaké rozumí všichni národové Rakouska, řečí katolického srdce, tak že nepřátelé vyznají: »Hle, jak se navzájem milují!«

Přátelé, jak skvělá, jak čistě katolická byla by tato apologie činem! Ale abychom vykonali tyto veliké úkoly, jest k tomu potřebí ještě jedné věci: potřebujeme nepřekonatelného druha spolku, našeho Pána Boha v nebi. Bez něho jsme bezmocni. Avšak jeho můžeme ve svém středu míti, víte jak? Úpěnlivou prosbou, modlitbou. Ta jest omnipotentia supplex (všemohoucnost žádající). Proto modleme se bez přestání, právě my muži se modleme! Modleme se za papeže a za církev, za našeho milého císaře a krále, za Jeho Výsost, nástupce trůnu, a za svou vlast, modleme se za mír a jednotu mezi katolíky a mezi katolickými národy Rakouska.

Modleme se za rozmnožení kněžského dorostu a za milostivé odvrácení nebezpečí, jaká hrozí víře a mravům. Modleme se, aby světlo milosti boží zasvitlo ubohým svedeným, modleme se z nejhlubších útrob duše za své protivníky, za nepřátele církve, kdyby nás i proklínali a pronásledovali, a buďme ujištěni: je-li pravdou, že započala bitva poslední, že vítězství bude naše, neboť taková modlitba činí nepřemožitelnými, ona jest nejvyšší a nejskvělejší apologie činem! Přel. *Fr. Schmidt.*

O povinnostech manželského života.

Referuje R.

(Pokračování.)

3. Vyzbrojme děti pevnou vůlí.

Není správno ani prospěšno, naopak jest vašim dětem na velikou škodu, mají-li již od útlého mládí naději aneb dokonce jistotu, že jednoho dne beze vší námahy po vás zdědí vaše úspory, které jim v hodině smrti postoupiti musíte. Naopak, jest nutno, aby děti též osten nedostatku poznaly a ostruhou bídy k práci povzbuzeny byly.

Nedomnívejte se, že jednáte moudře, upravujete-li životní dráhu svým dětem tak, aby bezstarostně zaujaly po vás to místo, které vy ve společnosti máte, a k němuž jste si svojí neoblomnou, pevnou vůlí a šetrností dopomohli. Vštipte jim v paměť, že méně záleží na tom, s čím začnou, než na tom, jak skončí.

Nejohyzdnější služba, kterou rodiče svým dětem prokázati

mohou, jest, zbaví-li je povinnosti pracovati. Bez práce není zmužilé duše, není silného národa.

Což jste, křesťanští rodiče, zapomněli katechismus? Lenost jest jedním ze sedmi hlavních hříchů, poduška ďáblova, matka hříchů, jedovatý pramen zla.

Přejete si, abyste měli pro každou svoji dceru tolik věna, které by jí zaručilo, že se provdá. Daleko více jest si přáti, aby vaše dcery k sňatku doporučovaly jejich dobré vlastnosti tělesné i přednosti duševní, laskavost, pracovitost, schopnost zastávati důstojnost a povinnosti mateřské.

Neboť, vdávají-li se jen proto, že mají veliké věno, pak hrozí jim nebezpečí, že budou vydány ve spáry zpustlíků, kteří po výstředním mládí dostávají touhu po spořádaném životě. Celkem vzato — třeba i nevědomky — jdou jenom za pohodlným životem aneb za snadno dosažitelným požitkem.

Chcete, aby vaši synové jistého a výnosného postavení dosáhli, v němž by byli bezpečni před rozmary Štěstěny; postavení, které by bylo tak výhodné, že by nepotřebovali míti vlastní podnikavosti a v němž by se obešli bez vlastní práce, které by jim štěstí a blahobyt složilo v klín dříve, než by si obojího zasloužili. Ó, jak chybujete! Máte je vychovávati, to jest máte jim pomáhati a k tomu je vésti, aby svým rozumem, svou vůlí, silou svých paží se domohli existence, ale místo toho je kazíte, jejich ješitnosti lichotíte a jejich lenost podporujete. Což nepoznáváte, že v těch mladých srdcích, které milujete a v nichž svůj vlastní obraz spatřujete, nejhorší vášně nízkého člověka probouzíte? Či jste neslyšeli kletbu sv. Pavla, kterou stíhá lenost a zahálku? Jakým právem chtějí býti živi ti, kdož pracovati nechtějí? Řekl přece sv. Pavel, ten statečný průkopník křesťanské civilisace: »Nechce-li kdo dělati, aby také nejedl.« (II. Thes. 3, 10.)

Jak mnoho mladých lidí zabíjí drahý čas sportem a hrou, nicotnými zábavami a divadlem, pochybnými radovánkami. Naráženje na hrozné neštěstí, které se přihodilo v Messině a v Reggio di Calabria, prohodil jeden vážný pozorovatel mravů dnešní mládeže slova: »Kdyby tito povaleči se do země propadli, nebylo by jich škoda. Ani lidumilné spolky, ani politika, ani průmysl, ani umění, ani vědy ničeho by neztratily.«

Věru, hanba pro mladé lidi, kteří náležejí lepším vrstvám, že jejich život takový povzdech vzbuzuje! (Pokračování).

LISTY HOMILETICKÉ.

Veliký pátek.

Zázraky při smrti Spasitele dokazují jeho božství.

»A nakloniv hlavy, vypustil duši.«
(Jan 19, 30.)

Jak známo, povolil Pilát nátlaku židovskému a odsoudil Pána Ježíše k smrti. Vítězství židů bylo či lépe zdálo se býti úplným. Jednalo se o to, aby rozsudek smrti co možná brzy, hned byl vykonán. To však záleželo úplně na vůli židovských úřadů. Jedná-li se o věc tak důležitou, jako jest poprava člověka, úřady vše svědomitě uváží a po delším čase teprve k vykonání rozsudku přikročí. Avšak když se jednalo o popravu nevinného Ježíše, byla rychlost úřadů příkladná.

Pilát propůjčil židům obvyklý vojenský průvod, který sestával ze setníka jakožto vykonavatele smrti, a oddělení vojska; jeho úkolem bylo udržeti pořádek při popravě. Vše již bylo připraveno: kříž, hřeby, kladivo a všechny ostatní potřebné nástroje. Dobře víte, že božský Spasitel sám si musil kříž nésti. Kříž byl již sám sebou obtížným břemenem. Byl asi 4 a půl metru dlouhý, příčné břevno mělo něco přes 2 metry. Jak bude moci tělo žízní seslabené a ztrátou krve vysílené s tímto břemenem dlouhou cestu ze středu města až na Kalvarii vykonati? Ale po tom, po čem srdce útrpné se táže, neptá se ukrutnost židovská; Spasitel musí jíti! Jak tlačila veliká tíže sv. ramena jeho! Jak tloukl kříž do trnové koruny! Jak jeho rány, poněkud zaschlé, zase obnovovány byly! Ježíš kolísá a potácí se pod tíhou kříže a klesá. Zuřivě a s násilím ho zdvihají a nutí, aby dále kráčel . . .

Cizinec, který cestou se ubírá, Šimon Cyrenský, je přinucen, aby mu pomohl kříž nésti. Zbožná žena, Veronika, podává mu šat, aby jím otřel a osušil svůj pot a krev. Matka jeho na příhodném místě čeká, aby mu dala poslední »s Bohem«, ale vojáci ji tlačí zpět. Zbožné ženy jdou s tím smutným průvodem, vidí, kterak Ježíš se potácí, a tu trnou nad jeho bolestmi a hluboce dojaty pláčí. A Ježíš, ač sám trpí, přece má pro ně slovo útrpné:

»Neplačte nade mnou!« Zas klesá, zas padá. Po druhé a po třetí strkají do něho a násilím ho donucují, aby vstal. Ale vidí, že již jest celý bez sebe, a proto jsou k němu trochu šetrnější, bojí se, že by jim na cestě umříti mohl. Konečně dosáhli hory. Ó horo vysoká, horo Kalvarie, jež u města Jerusalema k nebi se vypínáš! Ty němý svědku bohovraždy, která na tobě spáchána byla! Kéž bys oživla a aspoň částečně nám popsala ty hrozné bolesti a muky, jež na tvém temeni vytrpěl Beránek boží, který snímá hříchy světa! Pověz nám, co se dálo, když smutný průvod na tobě se zastavil?

A kdyby ta němá Kalvarie mohla mluviti, toto asi by nám vyprávěla: Když se průvod zastavil, kříž složen na zemi. Připravuje se hluboká jáma, aby kříž zapuštěn býti mohl. Vrtají díry do dřeva. Surovost si libuje v tom, že nejvážnější okamžiky znesvěcuje. A tak i zde. Co tu smíchu! Jakými žerty, vtipy, šprýmy dorážejí na božského Vykupitele! Šat jest mu s těla stržen, stydlivý člověk zdráhal by se tak učiniti, ale násilí a sprostota neznají něžných citův a pozorných ohledů. Poroučejí Spasiteli, aby se na kříž položil a ruce rozepial. A co činí Ježíš? Tiše poslouchá, a jak proroctví předpovědělo, úst ani neotvírá. Všichni stojí kolem něho v kruhu. Každý chce co nejblíže býti a ukrutnost svou na jeho bolestech pásti. Hřeb přikládají ke dlani; úder kladiva následuje, krev vytryská! Mnoho úderů — mnoho krve! Pevně drží již hřeb a poutá ruku k potupnému dřevu. Dále k dílu — druhou ruku a potom obě nohy! Vždy nová krev vytryskuje a v oblouku prýští k zemi. Ó pozdravena budiž ty předrahá krvi Ježíše Krista, kterás za nás na kříži vylita byla! V nejhlubší pokoře klaníme se tobě. A když ruce i nohy hřeby proklány byly, chápe se mnoho rukou kříže, zapouštějí ho do připravené jámy a upevňují hlinou a kamením, aby se nezvrátil. Stojí zrovna, stojí pevně. Nyní ustupují a dívají se na ohavné dílo, jež provedli. Jsou spokojeni; teď pod křížem rozdělí se o jeho šat, o jeho sukni.

Tři plné hodiny visí Ježíš za živa na kříži snášeje bolesti, kterých nelze vylíčiti, snášeje posměch a rouhání a pociťuje velikou opuštěnost. Sedmkrát otevírá svá božská ústa, aby promluvil; jsou to slova lásky, která pronáší. Prvním slovem obrací se k svému Otci; mluví o svých úhlavních nepřátelích; o těch, kteří jej dali ukřižovati, i o těch, kteří ten ortel vykonali. Nežádá o trest, neprosí o pomstu, prosí o milost: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí!« — Druhé slovo pronáší k Dismovi, kajícímu lotru. Dismas byl sice velikým hříšníkem, ale nyní uvěřil a prosí Ježíše, aby se na něj rozpomněl, až bude ve svém království. A Pán Ježíš milosrdně slibuje: »Amen pravím tobě: Ještě dnes budeš se mnou v ráji.« — Pak obrací se k své matce a k svému miláčkovi, sv. Janu, kteří pod křížem stojí. I praví Marii, matce své: »Ženo, hle syn tvůj!« A sv. Janu: »Hle, matka tvá!« Jak něžná to péče! — Čtvrté slovo bylo oddanou žalobou a steskem k nebeskému Otci: »Bože můj, Bože můj, proč

jsi mne opustil?« Ó té opuštěnosti, ó hloubky vnitřního utrpení! — V Starém Zákoně bylo předpověděno o Spasiteli, že žlučí a octem napájen bude; i to musí býti naplněno, a proto volá Ježíš: »Žízním!« — A zcela blízek smrti zvolal: »Dokonáno jest!« Slovo světové důležitosti! Zná je dítě, v srdci chová je muž. Ano, dokonáno jest dílo, které mu Otec nebeský dal, aby je činil. Dílo vykoupení — dokonáno jest! — A konečně zvolal hlasem velikým: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého!« A nakloniv hlavy, vypustil duši.

Pojednání.

Nábožní křesťané! Ponořme se v tomto okamžiku v hlubiny lásky boží. Dobře dí překrásná píseň:

Hleď, hříšniče, k dřevu kříže,
uvaž lásky, hlubiny,
Ježíš Kristus, věčné kníže,
trpí za tvé zločiny!

Ano, trpí, poněvadž my všichni — bez rozdílu — jako ovce jsme zbloudili s pravé cesty, jeden každý z nás na svou cestu se uchýlil, a Hospodin vložil na něho pokutu za nepravosti nás všech. Jenom pro nepravosti naše on raněn jest, jenom pro hříchy naše on zničen jest, zsinalostí jeho uzdraveni jsme. Popatřte jen na kříž a pozorujte: Vše tu dýše láskou boží; hlava nakloněná, by nás políbila; ruce rozpiaty, by nás objaly, srdce otevřeno, by nás v sobě ukrylo.

Než pojďme ještě na Kalvarii; jak milo tam dlíti u oživujícího stromu, u kříže Kristova. Vizme, kdo stojí pod křížem. Dvě strany tam shledáme: Jedni jsou při Ježíši, druzí proti němu. Nenaplňuje se slovo Spasitelovo: »Kdo není se mnou, proti mně jest?« (Luk. 11, 23.) Jedni uctívají jej a klaní se mu jako Spasiteli a Bohu, druzí se mu rouhají, posmívají a za podvodníka a svůdce lidu jej považují. Prvních je málo: Panna Maria, sv. Jan Miláček Páně, římský setník, který při jeho smrti volá: »Jistě Syn boží byl tento!« (Mat. 27, 54), k nim se druží Josef z Arimathie a Nikodem a několik nábožných žen — to jsou všichni. Druhých je daleko více: zákoníci, fariseové, velekněží a davy ubohého, jimi svedeného lidu. Ježíš Kristus zemřel jednou, ale pro všecky časy. Jeho kříž jest vysoko vztyčen a kolem něho se kupí celý svět, veškeré lidstvo, a dělí se ve dva tábory. Jedni uznávají Pána Ježíše za svého Spasitele, koří se mu — ale druzí posmívají se mu jako podvodníkovi a rouhají se mu.

Kdo má pravdu?

Chceme-li my o této otázce blíže uvažovati, neznamená to, že bychom měli teprve potřebí pátrati, na které straně je pravda. Když 24. února 1848 revoluce vzala královský palác v Paříži Tuilerie útokem, když král Ludvík Filip zadními dvířky utekl, spálen byl královský trůn a jeden z rozvášněných mužů chopil kříž ze slonové kosti, aby ho zneuctil; ale hned mu jiný muž vy-

rval kříž z rukou a nesl jej nad obnaženýma hlavama rozkaceného lidu do kostela sv. Rocha. Tehdy vystoupil na kazatelnu znamenitý dominikán P. Lacordaire a pravil: »Vám mám dokazovati jsoucnost boží, kteří jste nesli v úctě znamení Boha na oltář?« Podobně i já mohu se tázati: Vám mám dokazovati božství Ježíše Krista, kteří v tak četném počtu sešli jste se uctit památku smrti Páně? Jako jest slunce nad námi, tak jsme přesvědčeni o božství Ježíše Krista; ale dnešní řeč má býti jen příležitostí, abychom víru svou oživili a veřejně vyznali.

Nikdy Pán Ježíš tak jasně a zřetelně neprohlásil, že jest Bohem, jako při svém utrpení, a sice před veleradou, u přítomnosti vykladačů písma, když se ho velekněz před samým Bohem tázal.

Výslech u Kaifáše hrozil smutně skončiti; zdálo se, že skončí fiaskem. Nejdříve nebylo svědků, potom přišli svědkové na rychlo sehnaní, kteří si ve svých výpověděch odporovali. Tu sáhl Kaifáš k poslednímu prostředku. Radě i by ho byl nepoužil, ale okolnostmi jest donucen. Věděl dobře, že Pán Ježíš opět a opět hlásal, že jest od Boha poslán; že jest Bohu, svému Otci, úplně roven; že sám jest Bohem. Kaifáš dobře věděl, že Pán Ježíš činil mnohé zázraky, aby mu lid uvěřil. Kdyby Kaifáš jako soudce po tom se vyptával. obdržel by přímou odpověď, obžalovaný Ježíš by ukázal na své zázraky a snad by nějaký zázrak i učinil, aby dokázal, že pravdu mluví. Ale toho se Kaifáš obával, a proto bleděl tomu předejíti. Když však přelíčení tak žalostný průběh mělo, když se zdálo, že obžalovaný Ježíš pro nedostatek důkazů bude musit býti propuštěn — tu Kaifáš ze zlosti a zoufalosti sáhl k poslednímu prostředku — ať se již stane cokoliv. Vstal slavnostně ze svého křesla, pokročil ku předu a mocným hlasem se tázal Pána Ježíše: »Zapřísahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn boží?« (Mat. 26, 63.) Jak asi Kaifášovi a přísedícím soudcům bylo při nastalém tichu! Jaká úzkost svírala jejich srdce! Teď jest rozhodný okamžik, co odpoví Ježíš? Ale stručně a přesně odpovídá Ježíš: »Ty jsi řekl, (já jsem).« (Mat. 26, 64.) Žádný zázrak neprovázel těchto slov, ani po nich nenásledoval. Těchto soudců nepokládal božský Mistr za hodny zázraku. Kdo Ježíše nenávidí, toho ani největší zázrak neobrátí, nepřesvědčí. Bezprostředně po slovech Ježíšových rozlehl se soudní síní pokřik: »Hoden jest smrti!« A Ježíš nečiní námitek, neprotestuje, neodvolává se, nepodává zmateční stížnosti, ale klidně přijímá rozsudek.

Svých soudců nepokládal Spasitel za hodny zázraku, za to však celé lidstvo mělo viděti zázraky, když na kříži pněl.

Od 12 hodin v poledne až do tří hodin odpoledne nastalo úplné zatmění slunce. Nebylo přirozeným, obyčejným zatměním, neboť židovské velikonoce se slavily v čas úplňku, a když jest měsíc v úplňku, jest přirozené zatmění slunce nemožno. Bylo to zázračné zatmění, které bylo lze pozorovati nejen v Jerusalemě, ale i po celé Palestině. Bylo to zatmění nadpřirozené, způ-

sobené mocí boží, skutek všemohoucího Otce. Jako při narození Kristově noc osvětlena byla mocí božskou jako den, tak při smrti Kristově zatemněn byl den mocí božskou, jakoby byla noc. Proto nedivno, že tento neobyčejný úkaz vzbudil nejen podiv, ale i nevýslovnou bázeň.

Opona chrámová se roztrhla na dvě půle, od vrchu až dolů. Byla to ta opona, která dělila svatyni od velesvatyně, a jenom jednou do roka, na veliký den smíření, odhaloval ji židovský velekněz, aby přinesl ve velesvatyni obět smírnou. Dle podání židovského byla 40 loket dlouhá, 20 loket široká, ze zlata a drahé látky tkaná, jako ruka silná, mistrné dílo umělecké ceny. A v témž okamžiku, kdy pravý, věčný velekněz dokonal na kříži svou obět smíření, kdy Starý Zákon svého významu pozbyl, roztrhla se opona sama sebou, ta opona, kterou by snad ani sto rukou nebylo mohlo roztrhnouti.

Hrozné zemětřesení po celé sv. zemi, po celé Malé Asii, ano až na západ do Španěl bylo lze pozorovati. Zemětřesením zjevoval se Bůh v Starém Zákoně jako zákonodárce a soudce. Způsobiv tedy Bůh Otec zemětřesení při smrti Kristově, prohlásil tím svého Syna za zákonodárce a soudce a oznámil nevěřícím židům svůj hněv a blížící se soud. Věřícím pak dokázal, že Ježíš na kříži zemřelý jest pánem přírody, kteráž zalkala bolestí nad jeho smrtí tak, jako člověku někdy bolestí srdce puká. Do dneška lze na Kalvarii spatřiti velikou trhlinu, až 6 m. hlubokou, která není učiněna ve směru žil skalních, nýbrž proti nim. Obě strany, ač trhlina různé záhyby činí, přece stejné tahy a tvary mají, tak že o díle umělém řeči býti nemůže.

Hroby se otevřely hned při smrti Ježíšově a mnohá těla svatých, kteří nedávno zemřeli, vstala po z mrtvých vstání Páně a ukázala se v Jerusalemě. Jak asi otřásl obyvateli Jerusalema pohled na jejich mrtvé rodiče, děti, příbuzné, přátele, které již dávno oplakali a kteří ulicemi jerusalemskými se procházeli!

A i to za zázrak považovati nutno, že Ježíš umíraje volal hlasem velikým. Tomu, kdo v posledním tažení se nachází, nedostává se zajisté již sil, aby hlasem mohutným volati mohl; umírající spíše buď zcela mlčí, nebo jen potichounku šeptá. Ale Ježíš, tak vysílený, tak zubožený, volá hlasem velikým.

A tak mnoho zázraků při smrti Páně potvrzuje jeho božství. Zatmění slunce svědčí, že jest Pánem nebe; roztrhnutí opony dokazuje, že je tím Pánem, který Mojžíšovi dal rozkaz oponu chrámovou zhotoviti. Skály rozpukané volají, že je Stvořitelem země. Hroby otevřené a svatí z mrtvých vstalí dosvědčují, že jest vládcem života posmrtného a hasité volání při jeho smrti ukazuje, že jest pánem života i smrti. Tak dokazuje Spasitel, že jest Synem božím pádnými důkazy — ne před Kaifášem, ne před veleradou, neboť tam jest vše marno, ale před celým světem a pro všechny, kdož mají oči, aby viděli, a uši, aby slyšeli, jejichž srdce jest pravdě přístupno.

Božství Ježíše Krista je tak zřejmou a nezvratnou pravdou,

že můžeme na ni přísahati. Podle kříže stál jen hlouček jeho vyznavačů, ale během věků množil se jejich počet; nic nepomáhaly zákazy a hrozby, nic pomluvy a posměchy, nic žaláře a krveprolití; prostí a vznešení, nevědomí i učení, poddaní i králové uznávali ho za Pána a oddávali se mu láskou nejvroucnější.

A dnes? Po celém světě již známo a slavno jest jeho jméno; od východu slunce až na západ, od točny jedné až k točně druhé rozléhá se s radostí a slávou jméno vtěleného Syna božího, jméno Ježíš Kristus. Millionové mu slouží svým rozumem, svou vůlí, svým srdcem. Je také ovšem mnoho těch, kteří mu odpírají poctu úmyslně, nechtějíce ho přijmouti, ač jej poznali, a nechtějíce mu sloužitl a jej ctíti, ač se k tomu ve křtu sv. zavázali, ba proti němu bouří a boj mu vypovídají! Vždyť i fariseové raději Belzebubovi přičítali jeho zázraky, než by vyznali jeho božskou moc, a i mezi apoštoly jeho byl zrádce. Ale jako druhdy při utrpení Kristově i zrádce sám vyznal jeho nevinnost a spravedlnost, tak přijde doba, kdy i protivníci jeho uznají, že jest Bohem a králem, jenž zvítěziv, kraluje a panuje nad celým světem. Mnozí přijdou k tomu poznání až bude již pozdě, ale nikdo nebude moci konečně odepříti mu toho uznání: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého!« (Mat. 16, 16.)

Blahoslaveni jste, vyznáváte-li víru v Ježíše Krista, dokud je čas. Važte si víry té, hlaste se k Ježíši nejen ústy, nejen slovem, ale i srdcem, skutky, životem svým. Pak nebude vám v den soudný třeba se strachovati, nebudete musiti volati: »Hory, padněte na nás, pahrbkové, přikryjte nás!«, ale půjdete s radostí před soud toho krále, k němuž jste se znali za živa; i on se k vám přihlásí a před Otcem svým vás vyzná a popřeje vám, abyste s ním byli na věky.*) Amen. *R. S.*

Slavnost Vzkříšení Páně.

»Vstalť jest!« (Mar. 16, 6.)

»Vstalť jest!« Tak zvěstoval anděl boží v hrobě Vykupitelově zbožným ženám v první ráno velikonoční. »Vstalť jest!« zvěstovala Maria Magdalena, jež vzkříšeného sama viděla a s ním mluvila, Petrovi a ostatním apoštolům. »Vstalť jest!« povídal jeden učedník druhému do ucha na ulici, v domech, ve městě, na venkově, v synagoze, v horách a v údolích. »Vstalť jest!« zvěstovali dva učedníci při svém návratu z Emaus apoštolům, neboť též oni Pána viděli, s ním na cestě mluvili a v hospodě s ním jedli. »Vstalť jest!« zvěstovali apoštolové Páně, kteří se vzkříšeným u stolu seděli, s ním jedli a pili, jeho svýma rukama se dotýkali a tak se o této pravdě přesvědčili, protože duch ani těla, ani kostí nemá, ostatním učedníkům.

---

*) Dle různých pramenů.

»Vstalť jest!« zvěstovalo pět set učedníků, jimž Pán najednou se zjevil. »Vstalť jest!« zněla radostná zpráva brzy mezi všemi věřícími Páně v celé obci. »Vstalť jest!« zvěstoval Petr lidu židovskému a pohanskému, který na první svátek letnic v Jerusalemě shromážděn byl a před vysokou radou soudně vyzván, aby svědectví vydal pro slavné jméno vítěze nad hříchem, nad světem, nad smrtí a nad peklem. »Vstalť jest!« zvěstovali apoštolové po celém světě všem národům, a oni sami a milliony mučedníků prolilo krev a dalo život na svědectví této pravdě.

»Vstalť jest!« zaznívá to odtud celou církví, celým křesťanským světem po všecka století až do dnešního dne, a dvě stě millionů katolických křesťanů volá dnes s naší katolickou církví: »Alleluja! Velebte Hospodina, neboť on dobrý jest a jeho milosrdenství trvá na věky, alleluja! Totoť jest den, který učinil Pán, alleluja! Radujme se a plesejme v něm, alleluja! Náš velikonoční beránek jest Kristus, jenž za nás obětován byl, alleluja!« Tak nechává svatá církev uprostřed zmatků doby, sklíčujících péčí o nejbližší budoucnost, před níž celá Evropa se třese, klidně a plna důvěry své oblažující alleluja skrze třesoucí se národy zaznívati.

Slavnost a Hod boží velikonoční jest nejkrásnější, nejvítězoslavnější, nejšťastnější den pro Krista, pro nebe, pro zemi; neboť on jest den vítězství a triumfu pro Krista, jenž povstal z hrobu tělesné smrti: pro zajaté v předpeklí, kteří vysvobozeni, pro věřící na zemi, kteří z hrobu duševní smrti povstali, a pro anděly v nebi, jejichž kůry pro světce otevřeny byly.

Proto ve svatém velikonočním plesání učiňme tuto pravdu předmětem svého rozjímání, a dím k tomuto účelu:

Slavnost a Hod boží velikonoční jest den nejvznešenějšího vítězství a triumfu pro Krista, jenž s tělem z mrtvých vstal a pro všecky lidi, kteří skrze Krista duševně povstali.

Pojednání.

Se strany pekla a jeho spojenců na zemi všecko se vykonalo a nejkrajnějších prostředků se užilo, aby celé dílo vykupitelské Syna božího se v niveč uvedlo, podle proroctví: »Bij pastýře a ovce se rozprchnou.« (Zach. 13, 7. a Mat. 26, 31.) Soudná stolice židův a soudná stolice pohanů, duchovní soud a světský soud, národové a knížata, celý hříšný svět odsoudil Pána, jeho učení, jeho dílo, jeho život, celého Krista, a sice v jeho vlastnosti jako Spasitele světa, a zabil. Ležel jako mrtvola ve hrobě, a »to byla«, jak Kristus sám dosvědčuje, »moc temnosti«. (Luk. 22, 53.)

Kristus Pán zvěstoval slavně jako poslední a největší důkaz svého božského poslání své vzkříšení z hrobu třetího dne. Následovalo tudíž toto z mrtvých vstání, tož bylo jeho božské poslání nad veškeru pochybnost; kdyby nebylo následovalo, byl by Kristus svět oklamal a jeho věřící byli by zůstali jako oklamaní.

Protož píše též sv. apoštol Pavel v tomto smyslu: »Nevstal li Kristus, následuje, že naše kázání marno, marná též vaše víra. Tehdyť i ti, kteří zesnuli v Kristu, zahynuli. Jestliže toliko v tomto životě naději máme v Kristu, bídnější jsme než všichni lidé. Ale nyní Kristus vstal z mrtvých, prvotiny těch, kteří zesnuli. Nebo zajisté skrze člověka smrt, skrze člověka i vzkříšení z mrtvých. A jakož v Adamovi všichni umírají, tak i skrze Krista všichni obživeni budou.« (I. Kor. 15, 17. et sequ.)

Celou tuto boží moc a nedozírnou dalekosáhlost tohoto důkazu poznali též nepřátelé Kristovi a cítili. Pročež »shromáždila se«, jak sv. evangelium dosvědčuje, »knížata kněžská a fariseové k Pilátovi, řkouce: Pane, vzpomenuli jsme si, že ten svůdce řekl, ještě živ jsa: Po třech dnech zase vstanu. Rozkážiž tedy ostříhati hrobu až do třetího dne, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho, a neřekli lidu: »Vstalť jest z mrtvých; i budeť poslední blud horší nežli první.« A »oni osadili« též skutečně, obdrževše od Piláta povolení, »hrob strážnými, zapečetivše kámen«. (Mat. 27, 62.—66.)

Ale právě všecko to, co nepřátelé podnikli, aby vykoupení lidstva zamezili, zničili, nemožným učinili, bylo nástrojem v rukou božích, aby totéž se uskutečnilo, mocně provedlo a co nejskvěleji se naplnilo. Poslední bodnutí pohanského vojína do srdce Ježíše jest nejnevyvratilnějším důkazem jeho skutečné smrti. Oficielní zapečetění a vojenská stráž hrobu dokazují nezvratně nemožnost odcizení božské mrtvoly. Výpověď mnoha penězi podplacené stráže: »Učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme my spali«, (Mat. 28, 13), dokazuje, že lhali; neboť, když stráž spala, jak mohla viděti, věděti a dosvědčiti, že když spali, učedníci mrtvolu ukradli? Písmo sv. však nám dí: »A aj zemětřesení stalo se veliké; nebo anděl Páně sstoupil s nebe, a přistoupiv, odvalil kámen a posadil se na něm. Byl pak obličej jeho jako blesk a roucho jeho jako sníh. A pro strach jeho zděsili se strážní, a učiněni jsou jako mrtví.« (Mat. 18, 2 sequ.) »Aj, někteří ze strážných přišli do města, a oznámili knížatům kněžským všecko, co se bylo stalo. A tito shromáždivše se se staršími a uradivše se, dali mnoho peněz vojákům, řkouce: Rcete, že učedníci jeho přišli v noci a ukradli jej, když jsme my spali. A uslyší-li o tom vladař, my ho přemluvíme a vás bezpečny učiníme. A oni vzavše peníze, učinili, jakž naučeni byli.« (Mat. 28. 11.—14.)

Pravdy evangelia nemohli ani židé, ani pohané upříti, anebo vyvrátiti. Nesčíslné divy před četnými očitými svědky, nesčíslní mučedníci, kteří za víru ve Vzkříšeného za nejukrutnějších muk všecko ve světě i svůj život obětovali, obrácení nesčíslných židů a pohanů na víru ve Vzkříšeného dokazují s nepřekonatelnou mocí skutečné z mrtvých vstání Páně, a od té doby naplňuje hory a doly a celý okrsek zemský, čas a věčnost radostná ozvěna: »Vstalť jest!«

Kristus tedy zničil vítězně skrze své z mrtvých vstání ve-

škery útoky, všecky lži, všecko násilí svých nepřátel, veškery námahy zběsilosti pekel, a s triumfem je v potupu obrátil.

Totéž vítězství a tentýž triumf slaví vždy a ještě dnes všichni duševně vzkříšení, kteří z hrobu hříchu k životu milosti povzneseni, kteří se opravdu obrátili. Nepřátelé jejich spásy zradili je, jako Jidáš Pána zrádným polibením židům vydal, lichocením, důkazy lásky, známkami náklonnosti, přátelství a věrnosti zlým vášnivostem. Jako katané Krista zajali a svázali, tak obklíčili nepřátelé spásy nevinné a spravedlivé duše osidly úskoků a lstí a řetězy násilí se všech stran, a zaslíbeními a hrozbami, dary a škodami připevnili, aby unesli na cestě k hříchu a k neřesti.

Jako židé Pána od soudné stolice k soudné stolici vlékli a falešně obžalovali a na smrt odsoudili, tak nepřátelé spásy odvedli nevinné a spravedlivé duše od víry, od křesťanské kázně k soudním stolicím nevěry, lži, pomluvy, předsudků neřestí, a tu skrze falešné rozsudky k smrti hříchu odsoudili.

Ach, oni jakoby byli tyto nešťastníky na celé duši a na celém těle hříchy zbičovali, trním korunovali, hrozně znetvořili a zneuctili, skrze železné hřeby hříšných zvyků na ohavné dřevo hříchu přibili, oloupili je o posvěcující milosti, synovství božího, dědictví nebeského, chudé a opuštěné od nebe a země a od Boha samého ve smrt hříchu svrhli a do skály zatvrzelé vůle a zatvrzelého srdce bez naděje pohřbili! Oni zapečetili tyto nešťastné oběti své zloby pečetí nekajícnosti, a postavili se se všemi zbraněmi vášní jako strážcové a ochránci těchto hrobů hříchu, aby žádný učedník Kristův jich odvésti a zachrániti nemohl.

A hle, tu svítá ráno velikonoční, nadchází doba smilování božího, sestupují andělé s nebes dolů, osvíceni a hnuti milostí, najednou a pronikajíce jako blesk, v zářící a nadšené podobě, čirou nevinnost, čirou ctnost osvěcujíce jako sníh, strhují pečeť nekajícnosti, a odvalují s nepřekonatelnou mocí kámen mlčelivosti od hrobu jejich srdce, aby upřímně a zkroušeně se zpovídali a aktem rozhřešení jest jejich vzkříšení z mrtvých uskutečněno; oni povstali. Nepřátelé jejich nechať to upírají a říkají, že jejich obrácení se jest jen klam a přetvářka; nechať si lhou a řeknou, že učedníci ukradli tyto mrtvoly, kněží je pomátli; nechať spílají a zlořečí nad nevěrou, tvrdostí srdce, nad nevděkem a ukrutností oproti milovníkům a příznivcům a dobrodincům; nechť si moc peněz, nových svůdných umění a násilných prostředků použijí, aby je opět k pádu přivedli a v hrobě hříchu udrželi, všecko nic nepomůže už, oni v pravdě povstali. Nejpádnější, nevyvratitelný důkaz toho však jest jejich nový život kajícný, spravedlivý a ctnostný před očima celého světa. Jak skvělé vítězství, jak vítězoslavný triumf nade všemi nepřáteli spásy uvnitř a zevnitř a nad celým peklem!

Skrze zázrak svého vzkříšení dokázal nepopíratelně Kristus božskost svého poslání, své nauky, svého zákona, svých milostí vykoupení, božskost celého svatého náboženství, božství své vlastní osoby před celým světem.

Tímto zázrakem svého z mrtvých vstání vyhodil ven knížete tohoto světa, říši ďáblovu na zemi zničil, zákon ceremonií Starého Zákona v zákon milosti Nového Zákona proměnil, a modloslužbu pohanskou zničil. Z tohoto divu jeho z mrtvých vstání vyrůstá celý vznešený strom úrodný jeho církve, rozprostírá stinné větve svých milostí po celém okrsku země, rozvíjí se k svému velikému zdokonalení a přináší přehojné ovoce pro život věčný v nebesích. Tímto divem svého z mrtvých vstání vysvobodil Kristus svaté Starého Zákona z předpeklí, mravní tvář země od nevěry, od bludu a hříchu očistil, a nevinností, ctností, svatostí až k výšině záře panenství a evandělské dokonalosti ozdobil a proměnil, a brány nebes a kůry andělů a přístup k nazírání, požívání Boha pro nás, dítky lidské, na vždy otevřel. Pročež ten všeobecný jásot: »Vstalť jest!« Jak skvělé vítězství, jak krásný triumf vzkříšeného Vykupitele v času a po vší věčnosti!

Tohoto vítězství a triumfu stávají se s božským Spasitelem též všichni duchovně vzkříšení účastni. Neboť svým obrácením se dobyli si nadpřirozené důstojenství synovství a nadpřirozené právo dědictví Boha, vyvrhli satana a jeho skutky ze své duše, ze svého těla, ze svého celého života, Starý Zákon hříchu zničili, Nový Zákon milosti zavedli, modloslužbu pýchy, lakomství a smyslnosti zničili, a na jejím místě říši pravé služby boží, ctnosti a svatosti založili. Svým obrácením se vymýtili ohavnosti pohoršení okolo sebe a rozšiřují nyní daleko široko vůni dobrého příkladu a vzoru ke spáse též mnoha jiných lidí. Svým zářícím obrazem, jejich přičiněním bývají též jiní hříšníci posíleni, pohnuti a puzeni, aby se též obrátili, s Bohem smířili a k životu ctnostnému a dle svatosti se vrátili, snad některý otec, některá matka, syn, dcera, bratr, sestra, manžel, manželka, celá rodina, snad nějaký přítel, přítelkyně, spoluobčan, mnoho občanů, celá obec. Svým obrácením se otevřeli sobě samým a snad i mnoha jiným veškery poklady svaté církve, společenství statků všech svatých a věčné nebe samo. Jak veliké vítězství a triumf pro ty přešťastné!

Podobně slavil Kristus skrze své vzkříšení nejskvělejší vítězství a triumf na svém vlastním člověčenství. Jeho duše vrátila se z předpeklí, vyrvala tělo z náruči smrti, osvobodila ho z pout smrtelné roušky, vystoupila s tímže z hrobu, oživujíc ho znova v božském proměnění. Nejhlubší potupa proměnila se ve svrchovanou slávu, neskončené utrpení v nevýslovnou blaženost, hrozné ponížení a opuštěnost v nesmírnou blaženost a požitek, nejukrutnější smrt v proměněný život, smrtonosný křik židů: »Ukřižuj ho!« v jásot vítězný nebes a země: »Alleluja!«, přebolestná potupa a poníženost v nejčestnější klanění se, nejvíce ponižující kříž zločinců na zemi v nejvyšší trůn božství na nebi, jakož sv. Pavel píše: »Ponížilť sebe sama, učiněn jsa poslušným až ke smrti, a to ke smrti kříže. Protož i Bůh vyvýšil jej, a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk aby vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest ve slávě Boha Otce.« (Filip. 2,

8.—11.) Jaké božské vítězství a triumf v čase a na věčnosti! Proto jásání: »Vstalť jest!«

Než ve vítězství a v triumfě Kristově vítězí a triumfují též duchovně povstavší v sobě samých. Neboť v nich učinila smrt hříchu místo životu milosti; potupa hříchu, chudoba a trýzeň proměnila se v okrasu, v rozkoš a plnost milosti dítek božích. Temnota ducha ustoupila světlu, slabost vůle síle, nepokoj, ruch, neutěšenost a smutek srdce klidu, pokoji, útěše a rozkoši Ducha svatého; na místě malomyslnosti, zoufalství, nenávisti, muk pekelných v duši své cítí nyní odvahu a důvěru, oblažující naději, nadšenou lásku, celé nebe radosti a slasti. Hrobová roucha zlých náklonností jsou odvržena; kameny pohoršení jsou odvaleny. Pochopové hříchu a svedení jsou odstrašeni, hrob, místo hříchu, jest opuštěn, veškera škoda hříchu jest dle možnosti napravena; tělo a duše jsou očištěny a posvěceny. Nový život v myšlení, v žádostech, ve slovech, ve skutcích započal; oni skutečně povstali. Pozdravováni bývají od nebes i země, od svaté církve a od Boha samého s jásotem, neboť oni jsou z hrobu smrti vzkříšené dítky svaté církve, dobytá cena vykoupení Ježíše Krista, zachránění miláčkové nebeského Otce, obnovené a znovu zařízené chrámy Ducha svatého, znovu získaní bratří a sestry všech spravedlivých a svatých, někdejší spoluobyvatelé blažených duchů v nebesích. Jaké to vítězství a triumf!

Ve z mrtvých vstání Ježíše Krista jest konečně neklamná záruka tělesného vzkříšení a oslavení též pro všecky, kdož hrob hříchu opustili a v životě milosti až do konce setrvají. Neboť sv. Pavel píše: »Musí zajisté toto porušitelné obléci neporušitelnost a do smrtelné obléci nesmrtelnost.« (I. Kor. 15, 53.) »Rozsívá se v porušení, vstane v neporušitelnosti; rozsívá se v nemoci, vstane v moci; rozsívá se v nesličnosti, vstane ve slávě; rozsívá se tělo smyslné, vstane tělo duchovní.« (I. Kor. 15, 42—44.) »Jiná jest jasnost slunce, jiná jasnost měsíce a jiná jasnost hvězd; neboť hvězda od hvězdy liší se jasností. Tak bude i vzkříšení z mrtvých.« (I. Kor. 15, 41. 42.) Podle zásluh různých vzkříšených. Potom však počne věčné alleluja v jeho plném jásotu skrze prostory nebes z úst všech vykoupených ke trůnu božského Vykupitele, jenž za nás zemřel, jenž však též za nás z mrtvých vstal a jenž nás sám vzkřísil dle duše z hrobu hříchu, a nás vzkřísí dle těla z hrobu země, aby nás s tělem a duší proměnil na věky.

Plnost však vítězství a triumfu Kristova záleží v tom, že nyní už neumírá, nýbrž živ jest na věky; neboť sv. apoštol Pavel píše: »Vím, že Kristus, vstav z mrtvých, již neumírá, smrt nad ním nebude více panovati, že pak jest živ, živ jest Bohu.« (Řím. 6, 9. 10.) A proto jest jeho celé vítězství a triumf trvalé, věčné.

I naše z mrtvých vstání ze smrti hříchu, nejmilejší, v niveč by se rozpadlo, kdybychom v novém životě milosti stálými nezůstali na věky; ano, poslední věci takového věrotomného byly by horší ještě, než prvnější byly. A nemůžeme života milosti za-

chovati, když od nynějška, jako Kristus, pro Boha nežijeme, jakož Pavel tento závěrek dělá, když píše: »Tak i vy za to mějte, že zajisté zemřeli jste hříchu, ale živi jste Bohu, v Kristu Ježíši, Pánu našem. Nepanujž tedy více hřích ve vašem smrtelném těle, tak že byste poslouchali žádosti jeho; aniž také vydávejte údů svých hříchu za nástroj nepravosti: ale oddávejte se Bohu, jakožto z mrtvých oživlí a údy své za nástroj spravedlnosti Bohu,« (Řím. 6, 11—13), »abychom jako Kristus vstal z mrtvých skrze slávu Otce, tak i my v novotě života chodili.« (Řím. 4.)

Přikázání boží, přikázání církve, povinnosti stavu buďtež řediteli nového života; modlitba, časté přijímání svatých svátostí, svědomité používání všech prostředků milosti má nový život udržeti a živiti, útěk před příležitostmi a nebezpečími hříchu, hrdinný boj proti všem pokušením a nápadům nepřátel spásy mají nový život hájiti a chrániti, a Kristus, jenž vstal z mrtvých a jenž též nás vzkřísil, dopomůže nám k věčnému vítězství a triumfu. Protož končím se sv. Pavlem: »Díky Bohu, kterýž dal nám vítězství skrze Pána našeho, Ježíše Krista! Protož, bratří moji milí, stálí buďte a nepohnutelní; rozhojňujíce se v díle Páně vždycky, vědouce, že práce vaše není daremná v Pánu.« (I. Kor. 15, 57. 58.)

Dle *Jiřího Patisse* T. J. dr. *Antonín Ondroušek.*

Hod boží velikonoční.

Kristus vstal z mrtvých ráno, po jaru, v zahradě.

»Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovaného? Vstalť jest; není ho tuto.«
(Marek 16. 6.)

Kristus vstal z mrtvých; alleluja! Tímto radostným pozdravem pozdravili jsme se již včera ve svatvečer Vzkříšení Páně. Tímto radostným pozdravem pozdravujeme se i dnes, na den Vzkříšení Páně.

Vstalť jest! Slovo to radostně proniklo srdce učedníkův a oživilo zviklanou jejich víru a pochybné již naděje. Vstalť jest! Slovo to rozléhá se s podivuhodnou radostí v srdcích všech křesťanů; slovo to jest jako jiskra s nebe, která padši do srdcí křesťanů, rozněcuje v nich víru, naději a lásku.

Konejme tedy slavnost Vzkříšení Pána našeho, Ježíše Krista, s nelíčenou radostí, neboť ona jest i pro nás slavností vítězství nad peklem, smrtí a hrobem.

Avšak nejenom vzkříšení Páně, nýbrž i čas a místo, kde z mrtvých vstal, jest pamětihodné a mocné, aby v nás city radosti a naděje vzbudilo! Doprovoďte mne v duchu na ona svatá místa, kde byli Pána položili a ukáži vám, jak radostné jsou pro nás i okolnosti času a místa vzkříšení Páně!

Pojednání.

1. Vstalť jest a sice časně ráno! Když věrné učednice, chtíce vonnými mastmi pomazati tělo Páně, k hrobu vyšly, zlatilo slunce prvními paprsky báně jerusalemské a vrcholy kopců a skal. Avšak již vykonán byl zázrak všech zázraků. Kámen byl odvalený, jeskyně osvícena, hrob prázdný. Mládenec, jehož postava jako blesk, jehož šat jako sníh bílý, seděl ve hrobě. Pán již vstal, není ho zde více.

S líbeznou jitřenkou tohoto slavného dne nastalo pro Ukřižovaného jitro nového, oslaveného života. Sobota odpočinutí v hrobě již minula; noc smrti uplynula. Rozbřesknul se života den, jehož slunce pro něho více nezašlo a na věky více nezajde.

A toto krásné velikonoční jitro jest obrazem onoho velikého jitra vzkříšení, kteréž tehdáž počne pro nás, když všichni, již v hrobích jsou, uslyší hlas Syna člověka a z hrobů vyjdou, jelikož onen, který sám mocí svou z hrobu vstal, i nás vzkřísí k novému životu.

Avšak každého jitra vidíme obraz onoho velikého jitra vzkříšení. Když obklíčí nás noc, nebojme se, že vždy zůstane noc, neboť víme, že po několika hodinách opět se rozední, že temnosti noční ustoupí ranním červánkům, že zapadlé slunce opět na východě vzejde, že bude opět vysílati světlo a teplo a že probudí všecky odpočívající tvory k novému životu. A protož s útěchou ubíráme se k večeru na odpočinutí, očekávajíce, že budoucího jitra opět k novému životu se probudíme.

Docela tak má se to i s nocí smrti. Noc smrti netrvá na vždy. I po noci smrti následovati bude nové jitro, ono jitro, kteréž počátkem bude nového života, počátkem dne, jehožto slunce nikdy nezajde. Tu všichni v hrobích odpočívající probudí se a povstanou z odpočinku dlouhého spánku smrti a všichni spravedliví uvedeni budou z hrobu temnosti do světla věčného.

Těšme se tedy! Když se přiblíží večer pozemského života, položme se s útěchou do hrobu odpočinku! Noc pomine; jitro se blíží, jitro vzkříšení k životu věčnému.

2. Vstalť jest a sice času jarního. Bylo líbezné jaro, když Pán z hrobu vstal. Celá příroda slavila vzkříšení Boho-člověka, neboť krásný jarní čas celou přírodu vzkřísil a novou životní silou ji obdařil.

A hle! Tento jarní den vzkříšení Páně — onť jest obrazem onoho jara, jehož oživující větérek povane hroby a probudí nás k životu. Ano, jarní život přírody jest sám krásný obraz všeobecného z mrtvých vstání. Na začátku zimy zdá se, že celá příroda umírá; zažloutlý list padá se stromů, tráva kloní se k zemi a usýchá. Sněhová pokryvka pokrývá povrch země jako bílý rubáš; zdá se, jakoby na vždy uhasl život přírody.

Avšak my se nebojme. My víme, že po zimě přijde opět jaro, že opět všecko oživne, že odstraněn bude bílý rubáš, že pu-

četi budou kvítka, odívati se stromy, tráva že povstane a jako radosti a naděje plný, zelený koberec zemi přikryje.

A takový zimní spánek jest spánek v hrobě. A na tuto zimu následovati bude jaro, a sice věčné jaro, v němž ledová pokryvka hrobu praskne, tělo, kteréž zpráchnivělé, ale ne zničené, opět oživí, aby nikdy více nezpráchnivělo. Tentýž, jehož mocí se každoročně příroda oživuje, tentýž, jenž zemi nevyčerpatelnou sílu plodnosti pro nesčíslné milliony bylin vlévá, tentýž může a také přivede ono všeobecné jaro pokolení lidského a vzbudí z prachu plody k životu novému.

A protož nelekejte se, když to jest vůle boží, toho zimního spánku; zima jest předchůdce jara, zpráchnivění předchůdce nového života.

3. Vstalť jest a sice v zahradě! Josef z Arimathie, přítel a učedník Páně, pěstoval na hoře Kalvarii, nedaleko místa, kde Pán ukřižován byl, zahradu. V skalní jeskyni zahrady této připravil si sám pro sebe hrob; nyní však položil do této skalní jeskyně v zahradě své nejdražší poklad, kterýž si byl od Piláta vyprosil: tělo Pána našeho, Ježíše Krista. A tato osamělá zahrada byla divadlem slávy boží. Po ní kráčel první, jenž z mrtvých vstal, v lesku ranních červánků nového života. Ó tehdáž stala se zelenající a kvetoucí zahrada rájem!

A zahrada ta byla obrazem hřbitova, na němž odpočívají v Kristu zesnulí. Každý hřbitov jest zahrada boží — každé lidské tělo jest zrnko, kteréž vsazeno jest do zahrady té k budoucímu životu. Zrnko, kteréž vloženo jest do země, vychází a vzrůstá v bylinu, přinášející ovoce; tak klade se i tělo spravedlivého v zahradu boží, aby v čase svém slavně vstalo, podobno tělu Ježíšovu, jako tělo duchovní a nesmrtelné, jako tělo krásné a mladistvé, aby přesazeno mohlo býti z této zahrady do zahrady rozkoše, do ráje nebeského. Nelekej se tedy, zbožný křesťane, když zrno těla tvého dnes neb zítra vloženo býti má do zahrady boží; neboť hřbitov jest školka pro zahradu blaženosti!

A nyní rozpomeňte si ještě jednou, jak významné je to, že Kristus vstal z mrtvých časně ráno, na jaře a v zahradě! Buďme jenom živi pobožně a křesťansky a těšme se blahou nadějí! Jitro se blíží; jaro začíná. Osení v zahradě boží vzchází. Kristus vstal z mrtvých, alleluja! My vstaneme z mrtvých, alleluja! Amen.

Vojtěch Černý.

Pondělí velikonoční.

Ježíš Kristus jest pravý Bůh, proto musíme učení jeho věřiti, v něho doufati, jej milovati a jemu se klaněti.

»Toho vzkřísil Bůh třetího dne.«
(Skutky ap. 10, 40.)

Nejmilejší, víte dobře, že v neděli ráno, třetího dne po své smrti, dříve než slunce vyšlo, vstal Pán Ježíš z mrtvých, jakož byl předpověděl. Svědčí o tom všichni evangelisté, kteří vypra-

vují o jeho zjeveních, svědčí židovský spisovatel Josefus Flavius, který výslovně tvrdí, že se jim ukázal třetího dne opět živý, jakož o něm proroci předpověděli; svědčí o tom i mlčení velerady židovské, neboť žádný člen velerady nevinil apoštolů ze lži, když kázali o Kristově vzkříšení. Svědčí o tom i ta změna, která se stala s apoštoly po vzkříšení Páně, ta zmužilost, s kterou Krista hlásali a pro něho trpěli, a ty zázraky, které činili ve jménu Ježíše Krista ukřižovaného a z mrtvých vstalého; potvrzuje to též ono množství lidí všech stavů, kteří uvěřili k jejich slovu v Krista a hotovi byli i smrt podstoupiti pro něho. Ano, potvrzuje to i neděle, kteráž ustanovena dnem svátečním na památku z mrtvých vstání Páně, a to již v době apoštolské.

Z mrtvých vstání Páně jest nepopíratelné a proto tedy největším a nutným důkazem božského poslání a božství jeho, jest pečetí pravdy jeho učení. Svatý Pavel vyjádřil to slovy: »Nevstal-li Kristus z mrtvých, marné jest kázání naše, a marna jest i víra vaše.« (I. Kor. 15, 14.) Proto jest vzkříšení Páně základem naší víry a naděje v něho, tak že, klesá-li víra ve vzkříšení jeho, nutně klesá i víra v jeho božství a naděje ve slavné vzkříšení naše.

My jsme o zmrtvých vstání Ježíše Krista a důsledně tedy o jeho božství pevně přesvědčeni, jako že slunce jest nad námi. To je tak jistou a nezvratnou pravdou, že můžeme na ni přísahati. A přece, nejmilejší, vidíme v životě mnohých křesťanů rozpor: věří sice v božství Ježíše Krista, ale nečiní z té víry důsledků. Proto chceme tuto posvátnou chvíli věnovati úvaze, jaké povinnosti máme ke Kristu, jsme-li přesvědčeni, že jest pravým Bohem?

Chci vám ukázati, že, máme-li v učení Ježíše Krista věřiti, musíme v něho doufati, jej milovati a jemu se klaněti. O tom budiž dnešní naše rozjímání.

Pojednání.

1. Ježíš Kristus jest pravý Bůh, proto musíme věřiti, čemu učí. Co s jeho učením souhlasí, to jest správné, co však jeho učení odpírá, jest blud. K čemu jest člověk na světě? Svět praví: Aby užíval, aby ze života se těšil, aby bohatství, slávy si dobýval. Kristus však praví: Člověk jest stvořen, aby Boha poznal, jej ctil, jej miloval, jemu sloužil a tak si věčnou blaženost zasloužil. Kdo má pravdu? Svět zkažený a hříšný praví: Není života po smrti, smrtí je všemu konec; pekla není. Kristus však o pekle zřejmě učí: »Odejděte ode mne, zatracenci, do ohně věčného« (Mat. 25, 41.); »umřel bohatec a pohřben jest v pekle.« (Luk. 16, 22.) »V pekle jest oheň neuhasitelný, kde červ neumírá a oheň nehasne.« (Mar. 9, 43.) Kdo má pravdu? Svět říká: Na víře nezáleží, jen když člověk poctivě žije, nekrade, nesmilní, neopíjí se; víry mu není třeba, kostel a modlitba nehodí se pro muže a pod. Kristus však praví: »Kdo nevěří, jest již odsouzen.« (Jan 3, 18.) Kdo má pravdu? Svět velebí a za šťastné vyhlašuje

bohatce, Ježíš však praví: »Snáze jest velbloudu projíti uchem jehly, než boháči vejíti do království nebeského.« (Mat. 19, 24.) A jindy zase praví: »Blahoslavení chudí, neboť jejich jest království nebeské.« Kdo má pravdu? Svět usiluje rozpoutati nerozlučitelný svazek manželský tak, aby každému z obou manželů bylo dovoleno ještě za živa druhého manžela vstoupiti v nový sňatek. Kristus však praví: »Co Bůh spojil, toho člověk nerozlučuj!« Kdo má pravdu?

2. Ježíš Kristus jest pravý Bůh, proto musíme v něho doufati. Život bez naděje jest trpčí nežli smrt. I ten, kdo již jistě propadl smrti, ještě doufá, že se uzdraví. Naději míti, jest každému přirozeno. Ale naděje v pomoc světskou jest jenom zpuchřelou oporou. Všecko světské hyne a vadne; jak mnohdy člověka zklamala naděje v pomoc světskou! Ale i kdybychom všeho dosáhli, čeho si srdce naše přeje, tu teprve bychom cítili tu vnitřní prázdnotu. Pravdu dí Tomáš Kemp.: »Kdo Ježíše nalézá, nalézá veliký poklad, dobro nejvyšší; kdo Ježíše ztrácí, ztrácí mnoho, ba ztrácí více, než celý svět.« Proto vždy doufejme v Ježíše, neboť u něho jest hojné milosrdenství.

Ježíš jest oporou chudého. Ve své nouzi vzhlíží chudý k Spasiteli, a hle! Vidí jej rovněž chudého, tak chudičkého, že nemá ani, kam by hlavy sklonil.

A tu slyší slovo Páně: »Chce-li kdo za mnou jíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne!« (Mat. 16, 24.) S trpělivostí snášej svůj osud, svůj los, vše, co tě tíží a bolí. Ježíš jest útočištěm nemocného. Když nemocný vidí, že konec života jeho se blíží, ssaje z ran ukřižovaného Spasitele naději na odpuštění hříchů a odevzdanost do vůle boží. V únoru r. 1900 zemřel ve Vídni v noci neočekávaně dobrý syn národa našeho, hrabě Deym. Nad ložem jeho visíval kříž. Nikdo netušil, že v noci anděl smrti jej povolá. Když ráno vstoupil služebník do ložnice pána svého, vidí před sebou mrtvolu, jak křečovitě líbá kříž, který nad hlavou jeho visíval. Blažená jest smrt těch, jichž útočištěm jest Pán Ježíš.

Ježíš jest útěchou nevinně pronásledovaných a nevinně trpících, jež zlý jazyk o dobrou pověst připravil, neboť oni poznávají, že Ježíš při své nevině byl předmětem posměchu, pohrdání, pomluvy, křivých žalob a že to vše tiše snášel: »Neotevřel úst svých.« Nevinně trpící rozpomíná se na slovo Páně: »Blahoslaveni jste, když vám zlořečiti a protivenství činiti a všecko zlé o vás, lhouce, mluviti budou, radujte se a veselte se, neboť odplata vaše hojná jest v nebesích.« (Mat. 5, 10.) Ježíš jest v každé strasti útěchou; slyšeli jste ve sv. evangeliu, kterak potěšil i ty dva učedníky, jdoucí do Emaus, a kterak oni si vypravovali: »Zdaliž srdce naše nehořelo v nás, když mluvil na cestě a otvíral nám písma?«

Ježíš jest zvláště přítelem dítek. Vzpomeňte, kterak volal: »Nechte maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, neboť takových jest království nebeské.« (Mat. 19, 14.) Vzpomeňte, jak hrozil tomu,

kdo by dítky buď špatnou řečí neb zlým příkladem pohoršoval: »Lépe by bylo tomu, kdo by pohoršil jedno z maličkých těchto, aby kámen mlýnský zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubokosti mořské.« (Mat. 18, 6.)

3. Ježíš jest pravý Bůh, proto musíme jej milovati. Vždyť znáte to přikázání: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší mysli své. Toť jest největší a první přikázání.« (Mat. 22, 37—38.) Ale pravá láska nepozůstává v pouhém slibu aneb v pouhém citu, pravá láska jeví se v tom, že zachováváme přikázání, že plníme vůli boží. »Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte.« (Jan 14, 15.) »Kdo má přikázání má a zachovává je, tenť jest, kterýž mne miluje.« (Jan 14, 21.) Kdo tedy miluje Spasitele, zachovává jeho přikázání a přijímá též svátosti, chodí k sv. zpovědi, přijímá tělo Páně. Dojemné zprávy podávají missionáři z krajin pohanských o křesťanech, nedávno teprve na víru obrácených. Z Afriky psal jeden missionář: »Jedenkráte přišel ke mně mladý muž a prosil mne, abych vyslechl jeho zpověď. Když tělo Páně přijal a díkučinění vykonal, navštívil mne a řekl: »Otče, nevíte, jak jest mi nyní blaze. Nelituji toho, že jsem cestu tří dnů k vám konal a více než pět liber (asi 120 K) výloh měl, protože jsem po dobu své nepřítomnosti musil si opatřiti zástupce.« — Jiný missionář vypravuje: »V noci v 1 hodinu přišel ke mně černoch a prosil: »Učiň moje černé srdce bílým, ale hned a čerstva; běžel jsem celou noc a měsíc již stojí vysoko. Nepřijdu li včas do práce, čekají mne rány holí.« Takových příkladů by se dalo mnoho uvésti. Kolik hodin musí nově na víru obrácení křesťané jíti, aby mohli přijmouti nejsv. Svátost oltářní, a to mnohdy za bouře a deště, po hrozných cestách, pustinami, lesy, přes skály, hory a doly. Při tom se vydávají v nebezpečenství, že budou od pohanů jako křesťané poznáni, pronásledováni anebo dokonce i zabiti.

Jak mnozí u nás z pohodlí, lenosti a vlažnosti náboženské opomíjejí tuto sv. povinnost, a jak zahanbeni budou při posledním soudě těmito zbožnými a svatými černochy! Když Pán Ježíš před velikým zástupem, jejž nasytil, zaslíbil nejsv. Svátost oltářní, připojil zároveň rozkaz, abychom jeho sv. tělo přijímali. Tehdy pravil ta památná slova: »Jáť jsem chléb živý, který s nebe sstoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest, jež dám za život světa.« A nyní následuje pohrůžka těm, kdož jeho těla přijímati nechtějí. Dvakrát slavně ujišťuje: »Amen, amen pravím vám: Nebudete li jísti těla Syna člověka a píti jeho krve, nebudete míti v sobě života.« A když byl pohrozil, slavně přislibuje: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější!« (Jan 6, 51—55.)

Že tedy nejsv. Svátost oltářní přijímati máme, Kristus Pán poručil. Jak často bychom tak učiniti měli, to ponechal církvi, a ta ustanovila, že máme alespoň jednou za rok, v čas velikonoční, ke stolu Páně přistupovati. A bohužel, je tak mnoho vlažných,

kteří ani jednou za rok této povinnosti nevykonají! Zda lze o nich říci, že Pána Ježíše milují? Ó nejmilejší, použijte ještě toho velikonočního času, který trvá až do svátku nejsv. Trojice boží, a přistupujte hojně, s ochotou a s láskou k sv. svátostem. Přesvědčíte se, že vnitřní mír a klid duše, svatá radost bude odměnou té poslušnosti. A tato radost bude předtuchou oné nekonečné radosti, které se stanete účastnými v nebi, neboť Ježíš Kristus, ve slibech svých nejvýše věrný, jistě splní, co slíbil: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný, a já ho vzkřísím v den nejposlednější.«

4. Ježíš Kristus jest pravý Bůh, musíme se mu tedy klaněti, to jest prokazovati mu poctu, která pouze jemu, jakožto nejvyššímu pánu nebe a země, jakožto nejvyššímu králi, přísluší. »Pánu Bohu svému se klaněti a jemu samému sloužiti budeš!« (Mat. 4, 10.) Zvláště se mu máme klaněti v nejsv. Svátosti oltářní zde v kostele, aneb když je nesen jako pokrm na cestu do věčnosti k nemocnému, nebo při slavných průvodech. »Když uváděl (Bůh Otec) prvorozeného na okrsek země, řekl: »Klaňejte se jemu všickni andělé boží!« (Žid. 1, 6.) »Ve jménu Ježíše Krista kleká každé koleno nebeských i pekelných.« (Filip. 2, 10.) Jenom lidé mu úctu odpírají. Věru smutný to zjev, že když jde kněz k nemocnému a někdo jej vidí, raději uteče a ukryje se, než aby se pokořil a Spasiteli se poklonil. A jak mnozí se stydí před Ježíšem Kristem v kostele pokleknouti! »Bude-li mi kdo sloužiti, poctí jej Otec můj,« řekl Spasitel. (Jan 12, 26.) Ale neméně pravdivým zůstává jeho výrok: »Kdo by se styděl za mne a za slova má, za toho se bude styděti Syn člověka, když přijde ve slávě své i Otcově a svatých andělův.« (Luk. 9, 26.) Na tato slova si vzpomeňme, kdyby nás snad bázeň lidská zdržovala, vzdáti hold nejvyšší úcty Spasiteli našemu. Takovou zkoušku znamenitě přestál statečný plukovník Vogt v Mnichově v Bavořích. Roku 1871 dostavil se totiž k slavnosti Božího Těla v plné parádě, v uniformě a s mnohými řády do dómu. Ale brzy zpozoroval, že jest sám, a že vysocí hodnostáři a náčelníci úřadů toho roku ze zvláštních příčin slavnosti se nezúčastnili. Když byla mše svatá ukončena a procesí konati se mělo, ozvala se v nitru plukovníka otázka, zda on samojediný v uniformě k překvapení celého města, k posměchu mnohých, snad i s nebezpečím nemilých následků na procesí má účast bráti a nebylo li by snad přece lépe, kdyby nějak nepozorovaně zmizel? Ale tu se v něm ozval hlas svědomí a ten mu řekl: »Vogte, tvá duše také jednou se sejde samojediná se Spasitelem (při soudě soukromém), proč bys tedy neměl jej dnes — třeba sám — provázeti?«

A šel, všecky ohledy světské přemohl a Spasitele na průvodě provázel. Za několik dní byl od tehdejšího tolerantního světa sice pensionován, ale Spasitel mu toho jistě nezapomněl, když po několika letech života, věnovaného skutkům lásky k bližnímu, svatou smrtí v Pánu zesnul. Tehdy mu Spasitel asi řekl: »Vogte, ty ses za mne nestyděl, mne před lidmi vyznal, mně

se klaněl; nyní já se k tobě přiznávám a doprovodím tě do království Otce mého.« Kéž by tento statečný plukovník měl hojně následovníků!

* * *

Poznali jste povinnosti, které máte k Pánu Ježíši.

Jest vaším Bohem, proto musíte v něho věřiti a jeho učení se držeti; vždyť víte, že proto přišel na svět, »aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný«. (Jan 3, 16.) »Mějte tedy víru v Boha!« (Mar. 11, 22.) Važte si učení Ježíše Krista; ať není prázdným slovem, co se modlíte: Věřím a vyznávám všecko, čemu Ježíš Kristus učil.

Jest vaším Bohem, proto musíte v něho doufati. Co vám může dáti svět bez Ježíše? Nebudete-li v Ježíše doufati, zapudíte-li ho od sebe, ztratíte-li ho, ke komu se utečete a jakého potom budete hledati přítele? Bez přítele nemůžete býti, a nebude-li Ježíš přede všemi jinými vaším přítelem, budete často a příliš sklíčeni a opuštěni. Pošetile byste jednali, kdybyste v někoho jiného svou naději skládali.

Jest vaším Bohem, proto musíte jej milovati a z lásky k němu jeho přikázání zachovávati. Nevyčerpatelný poklad milostí bude odměnou vaší věrné lásky k Spasiteli a z lásky té plynoucí poslušnosti jeho přikázání. Zkuste to jenom, a vy se o tom přesvědčíte jako sv. Bernard, který krásně praví:

I nemůž' jazyk povědít
a nedá se to písmem dít;
kdo zkusil, může uvěřit,
co jest Ježíše v lásce mít.

Ježíš jest vaším Bohem, proto musíte se jemu klaněti. Sklánějte před ním nejen svou šíji, ale i svá kolena, čiňte tak ochotně a rádi, konejte s láskou tu vznešenou povinnost, která jen bytostem rozumným, lidem a andělům, jest uložena.

Budete-li v Ježíše Krista věřiti, v něho doufati, jej milovati a jemu se klaněti zde na zemi, bude vám popřáno, že i vy jedenkráte jako on slavně z mrtvých vstanete a do nebe povoláni budete, abyste se mohli jemu na věky klaněti a bez ustání jemu prozpěvovati píseň vysvobození, vítězství a pokoje: Alleluja. Amen.

R. S.

Pondělí velikonoční.

»I vypravovali také oni, co se stalo na cestě a kterak jej poznali v lámání chleba.« (Ev. sv. Luk. 24. v. 35.)

Radostné evangelium velikonoční zvláštní potěšující příběh předvádí věřícím. Spasitel z mrtvých vstavší stal se zarmouceným těšitelem, s pocestnými stal se pocestným, neumělým stal se

*

učitelem, spolustolujícím stal se hostitelem a věřícím srdcím stal se ohnivou radostí jejich. Jest v tom jakýsi postup, dle něhož Spasitel se dává více poznati a více se sdílí s duší, která více po něm touží, čistou láskou jej miluje a živě v něj věří.

Pochybujícím o něm stal se karatelem: »Ó blázni a zpozdilí srdcem k věření všemu, co mluvili proroci!« Dotazujícím se jej otevírá smysl sv. Písma. Když toužili býti s ním a nutili jej neopouštěti je, všel s nimi a vzal chléb, a dobrořečil a lámal a podával jim.

Toto hodování s ním otevřelo jejich oči a poznali jej. Oni posilněni, rozradostněni, poučeni vracejí se zpět, odkud byli přišli, plni víry. Ježíš se jim dal poznati, až když odložili zármutek, pochybnost, tu teprve dobrořečí, láme a dává se jim zcela.

Máme všichni hranici víry, před kterou Kristus Pán celý se nesdílí, byť by učil, káral a milostně kráčel s námi, a teprve když docela přijímáme slova jeho, bez každé výhrady, pak se otevírají oči naše a my jej poznáváme v »lámání chleba«.

Tato hranice víry a životní síla naše jest právě učení o nejsv. Svátosti oltářní. Toto veliké a radostné učení uděláme předmětem svého velikonočního rozjímání, protože v něm jest živoucí síla duše křesťanské a církve sv. Toto učení jest hranice, před kterou nemáme celého Pána Ježíše, a za kterou teprve jej požíváme tak, jak on si to žádá. Proto budeme dnes dle slov evangelia pozorovati: I. kterak si Pán Ježíš vedl, když tuto svátost sliboval a ustanovil, a II. kterak si církev sv. vede, když nám ji hlásá a sdílí. Při lámání tajemného chleba poznává se božský Učitel, při přijímání jeho věrný učedník.

Pojednání.

I.

Nejsv. Svátost oltářní čili Eucharistie jest největší tajemství křesťanů katolických. Ten podivný dar boží jest jádrem katolické víry a známka katolického křesťana, a proto nemůžeme o něm nikdy dosti mluviti a rozjímati. Slovo »Eucharistia« (což my vykládáme nejsv. Svátost oltářní) znamená »díkučinění« čili obětní výkon Nového Zákona, dle obyčejů oběti Zákona Starého a dle slov a příkazu Pána Ježíše při poslední večeři daných. V této oběti se obnovuje krvavá obět Páně na kříži a mohou na ní duchovně i tělesně bráti podíl všichni věřící. K oběti té patří: obětování, proměňování v tělo a krev Páně a požívání či přijímání těla a krve Páně, buď skutečné, buď duchovní přijímání. Tak se stává obět Páně na kříži trvalou a přítomnost jeho mezi námi ustavičnou; ke spáse slouží ovšem toliko věřícím srdcím. Pochopitelně řečeno, jest nejsv. Svátost oltářní zázrak, ježto se při pozdvihování mění chléb v tělo a víno v krev Páně. Je to zázrak, který se toliko věrou poznati může, ježto oku jeví se toliko podoba chleba a vína, dle slov pak Páně je to tělo jeho, které bude vydáno, a krev jeho, která bude vylita na odpuštění hříchů. My

máme povinnost to konati na jeho památku, tak jak byli apoštolé vyučeni od samého Pána Ježíše při poslední večeři. Na čem spočívá tato naše víra? Na jasné připovědi Páně a na jasném ustanovení této svátosti. Obé jest úplně jasné a vyžaduje úplný náš souhlas, chceme-li býti věřícími křesťany. To je ta hranice víry, o níž jsem mluvil. Sám Kristus Pán ji dal, když zasliboval toto tajemství.

Známo, že Kristus Pán (Sv. Jan VI.) zasliboval svým apoštolům, že jim dá chléb živý s nebe, který jest jeho tělo a krev, a bude působiti život věčný v nás a slavné vzkříšení naše. Kristus Pán připravoval učedníky své na toto veliké tajemství.

Připověď učinil právě tenkráte, když nasytil 5000 mužů 5 chleby a 2 rybičkami. Tento div přitáhl za ním opět zástupy nové, a sice spíše jen za účelem nasycení. Proto pravil: »Hledáte mne ne proto, že jste viděli divy, ale že jste jedli z chleba a nasyceni jste. Pracujte o pokrm, ne (o ten), kterýž hyne, ale který zůstává na věky.« (Jan 6. 26.) Pak srovnával tento chléb s mannou, kterou Bůh jim posílal, a pravil o sobě: »Já jsem chléb živý, který sstoupil s nebe a dává život světu« (v. 32). Tu někteří z posluchačů se hádali a reptali, řkouce, zdaliž není ten Ježíš syn Josefův, jehož i otce i matku známe, kterakž on tedy praví: »S nebe jsem sstoupil?« Brali na radu rozum svůj. Odpověděl Ježíš a řekl jim: »Nereptejte vespolek!« a počal znova opakovati slova: »Já jsem chléb živý, který s nebe sstoupil,« a připojil další připověď: »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den nejposlednější, nebo tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj; kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« Po tolikanásobném jasném výkladu, že tělo jeho jest pravý pokrm, který dává život věčný a vzkříšení věřícím jeho, někteří nemohli srovnati ve své hlavě tajemství sv. přijímání těla Páně, a proto dali na jevo svou nelibost, řkouce: »Tvrdá jest řeč tato, i kdož ji může slyšeti?«

Stalo se, že i mnozí z učedníků jeho, kteří kladli svůj rozum nad slovo Páně, odešli od něho a — již s ním nechodili. Odpadli od něho i po pouhých slovech zaslíbení velebné Svátosti. Spasitel, který každou duši hledal, nechal je odejíti, poněvadž neměli víry, jakou on žádá na učedníku svém. Zůstalo z posluchačů jeho jen málo, a těm ještě Pán dal na volbu: »Zdaliž i vy chcete odejíti?«

Uprostřed nich stál Petr, skála, a ten odpověděl: »Pane, ke komu půjdeme? Tyť máš slova života věčného.«

Zde vidíme jasně, jak Kristus Pán sám v zaslíbení velebné Svátosti učinil hranici z tohoto tajemství pro učedníky své. Kdo jde za slovem jeho, jde k životu a béře chléb živý, jenž s nebe sstoupil. Kdo nejde za jeho slovem, zůstává mimo učedníky jeho. Velebná Svátost, ten živý chléb nebeský, jest známka celého učedníka Páně. Druhá poučka jest, že jen učedníci, kteří byli

s Petrem a uvěřili a poznali, že jest Kristus Syn boží, ti vydrželi a byli schopni býti údy království božího na zemi.

Nic nevzal zpět ze slov zaslíbení. Opakoval je znova, i když mnozí pro ně odpadli. Jistě by byl Kristus Pán připojil výklad, aby předešel odpadu, kdyby nebyl právě ten smysl slovy chtěl vyjádřiti. Právě smysl přípovědi velebné Svátosti některým se stal příčinou odpadu, ostatním zárukou života věčného. Podobně určitě a jasně vedl si Pán při poslední večeři, kdy apoštolé viděli plniti se přípověď Páně o živém chlebu, který jest jeho tělo, a o pravém nápoji, který jest jeho krev. Slova jeho nenechávají žádné pochybnosti: »Totoť jest tělo mé, totoť jest krev má, která za vás vylita bude na odpuštění hříchů.« To poroučí činiti na svou památku a poroučí věřícím svým, jísti z tohoto nebeského živého chleba.

Zde tedy se stal nový div, a sice nařízeno, aby ten div se opakoval, a sice skrze učedníky jeho, a nejen ty učedníky, kteří byli ve večeřadle, nýbrž i všichni jejich nástupci, na něž tuto moc přijatou přenesli svěcením na úřad svůj. Apoštolé celý děj poslední večeře vypravovali ostatním a je uvedli do plného porozumění slov Páně o nejsv. Svátosti, kterou pak často konali dle příkladu Páně při poslední večeři.

Je to největší div a nejhlubší tajemství, s nímž se nemůže nic srovnati. Jest k tomu třeba plné víry, neboť smysly mluví jinak, ale Pán žádá zde naprostou, živou víru a poslušnost na svém učedníku. Nesmlouvá, nevysvětluje, ale předkládá slova života: »Kdo uvěří, spasen bude.« Tuť je ta hranice víry pro celého učedníka Páně. Žádné výklady, žádné obrazy a důvody nepřipouští. Zde jest zkušební kámen náš, zda jsme s Petrem, či s rozumujícími: »Kterak to může býti?«

Vidíme při zaslíbení velebné Svátosti i při ustanovení jejím naprostou rozhodnost, hranice víry pravého učedníka.

Tak také si vedla a vede církev sv., když předkládá věřícím toto učení tajemství, což jest předmětem dílu druhého.

II.

Jak zřejmý slib, tak ustanovení při večeři poslední mluví o hlubokém tajemství přítomnosti Páně v nejsv. Svátosti oltářní. A co apoštolové přijali od Pána, to také dále sdělovali. Církev svatá vždy jasně a určitě toto učení víry hájila a hlásala, ať se nad ním pohoršovali židé, smáli se učení Řekové, ale spásu z ní brali věřící.

Trvali první věřící v lámání chleba a na modlitbě, a trvala církev sv. vždy na tomto hlubokém tajemství nejsv. Svátosti oltářní. Jedni se nad ním pohoršují, jako s počátku pohoršovali se učedníci, jdoucí do Emauz, nad utrpením Páně. Pohoršují se mnozí atheisté, že učení a úcta nejsv. Svátosti oltářní jest modlářstvím, ale přes jejich pohoršování farizejské církev sv. hlásati nepřestává: Ježíš jest ve velebné Svátosti vskutku a v pravdě přítomen jako Bůh a člověk. V té víře stojí na straně sv. Petra:

Kam bychom šli, když ty máš slova života věčného. Šťastné dítky církve, které jsou s ní v tomto za jedno docela, poněvadž mají střed nezměnitelné pravdy v srdci svém. Jistě nezbloudí v jiných článcích, kdo v tomto článku o přítomnosti Páně v nejsv. Svátosti drží se sv. Petrem.

Učeným Řekům bylo učení Páně bláznovstvím, neboť vše, co nebylo jim dle jejich rozumu, za bláznovství měli. Tak i učení o přítomnosti Páně v nejsv. Svátosti oltářní jest leckterému k posměchu, že na více, ano tisíci místech mešká Pán. Ano, tak učí církev sv. bez ohledu, jak se komu zamlouvá toto učení církve, poněvadž boží všemohoucnost a boží láska má tisíce prostředků býti s námi v nejsv. Svátosti oltářní a býti naším chlebem k životu věčnému. Tvrdý je to věročlánek mnohým, ale jsme k němu vedeni samým slovem Páně, a proto není tu žádné smlouvání.

Toto učení o nejsv. Svátosti oltářní jest pramenem radosti duše věřící a spásou její. Vše, co má církev naše krásného, ať na stavbách, ať v hudbě a zpěvu, aneb v rouchách bohoslužebných, všecko míří a ukazuje k tomuto učení o přítomnosti Páně v nejsv. Svátosti oltářní. Malby v katakombách nás o tom učí, náhrobky nám ji kážou a nádoby mešní nám ji hlásají. Celá stavba kostela je tak zřízena, že vše při tom slouží za okrasu svatostánku, kde přebývá Ježíš, ten tichý a pokorný náš průvodce a chléb živý, který s nebe sstoupil, aby sílil a živil všecky, jdoucí k životu věčnému.

Církev sv. v tomto učení nesmlouvala se žádnou haeresí, ona věročlánek hlásala jasně a určitě, jak činil Pán, když Svátost oltářní zasliboval a když ji ustanovoval. Toto učení jest hranicí, podle níž poznáváte, kdo patří celý ke Kristu a kdo stojí ještě mimo církev jeho jedinou. Kdo přijímá toto učení, také všecky ostatní věročlánky přijme. Církev vede k velebné Svátosti a víra o velebné Svátosti vede do církve zpět.

Tímto učením se lišíme nadobro ode všech rozumářských výkladů »oprávců církve« v době poslední. První, kdo o nejsv. Svátosti oltářní počal k pohoršení věřících blouditi, byl Berengar ve XII. století, který blud svůj odvolal a kajícně zemřel. Teprve XVI. století přivedlo nové bludy a rouhání svátostnému Ježíši.

Jak rozhodné je toto učení, ukážiž nám příklad z dob nalezení Ameriky. Francesco Pizarro, syn z chudiny, když v Americe jako pastýř a voják meškal, našel místo, kde byl bohatý zlatodol. Když se svěřil svým lidem s tajemstvím, odhodlali se mnozí, že půjdou dobýti zemi peruánskou i s jejím zlatodolem. Tu však se jim staví v cestu nepřekonatelné na oko nebezpečí a obtíže, tak že všichni chtěli jíti zpět. Pizarro vzal svůj meč a v písku vyryl čáru od západu k východu a pravil: »Na sever této čáry nám kyne pohodlný život bez nebezpečí, ale také chudoba a nízkost opovržená. Na jižní straně této linie hrozí vám veliké nebezpečí, veliké boje a obtíže, ale také naděje na čest, bohatství a slávu. Teď si volte.« Všichni takřka šli na stranu severní, toliko 12 mužů zůstalo na jižní straně linie s Pizarrem státi. Těchto

13 mužů došlo svého cíle: našli zlatodol a s ním bohatství a slávu. Tak jedná i Spasitel s námi. Také on vyryl linii, hranici v učení svém.

Kdo s ním nejde za tuto linii, se kterou jest spojena nejedna potíž a sebezapření a mnohá povinnost, ten zříká se toho duchovního zlatodolu a s ním všeho ostatního. Kdo však s Petrem má tolik víry v něho a v jeho slovo, ten jest dítkem jeho. Petr byl první, který s 12 apoštoly na stranu učení Páně se dal a přivedl tisíce lidí k tajemství přítomnosti Páně v nejsv. Svátosti oltářní, oni vyprávěli ostatním, co se dálo na cestě a co ve večeřadle, a kterak poručil Pán opakovati poslední večeři na svou památku a přikázal svým jísti z toho božího chleba a píti z jeho krve.

Tu stojíte všichni, posluchači drazí, u hraniční čáry nejen víry, ale i života věčného. Jestli nepřekročíte tuto linii, kterou stanovil Pán náš, a zůstanete mimo stůl jeho, nebudete míti obtíž se sv. zpovědí, s pokořením sebe, ale nebudete míti v sobě ani života věčného, ani slavného vzkříšení. Kdo necítí se puzen ke stolu Páně ani v čas velikonoční, jistě nemá živé víry, kterou žádá Pán na nás. Můj úkol jako kazatele jest, ukázati vám hraniční čáru učedníků pravých a zdánlivých. Buď s Petrem říci: »Kam bychom šli?«, buď s ubohými říci: »Tvrdá jest řeč tato, kdo ji může slyšeti?«

Velikonoční poselství jsem vykonal, vy vykonejte velikonoční povinnost a s ní vezměte záruku života věčného. Amen.

Fr. Vaněček.

Neděle I. po velikonoci.

Církev učitelkou.

»I zradovali se učedníci vidouce Pána.«
(Jan 19, 20.)

Obsah: Touha lidská po styku se zesnulými. 1. O tomto styku učí nás úřad učitelský církve a) jeho založení, b) působení. 2. Jsme povinni poslouchati a) tohoto úřadu, b) pouze jeho. Čemu nás učí o styku se zesnulými.

Nádherný obraz poskytuje zrakům našim dnešní sv. evangelium v druhé své části. Pán mezi svými v těle oslaveném a před ním apoštol Tomáš, Kristus Pán vrací se viditelně na svět jako vítěz nad životem a smrtí a před ním sv. Tomáš sklání se a doznává: »Pán můj a Bůh můj!« — Tomáš vyvolen za apoštola pozoroval, jak božský Mistr činí divy a zázraky, všude žehná a dobře činí, a proto miloval jej vroucí svojí láskou. Tu však Kristus Pán odešel — umřel na kříži a byl pohřben. Kdo vypraví bol sv. Tomáše, když loučil se s tím, s nímž věčně chtěl zůstati! — A jaká byla proto jeho radost, když slyší: »Viděli jsme Pána!« Radost tato je tak mocná, že ani uvěřiti nechce, že by Pán s tělem svým byl opět mezi nimi, a proto volá: »Neuvidím-li

rány a nevložím-li prst do nich, neuvěřím!« — Pán splňuje jeho přání a Tomáš překonán klesá před ním!

Znám ještě jiný obraz. Truchlivý hlas zvonku hlásá po celém kraji bolestně o odchodu opět někoho s tohoto světa. Ještě před krátkou dobou bylo by bdící oko spatřilo světlo v příbytku, kde poslední boj pozemský dobojovala starostlivá matka, duše celé rodiny; když třesoucí se rukou udílela přítomným mateřské své požehnání, tu jako mocný příval nedá se zadržeti a proráží břehy a hráze, tak i zde láska prorážela a mocný proud slzí svědčí vám, jak bolestným jest odchod milované bytosti s tohoto světa. — A nyní odpočívá v posledním příbytku její schránka tělesná, duše sama přešla na věčnost! »A což,« srdce mimovolně se táže, »není možno i dále zůstati s ní ve styku? Není možno ji spatřiti? Nemá onen nápis nad hrobem »Na shledanou« platiti již nyní?« — Kdo však nám ukáže cestu k zesnulým a zesnulým návrat k nám? Snad náš rozum sám? Avšak nikdo za živa do věčnosti přejíti nemůže. Snad jní lidé? Ani z nich nikdo na věčnosti nebyl! — Ale znám jednoho vůdce, který sám tři dny byl v hrobě a pak přichází opětně na svět, jak nám krásně dnešní sv. evangelium vypravuje, jenž zázraky čině před zraky všech i svých protivníků dokázal, že jest všemohoucím a vševědoucím Synem božím. A tak i právem řekl, co nikdo jiný neodvážil se nikdy tvrditi: »Já jsem cesta, pravda a život«, a tuto pravdu svěřil církvi katolické.

Ano, přátelé drazí, následujme i my tužby srdce svého a tažme se v několika úvahách po styku s dušemi zesnulých, popatřme za duší nám milou, vizme její stav po smrti a uvažme, jak možno s ní stále ve spojení zůstati.

Naše matka církev nás poučí. Kristus Pán, jenž z mrtvých vstal a slavně se lidstvu ukázal, a) jí jediné svěřil též své učení, b) ano i nás zavázal, abychom jí jediné ve věcech víry a mravů poslouchali.

A to buď předmětem dnešní naší úvahy zasvěcené Spasiteli z mrtvých vstalému!

Pojednání.

Zbožný a moudrý král Alfons z Aragonie děkoval Bohu zvlaště za tři milosti: že jej Bůh stvořil, že jej Bůh povolal za člena církve katolické a že mu Pán dal královskou moc, aby mohl přispěti k rozšíření království božího na zemi. Ano velikou milostí jest patřiti ke království Kristovu zde na zemi, k církvi katolické, jíž jediné svěřil Kristus Pán úkol, aby pokračovala v díle jím založeném. — Jakmile počal božský Učitel dílo spásy veřejně hlásati, chvátali za ním zástupové uchváceni jeho velebným zjevem, vznešeným učením a vše převyšujícími, nadpřirozenými činy, zázraky. Spasitel si volí dvanáct z nich, nazývá je svými apoštoly, ponechává je u sebe, by byli svědky jeho života, jeho učení, jim pak dává moc divů a posílá je kázati. Když dílo spásy vykonal, tu před svým nanebevstoupením praví k nim vý-

slovně: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi. Protož jdouce učte všecky národy, křtíce je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého: učíce je zachovávati všecko, což jsem koli přikázal vám: a aj já s vámi jsem po všecky dny, až do skonání světa.« (Mat. 28, 18.—20.)

Dána jest mi všeliká moc! Vizte moji moc na nebi i na zemi, na ni se spoléhejte, v ni důvěřujte, s touto mocí budu stále při vás! Já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa; budu při vás, abyste nechybili. Na základě této moci vám poroučím: »Jdouce učte všechny národy!« — Nad to slibuje jim ještě Utěšitele, Ducha svatého, jenž je posvětí, osvítí a posilní, jenž je povede, by evangelium neomylně hlásali: »Já prositi budu Otce svého a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy.« (Jan 14, 16.) — »Utěšitel pak, Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli jsem mluvil vám.« (Jan 14, 26.) Duch sv. je tedy při církvi, vede církev, aby ji učil pravdě, učení její je tedy učením Ducha sv., Ducha pravdy! — Avšak království Kristovu bylo zapotřebí i viditelné hlavy, jako rodině třeba otce, jako říši nejvyšší vlády. Proto dí Kristus Pán k Šimonovi: »Ty jsi Petr a na této skále vzdělám církev svou a brány pekelné ji nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského. A což bys koli svázal na zemi, bude svázáno i na nebi, a což bys koli rozvázal na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« (Mat. 16, 18. 29.)

Sv. Petr je tedy skalou, na níž stojí budova církve, sv. Petr jest hlavou velikého těla, jehož údové jsme všichni. A jako budova bezpečně spočívá, spočívá-li na skále, tak i církev má státi na bezpečném základu, na sv. Petru a jeho nástupcích, skrze ně má nabýti pevnosti! Proto dí i Pán též k němu: »Já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy, obrátě se, potvrzuj bratří svých.« (Luk. 22, 32.) Víra v Petru nesmí hynouti, a proto může a má potvrzovati, poučovati i bratry své! Tím jest toliko pevnou skalou, tím je toliko dobrým pastýřem, jenž sám nemoha blouditi nezavede svěřené bludným učením, jak i Pán mu výslovně přikazuje: »Pasiž beránky mé, pasiž ovce mé.« (Jan 21, 15.—17.) — Buď dobrým pastýřem celé své církve!

To jest plán království Kristova; tak založil Spasitel svoji církev, jednu jen pro všechny národy, jako i Bůh jest Otcem a spásou všech národů, církev obecnou čili katolickou a v ní úřad učitelský v biskupech a nejvyšší hlavě.

Dle tohoto plánu také církev postupovala. Sotva že vstoupil Duch sv. na apoštoly, vystupují na veřejnost, sv. Petr káže před domem shromážděným zástupcům, nejdříve 3000, pak 5000 věřících přijímá do církve. Svatí apoštolové kážou po celém Judsku, Samařsku, chvátají dále do veškerého tehdy známého světa, světí biskupy za své zástupce a nástupce, odevzdávajíce jim modlitbou a vzkládáním rukou svoji moc a svůj úřad. Svatý Petr stává se biskupem římským, odtud spravuje církev, zde umírá za svého Spasitele

a přenechává svůj úřad svým nástupcům, jež křesťané nazývají svým otcem či papežem. Proto praví sv. Irenej († 202), »že nutno, aby každá osada církevní, t. j. všichni věřící se s církví římskou shodovali« (Ad. haer. 3), proto i dosvědčuje sv. Cyprian († 258), »že blud nemá přístupu k římské církvi«. (Ep. 59, 14.) Tak uznává se od nejstarších dob neomylný úřad církve.

Kardinál Reisach, proslulý znatel starých dob křesťanských († 1869), provázel jednoho dne knížete protestantského v římských katakombách, v nichž první křesťané se shromažďovali k bohoslužbě a kde pohřbívali své drahé zesnulé. Kníže prohlíží chodby, prohlíží podzemní kaple a učený kardinál vysvětluje knížeti jednotlivé nápisy a obrazy. Najednou obrací se kníže ke kardinálovi a praví: Avšak tu mají katolíci pravdu; neboť oni jediné mají ještě dnes tutéž víru, jakou měli první křesťané.« Ano katolíci mají pravdu, dějiny to dokazují, jak doznává i tento kníže, Kristus Pán bdí při církvi, Duch svatý učí církev, a proto máme díky Bohu tutéž víru, kterou měli i první křesťané!

II.

Ano díky Bohu! Neboť na nás je toliko, bychom k ní spěchali a v ní poučení hledali, v naší moci jest, abychom jí věrni zůstali. Vzpomínám na šlechetnou arcivévodkyni Margaretu Žofii, manželku vévody Albrechta Württembergského: zemřela r. 1906 v mladém věku 32 let. Šest dětí stálo kol lůžka nemocné matky, mezi nimi také prvorozený syn Filip Albrecht, který má se státi králem říše a většiny protestantské. Matka naposledy líbá plačící dítky, loučí se s nimi a obrací se na nejstaršího s posledním přáním, s úpěnlivou poslední prosbou: »Dítě, katolíkem zůstati!« Na to zavřela své oči se slovy: »Na tebe, ó Pane jsem doufala a nebudu zahanbena na věky.« Katolíkem zůstati, věrnost církvi! Tak chce Pán! Přikazuje sv. apoštolům: »Jdouce po všem světě, kažte — kdo uvěří a pokřtěn bude, bude spasen.« (Mar. 16, 15.–16.) Spasitel, jenž za všecky zemřel, přislibuje spásu jen těm, kteří uvěří a pokřtěni budou. A na jiném místě praví: Kdo poslouchá církev, poslouchá Krista Pána a je spasen. »Kdo vás slyší, mne slyší, a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, jenž mne poslal.« (Luk. 10, 16.) »Jestliže (kdo) ani církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a publikán« (Mat. 18, 17.), veřejný tedy hříšník a člověk, jenž ke Kristu Pánu ani nepatří.

Tak tomu rozuměl i svatý apoštol národů, sv. Pavel, a proto napsal v listě svém ke Galatským: »Kdyby anděl s nebe kázal vám něco jiného, proklat buď.« (18.) Kristus Pán postaral se o úřad učitelský, učinil jej nechybujícím ve věcech víry a mravů, a proto jeho jest poslouchati. Ať učí kdokoli jiný, co chce, nesmíme ho poslechnouti, ano byť by i anděl s nebe přišel, byť by i duch zlý nebo dobrý se objevil a něco jiného učil, než církev Kristova káže, musí býti zavržen.

Tak nás učí Písmo svaté, a my? Žalmista Páně krásně praví: Uvěřil jsem, pročež mluvil jsem. (115, 1.) I my jsme uvěřili slovům Boha samého, slovům Krista Pána, jehož jméno nosíme od křtu svatého, kde jsme nadpřirozený dar víry obdrželi. A proto i mluvme, jednejme tak, jak nás tomu Kristus Pán skrze církev svou učí. Tak jednal i svatý Polykarp, žák sv. Jana, apoštola Páně, biskup ve Smyrně. Za císaře Marka Aurelia vojáky předveden byl v amfitheatru před shromážděným lidem prokonsulu římskému. Tento jej napomíná, by aspoň svého vysokého věku šetřil a Krista zapřel. Svatý mučedník odpovídá: »Osmdesát let sloužím Kristu, nikdy mně bolest neučinil; jak mohu tupiti toho, jenž jest mým Spasitelem.« Prokonsul odsoudil jej k smrti ohněm. Polykarp vystoupil na hranici děkuje Bohu za všecka mu prokázaná dobrodiní. Hranice zapálena, plameny vyšlehly a nedotkly se těla světcova, jako větrem sváty na strany. Proto světec nejprvé proboden dýkou a pak tělo spáleno (r. 167). Věřící sebrali některé pozůstatky světcovy a chovali je v milé památce jako drahocenné relikvie. Vzpomeň podobně i ty svého dobrotivého Pána, jeho lásky k tobě, vyznej lásku svoji k němu, jednaje vždy tak, jak nám skrze úřad učitelský církve katolické hlásá. A čemu nás učí o milých nám zesnulých? Úřad učitelský opakuje nám slova Písma sv.: »Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. Již od této chvíle, praví Duch, aby odpočinuli od prací svých.« (Zjev. 14, 13.) Duše zesnulých již od okamžiku smrti jsou v odpočinku, v pokoji. Tak jim ustanovil Pán, a proto nemohou opustiti dle libosti kohokoli svůj posvátný klid, svůj věčný pokoj. Nemůže je nikdo zpět přivolati; a kdo by přece chtěl je volati, jednal by proti víře, byl by pověrčivým, jako za starých dob byli čarodějníci a čarodějnice. — Úřad učitelský proto opakuje nám přísný zákaz Hospodinův: »Nebuď nalezen — kdo by od mrtvých vyptával se na pravdu, nebo všecky tyto věci v ohavnosti má Hospodin.« (5. Mojž. 18, 10. 11.)

Člověku, který by se uchýlil k čarodějům a hadačům, a hřešil by s nimi, postavím tvář proti němu a vyhladím jej z prostředku lidu jeho.« (3. Mojž. 20, 6.) — Avšak církev hlásá nám též slova Písma sv.: Svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů sproštěni byli (2. Mat. 12, 46.). — Modlitbou, duchovním tímto prostředkem spojme se s drahými zesnulými. Odpočívají již od práce tohoto světa, nechme je tedy odpočívati, přejme jim tohoto klidu, s modlitbou svou doporoučejme je milosrdenství božímu, volajíce s církví sv.: »Odpočinutí věčné dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí«, v pevné naději, že se i tam s nimi shledáme. Amen. Dr. *Al. Kudrnovský.*

Neděle I. po velikonoci.

I. Zpověď pochází od Boha, II. zpověď vede k Bohu.

»Přijměte Ducha sv., komu hříchy odpustíte, odpouštějí se jim.«
(Sv. Jan 20, 22.)

Radostné evangelium nám musí srdce naplnit radostí, když o něm uvažujeme a když je právě pochopíme. Kristus Pán dává zvláštní moc sv. apoštolům. Jakou? Slyšeli jste právě slova: komu hříchy odpustíte . . Smysl jejich je tak patrný, že nelze jim jinak rozuměti. Na důkaz sobě, že má Ježíš Kristus tu neviditelnou moc hříchy odpouštěti: uzdravil viditelně slovem svým šlakem poraženého, řka: abyste viděli, že Syn člověka má moc hříchy odpouštěti, dí šlakem poraženému: vezmi lože své a choď Tuto moc, kterou dokázal viditelně před zákoníky, tu odevzdává, přenáší na sv. apoštoly a jim uděluje dvojí moc: odpouštěti kajícím, zadržovati nekajícím. To jest jinými slovy řečeno ustanovil tu svátost pokání, která má býti naší radostí, neboť ona jest prostředek, kterým se ztracená milost nalézá, smrtelná rána k životu hojí, zármutek mění se v radost. Kéž by to věřící všichni uznali a kéž by užívali té svátosti pokání. Ach, zpověď! Jak mnohý se jí leká a bez důvodu! Přátelé, uvažujte se mnou dnes dvojí potěšující pravdu o sv. zpovědi:

I. že od Boha pochází,
II. že k Bohu vede.

Pojednání.

I.

Kristus Pán dal moc odpouštěti hříchy a zadržovati. K tomu je třeba věděti aspoň dle zevnějších známek, kdo hoden odpuštění a kdo nehoden. To se může státi jen zpovědí, kterou ukazujeme své nitro, své skutky, a tím stáváme se hodni odpuštění, aneb se jí vyhýbáme a jsme nehodni odpuštění! Je tedy v pokání a v kajícím duchu nejen obsažena lítost, nýbrž v lítosti jest zahrnuta zpověď a též dobré předsevzetí. Ó jak důležito jest vložiti na srdce vám, že

a) zpověď není od lidí, není jich vynálezem, neboť je sama sebou tak těžká člověku, že by si takou povinnost od člověka nedal uložiti, a kdyby přijal, také by se jí ihned hleděl zbaviti. Však zpověď nalézáme už v nejstarší době církve sv., ano my čteme, že k sv. Pavlu přicházeli věřící a vyznávali své skutky a přinášeli špatné knihy, které je svádívaly ke všetečným a hříšným věcem, aby byly spáleny a tak nesloužily za příležitost k hříchu.

b) Ano, zpověď pochází od Boha, ona jest nálezkem božím. Vždyť Bůh ji vždy žádal od hřešícího. Bůh ji žádal od Adama: Proč jsi to učinil? Bůh vševědoucí nemusil se ptáti, nýbrž dával příležitost k zpovědi. Bůh ji žádal od Kaina: Proč jsi zabil bratra svého. Nepotřeboval odpovědi, nýbrž Kain potřeboval zpovědi,

aby zpověď jej přivedla k poznání a polepšení. Vyznání se Davidovo ze hříchu získalo mu odpuštění, vyznání a přiznání lotrovo získalo mu milost. Vidíme tedy, že zpověď jest požadavek boží od počátku. Jí právě má člověk si získati odpuštění, že sám hříšnost svou uznává a vyznává.

c) Zpověď pochází od Boha od Krista Ježíše. Neboť co jsou ta slova dnešního evangelia jiného než ustanovení sv. zpovědi: Komu odpustíte hříchy . . . Při tom odpuštění je třeba účtování, je třeba vyznání jako při léčení, jako při účtování. To zahrnuto jako samozřejmé v slovech: Komu odpustíte . . . Komu zadržíte. Jako samozřejmé je to obsaženo, neboť i ve Starém Zákoně, při oběti za hříchy bylo předepsáno vyznání z hříchů, za něž obět přinášel. Je tedy patrno, že zpověď jest vynálezek — ale boží, ne od člověka jest nalezena, ale od Boha, a proto také k Bohu vede. —

II.

a) Z účinku poznáte původce zpovědi. Co působí svatá zpověď? Rozhřešení i odpuštění hříchů, odpuštění trestu, a odpuštění zavržení — tedy milosrdný skutek boží lásky. V tom okamžiku kdy rozhřešení se uděluje, krev beránka božího smývá s duše hříchy jako voda skvrny a když bys po svátostném rozhřešení po kající zpovědi předstoupil před Pána Boha, tedy by duše tvá předstoupila čistá, umytá krví beránkovou znova obdařena milostí. Nově jako stvořená všemohoucím milosrdenstvím božím, které na duši kající činí neviditelný zázrak, jako učinil Pán nad člověkem kajícím viditelný zázrak, aby byla patrna jeho neviditelná božská moc odpouštěti hříchy, kterou dal apoštolům a jich nástupcům ve slovech dnešního evangelia.

b) Že k Bohu vede, dokazuje polepšení života, které za sebou táhne. Už to, že člověk chyby své shledává, že je uznává sám v srdci svém, už toto jediné nás vede k Bohu blíž. První krok k lepšení jest poznání a vyznání špatného skutku. Dokud sami v srdci svém nejsme přesvědčeni o špatnosti toho a onoho skutku, jsme docela neschopni zanechati jej. Zpověď kající vede nutně ke zpytování hříchů, vede k dobrému předsevzetí. Když něco jest špatného a já toho želím, pak přirozeně činím předsevzetí, že se toho budu ze všech sil svých vystříhati. Už toto dokazuje, že každá ta částka sv. zpovědi nás vede — k Bohu a protože je to svátostný výkon. Zpytování, — jak božský výkon — lítost, jak Bohu milý a jak mocný výkon! Lítost dokonalá, nahrazuje zpověď, když člověk nemůže pro některé veliké překážky sv. zpověď vykonávati. Lítost sama sebou v takovém případě dostačuje k odpuštění a otevírá království boží. — Předsevzetí dobré varovati se hříchu, příležitosti k němu, jak krásná to věc, jak nám dláždí cestu do nebe! Předsevzetí bez dobrého skutku jest dlažba pekelná. V tom také jest vyvrácena námitka: vždyť jsme ale pořád stejni. To jest námitka proti nám samým, ale ne proti sv. pokání. Kde jest opravdové zpytování, kde je skutečná lítost,

opravdové předsevzetí, tu nutně následuje v hlavní věci polepšení, kde ovšem není pravé lítosti, není pravého polepšení, tím však není vinna sv. zpověď, nýbrž my sami, ne svátost pokání. Proto zůstává pravdou, že polepšením vede sv. zpověď nás k Bohu.

c) Ona nás vede též vnitřním pokojem k Bohu. Vnitřní pokoj způsoben bývá právě tím, že kajícník skládá se sebe břemeno, které dlouho sebou nosil a kterého by se byl rád zbyl, ale neměl odvahy je složit. Konečně se odhodlal, a teď vidí, že to jde lépe než před tím a že jsou pravdivá slova Páně: »Naleznete pokoj duším svým.« Zpověď tedy vede k pokoji duše a pokoj k Bohu.

Sv. zpověď vede k pokoji. Jen spočtěte ty hříchy, kolik jest jich zabráněno, když kajícně sto duší se zpovídá. Kdyby každý z těch sto kajícníků odložil na dobro jen jeden hřích, kolik tu jest dobrého způsobeno? Jeden zlozvyk vyhoštěn, u druhého nepřátelství odstraněno, jinde bezpráví nahrazeno, kolik tu pokoje se působí! Vidíte z tohoto ovoce, jaký je to strom a kdo jeho zahradníkem. Sázen jest od Krista Syna božího a vede k Bohu opět. Dle ovoce poznán bývá strom. Tak krásné ovoce jen z ruky boží může pochoditi: rozhřešení, polepšení života a pokoj svatý.

V tomto evangeliu Spasitel doplnil lásku svou. Když byl ustanovil Svátost oltářní, pak ustanovil také Svátost pokání, abychom jí sebe očišťovali.

Svátost pokání jest v pravém smyslu svátostí duchovního vzkříšení. Jest ustanovena právě v den vzkříšení Páně a jest ustanovena pro naše duchovní vzkříšení. Jestli nazýváme hřích těžký smrtelný, protože nás zbavuje milosti a života věčného, můžeme pokání nazvati novým duchovním vzkříšením, protože nový život začínáme a znova se nám milost boží do duše vlévá.

Proto drazí v srdce své vložte pravdu: Zpověď kající jest od Boha — proto si jí važ a nedej se másti a slyš slovo církve sv. Zpověď vede k Bohu a proto jí užívej: rád, často, upřímně, pro své polepšení a pro svůj pokoj trvalý. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle II. po velikonoci.

Duše po smrti.

„Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své.«
(Jan 10, 11.)

Obsah: Kristus Pán obětuje život svůj za duši, neboť: 1. jí nastává na konci života a) soud, b) soud rozhodný; 2. duše nemůže a) rozsudek měniti, b) ani na svět ještě jednou se vrátiti. Obětujme též aspoň modlitbu za duše zesnulé.

Kristus Pán jest dle své vlastní výpovědi v dnešním svatém evangeliu pastýřem dobrým, a jako dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. Lidstvo chtěl Bůh vykoupiti, pro ně dle věčného

úradku božího vzalo Slovo boží na se lidskou přirozenost, přiodělo se takořka v lidskou bytost, sestoupilo na zemi. Pro lidstvo žil Kristus Pán život soukromý, život veřejný, tři léta učil, kázal, žehnal a všude dobře činil, pro ně založil církev, která by jeho učení neporušeně zachovávala, všem věkům hlásala a jim vykládala, co mají věděti a činiti, aby došli spasení. Dobrý pastýř dává život svůj za ovečky své. I tuto lásku dosvědčil Pán obětí svojí na kříži. Pozoruj Pána Ježíše na kříži: »Vše tu dýše láskou,« dí sv. Augustin, »hlava nakloněna, by tě políbila, ruce rozpiaty, by tě objaly, srdce otevřeno, by tě v sobě ukrylo!«

Přátelé drazí, proč jest Pán tak starostlivým pastýřem duší, jenž napřed chvátá životem příklad dávaje všechněm? Proč jest pastýřem tak dobrým, jenž nás poučuje, nabádá, jenž pro nás tolik činí? Proč jest pastýřem tak duše naše milujícím, že i život dává za ně obětí svou na kříži? Za milou nám a drahou věc dáváme mnoho a čím více za ni jsme ochotni obětovati, tím nám milejší a dražší. A tak i člověk jest jistě v očích božích drahocenným, i život jeho zde na zemi nejvýš důležitým, od něhož závisí celá věčnost, věčnost člověka buď šťastná nebo nešťastná. Na konci života duše naše opouští tělo a 1. nastává jí soud, soud rozhodující pro vždy; 2. tak že nemůže duše ani jeho rozsudek změniti, ani více na svět přijíti.

Tato myšlenka budiž předmětem dnešní naší úvahy, zasvěcené dobrému pastýři, bychom znajíce důležitost života vezdejšího, tím více vážili si duše své, následovali dobrého pastýře, svěřujíce mu sebe a své drahé.

Pojednání.

I.

Katolické missijní listy z r. 1884 přinášejí dopis, který zaslal francouzský vojín z Tonkingu. »Mohu tě ujistiti,« tak píše v něm své tetě, »že v horkých dnech dne 15. srpna, 1. a 2. září mnoho jsem myslil na smrt a ze srdce se doporoučel milému Bohu a nejblahoslavenější Panně. Máme duchovního správce při našem oddělení. Pokaždé, kdykoliv jsem jej viděl jíti kolem naší řady, byl bych rád s ním mluvil, avšak nemohl jsem, neboť jsme byli vydáni ohni, tak že oheň r. 1870 sotva byl horším. Mohu tě ujistiti, že nám kněz konal výtečné služby. Chvátal uprostřed deště kulí, jako by mu na tom nic nezáleželo. Ukázal takovou udatnost, takovou odvahu, že si ho vojíni i důstojníci stejně vážili a jej oslavovali. Jsem pevně přesvědčen, že zde každý ze srdce vzbuzuje žel a lítost.«

Ano, v okamžiku smrti člověk zvážní a přemýšlí o své budoucnosti. Plavci plují vesele na moři, tu nastane lítá bouře a zmizí radost s tváře a rty šeptají tichou modlitbu. Nebezpečí smrti učí je se modliti. A co jest smrt? Stroj nachází se v plném běhu, vše kvapí vpřed, tu dojde pára, síla hnací, praskne páka, povolí šroub, stane se neštěstí a stroj přestane pracovati. Člověk

žije, síla ve stroji tělesném žijící, duch rozumující jej opustí, tělo se zarazí ve své činnosti, jest mrtvo a duch očekává další život, jak praví kniha Kazatel: »Navrátí se prach do země své, odkud byl vzat, a duch navrátí se k Bohu, kterýž jej byl dal.« (12, 7.) Srdce lidské touží po radosti stálé, po štěstí věčném, avšak právě v okamžiku smrti jasně cítí, jak vše světské jest marností, a proto hledá aspoň po smrti své štěstí a svou spokojenost, splnění tužby, pro niž jest zrozeno. Bůh jest nejvýš spravedlivý! A tak očekávají mučedníci, kteří z lásky k Bohu obětovali svůj život na rozkaz ukrutníka rázu Neronova, čekají panny, které raději smrt si zvolily, než aby hřešily, čekají vojíni, kteří za blaho vlasti život svůj položili, čekají všichni, kteří poctivě pracují, trpí, strádají a snášejí — ti všichni čekají odměnu aspoň po smrti od Boha nejvýš svatého a spravedlivého. A zase naopak musí i zlo býti potrestáno, tím více, že se na světě často vůbec netrestá a někdy i trestati nemůže. A proto dí sv. Augustin: »Velmi správně a s velikým užitkem se věří, že duše, když z těla vyšly, jsou souzeny ještě dříve, nežli přijdou k onomu soudu, kterým budou opět v tělech svých souzeny.« A Písmo sv., slovo boží potvrzuje totéž. Sv. apoštol národů píše k židům: »Stanoveno lidem jednou zemříti a pak následuje soud.« (9, 27.) Člověk jen jednou zemře a pak následuje soud, kde se rozhodne o nás pro vždycky, na věky. V okamžiku smrti nastupuje soud i odplata, »neboť snadné jest před Bohem«, dí kniha Sirach (11, 28.), »v den skonání odplatiti jednomu každému podle cest jeho«.

V den skonání, v den úmrtí snadno odplácí Bůh. A tak duše, když tělo, v němž byla pracovala na zemi, počíná opouštěti, uvolněna od těla, jasněji poznává svůj stav; smysly nemohou ji klamati, svět viditelný nemůže její poznání kaliti. Blaze jí, jestliže jest dobře připravena. Neboť jednal-li člověk špatně v životě svém, anebo zůstává-li i tu duše v nepřátelství s Bohem, v den skonání odplatí se jí podle skutků jejích. »A zemřel boháč,« dí Spasitel sám, »a byl pohřben v pekle« (Luk. 16, 22), kterýž přísný rozsudek nad duší, jež chce v nepřátelství božím žíti, bude znovu potvrzen před tváří světa při posledním soudu, jak dí spravedlivý soudce: »Odejděte, zavržení, do ohně věčného.« (Mat. 25, 41.)

Blaze duši, jež jest úplně čistá, neboť hned ji očekává věčná blaženost; není-li přece úplně čista, ale ve stavu milosti boží, očistí se cestou očistce, načež brána nebes i jí jest otevřena. Koruna nesmrtelnoati jí jest dosažena, neboť snadné jest před Bohem odplatiti každému dle skutků jeho.« A i lotru, kajícímu ovšem, slibuje Pán: »V pravdě dím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.« (Luk. 23, 43.) A proto dychtí sv. apoštol Pavel po okamžiku smrti: »Mně živu býti Kristus jest a umříti zisk; jestliže živu býti v těle jest mi užitek práce (užitečno k práci), nevím, což bych vyvolil. Úzko jest mi zajisté s obou stran; žádost maje rozdělen býti a býti s Kristem (což by mnohem lépe bylo), ale pozůstati v těle potřebí jest pro vás.« (K Filip. 1, 21.

25.) Sv. apoštol touží rozloučiti se s tímto světem a tážeme-li se proč? odpovídá, aby se mohl spojiti s Kristem, opustiti svět a spojiti se s Bohem.

Dějiny církevní předvádějí nám tu velikolepou řadu svatých a světic, kteří práh smrti překročili a tak jsou již spojeni s Pánem svým ve věčné blaženosti. Od prvního světce a mučedníka sv. Štěpána v nepřehledné řadě každého z věku, ze všech zemí, ze všech krajin až po naši dobu. Uctíváme je, voláme k nim o přímluvu, protože jsou s Bohem spojeni v jeho blízkosti.

II.

Nuže, drazí přátelé, krok ze života, krok k soudu, k věčnosti! Jaké důsledky čerpá nitro naše? Nemůžeme tedy chtíti po smrti si teprve věčnost zasloužiti. Po smrti není zásluh více. V jakém stavu se duše po smrti nalézá, tak i zůstane. »Padne-li strom na poledne nebo na půlnoc,« dí kniha Kazatel (11, 3.) »na kterékoli místo padne, tam bude.« Jako strom, kam padne tam zůstane ležeti, tak i člověk v jakém stavu zemře, tak i zůstane. Podobně dí i spisovatel církevní (Theodor z Heraklee): »Po smrti není pro lítost žádného místa,« a sv. Augustin rovněž praví: »Ať nikdo nedoufá, že čeho zanedbal zde, to, až zemře, u Boha si získá.« Pracujme proto, pokud jest čas, jako hodné ovečky dobrého pastýře, které znají hlas svého Pána a poslouchají ho, znajíce dobře učení křesťanské a plníce je.

Kam strom padne, tam zůstane ležeti. Jako strom nezvedne se opět do výše, by se obrátil na druhou stranu, tak ani duše nevrátí se zpět, by zde na zemi mohla se teprve polepšiti a nové zásluhy si získati. Člověk žije tedy jen jednou na světě, a proto dí sv. apoštol (2. Kor. 6, 2.): »A) nyní jest čas příjemný, aj nyní jest den spasení«, den, kdy na spáse naší jest nám pracovati, neboť pak přichází »noc, kdy nikdo nic více nemůže pracovati.« (Jan 9, 4.) A tak příčí se slovu božímu, příčí se učení sv. otců i rozumu, by mrtvý člověk opět se narodil, by stařec věkem sešlý po své smrti se narodil jako dítě, by žil zase jako mladík nebo dívka snad u svých vlastních dětí. A tak i nemožno, aby duše, od níž tělo se v hrobě rozpadává, opětně se objevila na zemi, by duše, která musí míti tělo, aby byla viditelná ve světě, najednou byla viditelnou bez těla. »Jest ustanoveno jednou zemříti a pak následuje soud.« (Žid. 9, 27.) A tak nezbývá duši čas volný. Po smrti není stavu polospícího, není polosnění, není jakéhosi soumraku v životě, kde by duše nevěděla, co dělá jako spící člověk. Duše zbavena těla, jest prosta těla, poznává svůj stav, poznává i rozsudek, jaký spravedlnost Nejvyššího jí přisoudila. Nemůže se tedy vraceti zpět, kdy a jak by kdo chtěl. Nám nemožno přecházeti do věčnosti, kdy bychom chtěli, a zase jíti zpět; a tak i duše zesnulých zase na onom světě, v životě jim přisouzeném, nemohou přebíhati na tento svět, kdy a jak by člověk chtěl. Avšak ani Tvůrce sám tomu nechce, neboť zakazuje jakékoli volání jich, jak jsme minule slyšeli.

A tak všechno volání marno jest. Marně lkáš, kdybys proti zákonu volal je; marně kvílíš, chceš-li je viděti; nikdy je nepřivoláš, by se vrátily na tento svět, anebo, což by nejjednodušší bylo, by duše zesnulých se vrátily do těl, z nichž vyšly, by skutečně mrtví zase žili. Marně voláš, mrtvého se nedovoláš. Odešel z tohoto světa před soudnou stolici Nejvyššího, odešel, by si odpočinul od pozemského žití. A proto nechej ho klidně odpočívati, není ti dovoleno, bys tiše spící rušil. Popřej jim věčného, posvátného klidu. Tak ti velí Pán sám.

Duše nám drahé odešly a octly se před soudem! Nevelí nám ničeho naše láska k nim? Snad je to náš otec, naše matka, příbuzní, dobrodinci, jimž jsme tolik povinni. Nejsme povinni tu za ně se modliti, za ně orodovati, zvláště v tom okamžiku, když loučí se duše s tělem a přichází před soud boží? Jak nepěkným, ohavným by bylo, kdyby kdo o nich ještě, sotva že opouští tělo, místo všeho špatně mluvil a je pomlouval. A proto pryč s akoukoli neláskou a neúctou k mileným zesnulým. Vzpomeňme si, kterak stojí před soudem Nejvyššího, spoléhajíce na nekonečné boží milosrdenství, a tu jistě spojíme své prosby s nimi, doporučíme je milosrdenství Nejvyššího modlitbou a konáním dobrých skutků za ně, by se dobrotivý Otec smilovati ráčil nad dušemi všech věrných zesnulých. Odpočinutí lehké dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Amen. Dr. *Al. Kulrnovský.*

Neděle II. po velikonoci.

Vzájemná známost dobrého pastýře Krista a jeho oveček.

Kostra : »Známe se«.

I. Kristus zná své ovečky, zná naši schopnost, síly, poměry, potřeby, to nás naplňuje útěchou.

II. Ovečky znají svého pastýře, zvláště jeho upřímnost a věrnost — toť důležité poučení pro nás.

»Já jsem pastýř dobrý, a znám své, a znají mne mé.« (Jan 10, 14.)

Po dlouhých letech sejdou se přátelé, jeden druhému chce učiniti, co mu na očích vidí; když již takořka jim slova k tomu scházejí, osvědčují své přátelství nejlépe slovy: »Vždyť se známe.« Ve slovech těch jest obsaženo všechno, čím srdce jejich přetéká.

I dnešní evangelium podává nám podobnou útěchu v krásném obraze o dobrém pastýři. Sám Kristus podobně mluví: »Já jsem pastýř dobrý, a znám své, a znají mne mé.« I my můžeme říci: Vždyť se známe. Kristus Pán zná mne, a já znám pastýře svého, Krista Pána.

O této vzájemné známosti pastýře Krista Pána a jeho oveček chceme dnes mluviti. Úvaha tato vzbudí v nás útěchu a spokojenost a zároveň nám připomene také naši povinnost, abychom svého dobrého pastýře vždy lépe poznávali a k němu otevřeně se znali.

*

Úvaha naše má tedy dva díly:
I. Dobrý pastýř Kristus zná své.
II. Dobré ovečky znají svého pastýře.

Pojednání.

I.

Za dnešních dob jest mnoho nespokojenců na světě, více snad než kdy jindy. Byť měli bohatství, pohodlí, zdraví, naříkají si stále, což teprve říci o jiných, ubohých, chudých, nemocných lidech!

Odkud tato nespokojenost? Jedna z příčin nespokojenosti záleží v tom, že lidé nejsou proniknuti živou vírou v Boha, Krista Pána, že neznají svého dobrého pastýře, že nejsou proniknuti živou vírou, že i Kristus Pán je dobře zná.

Jestliže právem mohu říci: »Kristus zná mne a já znám Krista,« zajisté budu spokojen a šťasten.

»Kristus zná mne« — tato pravda naplňuje srdce mé útěchou. »Kristus zná mne,« nejen ví, že patřím k jeho ovečkám, ale zná též důkladně a dokonale, ještě lépe nežli já sám, schopnosti a síly mé, dobré a špatné vlastnosti mé, náklonnosti, návyky, slabosti mé, životní poměry mé, zná překážky, které se mi v konání dobra v cestu staví, zná všechna pokušení má, všechny příležitosti ke hříchu.

Byť i celý svět mne nechtěl znáti, byť bych byl ode všech opuštěn a zavržen, nepoznán, zneuznán, zapomenut, jestiť přece někdo, který na mne patří, který mne zná, který zná smýšlení, skutky, jednání mé veskrz — a ten má srdce laskavé, miluje mne, má se mnou útrpnost, chce mi pomoci — u něho nejsem zapomenut. Proto také nemám příčiny k nářku, k nespokojenosti.

Mohu si říci: Kristus Pán zná mé schopnosti, a proto nežádá ode mne nic nemožného, nežádá ode mne nic, k čemu bych neměl schopnosti.

On, nejvýš moudrý, řídí se heslem: »Není všechno pro každého«

Zvláště to platí o stavu a povolání ve společnosti lidské. Dobrý pastýř zná své, a proto volá každého k tomu stavu, pro který má schopnosti a kde by mohl nejsnadněji o svou spásu věčnou pečovati. Jednoho volá do stavu manželského, druhého nechává ve svobodném stavu, jednoho volá do kněžského, druhého do vojenského stavu, jednoho volá, aby byl představeným, druhého, aby byl podřízeným. Každého volá tam, kam se hodí. A přece jsou mnozí se svým stavem nespokojeni. Proč? Protože neposlechli hlasu dobrého pastýře, který je volal k jinému stavu, vedrali se do nynějšího stavu proti vůli svého dobrého pastýře.

Co máš dělati, jestliže jsi se svým stavem nespokojen? Buď jej můžeš změniti nebo ne. Jestliže se někomu nelíbí učitelský stav, může jíti na př. ke dráze, nebo k poště, to může změniti,

v jiném stavu bude snad spokojen. Než někdy nemůžeš svůj stav změniti, na př. jsi-li ženat, jsi-li vdaná. Když si řekneš: Kristus mne zná, ví zajisté nejlépe, proč mně dal tuto manželku, tohoto manžela, zná její chyby, když však také pomyslíš, že i ty nejsi bez chyby, že i manžel anebo manželka tvá opět tvoje chyby a nedostatky snášeti musí, zajisté se opět se svým stavem smíříš, nalezneš v něm opět spokojenost.

»Kristus zná své,« proto nežádá od nás nic, co přesahuje síly naše. Těžké věci žádá od silných duší; u jiných je také s málem spokojen. Nežádá ode všech tak přísný život, jaký někteří svatí vedli. Všem poroučí jen: »Chceš li do života vejíti zachovávej přikázání.« (Mat. 19, 17.) Proto jest u nás spokojen, když přikázání boží a církevní, ustanovené posty svědomitě zachováváme, v neděli a ve svátek mši svaté nábožně přítomni jsme, když denní své modlitby vykonáváme, při svém zaměstnání dobrý úmysl vzbuzujeme, kříž svůj trpělivě snášíme. Jaká je to útěcha, když si mohu říci: Kristus zná síly mé a nežádá ode mne nic, co mé síly přesahuje.

Ale také velikou útěchou nás naplňuje další pravda: Kristus zná mne, zná má pokušení, a nepřipouští nikdy tak těžká pokušení na mne, abych je nemohl s milostí jeho přemoci; neboť »věrný jest Bůh, který nedopouští vás pokoušeti nad to, co můžete snésti, ale učiní s pokušením také prospěch, abyste mohli snésti«, praví sv. apoštol Pavel (v 1. l. Kor. 10, 13.). A když přece podlehneš, je to tvá vina, neboť jsi nečinil svou povinnost, sám jsi nebezpečí vyhledával, potřebných prostředků jsi neužíval, nemodlil ses řádně.

Kristus zná své, zná také naše poměry, a nežádá nikdy nic, co by se nesrovnávalo s našimi poměry. Zná bohaté a chudé, podřízené a představené, nemocné a zdravé, duchovní a světské osoby, a s každým jedná dle jeho poměrů.

Při tom jest nad míru šlechetný, zná naše boje, naše námahy, naše utrpení, a vše tisíckrát nám odplatí. Nikdy nedává za velikou námahu jen malou odměnu. Ovšem křesťanský život stojí často velikou námahu, veliké sebezapírání, velikou práci. Než nepřijdeš při tom zkrátka. Za krátkou námahu dá nám velikou, věčnou odměnu. Apoštol Pavel (II. Kor. 4, 17.) praví: »Toto nynější kratičké a lehké soužení naše působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné.«

Proto také nikdo nelitoval na smrtelné posteli, že Pánu Ježíši sloužil. Zná své, zná každou naši dobrou myšlenku, každou svatou žádost, každé dobré slovo, každý dobrý skutek, a odplatí nám za to patřičnou odměnu a ta odměna jest věčná.

Jaká útěcha pro všechny ovečky Kristovy: Dobrý pastýř zná své a nikdy nic nemožného od nich nežádá!

Dobrý pastýř zná své, zná také dobře naše potřeby a to lépe než my sami. Máme rozličná přání, přejeme si, by je Bůh splnil — než Bůh tak nečiní, ví, čeho potřebujeme, ví, že by nám bylo na škodu, co si od něho přejeme.

Přeješ si pevné zdraví, jsi již delší čas nemocen, než dobrý pastýř tě zná, ví, že je ti nemoc nyní prospěšná, můžeš ho prositi o uzdravení, ale když ti je neudělí, pomysli si, že Bůh ví, že je ti nemoc nyní prospěšnější než zdraví.

Jiný si opět přeje bohatství, ale Kristus ho zná, ví, že se podobá nemocnému, který by ve své horečce chtěl ledovou vodu píti a tak si uškoditi, ví, že jest chudoba tobě prospěšnější než bohatství.

Tak když ti nejde vše dle tvého přání, pomysli, že tě Kristus zná. Dokud tě starosti tíží, jsi mnohem horlivější, myslíš na Boha; kdyby vše šlo dle tvého, stal by ses snad lehkomyslným jako mnozí jiní.

Chceš býti samostatným, vdáti se, oženiti se, vésti vlastní obchod; ale často nevíš, co žádáš. Kdyby ti Bůh dal samostatnost, měl bys třeba těžší břímě a větší starosti.

Proto, příteli, nech Boha o tebe se starati, jak se mu líbí. Jest dobrý pastýř, zná tě a miluje tě. A protože tě zná a miluje, nežádá od tebe nikdy nic nemožného, a ve své lásce uděluje ti v každé době to, co je ti ku prospěchu.

Chceš-li však býti dobrou ovečkou, máš svého pastýře také dobře znáti, neboť Kristus praví:

II.

»Znám své a znají mne mé.« Znají mne mé — toť důležité poučení pro nás.

Kdo Pána Ježíše zná, zná i jeho upřímnost v řeči a v jednání, zná i jeho věrnost, se kterou plní sliby své. Takový úplně se odevzdává tomuto dobrému pastyři, věří, čemu učí, plní, co přikazuje, jde za ním, ať ho vede kamkoliv. Kristus to praví výslovně: »Ovce hlas jeho (pastýře) slyší, a on vlastní ovce volá ze jmena a vyvádí je. A když vlastní ovce vypustí, jde před nimi, a ovce ho následují, nebo znají hlas jeho.« (Jan 10, 3, 4.)

To vše činí dobré ovečky, poněvadž znají svého pastýře, a znají hlas jeho. Kdo tak nečiní, ukazuje, že svého pastýře dobře nezná.

Mnoho jest nespokojených lidí, protože neznají svého pastýře, ano nechtějí ho znáti, hlas jeho v kostele neposlouchají, následují raději vlky, kteří k nim přicházejí v rouše beránčím, aby je odloudili od dobrého pastýře, Krista Pána.

Kristus, dobrý pastýř, zná přání tvá, zná potřeby tvé, a plní je, když jsou ti ku prospěchu. Poznávej i ty přání, hrozby, napomínání dobrého pastýře a vyhov jim, neboť on si přeje od tebe jen, co je ti ku prospěchu.

Hleď ho vždy lépe poznávati. Mnozí ho neznají dobře, často zapomínají, čemu se ve škole naučili, kázání, křesťanská cvičení nenavštěvují, dobré knihy nečtou, jak mají potom znáti svého pastýře? Čti proto rád na př. »Sv. Vojtěcha« nebo »Kříž«, které tě o pravdách sv. náboženství výborně poučují, navštěvuj pilně kázání, tu vždy budeš lépe svého pastýře, Krista Pána po-

znávati, a budeš moci říci se sv. Pavlem: »Scio, cui credidi.« »Vím, komu jsem uvěřil.« Čím lépe svého pastýře budeš znáti, tím lépe budeš věděti, komu a proč jsi uvěřil, budeš ho vždy lépe milovati a vynasnažíš se vždy více životem svým se mu zalíbiti.

Vím, komu jsem uvěřil, znám svého dobrého pastýře a proto se pranic nedivím, když se mi leccos obtížným býti zdá, vždyť to patří ke smlouvě, kterou jsem s dobrým pastýřem již na křtu sv. uzavřel. Jak jest při tom upřímný a věrný!

Sám se mi podává za vůdce k nebi, praví: »Já jsem cesta, pravda a život.« (Jan 14, 6.)

Všechny vyzývá, aby ho následovali, ale nikoho nenutí, nýbrž žádá, abychom ho dobrovolně následovali: »Chce-li kdo za mnou přijíti.« Při tom jest upřímný, před oči nám staví, co máme při tom očekávati.

Když se ptáš, jak vypadá cesta, kterou mne chceš vésti, odpovídá: »Vcházejte těsnou branou, neboť široká brána a prostranná jest cesta, která vede k zahynutí a mnoho je těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu a málo je těch, kteří ji nalézají!« (Mat. 7, 13. 14.)

Ptáš-li se, co máš na této cestě činiti, odpovídá: »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám.« Nesmím tedy žádostem svým povolovati, nýbrž proti nim bojovati.

A je to snadné? Upřímně odpovídá: »Království nebeské trpí násilí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« (Mat. 11, 12.) Jak upřímně mluví: Musíš se namáhati, násilí sobě činiti!

Ptáš li se, co máš vzíti s sebou na cestu, odpovídá: »Kdo chce za mnou přijíti, zapři sebe sám, vezmi kříž svůj.« Ale kde jej naleznu, odkud jej mám přinésti? O to se nestarej, o to se postará tvůj dobrý pastýř, každý den ti kříž dá, jen jej vezmi na sebe a trpělivě jej nes za Kristem Pánem, svým pastýřem.

Ale řekneš snad, že je to samá hořkost, kterou ti pastýř, Kristus Pán, podává. Než uvaž, to jest jen první část smlouvy, kterou jsi s ním uzavřel; pozoruj také druhou část smlouvy, kde ti praví, co ti chce dáti, když ho budeš následovati. A jako jest při první části upřímný, kde ti všechno před oči staví, co tě očekává, jest při druhé části věrný, splní, co ti zde slibuje. Jak zní druhá část? Praví ti:

»Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím. Přijmete jho mé na sebe ... tak najdete pokoj pro duše své, neboť jho mé jest sladké a břímě mé jest lehké.« (Mat. 11, 28, 30.)

Viz, co ti již zde na zemi slibuje! Jho jeho jest sladké nebeskou útěchou; břímě jeho jest lehké pomocí milosti jeho. K tomu ti dává pokoj, a to pokoj, jaký ti svět dáti nemůže. (Jan 14, 27.) Svět ti může dáti leccos: na př. pěkné šaty, dobré jídlo, smyslné požitky, ale není s to, aby ti kapku pravé útěchy ve ztrápené srdce vlil. Může ti dáti zlato, čest a chválu u lidí, ale pravý pokoj v srdci nikoli. A přece jest právě tento pokoj

tak veliký statek, že praví apoštol (Fil. 4, 7.): »Pokoj boží, který převyšuje všeliký smysl.«

Kristus, pastýř tvůj, mluví o hořkosti, o zármutku, ale dodává s určitostí: »Zármutek váš promění se v radost.« Zármutek trvá krátce, ale radost bude trvati věčně.

Když znáš dobře svého pastýře, znáš i jeho upřímnost a jeho věrnost.

Závěr Uvažovali jsme dnes o vzájemné známosti dobrého pastýře, Krista Pána a jeho oveček. Zná své — to jest pro nás veliká útěcha. S dětinnou důvěrou můžeme se poddati jeho moudrému a laskavému vedení. Ale i my máme svého dobrého pastýře znáti, jeho upřímnost a věrnost ve smlouvě, kterou jsme s ním učinili. Když Kristus zná nás, sluší se, abychom i my se k němu znali jakožto k pravému, dobrému, jedinému pastýři duší svých, a to netoliko uvnitř srdce, ale i zevnitř to jevili slovy i skutky. Proto otevř ústa svá a hlas se k němu zmužile a neohroženě. Buď poslušen hlasu jeho. Hlas jeho není ti neznámý, je to hlas laskavý, k blaženosti nás volající. Poznejme hlas jeho, kdykoli nás volá. Plň vůli jeho, následuj ho, jeho příkladu, zvláště ho následuj v pokoře, trpělivosti, lásce. Hleď ho vždy lépe poznávati, pak můžeš klidně a spokojeně božského pastýře následovati s úplnou důvěrou, že tě také jednou do svého jediného ovčince na věčnosti mezi ostatní dobré ovečky své dovede. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Neděle III. po velikonoci.

Bytosti nebeské.

»Radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádný neodejme od vás.«
(Jan, 16, 22.)

Obsah: Dobří šťastně umírají: 1. neboť čeká je: *a)* blaženost, *b)* nadevšecky pojmy vznešená. 2. Volati je zpět odporuje: *a)* jejich stavu, *b)* jejich poměrům. Snažme se vůli boží plniti, bychom po smrti se s nimi shledali.

S těží vyvolává co v nás tak divné, často i smutné a trudné dojmy, jako zříceniny starého hradu. Bývalý velikolepý palác, dí Wetzel, jest nyní hromadou kamení, po níž břečťan pne se vzhůru, na níž vyhřívá se plaz. Cimbuří věže, porostlé křovím, kde dříve prapor, nyní pne se divoký strom. Hradní příkop vyplněn ssutinami, a kde dříve milá zahrada, nyní pusto. Skřek sovy ruší klid a šelest větru skrze polozbořené dveře, skrze vysoká okna, jako vzdech dávno zesnulých pánů šepotá: Nic zde netrvá věčně. Vše stárne a spěje ke hrobu, i tebe jednou čeká totéž! Přijde čas, rozloučíš se s tímto světem, tělo přikryje země a duše odebere se na věčnost. »Tělo vrátí se do země, odkud bylo vzato, a duše vrátí se k Bohu, kterýž ji dal.« Blaze nám, budeme-li s to odejíti spokojeni, smířeni s Pánem, jenž nás bude souditi, smířeni se světem, odpouštějíce v lásce své všem, spokojeni se sebou, ma-

jíce mnoho pokladů dobrých skutků pro onen svět! Neboť pak »radovati se bude srdce naše«, jak dí Kristus Pán v dnešním sv. evangeliu, »a radosti té žádný neodejme od nás«. Kristus Pán chce apoštoly opustiti a na nebe vstoupiti, a proto zvěstuje jim: »Maličko, a již neuzříte mne.« Apoštolové sami mají hlásati učení Páně, šířiti království boží, a jak Pán jim předpověděl, za bojů a utrpení. »Zajisté, zajisté pravím vám, že budete kvíliti a plakati, ale svět se bude radovati.« Avšak zároveň je Kristus Pán těší, že přijde doba, kdy je shledá a odplatí jim vše věčnou blažeností: »Ale opět vás uzřím a radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádný neodejme od vás.« Slova útěchy plná pro nás všecky, po životě vezdejším, nastává nám doba odměny.

Sv Jan, Miláček Páně, píše v knize Zjevení (14, 13): »Aj, slyšel jsem hlas, řkoucí ke mně: Piš: Blahoslavení mrtví, kteří v Pánu umírají. Již od této chvíle, praví Duch, aby odpočinuli od prací svých; neboť skutkové jejich následují jich.« Blahoslavení, kteří umírají v Pánu, kteří úplně čisti jsou od hříchu a trestu, neboť nebe jim jest otevřeno. Blahoslavení i ti, kteří jsou aspoň v milosti posvěcující, alespoň bez těžkého hříchu, neboť i oni v Pánu s Pánem umírají. Sice nemohou hned do nebe vejíti, neboť »nic nečistého nevejde do království nebeského« (Zj. 21, 27), avšak odpykají si vše v očistci a pak kyne i jim sláva nebeská. Následujme je dnes tam a vizme: 1. v čem záleží jejich stav blažený a 2. náš poměr k nim, bychom v stálém styku s nimi jsouce, k nim se jednou přidružili.

Pojednání.

I.

Stav blažených, nebe! Písmo sv. dí, že svatí jsou v domě, v příbytku, v městě božím, v říši nebeské, v říši Krista Pána. Žalmista Páně dosvědčuje (Ž. 35, 10.): »U tebe jest studnice života a ve světle tvém uzříme světlo.« Kniha Zjevení dí: »Pán Bůh osvítí je a kralovati budou na věky věkův.« (22, 5) A tak Bohem osvícená duše uzří Pána svého.

»Blahoslavení čistého srdce, neboť Boha viděti budou.« (Mat. 5, 8) »Služebníci jeho budou mu sloužiti a tvář jeho viděti budou.« (Zjev. 22, 3) A tak může říci svatá duše se žalmistou: »Já pak ve spravedlnosti se ukáži obličeji tvému a nasycen budu, když se ukáže sláva tvá.« (16, 15) Spatříme milovaného Otce svého, avšak ne pouze v obraze a podobenství, ale tak, jak jest. »Nyní vidíme jen v zrcadle a podobenství, ale tehdáž tváří v tvář; nyní poznávám jej z částky,« praví sv. apoštol, »ale tehdáž poznám jej, jakož i já poznán jsem.« (I Kor. 13, 12) Ano »viděti jej budeme tak, jak jest«. (1. Jan 3, 2.)

Rozum, osvícen Bohem, pozná i největší tajemství sv. víry, pozná nejvyšší dobro, jeho lásku ke tvorstvu, jeho milosrdenství a dobrotu k nám, lidem, jeho péči o veškerenstvo a každého jednotlivce; uvidí nejvyšší moudrost v stvoření a zřízení celého

světa. Člověk znáti bude i jednotlivce, kteréž miloval zde na zemi, k nimž lnul a po nichž toužil.

A co mám říci o společnosti, v níž se duše octne? Zde bude u té, k níž se ráda na zemi utíkala, Královny nebes, u milých svatých, které ráda uctívala, u andělů, jichž hlasu ochotně následovala.

Blahoslavení, kteří umírají v Pánu! Blahoslavení, přešťastní! Když vystoupí cizinec na vysokou horu a po prvé se mu naskytne nádherný pohled v půvabnou krajinu, krásný obraz vycházejícího neb zapadajícího slunce, v zanícení stane a raduje se. V jakém asi zanícení octnouti se musí duše, když spatří Pána a Boha svého tak, jak jest! Plesá učenec při novém objevu, s radostí volá: »Nalezl jsem!« Jak vzplesá teprve duše, až uzří ve zdroji všeho umění a vědění vše, po čem jen touží! Mučedníci obětují život svůj již při pouhé myšlence na věčnost šťastnou; a přece ona překonává naše všecky pojmy. Vstupme do temné jizby žalářní. Šedivý stařec, v jehož tváři lze zříti odhodlanost, šlechetnost a odevzdanost do vůle Nejvyššího, klečí na zemi a vroucně se modlí. Tu otevrou se dveře a na prahu objevuje se žalářník s dámou černě oděnou. »Milý Tomáši!« zvolá tato. Hlas tento vyrušil jej z modlitby a on pozvedá hlavy vzhůru. Na to vstane a jde vstříc truchlící dámě. »Tomáši, smiluj se nade mnou, truchlící svou ženou!« dí mu dáma, jeho choť, »smiluj se nad svými dítkami, kteří ztratí svého živitele a otce, nesložíš li předepsanou králem přísahu.« Milovanému manželi objevuje se slza v oku a při vzpomínce dítek se zachvěje. Pohnutí trvá jen chvíli. »Milá choti,« dí, »řekni, jak dlouho mohu se ještě těšiti přízni svého krále, složím-li žádanou přísahu a uznám-li tím jej za papeže naší církve v Anglii?« Na to odpovídá jeho manželka: »Myslím aspoň deset let neb patnáct, snad dvacet let — snad ještě déle.« — »Nuže,« odpovídá zajatec, »nebylo by největší zpozdilostí za patnácti- neb dvacetiletou přízeň královskou dáti celou věčnost? A proto vytrvám! Nemohu poskvrniti jméno svého rodu a proti učení církve a Krista Pána přísahu složiti. O vás postará se již Pán.« Několik dní potom tento šlechetný muž položil hlavu na popravišti. Byl to proslulý kancléř anglický Tomáš Morus, největší učenec své doby. Zemřel r. 1535 jako mučedník, protože nechtěl z nemravných důvodů odpadlého od církve krále Jindřicha VIII uznati za papeže církve v Anglii. Život svůj obětoval v naději na věčnost!

Vším právem dí Písmo sv.: »Utrpení tohoto času nejsou rovna budoucí slávě, kteráž se zjeví v nás.« (Řím. 8, 18) Nebude tam více žalů pozemských. »A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti už nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti už nebude; nebo první věci pominuly.« (Zjev. 21, 4) Jako kvílení pozemská tam nejsou, tak ani radosti pozemské Nejsou tam radosti jako na zemi, není nebe pokračováním tohoto světa, nemá nic společného se světem. A proto mluví sv. apoštol Pavel o tajemných slovech, kteréž nelze člověku mluviti. (II. Kor. 12, 4.)

Blaženost nebeská jest zcela nová, duchovní, přesahující všecky naše pojmy: »Ani oko nevídalo, ani ucho neslýchalo, ani na srdce lidské nevstoupilo, co připravil Bůh těm, kteří ho milují.« (I. Kor. 2, 9.) Proto nemáme ani slov, ani výrazů, jimiž bychom aspoň nastíniti mohli blaženost nebeskou, a proto nemůžeme ji přirovnávati k tomuto světu. Ať si myslíme sebe lepší, sebe vznešenější radosti, podobné pozemským, sebe vyšší blaženost, podobnou pozemské, není to nebe!

II.

Jako však nemožno o blaženém stavu nebeštanů pojem si učiniti, tak i nemožno s nimi samými přímo se stýkati. Dějiny nám vypravují, že Bůh sám sesílá někdy bytosti nebeské na zemi. Hospodin posílá archanděla, by doprovázel mladého Tobiáše. (Tob. 5. 12.) A když lidstvo mělo býti vykoupeno, přichází archanděl, aby přinesl nebeské poselství. Dějiny pozdější vypravují o sv Stanislavu Kostkovi, kterak anděl přinesl mu po dvakráte sv. přijímání. I Matka Páně zjevila se někdy, jako v Lurdech, když čtyry roky před tím prohlášeno za článek víry tajemství neposkvrněného početí. Tak zajisté může Bůh učiniti ze zvláštních, sebe nejvýše důstojných důvodů. Jako však zázraky dějí se toliko mimořádně, zřídka, tak i tato zjevení jsou jen mimořádné a tudíž velmi řídké úkazy, kdy Bůh sám chce. Nic však zde tedy nezmůže naše přání, naše volání, naše zvědavost!

Ten, jenž Pánem na nebi i na zemi, stanovil hranici mezi nebem a zemí, a my nemáme právo ani moc ji překročiti. Jako nemůžeme poručiti umírajícímu, by duše zůstala v těle, by nezemřel, tím méně můžeme duši z onoho světa volati zpět. Avšak ani stav jejich jim to nedovoluje. Někteří andělé jsou naši ochránci, doprovázejí nás neviditelným způsobem, ostatní chválí a velebí Boha.

Svatí radují se v nebesích, patříce Boha svého, a duše v očistci pykají za svá provinění; nepohybují se tedy tam, kdy, kde a jak přáli bychom si. Mimo to oni milují Pána, nemohou ani hřešiti, nemohou plniti přání, volání lidí, jež Bůh zakazuje!

A ve Starém Zákoně praví již Hospodin: »Ať se nenalezne u tebe, kdož by od mrtvých vyptával se na pravdu; nebo všecky tyto věci v ohavnosti má Hospodin a pro takové věci zahladí lidi.« A tak ani Pán sám nesplní, co sám zavrhuje!

Avšak i když ne na zavolání, přání a prosby lidí, ale z rozkazu božího objevil se anděl, tu objevil se v podobě krásné, čisté, plné svatosti a vznešenosti nebeské. Podobně i svatí v nebi a duše trpící v očistci.

Jejich zjevení z přímého svolení božího jest vždy dle jejich poměru vznešené, u svatých plno blaženosti, u trpících duší plno bolesti. S tím však v přímém odporu stojí každý pokus volati duši, jak to jako ohavnost zakazuje Bůh!

»Neboť,« dí bdělý pozorovatel italský (Negri), »až umru ve svém stáří, že bych musil místo odpočinku a klidu poslouchati

leckterou ženštinu, jakékoli pověsti a povahy, ač tak stár, že bych měl běhati po světě, tlouci předměty, zvedati je a házeti na hlavy přítomných, klepati stolem a sloužiti každému? A že by odpovědi na zvědavé otázky, častokráte odpovědi lživé, lehkomyslné, hrubé a urážlivé, častokráte odporující i mravnosti, měly pocházeti od zesnulých lidí vážných — to by měla býti blaženost, to by měl býti život věčnosti?«

To nemůže býti stav duší v Pánu zesnulých, a proto nechme je odpočívati v pokoji, jak nám velí Pán!

Chceme li se setkati s drahými zesnulými, poslechněme hlasu Páně, plňme věrně jeho přikázání, bychom s Pánem žili, v Pánu zesnuli, před soudnou stolicí na věčnosti obstáli; pak se s nimi shledáme. Když zbožný Bedřich Leopold Stolberg viděl, že se i jeho hodina smrti blíží, pravil k lékaři: »Řekněte mi upřímně, ukončím zítra neb pozejtří svůj život?« A lékař odvětil mu: »Vaše živá víra a křesťanský život dovoluji mi, bych vám pravdu řekl: Ještě před půlnocí budete vysvobozen.« — »Díky Bohu,« odvětil šlechetný hrabě, »děkuji vám. Pochválen buď Ježíš Kristus!« S těmito slovy dokončil svůj šlechetný život. A tak jednejme i my. S živou vírou žijme křesťansky, poslušni Krista Pána a jeho církve.

Svatí v nebi nechť se zatím za nás u Boha přimlouvají, pod jejich ochranu se utíkejme. A pak až přijde i poslední hodina naše, snadno se rozloučíme se světem, bychom se shledali s bytostmi nám drahými v blaženosti věčné. Amen.

Dr. *Al. Kudrnovský.*

Neděle III. po velikonoci.

O vlastnostech víry.

»Radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádný neodejme od vás.«
(Jan 16, 22.)

[— Kristus po zmrtvýchvstání. —] Jako vítěz nad smrtí, hříchem a ďáblem vstal ukřižovaný Spasitel svou vlastní mocí z hrobu. Vykoupeno bylo člověčenstvo z hříchu a trestu věčného, smazána vina jeho a usmířena krví prolitou na Kalvarii. A nyní, kdy dokonána byla obět smíření našeho, kdy brána království nebeského opět otevřena jest, nezbývalo, než založiti na zemi této nové království boží, ve kterém by vírou, láskou a milostí Kristovou vychováváni byli lidé pro budoucí dědictví věčné na nebesích. Ježíš Kristus položil základy k tomuto království svému, jímž jest církev sv., již před svou smrtí, an zvolil sobě dvanáct apoštolů a po tři léta je vyučoval a s nimi obcoval.

Aby víru ve své božství v srdcích apoštolů utvrdil, a tak učinil je schopnými k úřadu apoštolskému, zjevoval se jim Ježíš vzkříšený častěji, káral nedůvěru jejich, přesvědčoval je o svém vzkříšení, poučoval je o všem, čemu dosud nedobře byli roz-

uměli, a udělil jim moc svou božskou, aby jeho jménem, jeho mocí věřícím slovo boží hlásali, sv. svátostmi přisluhovali a církev jeho řídili ke spasení věřících.

[— Víra apoštolů. —] »Pokoj vám,« volá vzkříšený Ježíš ke svým apoštolům, ukazuje jim ruce i bok, dýchá na ně a udílí jim Ducha sv a moc odpouštěti i zadržeti hříchy. Jaký div, že apoštolové majíce tolikeré důkazy božství Ježíše Krista po seslání Ducha sv. nebyli více třtinami větrem se klátícími, ale zmužilými, neohroženými obhájci a šířiteli sv. evangelia, že v srdcích jejich žila pevná a neohrožená víra v Ježíše Krista, za kterou milerádi trpěli i umírali, tak že mohl apoštol sv. Jan ve své epištole napsati: »Toť jest vítězství, které přemáhá svět, víra naše!«

[— Jaká má býti naše víra. —] A drahé toto dědictví, kterým přemáhán bývá svět, hřích i ďábel, drahé dědictví víry v Ježíše Krista dostalo se, nejmilejší, i nám za požehnaný podíl. Nedůvěra slabého apoštola Tomáše, která zajisté bolestně dotkla se srdce božského Mistra jeho, má nám býti spasitelnou výstrahou a spolu naučením, jaká musí víra naše býti, má-li dle slov evangelisty Páně sv. Jana býti nám vítězstvím, které přemáhá svět.

Mluvím tedy dnes o tom, jakou víra naše býti musí, má-li nás vésti k Bohu, ukáži vám, že toho blahoslavenství, které o dnešním evangeliu slibuje Pán, staneme se účastni jenom tenkrát, bude-li víra naše:

1. všeobecná, 2. pevná, 3 živá a 4. stálá.

Pojednání.

[— Víry jest k spasení třeba. —] Vzácným pokladem naším na zemi této jest zajisté víra křesťanská, jedinou cestou k životu věčnému, útěchou v životě i smrti, základem naší naděje, našeho ospravedlnění a spasení. »Bez víry nelze Bohu se líbiti« (Hebr. 11, 6.), píše sv. Pavel, a věčná pravda Ježíš Kristus praví: »Kdo neuvěří, bude zavržen.« (Mark. 16, 16.) Nebo jestliže Ježíš Kristus, Syn boží, »odlesk slávy a obraz podstaty (Hebr. 4, 3.) Otce věčného« tak hluboce se ponížil, že člověkem se stal, po tři léta na světě vyučoval, pravdy věčné hlásal a konečně potupnou a bolestnou smrtí za nás zemřel, aby nás vykoupil, jestliže před očima tisíců a tisíců lidí z vlastní moci konal divy a zázraky veliké, aby přesvědčil je o svém božském poslání, a konečně sám na sobě vykonal největší div, kterým i nejzarputilejší zaslepenci mohli přesvědčeni býti, totiž že vstal z mrtvých, nemůže ten, kdo ani po tolikerých důkazech v Ježíše Krista uvěřiti nechce, míti žádného podílu s ním na věčnosti, bez víry nemůže se líbiti Bohu, jelikož uvěřiti nechce v toho, v němž Otci nebeskému dobře se zalíbilo.

[— Máme všecko věřiti, co církev učí. —] Má-li však víra naše líbiti se Bohu, musí býti nejprve:

1. všeobecná, a tou jest, když věříme bez rozdílu všecko, co Bůh skrze Ježíše Krista zjevil nám a co církev sv. k věření nám předkládá. Nepostačí tedy, aby někdo věřil něco, co se mu líbí, a něco, co jemu se nelíbí, zavrhoval, tu nebyla by víra jeho

všeobecná, nýbrž kusá, nedostatečná. Jakmile zajisté církev svatá něco k věření nám ukládá, máme neklamnou a plnou jistotu toho, že je to zjevenou pravdou boží, neboť církev sv. jest dle slov apoštolských »sloup a utvrzení pravdy«, ona obdržela od svého božského Zakladatele veškeren poklad zjevení božího, ji ustanovil Pán strážkyní a hlasatelkou pravdy své zjevené, ona jediná chová slovo boží čisté, žádnými smyšlenkami lidskými nezkalené, ona jediná obdržela od Spasitele moc a zvláštní milost, že se nikdy klamati nemůže, neboť pravil Ježíš Kristus, že bude se svou církví po všecky dny až do skonání světa.

[— Proč jest učení církve pravdivo? —] Jakmile tedy církev sv., tato strážkyně zjevení božího, něco k věření nám předkládá, máme plnou toho jistotu, že je to zjevenou pravdou boží, a jest povinností naší to se srdcem věřícím přijímati. Kdo by věřiti chtěl jen to, co se mu líbí, co rozumem svým úplně pochopuje a prohlédá, a zavrhoval by to, co nechápe, neprohlédá, zavrhoval by všecka tajemství víry, ten věřil by více sobě, svému rozumu, než Bohu, zavrhoval by něco, co Bůh zjevil, jakožto nepravdu, ba lež, a činil by takto rouhavou domýšlivostí svou Boha lhářem. »Kdo Synu božímu nevěří, lhářem ho činí« (1. Jan 5, 10.), píše sv. Jan, takový člověk přestal by však již býti synem církve a křesťanem. Neboť Ježíš Kristus nařídil svým apoštolům, aby učili všecky národy zachovávati všecko, cožkoli přikázal jim, a ten, kdo nevěří všecko, co církev učí, nemá tuto všeobecnou víru, kterouž od nás vyžaduje Pán.

[— Co lidé nechtějí věřiti? —] Mnozí lidé rádi by věřili v budoucí život po smrti a v nebe, ale v peklo věřiti nechtějí, ačkoli již zdravý rozum praví nám, je-li na onom světě věčná odměna ctnosti, musí zcela jistě býti i věčný trest hříchův. Že jest Bůh láskyplným Otcem naším a odplatitelem všeho dobrého, to rádi věří, ale že jest Bůh i spravedlivým mstitelem hříchů a nepravostí, proti tomu se vzpírají. Že nechce Bůh smrti a záhuby hříšníka, o tom rádi slýchají, ale neradi poslouchají, když se jim volá, že chce Bůh, aby hříšník se obrátil a živ byl. Že Ježíš Kristus nebeskou láskou svou vyhledával i největší hříšníky, nezapuzoval je a odpouštěl jim, to rádi slyší, ale zacpávají uši svých ke slovům, která čteme v Písmě sv., že promluví Pán k zatvrzelým nekajícníkům v den soudu: »Odejděte ode mne, zavrženci!« Taková kusá víra, která z článků věrouky vybírá si jen to, co jí lichotí, nemá pražádné ceny.

[— Máme se ve víře vzdělati. —] Proto je to povinností každého křesťana, aby svou víru, pokud může, dobře poznal. Jak trestuhodná to netečnost a nedbalost, když mnozí lidé celé knihovny sice pročtou, ale z katechismu ničeho nevědí, když shánějí se po všech možných, často i malicherných věcech, a událostech denních, ze své víry však sotva vědí, kolik jest svátostí a článků víry! Jak trestuhodná to lenivost a netečnost, když mnozí lidé celé hodiny a dny tráví v zahálce, slovo boží však po celý rok neslyší! Jaký jest pak následek této netečnosti a nevědomosti? Co

člověk nezná, nemůže ani milovat a plnit — »neznalost, nelibost«, praví pořekadlo naše, a tak se stává, že mnozí lidé pohrdají ke své vlastní hanbě svou vírou, poněvadž ji neznají, jí nerozumí. Mnozí lidé znají víru sv. pouze z rozličných hanopisů a škvárů, sepsaných od ledabylých nedouků, jaký div, že nemají pak žádné lásky k té víře, v níž pokřtěni byli. Proto je to povinností každého křesťana, aby víru sv. naučil se znáti, aby ji mohl i milovati a dle ní žíti. Pak bude zajisté víra jeho všeobecná, bude i

2. pevná. Jest pak víra naše pevná, když nikdy dobrovolně nepochybujeme o pravdivosti toho, čemu učí nás víra svatá. Takovou pevnou víru měl arciotec Abraham.

[— Pevná víra Abrahamova. —] Ačkoli žil mezi samými modloslužebníky, nedal se ve své víře v jediného pravého Boha zviklati. Bůh nařídil mu, aby vyšel z příbuzenstva svého a odešel do země kanaanské — Abraham poslechl. Hospodin slíbil jemu, že země tato dostane se potomkům jeho v dědictví — Abraham uvěřil tomu a nepochyboval. Hospodin slíbil mu, že rozmnoží potomky jeho jako hvězdy na nebi a přidal blaženou připověď, že v jednom z potomků jeho požehnána budou všecka pokolení země — Abraham uvěřil, ačkoli lidsky smýšleno, zdálo° se to býti věcí nemožnou, jelikož byl již starcem a synů žádných neměl. Ano, on uposlechl i rozkazu božího, a chtěl jediného syna svého obětovati, ačkoli tím všecka zaslíbení boží zdála se v niveč uvedena býti. A proto dí Písmo sv.: »Uvěřil Abraham a počteno jest mu to ke spravedlnosti.«

[— Nesmíme pochybovati. —] Takovou musí, nejmilejší, víra naše býti, nikdy a ničím nesmí se zviklati, nikdy a ničím nesmíme býti svedeni k pochybování o pravdivosti některého učení víry svaté. Nebo kdo by o jediném článku víry pochyboval, dopouštěl by se tím již křivdy proti Bohu nejvýš pravdivému, který nikdy klamati nemůže. Kdo by o jediném článku víry hlásaném od církve svaté pochyboval, upíral by tím již pravdu slov Ježíše Krista, který pravil, že s církví svou bude po všecky časy až do skonání světa a že ji nepřemohou ani brány pekel, tím méně tedy blud a lež. A zajisté, nejmilejší, kdo zná víru sv. křesťanskou a jest srdce upřímného, je také přesvědčen o tom, že nemáme ani nejmenších příčin pochybovati o pravdivosti její.

[— Pochybnost sv. Tomáše —] Jedním ze základních kamenů, na kterém víra naše spočívá, jest článek, že ukřižovaný Ježíš Kristus třetího dne po své smrti na kříži svou vlastní mocí vstal z mrtvých. A aby naše víra ve vzkříšení Ježíše Krista byla tím pevnější, dopustila tomu Prozřetelnost boží, že i mezi jedenácti apoštoly byl jeden učedník víry slabé, viklavé, pochybné, Tomáš apoštol, který nechtěl uvěřiti ve vzkříšení Mistra svého, dokud by neuzřel v rukou jeho bodení hřebů, dokud by nevpustil prstu svého v místo hřebu a nevložil ruky své v bok jeho. Tomáš jest nám přesvědčujícím důkazem, že apoštolové nebyli obmezení, lehkověrní slaboši, a když pak čteme, kterak týž tvrdověrný Tomáš s ostatními apoštoly i svůj život v bolestné smrti vydal

za tu víru, že Ježíš Kristus Syn boží vstal z mrtvých, nejmilejší, kdo z nás by tu ještě, chtěje býti rozumným a upřímným, chtěl někdy pochybovati o pravdivosti všeho toho, co Ježíš Kristus nám zjevil a co církev jeho hlásá?!

3. Než víra sv., má-li dopomoci nám ke spasení, musí býti nejen všeobecná a pevná, ale i živá, jest pak živou tenkrát, když podle ní i živi jsme, zlého se varujeme a konáme skutky dobré, bohumilé, jak víra sv. nám káže. Jako strom bez šťávy schne a hyne, jako tělo bez ducha mrtvé jest, tak i víra jest mrtvá, když ji neoživuje láska.

»Víra bez lásky,« dí sv. Augustin, »jest víra ďábla, neboť i ďáblové věří a třesou se.« (Jak. 2, 19.)

[— Naše víra má býti živá. —] Na stromu poznává se, že uschl, když už žádného listí nepučí, květu nevydává a ovoce nenese — na těle poznává se, že jest mrtvo, když už více nedýchá, a pohybovati se nemůže, a tak je to i s vírou — nevydává-li žádného ovoce dobrých skutků, nepudí-li nás mocně, abychom utíkali od zlého a milovali sv. ctnost, je to jistým znamením, že víra naše jest bez lásky, tedy bez duše — že jest mrtvá. A taková mrtvá víra nemůže nám ke spáse věčné dopomoci, neboť napsal sv. Pavel, že v Ježíši Kristu platí pouze víra, která láskou působí.

[— Živá víra prvních křesťanů. —] Nehynoucími, výtečnými vzory živé víry zůstanou po všecky časy první křesťané, kteří vším právem mohli se nazývati vespolek svatými. Sv. Justin, mučedník, který druhdy byl pohanským mudrcem, napsal obranný spis křesťanů a zaslal jej císaři římskému, ve kterém praví: »Pokud jsme ještě pohany byli, žili jsme v nečistotě, nyní však milujeme čistotu; peníze a statky byly nám druhdy nade všecko, nyní však rádi dělíme se s chudými, žili jsme někdy v nepřátelství, a toužili vespolek po životě jiných, nyní však, co známe Krista, žijeme v pokojné svornosti a modlíme se za své nepřátele.« A církevní spisovatel Tertullian vyzývá na počátku III. století pohanské soudce, aby mezi všemi vrahy, loupežníky, zloději, svůdci a zločinci, kteří stáli před jejich soudnou stolicí, jmenovali jediného, jenž by křesťanem byl, a dokládá: »My jediní jsme beze vší viny, nebo nás učí ctnosti Bůh sám, my známe dokonale ctnost a zachováváme ji dokonale, neboť naučil nás ji znáti a milovati Mistr dokonalý.«

[— Působila na pohany. —] Jaké to krásné svědectví pro živou, v lásce působící víru starých křesťanů! Jaký div, že tato živá víra, tento svatý, neposkvrněný život prvních křesťanů ustrnutím naplňoval poctivé pohany, tak že sami stávali se křesťany, jsouce přesvědčeni, že ta víra, která takové hrdinské ctnosti plodí, která z lidí takřka anděly činí, musí pravdivou býti. Ano, nejmilejší, živá víra, svatý život prvních křesťanů to byl, jenž vedle milosti boží přiváděl denně tisíce a tisíce nových křesťanů do bran církve svaté.

[— Hříšný život křesťanů odvrací od víry pohany. —] Naopak, máme toho opět smutné doklady, kterak nekřesťanský život mno-

hých křesťanů býval největší překážkou zdárného šíření se víry křesťanské. Sv. Otto, biskup bamberský, cestoval jednou do Pomořan, aby tamějším pohanským Slovanům hlásal evangelium Kristovo. I přišel do hlavního města Štětína a napomínal obyvatele tamější, aby přijali sv. křest. Než pohané ti, u nichž krádež byla věcí neznámou, odpověděli jemu: »Mezi vámi křesťany jest mnoho zlodějů a vrahů, jeden nenávidí druhého, my nechceme takové náboženství, jehožto vyznavači takový život vedou.«

Španělové stali se druhdy svým nevázaným a prostopášným životem v Jižní Americe tak nenáviděnými, že tamější pohanští Indiáni často volali, že nechtějí po smrti přijíti po toho nebe, kde by i Španělové byli.

Tak každý z nás apoštoluj svým životem, jímž hlásáme víru svou obecnou, pevnou, stálou a živou, a jsme vůní Kristovou, pak máme víru, která nás spasí. Amen. † *František Ekert.*

Neděle IV. po velikonoci.

Bytosti zavržené.

»A když přijde Utěšitel, trestati bude svět ve hříchu.« (Jan 16, 8.)

Obsah: Lépe jest než ze strachu peklo upírati, o něm uvažovati a jemu se vyhnouti. 1. Jsoucnost pekla dokazuje pohled a) na život lidský, b) na vlastnosti boží. 2. Bytosti zavržené a) působí na lidi, b) svádíce je ke zlému. Varujme se jich, držíce se sl.bu křestního.

Švédský hrabě Oxenstjerna vypravuje následující událost: Dva synové urozených rodin uzavřeli vřelé přátelství během svých studií. Na to povolání je rozdělilo. Jeden vrhl se v náruč světu a jeho radovánkám, postupoval rychle, stal se sice elegantním mužem, avšak pozbyl zároveň cit pro mravnost a život dle víry. Po mnoha letech kráčel v Paříži přes most a před sebou uzřel chudého kapucína. Stanul, neboť s úžasem poznal v nuzném mnichu svého starého přítele. Soustrastně hleděl na chatrný oděv jeho z hrubé látky, přepásaný provazem, dojat zřel na jeho řemínkem připevněnou obuv a soucitně dodal:

»Ubohý příteli! jak bídný život vedeš! jak jsi k politování, když vše to nadarmo trpíš, jestliže není po smrti žádného nebe.«

»Příteli,« dí mu mírně kapucín, »pokud jsem seznal, neztratil jsem tím mnoho na světě; avšak jak jsi ty k politování, jestli jest peklo po smrti!«

Ano, jak jest k politování, když jest peklo po smrti! I obyčejný svět honí se po zábavách a radovánkách s heslem: »Užívej, pokud a jak jen můžeš«, a nepomyslí na věčnost. A jestliže přece někdo mu připomene konec hýření, konec hříchu, jestliže svět kárá a varuje, hrozí a trestá, tu běda mu! A přece Kristus Pán v dnešním sv. evangeliu praví: že Duch svatý usvědčovati bude

svět ze hříchů. »A když přijde Utěšitel, trestati bude svět ze hříchu a ze spravedlnosti a ze soudu.« Spasitel vstav z mrtvých, vstoupí na nebesa, a sešle církvi své Ducha svatého, by tento dotvrdil, že vykoupení jest vykonáno a přijato. Duch svatý svým příchodem viditelným, svým působením v církvi dotvrdí, že Pán Ježíš skutečně vstal z mrtvých, na nebe vstoupil a jej seslal, že Pán Ježíš je Synem božím a vykupitelem lidstva. A proto trestati bude svět ze hříchu, usvědčí svět, že nepřijav Krista Pána vírou pevnou a živou, jest ve hříchu. »Trestati bude svět ze spravedlnosti,« usvědčí svět ze spravedlnosti, že Pán Ježíš jest nevinný a svatý, jenž odešel k Otci a Ducha sv. seslal. »Trestati bude svět ze soudu, že kníže tohoto světa, satan, je již odsouzen,« usvědčí svět jistě, že satan již překonán a zbaven té vlády nad světem, které hříchem prvních lidí nabyl, kde Duch svatý zaujme v srdcích věrných sídlo své. — A tak Duch svatý přišed na svět působí skrze hlasatele, ukazuje lidstvu na hříchy, nabádá je, by se spasili a zachránili před věčnými tresty. Co by nám bylo tedy platno, kdybychom nechtěli ničeho o tomto varovném hlasu slyšeti? Byť bychom i odstranili jméno trestů věčných, pekelných, neodstraníme pravdu samu. A proto spíše všimněme si dnes 1. těchto trestů věčných i 2. bytostí trestaných, zavržených, bychom varujíce se jakýchkoli styků s nimi zde na zemi, zbaveni jich byli i po smrti.

Pojednání.

I.

Když roku 1883 umíral Gambetta, zuřivý nepřítel církve, volal: »Jak hrozný to osud! Cítím uvnitř jako pekelný oheň.« Pokud byl zdráv, nechtěl znáti pekla a jeho trestů, a v okamžiku smrti hrozný to pocit! Projděme dějiny všech národů, nalézáme všude víru v tresty posmrtné. Staří pohanští básníci a zákonodárci mluví o pekle. Moudrý Plato ve IV. stol. před Kristem Pánem dlouho přemýšlel a konečně doznal, že nic nesouhlasí tak s rozumem, moudrostí a pravdou jako víra ve věčné tresty, »jsou to mimořádné, hrozné, nesmírnou bolestí provázené tresty pro věčný čas«. Staří Řekové nazývali město věčných trestů Tartarus. Tam se dle nich nacházel Tantalus, král z Frygie; zabil svého syna a předložil jej za pokrm, proto odsouzen na věčnosti k trestu hladu a žízni; tam dle nich byly ženy danaidské, které připravily o život své muže, tam byl ukrutný vládce korintský Sisyfus. — Odkud to, že lidé vyznávají i co jim nepříjemným a nemilým? Jistě proto, že pravda tato rozumu lidskému příliš patrna jest. Jest peklo, dí nám rozum, právě tak jako zlo na světě jest. Nemožno, by zlo nebylo potrestáno, aby tutéž odměnu měli dobří i zlí. Tím by zmizel vlastně i rozdíl mezi dobrem a zlem a zlý člověk nedal by se ničím zastrašiti. Za doby hrozné revoluce francouzské, jak vypravuje spisovatel Haw, byl postaven před krvavý soud i farář z Ampeluise. S posměchem voláno naň: »Věříš v peklo?« — »Ano,« odpověděl statečný vyznavač Páně. »Abych věřil

v peklo, stačí mi, bych pohleděl jen na vás a vaše řádění; i kdybych byl dříve pochyboval, nyní bych musil uvěřiti.«

Ano, bylo by možno, by nevinný měl stejný cíl po smrti, jako jeho rouhaví nepřátelé? Proto tedy třeba pekla, kde by zloba lidská byla roztříštěna, kde by bezbožní byť i ve hněvu uznati musili trestající spravedlnost, jímž by velebnost Boží byla chráněna. Jinak by mohl hříšník i se zaťatou pěstí předstoupiti před svého tvůrce a v největším rouhání k němu volati: Jednám hanebně, trestej mne, jak chceš, avšak není-li peklo věčné, jednou musím přece k tobě přijíti s kletbou na rtech, s pyšnou hlavou, s nenávistí v srdci, vyhrál jsem nad tebou. A proto jest peklo, jako Pán a tvůrce! Tak toho žádá i pohled na vlastnosti boží, spravedlnost a svatost, moudrost a milosrdenství. Ovšem hřích může trvati jen okamžik; avšak i kralovražda trvá jen okamžik a přece trestá se dlouhým a těžkým žalářem, protože jest velikým proviněním proti vysoko postavené osobě. Nuže i těžký hřích, byť by i krátko trval, uráží Boha nejvýš svatého, nekonečnou velebnost boží, a proto žádá i nekonečného trestu. A nechce-li hříšník ani tu činiti pokání, a chce-li ještě dále v nepřátelství zůstati, a tak odchází do věčnosti, to je to ovšem jen jeho vlastní zlá vůle, která jej vrhá v spravedlivé tresty věčné. To odpovídá i milosrdenství božímu. Pán nás miluje tak, že i Syna svého za nás dal na smrt kříže, že sám nám otvírá takřka náruč, by nás přijal, chceme-li jen my. A tu se najde hříšník, který i této lásce, tomuto milosrdenství vzdoruje, všechnu péči maří, ano jí se rouhá, Boha dále uráží a tak přichází na věčnosti před soud boží, co může sám očekávati, než co sám chce — nepřátelství? Bůh nejvýš moudrý dal člověku svobodnou vůli a tak mu ji ponechává. Proto vším právem dí Písmo sv., kterak Pán řekne při posledním soudu: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, kterýž jest připraven ďáblu a andělům jeho« (Mat. 25, 41.) »Lépe jest tobě, mrzáku,« praví na jiném místě Spasitel, »vjíti do života, nežli dvě ruce majícímu jíti do pekla v oheň neuhasitelný, kdežto červ jejich neumírá a oheň neuhasne.« (Mar. 9, 42.—3.) A tážeme-li se, kdo tam přijde, odpovídá sv. apoštol: »Kteří neznají Boha a kteří neposlouchají evangelia Pána našeho Ježíše Krista, kteří pokuty věčné trpěti budou v zahynutí od tváře Páně.« (2. k Thes. 1, 8—9.) To je tedy stav bytostí zavržených, stav ďáblů a hříšníků v těžkých hříších zatvrzelých

II.

Myšlenky bázně budí věru tento stav v nás, jen pocity hrůzy vyvolává v nitru našem, otřásá námi. Pryč, zde není místo pro nás! Střezme se styku s nimi. A mohou se opravdu stýkati se světem? Hned na začátku vypravuje Písmo sv., kterak pokoušel a skutečně svedl satan první lidi. Bytost zavržená, zlý duch, třikráte pokoušel spravedlivého Joba, zlý duch lomcoval Saulem, tak že David hrou na harfu obveseloval. V Novém Zákoně přichází otec s nemocným synem ke Kristu Pánu a dí: »Mistře, přivedl jsem

syna svého k tobě, kterýž má ducha němého, a ten, kdyžkoli jej uchopí, lomcu e jím, a on sliní, skřípá zuby a schne.« A Kristus Pán dí: »Duše hluchý a němý, já tobě přikazuji, vyjdi z něho a nevcházej více do něho.« (Mat. 9, 17.—23.) — Před příchodem Krista Pána i za něho byli lidé viditelně sklíčeni zlým duchem, a na nich Spasitel ukazuje svoji moc nad duchy. Ovšem na nás pokřtěné nemá již takové moci, a my pomocí milosti boží máme a můžeme mu odporovati. Zlý duch tedy na svět působiti může, a sice jako duch nejdříve na duši, avšak i mimořádně na tělo.

Avšak sám jsa pln nenávisti k Bohu, šíří jen nenávist k Bohu a jeho církvi, svádí lidi ke hříchu. A Písmo sv. líčí všechny bytosti zavržené jako pokušitele, zlé, nečisté duchy, zlomyslné rozkolníky, jako vraha od počátku, jako ukrutného, závistivého škůdce, jenž jde hledaje, koho by pohltil, plného lsti, jenž i na sebe bere tvář anděla dobrého, jenž si pomáhá lží a přetvářkou. Ano, někdy i delší dobu napodobuje dobrého ducha, zvyky i způsoby bytostí mu známých, by tím spíše uvrhl je v záhubu. Uvrhnouti člověka v hřích a záhubu jest účelem jejich práce. Sváděti člověka, by neposlechl učení božího, nařízení církve Pánem ustanovené, sváděti člověka k činům hříšným a hanebným jejich jest prací. Běda tomu, kdo pokušením neodepře, ano snad ještě je vyhledává. Aspoň později končí propastí hříchu. Běda prvním lidem, že neodpírali, když se stromu počal satan mluviti; na počátku lákavá byla jeho slova, avšak na konci hřích se všemi následky!

A proto pryč od pokušitelů, zpět k matce církvi katolické. Pryč od pokušení! Spasitel učí nás v »Otčenáši«, bychom prosili, by nám dal Otec nebeský sílu, bychom pokušení přemohli, a milost, by na nás pokušení nepřicházela, slovy »Neuvoď nás v pokušení«. Spasitel připomíná, že přichází v noci nepřítel, by rozséval koukol mezi pšenici a varuje nás: »Střízliví buďte a bděte: neboť protivník váš ďábel obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil«. (1. Petr 5, 8.—9.)

Střízliví buďte a bděte! Boj tento jest údělem naším, jejž jsme si na křtu sv. vyvolili. Tehdy se nás kněz tázal: »Odříkáš se satana?« A odpověděli jsme ústy svého zástupce, jenž nás držel na rukou: »Odříkám«. Slíbili jsme poslušnost Kristu Pánu a jeho církvi, zříkajíce se vší pýchy a neposlušnosti, vlastností to satanových. A když se nás kněz tázal: »Odříkáš se i vší pýchy jeho«, odvětili jsme: »Odříkám«. Ztekli jsme se i všech hříchů, skutků to zlého ducha, jakmile jsme na otázku kněze: »Odříkáš se i všech skutků jeho«, odpověděli: »Odříkám«. Vyvolili jsme si dále, že Bohu toliko chceme náležeti a na otázku: »Věříš v Boha, Otce všemohoucího, stvořitele nebes i země«, slavnostně jsme vyznali: »Věřím«! Krista Pána, Syna božího rozhodli jsme se následovati slovem »Věřím«, jež jsme prohlásili na otázku: »Věříš v Ježíše Krista, Syna jeho jediného«? Věrnými syny církve katolické, království Kristova chtěli jsme se státi, když jsme prohlásili na otázku kněze: »Věříš v svatou církev obecnou, svatých obcování« — z ce-

lého srdce: »Věřím«. — Jedině pod touto podmínkou, jedině pod tímto slibem přijal nás Bůh za své dítky, přijala nás církev za své údy. Sv. Petr z Verony tázán jsa již ve svém mládí od bezbožného ujce, čemu se učí ve škole, s chloubou doznal: Apoštolskému vyznání víry: Věřím v Boha. Z chlapce stal se muž, kněz a mučedník. Jsa těžce zraněn zvolal ještě: »Věřím v Boha, Otec všemohoucího«. A pozbývaje sil svých a nemoha již více mluviti, namočil prst svůj v krvi, jež prýštila z jeho ran a psal na zemi své: »Věřím«. A to budiž stále i naším heslem. Zachovejme svůj svatý slib, věrni Bohu, věrni jeho církvi od prvního okamžiku, když jsme byli přejati do království Krista Pána na zemi, až do posledního okamžiku žití svého, bychom pak přijati byli i do království Krista Pána na nebi. Amen. Dr. *Al. Kudrnovský.*

Neděle IV. po velikonoci.

Homilie: Působení Ducha svatého.

»Když přijde Utěšitel, trestati bude svět z hříchu, ze spravedlnosti a ze soudu.« (Jan 16, 8.)

Když laskavý otec k smrti se bera, se svými dítkami se loučí, tu zajisté každé slovo jeho mocně dotýká se srdce jejich a stává se jim nezapomenutelným na vždy. I v dnešním svatém evangeliu mluví ke svým věrným Ježíš Kristus, jenž více než otec je miloval a mluví k nim naposled, maje se odebrati k Otci, kterýž ho poslal. A slova jeho, slova útěchy a napomenutí otcovského jsou tak pohnutlivá, tak dojímavá a důležitá, že k nim žádný netečným býti nemůže.

»Jdu k tomu, kterýž mne poslal, a žádný z vás neptá se mne, kam jdeš?« Témito slovy kárá Vykupitel učedníky své, kteří uslyševše, že milovaný Mistr odebrati se chce od nich, dojati byli zármutkem tak, že zapomněli se ho otázati, kam míní se odebrati? A podobně se to má i s námi. I my všickni jsme na odchodu, víme, že budeme musit jednou všickni opustiti tento svět a pomyšlení na to naplňuje srdce naše zármutkem, tak že zapomínáme tázati se na to — kam jdeme — a to tím více, čím více život tento pozemský se svým klamem a šalbou nás poutá k sobě. Kárál-li Spasitel učedníky své, tím více týká se kárání to nás, že neklademe sobě často tu důležitou otázku: »Kam jdeme?« My všickni zajisté neustále každým dnem ubíráme se na cestě života svého vždy dál a dále — čas plyne neustále a my s ním a nemůžeme zastaviti běh jeho, a přece jsou mnozí, kteří na to nemyslí a při tom utíkají s té jediné cesty, která k blaženosti vede, chodí po široké cestě hříchu, zapomínajíce, že konec cesty té je zahynutí.

Zpozdilou zdá se býti mnohým vysokomyslným a zaslepeným ta cesta, která vede k životu, kterou kráčel i Spasitel an

pravil: »Jdu k tomu, kterýž mne poslal.« A přece musí tato cesta býti svrchovaným cílem putování našeho pozemského, chceme-li dojíti jednou za svým Pánem do stánků blaženosti věčné, kterých uchystal nám. Na tuto cestu, která k Bohu vede, neměli bychom nikdy zapomenouti, neboť praví žalmista Páně David: »Pohostinu jsme na zemi a příchozí, jakož všichni otcové naši. Dnové naši na zemi jsou jako stín a není žádného stání« a na každého, který již odešel ze světa toho, hodí se dobře náhrobní nápis, který si kázal dáti jistý biskup: »Přenocoval jsem na cestě, vy pak všichni budete následovati mne.« Do domu věčnosti půjdeme jednou všichni, ale povede-li cesta naše k obcování s Bohem či k odloučení od něho, to bude záviseti na tom, kráčíme-li v životě tomto cestou bludu a hříchu čili cestou pravdy, spravedlnosti, cestou, kterou vyšlapal nám sám Ježíš Kristus.

A abychom mohli přijíti jednou k Bohu, proto slíbil v dnešním evangeliu Kristus Pán svým apoštolům, že jim pošle Utěšitele Ducha sv. a pravil o něm, že bude trestati svět z hříchu, ze spravedlnosti a soudu.

Pojednání.

1. Hříchem tím, z kterého Duch sv. trestati bude svět tento, mínil Spasitel nevěru, poněvadž ona jest pramenem a kořenem všech hříchů. Nebo když člověk tak hluboce klesne, že nemá ani citu k vyšším, vznešenějším věcem, když ke všemu, co Syn boží pro nás konal a snášel je lhostejný, tu zajisté není to pouze hříchem, nýbrž úplným odpadnutím od Boha. A právě v tom leží zloba nevěry, že kořen svůj má v pokaženém srdci a porušené vůli člověka, že tato porušená vůle jeho všemu mravnému vzbuzování na odpor se staví a ke vší pravdě zatvrzelou se stává. A proto pravil Pán k zatvrzelým fariseům: »Nebudete-li věřiti ve mne, zemřete v hříchu svém«, nebo ztratí-li člověk víru sv., tu není více naděje, že se obrátí k cestě pravé, pokud v hříchu svém setrvá. Byla to živá víra, která přivedla publikány, lotry, a vražedníky ke Kristu, u něhož dosáhli odpuštění a milosti, a byla to naopak zarytá nevěra, která uvrhla farisee do záhuby. A proto, jak předpověděl Kristus Pán, měl Duch sv. potrestati svět nejprvé z nevěry, jakožto z hříchu nejzáhubnějšího a pramene všech nepravostí. A on také trestal jej, neboť když sestoupil o svátcích letničních na apoštoly, obdařil je moudrostí a podivuhodnou zmužilostí, konal skrze ně veliké skutky před očima všech, tak že vidouce to všecko nemohli jim odporovati, když dokazovali, že Ježíš jest skutečně zaslíbeným Spasitelem a že mimo něho není spasení žádného. Tak trestal Duch sv. z nevěry svět již na den seslání svého, když Židé mocně dojati kázáním svatého Petra, volali: »Muži, bratří, co máme činiti«, a na tři tisíce mužů uvěřilo a pokřtiti se dalo.

Tak trestal Duch sv. svět z nevěry i později, když přes všecken zuřivý odpor fariseů a pronásledování pohanské, víra

Kristova denně vždy více se rozšiřovala a počet věřících stále rostl. A tak trestá Duch sv. až dosud svět z nevěry.

Když při vší moudrosti a osvícenosti, kterou věk náš se honosí, svět přece v tolika bludech a neřestech se potácí, když při všem obchodu a průmyslu a při všech vynálezech přece tolik bídy a nouze panuje, když při všem rozkošnictví denně se vzmáhajícím přece tolik nespokojenosti a nenasytnosti se jeví: což je to jiného, než patrné svědectví Ducha sv., že nevěra neblaží. A naopak, když pozorujeme věrného a upřímného vyznavače Kristova, jak u živé víře šlechetný život vede, jak zdobí ho pokora čistota, láska, tichost, spravedlnost, slovem všecky spanilé ctnosti, když považujeme obětavost sv. apoštolů, hrdinství a zmužilost mučedníků, šlechetné skutky sv. vyznavačů, těchto otců chudých, pěstounů mládeže, obětavých ochránců nemocných, pronásledovaných a bídných, ó kdo v tom nevidí opět patrné svědectví Ducha sv., jak blaze a spasitelně působí víra Kristova tu, kde v srdci se ujala a ovoce přináší!

2. Tak trestá Duch sv. až dosud svět z nevěry. On pak měl také trestati svět ze spravedlnosti. A toho zajisté bylo světu potřebí. Neboť když Kristus tak smutný vzal osud na světě, že posléze ohavnou smrtí zemřel, tu mohl by se kdo tázati: Je-li Kristus nevinný, kterak mohl spravedlivý Bůh nevinného vydati v ruce hříšníků? Je-li Kristus nevinný, z čeho to poznáme? Z čeho poznáme, že v Ježíši Kristu došli jsme ospravedlnění a z čeho poznáme, že za své poslušenství až ke smrti kříže došel odměny?

A právě o tom přesvědčil Duch sv. svět, když svým působením objevil nám tu slávu, kterou oslavil Otec nebeský Syna svého, odplativ mu hluboké ponížení jeho na kříži. Duch svatý zajisté dokázal světu hříšnému, že »povýšil ho Bůh a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše klekalo každé koleno nebešťanů, pozemčanů i pekelníků a každý jazyk vyznával, že Ježíš Kristus jest v slávě Otce svého«. Takto přesvědčil Duch sv. svět o spravedlnosti boží, která uražena byvši hříchy lidskými, vyžadovala smíření nesmírné, které nikdo jiný vykonati nemohl než Syn boží, který nevinný a svatý jsa vzal hříchy naše na sebe a trpěl za nás vinné.

A tak trestá Duch sv. až dosud svět ze spravedlnosti, neboť jako Kristus vešel do slávy své, tak Duch sv. učí nás, že podobného oslavení dojdou všickni ti, kdož berou kříž Kristův a následují ho, a od světa zlého a zvrhlého pronásledováni a tupeni jsou. Ano, v srdci každého věrného křesťana ozývá se svědectví, že spravedlivý jest Pán a odplatí jednomu každému podle zásluhy jeho, ne tak, jako tento svět odměňuje nezřídka nepravost a tresce, pronásleduje a tupí ctnost, nýbrž podle věčných zásad spravedlnosti nehynoucí.

3. Posléze bude Duch sv. trestati svět ze soudu a Kristus Pán dokládá: »Poněvadž kníže tohoto světa již odsouzeno jest.« A tak se vskutku dálo. Až doposud byl poddán svět knížeti tohoto světa a hříchu, poslouchal ho a otrocky mu sloužil.

Od té doby však, co Duch sv. přišel na svět, vládne svou milostí a láskou, a moc a panství starého nepřítele člověka zlomeny jsou na vždy. Panovala-li před příchodem Ducha sv. žádost těla, žádost očí a pýcha života, bylo potom zcela jinak. Všickni věřící zajisté byli jedno srdce a jedna duše, měli všecky věci společné, chudých a bídných nebylo mezi nimi, jednomyslně chválili Boha a u veliké zmužilosti vyznávali víru v Ježíše Krista. A byť i lež, pýcha a tělesné žádosti panovaly nad jednotlivci, požehnání, které vydobyl Kristus, jest majetkem celého světa, každý zajisté může s milostí boží tak se utvrditi v dobrém, že celý svět a všecka osidla jeho nic nezmohou proti němu. Kníže tohoto světa již jest odsouzen, vláda jeho zlomena jest, tak že více nebude moci opanovati svět, nýbrž pouze ty, kteří sami svévolně a dobrovolně se mu podrobí. Důkazy toho poskytují nám všecky věky křesťanské, které svědčí, že tou měrou, jak národové od starého hnusného pohanství se obraceli k Ježíši Kristu a přijímali jeho víru, povznášeli se i ze surovosti mravní, z nepravostí a neřestí ke spanilým ctnostem života křesťanského. Až dosud osvědčuje Duch svatý, že kníže tohoto světa již odsouzen jest — hle, i za nynějších časů pozdvihuje nepřítel tento hlavu, snaže se svou starou vládu obnoviti, Krista s oltáře strhnouti a svésti celý svět k nevěře a bohaprázdnosti.

Však marné je toto usilování, přijde hodina, kdy Duch sv. bude souditi ty zaslepence, kteří jemu se nechtěli poddati, přijde hodina, kdy otevře jim oči a oni poznají poblouzení své. Aneb neučiní-li toho, překazí zajisté Duch sv. všeliké záměry knížete tohoto světa a zničí úklady jeho, jako za starodávna vysílati bude po všecky časy Duch sv. muže apoštolské, kteří jako skála postaví se na odpor se vší silou proti nevěře a bezbožnosti. A nenaleznou-li tito sluchu u národů a pohrdnou-li jimi jako pohrdli fariseové Kristem a apoštoly jeho, pak vydá je Duch sv. v nevěru a bezbožnost a smutný bude los jejich, bez víry a ctnosti, zbaveni všeho citu mravního budou proti sobě zuřiti, sebe hubiti a tato spousta a zkáza jejich bude jejich soudem, soudem, v němžto sice mnozí zahynou, mnozí však procitnou z hříšného sna a opět obrátí se ke Kristu, poněvadž sami se přesvědčí, že bez Krista a víry jeho lidstvo ani na zemi pokoje a blaha nikdy nedojde.

Než netoliko pro svět přišel Duch sv., aby ho trestal, nýbrž přišel hlavně i pro učedníky Páně a co v nich působiti měl, vypravuje Kristus Pán dále an dí: »Ještě mnohé věci mám mluviti vám, ale nemůžete snésti nyní« Mnohým věcem se ještě učiti měli, mnoho jim měl ještě říci Mistr jejich, ale nemohli to ještě pochopiti. Tak nemohli tomu rozuměti, že Ježíš musí trpěti, umříti, z mrtvých vstáti. Podobně nemohli pochopiti, jak by mohlo hluboké ponížení Ježíše býti spolu jeho povýšením, kterak království jeho nebude z tohoto světa, že do království toho povoláni jsou nejen židé, ale i pohané, ani tušení neměli o tom, že budou pro Mistra svého musit i smrt podstoupiti.

To jim měl všecko zjeviti a vyložiti Utěšitel Duch sv., jehož

Pán slíbil jim, an pravil: »Onť vás naučí všeliké pravdě.« A podobně působí Duch sv. až dosud. Jsouť pravdy, které tělesný člověk nemůže ani snésti, a které se mu zdají zpozdilostí a bláznovstvím. Neboť když Kristus volá: »Chce-li kdo přijíti za mnou, zapřiž sebe sám, vezmi kříž svůj a následuj mne«, nechtějí mnozí ničeho věděti o zapírání sebe, o nesení kříže, tím méně o milování kříže, to slovo jest nepochopitelné! Nuže a kdo jest příčinou toho, že přece mnozí dobře rozumějí slovům těm, kdo působí, že slova Ježíše Krista nejen s radostnou ochotou přijímají, nýbrž dle nich i vůli svou a celý život svůj spravují? Zajisté Duch sv., který se nazývá učitelem pravdy, poněvadž pravdu boží živě k mysli naší přivozuje, ducha našeho k plnění jejímu ponouká, a nám i sílu a milost dává, abychom ji plniti mohli.

A proto, nejmilejší, prosme Ducha sv. často, aby i nám byl učitelem pravdy a utěšitelem, aby učil nás vůli boží znáti, aby vedl nás po té jediné cestě, která k Bohu vede, aby naučil nás milovati Boha a báti se hříchu, a pak zajisté přijdeme za příkladem sv. apoštolů i my jednou k cíli našemu, do toho stánku, který připravil nám Kristus v království svém oslaveném na věčnosti. Amen.

† *František Ekert.*

LISTY VĚDECKÉ.

O povinnostech manželského života.

Referuje R.

(Dokončení.)

4. Peněžní prostředky a životní škola rodin na děti bohatých.

Jak blaze působí, postavíme-li těm smutným příkladům protějšek ze vznešených kruhů, ze tříd občanských anebo z dělnického lidu, protějšek četné rodiny. Jako ratolesti stromu olivového ze kmene vyrůstají a strom širokou a mocnou korunou zdobí, podobně, bohudík, ještě v mnohých rodinách rodiče četným dětem život dávají, rodina je plna života, svěžesti a radosti; vřelé projevy lásky dětinné zapuzují s čela rodičů chmurné vrásky a starosti, zahánějí neb aspoň mírní bolest a žal, které s člověkem — jinak již nebude — sloučeny jsou; rodiče mají utěšenou naději, že nebudou ve svém stáří ani osamoceni, ani opuštěni.

Zda může býti něco krásnějšího a vznešenějšího ve světě, zda zaslouží něco více naší úcty, než taková šťastná rodina, kterých ještě dosti jest, zejména mezi dělným lidem, v níž 6, 8 i 10 dětí vyrůstá, se vyvíjí, životu přivyká, ve škole, při práci, a také — řekněme to bez obalu — v tvrdé škole odříkání a obětí? To jsou věru pravé dílny, v nichž silné duše se utvářejí a charaktery jako ocel se kalí.

Pavel Leroy-Beaulieu, národohospodář zvučného jména, praví: »Pozoruji-li lidi, kteří na společenském žebříku vystupují a s něho sestupují, vidím, že kdož vystupují, mají dřeváky, a kdo sestupují, lakýrky.« Mohli bychom též říci: »Kdo vystupují, drží v ruce vidle, kdo sestupují, ručnici.«

Víme dobře, že všichni synové rodičů dělnických nemohou se společensky povznésti, není to ani záhodno, aby všichni lidé hledali bohatství ve velikých městech. Největší počet vašich dětí zůstane ve vaší blízkosti, v rodné obci. Než početnější rodiny jsou nuceny, aby jejich členové hledali si živobytí jinde a obrací se zejména do velikých měst, kde čilý obchod a průmysl jest domovem. Tím, že přibývá soutěže, bystří se též vynalézavost, stroje se zdokonalují, výnosnost pozemků stoupá. Pokroku v ob-

chodu a průmyslu stále přibývá, větší populace sama již toho příčinou.

Nuže, k tomuto hospodářskému boji jsou synové početných rodin nejlépe vyzbrojeni; jsouť zajisté již od útlého mládí práci navyklí, obtížemi života otužení. Jejich srdce denním stykem se sourozenci jest vychováno k něžné lásce. Mají vůli dobře spořádanou, pevnou, proto mají nejlepší vyhlídky do budoucnosti.

V rodině, v níž křesťanské zásady jsou domovem, budou starší děti nejlepšími ochránci svých mladších sourozenců. Kteří vynikají tělesnou silou, usnadňují těm, kdož nadáním a schopnostmi obdařeni jsou, přístup k studiím, tak že se mohou potom vyššímu povolání věnovati. Všichni dobře poznávají, že jsou si vzájemnou pomocí povinni. Tato vzájemná pomoc utužuje zase svazky pokrevenské lásky.

Zatím dočkávají se rodiče s radostnou pýchou prvního ovoce svých námah a mohou se oddati té sladké naději, že stáří ve cti a v pokoji bude jejich utěšenou odměnou.

Vím však, co se namítá proti tomuto krásnému obrazu a nechci proto zatajiti ani stinných stránek skutečného života.

Protlouci četnou rodinu životem neznamená ještě domoci se blahobytu lehce, bez námahy a bez bolesti. To jest jenom příprava k němu. Ta práce není snadná, ale vděčná. Dokud děti jsou malé a jich přibývá, mají rodiče starostiplný život. Přidá-li se k tomu — jak se někdy stává — nezaměstnanost, která zbavuje rodinu denního výdělku, nebo dostaví-li se nevítaný host, nemoc, do rodiny, tu ovšem nastává tvrdé strádání a trpká bolest.

Nikdo to nepopírá. Než dosud nepodařilo se nikomu utrpení tohoto života se světa sprovoditi. Ale velice snadno může se státi, že dělník, který má pouze jednoho neb nanejvýše dva syny, musí se na to dívati, kterak příliš záhy otcovský dům opouštějí, svůj výdělek po hospodách neb jinde utrácejí a hanebně se zříkají svých starých, nemocných rodičů, kterým pomoci je zavazuje již zákon přirozený, tím více zákon boží. — Tedy zatím co takový dělník jest bez pomoci, mají otcové a matky četných rodin v pažích svých dětí opravdový kapitál. A tím, že všem ukládají tu blahodárnou povinnost, svých sil ku práci používati, rozmnožují zároveň hmotné prostředky rodiny a zavazují její členy k tomu, že s větší účinlivostí, s větší trpělivostí a s větší láskou se vyvíjejí.

5. Jaké povinnosti má veřejná dobročinnost?

Jest povinností státu — a nevyhovuje-li v té příčině stát s dostatek, též povinností soukromé dobročinnosti — aby četným rodinám v jejich tísni pomoc poskytl.

Ovšem dnes mnoho také se hlásá, že každý člověk je sám na sebe odkázán, ve všem jsa jiným roven, ale tento individualismus, jenž chce všecky lidi úplně rovnými učiniti, zavedla revoluce francouzská, a ten není zdravým.

Naše sociální zákonodárství jest dobré, ale ještě zbývá mnoho pro dobro lidu vykonati. Především jest nutno, aby hluboce vkořeněna byla zásada, že organická jednota, ze které společnost lidská sestává, není jediný člověk, nýbrž rodina. Důsledně tedy by měly zákony o daních tak upraveny býti, aby břemena daní byla ulehčena těm rodinám, které jsou početnější, a tento úbytek aby na druhé straně vyrovnán byl, totiž aby většími daněmi byli stiženi ti rodiče, kterým se nedostává dosti velkodušnosti a síly, aby více občanů společnosti lidské darovali.

Užili jsme výše slova: »soukromá dobročinnost«; naproti tomu namítají demagogové, že soukromá dobročinnost jest ponížením pro dělníka.

To jsou prázdná slova, nedbejte jich!

Ovšem že dobročinnost snižuje, ale jen tehdy, jestliže ten, kdo se jí dovolává, ze své mzdy živ býti nemůže. Avšak Spasitel nás o tom poučuje a zkušenost všech věků to potvrzuje: Chudé máte a budete míti vždy s sebou!

Vždycky byli, jsou a budou nešťastníci, kteří sice napínají všecky síly své a mají vůli tu nejlepší, ale přece nejsou s to, aby všecky požadavky a potřeby rodiny uspokojiti mohli.

Žádáte, aby takovým povinné podpory, invalidní renty (důchodu) se dostalo. Velmi dobře, souhlasím s tím úplně. Než rád bych věděl, proč dobročinnost, kterou poplatníci — někdy snad jen neradi a z donucení — nuzným dělníkům prokazují, méně ponižující jest než dobročinnost, kterou soused neb přítel dobrovolně, s ochotou a tajně jim prokazuje? Připouštím, že dobročinnost v jistém smyslu pokořuje, protože jest znamením odvislosti a člověk jen nerad jest odvislým; avšak v dobročinnosti v duchu Kristově vykonávané není vlastně nic ponižujícího.

Ve společenském životě vidíme, že málo jest jen lidí, kteří bez groše dobročinnosti obejíti se mohou. Student jej přijímá jménem nadace, služebník v podobě zpropitného, učenec ve formě cestovního stipendia, akademik jako honorář za sepsání nějakého díla literárního a pod.

Jenom dbejme toho, aby pojem »křesťanské dobročinnosti« mezi lidem nabyl svého původního významu. Konejme sami rádi skutky milosrdné, vždy pamětlivi jsouce toho, že Spasitel, aby nám vznešenost dobročinnosti vštípil, ráčil sám se postaviti na místo těch, kteří hlad, žízeň, nemoc a jiné útrapy tohoto života snášejí, když pravil: »Amen pravím vám: Pokud jste to (milosrdenství) učinili jednomu z nejmenších těchto bratří mých, mně jste učinili.« (Mat. 19, 40) Jakési ponížení, které vědomí odvislosti s sebou přináší, může ovšem nastati, ale nectným není. Naopak. Právě jako utrpení a zkoušky, podobně i ponížení s trpělivostí snášená tvoří podstatnou část mužné výchovy a poučují člověka o ceně a síle trpělivosti. Jestliže tedy Bůh vaše manželství hojným potomstvem obdařil, nezáviďte bezdětným manželům! Spíše politujte takové manželství, které buď přirozeně neb uměle zůstalo bezdětno. Važte si, chvalte a povzbuzujte ty rodiče, ať

jsou již zámožní nebo chudí, kteří mají tolik důvěry v Boha a v sebe samy, že četným potomstvem obdařují lidskou společnost. Jejich děti jsou a budou jejich ctí a zásluhou.

Tyto četné rodiny dávají vlasti muže plné odvahy, duševní síly a podnikavosti, kteří k tomu jsou určeni, aby jednou zaujali čestná místa a důležitá stanoviště, se kterých utekli neplodní uživatelé snadno nabytého bohatství.

Četné rodiny dodají, jak doufáme, vlasti naší kněze, missionáře, apoštoly, budou stále obnovovati a doplňovati vyvolené zástupy, které by službu boží a skutky milosrdenství konaly.

Pak není prázdným slovem a přeludem to slavné požehnání, kterým posvětil Bůh sňatek našich prarodičů v ráji, když řekl: »Rostež a množtež se!« (I. Mojž. 9, 1.) Také církev ve své liturgii nelichotí snoubencům prázdným snem, když na nevěstu požehnání plodnosti svolává modlíc se: »sit foecunda in sobole« a když to dobrodiní rodičům přeje, aby se dočkali svých potomků do 3. a 4. kolena.

Závěrek.

1. Jaká zhouba hrozí národům, kteří pohrdají zákonem přirozeným.

Na konec ještě něco se stanoviska všeobecného. Katolická církev svojí mravoukou luští jeden z nejdůležitějších problemů národního hospodářství. Míním totiž otázku, jak lze zavésti rovnováhu mezi vzrůstem obyvatelstva a mezi životními prostředky, které příroda člověku poskytuje.*)

Novomalthusianismus velebí dobrovolné obmezování plodnosti, jakoby bylo dovoleno odškodňovati se ohavným, nepřirozeným požitkem. Tato theorie o obmezování plodnosti jest jen předchůdcem zkázy národů, kteří jsou tak zbabělými, že těchto nauk poslouchají. Ve IV. stol. před Kristem bylo Řecko na vrcholu vzdělanosti. Ale jakmile sami nejučenější filosofové řečtí Plato a Aristoteles neplodnost vychvalovali jako prostředek, který zbavuje vší starosti o budoucnost a všeho nepokoje, tu nastal ve III. století nedostatek mužných povah a v II. století ztratilo Řecko svou samostatnost. Nemělo mužů, kteří by odolali přívalu vojsk římských.

Týž zjev pozorujeme za doby císařského Říma. Dobrovolné obmezování plodnosti přivodilo jeho zkázu.

Ve Francii za doby přítomné volají upřímní vlastenci skoro zoufale o pomoc. Francouzský národohospodář Foville měl nedávno přednášku, ve které učinil přirovnání, jež sám nazval

*) Malthus Thomas Robert, anglický národohospodář (1766—1834, tvrdil, že lidstvo má tendenci množiti se v řadě geometrické (1, 2, 4, 6, 8, 16 . . .) a že za 25 let se zdvojnásobňuje, kdežto životní prostředky mohou růsti jen v řadě arithmetické (1, 2, 3. 4, 5 . . .). Proto prý je třeba, aby se obmezil vzrůst obyvatelstva. Jeho tvrzení bylo různými vědci vyvráceno.

»ukrutnou výmluvností«. Pravilť: »Asi roku 1859 bylo v území dnešní německé říše tolik obyvatelů, co tehdy ve Francii. Tehdy byla rovnost. Roku 1895 mělo Německo více o 6 mil. duší. Roku 1908 stoupl ten rozdíl na 20 mil., kdežto Francie má asi 39 mil., má Německo na 60 mil. Bude-li tento poměr pokračovati, bude za 20 let proti 2 Němcům státi 1 Francouz, ovšem předpokládaje, že Francie do té doby docela nezahyne.« Dejme tomu, že by vystěhovalci doplňovali počet obyvatelstva Francie, přece však jistě ztrácí svůj národní ráz a nastává v její populaci kosmopolitická míchanice, čímž vzniká veliké nebezpečí, že zvláštní vlastnosti rasy úplně vyhynou.

2. Jenom křesťanská nauka přináší zdroj požehnání.

Tu nejlépe vidíme, že křesťanská mravouka spojuje počestnost manželskou s cestou pravého pokroku.

Jednotlivcům stejně jako rodinám ukládá povinnost trpělivě a vytrvale pracovati. Práci žehná a za čest člověka ji pokládá. Žehná početným rodinám, a dodává jim odvahy a síly v boji o existenci. Zavrhuje požívavost a odsuzuje ji; požívavost jen tráví a ničeho nevydělává. Všem národům připomíná slova Písma svatého: »Rostež a množte se, rozšiřujte se po zemi a naplňte ji!« (I. Mojžíš. 9, 7.)

Země je dosti veliká, aby dorůstajícím pokolením poskytla přístřeší a výživu.

Ale země nevydává dobrovolně svých darů a pokladů, tuhou prací si je musí člověk na ní vybojovati. Není bohatou kořistí v tom smyslu, že by ji mělo lidstvo mezi sebe rozdělíti a že by podíl jednotlivce byl tím větší, čím méně by bylo těch, kteří se o podíly hlásí. Nikoliv, kořist roste bez konce se stoupající odvahou a s nadáním bojovníků. »Bojování jest život člověka na zemi,« řekl již Job (7, 1.) Civilisace je plod práce, pokrok odměna vítězství. Vizte, tomu učí křesťanská mravouka rodiny a národy. A zejména skoro na každé stránce Písma sv. připomíná nám tu pravdu, kterou Spasitel učinil základní myšlenkou svého prvního a nejvznešenějšího kázání, kázání na hoře. Nezapomínejte na to, že tento život pozemský jest jen pomíjející. Cesta tímto životem je trnitá a obtížná, ale jenom po ní můžete dojíti míru v ráji věčném. Souží-li vás starost, zármutek, nedostatek, pozdvihněte zraků svých k nebi. Tam nad vámi bdí otcovská, moudrá a mocná Prozřetelnost, ta vás ochrání a proto: »Nepečujte úzkostlivě o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali... Pohleďte na ptactvo nebeské, že neseje, ani nežne, ani neshromažďuje do stodol, a Otec váš nebeský živí je. Zdali vy nejste dražší nežli oni? A kdo z vás staraje se, může přidati ke svému věku loket jeden? A proč pečujete úzkostlivě o svůj oděv? Pozorujte kvítí polní, kterak roste, nepracuje aniž přede; pravím pak vám, že ani Šalomoun ve vší slávě své nebyl tak oděn, jako jedno z nich. Jestli tedy trávu polní, která dnes jest a zítra do pece vržena bývá, Bůh tak odívá, čím spíše vás,

malověrní? Nepečujte tak úzkostlivě, říkajíce: Co budeme jísti, nebo co budeme píti, nebo čím se budem odívati? Neboť toho všeho pohané hledají; víť zajisté Otec váš, že toho všeho potřebujete. Hledejte tedy nejprvé království božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.«

Příklady.

Čistota. »Co by dospívající děvče vědět mělo,« zčeštěná přednáška MUDra. Burlureauxe (žádného klerikála!): »Jako lékař radím vám k obezřetnosti, která před sňatkem znamená totéž, jako *naprostá zdrželivost* a čistota, a jež není nijak nebezpečna zdraví, ani nemožna. Nikdy se nikdo nestal obětí pohlavní zdrželivosti — ale nevázaný a nezřízený způsob života nevede nikdy k šťastnému, zřídka spokojenému životu.« (Korresp. katol. duch. r. 1909 str. 160.)

V nejnovější době napsal zvláště pro studující mládež dr. Konstantin Holl, rektor kníž. arcib. gymn. konviktu v Rastattě, pěkný spis o tomto předmětu u Herdera, nadepsaný: Sturm und Steuer. Rovně Fr. W. Förster u Kösela: Sexualethik und Sexualpaedagogik.

Jan. Nep. Holý O. Praem.

Zdární venkovští hoši mající touhu věnovati se stavu duchovnímu, přijmou se za mírných podmínek do juvenátu kongregace Bratří nejsv. Svátosti v Č. Budějovicích. Nemajetnost není přijetí na závadu. Žádosti buďtež zaslány nejdéle do konce května na adresu: Vdp. P. *Pius Karpíšek*, gen. představený kongregace Bratří nejsv. Svátosti v Č. Budějovicích.

Literatura.

Spisy P. Julia Lintelo S. J. o častém přijímání, vydalo v překladu německém nakladatelství Hansenovo v Saarlonis. Názvy překladů jsou: »Das euch. Triduum« a »Das Dekret über die tägliche Kommunion«. Místo doporučení uvádíme, že kardinál Vanutelli o spisech P. Lintelo se vyjádřil, že »nejlépe tlumočí smýšlení a přání sv. Otce« a že kardinál Mercier vřele doporučuje dílo Lintelovo. — Redakce »Rádce duchovního« postará se, aby myšlenky z řečí kazatele křížového tažení eucharistického se ocitly v řečech, v sloupcích těchto uveřejňovaných.

„Patero exhort“ pro studující středních škol vydal P. Jos. Rybák T. J. Spis jest označen právem jako pomůcka pro duchovní cvičení, obsahuje řeči: 1. O úkolu našeho života (negativně), 2. o témž (positivně), 3. Proč máme Bohu sloužiti. 4. O hříchu. 5. O vlastní hříšnosti. Cena 50 h. — Doporučujeme vřele pro jasný pochod myšlenek, které svou váhou působí.

Index a věda. Pod tímto titulem vyšel v »Knihovně Obnovy« spis z péra dra. Josefa Novotného. — Proti různým předsudkům přední zbraní jest řádné, zevrubné vysvětlení záležitosti, která jest předmětem sporu. Papežský index jest opředen hustými vlákny, které spřádá nejbujnější fantasie lidí, kteří podstatě a účelu indexu nerozumějí. Proto v pravý čas vydána

podrobná a dobře rozčleněná úvaha, která vnáší do zmatené příze tápavých dohadů plné světlo. Autor nejprvé přesvědčivými důkazy vyvrací domnění, dle něhož prý jest církev naše proti vzdělání a pokroku. Přirovnává protestantskou kulturu ke katolické. Odůvodňuje právo k indexu a pojednává o indexech církví nekatolických a indexu státním. Vykládá nynější platné zásady o četbě knih zapovězených a připojuje jadrný rozbor těchto pravidel: Následuje detailní vysvětlení o čtveré formě zákazu. Resumuje: »Projděte nestranně paragraf za paragrafem, konstituce »Officiorum et munerum« a shledáte, že církev nezapovídá téměř nic jiného, než co přirozeným zákonem již zapověděno, a k čemu z rozkazu Kristova již povinna jest.« Uvádí též posudek racionalisty Kruga: »Je toliko jediný veskrze důsledný supernaturalismus, a tím jest římský V něm jest pravá, přísná, logická důslednost, tam vyplývá jedno z druhého s absolutní nutností.« — Tedy k utvrzení tohoto důsledného životního názoru přispívá index, který jest regulátorem pravého vzdělání, chrání mysl lidskou před rozptýlením a před neplodnou skepsí. Kniha dra. Novotného jest velice důležitá jak pro spolky, tak jednotlivce všech stavů. Vřele doporučujeme — Stran 210, cena 2 K 40 hal. Objednávky vyřizuje Biskupská knihtiskárna v Hradci Králové.

Drobnosti.

Duchovenstvo a nadání. »Reichspost« vypočítala, že v Rakousku ročně asi 2000 studentů požívá nadání kněžských fundatorů v úhrnném okrouhlém obnosu ročních 500.000 korun. Nadací kapitál okrouhle obnáší asi 15 millionů korun. Celkové jmění církevní jest od státních statistiků odhadnuto na 800 millionů korun, v čemž ovšem jsou zahrnuty i obnosy odhadnutých budov, církevních asylů, nemocnic, klášterů atd, tedy též mnoho majetku neproduktivního. Vídeňský žid Rothschild sám však má dle spolehlivých pramenů 14.000 millionů korun. Kdyby chtěl duchovenstvu, které prý pokroku nepřeje a ho nenávidí, se rovnati, musil by ročně zadati asi 35.000 stipendií v úhrnném ročním obnosu asi 8·5 millionů korun a základní kapitál musil by činiti 260 millionů korun. *K.*

Statistika duchovenstva v Uhrách. Dle nejnovější úřední statistiky čítá veškeré duchovenstvo všech uznaných konfessí v Uhrách 23 179 osob. Z toho připadá na římské katolíky 13 104
řecké východní 2.464
řecké katolíky 2.346
reformované 2 310
židy 1.747
evangelíky 1 093
unitáře 115

Průměrně připadá na 780 osob jeden duchovní. Pokud se týče jednotlivých vyznání, připadá jeden duchovní

u židů na	500	osob
u římsko-katolíků na	650	»
u řecko katolíků na	900	»
u řecko-východních Rumunů na .		
u unitářů na		
u reformovaných na	1000	»
u řecko-východních Srbů na . . .	1320	»
u evangelíků na	1800	»

Z toho je viděti, že židé o své náboženské potřeby mají nejlépe postaráno. *K.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Sv. Jana Nepomuckého.

Dnes, nejmilejší, slavíme výroční den mučednické smrti svatého Jana Nepomuckého. Mezi ctnostmi tohoto mučedníka Páně vyniká jeho mlčelivost, již osvědčil v konání úřadu zpovědního. Proto také církev sv. tuto ctnost sv. Jana nejvíce velebí a vychvaluje. V antifoně prvních nešpor a v introitu mešním kladou se sv. Janu do úst slova Sirachova (51, 30): »Dal mi Pán jazyk za mzdu mou, a jím chváliti ho budu.« Čímž se naráží na neporušený jazyk sv. Jana jakožto odplatu zpovědní mlčelivosti. V kollektě prosíme Boha za tu milost, bychom následovali svatého Jana v ostříhání jazyka. V prvním dílu jitřních hodinek a v epištole čtou se slova Sirachova (kap. 21. a 28.) o výbornosti prozřetelného a o záhubnosti nemoudrého mluvení. A ještě mnoha jinými průpověďmi velebí se mlčelivost sv. Jana. Jedna z nich, a sice průpověď po sv. přijímání, budiž předmětem dnešního svatého rozjímání.

Po sv. přijímání říká dnes kněz a zpívá sbor tato slova: »I přiletěl ke mně jeden ze serafínů, maje v ruce své kamének, kterýž byl vzal s oltáře a dotekl se jím úst mých.« Abychom pochopili hluboký smysl těchto slov, musíme uvážiti: 1. Kdo ta slova původně vyřkl, 2. proč se kladou do úst sv. Janu Nepomuckému, 3. a to hned po sv. přijímání.

Pojednání.

1. »I přiletěl ke mně jeden ze serafínů, maje v ruce své kamének, kterýž byl vzal s oltáře, a dotekl se (jím) úst mých.«

Tato slova čteme v knize proroctví Isaiášových (6, 6. 7.). Prorok Isaiáš byl účasten, jak sám vypravuje, tohoto velikého vidění. Viděltě u vytržení ducha slávu nebeskou. Nebe vypadalo jako chrám. V chrámě byl oltář, na oltáři trůn vysoký a vyzdvižený, a na trůně Hospodin, jsa obklopen serafíny, zpívajícími chválu jeho. Na oltáři pod nohama Hospodinovýma bylo uhlí řeřavé, na uhlí pálilo se kadidlo a dým kadidla naplňoval chrám.

Prorok, vida tuto slávu boží, ulekl se až k smrti, řka: »Běda mně, neboť jsem člověk poskvrněných rtů a bydlím uprostřed lidu poskvrněné rty majícího!« A tu se stalo, co praví dnešní průpověď po sv. přijímání. Přiletěl jeden ze serafínů, stojících před trůnem božím, vzal kleštěmi s oltáře jeden kamének aneb řeřavý uhel a dotekl se tím uhlem úst prorokových na znamení, že ústa jeho očištěna jsou ode všeho hříchu ohněm boží milosti aneb lásky.

Na toto vidění proroka Isaiáše naráží jeden obřad mešní. Prve nežli se jme kněz čísti neb zpívati evangelium, skloní se hluboko před oltářem a modlí se takto: »Očisť srdce a rty mé, všemohoucí Bože, jenž jsi očistil rty Isaiáše proroka kaménkem ohnivým, abych mohl zvěstovati hodně tvé sv. evangelium!« Jaký smysl má tento mešní obřad? Církev sv. chce naznačiti tímto obřadem, že hlasatel slova božího má míti ústa neposkvrněná, má ostříhati svého jazyka ode všeho hříchu.

2. Podobný smysl, milí křesťané, mají slova Isaiáše proroka v ústech sv. Jana Nepomuckého. Jako očistil serafín rty Isaiášovy uhlem řeřavým, tak očistil Bůh rty svého věrného kněze ode všeho hříchu ohněm své milosti a lásky. Tento oheň pronikl celou bytost jeho tak, že uměl netoliko mluviti, kdy byl čas k mluvení, nýbrž i mlčeti, kdy byl čas k mlčení. A to zajisté bylo umění veliké; neboť mluviti jest stříbro, mlčeti zlato.

Sv. Jan byl, jak známo, zpovědníkem královny Žofie, druhé manželky krále Václava IV. Žofie byla paní velmi zbožná a ctnostná, ale v manželství velmi nešťastná. Král Václav prohřešoval se hrubě proti věrnosti manželské. Královna, pozorujíc to, rmoutila se velice a domlouvala dle svého svědomí i práva hřešícímu. On však přijímal slova její s nevolí a počal ctnostnou manželku svou nenáviděti. Zbožná královna utíkala se ve svém trápení k Bohu a posilovala se v dobrém častým přijímáním sv. svátostí. Vida to král, zanevřel tím více na svou manželku a počal ji podezřívati z nevěry manželské, aby ukonejšil jaksi své svědomí. I tanula mu dnem i nocí na mysli ta myšlenka: »Z čeho se asi zpovídá má choť, když přistupuje tak často ke zpovědi?« Posléze vnukl mu ďábel, že by to mohl zvěděti od jejího zpovědníka. Dobrý duch praví mu sice, že by to byl hrozný hřích žádati na knězi vyzrazení zpovědního tajemství; ale mocnější nad hlas svědomí jest v králi Václavovi hlas náruživosti. On žil vždy v tom domnění, že jemu musí býti povolni všickni lidé ve všem; odpor od kohokoliv byl mu vždy nesnesitelný. Volá tedy k sobě Jana z Nepomuku. Líčí mu hrozného červa podezření naproti královně a očekává od zpovědníka jejího, že ho zbaví této hrozné trýzně, že mu dostačí pouhé ano neb ne, totiž, je-li královna vinnice čili nevinná. Sv. Jan znal dobře povahu krále Václava i čeho se může nadíti od něho, nebude-li mu po vůli; ale Jan neohlížel se na tyto věci, nýbrž jednal pouze dle svého svědomí. Nejprve řekl králi mírně, ale rozhodně, že jsa zavázán k zpovědní mlčelivosti zákonem božským i lidským, nemůže býti králi svému po vůli; když pak král

i dále naň doléhal a žádost svou doprovázel brzy lichocením a slibováním, brzy zuřením a vyhrožováním, tu sv. Jan mlčel, a mlčel tak dlouho, až král své hrozby vyplnil a věrného kněze do žaláře uvrhl a mučil. Však i tu ještě mlčel sv. mučedník a podstoupil raději násilnou smrt v řece Vltavě, než aby byl porušil zpovědní mlčelivosti, než aby byl poskvrnil svých rtů hříchem.

3. Jestiť patrno, drazí v Kristu, odkud nabyl sv. Jan síly, by mohl zachovati zpovědní mlčelivost přes všecka i nejhroznější pokušení. Sám od sebe té síly neměl, nýbrž měl ji od Boha. V srdci jeho plál oheň lásky boží. A tento oheň očistil rty jeho, jako i kdys rty prorokovy, ode vší poskvrny. A odkud tento oheň lásky boží v srdci sv. Jana? Serafín ve vidění Isaiášově vzal ohnivý kamének s oltáře v chrámě. A sv. Jan nabýval ohně lásky boží s oltáře, na němž konával obět těla a krve Páně, s něhož přijímal chléb nebeský, chléb silných, chléb občerstvující a posilující. Starodávné podání praví, že bývalo sv. Janu již jako útlému pacholíkovi sladkou rozkoší, přisluhovati knězi při mši svaté, a že tato zbožná úcta k nejdražší oběti novozákonní byla jeho zvláštní ozdobou i ve věku dospělém. Domýšlímeť se tedy vším právem, že stav se knězem, konával obět nejsv. vždy s vroucností ducha, a že z této oběti brala posilu všecka jeho ctnost, jeho nábožnost, jeho čistota, jeho horlivost, jeho lidumilnost, jeho trpělivost, jeho statečnost, jeho výmluvnost i mlčelivost.

A co jest řečeno o mši sv. vůbec, platí zvláště o sv. přijímání. Ze božský Spasitel sv. přijímáním s námi se spojuje a tak nás činí účastnými své božské přirozenosti, to, moji drazí, jest nevystižitelný důkaz lásky boží k nám hříšným tvorům a musí rozněcovati srdce naše plamenem lásky vzájemné. Tomu-li tak, tuť chápeme, jak mohl napsati sv. Jan Zlatoústý o účinku svatého přijímání aneb stolu Páně: »Jako lvové dýchající ohněm odstupujme od tohoto stolu, strašni jsouce ďáblu« (Hom. 61. ad pop. Ant.). Když tedy sv. přijímání tak nás rozněcuje láskou, že jsme silní jako lvové a strašní ďáblu, kdož by ještě nechápal, že plamen lásky boží, jenž hořel v srdci sv. Jana, byl udržován každodenním hodným a horlivým přijímáním?

* * *

Jako proroku Isaiášovi očistil rty řeřavým uhlem serafín, tak očištěny jsou rty sv. Jana Nepomuckého ohněm milosti boží, a tento oheň bral sv. Jan každodenně s oltáře, z oběti Kristovy a ze sv. přijímání. Tuto pravdu poznali jsme, milí křesťané, z dnešního sv. rozjímání. A tak jsme se přesvědčili, proč dnes po sv. přijímání kladou se sv. Janu do úst slova Isaiášova: »I přiletěl ke mně jeden ze serafínů, maje v ruce své kamének, kterýž byl vzal s oltáře, a dotekl se (jím) úst mých.«

Jestiť tedy všecka naše dostatečnost z Boha. Sami ze sebe jsme lidé poskvrněných rtů, náchylni k řečem zlým, hříšným, po-

horšlivým. Jsme-li však s Bohem spojeni a jím posilněni, umíme dělati svým ústům dveře a zámky. Pějmež tedy s důvěrou:

»Knězi ctnostný! Srdce čisté
Vždy jsi Bohu podával,
Když jsi na posvátném místě
Svatou obět konával.

Ty posilo v slabosti!
Ty jsi sílil v mukách Jana,
Budiž milost tatáž dána
Jeho bratří rodině!« Amen.

Klement Markrab.

Sv. Jana Nepomuckého.

Křesťan sám může sebe učiniti nešťastným.

»Zůstaňtež ve mně a já ve vás.«
(Jan 15, 4.)

Slavíme dnes podivuhodnou památku tragické smrti velikého a neohroženého světce, krajana sv. Jana Nepomuckého, patrona českého. Jan od nejútlejšího mládí zasvětil život svůj Bohu a spáse bližních, až nadešla chvíle, kdy s korunou mučednickou a vítěznou povolán byl na věčnost, aby přijal odplatu svou. Nebyl třtinou větrem vášní a ohledy lidskými zmítanou, nelekl se ani moci královské, bál se toliko Boha; přijímal denně Krista do svého srdce, zůstával v Kristu a Kristus do poslední chvíle života jeho zůstal v něm. A ubohý, nešťastný Václav, který celý život honil se v rozkoších, zábavách, ve službě světa, který hněvem naplněn sám mučil sv. Jana a utopiti kázal, zemřel mrtvicí brzy na to na hradě Žebráku, ztrativ korunu královskou, ale i korunu slávy, již připravuje Kristus svým věrným. Krista nehledal, nezůstával v Kristu, proto nezůstal i Kristus v něm. Zanechal po sobě památku neslavnou, připravil si věčnost nejvýš nešťastnou. Chtěl uškoditi Janovi, a zatím mu prospěl a uškodil sobě samému. Křesťan může se státi nešťastným jen vlastní vinou. Pravé štěstí obsaženo ve slovech Kristových: »Zůstaňtež ve mně, a já ve vás.« Dokud má křesťan Krista v sobě, dokud žije dle jeho pravdy, nemůže mu ani svět, ani peklo uškoditi a učiniti nešťastným. Proto pravil Pán Ježíš: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabíti nemohou.« Jen svou vlastní vinou, opustí li křesťan Krista, stává se v pravdě nešťastným: stává se ratolestí od kmene, Ježíše Krista, odloženou, suchou, jež hodna jest, aby byla uvržena do ohně. »Nezůstane-li kdo ve mně, vyvržen bude ven jako ratolest, i uschne, a seberou jej a uvrhnou na oheň, aby shořel.« (Jan 15, 6.)

Nebojme se nepřátel: chtějí nám uškoditi, ale zatím nám mohou jen prospěti; ale bojme se sebe samých, abychom hledajíce výhod a prospěchu, nezpůsobili si největší škody. To buď obsahem dnešní promluvy.

Pojednání.

Nepřátelé mohou nám škoditi na cti, na majetku a na životě, pomluvou, nespravedlností a vraždou.

Spasitel náš, Syn boží, však učí nás, že pravé štěstí naše

záleží v tom, abychom zůstali v Kristu a Kristus zůstal v nás. Můžeme pak býti šťastnými, i kdyby čest naše byla nejvíce potupena, kdybychom největší bídu snášeli, kdyby i život náš byl ohrožen. Kristus je v nás a dává nám sílu, že raději sneseme posměch a potupu světa, chudobu a nedostatek, smrt sebe hroznější, nežli bychom dali se odtrhnouti od pramene všeho štěstí, Jež še Krista. Jestliže nepřátelé škodí nám na cti, majetku a životě, mohou v nás spíše Krista utvrditi a dopomoci ke větší slávě na věčnosti: ctí nás, když nás hanobí, obohacují nás, když nás olupují, činí nesmrtelnými, když nás usmrcují.

Ctí nás, když nás hanobí. Kdyby se nepřátelé předháněli v tupení naší cti, máme-li čisté svědomí, žije-li Kristus v nás, žijeme-li v Kristu a ukazujeme to skutky v pravdě křesťanskými, pak život náš usvědčuje nepřátele ze lži a oni brzy — umlknou; my pak trpělivostí získali jsme si velikých zásluh. Praví sv. Pavel: »Věrnýť jest Bůh, který učiní s pokušením také prospěch.« (1. Kor. 10. 13.) A dopustí-li Bůh na delší čas, aby pověst naše trpěla škody, »vyvede jako světlo denní spravedlnost naši a soud náš jako poledne,« jak svědčí žalmista Páně (36 6.), vše brzy přivede na jevo, zahanbí nepřátele, odmění naši trpělivost.

Co zkusil Josef v domě otcovském od svých bratří posměchu, podezřívání, prodán od bratří; co zkusil v žaláři pro hanebné a lživé udání, jakoby byl cizoložníkem; ale právě ti, kteří mu hleděli ublížiti a potupou snížiti a zničiti, pomohli mu vlastně k nejvyšším důstojnostem. Celý Egypt klaněl se Josefovi, měl ho v největší vážnosti a lásce. Přišli bratři, klaněli se svému bratru a s pláčem odprošovali za všecky urážky. A Josef na věky povýšen jest od Boha na věčnosti a může se chlubiti korunou slávy, jíž došel svou trpělivostí a odevzdaností do vůle boží.

Dobře praví sv. Pavel: »Milujícím Boha všecky věci napomáhají k dobrému.« (Řím 8. 28.) A kdyby se nám na světě nedostalo více náhrady a my musili nésti hanbu a potupu až ke hrobu, čest naše neutrpí jazykem lidským, zůstaneme-li v Kristu a Kristus v nás. »Utrpení toho času nejsou rovna budoucí slávě, která se zjeví na nás,« ujišťuje sv. Pavel. Čím více tě lidé snížili na zemi, tím více budeš povýšen na nebi; a nepřátelé jednou budou nuceni v den soudný odvolati vše, ke své největší hanbě a bolesti: »Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteří je sužovali a o cenu práce olupovali. Vidouce to, budou se kormoutiti bázní hroznou a diviti se náhlosti nenadálého spasení jejich, zoufale volajíce: To jsou ti, kteří nám byli ku posměchu a za přísloví potupy. My nesmyslní, měli jsme život jejich za bláznovství a konec jejich za bezectný; a aj, pak počteni jsou mezi syny boží a mezi svatými jest los jejich. Zbloudili jsme s cesty pravdy a světlo spravedlnosti nesvítilo nám a slunce rozumnosti nevzešlo nám.« (Moudr. 5.)

Jak slavné odvolání všeho a odprošení! Chtěli uškoditi, a zatím přinesli největší užitek. A každý, kdo byl tupen, bude moci zvolati: »Ctili mne, když mne hanobili!«

A tak světec náš, sv. Jan Nepomucký, odešel se světa smrtí potupnou. Nepřátelé mohli se domýšleti různých příčin, poněvadž každý veřejně obával se říci, proč Václav kázal Jana utopiti; dodnes nepřátelé potupují sv Jana, ba upírají jeho slávu, ale Bůh oslavil světce už zde na světě mnohými zázraky, křesťané uctívají světce jako ochránce dobrého jména, Bůh oslavil světce na věčnosti, a to jen ku blahu a prospěchu našemu a celého národa.

Nepřátelé obohacují nás, když nás olupují. Ctí křesťana jest dobré svědomí, bohatstvím jeho ctnost. Písmo sv. praví: »Bohatí měli nouzi a lačněli, ale ti, kteří hledají Hospodina, nebudou v ničem dobrém zkráceni.« (Jak. 33. 11.) »Přijmetež kázeň mou a ne peníze; a umění raději než zlato vyvolte. Nebo lepší jest moudrost než všecky nejdražší věci. Se mnou jest bohatství a sláva, zboží nádherné a spravedlnost. Neboť lepší jest ovoce mé než zlato a kámen drahý, úrody mé lepší než stříbro výborné. Cestami spravedlnosti chodím, abych obohatila ty, kteří mne milují a poklady jejich naplnila« (Přísl. 8.). Pravá moudrost jest nejlepší bohatství; poklady dobrých skutků, k nimž nás moudrost vede, jichž ani zloději neodnesou, ani moli nezničí, ani rez nezkazí. (Mat. 6.)

Kdo žije v Kristu, kdyby byl sebe chudší, bohatý jest na statky duše. Nebyl nikdo tak navštíven, jako Job. Ztratil vše, majetek, dítky; žena vyhodila nemocného na hnůj před dům, přátelé ho podezřívali ze zloby. Ale když byl nejchudší, cítil se nejbohatším: měl všecko, měl Boha ve svém srdci. Kdyby nás nepřátelé připravili o vše, bohati jsme, zůstane-li Kristus v nás a my v něm.

Čím více oloupeni, tím více obohaceni od Boha! Sv. Jan zbaven smrtí všeho, ale nalezl poklady ohromného bohatství na věčnosti. Byl miláčkem opuštěných, vdov a sirotků, utiskovaných, jichž se zastával a jimž pomáhal; za to jest miláčkem Kristovým a vládne statky nesmírnými, královstvím božím.

Nepřátelé činí nás nesmrtelnými, když o život připravují! Jednou musíme zemříti všichni »Zemru-li dřív, stalo se mi, čeho se jiní obávají. V pravdě moudrý neleká se smrti, ať přijde kdykoli, od kohokoli, a volá se sv. Pavlem: »Zemříti jest zisk.« (Fil. 1. 21.) Jestliže vojín musí hleděti neohroženě smrti v tvář, proč by se jí lekal vojín Kristův? Život jest vyhnanstvím na světě, žalářem, místem nebezpečí, kde stálý nepokoj a žádného klidu. Rozum zatemnělý, srdce zlou žádostí zkažené mohou stále zaváděti na scestí. Co lidí již podlehlo, ve hříchu zemřelo a věčně pyká za to. Proto světci toužili stále po věčnosti, po Kristu, bojíce se, aby v boji o korunu věčnou nebyli přemoženi a věčně zahanbeni. Sv. Pavel volal: »Žádost má jest rozdělen býti a býti s Kristem.« (Fil. 1, 23.)

Nesmrtelnost pouhého jména platila u starých pohanů za tak vzácný statek, že si jí i krví a životem dobývali. Proč se usmrtila Lukrecie, táže se Tertullián, proč Kleopatra, proč Mucius ruku svou spálil na ohni, proč Regulus smrt hřebů vyvolil,

Dido hranici, Empedokles do sopky Etny skočil? Chtěli zanechati lidstvu nesmrtelné jméno.

A hle, my křesťané, žijeme-li v Kristu a Kristus v nás, máme přislíbení, že jméno naše zůstane nesmrtelným nejen pro svět, ale pro celé nebe, celou věčnost.

Proto nepřátelé nemohou prokázati nám většího dobrodiní, nežli když takovou věčnost nám připraví. Proto nelekali se světci největších muk, ani hrozné smrti; jediné báli se hříchu a urážky Boha, jen aby se o věčnost nepřipravili.

Největším nepřítelem sebe sama jest, kdo si chce prospěti, vyhledávaje slávy pomíjející, bohatství nestálého a požitků světských, až usmrcují duši, čili o spásu olupují. Kdo hledá slávy, stane se opovrženým; kdo se honí za penězi, stane se chudým, kdo hledá rozkoší, nalezne trápení ducha, trpkost, předčasnou smrt a hroznou věčnost.

Sv. Jan pohrdl vším, v čem světáci hledají štěstí, a proto jest nejšťastnějším. Bůh ho veřejně oslavil. Jeho neporušený jazyk hlásá nám tyto pravdy a my všichni až budeme státi na kraji věčnosti, v hodině smrti, pochopíme tyto pravdy; kéž by jen nebylo pozdě!

Přijímejme Krista ve Svátosti oltářní, přijímejme často, abychom jeho božskými vlastnostmi obohaceni byli, jeho pravdou posilnění kráčeli tímto světem neohroženě, nikoho se nelekali tak jako hříchu, jenž jest největším neštěstím, největší hanbou naší! Všecky prameny utrpení a neštěstí budou ucpány a vyschnou, zůstaneme-li v Kristu a zůstane-li Kristus v nás. Amen.

Dle P. *R. Grasera* O. B. *V. M. Váchal.*

Neděle V. po velikonoci.

Vyvolávání duchů.

»Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dáť vám.« (Jan 16, 23.)

Obsah: Život náš má býti životem víry. Vyvolávání duchů jest pověra: 1. a to *a)* stará, *b)* v nové době; 2. nebezpečná *a)* pro tělo, *b)* pro duši. Zákazy lidské i božské.

Dnešní evangelium jest evangelium modlitby. Co je to modlitba? Modlitba jest nábožné pozdvižení mysli k Bohu. Mysl svou obracíme k Bohu, když s rukama sepiatýma, zrakem pozdviženým k nebesům voláme: »Otče náš, jenž jsi na nebesích!« Povznášíme se však k nebesům i při denní, obyčejné práci, když ji Bohu zasvěcujeme, na Boha častěji si vzpomeneme, dobrým úmyslem všecky své myšlenky, slova i skutky, radosti i žalosti mu obětujeme Dnes Kristus Pán klade nám na srdce, jak se máme modliti, má-li naše modlitba a práce býti bohumilou: Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dáť vám! Ve jménu Pána Ježíše jest se nám modliti. A kdy se modlíme ve jménu Pána

Ježíše? V tomto sv. jménu se modlíme, když modlíce se, zásluh Ježíše Krista se dovoláváme a všecku důvěru svou v ně skládáme. I práce naše, celý život náš jest ve jménu Pána Ježíše, když žijeme tak, jak nás víra sv. učí. Až dodnes slyšeli jsme v těchto úvahách dle této živé víry o stavu duší po smrti, jak je očekává hned soud, jak svatí a duše v očistci plní vůli boží, a proto nemohou přestoupiti hranice stavu jejich Bohem samým vytknuté, by se s lidmi stýkali; jak duše zavržené a bytosti ďábelské jsou plni nenávisti k člověku, svádějí jej ke hříchu, a proto jest nám se jich varovati. A přece jsou lidé, kteří rádi by se s duchy spojili, si je vyvolali a s nimi rozmlouvali. Nuže, co nám praví víra o takovémto vyvolávání a styku? Jest přece nějaký styk vůbec možný?

Dnes zůstaňme při první otázce, na níž víra i rozum odpovídají: Vyvolávati duchy jest pověrou, a to pověrou nebezpečnou.

Pojednání.

I.

Lidé vždy toužili vypátrati věci tajné, budoucí a nabýti síly nadlidské, a ježto Pán a Tvůrce náš skryl tyto věci před námi a omezil sílu lidskou, tu obraceli se na přírodu samu, jak by byla všemohoucí a vševědoucí. V tom právě spočívá pověra, kterou se prohřešuje ten, kdo věcem připisuje tajnou moc, které jim Bůh nedal. Staří pohané hledali znamení věcí tajných a budoucích na zemi, ve vzduchu, v ohni, ve vnitřnostech zvířat, na nebi v postavení různých hvězd, v křiku a letu ptactva, v tazích ruky lidské a v jiných náhodách, z nich hádajíce. Mimo to utíkali se k duchům, myslíce, že s nimi se mohou spojiti a jich pomoci si získati. Čarodějníci skuteční a čarodějnice byli již od pradávna. U starých Egypťanů byly tyto zvyky, mezi nimi žil i lid vyvolený, jakož i u Kananejských, s nimiž se měli israelité stýkati, a proto nakázal Hospodin lidu, když táhl z Egypta: »Ať se u tebe nenajde, kdo by vyvolával mrtvé!« U starých pohanských Římanů vypravuje Plinius, kterak Tiberius dal zabíti Drusa, protože jej vyrušil, když se zemřelými čarodějnictví toto prováděl, a císař Augustus rozkázal na 2000 knih spáliti, které jednaly o čarodějnictví. Zajímavo proto i pochopitelno jest, že Julián odpadlík, když chtěl zničiti křesťanství, jal se hájiti vyvolávání duchů. Církev naše šířením křesťanství snažila se i tuto pověru odstraniti. A vskutku, v době, kdy lidé pilně poslouchali církve, kdy žila ve všech srdcích víra živá, tu pověry ubylo; a zase naopak rozmohla se pověra, když rozmohla se i neposlušnost k církvi ve stol. XV.—XVIII. Není proto divu, že i za dnů našich započato zase s vyvoláváním duchů, zvláště ve městech a krajích, kde není dostatek víry živé a víry pravé. Proto slyšeti i za dnů našich o lidech, kteří vykládají, dohadují se věcí neznámých a budoucích, vyvolávají duchy a byť by to i byly sebe patrnější nesmysly a podvody, věří se jim.

A přece víra a rozum nás učí, že toliko Bůh jest všemohoucím a vševědoucím; a proto vyvolávání a dotazování se duchů, jako by tito všechno věděli, jest vlastně část pohanského modlářství, jak by duchové byli vševědoucím Bohem. I duchové jsou tvorové, a proto jsou pod mocí a vůli Tvůrce, nemohou tedy jednati přímo proti vůli Boží, jenž stanovil hranice mezi tímto světem a posmrtným životem, jenž zakázal duchy vyvolávati a tak i zakázal styk tento. Duchové jsou však i bytosti vyšší, a proto nemůžeme jim poroučeti. Tak nás učí rozum i víra. Kdo proti tomu jedná, jedná proti víře své, jedná pověrečně, jedná proti církvi své, která zakazuje nám všechnu pověru svým úřadem, svými učiteli, o nichž dí Spasitel: »Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá«, učíc nás, že jeden jest toliko Pán a Tvůrce, jemuž se všichni koříme: V jednoho Boha budeš věřiti.

II.

Z toho však též jest patrno, jaká nebezpečí skrývají se v této pověře. Tato pověra odvrací nás od Boha, protože jedná proti učení božímu, ukazuje na duchy, u nichž pak hledají lidé pomoci a tím zapomínají na Boha. A mluví li i o Bohu a modlitbě, tu to bývá rouškou třeba neuvědomělou, pod níž se skrývá hřích pověry. Tu není divu, že mnozí odpadávají od církve, od Krista Pána, zavrhují sv. svátosti, nedávají své dítky křtíti, tvoří zvláštní sekty, s jakými se po čase vždy shledáváme v dějinách. A vezme-li si kdo do hlavy, že má kol samé duchy, věří-li, že mu radí všelijaké věci i třeba špatné, nemravné a nepravdivé, jako takové i sami duchaři připouštějí, není divu, skončí-li kdo blázincem. A ústavy pro choromyslné poskytují nám bohužel smutné doklady, jak možno někdy i v denních zprávách se dočísti. Z Kladna hlášena zpráva o ženě, matce šesti malých dětí, jak zachvácena byla šílenstvím, a když počala zuřiti, byla dopravena do nemocnice, tam upadla do deliria duchařů, modlíc se a klečíc odříkávala prosbu, v noci zachvátila ji zuřivost a vydávala ze sebe skřeky různých zvířat. Jiná zpráva z Rumburku oznamuje, kterak musil tam nadějný mladý muž z vážené rodiny do ústavu k léčení nervů býti dopraven, protože se na něm jevily duševní poruchy. A příčina? Politování hodný byl spiritistickými rejdy o duševní rovnováhu připraven. Jinde zase (v Přibyslavi u Nové Paky) byl 34letý chalupník 7. března 1905 následkem návštěv schůzí spiritistických postižen šíleností, z níž se teprve po delší době vyléčil, jak zní úřední potvrzení. A to jsou jen některé doklady, jež staly se v krátké době u nás.

A což dá-li se kdo svésti a uvěří osobě mluvící jménem ducha a bere její odpovědi za pravé? Tu ovšem může se dáti strhnouti i ke špatnostem, které se mu namluví. Tak rovněž úředně zjištěno (v Nové Face), jak postřelil se z pistole v sebevražedném úmyslu tovární dělník 16letý, protože mu ve schůzích osobou vyvolávající a představující ducha namluveno, že do svého 16. roku zemře, a to smrtí nepřirozenou. Uzdravil se a žil dále.

V severní Italii zase naváděl duchař, by jistá osoba zavřela na tomto světě oči a otevřela je na druhém světě. A tak bychom mohli vyprávěti dále.

Co mám říci o ostatních nebezpečích? Nebezpečí pro mravnost a stud, kdy při tmě jest slyšeti od osoby představující ducha odpovědi hanebné, jak i sami duchaři přiznávají, tak že nutno i schůzi přerušiti? V kolika rodinách porušen mír, zničena spokojenost vylhanou zprávou, že někdo nezachovává povinnou věrnost!

Mnoho-li podvodů pácháno, mnoho-li hříchů stropeno! Tak namluveno přítomnému, by položil peníze na stůl, a tu přišel duch a jednoduše si je vzal. Jinému sdělena rouhavá odpověď, že skrze osobu přítomnou mluví Kristus sám. Jinde opět (ve Zvikově) táže se přítomná vdova, zda její nový sňatek jest schvalován duchy, hlavně duchem zesnulého muže. Duch skrze přítomnou osobu ohlašuje, by do sňatku nevstupovala, a sdělil s ní, by přišla za ním, že jest v sadě růží. Proto chtěla následovati hlasu záhrobního, vypila jed a když se dostavili bolesti, odmítla lékaře, znovu vzala jedu a nešťastnice dokonala.

Jinde zase duch skrze přítomnou osobu zrazuje ženicha, by si nevzal jistou nevěstu, ale jinou; ubohý ženich poslechl, nemaje ani tušení, že starostlivý otec vše dříve umluvil a ducha zaplatil. A tak bychom mohli vypravovati dále. Ani jediná skutečně nová věc není duchy objevena, ani jediný objev vědecký není učiněn, co si přítomní myslí, co uhodne chytrá osoba přítomná, to lze za odpověď obdržeti právě tak jako v starých dobách.

Z toho však též patrno, že jestliže se tu a tam mluví o Bohu, modlitbě, svatých; jindy zase duch dává odpovědi nepravdivé, špatné i nemravné, ano i přímo a otevřeně mluví proti Bohu, proti Kristu Pánu a jeho církvi, a proto i odpovědi dobré nelze bráti za znamení styku se skutečně nějakou bytostí záhrobní. I satan prvním lidem lichotil, by je navnadil a pak je tím snáze strhl v propast hříchu.

Proto již od prastarých dob vede lidstvo stále boj proti tomuto čarodějnictví. Moc světská, která má pečovati o zdraví, mravnost a pořádek, zakazovala je v dřívějších dobách i pod trestem smrti; v nových dobách pod jinými tresty. A úřad duchovní? Ve Starém Zákoně zakazoval je Hospodin, jak jsme již dříve slyšeli. V III. knize Mojžíšově čteme: Člověk, který by se uchýlil k čarodějům a hadačům a smilnil by s nimi, postavím tvář proti němu a vyhladím jej z prostředku lidu jeho! A v Novém Zákoně varuje nás Spasitel (Mar. 13, 6. 24.): »Vizte, aby vás nikdo nesvedl; neboť mnozí přijdou ve jménu mém. Neboť povstanou falešní proroci a budou činiti zázraky ke svedení, by možné bylo, také i vyvolených.« A proto zavazuje nás Pán: »Kdo církve neuposlechne, budiž jako pohan a publikán.« A svatý Pavel nařizuje, byť by i »anděl s nebe kázal něco jiného,« bychom neposlechli. (Gal. 1, 8.)

Tak musí i církev jednati. Varuje nás, abychom, vidíme-li

nějaký zjev nám neznámý, nehledali v tom sílu nějakou mimopřirozenou, duchařskou. Jsou mnohé síly v přírodě nám dosud tajné, které se časem snad objeví, nebo síly, které nám jsou neznámy a jiným jsou již známy. Jaký činí to tak asi dojem na černochy, když vidí po prvé v kraji dříve pustém a nezdělaném jeti lokomotivu s velikou řadou vozů? Možná, že mnohý také tuší v ní nějakou tajnou sílu, jako asi malé děti. A podobně jsou v člověku mnohé síly, zvláště síly duševní, které podnes neznáme. Mimo to snadno se klameme. Ve tmě pouhý strom, pouhý šelest činí na nás větší dojmy. Proto praví již veliký papež Benedikt XIV.: »Snadno se může státi osobám, které mají živou obrazotvornost, že se domnívají, že vidí něco, co ve skutečnosti vůbec není, že se jim zjevují věci, které se vůbec nezjevují.« A proto i když neznáme určitou příčinu nějakéko zjevu a zjev jest jistý, nemůžeme hned souditi na nějakého ducha, nýbrž vědeckému badání musíme vše ponechati, až se snad pravá příčina nalezne! Ano, církev učí, že vyvolávání duchů jest učením protikřesťanským, bludařstvím. Všichni pak bludaři, jakož i ti, kteří je hájí, je proto přijímají, jsou trestáni vyloučením z církve Krista Pána. Proto též, kdo takto jedná, nečiní-li pokání, neodřekne-li se svého bludu, žije v těžkém hříchu, nemůže přijímati svaté svátosti a zemře-li bez pokání, nemůže míti ani křesťanský pohřeb. Ovšem i účastenství pouhé není dovoleno; neboť snadno by se někdo mohl dáti svésti a mimo to tím dává jiným pohoršení. Konečně jest právem a povinností církve varovati nás přede vším, co by nás mohlo svésti a proto varuje pod týmiž tresty před četbou knih, v nichž se duchařství doporoučí.

Tak pečuje církev jako starostlivá matka o své dítky, by nám zachovala čistou víru a mravy neporušené. A což zbývá nám, než abychom ji poslechli, vědouce, že posloucháme v ní Ježíše Krista, který řekl k apoštolům: »Kdo vás slyší, mne slyší«, a za tuto poslušnost jedenkráte odměněni budeme jako poslušné dítky nebeského Otce. Amen.

Dr. *Al. Kudrnovský.*

Neděle V. po velikonoci.

Jaký mají počátek křížové dny, proč jsou ustanoveny a s jakým úmyslem se mají konati.

»Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dáť vám.« (Jan 16, 23.)

Přes 50 let byly dvě provincie francouzské Dauphine a Savojsko, zvláště pak město Vienne navštěvovány téměř každoročně vždy novými neštěstími. Zemětřesení bylo téměř každodenním hostem, požáry strávily nejkrásnější příbytky, divoká zvěř tak se rozmohla, že v pravé poledne mnohdy vrážela do města nikoho se nebojíc. Za příčinou kolikaleté neúrody před tím vzmáhal se hlad, s hladem povstaly nakažlivé nemoci, a opět chřadlo a hynulo osení polní záhubnou zimou a neustálým deštěm; k tomu

pak ještě loupežníci znepokojovali zemi tuto. Strach dostoupil nejvyššího stupně, když v noci velikonoční r. 469, když lid se svým sv. biskupem Mamertem v chrámě prodlévaje, sv. tajemství víry slavil, vzňal se oheň v jednom domě, v překrásném to stavení na návrší stojícím. Požár šířil se strašlivě a lidé myslili, že celé město lehne popelem. Lid vybíhal z kostela, aby zachránil sobě majetek; jediné sám biskup zůstal v kostele před oltářem maje důvěru v Boha, že zachráněn bude. Prolévaje slzy vzýval Boha, aby nad lidem se smiloval a tak mnohým a velikým tísním přítrž učinil. Celou noc trval bdělý pastýř na modlitbách v chrámu, a hle! Sotva nastal den, požár ohromný byl uhašen; nyní pospíchal lid opět do chrámu pln radosti a díků, aby pokračoval ve službách Bohu. Když biskup dokončil modlitby, obrátil se k lidu a napomínal jej, aby se polepšil a pokání činil, neb jediné tím že hněv boží ukojen bude a požehnání zase dosaženo, Pánu Bohu pak učinil slib, že chce se stádem svým tři dny po sobě veřejné prosebné průvody konati, a že se mají všichni postem, almužnou a vyznáním hříchů svých na to připraviti.

Z toho lze poznati, jaký počátek mají dni křížové, proč jsou ustanoveny a s jakým úmyslem se mají konati.

Pojednání.

Všeobecná bída a nouze zavedla prosebné dny, aby usmířen byl Bůh v hněvu svém a smiloval se nad stvořením svým. Zdaž pak i za našich dnů není bída veliká? Kdo nám může pomoci? »Budete-li zač prositi Otce mého ve jménu mém, dát vám.« »Proste a vezmete,« tak ujišťuje nás náš Spasitel.

Bůh dopouští čas od času různá trápení, jak na jednotlivce, tak i na celé národy a země; pravím, že Bůh dopouští, neboť jako Bůh nemůže míti a nemá zalíbení v bídě lidské. Bůh náš jest nejvýš dobrotivý Otec; on nás miluje a vede nás k sobě. Jest otázka, odkud ta bída, kterou svíráno po všecky věky více méně pokolení lidské? Proč vyhnán byl první člověk ze zahrady rozkoše, aby musil v potu tváře dobývati chléb k výživě své? Proč přišlo veliké soužení na lidstvo za času Noema? Proč pohlcena byla města Sodoma a Gomorrha v plamenech? Ach, lidé ti zapomněli na Boha a sloužili nepravosti a hříchu, jejž Bůh dle přísné své spravedlnosti trestati musí.

Kdo je tedy příčinou a původem bídy člověka? Člověk sám! Člověk je stvořen pro Boha a aby v Bohu věčně blažen byl. Když se vzdaluje cíle toho, když přestává sloužiti Bohu a oddává se nepravostem, uvaluje na sebe tu největší bídu. Spravedlivý Bůh mohl by ho hned zavrhnouti od tváře své, vyhladiti s povrchu této země; ale on toho nečiní, čeká a shovívá, čeká dlouho a nepřestává i pokolení hříšnému prokazovati veliká dobrodiní. Tak vidíme, že často i zlým a prostopášným lidem dobře se vede; láskou a dobrodiním chce je Bůh k sobě přivésti. Jako dobrý a laskavý otec dítky své napomíná a po dobrém i chybu-

ící na cestu ctnosti uvésti hledí, tak to činí i nejdokonalejší Otec nebeský s námi. Když však dítko napomínajícího hlasu otcova slyšeti nehce a vždy dál a dále se ctnosti vzdaluje, tu nucen jest i ten nejlepší otec trestem takové nezdárné dítko přinutiti, by zanechalo cest zlých. Trpký je trest, ale spásonosný, polepší-li se dítko. Tak i pokolení lidské nutí často toho nejlepšího Otce nebeského, aby sáhl k metlám a přivedl je tak k sobě.

Když se israelité po vyjití z Egypta na poušti Bohu protivili a proti němu reptali, poslal na ně jedovaté hady, jichž uštknutím mnoho jich zemřelo. Jakmile tento národ důvěru v Boha ztratil, jakmile se vzdaloval cest Hospodinových a kráčel po cestách hříšných, vydal je v ruce nepřátel jejich; Madiánští a Filištínští přicházeli opět a opět plenice role, osení i stáda jejich. A když se konečně oddali modloslužbě, opustivše Boha pravého, přišli Assyrští a Babylonští a odvedli je do zajetí; takovou bídu dopustil na ně Bůh a podnes stojí tu ve světě rozptýlený národ židovský jako živý pomník trestu božího, že nepřijali a nechtějí přijmouti Vykupitele světa, Ježíše Krista. A v prvních třech stoletích často přišlo kruté pronásledování na křesťany, když ochabovala jejich láska a víra. Ale k čemu ohlížeti se po strašných příkladech dávnověkosti? Což nejsme i my svědky rozličných trestů božích? Vzpomeňme onoho hrozného neštěstí v dolech courrierských, onoho strašného zemětřesení v Apulii a Kalabrii, oné povodně, která zastihla roku loňského Francii a hlavní město Paříž! Kdo sečte ty slzy, tu bídu, ten nářek, jaký rozléhá se dnes po celém světě? Suďte jeden každý sám, rozmilí křesťané a nahlédněte do srdcí svých, zdali to zkouška nebo trest Páně? Rcete sami, jsou již lidé lepší a zbožnější? Opustili již cesty nepravostí a hříchů a kráčejí po cestách ctností? Můžeme se nadíti, že jest usmířen Bůh v hněvu svém a že obrátí k nám milostivou tvář svou a vztáhne ruku svou, aby nám požehnal?

Bůh jest hotov a ochoten požehnání své v hojnosti vylíti na nás; jsme toho hodni? Zdali pak si dosud nemusí stěžovati na pokolení lidské, jako stěžoval si na lid israelský u Jeremiáše proroka (2, 13): »dvojí zlé učinil lid můj; mne opustili, studnici vody živé, a kopali si cisterny, cisterny rozpukané, které nemohou držeti vody.« Tak je tomu nyní; pokolení lidské opouští Boha a spoléhá na síly své, na pomoc lidskou. Zapomínáme, že jediné Bůh náš může nám pomoci a vytrhnouti nás z bídy tělesné a duševní, a proto marné jest namáhání lidské.

Vyhledávají se dnes různé prostředky, jak by se odpomohlo bídě a nouzi, neúnavně pracuje duch lidský; všecka práce ta přichází nazmar; neboť cisterny ty jsou rozpukané a nemohou držeti vody. Co platno člověku, jestliže pracuje od ranních červánků do pozdní noci, po celý den, ale nepozdvihne svou mysl k Bohu? Co prospěje člověku, jestliže i zasvěcený den věnuje práci? Ó pak nadarmo přikázal nám Bůh skrze Mojžíše: »Pomni, abys den sváteční světil.« Pak nadarmo napomíná nás Spasitel: »Modli se a pracuj!« Ach, kde je ta zbožnost a spokojenost

předků našich? Zdaž pak se může nadíti nynější pokolení lidské, že Bůh bude žehnati pracím jeho, když neprosí o požehnání to? »Proste a vezmete;« »budete li prositi Otce mého ve jménu mém, dáť vám!« tak volá k nám Pán Ježíš v dnešním sv. evangeliu.

Ale ach! Chrámy Boha živého jsou prázdné času nedělního a svátečního! Jen několik z oněch tisíců křesťanů přichází, by sloužili Bohu; většina jde po pracích svých zapomínajíc na slova Pána Ježíše řkoucího: »Starejte se především o království boží a spravedlnost jeho a vše ostatní bude vám přidáno!« Vším právem musíme se obávati, že i nad námi vyřkne Hospodin kletbu, jakou vynesl nad lidem israelským skrze ústa proroka Haggea řkoucího (1, 9.—10.): »Hleděli jste k více, a hle, dostalo se vám méně; a vnosili jste do domu a já rozdmychal jsem to. Pro kterou příčinu, dí Hospodin zástupů? Protože dům můj pustý jest a vy pospícháte jeden každý do domu svého. Protož zabráněno jest nad vámi nebesům, aby nedala rosy, a zemi zabráněno jest, aby nedala plodu svého.«

Sami jsme zavinili bídu svou, jako israelité na poušti a v zemi zaslíbení; ale oni se obrátili k Bohu činíce pokání a Bůh smiloval se nad nimi. Pohled na povýšeného, měděného hada hojil jedovatá uštknutí; volání lidu k Hospodinu proniklo nebesa a Pán seslal jim pomoc svou proti nepřátelům. Vzdychali židé na březích řek babylonských, toužíce po Bohu živém a on uvedl je opět do země praotců jejich. Na kázání Jonášovo činili Ninivetští pokání a Bůh odvrátil od nich metlu vyvrácení města. Za času krále Achaba obrátil se lid k Hospodinu vyhladiv modloslužebnost ze srdcí svých, a hle, obloha vydala opět po třech letech a šesti měsících hojný a úrodný déšť.

Co budeme my činiti? Setrváme ještě dále v zatvrzelosti své? Následující tři dny koná církev sv. průvody ven z chrámu Páně do chrámu přírody; a co může býti vhodnějšího, než prositi dárce všeho dobrého, když símě svěřeno zemi, aby požehnal pracím našim?

Drazí křesťané! My jsme a zůstaneme povždy tvorové a Bůh jest náš tvůrce, náš Pán. Nebyla by to pýcha trestuhodná, kdybychom se k němu neobraceli a jemu úctu svou na jevo nedávali? Vyiděme tedy do boží přírody, vyjděme všichni a prosme svého Spasitele, aby nás neopouštěl milostí a požehnáním svým. On zajité vyslyší prosby naše, neboť řekl: »Kde dva nebo tři shromážděni jsou ve jménu mém, já jsem uprostřed nich.« Spasitel náš tedy bude sám uprostřed nás.

Není to jedno, myslí-li si mnohý: mohu se modliti doma a sám prositi Boha; při takovém průvodu dáváme na jevo jednotu víry v Ježíše Krista, ukřižovaného. Proto se nese v průvodu sv. kříž. Takové průvody jsou veřejná vítězství naší sv. víry nad temnou mocí pohanstva; odtud korouhve vlající, jejichž červená barva poukazuje na krev sv. mučedníků a nám na mysl uvádí, že i my pod praporem kříže bojovati a vítěziti máme.

Nestyď se tedy, rozmilý křesťane, zúčastniti se průvodů prosebných a vezmi s sebou nábožný úmysl: chci tím zvelebiti Boha svého, chci tím jemu děkovati za všechny jeho milosti a od něho sobě vyprositi pomoci v potřebách svých, chci tím veřejně vyznati víru svou v Ježíše Krista. Činíš-li tak a modlíš-li se vroucně s ostatními věřícími, tehdáž modlitba tvá bude vyslyšena. »Budete-li zač prositi Otce mého, dáť vám.« Amen.

Vojtěch Černý.

Nanebevstoupení Páně.

Výklad čtení: Sk. ap 1, 1–11.

S toužebností pohlíží dnes každý pravověrný křesťan vzhůru, tam k těm sídlům nebeským, kde není slz, ni pláče, ni smrti, ni bolesti a kam dnešního dne Spasitel náš Ježíš Kristus i tělem svým byl vystoupil. Kdož by nepohlížel vzhůru, kdož by nezatoužil za ním?

Ano, dnes jest, nejmilejší, přeradostná a potěšující slavnost Nanebevstoupení Páně, památka posledního děje z pozemské pouti Spasitele našeho, Ježíše Krista, jím dovršil pozemské putování své. Když byl dokonal dílo, pro které Otec nebeský jej byl seslal, když byl hlásal a zanechal nám nauku spásy, v níž byl ukázal cestu spasení, když byl za nás trpěl a umřel a tak pokolení lidské vykoupil, když, vstav z mrtvých, apoštolův byl i poučil, jak církev zde zaříditi mají: odebral se, před tváří učedníků svých, na nebesa, sám svou mocí vyzdvižen jest a vešel do slávy své, jíž, též jsa člověk, si byl zasloužil. Říkáme: Vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího. Toť ta radostná událost, jejíž památku církev právem světí svátkem zasvěceným. Neboť Spasitel otevřel nám nebe a ukázal cestu, jak bychom i my za ním do slávy nebeské vejíti mohli.

Zevně a viditelně znázorňuje děj ten církev tím, že při zpívané mši sv. po evangelium, v němž se vypravuje, jak Kristus Pán na nebesa vstoupil, velikonoční svíce (paschal), kteráž představuje Krista Pána, se zhasne a odnese, jakož i soška s oltáře, kteráž představuje vzkříšeného Vykupitele, se odstraní. Druhdy i tažena soška ke stropu, kde v otvoru zmizela, odkud sypány květy, dary Ducha sv., což přestalo.

O Nanebevstoupení Páně mluví čtení první i druhé. Já vám vyložím dnes čtení první.

Spasiteli, kterýž's na nebesa vstoupil, abys seslal apoštolům Ducha sv., sešli i nám dar osvícení, abychom s užitkem a pozorností poslouchati mohli.

Pojednání.

První sv. čtení dnešní, rozmilí v Kristu, vyňato jest ze Skutků apoštolských, a to hned z kap. 1, 1.—11. Skutky apoštolské jsou pátá kniha dějepravná Nového Zákona; jsou čtyři evangelia, a tato

kniha obsahuje děje sv. apoštolů po nanebevstoupení Páně, a psal ji sv. Lukáš, kterýž klade se mezi 72 učedníky Páně; pocházel z Antiochie Syrské, byl lékařem a dle Nikefora i malířem. Jemu připisují se mnohé obrazy Rodičky boží.

Týž měl přítele, jistého Theofila, což se vykládá po česku Bohomil, jemuž i první i druhý spis svůj věnoval. Kdo ten Theofil byl, nikdo neví, ježto staří o tom ničeho nepoznamenali. Ti tu, oni onu osobu Theofilem býti pravili; ale vše nejisto, pravdě nejpodobnější jest mínění, že byl vážený pohan mimo Palestinu, bezmála v Římě nebo v Italii usedlý; že vážená as osoba byl, vysvítá ze slova, jež v prvním spisu k jeho jménu přidává, nazývaje jej výborným, což se vznešeným osobám dávalo.

Druhý svůj spis začíná slovy:

V. 1. 2. První zajisté řeč učinil jsem, ó Theofile, o všem, co začal Ježíš činiti, až do dne, v kterémž dávaje skrze Ducha sv. přikázání apoštolům, jež byl vyvolil, vzat jest.

První řečí myslí své evangelium; praví, že v tom spisu promluvil o všem, co začal Ježíš činiti a učiti, tedy od počátku jeho veřejného vystoupení, až do dne, kdy vzat jest, totiž na nebe, čili kdy na nebesa vstoupil, a kdy jim přikázal, aby neodcházeli z Jerusalema, až by Duch sv., jejž jim slíbil, na ně sestoupil. Klade dříve činiti, pak učiti, řka: co začal Ježíš činiti a učiti, ukazuje, že každý učitel napřed sám činiti musí to, čemu učí, sice slova jeho nebudou míti váhy, jako Pán Kristus dříve se ponížil, než učil pokoře; sám neměl, kde by hlavy své sklonil, než učil: Neskládejte sobě pokladův na zemi; sám nepřátelům dobře činil a za ně se modlil, když kázal: Milujte nepřátele své.

V. 3. Pokračuje dále: Jimžto (apoštolům) i sebe sama zjevoval živého po svém umučení ve mnohých důvodech, ukazuje se jim po čtyřicet dní a mluvě o království božím.

Apoštolům se zjevoval Pán živý po svém umučení, a to ve mnohých důvodech; rozumí rozličnými způsoby, jako že jej viděli, slyšeli, se ho dotýkali, jako Tomáš, ano že před nimi i jedl. Řekl: »Přistupte blíže a dotykejte se mne, neboť vidíte, že duch těla a kostí nemá, jako mne míti vidíte.« Požádal sám jídla řka: »Dítky, máte-liž, čeho by se pojedlo?«

Ukazuje se jim po 40 dní, ne stále, ustavičně, ale ob čas, a mluvě o království božím, t. j. o církvi, jak by zařízena, spořádána, spravována býti měla.

V. 4. A pojed s nimi, přikázal jim, aby neodcházeli z Jerusalema, ale očekávali zaslíbení Otcova, které jste (pravil) slyšeli skrze ústa má.

A pojed s nimi, ještě v poslední chvíli, jak i evang. svědčí, že se jim ukázal, když seděli za stolem, zúmyslně tak učinil; totiž aby je přesvědčil, že s týmž tělem, v kterém se narodil, rostl, učil, trpěl, umřel i z mrtvých vstal, nyní i na nebesa vstoupil a tu křehkou přirozenost naši, ovšem již oslavenou a neporušitelnou, na pravici moci boží posadil.

Pojedl, praví sv. Otec Řehoř Vel. v řeči své na dnešní den, pojedl a vstoupil na nebesa, aby totiž účinkem pojedení pravdivost těla ozřejměla. Jak Pán pokrmův pojedených zažil, kdo vypraví? Dí jeden učený vykladač: »Jinak tráví vodu vyprahlá země a jinak paprsek slunečný; kdož to vypraví? Pánu nebylo nic nemožného.«

Přikázal jim, aby neodcházeli z Jerusalema, ale očekávali zaslíbení Otcova, které prý slyšeli z úst jeho. Ovšem slíbil jim: »A já prositi budu Otce svého a jiného Utěšitele dá vám, Ducha pravdy, aby s vámi zůstal na věky.« (Jan 14, 16.) Že v Jerusalemě a ne jinde sestoupiti měl Duch sv., bylo z důvodů nejedněch: byloť tu místo pokoje (salem) (Žid. 2, 13.) a odtud nejlépe pokoj do světa rozprostraňovati se mohl. Bývalo sídlem Davida, a odtud nový David, Kristus, odtud ze Sionu, nejvhodněji žezlo nad církví ujmouti mohl; tu stále zákon boží se hlásal, tedy i nový; tu Kristus smrtí svou Ducha sv. lidstvu zasloužil; tu i o letnicích lidé ze všeho světa se scházeli, a odtud i také nauka spásy a víra v Ježíše Krista nejsnáze do všeho světa rozšiřována býti mohla.

V. 5. Neboť Jan zajisté křtil vodou, ale vy pokřtěni budete Duchem sv. ne po mnohých těchto dnech. Janův křest nebyl křest duši očišťující, byl jen přípravou, obrazem křtu; jako voda čistí, co špinavé jest, tak slzy pokání a kajícnosti připravují duši ke křtu. — Vy pokřtěni budete Duchem sv., ohněm milosti boží. Byliť asi sv. apoštolové jistě již pokřtěni, tuto se míní zvláštní zázračné účinky na duši jejich, jak ukázaly při seslání Ducha svatého. — Praví: Ne po mnohých těchto dnech, jak v pravdě se osvědčilo o letnicích, za 10 dní, při významných svátcích těch. Jak veliké jsou věci boží, jak velemoudře ku spáse lidstva Bůh vše řídí a spravuje!

V. 6. Pročež, kteří se byli sešli, tázali se ho řkouce: Pane, v tomto-li čase navrátíš království israelské?

Kteří se byli sešli, patrno ze slov těch, že ještě více osob mimo apoštoly přítomno bylo; ale otázka ta svědčí, že v nich ještě bylo smýšlení světské, že až dosud nechápali, proč Pán Ježíš Kristus přišel. Měliť na zřeteli ustavičně království světské, jako měli židé za dob starodávných; myslili si a čekali Messiáše světského krále, který je učiní národem slavným jako za Davida a Šalomouna, nebo je aspoň od nenáviděného jha Římanův osvobodí, a myslili, že teď aspoň, když vstal z mrtvých, tak učiní, ježto byl dříve tak neučinil, proto praví: V tomto-li času, dí, navrátíš, místo obnovíš.

V. 7. I řekl jim: Neníť vaše věc, znáti časy nebo chvíle, kteréž otec položil v moci své.

Neníť vše věc, jakoby řekl: Nebuďte zvědaví a všeteční a nezkoumejte svévolně úradkův božích; Bůh zajisté dobře ví, co učiní, kdy a jak. On zná časy nebo chvíle, kdy co příhodno, by učiněno bylo. Náhody není v osudech lidských. Určení taková Bůh jako vždy, tak i tuto sobě zůstavil, aniž potřebí a slušno,

v té věci na Boha se dobývati; ale vy dosti mějte na tom, co slíbil jsem vám, protož dí:

V. 8. Ale přijmete moc Ducha sv. přicházejícího na vás a budete mi svědkové v Jerusalemě a ve všem Judsku i Samařsku a až do posledních končin země.

Ale přijmete moc Ducha sv., té moci a síly měli apoštolé potřebu na přemáhání překážek a obtíží, jež se jim při hlásání evangelia a zakládání církve v cestu kladli; též osvícení mysli své. Vše to až dosud jest v církvi potřebno a se udržuje. Přišel a vzešel Duch sv. nad církví, jako slunko nějaké s mocí oživnou, osvětivou a zahřívající, a slunko to až dosud na blankytu církve stojí, a nezajde, až moc posledního vzkříšení se přiblíží. Moc a síla Ducha sv. byla taková, že apoštolé, ač jich málo bylo, a slabí, neučení, chudí a prostí byli, veškeren svět v krátkosti Kristu podrobili.

Budete mi svědkové; dobře se nastiňuje pořádek; nejprv v Jerusalemě, že tam bylo sídlo bohoslužby, pak v Judsku, jakožto v okolí Jerusalema, kde působení Ježíše Krista známo bylo; dále v Samařsku, jakožto v zemi té, kteráž, jak známo, co se víry týče, na rozhraní byla mezi židovstvem a pohanstvem; a posléz do posledních končin země, k pohanstvu. Na místo Jerusalema přišel Řím. V tom svědčení o Kristu slovem i skutkem záležela jak úloha, tak sláva apoštolů. Pěkně líčí apoštoly jeden spisovatel, řka, »že nebylo na světě lidí, aniž bude takových, jakými byli apoštolé, již se dotýkali toho, kterýž postavy nemá, následovali toho, jenž všudy přítomen jest, stolili s tím, jenž žádným místem se neobmezuje, vykořeňovali bludy jako plevel a buřeň, ďasy jako vlky zaháněli, odštěpence jako plevu rozprašovali, církev jako pšenici shromažďovali, židovství jako seno usušili, pohanství jako strnisko spálili, přírodu lidskou křížem jako oradlem vzdělali a slovo boží na něm jako símě zaseli.« Jak dlouho apoštolé v Jerusalemě zůstali, neví se; stará tradice praví, že 12 let, ale toho najisto dokázati se nedá.

V. 9. A když to pověděl, ani na to hledí, vyzdvižen jest a oblak vzal jej od očí jejich.

A když to pověděl, to tedy byla poslední slova Páně k učedníkům na zemi. Stáli na hoře Olivné, tak svědčí Lukáš v evangeliu (24, 50.), že vyvedl je ven cestou do Bethanie, kudy se šlo přes horu Olivetskou a pozdvihna rukou, žehnal jim a žehnaje, rozestal se od nich a do nebe vzat jest. Stalo se na hoře Olivetské, tam, kde začalo utrpení jeho, počala i sláva jeho, a stalo prý se odpoledne, na svahu k Bethanii, tváří obrácenou k Jerusalemu. Pozdvižen znenáhla, ne chvatem, jako Eliáš anebo Henoch, aniž skrytě, ale zjevně, před očima všech, a viděli jej tak dlouho, až přišel oblak, jenž nedopustil, aby pozírali, jak vešel Pán v slávu Otce svého, k čemuž zrakové lidští nikterak stačiti nemohou. Odešel do slávy na oblacích, anať obloha světlá jest odznak velebnosti boží a přítomnosti Boha Otce, jenž Syna svého do odvěké slávy přijal.

V. 10. 11. A když za ním do nebe jdoucím hleděli, aj dva muži v rouše bílém stáli vedle nich, kteřížto i řekli: »Muži galilejští, co stojíte hledíce do nebe? Tento Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, tak přijde, jak jste jej viděli jdoucího do nebe.«

Dva muži v rouše bílém, kdož jiný to byl než andělé? Bílé roucho značí nevinnost a svatost. Jako při narození Páně a vzkříšení objevili se andělé, tak i zde. Praví Písmo: A aj, andělé přistoupili a sloužili jemu.

Muži galilejští byliť, vyjma Jidáše, a ten již byl zhynul, všichni apoštolové z Galileje. Galileané byli známi statečnými bojovníky.

Tento Ježíš zase přijde, a to tak, jak jste jej viděli jíti do nebe, ano slavněji přijde a velebněji, a to k soudu, jak byl předpověděl: A tehdáž uzříte Syna člověka, přicházejícího v oblacích nebeských, s mocí mnohou a velebností. (Mat. 24, 30.)

Toť výklad dnešního prvního svatého čtení. Vypravuje děj nanebevstoupení Páně. Vstoupil Pán Kristus na nebesa, aby:

a) jsa vítěz nad smrtí, hříchem a ďáblem, vešel do slávy své a posadil se na pravici Otce svého. Modlíme se: vstoupil na nebesa, sedí na pravici Boha, Otce všemohoucího.

b) Aby byl u Otce naším prostředníkem, ukazuje Otci nebeskému rány a prosí za smilování.

»Ježíš vešel v samo nebe, aby se ukázal nyní před obličejem božím za nás.« (Žid. 9, 24.)

c) Aby seslal Ducha sv., jak byl zaslíbil. (Jan 16, 7., 14, 16., 14. 26.)

d) Aby nám v nebesích příbytek připravil.

»Jdu, abych vám připravil místo.« (Jan 14, 2.) »V domě Otce mého jsou příbytkové mnozí.«

I my, nejmilejší, máme a chceme jedenkráte i s tělem svým vejíti za Spasitelem svým do slávy věčné; máme s tělem svým z mrtvých vstáti a v těle svém, očima svýma patřiti na tvář a velebnost boží! Ó buďmež toho pamětlivi a zvláště těla svého k nižádnému hříchu neužívejme, vědouce, že za Ježíšem Kristem nevstupuje do nebe ni pýcha, ni lakomství, ni smilstvo, ni závist, ni obžerství, slovem nižádný hřích, ovšem ale pokora, štědrost, čistota, láska, střídmost a zapírání sebe, slovem všeliká ctnost a všeliký skutek dobrý, a tudíž toho jen pamětlivi buďme, abychom těla svého k dobrému jen užívali, tak se splní na nás, co Pán Kristus byl slíbil (Jan 14, 3.): A když odejdu a připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě samému, abyste, kde jsem já, i vy byli. Amen. *B. H.*

Slavnost Nanebevstoupení Páně.

Kristovo nanebevstoupení jest odměna jeho života.

»Vzat jest do nebe, a sedí na pravici boží.« (Marek 16, 19.)

Dokončena jest krvavá cesta našeho Spasitele; obmyto jest pokolení lidské v jeho sv. krvi; odzbrojeny jsou moci temnosti křížem jeho; moc smrti přemožena jest smrtí jeho. Nebe smí-

řeno jest se zemí; opět máme naději na království nebeské; založena jest říše milosti Nového Zákona; dílo vykoupení na zemi jest dokonáno. Přiblížil se slavný den odchodu božského Spasitele. Dnes opouští žalář tento nevinný Josef, který podlehl závisti bratří svých, aby povýšen byl k největší důstojnosti. Dnes slaví tento vítězný David, když přemohl pekelného Goliáše, slavný průvod do nebeského Jerusalema. Dnes přijímá nebe svého korunovaného krále, církev svého nejvyššího kněze, dům boží svého dědice, celý svět svou nejvyšší hlavu.

Ještě jednou vede Pán Ježíš své miláčky, věrné učedníky, na horu Olivetskou, aby totéž místo, které bylo svědkem jeho hlubokého snížení, bylo i též svědkem jeno oslavení. »A promluviv s nimi, vyzdvižen jest, a oblak přijal jej s očí jejich,« jak již dávno předpověděl žalmista Páně slovy: »Řekl Pán Pánu mému, seď po pravici mé!«

Radujme se, v Kristu shromáždění, nad tímto slavným dnem Páně! Radujme se a následujme Spasitele svého v duchu a smýšlení do nebe a doufejme, že i my tam jednou přijdeme, kam nás Ježíš Kristus, hlava naše, předešel!

Nesmíme však při této radostné naději zůstati; musíme též Spasitele svého jako vzor následovati a uvažovati, jak bychom i my se do nebe dostali. To jest naše určení, můžeme a máme tam přijíti. To jest naše odměna za spravedlivý nynější život, kterou nám Bůh slibuje; nanebevstoupení Páně bylo odměnou života jeho a sice:

1. odměnou za jeho ponížení,
2. odměnou za jeho poslušnost,
3 odměnou za jeho utrpení.

Pojednání.

1. Nanebevstoupení Pána Ježíše bylo slavnou odměnou za jeho ponížení a pokoření se na tomto světě. Pozorujeme-li život božského Spasitele od jeho vtělení se až ke smrti kříže, což byl jiného než ustavičné ponižování a pokořování se? Či nebylo to největší pokoření se, když Ježíš od věčnosti, rovný Bohu, slávu nebeskou opustil a ve všem, kromě hříchu, člověku rovným se stal? A pozorujeme-li Pána Ježíše v obcování s lidmi, jak tu byl pokorný, jak snižoval se po celý život! On nepřestal býti Bohem, když se vtělil, přece podrobil se tvorům, poslouchal Josefa a Marii a nechal se nazývati synem jejím. Jasně jest viděti jeho božství z jeho moudrosti a všemohoucnosti, a přece nevyvolil si z bohatých a vznešených národa židovského svých učedníků, ale povolal k sobě dvanáct prostých, chudých, neučených mužů, s těmi obcoval, ti byli jeho důvěrní přátelé. Zde jest ho opět viděti na svatbě chudých lidí; tu opět káže chudým evangelium; tu zas stoluje s celníky a hříšníky. Lid ho chce učiniti králem; on se ale ukryl. Herodes žádá na něm zázrak; tím mohl získati si u něho vážnosti a přízně; on mu jej odepřel. Pán Ježíš byl vždy a všude, jak sám o sobě řekl: »Učte se ode mne, neboť jsem

tichý a pokorný srdcem!« A proto také vyplnilo se na něm úplně, co pravil: »Kdo se ponižuje, bude povýšen.« Neboť dnes jest den slavné jeho odměny za ponížení.

Dobře tedy praví sv. Pavel o ponížení a povýšení Pána Ježíše ve svém listu k Filippenským: »Ponížilť sebe samého, učiněn jsa poslušným až k smrti, a to k smrti kříže; a protož Bůh povýšil ho a dal mu jméno, kteréž jest nad všeliké jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných tvorů a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš Kristus jest v slávě Boha Otce.« (Fil. 2, 8.—11.)

Hluboké tedy ponížení bylo pro Krista příčinou jeho slavného povýšení. I my, drazí křesťané, můžeme doufati, že jména naše budou vepsána v knize života, že i my jednou tam ctí a a slávou korunováni budeme, když dobrovolně cestou pokory kráčeti budeme. Lidská čest, moc a sláva nezaručují nám věčné oslavení.

Protož kráčel božský Vykupitel a vůdce náš k nebeským vlastem cestou pokory, abychom i my následujíce ho s ním oslaveni byli.

2. Oslavení Ježíše Krista, jeho dnešním slavným nanebevstoupením bylo také odměnou za jeho poslušnost svého nebeského Otce. Či zná někdo vznešenější vzor poslušnosti nežli jest božský náš Spasitel? On praví sám o sobě: »Sstoupil jsem s nebe ne abych činil vůli svou, nýbrž vůli toho, kterýž mne poslal.« A kdo vyplnil věrněji slova ta nežli on? Či nehledal Pán Ježíš vždy a všude čest svého nebeského Otce? Nehleděl vždy zjeviti světu vznešené vlastnosti boží, zvláště jeho všemohoucnost, moudrost, vševědoucnost, spravedlnost, dobrotivost a svatost? Nehledal vždy zaopatřiti Bohu hodné služebníky a ctitele v duchu a v pravdě?

Jak často, jak horlivě a důtklivě trestal těch, kteří se rouhali Bohu a jeho svatosti na odpor kladli hříšný život. Jak věrně vykonal určení boží, lidi oblažiti! Komu odepřel kdy pomoci své? Kde jest jaká duševní neb tělesná bída, kterou by byl neléčil? Tisícové obtížených sproštěni jsou břímě svého, slzy přemnoha potlačených usušeny. Od narození slepému udílí tělesného zraku, duševně slepému udílí oko duševní ku poznání pravdy. Nemocného uzdravuje na těle, nemocnému na duši udílí duševní zdraví. Malomocného čistí od malomocenství těla, hříchem poraněnou duši okrašluje milostí boží. Mrtvého mládence volá opět k životu tělesnému, duševně mrtvé hříšníky probouzí k životu milosti. Dobrodiním a zázraky značí se kroky jeho. »Chodě po vší krajině israelské dobře činil všem.« Ani hana ani nevděk lidský nezabraňoval mu v tom.

Otec nebeský ustanovil, by jednorozený Syn jeho vykoupil pokolení lidské, a proto poslušen byl Kristus svého Otce až k smrti, a to k smrti kříže. On vypil hořký kalich až do poslední krůpěje řka: »Ne jak já, ale jak ty chceš.« Ani tělesné útrapy, ani úzkost duše, ani hana a posměch nepřátel, ani trnová

koruna, ani dřevo kříže, nic podobného nebylo s to, seslabiti vůli jeho, dokonati dílo, které mu Otec rozkázal. Vším právem mohl tedy Spasitel náš krátce před svým odchodem říci: »Já jsem tě oslavil na zemi; dílo, kteréž jsi mi dal, abych činil, dokonal jsem. A nyní, oslaviž mne ty, Bože, u sebe samého, slávou, kterouž jsem měl u tebe, prve než svět byl.« (Jan 17, 4. 5.)

A oslavení toho za jeho poslušnost dostalo se mu dnes skutečně jeho nanebevstoupením. Nyní sedí na trůně věčné slávy; nyní požívá i se svým člověčenstvím oné slávy u Boha, jaké požíval jako Syn boží od věčnosti. Nyní neoslyší nebeský Otec žádné prosby jeho, jelikož vyplnil Kristus na zemi vůli jeho. Věčný Otec nemůže svému nyní oslavenému Synu ničeho odříci, začkoli ho pro své vykoupení prositi bude. Ó útěchyplná myšlenko! Máme tedy u Boha prostředníka, v něhož všechnu svou důvěru skládati můžeme, k němuž se utéci můžeme a skrze něhož k Otci přijdeme, budeme-li svědomitě plniti vůli Otce jeho, jak nás o tom ujišťuje sv. Pavel řka: »Dokonalým jsa učiněn stal se všechněm jeho poslušným příčinou spasení.« (Heb. 5. 9.) Tento nejvyšší a poslední cíl každého člověka jest mzda, kterou si musí zasloužiti, koruna, pro niž musíme trpěti, království, jejž dobýti si musíme. Neboť Spasitel náš sám praví: »Chceš-li dojíti života, plň přikázání!« A sv. Pavel píše: »Nikdo nebude korunován, leč kdo bojoval.« Což jiného lze takovým křesťanům říci, kteří sice touží přijíti do nebe, kteří ale nežijí tak, aby se té odměny hodnými stali, než co řekl anděl Páně k okolostojícím po nanebevstoupení Páně. »Co tu stojíte hledíce do nebe?« Ani touha po nebi, ani přání do nebe přijíti neklestí nám cestu k nebi, nýbrž věrné a svědomité plnění přikázání.

3 Nanebevstoupení Pána našeho Ježíše Krista bylo konečně odměnou za jeho utrpení. Pravda a ctnost měly sice vždy nejčetnější protivníky; nikdy nemohla se tma a nepravost sloučiti se světlem a zbožností. Nikdy však nebylo tužšího a trpčího boje, jako když Pán Ježíš božské náboženství světu hlásal. Nikdo nemusil tolik trpěti pro rozšiřování pravdy a víry pravé na zemi, jako božský náš Spasitel. Sotva že spatřil světlo světa, již hledali nepřátelé bezživotí jeho; a od té doby družilo se jedno utrpení k druhému po celý jeho život. Dnové života jeho byli dnové bolestí, utrpení a mučení; ode dne svého narození kráčí cestou kříže; nah a obnažen leží v jesličkách a po 33 let vede život chudoby, sebezapírání, potupy a pronásledování; krví potí se na hoře Olivetské, nese těžký kříž na horu Golgotu a tam končí svůj život pokryt ranami a krví. Tímto utrpením chtěl si vydobýti slávu nebeskou, neboť praví sám u sv. Lukáše: »Zdaliž toho nemusil trpěti Kristus a tak vejíti do slávy své?« (Luk. 24. 26)

A skutečně bylo to utrpení, které božského Spasitele uvedlo do věčné slávy. Dnes vstupuje do nebe po vystálém utrpení jako vítěz, do oné slávy a blaženosti, jaké ani »oko nevidělo, ani ucho neslyšelo, aniž na srdce lidské vstoupilo.«

Chtěli bychom, drazí křesťané, následovati Spasitele svého do věčné radosti a blaženosti, nechtíce ale trpěti jako on? »Žák,« praví Pán Ježíš, »není nad mistra a služebník nad Pána.« Učedníku budiž dosti na tom, že se má tak, jako se má Pán. Kristus ale vešel cestou utrpení do slávy své; i pro nás není jiné cesty k nebi nežli cesta kříže. A jak k slavnému konci vede tato cesta kříže! S jakým štěstím končí se utrpení, kterým Pán velemoudře propletl život náš, když je z lásky k Bohu snášíme. Slyšte, co praví o tom sv. Pavel: »Neboť toto soužení naše, jsouc kratičké a lehké, působí v nás převelmi velikou váhu slávy věčné!« (Kor. 4. 17.)

Cestou pokory, poslušnosti a utrpení předešel nás Kristus Pán do slávy nebeské; tuto cestu ukázal nám k našemu budoucímu oslavení. Nuže, drazí křesťané, nastupme i my tuto královskou cestu a buďme po příkladu Pána Ježíše pokorni srdcem, poslušni sv. jeho přikázání a trpěliví v trápení!

Ó přiviň nás, božský Spasiteli, k sobě, očisť mysl naši, myšlenky naše vždy víc a více od pozemských starostí a dej, aby hlavní starostí naší byla starost o dědictví nebeské! Budiž naším pomocníkem, útočištěm a uděl nám milosti, abychom vždy na zřeteli měli život věčný, kterýž důvěřujíce slovu tvému pevně a důvěrně očekáváme. Amen. *Vojtěch Černý.*

Neděle VI. po velikonoci.

Obcování svatých.

»Když pak přijde Utěšitel, tenť svědectví vydávati bude o mně; i vy svědectví vydávati budete.«
(Jan 15, 26.)

Obsah: Svědectví vydáváme o Kristu Pánu, jsouce údy veliké rodiny, bratrskou páskou spojeni. V čem spojení toto spočívá: *a*) vůbec, *b*) se svatými v nebi, *c*) s dušemi v očistci. Spojme se modlitbou, bychom s nimi po smrti spojeni byli skutkem.

Karel V., král francouzský, vládl tak moudře a spravedlivě, že mu udělen název krále moudrého. Konečně velel i jemu Pán, aby odložil žezlo své a zanechal pozemské vlády. A tu když ležel na smrtelném lůžku, shromáždili se kol lože jeho bratři, lékaři a dvořané, a s pláčem loučili se s ním. Král, vida jejich bolest, řekl jim: »Moji dobří přátelé, radujte se, neboť v krátké době nebude vám třeba starati se o mne. Opusťte mne nyní a modlete se za mne, bych sám v pokoji dokončil s Bohem svou denní práci.«

Událost podobná opakuje se často. Každý z nás jest jakýmsi králem a vládcem; i jemu vykázán tento svět, by zde kraloval nad sebou samým a svými žádostmi, by vládl svými poklady a vědomostmi podle křesťanské spravedlnosti ve svých myšlenkách, řečech i skutcích. Tak jednaje plní v plném smyslu

slova Krista Pána, jenž pravil k sv. apoštolům: »I vy svědectví vydávati budete o mně.«

Kristus Pán zvěstuje totiž apoštolům, že se navrátí k Otci svému, ale jiní svědectví budou vydávati o něm, že jest Syn boží a Vykupitel světa. A tak Duch svatý totéž dosvědčil viditelným svým příchodem v podobě ohnivých jazyků na svět, zázraky, které skrze apoštoly a jiné křesťany činil, úžasnou proměnou, kterou způsobil v apoštolech a křesťanech všech dob. Apoštolové sami vydali totéž svědectví o Pánu kázáním, utrpením a smrtí. A od té doby celé řady křesťanů následují sv. apoštoly, vydávají svědectví o Kristu Pánu celým svým životem křesťansky žijíce a křesťansky umírajíce, a po boji vezdejším jako věrní vyznavači přistupují k zástupům vítězným svatých v nebi neb aspoň trpících v očistci.

A tak tvoříme všichni jednu velikou rodinu svědků Kristových, jejichž hlavou jest Kristus Pán a jejíž údové bratrskou láskou spojeni jsou věřící zde na zemi, svatí v nebi a duše trpící v očistci. Toto spojenství budiž předmětem naší úvahy a abychom odpověděli na otázku v minulé úvaze uvedenou, v čem spočívá naše spojení se zesnulými, uvažme:

a) v čem záleží toto spojení vůbec,
b) jaké jsou naše styky se svatými v nebi,
c) s dušemi v očistci.

Pojednání.

I.

Mnohý snad stál již u drahé nám osoby umírající, jak světla denního ubývá, tak ubývalo jí života, až konečně duše odešla. V posledních těchto dojmech, jak by napsána byla slova Karla V.: »Opusťte mne, a modlete se za mne.« »Opusťte mne!« Další styky viditelné nejsou možné. »Nemohu s vámi býti a rozmlouvati, neboť smrt nás oddělila!« — Nemožno, by duše zesnulého běhala, kdy, kde a jak bychom si přáli, by najednou byla i na mnoha místech, když ji mnozí volají, by hověla zvědavosti rozličným lidem, by hýbala předměty, by lhala, odpovídala sprostě a nemravně. Srdce se příčí tomu, by po smrti kdo místo klidu a odpočinku, místo věčné odměny prováděl kousky, k nimž živ jsa, by se nesnížil. Svědomí káže zachovávati pořádek v naději na odměnu věčnou, a proto snaží se člověk žíti svatě, spravedlivě, snášeti a trpěti, by aspoň po smrti došel odpočinku, a proto popřejme jim této radosti v posvátném klidu v lůně věčnosti.

Avšak všichni jsme údové království Kristova, a proto každý má svá práva i povinnosti, jako údové těla celému tělu slouží. V tomto smyslu dí sv. apoštol: »Jedním duchem jsme všichni k jednomu tělu pokřtěni« (1. Kor. 12, 13.) A v listě k Římanům přirovnává toto spojení krásně k lidskému tělu: »Jako v jednom těle mnohé údy máme . . ., tak jsme mnozí jedno tělo v Kristu.« (12, 4.—5.) Co jeden úd dobrého činí, prospívá i ostatním a co všichni dobrého mají, prospívá i jednotlivci. Hlavou

tohoto těla jest Kristus Pán, jenž dává všechněm hojně milosti. Všichni údové účastní se duchovních statků tohoto obcování, jeho milostí a zásluh, jeho modliteb a dobrých skutků, jsouce nejúžeji spojeni v jednom těle s nejvyšší hlavou Kristem Pánem.

Jediní, kteří z tohoto obcování vyloučeni jsou, jsou zavržené bytosti. O nich praví Spasitel: »Vyvrženi budou do temnosti zevnitřní (Mat. 8, 12.) ven z království nebeského do tmy věčné. Mezi nimi a královstvím nebeským jest propast. A nad to nade všecko jest mezi námi a vámi veliká propast utvrzena, by ti, kteří chtějí odtud k vám, jíti nemohli, ani od nich sem přejíti,« zvěstuje Lazar z lůna Abrahamova bohatci, který pohřben byl v pekle. (Luk. 16, 26.) Oni tvoří svoji společnost, říši nepřátelství, jíž se musí každý vyhnouti.

II.

Naše obcování jest jen se svatými v nebi, s církví vítěznou a s dušemi v očistci, s církví trpící. Předně se svatými v nebi. Slavný americký missionář Wenninger seznal důstojníka, který byl protestantem, jeho paní však byla katoličkou. Když tak mluvili o náboženství, tu vyprávěl mezi jiným důstojník: »Co se mně zvláště u katolíků líbí, jest, že uctívají s velikou láskou Marii Pannu. Jsem sice protestant, avšak slýchám velmi rád modliti se mou paní s dětmi: Svatá Maria, Matko boží, pros za nás hříšné, nyní i v hodinu smrti naší. Poslyšte, co se mi v Paříži stalo. Bylo to za revoluce r. 1848. Generál Bignau přijel před můj dům a zvolal: »Ven, příteli, na barrikády!« Učinil jsem krátce svoji poslední vůli, objal svoji paní a své dítky a jel proti vzbouřencům. Byly to děsné okamžiky. Prodělal jsem mnohou bitvu v Alžírsku, avšak to nebylo ničím proti tomuto pouličnímu boji. Když tak kule fičely kol mé hlavy, vzpomněl jsem si na modlitbu svých dětí. Na koni uprostřed hrůzy boje, zvolal jsem v srdci: »Svatá Maria, Matko boží, pros za mne nyní!« A ku podivu, ze sta nebezpečí smrti byl jsem zachráněn.«

Jaký je tedy styk náš s bytostmi v nebi? Uctíváme je, prosíme je o pomoc. Prokazujeme jim úctu, jež jim jako přátelům božím přísluší, a prosíme je, by se přimlouvali za nás u Boha. A prosby naše títo přátelé boží a přátelé naši také splňují. Nesčetná poutní místa na celém světě křesťanském, nesčetné nápisy kolem obrazů a soch svatých dosvědčují nám, kolik proseb vyslyšeno, kolik milostí lidstvu uděleno! Tuto úctu k svatým nalézáme u křesťanů všech dob; nejstarší památky potvrzují ji nám. Projdeme-li jen některými katakombami, kolik najdeme nápisů na hrobech již z prvních století křesťanských, v nichž svatí se za přímluvu vzývají: »Orodujte za nás!« Oni věděli, že chce-li již zde na zemi přítel příteli pomoci, tím více bude za ně orodovati přítel jejich, jenž stojí před tváří Nejvyššího. Tak praví i Písmo sv. o Jeremiášovi: »Tenť jest, který se mnoho modlí za lid a za všecko město svaté, Jeremiáš, prorok boží.« (II. Mak. 15, 14.)

Tak jednejme i my! Spojme se s nimi duchovně, chovajíce je v lásce a vznešené úctě, jež má nás nadchnouti posvátnou radostí a touhou, která nás rozohní v boji v tomto světě, bychom jako vítězi jich následovali. Vzpomínejme na ně, že stojí ve svatém a šťastném stavu u trůnu Nejvyššího, a proto prosme je, by za nás orodovali svojí mocnou přímluvou, modlíce se v duchu církve: »Všichni svatí a světice boží, orodujte za nás!«

III.

Po svátku slavném Všech svatých, hned druhý den, 2. listopadu, slavíme památku Dušiček, všech duší v očistci. Jsou to zesnulí, kteří sice ve stavu milosti posvěcující jako svatí z tohoto světa odešli, ale nebyli úplně čistí a proto trpí za zbývající lehké poklesky a tresty, neboť »nic nečistého nevejde do království nebeského«. (Zjev. 21, 27.) A naše láska přátelská vede nás k nim a proto slitujme se nad nimi, modleme se za ně a pomozme jim! Jako dobří přátelé pomáhejme jim, zvláště těm, jimž jsme povinni díky, úctou a láskou, rodičům, příbuzným a dobrodincům. To důstojné i zesnulých, i nás. S tím přáním, s tou prosbou loučili se oni s tímto světem, bychom jim přáli věčného pokoje a modlitbou vyprosili jim věčnou blaženost: »Modleme se.«

Vzpomínám kněze, jenž zaopatřiv sv. svátostmi nemocného, po delší době jej navštívil. Nemocný nepoznával již okolí, po hlase přece poznal svého duchovního a s poslední silou vypravil slova na rozloučenou: »Pamatujte na mne u oltáře!« Tak zněla jeho poslední závěť, poslední slova. Sv. Monika († 387) umírajíc pravila: »Pochovejte tělo mé, kde chcete, jen za to vás prosím, abyste na mne pamatovali při oltáři Páně!« A Pán vyslyší prosby naše, přijme všechny skutky dobré, jež pro ně konáme; a ulehčí jim. Když Judas Makkabejský zvítězil nad Gorgiášem, správcem syrským, přišel druhého dne se svými, aby pochoval těla padlých. I nalezli pod vrchními šaty padlých kusy z obětních darů modlářských, z čehož poznali, že asi pro tento hřích padli. I modlili se, aby to provinění, kteréž se stalo, jim odpuštěno bylo. Judas pak učiniv sbírku, poslal 12.000 drachem stříbra do Jerusalema, aby tam obětována byla oběť za hříchy mrtvých. »Protož,« dí Písmo sv. dále, »svaté a spasitelné jest smýšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů sproštěni byli.« (2. Mak. 12, 46.)

Pomáhejme tedy i my jim modlitbou, všemi dobrými skutky, jež konáme s úmyslem, by je Bůh jim přivlastnil, zvláště oběti mše svaté.« Tak činili vždycky křesťané!

Tertullian ve II. stol. počítá za povinnost zbožné vdovy, aby se modlila za svého zemřelého manžela, aby volala k Bohu, by mu polehčil, a aby přinášela oběť v den úmrtí jeho.« Navštívíme-li hroby v katakombách, shledáme na náhrobcích nápisy a prosby: »Kristus, Bůh všemohoucí, dejž občerstvení duši tvé.« — »Bůh občerství duši tvou!« Tak psali pozůstalí svým zesnulým.

V severní Francii ve vesničce Amette jest jednoduchý kostelík, věnovaný dušičkám v očistci. Na oltáři nachází se obraz,

jenž znázorňuje, jak prospívá mše sv. dušičkám v očistci. Kněz drží v rukou svých tělo Páně, z jehož ran prýštící se krev přináší duším v očistci hojný užitek. Před tímto oltářem bylo lze ve stol. XVIII. spatřiti často zbožného chlapce Benedikta Josefa Labre († 1783). Každého dne přisluhoval při oběti mše svaté, jeho oko spočívalo na obraze, jeho ústa šeptala vroucí modlitbu za věrné zemřelé, a jakmile přiblížil se okamžik, kdy kněz pozvedl tělo Páně, tu vzplanula tvář jeho, vřelé jeho srdce spojilo se s knězem, obětujíc svého Spasitele za duše v očistci. Z chlapce stal se jinoch, opustil vše, statky i rozkoše světa, chvátal jako opovrhovaný poutník z místa na místo, modle se za duše v očistci. Zakusil nesnází, strastí a bojů, avšak myšlenka na jeho bratry a sestry, jak trpí v očistci a touží po otcovském srdci, povzbuzovala jej, tak že nejen sám pokládal všechny oběti za nepatrné, ale i jiné k obětem povzbuzoval. »Měli bychom,« tak říkával, »vlastně tři srdce v jednom těle míti, prvé plné lásky k Bohu, druhé plné soustrasti se svým bližním a třetí tvrdé k sobě samým. Srdce plné lásky k bližnímu mělo by nás vésti, bychom Pána Ježíše a Pannu Marii prosili, by přijali trpící duše v očistci do místa věčného pokoje.«

A takové srdce mějme všichni! Ne pouhým pláčem, ale horlivou modlitbou prospějeme jim. Tak píše sv. Ambrož muži, jenž bez útěchy rmoutil se nad smrtí své sestry: »Mírni bol svého srdce, Pán, v jehož ruce jest život i smrt, odňal ti pro krátkou dobu tvoji sestru. Neplač pro ni, nýbrž modli se spíše, by ji Bůh vysvobodil z muk očistcových. Ověnči ji zelení dobrých skutků a růžovou kyticí modlitby. Uviň z toho věnec; takový opravdu jest nejlepším, který bys mohl na hrob své sestry položiti.«

Tak čiňme i my, a zajisté že i tyto duše se nám odmění svojí přímluvou u Boha. Nuže, vzhůru srdce naše, povznesme mysl svoji k bytostem nadpozemským! Modleme se za sebe vespolek, abychom spaseni byli! Mějme je v úctě, pomáhejme duším v očistci, prosme je za přímluvu, bychom dobrý život vedli a jednou se s nimi shledali!

Jistému mnichu udílel Bůh zvláštní milosti. Tu tázal se ho představený, co dělá, že se mu tolik milostí dostává. »Nedělám nic zvláštního, nýbrž dbám pouze, bych konal jen, co Bůh chce.« »Avšak,« táže se ho představený, »nezarmoutila tě škoda, kterou nám nepřítel včera způsobil?« — »Nikterak, neboť jsem myslil, že Bůh chtěl, by nás tato ztráta potkala.«

I nám se stane, že nás ztráta v životě potká, ztráta milené osoby. Řekněme i my: »Bůh tak tomu chtěl«, Bůh si jej povolal. Dopřejme mu té věčnosti, doporučujíce jej milosrdenství božímu! Plňme sami vůli Páně, bychom mohli jednou v Pánu se rozloučiti, bychom s nimi se shledali na věčnosti. Amen. Dr. *Al. Kudrnovský.*

Neděle VI. po velikonoci.

Kdy jsou skutky naše dobré a záslužné?

Kostra. Lidé se mýlí často v posuzování dobrých a špatných skutků. Abychom se toho omylu vystříhali, uvažme, kdy jsou naše skutky dobré a záslužné.

I. Dobré skutky jsou skutky, které 1. s vůlí boží se srovnávají a 2. s pomocí milosti boží, 3. úmyslem bohumilým se konají.

II. Dobrý skutek jest záslužným, koná-li ve ve stavu posvěcující milosti. (Slova katechismu.)

»Ano, přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil.« (Jan 16. 2.)

V dnešním evangeliu slibuje Pán Ježíš učedníkům svým, že jim sešle Utěšitele, Ducha sv., a hlásá jim, že Duch svatý bude o něm svědectví vydávati, a že i oni svědectví vydávati budou o něm. Zároveň jim předpovídá útrapy, které pro něho budou musiti vytrpěti, a dodává: »Ano, přichází hodina, že každý, kdož vás zabije, domnívati se bude, že by tím Bohu sloužil!« Tak se tedy člověk může mýliti, že patrné nespravedlnosti za bohumilé skutky pokládá a koná. Tato mýlka, tento sebeklam děje se bohužel ještě dnes mezi křesťany dosti často; neboť nezřídka se přihází, že myslíme, že vykonáváme dobrý skutek, ačkoli je to patrně zlé. Někdo jest milosrdný a štědrý k nouzi trpícím, ale dělá dluhy na dluhy, jiný krade a dává z ukradeného, cizího majetku almužnu, jiný se modlí, pilně navštěvuje chrám Páně, ale zanedbává domácnost, práci, výchovu dítek, a nechá vše běžeti, jak to běží. Při tom se domýšlejí, že konají něco dobrého a že tím Bohu slouží, když každý dobře poučený křesťan ví, že se takové skutky nemohou Bohu líbiti, nýbrž, že je nenáviděti musí. Tak se klamou mnozí sami. Abychom se při posuzování svých skutků tak lehce neklamali, ukáži vám:

I. kdy jsou skutky naše dobré a

II. kdy jsou záslužné.

Pojednání.

I.

Kdy jsou skutky naše dobré? O tom nás poučuje náš katechismus slovy:

Dobré skutky jsou skutky, které se s vůlí boží srovnávají a s pomocí milosti boží úmyslem bohumilým se konají.

1. a) První podmínkou tedy jest: musí se srovnávati s vůlí boží, nesmí se vůli boží protiviti. Především tedy nesmějí to býti skutky samy sebou zlé, nesmějí to býti hříchy. Hřích nemůže býti nikdy dobrým, i kdybychom s nejlepším úmyslem se ho dopustili. Účel nikdy prostředků zlých neposvěcuje. Kdybys tedy kradl, třebas rodičům tajně věci bral, abys almužnu chudému dal,

kdybys chtěl lháti, abys bližnímu neb sobě prospěl, není to dobrý, nýbrž zlý skutek.

Chceme-li tedy věděti, co jest dobré neb zlé, musíme hleděti na zákon boží, ten jest pravidlem všech skutků našich, musíme hleděti, zdali skutek, který chceme konati, srovnává se s vůlí boží, či zda se jí protiví. V prvním případě je to skutek dobrý, v druhém případě je to skutek zlý.

b) Ale skutek některý může býti sám o sobě dobrý, ale některá okolnost činí jej zlým. Má-li se proto skutek náš Bohu líbiti, musí býti dobrý nejen sám o sobě, nýbrž i dle všech okolností, za kterých jej konáme. Ne všechno se hodí pro každého, okolnost osoby může z dobrého skutku učiniti zlý. Modlitba, návštěva chrámu Páně jsou samy o sobě dobré skutky, ale když jimi povinnosti své zanedbáváme, nejsou to již dobré skutky. Hlučné taneční zábavy, i když nejsou hříšné samy o sobě, stávají se hříšnými okolností času, kdy se konají. Na př. v zapovězeném čase jsou to skutky hříšné.

2. Druhá podmínka, aby skutky naše byly dobré, jest: musí se konati s pomocí milosti boží. Šavel také pokládal za dobrý skutek, pronásledovati křesťany, teprve když na cestě do Damašku milost boží rozum jeho osvítila, tu poznal, co jest dobré, a milost boží dále také jeho vůli posilnila, že také to, co rozum jeho za dobré poznal, vykonal přese všechny překážky a obtíže, které se mu při vykonávání dobrého v cestu kladly. Tak jest i nám potřebí milosti pomáhající, aby rozum náš osvítila, bychom zlé a dobré poznali, a vůli naši posilnila, bychom dobré za všech okolností konali, i kdybychom tu oběti přinésti měli, i kdyby nám sebe větší překážky bránily konati to dobré. Tak konal také sv. Jan Křtitel to, co za dobré poznal, konal oproti králi Herodesovi svou povinnost, i když žalář a smrt ho za to očekávaly, byl pevný, rozhodný jako ze žuly. Tak ho posilnila milost boží, i my jí potřebujeme, abychom nebyli třtiny větrem se klátící, nýbrž abychom byli pevní a rozhodní v konání dobrého, i když by nám z toho škoda povstati měla.

3. Třetí podmínka dobrého skutku jest: musí se konati s úmyslem bohumilým. O dobrém úmyslu při dobrých skutcích poučuje nás sám Pán Ježíš v kázání na hoře: »Pilně se varujte, abyste dobrých skutků svých nečinili před lidmi proto, byste od nich viděni byli; jinak nebudete míti odplaty u Otce svého, jenž jest v nebesích. Proto, když dáváš almužnu, netrub před sebou, jako pokrytci činí ve školách a na ulicích, aby ctěni byli od lidí. Amen, pravím vám, tím již vzali odplatu svou. Když tedy ty almužnu dáváš, ať neví levice tvá, co činí pravice tvá, aby almužna tvá byla v skrytě, a Otec tvůj, kterýž vidí skrytě, odplatí tobě. A když se modlíš, vejdi do pokojíka svého, zavři dveře a modli se k Otci svému skrytě, a Otec tvůj, který vidí v skrytě, odplatí tobě. Tak i když se postíš, nezachmuřuj tváře své, aby povědomo bylo lidu, že se postíš, a Otec tvůj, kterýž vidí skrytě, odplatí tobě.«

Těmi slovy nezapovídá Pán Ježíš, abychom skutky své nekonali před veřejností, neboť sám řekl: »Tak svět světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré a slavili Otce vašeho, jenž jest v nebesích«, nýbrž zapovídá jen špatný úmysl, bychom dobré nekonali s tím úmyslem, abychom od lidí viděni a chváleni byli. Sv. Jan Zlatoústý píše: »Kdo koná dobré nikoli aby byl od lidí viděn, zdá se, že je přece před lidmi nekoná. Neboť kdo pro Boha dobré koná, nehledí při tom ve svém srdci na nikoho jiného než na Boha, k jehož cti a chvále, a dle jehož vůle dobré to koná právě tak, jako umělec stále na mysli má toho, který u něho umělecké dílo objednal.« Tedy při skutcích, které jsou samy o sobě dobré, záleží mnoho na úmyslu, se kterým je konáme. Je-li úmysl hříšný, jest celý skutek hříšný, a nezasluhuje odměny — »vzali již odplatu svou« — nýbrž trestu. Je-li úmysl nadpřirozeně dobrý, konáme-li skutky ty ke cti a chvále boží, abychom za své hříchy pokání činili, abychom zvláštní milosti došli, abychom bližnímu prospěli, jej k dobrému povzbudili, abychom dušičkám z očistce pomáhali, jest skutek náš dobrý a před Bohem záslužný. »Bůh, který vidí skrytě, odplatí tobě zjevně.« Činiti něco dobrého z ješitnosti, marnivosti, z rozmaru, abychom se jinému zalichotili, jest bráti dobrému skutku dobrotu a zásluhu.

Ostatně je to zcela pochopitelné. Kdyby k tobě přišel člověk a chtěl na tobě, abys mu zaplatil, že týden pracoval u souseda, řekl bys mu: »Příteli, nejsem ti nic dlužen, pro mne jsi nic nepracoval, ať ti zaplatí, pro koho jsi pracoval.« Tak i Bohu se líbí jen ty skutky a odmění je, které jsme z lásky k němu konali, s úmyslem jemu milým, libým. Když tedy konáš dobré, abys sobě hodně peněz vydělal, neděláš to pro Boha, nedostaneš také za to odměny.

Jak zlý úmysl i nejlepší skutky zlými činí a o zásluhu je připravuje, tak naopak může velmi dobrý úmysl, velmi vřelá láska k Bohu, pravá horlivost i nejmenším skutkům velikou cenu a a zásluhu získati. Tak praví Spasitel, že i sklenice vody nezůstane bez odměny — když ji podáváme ve jménu jeho, pro Boha. (Mar. 9. 40.) Haléř, který chudá vdova z dobrého srdce obětovala, měl větší cenu, než co boháč obětoval. (Luk. 21. 1.)

Tedy na úmyslu, s jakým skutky konáme, nejvíce záleží. Jak mnoho zásluh si může získati člověk, který povinnosti stavu svého z lásky k Bohu svědomitě plní — co zanedbá druhý, který při tom na Boha nemyslí. Jak velikých zásluh může si zjednati hospodář, hospodyně, chasa, ano i dítě, když každý z nich povinnosti své koná v úmyslu, by tak Bohu sloužil. Jak mnohý, který před světem hrdinské skutky vykonal a velice vychvalován byl, ani do nebe nepřijde, jak mnohý právě za své nejznamenitější skutky odplaty neobdrží — naproti tomu jiný, který před světem žádných znamenitých skutků nevykonal, nepatrné skutky s úmyslem bohumilým konal, u lidí v opovržení byl, jak velikou odměnu v nebi dostane.

II.

Ale aby odměnu v nebi dostal, aby skutky jeho byly záslužné, třeba je také, aby je konal ve stavu posvěcující milosti boží. Katechismus dí: Dobrý skutek jest záslužným, koná-li se ve stavu posvěcující milosti.

Co uděluje skutkům našim nadpřirozenou cenu, co je činí pro nebe záslužnými? Je to milost posvěcující. Milost posvěcující jest nadpřirozený život duše. Jak bez přirozeného života, bez — duše, tělo jest mrtvé a nic konati nemůže: tak jest duše bez posvěcující milosti boží před Bohem mrtvá a nemůže nic pro sebe konati, jest neschopná pro nebe zásluhy si získati. Posvěcující milostí jsme dále živě spojeni s Kristem, jest a žije v nás, a my jsme účastni jeho zásluh. Co ve stavu posvěcující milosti řádně konáme, má nekonečnou cenu, není to jen skutek náš, nýbrž skutek Pána Ježíše, který v nás žije a působí. Kousek sukna, kousek železa nemá o sobě velikou cenu. Ponoř však sukno do purpuru, železo do tekutého zlata — budou drahocenné. I když jsou skutky naše samy o sobě nepatrné, když jsme ve stavu posvěcující milosti boží s Kristem spojeni, ponořují se takořka do purpuru krve jeho, do zlata zásluh jeho, a tak jsou Bohu velice milé a příjemné, a mohou nám otevříti brány nebeské.

Božský Spasitel nám to vše znázorňuje podobenstvím: »Jako ratolest nemůže nésti ovoce, nezůstane-li při kmenu, tak ani vy, leč zůstanete-li ve mně.« Když ratolest odřízneme od vinného kmene, nemůže nésti ovoce. Proč? Nemá šťávy v sobě, uschne. Právě jako ratolest z révy životní sílu a plodnost dostává, tak také duše naše dostává ze spojení s Pánem Ježíšem, pravým vinným kmenem, nadpřirozenou šťávu, posvěcující milost, a pak můžeme přinášeti ovoce, t. j. můžeme konati pro nebe záslužné skutky. Ratolest od kmenu odříznutá jest sice ještě ratolest, ale bez životní šťávy, jest mrtvá. Tak jest člověk, který se těžkým hříchem od Krista Pána odloučil, který není ve stavu posvěcující milosti boží, sice ještě člověk, ale bez nadpřirozeného života, jest duševně mrtvý. Jako uschlá ratolest nemůže přinésti ovoce, jako mrtvý člověk nemůže pracovati — tak také člověk, který není ve stavu posvěcující milosti boží, nemůže nic prospěšného k životu věčnému vykonati.

V jak hrozném stavu jest člověk, který těžkým hříchem milost posvěcující ztratil a svátostí pokání nenabyl. Pohané vypravují o lidech, že přišli do pekla a že tam za trest musili vodu vážiti do sudu. Sud nechtěl se nikdy naplniti, neboť měl díry ve dnu, tak že voda ze sudu stále odtékala. Bylo tedy všechno vážení, všechna námaha marná. Tak se vede člověku, který má na sobě smrtelný hřích, namáhá se, pracuje, a co svede? Nic. Snad plní horlivě své povinnosti, snad se modlí. Kdyby to činil ve stavu posvěcující milosti boží, z lásky k Bohu, přineslo by mu to hojnou odplatu v nebesích, vše by na nebi zapsáno a odměněno bylo. Takto však má tutéž námahu a práci — ale žádnou

nebeskou odměnu. Když takový člověk v tom stavu vytrvá a na smrtelném lůžku leží, když hledí na minulý život, musí si říci: Nastaral jsem se — ale ne pro sebe, nýbrž pro jiné; pracoval jsem, konal jsem dobré — ale ne pro nebe, a nyní přicházím před věčného soudce s prázdnýma rukama. Kdybych byl totéž činil ve stavu posvěcující milosti, jak hojnou odplatu měl bych k očekávání! Takto však nemám co doufati, nežli trest za své hříchy. Dít Pán Ježíš: »Kdo nezůstane ve mně, bude jako ratolest uříznut a uschne; uschlou ratolest pak seberou, uvrhnou na oheň, a ona shoří.«

I když pak dobré skutky konané ve stavu smrtelného hříchu nejsou záslužné, nemají ceny pro nebe, přece nemáme jich opomíjeti, poněvadž můžeme jimi dojíti milosti k obrácení, milosti smíření s Bohem.

Závěr. R. 1867 hlásil se starý biskup z Ameriky k audienci u papeže Pia IX. Objevil se v předsíni s holí, i služebníci žádali, aby hůl odložil a raději se nechal služebníkem k papeži vésti. Biskup se zdráhal odložiti hůl a pravil: »Jsem starý člověk a na hůl příliš zvyklý.« Když před papeže předstoupil, podal mu hůl a prosil ho, aby ji přijal, aby se o ni ve stáří mohl opírati. Než papež mu ji ihned vrátil s poznámkou, že jest příliš těžká a že nechce starého biskupa o ni připraviti. Biskup se usmíval a děl: »Račte, Vaše Svatosti, sundati pokryvku.« Pokryvka byla sundána a v ní byla druhá, zlatá hůl. Biskup pravil: »Vaše Svatosti! Tuto hůl Vám v dar podávají věřící mého biskupství. Ale pokryvku si vezmu s sebou na památku.« Podobně jako s touto holí, je tomu s dobrými skutky. Nepatrné věci na pohled jsou velice drahocenné, konáme-li je ve stavu posvěcující milosti s bohumilým úmyslem, z lásky k Bohu. Láska k Bohu, která jest v těchto skutcích, dělá z nich takořka zlato.

Proto, rozmilí, hleďte si dobrými skutky zasloužiti velikou odměnu v nebi, abyste jednou nepřišli před věčného soudce s prázdnýma rukama. Hleďte nejprvé, abyste byli ve stavu posvěcující milosti, a když byste nebyli, vykonejte upřímnou svatou zpověď, abyste této milosti opět nabyli. Ptejte se sami sebe, zdali skutek, který konati míníte, srovnává se s vůlí, proste Ducha sv. o jeho pomoc, abyste pomocí milosti boží to dobré konali. A dále vzbuzujte každý den dobrý úmysl na ráno, že, co budete činiti a trpěti ten den, že to činiti budete z lásky k Bohu. Obnovujte tento úmysl častěji za den, pak můžete z nepatrných věcí zlato dělati, zásluhy pro nebe si získati. Kéž Bůh dá, abyste se tomuto umění zlato dělati všichni dobře naučili a také hojně ho používali. Amen.

Jan. Nep. Holý O. Praem.

Hod boží svatodušní.

Ovoce Ducha sv.: láska, radost, pokoj.

»Nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj.« (Sv. Jan 14.)

Co slíbil ve svých slibech věrný Kristus, také vyplnil, když letnice přišly — i Ducha sv. poslal. O letnicích poslal, aby naplněno bylo, co ve Starém Zákoně předobrazovaly. Slavily se tyto svátky proto, že v tu dobu v poušti dal Hospodin desatero — zákon svůj, o kterém pravil Mojžíš, že »plně je, živi budou, a vejdouce, vládnouti budou zemí, kterou jim dá Hospodin, Bůh jejich«. (M. V. 4. 1.) Na památku desatera slavili letnice, že Bůh navštívil lid svůj a sídlil uprostřed nich pro všecky dny, na důkaz lásky k lidu svému.

Konaly se letnice i na ten úmysl, aby se vzdaly díky Bohu za dokonanou žeň, neb v ten čas již ve svaté zemi žně u konce bývají. Na poděkování přinášeli do chrámu dva chleby z mouky nekvašené za oběť, a pak začalo veselí po dokonané žni. A v tu dobu, kdy Duch svatý vstoupil na apoštoly, konalo se právě léto milostivé, ve kterémž jakožto padesátém roce, dle Zákona Mojžíšova, každý musil dojíti svého práva. Otroci, kteří byli prodáni, musili býti puštěni za svobodu, zchudlé rodiny ku svému majetku, protože na déle než 50 let prodati bylo v St. Z zakázáno. Všecky poměry rodinné musily býti napraveny.

To všecko ve větší míře a v lepším smyslu událo se i při seslání Ducha sv. Také nám Duch sv. přinesl dokonalý Zákon Páně, ve kterémž již nemáme se strachovati, ale veseliti. Nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj. Nabyli jsme opět skrze Vykupitele svého synovství božího a také i dědictví ztraceného jako v létě milostivém.

Sesláním Ducha sv. dokonána byla setba Krista Pána, a téhož dne tři tisíce mužů, kteří se dali pokřtíti, byli jako první klasy ve žni. »Duch sv. naučí vás všeliké pravdě,« praví Spasitel apoštolům — a ten Duch sv., který řídí církev sv, ten řídí také všechny věrné křesťany, nebo jestli se radovali staří nad dáním Zákona Starého, čím více se musíme radovati nad dáním Zákona Nového, jehož ředitelem jest Duch svatý. V tom Zákoně Ducha svatého nic není přísného, nic zbytečného, ale vše dobré, krásné a prospěšné. Svatý apoštol Pavel jmenuje užitky a ovoce Ducha svatého, a jmenuje dvanáct druhů ovoce (ad Gal. 5. 22, 23.) řka: lásku, radost, pokoj, trpělivost, dobrotivost, dobrotu, dlouhočekání, tichost, víru, mírnost, zdrželivost, čistotu.

Rozvažujme o třech prvních, a seznáme, že veliké ovoce Ducha svatého — jestli i v nás Duch boží jest, působí: 1. lásku, 2. radost a 3. pokoj.

1. Duch svatý působí lásku.

Svatý apoštol na prvním místě uvádí královnu ctností — lásku. Kořenem jest, z něhož pučí ostatní ctnost, ona působí v nás

mocně: 1. Miluje-li kdo mne, řeč mou zachovávati bude; 2. Otec můj bude ho milovati a k němu přijdeme; 3 příbytek u něho učiníme. Láska nás učí poslušnosti, činí nás miláčky božími, a činí z nás příbytek boží.

»Láska pudí nás,« abychom všeliký příkaz věrně plnili. Jako oheň všecko kolem sebe zapaluje a zahřívá, tak také láska ke všemu dobrému rozohňuje, chuti i síly dodává. — To jest hnací péro, které ke všemu dobrému žene a vše dobré působí. Ten člověk, který má lásku k Bohu v srdci svém, ani nemůže v hříchu vytrvati, poněvadž jest přemýšlování jeho stále u Boha, nelze mu něco učiniti, co by se protivilo v důležité věci proti vůli boží. Ona nás činí tak poslušnými k Bohu, jako mladého Tobiáše učinila k otci svému. V cizině byl, přátelé jeho zdržovali jej, aby ještě pozdržel se u nich a poradoval, otec manželky jeho posla chtěl poslati k starému Tobiášovi, aby měl zprávu o synu svém, ale syn láskyplný měl na paměti šediny otce svého a viděl starostlivé čelo matky své, a proto dí: »Já vím, že otec můj a matka má nyní počítají dny a trápí se duch jejich v nich«, a proto nedal se zdržeti, aby otce nermoutil. (Tob. 10.) Takovýto poměr jest i mezi srdcem, Bohu oddaným a Otcem nebeským. Tak jako láska synova na otce připomínala v cizině při veselí, tak provází láska boží kroky naše, aby vždy byly Bohu milé. Láska vlévá nám onen plamen, který čistí všelikou myšlenku, soudí každé slovo, řídí skutek podle toho věčného pravidla Lásky zákona božího.

Láska nás činí dítkami božími v pravém smyslu. Ona nás činí malými v našich myšlenkách a vlévá nám důvěru v Boha. Jako dítě s matkou všude, všude o ni opřeno, sílu z ní béře, všemu slovu věří bez hloubání, s vděčností vše přijímá, tak i duše lásky boží jest plná. Také tato jest plná pevné víry, jest ozdobena vděčností k Bohu, posilněna důvěrou boží. A proto také Bůh na takové dětsky oddané srdce otcovsky vzhlíží.

Byliť Israelští mocní proto, že rameno boží bylo silou jejich v jejich bojích, nedostatcích a činech všech, dokavad doufali v Hospodina a uznávali otcovskou lásku jeho, byla pomoc boží s nimi. Ale i nad nimi zvítězila pýcha, a oni sobě přičítali skutky výborné, častá vítězství, požehnání a blahobyt. I odňal od nich Hospodin pomoc svou a přestala jejich moc, a přišla bída a soužení, protože přestali býti oddáni Bohu, jako jest malé dítko oddáno matce své. I nevzhlédl na ně Hospodin, dokavad ve zkroušenosti nevrátili se v dětinskou oddanost k Bohu. — Tak také nás milovati bude, když budeme z lásky zachovávati řeč boží, i my budeme miláčky božími.

»K němu přijdeme a příbytek u něho učiníme,« tak veliké přislíbení boží jest, že s námi chce obývati. Jaká důstojnost božím příbytkem trvalým býti! Tam, kde nějaká znamenitá osoba se zdržovala, znamení se kladou na památku toho, a hle, tak vznešený host chce stále u nás býti; tak mocný host jistě nepřijde s prázdnem a dá nám zakusiti i dobrotu svou, poznati mocnost svou a okusiti blaženost jeho. Toť první ovoce Ducha svatého,

že lásku v nás vzbudí, aby nás miláčky božími učinil. Tím také již pochopíme, že

2. i radost Páně bude sídliti v nás.

Radost, to jest onen blažený pocit v srdci našem, který pochází z toho, že srdce naše oddáno jest Bohu, svědomí naše čisto, srdce naše plno naděje budoucího věku blaženého. O této radosti praví Pán: »Nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj — kdybyste mne milovali, radovali byste se ovšem.«

Pramen radosti jest v milování Boha. Jinde radosti není. Radost pravá tak dlouho trvá, jako láska naše k Bohu, a tak roste, jako se vzmáhá naše láska, která pak se má proměniti jedenkráte v radost nekonečnou. Že Duch svatý nám vlévá lásku k Bohu, proto jest naším Potěšitelem. Kéž by nalil dosti lásky boží, aby naše srdce nehledalo jinde radost, která kořene nemá, ale uvadá jako kvítko utržené.

Jisto jest, že stav každého člověka bídný jest. Mnoho mdloby, mnoho nedostatečnosti, také i nebezpečí a nehody hrozí, ale kde rozlila se láska k Bohu, tam také zvolil si příbytek Otec náš, a »je-li Bůh s námi, kdo proti nám?« Takto s Bohem spojeni, jsme u pramene radosti, který nikdy nevysýchá, neboť jestli bouře života valí se na nás a souží nás — duch náš zůstává potěšen v Duchu sv., který nás učí pohlížeti na to jako na mrak, který hrozí zkázou, v sobě krupobití nese a tmu, a blesky oslepuje naše oči a srdce bázní naplňuje. Ale za mrakem, nad mrakem — vysoko nad ním jest usmívající se slunce, které opět vzejde, jak bouře přestane, zase zahřeje zemi, zúrodní ji a napraví zas, co zkazila bouře, která jen na čas trvala, a nemůže trvati stále. Tak to jest i s naším životem. Jest bouři podoben; tu a tam se ukáže paprsek sluneční — radost — abychom věděli, že je to slunko nad tím mrakem, které nás potěší — Bůh!

Tak na život pohlížeti učí nás Duch sv., který nás těší budoucí radostí, kterou nám dává již zde a onde zakusiti při dobrém skutku v klidném svědomí. Jako není většího žalu nad svědomí zlé, tak není radosti lepší nad svědomí dobré. Ta radost nemůže býti odňata, a proto je tak velmi cenná. Jiné prameny radosti vysýchají, a zůstává jen jediný, který chová vodu radosti stále, a to jest — Bůh — zákon jeho — život ctnostný. Není tomu dlouho, co slavný před světem básník německý, Heine, v zoufalství zemřel. Před smrtí svou procházel se ve městě radovánek, v Paříži. Byl máj. Stromořadí v květu, a pod květnatými stromy zástupy dítek, hrajících a veselících se, ples a radost byly jejich druzi. Jako vlny valily se lidé sem a tam. Mezi nimi se zkřivenými zády, o hůl podepřen, na oči napolo slepý, ubíral se Heine, básník, muž, který příliš pil z poháru rozkoší, a srdce jeho nešlo ku pramenu vody čisté, k zákonu Páně. — Přišla také nemoc děsná, neodvratitelná průvodkyně rozkošného života. Když pohlížel na zástupy lidí, jak se veselí, viděl hlavy nevinně usmívajících se dítek, a při tom cítil, že v něm uhasl již pramen jeho radosti, a že on

již se tak radovati nemůže, jako se radovával, a věděl, že si životem svým znečistil pramen pravých radostí, čisté svědomí, zvolal v zoufalství: »Krásná země, jak jsi ty hrozná!« Aby se nedíval na radující se, a tím si zármutek svůj nevětšil, odešel do paláce, ve kterém byly sochy umělecké, i počal je prohlížeti. Prohlíží a vidí sochu, která mu připomínala celou hříšnou rozkošnickou mladost. Zde již se neudržel a klesl do sedadla, a na tvářích jeho byly slzy — slzy nad tím, že mu vyschl pramen radosti a jiného pramene nepoznal. To jest soud boží zde každému člověku, který radost svou v tvoru hledá a ne ve Stvořiteli. Vše se mění, ale Bůh jest nezměněn, a je-li radost naše v Bohu, pak jest nezměnitelná, trvalá, pravá — šťastná. Pak radost nemůže býti odňata od nás, byť by se kolem nás dělo cokoliv. Pocítíme v sobě také to, co sv. Pavel pocítil: »Naplněn jsem potěšením, mám hojnou radost z vás ve všelikém soužení vašem.« To je ten rozdíl radostí. Radost v Bohu jest utvrzena, radost ve všem ostatním jest květina bez kořene.

Duch svatý, Utěšitel náš, rozlévá radost v duši naši, radost, která uchová se i v největším soužení, když víme, že soužení a strast nejsou z hříchu, ale jako zkouška. Toto radování se v srdci u mnohých světců také na tváři zračilo a neopouštělo je ani v nejhorších nesnázích. Svatý Antonín podle úsměvu na tváři od ostatních poustevníků se lišil. Svatá Marcela v utrpení se smála, protože věděla, že budoucí věk nevinné muky její nahradí.

S touto pravou radostí vchází do našeho srdce

3. i pokoj Kristův,

který je též ovocem Ducha sv., o kterém mluví Pán ve svatém evangeliu: »Pokoj svůj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám, ne jako svět dává, já dávám vám.« Cena pokoje duše jest veliká. Celý svět nemá ani částku ceny, jakou má pokoj duše. Kdyby pokoj duše byl v ceně roven věcem světským, mohl by věcmi světskými býti nahrazen. Ale vidíme, že nelze pokoj duše ničím hraditi. Proto vidíme srdce nepokojné u lidí, kteří jinak mají všeho toho dosti, co by pokoj duši dáti mohlo. Čteme o sebevrazích, kteří oplývali vším, co dává svět, a srdce jejich bylo nepokojno, že až smrti nešťastné přednost dávali před životem zde. Takový pokoj není pokoj Kristův, pokoj, který nemůže nikdo od nás vzíti. Mistr náš chtěl, aby pokojno bylo srdce všech učedníků jeho, a proto dí: »Nermutiž se srdce vaše, aniž se strachuj.« Strach buď dalek od všech učedníků Kristových, jediná bázeň před hříchem smí býti v srdci křesťana. Spasitel nesl pokoj svůj, rozdílný od pokoje, který dává tvorstvo, jako rozdílná radost, kterou v tvorstvu kdo našel. — Sbor andělský u Betlema hlásal příchod Knížete pokoje — Velikého Boha, Silného a Svatého Pána. Pán tak učedníkům svým pokoj vždy nejprvé přál, řka vždy: »Pokoj vám! Jako mne poslal Otec, i já posílám vás. Nebojte se, jáť jsem — pokoj vám, přijměte Ducha svatého.« — Tak sám

Spasitel chtěl, aby srdce naše pokojné plnění přikázání jeho bylo oddáno.

Oddáno aby bylo naše srdce v každém stavu a za každé příležitosti, a to právě působí Duch svatý. Dříve bázliví, nyní srdnatí, dříve nevědoucí, nyní vědoucí, to způsobil Duch svatý. Protivenství se báli; po seslání Ducha sv. i v protivenstvích plesali, tak že šli, radujíce se, že za hodny byli uznáni protivenství trpěti pro jméno Ježíš.

Tak působí Duch sv. v nás, že srdce naše zcela oddáno jest nejmoudřejšímu řízení božímu, že byť bychom, jak praví evangelista, ve stínu smrti seděli, ničeho se nebojíme. Neboť to, co jest naším největším statkem, Bůh a zákon jeho, to nemůže od nás nikdo vzíti.

Jest spánek dvojí. Jeden, do kteréhož cestou zcela přirozenou přicházíme, a druhý, do kteréhož člověk uměle rozličnými léky připraven bývá. Po tom obyčejném spánku člověk se cítí posilněn. Po spánku umělém, když procitne člověk, slabým jest a nemocným. Tak také pokoj Kristův jest přirozený, a nám jest nejprospěšnější, kdežto pokoj světa podobá se spánku umělému, z něhož, když procitne, nemocným jest.

Po pokoji baží jich mnoho, a hledají ho ve věcech, ve kterých pokoje není. Tak jako prorok Isaiáš volal k lidu, který se dával sváděti různými řečmi špatných lidí ku špatnému životu, a který jim věřil, že mohou nabýti pokoje, jestli je poslechnou, volal k nim: »Hledáte pokoj, kde není pokoj!« Tak král proroků praví v evangeliu: ne jako svět dává, já dávám vám. Pravda boží sama nám již dí, že jiný pokoj chce dáti, který v něčem jiném jest a jiné vlastnosti má — trvalejší jest než pokoj světa.

»Nepokojné srdce člověka, dokud nespočine v Bohu, Spasiteli svém.« To působí rovněž Duch svatý, o kterém praví Pán: »Potěšitel, Duch svatý, když přijde, ten vás naučí všeliké pravdě.« Naučí nás i pravý pokoj, kde jest, dá nám poznati v čem není.

Duch boží jest duch moudrosti. Ten rozeznáváme ne dle toho, jak a co se zdá, ale dle toho, co vskutku jest, a nebude oddávati se marnému namáhání, aby našel sobě blaženost a pokoj jinde než v Bohu a v plnění jeho vůle — v tom blaženost, štěstí, radost, pokoj.

Roku 1776 byla šlechta četně shromážděna na zámku šlechtičny anglické Fanny Burgové, a očekávali slavného dra. Johnsona, který celou zemi anglickou slávou jména svého naplňoval. Byl listopadový den, nepříznivého počasí a silný liják. Dr. Johnson slíbil, že přijde jistě, ale nepřicházel. Ve svém očekávání sklamáni chtěli se rozejíti, když konečně vešel sluha a hlásil očekávaného dra. Johnsona. V jakém stavu však. Celý promoklý, s obnaženou hlavou vstoupil, a všichni se mu divili, proč v takovém stavu přichází. »Prosím za odpuštění, milostivá paní, že jsem včas nepřišel. Zapomněl jsem, že jest dnes 21. listopadu.« Všichni se divili, v jaké souvislosti to jest, ale doktor mluvil dále: »Bylo 21. listopadu, jako dnes, počasí jako dnes, a můj dobrý otec před

40 roky ležel doma nemocen. Prosil mne: Jsem nemocen, milý synu, jdi za mne na trh a prodávej místo mně knihy v mé boudě. Já, nešťastný, jsem neposlechl. Řekl mi otec po druhé: Buď moudrý, víš, že jsme chudí, a já že jsem nemocen. Ale já, pyšný na své vědomosti, ku kterým mi můj dobrý otec dopomohl, odmítl jsem prosbu otcovu po druhé, ano, nešťastný, odmítl jsem ji po třetí. Šel tedy otec sám — a můj otec tam — zemřel. Je tomu 40 let, a každoročně chodím do svého rodiště Lichtfield, a stojím na náměstí, kde můj otec stával, 4 hodiny s obnaženou hlavou, na tom místě, kde můj otec 30 let stával, aby mne uživil, a kde také zemřel, ale já nemohu tam zemříti. Ach ano, už jest pozdě, už jest pozdě!«

Hosté již se nedívali na sebe, ale plakali, neboť viděli úzkost, jaká svírala srdce tohoto učeného muže.

Šťastný ten, jemuž svědomí neříká: už jest pozdě! Přestoupení Zákona Páně jest počátek nepokoje. Duch sv., jenž osvěcuje rozum náš, nevyháníme-li ho pýchou svou od sebe, on sám bude předcházeti činy naše, milosti svou provázeti a dokonávati, a nebudeme volati: »pozdě!«

Přijměme tohoto vznešeného hosta do srdcí svých, a připravme také tak občas důkladněji srdce své na jeho příchod, po případě apoštolů, modlitbou, opodál hluku života světského, a »Otec nebeský dá Ducha dobrého všem, kdož o něj prosí«, ale třeba také připamatovati si i slova knihy Moudrosti: »V zlovolnou duši nevejde moudrost Ducha sv., aniž bydliti v těle, které jest poddáno hříchům.« — Zachovejme se tak, a vejde k nám s Duchem svatým láska boží, radost Páně a pokoj Jeho. Amen.

Fr. Vaněček.

Hod boží svatodušní.

Oheň Ducha svatého.

Kostra: Úvod. Duch sv. působí jako oheň:
I. Osvěcuje vírou: příklad sv. Petra, apoštolů, prvních křesťanů.
II. Rozněcuje lásku: příklad týž.

»Utěšitel Duch svatý, kteréhož pošle Otec ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem.« (Jan 14, 26.)

Židé slavili svátky letnice na památku, že jim Bůh dal na hoře Sinai desatero přikázání. Tu mluvil Bůh z ohně blesků, jako již dříve mluvil k Mojžíšovi z hořícího keře.

Oheň již byl o židovských letnicích významným, tím významnějším jest však o našich letnicích, o našich svatodušních svátcích. Jako Bůh na hoře Sinai mluvil z ohně blesků, tak dnes se zjevil Duch sv. nad apoštoly v podobě ohnivých jazyků. Tím chtěl naznačiti, že působí jako oheň.

Kristus Pán dí u sv. Lukáše (12, 49.): »Oheň jsem přišel pustit na zem a co chci, leč aby se vznítil?« Sv. Otcové rozumějí

ohněm lásku Ducha sv., nebo Ducha sv. jakožto dárce sv. lásky, a Kristus Pán si tu přeje, aby oheň Ducha sv. prostoupil veškeré lidstvo. Než oheň Ducha sv. nemůže lidstvu udělen býti, leč po smrti Páně, jižto Duch sv. zasloužen bude. Žíznil Pán po spáse lidské a pro provedení jí přinesl oheň s nebe, ale nevzňal se oheň, až byl na kříži rozkřesán ze zásluh Kristových, jakožto věčného křemenu. Teprve potom mohl oheň Ducha sv. působiti, teprve dnešního dne slavnostně oheň Ducha sv. na apoštoly přichází. Po tomto ohni Ducha sv. touží církev sv., modlíc se: »Oním nás ohněm Duch sv. rozplameň, jejž Pán náš, Ježíš Kristus, pustil na zem žádaje, aby se valně rozžehnul.«

Tento oheň má srdce lidská roznítiti dle vůle Pána Ježíše: »Co chci, leč aby se vznítil?« Aby však lidská vůle nejednala neopatrně, třeba, aby jednala dle světla rozumu, proto třeba, aby tento oheň nejprve rozum osvítil. Zvláště dvě vlastnosti má oheň: světlo a teplo. Osvěcuje světlem a otepluje, rozněcuje teplem. Tak oheň Ducha sv. osvěcuje rozum světlem pravé víry a rozněcuje vůli teplem horlivé, nepřekonatelné lásky. To jsou dva nejznamenitější účinky Ducha sv., o nichž chceme dnes uvažovati; totiž:

I. Oheň Ducha sv. osvěcuje rozum světlem pravé víry a

II. Rozněcuje vůli teplem horlivé, nepřekonatelné lásky.

Prosme Ducha sv. zvláště dnes, abychom i na sobě tyto účinky znamenali, aby i náš rozum osvítil a vůli naši roznítil.

Pojednání.

I.

Když Kristus Pán na hoře Olivetské na nebe vstoupil, vrátili se apoštolé do Jerusalema a v modlitbě a samotě očekávali zaslíbeného Utěšitele, Ducha sv. Již devět dní tak trávili, i přichází desátý den, tu se stal zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru, a naplnil veškeren dům, kdež byli. I ukázali se jim rozdělení jazykové jako oheň a posadil se na každém z nich. Tak sestoupil Duch sv. na apoštoly, všichni byli naplněni Duchem sv. Tento oheň byl jenom obrazem toho, co se dálo v jejich duši. Tehdy nalézali se v Jerusalemě četní židé, jak domácí, tak cizí, kteří ze všech končin na letnice do Jerusalema přišli. Tito židé, když slyšeli hluk, sešli se u domu apoštolů, tak že brzy tam veliké množství lidí shromážděno bylo. A když apoštolé vystoupili a mluvili, nastalo veliké podivení, když viděli, jak tito neučení rybáři mluví a jedenkaždý slyší, jak jeho jazykem mluví veliké skutky boží. Ale nejpodivnější teprve nastává: Petr, když zpozoroval, jak se všichni tomuto zázraku diví, povstává a vykládá jim tajemství tohoto zjevu. Jeho kázání jest obsaženo ve Skutcích apoštolských. Zvláště dokazuje, že jest Ježíš Kristus pravý Bůh. Dokazuje to rozličnými důvody, svědectvími proroků, potvrzuje vše svědectvími Písma sv. i seslání Ducha sv., vše vysvětluje a dosvědčuje rozumovými důkazy, tak

že se zdá, že se zabýval se vší pilností studiem Písma sv. a že se dlouhým cvikem stal tak znamenitým kazatelem.

Než víme, že tomu tak není, že to způsobil Duch sv. v něm, Duch sv. osvítil jeho ducha, že dobře poznal nyní tajemství sv. víry, tak že mohl důkladně i jiné o nich poučiti. Jak prostí, neučení byli dosud sv. apoštolé. Sám Kristus je po tři léta vyučoval, a přece jejich rozum byl až dosud tak zatemněn, že mnohému z učení jeho nerozuměli a je nepochopili. Ale jakmile Duch sv. na ně sestoupil, osvítil právě rozum jejich, jako slunce osvěcuje tento kostel, v němž jsme shromážděni. Když dnes ráno začalo slunce svítiti, nepočalo teprve oltáře zdobiti, prapory a kříže barviti, kostel malovati. Vše to bylo již zde v noci, ale nic nebylo zde viděti, temnota vše to před zraky našimi ukrývala. Slunce zářící teprve všechny tyto ozdoby a okrasy nám ukázalo. Právě tak tomu bylo s rozumem apoštolů. Již před seslánim Ducha sv. znal rozum jejich základní pravdy a tajemství víry křesťanské, ale tak nejasně, že mnohé nechápali, čemu je Ježíš Kristus učil.

Až do dneška se věc zrovna tak má s naším rozumem o pravdách víry a mravů. Již od mládí nás rodiče, kazatelé, kněží vyučovali ve víře křesťanské. Ale přes to jsou všechny tyto pravdy v našem rozumu přítomny jako ozdoby kostela před východem slunce. Mezi tolika věčnými pravdami, jimiž jest chrám ducha našeho ozdoben, není žádná tak mocná, aby vůlí naší, srdcem naším hýbala, abychom se dle ní řádně v životě svém řídili. Kde vězí příčina toho? Schází ještě nadpřirozené světlo Ducha sv., které teprve všem pravdám dokonalého lesku dodává. Před tím máme pravdy ty jaksi jen v paměti, ale jak Duch svatý nás osvítí, teprve potom řádně jim rozumíme, dobře je chápeme a dle nich se řídíme. Tak osvítil Duch sv. Františka z Assisi, sv. Ignáce a mnoho jiných svatých, že se jim zdálo mamonem, marností a pošetilostí vše, v čem si dosud libovali.

Změnu podobnou, kterou jsme působením Ducha sv. na Petru a apoštolech viděli, znamenáme však také na prvních křesťanech, kteří kázání Petrovo poslouchali. Sotva slyšeli, že Ježíš jest pravý Messiáš, ihned litovali svých hříchů a ptali se: Co máme činiti? A když uslyšeli, že se mají dáti pokřtíti, učinili tak, tři tisíce bylo v lůno církve ten den křtem svatým přijato. Jaký to zázrak! Pán Ježíš učil tři léta a nemohl najednou tolik srdcí obměkčiti, aby ho následovala. Ale dnes na první kázání člověka, který ani vznešeným původem, ani mocí, ani učeností nevynikal, tolik lidí uvěřilo v Krista, a to byli lidé, kteří byli dříve nepřáteli Páně, nyní opustili víru židovskou a co ještě více platí, své statky chudým rozdávali. Vidíte, přátelé, jaký dojem činí pravda, když Duch sv. rozum náš osvítí. Chcete-li věděti, zdali jste i vy Ducha sv. obdrželi, zkoumejte jen, jaký dojem pravdy sv. víry na vás činí a zdali mají přístup do srdcí vašich.

Vezměme na př. dva křesťany, oba věří v peklo, že hříchem smrtelným nebe ztrácíme, Boha urážíme a věčného zatracení

hodnými se stáváme. Z nich ten, kterého Duch sv. neosvítil, snadno se smrtelného hříchu dopouští, druhý však raději smrt by podstoupil, než by těžce hřešil, bude se diviti, jako svatá Teresie, že je možno, aby člověk, zvláště křesťan, Boha těžkým hříchem urazil.

Jak jest nám tedy třeba, abychom zvláště dnes Ducha svatého prosili, aby i nás osvítil tak, abychom pravdy sv. víry řádně chápali a podle nich živi byli. Často postačilo jediné slovo, že lidé ze hříchu ke kajícnosti se obrátili, z vlažnosti po dokonalosti toužili a k ní se dopracovali. Často ani sám kazatel nepomyslí, jak jediné slovo jeho takový obrat v duši lidské způsobiti může. A odkud to přichází? Duch sv. poučuje srdce, které ani nejlepší kazatel tak poučiti nedovede. Duch sv. tu osvěcuje rozum člověka světlem živé víry.

Ale kde má živá víra působiti? Kde jinde než ve vůli člověka. Ano, jako oheň Ducha sv. rozum osvěcuje, tak také rozněcuje ve vůli, v srdci člověka ohnivou, horlivou lásku. »Oheň jsem přišel pustit na svět a co chci, leč aby se vznítil?« O tom uvažujme v díle

II.

Oheň jest znakem, symbolem lásky boží. Proto hořel kdysi dle rozkazu božího vždy na oltáři a při všech obětích ho bylo užíváno. Oběť zápalná byla spálena, beránek pečen a obilí praženo. (3. Mojž. 1.) Při oběti Abelově, Abrahamově, Gedeonově, Eliášově přišel oheň s nebe a strávil ji.

Tím se naznačuje, že se Bohu líbí jen plamenná oběť ohnivé, horlivé lásky. Chce, aby tento oheň stále na oltáři srdce našeho hořel. Tento oheň lásky seslal nejprve o letnicích na apoštoly.

Apoštolé a ostatní učedníci dnes ohněm Ducha sv. roznícení jsou nejlepšími svědky této božské lásky. Dnes se v srdcích jejich roznítila ohnivá, horlivá láska. Kdo by byl očekával, že se v tak krátkém čase změní; dříve tak bojácní, nyní k hrdinství odhodláni; dříve tak zbaběli — nyní tak zmužilí, že i smrtí pohrdají. Duch sv., který je naplnil, učinil z nich zcela jiné lidi. A nejen se ničeho nebojí, nýbrž i všechno, čeho se dříve báli, posiluje je v jejich horlivosti a vytrvalosti. V zahradě Getsemanské utíkají před vojáky, ačkoli tito nic proti nim nepodnikli. Dnes však se odvažují do velikého zástupu lidu a vyčítají jim jejich nespravedlnost, ukrutnost a hanebnost. Petr, který před služkou zapřel Pána, káže nyní na veřejných místech, ano i ve chrámu. Zákoníci přivádějí tyto nové kazatele před soud, vrhají je do vězení, zapovídají jim kázati o Pánu. Apoštolé rádi se tomu podrobují, radují se, že mohou pro Ježíše trpěti, a jakmile jsou osvobozeni, opět kážou dále. Hrozí-li se jim křížem, je to jediné jejich přání. A když nenalézají kříž ve své vlasti, hledají jej po všech končinách zemských. A když mučitelům podléhají, jak podivuhodný to pohled viděti, s jakou radostí jdou smrti

vstříc. Ti, kteří ještě po vzkříšení Páně dveře z bázně před židy zavírali, nyní vystupují otevřeně, nebojí se před meče, ohněm, divokými zvířaty, neohroženi jsou ve všech utrpeních.

A kdo je tak náhle změnil? Božský oheň, který dnes na ně sestoupil, učinil z těchto slabých, bojácných lidí neohrožené hrdiny. Tento božský oheň udělal z nich ohnivé lidi. Proto také celý svět od jejich ohně se roznítil. Jako ohnivý člověk, dí svatý Jan Zlatoústý, kdyby upadl do slámy, nejen by žádné škody neutrpěl, nýbrž všechno by strávil, tak se také stalo s apoštoly. Svět byl slamou, apoštolé byli ohniví lidé, kteří tuto slámu zapálili, strávili a v oheň proměnili, vždyť svým kázáním roznítili srdce obyvatelů pozemských a obrátili je ke křesťanskému náboženství.

Jako oni, tak i Bohem nadšení, ohniví lidé byli tímto božským ohněm rozníceni, šli do světa a slovem a skutkem rozněcovali v srdcích lidských ohnivou, horlivou lásku boží.

Tak na př. sv. Vincenc Ferrerský nesl tento oheň do rozličných zemí, šel ze Španělska do Francie a Belgie, obrátil 8000 mohamedánů, 20.000 židů a na 60.000 hříšníků přivedl na pravou cestu. Kam šel, následovalo ho množství lidu. Měl také dar jazyků. Když kdysi ve Valencii ve své mateřské řeči kázal, slyšeli ho přítomní cizinci mluviti ve své řeči. Řekové, Němci, Sardinští, Maďaři, Francouzové rozuměli mu a měli veliký užitek z jeho vyučování.

Všichni, kdo obdrželi Ducha sv., pociťovali, jak vůle jejich se rozněcuje ohnivou, vše překonávající láskou. I když sebe více překážek se jim v cestu ctnosti staví, nedají se odstrašiti. Byť i pokání bylo sebe přísnější, jest jim to největší rozkoší. Snésti potupu, urážku odpustiti, žádostivost potlačiti, pýchu zkrotiti — to jsou samá vítězství, na která dříve ani nepomyslili.

Kdybychom se, nábožní křesťané, sami sebe ptali: Obdržel jsem také Ducha sv.?, jak bychom odpověděli? Cítíme v sobě zmužilost a sílu pro Krista při dané příležitosti pracovati nebo trpěti? Ach, jak jsme ještě slabí, jak jsme bojácní! Jak dlouho to trvá, než urážku některou odpustíme! Jak nám přichází za těžko navrátiti nespravedlivý statek! Často máme dobré na mysli, několik dní činíme dobrá předsevzetí, jsme přesvědčeni, že ve službě boží jsme nejšťastnější, ano často vyhýbáme se špatným společnostem — ale často postačí jen malé pokušení a je po všem. Oheň lásky boží opět uhasl, učiněná dobrá předsevzetí jsou zničena, přichází nám velice obtížným odporovati zlému příkladu, prosbě, zlé myšlence. Jak jest nám tedy ještě zapotřebí ohně Ducha sv., lásky všecko přemáhající. Té lásky, která roznítila apoštoly, té lásky, pro kterou se za šťastné pokládali, když pro Krista a pro svou víru nejkrutější muka trpěti a život svůj dáti mohli. S apoštolem Pavlem (Řím. 8, 35—37.) volali: »Kdo nás odloučí od lásky Kristovy? Zdali soužení, neb úzkost, nebo hlad, zdali nahota či nebezpečí, zdali protivenství či meč? Ale

v tom ve všem přemáháme se pro toho, který nás miloval.« Tak až dodnes mluví srdce, v nichž oheň lásky Ducha sv. plane.

Závěr. Vidíte, milení, jak Duch sv., který dnes v podobě ohnivých jazyků na apoštoly sestoupil, nejen rozum osvěcuje, nýbrž i vůli rozněcuje. Rozum osvěcuje světlem živé víry, vůli rozněcuje plamenem horlivé, vše přemáhající lásky. Tak působí Duch sv. v duších, které navštěvuje. Otevřme i my dnes srdce své Duchu sv., aby i rozum náš osvítil a vůli roznítil, abychom chápali pravdy naší sv. víry, bychom jí nade všecko si vážili a podle ní živi byli, bychom Krista Pána nade všecko milovali a z lásky k němu přikázání jeho věrně zachovávali, všechna pokušení, všechny obtíže přemáhali a pro Krista také ochotni byli trpěti a kříž svůj za ním nésti. Prosme dnes Ducha sv., aby světlem svým odstranil temnoty, v nichž jsme až dosud kráčeli a jen pozemských věcí si vážili, aby rozum náš živě poznával věčné pravdy, aby nám tyto pravdy byly rádcem a vůdcem jistým ve všem našem jednání, aby v nás roznítil ohnivou lásku, abychom posilněni byli z lásky k Bohu vše trpěti, abychom stále s Bohem spojeni byli, zde i na věčnosti. Amen.

Jan Nep. Jos. Holý O. Praem.

Pondělí svatodušní.

Výklad evangelia. (Jan 3, 16.—21.)

Dnešní sv. evangelium jest částka rozmluvy (a to konec), již měl Spasitel s Nikodemem, jak i dnešní sv. evang. samo praví: Za onoho času řekl Pán Ježíš Nikodemovi. Kdo byl ten Nikodem?

Písmo sv. (Jan 3, 1.) dí: Byl člověk z fariseů, Nikodem jménem, náčelník židovský. Byl to jeden z předních i náčelných národa svého, jeden z vysoké rady židovské, synedrium zvané; jak dále (Jan 19, 39.) se praví, byl bohatý. Patřil k sektě fariseů, slul Nikodem, jméno Řekům i židům obyčejné. To byl ten, co pochoval i tělo Ježíšovo, sňav je s kříže a vonnými mastmi pomazav, jak týž apoštol Jan (19, 39.) svědčí, řka: Přišel pak i Nikodem, kterýž byl prve přišel k Ježíšovi v noci, nesa smíšeninu myrrhy a aloe, okolo sta liber.

Týž byl tajný učedník Páně; i přišel k Ježíšovi v noci žádostiv jsa od něho poučen býti, neboť pravil: »Mistře, víme, že jsi od Boha přišel, učitel, neboť nikdo nemůže těch divů činiti, které ty činíš, leč by Bůh byl s ním.« (Jan 3, 2.) — Mluvili o duchovním se narození člověka, čili o křtu sv., z kteréžto rozmluvy památná jsou slova (3, 5.): Amen, amen, pravím tobě, nenarodí-li se kdo znovu, z vody a Ducha sv., nemůže vejíti do království božího.

Dnešní sv. evangelium jest konec té rozmluvy, kteréž já vám vyložím.

Pojednání.

Řek! Spasitel k Nikodemovi:

V. 16. Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.

Tak, chce říci: tak velice, tak náramně, nezměrně! Bůh? Kdo? Ne kníže, ne velmož, král tohoto světa! Pán pánů, Král králů! Všemocný Pán nebes i země! By kdo měl lásku královu, jak by si jí vážil: Tu láska jest pána všehomíra, od věků na věky rovné mocného.

Miloval; tak k němu láskou se nesl a nese až dosud, nezměnitelnou! Miloval koho? Svět, t. j. hříšné, sobě nepřátelské lidí, kteří ani po něm netoužili, ani po něm se neptali, ale k modlám od něho se odvrátili, jemu všelijak se rouhajíce. Miloval je přece a po 4000 let chystal jim spásu! Jak jevila se ta neskonalá láska jeho? Že Syna svého dal jim! Ne tvora, ne anděla, ne Serafa, ale Syna. A ne z mnohých jednoho, nýbrž jediného jednorozeného, jejž měl! By kdo rozdal veškeren statek svůj, obdivovali bychom se. By kdo dal dítě, ať syna, ať dceru ze mnohých jedno, ustrnuli bychom nad obětavostí jeho, a tím více bychom se divili, kdyby tak učinil kníže, král A tu Bůh, náš věčný soudce, svrchovaný král a Pán. A nač jej vydal? Čemu? Aby za nás trpěl a umřel. Tak ohavné, potupné smrti! Ó lásko boží nevystihlá, nevypravitelná! Kdo tě pochopí, kdo vypraví? A nejvyšší, nejskvělejší důkaz lásky té jest, že Syna svého dal za hříšníky. Právem proto volá sv. Jan Zlatoústý: Styďme se, neodpovídati té nesmírné lásce! Bůh ani jednorozence svého pro nás nešetřil a my ani peněz nechceme z lásky k němu obětovati? Nemiluje Boha, dí sv. Augustin, kdo mimo Boha ještě něco miluje, co nemiluje pro Boha. Nesmírný jest Bůh a má bez míry milován býti. Míra lásky k Bohu jest, Boha milovati bez míry, a míra lásky k bližnímu, poněvadž nám roven jest, bližního milovati jako sebe. Zvolejmež: Ó ohni, jenž ustavičně hoříš a nikdy nehasneš, zapal srdce mé, ať všechen miluji tebe! — Pán opětuje, co předeslal, řka:

V. 17 Neboť neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět, ale aby spasen byl svět skrze něho. Svět (lidé) jsa ve hříších, mohl se obávati, že Syn boží přijde, aby jej ztrestal. Ale ujišťuje Jan, že přijde ne aby soudil, ale aby spasil. Sám pravil: Syn člověka nepřišel, aby jemu slouženo bylo, ale aby sám sloužil a život vydal za mnohé. Příchodem Krista se rozdělily světlo a tma, lidé dobří a zlí, dobří se přivinuli k němu, zlí se od něho odvrátili. A soud takový neustále trvá, ale Pán nemluví o soudu, nýbrž o spáse; konec a cíl příchodu jeho bylo spasení světa. Víra v Krista jest jediná cesta, kterou se spásy dochází. Nemáť zajisté, jak učený Alkuin praví, Bůh více synů, jimiž by svět spasiti mohl, má jenom jednorozeného Krista a jenom skrze toho veškeru spásu lidstvu uštědřuje. V tom darování Syna vrcholí láska boží. (Tit. 3. 4.) Ale zda všichni spasení dojdou? Odpověď na to podává Pán v následujících slovích:

V. 18. Kdo věří v něho, nebývá souzen; ale kdož nevěří, již jest odsouzen, neboť nevěří ve jméno jednorozeného Syna božího.

Vírou v Krista přijímá člověk životodárnou moc, aby smrti duchovní a zatracení věčnému ujíti mohl, a tudíž spasení věčného došel. Proto, kdo věří, nebývá souzen, netřeba mu soudu božího se báti. Ale kdo nevěří, již jest odsouzen, v nitru svém hlasem božím, svým svědomím, a soud boží nebude leč potvrzením toho, co v nitru jeho se stalo.

Avšak praví li se: Již jest odsouzen, z toho nejde, že by se nemohl nevěry zbýti, nikoli; nýbrž vyjadřují slova ta jen souvislost nevěry a soudu. Nevěra již před odsouzením na soudu božím odsuzuje. Ve jméno Syna věřiti, je tolik, jako v Syna věřiti. Čím větší důstojenství, jímž člověk pohrdá, tím větší urážka a tím větší pokuta. Není tu pouhé předvídání, ale skutečný trest. Ale proč tedy lidé nevěří? Čím sobě na cestě spásy překážeti dávají? O tom praví Pán, an dále vece:

V. 19. Tentoť pak jest soud, že světlo přišlo na svět a milovali lidé více tmu, než světlo, neboť skutkové jejich byli zlí; jakoby řekl: Když přišlo světlo, milovali lidé více tmu, nežli světlo. Tím Pán na um dává, že odsudek není věc od zevnějšku pochodící, nýbrž že leží ve vniterné povaze lidí.

Světlo přišlo: ovšem měli rozum a srdce jemu otevříti a v Krista uvěřiti; aie neučinili toho, ke Kristu se neobrátili, ale zamilovali si tmu, zlé nauky, zlé pochotě, lež; všeho toho, t. j. života hříšného odznakem je tma; ale ovšem i ve zlém člověku jiskra světla se nalézá, kteráž neutuchne nikdy. Příčina pak takového ke zlému se nachylování jest, že skutkové lidí byli zlí; v tom zajisté se jeví zkáza lidí, když tma u nich tím více zavládá, čím více světla Bůh na ně vylévá. Je to veliký, ano ten největší trest boží na národy i na jednotlivce, když Bůh dopouští, aby měli světlo za tmu a tmu za světlo, je to ten strašný stav zaslepenosti ducha. Zlé činění kazí smysl pro dobro, odnímá lásku k pravdě a zbavuje člověka schopnosti pro světlo, a toť již příčiny dosti, že pravdy nemiluje, ano svými neřestnými mravy a činy se chlubí. A nejen že jí nemiluje, ale on se od ní odvrací, ji nenávidí, všelijak se jí vyhýbaje a jí se štítě; toť dojista věc zcela přirozená, neboť řekl Pán:

V. 20. Každý zajisté, kdož zle činí, nenávidí světla a nejde ke světlu, aby nebyli trestáni skutkové jeho.

Toť dojista pravda; naskytá se věc i při světle slunečném, neboť i tu záře jeho nemocnému zraku protivna a jen zdravému mila jest. Když ve francouzské revoluci národní shromáždění (konvent) chtělo na smrt odsouditi nevinnou královnu Marii Antoinettu, volilo k tomu hodinu pozdní v noci, kterou nazvali hodinu hrobovou.

Světlem rozumí Spasitel všecko, co člověka mravně napraviti může, tmou pak všeliký hřích v myšlení, žádostech i skutcích. Člověk, jenž uložil si cestou hříchu jíti, nesnese toho, aby hří-

chové jeho v pravé povaze se jevili. Vždycky se spojuje s hříchem pokrytectví a lež, a člověk takový nazývá zlé dobrým a dobré zlým, tmu světlem a světlo tmou, hořké sladkým a sladké hořkým. Toť ten stav duše takových lidí, že zlého nikterak odříci se nechtějí, a proto bojí se světla, aby, jak vece Pán, nebyli trestáni skutkové jejich. Světlo zajisté (Ef. 5, 13.) všecky věci vyjevuje a pravou jejich povahu ukazuje. Tak i světlo duchovní, tak pravda boží podstatu všechněch věcí odkrývá a lichotu jejich na oči vystavuje. Ale i protiva toho pravda jest, jak dí Pán:

V. 21. Ale kdo činí pravdu, jde k světlu, aby zjeveni byli skutkové jeho, protože v Bohu učiněni jsou.

Pravdou se zde rozumí vše, co pravo, spravedlivo a slušno jest. Tak dí (8, 43) o ďáblu, že v pravdě nestál. Hřích, lež, nepravda jsou si příbuzny, jsou tma; pravda, ctnost, přímost jsou světlo. Hřích hledá tmy, pravda světla. Pravdu činiti praví, že dobrým činěním člověk v pravou shodu s Bohem a se svým svědomím přichází a souhlas v duši svou uvádí. Kdo pravdu činí, nelichotí, nepochlebuje, kdežto zlý žádá, aby skryti zůstali skutkové jeho: žádá dobrý, aby na světlo přišli, ne ze sobectví a chlouby, ale z citu spravedlnosti, z příbuznosti se světlem a z potřeby a touhy po vítězství dobrého nad zlým. Mluvě o dobrých skutcích, míní Pán snahu, tužbu, úsilí a všelijaké se přičinění k dobru. Dvojí věc praví Pán: jednu, že nikdo se nepoddá víře, kdo ve hříchu zabředl a potom by z něho vybředl, netouží; a druhou, že kdo upřímně pravdy hledá, střetnuv se s vírou v Krista, jižjiž se jí poddá. Důvod toho jest, že jak praví Pán, co učinil, v Bohu učiněno jest.

V Bohu učiněno jest, co vedle vůle boží učiněno jest, co se Bohu líbiti může, co se zákonem jeho se srovnává, co z Boha jako pramene, co z milosti jeho původ vzalo. A tudy ten, kdo skutky v Bohu činí, žádá, aby se projevili na světlo skutkové jeho, ježto se jimi Bůh oslavuje. Dí: Jde k světlu. Světlem rozumí se působení boží; jde — nejde vytýká se působení lidské.

Kdo ctnost koná, neprovodí ji mimo Boha, nýbrž v Bohu, z Boha sílu čerpaje. Z toho také jde, proč někteří lidé proti křesťanství jsou a církvi na odpor se staví a proč pohané, mravnosti oddaní, křesťanství s horlivostí tak oblažující přijali. Láska ke Kristu zajisté tím více roste, čím více člověk hříchům odolávaje, ctnost vykonává, a naopak čím více člověk nepravostem se oddává a v nich zabředá, tím více se mu křesťanství protiví a hnusí. Mohlť Nikodem z těch slov Páně poznati, kteří lidé se ke Kristu obrátí a kteří se ho zpěčovati budou, jakož i to, že ne hned všichni židé se obrátí a života věčného dojdou. Ale také i to ze slov oněch plyne, že vždy byli též lidé dobří, kdož se ke Kristu od Otce táhnouti dali (6, 44.), již z Boha byli a všelijak Bohu sloužiti se snažili, k těm především ovšem apoštolé se čítali. A každý pravý křesťan jest synem světla a učedníkem pravdy a radost jeho jest, neustále kráčeti k čistějšímu světlu evangelia Páně.

Jest svatý Hod boží svatodušní, slavnost třetí božské osoby, Ducha sv. Sestoupil na apoštoly, osvítil je, posilnil, osvěcuje a sílí každého člověka přicházejícího na tento svět, na křtu svatém, ve sv. svátostech. Duch boží vane kde chce, udílí milostí svých jak a komu chce, ale třeba prositi, a to každého dne v ranní modlitbě za dar a osvícení Ducha sv., zvláště pak dnes. Prosmež tedy, by nedal nám kráčeti ve tmách, ale abychom milovali světlo a ve světle přikázání jeho kráčeli, až bychom došli tam, kde světlo věčné svítí. Amen. *B. H.*

Pondělí svatodušní.

Ti, kteří více tmu milují než světlo.

»Světlo přišlo na svět a milovali lidé více tmu nežli světlo.« (Jan 3, 19.)

Láska boží k nám ukazuje se hlavně tím, že vydal Bůh svého jednorozeného Syna za nás. Nic však neukazuje nám zkaženost lidstva tak velice, jako to, že ovocem vykoupení bývá pohrdáno. Světlo, které »osvěcuje každého člověka přicházejícího na tento svět«, přišlo na svět, avšak lidé milovali více tmu nežli světlo, poněvadž jejich skutky byly zlé. Ten, kdo zlé činí, nenávidí světla, aby jeho skutky nebyly trestány. A to jest veliké zlo, neboť dle dnešního sv. evangelia bude Syn boží jednou lidstvo proto souditi, že milovali lidé více tmu nežli světlo. Abychom také my do této chyby neupadli, a aby rozsudek věčného zavržení vyřknutý samým Vykupitelem nevztahoval se také na nás, proto budeme uvažovati o těch, kteří více tmu milují nežli světlo.

Pojednání.

Když budu mluviti o oněch, kteří více tmu milují nežli světlo, nerozumím tím snad pohany, kteří tápají ve tmách a ve stínu smrti, nerozumím také jimi ani ty, kteří kráčejí po cestách bludu a falešné víry. Budu mluviti o těch údech církve katolické, kteří dle sv. Petra (I. 3, 9.) »k tomu povoláni jsou, aby požehnáním dědičně vládli«, kteří v pravé víře se zrodili a v ní odchováváni byli, avšak těmto svatým pravdám se přece nepřiučili; tak se stává, že ve všech jiných věcech takoví lidé jsou zběhlí, ale ve znalosti své pravé víry jsou úplně nevědomými. Oni sotva znají základní pravdy sv. víry, sotva umějí se pomodliti své denní modlitby, a jak mnozí jsou, kteří ani tři božské ctnosti: víru, naději a lásku vzbuditi nedovedou. Vymlouval by se snad někdo, že se tomu ve škole nenaučil? To by se mohlo státi jen tehdy, kdyby pošetilí rodičové své vyrůstající dítky od školní návštěvy beztrestně zdržovali. V takovém případě vnímavé srdce dítek zůstává chladné, nevyvinuje se v něm touha po nebeských pravdách a pak ve stáří upadají do náboženské lhostejnosti.

Takový člověk jest v náboženství úplným nevědomcem;

přijde sice někdy do chrámu Páně, ale není tam nic platen, protože srdce jeho jest chladné k Bohu. Takoví lidé žijí na tomto světě, jako když seděl slepý u Jericha; jako tento nešťastník jen ze šumotu kolemjdoucích se dověděl, co se děje kolem něho, tak i oni tolik toho vědí — skoro nic, poněvadž k tomu dostatek porozumění nemají.

Tato nevědomost ve víře jest matkou mnoha hříchů a bezbožnosti. Nevědomostí náboženskou bývá prosáknuto i srdce lidské, tak že jest malá vyhlídka na polepšení. Z toho vysvítá, že takoví katoličtí křesťané, tápající ve tmách, často se cítí uraženými při slyšení takových pravd, které výslovně jsou vzaty z evangelia; poněvadž však jich neznají, proto také neradi jich poslouchají. Když duchovní napomíná ku sebezapírání, když radí k trpělivému snášení křížů a trampot, když nabádá nepřátele milovati, tu zní jim takové pravdy z evangelia všelijak v uších. Dokonce domnívají se, že takové pravdy evangelium neobsahuje, nýbrž že si je kněží sami vymyslili. Oni kráčejí bez ustání po cestě rozkoše,« podvodu a vší bezbožnosti, kterážto cesta je do zkázy věčné uvrhuje.

A co mám říci o těch, kteří úmyslně tuto tmu ohřívají, kteří, aby špatné jednání svého zkaženého srdce zakryli aneb omluvili, dobrovolně samy sebe ba i jiné zaslepují a poznané svaté pravdy překrucují? Na ně smíme vším právem obraceti slova proroka Isaiáše (5, 20.): »Běda, kteříž říkáte zlému dobré, a dobrému zlé: kladouce tmu za světlo a světlo za tmu, pokládajíce hořké za sladké a sladké za hořké.« Vyplňují se na nich slova Pána Ježíše řkoucího: »Když slepý slepého vede, oba v jámu padnou.« Ach, jsou takového druhu lidé i mezi katolickými křesťany! K těm patří takoví, kteří, když slovo boží se hlásá, poslouchají ho sice, ale to, co slyší, překrucují a podceňují. Dále jsou to oni, kteří vší silou pracují k tomu, aby účinnost a působnost sv. evangelia umenšili, po případě i zničili, aby tak svou bezbožnost tmou obestřeli. Mnozí takového druhu lidi raději poslouchají nežli služebníka božího. Je to smutné znamení, že počet milovníků tmy jest příliš četný, smutné jest, že mnozí jsou takoví, jak píše svatý apoštol Pavel v listě svém k Efesským (4, 17.—19.): »Chodili tak, jako i pohané chodí v marnivosti smyslu svého, majíce zatemněný rozum temností, odcizeni jsouce od života božího skrze nevědomost, kteráž jest v nich, pro slepotu srdce jejich, kteřížto zoufavše sobě, vydali se v nestydatost, v páchání všeliké nečistoty s lakotností!«

Čím více jest takových lidí, tím více mám příčiny vás, drazí v Kristu shromáždění, ve jménu Pána Ježíše napomenouti, abyste se snažili pravdám naší sv. víry porozuměti. A ježto každý dobrý dar svrchu jest, to jest, od Otce světla pochází, proste Boha, aby vám udělil milost Ducha sv., abyste se naučili znáti, co nutné a užitečné jest k věčnému spasení. Poslouchejte pilně a nábožně slovo boží, neboť ono jest vůdčím světlem pro naše pozemské putování, abychom nezbloudili. Hledejte společností takových, od

nichž dobrému se můžete přiučiti; varujte se však naproti tomu těch, kteří zlé dobrým a dobré zlým nazývají, neboť takoví přivedou vás do jistého nebezpečí. Nevěřte, že těžké neb nemožné jest věřiti. Sv. Lev praví: »Naučí se člověk snadno tomu, v čem ho Bůh vyučuje.« Bůh Duch sv., jehož příchod v těchto dnech slavíme, nám božské světlo rozžal, u něhož to, co jest k naší spáse užitečné a nutné, jasně můžeme poznati. Duch sv. přinesl nám dar rozumu, aby nás přivedl k pravému poznání sv. víry, abychom také dobře rozeznali, co je k naší spáse užitečné anebo škodlivé! Pokud Duch sv. s námi zůstává a v nás přebývá, pak nerozprostírá se žádná tma nad naším rozumem. Opatrujte tudíž Ducha sv. a nezarmucujte ho hříchy, neboť když on vás opustí, ubytuje se ve vás tma, pro kterou jednou souzeni budete!

Temnota rozumu mívá také hned za následek zatemnění srdce. Nevědomec ve víře upadá do hříchů, hříchy pak udušují v srdci oheň lásky k Bohu. Studené a drsné bývá srdce jeho jako zimní mráz, odumírá v něm všechen útlocit, hvězda naděje mizí, jen hříchy v něm panují. Zlé náklonnosti a žádosti v něm povstávají, jako v nočním čase chystává se na lup úskočná a divá zvěř. Rovněž člověk se zatemněným srdcem vyhýbá se světlu, aby jeho bezbožnost nebyla tak nápadná; zapomíná však při tom, že jest ještě Oko, které i do té nejhustší tmy prozírá, vždyť před božím okem nic nezůstane ukryto! Až pak jednou Pán nebes i země přijde k soudu poslednímu, až bude čísti z knihy života i smrti rozsudek neodvratný, drazí v Kristu, kam potom oni se ukryjí? Čím více v životě si zamilovali tmu, tím hroznější záře bude je osvětlovati, v níž se objeví svatý kříž, oznamující příchod Syna božího k soudu poslednímu!

Ó drazí v Kristu shromáždění, střezte se, aby snad také v srdci vašem nebyla tma! Pán Ježíš pravil, že příčina soudu, pro níž souzen bude hříšný svět, je temnota, že ačkoliv on pravé světlo na svět přišel, přece lidé více tmu milují, nežli světlo, více milují ďábla, než Ježíše Krista, více svět poslouchají, než jednorozeného Syna božího. Když však, drazí v Kristu, před soudnou stolicí boží sotva spravedlivý obstojí, jak teprve obstojí oni, kteří na zemi tmu hledali a milovali? Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby spasil svět! Tato obdivuhodná láska boží tudíž jistě zasluhuje toho, abychom ji s vděčným srdcem opětovali, abychom toto světlo s nebe milovali a za svého životního průvodce si je vyvolili! Pán Ježíš budiž vždycky naší cestou, jeho slovo buď naší zářící pochodní! Čiňme to, co Pánu Bohu se líbí, aby všecky naše skutky vůlí boží se řídily. Až pak jednou přijde Pán Ježíš k soudu poslednímu, »až slunce se zatmí a měsíc nevydá více světla svého«, hleďme, abychom spatřili ve světle svých dobrých skutků milosrdenství plnou tvář milého Pána Ježíše, Spasitele našeho. Amen.

Minimus.

LISTY VĚDECKÉ.

Ročenka
České zemské komise pro ochranu dítek a péči o mládež v království českém.

Část I. a II. roku 1910.

Na popud I. rakouského sjezdu pro ochranu dítek a péči o blaho mládeže, konaného ve Vídni r. 1907, vláda zřídila jednak ústřední poradní sbor pro péči o mládež ve Vídni, jednak při jednotlivých zemských školních radách vznikly *zemské komise pro ochranu dítek a péči o mládež*, jež měly v první řadě býti činnými jako poradní sbory státních orgánů v oboru péče o mládež.

V království českém rozpadla se zemská komise záhy po svém založení ve dvě národnostní sekce. V létě r. 1908 obě tyto sekce přeměnily se v *samostatné spolky*, jak na sobě vzájemně, tak na zemské školní radě *zcela nezávislé*.

Ústřední výbor Č. z. k. skládá se z devíti členů na tři léta valnou hromadou volených (roku 1909), z 9 členů virilních a z 9 členů kooptovaných. Nyní jest předsedou dr. František hrabě Thun, místopředsedou dvorní rada dr. Dvořák, jednatelem dr. Jaroslav Kollab, pokladníkem dr. Baštýř, zapisovatelem ředitel Steinich a účetním prof. dr. Čáda, za k. a. konsistoř generální vikář dr. J. Sedlák

Výbor takto sestavený podává v *ročence* shora zmíněné zprávu o své činnosti, a to tím způsobem, že část I. obsahuje přehled její činnosti a část II. pak podrobné zprávy a doklady k ní. Obě části jsou dosti obšírné brožurky.

O *úkolech*, jež si komise vytkla, praví se (část I. str. 5.), že možno je shrnouti v tato hesla:

1. Česká z. komise má *organisovati* péči o mládež v království českém dvojím směrem: jednak *místně*, aby po veškerém království rozvětvila se síť organisací, pečujících o mládež; jednak *věcně*, aby pro každý obor péče o mládež vznikly potřebné organisace a instituce.

2. Č. z. k. má *podněcovati* k činnosti již existující veřejné i soukromé orgány a instituce péči o mládež věnované, poskytujíc jim přehled i povzbuzení, jakož i znalost platných zákonů.

3. Č. z. k. má *doplňovati* činnost veřejných i soukromých orgánů a institucí péči o mládež zdravou a chorou věnovaných v těch oborech, o něž dosud postaráno není.

Konečným cílem Č. z. k. jest, aby domohla se takové *zákonné úpravy* péče o mládež, která by hověla svrchu vytčeným cílům; aby se stala *veřejnoprávním* orgánem péče o mládež, vypraveným potřebnými prostředky a mocí.

Po ustavení výboru zřízeny tři odbory:

1. Odbor *organisační*, jehož účelem jest, aby vykonával práce s organisací péče o mládež spojené.

2. Odbor *hospodářský*, jenž hledá prameny příjmů Č. z. k.

3. Odbor pro *positivní* péči neboli pro praktické provedení péče o mládež. (Č. I. str. 10.)

Zvláštní obtíže shledal organisační odbor, když měl pro Č. z. k. vypracovati jednací řád vzhledem k odboru pro positivní péči. Konečně přijat *jednací řád*, v němž učiněn zásadní rozdíl mezi odborem pro positivní péči na straně jedné a ostatními odbory i ústředím na straně druhé.

Odbor pro positivní péči má tři sekce, totiž: *sekci lékařskou*, *sociálně-politickou* a *paedagogickou*. Ústřední výbor jest sborem, jenž jediný jménem Č. z. k. se může usnášeti, odbory jsou poradními sbory ústředního výboru. Ústřední výbor má v čele presidiální radu.

Velmi tvrdý oříšek k rozluštění dala *organisace vnější*. Zemský výbor král. českého provedl r. 1904 zvláštní organisaci, totiž *sirotčí komise okresní* a jim podřízené obecní *sirotčí rady*; mimo tyto vznikly v mnohých okresích při jednotách učitelských *výchovné rady*. Všechny tyto instituce měly podobné účely jako Č. z. k. Po mnohých poradách byly přijaty *okresní organisace v podobě spolků*, jež měly míti analogické složení jako Č. z. k., skládajíce se z 6 členů volených, 6 virilistů (mezi nimi hlavní farní úřad) a 6 členů přibraných. V této síti okresních komisí není zahrnuto město Praha. Na požádání Č. z. k. upozornila i k. a. konsistoř v Praze duchovenstvo na tyto komise okresní a doporučila je jeho pozornosti.

Na mnohostrannou činnost Č. z. k. poukazuje zpráva o činnosti odboru pro positivní péči, jež se nesla hlavně dvojím směrem. Především Č. z. komise snažila se vstoupiti v styky s veřejnými orgány a spolky v oboru praktické péče o mládež, a to s ústředím říšským, s úřady státními, s učitelstvem, s úřady autonomními, korporacemi náboženskými, se soukromými spolky, organisacemi a sdruženími, hledíc při tom získati přehled dětí péče potřebných a ústavů této péči sloužících. Zvláštní činnost byla věnována péči o mládež dorůstající a živnostenskou. Též k ochraně zdraví dítek školních bylo hleděno. Účelům Č. z. k. měly též sloužiti přednášky hygienické a dva sjezdy roku 1908 a 1909 konané. (Č I. str. 17.—38.) Zvláště z této části zprávy lze poznati, jaké úkoly si Č. z. k. vytkla a kterými cestami i prostředky jich dosíci chce.

*

Druhý směr činnosti nese se směrem podpůrným, a to tím způsobem, že dává dítky na vychování do rodin a že zřídila kolonii dítek v Uhřiněvsi a ústav v Hradci Králové.

Kolonie liší se od rodinného výchovu tím, že jest v ní více dítek v jednom místě soustředěno, které, ač bydlí po různých rodinách, mají přece zvláštní intensivní paedagogický i lékařský dozor. Ústav v Hradci Králové slouží lehce abnormálním hochům, t. j. takovým, kteří následkem mravního defektu i slabosti rozumové vymykají se dosud výchovu rodinnému a dle platných předpisů ani do ústavu pro idioty ani do ústavů polepšovacích se nepřijímají. Ústav ten stačí asi na 40 hochů.

Velmi důležitou částí činnosti Č. z. k. jest získání potřebných prostředků a jich vynakládání neboli její *hospodářství*. Č. z. k. obracela se především na korporace: stát, zemi, obce, přes to byla odkázána na dobrovolné příspěvky soukromníků. Stát přispěl 40.000 K. školní sbírky vynesly r. 1908 částku 62.493 K, r. 1909 pak 30.758 K, dětský den v Praze 4879 K.

Spolky, jež od Č. z. k. obdržely podporu, jsou: Spolek sv. Ludmily, Filanthropická družina v Kyšperku, sirotčinec v Humpolci, Serafínské dílo lásky v Budějovicích, Spolek českých feriálních osad v Praze, Bolzanův sirotčinec, Jednota sv. Anny (Ernestinum), Svaz osvětový. Na konec r. 1909 jmění Č. z. k. obnášelo 183.034 K. (Č. I. str. 42.—45.)

Samo sebou stává se zřejmým, že k vedení rozsáhlé a stálé agendy Č. z k. byla nucena opatřiti si vhodnou místnost, zvláštní placený personál a kancelářské potřeby. Seznamem členů výboru, členů zakládajících a dobrodinců končí se I. část ročenky.

V úvodu k II. části ročenky praví se: »Kdežto při prvním svazku šlo výboru o to, aby systematicky obsáhl a na činnosti v prvním roce rozvinuté ukázal všechny ony mnohostranné úkoly, jež komise si vytkla a dle sil svých splniti se snaží, chceme v tomto svazku podati jednotlivé ukázky z archivu komise, jednak informace, jež si komise v jednotlivých oborech péče o mládež od odborníků vyžádala, aby dle nich činnost svou zařídila, konečně podrobnější některé doklady o činnosti komise, jež v povšechném rámci výroční zprávy nemohly místa nalézti.« »Podavše tedy v prvém svazku ročenky povšechný půdorys a obraz budovy, o niž pracujeme, podáváme nyní ukázky detailů a materiálu, z něhož budujeme.« »Jde tu v přední řadě o činnost odborníků v odboru pro positivní péči sloučených.« Dle sekcí jest látka rozdělena na tři díly.

V této stručné zprávě nelze podati podrobně obsahu této části a jest se nám obmeziti jen na to, že poukážeme na činnost těchto sekcí neb odborů jen všeobecně.

Odbor sociálně-politický podal c. k. ministerstvu ve Vídni memorandum o císařském jubilejním fondu, opatřil si dobrá zdání, úvahy a zprávy, týkající se péče o sirotky, o nalezence, o dorost živnostenský, o evidenci stipendií, o poměrech v Horním Litvínově, o péči rodinné. Č. II. str. 5.—64.

Odbor lékařský jednal o péči o rhachitiky a mrzáky, o instituci školních lékařů, o péči o děti skrofulosní, tuberkulosní, o epidemii spálové, o výchovně pro mládež duševně nezdravou, o potřebě útulen pro rodičky, o výživě kojenců a o zdravotním výkazu o chovancích ústavu v Hradci Králové. Č. II. str. 64.—118.

Odbor paedagogický vyžádal si dobré zdání o tělesném výchovu mládeže, o dětech slepých, hluchoněmých a nevýřečných, jakož i slabomyslných. Č. II. str. 118.—146.

Drobnými zprávami končí se část II. a v nich se uvádí řád kolonie v Uhříněvsi, výroční zpráva o téže kolonii za rok 1909—10, statut a řády výchovny v Hradci Králové, obrázky ze života některých chovanců Č. z. k. Okresních komisí bylo do té doby zřízených čtyřiadvacet.

Č. z. k. vychovávala koncem r. 1910 úplně neb částečně svým nákladem 238 dětí.

Není pochybnosti, že uvedená zpráva Č. z. k. jest velmi poučná pro ty, kdo se péčí o mládež zabývají neb na ní zájem mají. Z obsahu jejího vysvítá, jak široké pole Č. z. k. své činnosti vyměřila a kterými prostředky svého cíle dojíti míní, jakož i to, že počátky jsou v mnohém ohledu velmi slibné. Protož přejeme jí všestranné podpory a dobrého zdaru.

Podavše tímto přehled organisace a působení Č. z. k. za první dvě léta jejího trvání, nelze nám mlčením pominouti tu otázku: *Jak se chovala Č. z. k. k náboženství a náboženskému výchovu dítek?*

A odpověď na tuto otázku snad překvapí. Zpráva Č. z. k. sama se přímé odpovědi na tuto otázku důsledně vyhýbá a ji ignoruje. O všem možném se u dítek mluví, jen ne o jich náboženství. Tak není nikde vyznačeno, jakého náboženství byly dítky Č. z. k. podporované neb v ústavech umístěné. Hledíce k poměrům v Čechách panujícím, jsou to asi dítky vesměs katolické. Pouze v návrhu zdravotního výkazu o chovancích ústavu v Hradci Králové, sestaveném od prof. dr. L. Haškovce, vedle mateřského jazyka uváděti se má i náboženství chovancovo. Že v ústavu v Hradci Králové jsou dítky křesťanské, toho jediným patrným znamením jest kříž v ložnici jejich. (Roč. II., str. 88.) V statutu chlapecké výchovny v Hradci Králové uvádějí se hlavní prostředky výchovné, ale že by dítě mělo býti vedeno ke konání nějakých náboženských úkonů, o tom není nic řečeno. (Roč. II., str. 165.) Ale namítne se, že se dětem má poskytnouti vzdělání školy obecné, a tam se dle platných osnov vyučuje náboženství.

Na to díme: Jest známo, že pouhé vyučování náboženství ve škole nedostačuje k tomu, aby náboženské vědomí stalo se i pravidlem života, že k tomu třeba i součinnosti v rodině. A právě tuto rodinu má ústav nahrazovati. (Roč. II., str. 165.) Dále na str. 158. se praví: »Vyučování, jehož se chovancům dostává, budiž za každé příležitosti vhodně doplňováno: při práci, v domácnosti, v přírodě, při vycházkách i zábavách.«

O svěcení neděl a svátků, o službách božích po dobu prázdnin není ani nejmenší zmínky.

Též tam, kde jest řeč o správci a jeho choti, nehledí se k jejich náboženství ani dítek, kdežto zákony státní zřejmě předpisují, že správce školy má míti náboženství většiny dítek ve škole.

Tato lhostejnost k náboženství dítek a jich pěstounů ještě více bije do očí, hledíme li k řádu kolonie v Uhřiněvsi. Tam dítky bydlí po různu v rodinách a mají společný dozor paedagogický a lékařský. O pěstounech, jimž mají se dítky svěřiti, a to o jejich mravní zachovalosti a bezúhonnosti a jejich vlastních dětí má býti podán průkaz, ověřený obecním úřadem a správou školy. O náboženství nastávajících pěstounů není opět žádné zmínky. (Roč. II., str. 151.) Na str. 152. tamtéž v paragrafu o výchově svěřence se uvádí, že pěstouni jsou povinni především nad ním bdíti, aby ani na zdraví, ani na dobrých mravech neutrpěl; dále navykati jej na práci, pořádek a čistotu. A opět o tom, má-li chovanec veden býti k nějakým úkonům náboženským mimo školu, zvláště o dnech prázdnin, o tom se opět důsledně mlčí. Vše to se týká dítek od 6—14 let věku. Protož nelze se diviti, že při péči o mládež dorůstající, t. j. od 14—18 let věku, se též ani v nejmenším k nějakému vedení náboženskému nehledí. Tak na str. 33. ročenky II. se dí, že se má napomáhat mládeži dorůstající: »Doziráním na dorost, staráním se o jejich zotavení, užitečné zaměstnání ve volném čase, pečováním o to, aby navštěvovali školu pokračovací, čítárny, knihovny, slušné zábavy atd.«

O náboženských úkonech, o službách božích, ať katolických, ať protestantských, ať židovských, opět není tam ničeho. Jsme toho náhledu, že povznesení a utvrzení mravní povahy kohokoli není možno bez nějakého opravdového vědomí a citu náboženského; neboť ani věda, ani umění nedodá nikomu svědomí. Nedostatek svědomí, toho hlasu vnitřního a božského v nás, jest právě jednou z hlavních příčin mnohých zlých sociálních neshodností vůbec a opuštěnosti, zanedbanosti a zpustlosti mládeže zvláště, proti nimž Č. z. k. chce bojovati.

Chcete toho nějaký doklad? V ročence II., str. 166.—172. uvádějí se obrazy ze života některých chovanců Č. z. k. A co shledáváme? Že mezi 14 chovanci bylo jich 12, u nichž hlavní příčinou jejich fysické neb morální bídy byl nedostatek náležitého svědomí a jím řízené mravnosti u jejich rodičů nebo pěstounů.

Docela správně praví rakouští biskupové ve svém společném pastýřském listě ze dne 17. listopadu 1910: »Hlavní příčina mravního poklesnutí (mládeže) vězí v odvrácení od Boha vždy se šířícím (atheismu, prve u rodičů, pak u dítek), ve vlažnosti a nepřáteství proti náboženství, v zneuznávání a potírání církve. Nevěra a nemravnost (nestoudnost) vzájemně se podporují. Jako činí nemravnost (nečistota) nevěřícím (bezbožným), tak vede opět nevěra (bezbožnost) k nemravnosti (nestoudnosti). Zvláště obracíme se svým pastýřským slovem na vás, křesťanští rodičové (pěstouni),

kteří jste *především povinni účastniti se náboženského poučování a výchovu* (svých dítek). Vdyť jste prvními učiteli svých dětí, a i tehdy, mají-li ještě jiné učitele a vychovatele, musíte pečlivě bdíti nad tím, aby byly v náboženství utvrzovány a v křesťanském životě posilovány.«

Protož schvalujíce mnohostranné a důkladné přičinění Č. z. k. o blaho mládeže tím způsobem, jak je líčen v ročence od ní vydané, připojujeme opravdové přání, aby k náboženství a k náboženskému výchovu nebyla tak neutrální jako dosud. Ono třeba činiti, ale toho nesmí se opomíjeti. Jinak staví se budova péče o blaho mládeže na písku.

Dodatek.

Mezi tím, co tento článek byl v tisku, Č. z. komise konala dne 26. března svou valnou hromadu za rok 1910. Jakožto zprávu o své činnosti v r. 1910 vydala tiskem Ročenky část IV.

Z této zprávy se dovídáme, že výbor Č. z. k. hleděl míti vliv i na vývoj zákonodárství. Panská sněmovna projednala v měsíci červnu r. 1910 osnovu zákona o ochranné výchově. (Viz »Rádce duch.« z r. 1909.) Zemská komise nemohla si tajiti, že osnova ta v jednotlivých svých ustanoveních obsahuje vážná nebezpečí pro zdravý vývoj veřejné péče o mládež, zvláště proto, že nepřihlíží ani k vymezení vzájemné zákonodárné kompetence mezi říšskou radou a zemským sněmem, jednak že nehledí dostatečně k prvkům dalšího vývoje schopným, jež již v rámci platných zákonů nejen zemský výbor král. českého a jiné autonomní orgány, jakož i soukromá dobročinnost, zvláště Česká zemská komise byly vytvořily. Proto vypracovala zemská komise podrobnou úvahu o této osnově a novou osnovu zákona říšského. Tato úvaha byla výborem král. českého schválena a vydána tiskem jakožto 3. svazek Ročenky Č. z. k. (Str. 6.—7.)

Dále zpráva vykazuje, jak činnost organisační pokročila tím, že zřízeny byly četné okresní komise pro péči o blaho mládeže a uspořádány byly za tím účelem na některých místech přednášky. (Str. 5.—6.) Poručníci z povolání (pro větší počet dítek společní) byli ustanoveni v Kladně a v Žižkově. Č. z. k. hodlá vydávati zvláštní časopis »Ochrana mládeže« a to v čase nejbližším ve vlastní režii.

Výchova v rodinách byla značnou měrou rozšířena, neboť ke kolonii v Uhříněvsi přibyly nové v Jílovém, v Čisté u Bělé pod Bezdězem, v Kamenici nad. Lab. a v Lysé nad Labem.

Výchova v ústavech vykazuje nový ústav v Horním Litvínově u Mostu, kde Č. z. k. musila zakoupiti dům v Chudeřině, okrouhle za 20.000 K. V Jilemnici za pomoci tamějšího okresního výboru zřizuje se ústav pro opuštěné, mravně zpustlé a zanedbané děti obojího pohlaví. Zpráva o chlapecké výchově v Hradci Králové chválí si velice dobré výsledky, jichž se nabylo hned prvním rokem.

Odbor paedagogický oznamuje, že bylo v Praze zřízeno »Sdružení pro výzkum dítěte« jakožto odbočka tohoto odboru, jakož i útulek pro českou školní mládež v Žižkově. (Str. 33.—36.)

Zvláštní a pochvalné zmínky zasluhuje též, že Č. z. k. účastnila se akcí, které proti zhoubě mládeže hrozící jí z hnusných zjevů braku literárního, pikantních publikací a časopisů, necudných pohlednic, obrázků, kinematografických produkcí atd. i u nás za poslední doby měrou nebývalou, podnikly některé jiné instituce. (Str. 45.—46.)

Odbor sociálně-politický měl hlavně na mysli zřízení útulen pro rodičky a vymohl alespoň již tolik, že v městské nemocnici, jež má zřízena býti v Libni, bude zvláštní oddělení pro rodičky. (Str. 49.)

Odbor hospodářský poukazuje na to, že vedle příspěvků zákonem zaručených Č. z. k. má hlavní podporu v sbírkách po školách uspořádaných a ve výnosu dětského dne. (Str. 5.)

Na mnohých místech byly zřízeny besídky učednické (str. 59.). Též hospodyňské kursy pro tovární dělnice mají býti zřizovány. (Str. 61.)

V příloze celkový přehled vykazuje, že Č. z. k. umístila v r. 1909 dítek 69 a v r. 1910 dítky 202 po rodinách, ústavech a koloniích s celkovým nákladem 21.002 K 20 h.

Z účetní závěrky za r. 1910 patrno, že sbírky žáků po školách vynesly 25.279 K 90 h., dětský den 2. prosince poskytl 87.901 K 74 h. Čisté jmění na konci r. 1910 obnášelo 291.209 K 75 hal.

Ježto v zprávě o činnosti Č. z. k. není nikde uváděno náboženství ani chovanců, ani pěstounů, uznal recensent za dobré poukázati na to, že náboženské vyučování a vychovávání jest důležitým momentem při výchově dítek vůbec a tázati se praesidia: Které byly důvody, že nebylo ve zprávě uvedeno náboženství chovanců a jakým způsobem hledí výbor pečovati o to, by dítky byly k mravnosti a zbožnosti vedeny? Pan předseda odpověděl asi v ten smysl, že výbor pro vynechání náboženství dítek sobě svěřených neměl nijakých zvláštních důvodů, jakož neměl ani důvodu pro uvádění jeho. Dále že se řídí ve všem platnými školními zákony a že v skutečnosti ve výkazech pro výbor náboženství dítek se uvádí. Mezi dítkami nebylo dítek náboženství mosaického. Recensent uznal za dobré s tímto výkladem se spokojiti. Mezi návrhy výboru zaslanými byl nejdůležitější, aby Č. z. k. uspořádala ještě letos sjezd všech dobročinných spolků v Čechách. Výbor slíbil žádosti vyhověti.

Ježto při doplňovacích volbách vystupující členové byli opět zvoleni, výbor zůstal týž i nadále.

Tím byla valná hromada skončena.

Ke konci budiž znova vysloveno přání, aby bylo hleděno vždy k tomu, by dítky přicházely k pěstounům téhož náboženství, jakého jsou samy, a aby bylo pěstounům vždy na srdce kladeno, by i po domácku hleděli dítky vésti nejen k mravnosti, ale i zbožnosti.

J. Kyselka.

Modernismus.

Jeho vznik, učení a rozvoj.

Podává R.

Na základě papežského motu proprio »*Sacrorum antistitum*« z 1. září 1910 skládali jsme všichni přísahu pravověrnosti slavně a veřejně. Boha jsme brali za svědka, že nejsme modernisty. Proto jest zajisté na místě, abychom vylíčili krátce vznik, učení a rozvoj modernismu. Podotýkáme však, že nechceme zde podati nějakého dlouhého a hlubokým učeným apparátem vypraveného pojednání; chceme jen stručně a věrně informovati čtenáře o této otázce.

Modernismus, *všeobecně vzato*, jest nezdařený pokus uvésti v soulad křesťanství a moderní názor světový.

V širším smyslu označuje se jménem modernismus jakási — ne sice ze zásady, ale v praktickém životě skutečně projevovaná — náklonnost k modernímu smýšlení a životu, která smýšlení křesťanskému a cítění dle víry nepřeje aneb dokonce přímo je poškozuje.

Modernismem *v užším smyslu* rozumíme theologický modernismus, (též m. dogmatický), to jest filosoficko-theologický směr, který se v posledních desítiletích vyvinul, a jenž se vlastně jeví jako pokus katolickou dogmatiku dle zásad Kantových upraviti. O tomto modernismu chceme pojednati.

I. Vznik modernismu.

Jako mnoho neblahého vyšlo z Francie, podobně i kolébkou modernismu je Francie a otcem jeho snaha, získati moderního člověka náboženství tím, že se mu náboženství učiní zajímavějším, přitažlivějším a přijatelnějším. Náboženství nemá býti vnášeno do nitra lidského pouze chladným intellektualismem, t. j. poznáním rozumovým, jak to činila stará škola apologetická a scholastika, nýbrž má samo vyrůsti ze živé touhy duše přirozeně již nábožensky disponované.

K zástupcům toho směru náležejí:

Prof. *Ferdinand Brunetière* († 1906), francouzský literární historik a kritik, redaktor »Revue des Deux Mondes«;*)

Léon Ollé-Laprune († 1898), professor na učilišti pro vzdělání středoškolských učitelů (maître de conferences sur école normale), přílišný zastánce křesťanského spiritualismu,**) zakladatel nového apologetického směru, zvaného voluntarismem (o němž více níže);

---

*) Revue dvojího světa, největší franc. revue, která přihlíží k životu francouzskému a anglickému.

**) Spiritualismus jest protivou materialismu a dualismu; dle spiritualismu skutečnost sestává *pouze z duchovních bytostí*, vše tělesné jest jenom zjevem duchovního.

Jiří Fousegrive-Lespinasse, professor na lyceu Buffonově v Paříži, zastánce křesťansko-sociálních reformních idejí;

Mořic Blondel, universitní professor v Aix-en-Provence, jehož spisy jsou zhusta nejasné, jeden z nejhorlivějších přívrženců voluntarismu;

Lucien Laberthonnière, theolog a filosof francouzský, dříve professor v Juilly, od roku 1905 redaktor »Annales philosophie chrétienne«.

K této t. zv. immanenční filosofii připojoval mimo jiné zejména abbé Loisy od r. 1890 též bludy pokud se týká Písma svatého a jeho výkladu.

Francouzský exeget *Alfred Loisy* narodil se dne 28. února r. 1857 v Ambrières, departement Marne, vysvěcen na kněze r. 1879, již r. 1881 professorem hebrejštiny a Písma sv. na institut catholique*) v Paříži. Brzy upoutal na sebe pozornost pro svá smělá tvrzení, tak že seminaristům od sv. Sulpice bylo zakázáno navštěvovati jeho přednášky. Encyklika papeže Lva XIII. z 18. listopadu 1883 »*Providentissimus Deus*« (o studiu biblickém) stihla i názory Loisyho o inspiraci a byla příčinou, že jeho časopis »L' Enseignement biblique«**) zanikl. R. 1893 byla mu kardinálem arcibiskupem pařížským Richardem odňata stolice na institut catholique; r. 1900 obdržel professorskou stolici na école pratique des hautes études.***) Skrývaje se za různá pseudonyma psal do revue francouzského kleru (Revue du Clergé franç.) a jménem historické kritiky rozšiřoval zákon vývoje též na Písmo sv. a jeho obsah, hleděl racionalistické nauky o Kristu a prvním křesťanství uvésti v soulad s vírou katolickou, až konečně kardinál arcibiskup další otiskování jeho článků zakázal. Různé jeho knihy byly stiženy církevní censurou (16. prosince 1903.) Loisy se sice odvolával na práva, která mu jako kritikovi vědecké badání dává, avšak podrobil se tak dalece, že se své stolice vzdal. Z názvů jeho knih lze seznati, jakým směrem se jeho činnost brala: Historie kánonu knih Starého Zákona; Historie kánonu knih Nového Zákona; Kritická historie textu a překladu St. Zákona; Mythy babylonské a první kapitoly Genese; Historie náboženství Israelitů; Studie biblické; Studie evangelické; Evangelia a církev (III. vyd. 1904; přelož. do němčiny: »Evangelium und Christentum«); IV. Evangelium; Exegetické články; Evangelia synoptická a j. v.

Idey jmenovaných mužů najmě Loisyho nalezly hojně přívrženců ve Francii, Italii, Anglii a Německu a tu ovšem nastala

*) Institut catholique, vysoké učení na způsob svobodné university v Paříži a v Touloně; správu vede vrchní rada (v Paříži; 32 arcibiskupů a biskupů, předseda pařížský arcibiskup) a rektor. Název »katolická universita«, který dříve institut catholique měl, zapověděn zákonem ze dne 18. března 1880.

**) »Biblické vyučování.«

***) Učiliště pro praktická cvičení ve vědách historicko-filologických a v dějinách náboženství.

sv. Stolici smutná povinnost veřejně a energicky proti modernistům vystoupiti. Brzy po sobě následovalo několik důležitých projevů sv. Stolice proti modernistům.

II. Sv. Stolice čelí modernismu.

Již dne 17. dubna 1907 měl papež Pius X. ve veřejné konsistoři památnou allokuci ke kardinálům; 3. července téhož roku vydán dekret kongregace posv. inkvisice »*Lamentabili sane*« (neprávem zvaný Syllabus Pia X.), který zavrhuje 65 vět, hlavně ze spisů Loisyho vybraných. O učitelském úřadě církve pojednávají věty 1—8, o inspiraci Písma sv. a jeho věrohodnosti 9—19, o zjevení, dogmatu a víře 20—26, o Ježíši Kristu 27—38, o svátostech 39—51, o církvi 52—65.

Dne 28. srpna 1907 vydána instrukce posv. inkvisice, která stanoví, že mají býti z bohosloveckých učilišť odstraněni magistri et moderatores, qui damnatis erroribus infecti cognoscuntur vel eorum suspecti merito habentur. Také má býti alumnům seminářů a duchovních ústavů, jakož i všem »viris ecclesiasticis« zapověděno, přispívati do časopisů z modernismu podezřelých; ordinace budiž podezřelým kandidátům odložena neb docela odepřena.

Dne 8. září 1907 vydal papež encykliku »*Pascendi dominici gregis*«, v níž jest učení modernismu obšírně vyloženo a modernismus označen jako souhrn všech haeresí (... »ut catholicae veritatis nulla sit pars, unde manus abstineant, nulla, quam corrumpere non elaborent«; »mille nocendi artes adhibent«).

Po smyslu encykliky »Pascendi« zřízeny ve všech diecesích *sbory censorů knih*, k nimž vedle některých členů kathedrálních kapitul přináležejí professoři theologie a jiní zasloužilí duchovní, literárně činní. Rovněž zřízeny sbory »*consilium a vigilantia*«; členům je toho dbáti, aby v knihách, časopisech, brožurách a publikacích katolických, v institucích sociálních, ve výchově mládeže a zejména dorostu duchovenského se neobjevovaly bludy modernistů; jest jim hleděti k tomu, aby úcta ostatků dle řádu církevního se dála.

Dne 18 listopadu 1907 prohlásilo motu proprio Pia X. »*Praestantia Scripturae sacrae*« závaznost výnosů učiněných biblickou komisí (viz níže o ní); zároveň však opětně potvrdilo dekret »*Lamentabili sane*« a encykliku »Pascendi dominici gregis«, znova prohlásilo modernismus za »collectum omnium haereseon« a po smyslu konstituce »Apostolicae Sedis« od Pia IX. prohlásilo, že exkommunikací latae sententiae Romano Pontifici simpliciter reservatae jsou ipso facto stiženi ti, kdo by kteroukoli větu z 65 v dekretu »Lamentabili« vytčených, nebo kterékoliv učení v encyklice »Pascendi« proskribované učili, hájili, se drželi. Biskupům a představeným řeholí znovu se připomíná povinnost bdíti nad professory a ordinandy.

Také encyklika »*Communium rerum*« ze dne 21. dubna

1909 u příležitosti osmého centenaria smrti sv. Anselma, biskupa v Canterbury, vydaná, encyklika boromejská »*Editaesaepe*« ze dne 26. května 1910 a motu proprio »*Sacrorum antistitum*« z 1. září 1910 čelí modernismu. (Dokončení.)

Jak prováděti dekret o častém sv. přijímání?

»Crebris admonitionibus multoque studio«! praví dekret. »Častým nadšeným kázáním«! přeloží si tato slova kazatel. — »Ano, ale co a jak stále o témže předmětu kázati?« namítne někdo. Snad i na to se najde odpověď.

V trevírském časopise »Pastor bonus« byl uveřejněn přídavkem ke článku o eucharistickém triduu zajímavý výtah z denníku jednoho faráře, v němž tento horlivý kněz řeší správně a prakticky naši otázku. Denník počíná těmito slovy:

»12. listopadu. Teď mám celou literaturu v papežském dekretu — tedy dekretová kázání v zásobě. Můj kaplan se »obrátil« za několik dní; a nyní do práce, jako nikdy dosud! Jedná se o pět tisíc duší a dva kněze!« . . .

Na tento výtah z denníku, jejž jsem kdysi četl v německém »Poslu B. Srdce Ježíšova«, který jej otisknul (srpen 1910), jsem si opět vzpomněl při knize nedávno vyšlé, neboť jest v ní nejen dostatečný seznam nejlepší literatury o častém sv. přijímání, nýbrž ona sama nahradí mnoho jiných a uspoří namáhavé práce. Je to: »*Das eucharistische Triduum*«. Ein Hilfsbuch für die Predigt über die tägliche Kommunion nach den Entscheidungen Sr. Heiligkeit Pius X. von P. Julius Lintelo S. J. Übersetzt von P. Josef Finster S. J. 2. erweiterte Auflage. Saarlonis, 1911, Hausen & Co. 8⁰, str. 236, cena K 1·65, váz. K 2·15.

Německá! Ano; ale když české dosud nemáme, a přece třeba kázati frequenter et multo studio!

Všeobecné časté sv. přijímání lze zavésti účinně a trvale jen tím, že soustavnou a důslednou řadou kázání útočících ráz na ráz na rozum a srdce posluchačů objasní se pravá nauka církevní, rozptýlí se pochybnosti, roznítí se touha. Toto přesvědčení, jež zkušenost stále potvrzuje, bylo příčinou listu posv. Kongregace odpustkové ze dne 10. dubna roku 1907 o eucharistickém triduu v kathedrálách a ve farních kostelech. Kniha Lintelova má býti pomůckou kazateli tridua anebo jiných cyklů a jednotlivých kázání o častém sv. přijímání. Spisovatel její jest chvalně znám. Jeho větší a menší spisy o častém sv. přijímání jsou ve francouzském originále a v překladech rozšířeny v nesčetných tisících výtisků a od sv. Otce, kardinálů a biskupů s radostí a chválou přijaty.

O své knize praví spisovatel (str. 7.): »Účelem jejím jest, usnadniti důkladné poučení křesťanského lidu. Proto spisovatel podává látku ke kázáním, ne řečnická rozvedení; hledí na jas-

nost a přesvědčivost, ne na vybroušený sloh. Různé úvody, zakončení, dějepisné přídavky si vybéře kazatel sám dle své osobnosti, dle posluchačů a okolností. Tu se obrátíme ke knězi a upozorníme jej na nějaký důkaz nebo na způsob, jak jej předložiti; tu mu podáme přímé promluvy ku věřícím. Nepíšeme ani bohosloveckého traktátu, ani učeného pojednání pro kněze, nýbrž příručku, jež by jim usnadnila kázání nauky, kterou si přisvojili z pojednání a nyní mají hlásati lidu.«

Mnoho je tu slíbeno, ale ještě více jest v knize splněno! Nejen že spisovatel již podává hojnost látky: překladatel ještě přidal kapitolu o duchovním sv. přijímání a jiné cenné přídavky, použil svědomitě pokynů a námitek, jež mu byly podány po prvním vydání, a se včelí pílí vybral z bohaté německé literatury o častém sv. přijímání množství vhodných a působivých míst, jež do své knihy zařadil. Stačí jen zběžně porovnati originál s překladem, by se poznalo, jak je kniha rozhojněna. A stručnost její vybavuje další myšlenky čtenářovy. Mnohdy co věta, to látka nebo aspoň námět k celé části promluvy.

V první části podává autor dekret o častém sv. přijímání, list posv. Kongregace odpustkové o triduu a jiné dokumenty; v druhé části v XVII. kapitolách látku ke kázáním; v třetí části, jež má nápis: Po triduu mluví se o prostředcích, jimiž lze zajistiti časté sv. přijímání zavedené; o častém sv. přijímání ve vychovávacích ústavech; o tom, zda některý den v týdnu dlužno je vynechati; o přijímání duchovním. Že nauka jest všude v pravdě solidní, bez nadsázek, za to ručí pochvalné přípisy četných biskupů německých a rakouských překladateli po prvním vydání překladu a svědomitá práce překladatelova při vydání druhém.

Je to opět jedna z nemnohých knih, které samy stačí za mnoho jiných. Kazatel v ní najde nejen rozvrh a látku pro první řadu, jež má dobýti srdcí lidu sv. přijímání, nýbrž ještě pro veliký počet kázání pozdějších. Bude jich vždy třeba, aby horlivost neochabla. Zvláště použije-li kazatel ku rozšíření svých kázání i příkladů z Písma sv., z katolických missií, ze své a cizí zkušenosti, nebude při knize P. Lintela míti velmi dlouho nouze o látku.

Kéž se jí dostane místa v knihovně také českých kněží a kéž přispěje co nejhojněji, by i u nás, v našem lidu se ujalo a kvetlo časté sv. přijímání!

2. Zároveň vyšel u téhož nakladatele a od téhož překladatele jiný menší spisek P. Lintela: »*Das Dekret* über die tägliche Kommunion *und die Pflichten der Prediger und Beichtväter.*« 2. Auflage. 8° str. 50, cena 60 hal.

Brožurka tato, původně referát P. Lintela o témže předmětu na eucharistickém kongresu v Metách roku 1907, jest základem pro kněze, Triduum rozvedením pro lid. Povinnost, prospěch, methoda jsou kapitolky prvního dílu o povinnostech kazatelů. »Jest vhodno za naší vlažné doby kázati pojednou o denním sv. přijímání«? »Rozlišujme!« odpovídá autor. »Něco

jiného je hlásati nauku a touhu církve: ty třeba hned od začátku předložiti všem jasně a úplně — a něco jiného je prováděti je, pak tu budeme se říditi dle okolností.« V kapitolce o methodě poukazuje autor na základní, stěžejné pravdy v nauce o častém sv. přijímání, k nimž se třeba opět a opět s důrazem vraceti.

Hlavní myšlenkou druhé části o povinnostech zpovědníků jest: Úkolem zpovědníkovým není pouze dovolovati, nýbrž »crebris admonitionibus multoque studio« vybízeti. »Compelle intrare!« (Luk. 14, 23.) »Multum studium« je jak u kazatele tak u zpovědníka vřelá láska (str. 21.). A v pěti kapitolkách opět množství dobrých pokynů pro zpovědnici a kazatelnu. Přidáno jest pojednání Jeho Em. kardinála Gennariho »O pravém úmyslu«.

Doporučujeme co nejvřeleji i tento a všecky ostatní eucharistické spisy P. Lintela. Msgr. Jan Volpi, biskup aretinský, jenž věnuje celý svůj překrásný postní pastýřský list z r. 1910 eucharistickému triduu a vůbec kázání o častém sv. přijímání, praví: »Použiji (k tomuto svému listu) především výtečné práce P. Lintela S. J. o tomto předmětu, jež jest přeložena do různých jazyků a zasloužila si též pochvaly sv. Otce« (Lettera pastorale 1910, pag. 4). A Jeho Em. kardinál legát V. Vannutelli prohlásil veřejně na kongresu v Metách, že spisy P. Lintela vyjadřují nejlépe smýšlení a přání sv. Otce. Kéž se nám dostane co nejdříve i českého spracování aspoň těchto dvou hlavních spisů P. Lintela. Kdo nám je podá, neopomíjeje toho, čím je německý překladatel rozhojnil?

Ale zatím neotálejme! Kristus zve svůj lid ke svému stolu. Kéž tyto knihy přispějí již hned nyní v německém rouše i u nás co nejhojněji ke splnění jeho přání, jež »crebris admonitionibus multoque studio« hlásati je povinností knězovou: Nam si evangelizavero, non est mihi gloria: necessitas enim mihi incumbit: val enim mihi est, si non evangelizavero! (1. Cor. 9, 16.)

V Inšpruku. *Jaroslav Ovečka* T. J.

Příklady.

Čistota. Sv. Zita, panna, nade všecko milovala andělskou čistotu a bděla úzkostlivě, aby si zachovala nevinné srdce. Vyhýbala se schůzkám a nebezpečným zábavám mladých lidí, ostříhala smyslů svých, aby se jimi nevplížil do duše hřích. Oplzlých řečí bála se více než smrti, a kdykoli před ní opovážil se někdo mluviti dvojsmyslně a necudně, vzplanula posvátným hněvem a buď pohlédla na lehkomyslníka tak ostře a vážně, že ústa jeho oněměla, nebo mu pohrozila přísně a rozhodně trestem božím Kdysi odvážil se rozpustilý mladík, že chtěl Zitu políbiti, dala mu mžikem poliček a odmítla ho tak rázně, že se zastyděl a nikdy více se neodvážil ji obtěžovati. (Ekert, Církev vítězná II. 179.)

»*Čest* budiž tobě poklad cenou neskonalý,
ji braň sobě statně posledním až vzdechem!
Dbej, ať její zář ti nikdy nezakalí
ani skvrny stín, ni hana lehkým dechem:
nade všechen půvab cudný vděk je ženy
jejím čistým leskem libě ozářený.«

Otec k Dagmaře na rozloučenou. — (Sv. Čech: Dagmar 58.)

Opatruj oděv za nova a čest z mládí. (Přísloví.)

Čistota. Blaze duši, dokud tuší,
že s ní božská láska dlí,
v jasném zdroji víry svojí
dokud nebe zrcadlí,
dokud čisté srdce hostí
líbezný sen nevinnosti
a skráň tichý zápal svatý
libým bleskem ovíjí,
jako jitra paprs'k zlatý
rosný kalich lilií.

(Sv. Čech: Sebrané spisy, IV. 18 Šotek.)

Jan Nep. Holý O. Praem.

Literatura.

Joh. Ev. Pichler, emer. Pfarrer, Katechet in Wien: **Katechesen für die Oberstufe höher organisierter Volksschulen, für Bürger- und Fortbildungsschulen sowie für die Christenlehre.** Erster Teil: *Glaubenslehre.* 8°, VII. u 295 S., K 2·80, gebd. K 3·60. — Známý pracovník na poli katechetské literatury Jan Pichler vydal jako pokračování svých »*Kath. Volksschulkatechesen*« (4 díly, z nichž některé vyšly již ve 2. vyd.) výše uvedenou knihu. System, dle něhož v ní jest pracováno, jest rozdílný od systemu katechesí pro obecnou školu. Kdežto tam více vykládá pravdy na podkladě historickém (bibl.), používá zde za základ dosavadní náboženské vědomosti žákův a dále je rozvinuje, svaté pravdy dokazuje a obhajuje; činí tak živě, slohem lehkým, způsobem poutavým. Proto vplétá hojně příkladů z dějin všeobecných a církevních, ze života obyčejného, ze života konvertitů; to vše vzbuzuje zájem a učiní předmět zajímavějším. *I těžkou látku* dovede Pichler s jakousi řekli bychom elegancí zpracovati. Tak na př. katechese o prozřetelnosti boží, o známkách církve, o neomylnosti, o tom svědectví vydávají. Pichler hledí *katechismu* se přizpůsobiti, ale nelpí na něm. Maje mluviti o umučení Páně (IV. čl. víry), vykládá bolestný růženec. Každá katechese, jichž jest celkem 44, vyzní v účinnou applikaci, k níž se mnohdy pojí báseň k předmětu přiléhající, z německé literatury vybraná. Spisovatel vychází ze správného předpokladu, že již dospělejší dítě lecjaké běžné námitky proti náboženství slyší, a proto zcela přirozeně mají jeho katechese, kde jen se příležitost naskytne, *ráz apologetický.* Tomuto účelu zvláště jest věnováno 13 katechesí, nadepsaných »Für höhere Stufen«, kterých výhodně užije duchovní i při kázání a křesťanském cvičení. Themata v nich probíraná mají za předmět hlavní pravdy našeho náboženství: existence boží pravost a věrohodnost evangelií, božství Kristovo, hexaëmeron, vývoj země a organismu, původ a cíl člověka, věčné tresty, pravost církve a pod. — *Úprava* je velice pěkná, přehledná, tisk jasný; každá katechese jest na 3—4 body

rozvržena; různým tiskem naznačeno, co více a co méně důležito, notae in morgine udávají pochod myšlenek a podporují paměť. Proto lze tyto katechese doporučiti vřele všem, kdož na vícetřídních obecných, dále na měšťanských, nižších středních školách a pokračovacích kursech působí, a každý, kdo dle nich učiti bude, přesvědčí se, jak výtečnou jest methoda Piehlerova. Avšak i tomu, kdo na zmíněných školách nepracuje, způsobí jejich čtení radost a připraví nemalý užitek. Horlivému autoru nelze než přáti, aby mu dobrotivý Přítel dítek mnohé pro povznesení katechetiky vykonané práce dlouhým zdravím odplatil a dopřál, započaté dílo, jež jest na čtyry svazky rozpočteno, šťastně dokončiti. *R. S.*

Die Erziehung zur Keuschheit nazývá se spis dvou professorů inšprucké university a sice dr. M. Gatterera S. J. a dr. Fr. Kruse S. J. O věcech choulostivých mluví se jasně a čistě, tak že by nejlépe bylo spis přeložiti. Máme přeloženou »Sexuální Ethiku« od Förstera protestanta. Tento spisek čítající toliko 122 stran podává »in nuce« vše drahocenné, co jiní autoři podávají. Spisovatelé zastávají poučení dospívajících o sexuálním životě, aby se předešlo nepovolaným sprostým poučovatelům. Že zpovědníkovi a katechetovi dá mnohé zrno zlatého poučení, jsem přesvědčen. Cena nev. výt. 80 h. Spis vyšel u Raucha v Inšpruku. *Fr. Vaněček.*

Die Erstkommunion der Kinder jest nadepsán spis Gattererův S. J., který vyšel v Brixenu a jest trefným výkladem dekretu o prvním svatém přijímání.

Drobnosti.

Revoluční sociální demokrat pro náboženství. *Enrico Leone*, jinak excentrická osoba, hlavní zastánce syndikalismu, t. j. revoluční sociální demokracie v Italii, idealista a filosof, prohlásil na nedávném kongresu syndikalistů v Bologni, že massám lidu nemají býti brány veškeré zásady náboženské: »Lidstvo — tak prohlásil — jest na cestě k větší dokonalosti. Bez ideálů není pokrok možný. Proto *atheismus*, jenž vděčí svůj původ odbytému jakobinismu, *jest nesmyslem*. Nemá se tedy davům bráti vyšší princip, dokud nebude něčím případnějším nahrazen.« *R. S.*

Daň z piety k zesnulým. Pařížská městská rada hledá novou daň a přišla na myšlenku, zdaniti návštěvu hřbitovů. Tato myšlenka zdaniti pietu k zesnulým, nese na sobě pečeť socialistické tendence, neboť daň má stihnouti jen ty, kdož mají rodinné hroby, a ti jsou opět na dva druhy roztříděni: Kdož přijedou v drožce, musí zaplatiti dva franky; kdo v soukromém automobilu, tři franky. Celoroční lístky na návštěvu určitých hřbitovů budou prodávány po 20 a 30 francích. »Úcta k mrtvým« vynese prý asi 30.000 kor. *R. S.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Slavnost Nejsvětější Trojice.

»Dána jest mi všeliká moc na nebi a na zemi.« (Mat. 28, 18.)

Veliký a významný jest den dnešní pro naši sv. církev, pro nás křesťany katolické, kdy připomínáme si jedinou a nerozdílnou nejsvětější Trojici: Boha Otce, Syna a Ducha sv., to veliké tajemství naší sv. církve, které zde na zemi nikdy a nijak vyzpytovati se nedá. Sv. Augustin, ten veliký, vysoce vzdělaný přední otec církevní, odvážil se k vyzpytování tajemství tohoto, ne snad, aby tím badáním chtěl hloubati ve svatosti božské, aby snad vědecky chtěl vniknouti v toto tajemství, ale pokoušel se o vyzpytování tajemství toho proto, aby právě, kdy on žil, v době bludů a odpadlictví od víry, vyzkoumav tuto pravdu sv. náboženství, učinil ji přístupnou a pochopitelnou věřícím, a tím aby tuto základní pravdu našeho sv. náboženství v srdcích lidských z přesvědčení upevnil a ustálil. Dobře zajisté znám nám bude ze života sv. Augustina příběh ten, kdy tento světec na místo osamělé, na břeh mořský se odebral, by zde nerušeně o tomto tajemství přemýšleti a je vyzkoumati mohl. Mezi tím přijde k místu, kde vidí pacholíka, který miskou z mořské mušle vyhrabal si důlek na břehu mořském a touto miskou vodu z moře přenášel a do důlku toho vléval. Když to sv. Augustin zpozoroval, táže se pacholíka: co to dělá, načež tento mu odpovídá: »Chci toto moře přelíti do tohoto důlku.« Sv. Augustin usmál se této dětinné práci a řekl: »Ale, dítě, pohleď, jak veliké jest toto moře a jak maličký tvůj důlek.«

Na to pacholík odpověděl: »Augustine, pamatuj, já spíše toto veliké moře přeleju do tohoto malinkého důlku, nežli ty vyzpytuješ tajemství nejsvětější Trojice«; na to pacholík zmizel. Augustin poznal, že to jest zjev boží a že marná jest snaha vyzpytovati tajemství toto.

A proto marné jest, chtíti vniknouti do tajemství nejsvětější Trojice: Boha Otce, Syna a Ducha svatého.

Dnešní slavností jakoby uzavíral se význam našeho bytí, našeho posvěcení, neboť stavíc církev sv. před zraky naše slavnost Nejsvětější Trojice, ten základ naší sv. víry, jakoby zrovna připamatovati chtěla tu dobrotu Boha Otce, tu lásku Boha Syna a tu milost Ducha sv. Zajisté že Bůh Otec, ta první božská osoba, stvořením svým ukázala nám tu velikou svoji dobrotu: stvořiv celý ten svět a postaviv naň člověka, jehož učinil Pánem toho všeho; Duch sv. milostí svou a dary svými, které vylil na nás, osvítil, oživil a posilnil mysl naši, zvláště u věcech sv. víry a sv. náboženství, které druhá božská osoba, Syn Boží, s nebe na zem přinesl a v srdce naše vštípil.

Ačkoliv Bůh Otec i Duch sv. stvořením a posvěcením svým nevyzpytatelnou lásku nám prokázali, přece druhá božská osoba, Syn boží, Spasitel náš, vykoupením svým nedostihle veliké prokázal nám dobrodiní. Proto obraťme dnes zraky své k tomuto velikému dobrodinci svému, Kristu Ježíši, tomuto nejvyššímu Pánu nebes a země, který sám, rozesílaje učedníky do veškerého světa, ukázal na velikou moc svou, kterou obdržel, řka: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi.«

Pojednání.

I. Druhá božská osoba sílu a všemohoucnost svou ukázala hned při stvoření světa, jehož stvoření, ačkoli první osobě se připisuje, přece dílem jest i osoby druhé a třetí, což zvláště poznati z rady, v kterou Bůh před stvořením člověka sám sebou vchází: Bůh, maje totiž člověka stvořiti, radí se o způsobu stvoření jeho, t. j. radí se božské osoby mezi sebou a praví: »Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.«

Padlému pak člověku přislibuje Otec nebeský Vykupitele, který pro hřích jedné ženy skrze druhou ženu na svět přijíti měl, kterážto žena pro moc Syna svého zničiti měla hada — ďábla, neboť o ní praví Hospodin: »Onať potře (ďábla) hlavu tvou«, a to slovo, kteréž prořekl Hospodin o vykoupení člověčenstva, »to slovo«, které, praví evangelista Páně sv. Jan, »tělem učiněno jest«, nepovstalo v čase, nýbrž již »na počátku (od věčnosti) bylo u Boha«.

Síla a mocnost druhé osoby Syna božího předpovídána byla proroky a arciotci Starého Zákona. Jako strážce noční, jako strážce věže pozoruje, jak ubíhá čas temnoty noční a oznamuje hodinu po hodině, kdy již přiblíží se jitřenka, a v záři své ukáže se slunce, které mocným jasem svým osvětluje a zahřívá zemi, tak toto slunce světa v Starém Zákoně Abrahamovi, Isákovi a Jakubovi Bohem samým oznámeno: veškerá ta dobrota a láska, kterou oblaží všecka pokolení, veškerá moc a síla, kterou vylije nade všemi národy země; pro příští jeho »každé údolí bude vyplněno, každý pahrbek bude ponížen.« Moc, síla a vladařství jeho značiti se mělo v jeho panství. Prorok Isaiáš (9. 6) ukazuje na něho jako knížete, řka: »Maličký narodil se nám, Syn dán jest nám a knížectví spočívá na rameni jeho . . . Prorok Zachariáš nazývá jej králem, řka:

»Plesej velice, dcero sionská, vesel se dcero jerusalemská, aj, král tvůj přijde tobě spravedlivý a Spasitel — sám chudý — sedě na oslici a na oslátku mladém oslice« — kdo jiný je ten král na oslátku jedoucí nežli Ježíš Kristus? Tentýž král, jenž býti měl panovníkem, jak dí prorok Micheáš (5. 2): »A ty Betleme, Eufrate, maličký jsi v tisících judských, z tebe mi vyjde, jenž bude panovníkem v Israeli«; a sice takovým panovníkem, jak dodává žalmista Páně (71. 8.), že »panovati bude od moře až k moři« a »až do končin okrsku země«; a panování jeho má býti věčné, jak zvěstuje Anděl Páně Rodičce boží Marii Panně, řka: »Dáť jemu Pán Bůh stolici Davida, Otce jeho, v domě Jakubově na věky a království jeho nebude konce.«

Hle v Kristu shromáždění, tuto druhou božskou osobu v nejsvětější Trojici, Ježíše Krista, jako veškerou moc a sílu, která jemu dána býti má, zvěstují arciotcové a proroci Starého Zákona.

II. Než, Ježíš Kristus výpověď svou, kterou pronesl k učedníkům svým řka: »Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi«, ukázal ve vrchovaté míře za života svého zde na zemi.

Již při narození jeho viděti bylo, že mocný a veliký je ten, který na svět přichází. Ačkoli narození synů panovnických střelbou z děl a různými slavnostmi zvěstováno bývá národu a hold skládán narozenému vladaři, tak narození mocného knížete a panovníka nebes a země oslaveno bylo způsobem velikolepým: Jasnost nebeská ozařuje místo narození mocného vladaře, nebe se otvírá a na zem vznáší se vojsko nebeské, které v plesu a radování prozpěvuje: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!« Hvězda neobyčejná ukazuje se na východě a zvěstuje narození nového krále, k němuž králové od východu spěchají, a sklánějíce korunované hlavy své, padají na kolena, obětujíce vzácné dary mocnému panovníku.

Moc a sílu svou, ne snad těla, ale ducha ukázal již jako dvanáctiletý, kdy seděl v chrámu jerusalemském mezi zákoníky a učiteli písma a jich se tak otazoval, jim tak odpovídal, že všichni divili se rozumu a odpovědím jeho.

Moc a sílu svou ukázala tato druhá božská osoba, Ježíš Kristus, svými divy a zázraky v přírodě. Či nebyla to zvláštní moc proměniti pouhou vůlí svou vodu ve víno, jako se to stalo v Káni Galilejské? Či učinil něco podobného někdo již dříve anebo později? Co učinil Ježíš Kristus na moři rozbouřeném? Pokynul a utišena jest bouře v oblacích, zastaven vítr v prudkosti své a uklidněna hladina mořská. Či není viděti zde tu veškerou moc, jakou měl Ježíš Kristus, když pěti chleby a dvěma rybičkami nasytil 5000 mužů? A patřme na zázraky, jaké učinil na lidech: slepým dával zrak, hluchým sluch, němým řeč, chromé uzdravoval, malomocné očišťoval a mrtvé křísil, a co více: on ďábly vymítal a posedlým pokoj vracel, neboť moc jeho nevztahovala se toliko na tuto zemi a oblohu nebeskou, nýbrž moc jeho sahala i do říše duchovní, sahala přes hranice této země;

vidíme Ježíše Krista, jak uzdravuje nemocné, odpouští jim prve jejich hříchy, které původem a počátkem jsou každého zla vezdejšího, každé nemoci ano i smrti, neboť »pokuta za hřích jest smrt;« vidíme, jak odpouští hříchy ženě kající, Marii Magdaleně. Moc a sílu Ježíše Krista jako vladaře duší lidských, který přišel, aby lid osvobodil od hříchu; — veškerou tuto moc znal již předchůdce Kristův sv. Jan Křtitel, který ukazuje na Krista praví: »Ejhle, Beránek boží, který snímá hříchy světa.« Těmi slovy jako mocného v odpouštění hříchů naznačil jej sv. Jan na počátku díla jeho učitelského a vykupitelského a podobnými slovy ukazuje všecku moc svou odpouštěti hříchy sám božský Spasitel, dokonávaje toto dílo vykupitelské na kříži, obrací se k lotru o milosrdenství prosícímu, řka: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji.«

III. Jak veliká byla moc Syna božího, toho velikého učitele národů a vykupitele světa, viděti jest, jaký převrat učinilo dílo jeho v člověčenstvu: nevědomost lidská se obrátila, mravy se napravily. Dříve klaněli se lidé slunci, měsíci a hvězdám a jiným věcem stvořeným; holdovali nepravostem a každá nepravost měla svého boha: byl bůh zlodějství Merkur, bůh opilství Bacchus, bohyně smilstva a nepravosti Venuše; lidé bez ostýchání páchali největší neřesti rovnajíce se němým hovadům; cena člověka nebyla známa: poddaní byli nástrojem panovníků, s dítkami směl otec naložiti jak chtěl, mohl je zabiti anebo na pusté místo odhoditi, kdež ubohá robátka tato bídně zahynula; žena nebyla na roveň postavena muži svému, otroci jako hovada veřejně na trzích prodáváni a kupováni a v práci bičíky mrskáni, ale moc Krista Ježíše i po smrti jeho rozlila se po veškeré zemi a všude nastoupila láska k bližnímu a bratrství.

Boží moc Krista Ježíše působí stále a dále, jen že nejeví se u každého hned, neboť, jak píše sv. Řehoř: »Jedni z nás od dětinství, druzí v mladosti, jiní ve věku mužném a opět jiní v pokročilém stáří, ano mnozí již jako šediví starci povoláni bývají, aby vedli život bohabojný.«

Nejen že božský Mistr sám, pokud na zemi živ byl, Pánem duší lidských býti se ukázal, odpouštěje hříchy, ale veškerou tuto moc svou odevzdal sv. apoštolům a jich nástupcům řka: »Jako mne posla! Otec, tak i já posílám vás«; i sv. apoštolové ve jménu Ježíše Krista divy činili a kajícím hříchy odpouštěli, majíce takto moc Ježíše nejen k věcem zde na zemi, ale i k nebeským — duším na věčnosti, dalť apoštolům a jich nástupcům moc tu slovy: »Cožkoli svážete na zemi, bude svázáno i na nebi«, čili jinými slovy: »Komukoliv odpustíte hříchy, odpouštějí se jim, a komu je zadržíte, zadržány jsou.«

Sám pak tento Ježíš Kristus, vstoupiv na nebesa vlastní mocí svou, »sedí na pravici u Boha Otce nebeského«, což sv. Augustin vykládá slovy řka: »Sedí na pravici«, není seděti dle těla, ale dle moci, a dokládá dále, že to znamená moc soudcovskou, k čemuž dokládá sv. Jeronym: »Ó Ježíši, učiněn jsi od Boha soudcem všech lidí, tehdáž zajisté padnou před tebou králové,

vidouce moc tvou.« V nebi na pravici boží vidí jej tu sv. Štěpán, který kamenován jsa volá: »Aj, vidím nebesa otevřená a Syna božího, stojícího na pravici boží.« (Skut. 7. 55.), ale sv. Marek (16. 19.) dí: že sedí na pravici boží, což vykládá sv. Řehoř, že »seděti sluší soudícímu, státi pak bojujícímu a pomáhajícímu, neboť Spasitel na nebe vstouplý nyní vše soudí a v den poslední souditi bude«; Kristus ale, jak sv. Štěpán vidí jej v nebi — stojí jako bojující a k pomoci připravený. Nejen že silou a božskou mocí svou přemohl svět, přemohl ďábla a zničil osidla jeho, on pomáhá nám v boji našem, v životě vezdejším a v hodině smrti, pomáhá nám pomocí svou ve sv. svátostech: od křtu sv. až do svátosti posledního pomazání, pomáhá nám v bídách a trampotách těla i duše, neboť volá k nám: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste a já vás občerstvím.«

Skrze moc a sílu, skrze zásluhy Ježíše Krista vyprošujeme si požehnání boží pro svou domácnost, pro svou živnost, vyprošujeme si požehnání na polích a lukách, neboť uzavíráme každou modlitbu svou slovy: »Rač nám to dáti, ó Bože, pro Ježíše Krista« — vědouce, že Ježíši Kristu veškerá moc dána jest, skrze kterou všecko obdržeti můžeme.

A tak vidíme a věříme, že moc druhé božské osoby, Ježíše Krista, známa byla dříve nežli se jako člověk na svět zrodil, ukázal moc svou, pokud na zemi žil, a že moc jeho působí a pracuje až dodnes.

A tak tato nejsvětější Trojice, ačkoli všemohoucí Bůh jediný a všemocný jest ve třech osobách, ač jedna a každá božská osoba stejně mocná jest, zvláště skrze druhou božskou osobu ukazuje moc a sílu svou.

Proto ctěme tuto nejsvětější Trojici, která v osobách svých jednotlivě a Bůh jediný tak mocná, dobrotivá a milostivá nám jest. —

S požehnáním nejsvětější Trojice: Boha Otce, Syna a Ducha svatého přijala nás milá naše matička jako nemluvňátka z ruky boží; s oslavou nejsvětější Trojice, děláním sv. kříže, začali jsme se učiti Boha znáti, v ochraně nejsvětější Trojice nastoupili jsme svůj stav, své povolání, za pomoci této nejsvětější Trojice kráčíme světem tímto a proto často pronášejme dík a čest nejsvětější Trojici slovy: Sláva budiž Bohu Otci i Synu i Duchu svatému« a za pomoci nejsvětější Trojice šťastně dojdeme k branám říše nebeské, bychom na věčnosti radostně mohli oslavovati toho laskavého Boha Otce, předobrého Boha Syna a milostivého Ducha svatého. Amen.

Fr. Seyvalter.

Neděle I. po sv. Duchu.

Kristus stále mezi námi.

»Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.« (Mat. 28. 20.)

Před týdnem slavili jsme výroční památku seslání Ducha sv. a založení naší katolické církve. Spasitel náš vykoupil nás na kříži svou nejdražší krví. Na Kalvarii vylil do poslední krůpěje krev svou na zemi hříchy lidstva obtíženou, a z této nevinné krve Beránka božího vyrostla něžná květina, jaké na zemi dosud nebylo. Květina rostla tiše a mile na tvrdé skále hory kalvarské, a kdykoli zasvitlo na ni slunce svými paprsky, zaleskly se v kalíšku této květiny dvě kapky rosy, podobné drahocenným perlám; jedna červená jako krev, kapka to krve ze srdce božského Syna; druhá běloskvoucí jako nejčistší křišťál, hrající v barvách duhových, očištění to a svatost vykoupeného světa.

Něco však scházelo této květince podivuhodné: nechtěla dále růsti. Nebyla dosud zvlažena nadpřirozenou rosou nebeskou, deštěm milosti boží. Až když přišel najednou zvuk s nebe jako přicházejícího větru prudkého, když otevřelo se nebe a oheň a vláha rosy nebeské snesly se na podivuhodnou květinu: vzrůstala tato den ode dne víc a více, až stala se stromem obrovským, jenž větve své rozšířil po celém světě, aby ptactvo nebeské mohlo bydliti v nich

Drazí křesťané, vy znáte tu květinu. Je to neposkvrněná choť Ježíše Krista, církev katolická, jež vyšla z pravého boku Kristova na kříži, která o letnicích ohněm Ducha sv. zahřáta a rosou nebeskou zavlažena rostla a šířila se po celém světě podobna stromu ohromnému, v jehož větvích nalézají útulku a štěstí všichni národové světa.

Kristus založil jednu jen církev, Duch sv. sestoupil na ni, posilnil a posvětil, ale to ještě nedostačovalo. Kristus musil ji také uznati veřejně za své dílo a poskytovati jí pomoc a ochranu, aby zůstala vždy bez úrazu a neporušenou v bouřích všech století. Spasitel náš učinil to, zaručil jí svou pomoc slovy: »Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.«

Že Pán Ježíš zůstává stále ve své církvi, že je tak nezbytně nutno, mnohokráte jste již slyšeli, a není snad mezi vámi, kdo by o tom pochyboval. Dnes jen chci ukázati, jakým způsobem se to děje; a sice že zůstává v církvi své v osobě svých kněží a za druhé osobně pod způsobou chleba v nejsvětější Svátosti oltářní.

Pojednání.

Všichni pocházíme od Adama, praotce lidstva, který hříchem a vzpourou proti Bohu uvedl i nás ve hřích a pokutu smrti. Narodili jsme se, abychom zase zemřeli, a byli bychom i s praotcem propadli smrti věčné, zavržení a trestům věčným, kdyby

nás nebyl druhý Adam, Ježíš Kristus, vykoupil a spasil, a tak se stal druhým naším praotcem.

Každý člověk přináší si na svět nákazu hříchu prvotního, musí proto znovu se zroditi, vysvléci starého člověka a obléci se v nového, který dle Krista stvořen jest ve spravedlnosti a svatosti. »Nenarodí-li se kdo znovu z vody a Ducha sv.,« pravil Pán Ježíš, »nevejde do království nebeského.« Z rodičů vzali jsme život tělesný, Bůh svěřil nás rodičům; život milosti, život svatosti a spravedlnosti nemohou nám dáti rodiče, jako nemohl ani Adam sebe sama vykoupit a spasiti, aniž pomoci jiným. Dítku je třeba ještě jiného otce, jenž by mu dal život nový a oblékl v člověka nového, v odění Pána našeho Ježíše Krista, potřebuje kněze, který je jménem Kristovým přijímá do církve a společnosti svatých, aby bylo znovuzrozeno k životu věčnému. To děje se na křtu sv., a po hříchu ve sv. pokání. Jako Kristus jest druhým otcem pokolení lidského, tak jsou kněží katoličtí zástupci Kristovi a jeho služebníci, otci duchovními, aby dávali lidstvu život duchovní.

Bůh sám vybírá si kněze k tomu tajuplnému úřadu: »Ne vy jste mne vyvolili,« pravil Kristus k učedníkům a jejich nástupcům, »ale já jsem vás vyvolil, abyste šli a užitek přinášeli« (Jan 15. 16.). »Tak o nás smýšlej člověk,« praví sv. Pavel apoštol, »jako o služebnících Kristových a rozdavačích tajemství božích.« (1. Kor. 4. 1.) Pán Ježíš byl Messiášem, Pomazaným Páně, zastával trojí úřad a ten svěřil svým apoštolům a jejich nástupcům: »Jako mne poslal Otec,« pravil, »tak i já posílám vás.«

Pán Ježíš byl učitelem pravdy. »Proto jsem přišel na svět,« řekl před Pilátem, »abych svědectví vydal pravdě; každý, kdo jest z pravdy, slyší hlas můj.« (Jan 18.) »Já jsem světlo světa, kdo mne následuje, nechodí v temnotách.« Učil nás pravé víře, jež v lidstvu vyhynula, zjevil nám pravdy o Bohu a jeho vůli, o našich povinnostech, o cestě, jak možno dostati se k Bohu. Aby zjevená pravda po jeho odchodu nevyhynula a neporušena zůstala až do skonání světa, poslal apoštoly a posílá dosud kněze Nového Zákona, aby učili všecky národy a kázali evangelium všemu stvoření. Kněží jsou učiteli lidu ve věcech víry, zastávali vždy tento úřad, opouštěli své nejbližší a kráčeli nadšeně do nejvzdálenějších krajin, nelekali se smrti, jež jim hrozila, a největší radostí bylo, že pokračují v díle Kristově, že odnímají kořist peklu, rozmnožují ovčinec Kristův, uvádějí do nebe vyvolené, na nichž nebyla zmařena krev Syna božího.

Pán Ježíš byl knězem, prostředníkem mezi lidmi a Bohem. »Ty jsi knězem na věky,« předpověděl tisíc let napřed prorok a žalmista král David, »podle řádu Melchisedechova.« Den před svou smrtí ustanovil nekrvavou obět Nového Zákona, a den na to obět krvavou, sebe sama, na kříži za hříchy světa. Do dnešního dne koná kněz z rozkazu Páně tuto obět nekrvavou, proměňuje chléb v tělo Páně, víno v krev Páně nejsvětější. Každý kněz jest si vědom své nehodnosti zastávaje úřad nad pomyšlení

vznešený, chvěje se bázní, kdykoli koná toto tajemství, jehož žádnému z andělů nebylo dopřáno.

Pán Ježíš byl dobrým pastýřem, lékařem a soudcem. Otec nebeský předal všechen soud svému Synu, který v poslední den přijde soudit živé i mrtvé. I v úřadě tomto ustanovil Kristus své zástupce, když jim řekl: »Učte je zachovávati všecko, co jsem přikázal.« »Cokoli svážete a rozvážete na zemi, bude svázáno a rozvázáno na nebi.« »Komu odpustíte hříchy, tomu budou odpuštěny.« »Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.« Věřícím pak přikázal Kristus, aby církve poslouchali. »Kdo církve neuposlechne, budiž jako pohan a publikán,« sám se vylučuje ze společnosti pravověrných křesťanů. Předpověděl útisky a pronásledování, jako odměnu za zastávání úřadu vznešeného a obtížného. »Jestliže se mně protivili, i vám se protiví. Jestliže vás svět nenávidí, vězte, žeť mne prve než vás v nenávisti měl.« (Jan 15.) Kněz těší se i z této odměny, věda, že odměnu nevýslovnou dá jednou Kristus sám. Stále má na mysli slova Páně: »Dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí; modlete se za ty, kteří vám protivenství činí.« »Zlořečí se nám,« pravil už svatý Pavel, »a my dobrořečíme; protivenství trpíme a mile je snášíme; rouhají se nám, a my se modlíme; jako smetí tohoto světa učiněni jsme a jako povrhel u všech až dosavad.« (I. Kor. 4. 13.) Slunce celý rok nás osvěcuje, zúrodňuje zemi, jeho teplem obilí a ovoce uzrává, a lidé málo si vzpomenou na toto dobrodiní; zatmí-li se však, všichni o tom povídají a své úsudky pronášejí. Dobré tedy slunce, až když se zatmí mívá plno diváků a různě kritisováno. Hodiny, dokud jdou správně, bývají nepovšimnuty; zastaví-li se, už se jim spílá. Kněz koná tisícerá dobrodiní duchovní, prokazuje nesčetné skutky milosrdenství, nebeským světlem osvěcuje, posiluje a očišťuje duše lidí, ukazuje cestu k nebi a sám po ní kráčí: to vše lid jakoby neviděl; vyšine-li se někdy, zatmí-li se jednou jeho pověst třeba nejnepatrnějším skutkem, bývá hned sta posuzovatelů, jakoby na to čekali, s největší rozkoší chybu kněze roznášejí. Špatný křesťan hledá v tom oporu ve své zlobě, v zatvrzelosti.

»Vy budete kvíliti, a svět se bude radovati; ale zármutek váš obrátí se v radost.« »Žena když rodí, zármutek má, ale když porodila dítě, již nepamatuje na bolest pro radost, že se narodil člověk na svět. Proto i vy nyní zármutek máte, ale radovati se bude srdce vaše a radosti vaší žádný neodejme od vás.« (Jan 16.) Kněz ve svém úřadě potkává se s mnohými bolestmi, ale když si vzpomene, že obrozuje svěřený lid k životu věčnému, že koná dílo nanejvýš vznešené, pociťuje mnoho radosti při největším namáhání. Při mši sv., před svatostánkem nalézá útěchy, jaké svět nedovede pochopiti; modlí se za pobloudilé dobře věda, že špatný křesťan musí kněze nenáviděti, jinak by musil hříšný stav svůj opustiti. Vůdce nevěrců francouzských Voltaire napsal o knězi toto: »Kněží jest nám na výsost třeba; ti učí lid dobrým mravům a přednášejí Bohu naše modlitby. Dobrý kněz, plný lásky k bliž-

nímu, zasluhuje plně naší úcty a chvály. Nikde nemá býti odkázán kněz se vším na oltář: slouží zajisté také státu. Kdo zastává úřad obtížný, má býti odměňován řádně od svých spoluobčanů. Líto mi chudého faráře, musí-li se hádati se svým rovněž chudým osadníkem o kus chleba. Nemohu schvalovati, mluví-li se špatně o kněžích; kdo jim zlořečí, zasluhují trestu.« (Oeuvr. 41., Mergl-Bottau: Víra katol.)

Jak zahanbuje nevěrec mnohého křesťana, který své kněze tupí a pronásleduje! Kněz jest zástupcem Kristovým, rozdavačem tajemství božích; ať jest světcem či méně zdá se býti dokonalým, milost boží plyne neporušena jeho rukama jako voda plyne rourou zlatou či železnou.

Kristus zůstává mezi námi dále — osobně pod způsobou chleba v nejsvětější Svátosti oltářní. Ve čtvrtek slavíme právě památku, jež srdce každého věřícího musí naplniti radostí nevýslovnou, jež stvrzuje slova Kristova: »Aj, já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa.« Slavnost Božího Těla hlásá nám, že nejsvětější Svátost oltářní jest největší poklad, který nám Kristus zanechal; největší radost a chlouba církve sv., pramen života, z něhož duše zbožné čerpají sílu v pokušení, neštěstí a utrpení, záruku budoucí slávy, slavného vzkříšení a života věčného. Dnem i nocí zůstává Kristus mezi námi na oltáři, přijímá návštěvy naše, vyslýchá přání naše a chce nám ulehčiti: »Pojďte ke mně všichni, kdo pracujete a obtíženi jste já vás občerstvím; naleznete pokoje, jakého svět dáti nemůže.«

Volá k sobě všecky bez rozdílu, každému nabízí útěchu, posilu i pomoc. Volá otce i matky, prací ustarané, volá dítky, volá starce; pro všecky má občerstvení; volá nešťastné, nemocné a opuštěné; všem nabízí posilu a ulehčení: volá hříšníky, vlévá ducha kajícího a oblažuje nebeským pokrmem. Tělem svým a krví svou. Svatostánek jest trůnem jeho, odtud prýští se život do všech údů tajemného těla Kristova, do srdce věřících křesťanů. Ježíš zůstává mezi námi. Pojďme a klanějme se jemu!

Sv. Vavřinec z Brindisi od nejútlejšího mládí použil každé příležitosti, kdykoli bylo možno, aby zavítati mohl před svatostánek a tam pokloniti se nejvyššímu Pánu a dobrodinci největšímu. Sv. Kazimír, kralevic polský, sv. Václav, vojvoda český, vstávali i v noci, aby poctili svého Vykupitele v nejsv. Svátosti a čerpali odtud sílu k bohumilému životu. »Děs kulí dělových vás nezastraší, abyste s bojiště utekli,« zvolal Dauphin, otec krále Karla X. k důstojníkům, když neměli chuti ke slavnosti Božího Těla jíti, obávajíce se deště — »několik kapek deště nesmí nás odstrašiti od oslavy, kterou prokážeme Králi králův.«

Ve čtvrtek ubírá se Kristus po osadě v slavném průvodu; pro nás křesťany jest nejlepší příležitost, abychom vzdali Pánu Ježíši povinný hold, projevili vděčnost, že zůstává mezi námi osobně v nejsvětější svátosti a v osobě svých zástupců. Pochválena a pozdravena budiž bez ustání nejsvětější Svátost oltářní.

Dle starších pramenů *V. M Vdchal.*

Neděle II. po sv. Duchu.

»Člověk nějaký učinil večeři velikou
a pozval mnohé.« (Luk. 14, 16.)

Poslední tři léta života svého učil Kristus, činil divy a zázraky. Pro divy tyto a božské učení jeho hrnuli se za ním zástupové, zvláště když nasytil je pěti chleby a dvěma rybičkami, majíce takto i hmotný zisk z poslouchání slova jeho; proto napomíná je božský Spasitel, aby i o duši dbali, a hned přivádí jim na mysl duchovní pokrm, slibuje jim vlastní tělo své řka: »Tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj.« A to, co slíbil, to také splnil; při poslední večeři vzal do památných rukou svých chléb, žehnal a lámal řka: »Vezměte a jezte, totoť je tělo mé«, a vzav kalich s vínem, řekl: »Pijte z toho všichni, totoť jest krev má Nového Zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů.« Po slovech Kristových, který jest pravda věčná, nebyl zde více chléb v rukou jeho, ani víno v kalichu, nýbrž jeho vlastní tělo a vlastní krev pod způsobou chleba a vína, a slovy: »To čiňte na mou památku!« vybídl sv. apoštoly k proměňování chleba a vína v jeho tělo a v jeho krev. Učedníci Páně, jak čteme ve skutcích apoštolských, činili tak jsouce pronásledováni v úkrytu — v skrýších a v katakombách, a tak děje se až dodnes na oltářích v chrámích našich, a tyto naše chrámy jsou tím velikým večeřadlem, o němž v podobenství mluví dnes Ježíš Kristus řka: »Člověk nějaký učinil večeři velikou a pozval mnohé.«

Pojednání.

Pokrmy, které my požíváme, jsou potřebny, ba jsou i nutny k životu našemu a jako nevyhnutelný jest pokrm vezdejší pro život náš, tak nutný jest i pokrm duchovní pro naši duši.

Ač více máme pokrmů duchovních: modlitbu, půst, dobré skutky a pod., přece tím nejvznešenějším pokrmem jest nejsvětější Svátost oltářní — tělo Pána našeho Ježíše Krista, tělo boží, ve kterémž oktávě Božího Těla se právě nacházíme.

Pokrm vezdejší potřebujeme k vývoji a vyspívání těla našeho. Každý živočich sotva že spatřil světlo světa, ihned shání se po stravě; dejme dítku do ručičky jeho jakýkoliv předmět, každý obrací ono k ústům, majíc ho za potravu, jímž síliti chce tělo své. A také každý pokrm, který my přijímáme a ústy podáváme tělu, pokrm ten přeměňuje se v šťávy a pak v krev a tato přetvářena jest v kosti a v svalstvo; tělo se vyvinuje a vyspívá, tělo přibývá, člověk roste.

A tak děje se i duchovnímu dítku, když člověk počíná rozeznávati dobré od zlého, potřeba jest pokrmu duchovního; není to jen poznání Boha, modlitba a vedení k dobrému, které podává zbožná matka dítku svému, ale je to hlavně ten pokrm nebeský — tělo Pána našeho Ježíše Krista — které přijímá dítko ve sv. přijímání. »Nechte maličkých přijíti ke mně, neboť jejich

jest království nebeské.« Tak spojuje se Kristus s tímto dítkem, a tělo a krev Ježíše Krista přechází v tělo a krev člověka a spojuje se s duší jeho, která vyspívá a se zdokonaluje.

Avšak nejen k vývinu, ale i k zachování života jest nám třeba pokrmu vezdejšího. Kdyby člověk některý velmi málo jedl anebo docela přestal požívati pokrmů, chřadl by, až by zahynul. Tak i duchovně potřebuje člověk pokrmu; duše, která netouží po pokrmu duchovním, nepřijímá a hříchu se oddává, slábne, odumírá, až zahyne.

Kristus řekl mrtvému mládenci najmskému: »Tobě pravím, vstaň!« — a Lazarovi již v hrobě ležícímu: »Lazare, pojď ven!« — a slovem svým křísil mrtvé; tak i ty, křesťane milý, chceš-li slyšeti slovo zástupce Kristova: »Já rozhřešuji tebe«, povstaneš a oživneš k životu novému, jako obživly kosti člověka, když se dotkly kostí těla Eliseova. »Já život dávám,« praví Kristus, »aby jako já pro Otce živ jsem, i kdo mne požívá, živ byl pro mne.« »Já jsem chléb života, otcové vaši jedli mannu a zemřeli.«

Manna, kterou Bůh dal lidu, byla pokrm nebeský t. j. s nebe poslaný a to k zachování života vezdejšího. Manna nechutnala také všem stejně, jedněm byla sladší než druhým, jiní zase brzy zamítali mannu tu říkajíce: »Kdo dá nám masa k jedení?« — Tak i mnozí nestejnou láskou přijímají tělo Pána našeho Ježíše Krista na sv. přijímání a opět touží po slastech vezdejších, po radovánkách života pozemského, zamítajíce tu mannu nebeskou a pak hynou odlučujíce se od Krista jako původce všeho života. A proto přijímání nejsv. těla Ježíše Krista zachovává duchovní život náš, tak jako pokrm tělesný zachovává náš život vezdejší.

Než, v Kristu shromáždění, v tomto životě vezdejším naskytují se nám mnohé doby, kdy tělo naše více namáhati se musí, kdy větší práce nás očekávají, a tu často slýcháme slova: »musím se na tu práci posilniti«, a proto více nebo silnějšího pokrmu nebo nápoje se přijímá. Tak jest i s námi, přátelé drazí, v životě našem duchovním, kdy mnohé práce namáhavé, mnohé svízele a trampoty překonati musíme, tu častěji přijímati máme ten sílící pokrm nebeský v nejsv. Svátosti oltářní. Než toto sv. přijímání těla Pána našeho Ježíše Krista posiluje nás i ve strastech života vezdejšího. Sám božský Mistr náš v těchto dobách volá nás k sobě: »Pojďte ke mně všichni, kteříž pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« A tak také činme, v Kristu shromáždění, spějme ke Kristu, potěšme se s ním v nejsv. Svátosti oltářní, jako činil sv. František Xaverský, který pookřál před velebnou Svátostí a oddechl si od mnohých prací a nesnází, které musil na apoštolské cestě své Indií vystáti; tak činil sv. František z Assisi, který, kdykoli co měl, ihned sdělil to Ježíši Kristu ve velebné Svátosti oltářní. A ty, otče a matko, nemáš v rodině své, ve své domácnosti žádnou svízel, žádný bol a zármutek? Ó přijď sem a před trůnem Ježíše Krista ve velebné Svátosti přítomného si postěžuj a budeš posilněn. Proto sv. Tomáš Kemp. s důvěrou zve nás k Ježíši ve velebné Svátosti oltářní pří-

tomnému a ukazuje, že »on jest posilou v životě našem« a dodává: »Zlé vášně jsou v nás zkroceny, pokušení umenšeno a zlo přemoženo«

Ano, přátelé drazí, mnoho tohoto pokušení, mnoho těch vášní, mnoho toho zla jest, proti kterému v tomto životě bojovati musíme. »Jako bojovník dostává od mocnáře v čas války zbraně dobré a jisté, dostává i hmotné přilepšení na posilu těla svého,« tak, praví sv. Tomáš Aq., »jsou oltáře chrámů našich skladiště zbraní, jimiž budeme moci proti nejzarytějšímu nepříteli bojovati, a přijmouce tu zbraň z oltáře Kristova budeme družinou meče Gedeonova a ač snad na pohled nedostatečni a slabí, mečem z oltáře Kristova, nejsv. Svátostí oltářní, posilněni, přemůžeme největšího svého nepřítele.«

Israelští po mnohaleté cestě na poušti, obcházejíce s archou, v níž byla ukryta manna nebeská, město Jericho, bez velikého boje, toliko voláním, hudbou a zpěvem dobyli tohoto města země zaslíbené; tak i my po dlouhé cestě pouti života vezdejšího pod ochranou a za pomoci Ježíše v nejsv. Svátosti v arše svatostánku na oltáři skrytého dostaneme se do nebeského Jericha, země nám zaslíbené.

Ano, přátelé drazí, to jest cíl života našeho.

Jako pocestný posiluje se na cestě, kterou koná, aby obtíže a námahy dlouhé cesty vytrpěti a překonati mohl, tak i my na té pouti máme se posilovati pokrmem nebeským, abychom nezahynuli.

Proto posilujme se častěji tímto pokrmem ve sv. přijímání; ti, kteří požívají pokrmu toho hodně, stávají se nesmrtelnými a nehynoucími. »Bude-li kdo chleba toho jísti, bude živ na věky,« praví sám Kristus Pán. »Kdo jí chléb tento, který já dám vám, ten zajisté i po smrti tělesné dospěje k životu věčnému.«

Jako o Božím Těle kráčíme v průvodu za Kristem Ježíšem v nejsv. Svátosti oltářní, hlásíce se k němu, tak spojujeme se s ním zvláště při sv. přijímání a to zejména když vidíme, že se blíží cíl naší pouti života vezdejšího, že chýlíme se k svému hrobu. Po sv. přijímání lehčeji půjdeme k hrobu tomuto, těžký kámen odvalí se s duše naší a Kristus, který z hrobu vlastní mocí vstal, povede nás ze smrti života k životu věčnému.

Buďme jako větev na kmeni vinném; odlučuje-li se větev od kmene, usychá a hyne; zůstává-li však ve spojení, béře život svůj od kmene a nehyne.

I my jako ratolesti velikého stromu církve Kristovy spojujme se s tímto vinným kmenem, Kristem Ježíšem, spojujme se s ním častěji ve svém životě; přistupujme jako pozvaní uctivě k hostině požívání chleba andělského, bychom jednou spojeni jsouce s Kristem, hodnými byli zasednouti k hostině věčné. Amen

Frant. Seyvalter.

Cyklus o častém sv. přijímání.

Dle J. Lintelo S. J. »Das euchar. Triduum«. (Saarlouis 1911.)

Neděle II. po sv. Duchu.

Dekret o častém svatém přijímání a jeho význam.

»Vyjdiž na cesty a mezi ploty a přinuť vejíti, ať se naplní dům můj.«
(Luk. 14. 23.)

V neděli, ve svátek Nejsvětější Trojice, měli jsme si znovu připomenouti, čeho se nám během roku církevního dostalo od jednotlivých osob božských. Ve čtvrtek, slavnost Božího Těla, poznali jsme, že náplň těchto milostí jest obsažena v tajemství nejsvětější Svátosti oltářní. Kristus zůstává viditelně mezi námi na oltáři, obětuje se denně za nás při mši sv., dává se nám za pokrm ve sv. přijímání. Dnes, mezi oktávem Božího Těla, dává církev sv. předčítati evangelium o večeři veliké, kterou Otec nebeský vystrojil všem, volá všecky, aby se posilnili nejsvětějším tělem Páně. Příčiny, proč mnozí se vzdalují a stolem Páně pohrdají, udává sám Pán Ježíš, jak jsme právě slyšeli; jedni to činí z pýchy, jiní z mamonu a jiní ze smyslnosti; jedni pohrdají, druzí nemají času pro milost nejvzácnější, ač jinak plno mají času k různým pošetilostem.

Každoročně předčítá se toto evangelium a v něm výstraha nanejvýš vážná pro ty, kteří volání slyšeti nechtějí. Čím více lidé stolu Páně se vzdalují, tím více odcizují se povinnostem křesťanským, tím více chřadnou duševně, tím více se připravují o požehnání boží, tím více spěje společnost lidská ke hrozným koncům. Společnost bez Krista jest stádem sobců vzájemně se potírajících. Jediné návrat ke Kristu vyléčí hroznou nemoc sobectví a prospěchářství, a přinese pokoj lidem. Proto nynější sv. Otec, papež Pius X., zvolil si za heslo: »Všecko obnoviti v Kristu!« A obnovu tu vidí jedině ve sv. přijímání těla Páně. »Kdo jí mé tělo,« praví Kristus, »ve mně přebývá a já v něm.«

Bude-li Kristus v každém jednotlivci, bude-li každému vůdcem a vzorem, bude-li říditi naše myšlenky, řeči, žádosti a skutky, pak je svět změněn, lidé se sbratří v Kristu, ve světě zavládne láska, pokoj a štěstí. A proto sv. Otec, který stojí na stráži a bolestně pozoruje hrozný stav společnosti lidské, vydal heslo o denním přijímání těla Páně, právě jak to činili první křesťané, a jsa Bohem osvícen, vidí v tom jediný lék proti velice smutným poměrům nynějším. Řím promluvil, věc je rozhodnuta. Na nás křesťanech jest, abychom hlasu svého pastýře nejvyššího poslechli. »Kdo vás slyší, mne slyší,« řekl božský Spasitel své církvi, »kdo vámi pohrdá, pohrdá mnou.« »Kdo církve neuposlechne, budiž jako pohan a publikán.« O častém, ba denním sv. přijímání budeme uvažovati tyto neděle. Dnes ukáži na význam dekretu o častém sv. přijímání a nezlomné vytrvalosti hlavy církve, sv. Otce,

jakou stojí na provedení ohlášeného dekretu. »Vyjdiž na cesty a mezi ploty, a přinuť vejíti, ať se naplní dům můj.«

Pojednání.

1. Dekret či vynesení o denním sv. přijímání vydala svatá kongregace sněmu v Římě dne 20. prosince 1905 s vědomím a autoritou sv. Otce, papeže, hlavy církve sv., náměstka Kristova.

O tomto dekretu pravil kardinál Vincenc Vanutelli, jako legát papežský při zahájení eucharistického sjezdu v Tournai, r. 1906 dne 16. srpna toto: »Autorita povolaná vyslovila se pro časté přijímání Těla Páně a činí tak konec každé nesjednocenosti v tom. Tento veliký čin sv. Otce, který vykonal po zralém uvážení v čase tak příhodném, nese na sobě ráz věrouky a kázně zároveň.« Kardinál vytkl i povinnost všech katolíků zvláště důrazně: »Vy všichni,« pravil, »osvícení členové episkopátu, představení řeholí, předsedové křesťanských spolků, kněží, řeholníci, všichni zde shromáždění katolíci, vy jste velice dobře pochopili účel tohoto sjezdu, který jest první po uveřejnění dekretu, a já to zde s radostí připomínám. Účel toho sjezdu jest, s plnou vděčností vzíti si na vědomí tento dekret, s úctou jej pozdraviti a nadšeně uvítati, učiniti z něho heslo a napsati na prapor všech, aby byl odznakem dokonalé svornosti, jež příště panovati má mezi všemi katolíky. Dekret ten jest v pravdě duhou, jež se objevila na obloze církve, aby nám hlásala, že minula bouře, že srdce Ježíšovo, eucharistického knížete pokoje, opět nerušeně přejímá říši své lásky nad dušemi; jako i v přírodě slunce po bouři na všecky strany rozesílá světlo a teplo.«

2. A nyní ukáži ještě, co vše sv. Otec vykonal, aby věc tak nanejvýš důležitou urychlil. Během dvou let následoval dekret za dekretem, odpověď za odpovědí, krátce a rázně jako rány kladiva, aby vytčeného cíle bylo dosaženo. Uvedu několik nových dekretů. R. 1905 dne 30 května v předvečer eucharistického sjezdu v Římě dovolil sv. Otec odpustky na modlitbu za rozšíření zbožného obyčeje denního sv. přijímání, jejíž text byl v poslední den sjezdu uveřejněn a rozdán.

Dne 4. června téhož roku osobně uzavřel sv. Otec eucharistický sjezd v Římě. V řeči své praví: »Prosím vás a zapřísahám všecky, abyste doporučili věřícím, by se co nejvíce božské Svátosti oltářní přibližovali. Obracím se zvláště na vás, moji drazí synové, jež kněžství zdobí, aby Ježíš, největší poklad a nejvyšší dobro, jakého kdy lidstvo mělo v tomto údolí slzavém, nebyl opuštěn na oltáři, což by bylo hrozným bezprávím a nevděkem.«

Dne 20. prosince téhož roku vydal sv. Otec dekret o denním sv. přijímání. Je to jeden z nejvýznamnějších výnosů papežských.

Nejdříve uvádí dějepisný přehled přijímání těla Páně za různých dob, pak v osmi oddílech předpisy a nová rozhodnutí; na konec pak naprostý zákaz dalších náhledů odchylných, a připojuje nezbytné podmínky častého a denního přijímání. Od této

chvíle každému křesťanu má býti ponecháno na vůli denně přistupovati ke stolu Páně, dokud je ve stavu milosti boží, a má pravý úmysl líbiti se Bohu, s ním se stále úžeji spojovati a nebeským tímto lékem hojiti své chyby a slabosti.

R. 1906 dne 19 února vydán nový dekret, jímž udělují se plnomocné odpustky všem, kdo nejméně pětkrát v témdni přijímají tělo Páně, i když se jen každých čtrnáct dní, neb každý měsíc neb i řídčeji zpovídají. Dne 11. srpna téhož roku stvrzuje sv. Otec brevem kněžskou ligu eucharistickou, obdařuje odpustky a mimořádnými výsadami, ježto má za účel nabádati věřící k dennímu přijímání.

Ba zpovědníci mají právo dáti kajícníkům denně neb skoro denně přijímajícím jednou v témdni získati plnomocné odpustky.

Dne 15. září téhož roku vydán dekret, který se týká nejen dospělých, ale i dítek, jež mohou přijímati, jakmile rozeznají chléb obyčejný od svátostného.

Dne 7. prosince téhož roku dekret o nemocných, kteří nemohou bez naděje na uzdravení opustiti lůžko; možno dvakrát v měsíci přijímati i když od půlnoci požili nápoje neb polévky.

R. 1907 dne 25. března dekret rozšířen i na těžce nemocné, kteří častěji za dne vstávají.

Dne 10. dubna téhož roku vydáno biskupům vyzvání, aby každoročně ve svých kostelích kapitulních dali slaviti třídenní pobožnost, při níž by věřící k častějšímu sv. přijímání byli nabádáni. Ve farních kostelích může se pobožnost vykonati za jeden den. Dne 14. července téhož roku vydal sv Otec breve, jímž delegoval kardinála Vanutelliho ke sjezdu v Metách, který se obíral právě otázkou o častém sv přijímání. »To jest nejkratší cesta k dosažení spásy pro jednotlivce jako pro celou společnost,« praví ve zmíněném dekretu.

R. 1910 dne 8. srpna vydán dekret o stáří dítek k prvnímu sv. přijímání.

Poznáváme z toho, jak sv. Otec neustává a stále první svůj dekret o častém sv. přijímání rozmnožuje, abychom stále jasněji chápali, že přijímání těla Páně jest středem života křesťanského a duší církve svaté.

»Vyjdiž na cesty a mezi ploty a přinuť vejíti, ať se naplní dům můj.« — Sv. Otec, náměstek Kristův, volá jménem Ježíšovým ku připravené hostině ve Svátosti oltářní, volá důrazně, volá stále, abychom právě v této době, kdy zloba vede slovo a zaslepuje a ničí tisíce svedených obětí, vrátili se k horlivosti prvních křesťanů a denně posilovali se nejsvětějším tělem Páně, abychom oblékli se v Pána našeho, Ježíše Krista, abychom žili v něm, a Kristus žil v nás, bychom každé chvíle mohli zvolati se sv. Pavlem: »Už ne já živ jsem, ale živ jest ve mně Kristus« — a tak s Kristem vešli jednou do večeřadla nebeského.

V. M. Váchal.

Neděle III. po sv. Duchu.

Pán Ježíš si přeje, abychom častěji přijímali.

»Tento přijímá hříšníky, a jí s nimi.«
(Luk. 15. 2.)

Velice dojemnou událost vypravuje nám dnešní sv. evangelium. Fariseové vyčítají Pánu Ježíši, že přijímá hříšníky a jí s nimi. Zaslepeni pýchou a nenávistí nemohli pochopiti, proč tak rád Pán Ježíš hříšné vyhledává, ba i stoluje s nimi. V podobenství o ztracené ovci porovnává sebe božský Mistr s pastýřem dobrým, který hledá zbloudilou ovečku a neustává, dokud jí nenalezne; raduje se s přáteli, že ji zachránil před zahynutím. Ve sv. zpovědi nalezeno již tisíce zbloudilých, ve sv. přijímání dává se Kristus zachráněným za pokrm, navštěvuje příbytek jejich srdce, stoluje s nimi.

Předešlé neděle slyšeli jsme o veliké večeři, kterou nám připravuje Bůh. Pán Ježíš zve všecky, nenutí však. Mohl nás zavázati, abychom denně přijímali nejsvětější tělo Páně, předvídal však mnohé překážky, nemoc, vzdálenost, povinnosti stavu, odvislost od vůle jiných atd. Všeobecný ráz evangelia není donucovati, nýbrž spíše výzva plná něžnosti a lásky: »Pojďte ke mně všichni, já vás občerstvím.«

Není-li tu však naprosté povinnosti k častějšímu sv. přijímání těla Páně, přece pozorujeme jasně vyslovené přání Páně a velice důtklivé pozvání.

Pojednání.

1. Ukazuje to především volba způsoby chleba. Jako pán přírody mohl zvoliti Pán Ježíš k proměnění a přebývání mezi námi mnoho jiných látek, jako světla, květin a pod.; nevyvolil však látek skvostných, aby pozornost naše jediné naň byla upoutána, ani věci, jež by ustavičně trvala, ale zvolil podstatu, jež bývá strávena, aby ukázal, že hlavní účel jest, ne aby byl toliko uctíván, ale za pokrm přijímán. Ježíš Kristus skrývá se pod způsobou chleba ne tak pro monstranci na oltáři, jako spíše pro srdce lidská. Zvolil si chléb, pokrm obyčejný, lehce dosažitelný, každodenní, jako výživu pro všecky dny. Pán Ježíš chtěl, aby eucharistie měla pro duši týž význam jako chléb pro tělo, aby byla denním pokrmem duše, jako je chléb pokrmem tělu. »Tělo mé jest pravý pokrm; já jsem chléb života.« Kdo mluví o jídle a pokrmu, má na mysli každodenní potřebu, aby úbytek sil byl nahrazen.

2. Bůh chtěl, aby manna, zázračný pokrm na poušti, byl předobrazem zázračného pokrmu těla Páně na poušti, našeho pozemského života. Uvažme jen okolnosti, za jakých objevil se zázrak podivuhodného pokrmu. Israelité kráčeli pouští do zaslíbené země, reptali a toužili po egyptských hrncích masa. Mojžíš se modlí a Bůh oznamuje: »Ráno uzříte slávu boží.« Ráno spatřili

bílý pokrm jako jinovatku, okusili a posilněni jsou. Tak dělo se každodenně celých 40 let. Plni vděčnosti opěvali v žalmích dobrotivost boží, a do archy vložili trochu manny na věčnou památku.

Dle učení národa židovského Mojžíš měl býti obrazem budoucího Messiáše, který všecky divy Mojžíšovy měl ještě v hojnější míře obnoviti, zvláště pak podivuhodný div manny, pokrmu nebeského.

Proto důrazně žádali, aby se vykázal, jakým způsobem chce je zázračně krmiti: »Jakéž pak ty znamení činíš, abychom viděli a tobě věřili? Co děláš? Otcové naši jedli mannu na poušti, jakož psáno jest: Chléb s nebe dal jsi jísti.« Tehdy řekl jim Ježíš: »Amen, pravím vám: »Ne Mojžíš dal vám chléb s nebe, ale Otec můj dává vám chléb s nebe pravý. Nebo chléb boží je ten, který s nebe sestoupil a dává život světu. Jáť jsem chléb života; kdo přichází ke mně, nebude lačněti nikdy. Já jsem chléb živý, který jsem s nebe sestoupil. Chléb, kterýž já dám, tělo mé jest.« (Jan 6.) Slova Ježíšova mají jen jediný smysl, že eucharistie bude vyplněním jejich očekávání, že Kristus tělo své každodenně chce svým věřícím dáti za pokrm. Pán Ježíš, ač toho ještě nechápali, opakoval to vícekráte, že tělo své vydá za život světa, že tělo jeho bude nepostrádatelnou podmínkou života duší lidských. Vidíme tu něžnou touhu božského srdce, aby všichni bohatí i chudí, vznešení i prostí nalezli v něm pravého života.

Denně padala manna v dostatečném množství, denně musili ji sbírati. V sobotu nepadala, proto v pátek bylo třeba nasbírati dvojnásob. Každodenně měla se požívati. Život náš jest cestou pouští, život běd a svízelů. Kristus jest mannou, chce každodenně sytiti nás a posilovati. Židé, kteří z pohodlnosti opominuli nasbírati manny, připravili se o pokrm denní, o potřebnou sílu a uškodili zdraví.

Kdo častěji nepřijímá tělo Páně, pozoruje brzy úbytek sil, život duchovní chřadne, a každé chvíle hrozí nebezpečí smrti duše, těžkého hříchu.

Pán Ježíš naučil nás modlitbě, chtěl, abychom každodenně volali o chléb vezdejší. Sv. Otcové skoro jednomyslně učí, že chlebem tím není chléb obyčejný, ale eucharistický. Ústní podání to opírá se o učení sv. apoštolů, tedy Pána Ježíše samého. Otčenáš není modlitbou tvora k svému Stvořiteli, ale křesťana k milostivému Otci. Pro křesťany ustanovil Kristus tu modlitbu. Všecky prosby v Otčenáši obsažené týkají se života duchovního; čistě hmotná péče o pokrm tělesný uprostřed proseb o zájmy duševní a nadpřirozené byla by tu nemístnou. Vždyť na mnohých místech evangelia varuje nás Pán Ježíš, abychom se nestarali příliš o to, »čeho budeme jísti, ale hledali nejprve království božího a spravedlnosti jeho, abychom pracovali o pokrm, ne který hyne, ale který zůstává k životu věčnému, jejž Syn člověka dává«. (Jan 6.) Čím více budeme usilovati o záležitosti duchovní, tím více že bude postaráno o záležitosti tělesné. — Denně učí nás Kristus prositi o chléb nebeský; neboť úmysl jeho jest, abychom

denně přijímali tělo Páně, abychom měli dostatečné výživy k udržení života duševního. Čím déle hladoví tělo, tím více chřadne a neschopno jest ku práci a tím více náchylno k nemoci. Čím řidčeji posiluje se duše tělem Páně, tím více chřadne a vydává se v nebezpečí nemoci a smrti hříchu. »Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě.« Proto tolik křesťanů, kteří jsou křesťany toliko dle jména, život jejich však jest ustavičnou urážkou boží, nevděkem za nesčíslná dobrodiní boží; žijí život tělesný, který se ničím neliší od života tvorů nerozumných, duch jejich spoután tělesností, vášněmi a sobectvím; není v nich sebezapírání, lásky k Bohu ani bližnímu. Jak by se změnil život křesťanů a celé společnosti, kdybychom všichni denně přijímali tělo Páně, a komu nemožno, kdyby aspoň každé neděle se posilnil nebeským pokrmem: Kristus by zůstával v nás, my bychom zůstávali v Kristu; nebylo by tolik nelásky vzájemné, musilo by nastati pravé závodění v prokazování skutků milosrdenství a lásky. »Co jednomu z nejmenších jste učinili, mně jste učinili.« Kristus by řídil naše myšlenky, žádosti, řeči a skutky.

Když ve Francii od r. 1901 vyháněli židozednáři milosrdné sestry z nemocnic, zdálo se, že bylo zapomenuto na nemocnici v Remeši, kde je nemocnice pro nejtěžší druhy nemocí. Jednoho dne však přišlo několik městských radních, aby si prohlédli ústav a dali vládě o tom zprávu. Vyzvali představenou, aby jim ukázala všecky pokoje nemocných. Byli zavedeni do prvního, kde byli nemocní rakovinou stižení. Radním bylo velice nevolno a hned vyběhli do pokojíka druhého, kde byli nemocní ještě politování hodnější. Kvapně vytáhli kapesníky, zacpávali nos, vzduch se jim zdál nesnesitelným. Vběhli zase do jiného pokoje, odtud do čtvrtého, až proběhli všechny a bledi a nemluvni octli se na chodbě.

»Pro Boha vás prosíme,« pravili k představené, »jak dlouho jste tu mezi nemocnými?« — »Čtyřicet let,« zněla odpověď. — »Odkud čerpáte tolik síly býti stále mezi nemocnými?« — »Drazí pánové«, pravila, »kdybychom denně nepřijímaly tělo Páně, život by tu byl nemožný. Ale my věříme pevně, že co jsme vykonaly těm nejopuštěnějším, vykonaly jsme Kristu samému a za to budeme po smrti odměněny. Svět té oběti nechápe, poněvadž nezná Krista.«

Rozhlédněte se kolem sebe. Národ náš od nepřátel nevěrců rozeštván, aby byl udolán, bratr bojuje proti bratru, není lásky, poněvadž opustili studnici vody živé a vykopali si nádržky rozpukané, jež vody udržeti nemohou. Opustili Krista, pramen života, spokojenosti a lásky, vášně vedou slovo, národ hyne a běží záhubě vstříc. Nebudeme-li míti pravého života duševního, nebude-li Kristus v nás, ztratíme život tělesný. Kristus nás opustí, staneme se otroky cizinců a nepřátel. U Krista hledejme občerstvení, posily, vzájemné lásky a pokoje. Amen. *V. M. Váchal.*

Neděle III. po sv. Duchu.

Dobrý pastýř.

»A když ji nalezne, vloží ji na ramena svá a raduje se.« (Ev. sv. Luk. 5, 1.)

Nejčastější obraz v prvních dobách křesťanských, který se nalézá v katakombách nad hroby a na stěnách, na nádobách a podobně, jest právě obraz dobrého Pastýře, o němž dnešní evangelium mluví. Na sta — doslovně řečeno — jest obrazů dobrého Pastýře. Příčina toho bude asi, že je to obraz nekonečné lásky Srdce Páně, která se jím znázorňuje, jednak snad i proto, že nezasvěceným nic neprozrazoval, za to však věřícím dodával mysli, radosti a síly k pokání, vždyť ukazoval názorně, jak láskyplně nese dobrý Pastýř zraněnou a ztracenou ovečku zase k svému stádu. Zajímavo a poučno jest pro nás znáti, kolikerým způsobem otcové naši ve víře zobrazovali dobrého Pastýře a jaká poučení obrazně dávali. Vezmu proto za předmět trojí druh obrazů dobrého Pastýře v církvi staré a jaké jest v nich poučení skryto pro nás.

Pojednání.

1. Nejobyčejnější obraz a zároveň nejstarší obraz dobrého Pastýře jest pastýř nesoucí ovečku na bedrách svých k svému stádci. Na 200 obrazů takých jest v katakombách. Dvojí pravdu chtěli otcové naši tímto obrazem znázorniti, a sice lásku Spasitelovu, klerý přišel hledat, co bylo zahynulo. Proto je tento obraz tak milý každé věřící duši.

a) Spasitel jde za ztracenou ovečkou a hledá ji na jejím bezcestí a v nebezpečí. Kdyby ji nehledal, nenašla by cestu zpět a zahynula by v nebezpečí, do něhož se vydala. Vidíme v tom znázorněnou pravdu sv. víry, vyjádřenou větou, že Bůh nás milostí svou předchází, aby vůli naši k dobrému skutku a hlavně k pokání povzbudil. Té pravdy musíme si vždy vážiti a věřiti, že Bůh nám dává ona sv. vnuknutí a pohnutí k pokání.

Pastýř k ovečce zbloudilé se snižuje, Bůh v pokání k hříšníku, který zraněn a pošpiněn, jest vzat do lůna otcova, na ramena pastýřova a nesen zase k ovcím, od nichž se vzdálil. V pokání nám ukazuje Pán největší svou něžnost a útrpnost, protože jde svou milostí za námi, když my se od něho vzdalujeme, přijme se všemi smrtelnými ranami zohyzděného, aby ho uzdravil, nepřihlíží ku počtu mnohonásobného pádu, každé rozhřešení jest královský pardon všech hříchů a přijetí na ramena Páně. Ten pardon Pán uděluje s radostí, tak že dí sám o sobě: vloží ji na rámena svá a — raduje se. Nelze mysliti něco dojemnějšího, jako duši kající, kterou božské Srdce Páně znovu přivinuje k sobě, aby jí život dalo, a mělo hojněji. Jak málo kajících! Jak mnoho hřešících!

Ubohé duše, které bloudí a nechtějí se sejíti se svým Spasitelem.

b) Druhý způsob výkladu dobrého Pastýře jest, že obraz pastýře nesoucího ovečku ke stádu svému, znamená návrat duše k spaseným duším v království božím do ovčince nebeského. Ve starých pohřebních obřadech užívalo se modlitby svědčící tomu výkladu: Konajíce povinnost pohřbu těla dle zvyku věřících, Boha, jemuž všichni žijí, důvěrně prosíme, aby toto tělo v slabosti od nás pochované mocí svou vzkřísil a duši jeho k svatým a věrným zařadil . . . s Otcem smířenou, na bedrách dobrého Pastýře zpět donesenou, dovolil ve společnosti věčného Krále a svatých ustavičné radosti požívati. Ten obraz dobrého Pastýře vždy nám hlásá lásku Srdce Páně, která nás hledá, nalezené nese svou silou v naší slabosti a klade ke svým věrným s velikou radostí. Chceš také ty tu radost mu učiniti a sobě lásku zabezpečiti? Čiň pokání, Ježíš jest milovník kajících.

2. Druhý způsob zobrazení dobrého Pastýře je ten, že Spasitel stojí nebo sedí uprostřed svých ovcí, které pase, opřen o berlu svou, drže píšťalu v ruce, nebo hladě ovečku. Ovečky stojí různě: některé se pasou, jiné dívají se naň, jiné obracejí se od něho a jdou cestou svou. Dole na obraze jest první a poslední písmena z abecedy, řecké značící začátek a konec. V dálce obrazu však viděti dvě neobvyklá zvířata: divokého osla, jenž vzhůru stříhá ušima, a divokého kance, jenž ryje v zemi, jakoby hledal potravu. Nebezpečná ta zvířata odhání pastýř dobrý berlou svou. Obraz to vždy věrný i v naší době. Některé ovečky pasou se v učení Páně a slyší hlas Pastýře, jiné však odvrací se od dobrého Srdce jeho a hledají v dáli své štěstí a radost. Vzadu obrazu divoký osel má zvláštní poučný význam. Toulá se po horách a skalinách neúrodných a nechce se dáti zkrotiti a nekoná práci užitečnou. V něm vidí se obraz bludných učení, která svádí duše věřících od pravdy spasné a vedou je v pouště a bahno.

a) To bych nazval pro přítomnou dobu největším nebezpečím, ježto volnost bludu žádá si nyní upírati i nad slunce jasnější pravdy a toulati se za svými volnými myšlenkami jako divoký osel za svými choutkami. (Job XXXIX. 5—8.) Bludy tak časté a hrozné odvrací tisíce ovcí, že se vrhají v poušť mravní záhuby. Jen neposlouchati nikoho, jen žádného pána nemíti nad sebou, to jest heslem přítomnosti: ani Boha, ani pána. Ani Pána tak milosrdného, jako jest dobrý Pastýř náš, Ježíš Kristus. To vede k šílenství ve společnosti a jejímu rozvratu. Opak slov Pavlových: Duše všeliké mocnostem vyšším poddány buďte. (Řím. 13, 1.)

Volnost bez meze a uzdy jest nesmysl. Moudrý zákon křesťanský není duši šlechetné žádným poutem, nýbrž pancířem, který dodává síly a chrání, byť by někdy i tlačil. Nutnost tohoto zákona jest právě tak čestná jako práce. Zástupy bláznů (píše Ruskin) mluví o svobodě, jakoby byla tak drahocennou věcí. Naopak ona jest známkou nižších tvorů. Žádný člověk, byť sebe mocnější, nebyl tak svoboden jako ryba, jest vždy pro něho něco, co musí opustit, kdežto ryba to může a smí konati. Kázeň, ne svoboda, dodává člověku důstojnosti. Po celý svět jest z obou

(kázeň a svoboda) kázeň nejčestnější. Svoboda a kázeň jsou dobré, když volba jest dobrá, špatné, když volba nešlechetná: z obou však, opět opakuji, kázeň označuje vyšší bytost a nižší zlepšuje. Od poslušnosti archanděla až k činnosti hmyzu, od kolotání planet až ke kolotání prášku, všechna sláva a síla spočívá na poslušnosti a ne na svobodě. Slunce nemá svobody, za to uvadlý list má všechnu. Jeho svoboda přichází s jeho zetlením. Je to bezzedné šílenství mysliti, že svoboda pro člověka jest dobrá, bez ohledu, kterak ji užívá. Tito lidé chtějí své milé dítě poslati do světnice, kde plno sladkého ovoce, z části jedovatého, z části ne. Oni praví mu: vol, jsi svobodno, to vytváří tvou povahu a osobu. Budeš-li voliti nepravé ovoce a nepravou láhev, zemřeš do zítřka, ale budeš za to míti svobodu dítěte. (Keppler, Mehr Freude 71) Děkujeme za tuto svobodu a vším právem chceme míti nad sebou dozor přísný, který by nás před přehmaty varoval.

Toť hrozný blud, který tisíce oveček Kristových vede ve zkázu věčnou. Jako divoký osel chce se toulati — a zaniká. Protiví se mu hlas pastýře dobrého i jeho kárná hůl. V Berlíně zemřel r. 1909 známý Paulsen, znamenitý professor i přes mnohé chyby, jichž se dopustil. Paulsen na konci své činnosti káže návrat k výchově přesné (educatio strenua) a návrat ke třem starým příkazům ve výchově: 1. uč se poslouchati, 2. uč se namáhati, 3. uč si odpírat a své vášně přemáhat. Toť jest právě to, co křesťanský duch žádá: poslušnost, zapři sebe sama denně a přemáhej zlé dobrým.

Tisíce oveček, svedeno hlasem divokých oslů, přichází na bezcestí, ke škodě a ke zkáze, volnost ve skutku naplňuje kriminály, volnost v myšlení plní blázince, volnost ve výchově plní polepšovny a volnost v lásce plní nemocnice. Ubohé raněné ovce pro svou neposlušnost k božskému Pastýři dobrému. Mnohá z nich pozdě snad — snad na smrtelné posteli přijde k sebepoznání a vrátí se do lůna dobrého Pastýře, ale zda všichni? Proto buďte na stráži duší svých, v poslušnosti k Srdci božského Pastýře jest štěstí a radost, v neposlušnosti zkáza; šťastný, kdo v čas chybu oželí. Buď žák sv. Pastýře, který stádo ovcí pase na horách a pastvinách. Tak zní nápis Abercia Otcové naši u víře obrazně toto nebezpečí nevázané volnosti a svobody představovali divokým oslem.

b) Rovněž tak poučný jest význam druhého zvířete, zřídka zobrazovaného v katakombách: divokého kance. Tento symbol jest známý. Nečistota jest příčinou, že tolik duší opouští dobrého Pastýře. Jak praví Ž. 79, v. 14. o vinici starozákonné, tak možno říci o církvi vinici Páně novozákonné: »rozryl ji vepř z lesa a zvěř z poušti spásla ji.«

Řádění této neřesti dosahuje stupně hrozného. Působí, že mnoho duší opouští Srdce dobrého Pastýře a jako marnotratný syn živí se mlátem nečistoty. Odtud pochází tolik nevěry se vším, co s ní souvisí. Celé vozy nečistých spisů se kolportují po našich vlastech, celé stohy nemravných pohlednic a poučení o věcech,

o něž Bůh přirozeným zákonem lépe se postaral, než ti literáti, a výsledek toho se ukazuje v hrozných číslicích: sebevražd mladíků, ošklivých nemocí mladých mužů a žen a skleslosti mysli, která nedovede trpět ani pracovat. Třeba zde návratu do čistého náručí dobrého Pastýře, aby v čístotě byl zachován dorost a zachráněn před oplzlou literaturou všeho druhu. Zpět na Srdce Páně vy otcové a matky a pak také budou i srdce vašich dětí jemu bližší.

3. Třetí druh obrazů dobrého Pastýře, jak jej otcové naši ve víře si oblibovali, jest dobrý Pastýř, nesoucí měch mléka, jímž sytí ovečky své. Význam tohoto obrazu jest zcela zřejmý věřícímu křesťanu. Mléko jest zde obrazem nebeského pokrmu, který nám dává dobrý Pastýř v nejsv. Svátosti. Zde podává nejlepší pokrm a nejlepší lék. Pokrm pro zdravé, aby byli zachováni při síle v milosti boží, a lék pro nemocné, aby z ní povstali.

Kdokoliv chce zůstati v milosti boží a se zachovati před smrtelnými pády, jest mu nevyhnutelně nutno živiti se pokrmem dobrého Pastýře. Všechny pády, které duše zakusí v životě, jsou způsobeny opominutím modlitby a sv. přijímání. Jak rád dobrý Pastýř chce nasytiti své, kteří k němu spěchají. Již v Starém Zákonu byla vedle X. přikázání ve svatostánku také nádobka s mannou všelikou líbeznou chut v sobě mající. V Novém Zákoně dobrý Pastýř nám dává rovněž přikázání svá, ale také své tělo a svou krev k přijímání, abychom se tak sílili. Každé přijímání sv. Svátostí jest radostí kajícníků a radostí dobrého Pastýře a nebeského dvoru. Užívejte jich a zachováte se ve všem dobrém a posílíte se ke všem obtížím a nesnázím.

Sv. přijímání darů dobrého Pastýře je také lékem pro duše nemocné. Nepraví to sv. Pavel nadarmo, že proto tolik duší nemocných, že neužívají správně tohoto léku dobrého Pastýře. Nezavírejme oči k hrozným nemocem, kterými trpí ovečky dobrého Pastýře. Daly se zlákati mnohými bludy a — hynou. Nejhroznější toho důkaz jest množící se číslo sebevražd. Sebevraždy v posledních 50 letech rozmnožily se více než o 400 proc. a kdybychom postavili k tomu, jak přibylo těch oveček, které nejdou ke stolu dobrého Pastýře, viděli bychom, že nemoc hrozná proto tak zuří, že léku nebeského tak málo se užívá. V Německu do roka na 12.000 sebevražd se stává, v Rakousku bylo v letech 1821—30 spácháno 502 sebevraždy, v letech 1891—1900 3951. K úžasu svému shledal jsem, že dle stat. knihy, vydané zemským výborem pro král. české, v tabulce o úmrtí v království za rok 1905 vykazují sebevražd 2005 případů. A matka království, Praha, má ročně 193 sebevražd a s předměstími 330 sebevražd — tedy skoro 1 denně. Rozhodně jest více sebevražd než smrtelných poranění náhodou, jichž jest ročně na 1879. Tedy zvěř divoká řádí mezi ovečkami Kristovými a sžírá je nemilosrdně, neboť opustily pastvu víry, moudrost života a daly se zmásti od divokých oslů a vepřů, že morová rána sebevraždy je sžírá.

Není k tomu třeba ducha prorockého, aby věštil smutné

konce. Jest po ruce lék dobrého Pastýře, ale tomu se vyhýbají nejvíce právě ti, kdož nejvíce ho potřebují. Ježíš, přítel duší kajících, s radostí přijímá vracející se a béře je na ramena svá.

Dnes jest první neděle v měsíci Srdce Páně. Dnes tisíce mužů a mládenců přistupuje k stolu Páně v Irsku. Slyšte též druhou věc: Irsko má nejmenší počet sebevražd, ač jest chudé.

Vám, duše drahé, kladu na srdce lásku dobrého Pastýře, abyste ji opětovali tak, jak on na vás žádá. Polož často svědomí své na srdce jeho a zpytuj, lituj a přijímej jej. Amen.

Fr. Vaněček.

Slavnost sv. apoštolů Petra a Pavla.

»Ty jsi Petr, t. j. skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.« (Mat. 16, 18)

Slavnost, kterouž dnes konáme, má oslavu knížete apoštolů za předmět. Jak velikolepé památky budí v nás dnešní den! Petr, k němuž Ježíš Kristus pravil slova: »Ty jsi Petr, skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou«, umírá na kříži, ale jeho hodnost, jeho úřad neumírá s ním, ona trvá dále po všechna století. Jako Petr za hlavu církve ustanoven byl, tak je to každý biskup římský, papež. Jak velikolepá řada je to po vše doby až dolů k přítomnému papeži Piu X! Dvěstěpadesátosm papežů vystřídalo se po sobě na stolici Petrově. Pius X řídí s téhož místa církev, odkud ji sv. Petr řídil. Jak oblažující to pocit pro katolíka: Já náležím k oné rodině boží, jež na Petrovi a skrze něho na Kristu založena jest! Jelikož nevědomost a zloba zvláště k tomu směřují, aby katolíky tím u víře zviklali, že proti papežství útočí a se snaží totéž lží a pomluvou zohaviti a špiniti, chci dnes o papežství mluviti a ukázati, že papežství dílem božím jest.

Pojednání.

Že papežství jest dílem božím, jest skalopevná pravda. To dosvědčuje jeho původ a jeho ustavičné trvání.

I. Jeho původ. Vidíme, že papežové existují. O papeži mluví celý svět, papež mluví k celému světu, ke všem národům. Tisícové a tisícové přicházejí k němu, přinášejí jemu svůj hold, přijímají od něho slova poučení, posily a útěchy. Zástupcové všech národů jsou to, již k němu přicházejí: Japonci a Číňané, jako obyvatelé Evropy a Ameriky, Australie a Afriky, docela i nejodlehlejších ostrovů jižního moře. Nejen katolíci, též i jinověrci navštěvují ho. Jest otázka tudíž: Odkud pochází papežství, jaký jest jeho původ? Projděme XIX. stoletím, papež tu byl, projděme XVIII. stoletím, papež tu byl, postupme dolů do XVII. století, do XVI. století a bylo tomu podobně. Nebylo ještě žádného protestanta, Luther nebyl ještě ani v kolébce, a papež existoval.

Amerika nebyla ještě objevena, a papež sídlel v Římě. Nebylo ještě Rakouska, ani Pruska, ale papež byl. Nebylo ještě žádného římsko-německého císaře, byl však papež, jenž prvního německého císaře Karla Velikého korunoval. Dříve než Mohamed vystoupil, odbýval papež už koncily a vysílal z Říma hlasatele víry do dalekých krajin. Dříve než spousty stěhování se národů římskou říši zaplavily a rozbořily, dříve než Alarich před Římem se zjevil, nalézáme tam papeže. Odkud pocházejí? Kdo je v život uvedl? Postupme zpět až ku počátku našeho letopočtu. Čemu nás učí dějiny? Před Kristem nebylo žádného papežství, potom je shledáváme pořád a pořád; před Petrem žádný papež, po Petrovi nepřetržitá řada papežů, kteří se na to odvolávají, že jsou nástupcové Petra, zástupcové Krista, viditelnou hlavou církve. Jaký původ má dle toho papežství? Nenalezneme žádného jiného jako ona slova, jež Ježíš Kristus u Cesaree Filipovy, na severu Palestiny, k chudému rybáři řekl: »Ty jsi Petr, skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou.« Tento Petr přišel roku 42 dle našeho letopočtu do Říma, založil tam své sídlo, podnikl odtud ještě více apoštolských cest, až v roce 67 v tomto městě za císaře Nerona smrt mučednickou podstoupil a tam hrob svůj nalezl. Poněvadž Petr v Římě své sídlo zvolil, tam též zemřel, tož jest biskup římský jako nástupce sv. Petra ve svém úřadě a hodnosti hlavou celé církve. Když tedy Kristus v Petrovi prvního papeže zvolil, když odtud papežství se datuje, odtud svůj původ béře, tož jest Kristus Pán ten, jenž je ustanovil, a proto jest papežství Kristovým dílem. Aby svoji vzpouru proti papeži omluvili, vynalezli nepřátelé našeho náboženství, obzvláště protestanti, bajku, že Petr vůbec ani v Římě nebyl, tedy též tam neumřel; zapomněli však při tom zprávu podati, kde pak Petr umřel a kde hrob jeho hledati třeba. S tímto ohromným nárazem proti veškeré skutečnosti nepřátelé daleko nedošli, musejí přece počestní protestanté pravdě za právo dáti a pobyt a smrt sv. Petra v Římě jako jistý uznati. Protestantský učenec Baratier neostýchá se prohlásiti: »Je to hanba pro protestanta, že doznati musí, že přívrženec jeho náboženství o skutečnosti, že Petr v Římě byl, pochybnost pronesl.« Nicméně se neštítí podlí spisovatelé pamfletů v letácích tuto pravdu upírati a katolickému náboženství a papežství spílati. Patrno, že závist zaslepuje.

II Nejen původ, nýbrž i trvání papežství dokazuje, že jest dílo Kristovo. Kdyby nebylo dílo Kristovo, kdyby je Kristus Pán nebyl založil, bylo by už dávno zahynulo. Uveďme si na mysl jen boj, který proti němu veden byl. Byl to boj na život a na smrt. A přece byl boj ten marný. Uvažujme zbraní, jichž se používalo, nositele papežství, jež zničeni býti měli a délku boje.

1. Závist proti papežství nebyla vybíravou co do zbraní, všech bylo používáno, kolik se jich jen naskytlo. Byly to zbraně železné, hrubé násilí, s nimiž se proti papeži do pole táhlo. V prvních třech stoletích byl jich osud smrt mučednická. I katakomby neposkytovaly jim žádné jisté záštity, i tam byli přepa-

dáni. Vítězstvím kříže nad pohanstvím nepřestalo znásilňování papežů. Tu to byla mocná knížata, jež boj podnikala a papeže násilím si podrobiti chtěla, tu zase strany, jež se proti němu vzbouřily. Jeden musil útěkem se zachrániti, druhý byl zajat a umřel v bídě, potom byli protipapežové dosazeni a bezohledně řádní pronásledováni. S násilnostmi spojil se blud, aby papežství zničil. Kolik kacířů nepovstalo — čítá se jich na sta — a směřovali ke zničení papežů! Nenávisti musilo též zlato jako zbraň sloužiti. Praviť přece už Písmo sv.: »Peněz poslouchá vše« (Eccl. 10, 19.). A přísloví: »Zlaté kladivo rozbije všecky brány.« Jak často se ho používalo, aby zrádci se najali, papež byl isolován a před bezprávím na ústup se dal. Jak často byl talent, věda ve službu nenávisti papežství postaveno; dlouholeté námahy, vytrvalé studie byly podniknuty za žádným jiným účelem, než aby papežská autorita podryta a pokud možná úplně zničena byla. Další zbraní bylo zvláště svůdnictví umělé, jehož se oproti knížatům a synům knížat užívalo, aby se jich, když jednou mravně zkaženi byli, jako povolných nástrojů proti papežství užiti mohlo.

Jelikož však ani násilí, ani blud, ani peníze, ani věda a svůdnictví nedostačilo, tož se používalo jako zbraně utrhačství. Žádný zlosyn, žádná sebe větší nestvůra v dějinách, žádná rodina zločinců není tak trpce, tak systematicky tupena, jako se to papežům stalo. Nenechá se takřka ani vlákna dobrého na nich. Všecko dobré, co udělali, zástupy svatých mezi nimi se ignorují. Hříchy a chyby několika málo nehodných, kteří v počtu opravdu velikých mužů zmizí, se zveličují, rozkřičují a papežům vůbec na vrub počítají. Proč asi? Odkud tento srdce lidské tak zneuctívající zjev? Je to zášť — zášť proti pravdě, jež se nepohodlnou stává. Proč tolik zbraní ničeho nepořídilo, proč nemohly papežství odstraniti?

2 Byli papežové sami tak silní, mocní mužové, páni nesčetných armád? Nic takového. Naplnila se na nich slova sv. Pavla: »Slabé ze světa vyvolil si Bůh, aby mocné zahanbil.« (I. Kor. 1, 27.) Nebyli to mužové zrození na trůně, ni dědiční členové dynastie nějaké. Byli to mužové různých národností, různého charakteru, různého stupně vzdělání a různých náhledů životních. Dostali se volbou na stolici sv. Petra; žádný ze všech papežů nemohl před volbou nároku činiti na tuto hodnost, žádný toho nemohl určitě věděti napřed, že bude zvolen. Nejspolehlivější výpočty a naděje zklamaly, tak že se příslovím stalo: »Kdo jako papež do konklave vchází, vychází jako kardinál« Byli to obyčejně mužové, kteří teprve u vysokém stáří, v době, kdy člověk ne po boji, nýbrž po klidu a pokoji touží, vlády církve se ujali. Jak krátká byla doba vlády papežů, jak rychle následoval jeden po druhém Jen tři papežové překročili 25. rok vlády. Za to devět papežů ani měsíc neseděli na stolici Petrově, Štěpán II. roku 752 docela jen tři dny, 36 papežů nevládlo ani ne celý rok, zatím co 18 jich se nedodělalo vlády dvou let. A vzdor tomuto častému a náhlému střídání nositelů tiary papežské nemohl svět papežství

zdolati. Která říše by se byla mohla za tak rychlého střídání vladařů za takových napadání nepřátel udržeti? Jistě žádná. Tím méně říše, jež tolik národů a zemí pod duchovní mocí papežovu sjednotila, říše, jež národy v sobě pojala, kteří nevraživí na sebe byli, zcela opačné dočasné cíle sledovali a navzájem urputně válkami se potírali.

3. Uvažme konečně, jak nepřetržitým tento boj proti papežům byl. Za prvních papežů započal, předně od Židů, pak od Římanů, pak bylo v něm pokračováno po všechna století až do nynější hodiny.

Nastal-li na krátkou dobu poměrně klid, tož rozzuřil se brzo na to boj ještě hroznější. Každý boj proti křesťanství směřoval v první řadě proti papeži. A je tomu dnes jinak? Nehledí zášť svět proti papeži zmobilisovati, muže vlády, učence, různé křesťanské sekty, dělníky? Není cílem tajných společností papeže zničiti? Nepovažují to mnozí za důstojnou úlohu životní, vlastní zášť do srdcí jiných vštípiti s rouháním, jež »muž boží« Luther svým společníkům vstříc volal: »Bůh naplniž vás záštím proti papeži!« — A přece, vzdor tomuto zarputilému, všeobecnému, ustavičnému boji žije papež. Jak často průběhem dob to znělo: Poslední papež. Přece vždy našel zase nástupce. A kde jsou ti, kdož papeži pohřební píseň zapěti chtěli? Zmizeli s povrchu země s ostudou a hanbou. Kde jsou jejich systemy, jež papežství nahraditi chtěly? Odbyty. Luther na vrcholu své moci a vlivu hlásal: »Papeži! Za živa jsem morem tobě, a po smrti budu tvou smrtí!« Dávno už jest po něm veta, a to, čemu učil, věří jich velice málo jeho stoupenců, papež však žije ještě, a čemu učí, tomu věří na širém světě více než 270 millionů. Co to dokazuje? Co jiného, než že Bůh výrok ten učinil: »Ty jsi Petr, skála, a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné ji nepřemohou?«, než že Bůh tomuto výroku sílu a důraz dal, že svojí všemohoucností základní kámen podporuje a chrání, že papežství dílo rukou božích jest.

Ovšem že by mohlo jednou papežství zahynouti. Kdy? Jak? Kdyby ten, jenž je založil, umřel. Než: »Kristus, když z mrtvých povstal, už více neumírá.« (Řím. 6, 9.) Radujme se tudíž a děkujme Hospodinu, že na oné skále stojíme, již Kristus vyvolil a upevnil a která tak dlouho a tak pevně státi bude, co Kristus žije, jehož však žádná moc pozemská a žádná moc pekelná zničiti nemůže, neboť »Kristus jest týž včera a dnes a na věky«. (Žid. 13, 8.) Amen.

Dle *Ondřeje Hamerle* C SS. R dr. *Antonín Ondroušek.*

Svátek sv. apoštolů Petra a Pavla.

»Šimone, synu Jonášův, miluješ mne?«
(Jan 21. 16.)

Vítajíce v roce církevním mnohé ty památné a významné dny a slavnosti ze života svatých a světic božích, kteří životem svým září jako jasné hvězdy v dějinách církve sv., musíme za-

jisté radostí velikou zplesati v den dnešní, kdy připomínáme si památku sv. apoštolů Petra a Pavla, předních knížat apoštolských, kteří tolik pro Boha byli učinili, kteří učení Kristovo tak byli rozšířili.

Jest zajisté Kristus původ a počátek svaté církve své, jak píše sv. Pavel: »Žádný nemůže jiného základu položiti mimo ten, kterýž položen jest, Ježíš Kristus«, přece týž Kristus Pán, znaje srdce a ledví svého Petra, volá k němu: »Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále vzdělám církev svou...«, t. j. ty jsi základ tak pevný jako skála a na té skále bude se budovati.

A jestliže sv. Petr jest jako základ sv. církve, jest sv. Pavel oním dovedným stavitelem, který věhlasem a zkušeností svou na skále této dovedl budovati hrad pevný, nedobytný, — a tím církev sv. zvýšiti a po veškerém světě rozšířiti. Avšak základy každé stavby musí býti pevné a stavba dobře provedena a jistá a bezpečná, a že se tak stalo, má za to stavitel státi svou ctí, svým jměním, svým vším.

A takovou skalou, takovým základem jistým a pevným jest sv. Petr, — a tím osvědčeným stavitelem sv. Pavel, kteří pro dílo své, které jménem Ježíše Krista byli budovali a zvětšovali, pro toto dílo božské, rukou jejich rozšířené, pro církev sv. tolik a tak mnoho trpěti musili, tolik a tak mnoho podstoupili pronásledování a útržek, tolik muk a žalářů, a pro upevnění díla svého obětovali oba život svůj, — podstoupili oba smrt — smrt mučednickou a to v týž den, v den dnešní jak památku jejich dnes slavíme.

A co je vedlo k dílu tak vznešenému, k práci tak obětavé, kterou oba tito sv. apoštolové ve jménu Kristově a pro Krista byli podstoupili, tolik trpěli, ba i život svůj byli obětovali? — Co jiného, než nezvratná láska k Bohu, nepřekonatelná láska k božskému Mistru Ježíši Kristu a k jeho sv. církvi.

Pohleďme dnes okem křesťanské víry a zbožnosti na tuto lásku těchto sv. knížat apoštolských, abychom i sebe povzbuditi mohli k lásce aspoň podobné a tím stali se dobrými jejich následovníky.

A vy, svatí a milí apoštolové: Petře a Pavle, jako jste dovedli roznítiti srdce posluchačů svých, tak roznítte i nás k vroucnosti, aby slova dnešní řeči sloužila k úctě a slávě boží a vás sv. knížat apoštolských k zdokonalení našemu v lásce k Bohu, když slova dnešní k nám mluvena budou ve jménu Páně.

Pojednání.

I.

Když božský Mistr Kristus Ježíš v třicátém roce věku svého začal učiti a kázati, zakládaje království boží na zemi, zvolil si muže, kteří mu pomáhali učení to šířiti a slovo boží kázati; k dílu tomu přijal k sobě sedmdesátdva učedníků a z nich vyvolil si dvanáct apoštolů, z nichž Petr měl býti hlavou všech; zajisté, že

vedla k tomu Pána ta veliká důvěra jeho, kterou v Petra skládal, věda, že tento jej milovati bude neboť láska jest základem každého díla, každé práce, každého konání.

A jakou lásku měl sv. Petr ke Kristu Ježíši, vidíme z celého jeho života.

Již povolání sv. Petra Kristem k úřadu apoštolskému bylo pro lásku jeho zcela jednoduché. Petr loví ryby na jezeře genezaretském a Ježíš praví k němu: »Pojď za mnou — od té doby budeš lidi loviti« a Petr šel — — — a v lásce ke Kristu často vidíme jej u nohou Kristových volajícího: »Věřím, že jsi Syn boží« a »já jsem člověk hříšný;« — »Pane, ty víš všecko, ty víš také, že tě miluji«; a když v Kafarnaum mnozí z učedníků urážejíce se nad tajemství plném učení o požívání těla a krve Páně, opouštěli svého Mistra, tu k otázce Pána: »Zdali i vy chcete odejíti«, odpovídá Petr pln vroucí lásky ke Kristu: »Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného.« A když božský Mistr tři milé apoštoly své béře s sebou na horu Tábor, kdež proměňuje se před nimi, tu radostí plesá srdce Petrovo a volá: »Pane, dobře jest nám zde býti«, — a když vypravuje Ježíš Kristus, co vše Syn člověka trpěti bude: že bude vydán pohanům, bude posmíván, bičován a že jej zabijí a třetího dne z mrtvých vstane, tu béře sv. Petr Mistra svého za ruku, dále jej odvádí a praví: »Odstup to, Pane, od tebe, nestane se tobě toho«, jakoby říci chtěl: »Myslíš, Pane, že bych připustil, aby někdo ublížil tobě, toho já nedopustím, to nestane se tobě.«

A tuto lásku svou ukazuje sv. Petr i při poslední večeři, pravě: »Hotov jsem s tebou i do žaláře jíti«; a když při posledním loučení bolestně předpovídá Kristus apoštolům svým: »Všichni pohoršíte se nade mnou této noci«, tu Petr jediný ze všech v nepřekonatelné lásce své odpovídá Pánu: »Byť by se všichni pohoršili nad tebou, já se nepohorším« a »byť bych měl i s tebou umříti, nezapru tebe.«

A když zatýkají Ježíše v zahradě getsemanské, tu k uhájení milovaného Mistra svého tasí meč a utíná ucho Malchusovi.

A vizme sv. Petra v domě Kaifášově, co přivádí Petra k žalostnému jeho pádu, jen láska ke Kristu. Jsa sobě dobře vědom, jak Pána Ježíše miluje a neznaje přirozenou slabost lidskou, podcenil tuto lásku svou a spoléhaje na ni, nenadále zachvácen jsa strachem, třikrát zapírá Krista, — avšak od té doby, kdy zapřel Krista, byl život jeho tuhé pokání a hořce plakával.

Avšak silný výraz lásky své dal svatý Petr na jevo po zmrtvýchvstání Páně, když Kristus u moře galilejského zjevuje se milým učedníkům svým a třikráte se táže sv. Petra: »Šimone, synu Jonášův, miluješ mne více než tito?« — a Petr po třikráte opakuje: »Pane, ty víš, že tě miluji« a dokládá: »Ty víš všecko, ty víš, že tě miluji.«

A což ta horlivost v kázání slova božího, která vždy tisíce — po prvé tři tisíce, po druhé pět tisíc — přivedla jich k učení Kristovu; a což ty cesty, které pro rozšíření tohoto byl vykonal,

a což to pronásledování, žalařování, bičování a ta smrt — což všecko to bylo, nežli výkon nedostižitelné lásky Petrovy; vizme, jak kráčí na smrt, když vyveden ze žaláře a kráčí mezi vojíny k vrchu vatikánskému; zástup lidí roste jako lavina; když šedivá hlava Petrova vyniká nad davy lidu, rozléhá se pláč; ten jindy pokorný a tichý Petr kráčí dnes radostně, sebevědomě a zmužile; jde na smrt, avšak jest pánem Říma a vládu tu doporoučí svým nástupcům a před smrtí svou žehná městu a světu — urbi et orbi — a z lásky ke Kristu umírá, jsa ukřižován, avšak dle přání svého hlavou dolů, tedy ne tak jako Mistr jeho ukřižován byl.

Tak dokonalo toto sv. kníže apoštolské, sv. Petr, jenž v lásce ke Kristu přichází, v lásce ke Kristu žije a v lásce ke Kristu umírá.

II.

A nejinak bylo i s druhým knížetem apoštolským svatým Pavlem. Tento, který původně Šavel se nazýval, nebyl prostým rybářem jako Petr, nýbrž pocházel z otce zámožného, vzdělaného obchodníka, a byl spolu měšťanem římským.

Šavel dle otce svého byl horlivcem židovským, byl vzdělaný, ale i dle tehdejšího zvyku vyučen řemeslu tkalcovskému, čímž později i jako apoštol se živil; dovršení vzdělání svého získal v Jerusalemě, kde učil rabínské moudrosti a horlivosti zákona věhlasný učitel Gamaliel. Jako rozhodný přívrženec židovský, na výsost nenáviděl křesťany, kteří učením Kristovým po světě tehdáž známém se šířili. A nejen že křesťany nenáviděl, on zúčastnil se i jejich pronásledování: již jako pacholík, nemoha jinak nápomocen býti, byl při kamenování prvomučedníka Kristova sv. Štěpána; hlídal aspoň roucha těch, kteří kamenovali Štěpána. Jako muž, maje od nejvyššího kněze povolení, spěchá do Damašku, aby zjímal a uvěznil věrné Kristovi; zdráv a silen vydává se na cestu tento zarytý žid. A víte, co se stalo? Zář jasná oslňuje jeho tvář a vznešená postava Kristova staví se mu před oči; Šavel padá na zemi a slyší hlas řkoucí: »Šavle, Šavle, proč se mi protivíš?« — Šavel nerozumí slovům a táže se poděšen: »Pane, kdo jsi?« a slyší odpověď: »Já jsem Kristus, kterému se protivíš!« — Šavel klesá a volá: »Pane, jsem tvůj, dělej si se mnou co chceš«, a třesa se a žasna táže se: »Pane, co chceš, abych učinil?« Od této doby stává se ze Šavla Pavel, z nepřítele Kristova jeho přívrženec, vstupuje v řady apoštolů a praví jako takový: »Živ jsem ne já, ale Kristus žije ve mně« a v jednom listě píše: »Pohrdl jsem vším, všemi věcmi tohoto světa, jen abych získal Krista.«

V Kristu shromáždění, jaká to změna; srdce dříve proti Kristu zarputilé, zahořelo nyní láskou neobyčejnou k božskému dobrodinci — láskou, v které se mu žádný ze sv. apoštolů mimo sv. Petra nevyrovnal, tak že sv. Jan Zlatoústý o něm říci mohl: »Jako železo v oheň pohřížené ohněm se stává, tak sv. Pavel v Krista jako proměněn byl.« A vskutku, Ježíš Kristus stal se

jedinou myšlenkou Pavlovou. A nedivno, neboť zázrak, který se stal se Šavlem, nemá ve světě rovného. Kristus vytrhl jej z temností bludů, hříchů a zahynutí a uvedl v přepodivné světlo své. Srdce jeho stalo se oltářem, na němž bez přestání obět vděčné lásky ke Kristu plápolala a nic na světě nemohlo jej odloučiti od milování Ježíše. V Kristu měl všecko, bez Krista všecky věci za nic, za smetí, za bláto je pokládal, vždyť volá: »Bez lásky Kristovy nic nejsem, nic mi neprospívá.«

Pro Krista neštítil se žádného utrpení, žádné námahy a nebezpečenství. Ve II. listě ke Korintským vypravuje, co vše utrpěl, kolikrát byl mrskán, kamenován, kolikrát po moři plul v nebezpečí od lotrů, od svého pokolení, od pohanů, v městech a na poušti, na moři, mezi falešnými bratřími, v pracích, v bídě, ve bdění, v hladu, v žízni, v zimě a v nahotě.

Avšak čím více trpěl, tím větší byla jeho láska, neboť píše: »Nic neodvrátí mne od lásky Kristovy.« Jist jsem, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížatstvo, ani mocnosti, ani síla, ani vysokost, ani hlubokost nedovedou moci odloučiti nás od lásky boží, která jest v Kristu Ježíši, víra naše.

A tato láska byla toho příčinou, že tak mnoho pro Krista učinil, a tak víru v něho rozšířil, že apoštolem národů se nazývá.

Postava a zevnějšek sv. Pavla, ty nelákaly jeho posluchače; bylť postavy malé, holohlavý, obličeje bledého, šedivým vousem vroubeného, trpěl trvalým zánětem očí, který zžíral víčka oční; postavou a zevnějškem svým nedoporoučel se tedy posluchačstvu svému, a přece věřící milovali jej pro jeho pokoru a lásku.

Tato slabost a ošklivý neduh jeho nezbraňovaly mu v hlásání Krista v dálné Antiochii, na Cypru, v Malé Asii, na Filipinách, v Soluni, v Korinthu, v Athenách a v Římě.

To vše učinila jeho láska. Láska vede jej i na místo popravné, kde v týž den, jako sv. Petr pod mečem katovým dokonává život svůj.

III.

Jsouť tedy oba sv. apoštolové naši, Petr a Pavel, velikým vzorem pravé lásky k Bohu, ke Kristu Ježíši. Celý jejich život, celé smýšlení a jednání, každý čin i jejich smrt dosvědčují, že milovati máme Boha nade všecko a že pro spásu a záchranu duší bližního jako sebe samého milovati máme.

Když se kdosi sv. Augustina otázal, co Bůh hlavně od nás žádá, a v čem záleží naše náboženství a celá svatost naše pozůstává, odpověděl sv. otec Augustin místo vypočtení dlouhé řady povinností a pravidel velmi krátce, řka: »Bůh od nás žádá toliko lásku«; a pravá láska k Bohu záleží v tom, abychom z celého srdce rádi a ochotně konali, co se Bohu líbí a uvarovali se toho, co se Bohu protiví. »Kdo plní věrně přikázání má, tenť jest, který mne miluje« (Jan 14. 21.), a miláček Páně dokládá dále: »Tato jest láska boží, abychom přikázání jeho ostříhali.« (Jan 5. 3.)

Avšak jak získáme lásky této? Státi se to může náhle jediným slovem — jako se stalo se sv. Petrem a Pavlem — což jest zvláštní milost boží; avšak obyčejně stává se postupně a počíti se musí již u dítka, pak pokračovati v životě panickém, v životě muže a ženy.

Nábožný muž Jakub Eskobarský, učitel práva, měl dceru Marii; dítko bylo hodné a teta děvčátko sotva ještě tříleté naučila desatero přikázání božích a vykládala jí je pokud jen pochopiti mohlo. — »Co to znamená, teto, Boha nade všecko milovati?« tázala se Marie, a teta dí: »To znamená Boha více milovati než otce, matku, tetu a cokoliv jiného.« Dítko slova ta si pamatovalo a pak často říkávalo: »Milý Bože, více tě miluji než otce, matku, tetu a cokoliv jiného; zajisté nic nemám tak ráda jako tebe.«

Tato láska k Bohu činí člověka nejen dokonalým v životě křesťanském, ale činí jej svědomitým a horlivým v plnění povinností stavu svého a všech prací života vezdejšího. Vedle lesa na poli a lukách pracuje více lidí, vzduch je plný svěžesti a vůně, všude plno krásy a radosti u svitu jasného slunka; tak mile, tak ehce se dýchá ten svěží, jasný vzduch. Řekněte, v Kristu shromáždění, překáží ten svěží vzduch, to jasné slunce těm pracujícím lidem na polích a lukách v díle jejich? — »Nikoliv,« odpovídáte a dobře máte, neboť naopak, to vše je sílí a podporuje; zdravý vzduch a jasné slunko nikomu nepřekáží v jeho práci, ať v řemesle, obchodě, průmyslu, ve vědě nebo v umění, ať je to v jakémkoliv zaměstnání našem; naopak, nás to povzbuzuje, sílí a radost nám způsobuje. A tak je to i s tím sluncem spravedlnosti a jeho sv. učením; pro Krista a v Kristu a z lásky k němu kdo pracuje, ten pracuje s úspěchem, avšak musí tuto lásku ke Kristu nejen slovy, modlitbou, ale upřímně v srdci, skutky i činy na jevo dávati.

Sv. Regina, selská pasačka, pro krásu a milé jednání své byla by se snadno stala nevěstou francouzského náměstka králova, tedy první paní v království; ale pro lásku boží, pro lásku Kristovu polita ruměncem tvář její, když jí k tomu namlouváno, a řekla: »Ženich můj jest Kristus Ježíš, jemuž na věky já věrná zůstanu;« a nic ji neodvrátilo od lásky Kristovy.

Známo nám, jak Josef Egyptský mohl povýšen býti, ale láska k Bohu překonala nástrahy ženy Putifarovy, a za tuto lásku k Bohu veliká jej stihla odměna.

Vzor krásného milování jest zajisté Rodička boží, Marie Panna.

»Kdo nemiluje, zůstává v smrti,« praví sv. Jan.

Láska k Bohu jest i základem lásky k bližnímu, neboť Ježíš Kristus k otázce tážícího se mládence nepraví toliko: »Miluj Boha nade všecko«, ale dokládá, »miluj bližního jako sebe samého.« Láska k bližnímu zakládá se na lásce k Bohu. »Řekne-li kdo, že miluje Boha a nenávidí-li bratra svého, lhář jest, neboť kdo nemiluje bratra, kterého vidí, jak milovati může Boha, kte-

rého nevidí?« A lásku k bližnímu ukázati máme netoliko slovy, ale jeviti se musí i skutky, pro bližního máme věnovati vše — i život svůj.

Přes velikou řeku vede most a uprostřed mostu na pilíři stojí chatrč, v níž bydlí mýtný se svou rodinou. Náhlá povodeň trhá most a mocné vlny kus po kusu odnášejí ho proudem. Mýtný s rodinou volá z chaloupky zoufale o pomoc a plačící žena a dítky vidí svou předčasnou smrt. Sta lidí stojí na břehu, nikdo však se neodváží k zachránění nešťastných, vida svou vlastní záhubu. Náhle na koni přijede bohatý pán, a vida nebezpečí rodiny, vytáhne měšec a volá: »Dvě stě peněz tomu, kdo osvobodí nešťastnou rodinu.« Avšak za dvě stě peněz nechce nikdo v nebezpečí vydati život svůj. Tu náhle objeví se cizí muž, béře veslo, sedá v loď a již zápase s vlnami prodírá se proudem k pilíři. A nemoha zachrániti všecky najednou, koná nebezpečnou tu cestu po druhé, po třetí, a sotva po třetí přiráží ke břehu rozzuřené řeky, pilíř i s chýší mýtného řítí se v řeku a ztrácí se ve vlnách jejích. — Cizinec nebere odměny, nýbrž ztrácí se v davu a mizí. V Kristu shromáždění, to jest milovati bližního jako sebe samého, dáti život svůj za bratra svého pro lásku k Bohu.

Netoliko slovy a chválou bližního musíme ukázati lásku k němu, ale hlavně skutky svými pro bližního vykonanými; a v lásce takové hleďme se vždy cvičiti a zdokonalovati; a k lásce této přivede nás pravá láska k Bohu, které dobře přiučiti se můžeme od knížat apoštolských sv. Petra a Pavla.

Často v životě svém vzpomeňme sobě na povolání sv. Petra, jak pro Krista vše opustil a na slovo ihned jej následoval, jak v lásce nedostižné Kristu se obětoval, pro něj žil, pro něj i dokonal. S odvahou a silou sv. Pavla v lásce ke Kristu zavrhněme vše, co od pravdy a spravedlnosti nás odvádí, a vzornou horlivostí sv. Pavla hajme pravdy svaté víry Kristovy, ji upevňujme v srdcích našich přátel a známých, ale jistě upevňujte ji v srdcích svých milených dítek, vy rodičové křesťanští. Každý otče, každá matko buďtež Petrem a Pavlem; všichni společně ukažme se býti horlivými zastánci sv. víry, sv. náboženství, aby, jako šťastný bude život náš, i šťastná byla naše smrt, bychom se sv. Pavlem zvolati mohli: »Dobrý boj jsem bojoval, život jsem zachoval, konečně vložena mi bude na hlavu koruna spravedlnosti.« Amen.

Fr. Seyvalter.

Neděle IV. po sv. Duchu.

Navštívení Panny Marie.

Jak se jeví účinky Ducha svatého?

»I stalo se, jakž uslyšela Alžběta pozdravení Marie, zaplesalo nemluvňátko v životě jejím, a naplněna jest Alžběta Duchem svatým.« (Luk. 1, v. 41.)

Máme dnes památku Navštívení Panny Marie u Alžběty, tety její, jíž chvátala sděliti tajemství úradku božího. Duch svatý, který způsobil vtělení Syna božího, způsobil také navštívení Panny

Marie a působil i v domě Zachariášově. Účinky Ducha sv. byly zřejmé: radost, láska, dobročinnost, pokoj a čistota. Toť jest ovoce Ducha sv. Podle ovoce poznává se strom a podle skutků poznáváme člověka, ve službě kterého ducha jest. Miláček Páně psal: »Ne každému duchu věřte, ale zkoumejte, zdali z Boha jest.« Je totiž blud, že mnohý člověk za nádobu Ducha sv. se vydává a učení své za boží pravdu, a mnohý se dá másti. Mnohé hnutí v dějinách vyhlašovalo se za dílo boží, a přece nebylo dílem Ducha sv., nýbrž těla. Dnešní svátek a svátky, které konáme v tuto dobu, dávají nám krásnou příležitost poznati účinky Ducha sv. Podle nich lehce můžeme poznati, dokud jest kdo pod vlivem Ducha sv. neb těla a ďábla. Proto chci dnes rozjímati o účincích Ducha sv. Maria Panna vypros nám osvícení Ducha svatého, abychom se nedali nikdy másti planým ovocem těla.

Pojednání.

Duch sv., jenž způsobil, aby Panna Maria stala se miláčkem vtěleného Syna božího, působil v ní jako vyvolené duši též všecky ostatní skutky její, které na ní vidíme a z nich poznati můžeme působení Ducha sv. Vezmeme-li toto měřítko a měříme-li jiné osoby a hnutí mezi lidmi, poznáme, s kterého stromu jest ovoce jejich.

První ovoce Ducha sv. jest láska, svrchovaný zákon Pána Ježíše. Maria Panna chvátá na hory pozdravit, potěšit a obsloužit Alžbětu. Sdílnost, svornost mysli jest první ovoce Ducha svatého. Láska znamená chtíti někomu dobře a nečiniti mu nic zlého. Kde se nejeví toto ovoce, tam není štípení Ducha sv., nýbrž těla aneb hříchu. Ve všech svatých a světicích božích vidíme toto ovoce Ducha sv. jako na Marii Panně. Jednota mysli, svornost u víře, trpělivost ku chybujícím, to vše označuje účinek Ducha sv.

My slavíme také tento týden svátek patrona českého sv. Prokopa, proto také o něm seznámiti vás jest spravedlivo. U něho vidíme ovoce Ducha sv.: lásku, kterou učí a káže svým žákům, jednotu v myšlení, víře a lásku ve skutcích. Umíraje ještě napomíná bratry své k lásce, která tvoří divy. Co nepůsobí lásku, to není učení Ducha sv. Podle toho poznáte lehce, které učení z Boha jest a které z těla neb z ďábla. Jak důležito věděti to v přítomnosti, kdy tolik bludů se vychvaluje. Co nevede k lásce Boha a bližního, není z Ducha sv. Vizte žačku Ducha sv., jak chvátá na hory a všude působí radost, která jest druhé ovoce Ducha svatého.

Zplesal duch Alžběty, zplesal duch Zachariášův, když žačka Ducha sv. stanula na blízku. Ovoce Ducha sv. jest radost. Radost a pokoj bylo znáti na tváři Panny Marie a totéž jest znáti na tváři žáka Ducha sv., každé duši v milosti boží. Maria Panna i v soužení zachovala klid a odevzdanost do vůle boží, která v ní působila pokoj a radost. O sv. Prokopu čteme (Krásl 137): »Býval tak veselé tváře a tak pln dobrotivosti, že k němu podřízení mívali více lásky než bázně.« Totéž platí o všech svatých. Radost

a pokoj i v obtížných křížích jest známka Ducha sv., dle níž můžeme poznati, zda jsme ze školy ducha či těla.

Máme v českých dějinách ještě jiného Prokopa, tak zv. Holého (protože se jako bývalý kněz holil), aneb jinak pro mnohá vítězství v bojích od přátel svých husitských Velikého nazvaného. V blud upadl národ náš před lety. Nebylo to dílo Ducha svatého. Nepůsobil ten blud ani lásku, ani radost, ani pokoj. Prokop Holý takto líčen jest u Palackého (Děj. 3. 12.): »Sám ten skutek, že Prokop vstoupil v manželství, knězem býti nepřestávaje, byl by postavil tuším nepřestupnou hráz mezi ním a Žižkou. Byltě postavy střední, těla silného, tváře načernalé, očí velikých, vzezření děsného, nosil se po světsku, rouchem na oko hrubým, ale uvnitř vzácným a tenkým.« Dvě osoby jednoho jména, oba kněží, jeden věren kněžství, druhý odpadl od církve: první sv. Prokop tváře veselé, lásku dýše, druhý jest znám vzezřením děsným. »Zplesal duch můj v Bohu mém Spasiteli,« zpívá Panna Maria a s ní všechny duše, v nichž působí Duch svatý: lásku, radost a pokoj. Jak lehce můžeme vždy rozeznávat ovoce Ducha sv a ovoce těla, dle samého výroku Ducha sv., jak jest v listě svatého Pavla ke Galatům. (5. v. 18.—24.)

Třetím ovocem jest dobročinění a dobrotivost. Vizte Pannu Marii dobře činiti v domě Alžběty, vizte ji posluhovati v jejím stáří a stavu a při mateřství jejím, když porodila sv. Jana Křtitele. Proto tam spěchala pomáhat a dobřečiniti, neboť to jest účinek Ducha sv. Tak také všichni svatí.

Sv. Prokop zakládá »buda«, t. j. domy pro své bratry a vedle nich domy pro pocestné, nemocné a choré, pro školu a malbu a umění. Dobřečiniti pro Boha bližnímu, toť účinek Ducha svatého další. Bližního učiti, lepším činiti, v bídě pomoci, v nemoci léčiti a jemu dobře činiti. Tak žák Ducha sv. sv. Prokop náš stal se dobrodincem lidu českého svými školami pro mládež, dílnami pro řemesla, hospodářstvím pro rolníky. Co vykonal pro umění, viděti můžete dosud na zbytcích v ssutinách sázavských, nad nimiž duch se zamyslí unesen krásou jejich. Jaké ovoce dobrých skutků a umění vydával, žák Ducha svatého.

Obraťme se na stranu druhou: Prokopa Holého a jeho dílo. Bojoval vítězně, nebyl prý přemožen leda v posledním boji u Lipan, kde padl, ale co způsobil svými boji. Tisíce hradů, vesnic a měst vypáleno, tisíce osob usmrceno. Duch těla a hříchu působí nepřátelství a vraždy. Duch sv. působí dobročinění a dobrotivost. Dobře nám sv. Pavel klade na srdce, ne každému duchu věřte, ale zkoumejte, zda z Boha jest.

Písmo sv. krásně a krátce praví, že s příchodem Panny Marie do domu Zachariášova přišla radost a pokoj. Proto Kristus Pán poroučí apoštolům při vkročení do domu říci: »Pokoj domu tomuto.« Jinak jest ve shromážděních, která nejsou vedena Duchem svatým. Na čas může býti pokoj, ale trvalý pokoj jest ovocem Ducha svatého.

V našich dějinách velmi známo jest bratrství Taboritů, od-

dílu to Husitů, které Prokop Holý vodil po Čechách, Moravě, Slezsku, Slovensku a Lužici. To vychvalované bratrství jest smyšlenkou a ne skutečností. Tomek (str. 193) krátce vypráví o tom: »Bojovníci táboritští zvyklí od tolika let projíždění cizích zemí a kořistění, stojíce tuto (u Plzně) tak dlouhý čas na jednommístě, měli co činiti, aby si v zemi domácí a zvláště v okolí tom vyhubeném zjednali špíže a píce ve svou potřebu, za kterouž projíždějíce zemí daleko široko, obrátili proti sobě naříkání selského lidu pro nátisky jemu činěné. Při nedostatečném zaneprázdnění hynula i kázeň ve vojště, když v měsíci září jeden z hejtmanů Jan Pardus z Horky, vtrhnuv do Bavor pro zjednání špíže, utrpěl tam porážku a ztrátu velikou, strhla se proti němu, když se do ležení navrátil, bouře ve vojsku, kterou když ukrotiti chtěl nejvyšší velitel Prokop Holý, sám těžce pohaněn jest a krvavě zraněn od výtržníků, pro kteroužto věc opustil vojsko a odebral se do Prahy pod záminkou léčení.« Tak líčí dějepisec život v jiném táboře Prokopově. Jak různý to obraz. Sv. Prokop pracuje se svými a vystřídává práci modlitbou, vojsko Prokopa Holého kořistíc projíždělo cizí zemí. Prokop světec obrací na se pozornost okolí, které mu žehná jako dobrodinci ve škole, dílně, na poli, na vinici a v nemocnici; Prokop Holý slyší nářek lidu selského, vykořisťovaného. Sv. Prokop má kázeň lásky, Holý kázeň hrůzy, která nestačila jej před zkrvácením chrániti. Oba Prokopové byli kněží; svatý vytrval, Holý se prohřešil.

Vidíme tak z blízka různé ovoce. Z Ducha sv. musí pocházeti pokoj. Duch sv. spojuje nás všechny láskou bliženeckou i národy rozličných jazyků, aby na sebe jako na bratry patřili; duch však těla nepůsobí tak: on rozkládá, působí svár a různice, ano vraždy, jak sv. Pavel to vykládá a jak to vidíme na příkladech uvedených.

Sv. Panna Maria osvícena Duchem sv. pěje ten nekonečně krásný hymnus duše křesťanské: »Velebiž duše má Hospodina, a zplesal duch můj v Bohu mém Spasiteli.« Jak čistá to láska k Bohu vzniká v duši, kterou vede Duch sv. Tak čistá láska k Bohu všude se ujímá a drží, kde Duch sv. v srdcích vládne.

Okolí sázavské ozývalo se sv. zpěvy, jimž učil sv. Prokop a jeho bratři. Sázava byla školou ctností, umění. Zde učili se Boha milovat a bližním pomáhat. Zde vznikly spisy umělé »codices« zvané, z nichž některé se přechovávají jako drahocenné klenoty v museích v Praze, Krakově a jinde. Jest jich jen málo zachováno pro bouřlivé doby válek husitských. Vidíme klášter sv. Prokopa býti školou zbožnosti a mravu křesťanského, písní zbožných a povznášejících.

Jak zcela jinak působil duch těla v Husitech. Píseň jejich, která se zachovala dodnes, má refrén hrozný a výstražný; začíná: »Kdo jste boží bojovníci, vemte palcát a palici!« — a končí: »Bijte, zabijte, žádného neživte!« V tom nemůže býti Duch svatý.

Sv. apoštol praví, že ovoce Ducha sv. jest zdrželivost a čistota, ovoce ducha těla že jest nečistota a modloslužba. V našich

výstražných dějinách to máme potvrzené. Vypravuje se nám, že když při hnutí náboženském v době Husově zavrhli vedení církve sv., začal si každý vykládati Písmo sv. a víru a mrav dle svého, a v krátké době se vyskytla tak necudná učení a tak zvrhlé mravy, že sám Žižka vyslal oddíl svého vojska na ostrov Nežárky u Veselí, aby tam naháče neb Adamity, kteří zhovadilým způsobem žili, všechny pobil. Duch těla působí nezdrželivost a různou modloslužbu, blud osudný, že možno Pánu Bohu hříchem sloužiti.

Sv. Prokop panicem zůstává a k zachování stavu přiměřené čistoty a zdrželivosti vede. Tak jest i stále. Vše, co nás povznáší, lepšími činí, k čistotě, zdrželivosti, k dobročinnosti, trpělivosti vede a nabádá to jest dílo Ducha svatého. Co v nás budí nečistotu, svár a hněv, různice, nemůže býti dílem Ducha svatého.

Když mám k našemu povzbuzení opakovati myšlenky před vedené, musím ukázati k Matce Páně jako vzoru a ovoce Ducha svatého. Na ní vidíme lásku blíženskou, pokoj a radost, dobročinění a zdrželivost, a ve světle tomto musíme posuzovati všechny vlivy, které na nás působí. Ať je to člověk, schůze, kniha, list, společnost, obraz a cokoliv může působiti na nás, vždycky s určitostí můžeme poznati, zda duch, jenž mluví k nám, jest duch boží neb zlý, poznáme-li dle toho, zda jsme povznášeni a povzbuzováni k dobrému či ke zlému.

Kniha sv. Františka Saleského »Bohumila« aneb »Následování Krista Pána« od Kempenského, »Duchovní boj« od Scupiliho, duchovní cvičení sv. Ignáce a jiné knihy dobré zplodily více duší svatých než mají liter. Vidíte z toho, z jakého ducha vzešli.

V jiných životech čteme, že obrat způsobil spis některý k horšímu. Jeden ze spisovatelů našich o sobě praví, že začal v VI. třídě čísti Voltaira a přestal konati povinnosti náboženské, spolu pak vyznává, že začal navštěvovati nestoudné místnosti. Vidíme, z jakého ducha čerpal. Ve Francii konalo se roku 1909 šetření o množících se sebevraždách mezi mládeží. Některé byly příliš okaté, pátráno tudíž po příčinách. Nalezla se příčina: spisy Schopenhauerovy rozervaly mladou duši. U jiného byly romány příčinou převratu. Zdá se, jakoby křesťané nezkoušeli více, jaký duch na ně působí a jakoby se měli za bezpečné před každým vlivem. Není vítr tak měnivý jako jest duchovní život člověka. Musíme proto dáti veliký pozor na vliv, který se koná na nás. Příliš jemná jest duše, nesnese zhoubný vliv a trpí. Proto končím mariánskou promluvu, v níž jsem i k oběma Prokopům našich dějin poukázal s tím vážně míněným ponaučením, abyste se nedali unésti sváděním od Boha, od dobra, od církve, od spásy, ale velebili Boha životem svým, který má býti jediným chvalozpěvem: »Velebiž duše má Hospodina«. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle IV. po sv. Duchu.

Navštívení Panny Marie.

Veliké skutky boží prokázal Pán Panně Marii; veliké skutky prokázal i nám.

»Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest.« (Luk. 1, 49.)

V dnešní svátek Navštívení Panny Marie vzpomínáme si na tu návštěvu, kterou po zvěstování andělském Panna Maria u své tety Alžběty vykonala. Sv. Lukáš nám dojemnými slovy líčí tu scénu, kdy dvě svaté matky se setkaly, se pozdravily a vzájemně si blahopřály. Sv. Lukáš napsal nám též celý ten chvalozpěv, který Panna Maria při té příležitosti zapěla: »Velebí duše má Hospodina a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že shlédl na ponížení služebnice své, neboť aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou všecka pokolení. Neboť veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný, a svaté jméno jeho.« Písmo sv. vypravuje nám o různých podobných chvalozpěvech. Tak Mojžíš zapěl chvalozpěv se svou sestrou Marií, když Israelité přešli Rudým mořem; prorokyně Debora s vojevůdcem Barakem po vítězství Israelských nad vojevůdcem chananejského krále Sisara; Anna, matka Samuelova, zapěla nadšený hymnus, když synáčka svého přivedla k Helimu do sv. stánku a zasvětila jej službě boží po celý život jeho; nábožný král Ezechiáš zaplesal, když z nemoci smrtelné, jež ho zachvátila, se pozdravil, jak mu na rozkaz boží předpověděl prorok Isaiáš; tři mládenci, soudruhové proroka Daniela v zajetí babylonském, byvše v peci ohnivé zachráněni, zanotili velebný hymnus, jejž církev svatá ve své liturgii denně užívá.

Ale nade všechny tyto chvalozpěvy povznáší se a vyniká chvalozpěv Rodičky boží, jejž proslovila v domě Zachariášově. Přihlížíme-li k osobě, která jej pronášela, není nad ni vznešenější bytosti ani lidské, ani andělské. Přihlížíme-li k obsahu, pozorujeme, že všechny jiné chvalozpěvy vznikly z radosti nad nějakým dobrodiním, které dobrotivý Bůh jednotlivým osobám, případně národu israelskému prokázal. Maria Panna však velebí Boha za milost prokázanou jak jí samé, tak skrze ni i celému pokolení lidskému. Chvalozpěv Panny Marie jest nejskvělejší projev radosti, který kdy z nitra lidského vyšel, a církev sv. modlí se jej denně při hodinkách kněžských, aby jím vzdala díky Bohu za vykoupení a oslavila matku Vykupitelovu.

Dnes, nejmilejší, chci vám opět (viz »Rádce« 1910 str. 494.) vyložiti jednu větu tohoto chvalozpěvu Mariina: »Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest a svaté jméno jeho.« Chci vám ukázati

1. veliké skutky boží prokázané Panně Marii, ale chci též na pamět vám uvésti

2. veliké skutky boží, jež dobrotivý Bůh i vám prokázal.

Pojednání.

I.

»Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest.« Těmito slovy uvádí Panna Maria příčinu věty předcházející: »Aj, od této chvíle, blahoslaviti mne budou všecka pokolení.«

Mnoho skutků prokázala všemohoucnost boží Panně Marii. Patříce na díla boží, můžeme zvolati se žalmistou Páně: »Jak velicí jsou skutkové tvoji, Hospodine! Všecky věci s moudrostí jsi učinil.« (Žalm 103, 24.) A podobně, ba tím více můžeme tak zvolati vzhledem k Panně Marii, neboť ona jest ze všech skutků božích nejpodivnější a největší.

Dílo vykoupení, jež počalo vtělením Syna božího, jest daleko větší a podivuhodnější, než stvoření celého světa. Je to veliký skutek, ve kterém se jeví stejně boží moc jako boží moudrost. Že člověka stvořil a k tomu určil, aby věčně bral podílu na boží blaženosti, byl podivuhodný skutek jeho dobroty; že však celé pokolení lidské ze záhuby, do níž pádem Adama bylo uvrženo, vytrhl a na vždy zachránil, jest daleko větší skutek jeho milosrdenství. To bylo tajemství od věčnosti v úradcích božích ukryté, kterého lest satanova vysliditi nemohla.

A jestliže již tento úradek boží byl velikým skutkem božím, neméně velikým bylo jeho provedení. Či není to něco velikého sestoupí-li Syn boží s nebe na zem hříchy poskvrněnou a stane li se synem člověka? Není-li to něco velikého, že ten, jehož nebesa obsáhnouti nemohou, béře na sebe lidské tělo a lidskou duši a s přirozeností lidskou se snoubí? Není-li to něco nekonečně velikého, že ten, který od věčnosti od Otce jest zplozen, v čase matku si volí? Věru, ta jeho matka vším právem může zvolati: »Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest.«

Než odkud to, že Panna Maria mluví o všemohoucnosti boží při tajemství vtělení Syna božího, kde se nezračí nic jiného, než ponížení a slabost?

Bůh — stává se člověkem! Všemohoucí — dítětem! Syn boží — synem člověka! Pán volí svou služebnici — za matku svou! Čím se v tom všem vyznačuje všemohoucnost boží?

A přece všemohoucnost boží v tomto tajemství jasně září. Jen všemohoucí Bůh mohl toho dokázati, aby nepatrnými prostředky a nástroji přemohl mocného nepřítele. Bůh mohl říci prve než to sv. Pavel napsal, a to v nejznamenitějším smyslu toho slova: »Když jsem sláb, tehdáž jsem nemocen!« (II. Kor. 12, 10.)

Jenom Bůh slávy, kterýž »všecko, cožkoli chtěl, učinil« (Žalm 113, 3.), mohl vyvoliti dívku před světem slabou a nepatrnou, aby naplněno bylo nejstarší proroctví: »Nepřátelství položím mezi tebou a ženou a mezi potomstvem tvým a potomstvem jejím; onať potře hlavu tvou a ty úklady činiti budeš patě její.« (I. Mojž. 3, 15.)

Řekněte sami: Nebylo třeba všemohoucnosti boží, aby k dů-

stojnosti Rodičky boží povýšen byl tvor, aby Maria Panna byla povznesena a to tak vysoko, že, jak naše píseň dí, jest po Bohu ta nejprvnější a že jediný Bůh jest nad ní?

A nejsou i ostatní veliké skutky, které Bůh Panně Marii prokázal, rovněž zázraky jeho všemohoucnosti? Veliká a nedostižná výsada, které se Panně Marii dostalo neposkvrněným početím, hlásá všemohoucnost boží. Kdo je s to rozbouřenou a rozvodněnou bystřinu v prudkém letu jedinkým pohybem ruky odvrátiti od jejího dosavadního směru a dáti jejímu toku směr jiný? Zajisté nikdo! Bůh však jedinkým aktem (konem) své vůle zadržel příval všeobecné zkázy, která každé dítě, sotva že v životě matky počato bylo, již v lůně matčině zachvacuje, a nedopustil, aby Panna Maria byla jen jedinkým práškem této nečisté vody hříchu postříknuta.

Náplň milostí a všechny přednosti, kterými Panna Maria byla vyzdobena, jsou důkazy všemohoucnosti boží, která na Pannu Marii všecku svou dovednost vynaložila. Není to skutek všemohoucnosti boží, že Panna Maria zůstala uchráněna nejen hříchu dědičného, ale že zůstala i beze všeho hříchu osobního, a to tak, že od počátku jejího žití zárodek hříchu, totiž zlá žádostivost, v ní byla naprosto udušena, tak že docela čista jest? »Kdož může učiniti čistým toho, jenž z nečistého semene počat jest? Zdali ne ty, kterýž sám jsi?« (Job 14, 4.)

Než vraťme se ještě k vtělení Syna božího. Není to veliký skutek všemohoucnosti boží, že Panna počala Syna proti všem zákonům přírody? Což jest většího nad to, že Panna počala Syna, aniž by přestala býti pannou? Že stvořená bytost se stává matkou Stvořitele, že Bůh slabé dívky používá, aby skrze ni zvítězil nad ďáblem, jenž prvního a nejdokonalejšího ze všech lidí, Adama, přemohl? Není to cosi velikého a podivuhodného, že lidstvu nadchází spása právě tak skrze ženu, jako skrze ženu vzešla mu záhuba?

Než ačkoliv jsou to veliké skutky všemohoucnosti boží, přece nás nemohou podivem naplňovati, protože je všecky učinil ten, jenž mocný jest, »který sám činí divy veliké«. (Žalm 135, 4.)

O tom všem Panna Maria dobře věděla, proto přece však sama si ani cti, ani chvály neosobovala. Dobře se naučila od žalmisty Páně: »Ne nám, Pane, ne nám, ale jménu tvému dej slávu.« (Žalm 113, 1.)

Proto z duše překypující pokorným díkem velebí Hospodina a její duch zplesal v Bohu, Spasiteli jejím.

II.

Než, drazí křesťané, nemusíme i my, podobně jako Panna Maria zvolati: »Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest!«

Mám vám snad připomenouti veliké skutky, které všemohoucnost boží vám prokázala?

Již naše stvoření jest prvním skutkem všemohoucnosti boží. Nikdo z nás života si nedal, Bůh nás stvořil. Ani rodiče naši

nejsou původci života našeho. Matka jednoho každého z nás může říci tak jako druhdy řekla matka makkabejská k svým synům: »Nevím, kterak jste se v životě mém ukázali, aniž pak jsem já vám ducha, duši a život darovala, ani údů jednomu každému jáť jsem spojila: ale Stvořitel světa, jenž uspořádal narození člověka a kterýž stanovil všech věcí počátek.« (II. Mat. 7, 22—23.)

Není li i to velikým skutkem všemohoucnosti boží, že přes tolikerá nebezpečí smrti ještě na živu jsme?

Kdybychom oči otevřeli a pozorovali, jak nás Bůh živí, jak všemu vznik a vzrůst dává, musili bychom jej chváliti a velebiti pro jeho moc. Žasneme nad zázrakem rozmnožení chlebů na poušti, o němž nám evangelium vypravuje, ale daleko většího zázraku, řízení, spravování světa, si nevšímáme. Sv. Augustin praví: »Daleko větším zázrakem jest řízení světa, než nasycení 5000 lidí pěti chleby. A přece onomu zázraku nikdo se nediví, tento však lidi podivem naplňuje, ne proto, že by byl větším, nýbrž proto, že jest řídkým. Kdo jiný živí i dnes veškerý svět, ne-li ten, jenž z několika zrnek bohatou úrodu dává?«

Než větší cenu mají zázraky řádu nadpřirozeného. I tu musí každý z nás vyznati: »Veliké věci učinil mi ten, jenž mocný jest.« K vůli komu stal se Syn boží člověkem, za koho trpěl, za koho umřel, pro koho založil církev, pro koho jí svěřil poklady milosti a pravdy, ne-li pro nás? Ovšem, i pro nás, my z toho máme užitek.

Ve křtu sv. stali jsme se ze synů hněvu milými dětmi božími, z hříšníků světci. Bůh vyrval nás z moci satanovy a vytrhl nás z věčné zkázy. Nebylo k tomu třeba síly boží?

Ve sv. biřmování stali jsme se bojovníky Kristovými, byli jsme sv. olejem pomazáni, silou Ducha sv. opásáni a jeho sedmi dary vyzbrojeni. Duch sv. slabochy proměnil v statné bojovníky; snad to něco nepatrného?

Ve sv. přijímání přichází Syn boží k nám a dává se nám za pokrm. Stáváme se jeho chrámem, jeho příbytkem, posvátnou nádobou, v níž přebývá původce milosti. Není to veliký čin všemohoucnosti boží? Řekněte, který zázrak po zázraku vtělení jest větší, než zázrak proměnění chleba a vína v nejsv. tělo a v nejsvětější krev Páně?

A to se děje k vůli nám. Když tedy Pán Ježíš v nejsvětější Svátosti oltářní k nám se snižuje a do srdcí našich sestupuje, prokazuje nám veliké věci.

Snad jsme byli tak nešťastni, že jsme do hříchu upadli, ztratili jsme posvěcující milost boží, přestali jsme býti syny božími, pozbyli jsme nároků na nadpřirozenou blaženost v nebi. Nuže, jděme k sv. zpovědi a ve svátosti pokání z rukou kněze obdržíme rozhřešení a odpuštění hříchův a tím kněžským rozhřešením se nám navrací vše, co nám hřích uloupil. To opět učinil ten, jenž mocný jest. Či nebylo třeba veliké síly a moci k tomu, aby rozdrceny byly okovy hříchů, které nás svíraly?

Nebylo třeba všemohoucnosti boží, aby ztracený život nám byl navrácen, aby nám nebe, hříchy zatarasené, otevřeno bylo, aby záslužné skutky naše, hříchy umrtvené, opět oživly a ceny pro život věčný nabyly? A když náš Pán Bůh opět a opět svými milostmi zahrnuje, nás vede a řídí k dobrému, bychom došli svého věčného cíle, nás hned netrestá, nám shovívá, nám nesčetnými důkazy svou trpělivost na jevo dává, není to divem jeho všemohoucnosti?

Proto nezapomínejme, že jsme Bohu povinni vděčností. Čím bychom byli bez všemohoucnosti a dobroty boží? Nuže, nechť zaplesá srdce radostí, nechť ozve se v něm vroucí vděčnost k Pánu. Každý z nás může se tázati se žalmistou Páně: »Čím odplatím Hospodinu za všecko, co mně prokázal?« (Žalm 115, 12.) a žalmista sám si dává hned odpověď: »Kalich spasení vezmu a jméno Páně vzývati budu.« (Žalm 115, 13)

Ano, uchopme se kalicha spasení, užívejme všech dobrodiní božích, všech jeho milostí k svému spasení a s díkučiněním vzývejme svaté jméno jeho. Uchopme se toho kalicha také tehdy, je-li obsah jeho trpký, jestliže zkoušky a utrpení na nás doléhají. Pak ten kalich obsahuje spásonosný, léčivý nápoj, jejž lékař duší nám podává. Vzývejme jméno Hospodinovo, prosme za dar odevzdanosti do sv. vůle jeho, prosme o sv. trpělivost, o sílu a vytrvalost, a ten trpký kalich stane se nám kalichem požehnání.

To nechť nám vyprosí mocná přímluva Panny Marie, která sama vděčí a připisuje svoji velikost a slávu jenom všemohoucnost boží. Aby nám byla a zůstala nakloněna, chceme ji se všemi pokoleními blahoslaviti, neboť veliké věci učinil jí ten, jenž mocný jest. Amen.*)

R. S.

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Pokračování.)

6. Mše svatá.

Všechny dobré skutky dohromady nemají tak veliké ceny jako obět mše svaté; neboť to jsou skutky lidské, ale mše svatá jest skutek božský. Srovnáno s ní mučednictví není nic; neboť zde obětuje člověk svůj život za Boha, ale mše sv. jest obět, kterou přináší Bůh svým tělem a krví za člověka.

Ó jak kněz jest něco velmi velikého! Kdyby se pochopil, zemřel by. Bůh jej poslouchá. Vyřkne několik slov a Pán náš sestupuje na tato slova dolů a skrývá se pod skromnou, nuznou způsobou chleba. Bůh obrací zrak svůj na oltář. »To jest můj milovaný Syn,« dí, »v němž se mi zalíbilo.« Zásluhám této oběti nemůže ničeho odříci. Kdybychom měli víru, viděli bychom Boha v knězi skrytého, jako světlo pod sklem, jako víno ve vodě při-

*) Použito: P. Maurus Plattner O. S. B., Der Unbefleckten Ruhmeskranz. Graz, 1904.

míšené. Když po proměňování držím ve svých rukou nejsvětější tělo Pána a Spasitele našeho, a když jsem v hodinách malomyslnosti, tak že se považuji za hodna pouze pekla, mluvívám sám k sobě: »Ach, kéž bych aspoň jej s sebou mohl vzíti! Peklo by mi bylo sladké při něm; nedělal bych si z toho nic, celou věčnost tam trpěti, kdybych byl u něho. Ale pak by nebylo žádného pekla více; plameny lásky by udusily plameny spravedlnosti.«

Ach, jak je to krásné! Po proměňování je tu Pán Bůh jako v nebi . . Kdyby člověk toto tajemství náležitě poznal, umřel by láskou! Bůh šetří nás pro slabost naši.

Jistý kněz poněkud pochyboval po proměňovaní o tom, zdali několik jeho slov způsobilo, že náš Pán sestupuje s nebe na oltář. V témž okamžiku uzřel sv. hostii celou červenou a korporál krví zbarvený.

Kdyby nám někdo řekl, v tu a v tu hodinu má se vzkřísiti mrtvý, jak bychom spěchali, abychom to viděli! Ale což není posvěcení, které chléb a víno proměňuje v tělo a v krev Boha, mnohem větší div, nežli vzkříšení z mrtvých? Měli bychom se vždycky aspoň čtvrt hodiny připraviti, abychom slyšeli mši svatou. Měli bychom se co nejhlouběji pokořiti před Pánem Bohem za příkladem jeho nejhlubšího ponížení v nejsvětější Svátosti a zpytovati své svědomí. Neboť abychom dobře mši sv. obcovali, nutno býti v stavu milosti boží. Kdybychom poznali cenu oběti mše svaté, nebo raději kdybychom měli víru, měli bychom mnohem více horlivosti, abychom téže obcovali.

Milé dítky, zajisté se dobře pamatujete na událost, kterou jsem vám jednou vyprávěl o svatém knězi, který se modlil za svého přítele. Pán Bůh dal mu jasně poznati, že týž byl v očistci. Napadlo jej, že nemůže nic lepšího učiniti, nežli obětovati mši svatou za duši svého přítele. Při proměňování vzal sv. hostii do ruky a pravil: »Svatý a věčný Otče, učiňme záměnu! Ty máš duši mého přítele v očistci, a já mám tvého Syna ve své ruce. Nuže, propust mého přítele; nabízím ti za to tvého Syna se všemi zásluhami jeho utrpení a smrti.« A vskutku viděl v okamžiku pozdvihování duši svého přítele, zcela zářící oslavou, vstupovati do nebe. Nuže, milí křesťané, učiňme to zrovna tak, když něčeho chceme dosíci od Pána Boha. Nabízejme mu po sv. přijímání jeho nejmilejšího Syna se všemi zásluhami jeho utrpení a smrti. On nám nebude moci ničeho odepříti.

7. Nejsvětější Svátost oltářní.

Milovaný Spasitel je tu skryt a očekává, že jej navštívíme a jemu předneseme své prosby. Vizte, jak jest dobrý! Přizpůsobuje se naší slabosti. V nebi, kde budeme kralovati ve slávě, budeme jej viděti v celé jeho slávě. Kdyby se však nyní v celé své slávě před námi ukázal, neodvážili bychom se k němu přiblížiti. Ale on se zaručuje jako zajatec a praví k nám: »Nevidíte mne, ale to nic nedělá; jen mne proste začkoliv chcete, a já vám to povolím.« Je tam ve Svátosti své lásky, vzdychá a prosí bez ustání

u svého Otce za hříšníky. Jakých zneuctění ho to stojí, aby v našem středu dlel?! Je tam, aby nás těšil, proto mu musíme často učiniti návštěvu. Jak příjemnou by mu byla často jediná čtvrthodinka, kdybychom ji ubrali často svému neužitečnému zaměstnání, abychom se mu klaněli, jej navštívili, jej potěšili za všechna zneuctění, která trpí. Když vidí čisté duše s velikou tužbou přicházeti, tedy se usmívá. Ony přicházejí s onou (iednoduchostí) prostotou, která se mu tolik líbí, aby jej za všecky hříchy zneuctění a nevděku o prominutí prosily.

Jakého to štěstí zakoušíme v přítomnosti boží, když se nalézáme sami u jeho nohou před svatostánkem: »Nuže, duše moje, zdvojnásob svoji vroucnost lásky!« Ty jsi pouze, abys Bohu se klaněla. Jeho zraky spočívají pouze na tobě.« Milý Spasitel je tak pln lásky k nám, že nás všude vyhledává.

Navykněte si na to, milé dítky: Když se v noci probudíte, tedy vmyslete se v duši rychle před svatostánek a rcete milému Spasiteli: »Bože můj, tu jsem. Přicházím, abych se ti klaněl, chválil, velebil, tobě dík a lásku prokázal a tobě společnost skýtal se sv. anděly.« Vykonávejte modlitby, které znáte, a není-li vám to možno se modliti, tedy skryjte se za svého anděla strážce a proste jej, aby se za vás modlil.

Milé dítky, když vstoupíte do kostela, namáčíte ruku ve svěcené vodě a k čelu ji přibližujete, abyste udělaly kříž, tedy patřte tak ke svatostánku: náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus jej poněkud otvírá v témž okamžiku, aby vám žehnal.

Ó kdybychom měli oči andělů a viděli, jak náš Pán a Spasitel Ježíš Kristus na oltáři jest přítomen a pozoruje nás, ó jak bychom jej milovali. My bychom se více od něho nechtěli odloučiti. My bychom zůstali vždy u jeho nohou. To by byla předchut nebes. Vše ostatní by se nám objevilo jako bláhovost. Ale ach! Víra schází. My jsme ubozí slepci! Máme mlhu před očima. Jediná víra byla by s to rozptýliti tuto mlhu. Ihned, mé milé dítky, když nesu milého Spasitele ve svých rukou a Pán Bůh vás žehná, proste jej, aby otevřel oči vašeho srdce. Rcete mu se slepým u Jericha: »Pane, učiň, ať vidím!« Když to v prostotě řeknete, zajisté dosáhnete, čeho si přejete, poněvadž on chce jen vaše štěstí. On má své ruce plné milostí a hledá duše, kterým by je mohl udíleti, a ach! Nikdo je nechce. Ó lhostejnosti! Ó nevděku: Mé dítky, my jsme příliš nešťastni, abychom tyto věci mohli pochopiti! Jedenkráte je pochopíme, ale pak již více nebude kdy. Milý Spasitel je tam jako obět. Zvykněte si na modlitbu následující, která jest Bohu velmi příjemná: Proste nejsvětější Pannu, aby obětovala Otci věčnému svého božského Syna, úplně krví a ranami pokrytého, za obrácení hříšníků. To je nejlepší modlitba, kterou můžeme konati, poněvadž konečně všecky modlitby spočívají na jménu a na zásluhách Ježíše Krista. Mé dítky, dobře si to pamatujte. Pokaždé když jsem nějakou milost obdržel, vyprosil jsem si ji tímto způsobem; ona nikdy neklame.

Když jdete k sv. přijímání, máte při tom míti určitý úmysl,

a v okamžiku, kdy chcete tělo Pána našeho přijmouti, máte říkati: »Ó nejdobrotivější Otče v nebesích, obětuji ti nyní tvého milého Syna tak, jak ho zajali, jak ho s kříže sňali, jak ho na klín nejsvětější Matky položili a jak ona ho za nás v obět přinesla. Obětuji ti jeho nejsvětější tělo a prosím tě ústy jeho nejsvětější Matky za prominutí mých hříchů, abych dobře přijímal a této neb oné milosti dosáhl, víry, naděje, pokory atd.

Musíme Pánu Bohu také za odpustky děkovati, které nás očišťují od našich hříchů. Ale neklademe na to dosti váhy, jdeme, tak říkajíc, přes odpustky dále, jako se po žni jde pryč přes snopy obilí. Hleďte, sedm let, sedm kvadragen, když slyšíme křesťanské cvičení, 300 dní, když se modlíme litanii loretánskou, Zdrávas královno a Anděl Páně. Zkrátka, Pán Bůh zahrnuje nás svými milostmi, ale my jich skoro zcela nic nepoužíváme. Ó jak toho budeme litovati na konec života!

Když se nalézáme před nejsvětější Svátostí, máme místo ohlížení se uzavříti své oči a své srdce, jděme k němu, on jde k nám; jeden, aby prosby přednášel, druhý aby je přijímal. Je to jak dech od jednoho k druhému; jaké radosti požíváme zapomínajíce na sebe, abychom za to Boha hledali!

První čas, kdy jsem byl v Arsu, nalézal se tu jistý muž, — dejte pozor, mé dítky, byl tu jeden muž, který nikdy nešel kolem kostela, aniž by doň nebyl vkročil. Ráno, když šel do práce, a večer, když se vracel, nechal státi motyku a rýč přede dveřmi chrámovými a zůstal dlouho v chrámě a klaněl se nejsv. Svátosti. Ó jak rád jsem to viděl! Ptal jsem se ho jednou, co pak s naším Pánem mluví za dlouhých návštěv, které u něho činí. Víte, co odpověděl? »Ó pane faráři, nic mu neříkám, já patřím na něho a on na mne.« (Tu přerušil vzlykot hlas sv. katechety, pak pokračoval dále: »Ó jak je to krásné, mé děti, jak je to krásné!«

Svatí se ztratili, jen aby Boha viděli, jen pro něho aby pracovali; zapomenuli na všecky stvořené věci, jen aby jej nalezli, tak se přichází do nebe.

8. Svaté přijímání.

Milý Spasitel pravil: »Začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dáť vám.« Nikdy by nám to bylo nenapadlo prositi ho za jeho vlastního Syna. Ale co člověk nemůže pochopiti, učinil Bůh. Co člověk nedovede vysloviti a vymysliti a čeho si nikdy neodvážil přáti, Bůh ve své lásce vyřkl, vymyslil a provedl. Což bychom se odvážili Pánu Bohu říci, aby dal Syna svého za nás umříti a jeho tělo nám poskytl za pokrm a jeho krev za nápoj? Kdyby to vše nebylo pravdivé, vymyslil by člověk pak věci, kterých by nemohl Pán Bůh provésti, zašel by dále nežli Pán Bůh ve vynálezích své lásky. To není možno.

Bez nejsv. Svátosti oltářní by nebylo štěstí na tomto světě a život byl by nesnesitelný. Přijímáme-li nejsv. Svátost, přijímáme svoje štěstí a svoji radost. Poněvadž Pán Bůh sám se nám ve

Svátosti své lásky chtěl darovati, vštípil nám tak nezměrně velikou tužbu, že ji pouze on sám upokojiti může.

Při této krásné svátosti jsme jako někdo, jenž žízní umdlévá u řeky; potřeboval přece jen hlavu nakloniti.

Ten, kdo přijímá, ztrácí se v Bohu jako kapka v oceánu. Nelze jich více odloučiti. Myslíme-li na to, měli bychom se na věky pohroužiti v této propasti lásky.

V den soudný budeme vidět, jak tělo našeho Pána vyzařuje světlo na oslavené tělo těch, kteří ho na zemi hodně přijímali, jako vidíme třpytit se zlato v mědi nebo stříbro v olovu.

Když přijdeme od sv. přijímání a někdo se nás ptá: »Co to neseš domů?« mohli bychom mu odpověděti: »Nesu nebe.«

Jeden světec říkával, že jsme »bohonosiči«. To jest zajisté pravda, ale my nemáme dosti víry. Nepochopujeme svoji důstojnost. Navrátíme-li se od stolu Páně, jsme právě tak šťastni, jako sv. tři králové, když směli obejmout Jezulátko.

Vezmete-li láhev plnou tekutiny a dobře ji zazátkujete, budete moci uchovati tekutinu jak dlouho chcete. Právě tak je to, když milého Spasitele po sv. přijímání v sebranosti mysli udržujete, dlouhý čas budete pozorovati tento stravující oheň, který vaše srdce naplňuje láskou k ctnosti a nenávistí ke zlému.

Máme li Pána Boha ve svém srdci, musí býti zcela žhavé. Srdce učedníků emauzských hořelo již, když jen ho slyšeli.

Nevidím to rád, když jdeme od stolu Páně a ihned se dáme do čtení. Ó nikoliv! K čemu lidských slov, když Bůh sám mluví? Nutno to učiniti, jako jeden, který zvědavě u dveří naslouchal. Musíme všemu naslouchati, co mluví Pán Bůh u dveří našeho srdce. Když jste přijaly milého Spasitele, cítíte, jak jest vaše duše očištěna, poněvadž se vykoupala v lásce boží.

Přijímáme-li, cítíme neobyčejné blaho, které celým tělem provane a rozšíří se až do nejkrajnějších údů. Jaké je to blaho? Je to milý Spasitel, který ve všech částech našeho těla účinkuje a je oživuje. Jest nám jako sv. Janu vyznati: »To jest Pán.« Ti, kteří zcela ničeho z toho necítí, jsou k politování.

9. Časté sv. přijímání.

Mé dítky! Všechny stvořené bytosti mají zapotřebí pokrmu, aby žily. Proto Pán Bůh dal růsti stromům a rostlinám; ony jsou jako dobře opatřený stůl, s něhož všechny bytosti svůj pokrm bráti mohou, každá dle svého způsobu. Ale také duše musí míti svůj pokrm. Kde pak jest její pokrm? Milé dítky! Když Pán Bůh chtěl dáti duši naší pokrm, aby ji na pouti tohoto života svěží udržel, dal zrakům svým přehlédnouti stvoření a nenašel ničeho, co by bylo pro ni hodno. Pak pohlédl na sebe a rozhodl se dáti sebe sama.

Ó duše má, jak jsi velikou, když toliko Bůh tě může uspokojiti! Pokrm pro tvoji duši je tělo a krev Boha. Ó krásný to pokrm, duše může se toliko Bohem nasytiti. Jen Bůh jí postačí,

jen Bůh může ji vyplniti, jen Bůh může její hlad utišiti. Ona má naprosto zapotřebí svého Boha.

Šťastny duše, které mají milost spojiti se s milým Spasitelem v nejsv. Svátosti. V nebi se budou skvíti jako diamanty, protože Boha v nich bude viděti. (»Gloria eius in te videbitur,« Sláva jeho bude v tobě vidět. Isai, 60, 2.)

V každém domě jest místnost (pokoj), kde se chovají zásoby pro rodinu, je to zásobárna. Chrám jest dům duší, jest naším domem, nás, kteří jsme křesťané. Nuže tedy v tomto domě je též zásobárna. Vidíte svatostánek? Kdyby se křesťanských duší ptali, »co je to?«, vaše duše by odpověděly: »To jest zásobárna.«

Nic není tak veliké, milé dítky, jako nejsv. Svátost. Položte všecky dobré skutky světa oproti jednomu dobře vykonanému sv. přijímání, tedy je to zrnko písku proti hoře. Vykonávejte modlitbu, kterou Pán Bůh vám do srdce dává. On vám ničeho neodepře, když mu jeho Syna a zásluhy jeho utrpení a smrti obětujete.

Milé dítky! Kdybychom pochopili cenu sv. přijímání, varovali bychom se nejmenších chyb, abychom měli to štěstí, směti je přijímati, uchovali bychom svoji duši vždy čistou před očima božíma. Myslete, milé dítky, na to, — domnívám se totiž, že jste se dnes zpovídaly, — abyste samy nad sebou bděly. Těšíte se v myšlence, že zítra budete míti to štěstí, milého Spasitele do srdce svého přijmouti. Zítra nebudete moci více Pána Boha urážeti, vaše duše bude úplně ponořena v drahocennou krev Pána našeho. Ó krásné živobytí!

Ó milé dítky, jak krásnou bude na věčnosti ta duše, která často a hodně Boha přijímala. Tělo Pána našeho se stává tělem naším, jeho přesvatá krev naši krev slávou naplní; naše duše bude s duší Pána našeho po celou věčnost spokojena; také bude se těšiti z čistého a dokonalého štěstí.

Milé dítky, když duše křesťana, která přijala tělo Páně, do ráje vstoupí, rozmnoží radost nebes; andělé a královna andělů přijdou jí vstříc, poněvadž poznávají Syna božího v této duši. Potom bude tato duše odškodněna za všecky oběti a námahy, které přinesla za svého života.

Milé dítky, lze to pozorovati, když duše přijala hodně nejsv. Svátost oltářní. Ona je tou měrou láskou zahrnuta, proniknuta a změněna, že ji člověk v jich skutcích a řečích znovu nepoznává. Ona jest pokorná, přívětivá, umrtvená, laskavá a skromná; ona se snáší s celým světem. Taková duše jest schopna veliké oběti, zkrátka nelze ji znovu poznati.

Choďte proto pilně, milé dítky, k sv. přijímání, jděte s láskou a důvěrou k Ježíšovi, žijte od něho, abyste také žily pro něho. Neříkejte, že máte příliš mnoho co dělat. Což pak milý Spasitel nepravil: »Pojďte ke mně všickni, kteří zarmouceni a obtíženi jste a já vás občerstvím!« Můžete pozvání tak něžné a přátelské odmítnouti?

Neříkejte, že jste nehodny. Je to pravda, vy ho nejste hodny,

ale jste potřebny. Kdyby Spasitel jen na naši hodnost hleděl, nebyl by nikdy svoji Svátost ustanovil, neboť nikdo v celém světě ho není hoden, ani andělé, ani archandělé, ani nejblahoslavenější Panna Maria. Ale on patřil na naši potřebnost, neboť my všickni ho převelice potřebujeme.

Neříkejte, že jste hříšníky, že máte příliš nedostatků (ubohostí) a že se proto neodvažujete k němu se přiblížiti. Raději bych vás slyšel praviti, že ač tělesně nemocné, žádného léku užívati a lékaře povolati nechcete. Všecky modlitby při mši sv. jsou přípravou na sv. přijímání. Také celý život křesťana musí býti přípravou na tento důležitý úkon.

Musíme se o to snažiti, abychom zasloužili denně milého Spasitele přijímati. Jak velice musíme se styděti, když vidíme, že druzí k stolu Páně přistupují a my samy nepohnutě na svém místě zůstáváme. Jak šťasten jest anděl strážný, když vede čistou duši k stolu Páně. V první církvi přijímali denně, když však křesťané zvlažněli, požívalo se požehnaného chleba místo těla Pána našeho. Je to útěcha a ponížení zároveň. Je to vskutku požehnaný chléb, ale není to tělo a krev Páně.

Jsou lidé, kteří denně přijímají duchovně s požehnaným chlebem. Jsme-li oloupeni o svátostné přijímání, tedy je nahraďme dle možnosti duchovním přijímáním. Můžeme každým okamžikem duchovně přijímati; neboť musíme vždy míti horoucí touhu, Pána Boha přijímati.

Svaté přijímání působí v duši jako zavanutí větru při ohni, který hrozí uhasnutím, v němž však jest ještě hodně mnoho žhavého uhlí; foukáme a plamen opět vzplane. Cítíme-li po přijetí velebné Svátosti, že láska naše k Bohu vyhasíná, rychle vzbuďme duchovní přijímání. Nemůžeme-li jíti do kostela, obraťme se směrem ke svatostánku. Pána Boha nelze žádnými zděmi zadržeti; pomodleme se pět Otčenášů a pět Zdrávasů za duchovní přijímání. Můžeme Pána Boha jen jednou denně přijímati. Duše, která láskou jest naplněna, nahrazuje to touhou, každým okamžikem jej přijmouti.

Ó člověče, jak jsi velikým, živený jsa a napájený tělem a krví Páně! Ó krásný život, tento život spojení s Bohem; to jest ráj na zemi, tu není žádných zármutků, žádných křížů více. Měli-li jste štěstí přijímati milého Spasitele, cítíte po nějakou dobu vlastní radost a posvátnost ve svém srdci. Čisté duše jsou vždy takové, a právě toto spojení působí jejich sílu a jejich štěstí.

Mé dítky! Ti, kteří přijímají v hodině smrti, jsou velmi šťastni. Při soudu soukromém, který hned po smrti se vykoná, uvidí Bůh Otec svého Syna v nich, nemůže je zavrhnouti do pekla. Ó nikoliv! Vizte moje dítky, jak je to dobré (výhodné) přijímati poslední sv. svátosti.

(Pokračování.)

LISTY VĚDECKÉ.

Pravá a zdánlivá smrt a sv. svátosti.

Podává **Jan Nep. Veselý**, c. a k. polní kurát.

Tak asi před pěti lety učený jesuita španělský J. K. Ferreres*) napsal knihu: »Pravá a zdánlivá smrt v poměru ke svatým svátostem.« Tuto knihu přivítal učený svět s největším oduševněním. Přeložena jest na francouzský, italský, německý a anglický jazyk, chválena v nejvýznačnějších časopisech evropských i v Americe, a v jádře, o čem tato kniha pojednává, všechny tyto časopisy otiskly. Bylo by dlouhé zmiňovati se o všem tom, co na pochvalu tyto časopisy otiskly, stačí zmíniti se o tom, co jeden učený bohoslovec, jenž velmi dobře se vyzná ve filosofii a theologii, byv vyzván od jednoho vysokého hodnostáře církevního římské kurie, aby se všech stran toto pojednání prozkoumal, řekl: »Všechno v díle onom jest pravda. Pojednává se v něm o věcech největšího významu, na kterých spočívá věčná spása nebo věčné zatracení nesčíslných duší a které by měl velmi dobře znáti každý kněz — ba i každý člověk. Nechť autor svoji starostlivostí se přičiní, aby kniha tato co nejdříve přeložena byla do všech jazyků a všudy byla rozšířena. Aby se tak stalo, nechť se o to všichni oni přičiní, kteří zaníceni jsou horlivostí o spasení duší.«

Pojednání, o němž autor ve své knize se rozepisuje, jest povahy fysiolo theologické; on pojednává i o tom, to spadá do fysiologie, obzvláště o známkách pravé i zdánlivé smrti, i o tom, co spadá do theologie, kdy a jak udělíme sv. svátosti těm, o kterých se myslí, že zemřeli a v pravdě možná ještě žijí. Celé toto veliké pojednání dělí se ve dva díly: v prvním díle v pěti paragrafech mluví o mrtvých dítkách i o sv. křtu, který se jim má uděliti; ve druhém díle ve více paragrafech hovoří o mrtvých dospělých lidech i o svátostech pokání a posledního pomazání, jak se mohou a musí takovým mrtvým uděliti.

*) Slavný P. Jan Křt. Ferreres jest professorem morálky a církevního práva na t. zv. *Collegio Maximo del Jesus* ve Španělsku. Napsal více děl, mezi jinými i *Compendium theologiae moralis* i *Casus conserentiae.*

Pro tentokrát chceme jen to přinést, co obsaženo jest ve druhém díle, poněvadž pro pastoraci je tento díl vážnější. Ku jasnějšímu porozumění připomínám, že autor na začátku i na konci druhého díla mluví o tom, co spadá do theologie a co na paměti míti musí všichni duchovní pastýři; v paragrafech, které mezi těmito jsou, pojednává autor o filosofických věcech, které by měl znáti každý lékař, a bylo by dobře, aby je i druzí lidé více znali.

Před pojednáním mluví spisovatel v čele o významu samého pojednání. Hle, co praví: Denně přetřásá se jedna velmi praktická a velmi znamenitá otázka o spasení duší a udržování lidského života; ona vzbuzuje nejživější pozornost akademií, učenců, lékařů i bohoslovců; a spočívá v tom, aby se určitě čas určil, ve kterém člověk *v pravdě* zemře, po oddělení se duše od těla.

Otázka tato není od dnešního dne, nýbrž jest něco starší. V XVII. století bavil se jí učený P. *La Croix*, avsak těžko; v XVIII. století pojednával o ní s velikým úspěchem španělský znamenitý učenec P. *Fejoo*. Pokrok ve vědě způsobuje, že na přetřes tato důležitá otázka opět se dostala. Zkušenost ve mnohých a velmi rozmanitých případech dokázala, že člověk vždy ještě nějaký čas jest živ, když už se všeobecně myslí, že zemřel. Jestli tomu tak jest, jestli člověk i po okamžiku, když se všeobecně za to má, že zemřel, přece ještě nějaký čas žije, buď déle nebo kratší dobu, vzhledem k různé povaze tělesné, nebo různým nemocem i jiným všelijakým okolnostem, následuje z toho, že se mu během onoho času určitě může pomoci, a to nejenom že se mu duše spasí udělením sv. svátostí, nýbrž že se mu i tělesně pomoci může prostředky, za dnů našich osvědčenými. Dosud člověk se jednoduše zanechal, když se myslilo, že zemřel, byv považován za mrtvolu, ani se mu sv. svátosti v takovém případě neudělívaly, aniž se o to pokoušelo, probuditi ho k životu, kt rý jistě jen na oko zhasl. Než nyní opačná praxe čím dále se šíří a na ten způsob mnohý z náruči smrti se vysvobozuje, o němž se všeobecně za to mělo, že jest pouhou mrtvolou. Povinností lékařů jest, aby upotřebili rozličných method a způsobů, jež schopny jsou, aby život tělesný probudili u těch, kteří zdánlivě jen zemřeli; naší pak povinností jest, abychom učili se jak takovým mrtvým pomoci, abychom udílením sv. svátostí duši jejich zachránili. A nyní k samému pojednání.

O udílení sv. svátostí oněm dospělým, kteří pravděpodobně ještě žijí, byť by se zdálo, že již zemřeli.

§. 1.

Jak se může pomoci sv. svatosti spasit duše odrostlých, zdánlivě mrtvých.

1. Když jest řeč o dospělých křesťanech, jest jisto, že oni jsou způsobilí přijmouti některé sv. svátosti, jestliže jsou na živu a mají potřebnou disposici, třeba by i na oko zdáli se býti mrtvými,

a není pochyby, že jejich věčná spása odvislá býti může v určitých případech od přijetí nebo nepřijetí jich.

Tak na př. myslíme si odrostlého člověka, který není ještě pokřtěn a nyní nalézá se ve stavu *zdánlivé smrti:* 1. jestliže ten člověk nikdy k rozumu nedošel, *jisto jest,* že může býti *platně* pokřtěn a když přijme sv. křest, že bude spasen, nebude pak spasen, jestliže jej nepřijme. 2. Jestliže tento odrostlý člověk při rozumu byl a přál si aspoň *implicite* svátost křtu, nebo *v tomto okamžiku si jej přeje,* může jej *platně* přijmouti. Jestliže tento dospělý měl smrtelný hřích i zdánlivě zemře a přál si před tím aspoň implicite sv. křest, byť i nedokonalou lítost měl, anebo v onom stavu má to přání a takovou lítost, přijme-li sv. křest, bude spasen, jinak bude zatracen.

2 Rovněž jestliže dospělý křesťan, jenž dopustil se smrtelného hříchu, a nevyzpovídal se ještě a zkroušeně nelitoval, propadne zdánlivé smrti, může dle všeobecné dnes nauky theologů pravděpodobně platně přijmouti svátost pokání a tak se spasiti, jestliže před touto zdánlivou smrtí lítost vzbudil byť i nedokonalou, nebo jestliže ve stavu takové smrti lítost vzbudil. Kdyby v takovém stavu zemřel bez rozhřešení nebo bez posledního pomazání, byl by zatracen, poněvadž nedokonalá lítost bez svátosti nestačí ke spasení Dále každý dospělý křesťan může ve stavu zdánlivé smrti platně přijmouti svátost posledního pomazání, jestliže před tím lítost měl, anebo ji nyní má, zcela určitě odpuštěny jsou mu hříchy, kterých se dopustil. Třeba musil křesťan dbáti o to, aby byl ve stavu posvěcující milosti, když tuto svátost přijímá, poněvadž je to svátost živých, docela všeobecná a jistá nauka mezi theology jest, že tato svátost smaže všechny smrtelné hříchy i při nedokonalé lítosti, jestliže umírající nemohl se vyzpovídati, nebo dokonalou lítost vzbuditi. Tak mezi jinými učí sv. Tomáš Aq., učený theolog Suarez, sv. Alfons Lig. A to působí poslední pomazání, jak praví Suarez, ne *per accidens,* nýbrž *per se* třeba i až v druhé řadě. (Vide i Pesch Praelect. dogm. vol. 7 n, 538 etc.)

3. A jasno je, že některý z těch zdánlivě mrtvých může právě v onom okamžiku probuditi lítost nad svými hříchy, když ho stihl záchvat, který ho o smysly připravil. Podobně může některý člověk, jenž se nám zdá býti zcela mrtev, bez tlukotu srdce, bez dechu etc. i pak v sobě probuditi lítost nad svými hříchy. A to nestává se právě zřídka, jak praví *Ballerini-Palmieri:* »Sed non raro videri quidem potest sensuum plena destitutio nihilominus adhuc interius animus vigere.« (Opus. Theol. Mor. vol. 5. n. 861 ad 3a. Vidi i Haine: Theol. Mor. vol. 3. p. 296 ed 4c Lovanii.)

4. Na doklad toho vypravuje P. *Fejoo* dva případy, které uvádí v jednom svém díle někdejší lékař krále Ludvíka XIV. *de San Andrés.*

Za první případ ručí vlastní otec toho lékaře, jenž sám lékařem byl. Jakýsi stařec šedesátiletý, kterého již dávno zimnice mučila, padl v bezvědomí a všichni přítomní již myslili, že zemřel.

Proto se činily přípravy k pohřbu i chtěli ho pitvati, poněvadž si tak jeho synové přáli. Přítomni byli i dva faráři toho města, kteří se mezi sebou přeli, komu z nich připadá právo na pohřeb. Lékař zemřelého a otec našeho spisovatele slyše, jak se faráři o svoje právo živě prou, vešel k nim do světnice, aby je usmířil. Mezi tím přiblížil se k mrtvole zesnulého a z jakési zvědavosti odkryl mu líce, jež bylo pláštíkem zahaleno. Než, co on takto činí, zdálo se mu, jakoby na tváři viděl tiché škubání; vzal ho za ruku položiv mu prst na tepnu, pak vzal zapálenou svíčku a postavil před otvory nosu i úst, zda by dech bylo pozorovat, avšak ani tepna neukazuje známku života, ani plamen svíce se nepohybuje, a ježto neznamenal žádné známky života na zemřelém starci, myslil, že jistě zemřel a chtěl odejíti. Avšak tu zpozoroval opět totéž škubání na tváři. I požádal lékař, aby mu donesli víno a když se tak stalo, nalil trochu do nozder i do úst, avšak viděl, že mrtvý je nikterak nepřijímá. Tu nadobro chtěl se lékař vzdáliti v přesvědčení, že mrtvý jistě zemřel. Však hle, v tom vidí, kterak mrtvý ústy víno okusí; ihned vezme lžíci vína a jednu po druhé dává mrtvému, jenž náhle otevře oči a docela k sobě dojde. A výsledek — stařec docela se uzdravil, a to nejznamenitější při tom jest, že ve stavu zdánlivé smrti slyšel a rozuměl všemu, o čem oni dva faráři mezi sebou rozmlouvali, což vše podrobně potom, když se uzdravil, vypravoval.

Druhý případ týká se kterés paní, která vypravovala lékaři, co se jí před 25 lety přihodilo. Když byla ještě mladá, následkem dlouhotrvající zimnice upadla v bezvědomí, ve kterémž nejevila žádné známky života. Dva lékaři, kteří ji v nemoci ošetřovali, prohlásili ji za mrtvou. I všichni druzí tedy domnívajíce se, že jistě zemřela, mezi sebou hovořili, jak ji umyjí a oblekou do šatů pro mrtvé. Ona to všechno slyšela i rozuměla, ale nemohla promluviti ani slůvka, ani jiné znamení nemohla dáti, že žije, ač se vší silou o to snažila. K jejímu štěstí byla přítomna i jedna její teta, která ji za života velmi milovala a kterou i ona velice ráda měla. Vzlykajíc a v ohromném žalu slze prolévajíc vrhne se vší silou na mrtvé tělo milované osoby a počne je líbati a celovati, až všem přítomným srdce usedalo. To vše působilo tak na duši mladé dívky, že vykřikla. To stačilo — ihned zavoláni lékaři a ač dále opět nejevila známky života, počali ji tříti, na více místech těla přiložili baňky a jiné prostředky užili, následkem kterých se posílila, až konečně úplně se pozdravila a ještě mnoho roků žila. Podobný případ připomíná i P. *Marchant* a může se dočísti o něm *Gury,* Casus consc. v. 2. n. 487, anebo *Elbel*, Theol. mor. p. 9. n. 212. A lehko mohlo by se uvést mnoho jiných podobných případů.

§ 2.

Křesťanu se mohou, ba musí sv. svátosti uděliti i v tom případě, dokud odůvodněně může se pochybovati, je-li živ anebo mrtev, třeba i pochybnost malá byla.

*

To jest všeobecná nauka theologů. Tak dnes všichni moralisté tvrdí a učí. *Gury* praví: »Hinc liat absolvere conditionate in sequentibus casibus: *in dubio*, an poenitens sit *vivus*, vel *mortuus*.« (Comp. theol. mor. v. II. n. 433.)

Tak učí i *Lehmkuhl*: »Praecipuae autem occasiones, in quibus absolutis conditionate dari potest, aut pro necessitate poenitentis dari debet, hae sunt: si *dubium* versetur circa *vitam* et *mortem* poenitentis. quamdin non constat de incapacitate.« (Comp. theol. mor. v. II. n. 273.) Podobně učí i *Scavini* i *Del. Vecchio* i P. *Villada*. Tento myslí, že prvních šest minut po okamžiku, kdy se za to má, že člověk zemřel, pochybovat se musí, jestli již jistě zemřel, anebo ještě jest živ, a tvrdí že po ten celý čas mohou se mu sv. svátosti uděliti. A poněvadž soudí, že v případech náhlé smrti onen čas déle trvá, tvrdí, že po tu celou dobu mohou se sv. svátosti udělovati. (Casus, v. 3. p. 244.) P. *Villada*, P. *Noldin* (De sacram. n. 283. nota) a *Alberti* (Theol. Past. p. 1. n. 18. VI.)

Jak velmi malá pravděpodobnost se požaduje, že člověk nezemřel ještě a že mohou se mu sv. svátosti uděliti, jasně z toho vyplývá, co theologové v analogických případech učí. Theologové všichni společně učí, že v případech krajní nutnosti (a takový jest náš) mohou a musí se svátosti uděliti, třeba by i o platnosti jejich veliká pochybnost byla, ježto, řekněme, schází patrně ten neb onen podstatný požadavek, a třeba i pravděpodobnost o platnosti svátosti více o mínění druhých se opírala, než o naše mínění.

To není těžko dovoditi mnohými důkazy.

Tak na př. učí P. *Noldin:* »Quoties de existentia conditionis *dubitatur*, quae ad *validam administrationem* necessario requiritur, Extrema nuctio non secus atque alia Sacramenta sub conditione, quod illa res adsit (*si vivis; si baptizatus es* . . .) administrari potest et debet.« (De sacram. n. 444.)

»Ubi adsit (s c. *in extrema necessitate*) tenuis aliqua probabilitas de materia idonea sacramenti, hac uti licet.« *Ballerini-Falmieri* (vol. V. n. 238.).

»Nec obstat, quod attritio et confessio in istis destitutis sensibus in actu peccati *valde dubiae* sint; quia in cassu extremae necessitatis, etiam in sacramentorum administratione liat uti probabilitate *tenui et parum fundata*. *Marc.* Inst. mor. vol. II. n. 1855. Podobně učí i P. *Bucceroni* nyní v Římě: »Absolvi *potest et debet*, saltem *conditionate*, quilibet moribundus in quo attritio et confessio praesumi possunt *aliquo modo*, quantumois *infime probabili;* quia in casu extremae necessitatis, etiam in sacramentorum administratione licet uti opinione etiam *parum fundata*.« (Theol. mor. vol. II. n. 753.)

A to je tatáž nauka i starých velikých theologů. Slyšme, co na př. praví P. *La Croix:* »*Est gravis obligatio* ex charitate. ut sacerdos in extrema necessitate proximi operetur *ex opinione probabili saltem aliorum*, ut habet communis cum *Moya* (n. 35.);

imo opinio *tenuiter probabilis* practicari debet, si alias proxime periclitaretur salus aeterna proximi, uti tenent multi et graves auctores cum Sanchez, Moya, Gobat, Viva; nam periculum fonstrandi sacramentum pro salute humana institutum, est minus malum, quam periculum amittendae aeternae salutis hominis; atqui haec opinis (sc. které učí, že se *podmínečně* může rozhřešiti umírající, jenž jest bez vědomí, třeba i se nepoznalo, že dal na jevo známky lítosti a pokání) *est aliquo modo, et saltem tenuiter probabilis*, ut ex dictis patet. Ergo. (Lib. 6. p. 2, n. 1261. § 7.)

To jest i jasná nauka sv. Alfonsa Lig., a učí tak i všichni theologové, jak jest vidět z následujícího textu:

»quia in casu extremae vel urgentis necessitatis licitum est uti materia *dubia* et principio apud theologos probato... Hoc casu enim possumus uti opinione adhuc *tennis probabilitatis*, ut recte ajunt: Sanchez, Viva, Croix, Gobat et fure probat Carden. (in prop. damn. Innocent. XI., diss. IV. c. 6., n. 44.) cum Navarr. Soto et Filgnera. Ratio, quia necessitas efficit, ut licite possit ministrari sacramentum sub conditione in *quocumque dubio;* per conditionem enim satis reparatur iniuria sacramenti et eodem tempore satis consulitur saluti proximi. Et maxime hic advertendum, quod sacerdos, *quando potest, tenetur sub gravi* absolvere infirmum, ut dicunt Mazzotta (1. 3. p. 364.) et Suarez, Vasqu. Coninch. cum *communi* apud Viva. 1. c.« *Sv. Alfons Lig.* pak praví: »In extrema necessitate, si nequit haberi materia certa, potest et debet adhiberi *qualiscunque dubia* sub conditione... Et hoc procedit non solum quando est tantum probabilis opinio pro valore sacramenti, sed etiam quando est tenuiter probabilis.« (1. 6. tr. 4. de Poent. 482. a tr. 2. de Bapt. n. 103.)

Podobně učí i *Elbel*: »Rozpoznat musíš, že i umírajícího třeba rozhřešit sub conditione, o němž se pochybuje, zda ještě žije... A důvod je ten, že se tato svátost má uděliti v případu nutnosti. Tak dí: »Quoties effulget *aliquantula* saltem spes fructus inde percipiendi.« (1. e. n. 216.)

Důvod pro to uvádí *instrukce eichstädtská,* dle níž v krajní potřebě mají se upotřebiti i krajní prostředky a že jest lépe svátost vysaditi nebezpečenství neplatnosti, než člověka nebezpečenství věčného zatracení: »In hac extrema conditione prudentiae est etiam extrema tentare, et sacramentum periculo potius melitatis, quam animam ex defectu sacramenti periculo aeternae damnationis exponere malle.« (Instructio Eystett. n. 296.)

A nezneuctí se tímto způsobem sv. svátosti? *Nikoliv*, neboť 1. svátosti ustanoveny jsou od Ježíše Krista lidem ku prospěchu, důsledně má se jich upotřebiti, dokud pravděpodobné jest, že se jimi křesťané mohou spasiti; 2. svátosti se v takovém případě vždy udělují *sub conditione;* dle toho, jestliže tato podmínka neobstojí, neobstojí ani sv. svátost; konečně 3. i kdyby se náhodou nějaké nedopatření stalo v takovém případě, snadno lze to omluviti krajní nutností umírajícího. Krásně to vykládá *La Croix*: »Nec ideo fiiet irreverentia sacramento, nam sacramenta sunt

instituta ad salutem hominum: ergo non est contra eorum reverentiam, sed maxime est secundum eorum finem, si prout possunt conferantur, ubi extreme periclitatur salus hominis. Deinde conditio salvat reverentiam sacramenti: si enim moribundus non sit capax, non fit sacramentum. Denique proximi necessitas exensat ab irreverentia, uti constat ex multis similibus casibus.« (1. 6. p. 2. n. 1256.)

Z toho, co dosud řečeno bylo, vysvítá, že sv. svátosti *mohou*, ba dokonce *musí* se uděliti oněm, kteří pravděpodobně ještě žijí, třeba se i všeobecně myslilo, že zemřeli, a to i v tom případě, když ona *pravděpodobnost*, že ještě žijí, *pochybná* nebo *velmi malá*, nebo *slabě potvrzená* jest, byť by ona opírala se *na mínění druhých* a ne na našem.

Této nauky upotřebil již P. *La Croix* (1. c. n. 1264.) řka: »Někteří lékaři tvrdí, že rozumná duše zůstane ve spojení s tělem hodinu, nebo půl hodiny potom, když se myslí, že zemřelo. Proto, jestliže kdo takto zemře, musí ho kněz v onom čase rozhřešiti, aspoň *podmínečně*.«

Poněvadž osoby zemřelé někdy zcela dobře slyší, jest potřebí, aby je kněz, dříve nežli je rozhřeší, několika slovy upozornil, že jim udělí rozhřešení, aby se snažili dobře se připraviti ke svátosti.

V poznámce k tomuto bodu čteme následující: Mnohé osoby, jež považovány byly za mrtvé, dokonce některé, které už do rakve položeny byly, vypravovaly, že slyšely a rozuměly vše, co přítomní hovořili, třeba nemohly na jevo dáti známku života. Proto bude dobře v takových případech, aby se činilo to, co předpisují některé autority, a co zkušení duchovní u zemřelých konají, t j. aby se mluvilo, jako bychom jisti byli, že nás slyší, vzbuzujíce v nich lítost a pokání i jiné skutky. Mluviti třeba srozumitelně, pomalu, hlasitě, ale opět ne křičeti, jakoby ta osoba byla hluchá, neboť jestliže se křičí, stává se, že mrtvý slyší sice, avšak nerozumí. Třeba mluviti různým hlasem a vícekrát tytéž věci opakovati. Poněvadž by se mohlo státi, že by se mohl nemocný v sobě trýzniti, co se k němu mluví a on nemůže odpověděti, proto jest radno, aby se k němu mluvilo ve třetí osobě, jako by člověk mluvil s někým druhým. Bude ku prospěchu, když připomeneme, co o tom praví *Van Roy*: »Liceat quoque mihi hac occasione meum narrare modum agendi cum talibus moribundis usu sensuum destitutis. Certum est tales interne plenum rationis usum habere posse; saepius etiam tales post restitutam sanitatem testantur se andivisse amicos collaquentes, imo, ut a talibus andivi, tunc memores sunt praecipue illorum verborum, quae in isto statu de ipsis, sed non directe ad ipsos, fuerunt dicta.« Ob hanc rationem, et etiam ne talis infirmus patiatur in eo quod mihi respondere nequeat, ad ipsum, quatenus per tempus licet, loquor *in tertia persona*, et quasi ad alios verba haberem; ita v. g. dico: »*Iam dabo N. N. absolutionem, etc. nam sane interne dolet de suis peccatis etc.*« (Pokračování.)

Modernismus.

Jeho vznik, učení a rozvoj.

Podává R.

(Dokončení.)

III. Učení modernismu.

Theologický modernismus, jak již výše řečeno, jest celá řada filosofických náhledův a zásad na filosofii Kantově založených, do nichž zjevení a křesťanství násilně jest vpraveno. Modernismus není systematicky vypracován, avšak encyklika »Pascendi« snesla všecky bludy modernistů z různých jejich spisů v jeden celek; dle ní jest podstatou učení modernistů asi toto:

1. Filosofickým základem modernismu jest *agnosticismus*; rozum neproniká zjevy (phaenomena) k podstatě věcí; proto nemůže býti Bůh předmětem vědy, ani dějepisu. Modernismus tedy zavrhuje přirozené náboženství, nauku o motivech credibilitatis křesťanského zjevení a každé vnější zjevení.

Positivně vykládají modernisté náboženství *immanentismem*. V každém člověku tkví jakási touha po »božském« (divinum); tato touha po božském proniká hranice, které »nepoznatelné« (ignoscibile = božské) lidskému vědění stanoví. Z této potřeby plyne bez předchozího úsudku rozumového pocit, který nejdříve zůstává v »podvědomí« (subconscientia — Unterbewusstsein). Nejvnitřnější příčinou a předmětem tohoto pocitu jest božská realita, »nepoznatelné«; to pojí jaksi člověka s Bohem, jest počátkem každého i nadpřirozeného náboženství, a potud tedy *věrou*. Vynoří-li se tento cit ve vědomí našem, dostává se nám *zjevení* od Boha. Individuelní náboženské vědomí božskou autoritou opatřené, jest nejvyšší, všeobecně platnou, jedinou normou, které se jako jedinému zjevení božímu i nejvyšší úřad v církvi podříditi musí. Víra tedy přivádí nepoznatelné, božské, ve spojení s předmětem vědy, se zjevy (phaenomena), jež buď zvelebuje (transfigurat) neb znešvařuje (defigurat). Historikovou povinností jest, aby zjevy, které jsou skutečnými historickými událostmi, odloučil od jejich transfigurace a defigurace věrou. Pak ovšem věrou zvelebený nebo znešvařený Kristus jest poznáván jako pouhý člověk a evangelické zprávy o jeho povaze, výchově, poměrech atd. ukládají historikovi povinnost provésti důkladnou revisi.

Dogmata povstala tak, že analysující rozum zkušenosti náboženského citu zpracoval a výsledky toho ve formulích s počátku zcela jednoduchých, později zdokonalených shrnul; těmto formulím říkáme články víry. Jsou jen symboly (obrazy — imagines) toho, co samo sebou jest nepoznatelné a nemohou obsahovati naprosté pravdy, nýbrž jsouce pouze projevy individuálního náboženského citu, jsou dle okolností, dle stupně vzdělání věřících proměnlivy.

2. *Víra* jako náboženský cit obsahuje »božské«, rozumu nepostižitelné. Důsledně jsou všecka náboženství stejně pravá, neboť náboženský cit jest u všech lidí stejný a ve všech náboženstvích jsou dogmata prostředkem, kterým se projevuje dotyčný náboženský cit. Křesťanství není tedy náboženstvím absolutním.

Tradice jest sdílení náboženských zkušeností, jež měli dřívější lidé nebo společnosti, za tím cílem konané, aby stejné zkušenosti v jiných byly vzbuzeny.

Víra a věda se nestýkají; předmětem víry jest nepoznatelné, předmětem vědy jsou smyslové zjevy; může tedy týž člověk jako věřící božství a vzkříšení Ježíše Krista vyznávati, ale jako historik je popírati. Víra jest však podrobena vědě a jest se ji pokrokem vědy říditi.

3. Tyto zásady přenáší modernismus do theologie. Filosof praví: Princip víry jest immanentní; věřící: Tímto principem jest Bůh. Tedy plyne z toho důsledek pro theologa: Bůh jest člověku immanentní. (*Theologická immanence.*) Filosof praví: Představy, které máme o předmětu víry, jsou pouze symbolické; věřící: předmětem víry jest Bůh. Theolog z toho usuzuje: Tedy představy o Bohu jsou pouze symbolické. (Tak zvaný *theologický symbolismus.*) K tomu ještě přistupuje *princip božské permanence.* Náboženský cit Ježíše Krista obsahuje na způsob zárodku (ut in semine planta) náboženský cit všech křesťanů; tedy náboženský život křesťanů jest vlastně pořád trvajícím životem Ježíše Krista samého. Co bezprostředně vyplynulo ze života křesťanů jako církev, učení, svátosti, to vše pochází prostředečně od Krista.

Tyto hlavní zásady applikovány na vznik a vývoj církve vedou k následující theologii:

a) *Dogmata* jsou sekundární (podružné) formule, jež vyplývají z měnících se potřeb, jsou spojena v jeden celek a potvrzena od veřejného učitelského úřadu.

Svátosti povstaly z vnitřní touhy, aby náboženství též na smysly působilo a zevně projevováno bylo; jsou pouhými symboly, opatřeny zvláštní silou, že mohou vzbuzovati náboženské city.

Písmo sv. jest sbírka mimořádných náboženských zkušeností (patriarchů, proroků, apoštolů); *inspirace* redukuje se podstatně na potřebu v nitru každého člověka tkvící, aby svou víru slovem i písmem projevil.

Evangelia nejsou od očitých svědků za čerstvé paměti napsána, nýbrž jsou projekcí víry, která se během staletí vytvořila z perspektivy minulosti (Geschichtsbaumeisterei); tak se stalo, že přirozené události ze života Ježíše Krista byly idealisovány a na pole nadpřirozené přeneseny; proto také jednotlivé záznamy dosti si odporují.

Církev povstává z dvojí nutnosti: předně z touhy jednotlivce náboženské city a zkušenosti své s jinými sdíleti, za druhé však ze souborného vědomí mnohých jednotlivců (conscientia

collectiva — Kollektivbewusstsein.) Autorita církve hledí k disciplině, dogmatice a kultu (auctoritas disciplinaris, dogmatica et cultualis), plyne ze souborného vědomí náboženského a jest mu podřízena. Autoritě učitelské (dogmatické) náleží hledati a určiti formuli, která by duchu společného vědomí náboženského odpovídala; má jen tolik moci, že může celou společnost (communitas) zavázati k této formuli.

Stát a církev musí býti odděleny od sebe právě tak jako věda a víra, ale církvi jest ve všech časných záležitostech státu se podříditi.

b) *Víra* vyvíjí se, neboť náboženské cítění proniká stále víc a více vědomím, některé zevnější individuální a národní elementy vylučuje (*evoluce negativní*) a s pokrokem intellektuální a mravní kultury člověka se zdokonaluje (*evoluce positivní*), zvláště vlivem některých vynikajících náboženských lidí (proroků, Krista, apoštolů).

Dogma se vyvíjí tím, že překážky víry jest překonati, nepřátele přemoci, námitky vyvrátiti. K tomu přistupuje hlubší vniknutí v tajemství. Tak vznikla na př. víra o božství Ježíše Krista.

Vývoj *kultu* vyplynul z nutnosti připodobniti se zvykům a mravům lidu.

Příčinou vývoje *církve* byla nezbytnost, jež jí velela vpraviti se do stávajících poměrův a smířiti se se státními formami. Poměry a nutnosti pohánějí ji tedy k rozvinutí; aby ji však na scestí nepřivedly, musí býti mírněny konservativní silou, tradicí a autoritou.

Z kompromisu autority církevní s vědomím jednotlivců povstává pokrok a změna, dogma toho kterého času, kultus atd. Tak bylo učení křesťanské postupem doby nejdříve paulinské, pak Janovo, potom hellénské a katolické — všeobecné.

4. *V dějepisu* uznávají modernisté tři hlavní principy: agnosticismus, transfiguraci a defiguraci.

Agnosticismus jest příčinou, že dějepis jen ze zevnějších zjevů konstruují a jakékoliv zasahování Boha do dějin osudů lidských a národů vylučují. V čem tedy dvojí živel, totiž lidský a božský, jest patrný (na př. v církvi, svátostech, v osobě Krista), v tom nutno přesně rozlišovati. Je tedy jiný Kristus historický a Kristus věřícího člověka. Ale tím ještě není úkol historikův vyčerpán. Je třeba, aby eliminoval vše, čím byla postupem času proti zákonům logiky historie transfigurací a defiguracĺ porušena.

Dokumenty jsou pozdější než fakta, tato pozdější než potřeby, z nichž vyplynuly. Některé knihy Písma sv. a celé části jiných knih jsou podvrženy; povstaly z původní kratinké zprávy, z dodatků a gloss k Pentateuchu a synoptickým evangeliím.

5. *V apologetice* modernisté staví se na stanovisko čistě subjektivní a žádají, aby nevěřící člověk zkusil na sobě prakticky účinky katolického náboženství. V náboženství, najmě v náboženství katolickém, spočívá životní síla, která poukazuje k bož-

skému jeho původu. Z toho, že život dle křesťanského náboženství přináší člověku štěstí, dokonalost, útěchu, posilu a pod, dokazují jeho pravost. Přihlížejí pouze k momentům ethicko-psychologickým osobních zkušeností životních, zjevení nedbajíce. Tento směr, založený Léonem Ollé-Laprunem, zove se *voluntarismem.* Písmo sv. obsahuje prý bludy, dogmata si odporují. Nad to v nejhlubším nitru samého nevěrce tkví potřeba náboženství, a to právě takového, jakým jest katolické.

6. Modernisté si přejí *reformu* církve a jejího učení. Ve službách spekulativní theologie má býti použito místo filosofie scholastické filosofie moderní, místo positivní theologie mají býti vykládány dějiny dogmat. Dějepis, katechetika, kultus, řízení církve musí býti dle jmenovaných principův upraveno, morálka musí přejmouti zásady amerikanismu.*) Někteří usilují též o zrušení coelibátu.

* * *

Jádrem modernismu je tedy nesprávný předpoklad, že náboženská duše obsah a pohnutky víry zcela sama ze sebe čerpá a rozvinuje; modernismus zavrhuje veškero zjevení člověka zevně učiněné a učitelskou autoritu církve. Agnosticismus, immanentismus a evolutionismus jsou tři základní kameny, na nichž budova modernismu jest vystavěna. Kdo se těchto zásad přidržuje, smýšlí modernisticky, i kdyby celého encyklikou vyloženého systemu ve všech jednotlivých větách se nepřidržoval.

IV. Hnutí modernistické po vydání encykliky „Pascendi".

Když vyšla encyklika »Pascendi« byla s radostí uvítána a pozdravena upřímnými katolíky. Dne 10. prosince 1907 vydali pruští a dne 6. ledna 1908 bavorští biskupové zvláštní projev vzhledem k encyklice. Laberthonnière se výslovně podrobil; pokrokový týdenník »Demain« (= Zítra) v Lyoně (redaktor Le Roy) zanikl. I positivně věřící nekatolíci encykliku uvítali. Protestantský professor theologie *Tröltsch* v Heidelberku v časopise »*Internationale Wochenschrift*« napsal: »Se stanoviska katolického dogmatu bylo skutečné nebezpečí (bestand in der Tat eine wirkliche Gefahr). Katolicismus se ocitl ve vnitřním vření, jež úplně odpovídá tomu, v němž se ocitají protestantské církve vlivem moderní theologie a vnikáním moderních životních živlův.« A ve-

*) *Amerikanismus* jest označení idejí o církvi a státu, které Eliottovým životopisem exredemptoristy a zakladatele Paulistů v Novém Yorku Isáka Heckera byly valně rozšířeny. Přísný dogmatismus a dozor, prováděný učitelským úřadem církve, má ustoupiti duchu svobody, fanatické obmezování pravé toleranci, která uznává i jiná náboženství. — Tato nauka vlastně se snaží oživiti »*liberální katolicismus*« doby předvatikánské a byla listem papeže Lva XIII. ze dne 22. ledna 1899 kardinálu Gibbonsovi adressovaném zavržena. Vůdcové toho směru se podrobili. Hojně přívrženců měl amerikanismus ve Francii.

liký protestantský anglický denník »*Times*« vyjádřil se o encyklice: »Encyklika jest velikolepým obhájením základů křesťanství vůbec.« Ale s druhé strany liberální protestantští professoři a modernisté proti encyklice protestovali. Hlavně to byli: Angličan *Jiří Tyrrell*, Francouz *Loisy*, Vlach *Romolo Murri* a Němec *Schnitzer*.

Jiří Tyrrell pocházel z anglikánské rodiny, narodil se r. 1861 v Dublině, v 18 letech stal se katolíkem, od r. 1880 až do r. 1906 byl jesuitou, od r. 1907 hlavou anglických modernistů. Dne 22 září 1907 přinesl list »Giornale d' Italia« protest Tyrrellův proti encyklice, 30. září a 1. října téhož roku vyšly v »Times« v Londýně pověstné jeho články. Tyrrell zemřel raněn byv mrtvicí dne 15. července 1909. Ježto od jeho příbuzných nemohlo býti dosvědčeno, že by byl před smrtí nějakým veřejným způsobem odvolal své zásady, zakázal biskup southwarkský církevní pohřeb.

V říjnu 1907 vyšla v Římě odpověď na encykliku pod názvem »Il programma dei Modernisti«, kterou papež 29. října zakázal. R. 1908 vydal Loisy »Prosté úvahy o dekretu posv. officia ‚Lamentabili' a o encyklice ‚Pascendi'« jakož i »Quelques lettres sur les questions actuelles« (Několik listů o aktuálních otázkách). Téhož roku byl založen modernistický časopis »Nova et Vetera« v Římě. Dosavadní orgán reformního katolicismu: »Das XX. Jahrhundert« byl překřtěn na »Neues Jahrhundert« a stal se formálně modernistickým. Nakladatelství Diederichovo v Lipsku a v Jeně založilo odbor pro modernismus.

Jos. Schnitzer, professor dějin dogmat, symboliky a paedagogiky na universitě mnichovské, psal proti encyklice v »Internationale Wochenschrift«, hájil modernistických zásad i dále, a byl konečně dne 8. února 1908 od papeže Pia X. suspendován. Katolickým theologům bylo zakázáno navštěvovati jeho přednášky. Schnitzer obdržel dovolenou ke studijním cestám, ale drží se názorů modernistických dále a ve knize »Hat Jesus das Papsttum gestiftet?« (1910) popírá božské ustanovení primátu.

Loisy byl dekretem posv. inkvisice dne 7. března 1908 nominatim exkommunikován, poněvadž svých názorů i po vydání dekretu »Lamentabili« a encykliky »Pascendi« hájiti neustal. Jeho francouzští přívrženci protestovali proti tomu ve spisu: »Au lendemain de l' Encyclique«; *) vláda francouzská se ho ujala a udělila mu místo professora dějin na ústavě »Collège de France«. Od roku 1910 jest vydavatelem Revue historické a věd náboženských. (Revue d' histoire et de litt. religieuses.)

Vůdcem modernistů italských jest *Murri*. Romolo Murri narodil se r. 1870, ordinován 1893, vůdce křesťanských demokratů, činný v socialismu, politice, v theologii, ale ve všem pobloudil. Dne 23. září 1902 byl stižen censurou pro svou řeč v San Marino, r. 1903 od papeže Lva XIII napomenut; ency-

*) »Nazejtří po vydání encykliky.«

klikou papeže Pia X. z 26. července 1906 »Pieni l' animo« zakázána »Lega democratica nazionale«, jejíž duší byl Murri. Dne 14. dubna 1907 byl suspendován a 22. března 1909 jmenovitě exkommunikován. Od r. 1909 jest poslancem za Montegiorgio (zvolen pomocí socialistů). Psal: »Battaglie d' oggi« (Dnešní boje) 4 svazky, přeloženo též do němčiny, na indexu; »La filosofia nuova e l' encyclica contro il modernismo« (Nová filosofie a encyklika proti modernismu); Problemy soudobé Italie: I. Klerikální politika a demokracie (na indexu). V poslední době zaujímá nejradikálnější posici protináboženskou a je zásadně proti vyučování náboženství ve škole.

Proti suspensi Murriově a exkommunikaci Loisyově protestovali italští modernisté (Crispolti) ve spisu: Lettere di un prete modernista: Dalla sospensione Romolo Murri alla scommunica di Loisy.

R. 1909 zanikly časopisy: »Nova et Vetera« a »Rinnovamento«, do nichž hlavně Tyrrell psal; »Rivista di Cultura«, kterou založil Murri, papežem zakázána. Roku 1910 založena v Ženevě »Revue moderniste«, jež přijímá příspěvky ve 4 řečích.

Hugo Koch, církevní historik, řádný professor dějin a círk. práva v Braunsbergu (okres Královec v Prusku), vydal roku 1910 knihu »Cyprian und der römische Primat«, v kterémžto spisu dokazuje, že primát, ba celá hierarchie jest jen výsledkem historického vývoje.

V. Modernismus v diecesích českomoravských

se neujal. Byly činěny opětné pokusy šířiti některé názory modernistickými časopisy, zvláště k tomu zaraženými. Sem spadají »*Rozvoj*« (zakázán), »*Bílý Prapor*« (zakázán dne 30. listopadu r. 1906), »*Rozkvět*« (zakázán dne 26. června r. 1907) a »*Křesťanská myšlenka*« (zakázána 4. března 1908). Při zákazu »Bílého Praporu« a obou jeho nástupců bylo výslovně podotčeno, že suspensi ab ordine ipso facto podléhá každý kněz, který by zakázané časopisy četl, redigoval, do nich přispíval aneb jakkolivěk je podporoval. Ke cti duchovenstva českého nutno říci, že časopisy měly jen nepatrný náklad a po zákazu vesměs zanikly.

Snaha založiti »*Ligu českých kněží na hájení lidských a občanských práv kleru*« měla nádech modernistický; přistupovati k lize za členy bylo dne 5. ledna 1907 zakázáno a v důsledku toho liga se neustavila.

V pražské arcidiecesi působilo dle úředního katalogu duchovenstva r. 1910 světských a řeholních kněží 1718 a z nich pouze jeden, katecheta měšťanské školy, odepřel složiti předepsanou přísahu. Jak nepatrné to procento!

VI. Positivní akce sv. Stolice proti modernismu.

Apoštolská Stolice starala se též o to, aby modernismu positivně čelila. V tom směru sluší uvésti hlavně tři podniky:

Papežskou biblickou komisi, komisi pro vydání Vulgaty a papežský biblický institut.

1. *Papežská biblická komise* (Commissio Pontificia de Re Biblica) byla zřízena Lvem XIII. brevem »Vigilantiae« ze dne 30. října 1902. Členové komise jsou někteří kardinálové, ti mají k ruce dva sekretáře a mnoho konsultorů, vybraných z nejlepších katolických učenců celého světa.

Konsultorové mají v Římě dvakrát za měsíc porady, v nichž ústně připravují látku k rozhodnutím komise. Konsultorové nepřítomní aneb také i ti, kdož v Římě jsou, mohou svá zdání též písemně podati. Rozhodnutí komise jsou pro všechny katolíky pod těžkým hříchem závazna (motu proprio z 18. listopadu 1907). Pius X. propůjčil komisi právo, na základě zvláštní zkoušky udíleti licenciát a doktorát Písma svatého.

2. Aby pořízeno bylo nové officielní *vydání Vulgaty*, zřídil papež Pius X. zvláštní komisi a koncem dubna 1907 pověřil benediktiny touto záležitostí. Aby mohl býti zjištěn text Vulgaty, jak vyšel z rukou sv. Jeronyma, jest členům komise pátrati ve všech knihovnách po důležitějších rukopisech Vulgaty. Sídlo komise jest v benediktinské kolleji sv. Anselma v Římě, předsedou jest vysoceučený opat Francis Aidan Gasquet O. S. B. (předseda anglické benediktinské kongregace). Komise připravuje katalog všech rukopisů Vulgaty, jichž jest na 8000.

3. *Papežský biblický institut* (Pontificium Institutum Biblicum) byl již od Lva XIII. projektován. Zřízen byl apoštolským listem Pia X. »Vinea electa« ze dne 7. května 1909 za účelem povznesení biblického studia: aby vychováni byli mladí bibličtí učenci a aby obhajovány byly církevní zásady při výkladu Písma svatého. Ústav byl otevřen dne 5. listopadu 1909. Předsedou jest P. Leopold Fonck S. J.. *) konsultor biblické komise. Professory jest deset jesuitů. S ústavem jest spojena odborná knihovna a biblické museum. Ústav zamýšlí vydávati časopis »Commentationes P. I. B.« a publikovati větší biblicko-vědecké práce (»Scripta P. I. B.«). Aby někdo se mohl státi »*alumnem*« ústavu, který má tříletý kurs, musí míti theologický doktorát a úmysl, před komisí biblickou podrobiti se zkouškám za příčinou získání hodnosti licenciáta neb doktora Písma sv. Na »*posluchače*« a »*hospitanty*« se tyto podmínky nevztahují. Jako officielní orgán institutu vycházejí v libovolných lhůtách »Acta P. I. B.«

Sem sluší též uvésti, že dekretem ze dne 31. prosince 1909 papež zavedl nový způsob, jakým mají biskupové (každých pět let) podávati zprávy o svých diecesích. V otázkách k zpracování zprávy vytčených je též několik takových, které nepřímo se vztahují na modernismus.

---

*) Známý z boje proti Wahrmundovi. Byl dříve professorem v Inšpruku.

Numerus electorum.

Podává R.

Otázku: Kolik lidí bude mezi vyvolené počteno, můžeme i jinak stylisovati: Kolik lidí bude zavrženo? Jest nepopíratelně jisto, že jednu část lidstva stihne věčný trest; tak učí dogmatika a v souhlasu s ní i katechismus. Pán Ježíš sám zřejmě prohlašuje, že při posledním soudě nastane věčné oddělení; po pravici jeho postaveni budou požehnaní Otce, po levici zlořečení, které očekává věčný oheň. Avšak o počtu zatracenců nečiní theologie nijakých údajů. Je zcela jisto, že celá řada světců a blahoslavenců požívá věčné slávy, a církev tak veřejně o nich prohlásila. Ale naopak nelze s naprostou jistotou ani o jediném člověku říci, že jest zatracen. V tom ohledu jsme odkázáni pouze na domněnky a pravděpodobnosti. Církev ovšem stanovila, že všichni, kdož odcházejí s tohoto světa ve stavu těžkého hříchu, propadají trestající spravedlnosti boží, která je odsuzuje k věčným trestům. Než o nikom, ani o tom, o němž jistě víme, že in ipso actu peccati, konaje hřích, zemřel, nemůžeme nabýti bezpečné vědomosti, jaké byly jeho duševní procesy v posledních okamžicích. Nelze tedy existenci těžkého hříchu bezpečně dokázati, neboť hřích jenom tehdy stává se smrtelným, jestliže člověk přestupuje zákon boží ve věci důležité, s jasným poznáním zlého a s úplným svolením Theorie je dána, ale prakticky rozsouditi, zda ten či onen hřích je těžkým, není vždycky tak snadno; jasnost poznání a úplné svolení může u jednotlivých individuí mnohými buď nezaviněnými, anebo po případě i zaviněnými okolnostmi modifikováno býti. Z toho důsledně plyne: S naprostou všechnu pochybnost vylučující bezpečností rozhodnouti, že v určitém případě se stal hřích těžký, jest lidskému soudu nemožno, a musí jediné vševědoucímu Bohu ponecháno býti. Vždyť i sv Pavel praví: »Ničehož sobě povědom nejsem, ale tím ještě nejsem ospravedlněn; ten pak, kdo mne soudí, Pán jest.« (I Kor. 4, 4.) A Filipenské napomíná týž apoštol, aby »s bázní a třesením konali své spasení«. (Filip. 2, 12.) Podobně i papež Pius IX. v allokuci dne 9. března 1854 prohlásil: »Kdo pak by se mohl odvážiti, chtíti přesně vytknouti hranice nezaviněné nevědomosti (ve věcech víry a mravů) při tak veliké různosti národů, zemí, individuí a jiných okolností? Teprve tehdy, až sproštěni jsouce vazeb těla, budeme patřiti na Boha tak jak jest, poznáme, jak úzká a krásná páska pojí boží spravedlnost s milosrdenstvím.« Podobenství o bohatci a chudém Lazaru většina exegetů nevztahuje na skutečnou událost; také ctnosti bohatcovy, totiž vzývání svatých (Abrahama) a starost o spásu duší jeho bratrů nasvědčují tomu, že se v tomto případě jedná o podobenství, o událost smyšlenou.

Než, přes to, že tak veliká jest nejistota, běží-li o jednotlivce, přece jest zcela jisto, že část lidstva bude k věčným trestům odsouzena, či jinými slovy, že jenom část lidstva bude k věčné blaženosti povolána. Strauss tvrdí, že počet zavržených bude mno-

hem větší, než počet vyvolených. Zavrženi prý budou všichni lidé před Kristem, vyjma několik zvláště vyznamenaných duší, jako na př. duše patriarchů, proroků a jiných svatých Starého Zákona. Zavrženi prý budou dále všichni pohané, židé, mohamedáni; z křesťanů všichni kacíři a hříšníci, a to jenom tito vlastní vinou, všichni ostatní pak jen pro hřích Adamův.

Strauss zmiňuje se také o svém zbožném, ale hloubavém dědu. Toho prý po celý život mučila nejistota, zda se do nebe dostane; říkal prý: »Jako v úlu připadá jedna královna na kolik tisíc včel, podobně i na tisíce zavržených připadne jeden vyvolený.« Toto vše však není v souhlasu s učením církve, nýbrž jest jenom součástí bohatého inventáře předsudků, které mnozí protestanté již s mlékem mateřským ssají a kterých po celý život neodkládají.

Sv. Tomáš Akvinský uvádí ve své »Summa theologica« (I. q. 23. a. 7.) celou řadu různých názorů, pokud se týká otázky počtu vyvolených. Jedni se domnívají, že počet vyvolených bude roven počtu padlých andělů; jiní myslí, že vyvolených bude tolik, kolik jest andělů dobrých. Opět jiní mají za to, že vyvolených bude tolik, kolik bylo všech andělů dohromady. Sv. Tomáš zdržuje se úsudku a praví, že Bohu jedinému znám jest počet vyvolených. To vyjadřuje i církev sv. ve své liturgii; v sekretě »pro vivis et defunctis« modlíme se: »Deus, cui soli cognitus est numerus electorum in superna felicitate locandus.«

U sv. Matouše (7, 13) praví Spasitel: »Široká jest brána a prostranná cesta, která vede k zahynutí, a *mnoho* je těch, kteří vcházejí skrze ni. Jak těsná jest brána a úzká cesta, která vede k životu, a *málo* je těch, kteří ji nalézají.« Z těchto slov soudí někteří, že mnoho bude zavržených, ale jen málo vykoupených. Než, tu třeba všimnouti si toho, že Spasitel mluví pouze o cestě, nikoli však o skutečně dosaženém cíli; není tedy vyloučeno, že mnozí, kteří širokou branou a prostrannou cestou, která vede k zahynutí, kráčejí, nemohou působením milosti boží od zahynutí skutečného přece býti zachráněni. Kající Magdalena, lotr na pravici, sv. Pavel, sv. Augustin a mnozí jiní jsou potěšující doklady, že se tak skutečně děje. Výslovně učí Písmo sv. a církev, že Bůh uděluje každému člověku milosti v míře dostatečné, aby spasen byl. »Bůh nechce smrti bezbožného, nýbrž aby se obrátil od své cesty, a živ byl.« (Ezech. 33, 11.) »Bůh chce, aby *všichni* lidé spaseni byli, a ku poznání pravdy přišli.« (I. Tim. 2, 4.) »Kristus jest světlo pravé, kteréž osvěcuje *každého* člověka, přicházejícího na tento svět.« (Jan 2, 2.) »On jest obět slitování za hříchy naše, a netoliko za naše, ale i za hříchy *všeho světa.*« (I. Jan. 2, 2.) »Bůh . . *nechce, aby někteří zahynuli,* ale všickni aby k pokání se obrátili.« (II. Petr. 3, 9.)

Kdo bez vlastní viny nenáleží k církvi katolické (protestanti, schismatikové, židé, pohani), může býti spasen způsobem mimořádným. Sv. Tomáš Akvinský tvrdí zcela určitě, že pohan, který všeho styku s lidmi jest zbaven a v divokosti vyrostl, přece

jistě dojde spasení, plní-li, seč jeho síly jsou, vůli boží tak, jak ji svým svědomím ze zákona přirozeného poznává, a touží-li konati mravní dobro a varuje-li se zlého. Bůh nenechá ho bez pomoci, ale buď mimořádným aktem prozřetelnosti mu pošle kazatele víry (jako druhdy poslal Petra Korneliovi — Skutky ap. 10) aneb vnitřní inspirací vše k spasení potřebné mu zjeví. Ba sv. Tomáš je toho mínění, že Bůh mu jistě přispěje, i kdyby anděla s výšin nebeských poslati měl. Dějiny missií vypravují v té příčině věci přímo neuvěřitelné. Vnitřním hlasem bývali často i starci před svou smrtí daleko od svého domova vedeni, až nalezli missionáře a u nich víru Kristovu.

Tvrzení Straussovo, které po něm sociálně-demokratické listy papouškují, že všichni pohané, židé a kacíři eo ipso do pekla odsouzeni jsou, zavrhl skoro v témž znění, jak je Strauss uvádí, již papež Alexander VIII. r. 1690. Rovněž, a to od několika papežů, byly zavrženy proposice Bajovy: »Všecky skutky nevěřících jsou hříchy a ctnosti filosofů jsou neřesti. Čistě negativní nevěra u těch, kterým Kristus nebyl kázán, jest hříchem.« (Prop. 25. a 68.)

Nepřátelé církve rádi poukazují na kázání sv. Petra před veleradou, v němž Petr prohlašuje: »Není v žádném jiném spasení; neboť není jiného jména (kromě jména Ježíš) pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom spaseni měli býti.« (Skutk. 4, 12.) Avšak tato slova neznamenají, že by všichni lidé před příchodem Spasitele na svět zatraceni býti musili, nýbrž mají tento význam: Všichni lidé, kteří před příchodem Spasitele spasenými se stali, stali se jimi jen s ohledem na zásluhy Kristovy, které po všecky časy působivými jsou.

Domnívá-li se tedy Strauss, že »i nyní a pořád a pořád« církev katolická posílá všecky pohany, židy a kacíře do pekla, jest na omylu a dokazuje tím, že nerozumí učení církevnímu a že nepochopil toho článku víry, který tvrdí, že jediná církev katolická jest samospasitelná, t. j. že ona jediná jest **řádným** prostředkem, skrze který mají lidé vedeni býti ke spasení.*) Toto učení však nijak nevylučuje mimořádné spasení lidí bez vlastní viny mimo církev stojících.

*) Cf. Dr. Georg Reinhold, »Der alte und der neue Glaube«, Wien, 1909, pag. 277, 281 seq.

Literární novinka.

„**Zpovědnice**“ universit. prof dra. Gabriela Pecháčka vyšla právě nákladem »Dědictví sv. Prokopa« v Praze ve druhém rozšířeném vydání. Cena jednoho výtisku jest 6 K, pro členy »Dědictví« o 30% méně. Upozorňujeme na tuto výbornou knihu, jejíž první vydaní úplně bylo rozebráno, tak že po novém vydání stále bylo voláno. Doporučujeme.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle V. po sv. Duchu.

Potřeba nadpřirozeného života; účinky sv. přijímání.

»Pána Krista posvěcujte v srdcích svých.«
(1. Petr 3. 15.)

Pohanský mudrc řecký Plato pravil: »Kdyby ctnost mohla býti vyobrazena a viditelně představena, musila by se svou krásou a spanilostí zalíbiti všem.« Řekl-li to o ctnosti vůbec, co by byl teprve řekl o ctnosti křesťanské, kterou znázornil nám na sobě sám Syn boží a chce, aby byla známkou pravého křesťana, dítka božího?

»Dokonalí buďte, jako Otec váš nebeský dokonalý jest,« volal Kristus ke svým učedníkům a nám křesťanům. Sv. Petr v dnešní epištole ukazuje nám obraz křesťana veškerými ctnostmi ozdobeného, a církev sv. dává dnes předčítati, abychom byli povzbuzeni a hleděli dosáhnouti uvedených ctností a stali se věrnými následovníky Kristovými. Sv. apoštol jmenuje tu devět ctností: jednomyslnost či svornost v obcování, soucit a lásku bratrskou, milosrdenství, mírnost, pokoru, lásku k nepřátelům, trpělivost, zmužilost v protivenství a svatost života. »Pána Krista posvěcujte v srdcích svých!« A v evangeliu dnešním ukazuje Pán Ježíš novou cestu ke štěstí a spokojenosti, žádá hojnější spravedlnost, ochotu a lásku plniti vůli boží a milovati bližního, čili posvěcovati Krista v srdcích našich, nápodobovati jeho život, přijímati jeho tělo, aby byl v nás a my byli v něm.

Předešle poznali jsme něžnou touhu Pána Ježíše býti pokrmem našich duší, a to pokrmem každodenním. Přání to plnili horlivě první křesťané. »Trvali v učení apoštolském, v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách!« (Skut. apošt. 2.), nosili tělo Páně i do příbytků a žalářů těm, kdo se zúčastniti nemohli, aby přání Páně, denně nebeského chleba požívati, bylo vyhověno. Sv. Otcové a spisovatelé církevní od dob apoštolských velebili tento zvyk a církevní sněmy některé i vylučovaly z církve ty, kdo na nebeské hostině účasti nebrali. Jestliže nyní sv. Otec, hlava církve, staví

nám na oči původní ideál denního přijímání, nezavádí nic nového, ale touží s Pánem Ježíšem po tom, aby tělo Páně častěji, ba denně bylo přijímáno, aby se vrátila doba horlivosti prvních křesťanů a zabráněno úpadku a záhubě lidstva. Šlechtic, který, maje v pokojích svých podobizny slavných a rekovných předků a jimi se chlubí, není jich hoden, jestliže sám skutků jejich nenásleduje. A tak chceme-li býti hodni jména křesťanů, dítek božích, musíme se přičiniti následovati křesťany první a Krista samého: posvěcovati sebe, aby Kristus byl v nás a my byli v něm; čili udržovati v sobě život nadpřirozený, který je nám naprosto potřebným, bez něhož není možno žíti život křesťana, jak poznáme v dnešní promluvě.

Pojednání.

1. »Tentoť jest chléb s nebe sstupující, aby, bude-li kdo z něho jísti, neumřel.« (Jan 6. 50.) »Nebudete-li jísti tělo Syna člověka, nebudete míti života v sobě.« To jsou dva nejzávažnější výroky, jež svědčí, že bez těla Páně není pravého života nadpřirozeného.

Proto ustanovil Pán Ježíš Svátost oltářní, abychom denně přijímali jeho nejsvětější tělo, a tak byli s ním v neustálém spojení, nabyli síly ku přemáhání zlých žádostí, zahlazení lehkých hříchů a uchránění se před hříchy těžkými; »bude-li kdo jísti, neumře«, »nebudete-li jísti, nebudete míti života v sobě«, budete mrtvi duševně, ztraceni pro blaženost věčnou. Na křtu sv. a ve sv. zpovědi dostali jsme milost posvěcující, čili život nadpřirozený, který může býti udržen toliko častým přijímáním těla Páně. Proto nazývá Pán Ježíš tělo své chlebem života, chlebem pro život světa.

Spasitel však zanechal nám tu tělo své nejen k udržení života nadpřirozeného, ale i k jeho vzrůstu a dokonalému vývinu. Každý veliký a slavný muž míval jakési heslo, kterým naznačoval takřka celý život svůj. Pán Ježíš vydal heslo o dobrém pastýři: »Přišel jsem, aby život měli a hojněji měli.« (Jan 10. 10.)

Proto slovo stalo se tělem, proto všecky síly napial Kristus, proto za nás se zcela obětoval a na kříži srdce své nám ještě dal otevříti, proto opuštěn, ba urážen zůstává stále mezi námi na oltáři, aby nás k sobě přitáhl, do srdcí našich vešel a tam dílo své dokončil. Život v nás udržeti, život stále hojnější, to je přání Spasitele, abychom ze života vezdejšího vešli neporušeni v život věčný. »Kdo jí mé tělo, má život věčný.« Odtud můžeme pochopiti hrozný výrok, který pronesl zároveň Pán Ježíš, když dokazoval nutnost požívání svého těla: »Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě.« Bez těla Páně duchovní smrt na světě, smrt věčná či zavržení, ztráta blaženosti věčné — po smrti na věčnosti.

2. A nyní uvažme účinky přijímání těla Páně, jež v nás udržeti má život nadpřirozený. Jako tělo potřebuje chleba či pokrmu, tak i duše. Proto Pán Ježíš doporučuje nám tělo své jakožto jediný pokrm duše. »Tělo mé jest pravý pokrm.« »Otcové

vaši jedli manu na poušti a zemřeli; bude-li kdo jísti tělo mé, neumře na věky.«

Účinky těla Páně jsou pro duši, jako chléb obyčejný pro tělo. Chléb udržuje život, aby člověk nezemdlel, neklesl a nezemřel. Tělo Páně udržuje duši v mladistvé síle, čilosti nevadnoucí. Chléb dává tělu vzrůst a nové síly. Duše tělem Páně roste v milosti a ctnostech. »Všecko mohu v tom, kterýž mne sílí.« Chléb občerstvuje, naplňuje radostí, kdo lačněl; tělo Páně naplňuje duši sladkostí nevýslovnou. Proto denně se modlíme v kostele: »Chléb s nebe dal's nám, ó Pane, všecku líbeznost v sobě mající.« — Chléb spojuje se s tělem, mění se v krev a sílu — tak tělo Páně spojuje se s duší, Kristus je v nás a my v něm. »Už ne já živ jsem, ale živ je ve mně Kristus.« Kristus proniká nás, krev jeho božská mísí se s krví naší lidskou, jsme opravdově syny božími, bratry Kristovými, oblečeni v odění Pána našeho Ježíše Krista. Tělo Páně rozmnožuje v nás milost posvěcující, tři božské ctnosti: víru, naději a lásku a sedmero darů Ducha svatého.

Očišťuje nás od hříchů všedních a trestů časných. Beránek boží, který snímá hříchy světa. Hojí naše slabosti, náklonnosti ke hříchu, krotí náruživosti, ochlazuje žár zlých žádostí. »Miluje-li mne kdo, není lásky světa v něm.«

Tělo Páně chrání před hříchem těžkým. »Kdo zůstává v Kristu,« praví sv. Jan, »nehřeší a nemůže hřešiti, neboť símě jeho zůstává v něm.« (1. Jan 3.) »Nic neodloučí mne od lásky boží, která je v Kristu Ježíši, Pánu našem,« volá sv. Pavel. »Jako lvové oheň chrlící jdeme od stolu Páně hrozni jsouce ďáblům.« (Sv. Jan Zlat.) Tělo Páně zušlechťuje tělo, dává mu zvláštní andělský ráz a přináší mladistvost, zdraví, požehnání.

Tělo Páně jest závdavkem slavného z mrtvých vstání. »Kdo jí mé tělo, já ho vzkřísím v den nejposlednější.« (Jan 6. 55.) Tělo smrtelné oblečeno bude v nesmrtelnost, porušitelné v neporušitelnost. Sv. Jan Damasc. praví: »Nemožno, aby se porušitelnost dotkla těla, jež život sám v sebe přijalo.« »Promění tělo ponížení našeho, aby připodobněno bylo k tělu jasnosti jeho.« (Filip. 3. 21.)

Tělo Páně jest nejjistějším závdavkem budoucí slávy naší. »Kdo jí mé tělo, má život věčný.«

Karel II., král sicilský, dal králi aragonskému, byv poražen, za rukojmí či závdavek slíbeného míru svého syna, malého Ludvíka. Co měl na zemi nejmilejšího, dal nepříteli v zástavu. Nepřítel, maje dítko v rukou, měl i jistotu, že splněny budou podmínky míru a zapraveny útraty válečné. — Bůh nám slíbil za konání povinností statky nebeské a jako záruku dal Syna svého. Když jsme Syna božího přijali do svého srdce a s ním odcházíme odtud ze světa, musíme jím takřka donutiti Boha Otce, aby slíbených statků nám udělil.

A nyní suďme vážně, jakých to milostí se nám dostává

v přijímání těla Páně! Bůh nemohl nám více dáti, Pán Ježíš nemohl nám větší lásky prokázati.

Kristus v nás a my v něm. Kolikrát tedy budeme přijímati tělo Páně? Generál de Sonis neopominul ani na válečných výpravách, pokud možno, i denně přijímati tělo Páně. Když r. 1859 projížděl s vojskem Italii, pokaždé ráno v jednotlivých obcích seskočil se svou družinou s koně, aby se v kostele Kristu ve Svátosti oltářní poklonil, požádal kněze, aby mu podal tělo Páně. Díkůčinění a modlitby konal pak již na koni. V Kristu hledal útěchu, sílu a v případě smrti svou záchranu. I my jsme v neustálém boji a nebezpečí. Bojujeme s hrozným nepřítelem: tělem vlastním, světem zlým a ďáblem. Jediné Kristus tělem svým zachrání nás před porážkou a záhubou.

Proslulý malíř Overbeck († 1869), když umíral, pravil k příteli malíři Steinleovi: »Umění naše je velmi krásné; leč po smrti nebude se nás věčný soudce tázati, kolik obrazů jsme na světě zanechali, ale jak jsme obraz boží na své duši zdokonalili, jak jsme se Kristu, Synu božímu, přiblížili.« To jest úloha křesťana, aby spravedlnost jeho byla hojnější, aby Krista posvěcoval ve svém srdci, aby co možno nejčastěji přijímal tělo Páně, oděl se v odění Ježíše Krista a každé chvíle mohl zvolati: »Ne více já živ jsem, ale živ je ve mně Kristus.« Amen. *V. M. Váchal.*

Neděle V. po sv. Duchu.

Svědomí jest jako kniha, kterou třeba uchovávati a jí se vzdělávati.

»Odchyl se od zlého a čiň dobré, hledej pokoje a stíhej ho, neboť oči Páně na spravedlivé a uši jeho k prosbám jejich.« (I. Sv. Petr 3, 11.)

Sv. Petr na srdce nám klade nejzákladnější pravdu mravní, vepsanou do srdce všech lidí, totiž že jest povinností naší nezměnitelnou: odchýliti se od zlého a činiti dobré. Tento zákon přirozený jest vštípen všem lidem. Dle něho každý musí jednati, kdo chce viděti dobré dny a dobrou věčnost.

My každý víme, že neseme si svědomí, které nám tuto povinnost káže a připomíná a tak jest naším ukazovatelem cesty, naším svědkem velmi milým i nemilým, a naším soudcem nestranným. Proto je třeba v životě vzíti si jej při všem jednání na potaz, a pečovati o to, aby svědectví jeho bylo radostné pro nás a rozsudek nebyl žalostný. Tuto důležitou pravdu pro život béřu za základ dnešního rozjímání ve třech částech: I. Svědomí, vůdce předchozí, II. svědomí, svědek přítomný a III. svědomí svědek následující nás.

Pojednání.

I.

Při každém skutku praví nám svědomí o jeho dobrotě neb špatnosti. Jest napsán v nás nesmazatelným písmem zákon: Konej dobré a varuj se zlého, a dle něho se musíme říditi, ježto, když dle toho zákona Bohem nám vštípeného se neřídíme: hřešíme tolikrát, kolikrát proti němu jednáme. O čem víme, že jest špatné, nesmíme nikdy konati bez viny.

Svědomí jako vůdce podobá se archandělu Rafaelu, který ostříhal Tobiáše na cestě do Rages. On cestu znal bezpečně a ji ukazoval věrně. Kdyby vůdce neznal cestu bezpečně, nesměli bychom jej následovati bez obavy. Kdo by ve tmě chtěl běžet lehkomyslně, toho bychom za lehkomyslného člověka musili prohlásiti. Podle této zásady už i pohané (Cicero De offic. 1. 9.) pravili, že třeba odsouditi toho, který dělá něco a neví, zda je to dobré či zlé.

My se můžeme spokojiti, když s bezpečností, s jakou se spokojujeme při vážných a důležitých věcech, víme, že to, co konati chceme, není zlé. Může se státi, že někdy se stane omyl, ale v tom není pak vůle zlá, nýbrž právě omyl. Jako na př. se může přihoditi, že u soudu dva svědkové dosvědčí žalobu a třeba falešnou, a pak následuje falešný rozsudek, jako se stalo při Zuzaně v Písmě sv., aneb jak se může přihoditi při soudu. Takové příhody jsou výjimky od pravidla.

Když máme pochybnost ohledně svědomí před skutkem, třeba si získati jistotu a správnost Jako v pochybnostech ohledně zdraví tážeme se lékaře, aneb v pochybnostech ohledně staveb stavitele, aneb ve věcech právních tážeme se právníka, tak když se jedná o skutek důležitý, který před sebou máme, a nemáme určitého svědomí a jasného soudu, třeba se poraditi buď s člověkem svědomitým, buď, když věc jest důležitá a třeba důvěrná neb choulostivá, s moudrým zpovědníkem. Státi se může, že výchova a vášně něco předstírají jako dobré, pak je to svědomí bludné, zanedbané a samo pravidelně vlastní vinou bludné.

V dnešním evangeliu Spasitel na tu okolnost naráží řka: »Slyšeli jste, že řečeno starým nezabiješ, a pakli by kdo zabil, hoden bude soudu, ale já pravím vám, že každý, kdo se hněvá na bratra svého, hoden bude soudu.«

Bludné svědomí napravuje a dí, že nejen skutek zlý jest zlý, ale už i vědomí a dobrovolná myšlenka nesoucí se za špatným skutkem jest hříšná a trestná. Svědomí nemůžeme přehádati tím, že se snažíme utvořiti si je dle své libosti, tím není nikdy vyvrácen zákon základní: »Konej dobré a varuj se zlého.« Protože tento zákon jest trvale, ano věčně bude v nás, proto máme ukazovatele cesty životem, kterého bez viny nikdy nesmíme pominouti. V tom vězí právě hřích, že víme, co konati máme a nemáme, a že jednáme proti svému svědomí. Jednati proti svědomí není nikdy bez hříchu. Ta zodpovědnost jest v nás a je to náš

vůdce, kdo chce viděti dny dobré. Jsme svobodní ve svém jednání, ale nejsme bez zodpovědnosti. My jsme povinni a toho jsme si vědomi vždy, že máme konati dobře. Když jsme požádáni na př. za svědectví u soudu, tu první otázka jest: Je to pravda či lež, nač máme svědčiti? Celý proces myšlenek se vynoří: na pravdu smím svědčiti, na lež nesmím. Člověk se pak rozhoduje, buď jedná spravedlivě, buď hřeší, dle zákona svědomí: Odchyl se od zlého a konej dobré. Ten zákon ani Bůh všemohoucí změniti nemůže. Člověk má povinnosti k Bohu, jako Stvořiteli, k sobě a k bližnímu. V té věci jsme vázáni konati vždy dobré a zlého se varovati. V tom směru jsme odvislí, jsme služebníci, ano řekněme více, jsme otroci boží. Ale v této službě boží leží veliká přednost a výsada. Jaká by v tom byla příhana, býti vázánu konati vždy dobré? A to jest právě vůle boží, naše posvěcení. To jest základ křesťanské mravouky: že nikdy nemáme a nesmíme konati zlé, nýbrž vždy dobré. Není v tom naše šlechtictví? Kdybychom byli vázáni konati špatné, pak by to bylo otroctví. Jako jest hanebnou služba, v níž špatnosti se poroučí, tak čestnou jest služba, kde jen dobrý příkaz se dává. Býti poddánu zákonu božímu, který nikdy nebude zneužit, je ta největší bezpečnost.

Učení lidské ovšem převrací smysl dobra a zla, ano přímo zlé nazývají dobrým a dobré zlým, stane se tak proto dobro zlem a zlé dobrem? Nikdy! »Já Hospodin a neměním se,« volal Malachiáš (3. 6.) k svému lidu, když uzavíral smíšené sňatky a opouštěl manželky, aby jiné bral a jinak zákon přestupoval. Tak i dnes. Tisíckrát mohou psáti a hlásati, že volno jest žíti dle vášně, věčně zůstává zákon v nás: máš činiti dobré a varovati se zlého, a věčně zůstává pravda Bůh — nemění se.

Ostatně že taková převratná učení nejsou nová, to jest již v Písmě sv. řečeno. To již Isaiáš (Sk. 20.) kázal: »Běda vám, kteří nazýváte zlé dobrým a dobré zlým, kladouce tmu za světlo a světlo za tmu, pokládajíce hořké za sladké a sladké za hořké.« Byť sebe více jich tak volalo, nemlčí přece v nás věčný boží zákon: Konej dobré a varuj se zlého, to je ten vůdce boží, ale též náš svědek.

II.

Svědomí jest majetkem všeho lidstva. Již samo jméno praví, že člověk ví o svých skutcích a je oceňuje pravou měrou svým svědomím, které jest svědkem našich činů. Kniha moudrosti to praví: »Nešlechetnost, jsouc bázlivá, dává svědectví svého odsouzení, neboť svědomí vzbouřené vždycky prve cítí těžkosti nežli přijdou.« (5. 10.) »Jest, který slibuje (a pak nedrží) a jako mečem svědomí raněn bývá.« (Přísl. 12 18.) »Dobrý je statek, při kterém není hříchu v svědomí.« (Sir. 13. 30.) Toto svědomí jest majetkem všech národů a dob.

Livingstone a missionáři vyprávějí o nejdivočejších národech afrických, jak svědomí jejich označuje zlou řeč, lež, závist, nepo-

slušnost za zlo, podobně krádež, vraždu a cizoložství za hřích, a to svědomí měli prve, než s Evropany se setkali. Svědek to v nás o dobrotě a špatnosti skutků.

Podobně jest i dle času. Kainova bázeň ukazuje se dále až do tohoto dne. Co líčí Shakespeare v Makbethu, má své skutečné děje v přítomnosti. Líčí, jak zavražděný úkladně Banquo děsí jej uprostřed hostiny a rozčilen volá na zjevení: »Pryč, vari s očí mých! A zem tě shlť, tvé kosti bez morku, tvá krev je led, ty nemáš vidu v očích těch, jež z důlků tak poulíš ztrnule.« Jak děsí tak mnohou duši svědek nejvnitřnější a ruší ten svatý klid duše, po kterém každý touží.

Krásně praví sv. Augustin: »Všemu, člověče, můžeš utéci, když chceš, jen — svědomí utéci nemůžeš; vejdi do nitra svého a nenajdeš, kam by ses mohl skrýti před vlastním svědomím, když tvé hříchy na tobě hlodají (Výkl. Ž. 30. 8.); a podobně sv. Jan Zlatoústý: »Psaný zákon dal Bůh toliko židům, ale přirozený zákon, který se hlásí v každém nitru a oznamuje, co jest dobré a zlé, měli všichni. Když Bůh stvořil člověka, vštípil každému neklamný soud (o dobrém a zlém), totiž pravidlo svědomí. Jméno samo má týž kmen jako »svědectví«.

Jak neklamný svědek svědomí jest, ukazuje rozmluva Napoleona s knězem d'Emery († 1811). Napoleon totiž se zanášel myšlenkou propustiti legitimní manželku a pojmouti jinou ze státních ohledů a chtěl míti úchvalu toho úmyslu. Povolal proto mnoho předních osob a mezi nimi též stařičkého představeného ze semináře sv. Sulpice Abbé Emery. Ten měl říci svůj náhled o zamýšlené rozluce. Řekl, že dle katechismu nelze platně uzavřený sňatek zrušiti. Projev jeho budil úžas, kterak mohl císaři Napoleonu dáti takou odpověď. Už se chystali jej omlouvati vysokým stářím. Napoleon však pravil: »Mluví jako muž, který svou věc zná, a mám rád, když se takhle se mnou mluví.« Jednoho ze svých lichotníků poslal k Emerymu se učit právu církevnímu. Jeho svědomí vydalo samo svědectví o dovolenosti neb nedovolenosti druhého manželství. Je to zajisté neklamný svědek, který spolehlivěji vypovídá, než svazky knih a množství osob.

III.

Toto svědomí, které nás učilo před skutkem a doprovázelo při skutku, je také společníkem naším či soudcem i po skutku.

Svědomí jest nejlepší náš šlechtický diplom, který člověka povznáší. Uvážíte-li, jak svědomí nás vede: konati dobré a varovati se zlého, vidíte, že nemůže býti větší chvály člověka nad tu, když můžeme o něm říci, že jest »svědomitý«. Jest v tom více chvály, než když řekneme, že jest šlechetný. Ve slově svědomitý jest vysloveno, že člověk se řídí svědomím a tedy tím věčným všeobecným u lidstva zákonem: odchyl se od zlého a konej dobré. Zase není větší pohany pro člověka, nad to říci o něm: že jest nesvědomitý neb bez svědomí. Každý sice svědomí má, ale mnohý se jím neřídí a jedná proti němu. Taký ovšem se ne-

bojí zlého a netrápí se proto, opominul-li něco dobrého. Jest proto úsudek svědomí chválou největší, a svědomí samo šlechtictví, které nemůže propůjčiti žádný císař, ani papež, ale které si musí získávati každý člověk tím, že jest provázen při všech skutcích svých nejlepším rádcem, nejlepším svědkem a soudcem, svědomím.

Svědomí jest největším požehnáním, když je zachováváme. Kolika křížům se vyhne svědomitý člověk? Tu pravdu uznali už i pohané a vyřkli ji větou: »Neřest vypije větší díl vlastního svého jedu«. (Seneca Ep. 22.) Každý si většinou, byť ne vždy a a všecko, co si nadrobil, sní sám, a lehne, jak si ustlal. Tutéž myšlenku vyjadřuje sv. Augustin ve svých vyznáních: »Ty jsi to, Pane, poručil, aby nezkrocená mysl byla sama sobě trestem.« Vyzn. I. 1.) Proto nezkrocená, že se nechce říditi svědomím, které mu dí, co dobré a co zlé, čeho se má varovati a co činiti, a jako kůň nezkrocený řítí se k úrazu. Vezme-li nesvědomitost ve většině členů národa převahu, pak klesá i celý národ, jak vyjádřeno slovy Šalomounovými. (Př. 14. 34.) »Spravedlnost povyšuje národ, ale hřích bídné činí národy.« Spravedlivý jest, kdo jedná dle svědomí: varuje se zlého a koná dobré. Hřeší, kdo koná zlé a opouští dobré, zkrátka kdo jedná proti svědomí, ten se sám odsuzuje a soud se dostaví.

Jest sice jisto, že někdy svědomitý právě pro svou svědomitost trpí. Však to jest výjimka, a zvláštní řízení boží, kde Bůh žáky své béře do kázně své, aby je dokonalými učinil. Pravidlem však zůstává hojné požehnání svědomí dobrého, které jeví hlavně v následovním:

a) Pokoj a radost duševní, o které tolikráte se zmiňuje svaté Písmo a o němž mluvil i Pán sám: »Pokoj svůj dávám vám.« Tento pokoj člověka činí pevným jako skálu v moři. Ten pokoj radostný schází nesvědomitému. Dokud ještě se hlásí nepokoj svědomí, jest znáti, že není otupený člověk, a že jest naděje polepšení.

b) V dobrém svědomí je také svědectví lásky boží, že duše svědomitého odpočívá v Prozřetelnosti boží jako poslušné dítě v klínu matky.

Jest mnoho lidí nesvědomitých a proto jest mnoho lidí nepokojných a nešťastných. V zlaté knížce »O následování Krista« II. 6. píše bl. Tomáš K.: »Sláva dobrého člověka jest svědectví dobrého svědomí. Měj dobré svědomí a budeš se vždy radovati. Dobré svědomí snese velmi mnoho a jest i v neštěstích veselé. Zlé svědomí jest vždy bázlivé a nepokojné. Zlí nemají nikdy pravou radost a neznají vnitřní radosti, není pokoje bezbožným, praví Pán.

c) Požehnání svědomí dobrého se ukazuje zde nejlépe v hodině smrti. Samo sv. Písmo ji velebí: »Skvostná jest smrt spravedlivého v očích Páně. Ó štěstí neskonalé! Toto štěstí musíme si celý život připravovati, že vždy se řídíme svědomím, že se

jeho svědectvím těšíme a jeho soudem napravujeme k pravému pokání.

Svědomí dobré je také po smrti podklad blaženosti věčné. Smrt srovná žezlo i motyku, úřad a práci; to vše bylo jen dočasné. Svědomí však nebylo hračkou, nýbrž má průvodní list až na věčnost. »Kniha bude přinesena, z níž jest každá vina čtena.« Tou knihou jest svědomí, je to zvláštní písmo, nám teď nepochopitelné, ale zaznamenáno jím každé rozhodnutí, které jsme vykonali, neb pokáním napravili a sebe posvětili. Nebe hvězdnaté a svědomí čisté naplňují nás údivem. Obé hlásají všemohoucnost a vševědoucnost boží, říše to, kde všecka lidská moc ztrácí sílu a právo. Každým dnem vpiš mnoho dobrého v knihu svědomí a vymaž něco zlého svatou lítostí. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle VI. po sv. Duchu.

Ježíš dosud činí zázraky.

»Požehnal a kázal předkládati.« (Mar. 8. 8.)

Žasneme nad důmyslem lidským, který mnohé krásné a užitečné věci vynalezl, žasneme vším právem zvláště v tomto století nad vynálezy, o nichž za věků předešlých ani zdání lidé neměli.

To však, co Kristus Pán dle dnešního sv. evangelia učinil, toho nedovede učiniti žádný člověk. Žádný člověk i kdyby sebe mocnějším byl, nemůže rozmnožiti pět chlebů a dvé rybiček tak, aby se tím nasytilo několik tisíc lidí. To učinil Ježíš Kristus. Pět chlebů a dvé rybiček rozmnožil, že čtyři tisíce mužů jest nasyceno a dvanáct košů drobtů zbývá. To, co Kristus Pán dnes učinil, jest zázrakem, to převyšuje náš pomysl, naši sílu, to jen mocí božskou vykonáno býti může. Takových divů, jak známo vám, Kristus Pán za života svého učinil veliké množství. Uzdravoval nemocné, křísil mrtvé, hluchým dával sluch, němým řeč, ďábly vymítal. A divy a zázraky, jaké Kristus Pán za života svého konal, činí až dosud.

Pojednání.

Je-li zázrakem — o čemž nikdo pochybovati nebude — slepému vrátiti zrak, hluchému sluch, nemocného náhle uzdraviti, mrtvého vzkřísiti, není tolikéž zázrakem duševně slepého, hluchého, duševně nemocného uzdraviti, duševně mrtvého vzkřísiti? Obojí zázrakem jest, poněvadž jen božskou mocí státi se může. Takové divy, takové přeměny v duši člověka působí Kristus Pán dodnes. Uzdravuje stále duševně slepé i hluché, duševně nemocným dodnes vrací pokoj duše, objímaje hříšníka láskou svou. Jak nesčíslné množství pobloudilců vyléčil již Kristus z nemocí bludu a nevěry! Kolika zatvrzelcům srdce obměkčil! Kolik hříšníků očistil již z malomocenství hříchu! To činí Kristus dodnes, dodnes činí s člověkem divy a zázraky.

Nejen tyto divy, které působí v nitru člověka, nýbrž i jiné divy činí Kristus Pán dodnes. Vzpomeňme, nejmilejší, jen na zázrak — zázrakem směle to nazvati můžeme rozšíření a udržení církve svaté. Když Ježíš ji založil, kolik čítala vyznavačů? Několik! Dnes čítá milliony vyznavačů, 2000 let již trvajíc. Jak rozšířila se tak církev svatá? Snad ohněm, mečem, násilím, bohatstvím? Nikoliv! Chudobná byla církev sv. od počátku, pronásledována, posmívána, pomlouvána se všech stran s největším úsilím nepřátel. A jaká byla moc její a zbraň? Vroucí láska a nevyčerpatelná trpělivost. Touto zbraní přemohla židy i pohany, touto zbraní přemohla všechny překážky, všechna pronásledování. Tři sta let pracovali císařové římští o její zničení. Marně však. Po tři sta let tekly proudy krve mučedníků v nejhroznějších mukách umírajících. Církev vše přestála. Marně namáhali se kacíři a bludaři věků pozdějších do církve vnésti símě bludu a tím símě nesvornosti a tak ji rozdrobiti. Marna byla snaha vládců věků všech církev zničiti. Marně oloupili církev o její statky. Nerozborna jest. Marně namáhají se svobodní zednáři a s nimi spříznění sociální demokraté církev zhubiti. Církev, skála tvrdá, pevně stojí a státi bude až všichni tito pronásledovatelé hlavu o skálu tu si rozbijí. Nejmilejší, když vše to důkladně si promyslíme, na jedné straně to nesmírné pronásledování církve sv. a na druhé straně ta její skvělá vítězství, tu zvolati musíme: Zde panuje vyšší moc! Čí oko bdí nad církví? Zdali ne toho, o němž praví Hospodin (Žalm 109. 1.): »Seď na pravici mé, dokud nepodložím nepřátel tvých za podnoží nohou tvých.« V pravdě, kdyby nebdělo všemocné oko Syna božího nad církví sv., dávno snad byla by padla v obět nepřátelům. Kristus bdí nad církví svou, ona stále roste, rozšiřuje se přes všechna pronásledování — a toť zázrak, který na své oči viděti můžeme.

Nebylo století, ve kterém by Kristus v církvi své zázraky nebyl působil. Sta a sta zázračných událostí svědčí nám, kterak Kristus bdí nad církví svou. A v časech nejnovějších? Jděte do Lurd a přesvědčíte se o pravdivosti slov mých. Sta nemocných dodnes se tam uzdravuje. Zázraky ty jsou nezvratně dokázány. Přísné církevní, soudní a lékařské komise vyšetřovaly, prostudováno, prozkoumáno vše, místo, voda, nemoci, nemocní a pak konečně přiznáno: zázraky se tu dějí. Tak bdí Kristus nad svou sv. církví.

Za časů Krista Pána přicházeli mnozí i z daleka, jak čteme v dnešním sv. evangeliu, za Kristem Pánem, aby viděli jeho divy a zázraky, o kterých slyšeli. Viděli a uvěřili. »Tento jest jistě prorok, který má přijíti na svět,« volají lidé, když vidí zázračné rozmnožení chlebů.

Nejmilejší! Ty divy, které i my dnes v církvi sv. zříme, neměly by i na nás působiti? Ne snad tak, jak působily na lid za časů Kristových, abychom uvěřili — my věříme pevně, doufám o vás všech — v Ježíše Krista, nýbrž aby víru naši posilnily.

A věru, že děje se tak v srdcích lidí dobré vůle, v srdcích těch, kteří tvrdošíjně uzavírají je před pravdou božskou.

Lidé přicházeli za Kristem Pánem z dalekých končin, aby pomoci ve všech potřebách u něho si vyprosili. A on vždy pomohl. A my neměli bychom se s podobnou důvěrou k němu utíkati? Měli bychom snad pochybovati, že ten, který tolik duševně slepých, hluchých a vůbec nemocných uzdravil, nás neuzdraví? Měli bychom snad pochybovati o tom, že ten, který po 2000 let celou církev svou chránil a chrání, nás jednotlivé členy její ochraňovati nebude? Vždy Ježíš věrným svým pomohl a pomůže i dále; proto s největší důvěrou k němu se utíkejme.

Jsi křesťane snad tak nešťasten, že jsi oslepl duševně. Oko duše tvé nezří více k nebesům a jejich radostem, nýbrž přikováno jest k té hrudě zemské, k bohatství, cti, důstojnostem, oko duše tvé zakaleno jest vášněmi a náruživostmi, oslepeno jest pochybnostmi a snad docela i nevěrou. Ke komu půjdeš? Kdo vyléčí tě z hrozné nemoci tvé? K Ježíši pomocníku se obrať! On jediný jest, který nad tebou div zázračného uzdravení provésti může. Svědomí tvé obtíženo jest hříchy, nikde nenalézáš pokoje. Proč váháš? Jediný jest, který ti pokoj vrátiti může a chce, a to jest Ježíš! Jsi pronásledován lidmi, svírá tě bída, nouze, slzy bolesti derou se ti v oči, pod křížem klesáš. Kde budeš hledati útěchy, úlevy, pomoci! U Ježíše divotvorce! Ježíš pomůže všem v něho doufajícím.

Zželelo se Ježíši Kristu zástupu, když viděl, že mnozí z daleka přišli a celý den ho poslouchali. A slitoval se nad těmi, kteří ho následovali. Zda neslituje se i nad námi? On dobrým jest pastýřem naším dosud, hleďme jen my, bychom byli jeho dobrými ovečkami. A pak, ať nás potká cokoli, ať soužení, kříž, nemoc nebo smrt nezhyneme, aniž nás kdo vytrhne z ruky jeho (viz Jan 10. 28.). Božská láska jeho odměňuje každé okamžení službě jeho věnované a útrpnost má s všelikou strastí lidskou. Otcovsky pečuje Kristus o ty, kteří se ho drží, opouští však ty, kteří dříve opustili jeho.

Lid z vděčnosti chtěl Ježíše učiniti králem. Nuže učiňme i my Ježíše králem svým — králem srdce svého, duše své. Jako věrní poddaní poslušni buďme rozkazů jeho. Plňme horlivě přikázání jeho a přikázání svaté jeho církve a pak buďme jisti, že staneme se jedenkrát členy nadhvězdné říše jeho, říše nebeské, kde na věky patřiti budeme na divy všemohoucnosti a lásky jeho. Amen.

Frant. Čech.

Neděle VI. po sv. Duchu.

O vytrvalosti až do konce.

»Nebo aj, již tři dny trvají se mnou.«
(Sv. Marek 8. 3.)

Náš božský Pán pravil: »Kdo setrvá až do konce, spasen bude« (Mat. X. 22), což lze též říci slovy, jiný nebude. Dvakrát hlásá tuto pravdu slovy, která rozechvívají a děsí při čtení. »Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu, a ohlídá se nazpět, není způsobilý ke království božímu« (L. IX. 62) a »Pomněte na ženu Lotovu« (L. XVIII. 32). Bůh nám zjevil dějiny svých vyvolených, které byly od stvoření po věky dějinami milostí, ale vedle této řady též souběžně jde historie těch, kdož klesli. Každý stav a řád služebníků božích má známku nestálosti v sobě. Ze svatých andělů, stvořených k nejpodobnějšímu obrazu svého Stvořitele, a postavených na stupně trůnu božího, množství jich kleslo ve věčnou smrt. O vyvoleném lidu apoštol píše (K. I. 1—5.): »Nechci zajisté, abyste nevěděli, bratří, že otcové naši všichni pod oblakem byli a všichni moře přešli a všichni v Mojžíši pokřtěni jsou v oblace a moři, a všichni pokrm duchovní jedli, a všichni týž nápoj duchovní pili, (pili zajisté z duchovní skály, která je následovala, skála pak byl Kristus), ale v nemnohých z nich zalíbilo se Bohu, neboť poraženi jsou na poušti.« Proroci rovněž klesli. Balaam uprostřed navštívení božích zahynul mezi nepřáteli božími. Vidoucí podobně klesli jako Šalomoun, nejmoudřejší z lidí; a apoštolové jako Jidáš; i křesťané v první milosti svého obrození jako Annaniáš a Sapphira. Letopisy církve jsou plny podobných výstrah. Řada bludařů jest dlouhá historie ztráty milosti. V životech svatých tytéž příklady vytrvalosti a poklesku jsou na každé straně. Ve františkánské kronice, abych jeden příklad uvedl místo mnohých, čteme o bratru Justinovi, který zřekl se světa, vysokých ctí a úřadů a stal se řeholníkem. Pokrok v dokonalosti byl taký, že býval u vytržení na modlitbě a měl nadpřirozené dary. Bratří jej měli za svatého. Přišel do Říma v době Eugenia IV., který ho přijal s velikou poctou, nenechal sobě nohy políbiti, ale objal jej a posadil na pravici a dal mu mnoho výsad. To vše vzbudilo v něm pýchu a zvrátilo hlavu. Když se vrátil do konventu, sv. Jan Kapistrán řekl mu: »Odešel jsi jako anděl a vrátil se jako ďábel.« Brzo na to klesl do velikých tajných hříchů a zjevných přestupků veřejného zákona. Umřel v žaláři. Příklady učí nás jediné pravdě: vše závisí na vytrvalosti. Bez té nic neplatí. Milost a krása andělů nemohla je zachrániti. Vyvolení Israele, zázraky egyptské, manna v poušti byly marny. U Balaama obcování s Bohem, odpor andělský nic nezmohl. Osvícení, která Šalomounovi ukázala přirozený a nadpřirozený svět, neprospěla mu. Denní obcování s Ježíšem, jeho učení a zázraky a tříletá přítomnost nezachránily Jidáše. Dar znovuzrození a svatosti milostné nadarmo byly pro Annaniáše a Sapphiru Všichni stejně potře-

bovali jednu věc a ta to způsobila, že ztratili vše, neměli vytrvalosti, ač měli vše ostatní, nic jim neprospělo bez této.

Je třeba ukázati, co vytrvalost jest a kterak ji svatost pokání vlévá a udržuje.

Pojednání.

Nejprve promluvme o povaze vytrvalosti. Bohoslovci rozeznávají činnou a trpnou vytrvalost. Činná vytrvalost jest ctnost s naší strany; trpná jest dar boží.

Činná vytrvalost záleží předně v naší věrnosti k milosti, kterou nám Bůh udělil, to jest, že shodneme se se světlem víry v rozumu, s pobídkou k lásce v srdci, a s vnuknutími Ducha sv. ve vůli, že se úplně předáváme se synovskou a pozornou ochotou vlivu a vnuknutí božímu v duši.

Za druhé záleží vytrvalost v horlivosti, která není ani tak vroucí cit, aneb veliký vznět srdce, jako spíše trvalé odevzdání vůle. Horlivost jest učiněna ze tří věcí. Předně z pravidelnosti ve všech povinnostech dle řádu a stavu duchovního života; za druhé v přesném vykonávání všech věcí v pravý čas a na pravý způsob a za třetí konečně v přesném konání všech věcí jak jen můžeme, připomínajíce si, pro koho je konáme, a že největší skutky, jsou-li vykonány bez této pohnutky, nejsou ničím a nejmenší skutek jest veliký, jestli jest vykonán dokonale a pro Boha.

Za třetí vytrvalost vzniká z útlého svědomí, kteréž záleží v živosti a citlivosti srdce a v ochotné činnosti vůle s dílem milosti. Sv. Otcové praví: »Res delicata Spiritus Sanctus«,*) protože jeho čistota, láska a trpělivost jest zarmucována i věcmi, na něž naše mdloba malou váhu klade. Proto bych řekl, že čisté svědomí má jemný smysl pochodící z Ducha sv. samého a z harmonie s jeho působením; tak že svědomí odpovídá jakmile on mluví, jako příbuzné tóny se ozývají, aneb jako listy stromu se poddávají, když vítr vane, a moře se čeří podle přítomného i lehkého větru.

To jest podstata vytrvalosti na naší straně, a z tohoto vnitřního stavu pochází skutky poslušnosti, kajícnosti, mrtvení, smíru, nápravy, stálosti, statečnosti, sebeobětavosti a setrvání až do konce, což tvoří to, co my nazýváme vytrvalost konečnou.

Jest však jisto, že bez trpné vytrvalosti, která jest dar se strany boží, nikdo nesetrvá až do konce. Sv. sněm tridentský učí, že žádný člověk bez zvláštní výsady milosti neuchrání se všeho hříchu. (S. VI. c. 23.) Ne snad, že by to fysicky nemožné bylo, nýbrž toliko jest mravně jisto. Jest fysicky možno, že z tisíce luků mířená rána každá trefí cíl, ale jest mravně jisto, že mnohé cíle nedojdou, přestřelí, aneb jdou stranou. Není vlastně v tom vnitřní nemožnost, ale jest jisto, že těkání oka, nestálost ruky, neb pohyb vzduchu, aneb kolísání vůle, aneb některá jiná příčina zabrání mnohé střele z tisíce letěti k cíli. Tak je to s naším spolupůsobením s milostí. Osvícení, navštívení, vnuknutí přichází na nás jako pršky, ale toliko některým mezi mnohými odpoví-

*) Přečistá bytost Ducha svatého.

dáme aneb neodpovídáme dostatečně. Dostáváme milostí sto a vyhovíme dvaceti, aneb dostáváme dvacet a vyhovíme jediné. Příroda, která tak hojně símě rozsévá v širém světě na moři a zemi, horách a skalách, a v každém semeni jest život a úrodnost, jest obraz množství milostí, které nás zaplavují a přechází nepozorovány.

Kdyby tedy nebylo jiné zvláštní milosti, kterouž nás Bůh dle svého svrchovaného milosrdenství zachovává, žádná duše by nebyla spasena. Tato milost nemůže býti námi zasloužena. Bůh neslíbil, že ji dá za něco, co konáme. Není žádný poměr aneb článek zřízen dle božího zaslíbení mezi naší vytrvalostí a tím převzácným darem. První a poslední milost, Alfa i Omega naší spásy jest v jeho ruce toliko. Nikdo nemůže si zasloužiti znovuzrození které jest první milost v našem spasení: ani nejposlednější, bez níž jest marné naše znovuzrození. Bůh drží v ruce své první i poslední článek spásy a dává je, komu chce. Můžeme se zaň modliti, ale nemůžeme si jej zasloužiti; můžeme se rozpoložiti pro něj, ale nemůžeme činiti nárok naň z jeho ruky. Uděluje se nám z čisté lásky a milosti, skrze modlitby a zásluhy svatých, ze svatého Srdce Pána Ježíše, který ten dar získal svou předrahou krví.

Lehce lze pochopiti, kterak oboje, jak ctnost, tak dar vytrvalosti se ztrácejí. Jediný smrtelný hřích ji zničí úplně. Prorok Ezechiel varuje i spravedlivé před nebezpečím pádu (XVIII. 24.): »Pakli by se odvrátil spravedlivý od spravedlnosti své a činil by nepravost podle všech ohavností, které obyčej má činiti bezbožný, zdaliž živ bude? Na žádné spravedlnosti, které činil, nebude pamatováno pro přestoupení, jehož se dopouštěl, a pro hříchy své, které páchal, pro ty zemře.«

Vše, čím byl, co konal, co trpěl, v jednom okamžiku jest ztraceno. K takému pádu se připravujeme množstvím menších pádů. Satan zřídka pokouší spravedlivého k smrtelnému hříchu. Hrůza pokušení by ho probudila k bdělosti. »Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu zahyne.« Právě malá zhoubná pokušení to jsou, jež otírají a zžírají celistvost a pevnost vůle, že začíná své útoky. Ona vedou lidi do příležitosti menších hříchů, a postupně zmenšují nenávist, ano i bázeň hříchu, a dodává jí odvahu k tomu, nač by se před tím nebyla odvážila. Pak přichází silné popudy, záliba a zápletky a naposled přijde hodina pokušitele.

K takovému pádu nás připravuje, že nám vnuká přesvědčení o naší síle. »Contritionem praecedit superbia,« Pýcha předchází pád. Důvěřujeme ve své světlo, i to, které jest vnitřní a nadpřirozené a v naše duchovní výsledky, jako by byly naše vlastní. To jest, co se nazývá »bouří v přístavu«, vichřice, která přichází na duši, když už vyvázla z moře do tiché vody přístavu, zkáza duše, která přichází na ni, když našla pokoj v Bohu a zakotvila na věčném břehu. Co hlavně přináší toto veliké a jemné nebezpečí, je tajná nedbalost v modlitbě, únava a nelibost v rozmluvě s Bohem, a tím zase začíná ubývati horlivé a přesné zbož-

nosti; tato ztráta pochází z některé tajné nevěrnosti srdce, což zaslepuje srdce a zastrašuje, tak že světlo a teplo boží přítomnosti jest napřed zastřeno jako mlhou a pak zakryto, že ztrácíme vědomí přítomnosti a bázně boží, kterou vnuká a zachovává. Pravá příčina této přípravy a tajných pádů jest nějaký vnitřní hřích, známý toliko Bohu a nám. Svět má mdlé oči a může viděti toliko zevnější hříchy, a z těch zase jen takové, které poskvrní život zevnitř. Zevnější skutky nedělají teprve hřích. Hřích jest hotový již vnitřním skutkem, poznáním rozumu a svolením vůle To je ta podstatná zloba hříchu, jíž dodává zevnitřní skutek toliko vyšší stupeň, tak že hřích působí pohoršení. Takto se lidé dlouho připravují napřed. Zdá se mnoho let, že jsou plni květu a ovoce; ale jako stromy odumírají od kořene a vyhnilé vyvrací se náhlým vichrem, tak že se pak lidé diví, když vidí jich shnilý vnitřek, že mohly tak dlouho státi, a proč už dříve nepadly — tak i s dušemi bývá.

To nám ukazuje, kterak naše vytrvalost má býti podpírána. Nejprve a nade všecko, ustavičným vědomím, že nás Bůh miluje, a že svaté Srdce Ježíšovo působí na naše srdce, pokořuje, zjemňuje a rozpaluje je vzájemnou láskou. Vědomí, že nás Bůh miluje, myšlenka o osobním vztahu a osobním přátelství se svatým Srdcem Ježíšovým, jest pro duši to, co jest slunce svým žárem a světlem zrnu a ovoci zemskému. Slunce urychluje, oživuje, rozvíjí, dozrává a zdokonaluje vše. Pochybovati o lásce boží, působí zimu v duši; cítiti lásku jen slabě a mdle jest jako oblačná zamračená obloha, která brání světlu působiti dozrání. Ve tmě všechny věci blednou a odumírají. Jen když můžeme žíti v ustavičném pomyslu na úplné odpuštění a rozhřešení skrze předrahou krev Ježíšovu a na jeho přátelství k nám a na naše žákovství k němu, na ustavičnou jeho přítomnost, lásku a péči, pak budeme míti kořen vytrvalosti pevně vsazený v naší vůli, k tomu nepotřebujeme žádnou velikou učenost, žádnou mystickou a dogmatickou bohovědu. Dětinné srdce postačí. Mezi mučedníky v Kočinčině v posledních letech byl jednoduchý katechumen. Pohané se mu smáli pro jeho nevědomost a škádlili jej, že nemůže odpověděti na otázky o vlastnostech božích a pro jeho pevný úmysl umříti pro Boha, o němž nemůže dáti zprávu. On jim odpověděl: »V rodině, kde je mnoho dětí, některé dospěly k plnému vzdělání, jiné dospěly v mládí, jiné v nemluvňata; všechny milují otce, ale ne všichni ho znají stejně. Starší může dáti zprávu o něm, o jeho povaze a o příčinách, proč jej milují, ale nemluvňata neznají ani jeho povahu ani jeho jméno. Co vědí, jest, že jest jejich otcem a že je miluje a to jest příčinou, proč jej navzájem milují a důvěřují mu celým srdcem.« Taková jest láska dětinná k Bohu, základ a koruna naší vytrvalosti.

Další podpora naší vytrvalosti jest opravdová znalost sebe. Jest málo slov Písma sv., která tak otřásají jako: »Jsouť spravedliví a moudří, a skutkové jejich v ruce boží: avšak neví člověk, zdali lásky, čili nenávisti hoden jest.« (Kar. IX. I.) To jest: před pronikajícím okem božím my se tak málo podobáme tomu, co

jsme v přítmí vlastním, tak že ať soudíme o sobě jakkoliv, Bůh může o nás vždy souditi zcela jinak, než my. Tato spasitelná bázeň oklamati samy sebe příliš laskavým posuzováním svého vlastního slavu, jest první podmínka sebepoznání. Dokud nejsme ochotni věřiti, že snad jsme daleko hříšnější než jsme kdy poznali neb podezřívali, neučiníme žádný veliký pokrok v sebepoznání. Máme poznati nejen své hříchy, ale i svou osobní hříšnost, nehodnost, neprospěšnost, malichernost a svou slabost.

To nám přinese jinou podporu v rostoucí lítosti, která dozrává v lítost dokonalou; to omezuje naše všední hříchy, smiřuje srdce s Bohem, svolává milost a sjednocuje vůli s vůlí Ježíšovou. Z této lítosti pochází duch nápravy, šlechetná touha smířiti se s nejsvětějším Srdcem, které nás tolik milovalo, a bylo tak málo milováno. Duch nápravy přitahuje veliké milosti a získává všecku štědrotu Srdce Páně při naší spáse. Tyto čtyři věci: láska, sebepoznání, lítost a náprava, s ustavičným přiléváním milosti, aby nahrazeny byly poklesky každodenní, jsou to, co potřebujeme, abychom na své straně zachovali aktivní (činnou) vytrvalost. Však tyto čtyři milosti jsou právě ony, jak jsem ukázal, jež svátost pokání vlévá a zdokonaluje v nás. Jest proto svátostí vytrvalosti a prostředkem připraviti se přijmouti od Boha svobodnou milost svrchovaného milosrdenství, dar passivní (trpné) vytrvalosti To jest náčrtek předmětu, o němž jsem se podjal mluviti. Přidám toliko čtyři prostá pravidla, kterak dostati tento veliký dar boží.

1. Předně užívej svátost pokání úplně a šlechetně. Vylij srdce jako vodu. Kdož tak přichází k pokání, jsou nejupevněnější ve vytrvalosti, a kdož jsou nejvíce pevni, ti nejčastěji k ní dospívají. Dle toho, jak ji užíváme, takou nám bude. Šťastní, kdo přicházejí každý měsíc, šťastnější, kdož jdou každý týden. Kdož chodí zřídka k zpovědi, diví se, co mají říkati ti, kdo chodí často. Ti, kdož chodí zřídka, mají co nejméně říkati, protože se málo znají. Kdo chodí častěji, protože sebepoznání jejich roste, shledávají zpověď lehčí a touží po ní více. Mnozí světci, jako Karel Borromejský, zpovídali se denně. Divíme se, z čeho se mohli obviňovati. Protože byli svatí, viděli mnoho, kde my vidíme tak málo. Kdybychom měli více nadpřirozeného světla svátosti pokání, viděli bychom jako oni viděli, však kdo chceš nabýti duševního rozlišování, musíš nutně často se zpovídati.

2. Dále začínej každý den. Nikdy nemysli, že můžeš povoliti, aneb že jsi u konce. Svatý František říkával svým bratřím: »Bratří moji, začněme drobet milovati Boha.« Cítil, že je toliko na začátku cesty k dokonalosti, že jest pouhým začátečníkem v známosti boží. Myslíme-li o sobě, že dále jsme, je to proto, že jsme méně pokročilí. Myslíme-li, že jsme více než začátečníci, je to známkou, že jsme sotva začali. Není žádné bezpečnosti ve vytrvalosti leda pořád pokračovati. Státi klidně není možno. Člun plující proti proudu ihned jest sražen, jakmile přestane postupovati. Udržeti si místo jest nemožno, leda když se dostává proti proudu. Tak i v duchovním životě. Minulost není zárukou pro

budoucnost. Všecka spravedlnost člověka spravedlivého je ta tam, v den, kdy padl, všechna minulá poslušnost není bezpečím proti přítomnému přestupku. Náš Pán nás varuje: »Vzpomínati na ženu Lotovu.« Byla zachráněna návštěvou andělů, vytažena ze záhuby úsilím andělským. Byla napolo v bezpečí, když se ohlédla, byla stižena soudem božím. Minulost nic neplatila. Toliko věrnost v přítomnosti od okamžiku k okamžiku jest bezpečnost pro budoucnost. Proto opět náš Pán pravil: »Žádný, kdo vztahuje ruku svou k pluhu a ohlídá se nazpět, není způsobilý ke království božímu« (L. IX. 62.), to jest žádný hospodář, který se na brázdě obrací, aby se díval na dílo minulé a odpočívá nad svým dílem, nedojde na konec pole. Co jsme už vykonali, jest málo vzhledem k tomu, co zbývá vykonati. Musím zdokonaliti své posvěcení, které i ve svatých jest ještě daleko. Máme smířiti tresty povinované světu hříchů, převyšujících všechnu pamět, a doposud jsme málo sebe v kázeň brali. Musíme dokončiti řetěz milostí, jimiž jsme poutáni k věčnému trůnu, a třeba ještě mnoho článků. Nelze mnoho času tratit. Poslyšte, jak apoštol mluví o setrvalosti: »Bratří, jáť nemám za to, že bych již byl dosáhl: ale to jedno činím, že na ty věci, kteréž jsou vzadu, zapomínaje, k těm pak, které jsou vpředu, úsilně chvátaje, k uloženému cíli běžím, k odplatě svrchovaného povolání božího skrze Krista Ježíše.« (Fil. 3. 13. 14.) »Zdaliž nevíte, že kteří o závod běží, všichni sice běží, ale jeden béře základ? Tak běžte, abyste dosáhli! A každý, kdo o závod bojuje, ode všech věcí se zdržuje, a oni zajisté (to činí), aby porušitelnou korunu obdrželi, my pak neporušitelnou. Protož já tak běžím, ne jako v nejisto, tak bojuji, ne jako povětří rozrážeje, ale tresci tělo své a v službu je podrobuji, abych snad, an jiným káži, sám nebyl zavržen.« (I. Kor. IX. 24, 27.)

Když Pavel tak potřeboval mluviti, čím více my? Jestli jeho nadpřirozená milost, jeho zázračné obrácení, a zvláštní povolání, jeho nebezpečí na moři a na zemi, jeho práce a posty, vidění a zjevení, jestli v těch nebylo žádné jistoty, aby se nestal zavržencem, čím více příčiny máme my žíti a umírati v svaté bázni boží. To jest druhá podpora vytrvalosti.

3. Rozjímej denně o pádu těch, kteří začali dobře. Druhdy začali s tak krásnou nadějí života věčného jako my. Jejich dětství a mládí snad bylo světější a Bohu bližší než naše. Jasné světlo sluneční a krásné jitro slibovalo zralé poledne a pokojný večer. Snad vytrvali tak dlouho, ano i déle než my dosud, a to při mnohých nebezpečenstvích a pokušeních. Konečně klesli. Jejich začátek byl jako náš, a náš konec může býti jako jejich. Smutná a vzrušující pravda. Dobře jest ji míti stále před očima. Na př. pád andělů může nás učiti, že žádný dar dokonalosti a milosti neprospěje nám, nemáme-li stálosti. Stvořeni byli s vynikající znalostí a silou, jak přirozenou tak nadpřirozenou, ale oni hřešili, a co bylo jejich hříchem než pýcha, kterou jsme tolikrát hřešili. Toužili býti jako Bůh, ne že by toužili po jeho nezměrnosti, nekonečnosti neb věčnosti, neboť andělský rozum jest příliš doko-

nalý a osvícený, než aby také šílenství myslil, ale oni chtěli býti na Bohu nezávislí. Tak dlouho patřili na svou vlastní výtečnost, až se zapředli do sebelásky. Hledali býti šťastnými svou vlastní přirozenou blažeností; postačili sobě, a byli blaženi bez Boha. To byl jejich hřích, a což jest jiného než pýcha, která jest hříchem světa, jak sv. Jan ji nazývá »pýcha života« (I. J. 2, 16.)

Můžeme rozjímati o pádu Jidášově, jehož obraz jest nám bližší, než si myslíme. Velikost hříchu jeho klame mnohé. Věříme, že nejsme v žádném nebezpečí také viny, a zapomínáme, že hřích Jidášův měl kdys začátek tak krásný, jako hřích, který bychom mohli spáchati v tuto hodinu; a konečně můžeme odpadnouti od Boha tak s rozvahou jako on odpadl. Jest kormutlivé a smutné pomýšleti, že Jidáš byl kdys nevinným dítětem jako jsme byli kdys my; že byl předmětem lásky mateřské, jako jsme my kdys poznali, a snad v dětství žil ve sv. bázni Boha israelského bděleji než my jsme žili v světle nejsv. Trojice. Dny jeho mládí byly bez úhony jako snad naše; ráno a večer přicházel a odcházel jako nám, se svými radostmi a žalostmi, s obavami a nadějemi mužnými a životními pracemi. Vše, co víme, jest, že byl povolán za apoštola a že poslechl povolání. Tak dalece snad vykonal více než my v užívání milosti. V té milosti setrval, následoval Ježíše, sdílel s ním práce a námahy, hlad a žízeň, hanbu a odpor. Slyšel jeho podobenství a viděl mocné skutky. Co jsme mohli udělati více? »Měšec maje, co (do něho) kladeno bylo, nosil.« (Jan 12. v. 6.) Hřích chtivosti v něm vznikl. Zárodky chtivosti jsou také v nás. Jeho povinnost jej vedla do příležitosti k hříchu. Byl pokoušen a klesl; zůstali bychom my stálými? Žil uprostřed všeho, co jej mohlo posvěcovat, a přec jej neposvětilo. Vše kolem bylo svaté, a dodávalo mu milosti, ale uvnitř byl v srdci hřích, který odpíral Duchu sv., a tento duchovní odpor postupně rozšířil se ve zvyk, záměr a odvahu, čímž klesl. Vídal Mistra svého opět a opět procházeti bez škody prostředkem nepřátel. Nemohli naň vložiti ruce. Vídal jej konati skutky mocné, jakž by mohl pochybovati, že se uchrání před farisey? Jaká škoda vydělati peníze při něčem, z čehož nemůže přijíti zlé. Ježíš může se chrániti sám, a tedy jej prodal za třicet stříbrných, nepochybuje, že snad kněží a fariseové budou oklamáni. My totiž čteme, že »Jidáš vida, že by odsouzen byl, želel toho«. (L. XXVII. 3.) Byl to výsledek nový a neočekávaný. Šel a dával náhradu: »Vrátil zase třicet stříbrných ... a povrh stříbrné v chrámě. Vyznal se, že zradil krev spravedlivou.« Vykonali jsme tolik při mnohých svých pádech? Hnán k zoufalství nepředvídanou hrůzou, »odešed, osidlem se oběsil«.

Jidáš jest příkladem, kterak duše druhdy nevinná může se pomalu změniti v nejhorší hřích a ano i naposled může klesnouti s malým úmyslem dopustiti se celého zla, které následuje za skutkem. Jestli příklad Jidášův jest dalek mnohých z nás, pád Demasův jest nás blízek. Čteme pathetická slova svatého Pavla: »Neboť Demas mne opustil zamilovav si tento svět a odešel do

Thessaloniky.« (II. T. 4. 9.) Nasytil se apoštolského života, cestování po zemi a moři, že neměl stálého bydliště, nebezpečí mezi pohany a nebezpečí mezi falešnými bratry, prací, bdění a postů. Proč by měl býti společníkem apoštolů? Byl to život rad, život dle přikázání byl dost pro takého, jako byl on. Jak se to vše zdá býti pěkné a rozumné, jak podobné jsou příčiny a životy mnohých dnes. Apoštol však viděl hlouběji. Duch sv. zkouší srdce. Demas miloval svět, proto a ne pro žádnou jinou příčinu zapomněl na služebníky Ježíše Krista a odešel do Thessaloniky. Kdož ví, jak skončil, kdož to může věděti, leda až v den, kdy všechny pády budou zjeveny. Tenkrát poznáme, co apoštol pravil se slzami: »Všichni zajisté svých věcí hledají, a ne těch, které jsou Ježíše Krista.« (Fil. 2, 27.) Rozjímejte často o těch věcech a vzpomeňte si, že pády nebývají většinou hříchy, jichž si svět všímá, nýbrž hříchy duchovní, tajné, jemné, které nezanechávají žádnou skvrnu v životě vnějším, ale proto přece jsou smrtelnější, více ďábelské, to jest více podobné pádu andělů.

4. Konečně ať nezapadá slunce bez modlitby za dar vytrvalosti.

Proste za to denně nejsv. Trojici. Proste za to věčného Otce, o němž náš božský Pán pravil: »A žádný (jich) nemůže vytrhnouti z ruky Otce mého.« (J. X. 29.) Proste za to věčného Syna vtěleného, který pravil: »Všecko, co mi dává Otec, přijde ke mně: a toho, kdož ke mně přichází, nevyvrhne ven.« (J. VI. 37.) Proste za to věčného Ducha, Ducha svatého, neboť Pán také řekl: »Žádný nemůže přijíti ke mně, leč Otec, kterýž mne poslal, přitáhne jej.« (Jan 11. 44.) Duchem sv., který vychází od Otce a Syna, splňuje Ježíš své zaslíbení: »A já, když budu povýšen od země, všechno potáhnu k sobě.« (Jan 12. 32.) To jest dar setrvání, ten rozmanitý dar nejsvětější Trojice, obklopující nás zvenčí a pomáhající a zachovávající nás uvnitř, držící nás nad nebezpečenstvími a nad námi samými. Pros za něj na přímluvu Matky boží, jejíž neposkvrněné ruce jsou zdviženy ve dne i v noci před nejsvětějším Srdcem jejího Syna, aby obdržely naši spásu. Konečně pros zaň na přímluvu svého anděla strážce, který nás chránil od našeho křtu, přes všecky naše nevěrnosti a naše příkoří a zklamání, kterými jsme jej zahrnovali.

A pak dál a výše. Ku předu přes všechny odpory, vnitřní a zevnitřní, které překážejí našemu pokroku života duchovního. Ku předu bez bázně, pochybnosti aneb kolísání. A vzhůru, míříce tak vysoko, jak můžeme, neboť musíme vstoupiti na hory domu božího, které jsou vysoko povýšeny. Musíme vstoupiti na tři vrchy, než budeme zříti vidění pokoje. První jest vrch Kalvarie, cestou kříže v pokání, mrtvení a sebezapření, tuhé to zajisté, ale sladké, když si vzpomeneme na své hříchy a lásku Ježíšovu. Za tím účelem jsem mluvil o svátosti pokání jako předmětu lásky, aby duše byly taženy k ní jako k odpočinku svému, občerstvení a potěše. Druhý vrch jest hora Tábor, hora blahoslavenství, na němž Ježíš zjevuje se srdcím očištěným na Kalvarii,

to jest v nejsv. Svátosti oltářní, v níž Ježíš stojí obklopen od tichých, milosrdných, čistého srdce, pronásledovaných pro spravedlnost, žehnaje jim a proměňuje je ve svou podobu. Poslední hora jest hora Sion, na níž jest město svaté a vidění Boha. K tomu jsme povoláni. Ježíš stále praví: »Vstup sem«! (Ap. 4. 1.) vždy nám slibuje korunu vytrvalosti. Něco málo krátkých let a drobet starostí, několik bojů, a snad několik pádů a upřímné pokání s pravým polepšením a pak přichází konec, věčné odpočinutí a patření Krásy a Pokoje. »Kdož zvítězí, takť bude oblečen v roucho bílé, a nevymaži jméno jeho z knihy života a vyznám jméno jeho před Otcem svým i před anděly jeho.« (Ap. III. 5.) »Kdo zvítězí, učiním jej sloupem v chrámě Boha svého, a nevyjde více ven; a napíši na něm jméno Boha svého, a jméno města Boha svého, nového Jerusalema, kterýž sstupuje s nebe od Boha mého i jméno své nové.« (Ap. III. 12.) »Kdo zvítězí, dám mu seděti s sebou na trůně svém: jako jsem i já zvítězil a sedím s Otcem svým na trůně jeho.« (Ap. III. 21.)

Dle kardinála *Henry Ed. Manninga.*

Neděle VII. po sv. Duchu.

»Všeliký strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen.« Tak praví Spasitel v dnešním sv. evangelium. A co znamenají, drazí v Kristu, tato slova Spasitelova, řečená obrazně nebo v podobenství? Pán Ježíš chce říci: »Jako strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen, tak i člověk, který se nemůže vykázati zásluhami dobrých skutků, bude vyloučen z království božího a zavržen do věčného ohně v pekle.« Chce tedy říci náš Pán a Spasitel, že nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému zatracení člověka. Je to pravda nebo není? Je to pravda, poněvadž to řekl Syn boží, v jehož ústech lež není nalezena. Všaktě souhlasí dnešní slova jeho i s mnoha jinými svatými výroky.

Pojednání.

Ve Starém Zákoně bylo přikázáno: »Neukážeš se před Hospodinem a před obličejem Páně prázdný.« (V. Mojž. 16, 16. Str. 35., 6.) To mělo ovšem původně ten smysl, že každý Israelita mužského pohlaví od dvanácti let má jíti do stánku božího nebo do chrámu třikrát za rok, o největších slavnostech a že tam má obětovati pokaždé nějaký dar z toho, čeho mu Pán Bůh nadělil. Nikdo neměl se ukázati před obličejem božím ve svatyni bez daru, bez oběti, prázden. Toto přikázání mělo také vyšší smysl a bylo návěstím a obrazem té pravdy, že bez dobrých skutků nikdo nebude připuštěn před tvář boží v nebesích, že tedy nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému zatracení člověka.

Mudrc strarozákonní (Moudr. 6, 7. 9) praví, že mocní tohoto světa, t. j. králové, vladaři, úředníci, poslanci sněmovní,

boháči, zaměstnavatelé dělníků a podobní, veliké muky trpěti a větší trápení míti budou na věčnosti, než jiní lidé. Ovšem ne všichni, nýbrž pouze ti, kteří své moci, svého povýšení, své vážnosti a svého bohatství neužívali k hojným dobrým skutkům. »Nebo,« praví Kristus Pán, »od každého, komu jest mnoho dáno, bude mnoho požádáno.« (Luk. 12, 48.) Kdo tedy žádných dobrých skutků míti nebude, až umře, neujde věčnému zavržení.

Že nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému zatracení člověka, můžeme usouditi také ze známého příběhu o nemilosrdném boháči a chudém Lazarovi. (Luk. 16, 19.—31.) O člověku bohatém, který se obláčel v šarlat a kment a hodoval každý den skvostně, co praví Spasitel? Že, umřev, pohřben jest v pekle, že tam byl v mukách, že se tam trápil v plameni A proč? Proto, že Lazarovi, který ležel u vrat jeho pln vředů a hladov, nedal ani drobtů se stolu padavších, a neměl k němu ani tolik útrpnosti, jako psi, kteří přicházeli a lízali vředy ubohého žebráka. Přišel tedy boháč do pekla proto, že nečinil dobrých skutků chudým. Nepravím: jenom proto, nýbrž: již proto, t. j. byl by přišel do věčného ohně, i kdyby byl nespáchal žádného těžkého hříchu. Tedy nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému zatracení člověka.

Nejvýmluvněji vyslovil Spasitel tuto pravdu ve své obšírné řeči o posledním soudu. (Mat 25, 41.—45) Těm, kteří budou státi na levici, řekne on, Kristus Pán, věčný Soudce: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného, který jest připraven ďáblu a andělům jeho. Neboť jsem lačněl, a nedali jste mi jísti; žíznil jsem, a nedali jste mi píti; hostem jsem byl, a nepřijali jste mne; nahý, a neoděli jste mne; nemocen a v žaláři, a nenavštívili jste mne.« Když pak se budou tázati nešťastníci na levici, jak mohli posloužiti Kristu Pánu, když ho nikdy neviděli v nějaké nesnázi, odpoví jim on: »Amen, pravím vám, pokud jste toho neučinili jednomu z menších těchto, ani mně jste neučinili.« Jako by řekl: »Vy musíte jíti do věčného trápení již proto, že jste nečinili dobrých skutků ani nejmenším z mých bratří, ani ne poslednějším lidem na světě, již proto, třeba byste neměli ani jediného smrtelného hříchu na svědomí.« Tedy jest jisto, že nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému zatracení člověka.

Nemyslete však, bratří moji, že nám zjevil Pán Ježíš tuto pravdu, aby podporoval naši lehkomyslnost a napomáhal k uspávání našeho zlého svědomí. Mnozí lidé říkají: »Proč bych se bál věčného zatracení? Je sice pravda, že jsem smilník, cizoložník, náruživý pijan a hráč, hněvivec a ukrutník; ale já chodím také do kostela, dávám často na mši sv. a na modlení, nepropustím žádného prosebníka bez pomoci, pomohu každému dle možnosti. Proto se domnívám, že mne spravedlivý Bůh nezatratí pro mé hříchy, když položí na druhou misku své váhy mé hojné dobré skutky.« — Ano, takovou domněnkou chlácholívají mnozí lidé své hříšné svědomí. Myslí, že množství jejich hříchů bude přikryto množstvím jejich dobrých skutků. — Ku podivu, zdá se, že tuto domněnku

béře v ochranu i Písmo svaté. Čteme zajisté u moudrého Siracha v kapitole třetí: »Oheň hořící uhašuje voda a almužna odpírá hříchům« (v. 33.). A v kapitole dvacáté deváté: »Zavři almužnu v srdci chudého, a ona vyprosí tebe ze všeho zlého« (v. 15). Ale těmto slovům Sirachovým neslušno rozuměti tak, jakoby dobří skutkové uhašovali zlé skutky nebo věčný oheň pro ně zasloužený, jako voda oheň, nýbrž jediné v tom smyslu a rozumu, že, kdo činí dobré skutky, může nabýti od Boha té milosti, aby se poznal, k Bohu obrátil, odpuštění hříchů došel i prominutí věčného trestu. V tomto učení církve svaté utvrzuje nás již Písmo sv. Starého Zákona. Co medle řekl anděl Rafael Tobiášovi, když vychvaloval jeho dobré skutky? »Modlitba s postem a almužnou lepší jest, nežli poklady zlata schovávati; neb almužna od smrti vysvobozuje a ona jest, ježto čistí hříchy a činí, že nalézáme milosrdenství a život věčný.« (Tob. 12, 9.) Podobně čteme v Knize Přísloví: »Skrze milosrdenství čistí se hříchové.« (15, 27.) A opět: »Milosrdenstvím vykupuje se nepravost.« (16, 6.) Všecka tato slova co znamenají? Že modlitbou, postem, almužnou, milosrdenstvím a všelikým jiným dobrým skutkem můžeme dojíti milosrdenství od Boha tak, abychom byli od hříchů očištěni, vysvobozeni a vykoupeni. Bloudíš tedy a klameš se přehrozně, kdokoli se domníváš, že se nemusíš báti pekla pro své skutky zlé, činíš-li skutky dobré. Nikoli; dobré skutky činěné v stavu hříšném mohou ti zasloužiti pouze milost ku pokání, nikoli vysvobození od ohně pekelného. Proto radil sv. Augustin jakémusi Bonifácovi, římskému vladaři v Africe, který žil ve zlém návyku, aby se nepřestával modliti a almužnu udělovati, že může tím dojíti milosti od Boha, aby se obrátil a došel života věčného.

Že dobré skutky činěné ve stavu hříšném pomáhají nám pouze ku pokání a ospravedlnění, ukazují nesčíslní příkladové. Připomínám pouze dva. Korneliovi, pohanskému setníkovi v židovském městě Caesarei, dal Bůh v nadpřirozeném zjevení, skrze anděla, pokynutí, aby povolal do svého domu sv. apoštola Petra a dal se vyučiti od něho víře křesťanské; anděl pak připomněl Korneliovi výslovně, že k tomu pohnuly Boha modlitby a almužny výborného setníka (Sk. ap. 10, 4). — První kněžnou křesťanskou v Rusku byla sv. Olga. Vidouc často bezúhonný život prvních křesťanů ruských, odebrala se do Cařihradu a prosila tamního patriarchu, aby ji přijal do církve. Patriarcha ji přijal, ale teprv, když se připravila ke křtu svatému modlitbami, posty, almužnami a jinými dobrými skutky. Čímž dal veřejné svědectví, že dobré skutky jsou branou do církve a nikoli do nebe, pokud jest člověk v stavu hříšném a nikoli v stavu milosti boží posvěcující. Sv. Olga má o Rusy takovou zásluhu, jako sv. Ludmila o nás Čechy. Pečovalať o rozšíření křesťanství v Rusku slovem i příkladem. A poněvadž na počátku všichni křesťané ruští byli katolíci, můžeme sv. Olgu jako světici církve katolické ctíti; což připomínám právě dnes, o výroční její památce.

Milí křesťané! Nedostatek dobrých skutků dostačí k věčnému

zatracení člověka. To jest pravda, kterou vyslovil Syn boží, řka v podobenství: »Všeliký strom, který nenese ovoce dobrého, bude vyťat a na oheň uvržen.« Kdo činí dobré skutky, nemusí se báti věčného zatracení pro své skutky nešlechetné. To není pravda, poněvadž to odporuje slovu božímu, kteréž praví, že hříšníkovi prospívají dobré skutky pouze ku pokání, nikoli ku spasení. — Tomu-li tak, zachovávejme obě pravidla křesťanské spravedlnosti: varujme se zlého, jež zákon boží zapovídá, a čiňme dobré, jež zákon boží přikazuje. Připravujme se k odplatě v království nebeském, jako židé za starých časů chystávali se ke přijetí ženicha, kdy se navracel noční dobou ze svatby: buďte bedra naše přepásána — zdržujme se zlého a hořící svíce buďte v rukou našich — čiňme dobré skutky; potom můžeme doufati, že nebudeme vyvrženi ven do temností zevnitřních, kde jest pláč a skřípění zubů, ale že budeme připuštěni do večeřadla, kdež věčné světlo, věčná radost, věčné odpočinutí. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle VII. po sv. Duchu.

»Pilně se varujte falešných proroků.«
(Mat. 7., 15.)

Důrazná výstraba Páně v dnešním sv. evangelium »Pilně se varujte falešných proroků« má i za nynější doby převelikou platnost. Nebo sv. apoštol Pavel zdá se jako by právě naši dobu před očima měl, když dí: »Bude čas, když zdravého učení nebudou snášeti, ale podle svých žádostí sobě shromažďovati budou učitele, majíce svrblavé uši, a od pravdy sluch odvrátí, a k bájím se obrátí.« (II. Tim. 4, 3, 4.) Před těmito učiteli nevěry a bludu varuje nás Spasitel slovy: »Pilně se střezte falešných proroků, kteříž přicházejí k vám v rouše ovčím, vnitř pak jsou vlci hltaví. Po ovoci jejich poznáte je.« Uvažujme tedy dnes na základě těchto vážných slov našeho Vykupitele:

I. Kdo jsou falešní proroci v dnešní době?
II. Po čem je poznáváme?

Pojednání.

I. Falešní proroci jsou oni, kteří si povolání učitele náboženství osvojují a na místě nauky spásy své vlastní nápady hlásají. Jsou to oni, kdož zjevení boží převracejí, znetvořují, překrucují, místo pravdy blud, místo slova božího slovo lidské hlásají; to jsou falešní proroci, ať si duchovnímu anebo světskému stavu přináležejí. Kdy však vystoupilo více učitelů než dnes, učitelů, z nichž každý předstírá, že pravdu přináší a z nichž jeden jako nesmysl zavrhuje, co druhý jako nevyvrátitelné skalopevné s neochvějným přesvědčením z útrob svých tvrdí? Kolik se jich vydává za učitele pravdy, jejichžto obrazotvornost jen drzostí překonána bývá, s níž se za neomylný vyhlašují a slepou víru a podřízenost vyžadují. Zatím co jim pokora Krista trnem v očích jest

a. sami jho křesťanského zákona mravního ve veřejném, jakož i v soukromém životě podrývají, tvrdí, že čisté evangelium, pravé náboženství zvěstují a velebí od nich objevenou mravnost jako mnohem čistší a vznešenější a předpisují jako zázrační lékaři ji nemocnému světu jako neomylný prostředek. Skoro v každých novinách prohlašuje nový prorok a učitel pravdy, o nesčíslných veličinách na kathedrách a třeba i v národní škole, jakož i o spisovatelích a spisovatelkách románů a divadelních her ani nemluvě. Rovnají se všichni bublinám na vlnách pěnící se řeky; jak rychle a četně se zvedají, tak hbitě zanikají, aby jiným cestu dělaly. A přece jest jen jedna pravda, jen jedno právo. »Jeden Pán, jedna víra, jeden křest,« dí sv. Pavel. (Efes. 4, 5.) Protož výstraha Spasitelova: »Pilně se varujte falešných proroků.«

II. Po čem lze falešné proroky poznati? Nikoliv po oděvu; oděv nedělá muže; ne po zevním zjevu; neboť zjev klame; též ne vždy dle řeči; neboť často není mluva ozvěnou srdce. Přirozenost vlčí neukazují falešní proroci vždy. Lidé by se jich zhrozili a utekli by. Co je tedy jistým neklamným znamením falešného učitele? Vykupitel podává nám totéž slovy: »Po ovoci jejich poznáte je.« Ovoce, jaké nauka proroků u nich samých a u jejich stoupenců nese, nechává nás jasně poznati, zda pravdu, jež shůry pochází, anebo klam, jenž dále svůj původ má, hlásají. Zkušební kámen nauky jest život, jenž se na nauce zakládá. O Ježíši Kristu, Pánu našem, píše sv. Pavel: »Ukázala se milost Boha, Spasitele našeho, všechněm lidem, vyučujíc nás, abychom, odřeknouce se bezbožnosti a světských žádostí, střízlivě a spravedlivě a pobožně živi byli na tomto světě.« (II. Tit. 2, 11, 2.) To jsou plody dobrého stromu, pravé nauky. Sv. Paschalis vyjadřuje je slovy: »Před Bohem dítětem, oproti lidem matkou, proti sobě soudcem.« Když tedy učitel svým učením a svým životem úctu k Bohu, spravedlnost a lásku oproti sobě rovným, ovládání sebe sama a odříkání v srdci jednotlivce podporuje, pak má na sobě znamení pravého proroka a platí o něm slovo Páně: »Kdo je koná a učí, ten bude velikým slouti v království nebeském! (Jan 17, 21.) Kdo však opak slovem a příkladem hlásá, ten jest falešný prorok, ano, dle slova Ježíše vlk hltavý. Kdož proti katolické církvi, — proti jejím naukám víry a mravů nepřátelsky se pozvedají, je potírají, tito jsou vskutku falešní proroci, byť i sebe licoměrnější jejich zevnějšek, sebe příjemněji znějící jejich mluva byla. Oni podrývají tím úctu před Bohem, zviklají pásku spravedlnosti a lásky, a odnímají jednotlivci nejsilnější mravní oporu.

1. Nepřátele víry naší jsou falešní proroci, poněvadž úctu před Bohem podrývají. Že katolické náboženství neustále se snaží, první prosbu Otčenáše — hlavní povinnost jednoho každého člověka: »Posvěť se jméno tvé!« uskutečniti, nemůže přece i nejzarputilejší protivník naší víry upírati; všude a vždy se snaží, Boha skrze Ježíše Krista oslavovati a věřící k tomu nabádati, jeho bohoslužba, jeho modlitby, jeho ceremonie nemají žádného jiného

účelu. A podobně nemůže upřímný člověk skutečnosti upírati, že věřící katolíci, oni, kteří jako poslušné dítky církve platiti chtějí, též horlivě modlitby a bohoslužeb si hledí. Mohou nyní ti, kdož nepřátelsky proti katolické víře vystupují, větší slávu boží, jeho oslavu účelem míti? Kdyby tomu tak skutečně bylo, musili by přece všechny lidi nabádati, aby dobrými katolíky byli. Jelikož však toho nečiní, nýbrž se vší zarytostí na opaku pracují, aby totiž katolíky svému náboženství odcizili, tož nemůže jejich cílem nic jiného býti, než bázeň boží podrývati, byť i sebe častěji slovy o osvícených bohoslužbách a očištěném náboženství chvástali a tvrdili, že chtějí slávu Ježíše Krista šířiti.

2. Nepřátelé víry naší nepodrývají jen bázeň boží, nýbrž uvolňují též pásku, která lidi navzájem víže. Žádné náboženství nepečuje tak velice, aby lidi sjednotilo a prosbu Spasitelovu při poslední večeři uskutečnilo, aby všichni jedno byli.« (Jan 17, 21.) Ono požaduje ve jménu Hospodinově úctu před vrchností, ochotnou podřízenost před autoritou, co nařízení boží, poslušnost oproti představeným, a hrozí soudy božími těm, kdož se zákonité autoritě protiví. Ono požaduje však též od představených dobrotivou blahosklonnost a mírné nakládání s poddanými, kárá jejich tvrdost jako tyranství. Naše víra požaduje konečně od všech, abychom ke bližnímu spravedlnost a lásku pěstovali, abychom oproti každému, ať si kterémukoli národu a stavu přináleží, též vždy přikázání plnili: »Milovati budeš bližního svého, jako sebe samého.« Zřejmo zajisté jest, že láska k bližnímu u katolíků nejkrásnější květy, nejvznešenější ovoce přinesla a ještě přináší. Nepokrylo katolické náboženství svět pomníky lásky a milosrdenství? Kolik tisíců tráví svůj život v obětavé službě chudých, nemocných, trpících všeho druhu! Nadšeni láskou Spasitele následují napomenutí sv. Jana: »Po tom jsme poznali lásku boží, že život svůj za nás vydal, a též my máme za bratry život dávati.« (Jan 3, 4.) Nemělo by to vzhledem na tyto skutky lásky katolíků po všechna století věcí srdce jednoho každého býti, jenž svoje spolubližní miluje, náboženství katolické šířiti, katolíky v jejich víře posilovati a jinověrce pro totéž nadchnouti? A když na místě toho spatřujeme, jak tak mnozí proti naší víře bojují, jí se rouhají a vše, co nám posvátno je tupí, neprozrazují se tu jako nepřátelé Ježíše Krista a trpícího lidstva ano vůbec blaha společenského! Nepěstují tím různice, utlačování a závist, byť sebe krásnější slova o blahu lidstva, lásce k vlasti, o snášelivosti a humanitě v ústech měli? Nikoliv krásnými slovy, nýbrž pěknými skutky přispívá se k blahu lidstva. Kdo v pravdě lidumil a nikoliv hltavý vlk jest, bude hleděti duchy spojovati a nerůzniti a bude se těšiti z náboženství, jež tolik svých dítek nadchnouti dovede, aby se velkodušně za své spolubližní obětovali.

3. Jako falešní proroci ukazují se nepřátelé naší víry též tím, že potíráním jí bližnímu mravní oporu ulupují a tím štěstí jeho podkopávají. Pravé štěstí člověka daří se jen na půdě sebeovládání. »Každý, kdo hřích činí, jest otrokem hříchu,« dí věčná

pravda. (Jan 8, 34.) A už v Starém Zákoně to zní: »Hřích dělá národy bídnými.« (Přísl. 14, 34.) Není to však katolické náboženství, jež vše vynakládá, aby člověku jeho mravní důstojnost uvědomilo a ho na mravní výši udrželo? Ono mu neukazuje jen povinnost sebezapírání, odříkání, ono ho k tomu nabádá nejkrásnějšími příklady a poskytuje mu nejúčinnější prostředky pomocné, modlitby, mši svatou, svaté svátosti. A skutečně nalézáme též v katolické církvi, kde se vliv její nepodrývá, mravopočestné obce, cudná manželství, zástupy čistých, nevinných duší, jež jí za okrasu a chloubu slouží. Když však dnes mezi katolíky tolik nepořádku přece nalezáme, nesmíme se diviti? Kdo jsou ti, kdož koukol mezi pšenici sejí?

»Člověk nepřítel to učinil,« odpovídá Pán v podobenství. (Mat. 13, 28.) Jsou to nepřátelé naší víry. Když tito nepřetržitě se snaží, aby katolíkům namluvili, že víra katolická jen spoustou nesmyslů a podvodem jest, když se zpověď jen stále za vynález kněží prohlašuje, když čistotu za nemožnou, výstřednost za přirozenou věc považují, slovem a malbou oslavují, tu se snadno nepořádky a zlořády, jež se i mezi katolíky v hrůzou naplňujícím počtem vyskytují, vysvětlí. Když nepřátelé naší víry smyslnost katolíků všelikým způsobem drážditi hledí tím, že celou spoustou spisů, obrazů, písní plné nemravností zaplavují, ký div, že to vše smutné následky má. Byloť to od jakživa umělým obratem nepřátel víry, katolíky napřed mravně zkaziti, je svésti, aby pak tím jistěji u víře ohroženi anebo k odpadu svedeni byli. Nesčíslné smutné případy to dosvědčují v naší době.

Že tedy nepřátelé našeho náboženství falešní proroci jsou, před nimiž Spasitel nás v dnešním evangelium tak důrazně varuje, dokazují plody, jež jejich činnosti děkujeme: podrývání Bohu povinné úcty, uvolňování společenských pásek, vzmáhání se mravní zdivočilosti. Když dočasné následky tak smutny jsou, jak hrozné budou teprv věčné!

Poslechni tudíž, milý křesťane, napomenutí svého Pána a Spasitele a následuj ho. Pohleď, snad máš takového falešného proroka blízko u sebe anebo docela ve své společnosti. Snad dlí takovýto v tvém vlastním domě v podobě oplzlé knihy, špatných, náboženství nepřátelských novin. Střez se před nimi, vzdal je anebo sebe od nich, leží-li ti tvoje štěstí životní a tvá věčná spása na srdci. Přidržujme se vždy Spasitele svého, Ježíše Krista, a volejme se sv. Petrem: »Pane, ke komu půjdeme, tyť máš slova života věčného.« (Jan 6, 69.) Jeho víra a učení oblaží nás v životě vezdejším a na věčnosti. Amen. Dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle VIII. po sv. Duchu.

»Vydej počet z vladařství svého!«

Kostra. Každý jest jako vladař povinen a nucen jednou počet klásti z vladařství svého. Důležito mysliti častěji na tento den. Proč?

I. Tato pravda jest uzdou našich vášní; moc jejich se jí zkrocuje, proto požitkáři se jí chtějí zhostiti.

II. Tato pravda jest ostruhou naší lenivosti, nenechává naši přirozenost, obětem se vyhýbající, ležeti na loži pohodlnosti.

III. Tato pravda jest balsám při vytrpěné křivdě, smiřuje nás s nespravedlnostmi na zemi, potěšuje nás, když křivdu trpíme, a hrozí nám, abychom jinému nekřivdili.

»Vydej počet z vladařství svého!«
(Luk. 16. 2.)

Bohatý jeden pán, jak dnešní evangelium vypráví, obdržel zprávu o nevěrnosti svého vladaře. Proto ho k sobě povolal a rozhodně mu poručil: »Vydej počet z vladařství svého!« Sotva vladař tato slova uslyšel, ihned vážně uvažoval, jak by si budoucnost svou zajistil. Podvedl pána svého, jak to za dnešní doby mnozí dělají, ať se jmenují chasou, dělníky, správci, pokladníky a pod. Pán pochválil vladaře, nikoli pro jeho nespravedlnost, nýbrž pro jeho chytrost, se kterou se staral o svou budoucnost. Spasitel nám předvádí tohoto vladaře jako zahanbující příklad před oči a praví: »Když tento vladař tak chytře a opatrně se staral pro nejisté, skrovné a rychle pomíjející dni životní, tím spíše máme se my vynasnažovati starati se o svou budoucnost na věčnosti a sobě ji zajistiti« Bohužel opak činí mnozí lidé: o prchavé životní dni starají se úzkostlivě a bez ustání, kdežto věčná léta z mysli nám prchají a sotva nejmenší péče hodná se jeví. Jak to přichází? Cítíme se tak zřídka, že jsme vladaři, že jednou budeme musiti počet klásti z vladařství svého, neboť s největší horlivostí tuto myšlenku z mysli zapuzujeme. Kdybychom častěji vážně o této pravdě uvažovali, na den odplaty pomýšleli, život náš by byl nábožnější, náš konec by byl utěšenější a úděl náš na věčnosti by byl jistější.

Myšlenka totiž na den, kdy budeme musiti počet klásti z vladařství svého, velice blahodárně působí na celý život náš, jeť:

I. uzdou pro naše vášně,

II. ostruhou pro naši činnost,

III. balsámem při vytrpěné křivdě.

Pojednání.

I.

Mocný boj panuje v našem nitru: jsou to vášně, které neustále proti rozumu bojují a jho božského zákona odhoditi usilují. Lákají nás ke skutkům nespravedlnosti, nestřídmosti, pomsty, smilstva. Jak četné jsou tyto žádosti, tak mocně bojují v člověku proti lepšímu přesvědčení. Jako divocí ořové hrozí denně, ano každou hodinu svrhnouti nás do propasti hříchu a nepravosti. Čím více se s nimi mazlíme, tím divočeji si počínají; když se jim poddáváme, neutuchají, nýbrž jen výbojněji proti nám dorážejí. Pronásledují nás po celý život tak, že je sice můžeme krotiti a a umrtvovati, ale nikdy je nemůžeme úplně potlačiti a zničiti. Povstávají s námi z lože, provázejí nás při práci, zvlášť zle do-

rážejí ve chvílích zahálky, nedřímají v noci, pronásledují nás i ve snu.

Žádná hodina nechrání před jejich výpady, žádného stáří nešetří, žádné místo není tak posvátné, aby tam nepůsobily, aby srdce lidské omámily. Teprve smrtí nastává klid. Pavel, který byl vzat až do třetího nebe, sténal pod vlivem těchto nepřátel. Píše: »Vidím jiný zákon v údech svých, který odporuje zákonu mysli mé, a jímá mne pod zákon hříchu, jenž jest v údech mých. Nešťastný já člověk! Kdož mne vysvobodí z těla smrti této?« (Řím. 7. 23. 24.)

Kde nalezneme uzdu, která by byla dosti silná, zkrotiti tyto divoké oře?

Zajisté v časté, živé vzpomínce na svou zodpovědnost, na den, kdy budeme klásti počet z vladařství svého. Vždyť nám praví Duch sv.: »Ve všech věcech svých pomýšlej na své poslední věci, a do věčnosti nebudeš hřešiti.« (Eccli. 7. 40.) Či snad bude vojín sběhem, když vidí, jak pušky jsou na něho namířeny a jemu smrtí a záhubou hrozí? Nezastrašuje-li pravda o blízkém povolání k zodpovědnosti i nejlehkomyslnějšího člověka jako ostře nabitá puška, na něho namířená? Podívej se do školy: Neudržují-li se zbujní žáci v kázni a pořádku, když učitel před nimi hrozivě stojí? Není-liž myšlenka na den zodpovědnosti, slovo: »Vydej počet z vladařství svého« také tak mocná?

Jako rána do vody žáby v bahně ihned utišuje, tak také i v srdci tvém hřímavé vášně zuřiti přestanou, jakmile jim blízkým dnem zodpovědnosti pohrozíš. David je přesvědčen, že myšlenka na kladení počtu a na soud boží naplní ho posvátnou bázní a žádosti těla utiší. Proto prosí Boha: »Pronikni tělo mé svou bázní, před tvými soudy se bojím.«

V myšlence na tuto vznešenou pravdu nalezla ctnostná Susanna sílu, aby odolala lákání a hrozbám oněch ohavných zhýralců a raději upadla v soud lidský a časnou smrt, než aby upadla v soud vševědoucího Boha. Či nepřinášejí dějiny, denní zkušenost, ano vlastní život náš nejjasnější a nezvratný důkaz o síle této pravdy? Je tak mocná, že ten, kdo pohodlně ve svých vášních žíti chce, dotud klidu nenalézá, dokud neodhodil víru v budoucí zodpovědnost? Tato víra jest nepřítel, který požitkáře neustále pronásleduje a v jeho životě pokoje mu nepopřává. Proto hledá důvody, hledá stoupence, čte a studuje listy, časopisy, pojednání, které mu pomáhají odstraňovati nepohodlného protivníka. A proto se snaží vyhýbati se osobám, místům a spisům, které mu tuto pravdu na mysl uvádějí, nebo mu jistotu budoucí odplaty dokázati mohly.

A když přes to potkává někdy hlasatele této pravdy, zlobí se velice a vzdaluje se, jakoby byl šlápl na jedovatou zmiji. Nezaručuje-li pravdu tohoto důkazu naše vlastní zkušenost? Jak se stalo, že jsme jednou cestu ctnosti opustili a cestu lehkomyslnosti nastoupili? Zdaž to nebylo tehdy, kdy jsme na tuto pravdu zapomněli? Proto mysli častěji na den budoucí zodpovědnosti, po-

slouchej častěji slovo Páně: »Vydej počet z vladařství svého!« — a vášně tvé, byť byly sebe bujnější, nedovedou tě do propasti strhnouti.

II.

Člověk miluje klid a pohodlí a od přirozenosti se vzpouzí proti obtížné práci. A přece vyžaduje Bůh tuto práci a námahu v záležitosti naší věčné spásy. Žádá, abychom pracovali, dokud jest den; chce, abychom na vinici srdce svého pracovali až do večera, až do smrti. Jak vážně to myslí, zjevuje svými slovy: »Království nebeské trpí násilí, a ti, kteří násilí činí, uchvacují je.« (Mat. 11. 12.)

Hlásá, že se lenivému služebníku, který se svými hřivnami nepracoval, vezme i to, co má.

A na tom není dosti. Hrozí lenivému služebníkovi hrozným trestem: »Neužitečného služebníka uvrzte do temnosti zevnitřní: tam bude pláč a skřípění zubů.« (Mat. 25 30.) Malou námahu snad bychom ochotně na sebe brali, k snadnějším pracím ve službě věčné spásy bychom se snad odhodlali, i pro nějaký čas bychom snad se namáhali, jen kdybychom se potom zase mohli odškodniti.

Než nikoliv, Pán žádá, abychom všechny ctnosti křesťanské konali a všechna přikázání zachovávali, ani jedno nevyjímaje; žádá, abychom ruce od pluhu nevzdalovali ani tu, kdy to velikou námahu vyžaduje, žádá, abychom v této práci až do konce života věrně vytrvali, abychom hodni uznáni byli věčné odměny. Co jest způsobilé naši lenivost a liknavost přemoci? Myšlenka na pravdu, která spočívá ve slovech: »Vydej počet z vladařství svého!« Kdo se s touto pravdou řádně spřátelí, zajisté bude neúnavně pracovati a pokračovati až do příchodu Pána našeho Ježíše Krista.

Kdo tuto pravdu si za vůdčí hvězdu na dráze svého života vyvolí, tomu nebude nic přespříliš, nic obtížného, nic dlouhého, ať cokoliv ve službě Pána a Boha svého konati má.

Či který vojín nebude bojovati se silou lví, když ví, že jeho vojevůdce, který je mu po boku, bezprostředně po boji k zodpovědnosti ho povolá a dle jeho chování buď nehynoucí korunou ho odmění neb k hanbě a žaláři odsoudí? Tak měl král David tento den na mysli, když pravil: »Naklonil jsem srdce své k vykonávání spravedlnosti tvých pro odplacení.« (Žalm 118. 112.)

A když sv. Pavel praví: »Dobrý boj jsem bojoval, běh jsem dokonal, víru jsem zachoval. Naposledy složena jest mi koruna spravedlnosti, kterouž mi dá v onen den Pán, spravedlivý soudce,« (II. Tim. 4. 7. 8), zdaž těmi slovy neukazuje, že den odplaty ho nadchnul, aby dobrý boj bojoval, běh ctnosti dokonal? Kolik tisíců tatáž myšlenka na den odplaty nepovzbuzovala! Je tedy skutečně myšlenka na den odplaty ostruhou pro naši činnost.

III.

Tato myšlenka jest však také mírnící balsám při utrpěné křivdě.

Jednoho dne bylo se sv. Klementem Maria Dvořákem ve Vídni provedeno soudní vyšetřování. Když byl jako státu nebezpečný zločinec ostře vyslýchán, když také s ním velmi bezohledně nakládali, zakončili výslech slovy: »Jsme hotovi.« Tu pohlédl ctihodný trpitel skromně, ale vážně na soudce a pravil: »Nikoli, pánové, ještě nejsme hotovi.« — »Co pak schází?« — »Soud,« odvětil světec. Na toto slovo soudcové zbledli a oněměli, sluha boží pak se klidně vzdálil.

Myšlenka na budoucí den, kdy bude se klásti počet, oslazovala mu kalich hořkosti, který tehdy nevinnému, nábožnému knězi podávali. Tato myšlenka povzbuzovala a potěšovala tisíce jiných v podobném postavení. Tato myšlenka bude i pro naše srdce mírnícím balsámem, když bude krváceti z rány utrpěné křivdy. Každý nosí v sobě nesmazatelně cit pro právo a spravedlnost. Jako jsme v nitru uspokojeni, když zasloužilý muž za své šlechetné skutky uznání a odměnu nalezne, tak cítíme se v srdci uraženi, když se nevinnost pronásleduje a právo nohama se šlape. Mnohem bolestněji ještě se nás dotýká, když nám samým křivda se děje. A přece, jak často se přihází, že předsudek, neznalost a i zjevná zloba křivdy se dopouští, nevinného odsuzuje a jemu jako zločinci hanbu a bolest působí.

Tak to bude trvati, co svět státi bude. V takém postavení zbývá nám jen jeden lék bolest utišující — den soudu, kdy se počet bude klásti. Tento den napravuje chyby pozemské spravedlnosti. O tomto dni praví kniha moudrosti (5. 1.): »Tehdy státi budou spravedliví u veliké stálosti proti těm, kteří je sužovali.«

To bylo v každé době útěchou spravedlivých, kteří nespravedlivě pronásledováni a odsouzeni na zemi nikde práva a ochrany nalézti nemohli. Odvolávali se u vědomí spravedlnosti své věci proti násilné a vítězné nespravedlnosti na den, kdy Pán jako soudce živých i mrtvých i mocným této země volati bude: »Vydej počet z vladařství svého.«

Závěr. Myšlenka na den soudu, kdy třeba počet vydávati, je tedy skutečně uzdou pro naše vášně, ostruhou naší činnosti, utišujícím balsámem při vytrpěné křivdě. Mysleme proto velmi často na tuto mocnou, hluboko dojímající pravdu, kterou nám sv. Pavel na srdce klade slovy: »Všichni my zajisté ukázati se musíme před soudnou stolicí Kristovou, aby přijal jeden každý na těle vlastním, jakž činil, buďto dobré nebo zlé. (II. Kor. 5. 10.) Mysleme častěji na tento hrozný den, který očekává každého, krále i poddaného, dítě i starce, učeného i neučeného, muže i ženu, millionáře i žebráka. Tato myšlenka udrží nás v bdělosti při lákání, pochlebování, pokušení bezbožného světa, zajistí nás

před bouří vášní v našem nitru, naplní nás horlivostí, abychom vytrvale kráčeli po cestě ctnosti a potěší nás při vytrpěné křivdě, »abychom doufání měli v den soudný«. (I. Jan 4. 17.) Amen.

Dle *Hamerle Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle VIII. po sv. Duchu.

O svátosti svěcení kněžstva.

»Kteřížkoli Duchem božím vedeni jsou, tiť jsou synové boží.« (Řím. 8, 14.)

Podstata a jádro vykoupení způsobeného Kristem Ježíšem záleží netoliko v tom, aby zbaveno bylo lidstvo viny a hříchu, do něhož uvrženo bylo pádem Adamovým a kterýmž samo sebe nesčislněkrát bylo poskvrnilo a posud poskvrňuje, nýbrž i v tom, aby člověk opět uveden byl v stav, ve kterémž nalézal se praotec náš před hříchem. My víme, že první člověk vyšel z rukou všemohoucího Hospodina dokonalý, stvořen podle obrazu a podobenství božího, ozdoben spravedlností a milostí boží a že z tohoto přeblaženého stavu svou vlastní vinou vypadl hříchem a uvrhl se do stavu bídy — zavržení věčného. A z této propasti vysvobodil nás jednorozený Syn boží svou smrtí na kříži, ano on získal nám i tu prvotní svatost a spravedlnost, on nám opět získal synovství boží. Ježíš Kristus jest jednorozeným Synem Boha Otce — on stal se i naším bratrem podle těla a tudíž jsme i my v Kristu Ježíši synové boží. Ale ne všichni ti, kdož nazývají se křesťany, honositi se mohou tímto krásným jménem, neboť sv. apoštol Pavel píše v dnešní epištole, že jenom ti, kteříž Duchem božím vedeni jsou, jsou synové boží. Synové tohoto světa — ti nejsou synové boží, neboť oni nežijí dle Boha a dle Krista, nýbrž podle světa a choutek jeho — podle těla a žádostí jeho, ba oni klesají někdy i pod zvířata. Jenom ti, kdož Duchem božím vedeni jsou, t. j. na kterýchž nelpí kletba hříchu, kteří ozdobeni jsou milostí boží, kteří proniknuti jsou pevnou vírou a láskou křesťanskou — ti jsou synové boží. Ó jaká to blaženost, kterouž Kristus Ježíš nám získal, jaké to štěstí býti syny božími, býti milovanými dítkami Otce nebeského, toho krále králů a panovníka panovníků, nebo ti, kdož jsou synové boží na zemi, budou i dědicové slávy Otcovy na věčnosti. Abychom pak my všichni stali se zde na zemi syny božími, založil Kristus Ježíš svou církev — tuto štěpnici dítek božích, v ní složil všecky poklady svých milostí, které získal nám svou smrtí na kříži. A tato milost boží — ta voda, vyskakující do života věčného, vtéká sedmerým tokem sedmera sv. svátostí do všech synů božích na zemi — v sv. svátostech žije Kristus Ježíš a zplozuje sobě denně syny a bratry — v nich působí skrze Ducha sv., v nich zůstává s námi a v nás po všecky dny až do skonání světa.

Právě v této hodině, co shromážděni jsme v tomto stánku

božím, uděluje se v jednom z chrámů pražských jedna svátost, kterou nazval bych základem celé bojující církve Krista Ježíše, základem naší spásy a posvěcení, svátost, bez níž nebyly by nám všecky ostatní svátosti nic platny, ba ani možny, bez níž člověk kleslý nemohl by se smířiti s Bohem a to je svátost svěcení na kněžství.

Neznám věci důstojnější, o níž bych k láskám vašim dnes mluvil než o tajemství svátosti svěcení na kněžství a sice ukážu:

I. Původ a předobrazení kněžství v Zákoně Starém.

II. Skutečné ustanovení svátosti svěcení na kněze v Zákoně Novém.

Pojednání.

I.

Již přirozenost člověka, která vždycky cítila hlubokou potřebu náboženství, vyžadovala k úkonům náboženským muže, kteří, vyvoleni jsouce z lidu, věnovali celý život svůj výhradně službě náboženství. Projděme dějiny všechněch starých pohanských národů: Chaldeů, Peršanů, Indů, Číňanů a Egypťanů — u všech nalézáme nějaké a byť i sebe více zpotvořené náboženství, nalézáme oběti, oltáře, chrámy, nalézáme kněze. Řekové i Římané, a i naši pohanští předkové, staří Slované, měli muže sloužící náboženství, měli kněze. Nepravím, že snad toto kněžství pohanské bylo základem a původem kněžství Zákona Starého aneb docela Zákona Nového, ale pravím to, že z toho nutně souditi se musí, že jako náboženství vůbec je potřebou člověku, tak i v přirozenosti náboženství to leží, aby služebníky jeho byli mužové z lidu vyvolení a obzvláštní mocí nadáni. To cítili již pohané, to dosvědčují všickni národové a takové svědectví jest vážné a důležité. Kdo tedy tvrdí, že kněžství jest vynález zcela nový, ten nemá ani ponětí o dějinách všech národů, ten odporuje i potřebě, kterou odjakživa člověčenstvo cítilo. Kain a Abel stavěli oltáře a obětovali — i Noë, Jakub a Abraham přinášeli na oltářích oběti Bohu pravému. Když ale později Hospodin rozmnožil potomky Abrahamovy v národ veliký a vyvolil jej k tomu účelu, aby v něm víra pravá v jediného Boha se udržela, tu ustanovil si skrze Mojžíše, sluhu svého, zcela zvláštní oběti a bohoslužbu. On nařídil, aby Mojžíš vzdělal stánek, v němž by lid vzýval Boha svého, kde ráno i večer každého dne přinášeny byly oběti smíření, oběti díků a chvály a k tomu účelu vyvolil z dvanácti pokolení synů israelských pokolení Levi, a z něho rodinu Aaronovu. Synové rodu Aaronova na rozkaz boží pomazáni byli na kněze, aby obětovali v stánku a lid učili v zákonu božím. A Mojžíš učinil, jak mu přikázáno. Byltě to slavný den, když Aaron a synové jeho, pomazáni jsouce od Mojžíše na kněžství, předstoupili před lid a přinášeli první obět. Mojžíš, oděn jsa v roucho velitelské — a starší lidu i veškeren lid, zpívajíce, kráčeli k stánku božímu. A tu vystoupil Mojžíš — vložil roucho kněžské na Aarona a po-

mazal hlavu jeho olejem svatým a Aaron, velekněz Zákona Starého přistoupil k oltáři, obětoval Hospodinu Bohu svatému a aj — velebnost boží ukázala se lidu, oheň spadl s nebe a strávil obět na oltáři.

Tak zvolil sobě Pán zvláštní stav, aby sloužil svatyni jeho, tenkrát položil Hospodin základní kámen k budově kněžství, kterážto budova počata jest v Zákoně Starém a dokonána, dovršena jest v Zákoně Novém; to je tedy božský základ a původ kněžství předkřesťanského.

Ale jako všecky oběti Zákona Starého byly jenom předobrazením oné oběti nejsvětější, kterou v Zákoně Novém Kristus Ježíš ustanovil, tak bylo i kněžství Starého Zákona jenom obrazem — stínem — podobenstvím kněžství křesťanského. »Nemám zalíbení na obětech našich — praví Hospodin u proroka Malachiáše, (Malach. I., 10.) — ale od východu až na západ veliké jest jméno mé, a na všech místech přinášena mně bude čistá obět chleba a vína.« Jaká to obět býti má, to pravil Hospodin u žalmisty an dí k Synu svému: »Ty jsi kněz na věky podle řádu Melchisedechova,« Melchisedech ale byl knězem a obětoval Bohu chléb a víno. A tak přestaly ony staré oběti a na místo nich ustanovil Ježíš Kristus, nejvyšší kněz podle řádu Melchisedechova obět čistou — obět nejdražší mše sv. a na místo starého, nedokonalého, obrazného kněžství, ustanovil kněžství nové a pozdvihl je na důstojnost svátosti Nového Zákona.

II.

Že Kristus Ježíš skutečně ustanovil kněžství nové a že pozdvihl je na sv. svátost Zákona Nového, to světle dokazují nám i skutkové i slova jeho. On sám byl a jest nejvyšší kněz od věčnosti — již jako člověk stál ve svém poslání, jež od Otce nebeského obdržel, ve svém povolání, jež na zemi plniti měl vysoko povznesen nad ostatní lid, tak že již tu říci o sobě mohl: »Nejsemť z tohoto světa.«

A patříme-li na jeho přirozenost božskou, tu vyniká jeho vznešenost nade všemi lidmi sama v sobě. Jeho dílo bylo, aby zjevil nám tajemství boží, aby naučil nás Boha znáti a ctíti, aby nás vykoupil a smířil s Bohem a sice obětí, kterou ve svém vlastním těle; ve své vlastní krvi na kříži přinesl. To všecko jest ono svaté tajemství — plné dílo Ježíšovo — jest jeho věčné kněžství. I chtěl, aby i když odejde odtud, toto dílo posvátné se opakovalo a udržovalo a proto vyvolil sobě z počtu věřících některé učedníky a jiné opět svými apoštoly, oddělil je způsobem zcela určitým od ostatních věřících a často a často poučoval je o tom vznešeném úřadu ke kterému je povolal. Proto jim pravil, že jsou světlo světa, město vystavěné na hoře, sůl země a řekl: »Vyvolil jsem vás, abyste šli a ovoce přinesli,« proto modlil se o nich k Otci nebeskému: »Otče svatý, zachovej je v pravdě, ty které jsi mi dal ve jménu svém, aby byli jedno jakož i my.« A tak učinil jak vidíme Ježíš Kristus společenství svých 12 apoštolů

a 72 učedníků zvláštním, posvěceným stavem — ano, on ustanovil je svými kněžími a udělil jim moc vznešenou, moc nadlidskou, moc posvátnou, moc božskou! »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás,« mluví Pán, louče se se svými apoštoly t. j. přenáším na vás svou plnou, božskou moc, tu samou moc, kterouž od Otce nebeského mám, — on jim svěřuje vznešená tajemství boží, dává jim právo, hlásati jeho sv. Slovo a učiti národy. »Jděte, učte všecky národy, učte je zachovávati všecko, cožkoli přikázal jsem vám,« — tak mluví Kristus ke svým apoštolům.

On jim dává moc udíleti sv. svátosti. — Jděte a křtěte, tak mluví k nim, kdo uvěří, spasen bude. — On odevzdává jim moc hříchy odpouštěti neb zadržeti: Komu odpustíte hříchy, odpouštějí se mu a komu je zadržíte, zadržány jsou — on jim rozdává při poslední večeři své tělo, svou krev za pokrm, za nápoj, udílí jim moc, aby na památku smrti jeho k spasení věřících proměňovali chléb v tělo a víno v jeho krev nejsvětější, on jim udílí moc, aby obětovali tu čistou, nekrvavou obět Nového zákona o níž Malachiáš prorokoval — nejdražší obět mše sv.

Z toho jasně vidíme, že Ježíš Kristus na místě kněžství Zákona Starého ustanovil v církvi sv., a sice v sboru apoštolském kněžství nové, že obdařil své apoštoly zvláštními milostmi, že pozdvihl jejich kněžství na důstojnost svátosti Nového Zákona. Svátost jest viditelné znamení neviditelné milosti — a Kristus Ježíš užil i tohoto zevnitřního znamení, neboť když zjevil se svým apoštolům po svém vzkříšení, dechl na ně a pravil: Přijměte Ducha sv.! A jako chtěl Kristus, aby církev jeho trvala po všecky dny až do skonání světa, tak i chtěl, aby kněžství, kterým svatí apoštolové obdařeni byli, zůstávalo neustále — až na konec všech věcí. A proto ustanovili si sv. apoštolové nástupce v úřadu kněžském jako sv. Pavel Tita a Timotéa, kterým tu samou plnou moc, kterou od Krista Ježíše obdrželi, v svátosti svěcení na kněžství udíleli a tato moc apoštolská trvá podnes v církvi sv. Ve jménu Krista Ježíše volá podnes v svátosti sv. svěcení biskup k svěcencům: Přijměte Ducha sv. — skládá ruce na hlavy jejich — maže ruce jejich sv. olejem, — kterým odpustíte hříchy, odpouštějí se jim — ve jménu a v moci Krista Ježíše udílí jim biskup moc obětovati nejdražší obět mše sv. — přisluhovati ostatní sv. svátosti, hlásati a vykládati slovo boží, ano, nejmilejší, Ježíš Kristus, onen věčný velekněz vysílá podnes své apoštoly a věrozvěsty, posílá je a posílati je bude až do skonání světa k našemu rozhřešení a spasení. Zajisté vládl v tom prst všemohoucí Prozřetelnosti boží, že v zuřivých pronásledováních, která hned zprvopočátku přivalila se na církev boží, nezaniklo kněžství a když tisícové a opět tisícové biskupů a kněží od pohanských katanů zavražděni byli, přece ještě zůstávali biskupové, kteří nové biskupy a kněze v svátosti sv. svěcení obdařili mocí apoštolskou. A tato moc apoštolská, toto kněžství Nového Zákona chová jediná církev katolická — ona jediná má řádné biskupy a kněze, kteří původ a povolání své od samého Krista mají; jiné společnosti náboženské, které odtrhly se

od církve katolické, ať už se nazývají evangelíky, reformáty, novokřtěnci aneb jakkoli, nemají žádného kněžství, jejich duchovní správcové nejsou žádní kněží, ba oni se ani nepovažují za kněze leč pouze za kazatele. Nemají kněží, poněvadž nemají žádné svátosti svěcení na kněžství. Jediná církev katolická má kněze řádné, má sv. svátosti, bez nichž nelze nám dojíti spasení a toto kněžství trvati bude po všecky dny.

Važte si, nejmilejší, tohoto ústavu, nedejte se másti lidmi, kteří tupí a haní osoby, nebo činí to buď z nevědomosti neb nevěry z nevědomosti, poněvadž nedovedou rozeznávati osobu od úřadu, poněvadž nevědí, že i v člověku křehkém a hříšném působí Kristus a vtisknuta jemu jest pečeť Ducha sv. z nevěry, nebo kdyby víru měli, věděli by, že kdyby kněžství nebylo, nebylo by církve, nebylo by svátostí, poněvadž by nikoho nebylo, kdoby jemu přisluhoval, je udílel.

Važme si nejmilejší, zřízení tohoto, nebo tím vážíme si samého Krista Ježíše, tohoto našeho velekněze od věčnosti, který ustanovil nám v kněžství Zákona Nového ústav, kterýmž, rozhřešeni a posvěceni jsouce, staly bychom se syny božími a patřiti mohli jednou ve tvář jeho na věky. Amen. *† František Eckert.*

Neděle IX. po sv. Duchu.

Nejmilejší! Slavná byla poslední cesta našeho Pána a Spasitele do města Jerusalema. Přijížděl zajisté do města svatého jako kníže pokoje, na oslátku. Doprovázeli ho učedníci i mnozí jiní lidé. Jedni sekali ratolesti se stromů a metali je na cestu; jiní drželi zelené ratolesti v rukou; opět jiní prostírali na cestu svá roucha. Všichni pak, kteří napřed šli i kteří vzadu byli, provolávali velikým hlasem: »Požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně! Sláva na výstostech.« A v ten den i v tu hodinu stalo se, co nám připomíná dnešní sv. evangelium. Slyšte a rozjímejte!

Pojednání.

1. »Za onoho času, kdy se přiblížil Ježíš k Jerusalemu, vida město, plakal nad ním, řka: »Ó bys poznalo i ty, a to v tento den svůj, co je tobě ku pokoji! Ale nyní je to skryto před očima tvýma!« (Luk. 19, 41.–42.)

Hle, Kristus Pán pláče v tom okamžiku, kdy s hory olivetské na krásné svaté město, lesknoucí se zlatem a stříbrem v záři slunečné a kdy mu vzdávají lidé poctu královskou. Když v takovém okamžiku prolévá slzy Syn boží, uchvacuje duši jeho nějaké děsné pomyšlení. Co to asi jest? To nám vysvětlují jeho slova. »Ó bys poznalo i ty, co je tobě ku pokoji!« Mnohá jiná města poznala, co by jim bylo ku pokoji ducha nebo ke spasení, když slyšela kázání Ježíše Krista a viděla jeho mocné skutky. Jenom Jerusalem toho nepoznával, ale zůstával hluchým a slepým

*

ke všemu, co mluvil a činil Spasitel zaslíbený a seslaný nejprve židům. Proto touží božský slitovník po tom, aby město Jerusalem prohlédlo z té své slepoty aspoň v tento den svůj, kdy přichází k němu naposled. Ale poněvadž je skryto před očima jeho, co by mu bylo ku pokoji nebo ke spasení, proto Kristus Pán truchlí, pláče, trpké slzy prolévá. Naříká nad zaslepeností, zatvrzelostí a tvrdošijností obyvatelstva židovského v Jerusalemě.

Jak by bylo asi, moji drazí, božskému Spasiteli, kdyby přišel k nám, mezi svůj lid křesťanský, a prohlížel po dědině dům za domem, rodinu za rodinou, člověka za člověkem? Možná, že by se rozplakal nad mnohým z nás pro jeho zatvrzelost. Ale jak mohou býti zatvrzelými křesťané vyznávající, že Syn boží zemřel za hříchy jejich a že ti, kteří v hříších setrvávají, Syna božího znova křížují, v posměch vydávají a pošlapávají. (Žid. 6, 6. 10, 29.)? Ano, jak mohou býti hříšníci, kteří dle slov sv. Bernarda. (De consideratione l. I.) »nepohnou se k lítosti ani vroucností pobožných ani prosbami milujících ani milostmi a ranami Boha svrchovaného?« Za den, za měsíc, ba i za rok sotva kdo se zatvrdí v hříchu, ale setrvá-li v něm deset, dvacet i více let, stane se hříšníkem zatvrzelým; zvykne hříchu, a zvyk jest druhá přirozenost. — Nechceš-li tedy, bratře můj, aby dobří truchlili nad tvou zatvrzelostí, jako truchlil Kristus nad tvrdošíjností Jerusalema, nepřivykej hříchu v mladém věku a počal-li tě některý hřích provazy svými již svazovati, roztrhej ty provazy, dokud máš k tomu dosti mravní síly.

2. »Nebo«, lká Spasitel dále nad Jerusalemem, »přijdou na tebe dnové, a obklíčí tě nepřátelé tvoji náspem a oblehnou tě a súží tě se všech stran a porazí tě na zemi i syny tvé, kteří v tobě jsou, a neostaví v tobě kamene na kameni, protože jsi nepoznalo času navštívení svého.« (Luk. 19, 43.—44.)

Tak běduje Kristus Pán nad Jerusalemem dále. Běduje netoliko nad jeho zatvrzelostí, nýbrž i nad hrozným trestem božím, který přijde na město svaté pro jeho tvrdý odpor proti křesťanskému náboženství. Vidí v duchu, jak stojí vůdce římský Titus se svým vojskem na témž místě, kde Kristus Pán pláče, jak nepřátelé z té strany na město se vrhají, odevšad je obkličují, vytrvale obléhají, konečně dobývají, až do základů vyvracejí, obyvatelstvo pak, které nezahynulo hladem a morem, dílem vraždí a dílem zajímají a do ciziny vlekou. To bylo dle vlastních slov Kristových jinde poznamenaných (Mat. 24, 21) ono soužení veliké, jakého nebylo od počátku světa ani nikdy nebude. Vzpomínka na to vyluzuje z očí Páně trpké slzy. Víť předobře Syn boží, proč bude trestán Jerusalem a národ židovský tak hrozně. Bůh shovíval tomu městu a národu dosti dlouho, třicet sedm let, ale pak je ranil do živého.

Nemůže býti jinak, drazí v Kristu. Že Bůh dlouho shovívá, ale pak do živého ranívá, děje se dle řádu přirozeného. Slyšte, co napsal apoštol národů sv. Pavel: »Zdali se domníváš, ó člověče hříšný, že ujdeš soudu božímu? Čili bohatstvím jeho dobrotivosti

a trpělivosti a dlouhočekání pohrdáš? Nevíš-li, že dobrotivost boží vede tě ku pokání? A ty svou zatrzelostí a svým nekajícím srdcem shromažďuješ sobě hněv ke dni spravedlivého soudu božího.« (Řím. 2, 3.—5.) Právem píše sv. apoštol, že ten, kdo přes všecky důkazy shovívání božího polepšiti se nechce, shromážďuje sobě hněv boží ke dni, ve který se vylije nádoba hněvu božího na nekajícího hříšníka. Jako za dnů patriarchy Noe deštěm čtyřicet dní a čtyřicet nocí trvajícím nashromáždilo se vody ve velikém moři, až se hráze protrhly a vychrlily potopu na veškerou zemi: tak stálým hřešením a pokání odkládáním hromadí se tresty čekající hříšníka, až posléze všecky se shrnou a přivodí jeho zahynutí. Proto nikdo neodkládej s napravením života. Budeš-li stále odkládati, zatvrdíš se ve svých hříších a zahyneš.

3. Pán Ježíš, zaplakav nad Jerusalemem, vešel do města. »A všed do chrámu,« končí sv. evangelista, »počal vymítati prodávající a kupující v něm, řka jim: Psáno jest: Dům můj je domem modlitby, vy pak učinili jste ho peleší lotrovskou. I učil na každý den v chrámě.« (Luk. 19, 45.—47.)

Jak rychle změnil se Spasitel světa! Hledě s hory Olivetské na město svaté a připomínaje sobě jeho hříchy i trest na ně čekající, roní slzy, lká, pláče, naříká; sotva však vešel do chrámu, rozpaluje se svatým hněvem nebo horlivostí, domlouvá těm, kteří na místě svatém kupují a prodávají, čeho bylo třeba k obětem, vyhání je ven, zpřevrací stoly penězoměnců a nechce dopustiti, aby si činili lidé z domu božího, kde se mají modliti, peleš lotrovskou, plnou křiku a sváru od těch, kteří se dělí o zboží naloupené a nakradené. Jako byla veliká příčina slz, které proléval Spasitel uprostřed královské slávy jemu činěné: tak mělo také velikou příčinu jeho rozhorlení nad neslušným chováním některých lidí v chrámě. Jeho veliké rozhorlení mělo ukázati židům, jak velikým a trestuhodným hříchem jest, neslušně se chovati na místě posvěceném jménu božímu.

Bratří! Bylo-li velikým a těžkým proviněním zneuctění chrámu starozákonného, v němž přebýval Bůh pouze duchem a srdcem: čím větším a těžším proviněním jest, neslušně se chovati v chrámě křesťanském, kde přebývá nejsvět. Bůh skutečně, podstatně a bytelně ve Svátosti oltářní! Kdo v našem katolickém chrámě, ať při službách božích, ať mimo ně, svévolně se ohlíží nebo směje, nebo s jinými hovoří nebo nekleká, nemodlí se a nezpívá, ten se dopouští urážek proti Pánu svrchovanému. »Hospodinova jest země i plnost její,« volá Žalmista Páně (23, 1), t. j. vše, cokoli jest na zemi. Tedy na každém místě měl by býti Pán Bůh veleben. Ale není místa, kde by ho lidé neuráželi; urážejí ho na polích i lukách, v lesích i zahradách, v obydlích a hostincích, v ložnicích i sklepích, v dílnách i továrnách, na železnicích i ve vozích, pod zemí i na moři, všude se děje potupa jménu božímu. Jenom do chrámu nedorážejí vlny rozbouřeného všedního života. A ty, lehkomyslníku, chtěl bys rušiti posvátné ticho na místě Bohu vyhrazeném? Ty bys neměl ani tolik úcty k svému

Bohu živému, kolik jí má Turek ke svému mocnáři, před nímž padá na kolena a sklání tvář až k zemi?

* * *

Nejmilejší! Krátká jsou naučení plynoucí z dnešního svatého evangelia, ale velmi důležitá a spasitelná. Nikdo nepřivykej hříchu v mladém věku, ale zlom statečně okovy hříšného návyku, dokud čas. Nikdo neodkládej s napravením života rok od roku, sice se ve svých hříších zatvrdíš a ve své zatvrzelosti zahyneš. Nikdo neposkvrňuj domu božího neslušným chováním, ale boj se Boha přítomného v tajemství na oltáři. — Pamatujme, jak trpké slzy proléval náš Pán a Spasitel nad zatvrzelostí města Jerusalema i nad děsnou zkázou, která ho měla stihnouti pro jeho srdce tvrdé ke spasitelnému napomínání. Abychom pak v dnešních předsevzetích věrně vytrvali, modleme se s církví svatou: »Buďtež otevřeny uši milosrdenství tvého, Pane, k prosbám volajících, a abys prosícím žádoucích darů udělil, učiň je žádati, co tobě jest líbezno.« Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle IX. po sv. Duchu.

V čem spočívá význam IV. božího přikázání?

»Vida město, plakal nad ním.«
Luk. 19, 41.

Vizte, nejmilejší, slzy v očích Spasitelových! Jak bolestný byl to asi pohled, který mu slzy ty vynutil! V duchu viděl Pán zkázu přikvačivší na svaté město. Nepláče však pouze pro zkázu města Jerusalema, nikoliv, oplakává též zaslepenost těch, kdož vraždili proroky a pláče nad slepotou, která nepoznala času milostného navštívení svého. Pán Ježíš chce Jerusalem zachrániti, Jerusalem však nechce se dáti zachrániti.

Nezdá se vám, že i naší době platí slzy Spasitelovy? I naše doba nechce poznati, co jest jí ke spasení. Vidí sice nebezpečí, která se všech stran se hrnou, zkázu, kterou nešetřením prvního přikázání napsaného na druhé desce zákona božího na sebe i na své děti svolává, ale slov Spasitelových přece nedbá.

Větřte tomu, žádné hříchy nepřinášejí tolik slz, jako hříchy proti IV. božímu přikázání: »Cti otce svého . . .«

Nepozorovali jste, že toto přikázání má přídavek, jehož u ostatních devíti přikázání není? Ostatní přikázání obsahují buď prostý příkaz neb zákaz, některé též pohrůžku, ale jenom čtvrté přikázání obsahuje zaslíbení těm, kteří je zachovávají.

Věru, mnoho musí Pánu Bohu na tom záležeti, abychom toto přikázání zachovávali. Toto přikázání musí míti veliký význam a to jednak proto, že zákonodárce sinajský je položil na první místo druhé desky a k jeho zachovávání vybízí tak milým zaslíbením, jednak že hříchy proti němu jsou příčinou mnohých slz.

Proto si dnes položíme a zodpovíme otázku: V čem spočívá význam IV. přikázání božího?

Pojednání.

Neříkej nikdo: to bude kázání pro děti; nikoliv. Toto přikázání dal Bůh pro rodiče i děti, pro pány i služebníky, pro představené i podřízené, pro úředníky i soukromníky, pro služebníky státu i církve, pro učitele i žáky, pro vychovatele i jejich chovance.

S přikázáními božími je tomu podobně jako s Otčenášem. Některý křesťan říká: Prvním třem prosbám nerozumím a o ně se mnoho nestarám. Ale druhým čtyřem rozumím dobře; vím, co to jest: »Chléb náš vezdejší dej nám dnes!« Leckteří rodiče nestarají se docela nic o první tři boží přikázání, žijí tak jakoby těch přikázání pro ně nebylo, jakoby Boha neuznali, klejí, neděli znesvěcují. Ale IV. přikázání boží a všechna ostatní mají býti zachovávána. Chtějí míti poslušné děti, nechtějí býti zabiti, podvedeni, okradeni. Posledních sedm přikázání se jim zamlouvá. To ovšem jest podivné: Chtějí míti ovoce beze stromu, chtějí žíti, kde neseli. Neboť že IV. boží přikázání je tak málo zachováváno, jest pouze přirozeným důsledkem toho, že první tři přikázání jsou tak málo zachovávána. Pán Bůh si nedá žádného přikázání ze svého desatera škrtnouti, nejméně čtvrtého, neboť právě to přikázání má svůj základ ve třech předcházejících.

V tom spočívá význam čtvrtého přikázání božího. Bůh jest bohem pořádku. Jako v celém světě vidíme určitý pořádek, jako pořádek jest zaveden ve všech zákonech dle nichž síly zemské se pohybují, podobně panuje též sv. pořádek v zákoně mravním, dle něhož má člověk živ býti. Každý zákon má své význačné místo, žádný není libovolně postaven na místo, jež zaujímá.

Popatřme na první tři přikázání; jaká to souvislost mezi nimi. První přikázání ukládá povinnosti k boží osobě, druhé k jeho sv. jménu, třetí ke dni jemu zasvěcenému. Šest posledních přikázání jedná o povinnostech k bližnímu. Uprostřed jest přikázání o lásce k rodičům a to zcela přirozeně, neboť rodiče jsou zástupci boží, ale jsou zároveň ze všech bližních nejbližší.

A v tom spočívá veliký význam čtvrtého božího přikázání. Zdá se ovšem, jakoby poměr mezi rodiči a dětmi již od přírody byl posvěcen. Dalo by se očekávati, že úcta, láska a poslušnost k rodičům samo sebou se rozumí. Ovšem, jest vzájemná náklonnost rodičů k dětem a naopak již od přirozenosti mocná Vždyť i ptáče úzkostlivě poletuje kolem hnízda svých mláďat a chrání jich perutěmi svých křídel. A i lvice na poušti smutným žaluje hlasem, zahynulo-li její mládě. Tak i otec a matka mají přirozenou náklonnost k dětem a pečují a starají se o ně.

Když chtěl Bůh v nejněžnější lásce k nám mluviti, volil právě obraz lásky otcovské a mateřské. (Tak v Žalm. 102, 13): »Jakož se slitovává otec nad syny, tak slitoval se Hospodin nad těmi, kteříž se ho bojí.« (Isaj. 49, 15): »Zdaliž se může zapome-

nouti nad nemluvňátkem svým, aby se neslitovala nad synem života svého? A byť ona se zapomněla, já však nezapomenu se nad tebou.«

Podobně i dítěti jest vrozen pud ctíti, milovati a poslouchati rodiče. Dítě vztahuje ruce po matce a stýská se mu po ní a pláče pro ni, odešla-li na věčnost.

A přece toto přirozené pouto není dosti silným, aby rodiče a děti vzájemně k sobě upoutalo. Není to přirozená láska, která rodičům korunu jejich důstojnosti na hlavu klade. Kdyby tomu tak bylo, nebylo by třeba, aby Bůh řekl: »Cti otce svého . .« Což nevidíme kolem sebe dosti dětí, které rodičům svým spílají, je trýzní, a místo lásky a úcty i ranami je častují?

Čtvrté boží přikázání založil tedy Bůh na hlubším základě, než na základě pouze přirozené vzájemné náklonnosti. A v čem spočívá vyšší postavení rodičův a představených vzhledem k dětem a podřízeným?

Snad v tom, že rodiče nám život dali? Kdyby nebylo jiného důvodu, kterak by měl ctíti rodiče člověk, jenž od nich obdržel tělo ubohé, nemocné, zmrzačené, jehož každodenní útrapy upomínají na jeho původ, který den svého narození proklíná a po smrti jako po svém vykoupení touží? Aneb snad jest založeno IV. přikázání boží na sypkém základě lidské moudrosti? Máme ctíti rodiče proto, že jsou starší, moudřejší, aneb snad že jsou bohatší a jedenkrát nás svými dědici učiní? Co však jest dětí, které nemají moudrých rodičův, a kolik jest rodičů, kteří nemohou svým dětem zanechati ničeho. Ba, jsou také nerozumní a nelaskaví rodiče, kteří svým dětem ničeho nepřejí a ničemu jich vyučiti nedají. A přece IV. přikázání boží zavazuje i děti těchto rodičův, aby jim prokazovali úctu, lásku a poslušnost. Vždyť nezní to přikázání: »Cti otce moudrého, laskavého, bohatého, starého«; nikoliv, nýbrž »Cti otce svého i matku svou!« ať jsou jacíkoliv. K panovníkovi máme tytéž povinnosti; máme ctíti jen moudrého, zbožného, spravedlivého a laskavého zeměpána, toho však, jenž těchto ctností nemá, nikoliv? Tomu není tak; sv. apoštol Pavel píše Římanům (13, 1): »Každá duše mocnostem vyšším poddána buď; neboť není mocnosti, leč od Boha, a kteréž jsou, od Boha zřízeny jsou.« A to píše za panování ukrutného císaře Nerona, krvežíznivé šelmy v lidské podobě, který svou vlastní matku a svého učitele Seneku zabiti dal. A jinde (I. Tim. 2, 2) vybízí, aby se věřící za panovníky i modlili.

Vznešená důstojnost, kterou IV. boží přikázání propůjčuje rodičům a představeným, je tedy na něčem jiném založena. Všimněte si, co předchází tomuto přikázání. Nejdříve řekl Hospodin: »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj!« a pak teprve: »Cti otce svého i matku svou!« V tom právě spočívá význam IV. přikázání božího, že rodiče jsou zástupci boží, a že každá vrchnost jest ustanovena od Boha. Majestátním slovem božím jsou ustanoveni a právě tímto slovem dostalo se jim vznešené důstojnosti, jaké ani stáří, ani moudrost, ani zbožnost nemůže jim dáti, a které ani neřest, ani

zločin, ani neštěstí, ani chudoba nemůže jim vzíti. Ani oni sami nemohou se této důstojnosti vzdáti a jí se zříci. Bůh je jmenoval svými zástupci a poslanci. Jejich vláda v domě má býti obrazem jeho otcovské vlády v nebi. Mají děti pro nebe vychovávati a děti mají v nich spatřovati otce nebeského. Proto jim mají prokazovati nejen lásku a poslušnost, ale především úctu. Vzhledem k bratřím a sestrám, vzhledem k bližnímu stačí pouze láska.

K rodičům mají děti chovati oddanou úctu, protože pod starostlivou a vrásčitou tváří otce a matky ukrývá se velebnost boží. Ano, to dodává rodičům důstojnosti, že Bůh, pravý otec, za nimi stojí, jich chrání a praví: »Neprohřešuješ se proti chudému otci a slabé matce, ale proti mocnému Bohu, jestliže rodičů nectíš. Na mne samého ruku vztahuješ, jestliže na rodiče ji vztahuješ.« Neboť kdo na vyslance nějakého krále ruku vztahuje a jej udeří, uráží posvátnou osobu krále samého. Proto i na hlavě pokleslého otce skví se zář důstojnosti, kterou má od Boha k vůli svému úřadu. Zde platí to slovo, které David řekl muži, jenž Saula nalehnuvšího na kopí své, k jeho vlastní žádosti dorazil: »Proč ses nebál vztáhnouti ruky své, abys zabil pomazaného Hospodinova?« (II. Král. 1, 14.) Tak zůstává i nejpustší otec stále otcem. Ve Vídni šel za doby císaře Josefa II. po ulici muž slušně oblečený, který potkal trestance zametající ulice, jak tehdy bylo zvykem. Náhle se zastavil, přistoupil k jednomu z nich a uchopiv jeho ruku políbil ji. Službu konající dozorce v domnění, že snad mu něco chce podstrčiti, dotazoval se jej po příčině této obzvláštní úcty. Ale mladý muž odvětil: Svému otci mohu přece ruku políbiti. Tak na rodičích spočívá zvláštní důstojnost ne k vůli jejich osobě, ale proto, že jim sám Bůh důstojnost tu propůjčil. Proto nemůže zachovávati IV. božího přikázání, kdo nezachovává prvních tří. Neboť kdo se nebojí Boha, jenž rodiče svými zástupci ustanovil, kterak bude ctíti rodiče? Bázeň boží a láska k Bohu jsou tedy strážci té důstojnosti, k níž rodiče jsou Bohem vyvoleni.

Toť je ten veliký význam IV. božího přikázání. Vznešená důstojnost rodičův a každé lidské autority spočívá jen na tom podkladě, že Bůh rodiče a vrchnosti ustanovil svými zástupci na zemi. A kdyby odpůrci a nepřátelé vrchnosti sebe více se této zásadě posmívali a ji potírali, jako se stalo nedávno, když německý císař Vilém II. zdůrazňoval, že jest vladařem z milosti boží, přece nic to na věci nemění.

Bůh je samojediným pánem a otcem všech lidí, stvořitelem a zachovatelem života lidského. A v tom smyslu mluví k nám ústy svého syna: »Otcem nenazývejte sobě nikoho na zemi, neboť jeden jest Otec váš, jenž jest v nebesích.« (Mat. 23, 9.) Otec a matka a představení jsou jen správci a hospodáři, kteří v jeho jménu a z jeho rozkazu jeho děti zde na zemi mají vychovávati, jim lásku boží ukazovati, jejich přestupky napomínati, kárati a trestati. Proto žádné přikázání nemá tak milostného zaslíbení, jako toto: »Abys dlouho živ byl . .« Proto však také na žádnou

dobu a na žádné pokolení nepřišlo tolik kletby, jako na nevázané pokolení naší doby.

Skoro se zdá, jako by nastaly časy, o nichž píše sv. apoštol Pavel II. (Tim. 3, 1.—4.): »V posledních dnech nastanou časové nebezpeční; budouť lidé sami sebe milující, lakomí, hrdí, pyšní, rouhači, rodičů neposlušní, nevděční, bezbožní, nelítostiví, nepokojní, utrhači, nezdrželiví, netiší, bez dobrotivosti, zrádci, spurní, nadutí a milovníci více rozkoší nežli Boha.«

Lidstvo zapomnělo spatřovati v rodičích a představených poslance a zástupce boží. Mnoho bylo očí, které by měli vyklinouti krkavci potoční a synové orlice; leckterý otec měl svého nezdárného syna, Chama; od těch dob kdy Absolon se opásal mečem proti svému otci Davidovi vztáhlo leckteré dítě smělou ruku na otce neb matku; mnoho bylo otcův a matek, kteří podobně jako slaboch Heli své syny pro zlé činy jejich pouze kárali a jim domlouvali, jich však potrestati si netroufali a proto sami právě v těch synech svých ztrestáni byli; avšak nikdy nebylo tolik a tak hlasitých žalob, nářků, tolik bídy jako v našich dobách, které zapomněly IV. božího přikázání. Ze všech stavů, ze všech vrstev lidu doléhají k nám žaloby o špatných a zvrhlých dětech, a to v počtu úžasném. Matky naříkají se na své dcery, kterých nemohou na uzdě udržeti, otec stěžuje si do vzdorovitosti hocha; škola vytýká rodinám, že dodávají děti zvlčilé, tak že úřad učitelský je skutečně trpkým, a zase naopak někteří rodiče naříkají, že děti si přinášejí ze školy nezpůsoby, kterých na nich dříve nepozorovali. Kde jsou ty časy, kdy rodiče mohli se žalmistou Páně se chlubiti, že jejich děti jsou »jako mladistvé olivoví vůkol stolu.« (Ž 127, 3); nyní leckteří rodiče musí povzdychnouti, že jejich děti jsou jako proutky trnové kolem srdce.

Všechny možné výchovné a vzdělavací prostředky má naše doba po ruce: domácí učitele, vychovatelky, dětské útulky, konvikty, dětské besídky a pod. A přece tolik bídy! Odkud to?

Odtud, že lidstvo zapomnělo budovati život rodinný na tom základě, na němž jej Bůh založil, totiž na IV. přikázání božím. Rodiče se stávají vším možným: učenci, obchodníky, řemeslníky, dělníky, úředníky — jenom na jedno zapomínají: aby byli též zástupci božími při výchově svých dětí.

A když se přece výchově svých dětí věnují, pak ponechávají nejdůležitější moment vychovatelský, Pána Boha, stranou. Pak ovšem není divu, že děti jsou spíše vším jiným, jenom ne chloubou, ozdobou a radostí domu a rodičů.

Snad jste slyšeli již někdy o té vznešené paní pohanského Říma, Kornelii. K ní přišla jednou přítelkyně na návštěvu. Za řeči ukazovala jí své drahocenné šperky a vyzvala ji, aby i ona svými klenoty se pochlubila. Kornelie však místo klenotů přivedla své dva synáčky, na ně ukázala a řekla: »To jsou moje nejkrásnější klenoty.« A dnes? Jak mnoho jest rodin, v nichž děti musí býti odvedeny, přijde-li někdo na návštěvu, aby rodině neprovedly nějakou hanbu. Kdyby se pro všechny nezvedené děti měly sta-

věti polepšovny, jak obrovské budovy by to musily býti! Svět ve všem činí pokrok. Pokrok je to jméno, které od několika desetiletí jest heslem tisícův. A nutno přiznati, že jest dobře nestane-li duch člověka na jednom stupni dovednosti a vědění. Ale v jednom případě musíme hlasitě volati: »Zpět! zpět k bývalému zachovávání IV. přikázání božího! Zpět k těm časům, kdy otec a matka se považovali za rodiče z milosti boží.«

Křesťanští rodiče! Nedejte si uloupiti tu korunu, kterou sama ruka boží na hlavu vaši vstavila. Ale také jí sami neodhazujte s hlav svých! Považte s bázní a s třesením, že nosíte korunu zástupců božích a že budete Bohu odpovídati z toho, jak jste ji nosili. Amen.*) *R. S.*

Řeči příležitostné.

Sv. Anny.

Proč mají matky křesťanské své děti k pobožnosti vésti?

»Pobožnost jest ke všemu užitečná“
(I. Tim. 4, 8.)

Nejmilejší! Skromná fialka ukrývá se v trávě, třeba někde za zdí, stranou, a přece jest hledána; její milá vůně vábí a táhne, a každý ji má rád. Sv. Anna byla takovou nepatrnou fialkou. Nevíme o ní ničeho z Písma sv.; ani jedenkrát se o ní Písmo svaté nezmiňuje, a přece jest v takové oblibě, že po jméně Panny Marie není mezi ženským pohlavím jména, jež by tak rozšířeno bylo, jako jméno Anna. A dnes není zajisté zde mezi vámi nikoho, jenž by ve svém příbuzenstvu neměl nějaké příbuzné tohoto jména. Tak na sv. Anně vidíme, jak poslední stávají se prvními, zapomenutí a v ústraní žijící hledanými, a že kdo se ponižuje, bývá povýšen.

Starobylé podání vypravuje o sv. Anně, že dlouhých dvacet let byla neplodná; ale nepřestala doufati a nepřestala prositi — až ji Bůh vyslyšel. Dostala dcerušku, již jako nejdražší dar z ruky boží přijala. Ne zvláštními hrdinnými ctnostmi, ale pouhým svědomitým plněním svých povinností manželských a mateřských, jako hospodyně a paní domu, stala se svatou. I ona konala obyčejné, všední práce domácí. I ona tkala plátno, obstarávala domácnost, vařila, šila, prala, drhla. A to vše konala z lásky k Pánu Bohu a s tím úmyslem, aby konání těchto obyčejných a celkem nepatrných prací domácích sloužilo jí k věčné spáse.

Hlavní však její snaha byla, dobře vychovati to dítě, které

*) Volně upraveno dle XIV. kázání ze sbírky Stingederovy: Das Gesetz der zwei Tafeln.«

jí po mnohých prosbách Pán Bůh svěřil. Nevěděla, k čemu to dítě jest vyvoleno a povoláno, ale to věděla, že dítě dobře vychované jest nejlepší ozdobou svých rodičů, odměnou jejich prací, oporou jejich v stáří, radostí andělů, chloubou matky. Sv. Anna dobře znala slova Sirachova: »Netěš se z dítek, není-li bázně boží při nich. Lépe jest jeden syn bojící se Boha, než tisíc synů bezbožných. Lépe jest bez dětí umříti, nežli zůstaviti děti bezbožné.« (Sir. 16, 1, 3—4.) Sv. Anna znala slova žalmisty Páně: »Počátek moudrosti jest bázeň boží.« (Žalm 110, 10.) Proto vychovala dítě své tak dobře, tak zbožně, tak svatě, že ta tělesná dcera její stala se duchovní dcerou Boha Otce, chotí Ducha sv., a skutečnou matkou Boha Syna. A proto jest od pradávna její úcta rozšířena a ode vždy byla sv. Anna ctěna jako patronka křesťanských matek.

Nemůžeme říci, že by za našich dob rodiče o vzdělání svých dětí nepečovali. Jak mnoho jest rodičů, otců a matek, kteří si leckteré sousto od úst utrhnou, aby své děti mohli dáti vyučiti, aby jim tím pojistili lepší živobytí, nežli sami mají. Ale mnozí rodiče zapomínají, že prvním a hlavním základem všelikého vzdělání jest navedení k pravé zbožnosti.

Chci vám dnes na mysl uvésti některé důvody, proč máte od maličkosti děti své k pobožnosti vésti.

Pojednání.

Mluvím-li o pobožnosti, nemyslím jen tu pobožnost, kterou dáváme na jevo modlitbou, návštěvou služeb božích, přijímáním svátostí, účastenstvím na církevních průvodech a pod., nýbrž mám na zřeteli také tu pobožnost, která proniká celou bytostí člověka, veškerým jeho jednáním, tak že všechny jeho myšlenky i žádosti, řeči i skutky jsou proniknuty úctou k zákonu božímu tak, jako těsto jest proniknuto kvasem. Takový člověk jest opravdu zbožný a k takové zbožnosti máte své děti vésti. Bez ní jim bude všecko poučení a vzdělání »více ke škodě než k užitku, tak jako nůž, meč, sekyra v ruce pošetilého čím ostřejší, tím škodnější.« A tato slova nejsou má, ale jsou to slova muže tak výtečného, že dějepis mu dal jméno »učitel národů«, Jana Amose Komenského.

A proč tuto pobožnost máte již od útlého mládí v srdce dětí svých vštěpovati?

1. Co nejpřednější a nejdůležitější jest, má napřed jíti. Nejpřednější pak je to, co našemu hlavnímu cíli napomáhá. Jaký jest náš hlavní cíl? Může jím býti život pozemský, který prchá jako stín? Zajisté nikoliv. Kdyby jen proto člověk žil, aby si vydobyl toho, čeho k životu třeba, aby jedl, pil, pracoval, spal, se radoval, trpěl, děti plodil a rodil, — čím by se lišil od němé tváře? Velicí duchové všech národů a všech věků v tom jsou za jedno, že člověk jest pro život posmrtný stvořen. Náš cíl je tedy věčné spojení s Bohem. Bez pravé pobožnosti není však možno s Bohem spojenu býti. Co tedy k šťastné věčnosti vede, pravá pobožnost, má býti základem všeho ostatního.

2 Nejsnáze lze vštípiti pobožnost v srdce lidské, dokud jest ještě nevinné, čisté, neporušené, nezkažené. Jako v zahradě lze pěstiti nejkrásnější květiny, dokud není přívalem zpustošena, podobně i v srdci dítěte, dokud se marnostmi všelijakými nezanese a nezaplaví, lze pěstiti pobožnost nejúspěšněji. To již Mojžíš dobře věděl a když před svou smrtí opakoval a vykládal desatero božích přikázání lidu israelskému, nařizoval mu: »A budou slova tato, kteráž já přikazuji tobě dnes, v srdci tvém, a budeš vypravovati je dětem svým.« (V. Mojž. 6, 6—7.) Znamenitý státník de Maistre (Méstr) praví: »Nábožensky člověk se utváří do deseti let nejlépe na kolenou (poučující) matky«. Takovým způsobem vychovala sv. Blanka národu francouzskému svého syna; dějepis nazývá jej Ludvíkem IX., církev svatým. To, co do mladého srdce vštípíte, dítě si bude i po letech pamatovati. Náš básník Neruda vzpomíná (ve »Hřbitovním kvítí«) na doby mládí:

Když jsem zpíval co malé dítě
s matkou zbožnou umučení Páně,
všechny muky srdce procítilo
a v mé oko vstoupla slza maně.

3. Chcete zajisté, aby vaše děti byly moudrými. Kdo z vás by si toho nepřál? Proto je posíláte do škol, proto jim kupujete knihy, proto na jejich vzdělání obětujete peníze. Ale víte dobře, že počátek moudrosti jest bázeň boží, a že Duch sv. jest dárce moudrosti, toho žádoucího daru. Duch sv. jest pramenem světla. Čím více se kdo k světlu obrací, tím více od něho osvěcován bývá. Proto církev prosí Ducha sv.: »Přijď, ó Duchu přesvatý, rač paprsek bohatý světla svého v nás vylít!« Duch sv. jest nejdokonalejším učitelem moudrosti. Největší učenci u něho hledali osvícení a poučení, pamětlivi jsouce slov sv. apoštola Jakuba: »Jestliže pak kdo z vás potřebuje moudrosti, žádej jí od Boha, kterýž dává všem hojně, a (toho, co dá) neomlouvá; a bude jemu dána«. (Jak. 1, 5.) Nuže, chcete-li dítě opravdu moudrým učiniti, a vy to chcete zajisté, veďte jej k tomuto učiteli; nechť jej za dar moudrosti prosí, jej do srdce svého zve, k sobě vítá. Duch svatý se svými dary nebude však bydliti v duši hříchu podrobené. »V duši nešlechetnou nevchází moudrost, aniž bydlí v těle podmaněném hříchu.« (Moudr. 1, 4.) Proto je třeba, abyste k pravé zbožnosti děti své záhy naváděli.

4. Ve Starém Zákoně vymínil sobě Pán Bůh všecky prvotiny. Nejdříve narozené dobytče, prvotiny polní úrody měly býti obětovány Bohu, ano i prvorození synové lidští sluli »svatými Pánu« a byli vykupováni, jak víme od sv. Lukáše i o božském Jezulátku. Zdali nemají tedy i prvotiny života našeho, útlé mládí, Pánu Bohu býti zasvěceny? Nemá dítě sloužiti Pánu Bohu již tehdy, kdy se počíná rozum ukazovati, kdy schopnosti tělesné i duševní se vyvinují, kdy tělo i duše sílí? Či má člověk sloužiti svému nebeskému Otci teprve tehdy, když celou energii svoji, všechnu životní sílu promrhal, všechny své schopnosti ve službách světa a marností

jeho spotřeboval, a nyní sešlý, světem zklamaný, vidí, že smrt se blíží? Takové počínání by bylo jistě nevděčné, a služba boží teprve na konci života málo platná a záslužná.

5. Chcete, aby vaše děti byly zdravé? Nedivím se vám nic. Vždyť hluboký myslitel, jakým byl Tomáš Carlyle (Karlail) praví, že »zdravý muž jest drahocenným produktem přírody; zdraví že jest důležito nejen pro toho, kdo je má, ale i pro jeho okolí; že všichni lidé mají se snažiti, aby byli zdravými.« Přejete si také, aby vaše děti byly dlouho živy, aby se jim dobře vedlo na zemi; jeť to tak přirozeno, že jim vše dobré přejete. Nuže, veďte je k pobožnosti. »Pobožnost jest ke všemu užitečná, majíc zaslíbení života přítomného i budoucího,« napsal sv. Pavel (I. Tim. 4, 8.). Opravdová pobožnost přináší prospěch časný i věčný. Člověk opravdu pobožný chrání se hříchů, jež zdraví podrývají, jest dobrého svědomí, má důsledně veselou mysl, veselá mysl ale půl zdraví, jak o tom praví přísloví, aneb jak dí Písmo sv.: »Veselá mysl činí věk kvetoucí, ale duch smutný vysušuje kosti« (Přísl. 17, 22.) Člověk nelíčeně zbožný, člověk čistého srdce zakouší těch nejčistějších radostí. Již Tomáš Kemp. napsal: »Je-li nějaké radosti na světě, pak ji má jistě člověk čistého srdce«; a Jan Amos Komenský hlásá: »Veselosti žádné na světě větší není a býti nemůže nad veselost dobrého svědomí.« Ale čisté srdce a dobré svědomí budou míti děti vaše, budete-li je od maličkosti vésti k pravé pobožnosti. Vedete-li je k pobožnosti, vedete je nepřímo k spokojenému a veselému životu, který jest velikou zárukou zdraví a dlouhého věku.

* *

Krátce jsem vám naznačil několik příčin, proč máte děti své k Bohu, k pobožnosti vésti. Bůh vám svěřil veliký poklad, rodiče křesťanští, zvláště vám matky, a bude jej z rukou vašich žádati. Jako druhdy dcera Faraonova řekla, odevzdávajíc dítě na vychování matce, podobně jakoby Bůh říkal, když vás dítětem obdaří: »Vezmi to dítě a vychovej mi je, a já dám tobě odplatu tvou!« (II. Mojž. 2, 9.) Ale odplata bude dle zásluhy a může býti dvojí: věčná radost aneb věčné zatracení.

Představte si Spasitele, jak zval k sobě dítky, jak je hladil, jim žehnal, jim ruce na hlavu kladl, jim království nebeské sliboval, před jejich pohoršením varoval. Tím ukázal, jak mnoho mu na dětech záleží. A představte si jej též, jak sedí na soudné stolici a bude žádati počet z dětí, které vám dal! Ó kéž by každý otec, každá matka mohla říci: »Z těch, které jsi mi dal, neztratil jsem žádného!« (Jan 18, 9.) Bohužel však, že mnohé matky v ten den budou naříkati nad sebou a nad syny svými, protože neuměly dětí vychovávati v duchu křesťanské kázně a pobožnosti. Často vidíte obraz sv. Anny, že učí Pannu Marii modlitbě, neb čte a vykládá jí Písmo sv.; dnes však vidíte mnoho matek, které naučí spíše děti klíti, krásti, lháti, ale modlitbě nikoliv. Znáte matky, které ani v požehnaném stavu si neodeprou zábavy, ale do kostela

celý čas nepřijdou. A když se nemodlí matky, proč by se modlily děti? A když nenavštěvují služeb božích rodiče, proč by tak činily děti? Není přece učedník nad mistra; nenarostl ještě zlý strom, který by dobré ovoce vydával. Toho slova »přemáhati se«, »zapírati se« mnohé děti vůbec neznají, protože se tomu od svých rodičů a hlavně matek nenaučily; neznají obsahu a smyslu modlitby: »tělo, svět, ďábla přemáhám.«

O sv. Anně můžeme říci v duchu dnešní epištoly: »Povstala dcera její a za blahoslavenou ji vyhlašovala; i muž její chválil ji«. Ale mnohým moderním matkám řeknou dcery a synové jejich až dospějí a k rozumu přijdou, až poznají, že je matky jejich špatně vychovaly, ke hříchům jejich mlčely, jich netrestaly, jim nadržovaly, tak jako řekla svedená dcera, když se jí matka tázala:

A co necháš svojí matce,
dcero má?
A co necháš svojí matce,
jež tě milovala sladce
a draze tě chovala?

Kletbu zůstavuji tobě,
matko má,
kletbu zůstavuji tobě,
bys nenašla místa v hrobě,
žes mi zvůli dávala.

(Erben, Dcefina kletba.)

Abyste tedy ani samy nad sebou, ani nad dětmi svými plakati nebyly nuceny, abyste od svých dětí kletby ústy pronesené slyšeti aneb kletby špatného jejich života na sobě zakoušeti nemusily, veďte je, křesťanské matky, hned od prvního počátku jejich života po příkladu sv. Anny k pravé pobožnosti, svěťte jim světlem dobrého příkladu a ve svém stáří vezmete odměnu: radost z dobře vychovaných dítek. Amen.*) *R. S.*

*) Částečně dle Komenského »Didaktiky«.

LISTY VĚDECKÉ.

Zpovědní formule.

Podnět.

Podává R. S.

Při zodpovídání letošní otázky na pastorálních poradách v pražské arcidiecesi: »*Které obtíže vyskytují se v obvodu vikariátním při provádění dekretu ‚Quam singulari' o prvním sv. přijímání dítek a jakým způsobem mohou býti překonány?*« bude referentům, případně účastníkům konference hlavně na to upozorniti, že obtíže netýkají se tak přijetí nesv. Svátosti oltářní, jako spíše přijetí sv. pokání.

Tu jest obtíží celá řada; jedna z nich též *formule zpovědní.*

Katechetiky dožadují se toho, aby formule zpovědní nebyly vynechávány; zvláště formule lítosti a opravdového předsevzetí po zpovědi. »Již vážnost k Svátosti, důstojnost její žádá jakéhosi úvodu a ukončení; . . . bez závěrečné formule by se některé dítě domnívalo, že zpověď jeho jest neplatna, neúplna, protože nevyjádřilo slovy lítost svou.« (Prof. Kar. Tippmann, Katechetika, 1894—5, str. 150 seq.)

Se cvičením zpovědní formule má býti začato o rok dříve, nežli děti k zpovědi jdou. Ježto u nás budou nyní přistupovati k přijetí svátosti pokání v *třetím* školním roce, měly by se zpovědní formuli učiti již v *druhém*, — ale to jest příliš mnoho žádáno.

Naše zpovědní formule žádá dokonalého poučení o svátosti pokání a předpokládá je; obsahuje mnoho abstraktních, velice těžkých pojmů (*lituji — želím — nejvyšší a lásky nejhojnější dobro — předsevzetí*) jimž žáci druhého škol. roku nemohou ještě rozuměti a jichž pochopení i dospělým dětem nesnáze a obtíže působí. Také znění formule může u některého dítěte vzbuditi dogmatické pochybnosti. (*Zpovídám se . . nejblahoslavenější Panně Marii, všem milým svatým.*)

Kdo často děti zpovídá, ví ze zkušenosti, že i starší dítky ve formulích mnoho chyb činí a je to jaksi vysvětlitelno. Mnohé dítě přichází se strachem, s jakousi posvátnou úctou a bázní k zpovědi, tak se stane, že zápasí s pamětí, uvízne, a pak slyší kněz

výroky: Vám, otče důchodní — že jsem na tomto místě — který jste na tomto místě — že jsem tebe . . nadobro urazil — s milostí svou život svůj polepšiti — žádám vás svatý otče — atd. Nejobtížnější passus jest nesporně: »Že jsem tebe, svého nejlepšího otce, nejvyšší a lásky nejhojnější dobro, urazil.

Ani Němci nevycházejí na prázdno v té příčině. Vilém Pichler sebral na ukazku v Christl. päd. Blätter (1911, I.) toto: »Ich . . beichte und bekenne . . Euer Hochwürden, dem Sünder« — »dass ich an Gottes statt folgende Sünden begangen habe« — »ich nehme mir ernstlich vor, mit meiner Gnade mein Leben zu bessern, bei nächster Gelegenheit die Sünde zu meiden« atd.

Neumějí-li děti dobře formuli, je s tím pro zpovědníky veliká potíž. V místě N. zpovídali se žáci z III. třídy (třetí škol. roku) po prvé, nebyli dosti připraveni, jeden zpovědník se pro nahodilou překážku nemohl dostaviti, zpovídání se protáhlo a stalo se hroznou povinností zpovědníkům, hroznou obtíží dětem, ba jeden kněz řekl, že je to zneužívání svátosti. Děti musily dlouho čekati, zpovědníci musili mnoho doplňovati, tak se stávali žáci netrpělivými a zpovědníci též.*) Tím způsobem se dětem nevštípí ani láska k svátosti, ale právě naopak mnozí budou k zpovědi cítiti nechut již od maličkosti. Proto je třeba, aby se jim zpověď — pokud ovšem jest možno — usnadnila a to zejména ve formuli. Jest nutno, aby zpovědní formule měla tyto dvě vlastnosti: aby byla *krátká a jasná;* jen tak se jí dítě dobře naučí a jí porozumí. »Rationabile sit obsequium vestrum!«

Ve Vídni vyšla nedávno (nákladem školního knihoskladu) se schválením vídeňského k. a. ordinariátu (z 13. března 1911) a c. k. ministeria kultu a vyučování (z 31. března 1911) brožura, již lze užiti (vzhledem k obojímu schválení) jako učebné příručky. Brožura má na mysli nejmenší děti a nese název: »Unterricht und Gebete für die erste heilige Beicht und Kommunion a stojí 6 hal. Otázek jest celkem 35, a to o zpovědi 26, o sv. přijímání 9. Tam jsou zpovědní formule takto zjednodušeny:

Otázka 25:

Před zpovědí řekni: *Zpovídám se po prvé.* (Později řekni: *Zpovídal jsem se naposled . .) Vyznávám se před Bohem, že jsem se těchto hříchů dopustil.*

Otázka 26:

Po zpovědi řekni: *Ó Bože, je mi srdečně líto, že jsem tě urazil. Chci se opravdu polepšiti.*

To jest ovšem minimum, co se žádati může, a že církevní úřad dal tomu své schválení, lze za to míti, že obtížnost dosavadní formule uznává.

Avšak i u nás máme schválenou stručnou formuli. Schválil ji nejd. k. a. ordinariát v Praze, dne 20 dubna 1910 pod č. 4528. Formule upravená zní:

*) Že i jinde se vyskytnou podobné případy, o tom svědčí Pichler (l. c.), jenž uvádí, že jistě dítě obdrželo po své dlouhé zpovědi toto poučení: »Bet' ein Vaterunser und schau', dass du weiter kommst!«

Já bídný hříšník zpovídám a vyznávám se Bohu všemohoucímu, že jsem (od . . .) těchto hříchů se dopustil.

*Bože můj! Všech svých hříchů srdečně lituji, protože jsem pro ně spravedlivého trestu zasloužil. — Želím jich proto, že jsem tebe, svého nejlepšího otce urazil. — Činím opravdové předsevzetí, s milostí tvou život svůj polepšiti, příležitosti ke hříchu se varovati a nikdy již nehřešiti.**)

Víme ze zkušenosti, že i později poenitenti, když ze školy vyjdou, buď formule neříkají aneb ji komolí; kdyby tuto zkrácenou a lehčí si pro celý život zapamatovali a jí při svých zpovědích užívali, nemusili bychom býti spokojeni?

Na referentech o zmíněné pastorální otázce bude, na toto upozorniti a o zavedení krátké a snadné zpovědní formule se snažiti.

Pravá a zdánlivá smrt a sv. svátosti.

Podává **Jan Nep. Veselý**, c. a k. polní kurát.

(Pokračování.)

§ 3.

Pravděpodobnost jest, že mezi okamžikem, jak se všeobecně říká, smrtonosným a mezi časem, kdy člověk v pravdě zemře, uběhne vždy nějaká chvíle delší nebo kratší skrytého života, ve které sv. svátosti uděliti se mohou.

Ježto theologové všeobecně učí, že těm, kteří před krátkým časem zemřeli, mohou i musí se sv. svátosti uděliti, jestliže dojista pravděpodobně nebo pochybno jest, že ještě žijí, a to po celý ten čas, v němž tato pochybnost anebo pravděpodobnost trvá, tu celá nesnáz v tom spočívá, rozpoznat kdy a do které doby pravděpodobně, neb aspoň pochybně člověk ještě žije po okamžiku, který všeobecně časem smrti se zove.

Řešení této otázky nemůže býti pro všechny případy stejné. Přece však všeobecně může se tvrditi, že dnes obecná nauka stává, že smrt nezmocní se najednou celého organismu, nýbrž postupně, a že oddělení se duše od těla nastupuje až po době — neboli v okamžiku, jenž smrt ohlašuje.

Stává tedy jakási větší anebo menší *mezera skrytého života* mezi okamžikem, kdy se myslí, že člověk zemřel, a dobou, kdy skutečně smrt nastává. Slyšme, co praví *Laborde*: »Mezi dobou, ve které objevují se vnější a viditelné známky smrti, jež zastavují veliké životní funkce, jež nutny jsou pro udržení života (jako dýchání a oběh krve) a okamžikem, kdy život zcela zhasne následkem skutečné a konečné smrti, stává perioda skrytého života,

*) V brožurce: Nejkratší poučení o svátosti pokání pro ty, kdož po prvé k sv. zpovědi přistupují. Nákl. firmy kaplan a Scherling, Vinohrady, Blanická 4./6. S 2 obrázky: Sv. Jan zpovídá královnu, sv. Jan svržen do řeky. 50 kusů 2 K 30 h franko.

který déle, anebo kratčeji trvá dle povahy oněch příčin, jež smrt způsobily. V této periodě časové trvají ještě výkonné vlastnosti tkaniva (ve smyslu fysiologickém) i organických elementů; jestliže tyto vlastnosti vhodným prostředkem v činnost uvedeme, nabudou schopností na okamžik, anebo úplně veškeru činnost vzbuditi, poněvadž jsou substratum organicum et functionale. (Laborde, Les tractions rythmées de la langue, p. II. Paris, 1897.)

Tentýž lékař Laborde praví v jednom pojednání, které se předčítalo v lékařské akademii pařížské 23. ledna 1900: »Před smrtí lze pozorovati dvě fáze, jedna za druhou: V první fázi zastavují se veliké funkce bytí pro udržení života — funkce dýchání a oběhu krve; avšak zůstávají ještě dále ve skryté formě, bez pohybu a bez vnějšího se jevení výkonné vlastnosti tkaniva a organických elementů.«

»Během druhé fáze zbasínají a mizí tyto životní vlastnosti (proprietates functionales) určitým pořadem, a experimentální analyse učí nás, že se to děje tímto pořádkem: nejprve zhasne a zmizí vlastnost citová (proprietas sensitiva), v druhé řadě ustane schopnost pohybu (functio motrix), anebo pohyblivost nervů; konečně přestane svíravost svalová (contractabilitas muscularis). (Bulletin de l' Académie de médecine, séance du Janvier, 1900, p. 64.)

V časopise *Études Franciscaines* nalézá se pojednání od professora mediciny dr. D. Coutenota, jenž mezi jiným praví toto: »Z všeobecného pozorování a fisiologických pokusů lze následující jistý výsledek stanoviti: Smrt nenastane hned; organismus zhasíná postupně; smrt nastupuje velmi rozličně, podle okolností, jež ji přivádí i podle vlastní jakosti nervů a života každého jednotlivce, a to vždy *postupně*. (Januar. 1901. p. 44.) Totéž učí lékaři dr. Halluin (La resurection du coeur p. 92.); Capellmann (Medicina pastoralis p. 178 ed. 2a); dále theologové: P. Villada, Genicot, Noldin, Can. Alberti; to jednohlasně tvrdí lékařská akademie sv. Kosmy a Damiana v Barceloně, jak ihned ukážeme.

Že ve skutečnosti existuje po nějakou dobu skrytý život, to se dnes potvrzuje ve mnohých případech, kdy se takovým zemřelým všechny životní funkce buď na delší, anebo kratší dobu navrátily, ba jsou případy, kde úplně se pozdravili: a to se přihodilo a přihází u těch, kteří na venek ukazovali všechny známky smrti, buď že jim ustal tlukot srdce, tepny, dýchání, tak že i zkušení lidé pokládali je za mrtvé.

A poněvadž se v takových případech nejedná o nějakém zázračném ožití, musíme uznati, že život, který zevně zdál se býti zhaslým, uvnitř těla přece jen existoval, poněvadž v něm byla ještě rozumná duše. Tento skrytý život mohl se probuditi a na venek jeviti i způsobiti, aby se dostavily vnější veliké životní funkce, když přemohl překážky, které v cestě stály jeho činnosti a které by přivodily jistou a konečnou smrt, kdyby nebyly bývaly odstraněny. (Viz, co o tom píše D' Hallnin, 1. c. p. 87.)

Důvod fysiologický, proč život v nejvnitřnějších částech orga-

nismu trvá i tehdy ještě, když hlavní funkce dýchání a oběhu krve přestaly, je ten, že z jedné strany buňky a vlákna, které jeden tělesný orgán tvoří, nebyly poškozeny, aby nemohly dále službu konati, a z druhé strany že podržují nevyhnutelné prostředky k vlastnímu udržování se, jako látky výživné, kyslík atd. a tak může ústrojí nadále žíti, dokud s ostatním organismem jeden celek ještě tvoří.

Jest pravda, když přestane dýchání a oběh krve, že buňkám a tkanivu nejsou nové elementy přiváděny a důsledně musily by zahynouti; jest i to zcela jisto, že i tyto elementy však nadále udržeti se mohou, abychom tak řekli na svůj účet, tím že dříve už seskupily v sobě jakousi sílu — organickou reservu — a dokud tato není vyčerpána, anebo dokud neobnovily se veliké funkce — žijí.

Z toho následuje, že čím zdravější, mocnější a k životu více potřebných prostředků mající tyto orgány a tkanivo jsou, tím více trvá v nich skrytý život, jak to obzvláště bývá při náhlé smrti, na př. při oběšení se anebo otravě. A proto stává se, že v takových případech velice často stav zdánlivé smrti se jeví a obyčejně dlouho trvá.

Opak jest u těch, kteří dlouho nemocni jsou. Jejich celý organismus vůbec znenáhla se oslabuje i jednotlivé ústrojí i buňky i tkaniva, tak že celá organická reserva se vypotřebuje. Následkem toho stává se, že jakmile přestanou veliké životní funkce, jako jest dýchání i oběh krve, velmi brzo uhasne i celý život, poněvadž buňky už dříve vypotřebovaly všechny svoje životní elementy.

Sem spadají velmi vhodně učená usnesení (3. a 4.) barcelonské akademie. Třetí usnesení obsahuje následující: »Fakta dokázala, že člověk může k životu býti přiveden, byť i více hodin v takovém stavu se nalézal, ve kterém přestaly všechny známky zevnější života obyčejného, vědomí, schopnost řeči, citnost (moc čicí), pohyb svalů, dýchání a tlukot srdce. Logické jest, že takový stav nazývá se zdánlivou smrtí.« *Všichni akademici to jednohlasně potvrdili.*

A čtvrté usnesení obsahuje: »Stav zdánlivé smrti, popsán v předešlém paragrafu, obyčejně často se přihází a déle trvá u těch, kteří stíženi jsou náhlou smrtí zaviněnou buď vnitřním anebo nějakým vnějším neštěstím; avšak pravděpodobně i tomu tak jest u všech lidí, kteří umřeli nemocí obyčejnou akutní, nebo chronickou.« I to všichni jednohlasně potvrdili.

Z toho následuje: jestliže během onoho času, pokud trvá skrytý život, upotřebí se příhodných prostředků a probudí se tak zv. veliké funkce životní — mohou se návrátiti i všechny druhé funkce života, které buď déle, anebo kratší dobu potrvají, ba mnohdy může i nemocný úplně se uzdraviti. Aby se toho dosáhlo, upotřebují se rozličné prostředky, obzvláště rytmického vytahování jazyka nemocného, jak učí dr. Laborde. Než o tom později. To učí i dr. Contenot ve svém pojednání: »La mort ap-

parent et les derniers sacrements.« Vidi: Études Franciscaines 1 c. p. 44. ss. Totéž učí i španělští lékaři již v XVIII. století, jako Viader y Payrachs a před ním několik roků dr. Barnades.

§ 4.

Kromě rozkladu a možná též kromě ztuhnutí mrtvoly není známky, po kteréž poznati lze, že člověk v pravdě zemřel.

Je-li tomu tak, že po okamžiku, když se všeobecně za to má, že lidský život zhasl, i pak onen skrytě dále trvá, bylo by důležito poznati aspoň přibližně a jak dlouho tento skrytý život trvá. Na dvojí způsob může se k tomu dojít, aby se to přibližně označilo, pravím přibližně, poněvadž se to dnes zcela jistě ještě zjistiti nemůže: 1. tak, aby se našel nějaký určitý znak pravé smrti; 2. tak, aby se našel jakýs znak, že život ještě obstojí.

Předně ptáme se: Je-li která známka, po které v každém případě s jistotou poznati můžeme, že někdo zemřel. Lékaři tvrdí, že vyjma všeobecného rozkladu celého organismu a snad ztuhlosti mrtvoly druhé známky není.

a) Není tomu dávno, co lékařská akademie v Paříži rozepsala náhradu onomu, kdo by označil, který jest jistý znak pravé smrti; a ač se jí dostalo 102 odpovědí, ni jeden naznačenou náhradu nedostal, poněvadž všechny znaky, které předloženy byly, byly pochybné a nespolehlivé. Už staří Řekové zpozorovali, že známky smrti jsou málo spolehlivé, jak nám dokazuje *Zacchias* (Anaestiones medicolegales, 1. IV. tit. I. g. q. n. 54.): »Admirationem quidem praebere potest illud, quod Democritum proposuisse narrat *Celsius* (suae Medic. 1. 2. c. 6.), nimirum ne *finitae* quidem *vitae satis certas notas esse, quibus medici credidissent.* Itaque si etiam mortui hominis signa conjecturalia sunt, possunt nos aliquando decipere et vivum pro mortuo, mortuum vero pro vivo nobis imponere.«

b) Důvod pro to je ten, že my z těchto známek můžeme toliko poznati, že přestaly veliké životní funkce: dýchání a oběh krve; ale jak jsme viděli i potom, když přestaly tyto funkce, člověk ještě nějaký čas, tu delší, tu kratší žije, byť i zevně nedával žádné známky života. Dr. *Blanc* praví (Criterio p. 171.): »Jestliže v takových případech, ve kterých oběh krve jest zastaven, buňky žijí skrze přítomnost a účinnost duše, třeba by i neobnovily reservní částky (materiali di riserva), jež nás posilují, proč máme za to míti, že duše musí na rychlo ostaviti tělo svoje, poněvadž nejvážnější zjevy života přestaly, t. j. dýchání a oběh krve (co se obyčejně smrtí zove)?« Totéž učí i dr. *Béclard*, ve svojí *fisiologii* § 427, Paris 1866. p. 1216.

c) Ba co více, nepodaří se nám mnohdy ani s jistotou rozpoznati, že tyto hlavní funkce životní přestaly, poněvadž se často stává, že dýchání i oběh krve na tak jemný a tichý způsob se děje, že to ani ti nejbystřejší znalci nerozpoznají.

To zpozoroval již i *Zacchias*, jenž praví: »Respective ergo

ad nos, et sensum nostrum, homo potest absque ullo sensu, et motu etiam pulsus, et respirationis vivere, ita ut a vere mortuo vix, ac ne vix quidem dignosci valeat.«

V témž smyslu psal i dr. *Blanc*: »Nemůže se mnoho dáti na známky svíčky a zrcadla, aby se rozpoznalo, jestli člověk ještě dýše, anebo ne; a skoro totéž můžeme říci o nádobě s vodou, která na život se klade, poněvadž útrobní plyny mohou ve vodě dvojité pohyby způsobiti (movimenti equivoci). Takto učí *Icard* (La mort réelle et la mort apparente p. 89.): »Jest mnoho klinických případů, jež nám dokazují, že srdce může nadále působiti, a že i nejbystřejší sluch nemůže zpozorovati i nejmenší pohyb, nebo jak on praví: minimo rumore.«

Dr. *D'Halluin* připomíná ve svém díle (La résurection du coeur, Lille, 1904 p. 33), jak Kuliabko cituje pozorování Rousseauovo, jenž shledal tlukot srdce u jednoho člověka 29 hodin po okamžiku, kdy všichni myslili, že už zemřel. K tomu dodává dr. *Blanc* (1. c. p. 204): »V praksi přiházejí se často případy, kde se lidé navrátili k životu, přes to, že znalci nemohli zpozorovati nijakého tlukotu srdce, a to daleko po delší době, než se v knihách dočítáme; a to přihodilo se nejen u lidí náhle zemřevších, nýbrž i u nemocných po dlouhou dobu.« Totéž učí *Béclard* ve »fysiologii«, *Surbled* ve »La vie organique.« 1. 4. c. 6. i mnozí druzí.

Tak vysvětluje se, co se přihodilo i velmi praktickým lékařům. Po uplynutí jedné hodiny, když nepozorovali žádného tlukotu srdce a žádných známek dýchání, domnívajíce se před sebou ležeti jen mrtvolu, když otevřeli prsa — našli jak srdce ještě tluče, důsledek, že to byl ještě živý člověk, a ne mrtvý, jak se domnívali. (V. Icard, 1. c. p. 90). »Ani pouštění krve«, nastavuje dr. *Blanc* (1. c.) neposkytuje absolutní jistoty, poněvadž jsou nemocní, i když se jim žíla otevře, nepropouštějí krev, jak je tomu u cholerou nemocných i jiných.«

Všechny tyto nesnáze vyložil učený benediktin XVIII. století P. *Feijo*: »Nikdo nezná, jaká jest zadní účinnost, kterou duše na tělo působí, ani jaká jest disposice těla, která se podstatně žádá, aby se chránilo spojení duše s tělem; a poněvadž to není známo, není možno ani poznati, ve kterém okamžiku člověk umírá. Dejme tomu, že tělo po stupni postrádá svých schopností, až dospěje do stavu, v němž jeví se nám býti bez duše: bez dýchání, bez citu, bez pohybu. Co můžeme konstatovati, jest, že duše nevykonává v tomto těle funkce, které bychom našimi smysly mohli si uvědomiti.

Na jaký způsob však můžeme se přesvědčiti, že v některých, a to obzvláště v skrytých částech nepůsobí na činnost těla?... Někdo namítne: Když přestane oběh krve a pohyb srdce, přestává i život. Já bych však se nejdříve ptal — odkud se to zná, když to není možno seznat, mimo to by anděl došel, a řekl nám, anebo že by sám Bůh na zvláštní způsob nám to zjevil? Vše, co v takovém případě říci můžeme, jest, že nejsme s to našimi

smysly jakous činnost životní poznat, avšak nikdy tvrdit, že vůbec žádná činnost neobstojí. Za druhé, dokud krev tekutou zůstane, nikdo nemůže tvrditi, že oběh krve přestal Ten může tak pomalý být, že to člověk ani nezpozoruje ... Totéž platí o pohybu srdce, který tak pomalý býti může, že se to nepozoruje.« (Sennales de mnerte actual, § IV. ed Rivad. p. 252.)

d)*) Jsou lékaři, kteří tvrdí, že jak srdce přestane bíti, ihned přestane život. Tak m. p. *Icard*, dři. *Viault* i *Folyet* i *Surbled* i většina lékařů myslí. Jenom to, že i oni tvrdí, že tlukot srdce v některých případech je tak slabý a tichý, že absolutně ho pouhým sluchem pojmouti nelze a že nutno upotřebiti umělých prostředků .. Avšak jsou i lékaři, kteří tvrdí, že člověk může živ býti i tehdy, když srdce přestalo bíti. Tak na př. praví výslovně dr. *Coutenot*, že »po zastavení se srdce, život ještě delší nebo kratší dobu trvá, kterou zkušenost jednoho dne bude moci určiti, která však jistě postojí.« Jej cituje dr. *Blanc* (u Criteriju p. 207.) a i dr. *Laborde* toho náhledu jest; rovněž i dr. *Barnades* v XVIII. století, což vidno z jeho slov: »Denní zkušenost nás učí, že při umírajících puls a tlukot srdce delší čas už před smrtí mizí, a co důležitější jest, že někteří neumírají, nýbrž opět k sobě přicházejí a oživují ...

Za druhé ani přerušení pohybů srdečních a důsledně i cévních i krevních neubezpečuje nás, že život jest ztracen. Tento náhled bude se možná mnohým zdáti divným, avšak toho náhledu jest *F. Hoffmann*, *Boerhave*, *Haller*, *Gorter* a *Stevenson*, všichni spisovatelé největší autority v oboru fysiky lidského těla.« (I. díl, str. 101.)

---

*) V poznámce k tomuto bodu píše dr. Geniesse mezi jiným i toto: »Někteří spisovatelé, aby dokázali, že mimo rozkladu jest i druhých jistých značek dosti, po kterých smrt s dostatek určiti lze, uvádějí faktum, jak v umrlčích komorách, jež v Německu i jinde po tolik let se upotřebují — ještě nikdo k životu se nenavrátil. Avšak co dosud řečeno bylo, čtenář si snadno učiní úsudek, jak malé ceny tento důvod jest. Kdo zná, kolik jich ještě žilo, když přeneseny byly do umrlčí komory, a tam pomalu dokonali svůj život i zemřeli! Kdo zná, kolik jich mohlo na živu zůstati, kdyby se bylo upotřebilo náležitých prostředků! Co více, bylo by potřeba seznati, jak se konala a koná služba v těchto umrlčích komorách. Četl jsem, avšak nepamatuji se již kde, že v některých místech electriční zvuky nekonaly službu i jinak bylo tam dosti nedbalosti ... Konečně samo sebou se rozumí, že je to služba velmi nepříjemná a smutná. Mimo toho, jest dosti případů, kde osoby o kterých se lékaři vyjádřili, že jsou mrtvými, opět oživly, a tu pak vypravovaly, jak v onom stavu nebyly schopny ani nejmenší pohyb učiniti. A nezapomeňme, že některé z nich, nemohouce prsty a vůbec pohybem těla dáti znamení, učinily to pouze očima, anebo ústy. Konečně i to se nesmí zapomenouti, že v krajích, kde jsou umrlčí komory, vědělo se, že jsou tam případy zdánlivé smrti a proto lékaři svědomitě mrtvolu prohledali, dříve než ji v umrlčí komoře uložili, a že v případu pochybnosti všech prostředků upotřebili, aby mrtvé osoby opět k životu přivedli. Připomínáme to, že někteří spisovatelé nebyli všude dosti kritickými, když o tom se zmiňovali, jak se některé osoby k životu navrátily; a s druhé strany zase jest mnoho, kteří příliš nevěřícími jsou, když zavrhují taková fakta, anebo pochybují o nich (a to činí, že živí umírají) a příliš snadno připouštějí některé známky jako jisté, byť i takovými nebyly.

Dále dr. *Blanc* (1. c. pp. 136, 137, 172, 197.), a s ním všichni lékaři barcelonské akademie jsou toho mínění, *že může býti* jakýsi stav, ve kterém duše lidská nadále trvá, tělo oživuje, a brání jeho rozpadu, aniž by při tom nějak působila na životní činnost. »Nepříčí se,« praví se v prvním závěrku barcelonské akademie, »ani jednomu známému zákonu přírody, že člověk může setrvati delší, aneho kratší dobu ve stavu života, *bez jakékoliv činnosti životní*, jak tomu jest u zvířat a bylin nižší třídy po dobu zimy. Přes to nemůže dnes ještě věda dokázati, že tento stav mnohdy vskutku se přihází.« (od většiny tento závěr byl přijat.)*)

e) Ani druzí znakové nepodávají nám větší jistoty. »Jeden znak větší ceny«, praví dr. *Blanc* (1. c. p. 202) jsou zamodralé skvrny, (nei punti declivi), jež na některých částech těla se objevují, než i při tomto na ujmu jest, že při těch, kteří na krvotok (hämorrhagie) zemřeli, tyto skvrny teprve později o málo znatelně se objevují, kdežto při cholefe jsou znatelny už před smrtí.«

Tyto skvrny *mrtvolné* zvané, obyčejně objevují se mezi 8 a 15 hodinami po smrti; avšak ne zřídka objevily se na zemřelých, kteří zase úplně se pozdravili. (Capellmann, Med. past. p. 183. ed. 2. latina.)

Ještě méně spolehlivými jsou znakové: *mrtvolné, skelné oko, hippokratický pohled, obličej* atd. a proto se při nich nepozdržíme. »Bez ohledu na to,« píše dr. *Blanc* (1. c p. 201.), mohl by někdo říci: »Kdo byl přítomen okamžiku, když nemocný v agonii upadl a ve tváři jeho mrtvolné zračil se takový podstatný, radikální převrat neboli přeměna, musí s plným přesvědčením zvolati: Všemu jest konec! Na to může se odpověděti, že takový dojem nestačí k tomu, aby se smrt zjistila; neboť pozorované změny mají příčinu ve stažitosti a ochrnutí svalů obličejových, v náhlém zastavení pohybu srdce; samo sebou následuje slabý oběh krve, jenž v případu bezvědomí způsobuje, že malé žilky v hlavě se stáhnou, a tím vysvětluje se náhlá bledost... Všechna tato proměna vyvodí se ze stažitosti a ochrnutí svalů a nemůže se to připustiti jako jistý znak posledního přechodu, t. j. smrtí.«

f) Obyčejně za znak naprosté smrti uvádí se *ztrnulosť mrtvolná*; avšak v tom případě zase velmi na ujmu jest, že tuto ztrnulost, obzvláště nelékaři zaměniti mohou s onou, která se jeví při oněch, kteří v nezvěst padli, anebo které uchvátila křeč, anebo ztrnutí křečové. »Jest jasno,« praví *Icard*, »jestliže osoba neznalá umění lékařského, posuzuje ztrnulost mrtvolnou, může ji snadno zaměniti s rozličnými pathologickými zjevy, o nichž jsme hovořili a způsobili smutný zmatek; myslíme však, že zkušený lékař ze zjevů takové ztrnulosti bude moci vyvoditi znaky velmi jisté.« (Icard 1. c. p. 25.)

*) K tomuto bodu má dr. Geniesse poznámku, ve které mluví o trojím způsobu zdánlivé smrti a na konci praví: »Z toho lze poznati, jak nicotné je tvrzení oněch, kteří praví, že člověk položen v rakvi, obzvláště když už je zakopán, pro nedostatek vzduchu za několik minut musí se zadusiti. To by bylo jisté, kdyby člověk dýchal, jak se v normálním stavu dýše; ale jak bylo viditelno, v stavu zdánlivé smrti dýchání ustává.

g) Z toho můžeme dovoditi, že dosud mimo rozkladu mrtvoly není druhého znaku, jenž nám naprostou smrt určuje, jak *Béclard* praví: »Rozklad jest hlavní (per eccelenza) znak smrti; a může se říci, že druhého znaku není.« Totéž učí dři. *Halluin* (1 c. p. 87.) a *Letamendi* ve svém *Curso de Patalogia generale vol. III.* p. 223. Madrid 1889... Ze všeho, co doposud řečeno, snadno se posoudí, že pravdu děl P. *Villada*, když napsal: »*Constat etiam signa certae mortis non haberi pro omni casu, nisi rigorem caelavericum et putredinem non praecise incipientem, sed alliquantum progressam*, quibus addi potest defectus contractilitatio, seu musculorum reactionis sub influxu galvanico; si enim nulla sensibilitatio signa per machinam electricam rite adhibitam obtineri queant, extinctae prorsus musculorum irritabilitatis, quae post tres circiter a reali morte horas contigere solet,*) argumentum plus quam probabile habebitur. Caetera signa quae afferri solent: palloris membrorum, speciei vultus cadavericae, circulationis sanquinis ac respirationis defectus, caloris dicti vitalis cessationis, imo macularum cadavericarum et ipsius oculi cadaverini seu flacci, fracti ac obscurati, non praebent nisi *probabilia* signa mortis, aut saltem *probabilissima*, non vero *absolute certa*; imo cum admodum difficile sit distinguere rigorem cadavericum, qui observatur ex Capellmann, 1—24 horis post mortem et durat per 6—48 horas, et rigorem spasmaticum asphyxicum, tetanicum, convulsivum, qui in quibusdam morbis ante mortem accidit; *in praxi* non remanebit *certum* aliud signum mortis pro omni casu, nisi *putrefactio* antea dicta, quaeque post tres dies tantum accidere solet.« (Casus, v. 3. s. 7. p. 235. ed. pr.)

Totéž jasně učí i italský doktor *Goggia* ve spise »Cosmos« (p. 145.) i *Contenot*. Mohli bychom uvésti i jiné doklady, ale bude vhodno, jestliže tento paragraf zakončíme vážným závěrkem akademie sv. Kosmy a Damiana, jenž zní:

»7 závěrek: Správně vyjádřil se *Bronardel*, když praví, že nemáme ani jeden znak, ani množství znaků, jež by byly věrohodnými, aby v každém případě správně vědeckou jistotou dobu smrti označily.«

»10.: Ztrnulost, jež mrtvolná se zove, pozoruje se po delší anebo kratší době, po okamžiku, jenž se všeobecně smrtonosným nazývá. Na to, jestli se dříve, anebo později zpozoruje, vliv má nemoc dotyčného člověka, úrazy orgánů, které přetrpěl, temperatura okolí. etc. Statistika *Niederkornova* dokazuje, že ve dvou třetinách případů tato ztrnulost počíná dvě až šest hodin po okamžiku, smrtonosným všeobecně jmenovaným. Vůbec dokonalá jest po 24 hodinách; a mizí potom po 36 až 48 hodinách.«

»11.: Dříve než se *rozklad* dostaví, *není ani jednoho znaku, ani množství znaků*, jež by spolehlivými byly, a *absolutně nám ručily* za smrt, t. j. že někdo určitě zemřel.

*) *Dr. Blanc* (1. c. p. 201.) tvrdí, že smrštnost trvá 7—8 hodin po okamžiku, jenž se všeobecně smrtonosný zove. Avšak ta jest nevýhoda při tomto znaku, že požaduje člověka velmi schopného, jenž s fysikálním apparátem dobře zacházeti umí, neboť jinak velmi se může pochybiti.

13. Zelené zabarvení břicha, jež se obyčejně pokazuje jako prvotní znak rozkladu, pokazuje se dříve, anebo později dle toho, v jakém okolí se mrtvola nalézá a v jaké temperatuře a jestliže se jedná o novorozeňatech podle toho, jestli k dýchání dospěly, čili nic.

14. Obyčejně dostaví se rozklad v jasných znacích od 24. až 36. hodině po okamžiku t. j. smrti, v létě samo sebou dříve.« *)

Jak jsme už dříve se zmínili, aby ten, kdo se zdá mrtvým býti, a ve skutečnosti není, obživl, ba aby úplně se uzdravil, vymyslili různé prostředky i způsoby, mezi kterými nejhlavnější je ten, jenž dr. *Laborde* provádí, totiž *rhytmické vytahování jazyka.* Tento prostředek jest dvojnásobně užitečný: 1. aby oni obživli, kteří zdánlivě zemřeli; a 2. aby nás v opačném případě ubezpečil, že někdo určitě zemřel. Avšak aby se to poznalo, tu v takovém případě třeba jazyk *nejméně třistakrát bez přerušení* vytahovati; a může se ta doba i zdvojnásobiti, aby se veškerá pochybnost odstranila. Tak učí dr. *Laborde,* jak možno vyrozuměti z jeho řeči, kterou dne 30. ledna r. 1900 držel v lékařské akademii pařížské, ve které mezi jiným i to praví, že je to nejúčinnější prostředek, kterým funkce srdce a plic opět oživnou, ba i funkce celého života ve všech případech polomrtvosti (asphyxia) i zdánlivé smrti. *Bulletin p. 105.* (Pokračování).

»Svatá válka«.

Podává R.

Lékaři postavili aziom: Co jíš, to jsi. A podobně lze říci i o duševní potravě člověka: Co čteš, to jsi. I zde jistě platí: Řekni mi, s kým obcuješ, a já ti povím, jaký jsi. Kdo denně, po léta, otravuje se špatnou četbou, není možná, aby zůstal dobrým. Toho jsme si všichni vědomi, a poslední společný pastýřský list episkopátu rakouského s bolestí konstatuje, že mravnosti ubývá, a hlavní příčinou toho smutného zjevu že jest pornografická lite-

---

*) K tomu má dr. Geniesse poznámku: Rozklad i po zelenění břicha, jež s rozkladem nutně spojeno jest, a které se pravidelně vždy před rozkladem jeví — jsou přirození znakové, a tu kompetentní osoby považují je za znaky absolutní jisté pravé smrti. Ani různé směry fysické, ani nemoce, jež způsobují zdánlivou smrt, nejsou příčinou, že dolení část těla jednostejně nepozelení... Co je toho příčinou, že na mrtvole pozelení vlákna (ve smyslu fysiologickém) určitě se nezná. Neví se, má-li se to připsati plísni, anebo neviditelným živočichům (infusorie) anebo jednoduše novým chemickým kombinacím. To pozelenění břicha nejeví se v nějaké určité a oddělené době stejně pro všechny. Aby se urychlilo, a mohl se člověk přesvědčiti, co dříve, že někdo určitě zemřel, pomáhají si temperaturou a vlahou. Temperatura v umrlčí komoře, anebo ve světnici, kde mrtvola leží, má býti 20—25° vysoká; zároveň je třeba o to dbáti, aby vzduch měl dosti vláhy. Obzvláště to platí o osobách starých, které mají starou a suchou kůži, a vlákna nemají oné vláhy, která je nutna, aby přivodila onu zeleň. Jestli však je ve vzduchu přemnoho vláhy, tu neuspíší se, ale zastavuje tento mrtvolný zjev... Vzduch s dostatek teplý a vlahý způsobuje, že se brzo rozvije buď zelené, anebo modré, anebo černožluté zabarvení na dolení části břicha.

ratura, k níž se druží nemravné obrázky, kinematografy, panoramata atd.

Biskupové pozvedají hlasu svého a prosí, aby katoličtí mužové se odhodlali hromadně ve spolcích k boji proti pornografickým výrobkům. I bavorští biskupové vydali 10. října 1910 list, který o tomto předmětu jedná. Praví v něm křesťanským rodičům: »Jest povinností svědomí, abyste zabránili přístup do vašeho domu všem listům, časopisům, kalendářům, knihám, brožurám, které víru, dobré mravy, úctu k církevní i státní autoritě podkopávají. Stáváte se svůdci svých dětí a pohoršujete je, přihlížíte-li klidně k tomu, jak takové listy denně svatyni vašich rodin poskvrňují.«

Avšak nejen biskupové a kněží, nýbrž i všichni moudří státníci všech kulturních zemí prohlašují boj proti pornografii v slově i obraze za nutný. I bezbožecká Francie, i zednářská Italie pokládají za nutno, vystoupiti proti nemravnosti trestními zákony.

Proti společnému a internacionálnímu nepříteli je třeba společné a internacionální obrany a spojení všech stejně smýšlejících; zde jistě platí: V jednotě a organisaci jest síla. Proto lze jen s radostí pozdraviti tu okolnost, že muži i ženy, duchovní i laikové, bez rozdílu národnosti a vyznání náboženského spojují se k energickému a zoufalému boji proti stále se šířící mravní korrupci. Letos na jaře má se konati *mezinárodní sjezd proti pornografickým výrobkům;* Rakousko i Francie se již přihlásili.

Jak je tedy v jednotlivých kulturních státech bitevní šik v boji proti nemravnosti rozvinut?

V Německu jest celý říšský sněm jedné mysli v tom, že je třeba zákonu proti pornografickým výrobkům. Část poslanců sdružila se ve spolek, který vším úsilím v tom směru působí na vládu. Rovněž se utvořily v Německu spolky na potírání nemravnosti a docílily skutečných úspěchů. V Německu není již dovoleno nestoudné věci veřejně vykládati.

Röhren, známý poslanec středu, často mluvil v bavorském a říšském německém sněmu proti pornografické literatuře; často byl sice vysmíván od kollegů i od nepřátelského tisku, ale tím se nedal mýliti. Jeho slova nezůstala bez užitku, mnoho spolků bylo založeno a jejich úsilí vykazuje nejlepší výsledky. Státní úřady, učitelé, obce, spolky, umělci a největší část tisku jako o závod pracují o vykořenění toho zla.

R. 1909 podal na říšském německém sněmu německý lidový spolek petici, která měla 10.000 podpisů, proti výrobě a kolportáži pornografických výrobků, a petice ta byla příčinou, že vláda se vší přísností zakročila. Ministr vnitra Moltke upozornil opětně policejní správy na jejich povinnost a následek toho byl, že nebylo jen mnoho pornografických spisů a obrazů zabaveno, ale i 28 tak zv. »humoristických« časopisů zaniklo.

Veliká pozornost věnuje se též nemravným inserátům časopisů, jež pocházejí mnohdy z ciziny; proto celní úřady i státní zastupitelstva spojila se v boji proti importování nemravných předmětů z ciziny.

V Berlíně, byla 21. ledna 1911 při zemském soudu I. zřízena centrálka k dozoru nad knihkupectvími, jejíž úkolem jest zakročovati proti závadné literatuře a nestoudným obrázkům, které zejména z Uher v úžasném množství se dovážejí

Policejní ředitelství v Mnichově přišlo na myšlenku, ob čas upozorniti knihkupce na příslušné paragrafy zákona. Vydávajíc počátkem roku 1911 živnostensko policejní legitimace pro agenty, připojilo k rozdání obchodníkům nápadně tištěné letáky, jichž obsahem jsou nejdůležitější stanovení zákona o nestoudné literatuře a jejím rozšiřování.

Velice radikálně si počínají některá obecní zastupitelstva. Tak na př. v Pankově v Braniborsku knihkupci, kteří závadné knihy a časopisy z prodeje neodstraní, neobdrží městských zákazek a i rodiče i žáci jejich obchody boykotují.

V Göttinkách utvořil se spolek, jehož členy jsou universitní professoři, lékaři, právníci a učitelé, kteří se zavazují, že nevstoupí do krámu, kde se prodávají závadné knihy a obrázky.

V Hamburce byl přijat v městském senátu příslušný návrh proti pornografii. Podobně v Královci, Dortmundě, Berlíně, Wiesbadenu, Štutgartě, Münsteru, Krafeldě, Kolíně a ve mnohých jiných německých městech čelí cíle vědomí katolíci i protestanté nemravnosti, a — to nutno s pochvalou vytknouti — i část liberálního tisku německého podporuje rozhodně tyto snahy.

Také *ve Francii* nastává nová fáze v boji proti nemravnosti. V Paříži bylo protestováno proti polonahým tancům. Zástupci 84 spolků a 10 departementův usnesli se na kongresu, požádati vládu, aby nejpřísnějšími prostředky bránila šíření pornografie. Vláda uposlechla tohoto impulsu, a nedávno ministr spravedlnosti Girard rozdal v senátě návrh zákona, jímž se dosavadní trestní ustanovení proti nemravnému tisku mění.

Předloha navrhuje trest žaláře od jednoho měsíce až do jednoho roku a pokutu od 100 až do 1000 franků pro toho, kdo se dopustí přečinu urážky dobrých mravů tvorbou, obchodem, prodejem, rozdáváním, vykládáním, oznamováním na veřejných místech buď nemravných návěstí, nebo knih, obrazů, brožur, soch.

Importování takových předmětů z ciziny pod páskou a zpívání nemravných písní na veřejných místech trestá se rovněž tak. Týmiž tresty má se nastoupiti proti nemravným inserátům a referátům novin, které takové věci doporučují.

V Hollandsku nová vláda, zejména ministr spravedlnosti Nelissen, učinila si úkolem potírati nemravnost a nalezla ohlasu i v nekatolických listech.

V Italii již před několika měsíci nařídil ministerský předseda Luigi Luzzatti prefektům, aby energicky vystupovali proti spisovatelům a kolportérům pornografických spisů. Orgány bezpečnostní služby, kteří odkryjí sklady pornografické literatury, obdrží od ministerského předsedy odměnu. Ministr vyhlásil boj proti pornografii za »Svatou válku«. Také skutečně bylo v Italii v poslední době mnoho špíny objeveno: v Miláně objeven celý dům

plný darebností všeho druhu: knih, pohledů, fotografií ve všech velikostech a posicích, gumových předmětů, pilulek a j. v., který měl styky po celé Evropě; důkladné vyčištění předsevzato. Stále větší bujení otravy lidu přimělo ministra k ostřejšímu zakročení. Spisovatelé nemravných knih mohou podle návrhu zákona, který nedávno italské sněmovně předložen, potrestáni býti vězením až do šesti měsíců a mimo to pokutou do 1000 lir. Prodej nebo rozšiřování takových spisů a novin trestá se ještě přísněji. Nejmenší trest je tříměsíční vězení a může býti vyměřeno až do 1 roku, mimo pokutu do 2000 lir. K ochraně nezletilé mládeže jsou v zákonu ještě přísnější paragrafy. Prodej nemravného spisu nezletilci do 16 let trestá se vězením až do půl druhého roku. Již pouhé vykládání spisů nebo ukazování mládeži — bez prodeje — trestá se pokutou od 20 do 200 lir. Zvláštní ustanovení věnováno jest kinematografům. Filmy musí býti předloženy prefektovi a bez jeho schválení nesmí býti obrazy předváděny. Přestupky proti tomuto zákonu stihají se z moci úřední, ex officio.

V Rusku vydalo ministerstvo vnitra před nedávnem zákaz nestoudných inserátů. Jest zakázáno inserovati: 1. knihy, v nichž se píše o pohlavní zkaženosti, o prostituci, o nepřirozených náklonnostech; 2. prostředky k zamezení těhotenství; 3. prostředky proti pohlavní slabosti; 4. návrhy k nezákonnému svazku pohlavnímu. Inseráty o venerických nemocech nesmějí býti opatřeny slovem »tajné«; nabídnutí k sňatku a nabídky modelek nesmějí býti provázeny popisem těla atd.

A což u nás *v Rakousku?*

Ve Vídni založili dne 8 února 1905 sodálové Mariánské mužské kongregace spolek s pěkným a slibným jménem: »*Volksaufklärung*«. Papež Pius X. spolku požehnal, několik církevních knížat a znamenitých kněží projevilo svůj souhlas s tendencemi spolku. Spolek postavil svou práci do přímé a zvláštní ochrany sv. Ducha, patrony jsou Panna Maria, matka dobré rady, sv. František Saleský (jako patron spisovatelů) a blah. Petr Kanisius.

Hlavním účelem spolku jest positivní práce: rozšiřováním dobré četby, potírati a zapuzovati literární smeti. Spolek však se obrátil též k příslušným úřadům a dosáhl aspoň toho, že všecko veřejně prodávati se nesmí, a že mnoho literární špíny propadlo konfiskaci. V prosinci m. r. pořádal spolek protestní schůzi proti pornografii, při níž mluvil říšský poslanec centra Erzberger. U příležitosti biskupských konferencí obrátil se spolek v listopadu m. r. na celý rakouský episkopát s prosbou o podporu, zejména aby nebyly povolovány nové spolky téhož směru, aby se předešlo škodlivému tříštění sil.

Spolek chce uplatniti též svůj vliv u vydání nového zákona tiskového. O návrhu tohoto zákona proslýchá se, že neuspokojuje touhy upřímných přátel mravnosti a pravého vzdělání. Na ochranu dobytka byl vydán zákon o nákaze dobytčí s mnohými předpisy a opatřeními; co se týká prodeje jedů, již dávno máme přísné předpisy, ale otravování lidu v massách hanebnými literárními

výrobky jest dosud dovoleno. Ve zprávě o důvodech k vydání trestního zákona se sice praví, že potírání hanebné literatury jest nejobtížnějším a nejdůležitějším úkolem státu, avšak při tom zase se tvrdí s druhé strany, že svoboda umění a literatury nemá býti dotčena. Lze jen toho litovati, že jména svobody a literatury se tímto způsobem zneužívá. Proto jest snahou spolku, aby nový tiskový zákon odpovídal skutečným potřebám doby, aby znění jeho bylo jasné a přesné, aby nemohl býti dvojako vykládán.

Spolek vylučuje veškeru politiku, neboť otázka potírání nemravných obrazů a knih jest zájmem všeobecným a nemá s politikou některé strany nic společného. Proto zamýšlí spolek přetvořiti se ve *spolek říšský* a hodlá zříditi sekce ve všech diecesích. Roční příspěvek obnáší 1 korunu, za níž dostane člen 6 pěkných brožur a několik letáků. Spolkové jmění se nehromadí, ale jak psal pisateli těchto řádků předseda jeho, vrchní kontrollor Edmund Richter, »*všecky peníze, které sebereme, proměňujeme v tiskařskou čerň a vynakládáme na organisaci, poučování a varování lidu před otravnou četbou.*«

Za 4 roky rozšířil spolek zdarma 646.548 brožur a letáků; 16.890 knih a brožur bylo prostřednictvím kolportérů mezi lidem prodáno. To jsou jistě slušné úspěchy. Také na popud spolku zmizely z vídeňských listů nápadné inseráty (zejména gumového zboží). Vídeňská policie nyní také bedlivě prohlíží výkladce, a nedávno bylo několik osob, které se výrobou pornografických předmětů ve velkém zabývaly, soudu dodáno.

Ale i o jiných potěšitelných zjevech ve Vídni lze referovati.

Spolek rakousko-uherských knihkupců zaslal všem členům cirkulář, ve kterém je žádá, aby děl urážejících mravy neprodávali a knih a uměleckých předmětů toho druhu nevykládali; kdyby žádosti neuposlechli, budou ze spolku vyloučeni. Rovněž i gremium vídeňských knihkupců, obchodníků uměleckými výrobky a hudebninami postavilo se v boj proti pornografické literatuře.

Ve Vídni se ustavila nedávno *společnost pro křesťanské umění* (v Mnichově již delší čas trvá), která svými výrobky chce vytlačiti nemravné obrazy. Protektorem společnosti zvolen koadjutor Nagl. Také umělecká sekce Lvovy společnosti leccos positivního již vykonala.

V Štyrském Hradci vede boj proti nemravnosti hrabě Herberstein. Ale čtenář se otáže: Jezdíš po světě, vypravuješ, co činí v Německu, Francii, Hollandsku, Italii, Rusku, chválíš Vídeňáky; což *u nás?* Ani u nás neskládáme rukou v klín. I u nás jest šik ve svaté válce utvořen.

V první řadě sluší uvésti »Dědictví svatojanské«, které od r. 1907 velice se zdokonalilo a vydává ročně pět krásných knih pro lid. Zejména sluší uvésti práce Baarovy, který každým rokem do »Dědictví« přispívá. Práce jeho každý rád čte, jsouť psány lehkým slohem a srdečným způsobem, pobaví, příležitostně i víru, církev, její instituce obhájí, jak již nadpisy jednotlivé napovídají: »Pan biskup«, »pan farář«, »milosrdný bratr«, »jeptišky«. Podobně

i Dostálovy, Zahradníkovy, Kopalovy spisy, »Ludmila«, »Večerní zábavy«, »Hlasy katol. tiskového spolku« jsou rozšířeny a konají záslužné poslání mezi lidem, vytlačujíce špatnou četbu.

Máme »Kříž«, »Marii«, »sv. Vojtěcha«, publikace družstva Vlast, brožury diecesního komitétu v Českých Budějovicích, »Zbrojnici katolickou« v Hradci Králové, celou řadu katolických kalendářů, které poučují, vzdělávají a baví náš lid.

Máme celou řadu dobrých listů, které hájí zájmy jednotlivých stavů, pěstují politiku, ale při tom i na pobavení pamatují: »Naše listy«, »Obrana víry«, »Práce«, »Vlast«, »Štít«, »Obnova«, »Meč«, »Venkovan«, »Jitřenka«, »Český západ« jsou jejich jména.

Máme i pro dítky časopisy: »Rajská zahradka«, »Jaro mládí«, »Kvítky«, »Anděl strážný«.

Máme Piův spolek, jehož hlavním úkolem jest podporovati katolický tisk, máme nejnověji i Katolickou korrespondenci, zřízenou Zemskou radou katolíků v Čechách. To vše přímo a nepřímo podporuje boj proti nemravnosti.

Avšak máme i spolek, který nemá jiného účelu, než boj proti pornografii v slově i obraze. Spolek vyšel ze spolku sv. Bonifáce a má sídlo v Emauzích v Praze. Spolek má dvojí tendenci: pracovati positivně, poučováním, ale i negativně, ničením, odstraňováním pornografie, nejdříve prosbou u dotyčných obchodníků, po přídadě i před soudem. Spolek má především na mysli Prahu, Čechy, ale jeho snahy nesou se i dále, a získává přívržence všude. Spolek prosí své členy, aby působili na obchodníky po dobrém: upozorněním, ústní neb písemnou žádostí, prosbou; aby oznamovali správě spolku zvláště křiklavé a pohoršlivé případy; aby získávali myšlence, bojovati proti pornografii, přívržence a spolku členy, Členský příspěvek obnáší ročně 2 kor.

Skutečně podařilo se za dobu asi 9 měsíců, co spolek trvá, odstraniti z výkladců a prodeje mnoho pohoršlivého, nestoudné obaly knih byly jinými nahrazeny, ministerstvu železnic podána žádost, aby nádražním knihkupectvím byla věnována větší pozornost, několik advokátů, kteří jsou členy spolku, pracuje nezištně pro dobrou věc a činí příslušným úřadům případné návrhy. V několika velice křiklavých případech i sami úřady uznali konfiskaci za nutnou (Nacktphotographien) a státní zástupce stíhá výrobce.

Nemůžeme tedy říci, že bychom se svaté války nezúčastnili, ale přece jest ještě obrovskou práci vykonati, aby ty dobré věci, spolky, úmysly a podniky na ochranu mravnosti v dvoj- a trojnásobném počtu vnikly mezi lid.

Je třeba odhodlaných a nadšených kolportérů, aby katolický tisk co možná nejvíce se rozšířil, nebo jinak jistě nás stihne osud Francie. Tam již r. 1877 předseda spolku sv. Vincence předpovídal: »Neujmou-li se katolíci svého tisku s větším zájmem, budou kostely zavřeny, kláštery vylidněny, díla katolická ohrozena.« Ani 30 let to netrvalo a tato věru prorocká slova se splnila. To nás jistě čeká, neujmeme-li se i my svého tisku; známa jsou v té příčině slova sv. Otce, známo jest, co říkal nebožtík biskup Brynych.

Jest nutno pracovati k tomu, aby z denních listů zmizely pohoršlivé inseráty. Na den nejsv. jména Ježíš měla jediná »Národní Politika« nabídnutí k sňatku 113, poprsí, bujná ňadra 10, podezřelých inserátů 9, gumových 7, nabídky vysloveně pornografických knih 3, babiček 40 (!), více lékařů tajných nemocí. Po příkladu Ruska a Francie nutno vyčistiti tento Augiášův chlév.

Jest nutno, aby pohlednicový skandál, který dosahuje ohromných rozměrů, již přestal.

Jest nutno, aby takové nestoudnosti, o kterých referoval »Čech« a nad nimiž i svobodomyslné »České Slovo« se skandalisovalo, ve stáncích »umění« (kabaret v Lucerně) policie netrpěla, ale velikými tresty stihala ty, kdož rozšiřují mor mezi lidem.

Jest nutno, abychom i my měli spolek pro křesťanské umění, který by rozšiřoval místo různých nahotin díla umělecká, v křesťanském duchu se nesoucí, laciná, pohlednice pěkné, laciné, aby vytlačily nestoudnost z toho oboru.

Proto jest svatou povinností každého katolíka, aby se »svaté války« činně zúčastnil, aby nejen sám dobrý tisk podporoval a členem obranných spolků katolických se stal, ale aby i v kruhu svých známých na dobré knihy, zejména »Dědictví svatojanské« upozorňoval, dobré časopisy doporučoval, Piovu spolku, zemské radě katolíků v Čechách, spolku sv. Bonifáce, spolku proti veřejnému znemravňování členy získával. To jest jistě kus tiché, apoštolské práce, bez níž v té záplavě nepřátel vítězství není možné!

Literatura.

Dr. *Ant. Podlaha*: **Sv. Václava hrob a ostatky.** (S mnohými obrazy.) V Praze 1911. V komisi Cyrillo-Method. knihkupectví Gustava Francla, Melantrichova ul. I.) Cena K 1·20, poštou K 1·30. — S pozorností a zájmem povšechným ve dnech nedávno minulých prozkoumán byl hrob českého knížete sv. Václava v památné kapli Svatováclavské při chrámu sv. Víta na hradě pražském. Jestliže, — jak v dobré paměti máme — nález domnělých ostatků Žižkových v Čáslavi na sebe upoutal, měrou ještě větší rozčeřilo nejširší veřejnost otevření hrobu sv. Václava. Kritickým popisem veliké této události je tato kniha našeho učeného dra. Ant. Podlahy. Nejprve autor líčí osudy těla světcova a dějiny hrobu jeho. Z dřívější úpravy hrobové zbyla posléze chudičká oltářní výzdoba, jež ovšem divně kontrastovala s bohatou uměleckou výzdobou okolních stěn kaple svatováclavské. I vyskytl se obětavý dobrodinec, zvěčnělý probošt metropolitní kapitoly msgr. Antonín Hora, jenž věnoval 100.000 K na zřízení nového důstojného oltáře. Nyní došlo k postavění tohoto oltáře a to bylo příčinou, že starý oltář byl rozbourán a hrob sv. Václava otevřen. Ohledání hrobu stalo se s největší pietou a vědeckou přesností. Z trosek hrobových zejména vyzvednuty byly součásti domečkovité tumbičky, olověná krabička, kterou do hrobu vložil arcibiskup Jan Očko z Vlašimě r. 1367, zbytky pergamenové konsekrační listiny téhož arcibiskupa, část pečeti jeho, zbytky damaškových látek a pěkná krabička renaissanční. Při dalším úsilném pátrání nalezena jest i veliká truhla z dob Karla IV., obsahující hlínu, jež druhdy v dotek přišla s kostmi světcovými. Nalezeny i některé části kostí mučedníkových, lebka ovšem chována v jiném relikviáři chrámovém. Známí odborníci dr. Matiegka a dr. Hnátek ohledali kosti ty. Nade vší pochybnost bylo zjištěno, že se jedná o pravé relikvie našeho sv. knížete. Sličná kniha ta těší se velikému odbytu. Zasluhuje toho. Co nejvíce doporučujeme. *Kar. Procházka.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle X. po sv. Duchu.

Moderní fariseus a publikán.

Kostra. Náš úsudek o fariseovi a publikánu. Oba nevymřeli, žijí dosud.

I. Moderní fariseus koná: 1. skutky bez ceny, 2. skutky bez patřičného smýšlení a 3. skutky bez potřebné pokory.

II. Publikán: 1. v evangeliu, 2. moderní: stává se jím často výchovou a sváděním, 3. Z publikána stává se často spravedlivý.

»Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili: jeden fariseus a druhý publikán.« (Luk. 18. 10.)

Kdybychom bývali přítomni v chrámě, když fariseus a publikán do něho vstoupili, aby se modlili, zajisté bychom byli o nich pronesli jiný úsudek než Bůh. Kdybychom byli viděli farisea v prostém oděvu, s vážným vzezřením, nebyli bychom se mohli vyhnouti, abychom ho nepokládali za zbožného a řádného muže. Tím více byli bychom si ho vážili, kdybychom ho byli znali již od dřívějška, kdybychom ho byli v určité doby v chrámě viděli a vůbec věděli o všech jeho skutcích, které vychloubavě Bohu vypočítává, kterými před ním, vševědoucím, svou osobnost vynáší. Zcela jiné myšlenky by nám byly vstoupaly na mysl při pohledu na publikána, který by byl snad vyvolal naši nevoli, poněvadž zůstával vzadu. »Co zde chce,« byli bychom snad řekli, »ten, který žije jen z podvodu a utlačování, jemuž peníze jsou nade všechno?« Tak by byl dopadl náš úsudek o něm, tak bychom byli o obou smýšleli. Než nesprávně jsem se vyjádřil. Mám spíše říci: Tak smýšlíme o obou ještě nyní, ačkoli již podobenství Páně známe. Co Kristus Pán řekl, jsou všeobecné a věčné pravdy, které také ve všech dobách platnost mají. Fariseus a publikán nejsou zde osamělí, obojí nevymřeli, nýbrž kráčejí ještě stále mezi námi a budou žíti až do konce světa. A o tomto moderním fariseu a publikánu chci dnes mluviti. Snad jsme sami jeden nebo druhý. A i když tomu tak není, bude tato úvaha pro nás také s prospěchem, poněvadž nás vybízí, abychom v úsudku svém o bližním byli opatrnější a laskavější.

Pojednání.

I.

Dobré a chvalitebné jest beze vší pochybnosti, když o tom samém o sobě uvažujeme, vše, co fariseus o sobě praví. Dobré a chvalitebné jest, když se postí a řádně desátky odvádí, když se nepravostí, jako nespravedlnosti, cizoložství vystříhá; ale neměl se tím vychloubati a tím méně proto jinými opovrhovati. Děkuje sice Bohu, že není jako jiní lidé, ale v témž okamžiku dívá se s opovržením na publikána, jehož snad ani nezná, aniž jeho život. Jaký byl tento fariseus, tací byli všichni ostatní za času Pána Ježíše, tací jsou ještě všichni i v naší moderní době. Několika slovy nakreslil je božský Spasitel tak důkladně, že i nejlepší fotografický apparát nedovede lépe vypodobniti tahy a postavu člověka. Nescházejí jim dobré skutky, ale jsou to:

1. skutky bez ceny, 2. skutky bez patřičného smýšlení a 3. skutky bez potřebné pokory.

1. Fariseus v evangeliu dbal úzkostlivě zvláště na skutky, které mají malou důležitost, ano, které byly zcela lhostejné. Varoval se sice dobře, aby v sobotu neudělal více kroků, než úzkoprsý výklad zákona dovoloval, bylo pro něho pohoršením, když učedníci v sobotu klasy utrhli a mezi prsty rozemleli, nebylo mu vhod, když Pán Ježíš v den sváteční nemocného uzdravil, když tento lože své domů nesl. Široké řemeny při modlitbě nositi, v určitou hodinu v chrámě nebo na rozích ulice se objeviti, to bylo pro něho velmi důležité. Naproti tomu zcela přehlížel, že se těžkých hříchů dopustil, nelidsky chudého zanedbával, starým rodičům podporu odpíral, pomlouval, škodu dělal a štěstí a pokoj celých rodin podrýval. »Dával desátky z máty, kopru, kmínu, a opustil, co jest těžšího v zákoně, soud, milosrdenství, víru.« (Mat. 23. 23.)

Právě tak to činí fariseové nové doby. Mnozí konají s největší svědomitostí věci, které jsou méně důležité, které raditi dlužno, ale žádným zákonem nejsou nám za povinnost uloženy, ale důležité povinnosti zanedbávají, povinnosti svého stavu a povolání nekonají nedovoleně se obohacují, v neděli a ve svátek mši sv. a kázání zameškávají, půst předepsaný nezachovávají. Jako fariseus i oni praví: Dávám každému chudému malou almužnu, nechodím do společností, neopíjím se, nekradu a pod., ale hned zamlčují hrubé chyby, které na sobě mají, které se jim zvykem staly, pomluvu, na cti utrhání a jiné hříchy, které dle učení Kristova těžce na váhu padají.

2. I když tomu tak není, zakládají si zase na skutcích, kterým schází patřičné smýšlení. Tážeme-li se farisea dřívější doby, proč se loupeže, podvodu, cizoložství vystříhal, je-li upřímný, dá nám v odpověď: »Vystříhal jsem se toho všeho, poněvadž bych se byl se soudem dostal v nepříjemný styk, poněvadž jsem se bál trestu, ztráty své cti. Ze zvyku, z ctižádosti, ze ziskuchtivosti postí se a dává desátek. Proto upírá božský Spasitel takým farisejským

skutkům cenu a praví, že již obdrželi odměnu svou, připodobňuje je k obíleným hrobům, kteří se zdají lidem zevnitř krásní, ale uvnitř jsou plni umrlčích kostí a veškeré nečistoty, a praví, že čistí po vrchu konvice a mísy, ale uvnitř jsou plni loupeže a nečistoty. (Mat. 23.)

Co však prospěje, když někdo při každém dobrém skutku jen na sebe a na svou čest ohled béře nebo je jen z přinucené dobroty koná a hříchu jenom pro škodu nebo hanbu a jen zevnitř se varuje? Dobrý úmysl teprve skutek dovršuje, dobré smýšlení teprve je dělá dobrým. Kdo chodí sem a tam pln nenávisti a zlosti, jest alespoň v srdci vrahem, jak dosvědčuje sv. Jan (1. 3. 15.): »Každý, kdo nenávidí bratra svého, vrah jest.« Kdo jest pln závisti oproti štěstí a blahobytu bližního a žádostivě po statku bližního touží, jest dle srdce svého zloděj, podvodník, ano i loupežník. Kdo v nečistých myšlenkách a žádostech se zalíbením prodlévá, oheň nečisté vášně rozličnými představami, hříšnými pohledy, čtením kluzkých knih v sobě rozněcuje, jest zpustlec, kterému ke skutku jen příležitost schází, který v srdci stokrát cizoloží, neboť božský Spasitel praví: »Kdo se žádostivostí pohlíží na ženu, již s ní v srdci cizoložil.«

Nejsou liž tací fariseové, tací obílení hrobové i za našich dnův? Sami můžete dáti odpověď na tuto otázku. Jestliže jsme však takým nezřízeným náklonnostem a žádostem v srdci místa nepopřáli, přejme se, nemáme-li snad přece příčinu bíti se v prsa, poněvadž jsme velmi často jen sebe hledali a více na zevnitřní než na vnitřní spravedlnost hleděli. Je-li tomu tak, pak se musíme míti na pozoru a smýšlení své v pravou dráhu uvésti. Vizte, protože toto smýšlení schází, přihází se často, že mnozí, kteří dosud za ctnostné platili, najednou zcela jinými cestami kráčejí, jako vyměněni jsou a hluboko klesají, tak že s podivením se tážeme: Je to možné, aby tato osoba náhle tak se zapomněla? Ó nikoliv, odpovídám, nikoli náhle, nýbrž je tomu tak již dávno, aspoň uvnitř. Podmínka k nynějšímu životu byla již zde dávno, vše bylo připraveno, ale scházel podnět, vhodná doba a příležitost. Nynější skutky jsou jen konečným kamenem dřívějšího špatného smýšlení.

3. Tento překvapující pád je tím nevyhnutelnější, poněvadž tento fariseismus skutky své koná také bez potřebné pokory. Díváme-li se na farisea v evangeliu, padá nám mimovolně do očí, že vlastně všechno sobě samému připisuje a své dobré skutky sám vychvaluje. Jak by mohl jinak, kdyby Bohu čest vzdáti a dobré skutky své jen za výsledek boží milosti pokládati chtěl, jak by mohl jinak s takým opovržením na publikána hleděti? Má patrně za to, že sám ze sebe vše učinil, a povyšuje se sám oproti Bohu, jemuž takořka zásluhy své vypočítává, aby se mu divil a z něho se radoval. Ó marnivé a nesmyslné vychloubání? Co by z něho bylo, kdyby Všemohoucí jen na okamžik ruku svou od něho odtáhl? Ó pošetilé vychloubání, které se zdobí cizím peřím! Zcela vhodně připomíná apoštol národů (2. Kor. 10, 17—18).:

»Kdo se chlubí, v Pánu se chlub! Neboť ne, kdo se sám chválí, zkušený jest, ale koho Bůh chválí.« Jinde volá (1. Kor. 4. 7.): »Co máš, čeho bys nebyl (odjinud) vzal? Pakli jsi vzal, proč se chlubíš, jako bys nebyl vzal?« »Ne nám, ó Pane, ne nám,« praví proto žalmista Páně, »nýbrž jménu svému dej čest!« — Než pravíme to i my? Či není stálou naší snahou všude cti docházeti? Nepoužíváme každé příležitosti, abychom jiné na sebe upozornili? Nemluvíme-liž sami o každém dobrém skutku, když ostatní mlčí a jej viděti nechtějí? Nežádáme-liž za každý skutek, za každou obět, za každé slovo odměnu svou? Co je to jiného než sobě přičítati, co nám nenáleží, sobě přičítati, co jest účinkem milosti boží? A není-liž takové chování fariseismem? Tak trpíme sami více nebo méně chybami farisejskými a často nejsme tak spravedliví, jak bychom chtěli býti ve vlastních očích, neboť skutky naše jsou velmi často buď malé ceny nebo bez patřičného smýšlení nebo plny přeceňování sebe. K tomu však nás vybízí samoláska, která jest nám vrozená a chytře a opatrně vždy mluví, co se nám líbí, co nám pochlebuje. Kéž bychom zavřeli oči před tímto hlasem; poznali bychom brzy, že jsme publikány, a jako publikáni došli bychom ospravedlnění. Než poslechněme ještě o publikánu v díle II.

II.

1. Božský Spasitel ptá se fariseů: »Což vidíš mrvu v oku bratra svého, a břevna, kteréž v oku tvém jest, neznamenáš? Neboť kterak můžeš říci bratru svému: »Bratře, nech ať vyvrhnu mrvu z oka tvého,« sám v oku svém břevna nevida? Pokrytče, vyvrz prve břevno z oka svého, a tehdy prohlédneš, abys vyňal mrvu z oka bratra svého.« (Luk. 6. 41. 42.) To jest bohužel pravda. Jak málo chyb na sobě pozorujeme, tím více jich vidíme na bratru svém, a tak se vysvětluje, že nepochybujeme, že publikán dále žije. Jako fariseové nevymřeli, tak ani publikán nevymřel. Ale chraňme se jím opovrhovati, aby nemusil potom soustrastně na nás hleděti, když byl před fariseem ospravedlněn! I tento publikán, jako dříve fariseus, jest opět zástupce všech svých soudruhů v povolání. Poněvadž úlohou publikánů bylo sbírati státní peníze, cla a jiné veřejné příspěvky, nebyli u veliké vážnosti u židovského lidu, který římské panství bez toho jen nerad snášel, nýbrž byli velice nenáviděni, k čemuž i svým dílem přispívali utlačováním a nespravedlností, ke kterým je lakota sváděla. Ale mimo lakotu kolik asi nepravostí je poskvrňovalo! Proto i dle výroku Pána Ježíše platili tolik jako pohané a veřejní hříšníci. Než přes to, jaké omluvy si zasloužili, a jak často jich bezbožný život přičísti dlužno nevědomosti a poblouzení! Proto jim také božský Spasitel věnuje zvláštní pozornost a účastenství, jí s nimi a poučuje je. A hle! Ne jednoho získává pro své učení a pro lepší život; neboť u mnohých dřímá a pod špatnou pokryvkou ještě šlechetná jiskra, vnímavé, po spáse toužívé srdce. Matheus, čili Levi, jak se jako publikán (celník) jmenoval, při-

pojuje se k němu na jediné zavolání: »Následuj mne!« a stává se apoštolem. Zacheus bez vybídnutí se nabízí, že dá polovici statku svého chudým, a oklamal-li koho, že to navrátí čtvernásob. A jak zkroušený jeví se publikán v chrámě v slově a skutku, uvnitř a ve svém tváření! Přese všechnu špatnost svou byli tedy publikáni přece ještě lepší než fariseové přese všechnu zdánlivou svatost, z nichž se nedal nikdo obrátiti.

2. Podobně se věc má i s publikány nynější doby, kteří snad ne zřídka předchůdce ještě více předstihují nepravostmi všeho druhu, kterým se od mladosti oddávají. Ale proč? Není to namnoze jejich vina, nýbrž je to vinou špatné výchovy a obmyslného svádění.

a) Pohlédněte jen na výchovu, které se mnohým dětem dostává, a řeknete: Můžete se diviti, že tak špatně žijí, nemusíte se diviti, že se nestali ještě špatnějšími? Od mládí schází jim veškeré vyučování, všeliké spasitelné napomínání, a když je chce někdo napomenouti, rodiče jim v tom překážejí, každou snahu jiných znemožní lehkomyslnost, nesvědomitost, neb opičí láska rodičů. Po celý život dobrého příkladu neviděli, k modlitbě nebyli přidržováni, k dobrému nikdy napomínáni, nikdy povzbuzeni, aby poslouchali slovo boží. Naproti tomu předčasně všechno viděli a slyšeli, co jen zlým nazvati dlužno, vyrostli uprostřed klení, nečistých rozprávek, dobře se vycvičili ve všech nadávkách a nepravostech, které neměli ani poznati. Vmysleme se v jejich postavení a tažme se: Byli bychom se za týchž okolností stali jinými, nestáli bychom snad ještě pod nimi? Proč bychom chtěli tedy na ně s opovržením hleděti, když máme příčinu jich politovati a pokorně Bohu děkovati, že nám dal lepší rodiče a lepší výchovu?

b) Někdo mohl dostati nejlepší výchovu a přece se může dostati na scestí svádění, svedením. Jak mnohý podobá se proroku Danielovi uprostřed lvů! Svým povoláním, svou chudobou ocitá se v okolí, které otravný dech daleko šíří, každý stud ničí, každou ctnost poskvrňuje, všechnu víru podrývá. Když člověk den po dni nic jiného neslyší než posměch z náboženství, když vidí, jak se před jeho očima bez studu nejhorší nepravosti páchají, když je stále k tomu vybízen, když má stále k tomu příležitost, když žádný přítel, žádná starostlivá matka, žádný otec ho nenapomíná, když nemá kdy, aby se slovem božím a nebeským pokrmem posilnil, jak se může jinak státi, než že zásady mladosti své opouští a nepravosti v náruč se vrhá? S počátku snad se začervená při všem, co slyší a vidí, brzy si na to uvykne, konečně nalézá v tom zalíbení a oddává se největším nepravostem. Ubohá duše, kterou řvoucí lvové drásají! Politování hodni rodiče, jichž veškerá starostlivost o dítě je takto zmařena, kteří zkažené zpět dostávají, co dobré a zdravé z rukou dali! Z hodného syna, z hodné dcery stal se zpustlý publikán, nečistá hříšnice.

3. Než často přichází pro ně den, den milosti, kdy jim najednou se oči otvírají. Jasný paprslek je ozařuje, a oni prohlédnou. Bůh ve svém milosrdenství nechce připustiti, aby zahynuli ve hříších, ke kterým je jiní svedli. Posílá jim pohnutlivou událost, nechává jim na srdce klásti dojemnou pravdu, podává jim nějakou dobrou knihu do ruky, nebo nechá je setkati se se zbožnou osobou, a přicházejí do chrámu jako publikán, sotva si troufají k Bohu zraky povznésti a plni bolesti nad svým dosavadním hříšným životem snaží se s Bohem se smířiti upřímnou zpovědí. U jak mnohých se to stalo! Tak se stalo Maří Magdaleně, která byla snad ještě vykřičenější než publikán, sv. Augustinovi, který také těžce se prohřešil, a mnoha jiným kajícníkům. Nebe by bylo chudší o nespočetný zástup nejslavnějších světců, církev chudší o nejohnivější obránce své cti a nejkrásnější příklady ctnosti, kdyby publikáni nemohli se státi spravedlivými. Právě ti ukazují největší horlivost, berou na sebe nejtěžší a nejšlechetnější skutky, hledí zase co nejvíce lidí pro Boha získati, aby tak se káli, dostiučinili a napravili, co zameškali. Z nejhoršího hříšníka může býti ještě největší světec, ale i naopak skoro dokonalý světec může býti ještě jednou zavržen.

Závěr. Proto kdo stojí, ať hledí, aby nepadl, konej spasení své s bázní a třesením a nikdy se nedomnívej, že již je zachráněn, že se nemá ničeho obávati; neboť člověk neví, je-li lásky neb nenávisti hodný. Jestliže jsme si tedy dosud na své domnělé spravedlnosti zakládali a proto jinými pohrdali, odložme ihned tuto marnivost a pýchu. Chceme-li někým opovrhovati, můžeme nejprve sebe učiniti předmětem opovržení. A když pohlédneme na minulé dny, když bez pásky samolásky do sebe se díváme a skutky své, jejich cenu, smýšlení zkoumáme, najdeme příčin dosti, abychom nebyli s sebou spokojeni. Více nebo méně byl každý z nás publikán, hříšník. Ale když jsme jimi, nesmíme pravou hodinu milosti přehlédnouti, neboť jinak bychom mohli v nekajícnosti zemříti; proto chceme se dnes dle příkladu publikána říditi a zkroušeně v prsa se bíti a toto posvátné místo neopustiti než s upřímnou vřelou prosbou: »Bože, buď milostiv mne hříšníku.« Pak i my ospravedlněni odejdeme. Amen.

Dle *Busla Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle X. po sv. Duchu.

Dar rozumu.

»To však působí jeden a týž Duch, rozděluje každému jak chce.«
(Ke Kor. k. 1. v 12.)

Sv. apoštol líčí Korintským co v nich Duch sv. působí nyní, když obrátili se k pastýři duší. Rozličná jsou díla, která působí, ale jsou vesměs darem Ducha sv. Sv. apoštol dokonce vypráví

šířeji o některých: jednomu jest dáno zjevení od Ducha sv., jinému dává týž Duch sv. řeč moudrosti, jinému umění, jinému dar uzdravování, jinému dar divů činění, jinému rozeznávání duchů, ale vždy je to týž Duch sv. Připadá mi to jako hranol skleněný, skrze nějž prochází bílý paprsek, který se rozkládá v nekonečný počet různých barev: fialovou, zelenou, žlutou, červenou atd., ale je to totéž světlo sluneční. Tak Duch sv. rozdává každému jak chce, a jak duše jest hodna.

V našem rozjímání chci pojednati o daru rozumu, o němž každý myslí, že jej má v míře dostatečné. Rozum přirozený jest ovšem dar, který nás činí tvorstva korunou a vyvyšuje nad všechno tvorstvo ostatní. Ale tento rozum jest přirozený dar boží; dar rozumu, o němž chceme dnes rozjímati, jest zvláštní dar rozumu Ducha sv., který nás uschopňuje, abychom dokonale poznali pravdy sv. víry, a je jak náleží milovali, hájili, a udělován jest dle prosby a zásluhy.

Pojednání.

1. »Dej mi rozum a budu živ,« zpívá si David v žalmu 118. Bez rozumu nelze žíti život lidský. Ten dar jest dán každému ovšem v míře různé a mimo to každý tím darem jinak hospodaří jako s hřivnou od Boha svěřenou. Jsou lidé, kteří vzdělávají rozum svůj všemi možnými prostředky, ale tím není řečeno, že by měli dar rozumu. Ten dar, o němž mluvíme, působí věci jiné než rozum pouze přirozený t. j, že dává člověku lépe pochopiti pravdy sv. víry a v ně vnikati, že úplně svorně působí rozum i sv. víra.

K vůli jasnosti uvádím příklad. Když se díváme na látku některou pouhým okem, vidíme sice jakost její a rozeznáváme ji. Vezmeme-li však na pomoc drobnohled, vidíme o mnoho určitěji tkanivo a předivo, ze kterého jest udělána látka, ano my vidíme každé vlákno určitě a jasně, čím jest ono ozbrojení oka dokonalejší, tím patření na tkanivo určitější.

Jako tkanivo spletité, — tak jest veškero stvoření boží a tak zejména všechno zjevení boží. Nemůžeme se vyznati jak jedno souvisí a nevíme ani jak si stéblo staví jednu buňku na druhou a k ní zase přidělává si klas; to se nám opakuje stále ve všem stvoření božím. Komu Duch sv. dává ten dar rozumu, ten vniká do sv. pravd a vidí a chápe zřejměji.

2. Proč tedy tak málo pochopení sv. pravd a proč tolik odporu proti nim? Zcela lehce to pochopíte, když si připomenete základní pravdu o darech Ducha sv. totiž, že uděluje se toliko duši, která Boha miluje, či jak jinak říkáme, jest ve stavu milosti boží. Najděte duše, které Boha milují a sečtěte je a pak se nedivte, že je tak málo těch, kdo neodpírají pravdám sv. náboženství, protože už Písmo sv. nám smutnou pravdu povídá: »bláznů jest počet nekonečný«. Stultorum infinitus est numerus Eccl. I., 15.

Podívejte se na oči, jak často potřebují skel. Kolik lidí

potřebuje brejle. Tak i duše podléhá bludu a nevidí jasně. Mnohý člověk některou barvu nerozeznává a nevidí předmět určitě. Podobně s duší jest, že nerozeznává velmi mnohou pravdu a nevidí určitě, protože právě schází jí dar rozumu Ducha sv. o nějž neprosí.

3. V Písmě sv. se nám připomíná, že Duch sv. dá svým slova na jazyk, kterak by měli odpověděti nepřátelům. Tuto připověď majíce na paměti první křesťané s pilností velikou sbírali odpovědi, které dávali věřící na soudu a na popravách nepřátelům sv. víry, poněvadž byli přesvědčeni, že v té chvíli, kde ochotni jsou i život za Pána Ježíše dáti, že Duch sv. v nich jistě přebývá a je osvětluje i sílí. Proto ustanoveni byli zvláštní notáři či zapisovatelé, kteří by výpovědi sv. mučedníků budoucnosti zaznamenali. Tak se nám zachovalo mnoho výroků sv. duší, kteří měli dar rozumu, jímž poznávali tak jasně a určitě sv. pravdy, že žádnou měrou nemohli býti přivedeni k odpadu.

Člověk, který jasně nepoznává pravdy sv. víry, ten si jich také nemůže vážit a proto je velmi lehce opouští jako věc malé neb žádné ceny. Ze není toho daru rozumu mezi lidstvem, proto jsou tak mnozí lhostejní a dokonce i vyřknou: víra jako víra. Poněvadž neumí rozeznávati, proto má vše žluté a blýskavé za zlato. Kdo rozumí zlatu, ten předně nevezme nikdy leštěnou mosaz za zlato a za druhé ten nikdy nedá zlato, aby je vydal jako mosaz. Je-li málo lidí, kteří by rozeznávali zlato a jeho cenu, jest ještě méně lidí, kteří dovedli rozeznati, oceniti pravdu. Proto tak málo vážnosti k ní.

4. My se divíme často, že tak horlivě přidržují se někteří sv. víry. To jest pochopitelno, když víme, co jest dar rozumu. On poznává co má a proto si to váží nade vše. Druhý nepoznává a zříká se — jak toho máme smutné důkazy — i za sklenici piva. V r. 1866 přišla deputace k saskému králi Janu, aby se stal protestantem, protože celá země jest protestantskou. Co odpověděl Jan? Mou korunu můžete míti vždycky, ale mou víru nikdy. Mnozí, ba velmi mnozí, změnili víru k vůli koruně, jako Jindřich VIII. atd., ano mnozí k vůli snubní partii pouhé změnili víru svou, poněvadž nemají daru rozumu a nevědí co dávají a berou. Jak jinak rozeznávaly ty svaté duše, o nichž nám vypráví životy svatých a skutky mučedníků. Proto nám se vypráví o podobenství, že království boží bude připodobněno člověku hledajícímu dobrých perel. Když našel dobrou perlu, za vše co měl ji koupil. Perel jest však mnoho falešných. Perly drahé jsou ty články sv. víry, kterou nám Pán Ježíš přinesl, a proto kdo je zná a jim rozumí, ten si jich za žádnou cenu nedá vzíti.

5. Dar rozumu bych přirovnal ke čtení s rozumem. Dejte svému maličkému čtenáři z první třídy čísti některou těžkou knihu. On pracně seslabikuje řádky, ale smysl nebude vědět ani zdaleka. Kdežto když knihu vezme odborně vzdělaný, on nejen přečte litery, nýbrž i skrytý v tom smysl. Tak jest s pravdami sv. víry. Mnohý je odříkává, ale nezná, a proto za chvíli odporuje tomu, co před chvíli uznal.

Vezměme příklad nauky o odpustcích, která bývá tolikrát tupena. Proč? Proto že se jí nerozumí. »Odpustky jsou odpuštění časných trestů po vykonaném pokání«, to nejde mnohým lidem do hlavy. Když Bůh nám z lásky a z milosrdenství odpouští věčné tresty a hříchy, nemůže horlivějším a poslušným kajícníkům odpustiti též časné a menší tresty, když ukazují svou horlivost a ochotu si je poslušností získati? Kolika lidem sloužily už odpustky za začátek nejprudších útoků, hlavně však proto, že neměli daru rozumu a neměli rozumu, protože neměli milosti, a neměli milosti, že milovali hřích více než Boha.

Tak mnohým zdá se děj stvoření směšný jejich rozumu, kdežto jiným je to tak zřejmé, že nelze jim v tom hledati potíž nějakou. Ten svět kolem nás a nad námi: buď jest a) věčný, buď b) stvořený, buď c) sám od sebe. Co jest rozumnější věřiti? Že by byl sám od sebe to má v sobě nejméně rozumu, že by byl věčný to jest právě tak proti rozumu, jako první, že jest sám od sebe. Nezbývá tedy než třetí možnost, to jest, že je stvořen od Boha z nevyzpytatelného úradku božího.

Různost plemen lidských pochodících od jediného pásu rodičů prvních, nechce mnohému jíti na rozum a přece nikomu nenapadne tvrditi, že by ty ty různě zbarvené tvary ovoce hrušek, jabloní, neměly míti jeden jediný původ. Dále různost lidských řečí nechce se jim zdáti výsledkem jednoho jazyka, a přece víme, že vždy se tvoří nové a nové jazyky, tak že na př. starou češtinu nám rozuměti jest za těžko.

Celé přívaly náhledů různých jako povodeň světová tekou, ale nad nimi se vznáší archa zjevení božího.

6. Rozum přirozený jest světlo, dar rozumu jest rozum světlem božím osvícený. Oni nejsou v odporu mezi sebou, jako nemůže pravda pravdě odpírati, jenom, že ten přirozený rozum nechápe tak rychle věci nadpřirozené, jako na příklad dobrý počtář vypočte dříve a správně těžký výpočet, kdežto chatrný počtář pomalu a nejistě počítá.

Mluví někteří lidé velice rádi o rozporu mezi věrou a vědou. Jako by rozum a víra byly nepřátelé mezi sebou, což jest holá nepravda, která mnohé lidi přirozeného toliko rozumu mate. Věda a víra jsou sestry, ale víra je starší sestra a proto jí mladší sestra mnohdy nerozumí, jako často malé dítě nerozumí, co mu dospělý člověk povídá. Kdo rozum svůj světlu božímu podrobuje netapá v bludu ani ve tmě.

V díle o přírodních vědách »Gesammte Naturwissenschaft« III. 551, píše astronom Mädler: Pochází-li hvězdářství s nebe, ukazuje se tohoto důstojno. Ono podporuje poznání Boha, když pátrá po pravdách, které nás seznamují s jeho dílem, a o zákonech jedná, které nesou právem jméno zákony přírodní, ne proto, že by si je příroda sama dala, ale že jsou jí od Boha dány. Zde hvězdář učený nám výslovně praví, že věda podporuje poznání Boha, ne že mu odporuje. Kéž každý soudný a rozumný křesťan se drží pevně věty: že věda víře neodporuje, že rozum

lidský a rozum boží nejsou v odporu, ale jen že nejsou rovně silni, nýbrž, že náš rozum musí bráti světlo z rozumu božího, a sice ne snad jen pro život věčný, ale i pro život vezdejší. Mnohý se o pouhý svůj rozum opírá a nechce vzíti ten dar rozumu Ducha sv., k jakým koncům dospěje? Zástupce atheistického směru v Dánsku Heegard, během života, zkoušek, které mu život přinesl, a hlubších studií, vzdal se svého bezbožectví a ve spise »Paedagogik« z roku 1883, píše: »Jen s pocitem zármutku vzpomínám těch dnů, kdy jsem knihu tuto začal, neboť jsem netušil, jaké starosti mi osud přinese. Zkušenostmi života, s jeho útrapami a bolestmi má duše se otřásla, a základ na němž jsem chtěl stavěti se rozpadl. V upřímné víře ve vědu, domníval jsem se, že jsem našel bezpečně odpočinutí pro všechny případy. Přelud tento zašel; neboť když přišla bouřka a má mysl upadala ve smutek, trhala se zpuchřelá lana vědy jako nitě Tu jsem se chytil pomocí, které se jiní přede mnou chopili, hledal jsem — a našel jsem pokoj ve víře v Boha. Od té doby jsem sice vědy se nezřekl, ale jí jiné místo ve svém životě vykázal. Když se stmívá v duši, a všecka naděje mizí, tu máme jen jedno místo pro kotvu: prostou víru křestanskou. Šťastný, kdo nenechá dojíti k nejhoršímu, nýbrž svou kotvu v pravý čas spustí na pevný základ.« Dlouhé to vyznání bývalého bezbožce, ale nemůže býti pro žádného bez významu. Tak kotvice víry jest pevnější než rozum. Proto člověk víry si tak lehce nezoufá, kdežto člověk bez víry jest se zoufalstvím sousedem.

Snažil jsem se láskám vašim ukázat, že darem rozumu chápeme věci víry lépe, že se jim v nás nestaví nic protirozumového, nýbrž rozum zdokonaluje. Světlo větší a spolehlivější dává než jest pouhý lidský rozum.

Ukázal jsem, že není mezi rozumem a vírou rozporu, nýbrž, že rozum i víra se podporují a stejně k Bohu vedou, což jsem dovodil výrokem jednoho z hvězdářů. Ale i pro život jest rozum pouhý, nedostatečný a třeba mu vyššího světla — z víry, což jsem ukázal na kajícím vyznání bývalého bezbožce. Co má býti ovocem tohoto rozjímání?

Náš přirozený, slabý rozum vždy postavit do silného světla rozumu božího, to nás zachrání před tisíci chybami a před zkázou věčnou. Amen. *Fr. Vaněček.*

Nanebevzetí Panny Marie.

Panna Maria jest královnou všech svatých.

»Jako palma v Kádes vyvýšena jsem.«
(Sir. 24, 18.)

Dnes plesá a raduje se veškeren svět. Rodička boží za všelikou práci a starost došla odměny. Zemřela sice smrtí přirozenou, ale po smrti i s tělem svým byla do nebe vzata, aby se tam

stala královnou všech svatých. Tak aspoň modlíme se v litanii loretánské, volajíce: »Královno všech svatých, oroduj za nás!«

Orel nazývá se králem ptactva, růže královnou květin, démant králem drahokamů. Orel zajisté nejvýše se vznese nade všecky opeřence, růže nejlepší má vůni ze všech bylin, démant nejlepší má lesk ze všech pokladů světa. Palma krásně vznáší se vysoko nad ostatní stromy bujného rostlinstva poledních krajin. Známé pak jsou palmy na oase v Kádes, kde Israelští dvakrát meškali na pouti do země sv., kde zemřela a pochována jest Maria, sestra Mojžíšova. Tyto palmy v Kádes vynikají krásou svou a bujností, rostou nad bohatým sladkým pramenem vod. S těmito krásnými palmami v poušti srovnáváme též Marii Pannu, že nad všechny svaté vyniká a je převyšuje. Proto ji nazýváme královnou svatých. Proč nazývá se Panna Maria královnou všech svatých? Není snad také nade všecky svaté povýšena? V čem? Rozjímejme!

Pojednání.

a) Má Rodička boží se všemi světci něco společného. Kde který světec skvěl se nějakou zvláštní ctností, našel zajisté svůj vzor v královně nebeské. Ba mnozí světcové z tohoto zdroje čerpali, sebe povzbuzovali. K vůli čistotě slove tudíž královnou andělů. Andělé nebyli vydáni pokušení jako Panna Maria, a přece zachovala si bílé roucho nevinnosti v neporušenosti, jaká každému andělu mohla býti vzorem.

Nazývá se královnou mučedníků. Kdo trpěl kdy více z lásky a věrnosti k Pánu Ježíši, jako Matka boží, když stála pod křížem? Mohla v pravdě volati s Jeremiášem: »Mučedníci z celého světa, pojďte a vizte, zdali bolest vaše jako bolest má!«

Nazývá se královnou panen. Která panna kdy byla, aby o ní předpovídali proroci již ve Starém Zákoně: »Panna počne a porodí Syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel?« Která panna byla božskému ženichu kdy blíže nad tu, kterou blahoslavenou nazývají všickni národové země?

A tak nazývá se královnou patriarchů, proroků, vyznavačů, zkrátka všech svatých, poněvadž skutečně mezi všemi tvory oslavenými jako palma v Kádes vyvýšena jest, vynikajíc nad ně jasností a velikostí svých ctností a předností před Pánem Bohem.

b) Svaté ctíme a vzýváme, svatí pak se za nás u Boha přimlouvají. Ze všech svatých však nejvíce ctíme blahoslavenou Pannu Marii. Jediná zajisté byla učiněna hodnou, aby se stala matkou Páně. Boží matka — jak vznešené jméno! Které jméno se tomuto vyrovná? Co jest která císařovna naproti matce boží?

Velicí jsou andělé, slavní mučedníci, obdivuhodny jsou panny, ale nade všecky vyniká matka boží, královna všech svatých. Sám Syn boží prokazoval jí nejvyšší úctu po nebeském Otci, zejména na kříži dával tuto úctu na jevo, po svém odchodu pak obzvláště matku svou vyznamenal, vzav ji i s tělem do nebeské říše. Zda tím nedal na jevo, abychom také my Pannu Marii ctili

více nežli jiného světce, by zkrátka v srdci našem byla královnou všech svatých? A také skutečně v letopisech křesťanských nacházíme stopy, že vždy a všude Rodička boží byla »po Bohu ta nejprvnější.« Vzpomeňme na sv. bratry Cyrilla a Methoda, vzpomeňme na sv. Václava, vzpomeňme vůbec na své zbožné předky! Koho kdy více ctili, k čí cti více chrámů budovali? Zda nebyla to královna všech svatých — Maria? A nejen že ji ctili, ale také nejvíce vzývali. Zajisté byli přesvědčeni, že svojí přímluvou všecko u Boha může. Proč by ji jinak nazývali »Matkou, která divy tvoří!« A snad se mýlili? Jen se přiznejme, na čí přímluvu kdy Otec nebeský více zázraků učinil? Zde není ani potřebí dějepisných událostí doby minulé — jsme toho svědky sami takořka očitými, že slepí vidí, hluší slyší, kulhaví chodí — sotva blahoslavená Panna začne své prosby vylévati před Hospodinem. Naše Lúrdy zda nejsou hlasem, jenž se rozléhá po všech končinách světa, že Maria jest královnou všech svatých?

c) O svatých věříme, že požívají nekonečné blaženosti, o jaké zde na světě nemáme pojmu. »Ani oko nevídalo, . . ., co připravil Bůh těm, kteří ho milují!« Než i v této blaženosti pozorují svatí otcové jakési stupně. »Kdo skoupě rozséval, skoupě i žíti bude; kdo rozséval v požehnání, v požehnání žíti bude!« Jaká obět, takové ovoce. Kdo málo jen Krista miloval, málo jen pro něj trpěl, jen málo dobrých skutků vykonal, bude rád, když aspoň nejnižšího místečka dojde v blaženosti věčné. Čím však větší láska, větší zápas, větší duchovní bohatství, tím vyšší stupeň v nebeském království. Zda není tomu tak? Proč by byl sv. Pavel pozdvižen »až do třetího nebe«, kdyby stupňů blaženosti nebylo?

Když mám nyní mluviti o Rodičce boží, na jakém ji asi nalézám stupni? Když Syn boží svou matičku tak vyznamenal, že ji i s tělem vzal do nebe, zajisté jí tam vykázal první a nejčestnější místo, aby i v tomto ohledu byla královnou všech svatých. A nezasloužila si ho snad? Kdo kdy více Boha miloval, více pro něj trpěl, většími skutky honositi se mohl?

Záleží-li pak blaženost nebeská v tom, že svatí vidí Boha tváří v tvář, že jej dokonale poznávají, z něho se radují, že od nehod pozemských jsou vysvobozeni, ach, jak asi Panna Maria obestřena jest světlem slávy, když Bohu jest ze všech tvorů nejblíže, nejvíce ho poznává, nejvíc se z něho raduje, nejvíc od slzavého údolí pozemského jest vzdálena! A jestliže sv. Pavel praví o třetím nebi, že ani na srdce lidské nevstoupilo, co Bůh připravil těm, kteří ho milují, co by asi řekl o tom stupni, na němž se nachází královna všech svatých?

Království Panny Marie není ostatním světcům s odporem. Naopak blaží je nesmírně. Právě v tom spočívá část jejich nebeské radosti, že mají Matku boží královnou. Vždyť Pán Ježíš byl jim duchovním chlebem zde na světě, jedinou radostí, jediným cílem. Zda Pán Ježíš samoten? Ó nikoliv! Pán Ježíš na klíně boží Rodičky. A tak i syn boží v nebi jest světcům mile-

ným králem nikoliv sám, ale po boku královny nebes — Marie Panny.

Měli bychom, milení přátelé, zatoužiti také všichni, aby nám Matka nejsvětější byla královnou. To se stane, když na mysli budem neustále míti ctnosti, jimiž ozdobena byla v životě pozemském. A čím více si nasbíráme těchto perel, tím blíže budeme u jejího trůnu, tím bude dokonalejší naše slast a sláva. Amen.

Bohumír Tomíček.

Nanebevzetí Panny Marie.

Panna Maria jest mocnou královnou nebeskou.

»Kdo mne nalezne, nalezne život a obdrží spasení u Hospodina.«
(Příkl. 8.)

Vídáme často obrazy, na nichž Panna Maria znázorněna jest jako něžná a milostivá královna. Na některém obraze vidíme, jak Maria stojí, drží na rukou božské dítko a žezlo v ruce a korunu na hlavě; na jiném obraze jak sedí v královském plášti na trůnu; na jiném opět, jak korunována jest buď od božského Syna svého samotného, neb od Boha Otce a Syna zároveň. Tyto čtyři obrazy jsou již přes 500 let v katolické církvi stále a stále opakovány, což jest svědectvím, že Panna Maria od věků jako královna nebeská byla uctívána. »Zdrávas, královno!« »Vesel se, nebes královno!« tak volali v modlitbách a písních naši předkové; sv. otcové a spisovatelé církevní nadšenými chvalozpěvy opěvovali nebeskou královnu.

A v pravdě Panna Maria jest královnou. Na světě pocházela z rodu královského, byla vyvolena za matku krále králů, Syna božího, jehož království nebude míti konce; Kristus korunoval jí nejvyšší ctí a slávou nad všecky anděle a svaté, poněvadž byla účastnicí utrpení a příčinou našeho vykoupení. Marii královně klanějí se králové pozemští.

Kristus prokazoval na zemi nevystihlé milosrdenství a zvolil si za své zástupce v prokazování a rozdávání milosrdenství apoštoly a jejich nástupce; Marii pak učinil prostřednicí a přímluvkyní, aby za hříšné se přimlouvala; apoštolové a nástupci jejich vykonávají ve sv. svátostech úřad milosrdenství, Maria Panna pak přivádí hříšníky k sv. svátostem, pomáhá jim přímluvou, aby se jim hojných dostalo milostí! Maria královnou, poněvadž královský úřad zastává; na křtu sv. stali jsme se všichni dítkami nejvyššího krále, a když jsme se zpronevěřili a hříchem korunu královskou ztratili, neustává se za nás přimlouvati, abychom zase stali se dítkami jejími, dítkami božími, dítkami královskými.

Dnes, v památný den Nanebevzetí Panny Marie a její korunovace na nebi ukáži, jak Panna Maria vykonává dosud úlohu královny, jsouc prostřednicí mezi nebem a zemí.

Pojednání.

Loni v květnu zemřel v Paříži slavný spisovatel Huysmans. Mládí prožil bouřlivé, stal se nevěrcem a psal spisy plné rozervanosti. Ztratil všecku víru, ale ideál Panny Marie zůstal; se zvláštní úctou pohlížel na její obraz. A právě tato úcta k Panně Marii jej zachránila. Panna Maria přivedla ho zase k svému Synu božskému; Huysmans prohlédl propast, nad níž se nalézal, stal se věřícím a zvláště horlivým ctitelem a obdivovatelem nejsvětější Panny, již nazýváme Matkou božské milosti, stolicí moudrosti. Zmoudřel, poznal blud a změnil celý způsob života a obrácení své nazývá největším divem. »Mnoho zázraků vykonala Panna Maria, ale největší na mně samém,« tak píše, »neboť ze zlosyna učinila věřícího křesťana.«

Co tisíců podobných zbloudilců přivedla Panna Maria k svému Synu!

Slavný hudební mistr královny francouzské Marie Antoinetty Krištof Gluck byl výtečným, ale i zbožným hudebníkem. Pocházel z chudých rodičů. Jako hoch zpíval v kathedrálním kostele. Jednou zvláště se vyznamenal a obdržel od jednoho kněze růženec.

»Vezmi si růženec na památku, modli se ho každý večer a přinese ti štěstí,« pravil kněz Anselm k němu. Hoch měl radost a umínil si, že se bude modlit růženec po celý život. A štěstí mu přálo. V Římě prodlel 20 let a pak na dvoře královském ve Francii zasypáván byl chválou a vyznamenáním. Nezpyšněl, nezapomněl na růženec, nazýval ho svým hudebním brevířem. Umřel s růžencem v rukou. Panna Maria, královna nebeská, pomáhá nám ke štěstí zde na zemi.

Ve Vídni žil slavný malíř Kupelwieser. Mezi jinými přicházel k němu často jeden baron z Korutanska, protestant, milovník malířství. Hovořívali i o náboženství. Malíř byl horlivým katolíkem, a rád by byl viděl, aby i baron stal se katolíkem. Jednou ubíralo se procesí do Mariacelly. Malíř prosil barona, aby se také zúčastnil, pevně očekávaje, že Panna Maria vyprosí mu návrat do pravé církve. »Výlet do Mariacelly,« pravil baron, »nebude škoditi, a co se modlitby týče, uvidím.« Pohled na zástup poutníků velice dojal barona. Modlil se s nimi v kostele společně. Vyšel si také za město na procházku. U silnice seděla žebračka s němým, blbým synem 14letým. Baron dal jí almužnu a litoval její nešťastný osud. Ale ona zvolala: »Jsem ubohá, stará, nemocná; nemohu pracovati, ale to vše není tak velikým křížem, jaký mám s ubohým hochem. Račte jen povážiti, jde mu na patnáctý rok a ještě neví nic o Pánu Bohu, nemůže ještě jíti ke sv. přijímání.« To řekla a dala se do usedavého pláče. Baron byl velice dojat. »Nepláče, že jest chudá, nemocná,« pravil, »ale že syn její neví nic o Bohu a nemůže se zúčastnit milostí božích. A já? Já bych mohl Boha dobře znáti, ale nestarám se o to, ač je to nejpotřebnější.« Milost boží dotkla se ho na přímluvu Panny

Marie, stal se katolíkem a ozdobou církve. Královna nebeská vyvedla ho z bludu ke světlu a pravdě, ke zdroji štěstí a spokojenosti.

Slavný žurnalista francouzský Ludvík Venilot jel jednou na lodi do Říma. V kabinetě kapitána spatřil veliký obraz Panny Marie. Byl překvapen a hledaje látku ke spisům, ptal se, proč právě obraz mariánský zdobí jeho pokojík. Kapitán pravil: »Jsem 50 let stár a 50 let na moři, neboť jsem se na lodi narodil a byl vychován. Prodělal jsem mnoho bouří, jichž se neohrožený námořník neleká. Nebylo mým zvykem vzhlížeti k nebi o pomoc, ale jednou jsem se tam zadíval upřímně, když jsem byl přesvědčen, že zahyneme v rozbouřených vlnách. Nemaje naděje v pomoc lidskou, stal jsem se zbožnějším než jsem býval; zaslíbil jsem se Matce boží a ona mne neopustila. Vpluli jsme šťastně do přístavu a dle daného slibu kráčeli jsme bosou nohou, oděni bluzou a košilí, zpívajíce litanie, do chrámu Panny Marie. Matka boží vrátila mi také manželku, která už byla na prahu smrti, a obdařila mne dcerou; tyto dvě šlechetné duše modlí se denně k Bohorodičce, abych nezahynul na moři, ale doma, usmířen s Bohem. Lekáte se bouře? Jděte a klidně spěte; jsme pod ochranou nebeské Královny.« Panna Maria chrání před neštěstím.

Petr Rudder, dělník z Flanderska, r. 1867 kácel strom, který mu roztříštil nohu. Kost začala hníti; celý rok ležel, bolestí křičel, lékaři se střídali, ale neznali pomoci. Šest lékařů řeklo, že pomoci není. Za 8 let slyšel o zázračných uzdraveních na přímluvu Panny Marie lúrdské. Vykonal 9denní pobožnost a v průvodu ženy vydal se o dvou berlích na pout k pramenu lurdskému. Tři mužové pomohli mu vstoupiti na dráze do vozu. Na poutním místě vypil něco vody z pramene a modlil se a vzýval Pannu Marii o pomoc. Náhle pocítil změnu, vstal bez berlí, bez nichž 8 let nemohl kroku učiniti, a spěchal poděkovat před obraz Rodičky boží. Byl úplně zdráv, rány zmizely, po zlomenině ani památky. Poutníci plakali radostí. Dr. Assenaar, lékař, který dlouho nemocného ošetřoval, k slzám pohnut pravil: »Petře, jste uzdraven! Žádný lidský prostředek nemohl vám zdraví vrátiti. Kdybych neměl víry, to by stačilo, abych se stal věřícím.«

Panna Maria jest uzdravením nemocných.

Nejnešťastnější jest člověk před smrtí, je-li ve hříchu. Šťasten, kdo se vzpamatuje a dovolává pomoci nebeské Královny. I největší nevěrec bývá získán a zachráněn.

Blahosl. Klement Dvořák kdykoli šel k nemocnému, pokaždé modlil se růženec. Jednou byl povolán k nemocnému proti jeho vůli. Nemocný nechtěl o Bohu slyšeti. »Příteli, neodejdu,« zvolal blahosl. Klement, »konec váš se přiblížil; viděl jsem mnoho nemocných šťastně umírati, dnes chci viděti, jak umírá zavržený.« Nemocný změněn s pláčem prosil za odpuštění, přijal kajícně sv. svátosti a blaženě skonal. Toť účinek přímluvy Panny Marie.

Pomáhá nám Královna nebeská ve všech potřebách.

A nyní uvážme ještě krátce, kdy zvláště nám Panna Maria pomáhá.

Prokážete-li nějaká dobrodiní cizímu dítku, zavázali jste si jeho matku k vděčnosti. Prokážeme-li nějakou službu božímu Synu, učinili jsme Pannu Marii svou dlužnicí. A kdy nejlépe možno prokázati službu Pánu Ježíši? Zapamatujme si jeho slova: »Cožkoli jste učinili jednomu z nejmenších; mně jste učinili.« »Kdo se ujme jednoho z maličkých, mne se ujímá.« Chceme li si učiniti Královnu nebeskou dlužnicí, přímluvkyní a pomocnicí, prokazujme skutky milosrdenství tělesného i duchovního. — Pak kdykoli jsme v tísni, nebezpečí a pozvedneme zraky k nebesům a voláme o pomoc, za přímluvu Panny Marie, máme pomoc zajištěnu.

Ještě snáze dostane se nám pomoci, nosíme-li Krista, Syna jejího ve svém srdci. Nic nebolí tolik Marii Pannu, jako hřích, urážka Boha, nevděk ke Kristu. Kdo hřeší, přibíjí Krista na kříž, vráží meč v srdce Matky bolestné. Kdo však libuje si v ctnosti a svatosti, kdo nosí Krista ve svém srdci, jest miláčkem Marie Panny, poněvadž jest dítkem božím, bratrem Kristovým a tedy pravým dítkem mariánským; jest pod nejlepší ochranou, Panna Maria bdí něžně nad svým dítkem, chrání před nebezpečím, vyprošuje štěstí a požehnání.

A to buď naučením dnešní slavnosti.

Uctívejme královnu nebes, Pannu Marii, nikdo nebyl ještě oslyšen, kdo se k ní důvěrně utíkal; konejme skutky milosrdenství a Maria jest naší dlužnicí; nosme Krista ve svém srdci a jsme dítkami jejími a ona naší nejněžnější Matkou.

A tu se přesvědčíme o pravdě slov Písma sv.: »Kdo mne nalezne, nalezne život, život v pravdě křesťanský, život šťastný a spokojený, a obdrží spasení od Hospodina.« *V. M. Váchal.*

Neděle XI. po sv. Duchu.

»Vzezřev k nebi, vdechl a řekl: Effeta, to jest otevři se.« (Mar. 7, 34.)

K zázračnému uzdravení hluchoněmého užívá Kristus Pán různých ceremonií. On pojímá hluchého a němého v soukromí ven ze zástupu, vkládá prsty své v uši jeho, a plivnuv dotýká se jazyka jeho; pohlédá k nebi, vdechuje a dí: »Effeta« — otevři se. Kristus Pán by byl mohl zázrak tento beze všech ceremonií pouhým konem své všemohoucí vůle učiniti. Když tak přece činí, chce nám ukázati, jak vysoce si váží ceremonií a zevních obřadů při bohoslužbách a udělování sv. svátostí. Všechny tyto ceremonie při uzdravení hluchoněmého, jichž Kristus Pán sám užíval, přenesla sv. katolická církev na svatý křest. Ceremonie při mši sv. zas vzaty jsou z odpolední večeře Páně a jiné z jiných úkonů Ježíše Krista. Protož dnes učiňme ceremonie předmětem svého

rozjímání, a dím k tomu cíli: Ceremonie katolické církve musí každému křesťanu posvátny, a každému rozumnému člověku ctihodny býti.

Pojednání.

Mezi všemi mravními ctnostmi jest první a nejvznešenější ctnost náboženství. Tato ctnost zavírá v sobě jako každá jiná ctnost, dva úkony: vnitřní úkon vůle, jenž v tom záleží, že Bohu jako svrchovanému Pánu všech věcí povinnou úctu a oslavu prokázati chceme; pak zevní úkon těla, jenž z onoho úkonu vůle pochází, témuž odpovídá, jako na př. klekání na kolena anebo zevnější úkony při božské oběti.

Z těchto dvou úkonů ctností, ctností náboženství nemůže první úkon žádnou ceremonií býti, protože zcela vnitřní jest; druhý však jest jednoduše a vlastně dle své povahy a podstaty ceremonií. Ceremonie je tedy zevnější úkon ctnosti náboženství, jenž vnitřnímu úkonu téže ctnosti odpovídá, a právě proto ke klanění se Bohu určen jest.

Už z tohoto pojmu ceremonie vidíme nyní zřejmě a jasně, že není žádnou prázdnou zevní povrchností, žádnou obsahuprázdnou věcí, nýbrž zevní úkon vnitřní ctnosti, a sice nejvznešenější ze všech ctností, náboženství, uctívání Boha, že tedy každému křesťanu svatou a každému rozumnému člověku ctihodnou býti musí.

Tato pravda vysvítá též, když ceremonie dle jejich různých vztahů uvažujeme. Vzhledem na jich příčinu a ustanovení jsou ceremonie, jež v povaze věci samé spočívají, a proto též přirozené ceremonie slují. Neboť když duch se k Bohu povznáší, co jest přirozenějšího, než že též oko k nebi pohlédá? Když duše Boha za něco prosí, co jest přirozenějšího, než že se též ruce spínají? Když duše Bohu v nejhlubší pokoře se klaní, co jest přirozenějšího, než že se kolena též shýbají? Když duše ve zkroušenosti nad svými hříchy k Bohu o smilování volá, co jest přirozenějšího, než že se člověk též rukou v prsa bije?

Jiné ceremonie jsou, jež Bůh sám ustanovil a předepsal, jako na př. veškery obětní úkony ve Starém Zákoně, a podstatné úkony při přinášení božské oběti a při udělování svatých svátostí v Novém Zákoně, a proto se nazývají božskými ceremoniemi. Konečně jsou ceremonie, které od apoštolů, od papežů a jich nástupců ve svaté církvi Kristově zavedeny byly, jako na př. veškery ony, jež při mši svaté a při udělování svatých svátostí nenáležejí k podstatě oběti a svatých svátostí, a tyto slují proto církevní ceremonie.

Vzhledem na jejich účinek jsou ceremonie, jež k našemu posvěcení a ospravedlnění ustanoveny jsou a se užívají, jako na př. podstatné úkony při udělování svatých svátostí a při oběti mše svaté; ceremonie, skrze které se nám různé jiné milosti a duchovní dobrodiní sprostředkují, jako na př. skrze exorcismy (zažehnávání), kropení se svěcenou vodou; ceremonie konečně, jimiž pravdy a tajemství víry naznačovány a znázorňovány bývají,

jako na př. rozžíháním a vyhášením svící při hodinkách v pašijovém témdni, anebo zapalováním kadidla před nejsv. Svátostí.

Vzhledem k jejich účelu jsou ceremonie, jež bezprostředně k uctívání Boha náležejí, jako na př. zpěv, hudba, zevnějšek při modlitbě a oběti. Jiné ceremonie připravují člověka na uctívání Boha, jako na př. ozdoba chrámů, odívání se posvátnými rouchy, zvonění zvonů.

Co se předmětů dotýká, na nichž se ceremonie vykonávají; tu jsou některé určeny pro osoby jako na př. různá svěcení a žehnání, popelec; jiné pro určitá místa, jako na př. svěcení chrámů, oltářů, obrazů; jiné pro určité doby, jako na př. svěcení svátků, užívání různých církevních barev; jiné zas pro způsob a obyčej služby boží slaviti, jako na př. různý ritus a užívání řečí; a jiné pro hmotné věci jako na př. různá svěcení vody, oleje, potravin a nápojů, rouch.

Nuže, ať si příčinu a ustanovení, anebo účinky, anebo účel, anebo předměty ceremonií uvažujeme, musíme, připustiti, že dle jejich původu a jejich zavedení přirozené, rozumné, církevní a božské; že dle jejich účinku spásonosny a užitečny; že dle svého účelu posvátny a vznešeny, že dle svých předmětů přiměřeny a a vhodny jsou, a tudíž každému křesťanu posvátny a každému rozumnému člověku ctihodny býti musí.

Ceremonie v svaté církvi Kristově mají v náboženském ohledu nesmírný vliv na ducha člověka. Poslyšme, co učený a zbožný muž o tom z vlastní zkušenosti píše. Tato jsou jeho slova: »Kdyby i ceremonie samy o sobě žádné dokonalosti a svatosti neobsahovaly, tož jsou přece zevní úkony náboženství, skrze něž jako znameními mysl k uctívání posvátných věcí, duch k nadpozemskému povznášen, zbožnost živena, láska pěstována, víra k vzrůstání podporována, zbožnost posílena, prostota poučována, bohoslužba zvelebována, náboženství zachováváno, a pravý věřící od nepravých křesťanů a bludařů se liší.«

Posvátné ceremonie »povznášejí mysl k uctívání posvátných věcí;« neboť zevní úkony úcty vzbuzují též úctu v duši, co oko vznešeného vidí, anebo vznešeného slyší, to vzbuzuje též přiměřené pocity v duši, což jsme jistě sami na sobě na př. při bohoslužbách, anebo při svěcení kněžstva a biskupů často zakusili.

Posvátné ceremonie »povznášejí ducha k nadpřirozenému«; jimi býváme do tajemství náboženství a svaté víry uvedeni, a dlíme brzo na Golgotě při božské oběti, brzo u trůnu Hospodina s anděly v chrámě nebeském.

Posvátné ceremonie »živí zbožnost a lásku pěstují;« neboť sjednocují všechny kněze i věřící okolo jednoho Boha v jedné víře v obcování svatých.

Posvátné ceremonie církve »poučují prosté, a pěstují vzrůst víry,« neboť osvěcují rozum k snazšímu a hlubšímu uvažování božských pravd a tajemství, jak sv. Tomáš píše: »Prostí lidé, kteří ve vědách vycvičeni nejsou, musí jistými zevními znameními poučováni býti. Tím bývají puzeni, aby se tázali o tom, co

takovými smyslnými znameními se naznačuje.« (Thom. III. q. 66 a. 10. in corp.)

Posvátné ceremonie »slouží k zachování zjeveného božského náboženství.« Ceremoniemi se nám duchovní věci téměř stělesňují, nadpřirozené věci téměř v přírodě, božské věci takořka ve stvoření se znázorňují. Proto tvrdí sv. Augustin, že »žádné náboženství, ať si pravdivé, anebo křivé, bez ceremonií obstáti nemůže.« (Lib. 19. contra Faust.) Proto »u pohanů znamenalo už bohovědcem býti, tolik jako věděti, jací bohové jsou, a jakými ceremoniemi se uctívati musí.« (Plato in Dial. de regno.) Bez ceremonií by brzy i nejvznešenější tajemství našeho svatého náboženství v zapomenutí upadla, jak ctihodný kardinál Belarmin píše: »Kdyby každoročně různými ceremoniemi narození, zjevení Páně a ostatní tajemství vykoupení znázorňována nebyla, mohla by snadno tak vznešená dobrodiní v zapomenutí přijíti.« (Tom. III. cap. 31.)

»Konečně dostává celá bohoslužba, celé náboženství člověka teprv ceremoniemi svého konečného zdokonalení.« Neboť nikoliv duch sám, nýbrž tělo a duše zároveň dělají člověka člověkem, a člověk, celý člověk jest Bohu náboženskou úctou povinen; nejen duší, ale i tělem jest povinen ke službě, klanění se, velebení, uctívání a oslavování Boha, k vykonávání náboženství. Nuže, však děje se to úplně skrze ceremonie. Skrze ně používá se nejvznešenějších a nejdrahocenějších a nejkrásnějších krás přírody, umění a vědy v nejvyšším rozvoji, všech sil přírody k bohoslužbám, jak to v chrámech Páně pozorovati můžeme.

Když tudíž tento nesmírný vliv ceremonií na náboženský život člověka, na udržování náboženství, šíření zbožnosti, vyznávání víry a zdokonalení bohoslužby uvážíme; tož musí závěrek své plné oprávnění míti, že každému křesťanu svaty a každému rozumnému člověku ctihodny býti musí. Ký tudíž div, když svatá Teresie prohlásila, »že by hotova byla pro nejmenší ceremonii svaté církve svůj život obětovati.«

Prorok Ezechiel byl jednou u vytržení, a tu měl vidění, v němž mu Bůh budoucí církev Ježíše Krista pod obrazem velikého vznešeného chrámu před oči postavil. Hospodin ukázal svému sluhovi celou podobu a útvar tohoto nebeského stavení, veškera zařízení jeho, řády kněží a jejich úkony, a vše, co se tu díti mělo až k nejmenším okolnostem. Když však Hospodin o ceremoniích mluvil, tu užil slavných slov: »Synu lidský, přilož srdce své, a viz očima svýma i ušima svýma slyš, všecko což já mluvím tobě o všech posvátných obyčejech (ceremoniích) domu Hospodinova.« (Ezech. 44, 5.) Bůh poroučí prorokovi, aby oči a uši a srdce k těmto posvátným předmětům obrátil, aby dobře rozuměl, co bude o tom řečeno. Jak důležitou věcí jsou tudíž ceremonie. Kéž by to uvážili ti, kdož ceremoniemi opovrhují, je tupí a jimi pohrdají, a při tom snad se za učené, anebo docela za dobré a hodné katolíky považují. Jen katolická bohoslužba je skrz naskrz Boha důstojná ve všech svých úkonech a ceremoniích. Proslulý jest onen výrok protestantského krále, když jednou boho-

službám v katolickém chrámě obcoval: »Reformovaní zacházejí s Bohem jako se svým sluhou rovným, luteráni jako se sobě rovným, katolíci však se jemu jako svému Bohu klanějí.«

Važme si a mějme v uctivosti veškery obřady a úkony našeho svatého náboženství, abychom Bohu dokonale a vroucně se klaněli a tak věčné spásy došli. Amen. Dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle XI. po sv. Duchu.

U moře Galilejského nalezl Pán Ježíš hluchého a němého. Tím se nám na jevo dává k našemu poučení, že na moři tohoto světa jest mnoho lidí podle duše nemocných — hříšných. Hluši jsou ti, kdo slovo boží slyšeti nechtějí, před vnuknutím božím, před napomínáním představených uši si zacpávají. Němí jsou ti, kdo nechtějí Boha chváliti, z hříchů se vyzpovídati, bližního, když hřeší, napomenouti a pokárati. Obyvatelé krajin moře galilejského přivedli ke Kristu hluchého a němého. Ó jakou radost způsobili bychom Kristu, kdybychom hříšníka z hříšné příležitosti vysvobodili a na cestu pokání přivedli! Kdo odvrátí hříšníka od bludné cesty jeho, vysvobodí duši jeho od smrti a přikryje množství hříchů svých, dí Písmo sv. (Jak. 5, 20.) Syn boží chtěje hluchého a němého uzdraviti, vyvedl ho ven ze zástupu. Kdo se chce k Bohu obrátiti a hříchu zanechati, ten musí se vystříhati špatné společnosti, jak napomíná nás Sirach: »Odstup od nepravého a zhynouť zlé věci u tebe.« (Sir. 7, 2.)

Kristus vložil prsty své v uši jeho a plivnuv dotekl se jazyka jeho a vzezřev k nebi vzdechl a řekl: »Effeta, otevři se.« Toto místo Písma sv. odsuzuje učení těch, kteří obřady církevní zavrhují a pouhými formaliemi je nazývají. Kristus často obřadů užíval. Tak čteme, že modle se padal na tvář nebo na kolena, že vdechl na apoštoly a tím Ducha sv. jim udělil, že pozdvihnuv rukou svých žehnal atd. Dle příkladu Kristova užívá i církev při bohoslužbě rozličných obřadů. Zavedla je proto, aby nám naznačila, že nejen duše, ale i tělo Bohu sloužiti má, chce jimi dále znázorniti milosti, kterých se nám sv. svátostmi dostává a chce nás jimi také pohnouti k upřímné zbožnosti.

Kristus němého naučil mluviti právě. Ach, kéž i nás by naučil mluviti právě, t. j. jazyka svého dobře užívati. Malá věc jest veslo, ale mnoho na něm záleží. Tak i jazyk náš jest malý úd (Jak. 3, 5), ale kdo ho opatrně užívá, duši svou k břehu spasení dovede, neboť, kdo ostříhá úst svých, ostříhá duše své. (Přísl. 13, 3.) A jako loď bez plavce, bez vesla utone, tak kdo jazyka na uzdě nedrží, bude píti jako vodu nepravost, celý příval hříšné nečistoty do něho vloudí a tak loď duše jeho snadno do propasti věčné se potopí, neboť jazyk nešlechetného jest podvrácení jeho (Sir 5, 15.). Slušně jazyk svůj napraviti mají ti manželé, kteří svazkem svátosti Kristovy jsouce spojeni, jeden druhému nadávají,

se hádají a hašteří, rodičové, kteří vlastní krev svou proklínají, hospodářové, kteří své čeledi někdy ani na jméno trefiti nemohou. Někdo nedovede ani k potahu přistoupiti ani nádoby do ruky vzíti, aby při tom nezlořečil. »Všichni údy Kristovými učiněni jsme!« volá sv. Augustin. Srdci tedy Kristovu, Kristově krvi zlořečí, kdo bližnímu zlořečí. V den soudný vytýkati nám bude Kristus, že jsme jej v bližních svých krmiti nechtěli. Nebude nám proto též vytýkati, že jsme jemu v bližních svých zlořečili?

Vymlouváme se, že z hněvu, z obyčeje klejeme. Já bych ani z hněvu, ani z obyčeje ani Krista Pána, ani obrazu jeho proklínati nechtěl.

A každý bližní jest živý obraz velebnosti božské. Upamatujme se, přátelé, že dle výroku Písma sv. zlolajci nebudou královstvím božím vládnouti. Vykliďme proto tento hříšný obyčej z domů obcí svých, chceme-li věčného blahoslavenství účastnými se státi. Vím, že zlořečení z přenáhlení, z náhlého rozhořčení pocházející jest jenom hřích všední, ale kdo často kleje, musí náležitého prostředku použiti, aby si tomu zlozvyku odvykl. Dávát tím špatný příklad a potom se může z hříchu všedního snadno vyvinouti hřích těžký.

Vštěpme si hluboko, přátelé, slova sv. Augustina v srdce své: »Vybíráš sobě, člověče, v pokrmech, kterých požíváš a jedovatých se netkneš. Proč sobě nevybíráš slova, která promluviti máš, a proč taková, o kterých víš, že tobě škodí, na svůj jazyk béřeš?«

Budiž věčně požehnána dobrotivá ruka tvá, milostný Spasiteli, kterou jsi hluchému uši otevřel a němému jazyk rozvázal. Dotkni se prstem milosti své uší a jazyka našeho, ó dobrý Ježíši, aby uši naše k poslouchání slova božího byly vždy otevřeny, jazyk pak náš aby tvé nejsvětější jméno vždy ctil a velebil. Posilni nás svou božskou pomocí, řiď a spravuj jazyk náš, ostřihej rty naše, vlož slova mírná a rozšafná v ústa naše, abychom ani sobě, ani domácím svým, ani cizím nezlořečili. Ať nemá v ústech našich místa zlolajnost, ale ty, tichý Beránku, Ježíši Kriste, vládni ústy našimi i srdcem naším. Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle XII. po sv. Duchu.

V čem záleží pravá láska a kterak k ní přijdeme.

»Milovati budeš Pána Boha svého, z celého srdce svého.«
(Luk. 10, 27.)

Učení Ježíše Krista jest plno nebeské útěchy a schopno učiniti člověka šťastným zde i na věčnosti. Vždyť přišel Syn boží, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo; ke spáse člověčenstva obětoval náš drahý Spasitel každý krok, každé slovo, každý skutek. On ukázal nám, co činiti máme, abychom účastnými se stali [ži-

vota věčného. Pravilť: »chceš-li do života věčného vejíti, zachovávej přikázání! Milovati budeš Pána Boha svého, z celého srdce svého, z celé duše své, ze vší síly své a ze vší mysli své, a bližního svého jako sebe samého.«

Dvojitý tento zákon zachovávali sv. apoštolové, svatí a světice boží a vešli v dědictví věčné. I my rádi bychom přišli tam do vlasti nebeské. Plníme-li ale vždycky co Kristus plniti nám přikázal? Milujeme bližního jako sebe samy? Milujeme Pána Boha nade všecko? Mnozí zajisté nemilují Pána Boha; žijí podle žádostí svých, jako by ani Boha nebylo; ano přejí si: kéž by nebylo Boha, kéž by nebylo Krista, kéž by nebylo věčnosti, aby nebyli rušeni v uspokojování náklonností svých. Nenávidí modlitbu, nenávidí církev, nenávidí co duchovního jest; jediná radost jejich jsou rozkoše světa. Lidé takoví nemají pravé lásky; nemají však také podílu na krvi Páně; málo dbají o to, jsou-li v stavu posvěcující milosti boží nebo ne; nepociťují zármutku, ztratí-li božského Spasitele svého.

Jiní rádi by Pánu sloužili; modlí se a užívají sv. svátostí, konají tu a tam dobré skutky; neboť vědí, že trápení věčné očekává ty, kteří nepřinášejí dobré ovoce. Ale je to již ta pravá láska k Bohu? Kdyby se nebáli věčného trápení, hned by všeho dobrého zanechali. A při té vší bázni nejsou s to odolati pokušení, když se jim nahodí lákavá příležitost. To jest bázeň, strach a ne láska.

Někteří ze srdce rádi Pánu by sloužili; milují modlitbu a těší se z ní; neznají žádné větší blaženosti, jako když jim při modlitbě tak milo jest u srdce; ale tyto vnitřní sladké pocity jsou cílem jejich pobožnosti, oni domnívají se býti opuštěnými od Boha, když tyto sladké pocity se nedostaví. Takoví mají sice lásku, ale ne čistou; neboť není to nic jiného než ukrytá samoláska neboť nehledají Boha a jeho sv. vůli, ale svou vnitřní libost, a proto truchlí, když se sladký ten pocit nedostaví.

Když toto všecko uvážíme, nastává otázka:

1.) v čem záleží pravá láska?

2.) kterak přijdeme k pravé lásce?

Pojednání.

I.

Abych jasně první otázku zodpověděl, poslyšte především následující vypravování: Caesarius vypravuje, že jistý mnich k takové svatosti dospěl, že mnozí nemocní, jen když se jeho šatů dotkli, od svých nemocí uzdraveni byli. Jeho představený, kterýž se tomu nemálo divil, tázal se ho jednoho dne, kterak může konati tolik zázraků, an přece nevede přísnější život nežli ostatní. Mnich odpověděl, že se tomu sám obdivuje a že neví, jak k tomu přijde. A jak konáš své pobožnosti, ptá se opat? Dobrý mnich odpověděl, že nic neb jen málo koná, ale že se vždycky vyna-

snažuje, aby jen to chtěl, co Bůh chce, a že mu Pán udělil tu milost, aby se v úplné odvislosti od vůle boží udržel. »Štěstí mne nevyvyšuje, neštěstí mne neskličuje; všecko rád přijímám z rukou Páně; a k tomu směřují všecky mé modlitby, aby se vůle boží na mně úplně vyplnila.« — Nermoutíš se tedy, když na tě přijde neštěstí a trápení? Ne, otče můj, odpověděl mnich; ano, děkuji Bohu, neboť vím, že Bůh všecko ke své cti a k našemu dobrému činí a připouští. A tak spokojen jsem vším, cokoli mne potká. Poznav tak opat, jak vroucně tato duše s vůlí boží sjednocena jest, nedivil se více mnohým zázrakům, které tento mnich konal; ale poznal, že má pravou, čistou lásku k Bohu.

Tak tedy pravá, čistá, dokonalá láska k Bohu záleží v tom, abychom vždy a všude, v každém okamžiku našeho života, jen to chtěli, co Bůh chce; v těchto několika slovech jest obsaženo vše, co k lásce k Bohu náleží.

Chceme-li tuto čistou lásku k Bohu míti, nesmíme

a) od skutků zevnějších počíti, ale od sebe samých; naši vůli musíme především očistit, a to se stane, když budeme pozorovati své myšlenky a žádosti, abychom ještě v čas všecko zpozorovali a všeho se vystříhali, co by se nelíbilo vůli boží. Neboť, království boží musí býti v nás, jak praví božský spasitel. Budeme-li toho dbáti, nebude nám za těžko vystříhati se všeho, co by bylo proti vůli boží. Neboť člověk činí jen to co chce, co si před sebe vezme; je-li tedy vůle naše dobrá a srovnává-li se s vůlí boží, budou dobré i řeči naše, i skutky naše.

b) Z této pravé vůle, jíž chceme jen to, co Bůh chce, prýští se i úplné odevzdání těla našeho i duše naší do vůle boží. Sešle-li na nás Pán utrpení, nebudeme reptati, ale přijmeme je rádi a útěchou bude nám pomyšlení: Bůh to chce, proč já to nechtěl? Stane-li se, že jsme pomluveni neb oklamáni, neb že se naše vůle dobrá zneuznává, zdaž i to není boží připuštění? Bůh chce, abych to snášel, proč bych se protivil? Ano, i smrt bude nám řízením božím a protož i ve smrti budeme jeho nejsvětější vůli velebiti.

c) A tak je to i u věcech duchovních; je-li vůle naše úplně sjednocena s vůlí boží, budeme mu děkovati, dá-li nám slast v našich modlitbách aneb udělí-li nám duševní útěchu; a nepřestaneme mu sloužiti, zbaví-li nás zjevných milostí a sešle-li na nás duševní bezútěšnost, tak že s namaháním musíme to konati, co jindy nám tak lehké a příjemné bylo.

V tom tedy záleží pravá, čistá láska k Bohu.

II.

Chceme-li ale takovou lásku k Bohu míti, musíme zvláště dvou prostředků užívati.

a) Musíme bojovati proti své vlastní vůli. Ach ano, sjednocení naší vůle s vůlí boží bude nás státi mnohý a těžký boj; budeme se ale tomu diviti? Následek hříchu dědičného jest, že vůle

naše protiví se vůli boží; že vůle naše vždy jen smyslné, pozemské radosti chce. Vůle boží chce nás ale od přílišné náklonnosti k této zemi a k jejím rozkošem vyléčiti a vzbuditi v nás touhu po Bohu a po nebi. A všecka ctnost, všecka bohabojnost co jiného jest než zapření, než potlačení naší hříšné vůle? Na některých věcech pozemských a na mnohých rozkošech lpíme celou duší; zvláště ale máme velikou lásku sami k sobě, tak že nám velmi za těžko přichází, když býváme pomluveni a pohrdáni, chtíce spíše, aby nás všickni milovali a chválili. Však vůle boží žádá od nás, abychom raději vší haně a opovržení se podrobili, než od pravé cesty se vzdálili. A právě pro tuto nesmírnou lásku k sobě samým sesílá na nás Bůh takové opovrhování od jiných, abychom pokořeni byli, abychom nehledali jedinou utěchu u lidí, ale v dobrém svědomí a zalíbení božím. Jak často se stává, že vezme nám Pán to, co nám milé a drahé jest, ať jsou to osoby neb věci. Pán béře nám to, jelikož velikou láskou na tom lpíme a jelikož v nebezpečí upadáme pro tyto věci zapomenouti na něho samého. My se tedy musíme vždy vůli boží podrobiti, máme-li pravou lásku míti. Než jelikož všecko, každý dar dokonalý s hůry přichází musíme

b) často a horlivě o milost Ducha sv. prositi. Pán rozloučil se s apoštoly a poslal jim Ducha sv., aby skrze něho naplněni byli pravou láskou, aby nespoléhali na sebe, ale na vůli boží. Tento Utěšitel, tento Duch sv. byl to, který apoštoly osvítil a posilnil, že od této doby pro vůli boží žili, rádi všecky útrapy a obtíže snášeli, které seslal na ně Pán, ano i těšili se, když jim popřáno bylo něco trpěti pro jméno Ježíše Krista. Tentýž Duch sv. zaslíben jest i nám; i k nám zavítá a neopustí nás, budeme-li ho o milost prositi; i nás osvítí a posilní, abychom ve všech věcech vůli boží plnili a ne podle své žádostivosti jednali.

Slyšeli jsme dnes výrok našeho Spasitele, že musíme Boha milovati, chceme-li do života věčného vejíti. Nuže tedy hleďme, bychom měli tu pravou lásku, abychom přeputovavše pout vezdejší, došli jí života věčného. Amen. *Vojtěch Černý.*

Neděle XII. po sv. Duchu.

Víra jest základem spásy naší.

»Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte.« (Luk. 10, 23.)

[— Víra základem spásy naší. —] Jedno přísloví křesťanské praví, že ten, kdo v Boha důvěřuje, staví na skále. Ano — Bůh, to jest, nejmilejší, skála, která na věky stojí pevná a nerozborná.

Nuže, ptám se vás, nejmilejší, ve jménu Ježíše Krista, na čem stavíte vy? Či snad zakládáš si ty křesťane na svém zdraví a kráse? Ó to by byla vetchá skála, neboť již moudrý Sirach dí, že člověk jest dnes králem a zítra již — ošklivou mrtvolou.

A jiný, jemuž se dobře daří, buduje svou budoucnost na svém štěstí — to jest ale bublina vzduchová, krásná sice a lesklá, ale nejistá — a jiný opět na své cti či snad na svém mamonu staví a nepomýšlí, že dí přísloví: »Jak nabyl, tak pozbyl.« A ty, bratře, který zapomínáš na to zlaté pravidlo »Modli se a pracuj«, a »na božím požehnání všecko záleží« — na čem stavíš ty své naděje? Či snad na své síle, na svém důvtipu, svém rozumu? Ó, tu stavěl bys na základě velmi nejistém — na písku a běda tomu, kdo svůj pokoj, svou spásu staví na písku, neboť dí Písmo sv., že přijde déšť, vzdují vichrové, vzedmou se vlny mořské a dům vystavěný na písku zřítí se a sklesne v ssutiny. Blaze ale, třikrát ale blaze tomu, kdož svůj pokoj, své spasení buduje na skále, nebo když spadne prška a větrové bouřiti budou a moře pozdvihne divoce vlny své — dům jeho ostojí, nebo stojí na skále.

Ó pojďme tedy, nejmilejší, a vystavme si na skále té dům — pojďme hledat skály té nikoli pod sebou, v lůně země — ne kolem nás, ve světě pošetilém, ne v nás, v hříšném srdci svém, ale nad sebou ji hledejme. A tato skála, která na věky stojí pevně: v radosti i žalu, v bídě, smrti, v čase i věčnosti, kterak že se jmenuje? To je víra, víra v Ježíše Krista Ukřižovaného, víra samospasitelná. To jest skála, která stojí již dva tisíce let — dva tisíce let zmítá již rozzuřené moře vlny své kolem ní a pění se a ječí jako když bleskové s mořem se mísí, vichrové nevěry, pronásledování a hříchu dotírají neustále na ni — ale nadarmo — skála ta: víra v Krista Ježíše na věky stojí pevná a nerozborná. Nikdo v celém světě nemůže ji pohřbiti a zničiti, ani satan a brány pekel ji nepřemohou, neboť Ježíš Kristus včera a dnes — on jest týž na věky. Ó pojďme ke skále té, která zůstává na věky.

Tato skála — víra v Ježíše Krista blahoslaví se v evangeliu dnešním: »Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vidíte vy,« praví Pán a slibuje život věčný těm, kdož staví na víře svaté. Víra sv. jest základ a v základě tom spočívá láska k Bohu a bližnímu. A proto blahoslaviti chci v dnešní řeči své ten základ — tu skálu pevnou: víru svatou a vylíčím vám, nejmilejší, trojí cestu, po níž ona jíti musí má-li nás vésti k spasení věčnému:

I. Cestu na Golgotu,

II. do Jericha,

III. do Jerusalema.

Pojednání.

I.

[— Vede nás k pokání. —] Na hoře Sinai utvrzen byl Zákon Starý, na Golgotě Zákon Nový. Tam Zákon — zde evangelium. Obé: i Zákon i evangelium obsaženo jest v dnešním evangelium.

Onen zákoník, který přišel k Pánu tázat se ho: »Mistře, co čině život věčný obdržím?« chlubil se Zákonem, učedníci Páně ale, k nimž Kristus praví: »Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte« — slyšeli již evangelium — zákoník stál na Sinai, učed-

níci ale již na Golgotě. A tam i my, nejmilejší, s učedníky Páně jíti musíme, jenom evangelium — víra v Ježíše Krista a láska může nás spasiti. Tomu člověku, jenž upadnuv mezi lotry oloupen byl od nich a polomrtev v krvi své ležel, nepomohl ani kněz Zákona Starého, ani levita, nýbrž jenom milosrdný Samaritán. A tak i nám, když mrtvi ležíme v hříších, nepomůže Zákon, nýbrž jediné milosrdenství Ježíše Krista k životu. Cesta se Sinaje na Golgotu jest daleká a obtížná a přece spasitelná a po ní musí víra naše jíti — je to cesta sv. pokání. Zajisté nevoláme lékaře, když zdrávi jsme, ale když upoutáni jsouce na lůžko octneme se na rozhraní mezi životem a smrtí, ó tu toužíme po lékaři zkušeném a vztahujeme rukou svých po něm a rádi přijímáme lék, byť i odporný, vědouce, že jinak zdraví dojíti nemůžeme. A tak je to i s nemocí naší duše — s hříchem. Ježíš Kristus — ten lékař nebeský přistupuje k nám a dává nám lék a na něm napsáno jest: pokání. Hořký a odporný to lék, ale duše naše musí jej přijmouti, chce-li uzdravena býti. Musíme nejprve poznati, že sami ze sebe můžeme dojíti uzdravení — duše naše musí zatoužiti po Ježíši Kristu, po smíření s ním, a když litujíce takto hříchů svých voláme o milosrdenství boží, když toužíme po tom Prostředníku božském, který visel za nás na Golgotě — pak jde víra naše ze Sinaje na Golgotu, ke Kristu Ježíši. Cítíš-li se křesťane, chudým, jest on bohat, jsi-li slabým, jest on silný, jsi-li churavým, pozdraví tě svou milostí. Rozplývá-li se oko tvé v slzách kajícnosti, tu sklání hlavu svou s kříže k tobě a volá k tobě: Budiž pokojný, jáť jsem spasení tvé. A když onen starý vrah od počátku uchvátil tě do tenat svých a zraniv tě hříchy zpola živého nechal ležeti na poušti zbouřeného svědomí svého a žádný ti pomoci nechce — pak blíží se k tobě milosrdný Samaritán, ten anděl mezi tisíci — ten jediný lékař v Israeli — Ježíš Kristus, který ti pomoci může i chce, on tě uvede v svátosti sv. pokání na Golgotu, zhojí rány tvé a vleje do srdce tvého zraněného balsám své milosti. A nyní nejmilejší, když se srdcem kajícím šli jsme za Ježíšem na Golgotu a skláníme před ním kolena svá, padají šupiny s očí našich — naše víra stává se pevnou, stává se plamenem, jejž celý svět zhasiti nedovede. Dříve jsme také věřili — ale srdce naše potácelo se v temnostech hříchů, víra naše byla mrtvá, ale nyní, když jsme se smířili s Bohem a octli se na Golgotě, vyjasňuje se nebe nad námi — víra naše jest živá, proniknuta láskou, my se modlíme ve jménu Ježíše Krista a modlitba naše dochází vyslyšení — a to jest, nejmilejší, ta první cesta, kterouž víra naše ubírati se musí — ze Sinaje na Golgotu — od hříchu k milosti boží.

II.

[— Chrání nás v pokušení a strasti. —] Druhá cesta víry naší vede z Jerusalema do Jericha. Člověk jeden sstupoval z Jerusalema do Jericha, a upadl mezi lotry, kteříž i obloupivše i zranivše ho, odešli, zpola živého nechavše. Mezi Jerusalemem a Jerichem roz-

kládá se divoká poušť, plná příkrých vrchů a holých strání. Žádná cesta nevede krajinou touto nehostinnou — z roští řítí se divoké šelmy a v slujích číhají vrahové a lupiči, aby přepadli bezděkého poutníka. Poutníci, ubírající se cestou toutou, neznají slov, aby vylíčili děsnou poušť tuto. Je to smutná cesta jdeme-li pouští, ale i touto cestou musí víra naše jíti.

Je to nejprve cesta nebezpečí.

Tak vysoko žádný nestojí ve víře, aby nemohl ještě výše se povznésti, tak hluboko není nikdo v Kristu utvrzen, aby nemohl ještě hloub v něho vkořeněn býti. A jako na onoho poutníka číhali lotři, tak i na víru naši číhá vrah a loupežník — onen vrah, který již prarodiče naše v ráji oloupil o milost a obraz boží a který i nám hrozí vzíti víru sv. — lásku k Bohu a pokoj svědomí. Není to boj snadný, který podstoupiti musí víra na cestě této. Jako lev řvoucí obchází protivník náš hledaje, koho by pohltil — čeho zjevným násilím dojíti nemůže, toho se domáhá lží a podvodem. On neukazuje člověku hřích v šeredné nahotě jeho, nýbrž omaluje ho napřed krásnými barvami, on oslazuje jedovatý nápoj nepravosti, a chce-li mu vzíti život věčný, béře mu víru, a aby mu ji mohl snáze vyrvati, odírá ho nejprve o ctnost. To jest, nejmilejší, ten způsob, kterak přicházejí lidé o víru, neboť člověk, který zahodil od sebe ctnost, přichází i o víru. Pokušitel volá k němu: »nač by jsi snášel to břemeno náboženství, které zapovídá ti tolik rozkoší a přikazuje tolik obtíží — odvrhni je od sebe a budeš svoboden«. Pokušitel vede ho do společnosti, kde se tupí víra a líčí jako zpozdilost a velebí nevěra jako osvícenost, on mu dává do ruky knihy a spisy, kde jedovatou lží a zlomyslným utrhačstvím hana se vrhá na sv. víru — on podněcuje v něm pýchu a volá k němu a volá k němu as tak, jak to učinil na prahu dějin lidstva, v ráji, an pravil k prarodičům našim: »Budete jako bohové« — jaký div tedy, že při této obtížné cestě, po níž víra ubírati se musí, po cestě nebezpečí — přichází mnohý člověk o ten předrahý klenot, o ten poklad nejdražší — o ten základ života věčného — o víru svatou!

Smutná, obtížná to cesta, která vede do Jericha, — je to cesta nebezpečí, pokušení, ale i svůdnictví. A bohužel i touto cestou víra často kráčí. Kterak vedlo se tomu, jenž mezi lotry byl upadl? Nahý, zraněný, polomrtvý válel se ve své krvi a ležel na poušti. Jaký to hrůzoplodný obraz! Ano, nejmilejší, to jest obraz člověka, který spustil se Boha a upadl do hříchu, které bolestné rány mu zasadili, jej neschopným učinili pro dobré, tak že jako mrtev leží, bez života z Boha, bez přispění Ducha sv. — ano, to jest i obraz nás všech, kdykoli víra naše pokušení podlehne. My všickni podobáme se Petrovi v tom, že více než třikrát z bázně a slabosti zapřeli jsme Pána svého — my všickni rovni jsme byli Pavlovi, že jsme odporovali jménu Páně — a tu i my leželi jsme na poušti Jerišské — my jsme cítili se opuštěnými, nebo Ježíš a Duch sv. daleci byli od nás — naše srdce

krvácelo jako z tisíce ran, neboť my jsme rozhněvali svými hříchy Boha svého.

Smutná to cesta vedoucí Jerichem — cesta nebezpečí — často svůdnictví a konečně nezřídka: cesta kříže. Nebe jest naším Kanaánem — ale země jest naším Egyptem — nebe jest naším Jerusalemem, ale země naším Jerichem. A cesta vedoucí nás do onoho Kanaánu jest cesta křížová, cesta utrpení a strastí, a tak to musí býti, nebo naším praporem na cestě této jest kříž. My tak často zapomínáme na to, že jsme na světě jenom poutníci, že za několik let dříve neb později budeme musit všecko na této zemi opustiti — a proto posílá na nás Bůh utrpení, abychom se vzpamatovali a pozdvihli zraků svých vzhůru — tam do té pravé a věčné vlasti naší — my zapomínáme často na Stvořitele a věsíme srdce své k lidem — a proto musíme plakati u rakve a na hrobu svých miláčků — Bůh nás chce takto upoutati k sobě — my stáváme se často, když se nám dobře daří, hrdými a domýšlivými a proto sesílá na nás Bůh bouři pokušení, abychom se naučili důvěřovati v něho.

III.

[— Vede k nebi. —] Třetí cesta, po níž víra se ubírá, vede do Jerusalema. Blahoslaveni jsou, kteří touží po Jerusalemu nebeském, neb oni vejdou do brány jeho. Ano, blahoslaveni jsme, nejmilejší, jestliže víra naše, očištěná v slzách sv. pokání, přestála šťastně nebezpečnou cestu do Jericha a zvítězila nad pokušením i svůdnictvím a nepodlehla ani na cestě kříže — blahoslaveni jsme, jestliže víra sv. proniknuta láskou plápolá v srdcích našich — ona uvede nás do Jerusalema nebeského! Jako křehčí, v hříchu zrození lidé ovšem snad tu i tam klopýtneme — klesneme a zhřešíme — ale my nesetrváme v hříchu, satan může sice útok činiti na srdce naše, ale dobýti ho nemůže, nebo Všemohoucí Bůh stojí u nás a sílí nás jako druhdy sílil Davida — my nepodlehneme, neb aj, před námi rozkládá se Jerusalem, město pokoje věčného.

A na cestě této přibližuje se k nám milosrdný Samaritán. Obraťme se ještě jednou k dnešnímu evangeliu. Polomrtev leží onen ubožák na poušti — to jest obraz člověka přirozeného, v němž nepůsobí milost boží. Jako bezduchý živoří na poušti hříchu — bledost smrtelná pokrývá rty jeho — což žádný mu nepomůže? Ejhle — paprsek naděje svítá na poušti — lidé přicházejí, blíží se — patří na něho — slyší jeho sténání — ale oni krčí ramenoma a lhostejně jej míjí — ano lidé, kdožkoli jste, vy nemůžete pomoci člověku hříšnému, nebo jste sami hříšníci, nemůžete dáti mu život, nebo sami jej nemáte. Ale tu se blíží milosrdný Samaritán — ten Vykupitel dávno toužený, milosrdenstvím jsa hnut poskytuje mu pomoci.

Co Samaritán učinil onomu ubožáku tělesně, to činí Ježíš Kristus duchovně na nás všech. Samaritán vysvobodil jej z pouště jerišské a Ježíš Kristus vysvobozuje nás z pouště hříchu. — Samaritán vytrhl jej ze smrti časné a Ježíš vytrhuje nás ze smrti věčné. —

Samaritán uvedl jej do hostince k léčení a Ježíš Kristus vede nás do země pokoje věčného, do Jerusalema nebeského. Z Jerusalema přišel a chce nás tam všecky přivésti — on jest cesta, pravda a život — mimo něj jest zahynutí.

A tak rozkládá se před námi Jerusalem, město pokoje a na této poslední cestě své plesá a veselí se sv. víra v Ježíši Kristu. — To město svaté, do něhož víra naše kráčí, nemá žádných chrámů více neboť Beránek boží jest jeho chrámem — ono nepotřebuje slunce ani měsíc, aby je osvěcoval, neboť velebnost boží ozařuje je a sluncem jeho jest Ježíš Kristus. Jeho brány se nikdy nezavírají, neboť v něm není žádné noci — tam všecky slzy setřeny, všecky vzdechy utišeny — všecky rány zhojeny budou, tam nebude ani smrti ani bolesti ani vzdychání, nebo staré věci pominuly. A do bran tohoto Jerusalema povede víra sv. všecky, jichž jména napsána jsou v knize života a kteří umyli šaty své v krvi Beránka. Oni přijdou, jakož dí sv. Jan ve svém zjevení k hoře Sinai a k městu Boha živého a k zástupu mnohých tisíců andělů — oni přijdou k Bohu Soudci nade všemi — a k Prostředníku Nového Zákona — Ježíšovi. Ano, nejmilejší, tam nás povede víra naše, jestliže zachováme si ten klenot drahý, neporušený v životě i v smrti. — Amen. † *František Ekert.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Sv. andělů strážných.

Časté přijímání těla Páně nejlepším andělem strážcem zvláště mužů.

»Aj, já pošlu anděla svého, kterýž by šel před tebou, ostříhal tě na cestě a uvedl na město, které jsem připravil tobě.« (2. Mojž. 23.)

Světíme dnes slavnost andělů strážných. Bůh stvořil zvláštní neviditelné duchy ke službě naší, aby nám pomáhali dojíti věčné blaženosti. Andělé tito vnukají nám dobré myšlenky a pobádají vůli k dobrému; přednášejí Bohu naše modlitby a dobré skutky; chrání nás v neštěstí; oznamují mnohým lidem vůli boží. Proto, abychom si stálé přízně jejich zajistili, musíme se snažiti svatým životem jim se podobati; musíme je ctíti a stále o pomoc vzývati.

Bůh však ve své dobrotivosti dal nám i mnoho viditelných andělů strážných. Jsou to naši rodiče, učitelé, dobrý tisk, přátelé, je to církev sv., která svým učením a svátostmi udržuje na nejlepší cestě života k věčnosti. Ale to vše ještě nestačilo božskému Srdci Páně; sám postavil se nám za vůdce a strážce ve sv. přijímání, aby přebýval v nás a my zůstali v něm.

Žijeme v dobách prazvláštních. Lid křesťanský soustavně slovem i tiskem, na schůzích, v novinách odcizován jest Kristu, nejlepšímu příteli svému, Bohu, dárci všeho dobra. Židozednáři, nevěrci, chtějí zvrátiti společnost lidskou, odstraniti křesťanství, za-

vésti nové pohanství; potřebují k tomu lidí, pomocníků všeho schopných; proto musí býti křesťan zbaven víry v Boha, spravedlivého soudce, který dobré odmění a zlé potrestá, člověk bez víry bude i člověkem bez mravů, šelmou, jež nelekajíc se věčnosti, bude nejlepším pomocníkem nevěrcům k dosažení jejich plánů. »Znemravněte lid, a bude po církvi!« Toť ďábelské heslo bojovníků za zvrácení světového názoru křesťanského a za zbudování moderního pohanství, za nadvládu Israele.

»Člověk bez Boha!« toť heslo zednářstva a jím svedených uhožáků, »pryč s náboženstvím ze škol, z rodin, ze společnosti lidské!«

»Bůh v člověku!« toť heslo křesťana věřícího. »Kristus buď naším vůdcem, naším světlem, naším chlebem, naší silou u jednotlivců, v rodinách, ve škole, ve společnosti!«

Kdyby křesťané dle přání Pána Ježíše, nejlepšího přítele, častěji přistupovali ke stolu Páně, kdyby zvláště muži tak činili a neponechávali toho pouze ženám, nebylo by tolik nepřátel Kristových, nedovolili by si nepřátelé tolik urážek a rouhání: muži byli by anděli strážci svých rodin, svého náboženství, svého Krista v nejsvětější Svátosti. Kristus by v nich byl strážcem svého království v duších našich. Proto ukáži dnes, proč zvláště mužům je třeba častěji přistupovati ke stolu Páně.

I. Vyžadují to osobní potřeby jednotlivce.

Ve sv. přijímání spojujeme se co nejúžeji s Kristem, přijímáme přirozenost Kristovu, naše tělo stává se jeho tělem a krev jeho krví. »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.« (Jan 6.). Jak mocná to opora křesťanu, zvláště muži, na cestě života pozemského!

1. Vášně mužovy bývají obyčejně prudčí nežli ženy; muž musí ven do života veřejného, pohybuje se volněji, je vysazen více svůdným nástrahám zkaženého okolí.

Kdo často přijímá tělo Páně, nepociťuje tak silných pokušení ke hněvu, závisti, nečistotě a jiným zlým žádostem.

Sv. Řehoř Nyss. praví: »Kdo miluje tělo Páně, nebude milovati těla svého.« Sv. Cyrill Alex píše: »Jsi-li zmítán pýchou, přijmi tělo Páně, a pokorný Kristus učiní tě pokorným; zmítá-li tebou lakomství, požívej těla Páně; štědrý Kristus učiní tě štědrým; jsi-li zmítán závistí, užívej toho chleba andělského, laskavý Kristus učiní tě laskavým; jsi-li oddán nestřídmosti, přijímej tělo Páně, Kristus střídmý učiní tě střídmým; jsi-li pokoušen nečistotou, přijmi tělo Páně, nejčistší Kristus učiní tě čistým; jsi-li zmítán leností a lhostejností, posilň se tělem Páně, a horlivý Kristus naplní tě horlivostí a zbožností!«

Sám nevěrec Voltaire, dokud byl ještě dobrým katolíkem, vyznal veřejně moc velikou přijímání těla Páně: »Boha jsme přijali, Bůh jest v našem těle a v naší krvi; kdo by se mohl tu

ještě hříchu dopustiti aneb naň jen mysliti? Nemožno, aby, kdo si tajemství to vymyslil, jež tolik lidí ve ctnosti udrželo!«

2. Muž bývá více znepokojován pochybnostmi; přijdou mu častěji do rukou všemožné tiskoviny, jež mají za účel vyrvati víru v Boha ze srdcí! Víra musí tu míti zvláště anděla strážce, a nejmocnějším je tu přijímání těla Páně, jež osvěcuje rozum a posiluje vůli, zahřívá srdce k větší lásce k Bohu a lidem, udržuje a rozmnožuje život duševní. »Kdo mne požívá, živ bude skrze mne«, pravil Pán Ježíš. »Kdo jí z chleba tohoto, neumře«, duchovně totiž, nevypadne z víry, neupadne do hříchu.

3. Muž nese nejtěžší břímě života; starost o denní chléb rodiny, povinnosti stavu, namáhavé studie, těžká práce, toť úděl jeho. Nese-li to břímě bez Boha, pak jest břímě mnohem těžší nežli ve skutečnosti, nese-li je v Bohu a s Bohem, požíváním těla Páně, pak celé břímě je lehkým, sladkým, záslužným: pomáhá je nésti Kristus. Jen Kristus uchrání před malomyslností, nevraživostí a zoufalstvím. Ke konci života pozná každý, že to byly chvíle nejradostnější v životě, kdy s Kristem svůj kříž vždy ochotně nesl!

Sv. Pavel chlubil se v křížích svých. Sv. František Regis říkal: »Život byl by nesnesitelným, kdybych pro Krista nemohl trpěti; utrpení je mi největší útěchou v životě.« Sv. František Xaverský při namahavých pracích volával: »Kdo jednou okusil, jak sladko je trpěti pro Ježíše, volil by raději umříti, než bez kříže žíti.«

II. Pán Ježíš má právo na nás, zvláště muže.

Ctihodný světec farář z Arsu založil ve své farnosti spolek růžencový pro ženy a spolek »Nejsvětější svátosti« pro muže.

Ženy pod ochranu Panny Marie, muže pak pod ochranu Syna božího postavil, protože mužové na předním místě mají přinášeti hold Kristu v nejsvětější Svátosti. Přinášejí-li se oběti a oslavy pro muže zasloužilé, panovníky, dobrodince, učence a vlastence nezištné: tím více zasluhuje pocty a oslavy Ježíš Kristus, Syn boží, Spasitel náš, král náš, největší dobrodinec, budoucí soudce náš. Největší muži na prahu smrti jsou nepatrnými, svět jich brzy zapomene; na věčnosti jen dle zásluh a dobrých skutků budou souzeni. Muži je svěřeno vedení společnosti, muž má veřejně víru v Krista vyznávati a býti příkladem ostatním — ve své domácnosti, obci a společnosti. Krásné jest veřejně zúčastniti se veřejných projevů náboženských; krásnější jest býti na stráži před svatostánkem ve dne i v noci, jak spolky klanění se nejsv. Svátosti činí; ale nejkrásnějším jest, skloniti veřejně kolena u stolu Páně a ne-li denně, aspoň týdně posilniti se tělem Páně. Kristus má právo na nás, chce zůstávati v nás, říditi naše myšlenky, řeči a skutky, a my jednou každý budeme skládati počet, jak jsme si té milosti za života vážili, sebe posvěcovali a život Pána Ježíše nápodobovali.

III. Muž má nejen vésti společnost, ale býti také apoštolem svého náboženství.

Tělo Páně činí nás teprve celými křesťany. Bez těla Páně není pravého života. Nebudete-li jísti těla Syna člověka, nebudete míti života v sobě.«

Louis Venillot, slavný spisovatel francouzský, který celé své jmění dal na rozšíření tisku dobrého a sebe zasvětil péru pro Krista a sv. víru, napsal: »Největší služba, kterou křesťané mohou prokázati nevěrcům, je ta, že jsou křesťany. Kdyby těch něco křesťanů, kteří ještě do kostela chodí, bylo skutečně tím, čím býti mají, spojili by vědění s láskou, obrátili by celý svět.«

Svátost oltářní pohání k činu. Kristus dává nám něco ze své horlivosti, touhy po spáse duší; ukazuje, jak pole již bílá jsou ke žni připravena, jak ovoci hrozí zkáza, a zve ku práci. Tisíce velikých apoštolů právě zde na prsou Páně, ve sv. přijímání, zaslechli onen hlas a obětovali celý život za spásu bližních; vědouce, že nejlépe odplatí se za lásku Spasitelovu láskou a milosrdenstvím k bližnímu. V Belgii, Tyrolsku a j. muži z nejlepších domů přistupují denně ke stolu Páně, aby jiné povzbudili a milosti té jiným vyprosili. Sv. jan Berchmans S. J. říkal: »Ježíši, je-li pak na světě pro mne jiné radosti a větší útěchy, než spojení s tebou ve sv. přijímání?« Kdykoli přijal tělo Páně, pokaždé cítil v sobě nový život; nemohl-li během téhodne přijímati, pocítil hned skleslost a ochabnutí ducha.

Ctihodný Cottolengo říkával: »Kdyby bylo možno desetkrát za den přijímati, měli bychom dosti příčin, abychom tak činili. Je-li dovoleno jen jednou za den, přičiňme se, abychom nikdy toho neopominuli.« Císař Ferdinand II. přistupoval týdně ke stolu Páně, pak o větších svátcích, pokaždé den před tím se postil a připravoval se modlitbou k tak slavnému okamžiku, a přijímal pak tělo Páně s největší uctivostí.

Sv. Ludvík, král francouzský, při nešťastné výpravě křižácké byl zajat. Sultán turecký ze zvláštní přízně povolil mu kněze, který proň mši sv. sloužil, při níž král každodenně tělo Páně přijímal k posile své duše.

Heřman z Mallinckrodtů, vůdce katolíků německých hledal a nalézal všecku sílu a útěchu jen v denní modlitbě, návštěvě mše sv. a přijímání těla Páně. K důležitým poradám sněmovním posiloval se postem a přijímáním Svátosti oltářní. Bůh vzbuzuje takové muže, sílí je tělem a krví svou, aby byli vůdci slabých a bázlivých.

Dr. Henri Boissard, slavný advokát v Aixu v Provencsku, který celý život zasvětil Kristu a církvi, čerpal vsechnu sílu a neohroženost u stolu Páně.

Pán Ježíš rozesílal před sebou své učedníky po dvou, aby příchod jeho všude oznamovali slovy: »Přiblížilo se království boží!« Ustanovil své kněží a biskupy, aby jeho jménem do království Kristova volali. Předpověděl však také mnohé překážky,

jež budou se stavěti v cestu a kaziti budou dílo jejich. Lid jest dnes maten a rozháněn nevěrci, kněži odcizován, aby nevěřil. Lid nevěří více kněži, vyhýbá se kostelu. A proto každý muž jest volán, aby byl apoštolem království božího na zemi. Dělají-li nepřátelé na muže nároky a organisují je pro své plány ku vyvrácení křesťanství, má mnohem většího práva, a to naprostého, Pán Ježíš, Spasitel náš, který zve všecky, aby byli jeho apoštoly v dobách, kdy brány pekelné usilují zdolati dílo spásy. Proti zástupu lidí bez Boha, kteří mají v úmyslu dostati náboženství ze školy, z rodin a společnosti lidské vůbec, třeba velikého zástupu mužů s Bohem a v Bohu, kteří odkaz Kristův odchovají svým potomkům.

Tělo Páně proměňuje bojácné ve lvy, a peklo se chvěje, vidí-li na mužích rty krví Kristovou zbarvené. (Sv. Jan Zlat.)

Muži, buďte apoštoly, buďte anděly strážci své domácnosti, vzory svých dítek, jež máte dovésti na místo od Boha jim vykázané, buďte strážci obcí, vlasti a společnosti; toť je vaše pravé povolání, tuť ukažte své umění a zručnost, odtud bude vaše budoucí velikost, sláva a odměna neskonalá. *V. M. Váchal.*

Neděle XIII. po sv. Duchu.

Andělů Strážných.

Zbožný křesťan koná úřad anděla, jak konal jej sám Ježíš Kristus.

»Poslouchej hlasu jeho, aniž se domnívej, že by směl potupen býti«
(2. Mojž. 23. v. 21.)

Spal jsem kdesi v cizině a při procitnutí všiml jsem se dvou obrazů nad mým ložem visících. Byl to obraz anděla strážce a obraz dobrého Pastýře. Anděl strážce byl vyobrazen jako mládenec, který za ruku táhne dítě od keře růžového, v němž ukryt jest had, jenž se chystá k uštknutí dítěte. Na druhém obraze byl Pán Ježíš jako pastýř, kterak vyplétá ovečku z trní, raněnou.

Byl jsem oběma obrazy ke zbožným myšlenkám povzbuzen a shledal jsem, že dobrý křesťan právě tentýž úkol koná, jako anděl strážný, jehož dnes svátek světíme, a že dobrý křesťan pomáhá konati úřad dobrého pastýře.

Vizme, jakým to způsobem.

Pojednání.

Pominu mlčením známé vám příběhy, o kterých mluví Písmo svaté. Archanděla Rafaela, kterýž provázel Tobiáše, aneb anděla, kterýž vyvedl Petra ze žaláře, aneb anděla, který tři věrné mládence opatroval v peci ohnivé. Toť jsou mimořádné příběhy, kteréž dobrotivý Bůh k našemu povzbuzení způsobil. Však Pán milosrdný užívá i prostředků obyčejných, aby nás vedl. Mnohý

jednoduchý člověk plný bázně boží a sv. důvěry koná úřad anděla mezi lidmi v lidském těle.

Patřte na rodiče dobré. Dítě spí a rodiče bdí u jeho lože. Každý výkřik dítěte rodiče přivolá k loži, aby vyhověli potřebě dítěte. První úsměv dítka volá je k němu a všechna práce jejich směřuje k tomu, aby dítěti zaopatřili vše, co jest mu potřebné. Jako anděl boží předchází rodiče dítě starostí svou. Jako anděl boží dává výstrahu otec a matka dítěti, aby si neurazilo nohy o kámen úrazu.

Pohlédněte na rodiče, když dítě stůně. Kolik mají starostí a kolik snesou věcí, aby pomohli dítěti. Jako archanděl Rafael starého Tobiáše, tak staří rodiče své mladé dítě ve zdraví zachovati hledí. Dobří katoličtí rodiče, toť jsou andělé strážní, které postavil Bůh vedle kolébky dítěte, aby je opatrovali na duši a na těle. Proto Ježíš Kristus ustanovil svátost manželství a v ní uděluje milost potřebnou ke stavu manželskému těm, kdož v Bohu, s Bohem a pro Boha ve stav sv. manželství vstupují. Proto Bůh poroučí ctíti rodiče: »Cti otce a matku,« jako praví o andělu strážném: »Slyš hlasu jeho!« Je-li taká důstojnost rodičů, jaký jest hřích nezastávati úkol andělský, a nebýti andělem strážným, neošetřovati dítky dle vůle boží?

Dítko i rodiče patří Bohu — a nikdo nemá práva jim dítě jejich proti sv. víře rodičů vychovávati, aneb předpisovati. Rodiče svěřují dítě své škole, která má v duchu sv. víry pokračovati a doplňovati, co rodina každého nemůže poskytnouti. Nemůže se všemu v domácnosti učiti, a proto škola vyučuje dále a pokračuje v úloze Bohem určené vésti dítě k Bohu blíž — k životu bohabojnému. Jako se škola modlitbou začíná a modlitbou končí, tak celé vyučování má býti modlitbou, to jest povznášeti k Bohu a dítě šlechtiti tím způsobem, že je nabádáno býti obrazem božím: v dobrotě, čistotě, milosrdenství, lásce k člověku a ve vší ctnosti.

I škola má býti pokračováním úlohy anděla strážce. Na školách býval nápis: »Pojď sem, synu, bázni boží budu tě učiti.« A ta slova byla slova z knihy Písem sv. A ten Spasitel, Syn boží, když sestoupil na svět, aby nás učil žíti život synů božích a dědiců království božího, bral dítky na kolena svá a žehnal jim a bral je uprostřed učedníků svých a posluchačů a říkal, že jejich jest království boží a kdo jedno z těch maličkých pohorší, t. j. něčemu špatnému naučí, že by mu bylo lépe býti uvrženu se žernovem osličím v moře hluboké a zahynouti, než žíti ku pohoršení lidí a dětí nevinných a připravovati si zavržení věčné. Tak mluví Spasitel o tom, kdo učí něčemu špatnému jedno z maličkých. Slyš hlasu jeho a nemysli, že smíš jím pohrdati. Neboť nedovoluje sebou pohrdati. Tak jednal a mluví Spasitel. A kdo chce míti podílu s ním, musí míti podíl na jeho práci.

Tak i dobrý katolík ze všech sil svých pracuje na povznesení mravném maličkých a nevinných ve své rodině a ve svém okolí. A to hlavně svým životem. Marné jsou řeči, když nená-

sledují příklady či lépe řečeno, když příklady nepředcházejí slova. Zde vizte ten malý počet maličkých dětí před oltářem Přítele maličkých. A vezměte jejich jména a vezměte jejich rod a shledáte zde mezi nimi vždy ty, jichž rodiče sami jdou jim dobrým příkladem napřed a shledáte zde, že schází ony, jichž rodiče pravidelně schází. Příklad jde napřed a pak má slovo jinou moc. Přejdu v neděli jen tak mimochodem zde ty maličké, ale nemyslete, že se nevšimnu, které jsou zde a které schází. Vidím vždy z týchž rodin a z týchž domů dítky přítomné, z nichž rodiče chodí na služby boží samy a schází dopoledne i odpoledne ti, jichž starší příklady nedbají svěcení dne svátečního vůbec a mši svatou považují spíše za obtíž než za potřebu duše své. Ježíš, ten král andělů strážných dí: »Nechte maličké přijíti ke mně — a nebraňte jim.« K tomu dodávám: »Slyš hlasu jeho,« velikého anděla strážce všeho světa, samého Syna božího.

A tak hodný katolík plní úkol Spasitele a pracuje, aby maličcí k Ježíši přijíti mohli. Příkladem svým je táhne do kostela. Malé dítě, které slyší doma mluvit o službách božích, které vidí starší chodit do kostela, samo zatouží jíti do chrámu Páně, třeba by nemělo patřičného věku a vzdělání. Naopak dítě, které nikdy o kostele neslyšelo, ani na kostel myslit nemůže a Boha zná jen ze klení a braní jména božího nadarmo.

Hodný katolík plní úkol Ježíše Krista, že vede dítě k poznání Boha, Tvůrce, k jehož poznání zde na zemi jsme stvořeni a v něm máme býti spaseni. Stojíme dnes na začátku školního roku. Naše rakouská škola ve svém svobodomyslném zákoníku nechala v § 1. zákona školního: »Účelem školy jest mravně náboženské vychování mládeže«. Tedy vedení k mravnému a náboženskému životu jest jejím účelem.

Však není dobré ovoce leč na dobrém stromě a není mravu leč na základě náboženství. Proto jest náboženství prvním a hlavním předmětem, jest nepřítelem svým i všeho lidstva a nepřítelem pro časnost i pro věčnost, kdo je nemá v nejvyšší úctě a lásce. A všecko vychování, které nemá tohoto božského základu a cíle, jest pochybené. Co nevede k Bohu, vede od Boha. Co netrefí terč, mine se cílem.

Proto kladu na srdce návštěvu školy vůbec, neboť dosud její cíl jest aspoň mravně náboženský, když ne nábožensky mravný; ale hlavně kladu na srdce návštěvu školy ve dny, kdy máme sv. náboženství. Je to v pondělí a ve čtvrtek pro ty nejmenší, v úterý a v pátek pro II. třídu, ve středu a v sobotu pro III. třídu. Vím, že dítky při náboženské hodině bývají rády a se z ní těší, nerady však bývají na konci její. Ale nestálá mysl dětská lehce zapomíná, co si předsevzala před chvílí ve sv. náboženství. Zde je třeba pomoci rodiny a pomoci domova. Bez pomoci této jsem malomocný a všechno mé vyučování a má snaha přivésti vaše děti k Bohu a vám, jest marná, když nepřistoupí také vaše péče a láska. S jedním křídlem pták nelétá. Vy jste tím druhým

křídlem, které nesmí býti přeraženo. Proto nechte maličké přijíti k Pánu Ježíši, neb toť jeho vůle, to jeho hlas.

S jednou rukou se těžko pracuje, byť to byla i ruka pravá, když nepřistoupí pomoc levé ruky. Vychování dítěte ve škole nebylo by nikdy dokonalé, byť sebe lepší bylo — když nepodporují rodiče svým příkladem náboženské a mravné vychování. Vy jste ta ruka — a řeknu přímo ta ruka pravá. Z té vaší pravice bude žádati Bůh účet. Nejen z rukou rodičů, ale i z rukou čeládky, neboť i ona staví nebo bourá, co Pán Ježíš milostí svou v srdci dítěte vystaví.

O jedné noze špatně se skáče, byť druhá noha byla udělána ze dřeva. Špatně sv. mrav a sv. víra zkvétá, když jen na jedné noze stojí: buď jen na kostele, buď jen na domově, neb škole. Když všechny dohromady působí: rodina i kostel, škola i chrám, pak náboženské a mravné vychování půjde ku předu, a tu jste vy nohou levou a kostel pravou.

Kolik pohoršení by zmizelo, kdyby si lidé vzpomínali na slovo boží a na anděly, které Bůh posílá na ochranu nevinných a na soud, který od nich požádá. Andělé boží shromáždí všechny naše příklady a ty příklady budou buď žernovem, buď odměnou. Čím budou tvé příklady dané mládeži? Odpověz si při mši svaté sám. Amen.

Fr. Vaněček.

Narození Panny Marie.

Maria příčinou naší radosti.

»Narození tvé, blahosl. Panno Maria, celému světu přineslo radosti.« (Jásot církve při mši sv. a církevních hodinkách).

Zalétneme-li v duchu do dob předkřesťanských, žasnouti musíme nad bídou a opuštěností duchovní starých národů a všech jednotlivců. Žili v bludech a nemohli se dopíditi pravdy, žili ve hříších a nevěděli, jak usmířiti božstvo a upokojiti zmítanou duši. Největší filosofové pohanští volali po někom s hůry, jenž by nám pravdu pověděl; vyvolený národ israelský, který sice ve víře v jednoho Boha a příští Vykupitele byl vychováván, stále více toužil po rose nebeské, zaslíbeném Messiáši, který by království boží obnovil a všechny oblažil. Všichni pohané věřili, že Bůh přijde na svět a vezme na sebe člověčenství, tělo lidské, z jedné z dcer lidských, z panny neposkvrněné, která potře hlavu nepřítele člověčenstva, a přinese radost všemu světu. Každý národ těšil se z onoho prvotního zaslíbení Vykupitele v ráji, jež během času dle své povahy si různě pozměnil. Mysle všech obracely se k té, jež měla býti požehnanou mezi ženami, milostí plnou, nade všechny blahoslavenou.

A my dnes světíme právě památku narození té nejsvětější Panny, Marie, matky Vykupitele, matky nás všech. Od

těch dvou žen závisí celé naše bytí; Eva jest pramátí naší dle těla, Marie jest pramátí naší dle duše; Eva stála pod stromem v ráji, když o našem osudu rozhodla, Marie stála pod stromem kříže na Kalvárii, když Syn její nás od kletby Eviny vykoupil; Eva zhřešila, že vzala se stromu ovoce zapovězené, Marie přispěla k vykoupení, že dala nám Syna svého, aby se obětoval na stromu kříže; Eva zavinila kletbu, pro ní zrodili jsme se ve hříchu; Marie kletbu zrušila, přinesla spásu tím, že byla matkou Spasitele, a my znovuzrodili se na křtu sv. k životu novému a svatosti. Skrze Marii dostalo se nám vykoupení a spásy, stali jsme se bratry Kristovými, dítkami božími, dědici nebe; skrze Pannu Marii stal se Syn boží naší cestou, pravdou a životem. Panna Maria jest matkou naší, příčinou neustálé naší radosti, pomáhá nám ve všech potřebách, jak několika příklady chci dnes dokázati.

Pojednání.

1. Ve Vídni žil malíř Kupelwieser, horlivý katolík. Do jeho dílny přicházel často jeden baron z Korutanska, který se ve Vídni časem zdržoval a různé práce malířské objednával. Za hovoru mluvilo se i o náboženství. Malíř se právě jednou připravoval na pouť do Mariacell, a vyzval také barona, který byl protestantem, a to ještě vlažným a o náboženské věci málo se staral. »Zkuste to, pomodlete se aspoň jednou upřímně k Matce boží a poznáte, jaké útěchy se vám dostane.« — »Výlet mi neuškodí,« odpověděl baron; »co se týče modlitby, uvidím, co se dá učiniti . . .« Na poutním místě užasl nad ohromným zástupem poutníků a dojemnou zbožností všech. Pomodlil se v kostele také, cítil jakýsi nepokoj, i umínil si, že vykoná malou procházku za město. U silnice za městem seděla žebračka s němým 14letým synem. Baron podal jí almužnu a politoval ji. »Ano, jsem ubohá, stará, nemocná,« odpověděla, »nemohu pracovati, ale to vše nic není; větší kříž mám s tímto hochem; považte jen, už mu jde na 15. rok, a neví ještě nic o Pánu Bohu a ještě nemůže jíti k sv. přijímání!« A nyní usedavě plakala. Baron odešel, zamyslil se a řekl k sobě: »Hle, nepláče, že jest nemocna a žebrat musí, ale že syn její jest nešťasten a nezná Boha a nemůže přijmouti sv. svátosti! Já mohl Boha řádně poznati a nestarám se o to dlouhá léta. Co jest můj život, není to nerozumné živoření?« Vrátil se do kostela, a Panna Maria dokončila své dílo: přivedla jej k božskému Synu. Baron se stal brzy katolíkem, ujímal se opuštěných, liboval si v pravém křesťanském životě a skutcích milosrdenství; byl ozdobou církve! Kolik tisíc lidí bylo už zachráněno, kteří v duchovní opuštěnosti zaklepali na bránu Matky milosrdenství a nalezli život plný sladkosti!

2. Blah. Klement Hofbauer byl jednou snažně žádán, aby honem spěchal zaopatřit nemocného, který nechce o Bohu slyšeti a 20 let už u zpovědi nebyl, a žil život velice pohoršlivý. »Co tu chcete,« zvolal hněvivě nemocný, když spatřil kněze u svého lůžka; »jděte svou cestou a nechte mne na pokoji!«

Klement viděl, že bez pomoci Boží zatvrzelce neobměkčí. Odstoupil od lůžka ke dveřím a modlil se růženec, doporučil ubožáka přímluvě Panny Marie. Po chvíli přiblížil se opět k lůžku, ale byl odbyt ještě hruběji. Ale Klement pravil: »Příteli, nyní teprve nemohu odejíti; konec vašeho života se přiblížil; viděl jsem mnoho lidí šťastně umírati, ale dnes bych rád viděl, jak umírá člověk od Boha zavržený!« Nemocný se zarazil — a změnil. Prosil za odpuštění, že byl tolik hrubým, prosil o sv. zpověď, přijal kajícně tělo Páně a svátost posledního pomazání, líbal vděčně kříž a v slzách děkoval za milosti, jichž se mu dostalo. Kolik tisíc lidí, Bohu již úplně odcizených, přivedla Panna Maria k Synu svému a zajistila štěstí a život věčný! Vždyť sám Klement říkával, že nikdy nešťastně neskonal i největší nevěrec, šel-li proti němu se svým růžencem!

3. Když roku 1832 vypukla v Paříži cholera, utekl z města kdo jen mohl. Zůstali jen chudí, kteří nevěděli, kam by se obrátili, zůstali i kněží a milosrdné sestry, kteří dům od domu chodili, ošetřovali, těšili, pomáhali a svátostmi zaopatřovali. Zůstalo i několik lékařů. Mezi nimi byl universitní professor, lékař dr. Recamier, muž velice učený, ale i velice zbožný a veliký ctitel Panny Marie. Aby ani chvíle neztratil, jezdil v kočáře k nemocným a cestou modlil se růženec. »Růženec jest zvonek u domu,« říkával, »každé zdrávas na něm jest jako zazvonění u brány nebeské, aby brána milosti byla otevřena; u královny nebeské třeba jen zazvoniti, a pomoc přichází okamžitě. Kdykoli si nevím rady a bývám se svým uměním v koncích, obracím se k té, jejíž přímluva nejvíce zmůže u Boha, nejlepšího lékaře. Modlitbou růžence nabývám výsledků překvapujících, jakých bych pouhým uměním lidským nikdy nedosáhl!« — Jděte jen do Lúrd, poutního místa ve Francii, a užasnete, co zmůže přímluva Panny Marie. Přicházejí sem nevěrci, aby místo sesměšnili a sebe v nevěře utvrdili, ale vracejí se změněni, ohromeni, a ne-li zcela věřící, aspoň musí veřejně vyznati, že tam působí něco nadpřirozeného, čili, že nemožno popříti zázraků, jež se dějí na přímluvu Marie Panny! — Co tisíců nemocných od lékařů opuštěných bylo již na přímluvu Panny Marie okamžitě uzdraveno!

Dr. Nevejau z Thourontu v Belgii bránil své osleplé ženě když chtěla jíti na poutní místo, aby si zrak vyprosila. Nejslavnější lékaři Belgie a Německa byli voláni, aby ji uzdravili; všichni však prohlásili, že nemoc je nevyléčitelna. Když pak ubohá doufala, že jen Panna Maria ji uzdraví, smál se jí její muž, který byl ve víře vlažný, ba zcela Bohu odcizený; styděl se za to, že jeho žena chce se chopiti »babských« prostředků; když přece jest úplně nevyléčitelna. Ale žena vydala se přece na poutní místo se svým synáčkem a přítelkyní, a vrátila se — úplně uzdravena! A co řekl lékař při jejím návratu?

S pláčem zvolal: »Ano, Bože můj, ode dneška věřím v moc nadpřirozenou! uznávám naši slabost lidskou! Díky, Bože, za to štěstí, které jsi nám na přímluvu Panny Marie připravil!« —

Kdo se chceš více poučiti o divech, jež se dějí v Lúrdech, přečti si knihu Lassera, advokáta pařížského, který sám byl uzdraven, ač nejvíce ve své nevěře o tom pochyboval, — a z vděčnosti pak knihu sepsal — a každoročně na poutní místo poděkovat přicházel. Statisíce poutníků ročně přichází sem, listy Lúrdské každé chvíle oznamují nová překvapující uzdravení lidí, nad jichž uzdravením se naprosto pochybovalo. Ale Panna Maria jest příčinou naší radosti!

4. V Paříži do nedávna chodily denně dvě dívky do kostela sv. Valeria a vodily stařičkou paní. Dívky Ludvíka a Julie byly sirotky; ztratily otce i matku, nezbylo jim leč trochu šatů a modlitební kniha. Když otec umíral, řekl k dcerám: »Děti drahé, kromě té modlitební knihy nemám ničeho. Kniha má nápis: »Dítko Mariánské«, byla mojí útěchou po celý život. Važte si jí, ujišťuji vás, že kdykoli ji otevřete a se pomodlíte, neopustí vás Matka boží, Panna Maria.« Tehdy bylo Ludvice 18 a Julii 16 let. Neměly nikoho. Slyšely jen, že v Paříži mají tetičku bohatou, a proto vydaly se na dalekou cestu za ní. Avšak když tam přišly, tetička byla už mrtva, a příbuzní je vyhnali. Ubohé nevěděly, kam se obrátit, bez peněz, bez přístřeší v městě cizím! Chodily po městě zoufale. Vzpomněly si na odkaz otcův, zašly do kostela, pomodlily se před obrazem Panny Marie a plakaly, nevědouce, kam by se obrátily. Mezitím přišla do kostela jedna paní, klekla do lavice blízko nich a chvíli je pozorovala; zdálo se jí, že vidí své vlastní dcery, jež jí nedávno zemřely a samotnu zde zanechaly. Najednou vstala, přistoupila k nim a zvolala: »Můj Bože, tys mne vyslyšel! Děti drahé, pozoruji, že asi nemáte matky; já jsem vdova, ztratila jsem své hodné dcerušky, jsem dosti bohata, nemáte-li nikoho, chci býti vaší dobrou matkou!« Od té doby denně chodily společně do kostela, nosily v bílém šátku dědictví po otci, modlitební knihu, děkovaly Marii Panně za štěstí, jehož se jim dostalo, byly obě dítkami Mariánskými, žily počestně, a když jim druhá matka zemřela, zdědily po ní všechen majetek, žijí dodnes spokojeně a šťastně! Každodenně děkují Marii Panně za to, že jest příčinou jejich radosti!

A tak, drazí křesťané, mohl bych tisíce příkladů ještě vypravovati a ukázati, jak Panna Maria pomáhá ve všech potřebách, zbloudilé přivádí k Synu svému, nemocné uzdravuje, opuštěné těší, tak že stále osvědčují se slova sv. Bernarda, že není slýcháno, aby opustila blahoslavená Panna někoho, kdo se k ní o pomoc utíkal. A proto právem volá dnes církev sv. při mši sv. a v církevních hodinkách: »Narození tvé, blah. Panno Maria, přineslo celému světu radost; neboť z tebe vzešlo slunce spravedlnosti, Kristus Ježíš, který zrušil kletbu a přinesl požehnání, zahanbil smrt a daroval život věčný!«

5. Panna Maria pomáhá i v dobách stísněných. Kdykoli národy celé byly strženy do bludů a nevěry, pokaždé věřící hledali pomoci jen u nebeské královny. Dějiny naše ukazují nám, že Panna Maria zachránila národ náš před divokými vpády Mon-

golů a Turků, před protestantismem a poněmčením; uchrání nás také před záplavou nevěry a úplné zkaženosti mravní. Organisujme se v družiny Mariánské a marný jest boj nepřátel, kteří chtějí zničiti národ svatováclavský, připraviti o víru a mrav, o dědictví otců našich.

Naše doby podobají se době předbělohorské, cizinci nevěreckým tiskem rozhánějí katolický lid český, aby o víru a mrav jej připravili, a pak snáze porobili. Co činili tehdy katolíci?

Pod praporem Panny Marie spojili se v družiny Mariánské. Roku 1618 večer o svátku Zvěstování Panny Marie sešli se sodálové Mariánští k mimořádné schůzi. Cítili, že tlak z Německa jest ohromný, a že jedná se nejen o vlast, ale i o víru svatováclavskou. Byli tehdy na schůzi nejpřednější muži čeští: Lobkovicové, Slavatové, Kolovratové, Říčanové, Lažanští, Černínové, katoličtí měšťané, professoři a žáci jejich universitní a škol středních. Hrabě Martinic, tehdy 36letý, pravil: »Nastává doba zápasu pro víru a vlast; arcipastýř náš rozhodl, že přestalo všecko smlouvání s rozkolníky; on sám a veškero duchovenstvo katolické jest ochotno podstoupiti vyhnanství i smrt. Přichází řada na nás — laiky. Družina Mariánská stojí v čele. Prokázali jste důvěru mně a výboru, že jste nás postavili v čelo. Nuže, ke cti a chvále boží, pod ochranou královny nebeské a sv. patronů, na obhájení církve a vlasti odhodláni jsme — nepoddati se. Vojín stojí na stráži a nehne se z místa. My stojíme na stráži; vy, sodálové, jste nám to čestné místo vykázali! Bůh pomáhej! My se z toho místa nehneme. Sodálové, je to vaše vůle, půjdete s námi? neopustíte čistý prapor Mariánský?« A když všichni zvolali: »Neopustíme, družina Mariánská půjde vpřed!« — pravil Martinic: »Možná, že mne neb některého sodála brzy tu nebude, děj se vůle boží; pro Bůh vás prosím, pro svatou lásku Panny Marie, setrvejte každý na svém místě vykázaném; víra svatá katolická v Čechách zvítězí, byť i kdo jiný vítězství toho se nedočkal. Nuže, s Pánem Bohem, sodálové, v boji napřed!« — A katolíci zvítězili na Bílé Hoře, a hanba, jež měla býti uvalena na český národ, odvrácena! Národ český zachráněn!

Dnes útočí úplná nevěra na církev. Posměchem pustoší vše, co bylo předkům svatého. Kdo se má postaviti na stráž, kdo klásti odpor, kdo chrániti vlast a víru svatováclavskou! Ctitelé Mariánští, sdruženi ve spolky, musí býti v čele a odrážeti hanebné útoky, svolávati k obraně všecky, komu záleží ještě na víře a vlasti. Národ český jest národem Mariánským, prohlédne brzy úklady nepřátel, probudí se z ospalosti, vzchopí se a odrazí ty, kteří za cizí peníze najali se do služeb proti víře a národu. Až bude národ zase uctívati Marii Pannu, bude mu Maria palladiem, ochranou, pomocnicí, přivede ku bývalé slávě, štěstí a spokojenosti; nám pak všem příčinou radosti pravé a nezkalené.

V. M. Váchal.

Narození Panny Marie.

Kolébka Marie Panny.

Konáme slavnost Narození Panny Marie. Jest zvykem oslavovati lidi, kteří něco velikého a dobrého ve prospěch lidstva vykonali. V posledních letech oslavují se už i lidé, kteří vlastně málo vykonali. My oslavujeme kolébku Matky Páně, kořen Spasitele, jenž se v ní vtěliti ráčil. Radost zvěstuje narození Panny Marie v mnohém směru. Předně je to známka blížícího se Spasitele, za druhé je to známka, jak Bůh vybírá sobě duše bez ohledu na jich původ, přízeň a bohatství, a že oceňuje jedinou ctnost. Kolébka Panny Marie nám tuto pravdu výmluvně hlásá. Rozjímejme proto dnes o kolébce sv. Matky Páně a přičiňme se býti jí podobnými.

Pojednání.

Kolébka, toť první lože člověka, jehož užívá; jak podivné pocity v člověku vzbuzuje. V ní člověk spí a prospí mládí své většinou, v ní roste pro život, pro smrt a pro věčnost. Toť doba, kde člověk jest v lásce boží, neboť není vyvinuta ještě vůle ani rozum, aby jednaly proti vůli boží. Jsou různé kolébky lidstva, ale lidé nerostou podle kolébky, nýbrž podle těch, kdož kolem kolébky jsou. Kdo nad ní bdí, kdo mluví s nimi, kdo kolébají. Nečiní rod duši šlechetnou, nýbrž výchova a sebekázeň. V rodokmenu Páně máme zlé i dobré duše zařazeny. Nenarodily se zlé ani dobré, ale staly se různým užíváním milosti boží buď dobrými, buď zlými. Kolébka naše nečiní nás svatými ani hříšnými, nýbrž okolí, vliv domácích, výchova a příklad, kdož s námi obcují.

Jaká byla kolébka Matky Páně? Jistě že chudobná, neboť celý domek byl chudobný. Kolébka Matky Páně nebyla zlatá, jako kolébka syna Napoleonova, který měl druhdy býti císařem po otci. Myslím, že v klenotnici rakouské ve Vídni je tato vzácná kolébka císařského syna chována pro svou uměleckou cenu a drahé hmoty, z níž jest udělána. Takovou kolébka Královny nebes ani z daleka nebyla, ale ti, kteří kolem kolébky Matky Páně stáli, byli zlatí lidé ne podle pokladů, ale podle srdce: Sv. Jachym a sv. Anna, to byla zlatá kolébka Panny Marie. Matka Páně neměla v kolébce zlatou korunku, jako dal Napoleon svému synu do kolébky dělati, ale duše její měla záruku krásnější koruny: milost boží v míře nejhojnější.

Kolébka Matky Páně zmizela a není po ní snad památky, ale Matka Páně nezmizela ani z úst ani ze srdcí věřících, kteří k ní volají: »Zdrávas Královno, Matko milosrdenství.« Z tak chudobné kolébky tak vznešená Královna křesťanů. Řada sv. předků vychovala ten vzácný květ dokonalé ctnosti a oddanosti do vůle boží. Zcela něco jiného cení Pán Bůh v kolébce Matky Páně, než Napoleon ve zlaté kolébce Napoleonově. Toť nám velikou pobídkou, abychom si hleděli získati tu cenu ctnosti, kterou Bůh

i v chudobě tolik miluje, abychom se báli špatnosti, kterou Bůh i zlatem obloženou nenávidí a zavrhá. Jaká perla leží často v hadru a jaký hadr na zlatě. Nerodíme se svatými ani zločinci, nýbrž stáváme se užíváním své vůle buď dobrými, buď hříšnými. Když vůle naše se vměstná do kolébky sv. přikázání, pak roste v dítě a miláčka božího. Když pak opovrhne touto boží kolébkou, roste v hříšníka a často i v zločince.

Kolik sv. mužů jest předchůdcem Páně. Ovšem i rodokmen Páně jsou lidé, kteří hříchem se poskvrnili: Šalomoun, Achaz. Toť jest lidské. Kde lidé, tam též lidské vlastnosti. Koukol a pšenice jsou vždy pohromadě. My se musíme snažiti, aby náš příklad vždy budil pšenici dobrých skutků v těch, kteří se s námi stýkají. Ano, musíme se přičiňovat, abychom odstranili mnohý špatný příklad, který se v přátelstvu a domácnosti vyskytne. Ta řada svatých předchůdců sloužila vždy za zdokonalení následovního, aneb za nápravu špatných příkladů. Abraham za zdokonalení Jakuba, Jakub za vzor Judovi, Juda Davidovi, David Šalamounovi, Šalomoun Jáchymovi a Anně, Anna a Jáchym Marii Panně. Tak naše příklady — opakuji opět — musí býti také, aby na jich základě mohli nástupci naši dojíti dále ve ctnosti a dobrém, než jsme došli my. Aby se vzmáhala láska k dobrému každým pokolením.

3. Kdyby na kolébce záležel prospěch dítěte, jak dobře by bylo postaráno o bohaté, ale Bůh spravedlivý dal kolem kolébky dvěma srdcím bdíti nad pokladem svěřeným: srdci otcově a matčině — a ti jsou vzácnými dle toho, jak dalece v nich jest láska boží a bázeň jeho. A tu se stává tak často, že z kolébky bohaté vyjde bídný muž, z kolébky chudé srdce svaté. Z chudé pastýřské kolébky v Betlemě z rodinny Jesse vzešel David král. U bohatého a moudrého Šalomouna narodil se Roboam nemoudrý a opuštěný. Tak vidíme stále se opakovati. Jak pečlivě, po lidsku řečeno, hlídán byl císař Nero, jak bídný z něho vyrostl muž, postrach spravedlivých a bohabojných; proto tak vyrostl, že kolem kolébky jeho bděla žena zvrhlá, kteráž převráceně vychovávala syna a syn si převrácenost oblíbil a jí uvykl. Zlatými sítěmi si hrával a ryby chytal a naposled si zahrával s planoucími živými pochodněmi.

Papež Řehoř VII. byl chudého tesaře syn. Aby se netoulal, brával jej otec s sebou do práce, aby u jeho nohou si hrál a pod jeho dozorem rostl v kázni a dobrém příkladu. Chudá to jistě kolébka a nepatrná hračka tesařské třísky. Ale ten hošík, hrající si s třískami prospíval více v bázni boží pod zbožným vedením otcovým, než Nero, hrající si zlatými sítěmi. Řehoř když povyrostl, toužil poznati více moudrost boží a lidskou, a jako chudý chlapec chodil do škol a za největší chudoby učil se uloženým věcem — a prospíval moudrostí, že všem byl za příklad v prospěchu i mravech a stal se pak veleslavným papežem. Jak různí lidé Nero a Řehoř VII. Jeden si hrál se zlatými sítěmi pod dozorem ničemné matky, druhý s třískami tesařskými pod dozorem

zbožného otce. Jeden se stal ozdobou církve a druhý jejím pronásledovatelem. A veliký podíl na obou měla ta srdce, která stála kolem kolébky! Okolí různá jaké mají následky! Jeden vyrostl v metlu trestající, druhý v berlu podpírající vše dobré.

4. Sv. Jáchym a Anna připravovali srdce svá — a Bůh omilostnil je, aby směli kolébat kolébku Matky Páně. To, čím člověk stává se dobrým neb zlým člověkem, je tak spletité, že se rozum lidský v tom vyznati dosti nemůže. Nemůžeme nikdy říci, toto nebude škodit dítěti, aneb toto jistě musí mu prospět. Nevíme, co uvázne v duši dítěte a co bude rozhodujícím pro jeho život, proto pozor vždy, kdykoliv kolem kolébky jdeme, abychom nevzbudili zlé v něm žádosti. Jak dávají lidé pozor, aby dítě spící nepřipravili o blahý spánek, který ho sílí, domácím dá čas ku práci a odpočinku. Říkají, ať spí, lépe když spí, než když jest vzhůru. Pak potřebuje vždy někoho, kdo by na něj pozor dal, a s ním si hrál, ale když spánek zavře oči jeho, aj, tu jest pod bezpečnou ochranou před lidmi i před sebou. Dělejte také tak s duší malého dítěte a nebuďte zlé žádosti, když spí v něm, a nevědí ani rozdíl muže a ženy — když nemá touhy po nestřídmosti a jiných špatnostech. Dosti času, abyste je přemáhali, když se později probudí, a budete musit je utišovat poučováním, výstrahou i trestem, k čemu budit je, když spí.

Matka Páně nám dává vznešený příklad, když svatou čistotu zasvěcuje Bohu, když poznává význam slibu toho a obtíže. Však celá řada ctností předcházela, než vypučel i květ sv. lilie nejdokonaleji. Tak jest i s námi: napřed mnoho ctností musí předcházeti, než si osvojí životní ctnost, t. j. celý život žíti dle vůle boží bez hříchu smrtelného.

V Matce Páně budili jistě rodiče její i lásku boží i poslušnost k vůli Bohu i oddanost do vůle boží. A právě toto buzení ctností od malinka bylo zárukou největší milosti boží. Bůh dává milosti své ke sv. životu — dokonalému životu — tím více, čím více užíváme darů jeho k jeho cti a slávě. Majícímu dá a bude více míti, a bude oplývati. A tomu, kdo se nepřičiňuje, i to co má, vzal a nebude ničeho míti. To jest životní moudrost: užiti milosti boží ke spasení svému. Moudrost je to, o níž mluví Písmo svaté dnes v epištole, kteráž byla vždy u Boha — při každém stvoření — to je to, co nás činí blaženými a které nemáme nikdy odhazovat, neboť s ní odhazujeme všechno. Ta moudrost musí nás vésti již od kolébky, a pak nás vede a jest u nás i při druhé kolébce, kterou jest rakev. Amen. *Fr. Vaněček.*

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Pokračování.)

10. Vznešená důstojnost kněze.

Milé dítky! Jsme u svátosti svěcení na kněžství. Mohlo by se zdáti, že tato svátost se žádného z vás netýká, a přece na ni záleží všem lidem.

Tato svátost vyvyšuje člověka až k Bohu. Neboť co jest kněz? Člověk, který zastupuje místo boží, který jest opatřen veškerou plnomocí boží. »Jděte,« praví božský Spasitel ke knězi. »Jako mne poslal Otec, tak i já posílám vás. Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte a učte všecky národy. Kdo vás slyší, mne slyší; kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.«

Když kněz odpouští hříchy, nepraví: »Kéž ti odpustí Bůh,« on praví: »Rozhřešuji tě.« Při sv. proměňování nepraví: »Toto je tělo Pána našeho.« On praví: »Toto je tělo mé.«

Sv. Bernard dí, že nám vše přišlo prostřednictvím Panny Marie; ale můžeme též říci, že nám vše přišlo prostřednictvím kněze; ano všechno štěstí, všechny milosti, všechny nebeské dary.

Kdybychom neměli Svátosti svěcení na kněžství, neměli bychom milého Spasitele, neboť kdo je to, jenž jej do svatostánku vkládá? Je to kněz. Kdo je to, jenž vaše duše při vstupu do života přijal? Kněz. Kdo je živí, aby jim dodal síly k pouti života? Kněz. Kdo je připravuje, aby předstoupiti mohly před Boha, an tyto duše naposledy očišťuje v krvi Ježíše Krista? Kněz, vždy kněz. Když tato duše přichází k zahynutí, kdo ji vzkřísí? Kdo jí dá klid a pokoj? Opětně kněz. Nemůžete si ani jednoho dobrodiní božího mysliti, abyste se nesetkali při této upomínce s obrazem kněze.

Jdete k nejblahoslavenější Panně nebo k některému andělu se zpovídat, aby vás rozhřešili? Nikoliv. Podají vám tělo a krev Páně? Nikoliv. Nejsvětější Panna nemůže způsobiti, aby se hostie proměnila v jejího božského Syna. Kdybyste tu měly dvě stě andělů, nemohou vás rozhřešiti. Kněz, byť by byl i sebe jednodušší, může, on vám může říci; »Jděte v pokoji, já vám odpouštím.«

Ó jak jest kněz něco tak velmi velikého! Kněze pochopíme teprve v nebi. Kdybychom jej pochopili zde na zemi, umřeli bychom ne hrůzou, nýbrž láskou.

Ostatní dobrodiní boží by nám nebyla nic platná bez kněze. Co by nám prospěl dům plný zlata, kdybychom neměli nikoho, jenž by nám otevřel dveře? Kněz má klíče k nebeským pokladům, on jest strážcem dveří, on jest správcem pokladů Pána Boha a spravovatelem jeho majetku.

Bez kněze by nám ani utrpení Pána našeho ničeho neprospělo. Pozorujte divoké národy! Co jim prospělo, že Pán náš za ně umřel? Ach, oni nemohou míti žádného podílu na dobrodiní vykoupení, pokud nemají kněží, kteří by jeho krev jim přivlastnili.

Kněz není knězem pro sebe; on si nedává rozhřešení, neuděluje si svátostí. On není pro sebe, on jest pro vás. Po Bohu jest kněz vším. Nechte osadu dvacet let bez kněze, a ona bude se klaněti nerozumným zvířatům. Kdybychom pan missionář a já odešli, řekli byste: »Co máme dělat v tomto kostele? Pána našeho tu více není, mše sv. se tu více neslouží, můžeme se právě tak dobře doma modliti.«

Chce-li kdo zničiti náboženství, počíná tím, že útočí na kněze, neboť tam, kde není více žádného kněze, není také žádné oběti

více a tam, kde není žádné oběti více, není také žádného náboženství více.

Když vás zvon volá do kostela a ptají se vás: »Kam jdete?« můžete odpověděti: »Jdu nasytit svoji duši.« A když se vás ptají ukazujíce na svatostánek: »Co znamenají tyto pozlacené dveře?« Zní odpověď: »To je zásobárna duše!« — »Kdo má klíč k ní, kdo ji opatruje, kdo připravuje hostinu, kdo při ní slouží?« — »Kněz.«

»A pokrm?« — »To jest nejdražší tělo a krev Pána našeho.« Ó můj Bože, můj Bože, jak velice nás miluješ! Uvažujte o moci kněze! Slovo kněze činí z kousku chleba Boha! To je více nežli stvořiti svět! Jednou řekl jistý člověk: »Což poslouchá svatá Filomena faráře arského? Ovšem, může ho poslouchati, když sám Bůh ho poslouchá.

Kdybych potkal kněze a anděla, pozdravil bych kněze dříve než anděla. Anděl jest přítel boží, ale kněz jeho náměstek. Svatá Terezie políbila místo, kudy šel kněz. Vidíte-li kněze, můžete říci: »Tento je to, který mne učinil dítkem božím a křtem svatým otevřel mi nebe, který mne očistil a duši mé pokrm dává.«

Při pohledu na věž chrámovou mohly byste říci: »Co je tam?« — »Tělo Pána našeho Ježíše Krista!« — »Proč je tam?« — »Poněvadž tam byl kněz a sloužil mši svatou.«

Jakou radost měli apoštolové po zmrtvýchvstání Páně, když opět měli svého Mistra, kterého tak vroucně milovali! Kněz musí míti tutéž radost, neboť on jest u Pána našeho, když jej nese ve svých rukou.

Přikládá se veliká cena předmětům, které v Loretě ležely v nádobě nejsvětější Panny a Jezulátka. Ale prsty kněžské, které se dotýkaly úctyhodného těla Pána Ježíše, které do kalicha se nořily, kde byla jeho nejsvětější krev, do ciboria, kde jeho nejsvětější tělo bylo, zdaliž nejsou mnohem cennější?

Kněz jest láska Srdce Ježíšova. Vidíte-li kněze, pomyslete na Pána našeho Ježíše Krista. (Pokračování).

LISTY VĚDECKÉ.

Pastorace dospělých hluchoněmých.

Podává **Ant. Vetešník**, učitel hluchoněmých v Litoměřicích.

Neblahý indifferentismus, ba přímé opovrhování vírou a sv. svátostmi vnikly již i do řad hluchoněmých, kterým se zvláštního vychování a vyučování dostalo. Způsob žití slyšících lidí, jich špatný příklad a svodné působení jich na naše hluchoněmé nezůstaly bez účinku. Ubohý hluchoněmý, tolika nepřáteli jsa obklíčen. stojí zde sám, bez přítele, bez rádce, nemá nikoho, kdo by mu rozuměl, kdo by jeho pochybnosti rozplašil.

Není divu, když i on se novému, modernímu nazírání na život akkomoduje a svůj dosavadní spořádaný způsob života za méně příkladný zamění. Zapomenuty ty exhorty v ústavě, zapomenuty pravdy z nich čerpané, pohřbena všecka dobrá předsevzetí.

Hluchoněmý vyhýbá se ústavu, této *druhé duchovní kolébce*, kamž jako tvor bez jiskřičky vzdělání byl přiveden a který po 5—6 letech *úmorné práce svých učitelů* jako samostatný a sebevědomý člen církevní a státní společnosti opustil.

Léta minou, až konečně přece takový o svatodušních svátcích (jak na ústavě našem zvykem jest) mezi jinými se ukáže — ztracenému synu jsa ne nepodoben — aby zase jednou po letech svaté svátosti přijal. Ale mnohých čekáme marně. Ti dle způsobu slyšících žvatlají: »Já jsem nikoho nezabil, nikoho neokradl, já nepotřebuji ke zpovědi jíti.« Nebo: »Já věřím, že jest Bůh, ale ke zpovědi nechodím!«

Toto pohrdání sv. svátostmi má za následek ztrátu víry v Boha a v život věčný. Vysvětlitelno, proč hluchoněmý sebevraždy se dopouští, neb jiného na životě ohrožuje.

Kdo má naše dospělé hluchoněmé pastorovati? Zajisté duchovní, v jehož territoriu hluchoněmí bydlí. Jest však dnes každý duchovní správce při tolika úředních pracích s to této eminentně důležité a neméně těžké práci se věnovati? Dovede se s hluchoněmými dorozuměti? Bude moci k nim poučné, povznášející řeči míti?

Duchovní správce přinesl si ze svých bohosloveckých let z hospitačních hodin na ústavě hluchoněmých jistý názor obco-

vání a vyučování hluchoněmých, nějakou tu značku, ale během času zapomenuto i to, proto žádati od něho, by snad jednoho krásného odpoledne nedělního řadě hluchoněmých v mimice kázal, bylo by přece příliš, ba příliš mnoho.

Dp. spolubratr učiní dosti, když jako pastýř ovcí nedbalé neb špatný příklad dávající hluchoněmé vyhledá a jim jejich život šetrně jednoduchými ve vespolném životě často přicházejícími slovy a hlavně přirozenými posunky (dávaje na tváři své znáti nelibost a odpor) před oči předvede. Dobří hluchoněmí nedají se nutiti k vykonání své velikonoční sv. zpovědi. Jen tu prosí se duchovní správce, když hluchoněmý se *„písemně“* zpovídá, aby mu také krátké naučení a pokání napsal. Ztěžovala si nedávno jedna hluchoněmá, aby uspořila dalekou cestu do ústavu, šla doma ke sv. zpovědi a důstojný pán přečetl hříchy, roztáhl k ní pět prstů a dal jí absoluci. To jest ovšem pro naše hluchoněmé málo! Vítejme hluchoněmé, když oni se svým papírkem kněze vyhledají a tak se zpovídají, vítejme je jako lidi v pravém smyslu kající — neb nikdo tak ve sv. zpovědi na sebe nežaluje jako ubohý hluchoněmý.

Duchovní správce může ve své horlivosti i dále jíti. On může za prázdného nedělního odpoledne hluchoněmé k sobě obeslati, jich pomocí obrazů biblické dějepravy se vyptávati, je nechati vykládati, v ústavě nacvičené, memorované modlitby s nimi opakovati. To vše způsobí dp. spolubratru milou chvilku a rád bude jednou vzpomínati, jak k němu chodili hluchoněmí s biblickou dějepravou od Kmocha pod paždím a jak je pastoroval. Nemluví li náš hluchoněmý, měj ho duchovní správce přece k tomu, aby naučené modlitby známkoval.

Tyto chvilky věnované ubohému hluchoněmému, jsou pro něho velevýznamné. Ony ho vytrhnou z jeho smutného, jednostranného žití, povznesou ho od té hrudy země k jeho Stvořiteli, on dovede vděčně uznávati upřímnou vůli a starost duchovního správce, který se i o jeho duši stará. Vděčně bude hluchoněmý vzpomínati svého pana faráře nebo pana kaplana, který by ho byl více učil, ale nemohl či neuměl, ale přece ho učil.

Duchovní správce může hluchoněmým, kteří v německých ústavech byli vychováni, zaopatřiti pěknou, stavu jejich odpovídající četbu, a to zdarma. Redakce časopisu »Zeitung für Taubstumme« prosí duchovní správce o udání adres v jejich kolátu-rách snad žijících hluchoněmých a nabízí se těmto zdarma zasílati svůj v pravdě výborný list. Dovoluji si tuto k laskavému povšimnutí adresu uvésti: Vinc. Trauner, Herausgeber der »Zeitung für Taubstumme«, Wien IX. 2, Lustkandlgasse N. 6.

Několik slov ohledně dorozumění se s hluchoněmými. Hluchoněmí, kteří výhradně jen dle německé methody (mluviti odčítati od úst, žádné známkování) byli vyučováni, jsou odkázáni na přesné odčítání od úst mluvícího a jeho význačné, pomalé mluvení, asi také, jako když dítě učíme vyslovovati víceslabičné, těžší slovo. Nebude-li duchovnímu správci vaditi vedle této pomalé

hláskové mluvy také přirozených gest užívati, pak může býti bezpečen, že hluchoněmého snadno si nakloní a přístupného poučení učiní. Stalo-li by se přece, že by dp. se mluvou nemohl dorozuměti s hluchoněmým, pak snaž se písemně toho dokázati, píše mu krátké otázky a žádaje od něho na ně odpovědi.

Jakému dosahu a významu těší se pastorace hluchoněmých na ústavech v Čechách?

My učitelé hluchoněmých hlásíme se ještě podnes stále k velikému psychologu a znalci hluchoněmých, velezasloužilému bývalému řediteli pražského ústavu pro hluchoněmé P. Václavu Frostovi († 1865). Nezapomenutelný zakladatel nové methody pro vyučování hluchoněmých vybral ze svých bohatých zkušeností následující:

»Přirozený posunek*) má při své názornosti a zračitosti tu zvláštnost, že mu i nejslabší hluchoněmé dítě, není-li úplně blbým, srozumí, kdežto ne každé dítě tolik má schopností, aby se k porozumění naší mluvy tou měrou povzneslo, by mu tato za prostředek duševního vzdělání sloužiti mohla. Co zatím hluchoněmý chovanec jakožto nováček během prvního roku vyučování školního sotva se naučil počátky naší mluvy znáti, mohl mu již katecheta během toho času připnouti křídla, jimiž rád a lehce k vyššímu světu, do své nadpozemské vlasti k Bohu, svému Stvořiteli a Otci se povznáší.« Posunková řeč jest vlastní řečí hluchoněmému. Ta budiž mu v obcování s Bohem ponechána!

V těchto intencích osvěcuje a zahřívá srdce malých i velikých hluchoněmých vdp. ředitel téhož ústavu prelát a kanovník Karel M. Kmoch. Neumdlévající tento učitel je také nejlepším interpretem velikého Frosta. Dnes, v 71. roce svého života může s radostí hleděti na 45 let strávených ve službě plné obětí a zapírání pro hluchoněmé. Kéž tento sám sebe zapomínající přítel a ochránce hluchoněmých ještě dlouhá léta v čele ústavu pražského působí pro tělesné a duševní blaho svých »malých« i »velikých« hluchoněmých!

Na ostatních třech ústavech pracují v tomže smyslu ředitelé a s nimi kněží, kteří na ústavech jako učitelé ustanoveni jsou:

Jak těší se naši hluchoněmí na nedělní a sváteční exhorty! Exhorta často i přes půldruhé hodiny trvající není pro ně, ni i pro ty nejmenší suchopárnou.

Co tu za řady nuancí na jejich obličejích! Jak chtivě sledují svýma očima každý pohyb, každý sebe menší posunek na tváři katechety.

Když kněz jim v mimice předvádí tragedii na hoře Kalvarii, když jim líčí tu nejsmutnější cestu všech cest, ó tu vyvolá celé potůčky slz z očí jejich.

Když kazatel na př. líčí smutný osud člověka malomocenstvím ztíženého, jeho zákonité vyloučení z obce a domu, jeho

*) K. M. Kmoch: Příspěvky k dějinám pražského ústavu pro vzdělání hluchoněmých. 1886.

vyobcování na nevlídnou poušť, jeho zoufalství — tu vyvolá v srdcích svých »posluchačů« upřímnou soustrast s tímto nešťastníkem. Katecheta pokračuje na př. následovně dále: »Náš nešťastný zastihne v poušti jiné malomocenstvím ztížené, ti vypravují mu o mocném Synu božím, o jeho lásce k nemocným, o jeho mocném slově, jímž i mrtvé křísí — tu v prsou našeho ubohého začíná se probouzeti naděje, naděje na uzdravení, naděje shledání se svými. Vrhá se k zemi, prosí, volá k Bohu, by on kroky Syna svého i do těchto nevlídných končin řídil.

Spasitel nepřichází! Přátelé pouště ho opustili. Jeden po druhém podlehl zlé nemoci. Pohřbil je, jak mohl, požaloval si u hrobů jejich, jakoby jim záviděl, že vysvobozeni jsou od mučivých bolestí, pravě k nim: »Vám jest lépe, kdy já se dočkám toho vysvobození.« Čeká přece svého Spasitele. A hle! Kristus přichází! Tu zdvihá se malomocný se svého lože, blíží se k Spasiteli s úpěnlivým výrazem obličeje, přiblíživ se k němu, padá na kolena, pozvedá svůj nemocí rozežraný obličej k Pánu a z prsou vyrve se mu úpěnlivá prosba: »Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti!« (Sv. Matouš, 8, 2.) – Uzdraven mocným slovem Ježíšovým chvatem pozvedá se se země, jako smyslů zbaven běží sem i tam, znova vrhá se na kolena, líbá nohy Spasitelovy a zatím co on plesá, plesají zástupové s ním, kteří dříve na pokřik: »Malomocný!«, byli se dali před ním na útěk.

Radost hluchoněmých »posluchačů«, jich tleskot a slova libosti, která mimoděk rtům jejim uklouznou, to vše nedá se popsati. Zálibu svou dají ještě tím na jevo, že případný děj biblický si ještě dlouho vypravují, neb mezi sebou dramaticky odehrávají, jeden představuje Spasitele, jiný malomocného, opět jiní židovské kněze atd.

Tímto způsobem vniká náboženská pravda do srdcí ubohých hluchoněmých, srdce předá ji rozumu, rozum pak v logické souvislosti ji zpracuje a učiní majetkem duše. Logika není našim hluchoněmým polem nikterak neznámým. Kdy přijde řeč posunková k platnosti při vyučování hluchoněmých?

Jinak jest v ústavech hluchoněmých, kde chovanci dle methody německé vyučováni jsou. Kazatel vypravuje pomalu a zřetelně v malých větách dotyčný děj těsně před ním stojícím hluchoněmým a ti mají týž s největší námahou svých očí od úst jeho odčítati. Ti, kteří blízko stojí, snad tak dovedou, ale totéž chtíti od oněch, kteří dále jsou od kazatele, neb kteří se tak usilovně namáhati nechtějí, byl by požadavek ten přece jenom smělý.

Uznalí učitelé hluchoněmých, kteří dle orální methody vyučovati musí, volají přece po gestech, volají přece po posunku. Rousseau kdesi napsal: »Opovrhuje-li se řečí posunkovou, která k obrazotvornosti tolik mluví, pak dává se výhost řeči nejpůsobivější, řeči nejúčinnější. Účinek a síla slova mluveného jsou vždy chabé, *k srdci lépe se mluví očima než ušima.*« Ed. Walther ,*)

*) Ed. Walther, Handbuch der Taubstummenbildung.

ředitel královského ústavu pro hluchoněmé v Berlíně glossuje slova tato následovně: »Bohužel nalézáme v ústavech hluchoněmých výše uvedený požadavek jen velmi zřídka vyplněný. Učitelé hluchoněmých při vší úzkostlivosti, aby neposunkovali, když rukama pohnou, stojí tu před žáky jako sochy nepohnutě; ani brvou nepohnou, ani okem nedají na jevo, co v duši cítí. Tu vidíme jen pohybování rtův nahoru a dolů, nanejvýš jazyk se přesmykne přes dolení zuby nebo se nos krčí a čelo svraští — *když učitel chce, aby mu bylo rozuměno.*«

Hluchoněmí vědí nejlépe, co jim svědčí. V Americe staví si kostel, v němž jen v řeči posunkové bude se směti kázati. — Nedávno doprovodili ke hrobu američtí hluchoněmí svého missionáře, kněze Aust. W. Manna, starce 70letého, který r. 1908 dovršil 6000 bohoslužebných výkonů a navštívil 438 osad. Co táhlo hluchoněmé k němu? Jeho brillantní řeč posunková. — Ve Vídni shromažďuje se katolický spolek hluchoněmých pro Vídeň a Dolní Rakousy kolem rektora kláštera Redemptoristů, P. Kubitschka, který pro hluchoněmé kázání sestavuje a jež pak jeden vzdělaný hluchoněmý (redaktor časopisu pro hluchoněmé) ostatním v řeči posunkové tlumočí. Dlužno jen litovati, že tato kázání jen jednou za měsíc se konají. Dle privátního listu mohu uvésti, že kázání ta hluchoněmým se velmi líbí.

V jakém rozsahu jest o pastoraci hluchoněmých postaráno v německé říši?

Německá říše věnuje svým hluchoněmým občanům dnes, jak daleko možno, největší pozornost. Již počet ústavů hluchoněmých v Německu — r. 1908 existovalo v Německu 88 ústavů hluchoněmých s 807 učiteli a 7059 žáky — (Rakousko-Uhersko vykazuje v téže době 46 ústavů hluchoněmých s 359 učiteli a 3103 žáky) jest zajisté evidentní důkaz této státní pozornosti a povinnosti k těmto ubohým duším. Žádná provincie německá není dnes odsouzena k tak trapnému a do nebes volajícímu osudu jako na př. král. české, kde více nežli *700 hluchoněmých dětí* marně volá o přijetí do 4 přeplněných ústavů a následkem toho musí s obavou hleděti vstříc do neblahé budoucnosti, aby pro svou vadu nezaviněnou se nestali buď terčem posměchu a zloby celé obce — neb se zvonečkem v ruce nechodili od domu k domu o almužnu.

Čekali jsme a čekali s námi rodiče takových dětí, že dle hesla nejjasnějšího panovníka našeho: »Vše pro dítě!« se nezapomene na naše ubohé hluchoněmé červíčky, ale zapomnělo se, a což ještě více, následkem neblahé krise finanční zastavila se podpora země na vydržování nově přijatých žáků, tak že na př. na pražském ústavě první ročník se otevříti nemohl,

To jsme ve XX. století! V tureckém parlamentě prosil velkovezír dne 30. ledna 1911 o zmocnění, by směl povoliti obnos 425.483 piastrů k vydržování škol pro hluchoněmé. A parlament to bez debatty schválil. — A u nás?

Německé časopisy zvou své hluchoněmé čtenáře k pobož-

nostem, konfirmacím a pod., jež se v kaplích ústavních neb ve veřejných kostelích konají. Pobožnosti ty konají u veliké většině světští učitelé hluchoněmých, neb pastoři. Hluchoněmí s povděkem referují, když kázající učitel neb pastor užívá aspoň poněkud posunků a tak jim porozumění usnadní a pro náboženství nadchne! K těmto pobožnostem jdoucí hluchoněmí požívají slevy na všech drahách. — A u nás?

I mistrům, kteří hluchoněmé chlapce za učedníky přijímají stát německý přichází vstříc. Již r. 1817 dne 16. června byla král. kabinet. nařízením určena zvláštní odměna »oněm umělcům a řemeslníkům, kteří hluchoněmé jako učedníky přijímají a je řemeslu učí.« Tedy již z doby, kdy si náš dědeček babičku bral.

V provincii hanoverské byly r. 1910 v 26 místech zvláštní služby boží pro hluchoněmé konány, a sice od světských učitelů hluchoněmých a pastorů s vyučováním hluchoněmých seznámených. Hluchoněmí v Hanoversku nepřestávají na tom. Žádají dále, by všecky církevní funkce, jež se jich neb jejich rodin dotýkají, jako na př. křty, svatby, pohřby od těch duchovních byly vykonávány, kteří na ústavech pro hluchoněmé hospitovali a s vyučováním hluchoněmých se seznámili. I těmto oprávněným žádostem přišla zemská konsistoř vstříc a ustanovila 11 duchovních, kteří se této pastoraci věnovati mají. Výlohy, jež duchovním vznikají, mají hraditi hluchoněmí, jsou-li však tito nemajetní, budou hrazeny z fondu zemského konsistoria provincie hanoverské. Tak stará se evangelická víra o své členy.

Podobně referuje se z provincie magdeburské.

V Marienburgu, v západním Prusku, konala se 18. června 1911 náboženská slavnost. k níž asi mnoho hluchoněmých zavítalo. Katolíci měli služby boží v katolickém kostele v 9 hod., evangelíci kázání a slavení večeře Páně ve svém kostele v 11 hod. Hluchoněmým poskytl ústav hluchoněmých stravu i nocleh.

V Hamburku má se letos konati ve dnech 19.—23. srpna 8. německý sjezd hluchoněmých. V neděli dne 20. srpna konají se pro katolické hluchoněmé účastníky sjezdu služby boží v kostele Panny Marie a sice preceptorem Jansenem z Osnabrucku, a pro evangelické účastníky bude v evang. kostele liturgii konati pastor Bode z Brém.

Z Augšpurku dovolávají se evangeličtí hluchoněmí pomoci. Žalují, že ač tam mnoho hluchoněmých bydlí, nemají dosud žádných liturgických obřadů. Ačkoliv mnoho tamních hluchoněmých si tyto obřady přejí, zdráhají se učitelé z ústavu hluchoněmých jim v dosažení těch býti nápomocni.

I na katolické straně v Německu jest viděti zájem pro pastoraci hluchoněmých. Tak v posledním čase ve Wesel byla zřízena duchovní správa pro hluchoněmé dvou okresů Rees a Dinslaken a úřadem tím byl pověřen kaplan Schütter. Katolickým theologům skýtá se příležitost, jako u nás, hospitovati na ústavech hluchoněmých a tak seznámiti se s vyučováním dětí hluchoněmých.

Ale přede všemi zeměmi vynikají v otázce pastorování dospělých hluchoněmých Švýcary.

Do roku 1902 měla města Basilej, Bern, Sv. Havel a Curych pravidelné biblické hodiny pro dospělé hluchoněmé. Ostatní tisíce hluchoněmých, zvláště na venkově, postrádali naprosto vší pastorace. R. 1903 byl ustanoven protestant laik, p. Evžen Sutermeister, beze všeho studia, za kazatele hluchoněmých pro celé Švýcary. Plat jeho převzal stát a synoda. Sutermeister jest sám hluchoněmý, ale těší se větší zběhlosti v mluvení. Pan Sutermeister dopouští se zrady na svých spolutrpících bratřích a sestrách, užívaje při svých kázáních výhradně jen řeči hláskovací a nutí ubohé hluchoněmé, aby mu pracně odčítali od úst. Sám ve svém spisku o pastorování hluchoněmých ve Švýcarsku píše, že mu mnozí nerozumějí. Tím degraduje své povolání jakožto kazatel velmi a více by prospěl své vlasti a hluchoněmým, kdyby nechal mluviti »oči« a »ruce«, kdyby sáhl k posunkům. Neb jen ty jsou s to hluchoněmé pro náboženství nadchnouti a v nadšení pro ně horovati. Či zapomněl p. Sutermeister, že když měl před 12 lety při sjezdu ve Štuttgartě před více než 300 shromážděnými hluchoněmými svou parádní řeč, že nikdo nevěděl, co pan Sutermeister mluvil?

Pan Sutermeister chce být moudřejší nežli ústav v Kolíně nad Rýnem, který dovolává se kněžstva a učitelstva, aby to v privátních hodinách o náboženský život ze školy vyšlých hluchoněmých se staralo a to na základě jejich z ústavu přinesených náboženských poznámek a pod. a píše: »... *toť bude náhrada za kázání a náboženská cvičení, která jsou jim následkem jejich vady nesrozumitelná.*«

O svátcích svatodušních zavítal k našemu sjezdu hluchoněmých mladík, bývalý žák jednoho známého zahraničního ústavu pro hluchoněmé, který se naprostým vyloučením řeči posunkové a vyučováním jen na základě methody orální počítati chce mezi první ústavy evropské. Na moji otázku, jak se jmenuje a čím jest, odpověděl shluky hlasovými, v níž vynikaly zvláště hahaha. Mladík náš navštěvoval ústav ten 9 roků. Nechci učitelům jeho vytýkati, že ho nenaučili mluviti, ne všichni hluchoněmí následkem všemožných chyb se naučí mluviti, ale uvádím mladíka jako svědka bezpráví, po tolika let na něm konaného. Obcovav naší exhortě v řeči posunkové, byl pro ni, ač protestant, velmi nadšen a našim žákům chválil, jak je »ukazování« dobré, kdežto on a jeho spolužáci byli nuceni slovo od slova od úst pastorových odečítati A dále: mladík ten neumí ani mluviti, ani ukazovati. Ukazovati se teprve učí od českých hluchoněmých.

Jak nadchne řeč posunková hluchoněmé pro sv. náboženství, poznáme z jejich velikého zápalu pro sv. svátosti. Dobří hluchoněmí vstávají ve svém rodišti již o 2. hod. ranní, jdou hodinu pěšky na dráhu, přijedou k nám o půl 6. hod. ráno lační, vyzpovídají se, přijmou tělo Páně a teprve o půl 10. hod. dop. něco požijí. Jiní přijedou den před tím, časně vstávají, po veli-

kých oklikách dostanou se k nám někdy odpoledne, — nevolní, cestou zemdlení, těší se, zapomenou na ty obtíže cesty a výdaje, smíří se s Pánem Bohem, uvidí své známé, své učitele, projdou si ty místnosti, kde se, blahé paměti učili. Nejsou to heroové sv. víry? Kolik takových duší bychom našli mezi slyšícími?!

Pan Sutermeister předvádí po kázáních pomocí skioptikonu světelné obrazy biblické, které hluchoněmým jsou aspoň jakousi odměnou za bezvýrazné k nim konané řeči. Ke konci sejdou se hluchoněmí k přátelské schůzce, při níž jsou častováni zákusky a pod.

Pan Sutermeister konal v letech 1903—1908 285 nedělních kázání, rozeslal 11.581 pozvání k nim. Kázání jeho navštívilo 7579 hluchoněmých a 3781 slyšících osob.

Panu Sutermeistrovi budiž ke cti přičteno, že pozornost svou věnuje také sociálnímu stavu hluchoněmých.

Dne 18. a 19. dubna t. r. konal se ve Vídni IV. všeobecný sjezd rakouských učitelů hluchoněmých, jenž vedle jiných předmětů měl rokovati také o pastoraci hluchoněmých se zvláštním zřetelem k velkoměstu. Referát ten spočíval v rukou známého přítele hluchoněmých, professora a katechety na c. k. ústavě hluchoněmých msgra. Aloisa Obernhumera. Referát ten, bohužel, odpadl, jelikož se p. řečník roznemohl Dle zpráv orgánu spolku rakouských učitelů hluchoněmých vyzníval referát ten v ten smysl, aby i u nás konečně někdo se věnoval těmto opuštěným a byl jim knězem, rádcem a otcem. Stát by zajisté o sustentaci jeho se postaral; rakouský episkopát nezapomene také svých roztroušených hluchoněmých oveček. *Neodbývejme hluchoněmého, neponechávejme ho sobě samému, vždyť on je také členem lidské společnosti, on je také věrným poddaným svého císaře a členem církve Kristovy! Otevři ústa svá za němého a v při všech synů, kteří mimo jdou.* (Kniha přísloví, 31, 8.)

Ut omnes unum.

Jako u nás mezi Slovany jeví se snahy, aby odštěpené církve východní s pravou církví katolickou se spojily, podobně i Němci mají několik spolků, které účelu, sjednotiti všecky křesťanské konfesse, slouží. Zvláštním při jednom jest, že jej založila žena. protestantka Julie v. Massow, rozená v. Behr, spisovatelka a básnířka (* 1825, † 1901), duše velice zbožná, dne 27. října 1862. Spolku dala jméno »*Psalmenbund*«; členové měli se denně modliti jeden žalm na ten účel: ut omnes unum. Julie v. Massow r. 1885 konvertovala (v Bohosudově) a tak přivedla do spolku i mnoho katolíků. Katoličtí členové spolku modlí se denně antifonu: »Přijď, Duchu sv., naplň srdce svých věřících, a oheň lásky své v nich rozněť, aby všichni jedno byli. Amen«; k tomu přidají na ten den dle zvláštního spolkového kalendáře určený žalm,

jejž ukončí doxologií. Není-li komu možno celý žalm se pomodliti, stačí část. Na konec jeden Otče náš. Členy spolku jsou nyní katolíci i protestanté. Katolickým členům spolku poskytl papež Lev XIII. u příležitosti čtvrtstoletého jubilea spolku r. 1887 na věčné časy odpustky 100 dní denně, modlí-li se denně výše vytčené spolkové modlitby. Znakem spolku jest U. O. U.

Životopis zakladatelky spolku připravuje v II. vydání firma Herderova ve Freiburce i. Breisgau.

Spolek »Ut omnes unum« má podobný účel, avšak nežádá modlitbu žalmů, nýbrž ukládá členům za povinnost jen antifonu k Duchu sv., Otče náš, Zdrávas a doxologii. Na prosbu kardinála Melchersa udělil papež Lev XIII. r. 1886 odpustky 200 dní jednou za den těm katolíkům v německé říši, kteří tyto modlitby na úmysl sjednocení všech křesťanů konají.

Konečně roku 1893 udělil papež Lev XIII. všem katolíkům v Německu, ať jsou v jakýchkoli spolcích sdruženi k tomu účelu, aby jednotu víry vlasti své vyprosili, odpustky 100 dní jednou za den na modlitbu: Domine Jesu, doce nos orare, sicut Patrem orasti, ut omnes unum sint. *R. S.*

Pravá a zdánlivá smrt a sv. svátosti.

Podává **Jan Nep. Veselý**, c. a k. polní kurát.

(Pokračování.)

§ 5.

V případech náhlé smrti trvá doba skrytého života dokud se neobjeví rozklad.

Možná, že bude se někdo tázati, jak dlouho živ jest člověk takto skrytým životem po době, když se všeobecně za to má, že zemřel? To jest ovšem velmi důležito znáti, avšak je to i nejobtížnější v celém tomto pojednání. Odpovězme nejprve, co platí v tom případě o oněch, kteří náhlou smrtí zemrou, byly to příčiny zevnější, jak tomu jest u utopených,*) oběšených, zasažených od hromu, anebo od elektrického výboje, nebo příčiny vnitřní, jako jsou: mrtvice, padoucnice (epilepsie), krvácení (hämorrhagie), otrava (intoxitation), cholera, mor atd. O takových osobách, které stihne taková náhlá smrt, tvrdí dnes lékaři, že není jiného jistého znaku, že jsou mrtví, než *znak rozkladu.* Důvod je ten, že jest mnoho případů, že tací po dlouhé době, ve které jevili všeckny

*) Co se týká utopených, hle, co píše *dr. D'Halluin*: Jest známo, že jsou dvě kategorie utopených a to: *modraví* a *bílí.* U prvých vniklo veliké množství vody do plic, a tím se náhle zadusili, když nastoupila náhlá *asphyxia.* U druhých nastupuje stav omdlení-*sincope*, které se mnohdy může na dlouhou dobu prodloužiti. Když se tento fenomen přihodí na štěstí v okamžiku se potopení, zabrání, aby voda vnikla do plic a umožní navrácení se k životu i po delší době — mnohdy i po uplynutí jedné hodiny.

známky smrti i pak oživli a úplně se uzdravili. Dříve tedy, nežli počne tělo takových osob hníti, nemůžeme s jistotou říci, že zemřeli, proto pravděpodobné bude, že ještě žijí, anebo aspoň pochybno, že zemřely . . . Z toho následuje, že se takové osoby mohou po celý ten čas, dokud nepočaly hníti, *sub conditione* rozhřešiti.

Už *Zacchias* tvrdí ve svých *Anaestiones medico-legales* (1. I. l. I. qu. II. n. 32), že se kdysi tací k životu navrátili, kteří dva až tři dny nalézali se ve stavu zdánlivé smrti. Dnes se daleko více takových k životu navracuje, poněvadž umění lékařské vynašlo vhodných k tomu prostředků. *Witz*, professor na katolické universitě v *Lille* ve Francii vypravuje o některých případech, kde lidé zdánlivě zemřeli po elektrickém výboji, a byli k životu přivedeni *po půldruhé, ba dokonce po třech hodinách.* (Revue des questions scientifigues V. 47, p. 475 e ss.)

Dr. Laborde prohlásil v pařížské akademii o jednom utopenci, jenž byl deset minut pod vodou, když ho vytáhli, že činil dojem mrtvého; avšak rhytmickým vytahováním jazyka, jež trvalo nepřetržitě tři hodiny, počal dávati známky života a konečně zcela se uzdravil. (Bulletin de l' Academie de médecine, seance du 30. Janvier 1900, p 99—100).

Dr. Soure přivedl k životu jednoho utopence jednu hodinu po tom, když ho z vody vytáhli už zcela mrtvého.

Ještě zajímavější jest, co vypravuje *dr. Barnades* (1. c., p. 226) o různých utopencích, kteří byli pod vodou čtvrt hodiny, tři čtvrtě hodiny, dvě hodiny, šestnáct hodin atd., kteří, když je z vody vytáhli, po rozumu na oko byli zcela mrtví — a hle — znenáhla vraceli se jejich životní funkce, až úplně ozdravěli.*)

Cosmos připomíná jednoho vojína, jenž se oběsil a vytahováním jazyka po nepřetržitých osmnáct hodin přivedl ho k životu.

Dell' Acqua konstatoval pomocí svého elektrického apparátu, jenž sám vynalezl pod jménem *bioskop*, jak jeden člověk 48 hodin ještě žil, když už ho všickni za mrtvého prohlásili, aniž by jaké známky života na jevo dal. (Goggia 1. c. p. 148).

Dr. *Blanc* vypravuje o nekonečném počtu raněných vojínů na bitevním poli, kteří na vykrvácení (hämorrhagie) zemřeli, kteří však po 2, 4 a mnohdy i po 12 dnech zdánlivé smrti opět k životu přivedeni byli.

Už starý *Plato* ve svém díle *πολιτεία* (1. 10. n. 30.) vypravuje o podobném případu. *Eros*, syn *Armenijův*, rodem z *Pam-*

---

*) *Dr. Laborde* uvádí ze své zkušenosti několik případů, ve kterých osoby, jež byly pod vodou 20 minut, byly k životu přivedeny vytahováním jazyka. (Fractions rythmées de la lanque pp. 244 ss.) A *dr. Marschall* vypravuje, že od smrti byly zachráněny osoby, které více jak půl hodiny byly pod vodou. A co se týče doby, která uplynouti může, od kdy osoba jest z vody vytažena, bude zajímavé připomenouti, co *Surbled* praví: »Byli utopenci k životu přivedeni, kteří více hodin ve stavu absolutní bezcitnosti byli, jakož i nešťastníci uhelným plynem anebo dýmem požáru zemřevší.« (La vie organique.)

filije byl raněn na bitevním poli i padl jako mrtev. Po desíti dnech, aniž by jaká hniloba se ukázala, sebrali ho s druhými mrtvolami, jež už v rozklad přecházely. Odnesli ho do jeho domu a ježto nedával na jevo žádné známky života, položili ho na hranici k spálení, a tu probudil se teprve po dvanácti dnech zdánlivé smrti.

Dr. *Laborde* uvádí ve svém díle »*Les tractions rythmées*« nejméně 189 případů od utopených, oběšených, zadušených, hromem zachvácených, kteří do r. 1897 opět k životu přivedeni byli rhytmickým vytahováním jazyka, ba mnozí z nich po době více hodin zdánlivé smrti. Podobně dočítáme se v *Icardu* (1. c.)

Z toho všeho jasně vysvítá a zcela logicky na jevo jde, co jsme na počátku tohoto paragrafu řekli.

Proto píše *P. Villada* (1, c.): „Si agatur de illis morbis asphyxicis etc. (t. j. ve případech náhlé smrti), puto, idem faciendum esse (i. e. licite conferri posse et per se etiam debere sacramentum poenitentiae sub conditione: *si capax es*, vel: si *vivis et dispositus es* etc.), donec per putrefactionem aut defectum irritabilitatis ope machinae electricae probatum, vel alio forsan modo, peritus medicus declaret *certo et indubitanter* mortem contigisse« Toho mínění jest i *Alberti* (1. c.). I *P. Feijoo* už dříve psal o takových případech: »Takové nutno *sub conditione* rozhřešiti, třeba *nejen dvě, nýbrž deset i dvanáct hodin i více prošlo.*« (Sennales de muerte actual. § 10. 1. c. p. 357.)

Ukončujeme ten paragraf slovy professora *Witze*: »Pomoc, kterou sv. víra poskytuje, může zastati člověka ještě živa, byť i tělo bez duše se jevilo a všechny znakové nás ubezpečovaly, že před očima máme mrtvolu.«

To v praxi platí o těch, kteří se utopili, oběsili, anebo zachváceni byli bleskem, anebo elektrickým výbojem, t. j. v každém z těchto případů *bez jakékoliv pochyby* musíme postupovati, *jako by ještě živi byli* (Revue des questions scientifiques. 1. c. p. 475.)

§ 6.

Skrytý život u těch, kteří od obyčejné nemoce zemřeli, trvá nejméně půl hodiny.

Jak dlouho trvá skrytý život u těch, kteří umírají od obyčejné nemoci? O tom se mnoho psalo i pojednávalo — odpověď jest velmi nejasná. Že ten život trvá mnohem kratší dobu, než u těch, kteří umírají náhlou smrtí — jest samozřejmo, a to se snadno pochopí z onoho, co jsme již před tím řekli; avšak těžko jest určitě označiti dobu, jak dlouho trvá. Jest pravda, častokrát bude moci lékař s morálnou skoro jistotou říci, když nemocný vydechl poslední svůj vzdech, že nutně za krátký čas zemře, nestalo-li se tak dosud, a že je to fysicky nemožno, aby ztraceného zdraví opět nabyl; avšak určitě označiti dobu, kdy po posledním vydechnutí oddělila se duše od těla, anebo kdy se oddělí, a tím

dokončí perioda skrytého života, to v takových případech absolutně nemožno.

A) *Capellmann* (1. c. p. 178.) učí, že tato perioda trvá několik minut; kolik — to neříká. *P. Villada* (1. c.), kterého cituje i následuje *P. Noldin* (1. c.) i kanovník *Alberti* (1. c.), myslí, že trvá tak šest minut. V XVIII. století, jak dokazuje *Lacroix* (1. c.), byli už lékaři, kteří za to měli, že tato perioda trvá čtvrt, anebo půl hodiny; a tak v VIII. století soudil i *P. Feijoo*, že trvá tak půl hodiny (1. c. p. 257.)

Dnes jsou učenci, kteří se domnívají, že ten život po posledním vydechnutí nejméně půl hodiny trvá; někteří dokonce tvrdí, že trvá i déle. Důkazy, o něž opírají svoje tvrzení jsou trojí:

První důkazy nejsou nic jiného, než důsledky všeho toho, o čem jsme dosud mluvili . . . Řekněme, že nemocný, jenž nemocen byl na obyčejnou nemoc, žádal sobě zpovědníka, a tento, buď z nedbalosti rodiny, která ho nechtěla hned zavolat, anebo že byl jinak zaměstnán, dostaví se pozdě, řekněme, že dojde půl hodiny, anebo čtvrt hodiny po okamžiku, kdy nemocný pro okolí přestal býti živ. Jest otázka, má-li kněz v takovém případě dovolený důvod, aby pochyboval: zda nemocný v pravdě zemřel, anebo zda v něm ještě něco života jest? Myslíme, že *má*; poněvadž tento člověk byl před tím zcela živ, a dosud není ještě žádného *jistého znaku*, že zemřel, předpokládám totiž, že nedostavil se ještě *rozklad* ani *ztuhlost mrtvolná*.

Co více, dnes se všeobecně učí, jak jsme viděli, že člověk po onom okamžiku, jenž se smrtonosným zove, nastavuje ještě život na nějakou dobu, a žádný lékař nemohl nikdy ohraničiti tuto dobu na méně od půl anebo tři čtvrtě hodiny etc. Tedy je nejméně pochyby, zda ten člověk ještě v periodě skrytého života se nalézá, či už jistě zemřel; tedy bude aspoň poněkud pravd podobno (probabilitas tenuis), že ještě žije.

Dle toho může a musí se mu uděliti sv. svátosti umírajících. *P. Feijoo* píše: »Není-li jistoty, musí se pochybovati; a musí-li se pochybovati, zda dotyčná osoba ještě žije, anebo už zemřela, musí se sub conditione absolvovati.« (Sennales . . . § 10. p. 257.) Vhodno jest, co dr. *Jacard* (1. c. p. 3, 2) o tom soudí: »Lépe jest, když se s mrtvým postupuje, jakoby ještě žil — nežli vystaviti se nebezpečenství, když se postupuje se živým, jako by už byl mrtev.« Zajisté jestliže tento princip rozumným jest, když jedná se o povinnostech lékařských, ještě více vzhledem na kněze. (V. n. 55—58.)

B) Za druhé uvádějí se mnohé případy takových, kteří nemocni byli na obyčejnou nemoc, a které dokazují, že se ta perioda prodlouží i přes půl hodiny.

a) Dr. *Cirera* tvrdí r. 1903, že podle jeho přesvědčení poslední pomazání může i musí se udělovati i po smrti, v obyčejném smyslu toho slova, a že není chvalitebná ona prakse, která se v takových případech obyčejně provádí. Vydechne-li nemocný naposled, dříve než kněz se dostaví, tu oni, kteří jsou kolem něho,

považují ho za mrtvého, a s ním dle toho i postupují. A pozor, praví, nemíním tím případy náhlé nevolnosti, jako jsou utopenci i bleskem zasažení, neboť jest dobře známo, že se mnozí tací navracují k životu i po mnohých hodinách zdánlivé smrti. Já míním ony, kteří prošli *obyčejnými* fázemi *těžkých nemocí* a při kterých se velmi lehce myslívá, že někdo zemřel.

K potvrzení toho mínění uvádí jeden zajímavý případ. Jistá nemocná 32 roky stará stonala na zápal plic levého i pravého křídla a na zánět osrdce s krvotokem. (= pneumonite doppia e pecardite con emoragia) a po dvouhodinové agonii zdála se býti mrtva. Než umělým dýcháním během 15 minut zpozorovaly se nové pohyby srdce, jež před tím úplně přestaly, ona počne dýchat — mluvit a po dvou hodinách upadne v prvotní stav svojí těžké nemoce, avšak s jasným vědomím svého rozumu. Zemřela na to po uplynutí 24 hodin následkem podobné agonie jako před tím, přijavši napřed svátost posledního pomazání. Uvádí *Cirer* tento případ s touto poznámkou: Jestliže nemocná přes nemoc, která přímo činnosti plic a srdce tak se týkala, netoliko živa byla, nýbrž mohla i všechnu svoji životní činnost opět dosáhnouti, tu musí se přiznati, že by v ní po nějakou dobu život potrval, i kdyby se nic nebylo učinilo; pak jest pravděpodobno, že se tak stává u většiny nemocných, když přestanou zevní životní zjevy. (Criterio, 1. c. p. 237—238).

b) Dr. *Coriton* sdělil dru. *Labordeu* následující případ, který se mu přihodil 27. února r. 1893: »Jistá paní byla nemocná na žlázy průdušnice (= adenopatia tracheobronchiale, di probabile origine tuberculosa). Trpěla velice, poněvadž ji to mnoho dusilo. Jednoho dne uchvátila ji nemoc velmi prudce i pozvala dr. *Coritona*, aby jí pomohl; avšak dříve, než dostavil se do bytu nemocné, pravili mu, že už zemřela; a vskutku, když přišel, našel ji mrtvou bez známek dýchání, bez pulsu, bez činnosti srdce. Ku podivu všech počne dr. *Coriton* mrtvé paní rhytmicky vytahovati jazyk, a to 35—45krát za minutu. Znenáhla zmizela bledost líce, ukázal se pomalý pohyb nosnic . . . po pěti minutách dostavil se pomalý dech, po něm následoval druhý hlubší, i bylo patrno, jak se na chvíli hruď pozvedla. Po půl hodině bylo slyšeti pohyb srdce, počalo tlouci, i pohyb tepny byl patrný, nemocná počala nabývati citu, i dýchání počalo býti pravidelné. Půl druhé hodiny namáhal se lékař, až ji přivedl k sobě se všemi živoucími známkami a vytrhl ji všem známkám zdánlivé smrti. Příbuzní nemocné, praví dr. *Coriton*, a obzvláště její muž, byli plni obdivu i nevěděli, jak by svoji vděčnost dokázali. Já sám, připojuje, byl jsem poněkud zmaten, ježto jsem na možnost jejího vzkříšení věřiti nemohl. Nemoc pokračovala ve svém průběhu, avšak nemocná žila *ještě více než tři měsíce* i zemřela dne 29. května téhož roku 1893.« (V. Laborde: »Les tractions rythmées de la langue« p. 168—171).

c) I dr. *Contenot* sděluje dru. *Labordeu* případ, který se mu stal v nemocnici v Besançonu r. 1893 dne 10. května. Toho dne

bylo oznámeno dru. Contenotu, že zemřela Ivana Govignon, děvče třináctileté, které už 7 dní pobývalo v nemoci a dlouhou dobu trpělo na zápal mozkových blan (= di meningo encefalite tuberculosa). Když Contenot přišel k posteli dívčiny, prošly už tři anebo čtyři minuty od posledního vydechnutí. Najde ji se všemi známkami smrti: žluto-modré líce, končetiny zamodralé, hlava nahnuta v pravo, pěna jí tekla z úst, zornice rozšířené, bez dechu, bez citu, bez pohybu pulsu, bez činnosti srdce. *Dr. Contenot* i pak rozhodne se zkusiti to vytahováním jazyka a hle, ihned objeví se známky života i zmizí smrtelná barva, ukáže se pomalé pohyby nosnic, tichý chrapot, slabý mrukot v prsech (de' piccoli rantoli, de deboli fremiti del tarace).

Po uplynutí dvacíti minut nastane pravidelné dýchání, normální pohyb prsou i dolní části života; když položil ruku na srdce, docela dobře znamenal tlukot, opět tepna počala býti činna, byť i slabo. Přece však postupně zmizely všechny tyto zjevy života a to obráceným pořádkem, než se byly objevily, třebas i že se v rhytmickém vytahování jazyka pokračovalo. (Laborde, 1. c. p. 163—167).

Tento případ, jakož i ony dra. *Cirara* dokazují jasně, že i u oněch osob, které dlouho nemocny jsou i kterým tělesné ústrojí tak se seslabilo, že nemůže dále činnost vykonávat, které tedy nemohou vyhnouti se smrti — skrytý život ještě dosti dlouho trvá po době, která se všeobecně považuje za poslední okamžik.

d) V časopisu »*L' Union Médicale du Canada*« (r. 1896) uvádí dr. *Ethier* jeden případ, který dokazuje, že i při oněch, jichž organismus utrpěl smrtelné poranění a o kterých až dosud myslilo se, že po takovém poranění ihned zmírají, trvá skrytý život ještě nějakou dobu, na příklad jako u oněch to bývá, kteří následkem dlouhé nemoci zmírají. Dr. *Ethier* byl jednou pozván na pomoc jednomu člověku, který spadl s výšky 30 metrů a utrpěl poranění lbi. Strašný tento průlom táhl se od pravého spánku ke spánkové kosti na levé straně (rocca petrosa sinistra) přes t. zv. sedlo (sella turcica) i způsobil krvácení mozku. Na první pohled zůstal mrtev na místě i sám vypadal jako mrtvola. Zkusili rozličné prostředky, aby ho k životu přivedli, avšak nadarmo; upotřebili rhytmického vytahování jazyku po dobu 20 minut, a hle, který vypadal jako pravá mrtvola, a který vskutku zasažen byl smrtelnou ranou, ukáže známky života i navrátí se k plnému vědomí i potom teprve dvě hodiny později vskutku zemře. (Laborde 1. c. p. 544.)

C) Dle těchto i podobných případů lékaři i nejučenější i velmi praktiční fysiologové ustanovují i v tomto druhu dlouhých nemocí periodu skrytého života něco delší než půl hodiny. Na základě jejich veliké autority, dá se dovoditi třetí argument, který dokazuje ono, co jsme na počátku paragrafu řekli.

a) Už v XVIII. století doporoučel slavný lékař na škole v Besançonu, *Thomassin*, aby se prvních dvanáct hodin, které

následují po době, která se smrtonosná zove, považovalo za pokračování té samé nemoci. »Que l' on s' accontumât a regarder les douze premières heures de la mort comme une continuatione de la maladie.« (V. Icard 1. c. p. 3. c 2.)

b) Ve výkazu, upraveném lékařské akademii v Paříži 30. ledna roku 1900 označuje dr. *Laborde* jako střední hranici (terminus medius) skrytého života pro všeckny případy dobu *tři hodin;* t. j. on myslí, že se nemůže určitě za to míti, že někdo zemřel, leč upotřebovalo-li se po tři hodiny prostředků: rhytmického vytahování jazyka, a i pak po ten čas nezpozoroval se žádný znak života.

c) I dr. *Contenot* praví v časopise *Etudes Franciscaines* (p. 47), že perioda skrytého života trvá 1—3 hodiny. Maximum že platí v případě náhle smrti a minimum (t. j. 1 hodina) v případech dlouhé nemoci. A tato perioda (1—3 hodiny), soudí on, musí knězi sloužiti jakožto pravidlo pro udělování sv. svátostí.

d) Dr. *Goggia* tvrdí v *Cosmosu* (V. 44. ann. 1901 p. 149), že v případech dlouhé nemoci, která končí agonií, nesmí lékař určitě tvrditi, že někdo zemřel, tak dlouho, dokud se neobjeví *poslednější známky,* jako jest *ztuhlost* i bezvodené měchýřky (le vesciche senza sierosità) na různých stranách těla.

c) Dr. *Bassols* vykládá v barcelonské akademii sv. Kosmy a Damiana (23. ledna r. 1903) o této věci i míní, že by s ohledem na udělování sv. svátostí umírajícím přibližně jako morální hranice doby (terminus moralis), jak dlouho trvá skrytý život, mohl se ten okamžik ustanoviti, ve kterém se *ztuhlost mrtvolná* objeví, i tvrdí, že by se sv. svátosti mohly udělovati po celou tu dobu, dokud se ta ztuhlost neobjeví. Myslí tedy dr. *Bassols*, že v takových případech obyčejné nemoci věrohodně doba skrytého života trvá, dokud se mrtvolná ztuhlost neobjeví. Theologové by po dru. *Bassolsu* takto argumenty definovali: Sv. svátosti mají se uděliti i onomu, jenž se jeví býti mrtvým, jestliže není jisto, že vskutku zemřel; ježto dříve než objeví se mrtvolná ztuhlost, nemůže se říci, že někdo vskutku zemřel, tedy mají se mu sv. svátosti uděliti. Než tato ztuhlost mrtvolná obyčejně neobjevuje se dříve nejméně až po jedné hodině po době, která se smrtonosnou zove. *Capellman* praví, že se obyčejně objevuje 1—24 hodin po t. zv. smrti; podle *Niederkona*, kterého cituje dr. *Blanc,* ve dvou třetinách případů tato ztuhlost začíná 2 - 6 hodin po tom, když dle mínění ve druhých byl někdo vydechnul; podle *Surblela* (La via organique 1, 4, c. 1) vůbec se ona ztuhlost jeví po uplynutí doby tří hodin; a *Icard* (1, c. p. 20) praví, že ona obyčejně začíná 6—12 hodin po t. zv. smrtonosném okamžiku. Co z toho následuje? Že věrohodně tato perioda skrytého života i v obyčejných nemocech trvá nejméně *jednu hodinu.*

f) Na potvrzení onoho pravidla, jež ustanovil dr. *Bassols* mohl by se uvésti i výsledek dr. *Louisa,* ke kterému dospěl na základě mnohých zkušenostech, učiněných během doby mnoho roků ve více než 500 případech smrti: a výsledek ten jest, že

pohyblivost tělesného údu jest jeden z hlavních známek, ze kterých může se rozpoznati, jestli člověk ještě žije: »La flesibilité des membres est un des principaux signes par les quels on pent juger qu' une personne n'est pas morte.« (V. Icard, I. c. p. 25.)

S prohlášeními oněch doktorů souhlasí i *akademie barcellonská* ve svých usneseních: 5, 6 a 8, jež všickni akademici uznali.

5. Usnesení hlásí: Dle svědectví většiny autorů, zůstává v lidském těle po okamžiku, obyčejné »smrti« zvaném, jakož i v případech akutních anebo chronických nemocech — po té jakýsi druh životnotnosti (vitalità) vláken, které jeví se stahováním se hladkých i pruhovaných vláken svalových (con le contrazioni delle fibre muscolari lisce e striate), v síle pohlcovací, (assorbimento) v mihotavém pohybu neb chvění se poslizky neb poblanky, (con i movimenti vibratili della ciglia*) epiteliali) a mužského semena (spermatozoi), ve stahováním se útrob, jež mnohdy za následek mělo vyvržení plodu (feto).

6. Usnesení: Oproti lidskému tělu, jež vykazuje zjevy, uvedené v předchozím usnesení, věda do dnes nemá ani jednoho prostředku, aby rozhodla, zda z něho zmizel princip, který jednotnou činnost v organismu udržuje (t. j. duše).

8. Usnesení: Dle věrohodných autorit mihotavé poslizky v ústrojí dýchacím chvějí se ještě po 12.—15. hodině po t. zv. smrtonosném okamžiku.

N. B. Tyto tři druhy argumentů, které jsme uvedli ve prospěch mínění oněch, kteří učí, že »pravděpodobně perioda skrytého života u oněch, kteří po dlouhé nemoci zemřeli, nejméně půl hodiny trvá,« činí toto mínění nejméně (tenue probabilis), aspoň poněkud věrohodným, aspoň *věrohodným v nejmenším* stupni. Jestliže tedy jest věrohodné, třebas i v nejmenší věrohodnosti, že skrytý život u oněch, kteří umírají následkem dlouhé nemoci, trvá nejméně půl hodiny, jasno i očividno jest, že se po celý ten čas i mohou i musí uděliti sv. svátosti oněm, kteří na takovou nemoc zemřeli, jestli ještě sv. svátosti nebyli přijali. Důsledně takovým nemocným mohou i musí poskytnouti se svaté svátosti nejméně půl hodiny po době, která všeobecně »smrtí« se zove. Domníváme se, že nikdo rozumný nemůže dnes takové usnesení zavrhnouti. Pro nás má toto mínění větší pravděpodobnost i také více pravděpodobnosti než mínění opačné; proto mohli i musili jsme takto se usnésti.

Při této příležitosti, nechť si všichni dobře zapamatují, že my tuto nauku nepřednášíme snad k vůli tomu, aby určité rodiny poslaly pro kněze tehdy, když už nemocný duši vypustil, anebo když už na tom jest, aby vydechl, takové rodiny počínají si velmi nekřesťansky, ba naopak i krutě, poněvadž dokazují, že jim málo jde o spasení duše jejich příbuzného i že se zcela nic nebojí vystaviti jej nebezpečenství věčného zatracení. Důkazy, které jsme

*) To jsou buňky, které pokrývají sliznici.

vyložili: jako z jedné strany dokazují, že jest možno pomocí sv. svátostí spasiti duše oněch, kteří zdánlivě zemřeli — tak z druhé strany dokazují, že vhodnými prostředky možno docíliti, aby se jim i život časný zachránil. Jakoby v nejvyšší míře trestuhodný postup oněch, kteří by na poslední dech života čekali, aby tělesného lékaře pozvali, tak by i trestuhodni oni byli, kteří by na tento okamžik čekali, aby mohli pozvati lékaře duší, t. j. kněze božího.

Vyložená tato nauka tedy nechť slouží v oněch případech, když někdo náhle se roznemůže i zemře, anebo když by krajní nedbalost domácí, anebo jakákoliv druhá podobná příčina, důvodem byla, že opuštěný nemocný nemohl dříve sv. svátosti přijmouti i takto připraviti se na cestu do věčnosti.

(Dokončení.)

»Svatá válka«.

K článku se stejným nadpisem z minulého čísla ještě dodáváme toto:

Spolek »Volksaufklärung« ve Vídni, který pracuje od r. 1905 rozšířil v poslední době svůj pracovní program: po venkově mají býti konány poučné přednášky, večery pro rodiče, po případě mají býti opatřeni i kočovní učitelé, kteří by pro účely spolku pracovali. Zřízena centrála (I okres, Vollzeile 16, obchod uměleckými předměty Bernarda Schillinga), která podává informace a na níž možno říditi přihlášky členů. Spolek vydává od dubna letošního roku měsíčník »Katholische Warte« (pro členy 1 K, pro nečleny K 1·60 ročně), který propaguje zásady spolku a bdí nad veřejně vystavovanou nemravností. Každý přispívatel vítán.

Ve svém prohlášení praví spolek, že v Dánsku, Švédsku, Norvéžsku, Anglii a zvláště v Německu proti veřejné nemravnosti orgány státní správy velice přísně zakročují; u nás v Rakousku jest již náběh k lepšímu.

U nás v Praze utvořila se před nedávnem ze zástupců katolických organisací »*Katolická kulturní komise*« k potírání veřejné znemravnělosti a proti šíření literární špíny slovem i obrazem. Ke zřízení jejímu vyšel popud ze zemské rady katolíků v Čechách, jež vypracovala též pracovní program. *Katolická kulturní komise* se přičiní zejména o odstranění instituce »Poste restante«, jíž se velice zneužívá k nekalým a mravy porušujícím stykům. V Belgii od října 1908 nedopravuje pošta dopisů, které jsou adressovány pouhou chiffrou; i zásilka »poste restante« musí opatřena býti plným jménem a vydá se pouze na průkaz zajišťujících dokladův. Úkolem katolické kulturní komise bude domáhati se toho, aby i u nás podobné zařízení zavedeno bylo.

Právní rádce.

Obcím nepřísluší právo, zakazovati zvonění.

V Mariboru mají obecní zastupitelstvo hodně radikální: zakázalo tamním karmelitkám zvonění v t zv. sanktusové vížce a to z místních a zdravotně policejních (!) důvodů. Sestry si vedly stížnost u správního soudu a ten stížnosti vyhověl, odepřev docela městskému zastupitelstvu mariborskému kompetenci, podobné zákazy vydávati. Vedle ohledů policejně — místních, které při zákazu byly směrodatnými, jsou ještě ohledy veřejné povahy, které při podobném zákazu musí býti uváženy, a v takových případech jest *vládě* a ne obci vyhrazeno rozhodnutí učiniti.

Literatura.

Literatura o sv. Cyrillu a Methoději ukazuje ve jménech autorů katolicitu církve. O svatých bratřích ze Soluně psali zástupci skoro všech civilisovaných národů evropských. Jen na ukázku několik jmen. *Z Němců:* professor Josef Hergenröther, pozdější kardinál; litoměřický kanovník Josef Augustin Ginzel; *Poláci*: univers. professor v Krakově dr. Karol Potkański, rovněž univ. prof. tamže dr. Tadeusz Gromnicki, církevní historik Leonard Rettel; *Vlach* kardinál Dominik Bartolini; *Rus* Alexander Dimitrijevič Voronov, prof. v Kyjevě; *Jihoslovan* prelát Franjo Rački; *u nás:* Jos. Dobrovský, Frant. Palacký, probošt Václav Štulc, univ. prof. dr. Frant. Pastrnek, gymn. prof. dr. Matěj Procházka v Brně, dr. Beda Dudík; dále Jean Martynov, jesuita a přemnoho jiných. Ale řada knih o sv. Cyrillu a Methoději není ukončena Důležitost těchto mužů přináší to sama, že nové publikace vycházejí a světlo v některé nejasnosti jejich života vnésti se snaží. Tak ovšem vzniká další vědecká diskusse a to je příčinou nových spisů. Nejnověji (r. 1911 na jaře) vyšla v Kroměříži kniha kněze olomoucké arcidiecese Františka Snopka, arcibiskupského archiváře v Kroměříži, s názvem: »*Konstantinus — Cyrillus und Methodius, die Slavenapostel*« (nákladem akademie velehradské; cena 10 korun pro nečleny, 6 K pro členy akad. velehr.) Autor její jest nad jiné povolán psáti o sv. Cyrillu a Methoději. Skoro třicetileté odborné studie a historické bádání, jakož i dříve již vydané práce v obor nejspletitějších otázek cyrillomethodějských spadající dávají mu přednost mezi znalci a právo pronésti vážný úsudek. Jeho kniha jest obranou sv. bratří, jak praví již nadpis na titulním listě: »Ein Wort zur Abwehr für die Freunde historischer Wahrheit«

Jako za živa slovanští věrozvěstci mnoho od Němců trpěli, podobně i po smrti Němci jejich cti, dobrému jménu, působení a svatosti, různě škoditi hleděli. Nejnověji (1906) pokálel jejich čest *professor* slovanské filologie na universitě *v Berlíně dr. Alex-*

ander Brückner. Brückner, přihlížeje kriticky k pannonským legendám o sv. Cyrillu a Methoději, napsal do »Archiv für slavische Philologie« (XXVIII. svazek), jejž vydává V. Jagić v Berlíně: »Theseu zur Cyrillo-Methodianischen Frage«, ve kteréžto práci dal svou předpojatost proti sv. bratřím příliš na jevo, jejich vznešené postavy zhanobil, je směšnými učinil a dospěl k tomuto pro nás bolestnému úsudku: »Oba bratří byli Photiani a zapřisahlými nepřáteli Říma; zejména Methoděj nenáviděl Říma, ačkoliv mu za vše, nikoliv pouze za hodnost arcibiskupskou, ale i za svou svobodu, ba i za svůj život měl býti vděčným. Methoděj také přetrhl poslední pouta, jež jej s Římem spojovala, proklel římskou víru a za to byl počten mezi římské světce.« Brückner není historik ex professo, nýbrž filolog, a kryje se hypothesí, že slovanští apoštolové Řím podváděli a Slovany moravské a i jiné Římu odloudili a k Cařihradu připojiti chtěli.

Všechny tyto námitky na 451 stranách oktávového formátu (k nimž jest připojen důkladný rejstřík osobní a věcný) vyvrací archivář Snopek, sv. bratry z nařknutí očišťuje, věcně a klidně polemisuje, po pravdě důkladně pátrá, řídě se heslem (ze sv. Basila): »Quoniam difficilis inventu est veritas, omni ex parte nobis est investigauda«, a ponechává odborníkům posouzení svých vývodů. V dalším zastává se pravosti důležité bully papeže Jana VIII. »Industriae tuae« z r. 880, která prohlašuje Methoděje za pravověrného, chválí slovanskou liturgii a dovoluje ji konati s tou podmínkou, aby evangelium napřed latinsky, pak slovansky zpíváno bylo. Historik ex professo, dr. *František Hýbl,* professor na reálce v Žižkově, otiskl roku 1908 v »Českém časopisu historickém« (roč. XIV.) delší stať zvanou: »*Slovanská liturgie na Moravě v IX. věku*«, v níž se přidržuje (někde — jak praví Snopek — slovně překládá) spisu dřívějšího starokatolického faráře v Pasově, nynějšího professora filosofie na universitě v Bonnu, lic. dra. Leopolda Karla Götze (»Geschichte der Slavenapostel Konstantinus [Kyrillus] und Methodius« Gotha, 1897), popírá pravost bully »Industriae tuae« a dokazuje, že prý jest podvržena. I jeho námitkám Snopek důkladně odpovídá a přesvědčuje čtenáře, že podvržení bully je nejen neuvěřitelno, ale i nemožno.

Autor napsal již dříve obranu sv. bratří česky, nyní vydal dílo německé; účel je očividný: aby pravda co možná nejvíce byla rozšířena. Autoru, který se diví, že se v celém Polsku, Chorvatsku a v Čechách nenalezl nikdo, jenž by se podjal úkolu odraziti tak ošklivé útoky na čest největších dobrodinců slovanských národů, jest děkovati za jeho námahu a jest si jen přáti, aby kniha svého účelu: osvětliti pravdu a přivésti k jejímu poznání, dosáhla.

Úprava pěkná; spis věnován arcibiskupu olomouckému Frant. Sal. Bauerovi, jakožto nástupci sv. Methoděje. *R.*

LISTY HOMILETICKÉ.

Jména Panny Marie.

Dobře vychované děti — největším štěstím rodičů.

»I řekla Maria: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého.«
(Luk. 1, 38.)

Je-li který okamžik v dějinách nad míru důležitým, je to jistě, rozmilí v Kristu, onen věčně památný okamžik, v němž Panna Maria pronesla slova zaznamenaná na konci dnešního svatého evangelia: »Aj, já dívka Páně, staniž mi se podle slova tvého!« V tom okamžiku nejsvětější Panna byla omilostněna Duchem sv. a počala Syna božího. Právem slaví církev památku jména Panny Marie, neboť po jménu Ježíš není pro katolíka sladšího jména nad jméno Panny Marie. Toto jméno upomíná nás na to, čím je nám Panna Maria: Matkou boží. Při pouhém jméně »Maria« milliony srdcí radostně bijí, a to právem, neboť Panna Maria skrze Synáčka svého přinesla spásu všemu světu.

Ovšem jest pouze jedna matka, která ve svém dítěti uctívá zároveň Boha. Žádná matka nemůže jako Panna Maria říci: »Mé dítě« — a zároveň »můj Bože!« Avšak aspoň nepatrnou částečku té bezejmenné blaženosti mohou okusiti srdce rodičů, kteří mají to štěstí, že si vychovali dobré, zbožné dítě. Děti vychované dle zásad naší sv. víry, děti s Ježíšem v srdci, jsou jistě nejdrahocennějším pokladem, pýchou a radostí rodičů, právě tak, jako Syn boží byl nejdrahocennějším pokladem, pýchou a radostí Panny Marie.

Ukázati vám, že není většího štěstí pro rodiče nad dobře, křesťansky vychované děti, budiž dnešní mojí úlohou.

Pojednání.

V jistém ústavu, kde spolu bydlí hoši navštěvující gymnasium (v konviktě), byl hoch, který pro svou nevinnost a zbožnost byl ozdobou gymnasia a radostí představených. Nevinnost, čistota zářila s jeho obličeje. Jen občas se zdálo, jakoby nějaký

stín přelétl jeho čelo. Nebyly to starosti o živobytí, bylť opatřen dobře v konviktě; ani o prospěch v učení, o studie, učil se dobře, lehce, prospíval výtečně; ani vnitřní neklid, jaký často způsobují klíčící vášně v duši mladé, nezkušené, nebyl příčinou jeho občasné tesknoty a stísněnosti. Něco docela jiného dolehlo na něj a připravilo mu těžké chvíle. Chlapec měl otce, který zapomněl na své povinnosti i na svou čest. Otec jeho opustil rodinu, zanechal ji v bídě a ujel do Ameriky. Tu modlíval se hoch velmi často za svou zrazenou a od manžela opuštěnou matku a za nešťastného otce. Ano, jednou i otci dopsal: dojemně a úpěnlivě jej prosil, aby se rozpomenul na matku a na děti, a aby se k nim vrátil. Také mu oznámil, že se za něj modlí a že chce svůj život položiti Pánu Bohu v obět a státi se knězem, aby ještě více za něj se modliti a mši sv. za něj sloužiti mohl, by jeho duše na věky nezahynula. Dostal na ten dopis z Ameriky odpověď, ale byla trpká, drsná, tvrdá. »Máš pravdu, kluku« — psal otec — »jen jdi na kněžství, bude z tebe pořádný kněžour, máš k tomu vlohy!«

Kdyby ten hoch byl vychován dle zásad rodičů, kteří při výchově dětské o náboženství a zbožnosti ničeho slyšeti nechtějí, jistě by se byl o svého zpustlého otce dále nestaral a byl by mu hrubou odpověď stejnou mincí splatil. Ale hoch se nedal odstrašiti, otci odpustil, i dále se za něj modlil a svému úmyslu, státi se knězem, věrným zůstal. A slovu nejen dostál, ale učinil mnohem více. Vstoupil do řehole a nepřestal za svého otce tak dlouho se modliti, až konečně se mu dostalo toho štěstí, že smířil otce s Bohem, s matkou a s rodinou.

Vizte, nejmilejší, požehnání a štěstí, které přinášejí zbožně vychované děti. Dobré děti jsou jako andělé, přímluvčí za rodiče. Nedojde to v každé rodině tak daleko, jako v rodině, o níž jsme slyšeli. Ale ve mnohých rodinách přicházejí doby, v nichž jest dítě rodičům blaženou útěchou, kdy jest jim andělem strážným s rukama sepiatýma, s jehož rtů se řinou slova modlitby. I kdybyste měli děti chytré, děti pracovité, děti krásné, děti vysoce postavené, nejsou-li opravdu zbožné a v zásadách naší sv. víry utvrzené, budou na vás ohled bráti jen potud, pokud od nich ničeho zvláštního nežádáte; budou vám dobře činiti, pokud od vás mohou něco očekávati; ujmou se vás v stáří, budete-li jejich služeb potřebovati, ale jenom pro hanbu světskou, avšak nebudou dětmi dle srdce božího, které uznávají vaši důstojnost od Boha vám propůjčenou, které vás ctíti budou i tehdy, kdybyste dle mínění jiných lidí toho nezasluhovali.

Úctu, lásku a poslušnost mají prokazovati děti svým rodičům, úcta, láska a poslušnost je zdrojem štěstí rodičův. Není však pravou ta úcta a láska, není upřímnou ta poslušnost, která není založena na zbožnosti. A kde vezme dítě pravou úctu k rodičům, jestliže se nenaučilo považovati je za to, čím dle učení víry jsou, za zástupce boží? Bude dítě bez pravé zbožnosti pokorně mlčeti, mluví-li rodiče? Nebude jim do řeči skákati a odmlouvati? Dnešní pokolení, které odrůstá v náboženské neteč-

nosti a lhostejnosti, chce všemu lépe rozuměti. Kolikrát se stane otci neb matce, že je děti poučují a jim prostořece odseknou: »Tomu *vy* nerozumíte!« Děti vychodily několik tříd nějaké školy — ovšem rodiče dali na to peníze — a proto všemu lépe rozumějí. Domníváte se, že děti, které rodičům tak odmlouvají, jsou zbožně vychovány? Zajisté nikoliv! Jsou to děti, »které se mají státi užitečnými členy společnosti lidské«, jak se dnes říká v rodinách, v nichž náboženství a zbožnosti není mnoho dbáno. Jsou to děti rodičů, kteří opět a opět říkají: »Hlavní věc jest, aby se dítě dobře učilo, aby dobré místo dostalo; kázeň, zbožnost, víra jest jim věcí vedlejší. Zbožné, v zásadách naší sv. víry vychované dítě mlčí i tehdy, když rodiče pravdy nemají, a nechce míti vždy poslední slovo. Úctu k rodičům si dítě zachová i tehdy, když vyrostlo a samostatným se stalo. Ve všech důležitějších věcech poprosí své rodiče o radu, neučiní rozhodného kroku v životě dříve, než by si u rodičů rady, svolení a požehnání vyžádalo. Rodiče jsou první, jimž dítě odkrývá nejtajnější hnutí svého srdce. Dítě ví, že i staří rodiče, když se stávají podivíny, přece stále zůstávají jeho rodiči, zástupci božími a po Bohu jeho největšími dobrodinci.

Ba až za hrob, když kosti vaše dávno zpráchnivějí, budou zbožné děti na vás pamatovati. Řekněte synu, který »o náboženství nestojí«, aneb dceři, jež světsky smýšlí, aby pamatovali na své rodiče i po smrti a z dědictví, jehož se jim po nich dostalo, nepatrnou částí k útěše jejich ubohých duší přispěli, spolehněte se na jejich pietu — uhlídáte, že peníze vynaloží na účely docela jiné.

Má-li dítě náboženství v srdci, má pravou lásku a je schopno přinésti i veliké oběti. Jistá vdova byla těžce nemocna. Její jediná dcera byla v městě v dobré službě. Matka jí nemohla dáti na cestu do světa nic jiného, než zbožné vychování. Když dcera uslyšela o nemoci matčině, opustila ihned službu a jela domů, aby mohla matku ošetřovati. Všecky své ustřádané peníze přinesla, aby matce všeho dopřála, čeho by třeba bylo. Když vydala poslední haléř a nikdo jí pomoci nechtěl, odplížila se, když matka spala, tiše od jejího lože, šla a zastavila svoje sváteční šaty, aby mohla koupiti matce předepsané léky. O tom všem nedověděla se matka, až když se pozdravila a chtěla jíti s dcerou do kostela Pánu Bohu za uzdravení poděkovat, — tu seznala, že dcera nemá svátečních šatů.

Táži se vás, zda budou schopny podobných obětí dcery, které vyrůstají v lásce k světu, v parádivosti, ve shonu po zábavách, bez modlitby, bez zbožnosti? Bojím se, že takové dcery by spíše zastavily matčiny šaty, aby měly na svou parádu. Neruda v jedné črtě své vypravuje dle skutečnosti, jak pro tanečnici do síně taneční přišla její sestra a prosila ji, aby šla domů, že matka umírá; děvče slíbilo, že za chvíli přijde. Po druhé přišla sestra, po druhé nešla tanečnice. Matka skonala — zatím co její nezvedená dcera v noci s někým v ústraní se zatoulala.

*

Co se týče poslušnosti, dítě zbožně vychované nikdy si nedovolí proti rodičům toho slova, jež do světa již mnoho zlého přineslo. Je to nepatrné slovíčko »*proč*«. Táže li se dítě rodičů, *proč* v tom neb v onom jich poslechnouti má, je to začátek neposlušnosti a smrt poslušnosti.

Zbožně vychované dítě dá se mnohem snáze vésti. A nastává-li mu povinnnost odejíti do světa, kde plno nebezpečí a nástrah, buďte ujištěni, že není proti nim lepšího ochranného prostředku, nad zbožné a věřící srdce.

A ještě něco: Vychovají-li rodiče své děti křesťansky, zbožně, budou tyto opět dobře své děti vychovávati a jejich potomci rovněž budou tak činiti a tak tomu bude až do příští Spasitelova. Potom však odplata, praví sv. Jan Zlatoústý, náležeti bude těm, kdož položili základ.

Pozorujte, nejmilejší, dnešní svět. Jsou snad rodiče šťastnější od toho času, co přestali vychovávati své děti dle zásad naší sv. víry, dle zvyků a mravů křesťanských? Jsou snad rodiče šťastnější od toho času, kdy křesťanská rodina klesla se své výše? Nepřibývá denně množství převrácených a zločinných lidí, kteří touží po násilném převratu, po vzpouře a revoluci? Neříkejte, že je škarohlídstvím, co pravím. Tisíce rodičů volám za svědky; připomínám nevděk nesčetných dětí, poukazuji na sváry a různice v četných manželstvích, jichž příčinou bývají zhusta děti špatně vychované. A příčinou četných manželských rozvodů v našich dobách jest zajisté též nedostatek křesťanské náboženské výchovy.

Za svědky svého tvrzení uvádím smutné rodinné příběhy v denních listech vypravované, výkazy zločinů u soudů, množství věznic, blázinců a polepšoven, které obětí svých ani pojmouti nemohou. Rodiče naší doby domnívali se, že mohou posměšně krčiti rameny nad Písmem sv., protože tam (Exodus 20, 5) jest napsáno, že »Bůh trestá hříchy rodičů až do třetího a čtvrtého kolena«. Proti tomu hlásali zásadu, že každý jen za svou vlastní osobu jest zodpověden. A co vidíme? Ze hřích jako plíživý jed hubí a ničí celá pokolení. Ach škoda, — aneb snad díky Bohu, že nelze všeho na kazatelně říci. Ale to přece i na tomto posvátném místě říci mohu, že věda lékařská, která nejubožejší z ubohých, totiž chovance blázinců, ošetřuje, tato slova Písma sv. úplně potvrzuje. Čtyřicet procent nešťastníků, jichž rozum jest věčnou nocí obestřen, jest obětí svých vlastních rodičů. Jaké množství neštěstí a bídy kladou někteří rodiče již v útlý zárodek nového člověka.

Jak veliké štěstí si připravují tedy rodiče, kteří svým ctnostným, čistým životem a dobrým příkladem své syny a dcery posvěcují a bohabojně vychovávají.

Sv. Jan Zlatoústý promlouvá k matkám: »Jestliže své dcery dobře vychováte, nepřipravíte štěstí pouze jim, ale i mužům, za které je provdáte, a netoliko těm, nýbrž i jejich dětem a vnukům. Vždyť z dobrého kořene pučí jen silné, zdravé zárodky, které přinášejí užitek mnohonásobný.«

Není jinak: Povaha rodičů přechází na děti, proniká očima, ušima do jejich srdce. Jak rychle jsou děti hotovy napodobiti rodiče! Ani fotografická deska nezachytí tak rychle obrazy, jak rychle srdce dětské vnímá to, co na rodičích vidí a co od nich slyší a dědí. A tato zásada platí mnohem více o vlastnostech zlých. »Jablko nepadá daleko od stromu,« dí přísloví. Jsou-li rodiče horkokrevní, budou i děti takovými. Přetvařují-li se rodiče, budou míti potměšilé děti; rodiče pomlouvační brousí jazyk svých dětí. Mluví-li rodiče mnoho o penězích, není divu, že děti budou zbohatnutí považovati za nejvyšší cíl svého života, a kdyby snad přes těla svých rodičů měly bohatství dojíti — ušlapou je svýma nohama. Ukazují-li rodiče svým dětem často cestu do divadla a zřídka jen do kostela, pak ovšem děti zcela přirozeně budou lépe znáti cestu vedoucí k rozkoši a k zábavě, než k pobožnosti. Stává-li na stole rodičů přečasto nádoba s nápoji opojnými, nedivno, že před jejich očima syn nestřídmosti se učí. Mají-li rodiče více peněz na zábavu než pro chudé, bude dětem důležitější ukojiti touhu po zábavě než sebezapírání a křesťanská dobročinnost, a staří, podpory potřební rodiče na svém vlastním těle toho nejvíce zakusí. Žijí-li rodiče sami pouze pro svět, budou všecky snahy jejich dětí nésti se pouze k tomuto světu. Rodiče sami pěstují životní způsob, zvyky a mravy svých dětí, a děti to vše podrží i tehdy, když rodiče již dávno zemřeli.

Z pokolení na pokolení přechází zlo rodiči zaseté. Četl jsem o jistém vzdělaném šlechtici, který svoji prudkost a náchylnost k zlosti takto omlouval: »Nemohu se předělati; můj otec byl zlostný a prudký, moji synové jsou rovněž zlostní a prudcí; je to v našem rodě v krvi. My nedovedeme ani spolu ve vzájemném míru živi býti. V našem rodě nebylo nikdy jináče; jako bychom všichni ďáblem posedlí byli.« — Jaký trest nesou do dneška děti toho, který první do domu ďábla uvedl!

Pochopíte, že za takových okolností o rodinném štěstí řeči býti nemůže.

Proto při výchově svých dětí buďte toho pamětlivi, že se nejedná pouze o jednu duši, ale o mnoho duší jiných; pak jistě své povinnosti svědomitěji plniti budete.

Avšak největší štěstí z dobře vychovaných dětí připravuje rodičům potěšující vědomí, že se s nimi v nebi shledají. Rodiče dobře vychovaných dětí mohou při každém kroku říci: »Bude-li naše dítě spaseno, i my jistě spaseni budeme. Bůh je stejně dobrotivý jako spravedlivý. Trestá-li ty, kteří jeho stádce rozptylují, odměňuje ty, kteří je svědomitě opatrují. Jest ovšem pravda, že křesťanská výchova rodičům a zejména matkám leckterou starost ukládá; nestačí pouze nějaké domácí kázaníčko, někdy i vážná přísnost musí zakročiti. Kdo šetří metly na dítě od 5 do 10 let, nebude míti dosti silné hole, až dítě dospěje k roku 15. a 18. A kdo svého dítěte sám nevychovává, tomu je vychová svět; tuto práci světa musí však rodiče trpce zaplatiti svými slzami, bolestmi, hanbou a jinak. Výchova dětí jest obtížná, ale i starosti budou

míti jednou svůj konec. Jaká blaženost vytryskne potom rodičům z toho vědomí, že to vše pro Boha snášeli; jak milý bude pohled na děti odrůstající v poslušnosti a v úctě k rodičům, jak potěšující vědomí, že děti rostou v bázni boží. Časem chápou děti, že pravá zbožnost přináší štěstí a toto štěstí že jim připravili jejich rodiče. Proto dvojnásobnou vděčností, úctou a láskou k nim lnou a oslazují dny jejich stáří.

Proto prosím vás, otce i matky: Dejte si záležeti na dobrém, zbožném a křesťanském vychování svých dětí. Vědám, uměním, společenskému taktu, jiným potřebným věcem může je někdo jiný naučiti, ale první semeno bázně boží do jejich srdce vštěpovati náleží matce. Chcete-li sami býti šťastni a chcete-li dětem svým štěstí připraviti, vychovávejte je v bázni boží. Kdo ví, jaké úmysly má Pán Bůh s dětmi, jež vám svěřil? Snad vychováte ze syna apoštola, z dcery světici. Kdo by byl tušil, že sv. Monika ve svém synu Augustinu odchová církvi tak velikého učitele?

A kdyby vás nepohnulo, že zbožné dítě již zde na světě připravuje svým rodičům radost, vzpomeňte si na to, že jestliže neučiníte zde na zemi své povinnosti zadost, nebudete moci na věčnosti uvésti svých dětí do nebe.

Možná však, že jest mezi vámi někdo, jenž řekne: Učinil neb učinila jsem vše pro své dítě. Modlili jsme se, napomínali jsme, trestali, dobrý příklad dávali — ale vše bylo marno; dítě naše podlehlo svůdnictví a kráčí cestou hříchu. Tu ovšem nezbývá, než upřímně vás politovati a sv. Moniku vám na potěchu vaši za vzor dáti. Hleďte, abyste získali své děti tak, jako ona svého syna Augustina získala. Snášejte s trpělivostí žel, který vám děti připravují. A kdyby vás děti vaše měly státi i mnoho hořkých slz, nezapomeňte těch útěchyplných slov, která řekl svatý Ambrož Monice: »Dítě tak mnohých slz nemůže se ztratiti.«

Vzhlížejte při těžkém díle výchovy dětské často k tomu, který nám na kříži Pannu Marii za matku poručil. Panna Maria, která tolik trpěla — jako nikdo jiný, — postará se, aby drahocenná smrt jejího Syna na vašich dětech nebyla zmařena. Za to nám ručí její jméno. Jí poroučejte své děti. A nechtějí li vás poslouchati, modlete se k ní s celou vroucností své zarmoucené duše: »Pomni, ó nejdobrotivější Panno, že od věků není slýcháno, abys koho byla opustila, kdo pod ochranu tvou se utíkal aneb o pomoc tě vzýval anebo za přímluvu tě žádal.«

A pak buďte jisti, že v den soudu s radostí budete moci předvésti Pánu Bohu své dítky se slovy: Hle, Pane, zde jsme s dětmi, které jsi nám dal; chvála budiž tobě za to, že jsme z nich neztratili žádného. Amen. *) Přeložil *R. S.*

---

*) 18. kázání ze sbírky Stingederovy: Das Gesetz der zwei Tafeln.

Neděle XIV. po sv. Duchu.

Dva páni a jejich prapory.

»Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti.«
(Mat. 6. 24.)

Kéž bychom mohli našemu, duchem nepravé lásky zaslepenému, bezbožnými spisy zkaženému, ve vlažnost a lhostejnost víry ponořenému světu, kéž bychom mu mohli všecka slova Kristova a jeho apoštolů do srdce vepsati, slova totiž: »jeden je totiž Bůh, jedna víra, jedna pravda.« A proto je také jenom jedna bohoslužba, služba v duchu a pravdě. Jenom tenkrát se budeme Bohu líbiti, jenom tehda bude míti život náš ceny, práce naše požehnání, když všecko s Bohem a pro Boha budeme konati. My jsme od Boha, a co jsme a máme, vše to pochází od Boha, mimo hřích. A proto nazývá Písmo sv. Boha »Bohem horlícím«; a tomu se máme celí věnovati; polovičaté srdce jest před ním ohavností; vlažné srdce jest před ním v opovržení. »Poněvadž nejsi ani studený ani teplý,« praví se v Písmě sv., »vyvrhuji tě z úst svých.« A tak praví se též v dnešním sv. evangeliu: »Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti; nebo zajisté jednoho nenáviděti bude a druhého milovati, aneb jednoho strpí a druhým pohrdne.« Na jiném místě praví Písmo sv.: »Oheň a vodu, nebe a peklo předložil jsem ti, lide můj.«

Dva páni touží po srdci lidském. Bůh — a druhý — jenom s ošklivostí vyslovuji jménu to — ďábel. Strašné, ale pravdivé jest, jak Spasitel praví: »Kdo není se mnou, proti mně jest.«

Kdo není s Bohem, pracuje pro říši ďáblovu; určité jsou hranice říše boží. Jediný krok a již vystupuje křesťan z říše milosti boží.

Když toto uvážíme, mohli bychom si mysliti, že není možno, aby křesťan, poznav Boha, věnoval srdce své ďáblu a skutkům jeho. A přece, rcete sami, nebolí vás srdce, když vidíte, jak zaslepeně křesťané říši zlého buď z nedbalosti a lenivosti neb schválně rozšiřují? Zaslepené duše!

Vlažní k Bohu a jeho sv. zákonu, dají se omámiti leskem pomíjejícnosti a zapomínají na věčnost a na Boha.

Abych vás před takovým jednáním uchránil a ty, kteří v zaslepenosti své po cestách ďábelských kráčejí, probudil a nazpět povolal, chci ukázati vám dnes dva pány, kteří chtějí opanovati srdce lidské a jejich prapory.

Pojednání.

I.

Jeden pán jest ďábel. Ďábel vztyčil před oči lidské prapor svůj s nápisem:

»Časné radosti, — věčné bolesti.«

A jest oživena říše jeho? Má mezi lidmi přívržence? Pojďte a vizte! Vizte rozsáhlou říši protkanou kvítím posetými silnicemi

s připraveným odpočinkem lenosti! Na těch lze přijíti do síní chlípností, do zásobáren a skladišť bohatství, k připraveným stolům labužnictví. Závist, lichva, podvod, krádež zaslepují lidstvo, domlouvajíce jim: zlato, zlato řídí svět. A vůkol těchto síní rozkoší jest živo a hlasitě rozléhá se zpěv: mladost nemá žádné ctnosti. Těšte se ze života, dokud jste mladí! Zde též usazeny jsou pomluva a nactiutrhání; ony zašpiňují čestné jméno bližního. Hněv a nenávist tváří se jako osoby spravedlnosti a pomsta nazývá se ctností. Neřesti a nepravosti všeho druhu pronásledují lidi v lákavém rouchu jako služky ďáblovy. Uprostřed této říše vypíná se ďáblův trůn. Vůkol skví se poklady pozemské, vůkol plesají žádosti světské, radují se zaslepení služebníci jeho. Nad jeho trůnem stojí psáno písmem plamenným: »Toto všecko dám tobě, padneš-li a budeš se mi klaněti.« A on sám spočívá v podobě anděla světla na lesknoucím se trůně a drží rozvinutý prapor s nadpisem:

»Časné radosti, — věčné bolesti.«

A hle, jeho služebníci oblušeni pozemskými radostmi, obklíčeni časnou radostí, omámeni leskem pozemskosti, neslyší nářek a křik zavržených, jaký rozléhá se zpod trůnu ďáblova, nevidí plamen zoufání, jaký šlehá nad trůnem, pod trůnem a vůkol něho.

A houfně stěhují se lidé do říše té. U bran stojí satanovy služebníci a odnímají těm, již chtějí vejíti, zákon boží, ničí a trhají jej; vraždí svědomí, neboť to jest podmínka, pod kterou lze vejíti do říše ďáblovy.

Nemyslete si, drazí křesťané, že vypravoval jsem vám sen neb nějakou bajku, aneb ukázal říši, jaké na zemi nestává. Nuže přesvědčme se!

Řekněte mi, čí říši rozšiřují všichni ti, kteří se oddávají náruživostem, kteří všecky síly své věnují hříchu neb pozemským statkům, kteří hromadí nepravost na nepravost a při tom se netřesou? Neroztrhl zákon boží, nezavraždil svědomí pomstychtivec, hněvivec, nestřídmý, chlipník a cizoložec, pomlouvač, nactiutrhač, zlehčovatel víry, neděle a svátků, nezrušil každý hříšník přísahu Bohu a neslíbil věrnost ďáblu? Nejsou tito všickni zrádcové dobré věci boží, zákona božího ale neuposlechli? Časné radosti, věčné bolesti!

A i tento nápis, i tento slib ďáblův jest lež. Či myslíte, že služebníci mamonu, že ti, kteří nespravedlivým způsobem jmění své rozmnožují, že požívají radosti a pokoje? Proč jsou zasmušilí a bázliví svůdníci nevinnosti? Proč šeptá a odvažuje slova svá nactiutrhač?

Ukázal jsem vám říši ďáblovu s praporem i zákonem. Jestliže vás hřích a hříšník láká slovy: »Toto všecko tobě dám, padneš-li a budeš se mi klaněti!«; tuto radost, tento výdělek, toto vyražení, budeš-li hřešiti, odpovězte mu slovy Kristovými: »Psáno jest: Bohu samému sloužiti a jemu klaněti se budeš. Odstup, satane!«

Pravil jsem vám, jak lákavý a svůdný jest prapor a říše satanova; ukázal jsem vám, že každý, kdo hřeší, k praporu tomu přísahá, radostí světských sice užívá, bolestí věčných ale neujde. Budiž to tedy všem zbožným a spravedlivým na výstrahu!

Každý, kdo opustil říši boží, nechť navrátí se zpět a slouží:

II.

druhému pánu, který jest Ježíš Kristus, Syn Boha živého, s praporem blaženosti, na němž psáno jest:

»Časné bolesti, — věčné radosti.«

Úzká a příkrá jest cesta vedoucí do říše boží. Ona vede trním a přes kopce. Úzká je též brána k této říši, a tou kdo vejíti chce, musí vše pozemské odložiti a jen Boha na mysli míti. Tu podává se nám kalich utrpení s nápisem: »Můžeš-li píti kalich tento, který ti podávám?«

Tu klade se nám na ramena naše kříž slovy: »Kdo chce za mnou přijíti, vezmi kříž svůj a následuj mne!« Ustavičný boj očekává věrného následovatele Ježíše Krista. Život služebníka Kristova jest ustavičný boj s ďáblem, tělem a světem. A trůn Spasitelův jest kříž a pod ním složeny jsou metly pronásledování, kopí bojování, myrrhový nápoj utrpení, šat chudoby. A vůkol kříže stojí zářícím písmem napsáno: »Cesta kříže jest cesta k spasení.« V nikom jiném nelze dojíti spasení, leč v Ježíši Kristu, Ukřižovaném.

A nad trůnem tím vlaje prapor s nadpisem:

»Časné bolesti, — věčné radosti.«

Ale za křížem otvírá se říše blaženosti: Tam sídlí dobrotivý Bůh, obklíčen kůry blažených duchů, jež v nevýslovném plesání patří na tvář boží, ustavičně volajíce. »Svatý, svatý, svatý, Pán Bůh zástupů; plná jsou nebesa i země slávy jeho.« Blaze tomu, kdo se neštítí utrpení pozemských, kdo z lásky k Bohu vnáší kříž svůj trpělivě a jej za Spasitelem nese, neboť na něho čekají po časném trápení věčné radosti, jak sám Spasitel praví: »Blahoslavení truchlící, neboť oni potěšeni budou.«

Pročež kráčejme věrně po cestách božích, služme věrně jedinému Pánu, Ježíši Kristu, který za časné bolesti dá nám věčné radosti.

Pravda, že příkrá a trním posetá jest cesta ctnosti, že těžko jest vždy a všude kráčeti po cestách božích, že obtížný jest boj proti lákavému světu, tělu a ďáblu. Kdo nese břímě chudoby, ach, jak těžko a jak často bývá pokoušen žádati cizího statku, zneuctíti den Páně, netrpělivě reptati proti Bohu. Jiného láká naděje po výdělku a po cti, a tak v nebezpečí jest opustiti cestu ctnosti. K tomu však volá Spasitel: »Co platno, kdybys celý svět získal, ale na duši své škodu trpěl?«

Jak mnoho je těch, kteří vztahují ruku svou po zapovězeném ovoci hříchu a obětují za to ráj pokojného srdce a věčnou

blaženost. A jakmile oddali se službě světa, jakmile otevřeli srdce své mamonu, žádosti očí, těla a pýše života, již přestávají sloužiti Bohu. Vždy víc a více se zaplétají v osidla ďáblova, a jen zřídka bývá zachráněna duše, která Boha opustila.

Vypovězte tedy, přátelé drazí, službu ďáblu a opusťte cestu hříchu! Služba tato poskytuje člověku pouze časné radosti, na ty ale následují jistě věčné bolesti. Nenechte se zaslepiti, nešetřte žádných obětí ani namáhání a vyprosťte se z nepravostí a hříchu. Služte jediné Pánu Bohu, který pro nás všecko učinil, aby nás spasil, který svého jednorozeného Syna na smrt vydal a vyzývá nás, abychom se mu celým srdcem oddali.

Nestůjte uprostřed mezi Bohem a ďáblem, mezi ctností a hříchem! Všechny zavrhne Pán, kteří jsou polovičatého srdce; neboť Bůh a satan nemohou bydliti v jednom srdci. Žádný nemůže oběma těmto pánům sloužiti. Nepřidružujte se k praporu satanovu, onť zaslepuje časnými radostmi, dává ale věčné bolesti; obraťte se ale k Ježíši a jeho praporu, na němž psáno jest: »Časné bolesti, — věčné radosti.« Amen. *Vojtěch Černý.*

Neděle XV. po sv. Duchu.

Homilie evangelia.

»Když pak se přibližoval k bráně města, aj, mrtvý nesen byl ven.« (Luk. 7, 12.)

Město Naim, o němž jste slyšeli dnes ve sv. evangeliu, jest nyní bídnou vesnicí chudých, špinavých, otrhaných fellahů = rolníků (oráčů), kteří bydlí v chyších právě tak špinavých, jako jsou sami. Leží v Galileji, asi 10 hodin na jih od Kafarnaa; druhdy vedla silnice městem. Mezi ssutinami původního města lze rozeznati trosky dvou mešit, bývalých to kaplí křesťanských; nopály, kaktusovité stromy a křoviny obklopují šedé domy širokými zelenými svými rameny, mezi nimiž vyčnívá bílý kostelík jako nějaký božský zjev. To jest ono místo, kde se stal zázrak líčený v dnešním sv. evangeliu.

Pojednání.

1. Do města Naim se Pán Ježíš ubíral z Kafarnaa, kdež byl den před tím uzdravil služebníka setníkova. Šli s ním učedníci jeho, ale i veliký zástup lidu, který byl dychtiv slyšeti jeho učení a snad i viděti nové zázraky. »Když pak se Pán Ježíš přibližoval k bráně města, aj, mrtvý nesen byl ven.« Jest, nejmilejší, nějaké město, ves, dům, palác, chatrč, ze které čas od času nevynášejí mrtvého? Na každém místě slaví smrt svoji žeň a všude setkáváme se s pohřebními průvody. A snad brzy potkají lidé i ten pohřební průvod, v němž naše vlastní tělo na hřbitov neseno bude. Pamatujme často na tento poslední výstup na jevišti životním, s něhož navždy odejdeme, abychom se nikdy nevrátili.

A protože nevíme hodiny smrti naší, žijme tak, aby při odchodu našem Pán Ježíš se svatými anděly nám vstříc vyšel, jako kráčel proti pohřebnímu průvodu mládence naimského. V modlitbě nad umírajícím (Commendatio animae) říká kněz: »Ukaž se tobě Ježíš Kristus s přívětivou a milostivou tváří svou a vykaž tobě místo mezi průvodci svými svrchovaně blaženými.« To však se stane jenom tehdy, bude-li myšlenka na Boha celým životem naším nás provázeti. Ó jak šťastni bychom byli, kdybychom na sklonku života svého mohli podobně říci, jako Josef Haydn, známý hudební skladatel, od něhož pochází též nápěv císařské hymny a píseň: »Zde v zkroušenosti padáme«. Haydn na sklonku svého života napsal: »Ve svém životě jsem tak jednal jako při svých skladbách. Každou z nich jsem s Bohem začínal — a každou z nich jsem slovy: Laus Deo! — Chvála Bohu! — končil. Podobně myšlenka na Boha byla jako zlatá nit, která se táhla celým mým životem. Jemu budiž z mých ubohých rtů chvála!« Kéž bychom i my vše s Bohem začínali a s Bohem dokonávali, pak bychom věru i život svůj s Bohem dokonali, a mohli bychom na jeho sklonku říci upřímně: »Chvála Bohu!«; pak by nebylo prázdným, marným slovem to, co se křesťané nad nebožtíkem modlí, když duše z těla vyjde: »Přijmiž tebe Kristus, který tě povolal a svatí andělové nechť tě nesou v lůno Abrahamovo!«

2. Mrtvý, jehož bezduché tělo bylo ke hrobu neseno, byl »syn jediný matky své, a ta vdova byla«. Bolem sklíčena, lkajíc a hořekujíc potácela se za marami. Muž její dávno zemřel a ona nevdala se proto, aby docela synu svému náležela. A teď ten jediný synáček její, její nejdražší poklad, její chlouba, její naděje a opora, v nejkrásnějších letech smrtí jí byl vyrván. Radost jejího života jí byla odňata, sama by si přála umříti.

Mnozí rodiče pláčí také sice nad syny a dcerami, ne však proto, že smrt jim je v květu života zkosila, ale proto, že jim nehodné děti připravují svým chováním hanbu, zármutek, bolest a lítost, život jim ztrpčují a ukracují. Ó je li zde nějaký nezdárný syn neb některá nehodná dcera, kteří vynucují svým rodičům hořké slzy, nechť pomní, jak tížiti je bude, jak hrozným břemenem se jim stane každá ta slza v den smrti jejich. Nechť ale nezapomenou též na to, že kletba boží předčasnou a nešťastnou smrtí může je stihnouti. Hřích, zvláště proti rodičům, jest osten smrti. Předčasnou smrt mnozí svatí mužové Starého Zákona považovali za trest boží za hříchy a varovali před nimi. Tak Kazatel 7, 18: »Nečiň bezbožně,... abys neumřel před svým časem.« Šalomoun v Příslovích 10, 27: »Bázeň Hospodinova přidá dnů, ale léta bezbožných ukrácena budou.« A o mnohých, kteří náhle zemřeli, dosvědčuje žalmista Páně, že pro hříchy své předčasně zemřeli (72, 19). Pravdu tuto skutečné příběhy dosvědčují: Slzy Davidovy byly pomstěny smrtí Absolonovou, slzy Heliho smrtí obou jeho synů. Abimelech, syn Gedeonův, aby mohl sám po smrti otcově panovati, pobil své bratry. Proud hořkých slz vynutil tento bohopustý čin otci. Ale trest boží ho neminul, předčasná smrt to byla.

Kniha Soudců 9, 50—56 o tom vypravuje: »Abimelech přišel k městu Thebes, které obklíčiv oblehl vojskem. Byla pak věž vysoká uprostřed města, na kterouž byli utekli muži spolu i ženy, i všecka knížata města, zavřevše co nejpevněji dveře, a na střeše věže stojíce za zábradlím. A přistoupiv Abimelech k věži, bojoval silně, a přiblíživ se ke dveřím, snažil se oheň podložiti. A hle, jedna žena kus mlýnského kamene svrchu hodivši, udeřila Abimelecha v hlavu a prorazila mu ji až do mozku. I zavolal rychle zbrojnoše svého a řekl jemu: Vytas meč svůj a zabij mne, aby se snad neřeklo, že od ženy zabit jsem. Kterýž naplniv rozkaz zabil jej.« A Písmo sv. dokládá: »Tak odplatil Bůh zlé, kteréž byl učinil Abimelech proti otci svému.«

3. Když Spasitel plačící vdovu spatřil, »milosrdenstvím hnut jest, a řekl jí: Neplačiž!« Prorok Isaiáš v kapitole 61. předpovídal, že Messiáš bude těšiti kvílící: »Duch Páně nade mnou, protože Hospodin pomazal mne a . . . poslal mne, . . . abych těšil všecky kvílící, abych dal kvílícím korunu (radosti) místo popela (smutku), olej radosti místo zármutku a oděv slavný místo ducha truchlivosti.« A když vtělený Syn boží na zem přišel, řekl: »Milosrdenství chci, a ne oběti,« Mat. 9, 13. On jest věru ten Samaritán, který uzřev jakoukoli bídu, »milosrdenstvím hnut jest«. Luk. 10, 33. I nad vdovou naimskou se smiloval a pln lásky a svaté vážnosti ji těšil: »Neplačiž!« Tím nám ukázal, že zvláště milé mu bylo prokazovati milosrdenství ubohým vdovám a sirotkům a že si přeje, abychom i my podobně činili. Proto toho jsouc pamětliva církev vždy vdov a sirotků se ujímala a utiskování chudých lidí, vdov a sirotků ne za hřích obyčejný, ale za hřích těžký, hrozný, vraždě Kainově podobný, do nebe volající považovala.

Ale ta plačící vdova jest obrazem jiné matky, matky duchovní, církve katolické, a ten mládenec znamená člověka hříchem smrtelným v duši mrtvého. Máry znamenají tupé, umlčené svědomí hříšníkovo, nosiči, kteří nesou umrlého branou ven, jsou čtyři: prvý naděje dlouhého zdraví; druhý naděje, že pokání před smrtí vykoná; třetí naděje, že milosrdenství božího se mu dostane a čtvrtý konečně pochlebenství lidské, které hříšnému přimlouvá, že není tak zlý; jiní že jsou mnohem horší; proč by světa neužil, jeho radostí neokusil; že i v církvi není vše v pořádku; na pokání že dost času a pod. Ale vdova, církev sv., hořce kvílí nad duchovní smrtí svých dětí.

Nuže, umiňme si, že chceme Spasitele v obojím směru následovati: mějme milosrdenství s opuštěnými, zarmoucenými, vdovami a s ubohými osiřelými dětmi. O sv. Lidmile se vypravuje, že byla matkou vdov a sirotků. Jak jen můžeme, čiňme jako sv. Lidmila, vdovám a sirotkům pomáhejme. »Kdo jest náchylný k milosrdenství, požehnán bude!« Přísl. 22, 9. Všechna víra nestačí k spasení, není-li připojena hojnost dobrých, milosrdných skutků. »Co prospěje, bratří moji nejmilejší, praví-li kdo o sobě, že má víru, nemá-li skutků?« Jak. 2, 14. Jenom skutky milosrdné

spomohou, že člověk obstojí na soudě: »Soud bez milosrdenství tomu, kdož neučinil milosrdenství, ale milosrdenství vyvyšuje se nad soud.« (Jak. 2, 13.)

Ale mějme také soustrast s hříšníky a prosme za jejich duchovní vzkříšení t. j. obrácení. Všichni svatí považovali za svou povinnost, modliti se za obrácení hříšníků. Tak Mojžíš, Eliáš, Joel, sv. Karel Bor., sv. Brigita, sv. Kateřina Sienská a přemnozí jiní. Ani duchovní matka naše, sv. církev, nazapomíná na tu povinnost, každý den se můžete o tom přesvědčiti. Každý den po mši sv. koná se modlitba, ve které prosíme, aby Bůh milosrdně a dobrotivě vyslyšel prosby, které za obrácení hříšníků vysíláme. Čiňme i my dle jejího příkladu.

4. Potěšiv vdovu přistoupil Pán Ježíž k marám a dotekl se jich na znamení, aby nosiči zastavili. »I řekl: Mládenče, tobě pravím: vstaň! I posadil se ten, který byl mrtvý, a počal mluviti.« Pozorujte, nejmilejší, rozdíl: Jinak vzkřísil mrtvého mládence vdovy naimské Pán Ježíš, a jinak vzkřísil mrtvého syna vdovy sareptské Eliáš. Prorok Eliáš vzal mrtvého syna vdovina, nesl jej do svého pokoje a položil jej na lůžko své. »I roztábl se a změřil se nad pacholetem po třikrát, a volal k Hospodinu řka: Hospodine, Bože můj, prosím, nechť se navrátí duše pacholete tohoto do těla jeho. I vyslyšel Hospodin hlas Eliáše a navrátila se duše pacholete do něho a ožilo. I vzal Eliáš pachole a snesl je z pokojíka svého a dal je matce jeho a řekl jí: Hle, živ jest syn tvůj.« III. Král. 17, 21—23. Eliáš nevzkřísil syna vdovy sareptské z vlastní moci, ale Bůh na přímluvu, na prosbu, na modlitbu Eliášovu hocha vzkřísil. Ježíš Kristus však se nemodlí nad mrtvým mládencem naimským, neprosí Boha Otce, aby jej vzkřísil, nýbrž krátce, jasně a určitě poroučí smrti, aby vydala svou kořist: »Mládenče, tobě pravím: vstaň!« Všemohoucím slovem probudil mrtvého k životu. Tím ukázal, že jest Pánem života a smrti. Eliáš jedná jako služebník boží, Pán Ježíš jako Bůh sám. V tom je ten veliký rozdíl.

Tento zázrak utvrzuje naši víru v Ježíše Krista, tak že vroucněji voláme: »Věřím i v Ježíše Krista, Syna jeho jediného, Pána našeho.« Tento zázrak posilňuje naši naději, neboť ten, jenž řekl: »Mládenče, tobě pravím: vstaň!« řekne jedenkrát i jednomu každému z nás: »Člověče, tobě pravím: vstaň!« A to zvláště vás, kteří oplakáváte někoho zesnulého jako vdova naimská, musí potěšiti; neplačtež, vstanou ti, pro něž lkáte.

Avšak tento zázrak musí též roznítiti naši lásku k Pánu Ježíši. Vzkříšeného syna dal mateři jeho. Ó, nyní vytryskly slzy z očí jejich, ale nebyly to slzy bolu, nýbrž slzy radosti. Jak vroucně tiskla vzkříšeného syna k srdci svému, nemohouc ani nalézti slov díků. I nás, když jsme do smrtelných hříchů upadli a ve svátosti pokání k novému duchovnímu životu vzkříšeni byli, vrátil Spasitel všemohoucím slovem svým mateři naší, církvi katolické, a ta raduje se z našeho zmrtvýchvstání tak, jako zaradovala se vdova naimská ze zmrtvýchvstání syna svého. Mlá-

denec povstav na marách hned pochopil, co se s ním dálo; viděl nosiče, v smuteční roucho oblečený zástup lidí, uplakanou matku — poznal, že jej samého nesli na hřbitov. Viděl před sebou muže nebeské vznešenosti, k němuž všichni účastníci pohřbu s nejhlubší úctou vzhlíželi; ten to zajisté byl, jenž jej vzkřísil. I co bylo přirozenějšího, než že chválil Boha a děkoval Spasiteli: »I posadil se ten, jenž byl mrtvý, a počal mluviti.« Zdaž nemáme i my stejnou povinnost? Chváliti Pána Boha a děkovati mu máme, že nás dosud pro hříchy naše nezahubil; vždyť ne svojí zásluze, ale nesmírné lásce boží vděčíme život svůj: »Milosrdenstvím Hospodinovým jest, že jsme dosud nezahynuli.« Pláč Jer. 3, 22. Chvalme tedy Hospodina, děkujme mu každý den, vděčnost naše milosrdenství boží dále nám nakloní, nové milosti zjedná a konečně i šťastnou smrt připraví. Amen. *R. S.*

Neděle XV. po sv. Duchu.

A mrtvý byl nesen ven. Když tato slova sv. evangelia slyšíme, pomněme, že zítra nebo pozejtří každého z nás jako mrtvolu ven vynesou. Někteří z lidí nás politují, někteří doprovodí nás až ke hrobu, ale ne dále. Potom se všichni navrátí k svému zaměstnání a pomalu na nás úplně zapomenou. A byť by nás i chválili, tím, čím nejsme, nás neučiní. Kdyby nám pomáhati chtěli, nic nám neprospějí, zemřeli-li jsme ve hříchu těžkém. Všechno, co časného jest, zanecháme před branou věčnosti. Sv. Augustin o tom praví: »Když hodinka smrti uhodí, o všechno přijdeme.« (In psal. 38, n. 7.) Statky naše zdědí svět, čest a sláva bude s námi zahrabána. Toliko to, co jsme dobrého nebo zlého vykonali, vezmeme s sebou

Jednou musíme všichni umříti, ať chceme nebo nechceme. Nešťastnou smrt, smrt v hříchu těžkém následovati bude věčné trápení, věčná zkáza naše. Smrt šťastná, smrt ve stavu posvěcující milosti věčnou radost, věčné plesání nám přinese. Proč nestrojíme se tedy ke smrti šťastné? Proč dopouštíme se věcí, které připravují nám smrt nešťastnou a věčné zavržení? Neumřeme než jednou. Umřeme-li nešťastně, na věky škody své nenahradíme. Jsme k smrti připraveni? Máme dobré svědomí? Péče o dobrou smrt má býti všem nejprvnější, jí mají ustoupiti všechny ostatní starosti. Po smrti bude pozdě chtíti duši očistiti. Opatřujme sobě, co bychom tenkrát rádi na duši viděli, a složme se sebe, co bychom tenkrát neradi na svědomí měli.

Víme, že umřeme, ale nevíme kdy, kde a jak. Představte si, že by ve vězení bylo sto lidí a všichni by byli k smrti odsouzeni; kdy kdo odpraven bude, bylo by jim však neznámo. Ó jak by se chvěli a třásli pokaždé, když by se dveře žalářní otevřely. »Zdaž na mně jest řada!« volal by každý u sebe. I my jsme v žaláři tohoto světa zavřeni. Rozsudek smrti jest nad námi nade všemi vyřčen. Jednoho po druhém odvolává nás Bůh z tohoto

světa. Zítra nebo pozejtří přijde řada i na nás. Jak obstojíme před soudem božím?

Než se nadějeme, bude se nám dostaviti na věčnost a řekne se nám to, co prorok Esaiáš králi Ezechiášovi řekl: Spořádej dům svůj, neboť umřeš. (Is. 38, 1.) Chceme-li býti jednou dobře na smrt připraveni, proč ne hned? Budeme-li jednou smrtí překvapeni, což vyloučeno není, a duše naše nebude od hříchů očištěna, jsme na věky ztraceni. Nejsme hodni blaženosti věčné, nepřipravujeme-li se na ni. Nejsme hodni smilování božího, neužíváme-li k dobrému času milosti boží. Sami běžíme slepě k záhubě, pokud živi jsme v takovém stavu, v jakém bychom zemříti nechtěli.

Pozdě se učí voják střelbě, chce-li se jí učiti, když nepřítel již oheň na něj pouští. Pozdě se město hradbami ohrazuje, činí-li to teprve tenkrát, když nepřítel na ně již útokem žene. A podobně jest u nás. Kterak budeme moci v hodině smrti Boha milovati, když jsme ho v celém životě nenáviděli? Jak zřekneme se v hodině smrti všech nešlechetností, když jsme je po celý život milovali? Tomu se máme vždy učiti, na čem nejvíce záleží, k tomu máme býti vždy připraveni, co jednou dokázati chceme. Poněvadž pak na šťastné smrti všechno záleží, mějme duši vždy na smrt připravenu, od hříchů očištěnu.

Jistý kupec nalezl v lese stařičkého poustevníka. I otázal se ho: »Co zde děláš?« »Učím se umříti,« odpověděl poustevník. »Proč se o smrt staráš, jsi stařec a máš ji již přede dveřmi.« »Právě proto,« dí stařec, »smrti se bojím. Vím, že zemříti musím, ale já umříti neumím.« »Co je to, uměti umříti?« tázal se s podivem kupec. Na to poustevník: »Ten umí umříti, kdo hříchů zanechá a dobře činí.« Kupec ptal se dále, čím se poustevník živí. »Nejlepším pokrmem,« zněla odpověď. »A kdo ti ho připravuje?« »Hlad, nejlepší kuchař.« Potom kupec vyzvídal, čím se poustevník na poušti tolik let zaměstnává. »Rozvažuji sobě,« vysvětluje poustevník, »všechna léta života svého v hořkosti duše své. Vzpomenu li si na dobu, kdy jsem dobře živ byl, děkuji Bohu za to. Vzpomenu-li si však, že jsem se hříchů dopouštěl, srdečně jich želím.« »Jsi bohat?« vyptával se dále kupec. »Mám víc, než bych chtěl, mám tělo, kterého bych rád pozbyl.« »Chceš tedy umříti?« »Ovšem, ale dobře umříti a věčného života dosíci.« I žádal kupec poustevníka, aby ho naučil také dobře umříti. Na to poustevník: »Chceš-li dobře kupčiti, čiň dobře a za statek pozemský kup si statek nebeský.« Kupec uposlechl a zcela službě boží se odevzdal.

Ach, kam se utečeme, kam obrátíme, ke komu v hodině smrti o pomoc volati budeme? Vím, že mně nikdo tenkrát nebude moci prospěti, jen ty, ukřižovaný Ježíši, který jsi pro mne ve smrtelné úzkosti kříž nesl, aby ses stal jistým útočištěm umírajících. V tebe tenkrát doufati budu. (Žalm 55, 4.) Když mne všichni opustí, ty mne neopustíš. Když mně nikdo nebude moci pomoci, ty jediný mne budeš těšiti. Tobě tedy, ó nejvěrnější příteli, odevzdávám

duši, poroučím poslední hodinku svou. K tobě volám s Davidem srdcem kajícím: Tvůj jsem já, spas mne, Pane Ježíši.« (Žalm 1118, 94.) Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle XVI. po sv. Duchu.

Pán Ježíš proto tolik s hříšníky obcoval, aby duše jejich získal, k pokání přivedl. S protivníky svými laskavě rozmlouval, aby srdce jejich obměkčil. Obcoval s knížaty kněžskými, aby jim pravdu svého božského učení oznámil. Pozorujme tohoto božského učitele, jak počíná si dle dnešního sv. evangelia v domě fariseově.

V domě tom dokázal, že člověkem jest — pojídalť chleba.; dokázal, že Messiášem jest, od Boha poslaným. Jedině slovem svým mocným uzdravil vodnatelného. Dokázal, že pravý Bůh jest, když těm, kteří jej pozorovali, tajnosti srdce jejich vyjevil a na lstivé myšlení jejich velmi vhodně a moudře jim odpověděl. Dokázal, že jest božským učitelem — vyučovalť jich pokoře, základu to všech ctností.

Prokazoval dobrodiní tělesné, když nemocnému zdraví vrátil, prokazoval dobrodiní duševní, dávaje posluchačům svým spasitelné výstrahy. Prospíval těm, kteří ho pozvali, když krásným příkladem vyvedl je z pochybnosti o svěcení soboty, prospíval spolustolujícím, občerstvuje jich řečmi duchovními.

Tak Pán Ježíš všem všechno učiněn jest. Každého těšil, každého poučoval, žádného nezarmoutil, každému dle potřeby pomáhal, i nepříteli svému. Krásně o něm dí Písmo: »Dobře všecky věci učinil.« Učme se od Krista Pána tak se všemi lidmi jednati, aby každý z našeho obcování nabyl pomoci, užitku a pravého potěšení. Zvláště víme-li, že bližní náš je stižen hříchem těžkým, starejme se všemožně, abychom ho dobrým slovem nebo i pokornou prosbou přivedli ke sv. zpovědi a ku polepšení života.

Dle dnešní řeči Páně máme i zvíře hned vytáhnouti, když do jámy padlo. Totéž poroučí Bůh i skrze Mojžíše: »Neuhlídáš vola bratra svého, neb ovci bloudící, a pomineš, ale přivedeš k bratru svému, byť nebyl blízký bratr tvůj, a byť bys ho neznal. Uzříš-li osla bratra svého, an padl na cestě, nepohrdneš, ale pozdvihneš ho!« (Mojž. V. 22, 1.)

Máme-li zvířeti pomáhati, jak teprve máme chovati se k člověku! Věčná hanba nám bude, necháme-li zahynouti duši, vykoupenou krví Krista Pána, mohouce ji z bahna hříchu laskavým napomenutím vytáhnouti a tak zachrániti!«

I Duch sv. nás k tomu dílu bohumilému vybízí ústy Šalomounovými: Běž, pospěš, vzbuď přítele svého; nedej sen očím svým, aniž zdřímněte víčka tvá! (Přísl. 6, 3. 4.)

Při nápravě hříchů cizích následujme lékaře. Nemoc má se léčiti hned v začátcích, když valně pokročila, bývá léčení obtížnější, někdy i bezvýsledné. Zanedbal-li lékař nemocného léčiti,

smrtí jeho vinen bude. Podobně i my hned máme hojiti u bližního rány duše, — hřích, — jakmile jsme je zpozorovali. Zanedbáme-li toho a bližní v hříších zhyne, bude nám z toho se zodpovídati před Bohem! Lékař jednomu nemocnému dává léky trpké, jinému sladké, někdy ránu hladí, jindy řeže. Tak i my nemáme se všemi hříšnými dušemi stejně nakládati. Můžeme-li koho napraviti dobrým slovem, přísnosti šetřme, neboť lék, který se k nemoci nehodí, zdraví nepřivádí, dí sv. Augustin. (Lib. 4. de Trin. c. 18.) Týž světec pak napomíná jistého Marcelína: »Tak se hněvej na nepravosti lidské, abys vždy na uctivost pamatoval. Vidíš-li, že někdo ohavnosti páše, měj se na pozoru, abys nelibost svou hrubým vytýkáním na jevo mu nedával, ale tak se chovej, aby z tvého jednání bylo patrno, že bys ho rád na duši uzdravil.«

Je-li ten, kdo těžce hřeší, naším poddaným, aneb, byť by i naším poddaným nebyl, pokud veliké pohoršení dává, můžeme i rázněji na něho dokročiti a tak trpkým lékem duši jeho uzdraviti. Krásně tu dí sv. Augustin (Enchir. ad Laur. c. 72.): Kdo hřešícímu odpouští, almužnu dává, a kdo náležitou domluvou hřešícího krotí a kárá, také almužnu uděluje a milosrdenství prokazuje. Totéž ukazuje i v podobenství: Těžkým snem zachvácení mrzí se, když jsme je vzbudili. Přece však láska nám velí, abychom ho vzbudili. S počátku, když byl probuzen, durdí se člověk takový. Když však k sobě přišel, raduje se a jest nám za službu prokázanou vděčným.

Často víme, kdybychom hřešícího kárali a napomínali, že bychom ničeho nepořídili, ano že bychom lili oleje do ohně. V takovém případě hledíme chybujícího bratra uvésti na pravou cestu způsobem nepřímým.

Vypravujeme mu příklad, který jsme slyšeli aneb četli a který čelí proti jeho hříchu. Poukažme, v jaké nebezpečí se vydává ten, kdo svévolně Boha uráží a s pokáním odkládá. Jak nemoudře na př. jednal by ten, kdo v řece by se topil a tomu, kdo by mu ruku podával, aby jej zachránil, by řekl: »Až za týden přijdu, potom ruky mi podej!« Doložme, že Syn boží každému v hříších se nacházejícímu křesťanu ruku svou podává, chce ho z věčných muk vytáhnouti, a nemoudře proto i takový hříšník jedná, s pokáním-li odkládá.

Takovýmto vhodným podobenstvím půjde chybující bratr náš do sebe a pomyslí si: I já se topím v hříších, i mně dobrý Bůh již dlouho ruku podává. Ach, proč se jí nechápu? Proč odkládám s pokáním? Milost boží pak jej posilní, on příležitostně vykoná sv. zpověď a zachrání tak duši svou.

Pokání chybujícího bratra, jehož jsme na cestu dobrou uvedli, i naší duši prospěšno a užitečno bude, dle slov sv. Jana Zlat.: Toť bude důvod a příležitost našeho spasení, jestliže nejen sami o sebe péči míti budeme, ale i bližnímu svému prospěšni budeme, k životu věčné pravdy jej vedouce. (Hom. 3 in Gen.)

Ó dobrý Ježíši! Znám lásku tvou k lidu, zvláště ke hříšníkům. Z lásky té i mně jsi shovíval i na mne čekal. Nenechám tě déle marně čekati, chci opravdu hříchů svých opustiti, z nich se káti. Z vděčnosti za lásku tvou chci i chybující bratry své na dobrou cestu vésti. Ó Ježíši, sliž mne v tomto mém předsevzetí. Amen

Jos. Staněk.

Neděle XVI. po sv. Duchu.

Výmluvy před častým přijímáním.

»Kdo se ponižuje, bude povýšen.«
(Luk. 14, 11.)

Na cestě do Jerusalema k slavnosti stánků v druhém roce veřejného působení pozván byl Pán Ježíš od jednoho z fariseů ke stolu. Ač znal úmysl jeho, že chce polapiti v slovu, aby mohl pak Krista u lidu snížiti, přece šel Pán Ježíš, aby mysl zvrácenou jeho napravil a ostatním slovy i zázrakem prospěl. Uzdravil vodnatelného, aby k lásce k bližnímu povzbudil; a když viděl, jak mnozí při hostině přední místa si vybírali, napomenul je, aby spíše hledali místo poslednější, neboť ono svědčí o pýše a domýšlivosti a hostitele přivádí do rozpaků. Kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.

K hostině světské hrnou se mnozí v pýše, aby zasedli na nejlepší místa, a bývají často zahanbeni, aby zvolili místo nižší. — Jinak se to má při hostině nebeské, při stolu Páně, kde Pán Ježíš tělo své dává za pokrm. Mnozí se činí pokornými, hledají různé výmluvy, že nejsou toho hodni, že nemají času atd., pohrdají pozváním: budou zabanbeni a sníženi. Jiní opět s nadšením vyhledávají nejpřednější a nejbližší místo u oltáře, a to nejen jednou v roce, ale i týdně a denně, aby z nebeské hostiny největšího užitku měli: ti budou povýšeni, oslaveni.

Výmluvy zdánlivě pokorných, v pravdě však pyšných, jsou velice četné, všecky však pošetilé a plané, a křesťana nejvýš zahanbující. Ukáži dnes na dvě, jimiž se mnozí omlouvají před častějším přijímáním, a sice: »nemám času« a »nejsem hoden«.

Pojednání.

1. Nejobyčejnější výmluva jest: nemám času, abych častěji ke stolu Páně přistupoval, zdržuje mne práce polní, tovární, vzdálenost kostela, odvislé postavení, nutné zaměstnání atd. — Výmluva na oko vážná, ve skutečnosti planá a pošetilá. Pán Ježíš zná touhu svého srdce, touhu po spojení našem ve svatém přijímání neméně nežli překážky, jež se nám v cestu staví; nežádá nemožnost, stačí tu jen dobrá vůle, odplatí i tuto, jakoby skutkem se stala. Nemůžeš-li skutečně častěji ke stolu Páně, přijímej aspoň duchovně, aby oheň této touhy v srdci tvém neuhasl. Nemůžeš-li denně, při dobré vůli můžeš aspoň v neděli. Ve všední dni přijímej pak duchovně. Vyslov touhu po nejsvětějším těle Páně,

vyjev svou nemožnost přijmouti je skutečně, vzbuď lítost nad poklesky s opravdovým úmyslem se polepšiti a co nejdříve ke stolu Páně přistoupiti; klaň se v duchu nevýslovné lásce Kristově, děkuj za tu milost, že jsi křesťanem, dítkem božím, bratrem Kristovým.

Spasitel nezanechal tu svého učení a milostí pro líné; věděl dobře, že jeho přátelé a věřící jhu práce jsou podrobeni, že právě tito budou za všech dob velice četní. A přece touží, aby všichni denně přijímali jeho tělo a pili jeho krev. »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste: já vás občerstvím.« »Jednoho jest potřebí.« »Nepečujte o pokrm, který hyne, ale který trvá do života věčného« (Luk. 10, Jan 6), čili: křesťané, pamatujte, že nejpřednější vaší povinností jest, býti křesťany opravdovými, živými údy těla Kristova!

Jak mnozí přehánějí své překážky a myslí, že skutečně času nemají, ač přece velice se klamou! Kdyby se někde daleko rozdílely drahocenné věci, bylo by tolik výmluv jako k cestě ke stolu Páně? Ve všech stavech, mezi učenci i prostými, řemeslníky, dělníky, obchodníky, rolníky a služebnými, ženami a mládeží nalézají se u velikém množství křesťané, kteří poznali na sobě užitek a požehnání častého přijímání, a přinášejí plno obětí a přemáhání, aby jen denně mohli posilniti se tělem Páně! — Slavný státník Heřman z Mallinckrodtu hledal všecku sílu a nadšení a útěchu v horlivé modlitbě denní, slyšení mše sv. a častém přijímání těla Páně Jako byl věrným členem církve katolické, tak byl horlivým hostem u stolu Páně. Přistupoval často k sv. přijímání v mládí, ve věku mužném i posledním stáří. Kdykoli jezdíval z Berlína ze sněmu domů do Borchenu, neporušil od půlnoci postu, aby druhý den v Paderbornu přijmouti mohl tělo Páně. Musil-li se zúčastniti různých zábav a slavností, nikdy od půlnoci ničeho nepožil, aby byl lačným při stolu Páně.

Nezbývá-li za celý den čtvrt hodiny k této povinnosti, rozděl si čas denní tak, aby zbylo aspoň tolik času, jakého věnuješ občerstvení a zábavě.

Přistoupíš-li denně ke stolu Páně, poznáš to brzy na své práci, požehnání boží bude tě provázeti. S Kristem pracuješ za dva, s Kristem se dělíš o své utrpení a žal. V krátké chvíli s Kristem více vykonáš; duše jest pokornější, požehnání boží hojnější.

Kdo jest příliš zaměstnán, může spíše věnovati méně času na přípravu a díkučinění, nežli opominouti přijímání a zříci se velikých milostí s přijímáním spojených. Kdo má mnoho práce, nesedí dlouho u stolu při jídle, ale neodstraní přece oběd s denního pořádku.

Svatý František Salés. praví: »Kdo nemá mnoho práce, má často přijímati, poněvadž to lehce může vykonati; kdo má mnoho práce, má často přijímati, poněvadž přijímání potřebuje, právě jako těžce pracující záživného pokrmu!«

Planá a pošetilá jest výmluva: nemám času!

2. Podobně se má s jinou výmluvou: »Nejsem hoden.« Svatý Cyrill Alexandrijský praví: »Střez se, aby nepřítel duše, ďábel, pod záminkou úcty duši tvou nezavedl v nebezpečnou léčku. Vzdalují-li tě od Krista tvé chyby, kdy budeš hoden k němu se přiblížiti? Velice jest se obávati, že brzy zcela ztratíš svatost a život milosti, kterou přináší; neb on to právě jest, který hojí všecky naše neduhy.« Úcta, kterou žádá od nás Pán Ježíš, jest, jakou má nemocný před lékařem, chudý před velikomyslným dárcem, ztracený syn před laskavým otcem; je to táž úcta, jež za jeho života pozemského všecky sklíčené k němu vedla.

Ostatně co znamená výmluva: nejsem hoden? Snad že není ti volno s osobou nejvýš vznešenou jako rovný s rovným zacházeti? V tom smyslu sama Maria Panna, ač bez poskvrny počatá a milosti plná, nebyla by hodna přijmouti tělo Páně. Či se jedná o svatost mimořádnou? Pak by bylo tělo Páně jen pro několik set duší každého století ustanoveno. Či nás činí stav milosti hodnými? Hodnost, jaké nám uděluje, jest velmi veliká, a my na to často zapomínáme. Zvolej tedy upřímně: »Pane, nezasluhuji býti povolán k božskému životu tvému; tím méně zasloužil jsem si života toho ve svátosti pokání znovu dosáhnouti, poněvadž jsem ho hříchem ztratil; ale že nyní mám tento život milosti, jest i mou povinností si ho udržeti, proti nepřátelům hájiti, a proto tělo Páně, tělo života pravého, protilék proti každému hříchu, právě co nejčastěji přijímati.

Říkáme-li v pokoře při sv. přijímání, jak nás učí církev sv.: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou«, říkáme to, ne abychom se stolu Páně vzdalovali, ale abychom v pokoře ještě více se k němu přiblížili, po něm zatoužili, neboť pokorným dává Bůh milost.

Přijímáme tělo Páně, ne že jsme dobrými, ale že Spasitel náš k nám dobrý jest; ne že bychom toho byli hodni, ale že toho nutnou potřebu máme.

A pak na kdy vlastně čekáš, abys byl hoden? Až budeš horlivější a míti méně lehkých hříchů? Čekáš tedy, až ti bude teplo, a pak teprv se postavíš ke kamnům, k ohni? Ježíš jest ohništěm každé horlivosti. A nerozníti-li sv. přijímání znenáhla v tobě tento oheň, jak se to stane bez něho?

Sv. Jan Berchmans říkával: »Pane Ježíši, jest snad na zemi pro mne jiné radosti a větší útěchy, nežli spojení s tebou ve sv. přijímání?« Cítil stále hlad po tomto nebeském chlebě, který člověka činí Bohem, an s Bohočlověkem nás spojuje; a těšil se nevýslovnou touhou každodenně na tu chvíli, kdy bude moci tělo Páně přijmouti. »Cítím v sobě nový život,« říkával, »kdykoliv jsem přijal tento chléb silných.« A nemohl-li během téhodne přijímati, naříkal, že cítí v sobě úplnou ochablost duševní; že se podobá člověku hladem a žízní zcela vysílenému. Ctihodný Cottolengo říkával: »Kdyby bylo možno desetkrát za den přijmouti tělo Páně, měli bychom všechnu příčinu tak učiniti. Je-li nám dovoleno jen jednou za den přijmouti, starejme se, abychom toho

nikdy neomeškali, já bych se aspoň s menší mírou nikdy nespokojil.« — A to jest účel ustanovení Svátosti oltářní, aby kdo přijímají tělo Páně, stále více po něm lačněli. Přistupujme tedy ke stolu Páně jako nemocní k lékaři života, slepí ke světlu věčné jasnosti, chudí k Pánu nebe a země.

Sv. Pavel v dnešní epištole ke Korinťanům píše, že stále se modlí, aby Kristus přebýval v srdcích jejich, aby založeni v lásce mohli pochopiti všecka ta tajemství nevýslovných milostí božích. Čím více se pokoříme a uznáme svou nehodnost, čím více budeme litovati poklesků svých a vzbudíme touhu po životě novém, lepším, světějším: tím více se k nám nakloní milosrdenství boží, tím více zatoužíme po nebeském pokrmu, a tím více povznese nás k sobě Spasitel náš, neboť kdo se ponižuje, bude povýšen!

Dle *J. Lintelo* S. J. *V. M. Váchal.*

Sv. Václav.

Výchovné prostředky sv. Václava.

»Milujte moudrost, abyste na věky panovali.« (Kn. moudr. k. 6. v. 22.)

Čtení, které jste právě slyšeli, vzato jest z Knihy moudrosti, v níž Šalomoun doporučuje touhu po moudrosti jako statek nejlepší a nejtrvalejší nejen pro krále, ale pro každého člověka. K moudrosti do školy posílá nás na vychování. Kdo do této školy chodil, ten dovede si život moudře zaříditi a jest požehnáním sobě i svým.

O slavnosti sv. Václava čte se tento úryvek z Knihy moudrosti: Kdo miluje moudrost a hledá ji, ten ji nalezne tak blízko, jako by byla u dveří jeho. Láska k moudrosti učí nás zachovati přikázání. Ze zachování přikázání jde neporušenost mravní a z této neporušenosti jde podoba obrazu božího, to je to nejkrásnější šlechtictví, kterého se člověk dopracovati může. Život svatého Václava jest škola moudrosti křesťanské. Sv. Václav náš jest vzorem žáka moudrého. Jest povinností naší moudře a rozumně žíti, proto buďme svými vlastními vychovateli, abychom byli mravně neporušeni a podobni obrazu božímu. Vezmeme proto za předmět rozjímání: výchovní prostředky sv. Václava, abychom pomocí jich sebe i jiné vychovali. Jsou to hlavně tři věci: 1. vliv babičky sv. Ludmily, 2. vliv křesť. školy, 3. vliv slova božího, které pěstovaly ten krásný charakter sv. Václava, který byl moudře statečný a statečně moudrý.

Pojednání.

1. »U krbu rodinného připravují se často osudy národů,« napsal Lev XIII. v encyklice »Sapientiae christianae«. To jest skutečně moudrost křesťanská, že už ve výchově u krbu rodinného připravují se budoucí osudy člověka, a je-li to vlivuplná rodina, jako byla sv. Ludmily, připravují se i osudy národů.

Rodinný život v rodině sv. Václava nebyl asi nejlepší, ježto Drahomíř, matka jeho ze slovanských Stodor u řeky Havoly v Braniborsku pocházející, neměla výtečných vlastností. Za to však babička sv. Václava, sv. Ludmila, přijavši sv. křest z plna srdce toužila po křesťanské dokonalosti, a proto také asi toužila vychovati sv. Václava, budoucího knížete českého, aby jej vycvičila jak v přikázáních božích, tak i v sebezapírání a následování Pána Krista.

Touto výchovou sv. Václava v pravém duchu křesťanském stala se sv. Ludmila velikou dobroditelkou české země. Řeči a skutky sv. Ludmily jistě se vryly nezapomenutelně do paměti učelivého a od Boha velice nadaného Václava. Zde u sv. Ludmily naučil se křesťanskému pořádku života a jistě od ní naučil se modlitbám, které tak rád až do své smrti konával. Vždyť vypráví legenda, že sv. Václav ráno před svým zavražděním, když procitl, řekl: »Sláva tobě, Bože, že jsi dal světlo a dočekati se tohoto dne.« A v tu chvíli prý, vzav sandály své, obul se a líce si umyl a šel na jitřní. (Kalousek. Obr. 68.) V té ranní modlitbě, tak krásné, obsahující chválu boží a díkučinění, vidíme stopy výchovy sv. Ludmily, babičky sv. Václava. Vidíme v tom pořádek životní a křesťanský zároveň, jemuž byl vyučován od malička a který zachovával jako mladý asi 32letý muž. Co u krbu sv. Ludmily bylo vsazeno s láskou do srdce Václavova, to zůstalo jeho pravidlem životním, pravidlem moudrosti života. Václav viděl a slyšel sv. Ludmilu Boha chváliti, Bohu děkovati, lid milovati, všecko v pořádku dělati, a proto když čteme o posledním dni jeho života, slyšíme tutéž chválu boží, díkučinění a vidíme týž pořádek. U krbu sv. Ludmily byl vychován sv. Václav v křesťanské zbožnosti, lásce a spravedlnosti a stal se nejlepším naším knížetem, že uměl vládnouti sám sebou, sobě poroučeti a pořádek zachovávati.

Nelze nikdy dosti vštěpovati rodičům a starším přesvědčení, jak důležitý to věk, který dítě stráví se svými staršími. Zde se z pravidla kladou základy života moudrého a ctnostného. To pravidlo vyřkl Milton v Ztraceném ráji slovy: »Mládí ukazuje muže jako ranní červánek den.« Mládí Václavovo ukazuje budoucího muže. Mládí jest jako zrcadlo, které později první obrazy vrhá nazpět.

Nyní skromnou otázku k vašemu svědomí, drazí posluchači. Budou míti ti vaši maličcí podobné dědictví zásad a zvyků, jako měl sv. Václav po sv. Ludmile, a jak věrně je plnil ještě ráno dne 28. září? Osudy vašich maličkých začínají míti svůj směr již u krbu rodinného v mládí. Zde se jejich osud rozhoduje. Vychovatel jeden odpověděl paní, která se ho tázala, kdy má začíti výchovu svého čtyřletého dítka: Jestli jste ještě nezačala, tedy jste čtyři roky ztratila. Dítko učí se v nejútlejším mládí nejvíce. Lord Brougham dokonce dokazuje, že dítě 30 měsíců staré učí se znáti o světě a svém těle více než v celém pozdějším životě. Ovšem třeba říci: příklad se poslouchá, ne pouhý rozkaz. Proto

hledejte moudrou výchovu. Václav ráno se modlící jest kopie Ludmily modlící. Pečuj, abys nechal maličké přijíti k Ježíši, jako sv. Ludmila pečovala o sv. Václava.

2. Druhou důležitou výchovou jest škola křesťanská, která má pokračovati v duchu rodiny křesťanské. O výchovu sv. Václava pečoval otec velmi dobře, neboť dal vycvičiti Václava nejen ve školách slovanských, které byly na Vyšehradě, ale když dospěl, dal jej do škol latinských do Budče, kdež na letním sídle knížecím byl odchován mladý světec.

Křesťanská výchova má tři vůdčí hvězdy, které i sv. Václava vedly. Tyto tři hvězdy jsou: poslušnost, kázeň a sebezapření — ne volná poslušnost, volná kázeň a libovolné zapření.

V poslušnosti leží základ moudrosti, zejména v poslušnosti k zákonu Páně. Kde není této poslušnosti, tam výchova jest zmařena. Kdo nectí Boha, nebude ctíti ani lidí. »Lepší jest zajisté poslušenství nežli oběti; uposlechnouti jest více než obětovati tuk skopců.« (Král. I. 15, 22.) V tom třeba býti vychovánu. »Mysl spravedlivého přemýšlí o poslušenství, ale ústa bezbožných vylévají zlé řeči.« Ubohé dítě, které nebylo vycvičeno v poslušnosti. Cvičení se v poslušnosti k církvi sv.: svěcením neděle, zachováním postu, modlitbou, což je to než škola poslušnosti, v níž vůle se cvičí.

»Nebudu sloužiti Bohu,« jest řeč ďábla. Dítky, které nebyly vycvičeny v poslušnosti, mají smutnou žeň před sebou.

Druhá vůdčí hvězda křesťanské školy jest kázeň. Písmo svaté o kázni tak často mluví: »Kdo miluje syna svého, trestá jej, když toho potřeba.« — »Nedávej mu moci v mládí a nepřehlídej obmyslů jeho« (Sir. 30, 1. a 11.) V kázni odchovaný muž jest schopný jiné vésti a jiným vládnouti. Sv. Ludmila jistě tolik péče věnovala sv. Václavu, že jako starší měl knížetem býti. Proto jej vychovávala v kázni křesťanského života, kterouž tolik vynikal.

Třetí vůdčí hvězda jest sebezapření, o němž dnešní evangelium mluví: že každý, kdo chce za Pánem přijíti, musí zapříti sebe, vzíti kříž svůj a následovati Pána. Jak se uměl zapírati náš sv. Václav! Jak vyniká sv. čistotou do smrti své v mladém, mužném věku, tak vyniká střídmostí, že právě nepřátelé jeho vzali jeho vzdalování se častých hodů za záminku proti němu. Jak se uměl zapírati, když v Boleslavi přepaden, bratra svého přemohl, a na místě, aby mu splácel hněvem, praví: »To ti Bůh odpusť, bratře!« Jaký vzor sebezapření životního jak v ohledu duchovním tak tělesném. Tak i všechna výchova musí býti školou sebezapření, když má míti řádný výsledek. Nešťastné zhýčkávání malých dětí, kolik neštěstí přinese jim a kolik rodičům! Ty silné, krásné povahy lidské všecky musily prodělat školu sebezapření.

Dítě, které se naučilo v šesti letech odepříti si milý mu pamlsek, dovede v 25 letech odpírati vábení svůdné ženy, praví de Maistre. Tímto sebezáporem cvičí a sílí se vůle, hověním vůle slábne. Proto kdo prodělal školu sebezapření v mládí, jest pak krásným charakterem v mužném věku. Junácká povaha našeho

sv. Václava jest výsledkem častého sebezapření v mládí ať v jídle, ať v zábavě, ať v odpočinku.

3. Třetí prostředek, jímž sv. Václav sebe odchovával v hrdinu křesťanského, bylo slovo boží, které rád rozjímával. Kdo chce v dobrém pokračovati, musí míti za svítilnu slovo boží. Sv. Václav proto horlivě o to pečoval, aby po krajích českých mnoho kostelů bylo postaveno, aby slovo boží hlásané a rozjímané povznášelo naše praotce. Sv. Vincenc Ferr., který tolik zpustlých lidí k pokání obrátil, že v zástupech provázeli ho na jeho missijních cestách, říkával, že slovo boží obrací člověka k lepšímu životu a časté přijímání že jej udržuje v dobrém. Sv. evangelium jest světlem, velebná Svátost chlebem života věčného. Obé sv. Václav hojně užíval. Ráno spěchá dle zvyku na jitřní, aby udržoval to světlo života, a zajisté jeho něžná láska k Svátosti oltářní, ta jej velmi často táhla k stolu Páně, kde se sílil pro denní boje a denní kříže.

Chceme-li býti ctiteli sv. Václava, tedy buďme následovníky jeho. Mysl svou osvěcujme slovem božím a modlitbou. V tom leží pravá osvěta duševní. Rozličné báchorky, kterými svět oslepuje služebníky své, ty člověka nevedou k lepšímu životu, ale snižují jej. Vzpomínka na přítomnost boží povznese člověka tisíckrát výš než všechny filosofické rozpravy bez aneb proti slovu božímu. Věty z katechismu: Bůh vševědoucí, Bůh spravedlivý soudce, duše má jest nesmrtelná, musím Boha milovati, chci-li věčně blažen býti, Ježíš Kristus mne tak miloval, že na kříži za mne zemřel za hříchy mé, tyto věty mají do sebe více síly, než všechna hasteřivá mudráctví lidská. Když jsou tyto věčné pravdy slova božího duševním majetkem výchovy, jak bezpečnou cestou dítky jdou! Ty sv. věčné pravdy nás obracejí k životu moudrému. Proto sv. Václav staví školu a kostel na každém hradě českém. Ten hrad slova božího též si postavme v každé rodině, je to bezpečnost veliká.

Konečně nám sv. Václav svou něžnou úctou k nejsv. Svátosti oltářní ukazuje sílu života křesťanského. Kdo chce v dobrém setrvat, musí tělem Páně se sílit. Je to jistě nanejvýš potřebné povzbuzení, které sv. Otec Pius X. dává věřícím v nynější době: přijímati často, přijímati denně, což jest lékem v přítomné době, který nejlépe může působiti.

Probral jsem věci, které odchovávaly sv. Václava: svatá babička, křesťanská škola, sebezapření, kázeň a poslušnost, slovo boží a tělo Páně. Jdi do této školy sv. Václava: zapřeš se, vezmeš kříž svůj a půjdeš za Pánem Kristem. Amen. *Fr. Vaněček.*

Slavnost sv. Václava.

Láska k vlasti.

»K vám tedy, králové, jsou tyto mé řeči, abyste se naučili moudrosti.«
(Moudr. 6, 10.)

Slavnost dnešní, nejmilejší, hlásá nám nejen vyznání katolické víry, nýbrž i naše české vlastenectví. Slavností sv. Václava vyznáváme: My jsme národ svatováclavský; jakožto katoličtí Čechové jsme odhodláni svou českou vlast a svou katolickou víru nejen veřejně vyznávati, nýbrž i proti vlastizrádným a věrolomným nepřátelům neohroženě hájiti. Konečného vítězství pravdy a práva naší vlasti a naši víry očekáváme s pevnou nadějí v srdcích a vroucí modlitbou na rtech: Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím!

Než právě za naší doby panují o této věci mnohé křivé názory a předsudky. Tvrdí totiž mnozí, že prý náboženství jest nepřítelem vlasti, a hledí sociální život vždy více od náboženského odloučiti, Boha a společnost lidskou jako vzájemnou protivu vylíčiti. Zvláště proti nám katolíkům pozvedají mnozí různé žaloby a předhůzky, jimiž na nás jako na občany a vlastence útočí. Tyto útoky a osočování nejsou nic nového, sahají už k počátkům křesťanství. Tvrdilť mnozí už tehdy, že prý křesťané jsou odpůrci státu, poněvadž modlám neobětovali a poněvadž nauka křesťanství s tehdejší pokleslostí mravů, jakož i s různými tehdejšími zařízeními, na př. s otroctvím a polygamií, byla v křiklavém odporu.

Nyní po 19 stoletích, v nichž bezpodstatnost a blouznivost proti katolicismu činěných předhůzek a předsudků víc než s dostatek dokázána a poznána býti mohla, soptí se přece zas oheň a plameny proti němu. Bude to tudíž zajisté časové, když ve šlepějích Justina, Tertulliana, Origena na oslavu sv. Václava ukáži, že právě nauka sv. evangelia to jest, jež pravou lásku k vlasti, horlivé a svědomité plnění povinností občanských ukládá a podporuje.

Pojednání.

I.

Vskutku! Která jest první z těchto povinností? Je to zachovávání zákonů a nařízení zákonité moci státní a jejích orgánů. Bez tohoto zachovávání není žádného pokoje a řádu možno, bez něho ani materiálního prospěchu, ani duchovního rozkvětu a pokroku, následkem toho však též žádného blaha, žádné spokojenosti, žádného nadšení pro blaho vlasti, neodvislost, slávu a čest, zkrátka žádné pravé lásky k vlasti mezi občany. Nuže, právě naše svaté náboženství velí, abychom řádné vrchnosti jakožto zástupce Boha, nejvyššího zákonodárce, považovali a ctili, a abychom jich nařízení, pokud ničeho proti božským a církevním přikázáním nevelí, z lásky a poddanosti k Bohu, tedy nikoliv jen z nucení a bázně před trestem, poslušni byli. Kdo tak nekoná, jedná zřejmě proti

tomu, k čemu jako katolík povinen jest. Takový vzpírá se nauce a příkladu jak Ježíše Krista, tak i apoštolů a celé katolické církve. Ježíš Kristus započal svoji poddanost oproti zákonům státním už v kolébce, neboť on dopustil, aby jeho narození jako obyčejných lidí ve veřejných rejstřících v Betlemě zaneseno bylo. Též později nikdy zákonů státních, jež zákonům jeho nebeského Otce se neprotivily, nepřestoupil. Aby požadovanou daň osobní přes svou chudobu zapraviti mohl, učinil docela i zázrak. Když jednou z pokrytectví byl tázán, zdali dovoleno jest císaři daň dávati, odpověděl bez obalu: »Dávejte Bohu, co jest božího, a císaři, co jest císařovo.« Učí tedy zas věrnému plnění povinností občanských.

I apoštolové podrobovali se, pokud to bez přestoupení božského zákona možno bylo, vždy světským zákonům, a nařizovali jich zachovávání též jiným. — »Veškerá moc pochází od Boha,« pravil sv. Pavel. »Kdo se řádné vrchností protiví, protiví se nařízení božímu.« Sv. Petr učí: »Každý poddán budiž řádné vrchnosti; neboť není žádné moci leč od Boha.«

Totéž činila vždy katolická církev. — Jistý vojín, jemuž na smrtelné posteli předhazovali, že svoji povinnost jako obhájce vlasti dosti horlivě nekonal, odpověděl tím, že mlčky ukázal na jizvy ran, jež v bojích za vlast dostal.

II.

Druhá povinnost občana jako takového jest láska k vlasti. Vlast, jak sladké to slovo! Zvuk jeho zrychluje tepnu, při něm krev ohnivěji proudí v žilách. Láska k vlasti není něco, jako láska vůbec, co by mohlo naučeno býti. Nikoliv, ona jest vrozený, přirozený pocit, nedostatek její něco nepřirozeného a proto ke štěstí něco řídkého. Pravá láska k vlasti však jest něco nerozlučitelného od lásky k náboženství. Dcera Moabova řekla ke svému ženichovi: »Následovati tě chci, kamkoliv chceš jíti. Tvůj národ bude mým národem, tvůj Bůh, mým Bohem.« V těchto jednoduchých slovech a duši Římanů: »Pro aris et foris!« (Za krby i oltáře!) jest zmíněná nerozlučnost vyjádřena. Vzpomeňme si dále na Aenea, jenž pohanské penáty, jež ho na zrazenou vlast upomínaly, z plamenů vyrval. Pohanský Řím nezničil oltářů podmaněných národů, poněvadž jim se svobodou nechtěl též vlast vzíti, a křesťané byli od Římanů jako nepřátelé státu jen proto považováni, že pohanským bohům obětovati nechtěli. To dokazuje, že v Římě se úzká souvislost náboženství a lásky k vlasti uznávala. A nemají za naší doby prapory a korouhve za vlast do boje táhnoucích vojínů též náboženský význam? Nedostávají též církevního posvěcení? Myslíte, že bez nich by se stejným enthusiasmem proti řítícímu se nepříteli bráněny byly? Mýlili bychom se, kdybychom se domnívali, že by patriotismus totéž vykonal. Pevná, nábožná víra činí lásku k vlasti pevnější, vytrvalejší, obětavější a účinnější. Ona dodává nadšení a odvahu za vlast vše obětovati.

Neučí zkušenost a vědy, že v krajinách, kde světlo evangelia nesvítí, osvěta, jež vědy, umění, ublazené mravy, bohatství a podobné šíří, až příliš často a velmi slzami, bídou a divokostí zatemněna bývá?

Kdo jiný též, když Evropa divokými národy zaplavována byla, vzmáhání se úpadku civilisace přítrž učinil, než křesťanské náboženství? Kdo jiný než ono podnět dalo k objevení nového světa a tak staré vlasti Španělsku nesmrtelnou slávu získalo? Kdo jiný než křesťanské náboženství bylo pohnutkou velikolepých děl, jež kdys buď v oboru umění nebo věd anebo politiky v různých zemích se vykonala a ještě dosud tyto země slavnými činí?

Není tudíž pravda, že by katolické náboženství lásku k vlasti podrývalo.

S láskou k vlasti má ostatně láska ke spoluobčanům, klid a svornost s nimi spojena býti. Kdo učí a poroučí však lásku k bližnímu a dokonce lásku k nepřátelům, když ne katolické náboženství? Kdo jako toto dodává i morální síly, odpouštěti veliké urážky, za jiné nezištně oběti přinášeti, námahy a trampoty snášeti? Toho všeho není nepřítel našeho náboženství schopen. Tím větší však vykoná bohužel, když se o to jedná, aby egoismus nasytil, nepřátele, třeba i jen domnělé, nenáviděl, pronásledoval a tupil a na nich se mstil. Bližní, jejichž křesťanských názorů a zásad nesdílí a jichž zbožných, heroických skutků nechápe, tupiti a haněti, snad docela zároveň co pro svobodu v myšlení, mluvení a jednání blouzní. Než ovšem svoboda ve smyslu hanobitele náboženství jest jen parodií na pravou svobodu.

III.

Třetí povinnost občana záleží v tom, že své vlasti své síly propůjčuje, jí dle možnosti slouží a prospívá, za blaho její čest, svobodu a sílu přináší. I tato povinnost se právě v náboženství hlásá a přikazuje.

Než, namítne někdo, abychom vlasti sloužili, jest začasto veliké odvahy, mnoho energie třeba; náboženství, jež hlavně mírnost, dobrotu, trpělivost vyžaduje, má proto jen slabost, mdlost a zbabělost v zápětí.

Je tato námitka, jež už za dob Kristových od pohanů se činila, oprávněna? Nikoliv! Či nedokazují milliony mučedníků katolického náboženství, že toto místo duchovní slabosti pravý heroismus budí, že znamení kříže často větší stálosti uprostřed nebezpečí všeho druhu dodává, než jakýkoliv jiný prapor?

Byla to slabost a zbabělost, když Tomáš z Canterbury své krajany před tyrany hájil? Slabost a zbabělost, když sv. Jan Chrysostomus císařovně Eudoxii pro utlačování vdovy těžké předhůzky činil? Slabost a nedostatek energie, když sv. Ambrož císaři Theodosiovi přístup do znesvěcené svatyně v Soluni zamezil, a když sv. Antonín z Paduy hroznému Ezrelinovi naproti se postavil? Nepamatujeme se, jaký podíl mělo náboženské přesvědčení a nadšení na hrdinných udatnostech u Lepanta, Fama-

gosty, Candie, Vídně, ano i na veleslavných tyrolských bojích za svobodu roku 1809? Slabým, změkčilým a lhostejným k velikým obětem a námahám nedělá neschopným katolické náboženství, ale nevěra a materialismus, neboť kdo žádných vyšších než materiálních zájmů nezná a zvláště na žádnou věčnost nevěří, hledá na tomto světě jen rozkoše života, ukojení svých chtíčů, žádostí a potřeb a jistotu přede vším, co nepříjemné neb docela bolestno jest. Proto řekl tvůrce neodvislosti Spojených států Severní Ameriky, že národ, aby svoboden byl, především ctnostným býti musí. Neukázala se pravda tohoto výroku už za dob starých Římanů a Řeků? Nebyli oba změkčilí, vyžilí a v neřesti ponořeni, onino, když se před Heliogabalem v prachu kořili, Řekové, když od Alexandra přemoženi a pokořeni byli?

IV.

Než zmiňme se ještě o jedné ctnosti občana, povinnosti, jež v naší době obzvláště velmi často se přestupuje. Myslím povinnost každého občana, pokud jeho okolnosti to dovolují, se přičiňovati, aby vždy pokoj a klid ve vlasti panoval, strannické vášnivosti a různice z ní se vzdálily. Proč se tato povinnost nyní zhusta přestupuje? Proto, že nynější láska k vlasti často není pravá, čistá, svatá, zásadám a přikázáním našeho sv. náboženství odpovídající, nýbrž že jen bez ohledu na ně světskými ohledy a cíly vedena bývá. Kdo svou vlast opravdu miluje a chce, aby doopravdy šťastna byla, musí dle možnosti přispívati, aby v ní víra a náboženství zase k platnosti přišly, neboť pak se údělem jejím též pokoj, klid a štěstí stane. Čiňme to za příkladem našeho přemocného patrona sv. Václava, s vroucí modlitbou na rtech: Svatý Václave, vévodo české země, nedej zahynouti nám ni budoucím! Amen. Dr. *Antonín Ondroušek.*

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Slavnost růžencová.

Přednosti modlitby sv. růžence.

»Jako palma v Kádes vyvýšena jsem,
a jako štěp růže v Jerichu.«
(Sir. 24, 18.)

Palma v Kádes uprostřed pouště láká k sobě svým stínem a svým ovocem. Zajisté srdce poutníkovo zaplesá, vidouc z daleka mohutný strom, pod nímž okřeje a zachrání se před ostrými paprsky slunce, spolu pak ukojí hlad sladkými datlemi, jež se houpají na jeho ratolestech.

Církev sv., chtějíc oslaviti Rodičku boží, vhodně ji přirovnává ku palmě v Kádes. Když pozemský poutník jest unaven cestou, když boly a útrapy světa jím zmítají, ať zatouží po palmě v Kádes, po Panně nejsvětější! U ní nalezne zajisté milé

odpočinutí a sv. klid; mimo to dá mu sv. Matka okusiti též sladkého ovoce, vyprosíc mu milost Ducha sv.

Písmo sv. přirovnává také Pannu Marii k štěpu růže v Jerichu. Růžový keř láká k sobě příjemnou vůní a svou spanilostí. Ctnosti nebeské královny vydávají v křesťanském světě u dobrého přítele božího rovněž vůni příjemnou, tak že s radostí chvátá, aby touhu ukojil, srdce potěšil, vůní se nasytil. A čím déle zírá, čím více růží trhá a vine v kytici, čím více vůně do sebe dýše, tím větší jeho touha a láska k nebeské královně, tím více se nese jeho mysl k nebes výšinám a cítí již zde na světě takořka rajskou blaženost!

A spojme nyní pa mu v Kádes s růží z Jericha! V našem životě bývá poušť, a rádi bychom se na cestě zotavili. Nuže, chvátejme do Kádes k Panně vznešené! Tam spolu kvete růžový keř, s něhož natrhejme si kytici! Zajisté hned zapomeneme na útrapy, a zažijeme nejkrásnější chvíli na své pouti.

Církev sv v měsíci říjnu zve nás do chrámu Páně k Panně Mariii. Zde jest palma v Kádes, zde růže z Jericha! Máme se dle vůle sv. Otce Lva XIII. modliti denně sv. růženec. Zajisté při takové pobožnosti sesílíme na duchu a prospívati budeme ve sv. náboženství. Hle, jaké přednosti má modlitba sv. růžence!

a) Především sestává z nejkrásnějších modliteb. Ani v nejznamenitějších modlitebních knihách nenajdeš lepších. Modlitbě Páně naučil nás Pán Ježíš, pozdravení andělské přinesl Gabriel od Boha Otce, apoštolské vyznání víry pochází od učedníků Krista Pána. Kdo se tudíž modlí sv. růženec, říká nejlepší modlitby, jež se také Bohu nejvíce líbí.

b) Sv. růženec má nejhlubší tajemství naší víry. A je-li víra základem našeho náboženského života, jak tudíž sv. růženec ve víře utvrzuje, povznáší a vzdělává! Zde se člověk netoliko modlí, ale spolu rozjímá a sv. pravdy si opakuje. Jsou lidé, kteří neznají ani nejjednodušších pravd sv. náboženství. A bez víry přece nelze líbiti se Bohu! Ó by aspoň naučili se modliti sv. růženec! Zde by se dozvěděli o narození, smrti i slávě svého Vykupitele, zde by poznali, jaký cíl jest člověka, možná že by je jediná modlitba zachránila.

c) Sv. růženec učí ctnostem, které krášlily nebes královnu. Zejména pokoře. Kdo jsi hřešil pýchou, která předchází pád, začni se modliti kleče sv. růženec! Pánu Bohu se bude velice líbiti tvoje ponížení, neboť dává pokorným milost svou.

Člověk často hřeší jazykem, konaje řeči zlé, rouhavé a pomlouvačné. Ať se modlí často sv. růženec, pomalu odvykne řečem zlým; nebo jak možno, aby těmitéž ústy spolu se slovy svatými finula se slova zlolajná? A jestliže nás sv. otcové činí pozornými, že na soudě božím přísně budeme souzeni z každého slova, ach, jak modlitba růžencová může nám býti záchranou před neštěstím nekonečným!

d) Sv. růženec hodí se výborně k rozjímání před nejsv. Svátostí oltářní. Jest naší povinností, bychom co nejčastěji navštěvo-

vali Beránka božího zde ve svatostánku. Proto zde hoří věčné světlo, a chrám Páně stále jest skoro otevřen, aby nám tato povinnost byla připomenuta. Máme zde rozjímati o velebnosti boží, a probuditi v sobě touhu po věčné blaženosti. Jsou však lidé, kteří neumějí rozjímati. Jak jim tudíž ku pomoci se nabízí modlitba sv. růžence! Ano, zde ve svatostánku jest přítomen skutečně, pravdivě a podstatně ten Ježíš, kterého jsi, Panno, z Ducha sv. počala, s kterým jsi Alžbětu navštívila, jejž jsi v Betlemě porodila, v chrámě obětovala a nalezla! Zde ve svatostánku jest přítomen náš největší Dobrodinec, jenž za nás byl krví zpocen, bičován, trním korunován, křížem obtěžkán a na kříži usmrcen! Zde se nachází Kristus Pán, jenž slavně z mrtvých vstal a na nebesa vstoupil, jenž poslal Ducha sv., tebe, Panno, do nebes vzal a tam korunoval! — Pomalu říkám sv. růženec, opakuji v duchu, co vím o každém tajemství, činím při tom dobré úmysly — a mám nejkrásnější modlitbu rozjímavou.

Arci jako při každé modlitbě musím i zde dbáti, abych konal vše v duchu a v pravdě. Plané, řemeslnické odříkávání nestačí. Je třeba, aby srdce bylo proniknuto lítostí nad hříchy, pokorou a nábožností. Dej pozor na to, co říkáš, mysli na Boha, a varuj se — pokud možno — vší roztržitosti! Ó, modli se rád a vroucně sv. růženec! Až jednou bude hasnouti naše oko, až z úst nám vyplyne poslední vzdech, pak zajisté ruce naše ovinuty budou růžencem. Nikoli však každému slušeti bude tato ozdoba!

Kdo ctil nebes královnu za živa, aj, — tomu bude sv. růženec vítězným praporem. Po něm pozná svého ctitele Panna Maria a jistě mu vyprosí milost za hrobem!

Kdo však o Paní nebeskou se nestaral, na toho růženec v rakvi bude žalobníkem. Matka boží pozná, že zesnulý nebyl jejím přítelem, a bude se rmoutiti, nemohouc mu přispěti ku pomoci.

Ó, zamilujme si sv. růženec! Budiž nám knihou, z níž učíme se sv. náboženství! Budiž nám zbraní v boji životním, konečně budiž nám penízem, za nějž si jednou koupíme vstup do věčné slávy! Amen. *Bohumír Tomíček.*

Neděle XVII. po sv. Duchu.

Opět připomíná nám Syn boží dvě hlavní přikázání. Činí to tak často, poněvadž v nich všechen zákon jest obsažen, t. j. kdo tato dvě přikázání lásky zachovává, zachovává všechno, co Bůh ve Starém i Novém Zákoně zachovávati velí. Proto již ve Starém Zákoně Bůh na ně kladl takovou váhu. Čtemeť v V. knize Mojžíšově, v 5. kapitole: Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého, ze vší duše své a ze vší síly své. A budou slova tato, kteráž já přikazuji tobě dnes, v srdci tvém; a budeš vypravovati je synům svým a je rozjímati sedě v domě svém i jda cestou, léhaje i vstávaje.

Dobře pak pozorovati sluší, kterak Boha milovati máme, neboť láska ne tak slovem, jako spíše skutkem se prokazuje. Kdo Boha z celého srdce miluje, ten všechno chce, co chce Bůh, všecko činí, co Bůh poroučí, všechno trpělivě snáší, co na něj Bůh dopouští. Ze vší duše miluje Boha, kdo všechny své žádosti a starosti i všechnu naději na Boha skládá, kdo všechny náklonnosti své Bohu podřizuje, kdo jedině po Bohu touží. Ze vší mysli své miluje Boha, kdo stále na to myslí, aby se Bohu zalíbil, kdo dobrovolně ani na malou chvíli nestrpí u sebe myšlenky, která by se Bohu nelíbila. Ze vší síly konečně Boha miluje, kdo vší silou svou tomu odpírá, co se Bohu nelíbí, co Bůh zapovídá, všeho se varuje, čím se Bůh uráží.

Kdo Boha opravdu miluje, chrání se tedy všech pověr, nebéře jména božího nadarmo, nepřísahá křivě, nekleje, nerouhá se. Svátky a neděle světí, mši sv. a kázání rád poslouchá. Ani proti Bohu, ani proti rodičům ani proti vrchnosti nereptá, ano v rodičích a v každé vrchnosti Boha samého ctí. Jako lásku k Bohu, tak máme i lásku k bližnímu dokázati skutkem. Kdo bližního jako sebe miluje, ten vždy o něm dobře smýšlí, jeho chyby omlouvá, jeho křehkosti a špatné navyklosti, pokud jich přetrhnouti nemůže, trpělivě snáší. Z jeho štěstí se raduje jako ze svého vlastního, nad jeho škodou upřímnou projevuje soustrast. V zármutku ho těší, v nouzi jak může pomáhá. Křivdy bližním způsobené odpouští a zapomíná. Kdo bližního jako sebe miluje, ten ho nikdy neproklíná, na zdraví, na cti, na majetku mu neškodí. Nikoho nepomlouvá, neposuzuje, křivého svědectví proti nikomu nevydává, nikoho nezarmucuje, nikým nepohrdá. Řídí se vždy a všude slovy: Co sám nerad máš, jinému nečiň!

Sv. Augustin líčí účinky pravé lásky k bližnímu takto: »Kdo lačnícího slovem života krmí, kdo žíznivého nápojem moudrosti občerstvuje, kdo bloudícího do domu otcovského uvádí, kdo se nevinného ujímá, kdo mdlého ve víře trpělivě vyučuje, kdo v soužení se nalézajícímu útrpnost prokazuje: ten jest opravdu nábožný a milosrdný, ten jest pravý přítel a milovník boží. Ať se nikdo nedomnívá, že by člověk takový smrtí zlou umřel.« (Aug. ad FF, in erem. Serm. 44.)

Kdo tedy nedá se odtrhnouti a odloučiti od lásky boží a bližního ani žádostí těla, ani vábením světa, ani pokoušením ducha zlého, kdo všechno snáší, všechno přemáhá, aby v lásce boží a bližního stále setrval, kdo pro žádný zisk, k vůli žádnému tvoru přikázání božích přestoupiti nechce, o tom se v pravdě říci může, že vyplnil všechen zákon a proroky.

Za dávných dob byl v perské říši nejbohatším a nejmocnějším mužem Suenes. Svou vírou křesťanskou popudil proti sobě pohanského krále svého Isdegerda. Tento poslal do území, kde měl Suenes své statky, veliké množství vojska. Vojsko z návodu králova plenilo statky Suenovy, a tak se stalo, že v krátké době bohatému kdysi Suenovi nezbyla než hůl žebrácká. V této bídě nespustil se Boha Suenes, ale ještě více jej miloval a z lásky

k němu chudobu svou trpělivě nesl. Aby dobrého pána toho ještě více zarmoutil, poručil král dítky Suenovy v okovy uvrhnouti a za otroky prohlásiti. Tu otec k dítkám se slzami v očích takto promlouval: »Drahé dítky, opatruj vás Bůh, který vás stvořil. Křesťanské víry se nikdy nezříkejte. Čest a slávu světskou i bohatství jiným rádi postupte. Dosti budete bohati, zůstanete-li věrni Bohu svému. Tato neštěstí jsou pomíjející mračna, po nich přijde den věčné jasnosti.« Touto stálostí ve víře rozzuřen byl král ještě více. Prohlásil i Suena za otroka a v otroctví jej odevzdal jeho vlastnímu služebníku, který s ním nemilosrdně nakládal a kde mohl jej urážel. Aby král Suenovi ještě větší hoře způsobil, odebral mu jeho manželku a dal ji za manželku onomu služebníku. Manželka se sice zprvu zdráhala, ale posléze podlehla hrozbám a v manželství to svolila. Suenes musil potom v domě manželů těch konati služby otrocké. Když se mu kde kdo vysmíval a k odpadnutí od víry vyzýval, odpovídal Suenes: »Jsem sice zbaven všeho časného statku, ale Pána Ježíše mě nikdo zbaviti nemůže. Toho mám za svého Pána v štěstí i neštěstí, v životě i ve smrti. Dokud kapka krve ve mně, tak dlouho se Boha svého držeti budu.« (Baron. 10, 5 an. 4, 20.) Na příkladu tomto, drazí křesťané, jako v zrcadle vidíme, co znamená. Boha milovati z celého srdce svého z celé síly své.

Ó lásko srdce mého! Ty mě miluješ ze vší mysli své, neboť od věčnosti o mně laskavě smýšlíš. Miluješ mě ze vší duše své, neb jsi i duši svou za mne položil. Miluješ mě ze vší síly své, neboť jsi i poslední sílu, poslední kapku krve své za mne vycedil. Dej, ó Pane, abych i já tebe tak miloval i z lásky k tobě miloval i bližního jako sebe. Amen. *Jos. Staněk.*

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Plané úvahy před častějším přijímáním.

»Ve všem jste učiněni bohati, tak že nemáte žádného nedostatku v žádné milosti.« (I. Kor. 1. 5.)

Když sv. Pavel Korintany z bludů a neřestí pohanských vyvedl a na víru křesťanskou obrátil, a pak do Efesu odešel, poslal jim první svůj list, v němž připomíná smutný jejich stav, pokud byli v bludech, a nyní ke Kristu obráceni tolik už prospěli u všeliké milosti. Za to děkuje jenom Bohu za své vlastní obrácení i jejich. Děkuje zvláště za to, že ve všem nyní bohati učiněni jsou v Bohu, tak že nemají žádného nedostatku v žádné milosti; sami sobě zůstaveni nebyli by dospěli k pravému poznání Boha a jeho vůle, svého určení a prostředků k dosažení blaha časného a věčného.

I o nás postaral se Bůh, učinil bohatými, tak že nemáme žádného nedostatku v žádné milosti. Vrchol všech milostí nalé-

záme v nejsv. Svátosti oltářní. Bůh dává se nám za pokrm, chce zůstávati v nás, abychom zůstávali v něm, chce býti naším vůdcem, říditi myšlenky naše, žádosti, řeči a skutky. Bůh chce denně býti naší posilou a lékem proti nákaze světa. Proto první křesťané denně trvali na modlitbách a lámání chleba, přijímali tělo Páně, aby jim byl Kristus cestou, pravdou a životem. Proto dosud horliví křesťané nespokojují se několikrát pouze přistoupiti ke stolu Páně, ale snaží se, aby není-li tak možno činiti denně, aspoň o nedělích a svátcích tělem Páně se posilnili a posvětili, a to právě za dob nynějších, kdy brány pekelné se otevřely a rozesílají apoštoly nevěry a rouhání, aby věřící byli zmateni a stádo Kristovo rozehnáno.

Mnozí však domnívají se, že stačí jednou do roka přijmouti tělo Páně, a ohánějí se různými výmluvami. Ukázal jsem, jak pošetilá jest výmluva: Nemám času, nejsem hoden. Dnes poznáme, jak plané a pošetilé jsou všecky ostatní výmluvy, jimiž satan svádí a klame věřící křesťany.

Pojednání.

1. Častěji bych šel ke stolu Páně, volá mnohý, ale bojím se, aby sv. přijímání tím nezevšednělo. Je to přece milost nad pomyšlení veliká, k níž třeba tolik přípravy. Kdybych přijímal často, neudělalo by to na mne patřičného dojmu, neměl bych tolik užitku, nepřijímal bych s pravou zbožností. —

Výmluva ta zapomíná tři důležité pravdy: Předně na vlastní působnost této svátosti. Přijímání není nějakou obyčejnou pobožností závislou jediné od spolupůsobení přijímajícího; pouze smrtelný hřích může býti závadou; čím častěji přijímáme, tím většího užitku máme, tím více množí se zásluha a milost boží. —

Za druhé zapomíná na vliv zvyku. Čím více kdo a častěji něco koná, tím jest v tom zručnější; čím častěji kdo přijímá tělo Páně, tím více nabývá prostředků a chuti, aby stále lépe přijímal.

Za třetí zapomíná na nejvážnější důvod: Přání Pána Ježíše a církve jeho, a potřebu naší vlastní duše.

Přijímáme často, abychom se hříchu ubránili, v dobru neochabli. Poněvadž Pán Ježíš nejlépe zná slabost naši, proto zanechal nám nejmocnější lék proti ní.

Neříkej: Přijímám lépe, přijímám-li řídčeji. Nejedná se tu o dojem jako o posilu duše a její posvěcení. Dojem a nálada přichází z milosti boží a ne pouze z vlastního přičinění. Modli se a Bůh tě neopustí! Chceš-li se vyhnouti zevšednění, učiň denně nějakou obět z lásky k Pánu Ježíši na úmysl, aby dal potřebné zbožnosti. Jdeš-li spat, vstáváš-li ráno, mysli na milost, jakou ti Kristus chystá, vzbuď upřímnou touhu: Přijď, Pane Ježíši, zůstaň ve mně a řiď mne ustavičně. Neposkvrněná P. Maria, žehnej svému dítku, připrav jeho srdce k přijetí Syna tvého, Ježíše!

Sv. Viktorie říkávala vlažným, kteří zanedbávali časté sv. přijímání: »Kdybyste věděli, jak veliká jsou dobra, která vám

Ježíš Kristus uděliti hodlá, když se s ním ve svátosti spojíte, s radostí, vděčností a láskou spěchali byste k němu.«

Sv. František Sales. říkával, že z 23leté zkušenosti tak očividně poznal, jak veliká jest moc velebné Svátosti oltářní, jak ona chrání od zlého, povzbuzuje k dobrému, dává útěchy a síly každému. Ona sílila tisíce svatých, že víru stále neohroženě vyznávali, pro Krista nejhroznější muka snášeli, ba život svůj ochotně obětovali.

Sv. Ignác mučedník praví: »Sv. přijímáním krotí se moc ďábla a odrážejí jeho šípy. Ty, kteří dříve byli bojácni, proměňuje ve lvy nepřemožitelné; pekelný duch se chvěje, vidí-li rty jejich krví Ježíšovou zbarvené!«

Sv Ambrož napomíná: »Je-li tělo Páně chléb každodenní, proč ho požíváš teprve po roce? Denně přijímej, co ti denně prospěti může. Tak buď živ, abys každodenně přijímati zasluhoval. Kdo není hoden přijímati, nebude hoden přijímati ani po roce. Kdo jest raněn, hledá lék. Rána je to, že jsme hříchu podrobeni. Lékem jest božská velebná Svátost!«

Když jistá paní si stěžovala sv. Frant. Sales., že při sv. přijímání zůstává chladnou a velice roztržitou, a proto že nemá chuti častěji přijímati, odpověděl jí: »Právě proto nesmíš sv. přijímání zanedbati; ducha nejlépe udrží Král králů, zahřeje slunce a oživí balsám.« —

2. Jiný praví: Musil bych si činiti násilí, kdybych chtěl častěji přijímati. — Nová léčka satanova. — Kristus nechce, abys neustále prodléval s ním na hoře Olivetské. Neukládá po sv. přijímání žádných nových povinností, ale chce pomoci k plnění toho, co se konati má, aby se ochotně a svědomitě konalo; dává více světla a síly. — Smím do zábav, společností? tážeš se. Co dovoleno ve dny, kdy nepřijímáš, jest dovoleno i v den přijímání; co zapovězeno v den, kdy nepřijímáš, jest zapovězeno i v den přijímání. Právě přijímání učiní tě opatrným, ve společnosti s Ježíšem snadno pochopíš, že nemožno dvěma pánům sloužiti, že velice nebezpečno jest vydati lehkomyslně v šanc čistotu, ba život duše sám. Kristus otevře ti oči duševní, budeš se styděti za to, co tě před chvíli těšilo, ukáže ti nové světy, kde je radost dokonalejší; zvoláš se sv. Ignácem: »Jak se mi zošklivi svět, kdykoli pohlédnu k nebesům! Jak se mi hnusí radosti světské, je-li Kristus ve mně a já v něm!«

3. Jiný opět praví: Co by tomu řekli lidé; jiní také nechodí k sv. přijímání tak často! — Jedná-li se o peníze, o zdraví, jak bývají lidé ochotni a nelekají se největších překážek; jedná-li se o nejvzácnější poklady duše, o spásu věčnou, jak odměřují mnozí své kroky. A přece na věky bude platný výrok Páně: »Kdo mne zapře před lidmi, toho já zapru před Otcem nebeským.« (Luk. 12.) Neboj se strašidla ohledů lidských, co tomu kdo řekne; jdi tváří vstříc a radost tvá bude ještě větší a požehnání hojnější.

Slovutný advokát franc. dr. Henri Boissard, neúnavný pracovník pro zájmy církve, čerpal všecku svou sílu ze Svátosti

oltářní. Každodenně v 6 hod. ráno byl na mši sv. a přistoupil s největší zbožností ke stolu Páně. Spisovatel Wetzel praví o něm: »Když jsem ho spatřil, zdálo se mi, že vidím před sebou světce.« Když zemřel, psaly noviny bez rozdílu, že zhaslo světlo věd právnických. Jestliže takový učenec nebál se lidí a jich řeči, proč by se měl obávati křesťan kterýkoli?

Čím více ohledu béře kdo na okolí, tím nedbaleji koná své povinnosti; čím méně bojí se lidí, tím horlivěji bude hledati Ježíše u stolu Páně.

A je-li dnes samoten, za týden bude míti společníků více — a po roce celý zástup neohrožených věřících bude s jásotem volati: »Ve všem učiněni jsme bohati, tak že nemáme žádného nedostatku v žádné milosti!« Dle *J. Lintelo* S. J. *V. M. Váchal.*

Neděle XVIII. po sv. Duchu.

Opovážlivé posuzování.

Kostra: Zákoníci v dnešním evangeliu opovážlivě Pána Ježíše posuzovali. Proto dnes o opovážlivém posuzování, a to:

I. Kdy opovážlivě posuzujeme?
II. Ohavnost: 1. je to hřích, 2. pochází ze hříchu a 3. vede ke hříchu.
III. Co proti tomu dělati?

»Někteří ze zákoníků řekli sami v sobě:
Tento se rouhá.« (Mat. 9, 4.)

Když Pán Ježíš řekl šlakem poraženému: »Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji«, řekli někteří ze zákoníků sami v sobě: »Tento se rouhá.« Neboť myslili, jen Bůh může hříchy odpouštěti. Když tedy P. Ježíš tvrdí, že hříchy odpouští, osobuje si něco, co jen Bohu přísluší, staví se Bohu na roveň, ačkoli jest jen pouhý člověk, a tím uráží Boha, rouhá se Bohu. Tedy tito lidé v srdci svém posuzovali P. Ježíše, a to křivě, opovážlivě. Proto je káral ihned P. Ježíš slovy: Proč myslíte zlé věci v srdcích svých? Ale proč bylo toto posuzování zákoníků nesprávné a hříšné? Kdyby nebyli nepřátelsky smýšleli, kdyby nebyli bývali závistiví, byli by zajisté myslili: Ovšem, jen Bůh může hříchy odpouštěti — člověk jen tehdy, když mu Bůh moc k tomu dá. P. Ježíš tvrdí, že může hříchy odpouštěti. Ale tak často učil a svými zázraky dokázal, že jest Syn boží. Může tedy vším právem o sobě tvrditi, že může hříchy odpouštěti. Vidíte tedy, zákoníci neměli dostatečné příčiny k tomuto posuzování, bez dostatečné příčiny tedy o P. Ježíši něco zlého za jisto a pravdivo pokládali, tím se dopustili hříchu proti osmému přikázání božímu, který se nazývá: opovážlivé posuzování. Poněvadž i za dnešní doby mnozí, přemnozí křesťané tohoto hříchu se dopouštějí, chci dnes vás poučiti o tomto hříchu a to:

I. Kdy se ho dopouštíme?
II. Jak jest ohavný?
III. Co máme proti němu dělati?

*

Pojednání.

I.

Kdo se dopouští opovážlivého posuzování?

Kdo v srdci o bližním něco zlého za jisto a pravdivo pokládá, na př. ten jest zloděj, ta jest nepořádná žena. Než vždy to ještě není opovážlivé posuzování, když někdo o bližním něco zlého za jisto a pravdivo pokládá, nýbrž jen tehdy, když to činí bez dostatečné příčiny. Když někdo ve světnici v noci slyší hluk, vstane a vidí člověka, který oknem do bytu se vloupal, a při tom si myslí: ten mne chtěl okrásti, — není to opovážlivé posuzování, neboť má k tomuto úsudku dostatečnou příčinu. Když však se mu peníze neb jiná věc ztratila a má jinak dobrého služebníka a myslí si: to on jistě udělal, — tu opovážlivě posuzuje, neboť k tomu nemá dostatečné příčiny. Peníze se mohly i jiným způsobem ztratiti, mohl je někdo jiný odciziti. Tedy: Kdykoli o bližním něco zlého bez dostatečné příčiny za jisto a pravdivo pokládáme, dopouštíme se opovážlivého posuzování.

Než když ti taková myšlenka na mysl přijde a ty ji hned zapudíš, nebyl to ještě hřích, nýbrž jen pokušení k němu.

A nepotřebuješ ani slovy takový úsudek pronésti, postačí, když v srdci svém bez dostatečné příčiny o bližním něco zlého za jisto a pravdivo pokládáš, již tu se dopouštíš tohoto hříchu. Řekneš-li své myšlenky, svůj úsudek také dále, jest ovšem hřích tvůj větší, a lehko se můžeš dopustiti pomluvy.

II.

Jak ohavný jest hřích opovážlivého posuzování? Odpovídám krátce: 1 Je to hřích, 2. pochází ze hříchu a 3. vede k jiným hříchům.

1. Tedy opovážlivé posuzování jest samo již hřích. Spasitel praví: »Nesuďte, a nebudete souzeni«, t. j. nemyslete, nesuďte bezdůvodně o svém bližním něco zlého; a když to přece učiníte, Bůh vás potom bude také souditi dle své přísné spravedlnosti, a pak běda vám! Než nejen Písmo sv., nýbrž i náš rozum nám praví, že opovážlivé posuzování jest hřích. Neboť tím činíme křivdu bližnímu, prohřešujeme se proti lásce k bližnímu, ano i Bohu samému křivdu činíme.

Snad namítneš, jak to může býti křivda vůči bližnímu a hřích, když o něm jen v srdci něco zlého soudím? Vždyť mu to neškodí. Nad to mohu si mysliti, co chci, myšlenky se netrestají. Ovšem světská vrchnost a lidský soudce myšlenky tvé netrestá, poněvadž jich neznají. Ale Bůh není jako lidský soudce, ten hledí až do srdce. Před ním jsou dobrovolné, zlé myšlenky hříchem a trestá je podobně jako hříšná slova a skutky. Proto také v 9. a 10. přikázání božím zapovídá hříšné myšlenky a žádosti.

Ale ani pravda není, že bližnímu tím neškodíš a křivdu nečiníš, když jen v srdci o něm špatně soudíš. Tvůj bližní má právě jako ty právo na svou čest a na své dobré jméno. Má právo, aby

ho každý za řádného pokládal, o něm dobře smýšlel, tak dlouho, dokud opak není dokázán. Když zcela sám v srdci svém o bližním bez dostatečné příčiny něco zlého za jisto a pravdivo pokládáš, ztratil v srdci tvém na své cti, oloupil jsi ho o ni — učinil jsi mu křivdu a porušil jsi hlavní přikázání lásky k bližnímu. Víš a znáš také pravdivé přísloví: Co nechceš, aby ti jiní činili, nečiň také jim. Nuže řekni: Bylo by ti vhod, kdyby bližní o tobě špatně smýšlel, za zloděje neb nepořádného člověka tě pokládal? Tedy nemáš ani ty o svém bližním tak smýšleti. Chceš, aby tě jiní za řádného, hodného měli? Tedy smýšlej podobně i o svém bližním, pokud to možno jest.

Ale v jistém smyslu činíš i Bohu křivdu. Když si soused tvůj něco osobuje, co tobě přísluší, dělá ti křivdu. Podobně děláš Bohu křivdu, když někoho opovážlivě posuzuješ. Osobuješ si něco, co si Bůh sám vyhradil, k čemu ani práva ani moci nemáš, ano co ti často ani možno není.

Nemáš práva bližního opovážlivě posuzovati. Neboť kdo tě ustanovil soudcem nad ním? Bůh jest soudce a bude ho souditi, až přijde k tomu čas. Ale ty nemáš souditi před časem, jak dí apoštol, nýbrž ponechati máš soud Bohu, jemuž bližní náleží. (K Řím. 14, 4.)

Nemáš tedy bližního posuzovati, ale ani nemůžeš tak činiti, neboť nemáš k tomu potřebných vlastností. Kdybys chtěl řádně o někom souditi, neměl bys souditi jen dle zevnějšku, nýbrž též, proč to učinil, měl bys hleděti na jeho úmysl, na jeho srdce. Nuže, víš to všechno? Prohlédneš úmysly lidí a můžeš srdce jejich zkoušeti? Mnohdy ani nevíš, zdali bližní zlého se dopustil, které se mu přičítá. Vzpomeňte si na egyptského Josefa! Kdo by ho nebyl měl za vinného, když ho žena Putifarova sama obžalovala? A přece byl nevinný, a Putifar hřešil opovážlivým posuzováním, když ženě své příliš lehce uvěřil a něco zlého o Josefovi za jisto a pravdivo pokládal bez bližší zkoušky. Jak mnohdy mají lidé někoho za lakomce, za skrblíka, ačkoli jest jen spořivý. Jsme právě nevědoucí lidé, kteří se snadno klamou, kteří bližnímu do srdce nevidí, a k tomu často náš soud o bližním se zakaluje nenávistí, pýchou a samoláskou. Proto nemáme špatně o bližním smýšleti, dokud to není patrné, a když tak přece činíme, saháme do práv božích a prohřešujeme se proti Bohu i bližnímu.

2. Ukázal jsem vám, že opovážlivé posuzování jest hřích. Ale také ponejvíce pochází ze hříchu.

Kteří lidé ihned jsou hotovi někoho posuzovati? Zdaž ne obyčejně ti, kteří sami nejsou čistí? Když se dívá někdo skrze modré sklo, zdají se mu všechny předměty modré. Tak posuzují obyčejně lidé jiné podle sebe, vidí na nich chyby, které sami na sobě mají. Hodní pokládají jiné za hodné, pokud to možno jest; zlí mají jiné za zlé. Proto jest přísloví: Kdo v té peci bývá, jiného tam hledá. Kdo tedy rád opovážlivě posuzuje, ukazuje, že má sám špatné srdce. Podobá se dle slov sv. Jana Zlatoústého chrobáku, který si libuje v trusu zvířecím, kdežto nábožní jako včely

na květech, t. j. ctnostech bližního radost mají. Proto ukazují někteří, kteří se za pobožné pokládají, ale rádi chyby jiných posuzují, že nábožnost jejich není pravá.

Zvláště pochází opovážlivé posuzování velmi často z pýchy. Tu myslí někdo, kdo ví, jak jest chytrý, hodný, a pokládá se za povolaného na všechny jiné shora pohlížeti a pokládá je všechny za chybující, neřestné. Často pochází opovážlivé posuzování ze závisti, nenávisti, žárlivosti a jiných chyb. Nebo řekni: Když máš někoho od srdce rád a slyšíš o něm něco zlého, věříš tomu hned? Nezastaneš se ho a nebudeš ho dle sil svých omlouvati? Nuže, proč jsi hned pohotově o jiných špatně smýšleti, zlému o nich uvěřiti? Právě protože jich nemiluješ, proti nim zaujat jsi.

3. Ale opovážlivé posuzování nejen ze hříchu pochází, ale i k jiným hříchům vede. Ovšem, když máš o někom špatné mínění, tu se předpojatost proti němu v srdci tvém stupňuje, při příležitosti mu to dáš také na jevo, co o něm smýšlíš, a tak povstává často nenávist, sváry, nepřátelství. Jak často opovážlivé posuzování způsobí mezi manžely velikou mrzutost, když jeden na druhého bez příčiny žárlí! Dále, kdo v srdci svém o bližním něco zlého za jisto a pravdivo pokládá, obyčejně při tom nezůstane, nýbrž i úsudek svůj vysloví, sdělí to jinému a škodí tak bližnímu na jeho cti a dobrém jménu. Jak často povstává z toho veliká časná škoda bližnímu! Na př. někdo soudí o služce, že není poctivá, sdělí to jiným — služka přichází o službu, a nikdo ji nechce potom do služby vzíti. Kdo způsobil jí tuto škodu? Ten, který ji opovážlivě posuzoval, a ten, chce-li dojíti odpuštění, musí odvolati toto opovážlivé posuzování a všechnu škodu, kterou služce způsobil, nahraditi.

R. 1874 přišel do Berlína saský statkář a bydlil tam v hostinci. Pohřešoval najednou tobolku s 800 tolary. Řekl hostinskému, že nikdo jiný nemohl ji odciziti, než jeho služebníci — a hostinský propustil je všechny, poněvadž vinníka nemohl nalézti Na jaře r. 1876 nesli pohovku, na níž onen statkář ležel, k čalouníkovi do správy, — a hle, zde mezi opěradlem a sedadlem nalezli onu tobolku s penězi. Ten své opovážlivé posuzování nejen odvolal, nýbrž i hostinskému dal 1200 marek, aby je rozdělil mezi dřívější služebníky na odškodněnou.

Tak může opovážlivým posuzováním mnohý velikou škodu způsobiti a někdy po celý život nedovede ji napraviti.

III.

Vidíte nyní sami, že opovážlivé posuzování jest hřích, z hříchu pochází, k jiným hříchům vede a často nenahraditelnou škodu způsobuje. Proto máme se varovati, abychom se tohoto hříchu nedopustili. Co máme k tomuto cíli činiti?

Hleďme především, abychom měli pravou pokoru, bázeň boží a lásku k bližnímu. Neboť když budeme proniknuti citem vlastní nehodnosti a křehkosti, když jasně poznáme, jak se máme sami báti rozsudku přísného soudce, když řádně uvažujeme o slovu

Páně: »Proč vidíš mrvu v oku bratra svého a břevna ve svém vlastním oku neznamenáš?« a o druhém slovu: »Nesuďte a nebudete souzeni«, — pak zajisté tak lehce nebudeme o jiných souditi.

Slyšíte-li něco zlého o bližním vypravovati, nepřisvědčujte k tomu, spíše hleďte to zameziti, když je to možné. Nemůžete-li bližního v ochranu bráti, mlčte nebo zaveďte hovor na jiný předmět, nebo řekněte krátce: Do toho mi nic není — mám dosti na svých vlastních chybách. Připadnou-li vám však zlé myšlenky o bližním na mysl, zapuďte je a řekněte si: Co ti do toho, hříšníku? Kdybys sám byl hodný, nenapadalo by ti tak často zlé o bližním smýšleti. Nemáš sám také chyby? Měl bys rád, kdyby jiní o tobě špatně smýšleli? Nikoli, nechci souditi, abych sám nebyl souzen. Nebo pomodli se Otčenáš neb jinou modlitbu za svého bližního, pak budeš míti brzy pokoj.

Abych vás v tomto dobrém předsevzetí utvrdil, povím vám ke konci příběh. Muž jeden na smrtelné posteli připravoval se na křesťanskou smrt. V noci před smrtí se mu zdálo, že satan stojí před ním a ukazuje mu veliký arch papíru, na němž byly všechny jeho hříchy napsány, a volá k němu: Příliš mnoho jsi hřešil — zoufej si! — A on odpověděl: Nezoufám si — byl jsem vždy milosrdný k svému bližnímu a nikoho jsem nesoudil, a doufám proto, že ani já nebudu odsouzen. Pak se mu zdálo, že jeho anděl strážný trhá papír, na němž jeho hříchy napsány byly a že praví: Protože jsi nesoudil, nebudeš také souzen. Tu se muž probudil a den na to umřel spokojeně. To byl sen — ale v něm jest obsažena pravda, které rozumíte. Chcete i vy míti podobnou útěchu na smrtelném loži? Či snad raději chcete, aby vám svědomí pravilo: Po celý život jsi mnoho o svém bližním soudil a opovážlivě jsi ho posuzoval, — nyní i ty budeš souzen, neboť Bůh praví: Touž měrou, kterouž měřiti budete, bude vám zase odměřeno. Jak vám potom u soudu bude? Proto řiďme se dle slov Páně: Nesuďte, a nebudete souzeni. Amen.

Dle *Schmitta Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Pokračování.)

11. Svátost pokání.

Milé dítky, máme-li malou skvrnu na duši, musíme to tak učiniti jako někdo, jenž má krásnou křišťálovou kouli, kterou pozorně opatruje. Když tato koule se trochu zapráší, otírá ji, jakmile to zpozoruje, houbou. Jak potom se koule blýští a leskne. Zrovna tak, milé dítky, zpozorujete-li skvrnu na své duši, vezměte trochu svěcené vody a vykonejte zbožně dobrý skutek, s nímž odpuštění hříchů je spojeno. Almužna, pokleknutí před nejsvětější Svátostí oltářní, obcování mše sv. atd.

Milé dítky! Na př. je-li někdo trochu nemocen, nepotřebuje hned volati lékaře, může si však sám pomoci. Má-li bolení hlavy, jest mu třeba jen uložiti se do postele; má-li hlad, jest mu třeba se najísti. Ale když je nějaká nemoc těžká, když rána jest nebezpečná, tehdy musí býti lékař zavolán a léky třeba vícekrát užívány.

Když někdo upadl do smrtelného hříchu, musí bráti útočiště své k lékaři, t. j. ke knězi, a k léku, t. j. k svátosti pokání.

Milé dítky, není možno pochopiti dobrotu, že Pán Bůh tuto velikou svátost pokání chtěl ustanoviti. Kdybychom svého Pána o nějakou milost směli prositi, nikdy bychom na to nepomyslili, o tuto milost jej prositi. On však předvídal naši slabost a nestálost a jeho láska k nám jej pohnula učiniti, o co bychom se jej sami nebyli odvážili prositi.

Kdyby někdo řekl ubohým zavržencům v pekle: »Postavíme kněze ku bráně pekelné. Všichni, kteří se chtějí u něho zpovídati, smějí ven!« Věříte-li pak, milé dítky, že by jeden jedinký v něm zůstal? Největší hříšníci byli by ochotni své hříchy vyznati třebas před celým světem. Ó jak by se peklo vyprázdnilo a nebe naplnilo! Nuže! My máme čas a prostředky, kterých ubozí zavrženci nemají! Také jsem si jist, že nešťastníci v pekle říkají: »Prokletý knězi! Kéž bych tě byl nikdy nepoznal, nebyl bych nyní tolik vinou obtížen«

Je to, milé dítky, tak krásné, pomysliti si, že máme svátost, která léčí rány duše. Ale musíme ji přijmouti s dobrou přípravou, sice přijdou nové rány k starým. Co byste řekli o člověku, který je poset ranami? Dali bychom mu radu, aby šel do nemocnice a své rány ukázal lékaři. Lékař mu pomáhá podávaje mu léky. Ale jaký pak je to člověk, který vezme nůž a zasadí si jím těžké rány a tak své utrpení zhorší? Nuže! Tak to často činíte, když se jdete zpovídat.

Milé dítky, jsou lidé, kteří vykonávají špatné zpovědi a nedělají si z toho svědomí. Tito lidé praví: »Já jsem zhřešil . . . já už to více nepamatuji!« Jsou znepokojeni a nevědí proč. Oni nemají zručnosti, aby k Bohu povinnost svoji vykonali, mají, nevím jakou těžkopádnost a ospalost, která je unavuje. Milé dítky, jsou to hříchy, které zůstaly lpěti, často jen všední hříchy, pro které chová člověk náklonnost. Jsou lidé, kteří ovšem řeknou všecko, ale nelitují svých hříchů, a velebnou Svátost oltářní v takovém stavu přijímají. To se jmenuje zrada krve Ježíše Krista. Člověk jda k stolu Páně s jistou omrzelostí, praví: »Vždyť jsem se přece vyzpovídal ze všech svých hříchů, nevím, že bych něco byl udělal,« a přijímá beze vší rozvahy. To jest nedůstojné přijímání, aniž by člověk se z toho zpovídal.

Milé dítky, jsou také lidé, kteří svátosti jiným způsobem zneucťují. Zamlčeli smrtelné hříchy po deset, dvacet let. Jsou vždy plni nepokoje, vždy vznáší se jim jejich hříchy v duši, vždy mají myšlenku říci to a vždy jí odpírají. To jest peklo. Když tito lidé to vidí, musí o to prositi, aby směli složiti generální

zpověď a musí hříchy své vyznávati, jakoby se jich byli teprve teď dopustili. Musí se zpovídati, že je zamlčeli po deset, dvacet let. Zase špatná zpověď! Musí člověk také říci, že od toho času náboženská cvičení opominul, poněvadž necítil více oné radosti, kterou pociťoval kdysi ve službě dobrotivého Boha.

Milé dítky, vydáváme se dále nebezpečí, zneuctiti tuto svátost, když v okamžiku, kdy povstane šumot kolem zpovědnice, místo co bychom se rychle vyznávali z hříchů, které činí jednomu obtíž, uchlácholíme se, říkajíce: »Já jsem se z nich dobře vyznal, jest mi líto, že jich zpovědník neslyšel.« — Jest mi mnohem více líto tebe, že jsi tak úskočně jednal.

Jinak mluvíme ovšem rychle, používajíce okamžiku, kdy kněz nedává pozor, abychom smrtelné hříchy nechali rychle proklouznouti. Hleďte, když dům měl po nějakou dobu všeho druhu nečistoty a bláto, tedy i kdybychom sebe důkladněji vymítali, přece vždy něco na něm zůstane znáti.

Zrovna tak jako s naší duší; je třeba slz, abychom ji očistili.

Milé dítky, musíme vroucně prositi o lítost, musíme po zpovědi zasíti trn do srdce a nikdy své hříchy s očí neztráceti. Musíme to učiniti jako to učinil anděl se svatým Františkem z Assisi; on mu vtiskl pět šípů, které nikdy nezmizí.

12. O slovu božím.

Milé dítky, slovo boží není nic jen tak malicherného. První slova Pána Ježíše k jeho apoštolům byla: »Jděte a učte«, nás v tom poučil, že nauka přede vším předchází.

Milé dítky, čím poznáváme svoje svaté náboženství? Učení, které přijímáme, co nám dává ošklivost před hříchem, co nám ukazuje krásu ctnosti, co nám dodává touhu po nebi? Křesťanské vyučování. Co učí rodiče povinnostem k dětem, děti povinnostem k jich rodičům, aby plnily? Křesťanské vyučování.

Milé dítky, proč jsou lidé tak slepí a tak nevědomí? Protože nekladou žádné váhy na slovo boží. Jsou lidé, kteří se nemodlí ani »Otčenáš« ani »Zdrávas Maria,« aby nabyli milosti, slovo boží dobře slyšeti a dobře použiti.

Myslím, milé dítky, že nikdo se nestane blaženým v nebi, kdo neslyší slova božího, jak by měl; proto nebude věděti, co má činiti. Ale při osobě dobře vycvičené přece ještě jest pomoc; ať si třebas všemi možnými způsoby zbloudí, přece možno vždy ještě doufati, že se k Pánu Bohu navrátí, dříve nebo později, a byť by to bylo i teprve na smrtelném lůžku. Naopak člověk, který není dobrý, jest jako souchotinář nebo jako umírající, který nemá více vědomí; nezná ani velikosti hříchu ani krásy duše, ani ceny ctnosti, vláčí se od hříchu ke hříchu, jako hadr, který blátem táhneme.

Vizte, milé dítky, jakou úctu božský Spasitel sám má k slovu božímu. Když ona žena zvolala: »Blahoslavený život, který tě nosil a prsy, kterých jsi požíval,« odpověděl: »Blahoslavení jsou ovšem, kteří slovo boží slyší a zachovávají je.«

Božský Spasitel, který jest pravda sama, položil důraz neméně na slovo nežli na své svaté tělo. Nevím, zdali to jest větší zlo, roztržitým býti při mši svaté nežli při křesťanském cvičení; nevidím zcela žádného rozdílu. Během mše sv. přijde člověk ke ztrátě zásluh z utrpení a smrti Pána Ježíše a během cvičení přichází o slovo, jež jest on sám. Svatý Augustin praví, že to jest zrovna tak veliké zlo, jako po proměňování vzíti kalich a vylíti jej na zem.

Milé dítky, činíme si výčitku z toho, že jsme nebyli na mši svaté, poněvadž bychom se opominutím mše sv. velikého hříchu dopustili. Ale nečiníme si žádných výčitek, že jsme nebyli na křesťanském cvičení. Nemyslíme, že bychom Boha mohli tímto způsobem těžce uraziti. V den soudu, až všecky vedle mne státi budete a Pán Bůh vám řekne: »Vydej počet z křesťanské nauky a z vyučování, kterému jsi naslouchal a o nichž jsi slyšeti mohl!..« tu budete zcela jinak mysliti. Chodíváme kolem křesťanských cvičení, bavíme se, smějeme se, neslyšíme ničeho, máme se za příliš vzdělané, než abychom chodili na křesťanská cvičení. Myslíte-li, milé dítky, že to tak beze všeho jde? Ó ne, zajisté ne, Pán Bůh bude věci zcela jinak posuzovati! —

Hleďte, ach, jak je to smutné, rodiče je viděti, jak zůstávají venku, mezitím co jest cvičení. Vždyť přece jsou zavázáni, své dítky vyučovati, ale jak jich tomu mají učiti? Oni sami nejsou vyučeni. Vše vede do pekla, jak je to smutné!

Milé dítky! pozoroval jsem, že nebylo nikdy více chuti ke spaní, jako během kázání a křesťanského cvičení. Pravíte mi: »Jsem příliš ospalý.« Ale kdybych vzal housle, nikdo by na to nepomyslil, aby spal. Vše by bylo čilé, vše veselé.

Milé dítky! Slýcháme ovšem kněze, který se nám zamlouvá; ale když je to kněz, který se nezamlouvá, činí ho lidé směšným. Neměli by přece tak malicherně jednati. Vždyť to není tělo, k němuž nutno přihlížeti. Ať je to kterýkoli kněz, jest nástrojem, jehož Pán Bůh používá, aby své svaté slovo rozséval. Naléváme-li drahocennou tekutinu nálevkou, nepřijde na to, zda táž jest zlatá nebo měděná, tekutina jest vždy dobrá. — Jsou lidé, kteří ve všech toninách opakují: »Kněží říkají co chtějí.« Nikoliv, milé dítky! Kněží neříkají co chtějí, praví, co stojí ve sv. evangeliu. Kněží, kteří přede mnou sem přišli, totéž říkali, co já říkám. Ti, co po mně přijdou, budou totéž říkati. Kdybychom říkali věci, které by nebyly pravdivé, zakázal by nám brzy nejdůstojnější biskup kázati. My jen to říkáme, čemu nás biskup naučil.

Milé dítky, chci vám uvésti příklad, jak to jest, když člověk nechce věřiti, co kněží praví. Dva vojáci šli místem, kde byla sv. missie. Jeden z nich navrhl svému druhu, aby šli na kázání. Oni tam šli. Missionář kázal o pekle.

»Věříš tomu, co ten kněz pravil?« tázal se jeden z nich, ten, který byl nejméně zkažený.

»Ach, co, hlouposti,« odpověděl druhý, »to jest pouze k tomu, aby lidé dostali strach.«

»Já,« odpověděl první, »přece na to věřím. A abych ti to dokázal, že to věřím, opustím vojsko a půjdu do kláštera.«

»Běž si, kam chceš; já půjdu svou cestou dále«

Ale zatím se roznemohl a zemřel.

Druhý, který se nalézal v klášteře, dozvěděl se o jeho smrti a oddal se modlitbě, aby mu Pán Bůh dal věděti, v jakém stavu jeho soudruh asi zemřel.

Jednoho dne, když se modlil, zjevil se mu jeho soudruh. On ho poznal a ptal se ho: »Kde jsi?«

»V pekle, jsem zavržen.«

»Nešťastníče, věříš li pak nyní, co pravil missionář?«

»Ano, věřím to, missionáři však mají nepravdu, že ani stý díl muk nelíčí, které tam nutno vytrpěti.«

Vypráví se příběh, že starý jezdecký důstojník na jedné své cestě procházel místem, kde P. Bridaine konal missii. Zvědav jsa, muže takové pověsti, jehož ještě neslyšel, poznati, vstoupil do kostela. P. Bridaine právě líčil hrozný stav takové duše, která jest v stavu smrtelného hříchu, slepotu hříšníkovu, který v takovém stavu setrvává a snadný prostředek dobrou generální zpovědí z toho vyváznouti. Vojín byl tím tak dojat, jeho výčitky byly tak silné nebo spíše nesnesitelné, že se hned rozhodl zpovídati se, a sice vykonati generální zpověď z celého svého života. — P. Bridaine přijal ho s největší láskou.

»Otče můj,« pravil vojín k němu, »zůstanu zde, jak dlouho si budete přáti; dostal jsem právě velikou chut a tužbu spasiti svoji duši.«

Zpovídal se tedy s velikou zbožností a zkroušeností, jakou lze jen očekávati od hříšníka, který se obrátil. Vysvětlil, že pokaždé, jakmile nějaký hřích vyznal, jakoby mu byl spadl těžký kámen se srdce. Když dokončil svoji zpověď, odcházel od P. Bridainea, prolévaje horké slzy. Lidé divili se nemálo, že vidí vojáka plakati a ptali se ho, proč jest zarmoucen a proč pláče.

»Ach, drazí přátelé!« odpověděl on, »jak sladké jest slzy lásky a vděčnosti prolévati pro mne, který jsem žil v nepřátelství s Bohem. Ach, jak přece jenom jest člověk tolik slepý, když Pána Boha nemiluje a jako jeho nepřítel dále žije, kdežto přece je to tak sladké jej milovati.«

Potom vyhledal opět důstojník P. Bridainea v sakristii, aby jemu a druhým missionářům, kteří se tam nalézali, své city sdělil.

»Pánové,« pravil k nim, »poslechněte mne a vy, P. Bridaine, dobře to v mysli podržte: Nevěřím, že v celém svém životě jsem pocítil tak veliké, tak čisté a tak sladké radosti, jako jsem ji nyní zakusil, kdy jsem měl štěstí, býti v stavu boží milosti. Nikoliv, nevěřím, že Ludvík XV., kterému jsem po třicet let sloužil, tak šťasten by mohl býti jako já. Nikoliv, nevěřím, že přese všecky zábavy, které jej obklopují, přes lesk panovnický, který jej obstupuje, tak spokojeným jest jako já nyní; od té doby, co jsem tíhu hříchů se sebe svrhl, jsem ve své lítosti a předsevzetí rozhodnut konati pokání. Nechtěl bych ani za všecky radosti a statky světa svůj osud zaměniti.«

Při těchto slovech vrhl se kajícník P. Bridaineovi k nohám a uchopil jej za ruku. »Ach, můj otče,« pravil pohnut, »ani nevím, jak veliký dík mám Pánu Bohu vzdáti za to, že mne jakoby za ruku vedl do této krajiny. Ach, můj otče, nemyslil jsem ani dost málo na dobrodiní, které jste mi ve své lásce prokázal. Nikoliv, otče můj, nikdy nebudu toho moci zapomenouti. Prosím vás jenom o tu laskavost, abyste se za mne k Pánu Bohu modlil, by můj celý život byl jen životem slz a pokání.«

P. Bridaine, neméně dojat nežli druzí, kteří byli svědky tohoto výstupu, zvolal pln podivení: »Ó jak jest dobrý Pán k těm, kteří mají ochotné srdce k jeho hlasu.«

Ó, kolik duší vrhá se do záhuby a byly by mohly býti spaseny, kdyby měly štěstí býti poučenu. — P. Bridaine měl zvyk, Pána Boha před kázáním prositi, aby jeho srdce tak opanoval, by slova jeho byla plamen zžírající, který by i nejtvrdší a nejzatvrzelejší hříšníky láskou roznítil.

Tak tedy, moji drazí, co bylo příčinou, že se ten voják obrátil? Nic jiného nežli slovo boží, které slyšel a které našlo jeho srdce povolné k hlasu milosti. Ach, kolik křesťanů by se obrátilo, kdyby měli štěstí, s dobrou přípravou slyšeti slovo boží! Kolik dobrých myšlenek a dobrých žadostí by vypučelo v jich srdci, kolika dobrým skutkům by dali odtud vzejíti!*)

Milé dítky, myslím si často že největší počet křesťanů, kteří jsou zavrženi, jde vstříc zkáze své následkem nedostatku poučení.

Lidé dobře nerozumí náboženství. Někdo musí na př. jíti za denní prací, a myslí si, aby činil skutky veliké kajícnosti, že setrvá půl noci na modlitbách. Je-li dobře poučen, řekne: »Nikoliv, toho nesmím činiti, sice bych ráno nemohl své povinnosti vykonati. Byl bych ospalým a každá maličkost by mne činila mrzutým. Byl bych po celý den nesnesitelným, skoro ničeho bych nečinil, neudělal bych ani polovinu toho, jako kdybych si celou noc odpočinul. Nesmím to tedy činiti.«

Nebo milé dítky, sluha má úmysl se postiti. Ale musí po celý den rýti nebo orati. Je li sluha dobře poučen, řekne: »Kdybych se postil, nemohl bych uspokojiti svého pána.« Tedy co učiní? Bude jísti, a bude se nějak jinak zapírati. Hleďte, tak se to má dělati! Musíme vždy při svých činech a počínáních k tomu přibližeti, co přináší Pánu Bohu více cti.

Někdo zná osobu, jež jest v největší bídě, a vezme něco svým rodičům, aby té bídě odpomohl. Učinil by mnohem lépe, kdyby o to poprosil, nežli když to vzal. Kdyby mu to jeho rodiče odepřeli, musí prositi Pána Boha, aby pohnul nějakého zámožného člověka, aby na místo něho almužnu udělil. Každý, kdo jest dobře poučen, má vždy dva vůdce před sebou nechat kráčeti: moudrost a poslušnost. (Pokračování.)

*) Tato zde uvedená událost byla vyňata z kázání ctihodného faráře a za příčinou vnitřní souvislosti zde uvedena.

LISTY VĚDECKÉ.

O nedostatcích a chybách ve mši svaté.

Dle sv. Anfonse z Liguori podává R. S.

Ve 22. sessi vydal koncil tridentský dekret »de observandis in celebratione Missae«, v němž se praví: »... omnem operam et diligentiam in eo ponendam esse, ut (Missae sacrificium) quanta maxima fieri potest interiori cordis munditia atque exteriori devotionis ac pietatis specie peragatur.« Přihlížeje k těmto slovům vydal sv. Alfons M. z Liguori r. 1768 — jsa starcem již dva a sedmdesátiletým — v italské řeči sepsanou knížku o obřadech mše sv., která pro svou důkladnost velice se rozšířila. Redemptorista P. Michael Haringer přeložil ji r. 1857 do latiny a r. 1882 pořídil P. Jiří Schober, rovněž redemptorista, nový překlad, jejž opatřil případnými nejnovějšími rozhodnutími kongregace ritů. Podáváme zde v češtině hlavu XVII.: »De defectibus, qui in Missa committi solent«, dle II. vydání z r. 1888:

1. Prvním nedostatkem jest, nepamatuje-li si kněz dobře modliteb, které z nařízení rubrik znáti má, jako modlitby při mytí rukou a při oblékání rouch, aneb říká-li zkomoleně jiné modlitby, které rovněž z paměti během mše sv. říkati jest, jako Aufer a nobis..., Oramus te, Domine atd.

2. Jest převelikým nedostatkem přistoupiti ke sloužení mše svaté s malou, aneb dokonce se žádnou přípravou a ještě horším by bylo, kdyby někdo při oblékání hovořil. Voláť sv. Jan Zlatoústý: »Ad divina Christi mysteria negligenter accedens supplicium intolerabile meretur.« Proto dí sv. Bonaventura: »Cave, ne nimis tepidus et inordinatus atque inconsideratus accedas, quia indigne sumis, si non accedis reverenter.«

3. Jest nedostatkem, jenž zasluhuje výtky, ba, abych lépe řekl, jest hroznou svatokrádeží příliš rychle mši sv. sloužiti, čímž se stává, že slova se komolí, obřady se konají ne v pravý čas, ale buď dříve neb později než rubrika stanoví, k malé pobožnosti, ba k pohoršení těch, kdož mši sv. obcují. O takových kněžích lze užiti slov: »quod non timent Dominum, neque custodiunt caeremonias ejus.« 4, Reg. 17, 34.

4. Jest velikým nedostatkem po mši sv. předepsaného díkučinění nečiniti; a v tom mnozí kněží nápodobí Jidáše, jenž »vzav skývu ihned vyšel«. Jan 13, 30.

5. Jest těžkým hříchem sloužiti v roztrhaných paramentech s nečistým korporálem a purifikatořem. Toho mínění jsou bohoslovci všeobecně

6. Není správno šátek neb jinou věc*) na kalich klásti a naprosto není dovoleno něco, čeho ke mši sv. třeba není, na oltář pokládati. Šátek lze upevniti k cingulu s pravé strany pod planetu, avšak tak, aby ho zvenčí viděti nebylo.

7. Chybné jest: 1. Žehnati se humerálem. 2. Cestou ze sakristie recitovati žalm »Miserere«, ačkoliv nějaká vnitřní modlitba konati se může; někteří však popírají, že by to chybou bylo. 3 Činiti poklonu před křížem v sakristii s biretem v pravé a s kalichem v levé ruce. 4. Při pokleknutí na jedno koleno činiti nějakou inklinaci: buď jednoduchou, neb prostřední, neb hlubokou. 5. Nečiniti rozdílu mezi úklonou jednoduchou, prostřední a hlubokou.

8. Hlubokou úklonu (inclinatio profunda) jest knězi činiti, když vychází ze sakristie; jde-li podle hlavního oltáře, na němž se velebná Svátost neuchovává; když přišel k oltáři a když mši sv. začíná (ovšem, není-li na tom oltáři nejsv. Svátosti); při Confiteor, a to tak dlouho, až ministrant přeříká celé Misereatur tui; když ve mši sv. říká: Munda cor meum, Te igitur, Supplices te rogamus.

Prostřední úklonu (inclinatio mediocris) má učiniti kněz, sestoupil-li se suppedanea oltáře, buď aby mši sv. začal aneb po mši sv. Kromě toho když říká: 1. Deus, tu conversus. 2. Oramus te, Domine. 3. In spiritu humilitatis. 4. Sanctus. 5. Při pozdvihování. 6. Agnus Dei. 7. Při třech modlitbách před přijímáním. 8. Domine, non sum dignus. 9. Placeat tibi, sancta Trinitas.

Konečně jednoduchou úklonu (inclinatio simplex) náleží činiti, říká-li kněz: 1. Gloria Patri. 2. Oremus. 3. Jesus, Maria, nebo jméno svatého, o němž mši sv. slouží, neb jehož zvláštní kommemoraci koná. 4. Jmenuje-li živého papeže. 5. V hymnu Gloria pětkrát, a to: a) Deo, b) Adoramus te, c) Gratias agimus tibi, d) Jesu Christe, e) Suscipe deprecationem nostram. 6. V Credo třikrát, a to: a) In unum Deum, b) Jesum Christum, c) Simul adoratur. 7. V prefaci při slovech Deo nostro. 8. V kanonu při slovech Tibi gratias ageus před obojí konsekrací. 9. Když říká Per eundem Dominum nostrum před Nobis Quoque peccatoribus. 10. Při Benedicat vos omnipotens Deus. — Dle chvalitebného zvyku koná se úklona jednoduchá kříži na oltáři, kdykoli kněz z prostřed oltáře odchází neb doprostřed přichází.

9. Jest velikým nedostatkem řádně se křížem neznamenati, kříž do vzduchu, aniž by čelo, prsa a ramena rukou dotknuta byla, činiti; i to jest nedostatek kříž na prsou rozdělovati, tak že pravé a levé rámě nedotknuty zůstávají; z jakési nedbalosti i někteří zbožní kněží tak činí.

10. Chybou jest klekati k modlitbě Aufer a nobis při oltáři,

---

*) Biret, brejle

e-li na něm velebná Svátost; a rovněž jest chybou proti rubrice při pokleknutí kolenem země se nedotýkati.

11. Není správno: vraceti se doprostřed oltáře dříve, než Introitus byl opakován; modliti se cestou Kyrie neb Munda cor; říkati závěrek orace cestou doprostřed oltáře, neboť rubrika nařizuje, aby missál byl uzavřen, když ukončena konkluse Per Dominum nostrum etc. Není správno a slušno, dívá-li se celebrant po kostele a po lidech, když k oltáři kráčí neb od něho se vrací aneb k lidu se obrací s pozdravem Dominus vobiscum (eventuálně Orate fratres); rubrika nařizuje ve všech těch případech demissis oculis. Není správno, jestliže celebrant, když má oltář políbiti aneb pokleknouti, ruce pouze z polovice na oltář klade; celé ruce mají na oltář položeny býti. Rovněž není správno při klekání ruce vzhůru zdvihati; majíť na mense oltářní spočívati. Rovněž jest vadou, neodstoupí-li kněz asi na stopu od oltáře, má-li jej políbiti; nečiní-li tak, musí se méně slušně sehnouti, aneb oltář se strany líbati.

12. Je-li více orací, nemá kněz druhou hledati, zatím co konklusi první orace říká.

13. Při Munda cor meum činí kněží různé chyby: očí nepozdvihují, hluboce se nesklánějí (viz č. 7.), rukou sepiatých mezi prsy a oltářem nedrží, začínají dříve než doprostřed oltáře přijdou a ke kříži zrak obrátí.

14. Jest velikou chybou na začátku evangelia znamení kříže vůbec nečiniti, aneb sjeti hadovitou čarou od čela k prsoum, aniž by příčné přímky na čele, ústech a prsou učiněny byly.

15. Není správno: 1. Říkati Offertorium a při tom ruce rozpínati. 2. Offertoria ve mších za zemřelé nečísti, ale z paměti je říkati a současně kalich odkrývati. 3. Vela nesložiti, ale nepořádně na korporál dozadu za kalich je shoditi. 4. S kalicha ke straně epištolní položeného levou rukou bráti patenu zároveň s pallou. 5. Nepozdvihnouti očí k modlitbám; Suscipe sancte Pater, Offerimus, Veni sanctificator, Suscipe sancta Trinitas. 6. Otírati patenu o mešní roucho. 7 Říkati Deus, qui humanae substantiae, když od ministranta béřeme konvičku s vínem a nevyčkati, až nám podá konvičku s vodou, nad níž jest učiniti kříž, když se modlitba Deus, qui humanae substantiae říká.

16. Není správno; 1. Modlitbu In spiritu humilitatis začíti dříve, než ruce sepiaté na oltář položeny byly. 2. Ukláněti hlavu při Incarnatus est ve Credo, neboť k těm slovům se kleká a tudíž úklona hlavy nemá místa. Podobně se nemá ukláněti hlava, kdykoli po proměňování kněz kleká, aneb kdykoli hlubokou (profundam) neb prostřední (mediocrem) úklonu činí. 3. Málokterý kněz činí správně obřady k Sursum corda a ke Gratias agamus Domino Deo nostro; většina kněží je plete. Obřady ty je takto činiti: K Sursum corda pozdvihují se ruce až k prsoum a drží se v šíři prsou, tak aby dlaně k sobě směřovaly. Při Gratias ma-

lounko se pozdvihnou*) a spínají, oči se pozdvihují, hlava se ukloní, když se říká Deo nostro.

17. Není správno: 1. Ukláněti hlavu při slovech Per Christum Dominum nostrum; má se tak učiniti jen po Memento mortuorum. 2. Při Sanctus držeti ruce sepiaté na oltáři; mají býti drženy mezi oltářem a prsama až do slova Benedictus. Při Sanctus jest učiniti prostřední úklonu.

18. Nejedná správně celebrant, rozpíná-li ruce při slovech Te igitur. Rubrika nařizuje, aby nejprve ruce rozpial a poněkud pozdvihl; a když oči k obrazu Ukřižovaného pozdvihl a ruce zase sepial a na oltář položil, teprve tehdy má hluboce skloněn jsa kanon začíti slovy Te igitur.

19. Nejedná dle rubrik kněz: 1. Nespíná-li rukou dříve, než činí znamení kříže nad obětními dary, totiž před slovy Haec dona etc., a při slovech Fiat dilectissimi Filii tui etc. dříve než hostii do rukou vezme, aby ji proměnil. 2. Nědělí-li křížů tak, jak v jednotlivých slovích na dotyčných místech znamením † naznačeno, na př. Bene † dictam etc. 3. Drží-li hostii, hodlaje ji proměniti, pouze levou rukou, až by ji křížem požehnal, a teprve potom oběma. 4. Drží-li hostii nakloněnou ke korporálu a ne zpříma, zatím co ji křížem žehná.

20. Neslušno jest státi u oltáře nohama rozkročenýma neb stejně nepostavenýma, aneb klásti při proměňování neb jiném úkonu špičku pravé nohy na predellu.**)

21. Není správno: 1. Při konsekraci hostie celé lokty na oltář klásti; mají se trochu ven s oltáře posunouti. 2. Při adoraci těla a krve Páně nejen konce rukou až k tepnám, ale i lokty na oltář pokládati. 3. Ukláněti hlavu při pokleknutí před velebnou Svátostí, protože při každém pokleknutí má kněz na sv. hostii a na kalich zrak upírati. 4. Pozdvihovati hostii a kalich nad hlavu. 5. Při klekání ne celé ruce až k tepnám, nýbrž jen část prstů na korporálu míti aneb prsty vzhůru vyzdvihovati.

22. Není správno: 1. Při proměňování vína kalich v prostředku (ad nodum) oběma rukama držeti, protože levá ruka má držeti nohu (spodek) kalicha. 2. Slova Haec quotiescumque etc. říkati ne hned po proměnění, nýbrž až při pokleknutí neb při pozdvihování kalicha. 3. Líbati spodek kalicha neb jím čela se dotýkati. 4. Nevyzdvihovati sv. hostie z kalicha tak vysoko, aby věřící je viděti mohli. 5. Nepozdvihovati jich v přímé čáře. 6. Říkati při pozdvihování v duchu nějakou modlitbu.

23. Není správno sepiaté ruce na korporál klásti; mají se tak držeti, aby konce malíčků přední strany oltáře se dotýkaly; rubrika nečiní jiného rozdílu leč toho, že před pozdvihováním palce ve způsobě kříže přes sebe položeny býti mají, po pozdvihování však palce od ukazováčků není dovoleno odlučovati.

---

*) Jiní rubricisté jako Martinucci, de Herdt ničeho o malounkém pozdvihnutí rukou nepraví; sv. Alfons se přidržuje v tom Merata.

**) Predella (ital. = stupínek) t. j. spodek podstavce, na němž oltářní mensa spočívá; hlavně u gotických oltářův.

24. Chybno jest: 1. Obojí Memento a Et omnim circumstantium po prvém a Ipsis Domine po druhém Memento hlasitě říkati. 2. Ve vzpomínce na mrtvé přestávku učiniti dříve než pronesena byla slova Qui nos praecesserunt.

25. Není správno říkati Praeceptis salutaribus a při tom sepiaté ruce na oltář položené a hlavu nakloněnou míti až do slov Pater noster; sepiaté ruce má kněz před prsama držeti, když začne Praeceptis salutaribus etc.

26. Není správno utírati patenu levou rukou, neb, když kněz patenu políbil, o planetu ji otříti.

27. Není správno: 1. Říkati Agnus Dei a při tom ruce sepiaté na oltáři položené míti. 2. Otočiti se poněkud na stranu při Domine, non sum dignus a do prsou mocně se bíti. 3. Když se kněz žehná při slovech Corpus Domini nostri Jesu Christi příčku kříže široce přes patenu činiti.

28. Není správno: 1. Říkati Quid retribuam Domino etc. a při tom drobty těla Páně sbírati; rubrika chce, aby kněz po přijetí sv. hostie malounko meditoval, pak položiv ruce na oltář řekl potichu Quid retribuam Domino etc., pak kalich odkryl, poklekl a drobty sebral. 2. Není správno patenu dříve pod bradu dávati, než v okamžiku skutečného přijímání krve Páně; rovněž chybují kněží, kteří při přijímání buď krve P. neb abluce patenu kladou k prsoum. 3. Přikrývati patenu pallou aneb ji obráceně (vydutou částí) na oltář klásti. 4. Ústa prsty utírati. 5. Když ministrant nalévá víno a vodu na prsty, kalich na oltář tlačiti. 6. Purifikaci jinou stranou z kalicha píti než kudy krev Páně byla přijata. 7. Při purifikaci kalicha neužiti málo vína a mnohem více vody; má se tak proto díti, aby purifikatoře nebyly poskvrněny k nevyprání.

29. Jest chybno: 1. Po abluci kalich klásti na bursu a velum na něm složiti, tak že kalich odhalený lze viděti; rovněž jest veliká chyba korporál složený na kalich a ne do bursy klásti. 2. Antifonu Communio říkati mezi upravováním kalicha aneb ji říkati na straně epištolní a cestou doprostřed oltáře ji dokončiti.

30. Není správno při slovech Et verbum caro factum est směrem ke kříži klekati; má se kleknouti směrem ke straně evangelní a planeta se nemá zdvihati.

31. Není správno, béře-li celebrant biret dříve, než od oltáře odchází aneb dříve než pokleknutí (resp. hlubokou úklonu) učiní, aneb klade-li biret na bursu na kalichu, na niž ani cestou k oltáři ani od oltáře nic kladeno býti nemá.

* * *

To, co sv. Alfons uvádí, jest jakési zpytování kněžského svědomí, pokud se sloužení mše sv. týče, a snad není kněze, který by mohl říci: Haec omnia observavi a juventute mea Proto jest záhodno občas tento katalog všelijakých nedostatků, vad, chyb, nesprávností si přečísti.

Pravá a zdánlivá smrt a sv. svátosti.

Podává Jan Nep. Veselý, c. a k. polní kurát.

(Dokončení.)

§ 7.

Případy, ve kterých vzpomenutá perioda skrytého života mnohem delší jest.

Důsledky.

A) Jsou však případy i u těch, kteří dlouho nemocni byli, kde se perioda skrytého života musí prodloužiti, t. j. ona trvá déle, než jsme krátce dříve řekli, a to se stává tehdy, když osoby, které nemocny jsou, uchvátí náhle jakési zlo, které smrt přispíší. Takové případy se velmi často stávají, i tací onde umírají dříve, než to povaha oněch dlouhých nemocí vyžaduje. Důvod pro to jest očividný z toho, co jsme dříve v § 3. řekli; a pro to, poněvadž tento druh smrti jest uprostřed mezi absolutně náhlou smrtí i v oněch, jež způsobují dlouhé nemoci, které znenáhla hubí a vyčerpávají lidský život.

Feijoo (1. c. § 11.) označuje jako věrohodné v takových případech úmrtí aspoň *dvě* anebo *tři hodiny* skrytého života; a mohou se tedy pro tu dobu *sub conditione* sv. svátosti oněm uděliti, kteří na zevnějšek zdají se býti mrtvými. On píše: »Tato vyložená nauka neplatí jenom tehdy, když osoba byla zdráva i svěží, i najednou padla v hluboké bezvědomí, nýbrž i tehdy, když přidruží se jakákoliv jiná nevole (accidente) k předešlé nemoci. Řekněme, že nemocný trpí na ohromnou zimnici, anebo na ostré, ohromné bolení hlavy, a najednou zůstane bez dechu, bez citu, bez pohybu, a že neprošel stupně nemoci, které postupně vedou do zápasu se smrtí (agonie).

Všechno to nemůže se připsati oné nemoci, na kterou nemocný trpěl, neboť ona není v stavu vzpomenuté zjevy tak náhle způsobiti, aspoň ne jako příčina, anebo bezprostřední disposice, nýbrž musí se připsati kterés druhé nemoci (= conditione morbosa), jako jest mrtvice, hysterie, omdlení (sincope), ať už ta nemoc byla v jakémsi poměru s onou nemocí — anebo nebyla. V takových případech tedy pozvaný kněz musí rozhřešiti *conditionate,* třeba už i dvě anebo tři hodiny prošly, co se neštěstí přihodilo.«

B) Ze všeho toho, co jsme až dosud řekli, následuje že kněz vždy, anebo řekl bych, vždy může a i musí uděliti sv. svátosti onomu, který jich ještě nepřijal, třeba jej zastal zdánlivě mrtvého, kromě nepočal-li již hníti. Neboť, jakmile je řeč o náhlé smrti, všickni v tom dnes se shodují, že perioda skrytého života může trvati mnoho hodin, dokonce i celé dny; je li pak řeč o dlouhé nemoci, po případě, že nemocný už přijal sv. svátosti, když ještě na živu byl, nebo nemoc dlouho trvala, a poněvadž

se předvídalo, že se smrt blíží; jestli by se to v některém případě nestalo, kněz dostaví se obyčejně několik minut později, a nemocný vydechl duši, důsledně může mu sv. svátosti uděliti. A všechno bude hotovo mnohem ještě dříve, než ukončí se ona perioda, jak jsme ji v předešlém § 6. ustanovili.

Než dejme tomu, že kněz nepřijde jen několik minut, nýbrž *jednu* i *dvě* hodiny později — co nyní? Obecně řečeno, může mu vždy ještě sv. svátosti umírajících uděliti; neboť jest možno, že tu smrt způsobila náhlá jakás nevole, která se k předešlé nemoci přidružila; anebo aspoň naopak knězi nebude známo, anebo bude moci ještě jaksi pochybovati, zda s posledním vydechnutím přestaly tlukot srdce i tepny, anebo snad trvaly ještě dále na nějakou dobu — anebo nyní ještě dále trvají. Jest i to míti na zřeteli, že shora označené periody platí pro ty případy, ve kterých zkušený lékař po bedlivém uvážení a pozorování ujišťuje, že všechny zjevy životní přestaly; avšak jestliže osoba, která smrt určuje, jak to ve většině případech bývá, nezkušená jest, anebo nenaslechla-li tlukotu srdce i tepny, anebo nezkoušela vytahování jazyka atd., tu musí se jmenované periody mnohem déle prodloužiti, neboť velmi věrohodno jest, že v takových případech o mrtvých se pochybně soudí. Jestliže osoby i nejzkušenější po dlouhém i bedlivém zkoumání mýliti se mohou, co máme říci o lidech nezkušených, kteří při tak těžké otázce postupují bez jakéhokoliv zkoumání?

§ 8.

Po dobu pravděpodobného trvání skrytého života může i musí se dospělým uděliti netoliko sv. svátost pokání, nýbrž více ještě: svátost posledního pomazání.

Jest další otázka, může-li se během doby, pokud pravděpodobně skrytý život v člověku trvá, uděliti mu nejen rozhřešení, nýbrž i poslední pomazání? — Může i musí! Dle principů theologických, když se umírajícímu, jenž jest bez vědomí, může uděliti svátost pokání, může se mu dáti i poslední pomazání a s ještě větší pravděpodobností, že mu bude k užitku. Důvod je ten, že všechny duševní disposice, které umírajícímu anebo zdánlivě mrtvému nutny jsou, aby hodně i platně (valide et licite) svátost posledního pomazání přijal, stejně jsou nutny i pro přijetí svátosti pokání (vidi § 1.). Proto, je-li disponován, aby byl rozhřešen, bude i dobře disponován, aby přijal poslední pomazání. Naopak, pravděpodobno jest, že svátost pokání žádá pro svoji platnost některé podmínky, které pro poslední pomazání nejsou nutny; proto — nejsou-li tyto podmínky, anebo jsou, jež obě tyto svátosti žádají, poslední pomazání bude *platno* a zdánlivě mrtvý bude moci býti spasen, mezitím co absoluce *probabiliter* neplatna bude.

Na př. vezměme člověka, jenž nalézá se ve stavu smrtelného hříchu. Dnes na večer ulehne zdráv i čilý a druhý den ráno najdou ho mrtvého v posteli — anebo je zdánlivě mrtev. Tomu

člověku, řekněme, při svitu dne najednou bylo zle a on zpozorovav hrozící nebezpečenství, dříve než zemře, probudí nedokonalou lítost nad svými hříchy. Dejme tomu, že ten člověk, jenž se zdá býti mrtvým, ještě žije, jak to často v takových případech bývá. Zavolají-li kněze, a ten udělí mu poslední pomazání, třeba by jej i nerozhřešil, zcela určitě nemocný *platně* přijímá poslední pomazání a když zemře v tom stavu, bude spasen; naopak, kdyby ho kněz toliko rozhřešil a nedal mu posledního pomazání — pravděpodobně jest, že ono rozhřešení jest neplatné a proto i pravděpodobno bude ten ubožák zatracen.

Důvod je ten, že podle všeobecného učení theologů pro *platné rozhřešení* poenitenta jest nutno, aby se *zpovídal* na nějaký zevnější způsob (sensibiliter), a těžko je si vysvětliti, aby se kdo za takových okolností takto zpovídati mohl. P. *La Croix* na př. praví: »*Si certum esset, quod talis aegrotus nullo signo externo manifestasset dolorem, adeoque non posuisset ullam confessionem sensibilem, etiam certum esset, absolutionem illi dandam, fore invalidam, quia confessio sensibilis est de necessitate sacramenti.*« (1. 6 p. 2. n. 1261.) Jest pravda, že autority snaží se tuto nesnáz rozřešiti, vysvětlujíce na rozličný způsob, aby dokázaly, že i pak se tu nalézá, anebo aspoň může nalézti jakási *confessio sensibilis*; než všechny tyto výklady vyznívají jen ve *pravděpodobnost* a rozřešení toto zůstává nejasné; naproti čemuž pro poslední pomazání této těžkosti není.

Důsledek z toho plyne, že v takových a podobných případech může i musí uděliti se netoliko svátost pokání, daleko více ještě poslední pomazání, jeť trvalejší i bezpečnější, že více bude účinkovati — než ono rozhřešení. To jest nauka učených theologů, jako jsou: *Villarda* (1. c. n. 75.); *Lehmkuhl* (Cas. Cons. V. 2. n. 624, r. 2.); *Pesch*, (Prael. 1. dogm. V. 7, n. 86); *Casus Romae ad S. Apol.* (p. 94. l. p. 271—272); *Ball.-Palmieri* (V. 5. n. 235); *Aertnys* (Theol. mor. 1. 6. tr. 6 de Ex-Unct. n. 367); *Deshayes* (Memento juris, can. n. 1352): »*In dubio*, an vivat moribundus, ministratur sacramentum extremae unctionis sub conditione: *si vivis*«; *Gury-Ferreres* (Comp. Theolog. mor. V. 2. n. 506). Co více i *Rituale* (tit. 5. c. 1. n. 12.) praví: »Quod si dubitat (sacerdos), an vivat adhuc (infirmus), unctione prosequatur sub conditione pronuntiando formam, dicens: *Si vivis, per istam*« *etc.*

Jediná překážka, která by se tu mohla staviti, je ta, že by se lid divil a rozčiloval, kdyby viděl, že se v takových případech uděluje svátost posledního pomazání lidem, již se za mrtvé považují. Této nesnáze při rozhřešení není; neboť rozhřešení může se zdánlivě mrtvému dáti, že to nikdo ani nezpozoruje; neboť i když to před lidma činí, domnívají se, že se kněz nad zesnulým modlí a nic jiného . . . Jest jasno, že tento důvod nesmí nám překážeti, abychom svátost posledního pomazání neudělili a tak duši jednoho vydali v šanc zatracení, kterou jsme mohli přec zachrániti a pro kterou náš Spasitel Ježíš Kristus svoji krev prolil.

Hlavní věc byla by, aby kněz jednoduše, kdyby toho ovšem potřebu viděl, vysvětlil přítomným pravé učení o nejistotě smrti a vyložil dle nauky fysiologie, že v člověku může ještě dlouho život trvat, třeba se zdálo, že již jest mrtev. Při té příležitosti nechť poukáže na velikost lásky Krista Pána a jeho církve, která všemi prostředky za tím jde, aby duše lidská se spasila, a že i v tomto tak nebezpečném případě uděluje netoliko možnost, nýbrž i jistotu se spasit. (Vidi Lehmkuhl. 1. c.). —

V těchto tak nebezpečných a hojných případech, aby se zdánlivě mrtvému co bezpečněji pomohlo, lépe jest, když se poslední pomazání udělí touto obecnou formulí: »*Si vivis, per istam sanctam unctionem et suam piissimam misericordiam indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti per sensus: visum, auditum, odoratum, gustum et tactum*«, při čemž každý smysl se při vyřčení pomaže. Samo sebou se rozumí, že v takových případech jest dovoleno pomazati pouze i na jednom místě, a to buď *na čele,* anebo *na prsou.**) Avšak poněvadž se svátost udělila touto jedinou obecnou formulí, pro větší jistotu je třeba, aby se opakovala s dvojí podmínkou: *si vivis et si es capax.* Při říkání této obecné formule maže se každý smysl, při čemž se celá formule opakuje, a mezi tím modlí se modlitby, které jsou předepsané v Rituálu.

§ 9.

Závěrek.

Faktum jest, že zvláštním úkolem lékařů jest, aby upotřebili rozličných nutných prostředků, aby k životu přivedli ony, kteří zdánlivě zemřeli, a to následkem nějakého neštěstí; poněvadž však není vždy a všude lehko míti lékaře, bylo by třeba, aby co nejvíce i oni, kteří nejsou lékaři, znali oné lehké methody, kterými lze ony probuditi, kteří takto zemřeli. Nejlepší je dosud methoda dra. *Laborda.* Na nejjednodušší způsob takto jest si počínati: nemocnému otevrou se ústa, zuby oddělí se jedny od druhých buď držadlem lžíce, anebo jakýmkoliv jiným hladkým dřevem. Když se to stalo, uchvátí se jazyk palcem a ukazováčkem pravé ruky pomocí kousku plátna, aby se jazyk mezi prsty nevymkl; když jsi jazyk uchvátil, vytáhni jej rhytmicky neboli odměřeně, t. j. povytáhni jej rychle ven a pusť, aby se zpět navrátil, a to opakuj tak 15 až 20krát za minutu; při tom pozoruj, zda nespatříš nějaké známky pohybu, jež viditelny jsou při našem dýchání (i madimenti respiratorii). *L. Laborde,* Les tractions rytmées, p. 181.) **)

---

*) V tom případě formula zní: »Per istam sanctam unctionem indulgeat tibi Dominus quidquid deliquisti. Amen. (Decretum S. C. I. 25. April. anno 1906.),

**) V poznámce mluví se o tom ještě podrobněji. Jest dobře silně uchvátit jazyk palcem a ukazováčkem, a to buď toliko prsty, anebo pomocí kousku plátna, anebo kapesníku; a ihned silně, bez přestání a na novo rhyt-

Mnohému bude se to zdát možná ukrutným. Než proč? To by byla domýšlivá ukrutnost; jestli ten, jemuž se takto jazyk povytahuje, vskutku zemřel, není to nijaká ukrutnost, poněvadž nic necítí; je-li pak toliko zdánlivě mrtev, tedy ve skutečnosti živ, tu by to byla ukrutnost, zanechati ho, aby zemřel, když se mu bez jakékoliv škody pomoci může. Tímto tak jednoduchým prostředkem, když se ho upotřebí po jednu i více hodin, může se život zachránit mnohým, o kterých se myslilo, že zemřeli, a oni ještě žijí; takoví jsou na př. oni, kteří zdánlivě umírají upadnuvše v bezvědomí ve skladištích, továrnách, pivovarech, ve sklepích, kdež mladé víno vře, v dolech, kanálech, anebo uhelným plynem v zavřených prostorách otrávení; dále kteří usmrceni jsou bleskem, a ti, o nichž se myslí, že zemřeli od pití, následkem cholery, moru, utopení, oběšení atd.

Nejen že takoví nešťastníci přicházejí opět k životu, nýbrž mnohokrát zachráněni jsou před věčným zatracením i od nejstrašnější smrti. Jistý slavný filosof napsal: Není strašnějšího stavu onoho, v němž nachází se člověk uzavřený v rakvi, zakopán v zemi, když se probudil k životu. On musí zemříti, a není mu pomoci: je to tak hrozná a strašná smrt, že muka její převyšují všechno, co by člověk mohl vytrpěti i při nejukrutnějších mukách. Duch člověku se celý tají, když jen na to pomyslí. Kolik by se strašných případů mohlo uvésti v tom ohledu, ba i ve skutečnosti se připomínají i vypisují v knihách o osobách, které nevýslovné smrtelné úzkosti přetrpěly a které ještě včas daly jakousi známku života; a jiné opět nalezeny byly v rakvích zcela v jiném položení, než původně byly, když je tam uložili, a to v takovém stavu, z něhož souditi se dá, jak strašná musila býti

---

micky povytahovati jazyk 15—20krát za minutu nápodobujíce rhytmický pohyb samého dýchání. Po dobu vytahování jest především nutno, aby se jazyk dobře za kořen držel, který pro svoji elastičnost i passivnost popouští, obzvláště v případech zdánlivé smrti. Když se počne pozorovati jakýsi odpor, je to znamení, že dýchací funkce se obnovují a že život se probouzí. Tu se může pozorovati, jak se hrdlo jednou anebo vícekrát pohne, za čímž ihned následuje ševel dýchání (ispiratione rumorosa), a to je první známka, že se život vrací. V případě, že čelisti i zuby jsou zavřeny, když se má za jazyk uchvátit, nutno je násilím otevřiti, a to buď prsty, když to možno, když ne, tu kouskem dřeva, držadlem nože, lžíce anebo vidličky, anebo jiným nějakým tvrdým předmětem. Jedná-li se o utopence, jest s prospěchem, když se chce jazyk uchvátit, aby se ven vytáhl, současně ukazováček druhé ruky co nejlépe do hrdla vstrčit za tím účelem, aby nastalo zvracení a tím žaludek aby se od vody i jídla vyprázdnil. Jistý římský časopis *La Tribuna illustrata* (5. června 1904) přináší, že dr. Panýrek z Prahy vynašel druhou methodu v takových případech, která je daleko jednodušší a lehčí než dra. Labordea. Hle, jak si počínati dle této methody: Vezmi rukou pevně za nos zdánlivě mrtvého, a to buď holou rukou, anebo pomocí obkladu namočeného ve vodě a octu, a táhni za nos pevně nahoru a dolů v tempu vlastního dýchání. Tímto způsobem přivodí se jakási místní podrážděnost (eccitatione locale), která obráží se ve středu dýchacího ústrojí a přivádí je do činnosti po dobu jedné anebo dvou minut. Těchto tahů nelze upotřebiti u oněch, kteří mají poranění na nosu, rány na hlavě a kteří trpí na diabetes anebo urämii. (O sono affetti da coma diabetico o uremico).

jejich pravá smrt. Nechci, abych koho strašil, aniž chci uvésti všechny ony nešťastné případy, které spisovatelé někteří uvádějí; připomínám toliko rakouského lékaře dra. *Hartmanna*, jenž nás ve svém díle *Sepolto vivo* přesvědčuje, že v měsíci květnu a červnu r. 1896 obdržel 63 dopisy od osob, které byly mrtvy, šťastnou náhodou však v posledním okamžiku vysvobozeny byly, že nebyly za živa pohřbeny. Po onom, co nám lékaři a spisovatelé dokazují, možno souditi, že se živých lidí mnohém více pohřbí, jakoby už byli zemřeli, než se obyčejně za to má. Na jeden případ takto pohřbené osoby, o které se ví, připadá sto jiných, o kterých se neví, praví dr. *G. B. Geniesse.* *)

Pravím, že nikdo z těch, kteří náhlou smrtí zemřeli, nesměli by býti pohřbeni, dokud se na nich nezkoušela methoda rhytmického vytahování jazyka po dobu tří i více hodin. K tomu účelu bylo by velmi dobře, aby každá obec i každé město mělo jeden přístroj (a to tím více, poněvadž mnoho nestojí), který před nedávnem byl vynalezen, a který sám vykonává toto vytahování jazyka. Pravda, někdo musil by býti přítomen, aby viděl resultát činnosti toho přístroje. O tomto *přístroji* mluvil dr. *Laborde* před čtyřmi roky na medicínské akademii v Paříži (r. 1900).

Kdo tedy opravdu miluje svoje, ten buď na takový anebo onaký způsob zkusí onu methodu *vytahování jazyka* na těch, jež náhlé neštěstí stihlo i ukazují se, jakoby mrtvými byli. Než to si zapamatuj, že se jazyk takto musí nejméně *tři hodiny* povytahovati. Dr. *Laborde* učí: »Nechť vám nebude obtížno provésti ono rhytmické vytahování jazyka po dobu *jedné, dvou, tří hodin.*« (Bulletin, p. 100.) A na jiném místě praví: »Je třeba postupovati s mrtvolou, aby se přivedla k životu, jako se postupuje s nemocným, aby se mu přivodilo zdraví.« (Tractions p. 16.) **)

---

*) Toto umění, jak se rhytmicky jazyk povytahuje, *potřebovali by všichni znáti*, praví dr. Coutenot v časopisu: Études Franciscaines I. c. p. 45.

**) Aby se předešlo strašným následkům, jimž vydány jsou osoby pohřbené ve stavu zdánlivé smrti, upotřebuje se na některých místech přístroje zvaného Karmice po jeho vynálezci. Tento přístroj tak se postaví na hrob i v takovém dotyku jest s pohřbeným, že učiní-li i nejmenší pohyb, přístroj počne účinkovati: zazvučí silným zvukem i způsobí, že se nad hrobem pozvedne znamení, které se daleko může viděti, vpouští svěží vzduch do rakve, i umožňuje zdánlivě zemřelému, aby se dorozumíval se živými pomocí cévy, která slouží jako mluvidlo. Jak jsme se zmínili, tento stroj vymyslil i sestrojil hrabě Karnice, komorník cara ruského. Karnice byl přítomen, když se k životu probudila jakás zemřelá dívčina, právě v okamžiku, když počali lopatami zem na rakev házeti. Tento příběh, na který nemohl nikdy již zapomenouti, povzbudil ho, že po mnoho roků nepřetržitě i neúmorně myslil, pátral, zosnovával způsob, jak zdánlivě mrtvým pomoci — až vynašel tento přístroj Karnice. Hle, co o něm praví dell' Acqua: 1. Přístroj je hermetický (neprodyšný) i nedopouští nijakého dotyku mezi vnitřkem hrobu i zevnějším světem, tak že vyloučena je každá bázeň, aby se odtud vyvinula nějaká nemoc. 2. Stroj se lehce přenáší, tak že se ho může upotřebiti pro nesčetné hroby, čímž výdaje pohřební nikterak by se o mnoho nezvýšily. 3. Stroj se lehce i odebere, aniž by se rakev i hrob otevřely; tak že námaha při tom je tak jednoduchá, jakobys kůl do země zarážel. 4. Přístroj je jednoduše

»Povinností naší jest,« praví dr. *Blanc*, »abychom neostavili nemocného, který zdánlivě stižen jest náhlou smrtí, nýbrž raději abychom bojovali proti tomu omdlení. Jak velikou to útěchou, když se nám podaří, ba i na krátkou dobu probuditi ho tak, že si jest vědom stavu svého, v němž se nalézá i má čas ještě, aby vyjádřil kterou svoji žádost i rozhodnutí, jak se mnohé věci mají dáti ještě do pořádku i mnohdy, aby si získal i mnoho zásluh pro nebe.« (Criterio, 1. c. p. 208.)

A co jest spása duše, nechť duchovní dobře dbají na onu nauku Jim třeba, aby lid poučili, když se stane, a někdo v domácnosti stižen jest náhlou smrtí a ještě nepřijal sv. svátosti, aby na žádný způsob neopominuli zavolat kněze, třeba se i zdálo, že ten dotyčný již zemřel. A my kněží musíme i kdybychom nebyli pozváni, kdekoliv jsme stihli někoho, jenž náble zemřel a nepřijal ještě sv. svátosti, ihned pomoci. Budeme li horliví pro slávu boží i pro spasení duše, zřídka se stane, aby tací nešťastníci nepřijali užitek milosti boží.

Bude to ku prospěchu, abychom přítomni byli i při smrti oněch, kteří už sv. svátosti přijali. V mnohých případech bude dobře, když se takovým udělí rozhřešení *sub conditione* během doby, dokud trvá skrytý život. P. *Villarda* praví: »Censeo, quam bene sapientiores viderint; licite conferri posse et per se etiam debere sacramentum poenitentiae sub conditione: *si capax es, vel si vivis et dispositus es*, iis apparenter mortuis, qui a paucis momentis, e. g. sex circiter minutis, expirasse dicuntur sine absolutione; — posse . . . vel etiam debere conferri conditionate, si, *licet espirassent absoluti*, ex eorum tamen praeterita vivendi ratione etc. dubium aliquod rationabile existat, an non *utile*, vel etiam *necessarium* ipsis adhuc sit sacramentum.« (Casus, 1. c. p. 244) *Sv. Alfons* učí, jak prospěšno jest, aby se rozhřešení udělovalo častěji oněm, kteří jsou bez vědomí. (*Homo apostolicus* tr. 14, n. 37.)

Dr. *Blanc* takto hovořil s jedním doktorem barcelonské akademie: »Na štěstí není třeba, abych vás k tomu přiměl, dokazovati vám vážnost věci této. Vy jakožto katolíci stejně jste o tom přesvědčeni jakož i já, i věříte, co sv. matka církev nakazuje, že bez sv. křtu, bez onoho zřídla veškerého posvěcení duše novorozeněte byla by na vždy oloupena od patření tváře boží. Stejně věříte, že poslední pomazání, dospělým udělená v nebezpečenství

---

sestaven, tu není elektrické baterie, která často selže, není tu komplikace koleček, nic, co by i nejjednodušší dělník nemohl pochopiti. 5. Přístroj jeví činnost i nejmenším bezděčným pohybem onoho, jenž zemřel. 6. Tento pohyb přivodí v krátký čas dostatek vzduchu v prostor rakve. 7. Tentýž pohyb přivodí do vnitřku rakve něco světla, a to stejně ve dne i v noci. 8. Tentýž pohyb způsobuje, že nad hrobem ve výšce 1½ m ukáže se jasná koule z kovu, anebo červený prapor na znamení, které se může z dálky viděti. 9. Následkem téhož pohybu bezděčného nastane veliký hlahol. 10. Když se to všecko stalo, zůstává zdánlivě zemřelému ještě i ta útěcha, že může volati o pomoc, neboť tím prvním pohybem otevřela se roura, která slouží jako mluvidlo.

života (jako jest na př. v stavu zdánlivé smrti) může nejen to způsobiti, že nabude zdraví, nýbrž i to, co jest daleko větší a nevýslovně důležito, že dosáhne odpuštění hříchů i věčné spásy, jestliže totiž nemocný dříve, než upadl v onen stav nemoci i bezvědomí, mohl aspoň nedokonalou lítost nad tím vzbuditi, čím zhřešil.« (Criterio, p. 131.) I celé pojednání dra. *Contenot* prodchnuto jest týmiž myšlenkami. (Études Franciscaines, 1. c.)

Podobné myšlenky vyřkl i dr. *Witz* na konferenci, kterou držel před generálním shromážděním »bruselské vědecké společnosti« (4· května 1889.): »V každem případě chraňte se, abyste kněze odbyli; rozhřešení jeho může spadati na bytost, která ještě žije; i kdyby se vám nepodařilo zachránit tělo, spaste duši jeho, když mu poskytnete dobu, aby se utekl k milosrdenství Boha svého.« Nanovo vyřkl tytéž myšlenky na konferenci, kterou držel 24. dubna r. 1900. (Vide Revue des questions scientifiques. V. 26. p. 27 c. p. 475.)

Jestliže takto smýšlejí i horliví katoličtí lékaři, co máme činiti my kněží, služebníci onoho dobrého Pastýře, který duši svoji za ovce dal, aby je spasil!

Dobře si zapamatujme, že jsme ve všech případech, ve kterých se umírajícímu anebo *zdánlivě mrtvému mohou* sv. svátosti uděliti — *i přísně povinni* je uděliti. Tak učí: *Suarez* (De poenit. d. 23. sect. 1. n. 6.); *Vazquez* (De poenit. qu. 91. 2. dub. 1. 38.); *Viva* (append. ad prop. damn. § 11.); *Diana* (p. 3. tract. 3. resp. 9.); *La Croix* (1. 6. p. 2. n. 1256); *S. Lig.* (1. 6. n. 482); *Ballerini-Palmieri* (V. 5. n. 235. 3.) i mnozí druzí.

Nechť i to před očima máme, co bylo již řečeno v § 2. *Sv. Alfons Lig.* praví, že takto *všeobecně* theologové učí. *Ballerini-Palmieri* nazývá nauku *jistou* — *určitou*. Znamenité jest, co řekl *Diana*: »Quia cum licite possit facere, vel ex charitate, vel ex justitia (si ipsius pastor est), ad hoc obligatur; quod etiam verum est respectu eorum, qui contrariam sententiam tenent; quia cum hanc sententiam possint in praxi tuto sequi propter suam probabilitatem, idque sit saluti moribundi valde expediens, aut etiam necessarium, si solum sit attritus, ad hoc, ut diximus, vel ex charitate, vel ex justitia tenentur. Igitur sacerdotes nolentes moribundum in tali casu absolvere, recte Vazquez, ubi supra, vocat reos et necatores animarum.« (Caesar-Augustae 1629 p. 111.)

Ještě jeden dodatek. Toto učení a velmi znamenité pojednání napsal Španěl *Ferreres* a na italský jazyk přeložil a poznámkami opatřil dr. *Geniesse*, učený theolog a znamenitý znalec fysiologie. Příklad svůj vydal v Římě, kde od církevní vrchnosti byl potvrzen. Církevní censura v Římě jest velmi svědomitá i přísná; nepřipustila by nikdy, a ještě méně potvrdila dílo, v němž by se něco našlo, co by se neshodovalo s principy křesťanské mravouky.

Co se fysiologického stanoviska týče v tomto pojednání, za pravost ručí tak znamenití doktoři, kteří nemluvili a nepsali jen tak a priori, nýbrž na základě mnoholetých zkušeností. Největší zásluhu v tom získali si doktoři barcelonské akademie. Akademi-

kové posvětili, řekl bych jen tomuto předmětu, čtyři schůze (dne 8., 15., 22. a 29. ledna r. 1903). Hlavní řeč vedl dr. *Josef Blanc y Benet* (jednatel redakčního odboru při vědeckém časopisu: »*Criterio Católico en las Ciencias Médicas*«. To jest časopis zmíněné akademie). V první a druhé schůzi hovořil dr. *Blanc;* ve druhé, třetí a čtvrté rozhovoru účastnili se o předmětě onom dr. *Cirera* (velice znamenitý doktor v odboru elektřiny i předseda redakčního odboru), *Grau y Marti, Ruiz Contreras, Bassols y Prim, Ribas y Perdigó e Nubiola.* Na konci ujal se slova dr. *Anguera,* předseda akademie. On souhlasí s předcházejícími řečníky i blahopřeje dru. *Blancovi,* že pojednával o předmětě tak poučení hodném a tak úplně že jej rozebral. Když dr. Anguera skončil, opět se ujal slova dr. Blanc i počal ještě jasněji i pevněji hájiti thesi, o které tyto dny hovořil, že totiž »*nikdo neumírá v onom okamžiku, o kterém se všeobecně soudí, že to poslední okamžik života, nýbrž nějakou dobu později*«.

I žádali dr. Blanca, aby ze svého pojednání vyvodil praktické závěrky, které se vyvoditi dají. On to učinil i vyvodil šestnáct závěrků, které (29. ledna r. 1903) před akademií pročítal. a to za tím účelem, aby akademikové každý závěr prozkoumali, a po svědomitém prozkoumání i přetřesu buď jej přijali anebo zamítli. Při každém závěru musili akademikové hlasovati a resultát hlasování musil se zaznamenati a jednatel akademie musil jej uchovati, aby se s ním vykázati mohl, když by to byla potřeba. Dr. Blanc vyvodil i sestavil šestnáct závěrků, které akademikové, řekl bych, jednohlasně přijali i schválili. A aby se mohla posouditi důležitost, význam a velikost schválení této tak učené akademie, uvedeme jména slavných lékařů, kteří na té schůzi byli, pojednání se zúčastnili a potom hlasovali: *Jiří Anguera y Caillà, Lud. Cirera y Salse, Isidor Pujador y Faura, Jan Rovira y Vendrel, Ermengild Puig y Sais, Lino Jordà Batiller, Joachim de Riba, Jan Ribas y Perdicò, Josef Boniquet y Colobrans, Anton Gatel, Alex Civil y Boguna, Euseb Gran y Marti, Petr Unbiola y Espinos, Josef Ruiz y Contreras, Josef Blanc y Benet, Pelagius Fontsorá, Augustin Bassols y Prim* a *Josef A. Masip.* Celé toto tak zajímavé pojednání později vyšlo v »*Criterio Católico en las Ciencias Médicas*« v číslech od měsíce května do srpna téhož roku 1903.

Spisovatel končí svoje dílo slovy: »Myslíme, že tento předmět zaslouží, aby se jím bavili všichni kněží ba i biskupové. Každá práce, která k tomu tíhne, aby tato otázka víc a více se vyjasnila, bude jistě Hospodinu milá i drahá. Tak aspoň soudíme my a upřímně si přejeme, aby se o této věci i naši učení lékaři všestranně zajímali, jestli tak snad dosud neučinili, a tak zachránili život lidský, anebo ho prodloužili, kde se ještě zachrániti anebo prodloužiti dá; a bratří kněží nechť na paměti vždy ono mají, co v pojednání vyloženo jest o udělování sv. svátostí zdánlivě mrtvým, kteří je ještě nepřijali, a tak aby spasili — co se spasiti může!

Vztahy Rakouska k nejsv. Svátosti oltářní.

Řeč, kterou u příležitosti sjezdu eucharistického v červenci 1911 v Kremsmünsteru přednesl Jiří Baumgartner, zemský a říšský poslanec, farář ve Weyeru v Hor. Rakousích.

Má-li farář na své osadě také spiritisty, nedivno, že dovede někdy i myšlenky čísti. Dívám-li se nyní do vašich očí, čtu v nich tu všem společnou myšlenku: »Příteli, zdá se, že tobě se zle nevede!« Zcela správně: Nepřihlížíme-li k nynější církevně-politické situaci, — věru upřímná radost naplňuje mé srdce, pozoruji-li duchovenstvo mé rodné země společně se svým veleknězem seskupeno kolem trůnu krále, jehož království není konce, jehož láska slaví věčné triumfy.

Než, abych mluvil se sv. Pavlem, »sapientibus et insipientibus debitor sum«: jsem též říšským poslancem, a tážete-li se mne, jak se mi v tom ohledu daří, zcela otevřeně prohlašuji: Jest mi tak u srdce, jako rakouskému důstojníku generálního štábu den po bitvě u Králové Hradce. Co se již stalo, odčiniti se nemůže. Blízká budoucnost ukazuje mi obzor drabé vlasti zachmuřený, zatažený těžkými mraky, z nichž jde úzkost; ženou se blíž a blíže, žlutavá místa v nich vzbuzují strach před krupobitím a červenavé blesky zřejmě viděti; hromosvod císařského sídla ve Vídni — velebná věž svatoštěpánského dómu — nechť se dobře na blesky ty připraví.

Církev a vlast — to jsou ty dva ideály, v něž se starostlivě chvěje naše kněžská srdce. A v té náladě vzhlížíme dnes k trůnu, s něhož ve zlaté monstranci v záři světel věčný kněz a věčný král na nás shlíží, pln nevyslovitelné velebnosti a míru, kníže pokoje, pán dějin světa. Maně tlačí se na mé rty otázka: »Pane, co chceš, abych činil?« A hle, podivuhodný zjev otvírá se před mou duší: Anděl, jenž stojí po pravé straně oltáře, volá jako herold trojjediného Boha do všech končin naší vlasti, volá ale zvláště k našim kněžským srdcím: »*Položte božskou hostii do středního štítu orla dvouhlavého, neboť jenom tehdy bude vlast vaše šťastna, jestliže toto slunce lásky boží zářiti bude v míru.*«

Ano, důstojní bratří, tuto myšlenku v nás vzbuzují dějiny dob minulých, tuto myšlenku v nás vyvolává bída doby přítomné; *minulost* ukazuje podivuhodné vztahy naší vlasti a říše rakouské k nejsvětější Svátosti oltářní, — *přítomnost* nepodává nám jiné opory a neposkytuje jiné naděje utužiti patriotismus, než právě tajemného, podivuhodného krále svátostného.

* * *

Jak známo, má dvouhlavý orel, pyšný znak našeho ctihodného císařského státu, uprostřed štít na tři pole rozdělený: v středním poli kůl červeně-bíle-červeně zbarvený, k němu se z prava druží červený lev habsburský, z leva poletují na šikmém břevně tři stříbrní orlové lothrinští. Střed je tedy bílý, z obou stran červeně lemovaný.

Dobře víme, kterak vzniklo střední červeně-bíle-červené pole ve znaku domu rakouského. Slavný vévoda babenberský Leopold při obléhání Akkonu viděl, že jeho bílý vojenský kabátec jest krví nepřátel kříže celý zbrocený! jen úzký pruh kolem pasu, jejž chránil pás vojenský, zůstal bílý. Boj, kterého Leopold se zúčastnil, byl veden na dobytí svaté země, na osvobození Jerusalema a toho svatého místa, z něhož vzešlo slunce oltářů našich, z moci turecké. Tak září svatá, bílá, čistá hostie obklopená krví jaksi již v prvním počátku ve znaku rakouském.

Císařská moc Rudolfa Habsburského vzala svůj počátek v té památné chvíli, kdy pokorně sklonil svá kolena před nejsv. Svátostí oltářní a sebe samého i všecken svůj majetek jí zasvětil. Úctě k nejsv. Svátosti z upřímné víry plynoucí zůstali Habsburkové vždy věrni, a ve všech dobách, za bouří i v míru osvědčila se sv. hostie jako podivuhodný střední štít císařského orla. Vzpomínám, abych nějaký příklad uvedl, na císaře Karla V. R. 1530 v předvečer Božího Těla přišel do Augšpurku. První jeho starostí bylo, aby nazejtří slavné procesí Božího Těla s celým leskem císařským se konalo; všechna říšská knížata měla společně s císařem holdovati božskému majestátu v nejsv. Svátosti oltářní. Ale nedávno poprotestantštělá knížata říšská potupila neslýchaným způsobem císaře proto, že na nich účastenství na průvodě žádal. Karel snesl posměch věrolomných a nedal se ničím odvrátiti, aby nazejtří v průvodu se svým synem králem Ferdinandem s příkladnou zbožností nekráčel. Jak radovali se všichni věrní, vidouce toto slavné a mocné kázání — příkladem — šlechetného Habsburka; jak podivuhodně však ukázala se ochrana boží v té době nejtěžších nátisků z vnitřka i z venku!

A jako tehdy, tak se děje do dneška. Nikde na celém světě nekoná se triumfální slavnost našeho eucharistického krále o Božím Těle tak skvěle, jako ve Vídni, kde každoročně císař sám, pokud zdraví jemu dovoluje, s celým lesklým dvorem svým na průvodu Božího Těla podíl béře.

Vzpomínám na císaře Josefa II., který maje přijmouti svátosti umírajících, před nejsv. Svátostí prohlásil: »Před Bohem, zde přítomným, kterého brzy jako soudce očekávám, dosvědčuji, že vše, co jsem za svého devítiletého panování učinil, v tom úmyslu jsem nařídil, abych o blaho poddaných pečoval. Chybil-li jsem, bude se mnou míti Bůh milosrdenství, pohlížeje na můj úmysl a na křehkost lidskou.«

Vzpomínám toho, že náš císař jubilár s neúprosnou přísností k tomu hledí, aby členové císařského arcidomu každou neděli a svátek mši sv. přítomni byli. Poukazuji na vítězného maršálka rakouského arcivévodu Albrechta, který dne 24. června 1866 od kostela u Custozzy dal požehnati nejsv. Svátostí své šiky postupující proti vražedným jícnům dělovým a proti nepřátelskému ohni.

Nejvyšší řád rakouský jest řád zlatého rouna. Jest zajímavo, že dle stanov jest každý rytíř řádu zlatého rouna povinen každého dne, kdy odznaku řádového veřejně nenosí, dáti sloužiti

Dobře víme, kterak vzniklo střední červeně-bíle-červené pole ve znaku domu rakouského. Slavný vévoda babenberský Leopold při obléhání Akkonu viděl, že jeho bílý vojenský kabátec jest krví nepřátel kříže celý zbrocený! jen úzký pruh kolem pasu, jejž chránil pás vojenský, zůstal bílý. Boj, kterého Leopold se zúčastnil, byl veden na dobytí svaté země, na osvobození Jerusalema a toho svatého místa, z něhož vzešlo slunce oltářů našich, z moci turecké. Tak září svatá, bílá, čistá hostie obklopená krví jaksi již v prvním počátku ve znaku rakouském.

Císařská moc Rudolfa Habsburského vzala svůj počátek v té památné chvíli, kdy pokorně sklonil svá kolena před nejsv. Svátostí oltářní a sebe samého i všecken svůj majetek jí zasvětil. Úctě k nejsv. Svátosti z upřímné víry plynoucí zůstali Habsburkové vždy věrni, a ve všech dobách, za bouří i v míru osvědčila se sv. hostie jako podivuhodný střední štít císařského orla. Vzpomínám, abych nějaký příklad uvedl, na císaře Karla V. R. 1530 v předvečer Božího Těla přišel do Augšpurku. První jeho starostí bylo, aby nazejtří slavné procesí Božího Těla s celým leskem císařským se konalo; všechna říšská knížata měla společně s císařem holdovati božskému majestátu v nejsv. Svátosti oltářní. Ale nedávno poprotestantštělá knížata říšská potupila neslýchaným způsobem císaře proto, že na nich účastenství na průvodě žádal. Karel snesl posměch věrolomných a nedal se ničím odvrátiti, aby nazejtří v průvodu se svým synem králem Ferdinandem s příkladnou zbožností nekráčel. Jak radovali se všichni věrní, vidouce toto slavné a mocné kázání — příkladem — šlechetného Habsburka; jak podivuhodně však ukázala se ochrana boží v té době nejtěžších nátisků z vnitřka i z venku!

A jako tehdy, tak se děje do dneška. Nikde na celém světě nekoná se triumfální slavnost našeho eucharistického krále o Božím Těle tak skvěle, jako ve Vídni, kde každoročně císař sám, pokud zdraví jemu dovoluje, s celým lesklým dvorem svým na průvodu Božího Těla podíl béře.

Vzpomínám na císaře Josefa II., který maje přijmouti svátosti umírajících, před nejsv. Svátostí prohlásil: »Před Bohem, zde přítomným, kterého brzy jako soudce očekávám, dosvědčuji, že vše, co jsem za svého devítiletého panování učinil, v tom úmyslu jsem nařídil, abych o blaho poddaných pečoval. Chybil-li jsem, bude se mnou míti Bůh milosrdenství, pohlížeje na můj úmysl a na křehkost lidskou.«

Vzpomínám toho, že náš císař jubilár s neúprosnou přísností k tomu hledí, aby členové císařského arcidomu každou neděli a svátek mši sv. přítomni byli. Poukazuji na vítězného maršálka rakouského arcivévodu Albrechta, který dne 24. června 1866 od kostela u Custozzy dal požehnati nejsv. Svátostí své šiky postupující proti vražedným jícnům dělovým a proti nepřátelskému ohni.

Nejvyšší řád rakouský jest řád zlatého rouna. Jest zajímavo, že dle stanov jest každý rytíř řádu zlatého rouna povinen každého dne, kdy odznaku řádového veřejně nenosí, dáti sloužiti

mši sv. Zajisté zvláštní to vztah nejvyššího řádu naší říše k eucharistickému Beránku božímu na oltáři.

Když jsem přišel do Lourd, slyšel jsem od tisícihlavého zástupu zpívati »Tantum ergo« nápěvu naší císařské hymny. Hlubokým, nesmazatelným dojmem to na mne působilo. Podobně jsem slyšel i na jiných místech Francie a několikrát i v Italii, jestli se dobře pamatuji, v Janově. Přijdou-li lidé z oněch zemí k nám do Rakouska a slyší-li kdekoli zvuky rakouského »Magnifikat«, bezděčně vzpomínají na eucharistického krále v nejsv. Svátosti oltářní. Ano, ve středním poli dvouhlavého orla skví se neposkvrněná, čistá hostie katolických oltářů.

Toto zvláštní, prozřetelností božskou stanovené spojení nejsv. Svátosti oltářní s panovnickým domem rakouským, — jež jsem pro krátkost času jen několika zběžnými črtami nastínil, — může a musí býti poslední nadějí naší v těžké přítomnosti

Červeně-bíle-červený je střed dvouhlavého orla. Ó Spasiteli, jenž řídíš osudy národů, ty budiž v běloskvoucí způsobě chleba naším zářivým středem, světlá červeň bude tě obklopovati. Červená barva značí lásku, červená barva značí krev. Láska našich kněžských srdcí, kteří v první řadě povoláni jsme před ostatními, abychom byli nejšlechetnějšími občany, nejvěrnějšími vlastenci; krev synů rakouských, kterou prolili za vlast, a životodárná krev našich oltářů a našich vlastních srdcí.

Hrozí skutečně Rakousku kulturní boj? A přijde li, co potom? Někteří se domnívají, že by bylo dokonce štěstím pro naši říši, kdyby kuturní boj nastal. Když divá bouře rozpoutá se nad údolím a blesk zažehne stavení a v krátce je v popel promění, je to jistě velikým neštěstím. Avšak když nad tím, co nejdražšího. pne se bezpečné klenutí, když o pojištění jest dobře postaráno, brzy povstává nový dům z popela, a to krásnější a bezpečnější než dříve. Říká se, že i tyfus může přispěti ke zdraví: čistí prý krev, ovšem přestojí-li jej pacient a nezastaví-li srdce své činnosti. Tolik jest jisto, že, udeří-li blesk — vždyť již předzvěsti bouře lze slyšeti v zprávách novin, již mocně hřmí pozouny Israele, — vypukne-li delirium veliké horečky — pak jistě, orle císařský, rána půjde k tvému středu, bude namířeno na naši sv. církev, na naše kněžství a konečně i na běloskvoucí hostii našich oltářů.

Dobře dejte pozor: červeně-bíle-červený je střed orla! Bílé jest pole střední, obemknuto se všech stran světlou červení, svatou láskou věřících. Tu přichází čas, kdy my, drazí bratří, nejdříve musíme na hradby. Je třeba, aby v těžké době, kdy zraky všech k nám se upírají, lidé nás viděli vroucněji a zbožněji se modliti, světěji obětovati, neúnavněji pracovati než kdy jindy, a uprostřed válečného řevu musí zazníti výkřik podivu: »Hle, kterak se milují!«

A potom nechť nad hlavami našimi hroutí se mocné koruny staletých dubů — nebude nám cizím pyšné slovo pohanského básníka: »Si fractus dilabatur Orbis, impavidos ferient rui-

nae!« — a náš válečný zpěv se stane hymnou vítěznou: »O salutaris hostia, bella premunt hostilia, da robur, fer auxilium!« Ano, ve středu dvouhlavého orla bílá, svatá hostie obklopena červení, vřelou láskou věrného sboru kněžského.

Červeně-bíle-červený je střed; červená barva znamená krev též.

Drazí bratří, nemáme Spasiteli v nejsv. Svátosti ukázati hrdinnou krev synů rakouských? Jak to myslím? V našich kostelích konají se o nedělích a svátcích modlitby za zemřelé, čtou se jejich jména, vzpomínáme těch, již s políbením pokoje odešli z tohoto světa, u jejichž hrobů pozůstalí rádi ve zbožné vzpomínce prodlévají. Tu mne často napadlo, že za ty, kteří v bojích za vlast padli, málo modliteb se koná. Jsou to naši bratří, naši příbuzní, krev z naší krve. Zkoseni smrtí padli v květu mládí, v očích tak mnohého byla poslední slza pozdravem drahé ženě a dítěti v daleké domovině. A žádný kněz nemohl k nim pronésti to s Bohem smiřující slovo »Ego te absolvo!« a modlitbu »Proficiscere, anima christiana« byla udušena duněním oheň sršících jícnů, ani otec, ani matka, ani žena, ani dítě nemodlí se na jejich hromadných hrobech, neboť v daleké cizině odpočívají a nikdo neví, kde jejich hrob. Nejsme-liž my, kteří Bohu díky, o hrůzách války ani tušení nemáme, a proto také veliké ceny míru sotva vážiti si dovedeme, nejsme-liž my, pravím, povinni těm synům naší vlasti, kteří za nás zemřeli, vřelým, upřímným díkem? My kněží nemáme připustiti, aby ten dík v lidu vymřel, my máme obětní krev padlých mísiti s obětní krví našich oltářů.

Každoročně v únoru připomínám svým osadníkům s kazatelny boje v Šlesviku-Holštýnsku r. 1864, koncem března památné dni u Mortary a Novary, začátkem června Magentu, pak Solferino, Custozzu, koncem června krvavé dni v severních Čechách, dne 3. července Hradec Králové, 20. července Lissu, 25. července vítěznou Custozzu Radeckého, konečně v srpnu bojiště bosenská. Také jsem si opatřil ze spolehlivých pramenů přesná data o ztrátách, o počtu padlých a raněných Tak na př. letos na Navštívení Panny Marie jest v mé ohlašní knize:

»Zítra, dne 3. července, připadá památka bitvy s Prušáky u Hradce Králové. V osmihodinném boji utrpěla císařská armáda ztrátu 23.598 mužů mrtvých a raněných, mezi nimi 11 generálů a 1368 důstojníků; mimo to bylo 20.715 mužů do pruského zajetí odvedeno.«

Na konec vždy připomínám:

»Pamatujme také na ty, kteří za císaře a za vlast svou padli, ve svých zbožných modlitbách.«

Když toto předčítám, častěji pozoruji, že leckterý starý muž zavzlykal a leckdos již řekl: »Zaplať Pán Bůh tisíckrát, náš farář se modlí za mé kamarády, za mého syna nebo bratra, kteří tam padli — ani sám nevím, kde odpočívají.« A pak se mi nikdo neodváží s mými sedláky a dřevorubci v hovoru vynášeti Bismarcka, nebo začínati nějaké nevlastenecké propagandy. Tážete se

mne, kterak toto vše souvisí s naší dnešní otázkou? Protože, dostaví-li se boj kulturní, sloupy patriotismu v základech chvíti se budou, neboť bezmyšlenkovité, od zrádců snad komandované »Zachovej nám, Hospodine« již nepostačí — jest nutno, abychom krví rakouskou spojili zdivo staré věrnosti, a pak uzří svět, že ti, kdož kolem oltáře se kupí, dovedou uhájiti i trůnu, neočekávajíce díků, pouze u vědomí svaté povinnosti, a protože patriotismem a věrností k domu císařskému hájíme i bílou svatou hostii, jež s vlastí naší tak podivuhodně je spojena.

Tak rozumím červeně bíle-červené barvě ve středu dvouhlavého orla.

Červeně-bíle-červený střed: bílá je hostie, červená jest krev.

Přijde-li kulturní boj, budeme, drazí bratří, potřebovati chleba silných, panis fortium, bude nám třeba krve oltářů, která vždy dodávala síly, plodila křesťanské hrdiny a uschopňovala k mučednictví. Rozdávejme tedy krev Spasitelovu ve sv. přijímání, velikým i malým, čím častěji a čím dříve, tím lépe. Touto krví opojených mužů vážná čela vzplanou svatým nadšením, zaútočí-li nepřátelé na víru po otcích zděděnou; touto krví začervenají se jako nachem běloskvoucí tváře nevinnosti k vroucím modlitbám a obětavým skutkům. Ano, krev Spasitelova a krev našich padlých bratří skvěje se kolem bílé hostie; nuže, nechť přijdou nepřátelé kříže Kristova, červeně-bílá červeň uprostřed štítu dvouhlavého orla zvítězí.

Především však, drazí bratří, musíme my sami svoji krev dáti k disposici. A kterak to? Mám mluviti o té krvi, která nachem studu barví tváře, vzpomínáme li posledních voleb? Ve svém mramorovém hrobě v Innomostí plakal zajisté Ondřej Hofer nad tím, co se dálo v Tyrolích, plakal nad kněžími, kteří proti kněžím stáli. A to se stalo i leckde jinde. Drazí bratří, dojde-li opět k volbám, jest nutno, abychom tuto chybu napravili, my kněží musíme především býti sjednoceni a stejné mysli v příčině officielních kandidátů; a kdyby snad někdo z nás věděl o nějakém vhodném kandidátu, který by větší divy činil než sv. Řehoř Divotvůrce, nebo veliký světec z Padovy, nechť od něho ustoupí, je-li prohlášen některý kandidát officielně. V zájmu mocné jednoty je třeba utlumiti vzkypění vlastní krve, i kdyby bylo sebe více oprávněné, neboť nejsme-li my, pastýři, svorni mezi sebou, kterak můžeme svornosti žádati od stádce? Ano, chceme býti jako z jedné krve, jedna duše, jedna mysl, jedná-li se o prospěch vlasti, o obhájení víry, náboženství; jedna krev, jedna duše, zvláště tehdy, běží-li o obětavou práci pro katolický tisk.

Nuže, dostaví-li se kulturní boj, naši krev za sv. církev a za její práva; krev za naše dobré řeholníky a kongregace. Náš arcipastýř bude naším vůdcem a my se věrně k němu přidružíme, kam nás povede jako jedna nerozborná, pevně semknutá falanx kněží, kteří stojí na výši svého vznešeného povolání a hotovi jsou snášeti i trpěti, hold úcty Spasiteli v nejsv. Svátosti vzdávati a na stráži před svatostánkem státi, hotovi — jako

druhdy Uhři své veliké královně — králi našich svatostánků svatou přísahu složiti: »Vitam et sanguinem!« Eucharistický Spasitel v běloskvoucí způsobě posvátné, a my, jeho kněží, svým životem a svou krví náležíme k sobě a jsme tedy dvouhlavého orla středním červeně-bíle-červeným polem.

Kdo nám pomůže v těžkých pro církev dobách? A nepomůže-li nám nikdo — nikdo zdola — nikdo shora — co na tom? Orate, fratres — sursum corda — si Deus pro nobis, quis contra nos erit? Neočekávám pomoci od mocných, nenaději se ničeho od stran; jenom a jediné adiutorium nostrum in nomine Domini, a s velikou sv. Teresií volám: »Solos Dios basta« — »jediný Bůh naše záštita!« My, důstojní pánové, skupeni kolem oltáře Páně, sdruženi u centra naší víry, u nerozborného základu našich nejsvětějších naději, u nejsvětějšího tajemství naší nejvěrnější lásky, my jsme k boji hotovi. Na naší lodi vzchází signálová vlajka: »Vzhůru do boje!« »Caesar, morituri pro te salutant te!«

* * *

Jsem u konce. Před několika dny vkládala církev sv. do našich úst tuto modlitbu: »Corda nostra eo caritatis igne inflammescant, quo beatus Antonius Maria *) salutaris hostiae vexillum contra ecclesiae hostes extulit ad victoriam.« Ano, nechť vzplanou i naše srdce kněžská jako svaté plameny na výšinách našeho katolického lidu, jako plameny radosti, jež svět ozařují a pozdravují svým světlem našeho velikého krále. Nechť vzplanou naše srdce kněžská a nechť položí do středu orla dvouhlavého Boha-krále našich oltářů běloskvoucí hostii, aby byla v těžkých dobách naší vlasti vexillum salutaris hostiae; jeho perutě bude věnec paprsků, jeho koruny jsou symboly jeho velebnosti, jeho žezlo a meč znamení, že Pán nebe a země vládne v spravedlnosti a míru, naši vlast ochraňuje a zachovává. Nechť přijde cokoliv, nejsvětější hostie, ty neposkvrněný štíte nás všech, v boji proti nepřátelům církve veď k vítězství svůj věrný kněžský sbor!

Přeložil z manuskriptu *R. S.*

---

*) Zaccaria, 5 července.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XIX. po sv. Duchu.

Posvěcení chrámu Páně.

Chrám je malé nebe.

»Aj, stánek boží s lidmi, a přebývati bude s nimi.« (Zjev. 21, 3.)

Prorok Isaiáš měl na počátku svého úřadu toto vidění: Viděl v duchu veliký chrám. Uprostřed chrámu postaven trůn vysoký a vyzdvižený, na trůně seděl Pán zástupů, roucho jeho splývalo s trůnu a naplňovalo svatyni Serafové stáli nad ním. Jeden měl šest křídel a druhý měl také šest křídel. Dvěma křídly zastírali svou tvář, dvěma zastírali své nohy a dvěma lítali. I volali jeden k druhému, řkouce: Svatý, svatý, svatý Pán Bůh zástupů; plna je všecka země slávy jeho. I pohnuly se podvoje veřejí od hlasu volajícího, a dům boží naplněn je dýmem. »Běda mně,« zvolal prorok, »neboť jsem viděl Hospodina zástupů očima svýma!« Domníval se totiž muž boží dle mínění, které panovalo u lidu židovského v Starém Zákoně, že musí umříti každý, kdo by spatřil očima tělesnýma Boha všemohoucího. Prorok Isaiáš spatřil Boha obklopeného slávou nebeskou v obraze nebo podobenství chrámu, a to chrámu jerusalemského.

Podobné vidění měl miláček Páně sv. Jan na pustém ostrově Pathmos, kam ho vypověděl římský císař pro víru křesťanskou. Viděl po skonání všech věcí nebe nové v podobenství chrámu jerusalemského, uprostřed chrámu trůn a na trůně Pána zástupů, který volal hlasem velikým, řka: »Aj, stánek boží s lidmi, a přebývati bude s nimi!« Tak osvědčil Bůh sám, že mezi stánkem jeho v městě svatém Jerusalemě a mezi sídlem jeho nad hvězdami veliká je podobnost. Jako přebýval Bůh se svým lidem vyvoleným ve svatyni jerusalemské, tak bude přebývati uprostřed svých vyvolených ve slávě nebeské.

Milí křesťané! Židovský chrám, který stál za onoho času v Jerusalemě a byl pln krásy, nádhery a velebnosti, byl obrazem a podobenstvím blaženosti nebeské, protože v něm přebýval Bůh

podobně, jako přebývá v nebi. Ale křesťanský chrám, každý, i maličký a chudičký, má mnohem větší důležitost. Není pouze obrazem a podobenstvím slávy věčné, ale je již jakýmsi té slávy počátkem. Z té příčiny napsal sv. Augustin, že křesťanský chrám je malé nebe.

Výroční památka posvěcení chrámu Páně, kterou dnešního dne světíme, má nás povzbuditi, bychom sobě vážili chrámu Páně jakožto bohatého zdroje milostí božích. Abych probudil v srdci vašem lásku, příchylnost a vážnost k svatyni této, ukáži vám na základě slov sv. Augustina, že chrám je malé nebe.

Pane Ježíši, Synu boží, Spasiteli nejlaskavější, rozšiř naše srdce a sestup do něho se svou milostí, bychom poznali velikou cenu domu božího!

Vy pak, v Kristu shromáždění, sledujte pozorně mou řeč, kterou počínám ve jménu Páně.

Pojednání.

Chrám je malé nebe. Zde udělují se nám již počátkové oněch slastí, které mají býti naším údělem v blažených končinách nad hvězdami. Porozvažme v krátkosti tyto slasti nebeské, jak se nám zjeví v životě budoucím, a jak se nám zjevují již nyní, ve svatyni.

1. V nebi nebude nižádné strasti, nic ze všeho toho, co nás nyní, v tomto slzavém údolí, bolí, hněte a svírá. Miláček Páně, sv. Jan, píše v dnešní epištole: »Setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti již více nebude, ani křiku ani bolesti nebude více; nebo první věci pominuly.« Jak veliká to bude slast! A této slasti dostává se nám v malé dávce již zde, ve svatyni boží.

Či není tomu tak, bratří moji? Arci, kdybychom sebe pilněji chodili do kostela a zde sebe vroucněji vylévali své city před Bohem, nebudeme přece zbaveni všelikého trápení tělesného i duševního, ale nalezneme zde přece posilu a útěchu, bychom se naučili vcházeti skrze mnohá soužení do království nebeského. Hle, všecko, co zde pozorujeme okem i uchem, vlévá nám do srdce útěchu. Zde nás vítá Ježíš Kristus těmi slovy milostivými: »Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vás občerstvím.« (Mat. 11, 28.) A občerstvuje skutečně všecky obtížené: chudé, by nereptali a nezoufali, pamatujíce na jeho chudobu a na jeho zaslíbení, že chudých je království nebeské; pronásledované, by se nemstili svým protivníkům, pamatujíce na jeho trpký osud a na jeho slovo, že hojná jest odplata v nebesích těm, kteří trpí protivenství pro spravedlnost; všecky zarmoucené, by netruchlili příliš, vědouce, že zármutek jejich obrátí se v radost. Slovem: není srdci křesťanskému rány, pro kterou by neměla svatyně nějakého léku konejšivého. Chrám je posledním útočištěm naším ve všelikém hoři a neštěstí.

Když mohamedánští Arabové na sklonku sedmého století církev křesťanskou v severní Africe zničili, kvetoucí města a nád-

herné chrámy zbořili a učení Mohamedovo do tamních končin mečem a ohněm zavedli, aj! tu pozdvihli křesťané s nevýslovnou bolestí svého hlasu a zaslali papeži Honoriovi žalobný list, ve kterém takto bědují: »Kromě života hnusnému otroctví propadlého nemáme zhola nic; ba i to jediné všech nešťastných útočiště, chrám Páně, zlobou nepřátelskou je nám zmařeno. Běda nám; nebo trojnásobně tížívá břímě neštěstí, není-li nadlehčováno potěšením z Boha.« — Jak pravdivá to slova! Bez potěšení božího je tento život strastiplný peklem; potěšení boží činí vezdejší trápení aspoň snesitelným. A poněvadž se nám dostává útěchy od Boha nejvíce v chrámě, můžeme nazvati chrám malým nebem.

2. K blaženosti nebeské náleží netoliko nedostatek všeho zlého, nýbrž i hojnost všeho dobrého. Spasitel praví, že v nebi budeme míti poklady, kterých rez a mol nekazí ani zloději nevykopávají a nekradou. (Mat. 6, 20.) Jsou tedy v nebi jinačí poklady, nežli je zlato a stříbro, statek a hojnost věcí vezdejších. Největší ze všech pokladů trvalých a nehynoucích je dobré svědomí nebo to vědomí, že jest člověk prost všeho hříchu a tudíž Bohu milý. A aj! tohoto pokladu nabývám již nyní, zde v chrámu Páně.

Tážete se, moji drazí, čím nebo kterak? Myslím, že odpověď máte sami v sobě. Rozpomeňte se, kdy pak vám bylo nejlehčeji u srdce, kdy vám bylo, jako byste byli svlékli se sebe člověka starého a oblékli se v člověka nového? To bylo dojista tenkrát, kdy jste přistoupili k stolici zpovědní a vyznali jste se knězi na místě božím ze všech hříchů svých zkroušeně a upřímně a došli jste rozhřešení ve svátosti svatého pokání. Ano, tak jest. Ve svátosti sv. pokání, přijmeme-li ji náležitě, nabýváme odpuštění hříchů, smíření s Bohem, a proto také klidného svědomí. Odcházejíce od stolice zpovědní, můžeme zvolati se žalmistou Páně: »Dokud jsem mlčel, bodal mne trn zlého svědomí; ale nyní, kdy jsem vyznal své hříchy, naplněn jsem množstvím sladkosti boží (ž. 30. a 31.).

Takové vyznání učinil slavný spisovatel německý Kliment Brentano (1778—1842), rodem katolík z Frankobrodu nad Mohánem. Muž tento žil ve svém mladém věku lehkomyslně. Avšak boží prozřetelností uveden je v takové okolnosti života, že uznal za potřebné jíti k zpovědi, kterou již po deset let zanedbával. I vykonal generální zpověď a byl tak rozradostněn, že napsal tato krásná slova:

»Neskončené slitování!
Cítím blízkou tvojí zář;
mých ses také dotklo skrání,
abych spatřil boží tvář.

K zpovědi jdou hříšné pleti,
tam si vlekou mrtvý svět:
z pokání jdou jako děti
polem, kdežto sám je květ.

Všechno učiněno rájem,
duch a tělo nejdou v dvé —
kvítí nese pozdrav hájem
o přesladké Spáse mé.«

Tedy v chrámě, ve stolici zpovědní docházíme sladkého pokoje svědomí, který bude jednou největší slastí naší na věčnosti. Tedy je chrám malé nebe, počátkem nebe, ba polovicí nebe, poněvadž se říká: Dobré svědomí poloviční nebe.

3. Vrcholem nebeských slastí je, že budeme Boha viděti, a to ve společenství všech vyvolených, t. j. všech andělů a svatých. Nyní poznáváme Boha skrze zrcadlo a podobenství, ale v životě budoucím budeme naň patřiti tváří v tvář. Toto patření na tvář boží pronikne nás nevýslovně sladkým citem tak, že budeme úplně upokojeni a nebudeme sobě žádati ničeho jiného, vyššího a lepšího. Budeme tedy Boha požívati. A budeme ho požívati ne samotni, ne každý zvlášť, ale společně se všemi tvory, kteří Boha dokonale milují. Kdo pochopí tu rozkoš seděti za stolem v království nebeském, požívati zdroj všeho blaha a míti při tom za společníky a účastníky velebný sbor andělů a svatých! A této svrchované slasti nebeské dostává se nám poněkud již v tomto životě smrtelném, a to zde v chrámu Páně.

My katoličtí křesťané věříme, že Pán a Spasitel náš Ježíš Kristus jakožto Bůh i jakožto člověk opravdu, skutečně a bytelně je přítomen ve způsobách chleba a vína nebo v nejsv. Svátosti oltářní. Je přítomen na oltáři náš Bůh a Spasitel, kdy se obětuje za nás při mši svaté, kdy se vystavuje na oltáři k veřejnému uctění i kdy se nám podává za pokrm duše při sv. přijímání. Kdo by o tom pochyboval, když nás ujišťuje o tom odvěká víra církve katolické? Ovšem nevidíme svého Pána a Spasitele tak, jako je ve slávě nebeské, ale vidíme ho zastřeného zevnitřní způsobou chleba a vína. To však stačí úplně, bychom se s Bohem spojili, v něm se kochali, z něho se radovali a tak již nyní okoušeli, co bude jednou naší svrchovanou slastí v nebesích. Sv. Jan Zlatoústý píše: »Ty říkáš: Rád bych viděl Pána Ježíše, jeho vzezření, jeho podobu, jeho oděv, jeho obuv; věz však, že ti popřává jeho netoliko viděti, nýbrž i okoušeti, požívati, jeho se dotýkati, jeho ve své útroby přijímati« (Hom. 60. ad pop. Antioch.).

A jako budeme požívati Boha v nebesích ve společenství všech andělů a svatých, tak ho požíváme již nyní v chrámě v tomto společenství. Sv. apoštol Pavel napomíná žen, by se slušně chovaly při službách božích pro anděly (I. Kor. 11, 10.). Sv. otcové církevní, zvláště svatý Ambrož (In Luc. c. 1.), svatý Řehoř Veliký (Dialog. Luc. 4. c. 58.) a svatý Jan Zlatoústý (Hom. de s. mensa) rozumějí slovy sv. apoštola anděly v pravém smyslu a učí, že duchové nebeští jsou přítomni, kdy Ježíš Kristus ve způsobách chleba a vína na oltáři se obětuje, vystavuje a věřícím podává. Pomníme-li na slova Páně, že svatí jsou jako andělé v nebi, domýšlíme se právem, že i oni zde v chrámě společně s námi Bohu se klaní a jemu chválu vzdávají. — Jaká to pro nás milost, že zde na místě svatém můžeme Boha svého viděti, jeho požívati, z něho se radovati jednomyslně se svatými nebešťany Toť nejpatrnější důkaz, že chrám je malé nebe.

4. Korunou všech slastí nebeských jest, že budou trvati věčně, že se nezmění, neuleví, nepominou. V nebi budeme prosti všelikých strastí tělesných i duchovních na věky; na věky budeme účastni všeho dobra tělesného i duchovního, zvláště dobrého svědomí; na věky budeme u Boha, bychom naň patřili, jeho požívali, z něho se radovali s nesčíslnými zástupy andělů a svatých. Kdyby některá ze slastí těchto měla vzíti konec, již by nebylo nebe nebem.

Možno-li říci o milostech, které se nám udělují v domě božím, že by plynuly bez konce, že by nikdy nevysychaly? V tom smyslu nemůžeme ovšem o věčném trvání mluviti. Jako tento chrám jednou povstal, tak také jednou pomine; přestane se v něm kázati, obětovati, křtíti, zpovídati. My však důvěřujeme v dobrotivého Boha, že nás nenechá beze svatyně a bez milostí ze svatyně plynoucích, pokud putujeme na této zemi. Řekl zajisté božský Vykupitel svým věrným: »A i já s vámi jsem po všecky dny až do skonání světa« (Mat. 28, 20.). A sv. apoštol Pavel svědčí (Žid. 12, 28.), že království boží je nepohnutelné. Tedy dokud nepřijde skonání světa, dokud budou na zemi lidé vykoupení potřební a žádostiví, dotud bude s námi Ježíš Kristus, dotud bude církev jménem jeho kázati, obětovati, posvěcovati a k spasení voditi, dotud bude nepohnutelná svatyně boží. »Toto praví Hospodin,« předpověděl prorok Jeremiáš (33, 17.—18.): »Nezahyne z Davida muž, který by seděl na trůně domu israelskébo. A z kněží i z levitů nezahyne od tváře mé muž, který by obětoval zápaly a zapaloval obět po všecky dny.« Jako bude kralovati po všecky dny Kristus, syn nebo potomek Davidův, tak budou také biskupové a kněží po všecky dny obětovati a ovoce vykoupení Kristova lidem přivlastňovati. To se bude díti vždy hlavně a nejvíce skrze chrám. Království boží bude míti svůj základ v chrámě ustavičně. Chrám podobá se i z té stránky nebi a proto se může nazvati malým nebem.

* * *

Nejmilejší! Chrám je malé nebe. Jakým právem napsal tato slova veliký učitel církve, sv. Augustin, uvažovali jsme v dnešním sv. rozjímání. Tento dům boží, vystavěný rukou lidskou, jest nejenom obrazem a podobenstvím stánku božího nad hvězdami, nýbrž i počátkem slastí nebeských. V nebi budeme zbaveni všech strastí; v chrámě nabýváme útěchy, bychom snesli všecku strast podle vůle boží. V nebi budeme oplývati všelikou radostí, zvláště radostí dobrého svědomí; v chrámě nabýváme této radosti ve svátosti svatého pokání. V nebi budeme patřiti na Boha tváří v tvář; v chrámě vidíme sice Boha zakrytého, ale požíváme ho jako andělé a svatí v nebesích, při večeři Páně. V nebi bude trvati všecka slast věčně; v chrámě bude se nám dostávati milostí božích ustavičně. V pravdě, chrám jest malé nebe.

Avšak je-li pravdivé slovo sv. Augustina, že chrám je malé nebe, jsou dojista pravdivá i další slova jeho: »Kdo nerad chodí do tohoto malého nebe, nebude připuštěn do velkého.« Tak jest. To veliké, to pravé nebe je plno světla pravdy, milosti, pokoje, radosti; a v toto místo naplněné světlem nadpozemským chtěl bys vejíti z této temnoty pozemské, obkličující tebe lží, hříchem a trápením — přímo, nehledě setřásti se sebe všecku tělesnost? Co pak je tento život pozemský proti životu, který ti uchystal Bůh po smrti těla? Nic jiného, nežli podklad života budoucího, jak se vyjadřuje sv. Jan Zlatoústý (Hom. 6. o Sochách 4.). Nebe je naše pravá vlast, tato země je pouze místem putování a tudíž i přípravy. Putuješ-li na některé místo, kde Bůh zvláště štědře uděluje svých milostí věřícím, musíš se cestou připraviti, abys na tom místě památném také milosti nějaké došel. Jenom na tu svatou horu nebeskou, kde ukojí Bůh měrou přehojnou všecky ušlechtilé tužby, chtěl by ses dostati nepřipraven, neuzpůsoben, neudůstojněn! A aj! kterak se připravíš, kterak se uzpůsobíš, kterak se udůstojníš? To se nemůže státi nijak jinak, nežli zbožným účastenstvím a chováním v chrámě. V chrámě zajisté nalézáš počátek slastí nebeských. Zde nalézáš útěchu, že v nebi všeho zlého budeš sproštěn; zde nalézáš dobré svědomí jakožto záruku, že v nebi budeš účasten všeho dobrého; zde okoušíš a požíváš v tajemné velebné Svátosti téhož Boha, kterého budeš viděti v nebi tváří v tvář. Zde máš ustavičně, co budeš míti jednou v nebi věčně. Jak bys mohl vejíti do onoho velikého nebe, kdybys chodil nerad do tohoto malého?

Tomu-li tak, učiňme dnes před tváří božského Spasitele svého to předsevzetí, že budeme tento stánek jeho milovati, do něho často přicházeti, v něm o spásu své duše pečovati tak horlivě, jako pečoval o ni kající Zacheus, jenžto pohostil Pána pod svou střechou. Potom nebude nesnadný náš přechod z tohoto malého nebe do velikého, z tohoto chrámu zděného, zbudovaného rukou lidskou, ve chrám slávy věčné, připravený od Boha jakožto nevěstu okrášlenou muži svému. Amen. *Kl. Markrab.*

Neděle XIX. po sv. Duchu.

Posvěcení chrámu Páně.

Časté přijímání a mše sv.

Když Pán Ježíš uzdravil před branami Jericha slepce od narození, roznesla se ta událost rychlostí blesku po celém městě a okolí. Nepřehledný zástup hrnul se za Ježíšem a velebil Boha, vzdával chválu mocnému divotvůrci. Ale Pán Ježíš nedbá slávy světa; jeho mysl obrácena na ubohého Zachea, který toužil spatřiti Ježíše, o němž každý mluvil. Nejvyšší finanční úředník, který byl u lidu podezříván a nenáviděn, chce spatřiti Ježíše, nebeského lékaře, který jediné může duši očistiti a spokojenost vrátiti. Pán

Ježíš, který hledá, co bylo ztraceno, spěchá k stromu, na němž stál Zacheus, volá, aby sestoupil, přináší mu a celému domu spásu a odpuštění.

Dnes předčítá se událost ta ve všech chrámech katolických, poněvadž i sem zavítal po prvé Kristus, když chrám byl posvěcen a po prvé přinášela se tu nejsvětější obět mše svaté, zde ve chrámu Páně očišťuje a posvěcuje každého, kdo v kajícnosti zatouží po svatosti a novém životě. Katolický kostel jest domem božím a branou nebeskou; zde bydlí Bůh viditelně na oltáři, dává se za pokrm duším našim, obnovuje krvavou obět kříže nekrvavě při každé mši sv.; zde rozdávají se sv. svátosti a hojné ovoce vykoupení; zde hlásá se evangelium, aby nikdo neměl výmluvy, že neznal vůle boží; zde konají se společné modlitby ve jménu Ježíše, Ježíš jménem všech prosí za slitování a vymáhá požehnání.

Nejdůležitější ze všech posvátných úkonů ve chrámu Páně jest mše sv., kterou můžeme dáti na jeho čtverý způsob bohopocty: klanění, díků, smíření, prosby. Se mší sv. však nerozlučně spojeno jest přijímání věřících každodenní. Jen tehdy pochopíme velikost a vznešenost chrámu Páně, budeme-li žíti dle vzoru prvních křesťanů, kteří denně scházeli se k nejsvětější oběti a přijímali tělo Páně.

Ukáži dnes, že Pán Ježíš každodenní přijímání při mši sv. měl na mysli, když po prvé mši sv. obětoval; že přijímání jest nutným doplňkem mše sv.; že tak učí nás ústní podání, liturgie a učení církve.

Pojednání.

1. Vůle Pána Ježíše jest, aby mše svatá byla spojena se sv. přijímáním, jak sám to spojil ve večeřadle před svou smrtí.

Mešní kanon uvádí nám to se vznešenou jednoduchostí »Kteroužto obět rač ty, ó Bože, prosíme, učiniti ve všem požehnanou, přijatou, platnou, rozumnou a příjemnou, aby se nám stala tělem a krví nejmilejšího Syna tvého, Pána našeho Ježíše Krista. Který den před tím, než trpěl, vzal chléb do svatých a velebných rukou svých a pozdvihnuv oči k nebesům, k tobě, Bohu Otci všemohoucímu, tobě díky čině žehnal, lámal a dával učedníkům svým řka: Vezměte a jezte z toho všichni, neboť totoť jest tělo mé. Podobně když povečeřeli, bere i tento přeslavný kalich do svatých a velebných rukou svých opět tobě díky čině žehnal a dal učedníkům svým, řka: Vezměte a pijte z toho všichni. Tentoť jest kalich mé krve nového a věčného zákona, tajemství víry, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. Kolikrátkoliv to činiti budete, na moji památku čiňte.«

První mše sv. slavena s prvním sv. přijímáním: a tato obět dle proroka Malachiáše obětována bude po všecky věky na všech místech. S touto obětí nerozlučně spojeno jest dle vůle Kristovy rozdávání darů obětních, těla a krve Páně: Vezměte a jezte,

pijte z toho všichni. Kristus konsekruje, aby rozdával; rozdává již při konsekraci.

2. Povaha oběti to žádá, aby všichni, kteří s knězem obětují, také společně s knězem přijímali. Poněvadž obětní dar, který na oltáři leží, zastupuje místo těch, kteří jej přinášejí: musí se s ním také tito Bohu sami obětovati, t. j. musí se s ním spojiti, obětní dar a ti, kdo jej obětují, musí se navzájem proniknouti, dar musí býti přijímán od obětujících. A tak stáváme se obětujícími a obětovanými. Tak jsme s Ježíšem a každým z bratří ve spojení, sjednoceni poutem lásky, jehož předobrazení viděli svatí otcové ve způsobách eucharistických. Jako chléb je složen z více zrnek pšeničných, která se stala jedním předmětem, jako víno je smíšeninou šťáv mnohých rév: tak přijímání těla a božské krve stávají se věřící údy druhých, všichni pak jedním a týmž tělem s Kristem.

3. Ústní podání svědčí, že mše sv. byla vždy spojena s přijímáním věřících. Po letnicích spojovala učedníky Kristovy trojnásobná páska: »trvali v učení apoštolském a v sdílnosti lámání chleba a na modlitbách«. (Sk. ap. 2, 42.) V prvních podzemních kostelích přinášeli sv. obět, aby se pak obětní dary rozdávaly; a ti, kteří přijali tělo Páně, odnášeli i nemocným, starým lidem a mučedníkům v žalářích. V prvních třech stoletích byly tři pojmy: shromáždění křesťanů, obět a přijímání — tak úzce spojeny, že jediné slovo »synaxis« všecky tři naznačovalo.

Ze sv. Jeronyma víme, že denní přijímání ještě v V. století bylo ve zvyku v církvi římské, jež byla vzorem a učitelem ostatních. Ve svém listu k sv. Egbertovi, arcibiskupu yorkskému, napomíná ctihodný Beda, aby všemožnou péči vynaložil, by věřící v nauce křesťanské dobře vycvičeni byli, zvláště pak bez výjimky denně tělo Páně přijímali, jak bylo tehdy ve zvyku v Italii, Francii, Africe, Řecku a celém východě.

4. Nynější liturgie, modlitby mešní, zvláště po pozdvihování, zůstaly by nevysvětlitelny, kdyby nepředpokládaly přijímání všech věřících. Tak na př. modlí se kněz jménem věřících:

»Pokorně prosíme tebe, všemohoucí Bože, rozkaž donésti tuto obět skrze ruce svatého anděla svého na vznešený oltář svůj před obličej božské velebnosti své, abychom, kdožkoli z tohoto účastenství oltáře svatosvaté tělo a krev Syna tvého požívati budeme, všelikým požehnáním nebeským a milostí naplněni byli.«

5. Hlas církve je to, její přání, jak na sněmu tridentském vysloveno, aby všichni věřící při každé mši sv. nejen duchovně, ale zvláště skutečně přijímali, a tak z největší oběti nejhojnějšího užitku dosáhli.

Mše sv. není tedy pouhou příležitostí k vykonání zbožných modliteb, není jen obětí Syna božího, ale spojena přijímáním věřících, je spojením oběti a svátosti. A z toho vyvoďme nyní zvláštní důsledky. Věnujme především více horlivosti k slyšení mše sv., učiňme si pravidlem, ne-li denně, tedy aspoň několikrát v témdni zúčastniti se nejsvětější oběti.

Slovutný Ozanam říkal: »První zužitkování času záleží v tom, že každého dne půl hodiny věnujeme slyšení mše sv.«

Jaký by nastal obrat v životě, jakého požehnání božího dostalo by se rodině, kdyby denně aspoň jeden člen jménem ostatních se zúčastnil! Anglický král Jindřich III. býval každodenně na třech mších sv., aby dal příklad celému dvoru. Jeho zbožnost odměněna už zde na světě: vládl šťastně šedesát let pln zdraví a síly.

Plnou cenu však má slyšení mše sv., přistupujeme-li zároveň ke stolu Páně. Mše sv. jest obětí a hostinou nebeskou, kde se má přijímáním těla Páně státi výměna srdcí a svátostní spojení. Celá mše sv. jest pouhou přípravou k tomuto nejposvátnějšímu okamžiku a díkůčiněním. Kdo přijímá tělo Páně mimo mši sv., trhá jednotu Ježíše s knězem a věřícími, činí dvě rozdělené hostiny, podobaje se dítku, jež s otcem a ostatní rodinou nechce stolovati. Velice to bolí církev svatou, že tak mnozí zanedbávají stolu Páně při mši svaté buďto z nevědomosti nebo z bázně lidské, ba i nízkých náruživostí. Proto na všech osadách hlásí se horliví křesťané, aby nahradili a doplnili, co vlažní křesťané opominuli a zanedbali: přistupují denně ke stolu Páně, jak to činili první křesťané, jak toužebně si přeje božský Spasitel, který neustále volá ze svatostánku: »Pojďte ke mně všichni, kteří obtíženi jste a pracujete, já vás občerstvím.«

Je toho zvláště třeba za nynější doby, kdy nevěra, lhostejnost šíří se mezi lidem, aby horlivost mnohých probudila z ospalosti a bázně méně horlivé a netečné.

Jeden cestující přišel do Irska, do hlavního města Dublína, a navštívil chrám sv. Ondřeje v neděli ráno. Spatřil veliké množství mužů státi u zábradlí a pak přistupovati ke stolu Páně. Když se ptal, co je to za slavnost, bylo mu řečeno, že se tak děje každého měsíce, že je to Bratrstvo božského srdce Páně. Mužů bylo přes 1300. To bylo v jednom chrámě, podobné slavnosti byly v chrámech ostatních nejen v Dublíně, ale po celém Irsku. Irčané, věrní katolíci, jen přijímáním těla Páně udrželi si víru katolickou přes všecko nejkrutější pronásledování se strany protestantské Anglie; kdyby u nás věrní katolíci veřejně vyznávali svou víru zvláště častým přijímáním těla Páně, nebylo by tolik lidí slabých a mdlých, bojácných a netečných, nebylo by tolik nepřátel a špatného tisku; nikdo by se neopovážil zneuctívati to nejsvětější tajemství lásky boží k nám lidem, nejsv. Svátost oltářní.

A proto dnes v den posvěcení chrámu rozpomeňme se na tuto lásku boží, na toužebné přání božského Syna, na horlivost prvních křesťanů a neohroženost katolíků nynějších v mnohých osadách, přistupujme ne-li denně, aspoň častěji v témdni neb aspoň o nedělích ke stolu Páně, aby dosaženo bylo cíle, k jakému katolický chrám jest zbudován, aby byl nám všem domem božím a branou nebeskou.

Dle *J. Lintelo* S. J. »Das euch. Triduum« *V. M. Váchal.*

Neděle XX. po sv. Duchu.

Pamatujme na včasné zaopatření nemocných.

»Dí k němu královský úředník: »Pane, sestup, prve nežli umře syn můj!«
(Jan 4, 49.)

Nejmilejší! Všimli jste si toho, co dnešní sv. evangelium vypravuje o královském úředníku v Kafarnaum? Syn jeho byl nemocen — a sice těžce. Celý dům byl tou nemocí poděšen. Lékařské rady ani předpisy nepomáhaly; hoch trpěl velice a nemoc schylovala se k smrti: »počínal umírati«. Bezradně stáli u lůžka dítěte rodiče. Tu dověděl se úředník královský, že Pán Ježíš přichází z Judska do Galileje a že jest již v městečku Káně Galilejské, asi osm hodin od Kafarnaum vzdálené. Poslední záblesk naděje kmitl se strhaným, od nevyspání zčervenalým zrakem úředníkovým; rychle se rozloučiv s manželkou, zulíbav smrtelným potem pokryté čílko synáčkovo, vsedne na kůň a letí do Kány Galilejské, k tomu divotvůrci, o němž tak mnoho slyšel, jenž lačné krmil, nemocné uzdravoval, malomocné očišťoval, chudým pomáhal, ano i mrtvé křísil. U toho, u Ježíše hledal pomoci. Jestliže ten nepomůže — po všem jest veta. Pak navždy s Bohem, drahý synku! Ale ne, Divotvůrce pomůže, přijde a položí na synáčka svoji ruku; ten okřeje, ozdraví, povstane — jako se již mnohým jiným zázračnou silou toho Bohem samým poslaného proroka z Nazareta stalo. S těmi myšlenkami přispěchal úředník královský do Kány Galilejské a tam prosil Pána Ježíše, aby sestoupil a uzdravil syna jeho, neboť počínal umírati: »Pane, sestup, prve nežli umře syn můj!« S jakým výsledkem prosil, je vám dobře známo. Spasitel vyslyšel jeho prosbu, vyrval jeho syna ze spárů smrti a uzdravil jej.

Nejmilejší! I ve vašich rodinách tu a tam se opakuje to divadlo, že se scházíváte kolem lůžka někoho z vaší krve; není to vždy syn, ale i otec, matka — bratr, sestra — strýc, děd, babička. — I vy tušíte, jako ten úředník královský, že vše jest marno; i vy si v duchu říkáte: »Nepomůže-li Bůh, lékař nepomůže.« Lékař zlomil již nad vaším nemocným příbuzným hůl, vzal vám všechnu naději, je-li dobrý člověk, řekl vám: »Dejte ho zaopatřiti!« — a tím vykonal vše, co učiniti mohl; více vykonati není v jeho moci. Nyní jest na vás, abyste učinili to, k čemu vás váže láska příbuzenská, co vám jako svatou povinnost ukládá a od vás přísně žádá starostlivá matka vaše, církev: »Dejte nemocného včas zaopatřiti!« Královský úředník volal k lůžku nemocného syna Pána Ježíše, vroucně ho prosil: »Pane, sestup, prve nežli umře syn můj!« čiňte i vy tak. Jemu toho nikdo neradil, nikdo nenařizoval, on sám ze svého popudu tak učinil. Vy však jste k tomu zavázáni a těžce se prohřešujete, opomíjíte-li včas dáti nemocného zaopatřiti.

S bolestí musíme říci, že se tak často děje. Tato svatá, důležitá povinnost lehce se přestupuje. A když dojdete na faru

vyjednávati pohřeb svému zesnulému, co tu bývá všelijakých omluv a vytáček, když váš duchovní vlídně a laskavě ze soucitu se zemřelým dítkem své osady se vás táže: »Proč pak jste ho nedali zaopatřiti?« Abyste tedy na tuto povinnost nezapomínali, ale s láskou a horlivě ji plnili, chci vám dnes ukázati

tři nepřátele kolem lůžka nemocného,

a že jen Pán Ježíš v boji s nimi nejlépe pomoci může.

Pojednání.

I.

Tři nepřátelé obklopují lůžko těžce nemocného; první z nich jest *smrt.*

Smrt hlásí se svými posly: jsou to bolesti, mdloby, úzkosti, smrtelný pot, nevolnost, slabost, mrzutost nemocného. Ještě za zdravých dnů se smrti bál, a nyní jde do tuhého. Smrt nezná žertů, nedbá proseb, nebojí se vyhrůžek: svýma kostnatýma rukama sahá po vyhlídnuté oběti. Nemocnému tane na mysli smutný hřbitov, v něm hrob a jeho černá hlína. V hrobě ho čeká rozklad, hniloba. Má se rozloučiti se vším, co mu bylo milo a draho, má opustiti vše, co ho těšilo. Toho se nemocný leká, děsí, smrti se bojí, strachuje se té daleké a neznámé cesty na věčnost, umříti nechce. Ale poroučeti si nemůže — pomoci není. Nemoudří příbuzní konejší a chlácholí ho sice, aby se nebál, že se vystůně, že zase bude dobře, že zase bude choditi. Vědí, že nemluví pravdy, a omlouvají svou lež tím: Jak mu to můžeme říci? S jeho tělem mají soucit, a bojí se, aby mu neublížili, s jeho duší soucitu nemají a pohodlnou cestu do pekla mu svou lží připravují. A přece pomoc je tak lehká! Zavolejte, jako úředník královský, Spasitele! Řekněte mu: »Pane, sestup, prve nežli umře příbuzný náš!« Smrti se tak velice strachuje; pojď, potěš jej a posilni jej v zápase smrtelném!

A když Spasitel přijde do domu nemocného, ó jak jej těší, jak zahání strach před smrtí! »Já jsem chléb života,« praví. »Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední.« (Jan 6, 55.) »Neděs se tedy smrti, máš-li takový lék proti ní. Smrt není konec tvého života, ale pouze jeho proměnění. Viz to svaté tělo mé, jež je ti zárukou slavného zmrtvýchvstání. Rozpomeň se na slib, který jsem učinil: »Přichází hodina, v kteroužto všichni, kteříž v hrobích jsou, uslyší hlas Syna božího, a ti, kteří uslyší, živi budou.« (Jan 5, 25.) Vzpomeň na to, že jsem smrt přirovnával ke spánku. O mrtvé dceři Jairově jsem řekl: »Neumřela dívka, ale spí« (Mat. 9, 24), o svém příteli Lazarovi jsem pravil: »Lazar, přítel náš, spí.« (Jan 11, 11.) Neděs se tedy smrti, jáť jsem vítězem nad ní. Jestliže Job se těšil: »Vím, že Vykupitel můj živ jest, a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu koží svou a v těle svém uzřím Boha svého: ta naděje jest složena v srdci mém« (Job 19, 25—27), tím více můžeš ty nadějí budoucího vzkříšení se těšiti. Job ne-

znal ještě mých slov, neměl drahocenné záruky slavného zmrtvýchvstání; ty znáš má slova, ty okoušíš mého těla a přijímáš záruku, že z mrtvých vstaneš.« Tak asi promlouvá k nemocnému, ty potěšující myšlenky mu vnuká Spasitel v nejsvětější Svátosti přítomný. S odevzdaností podrobuje se pak nemocný svaté vůli boží a volá: »Otče můj, nemůže-li kalich tento minouti mne, leč bych pil jej, staň se vůle tvá.« (Mat. 26, 42.) Trpělivě snáší bolesti nemoci mysle jako lotr na pravici: »My zajisté spravedlivě, neboť co náleží na skutky naše, trpíme,« (Luk. 23, 41), a na slovo sv. Augustina: »Zde, Pane, pal, řež, jen na věčnosti mne ušetři!« Přestává se děsiti smrti, nepovažuje ji již za něco hrozného, ale trpělivě ji očekává jako žalářníka, který jej má vysvoboditi z tohoto pozemského vězení a tiše si povzdychne slovy písně:

Když pak v bledém obličeji
smrt se u mne uhostí,
oči se mi zatemnějí,
a duch půjde k věčnosti:

Otče, v té tak hrozné době
neopusť své stvoření,
ať tam zvolám vděčně k tobě:
»Tys můj cíl, mé spasení!«

II.

Druhý nepřítel člověka v jeho těžké nemoci je svědomí. Za zdravých dnů ho nevážil, hlasu jeho nedbal, je umlčoval, potlačoval. A leckdy se to — k jeho vlastní škodě — podařilo. Opětovanými zlými skutky vyšlapal si hřích cestu, ba hřích si dobyl skoro jakéhosi práva, stal se pánem člověka, který mu mlčky a bez odporu otročil. Snižoval se, hanobil se hříchem. Anděl strážný plakal, satan se radoval. Dobrých skutků, skutků ducha málo, hříšných skutků, skutků těla mnoho. Svědomí časem umlklo, ale před smrtí se hlásí k svému právu, mocněji se ozývá, hlasitěji než jindy vyčítá, tak že se člověka malomyslnost zmocní. Svědomí naučí člověka před smrtí, že porozumí slovům apoštola: »Jaký užitek měli jste tehdáž z toho, zač se nyní stydíte?« (Řím 6, 21.) Jako těžké břemeno bude tížiti duši tak mnohá věc, kterou sis druhdy hleděl život zpříjemniti, osladiti, a která nyní chutná jako jed. Kolem lůžka nemocného budou se shromažďovati a divě na něj se šklebiti ti, kdož mu byli pomocníky a společníky v domnělém štěstí, v zdánlivé radosti. Tehdy si nemocný vzpomene na špatné knihy a časopisy, jež čítal, na promarněný čas, na tvrdost a necitelnost k bližnímu; pak mu proletí hlavou vzpomínka na to dobré, jež konati mohl a měl a jež konati opominul, na zlý příklad, pohoršení a svádění. Pak se již svědomí umlčeti nedá a nemocný pocítí veliký strach před soudem Boha, jehož velebnosti se děsí i andělé (tremunt potestates — preface) a před nímž ani spravedlivý není bez viny (cum vix iustus sit securus — sequence defunct.). Nemocný se bude báti setkati se svým soudcem, jímž za života svého opět a opět pohrdal, a to tím více, čím více za zdravých dnů na milosrdenství boží spoléhal. (Sv. František Xav.)

A tu zas volá církev k příbuzným nemocného: Jděte a čiňte jako královský úředník. Pozvete nemocnému do domu Spasitele.

On se děsí a bouře zmítá jeho nitrem; Spasitel přijde, přikáže bouři a nastane utišení veliké. Přiveďte mu k loži dobrého pastýře, ten přivede ztracenou ovečku ke stádci svému. Přiveďte k němu milosrdného Samaritána, ten nalije balsám do ran duše jeho. Přiveďte marnotratnému synu dobrotivého otce; ten jej na milost přijme, obejme a políbením pokoje políbí. Přiveďte mu útočiště hříšníků, Pána Ježíše, ten vlídně k němu promluví: »A kdyby hříchy tvé jako šarlat červené byly, nad sníh zbíleny budou. Nelekej se, dítě mé; lituj upřímně, žel srdečně. Lotr na kříži se více provinil, a přece jsem se nad ním v poslední chvíli smiloval, protože litoval; netřeba se ti tedy báti.

Lituj a pokání s lotrem zde čiň,
aby ti odpustil též boží Syn!

Naprav, co ještě napraviti možno; odpros, kohos urazil, smiř se, s kým se hněváš, navrať cizí majetek, který neprávem držíš — a uvidíš, že se stane spasení domu tvému.«

Když Pán Ježíš posílal apoštoly do světa, poručil jim: »Vcházejíce pak do domu, pozdravte jej řkouce: ‚Pokoj domu tomuto!'« (Mat. 10, 12.) Do dneška zachovává církev tento rozkaz Spasitelův a když kněz vchází do domu, v němž nemocný leží, i tehdy volá: »Pokoj domu tomuto!« A není to pouze prázdné slovo, pouhé přání, ale přináší mu drahocenný dar, vzácný poklad, sv. mír, klid, pokoj do duše, do srdce hříšníkova a posvěcení celého jeho domu.

III.

Ale ještě jeden nepřítel plíží se k lůžku nemocného: *satan*. Nerad by ztratil obět vyvolenou. Již počítá duši nemocného ke svým; již pro ni přichystal místo v propasti pekelné — a nyní snad, v poslední chvíli měl by ji ztratiti! Proto nelení, ale kolem lože nemocného se plíží, jemu šeptá, namlouvá: Nač nyní s Bohem se smiřovat? Vždyť dosud je čas, odlož pokání, smíření, zpověď na pozdější dobu. Co pak tak najednou se měníš? Co tomu řeknou tvoji známí? Vždyť není tak zle! A leckterý nemocný rád slyší tento lichotivý hlas satanův a podlehne mu, odkládá se zaopatřením, až se nezřídka stane, že odloženo na věky. V úmrtní knize jest knězi vyplniti o zemřelém kolik rubrik: datum úmrtí, místo, jméno, stav, stáří, nemoc zemřelého a pod. Ale naposled jest otázka: Byl-li nemocný zaopatřen, kdy a od koho? Nebyl-li zaopatřen, proč? A tu jest mnoho různých odpovědí: Náhle zemřel, nebylo požádáno a pod., ale velmi často tam stává: se zaopatřením bylo stále odkládáno, aneb: bylo pozdě posláno pro kněze.

A jestliže snad v srdci nemocného přece opravdová touha po smíření s Bohem se ozývá, tu satan zas na jinou strunu hraje: Jindy ukazoval stále na velikost milosrdenství božího, před oči stavěl shovívavost a dobrotu boží. Jindy říkal: Viz toho a onoho, co ti zlého učinili; k těm tě nikdo přirovnati nemůže, a přece

Bůh jim odpustil, čím spíše tedy tobě těch několik lehkých, z křehkosti a slabosti lidské vzešlých poklesků, jež ani za řeč nestojí, Bůh odpustí. Ale v hodině smrti satan škodolibě se obrací, malomyslnost nemocného v zoufalost zvrátiti hledí, neúprosnou spravedlností boží jej děsí a tím prudčeji na nemocného doráží, čím kratší jest čas, který mu ještě dopřán jest, čím bližší jest okamžik, který o celé jeho věčnosti rozhodnouti má, čím slabší jsou tělesné a duševní síly nemocného, jimiž může odporovati, čím hříšnější byl jeho předešlý život.

Ó nejmilejší! Máte-li doma smrtelně nemocného, nečekejte, až sám si bude přáti, že se dá zaopatřiti, ale sami zavolejte kněze, pozvete jej k lůžku nemocného, jako úředník královský zval Spasitele k lůžku syna svého: »Pane, sestup, prve nežli umře syn můj!« Kněz přinese s sebou tělo Páně, nejsv. Svátost oltářní. V ní jest Spasitel skutečně přítomen, celý a živý, jako Bůh i jako člověk. A jako druhdy prstem božím, mocí božskou vymítal ďábly, touž mocí zažene i ďábla, jenž děsí vašeho nemocného, a přinese mu potěchu. Již jedenkrát jej potřel; mohutně dopadl jeho svatý kříž na lebku satanovu; proto se ho satan bojí a před ním zbaběle utíká. Vítěz nad ďáblem přinese mír vašemu nemocnému. Když umíral sv. Eleazar z III. řádu sv. Františka, který žil čistě jako anděl a i v manželství se svou chotí sv. Delfinou čistotu zachoval, dorážel na něj ďábel tak, že Eleazar zvolal: »Ó můj Bože, jak veliká jest moc satana!« I přijal svátosti umírajících, jeho obličej zazářil a řekl: »Milostí Pána Ježíše jsem nad ďáblem zvítězil!« Podobně i vaši nemocní řeknou. Zkušení kněží vypravují, že po zaopatření každý nemocný cítí úlevu, ulehčení duševní i tělesné; tak se naplňují slova Písma sv., že »Pán polehčí nemocnému«. (Jak. 5, 15.)

* * *

Tak jste, drazí v Kristu, poznali tři nepřátele, kteří obstupují lůžko nemocného, proti nimž nejlepší a největší posily poskytnouti může Ježíš Kristus, útočiště naše, poklad věřících, dobrý pastýř. Když těžká nemoc vám někoho schvátí, neopomíjejte té svaté povinnosti, pozvete Spasitele jako onen královský úředník do domu nemocného, proste jej: »Pane, sestup, prve nežli zemře příbuzný náš!« Posilni jej ve strachu před smrtí a živě uveď mu na mysl zmrtvýchvstání; potěš jej svým milosrdenstvím a odpusť, čeho se dopustil z křehkosti lidské a ze zlé vůle; zastaň ho proti úkladům ďáblovým a zažeň toho nepřítele spasení lidského od lože jeho! A nepřestávejte na tom, ale modlete se za nemocného a s nemocným; tím konáte skutek velice záslužný, dílo milosrdenství duchovního.

Ale pamatujte, že i vy jednou s tímto světem loučiti se budete; vzpomeňte, že i vy jednou budete obklíčeni těmi třemi nepřáteli: strachem před smrtí, výčitkami svědomí a nástrahami ďáblovými. Proto žijte dobrý život! Sv. Řehoř praví v jedné své řeči: »Kdo pro svou naději a skutky své jest bezpečen, Pánu,

který obtížemi nemocí na dveře srdce jeho tluče, ihned otvírá, smrt z rukou jeho ochotně přijímá, protože soudce svého vesele očekává. Když pak nadejde hodina smrti, zaraduje se ze slavné odměny, jež ho čeká.« Věru, svatá pravda. Věrný služebník se smrti neleká, ale těší se na tu chvíli, kdy tělem Páně posilněn nastoupí cestu k spravedlivému sice, ale též milosrdnému soudci, Bohu a Vykupiteli našemu. A když kněz nad ním se modlí: »Nuže, putuj duše křesťanská z tohoto světa, ve jménu Boha, Otce všemohoucího, který tě stvořiti ráčil, ve jménu Ježíše Krista, Syna Boha živého, který za tebe trpěti ráčil, ve jménu Ducha svatého, který tobě udělen byl« — tehdy neděsí se přístrachů ďábelských, ale těší se na věčné spojení s dobrotivým Otcem, Synem a Duchem sv. Amen. *R. S.*

Neděle XX. po sv. Duchu.

Zázraky v církvi katolické.

Častěji v roce uvádí se z evangelia věřícím některý zázrak Pána Ježíše, abychom byli utvrzeni ve víře a těsněji přilnuli k největšímu dobrodinci Kristu Ježíši. Dnes královský úředník padá před Kristem a prosí, aby mu uzdravil syna. »Pane, sestup, prve nežli umře můj syn.« Poněvadž měl víru ještě nedokonalou a domníval se, že Pán Ježíš musí viděti jeho syna, pravil Kristus: »Neuzříte-li divů a zázraků, neuvěříte. Jdi, syn tvůj je živ, zdráv v tu hodinu.« Pevnější víru měl setník pohanský, který volal: »Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, řekni jen slovo a uzdraven bude služebník můj.« Víru jeho Pán Ježíš také hned pochválil, že podobné dosud nenalezl v Israeli.

Mnoho divů vykonal Pán Ježíš za svého života na zemi, o nichž není psáno v evangeliu, jak sám sv. apoštol Jan tvrdí, na něž by nestačily knihy světa; Pán Ježíš sám řekl učedníkům Janovým: »Jděte, zvěstujte Janovi, co jste viděli a slyšeli: slepí vidí, hluší slyší, kulhaví chodí.« Moc zázraků udělil i apoštolům a jejich nástupcům, aby byly důkazem, že v církvi Kristově jest pravé učení. »Kdo věří ve mne, skutky, které já činím, i oni činiti budou a větší nad ty; ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluviti, jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim; na nemocné budou ruce vzkládati, a dobře jim bude.« A od té doby církev katolická jest nepřetržitým řetězem zázraků, jak krátce naznačím.

Pojednání.

Hned po smrti Pána Ježíše nebyl by apoštolům nikdo uvěřil, kdyby nebyli měli moc zázraky konati. Bez zázraků byli by se dodělali malých výsledků, slova jejich byla by malomocná a hlas jejich hlasem volajících na poušti. A proto mocí Pána Ježíše konali veliké divy. Čteme v Písmě sv., ve Skutcích apoštolských:

»Skrze ruce apoštolů dáli se divové a zázraky mnohé v lidu, a více se rozmáhalo množství věřících v Pána, mužů a žen, tak že na ulici vynášeli nemocné a kladli na nosítkách, aby, když by šel Petr, alespoň stín jeho zastínil někoho z nich, aby byli vysvobozeni od nemocí svých. Scházelo se pak do Jerusalema množství i z blízkých měst, přinášejíce nemocné a od duchů nečistých trápené: kteří všichni uzdravováni byli.« (5. 12.) Všichni byli nadšeni zázrakem, kterým Petr uzdravil chromého žebráka u dveří chrámových. V Lyddě uzdravil Eneáše, osm let následkem mrtvice k lůžku upoutaného: »Eneáši, uzdravuje tě Ježíš Kristus, vstaň, ustel sobě.« V Joppe křísí mrtvou Tabithu, dojat pláčem žen, jimž tato mnoho dobrodiní prokázala. Pavel uzdravuje v Lystře chromého od narození; na Maltě uzdravil otce knížete Publia, zimnicí a úplavicí stiženého, a jakmile se to rozneslo, přistupovali hned všichni nemocní, kteří na ostrově byli, a byli uzdravováni. (Sk. ap. 52.)

V Troadě křísil Pavel mládence, který spadl s okna třetího poschodí. Všecky ty zázraky líčí sv. Lukáš, lékař z Antiochie, učedník apoštola, který byl se sv. Pavlem a svědkem mnohých těchto divů. Evangelium napsal sv. Lukáš roku 64 po Kristu, a nikdo neopovážil se popírati skutečnost jeho.

Podobně činili ostatní sv. apoštolé mezi pohanskými národy. Po smrti apoštolů nastaly církvi hrozné časy. Vše bylo návodem židů pobouřeno proti křesťanům, jakoby státu nebezpečným. V nejkrutějších pronásledováních sílil Bůh lid opět zázraky, jež jeho jménem konali světci a mučedníci, aby se nelekali a hotovi byli vydati život za víru a lid byl utvrzen ve víře. Roku 166 odsoudili pohané stařičkého biskupa Polykarpa. Už zapálena hranice, tělo mělo býti spáleno. Ale když ohněm nemohlo býti tělo zničeno, přistoupil jeden a probodl je mečem; avšak hojnost krve uhasila oheň, že všichni přítomní žasli nad neviditelnou mocí, jež sv. mučedníka chránila.

Na každý den připadá několik světců, jichž úmrtní den se připomíná — a každý světec, nežli za svatého byl prohlášen, musil býti od Boha samého jako světec naznačen, a sice mocí zázraků. Církev nikoho neprohlásí za světce, koho neprohlásil sám Bůh tím, že buď světec konal za živa divy veliké aneb po smrti Bůh tak učinil na jeho přímluvu. A sledujeme-li dějiny církve, vidíme nepřetržitý řetěz divů a zázraků na svědectví, že je to pravá církev Kristova.

Roku 1783 stal se katolíkem anglikánský pastor Nathan Thayer z Bostonu, který byl na studiích v Římě a viděl zázraky, jež Bůh konal na přímluvu světce Benedikta Labrea, který jako poutník-žebrák procestoval celou západní Evropu a kázal proti přepychu, požívavosti a rozmařilosti. Mnohým byl k posměchu, ale tisíce jiných bylo ve víře utvrzeno mnohými divy a zázraky. Pastor Thayer osobně se přesvědčiv o pravdivosti zázračných divů, umínil si, že stane se členem pravé katolické církve, v níž jediné zázraky se dějí. Ve Francii studoval a stal se katolickým knězem,

v Londýně založil dvě školy, kázáním uvedl mnoho protestantů do církve katolické. Když ve svém rodišti Bostonu, malé to obci, začínal pracovati, bylo tam asi 100 katolíků. Dnes čítá se jich na 75.000, mají svůj kostel a biskupa.

Když r. 1821 v Německu a celé střední Evropě kněz kníže Hohenlohe modlitbou ve jménu Ježíše uzdravoval nemocné, byli se všech stran nemocní k němu do Vídně dováženi. Car ruský Alexander I. klekl tehdy před divotvůrcem a prosil za požehnání. Když pak sám nemocen nalézal se v Innomostí v Tyrolsku, přicházelo denně 100—200 nemocných k němu, aby jim žehnal. Zázračná moc jeho přivedla mnoho nekatolíků do církve Kristovy.

Co zázraků vykonalo množství velikých světců, jež vzbudil Bůh, aby lid ke Kristu přiváděli a ve víře utvrzovali! Ve východní Indii na příklad, kde svatý František Xaverský jako missionář pravé divy činil, jsou dodnes malé křesťanské obce katolické, které své obrácení na víru odvozují od sv. Františka, apoštola Indů. Když tam jednou do takové pohorské vesnice přišel protestantský kazatel a svolal obec a kázal, ihned se ho ptali, zdali ho posílá papež římský, hlava pravé církve, jak byl i svatý František poslán. Když však pastor začal dokazovati, že on je v pravé církvi, jeho učení že jest učením Kristovým, vystoupil jeden muž a řekl: »Dej nám důkaz, že tě Kristus posílá, dělej zázraky jako sv. František a uvěříme tobě.« A nyní vypravovali o velikých divech sv. Františka, jež právě v jejich obci učinil.

Že dosud děje se mnoho zázraků k stvrzení pravé víry, zvláště na přímluvu Panny Marie, netřeba ani dokazovati.

Jděte jen do Lurd francouzských, kde veliké divy budou vám vyprávěti; kde jeskyně vykládaná votivními dary, deskami, berlami v celých svazcích zavěšenými bude hlásati, co tisíce nemocných od lékařů opuštěných bylo tu okamžikem uzdraveno. Spatříte tu denně tisíce poutníků, kteří přicházejí oslavovat Rodičku boží, její pomoci a přímluvy si vyprošovat aneb z vděčnosti děkovat za uzdravení. Nemoci všeho druhu bývají vyléčeny. Nevěrci ze zvědavosti přicházející odjíždějí buď jako věřící aneb se svědomím pobouřeným, plni úzkosti, že tu působí moc nadpřirozená, kterou oni uznati nechtěli.

Přijel i nevěrec Zola, který zednáři byl najat, aby lid francouzský svými romány otravoval a ničil. Přijel, aby tak světoznámé poutní místo znesvětil a potupil a lid od poutí odvrátil. Byl svědkem zázračných uzdravení, viděl řadu odborných znalců a nejlepších lékařů, kteří svědčili, že uzdravení stala se mocí nadpřirozenou. Ale on přišel, aby Lurdy zesměšnil; zavřel oči před pravdou, vydal román o Lurdech, který dnes ve Francii nikdo více nečte, poněvadž se dokázalo, že je to spis prolhaný a bídácký. Z četných nemocných vybral si Zola zvlášť dvě osoby: Marii Lemarchandovou, kterou nazývá jiným jménem: Elisou Rouquetovou, a ubohou souchotinářku, kterou nazývá »La Grivotte«.

Ubohou Roquetovou popisuje jako hubenou, chrochtající chraptivým hlasem, s hlavou tvaru psí tlamy, ohyzdnou, lupusem rozežranou. Když zázračně uzdravena v koupeli vody lurdské, řekl lékař Boissarie, předseda kanceláře zkušební komise lékařské, k Zolovi: »Podívejte se přece dobře na tu dívku, rána je úplně zacelena, dívka úplně zdráva.« »Nechci ji viděti,« zvolal Zola, »ona je ještě příliš ošklivá.« — A tak zavřel oči před viditelným zázrakem. V románu pak napsal, že Elisa Roquetová sňavši šátek s obličeje, vyhlížela méně ošklivě. Aby ďábelská zloba Zolova byla odkryta, ohlásil rok na to dr. Boissarie v Paříži roku 1893 přednášku. Zvolil si za předmět: »Lurdy a Zolův román«.

K přednášce pozval několik zázračně v Lurdech uzdravených, kteří seděli v půlkruhu na vyvýšeném místě. Když doktor Boissarie přečetl hlasitě kus ze Zolova románu, a sice ono místo, kde Zola popisuje obličej E Roquetové, pravil: »Elise Roquetová, jak víte, jest Marie Lemarchandová, a vy jste právě slyšeli, jak vyhlížela. Nuže, povstaňte, milé dítě,« zvolal k této, »ukažte shromážděným, co Panna z vás učinila.« Hned povstala mladá dívka v černém oděvu. Plakala lítostí, že ji Zola nazval ohyzdou s psí hlavou a obežraným čumákem, cítila se zahanbenou před tolika lidmi. Mnoho lidí dojato k slzám nad hrubou urážkou a potupou ubohé dívky. — Co se týče druhé osoby, souchotinářky La Grivotte, ač byla okamžikem uzdravena, nechal ji Zola klidně zemříti, co zatím tato dosud žije v úplném zdraví.

Když dr. Boissarie rozhořčen z tolika bídáctví Zolovi to vytýkal, víte, co Zola odpověděl? »Já jsem spisovatel, já hledám osobnosti ve svém mozku a činím s nimi co chci . . .« čili jinými slovy, spisovatel může lháti dle libosti, nikomu po tom nic není.

Co zlomyslnosti a bídáctví vychrlily zaprodané nevěrecké noviny proti tak zřejmě dokázaným zázrakům, jež se denně dějí v Lurdech! Zloba lidská bojí se pravdy, bojí se katolíků věřících, a proto tolik hrubých útoků k zničení a potupě nejslavnějšího místa a odvrácení poutníků, jen aby nebyli ve víře utvrzeni a posilněni.

Ale pravda vítězí. Zola ještě za živa musil vyznati: »Co jsem napsal román o Lurdech, od té doby jde to s mojí slávou s kopce.« Lid odplivoval před ním veřejně, že se opovážil tak potupiti světoznámé a zázračné místo. A Bůh ztrestal jeho zlobu. Jednoho dne nalezen se svou paní otráven plynem ve svém pokoji. Jestliže ještě dnes píše mnohý, že v Lurdech děje se největší švindl se zázraky, politujte jej, pomodlete se zaň. Je to ubožák, který zavírá oči před sluncem a křičí, že je temno. Přicházejí tam největší nevěrci a brzy na kolenou sklánějí se nejsvětější Panně a odcházejí domů věřící s úmyslem, že budou žíti jako křesťané a apoštolé úcty mariánské.

A to je slávou katolické církve. Nikde není zázraků, leč v této církvi Kristově! To buď naší chloubou, ale také výstrahou,

abychom majíce tak pevné přesvědčení, nezpronevěřili se pravdám Kristovým, ale opatrně chodili, vykupujíce čas konáním dobrých skutků, rozumějíce, která jest vůle boží, jak napomíná v dnešní epištole sv. Pavel, plesajíce v Pánu, díky činíce ze všech věcí za to ve jménu Pána našeho Ježíše Krista Bohu a Otci.

V. M. Váchal.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Že máme jeden druhému odpouštěti.

»Takť i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých.«
Mat. 18, 35.

Představte si, rozmilí v Kristu, veliké množství hliněných nádob na jedné hromadě. Je-li pak možno, kdyby někdo tou hromadou nádob pohnul, aby jedna o druhou nezavadila, jedna o druhou se nerozbila, nerozrazila, neroztříštila? To je v pravdě nemožno. Tak je také nemožno, když lidé pohromadě žijí, aby časem jeden druhého neurazil, protože všichni lidé jsou jako hliněné nádoby, křehcí, v dobrém vrtkaví, ke zlému náchylní. Že časem jeden druhého urazí, jest znamením všeobecné lidské křehkosti, hříšnosti a slabosti.

Tuto slabost lidskou snaží se napraviti naše sv. náboženství, přikazujíc, když jeden druhého urazil, aby jeden druhému ihned a milerád odpustil, jinak že ani nám od Boha odpuštěno nebude. Výslovně praví Spasitel v dnešním sv. evangeliu: »Takť i Otec můj nebeský učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých.« A jinde (Mat. 6, 14. 15.) praví Spasitel: »Jestliže odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský hříchy vaše; pakli neodpustíte lidem, ani Otec váš neodpustí vám hříchů vašich.«

Může-li býti zřejmější a důtklivější přikázání nad toto, bychom jeden druhému od srdce odpouštěli? A přece jsou křesťané, kteří, byvše od bližního uraženi, odpustiti mu nechtějí, říkajíce: »Tak velikou urážku odpustiti nemohu!« Ti a takoví nechť slyší a pilně rozvažují dnešní podobenství Páně o služebníku nemilosrdném.

Pojednání.

Jeden služebník byl dlužen svému pánu deset tisíc hřiven, to jest dle našich peněz dvacet millionů zlatých. Tomu pak služebníku byl dlužen jeho spoluslužebník sto peněz, to jest sto římských desetníků aneb dle naší měny dvacet zlatých. Bylť tedy první dluh v pravém smyslu slova millionkrát větší nežli druhý. A co se stalo? Služebník nechtěl odpustiti svému spoluslužebníku dluh nepatrný, ačkoliv jemu od pána odpuštěn byl dluh nesmírně veliký.

*

Tomuto služebníku nemilosrdnému podobáš se ty, křesťane, jenž svému bližnímu odpustiti nechceš, říkaje: »Tak velikou urážku odpustiti nemohu!« Není-liž urážka boží millionkrát větší nežli urážka člověka, protože člověk proti svrchovanému a všemocnému Pánu nebes i země nic není než prach a popel? Hle, král nebeský odpouští tobě, svému služebníku ničemnému, všecku vinu a urážku jakkoliv nesmírně velikou; a tys tak tvrdý a necitelný, že svému bližnímu provinění jeho odpustiti nechceš? Neznamená-li tvé chování, jakobys byl nad Boha, jakoby na tobě více záleželo, nežli na něm?

Ale ty vedeš svou dále a odpovídáš mně: »Nikoliv, toho se nedomýšlím; takovým bláznem nejsem, abych se rovnal Bohu nebo dokonce nad něho se povyšoval; ale urážka, kterou mně učinil můj bližní, jest skutečnou urážkou a nemůže mně vyjíti z hlavy.«

Nesuď tak ukvapeně, milý křesťane. Srovnej sebe s Kristem Pánem. Jak nazývali tvého Pána a Spasitele milostivého jeho nepřátelé? Říkali o něm, že jest žrač a pijan, že jest přítelem hříšníků, že jest posedlý ďáblem, že jest spolčen s Belzebubem, že jest svůdcem lidu, buřičem proti vládě a ještě jinak a jinak. Byly to urážky nebo ne? Arciť že byly. A proč? Protože Pán Ježíš, jsa beze vší i nejmenší úhony a vzor dokonalosti, potupných a hanlivých jmen si nikterak nezasluhoval. Můžeš říci, křesťane, cos podobného o sobě? Můžeš říci s klidným svědomím, že vždy tak smýšlíš, jednáš a mluvíš, že nezasluhuješ ani nejmenšího pohanění od jiných lidí? Myslím, že k takové řeči pyšné a samolibé se neodvážíš.

Dejme tomu, že bys v den sváteční bez nevyhnutelné potřeby a z pouhé nevážnosti k svatému náboženství na poli pracoval a šel by kolem křesťan horlivý a nazval by tě ve své horlivosti neznabohem: budeš pokládati slovo toto za urážku? Možná; ale neprávem. Kdo přikázání boží o svěcení dne svátečního veřejně a svévolně přestupuje, ten jest skutečně neznaboh, ten zasluhuje skutečně takové pohanění; ale pohanění zasloužené není urážka.

Dejme tomu, že by ses opil a opilý potácel a sobě počínal jako člověk bez rozumu, a viděl by tě člověk pořádný a horšil by se nad tebou a nazval by tě hovadem: budeš se proto na něj hněvati a kletbu na něj svolávati a hroziti: »Té urážky do smrti mu nezapomenu«? Možná; ale neprávem. Kdo se oddá pití tak, že neví co mluví a činí, ten se rovná opravdu němé tváři, ba jest němé tváře horší, ten zasluhuje skutečně takové pohanění; ale pohanění zasloužené není urážka.

Dejme tomu, že ty, ženo neb dívko křesťanská, libuješ sobě v lesku a nádheře, která se sluší spíše na herečku nežli osobu vážnou, a někdo by tě nazval proto jménem nelichotivým: budeš se na člověka toho horšiti a hněvem proti němu soptiti, říkajíc, že takovou urážku odpustiti nemůžeš? Možná; ale jakým právem?

Která žena neb dívka křesťanská přepiatě se šatí a zdobí, ta zasluhuje skutečně pohanění; ale pohanění zasloužené není urážka.

Tak jest, milí křesťané. Kdybychom nebyli pýchou zaslepeni, musili bychom říci přečasto, když nás jiní lidé haní: Má vina, má vina, má největší vina! Za takové pohanění byli bychom jiným lidem vděčni a rádi bychom jim odpouštěli, co se nám zdá býti urážkou. Pravda může rozumného zarmoutiti, ale nikoliv uraziti. Tak smýšlel král David. Když mu zlořečil Semej z rodu Saulova, nazývaje ho mužem krve, nepokládal to David za urážku, věda, že skutečně mnoho krve lidské prolil; a proto tiše snesl pohanění Semejovo (II. Král. 16.)

Ale zdá se mi, že přece ještě všichni s mou řečí nesouhlasíte, že mnohý z vás ve svém srdci říká: »Jáť odpouštím tomu, kdo mne urazil, ale nemohu toho zapomenouti.« Víš-li, křesťane, co vlastně tvá řeč znamená? Tvá řeč znamená: »Já mu odpouštím, ale nemohu mu odpustiti.« Jakž jinak? Což jest odpustiti jiného nežli zapomenouti na urážku? Hle, Bůh sám slibuje nám odpuštění hříchů těmi slovy, že na hříchy naše více vzpomínati nebude (Jerem. 31, 34. Srvn. Žid. 10, 17. 18.). Když tedy tomu, kdo ti ublížil, odpouštíš, musíš na to, co proti tobě učinil, zapomenouti, musíš to z mysli své vypuditi, musíš se chovati k bližnímu, jakoby tě byl nikdy neurazil. To jest odpustiti ze srdce. Nechceš-li odpustiti ze srdce, pak nechceš odpustiti vůbec.

Arciť, odpustiti tomu, kdo nás urazil, ze srdce, jest velmi krušno, stojí to sebezapření, vyžaduje obět. Ale to tě nesmí odstrašiti, křesťane, by ses smířil se svým bližním. Pomni na Otce nebeského. Jak veliké oběti bylo zapotřebí, abychom se s ním smířili? Bůh vlastního Syna svého neušetřil, ale vydal ho za nás všecky ve smrt nejhroznější. Proto to napomenutí sv. apoštola (Efes. 4, 32. Kol. 3, 13.), že máme jeden druhému odpouštěti, jakož i Bůh skrze Krista odpustil nám. Bez oběti není smíření. Pročež učiň násilí své pýše a nedůtklivosti, a nebude ti nesnadno smířiti se s bližním a na všecku vinu jeho zapomenouti.

* * *

Nuže buďme poslušni dnešního napomenutí Páně. Chceme-li, aby odpustil Bůh nám, odpouštějme ze srdce jiným lidem. Výmluva neplatí tu žádná. Naše urážka nemůže býti nikdy tak veliká, jako urážka boží. A co nazýváme urážkou, nebývá často nic než zasloužené pokárání. Odpouštíme li svému bližnímu opravdu nesmí zbýti v srdci žádná trpká upomínka, musíme bližního svého opět jako prve milovati. A to se nám podaří, budeme-li pamatovati, že Bůh skrze Krista odpustil nám. A pak budeme modliti se právem: »Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim viníkům.« Amen.

Klement Markrab.

Neděle XXI. po sv. Duchu.

Cena duše lidské.

»Podobno jest království nebeské člověku králi, kterýž chtěl počet klásti se služebníky svými.« (Mat. 18, 23.)

»A učinil Bůh dvě světla veliká,« tak praví I. Mojž. 1, 16., »světlo větší, aby panovalo nade dnem, a světlo menší, aby panovalo nad nocí; a postavil je na obloze nebeské, aby svítila nad zemí.« Znáte je, krále denního — slunce, vladaře nočního — měsíc, který od slunce svou jasnost přijímá.

Tato pravda ze života přírodního uvádí nám na pamět pravdu vzácnou ze života duchovního. Také tu před okem naším rozžehnuta jsou dvě světla veliká: jedno větší, slunce spravedlnosti Kristus Ježíš, věčnosti král, a jedno menší, Maria, panenská Matka Syna božího, kteráž všecku svou důstojnou velebnost od Syna svého Ježíše Krista přijímá a kteráž nám v temnosti tohoto života pracujícím svítí vznešeným příkladem povšechné ctnosti. Abychom věděli, kterak dle vzoru Páně a svaté Bohorodičky pokračovati máme, rozžehl nám pozemským poutníkům Kristus Ježíš sám opětně světla dvě, to největší, první přikázání lásky k Bohu, a druhé tomu podobné, lásky k bližnímu; a v dnešním podobenství ukázal jejich cenu.

Král jest Bůh, a jemu láskou zavázaný služebník jest každý člověk. Bůh, veškerenstva Pán, jest bytost nestihlá a nevystižitelná, proto i dluh jemu pronedbané lásky rovněž jest nesmírný, převeliký; dí Písmo: »deset tisíc hřiven«. Člověk před Bohem jeden druhému jest roveň, však bližnímu láskou povinovaný, a proto dluh odpírané lásky, prvního sice daleko menší, však přece dluh, jejž Písmo slovy: »sto peněz« vyznačuje. Již pak svědčí Písmo: »Žádnému nebývejte nic dlužni, než abyste se milovali vespolek.« (Řím. 13, 8.) Mnohému snad srdce radostí poskočí, při slovech těch a řekne si ochotně: »Já miluji celý svět.« Ale jak? Vždyť po tomto »jak« tázáno se bude. »Podobno jest království nebeské člověku králi, který chtěl počet klásti se služebníky svými.« Ano, Pán sám bude s námi počítati, a na to tak mnohý rád zapomíná.

Ne tak, přátelé milí! Vděčnost nás váže, abychom zákon lásky svědomitě plnili, a dnešní svaté rozjímání upozorní, že máme zač vděčnými býti! Budeme to »zač« pozorovati; budeme uvažovati cenu každé duše lidské ve jménu Páně.

Pojednání.

a) Vše, čím jsme a co máme, děkujeme milému Pánu Bohu. Každý dar, jak od Otce světel přichází, dle svědectví Písem dokonalý jest; pročež duše lidská zvláštní cenu míti musí. Čtemeť (Mojž. 2, 7.): »Učinil Hospodin Bůh člověka (dle těla) z hlíny země, a vdechl ve tvář jeho dechnutí života«; a tou Bohem

vdechnutou duší učiněn jest člověk bytostí živou. Pohlížeje na to ostatní pozemské tvorstvo, volá svatý Isidor: »Ó člověče, proč se obdivuješ výšce hvězd a hlubokosti moře? V prohlubinu duše své vstup, a div se, můžeš-li.« A sv. Ambrož takto dí: »Pozoruj se, duše milá, neboť nejsi ze země, nejsi z hlíny, ale duchem božím jsi učiněna.«

b) Duše naše, duch Bohem vdechnutý jest příčinou a podmínkou našeho života; když ji takto ani viděti ani chopiti nemůžeme, když ze žádných částek nezáleží a také v nějaké dílky rozložena býti nemůže, tato bytost živá, duchovní, nedílná, nemůže nikdy hynouti, jest nesmrtelná. Nestárne časem, nezúžuje se namáháním, ovšem ale jak v dokonalosti tak v ničemnosti pokračovati a tak pro věčný život buď šťastný neb nešťastný se připravovati může. Proto dí svatý Bonaventura: »Procitni, duše lidská (ana spíš a důležité sny své neznamenáš), a zplesej, neboť Bůh, když tě nesmrtelností obdařil, dal ti podstatu nezrušitelnou, trvání nekonečné, žití věčné.« Odtud výrok Laktanciův: »Jakož jest Bůh nesmrtelný, tak i duši chtěl nesmrtelnou a věčnou míti«, což nám náš milý Spasitel zřetelně připomíná, když apoštolům a všem věrným služebníkům svým zmužilosti přimlouvá, řka: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí tělo, ale duši zabíti nemohou.« (Mat. 10, 28.) Ano, o nesmrtelnosti duše nás přesvědčil, když dávno zemřelé muže Starého Zákona, Mojžíše a Eliáše, svým vyvoleným Petrovi, Jakubovi a Janovi na hoře Tábor v postavě lidské předvedl a ukázal.

c) Ano, nesmrtelnou musí býti duše lidská, protože jest Pánu Bohu podobna. Vždyť pak při stvoření řekl Hospodin: »Učiňmež člověka k obrazu a podobenství svému.« Tak se i stalo. Poněvadž Bůh žádného těla nemá, nepodobá se také nižádný člověk tělem Stvořiteli svému, ale na duši obraz boží se obráží. Žádné zvíře není si toho vědomo, že tu jest; žádné ani netuší, proč tu jest; žádné po výšinách nebes nezatouží, vždyť o nich a o jich blaženosti neví. Zvíře jen toho si všímá, co vidí, co slyší a k čemu je přirozený pud pobádá, co mu lahodí; to ostatní je pro ně ztraceno, nezná krásy, ani dobra, ani pravdy. — Ó jak nesmírný tu rozdíl, mezi zvířetem a člověkem! A tu chtějí nás přepálené a vyšeptalé hlavy k zvířeti snižovati! Jak mohou jen přehlížeti lidé tito přednost svou! Bůh dal duši člověka ze své moudrosti rozum, ze své vševědoucnosti paměť, ze své dobroty a lásky svobodnou vůli, ze své spravedlnosti svědomí.

Jak pracovaly včelky před tisíci a tisíci lety, tak pracují po dnes. Nahlédněte ale do dějin lidského pokolení; projděte, přečtěte sobě cestopisy po těch krajinách, kde žili a působili národové ondy slavní, nám nyní jen dle jména a po zbylých památkách známí; pozorujte, co konali pro své štěstí časné, co podnikali pro dosažení blaženosti věčné; věru, musíme se podiviti těm darům ducha lidského, jimiž Pán obdařil a přikrášlil jej. Hledě k blahu obecnému pro čas i pro věčnost, napsal sv. Tomáš Aqu.: »Čtverý jest druh lidí rozumu nejvýš potřebný: Kněz pokání

ukládaje, soudce rozsudek vynášeje, lékař nemoc poznávaje, boháč bohatství užívaje,« a smíme přidati: »vladař zákony vydávaje.«

d) A jako Bůh nejvýš blaženým jest, tak i duše naše i na zemi i na nebi blaženou býti měla. Než, ó toho neštěstí! Jako někteří z andělů, tak již první lidé při své svobodné vůli postavili se proti Bohu, a neposlušností zhřešili. A aj, druhá v božství osoba, Kristus Ježíš, spěchá na tu bídnou zemi; a jakož zázračně se rodí, tak zázračně působí i zázračně umírá, jen aby duši lidskou ze špíny hříchu svou nejsvětější krví obmyl, aby ji z bídy věčné zkázy vykoupil, aby ji obětí svého života oživil, aby ji takto cenou své předrahé oběti přiozdobenou pro nebe schopnou učinil.

Odtud výrok sv. Augustina: »Kristus přišel na svět stárnoucí, aby, když kolem všecko vadlo, jím znovu zmlazeno vzkvetlo«; ne tělo, ale duše lidská. A sv. Ambrož píše: »Zbožný přišel k bezbožným, aby nás učinil nábožnými; pokorný přišel k hrdým, aby z hrdých učinil pokorné.« Abychom pak v případě nešťastné ztráty milosti boží opět mohli duši svou rouchem lásky boží přiodíti, dal nám poklad svatých svátostí; naučil nás modliti se; ukázal nám cestu svatého zákona a vlastního příkladu. A když k nám jako v poslední den sváteční k židům (Jan 7, 37.) volá: »Žízní-li kdo, pojď ke mně a napij se«: tu smíme a musíme vyznati slovy Písma: »Co mohl trojjediný Bůh ještě více učiniti pro vinici svou, kterou je ta nesmrtelná duše lidská?« Tak drahocenná je tedy duše každá před obličejem božím.

Přitovaryšil nám anděla strážného a ukládá: »Šetřiž ho a poslouchej hlasu jeho!« (Mojž. 23, 21.) Sám ďábel pak učí nás cenu duše lidské znáti, neboť lstivě obchází v rouše ovčím, aby oklamal ten zakuklený vlk, »hledaje, koho by sežral«.

e) Znajíce takto převelikou cenu duše lidské, snadno rozumíme té řeči božského Spasitele: »Co jest platno člověku, by získal všechen svět, na duši své pak škodu trpěl?« (Mat. 16, 26.) Jakož i té řeči: »Kdo pak pohorší jednoho z těchto maličkých, kteří ve mne věří, lépe by jemu bylo, aby byl zavěšen žernov osličí na hrdlo jeho a byl pohřížen do hlubokosti mořské.« (Mat. 18, 6) A proč lépe? Protože pohřížen tělem zanikl by, avšak duši pohroužiti nelze.

Právě pro tu cenu za zemřelé se modlíme, za ně dobré skutky konáme, na duše v očistci vzpomínáme; vždyť jsou to duše nesmrtelné, k blaženosti nebes povolané; má-li tělo, ten dar boží, cenu »sto peněz«, cena duše má cenu »desíti tisíc hřiven«.

Dne 25. července roku 1887 navštívil chvalně známý po vlastech rakouských arcivévoda Albrecht poutní místo v Korutanech, »Maria Lušari«. Po ukončené nejsvětější oběti, jíž vzácnou pobožností přítomen byl, vyjádřil se vznešený ten poutník: »Je tomu 25 let; tehdy jsem těžce stonal a moji vojáci u svaté Bohorodičky v Lušari za mne se modlili. Dnes pak konal jsem mo-

dlitby za hodné vojáky já.« (»Vaterland« 1887 č. 216.) Ne za tělo, ale za duše svých vojáků hodných vrchní polní maršálek se modlil.

Tak drahocennou duši nesouce, buďmež vděčni Bohu z daru toho. A když duše každá obraz a podobu boží nese, opatrujme i svou i svého bližního duši. Duše naše jest život náš. Jen jednu máme duši nesmrtelnou, ničím nenahraditelnou. Jen jedno jest nebe. Hleďmež, aby tam vznesla se duše naše jedenkrát k Bohu, kterýž nám ji dal. Amen. *Frant. Bartoš.*

Slavnost Všech svatých.

V zástupu svatých jsou apoštolé, mučedníci, vyznavači a panny.

»Viděl jsem zástup veliký, jehož počet nikdo sečísti nemohl.«

Přátelé milí, jdete-li polní cestou, vidíte podle ní mnoho květin barvy různé. Vidíte bílé chudobky, žluté pampelišky, červené slzičky, modré chrpy a tisíce jiných květin. Znáte jich několik dle jmen, dle barvy, ale jen několik — ostatní množství veliké vidíte, ale neznáte ani jménem, ani užitkem. Podobně jest se zástupem svatých. Známe jména svatých některých, která jsou nám nejblíže, ale počet svatých žádný člověk nezná, poněvadž jest jich zástup, jehož nikdo sečísti by nemohl. Naše země česká jest malý koutek na širé zemi boží, ale přece jest málo těch, kdo by znali všecky byliny a všechny stromy, které ji zdobí. Jako druhdy rostly květiny barvy červené, bílé, modré, žluté atd., tak i dodnes. Podobně i se svatými v nebi. Byli vyznavači a jsou dodnes, byli mučedníci a jsou též nyní, byly panny svaté a nevymřelo pokolení jejich dodnes. Toť potěšitelné pro nás, zejména když uvážíme, že i to prosté zaměstnání naše nám zjednati může čest dokonalosti křesťanské.

V květinách vidíme stopy moudrosti a dobroty boží. Pohled na krajinu v květu jest tak úchvatný, jak na nesčetný zástup božích hvězd. Obé jsou písmo, psané rukou boží pro nás. Tak jest i se zástupem svatých, které milost boží vychovala a vychovává, aby příkladem svým byli kázáním mezi námi. Proto k poctě všech svatých budeme uvažovati o tom, jak každý z nás může býti apoštolem, vyznavačem, mučedníkem v tom nepřehledném zástupu lidí, kteří všichni nesou obraz boží v sobě, který mají co nejvíce učiniti podobný Otci svému nebeskému. Počněme proto ve jménu Páně zírati na květy milosti boží v lidské podobě našich milých svatých a světic božích.

Pojednání.

Barva zelená jest barva naděje. Nadějí církve sv. jest apoštolský duch. Čím živější duch apoštolský, tím větší naděje na výsledek svaté žně duší.

1. Byli druhdy vyznavači a apoštolé, kteří učili znáti lidi jméno Pána našeho Ježíše Krista. Vyznávali je a učili i jiné vyznávati. Vzpomeňte si na první dobu křesťanství v Čechách! Sv. Ludmila jest vyznavačkou a i mučednicí, ona je také apoštolkou. Kterak? Bez sv. Ludmily neměli bychom sv. Václava. Bába sv. Václava byla onou ženou, která tak důtklivě vštěpovala víru sv. do srdce Václavova, a co přijala od našich apoštolů Cyrilla a Methoděje, to zase odevzdala sv. Václavu, když si hrával poblíž ní na Tetíně, když jí sedával na klíně na starém Vyšehradě. Ctíme sv. Ludmilu za její život, za její učení. Nemysleme, že k té práci musí býti jen kněžna. Mnohá stará žena nemá uloženo dokonati z milosti boží smrtí mučednickou jako sv. Ludmila, přece však může býti vyznavačkou a apoštolkou jako svatá Ludmila a býti připočtenu též do řady sv. apoštolů a vyznavačů.

Zůstaňme při životě sv. Ludmily, naší patronky. Nevěsta její daleko stála v ctnosti za ní. Sv. Václav by nebyl na blízku své vlastní matky dostal tu školu ctnosti jako u své babičky. Často bývá tento poměr v mnohé rodině jako v rodině Václavově. Kdož z lidí může říci, že nemůže jiné vésti slovem k dobrému? Nikdo. Skutečně také veliký zástup jest žen, kteréž béřou děti v prázdnou chvíli na kolena svá a učí je Boha znáti. I ty jsou sv. vyznavači i ty jsou apoštoly Páně. Jen nechť často béřou matky dítky své na klín a ať je vedou k sv. víře, tak budou připočteny k zástupu sv. vyznavačů a apoštolů.

Písmo sv. velebí ty duše, které vyučují spravedlnosti. V knize přísloví (10. v. 21.) čteme: »Rtové spravedlivých vyučují mnohé«, a hned před tím: »Jako stříbro výborné jest jazyk spravedlivého, ale srdce bezbožných za nic nestojí.« (10. 20.) Tímto stříbrem výborným před Pánem Bohem může býti jazyk tvůj, když jím budeš učiti své dítky chváliti a znáti Pána Boha a milovati a plniti sv. přikázání. Velebíme sv. apoštoly a že po celé zemi rozešel se zvuk jejich a až do končin země slova jejich. Také ty budeš veleben, když v tvé končině, v tvém domě se ozývá slovo Páně. Daniel prorok nám o tomto apoštolátu praví (12. v. 3.): »Kteří spravedlnosti vyučují mnohé jako hvězdy na věčné věky« (se skvíti budou). Tedy každá duše, která poklad sv. víry druhé sděluje a ji tak vyučuje spravedlnosti, si připravuje světlo na věčné věky.

Jakkoliv veliký počet takých vyznavačův jest, přece ještě jest veliký počet liknavých, kteří ani čtvrt hodinky nemají dítky k učení svaté spravedlnosti. Toť přece velice lehká věc — a i tu lehkou věc tak nedbale plní. Kolik by tu bylo krásných květů pro osadu, kdyby v den sváteční jen čtvrt nebo půl hodiny dítky si četly v biblické dějepravě aneb katechismu, aneb zbožné knize.

Neznalost a nevědomost jsou největší nepřátelé sv. víry, sv. církve, křesťanské spravedlnosti. Prázdná hlava dělá chladné srdce. Mnozí nevědí, co činí, ale jejich nevědomost není bez viny, protože mají dosti příležitosti pravdu poznati a v pravdě se utvrditi.

Máme v církvi sv. na třicet domů a kongregací, které povstaly v posledních 100 letech a vychovávají apoštoly pro kraje zámořské. Veliké je to dílo, ale nebude li pracováno a apoštolováno doma až do posledního koutu vesnické osady, vezme Bůh od nás světlo víry, jako vzal jiným krajinám, které se skvěly duchem a mravem křesťanským jako Egypt hořejší, Afrika a Asie. My také musíme pracovati proti pohanství, které se nám vdírá i do vesnického statku a chalupy časopisy vydávanými apoštoly pohanství. Ať tvůj dům se skví apoštolskou snahou vychovati ve sv. víře domácí své všechny.

2. Jiné květy jsou červené. Červená barva jest barva mučedníků. Mučedníky byli sv. apoštolové, mučedníky byli sv. Václav, sv. Vojtěch, sv. Jan Nepomucký a nepřehledný zástup mužů a žen. Také nyní jsou mučedníci a mučednice nejen v zemích mezi divochy, ale bohužel i mezi křesťany. Mezi mučedníky čítávali se nejen ti, kdo krev prolili a kdo život položili, ale vůbec kdo trpěli pro Krista ve svém životě. Tedy vše, co člověk trpí pro život křesťanský, to vše mu dává čest a zásluhu mučedníka. Kdo pro své sv. přesvědčení od zpustlých lidí tupen a posmíván bývá, ten zásluhu má mučedníka i čest. Blahoslavení jste, když vám budou zlořečiti a protivenství činiti a mluviti všecko zlé proti vám lhouce. Kristus Pán napřed nazval blahoslavenými ty, kdož protivenství trpí pro spravedlnost a na to ještě rozšiřuje mučednictví, že nejen ten kdo utrpěl protivenství krvavé, ale i ten, kdo posměch, zlou řeč a lež trpěli, mají se radovati jako mučedníci. Vizte, jak veliký jest zástup lidí, kteří ochotně snáší potupu i posměch zvrhlých a věrně plní povinnosti křesťanské.

»Tys také z těch křesťanů,« ptávali se sv. Agathy, »z toho plemene hanebného a potupného?« Ty také plníš to a ono, ptají se pohané noví. A všichni, kdož z lásky pro Krista trpí posměch, ti všichni jsou červené kvítky ze zahrady Páně, jsou účastni cti mučednictví.

Nepraví nám nadarmo sv. Pavel (K Tim. II. 3. 12.) »A (tak) všichni, kdož chtějí pobožně žíti v Kristu Ježíši, jak na pravé křesťany náleží, protivenství trpěti budou.« Jako na sv. Agathu, tak se volá na mnohou duši i dnes, když jde ke stolu Páně častěji, když horlivě plní svou povinnost. Čteme o sv. Barboře od vlastního otce pronásledované; zdá se nám to býti dnes nemožné. Bohužel, že máme mučedníky podobné v době nejnovější. Katecheta z předměstí vídeňského vyprávěl příběh ze školy. Hoch přítulný činil vše, co viděl na očích svému katechetovi. Milost boží jej zvlášť sílila, protože rodina jeho a hlavně otec nebyli ducha křesťanského, ale podlehli modernímu pohanství »volné myšlenky«. Dítě konalo modlitby, třeba nevidělo to u rodičů. Dítě se učilo, třeba nebylo povzbuzeno ke katechismu. Otec myslil, že učiní zvlášť výborný skutek, když se bude hochu smáti a jemu modlitbu zakazovati. Vizte výsledek. Katecheta vidí svého milého žáka s velikou lysinou na hlavě. »Co se ti stalo?« Hoch nechce s pravdou ven a lháti též ne — mlčí. Konečně svěří se, odkud ly-

sina jest. Otec, aby syna potrestal za to, že se modlil proti jeho vůli, v zlosti vzal vitriol a nalil chlapci na hlavu, aby mu vlasy vypadaly na místě, kde mívá kněz pleš. S hroznými nadávkami katechetovi tak učinil. Hoch to vše snesl a konal povinnosti náboženské dál. Není to mučedník podobný sv. Barboře, Kateřině, sv. Pankráci čtrnáctiletému? Co jsou oni zavražděni řeholníci a řeholnice v r. 1910 v Portugalsku, než mučedníci? Co jsou oni tisícové vyhnanců, kteří k vůli sv. slibům zbaveni jsou vlasti své? Vizte tak znamenitý zástup nachových květů sv. mučedníků naší doby. Kolik tichých mučedníků jest po domech uprostřed křesťanů dle jména.

Jak pálí takřka leckoho, že jiný jde do kostela všední den a že nezanedbá mši sv. Ty jdeš do kostela a necháš práce. Hned jsou zde po ruce synové světa, aby nevybočovali ostatní v pobožnosti. Napomenouti ale zpustlé, když k nemravným věcem jdou, to tito světáci síly nemají. Protože světák by jim dal sprostou odpověď, kdežto člověk zbožný snese jich úštěpek a jde po své práci a po své pobožnosti.

Zajisté nikoho z nás nepřivážou ke stromu a nebudou jej šípy mrtvit jako činili sv. Šebestianu. Ale mnohého člověka béřou si na mušku, a úštěpek za úštěpkem si z něho činí, protože nechce činiti též všecko, co oni činí, ale že chtějí sloužiti poněkud věrněji. Takové šípy ale dodají křesťanu také čest a slávu mučednictví. Takých křesťanů jest zástup veliký! Kdož je všechny sečte? Jsi též ty mezi nimi?

3. A byli mezi věrnými Páně čisté duše jako lilie, byli tu sv. panny a sv. panicové v počtu velikém. Rozpomeňme se jen na sv. Jana Miláčka Páně, na sv. Pankráce, blahoslaveného Buillona, sv. Aloisia, sv. Kazimíra, sv. Stanislava a jiné více. Byli mezi nimi mládenci, kteří měli na volbě buď hříchem zachrániti život — aneb zachrániti čest mládeneckou a ztratiti život. A volili — jsouce pevni u víře — čistotu! Toť slavné pokolení. Princ Balduin, který vysvobodil hrob Páně od Turků, upadl kdys do zajetí, když jej navštěvovala choť knížete pod záminkou křesťanského milosrdenství. Zatím její návštěvy byly jen zástěrou zloby. Radila mu k útěku a sváděla jej, aby za manželku ji pojal. Ale Balduin věděl, že manželství se vdanou nelze uzavříti. Když se úklady její nezdařily, pomstila se mu jako kdysi Putifarka Josefu v Egyptě a useknuty jsou Balduinovi ruce i nohy proto, že nechtěl svoliti ke hříchu. Toť čest a zásluha sv. mládenců.

Když o tomto květu bělostné lilie mluvím, chci vzpomenouti také bratra řeholního Felixe, (šťastný), rodem Čecha, ze slavného rodu Slavatů, který kdys na honě upadl do vlčí jámy, kdež

»teď jasně zří, že zmaří doba krátká,
co duše tká si v opojení blahém
jak pavučinu před věčností prahem —
dnes lidské štěstí vidí bez — pozlátka«.

Zachráněn splní slib učiněný a vstoupí v přísnou řeholi karmelitánů v Římě. Snoubenka jeho vstoupila v řeholi klarisek. Však bratři jeho umřeli bez dětí. Rod jejich měl býti bez potomstva. Šli do Říma prosit sv. Otce, aby bratra sprostil slibů. Sv. Otec dal bratru Felixovi na volbu. A bratr Felix jakou dá odpověď? »Když vyhyne můj rod — svět nezahyne.« Zemřel jako mládenec v celle karmelitánů — poslední Slavatovec. Toť lilie ze sadu Ježíše Krista. Jest jediná? Nikoliv. Kolik jich hostí tak mnohý klášter. Jen klášter? I mnohá rodina a alkovna má své skutečné lilie, o nichž svět neví ničeho a které zná jen věčný zahradník.

Hle, každý, kdož bojuje proti zlé žádosti v sobě i jiných, cti i zásluhy mládenectví jest účasten. Nový tu vidíte zástup sv. mládenců a panen. Ovšem i veliký jest zástup padlých.

Tak i nyní jsou spolky, v nichž mládenci svatě sebe zaslibují zachovati sv. čistotu.

Mají i protestanté spolky »bílého kříže«, v nichž každý mladý muž se zavazuje dbáti čistoty vlastní i cizí a neužívati řečí neslušných a pohoršlivých. Jsou tedy doposud přečetné lilie Ježíše Krista. To je ten zástup, jenž stojí před trůnem a obličejem Beránka, jsouce oblečeni v bílá roucha a palmy v rukou jejich a volají hlasem velikým, řkouce: »Spasení Bohu našemu, kterýž sedí na trůnu a Beránkovi.« To jsou ti čistého srdce, kteří Boha vidí a nemusí jej teprve hledati.

Jsou spolky panen, kteréž neporušenou lilii si zachraňují. K nim připočísti sluší všecky, kdož opravdu bojují proti nečistotě. Zdaž i ty, duše mladá, patříš mezi ně? Jsi mezi vyvolenými?

Poctivá služka, dívka a žena, kteréž i na svém jméně a čistotě záležeti si dají, patří též k zástupu vyvolených duší a i ony mají naději provázeti Beránka božího v království božím.

Ano, Pán Bůh má stále své apoštoly, mučedníky, vyznavače i duše panenské. Tak i naše duše se musí připojit mezi zástupy boží. Bůh chce od nás jen lehké povinnosti a chce jen naše dobré, jak rádi bychom měli jíti za slovem božím. Jak těžké jho si uplétá, kdo se Bohu protiví; jak lehké jho si dělá, kdo Bohu slouží z ochoty.

Pán Bůh jest k nám příliš shovívavý. Nežádá na nás veliké zkoušky, jako žádal na svatých svých. Ale chce jen plnění našich povinností — ochotné a věrné. Bůh chce, aby mládenec byl sv. mládencem, muž sv. mužem, stařec sv. starcem.

Má ovšem i svět své apoštoly, mučedníky a vyznavače jeho zásad. Pod jeden prapor je postavíme. Jsou to zástupy veliké, které shromažďuje blahoslavenství Ježíšova a blahoslavenství světa. Jsou i kajícníci boží a kajícníci světa. První oplakávají, že vůli boží, v níž jest naše štěstí, neplnili. Druzí, kajícníci světa, lkají, že jim vyrval svět všecko, nač spoléhali. Jedněm slibuje Pán potěšení, druhým jest lítost bez útěchy. Tys také apoštol pod jedním z obou praporů, tys také vyznavač buď Kristův, buď světa, tys

také mučedník, který trpí buď něco pro Krista a jeho spravedlnost, buď trpíš pro svět a jeho pošetilost. Co jest lepší?

Čím jsi — tím buď pro Boha — a konej to z lásky a sebezapřením a budeš buď růží bílou, buď růží červenou, buď růží kající ve věčné zahradě Ježíše Krista. Amen. *Fr. Vaněček.*

Svátek Všech svatých.

»Věřím v Boha, Otce všemohoucího, svatých obcování.«
(Usnesení apoštolské.)

Každého dne v roce povzbuzuje nás církev sv. obraceti zraků svých k výšinám nebeským; proto slavíme svátek některého světce každý den; ve chrámech našich tolik obrazů a soch svatých, na oltářích bývají ve skvostných úpravách zavěšeny ostatky svatých; v příbytcích křesťanských mimo sv. kříž po stěnách visí obrazy svatých. Vše to upozorňuje nás na náš cíl, jemuž jdeme cestou pozemského života v ústrety a tak naděje naše na základě víry se oživuje a povzbuzuje nás k následování jich.

Avšak dnes velebíme všecky nebešťany a s nimi se radujeme. Dnes se nám otvírá nebeský Jerusalem dokořán. Zavítejme tam dnes a podívejme se, zdaž i pro nás místa v nebi jest. Vzdejme úctu a pokloňme se Králi všech svatých, v němž jest zřídlo všeliké svatosti, Ježíši Kristu, a po pravici jeho trůní Královna všech svatých, Maria Panna, kolem pak devět kůrů andělských, jichž jest na milliony, sv. patriarchové a proroci, z nichž někteří tisíce let čekali, nežli jim otevřel Ježíš Kristus bránu nebeskou, sv. apoštolové a mučedníci, vyznavači, vdovy a panny, ano nejen těm dnešní slavnost uspořádána, jež na oltáře vystavila církev sv., nýbrž nebešťanům všechněm, tisícům a tisícům vyvolených, blažených, kteří vešli do radosti nebeské, byť jen krátký čas na zemi putovali. Toť všeobecný ráz slavnosti dnešní.

Než má slavnost Všech svatých také ráz zvláštní. Kdy si mají vzpomínati jednotliví národové svých svatých, svých vyvolených, ne-li právě v těchto dnech? A proto i národ český má zástupy veliké svých vyvolených. Náš slavný historik Bohuslav Balbín S. J. poukazuje k tomu, že na 60 000 mučedníků má česká země, kteří za sv. víru katolickou prolili svou krev; mimo to od počátku křesťanství ve všech stavech duchovních i světských od královských rodin počínaje máme vyvolené duše, které vynikaly nevinností života, kázní a křesťanskými ctnostmi, tak že neobyčejné svatosti došly. A jděme ještě blíže. Které město, ba která osada, která rodina nemá ve svých bohumilých předcích vyvolené své v nebesích? Leckterý z vás myslí tu na svého zbožného otce, na svou dobrou matku, bohumilou sestru, upřímného bratra, na svého nevinného miláčka, jehož dušička rovnou cestou spěla do nebe; vzpomínejme i těch, kterým jsme pomohli modlitbami svými z očistce do nebe. Ano máme příčin mnoho

vzhůru obraceti zraků svých k výšinám nebeským a tam viděti na milliony obyvatelů šťastných v radosti i slávě oplývajících, kochajíce se v naději na život věčný. Mezi nešťastnou věčností a námi jest ovšem nepřehledná propast, ale mezi nebešťany a pozemšťany v království božím jest překrásné spojení, které nazývá církev sv. obcováním svatých. Jesti článek sv. víry spojení toto a my vyznáváme jej v usnesení apoštolském »Věřím v svatých obcování«. Význam článku toho radostný láskám vašim vyložím.

Pojednání.

Vzácné je to slovo obcování. Kdo by ho neznal? A znamená společnost. Co jest obec, občan, obecné jmění, obecné záležitosti, obcovati s kým, a to důvěrně, obcovati mši svatou, to vše jest známo. Tudíž podíl míti v čem, společnost míti a jak přísloví praví: »S dobrými obcuj a za dobrého jmín budeš«, znamená obcovati se svatými, k jednomu cíli vytknutému s nimi spěti k společnému dědictví. Přejete si důkazy?

Král David se těšil ze společnosti svatých a zvolal (Žalm 118.): »Ve společnosti jsem se všemi, kteří se Boha bojí, či účasten jsem zásluh všech bohumilých na věčnosti i na zemi a to proto, že láskou spojeni jsme.« »Particeps ego sum omnium timentium te.«

Sv. Pavel sebe i své věřící mnoho těšil pravdou touto a z té příčiny píše k Efesským 2. 19.: »Nejste žádní cizinci, nýbrž jste občané svatých a domácí boží,« údové jste jedné rodiny se svatými, s nebešťany, jste spolubratří svatých, jichž »prvorozený jest Kristus« (k Římanům 8. 29.), spoludědici jsme se svatými, ano údové s nebešťany jednoho těla, jehož hlava jest Kristus. Ejhle jakou společnost s nebešťany tvoříme, jsme jedna rodina, jejíž Otcem jest Bůh sám, jedno království, máme jeden stůl. Čím tudíž jsme my jim — čím jsou svatí nám?

Veliký jest rozdíl ovšem mezi nebešťany a pozemšťany, na př. není tam víry, poněvadž patří tváří v tvář Bohu svému, není tam naděje, protože už požívají z pramene všeho dobra; než co tam jest, láska tam jest, a to zdokonalená nejen k Bohu a vzájemná, nýbrž láska k nám pozemšťanům láska čistá, nezištná, o níž sv. Pavel píše (1. Kor. 13. 5.), že jest patiens, útrpná, soustrastná, benigna, dobrotivá, dobročinná, non quaesit quae sua sunt, láska která nehledá, co jejího jest, a proto sdílejí nebešťané s námi radosti i žalosti, »radují se s radujícími a trpí s trpícími«, starostliví o blaho a spásu spolubratří na zemi.

Kdo jsou svatí a světice boží? Na zemi rádi zapomínají, kdo si pomohli, když dosáhli důstojenství, bohatství, za své chudé bratry neb sestry, ba kolikrát i za rodiče se stydí, protože láska pozemská bývá sobecká; než na nebi jest láska jako zvedeného syna, který byť sebe vyššího postavení došel, nestydí se za své chudé příbuzenstvo a ujímá se jich a pomáhá jim, jakkoliv může. Nuže, taková nezištná jest láska nebešťanů k nám; neboť jich láska jest čistá, dokonalá.

Svatí Otcové vynášejí tuto lásku nebešťanů k nám velice, na př. sv. Augustin (Enchiridion c. 56., praví: »Blažená jest církev vítězná a ochotná ku pomoci přispěti církvi bojovné, abychom i my blaženosti věčné dosáhli.« A v knize o městě božím (Kn. 20. hl. 9.) píše: »Neodlučují se duše v Pánu zesnulých od církve svaté na zemi, jestiť jedno království Kristovo; jinak by se marně vzpomínalo jich při oltáři a ve sv. přijímání těla Páně.« Ano při nejdražší oběti mše sv. sloužené na hrobech nebešťanů (toť jsou oltáře naše s ostatky svatých, na nichž se přináší obět) vzpomínáme nebešťanů, aby nás pamětlivi byli, ba je-li nebe místo, kde se Bůh k požívání dává, ejhle, tu také místo, kde se Ježíš Kristus v nejdražší oběti k požívání dává; proto v Ježíši Kristu je spojení naše. A u výkladu žalmu 85. č. 24. praví: V zármutku a v bolestech byl sv. Cyprián mučednik, když jej vedli na popraviště nepřátelé Kristovi; ale nyní oslaven jest a ozdoben jsa korunou slávy nebeské, požívá blaženosti; než ačkoliv oslaven jest a raduje se, přece ještě truchlí (»adhuc tristis est«). Ano jako Pán a Spasitel náš, Ježíš Kristus, ačkoliv jest v slávě nebeské, přimlouvá se za nás maje útrpnost s bojujícími, ejhle, podobně nebešťané orodují za nás a neustanou orodovati, dokud nepřestane lkání naše v tomto slzavém údolí. Jesti soustrast bolestí, která nepřekáží stavu blaženosti. Charitas patiens est, láska nebešťanů jest útrpná.

Podobně si vede sv. Ambrož (epišt. 22.) řka: Nebešťané jsouce v úplné jistotě a bez starosti o své štěstí, mají s námi útrpnost, dokud nebude vykoupeno celé tělo Kristovo. Se sv. Pavlem dí: údové jsme všichni, oni s námi, jednoho těla. Zdaž nemají údové všichni těla jednoho útrpnost s údem neduživým, trpícím? Oko ohledává ránu, hlava přemýšlí, jak pomoci, ruka béře léků a jiní údové nápomocni jsou údu trpícímu. A údové trpící jsme my všichni na zemi. Věru, divná by to byla radost nebešťanů, kdyby našich strastí nedbali a našeho vzdychání si nevšímali!

Nelze opominouti ještě slov sv. Bernarda, který dokazuje, jak dobrotivá, dobročinná láska nebešťanů jest. Zač by stála láska nebešťanů, kdyby přestala se skutky osvědčovati? Blažeností tudíž neprchá upřímnost její. Zákony lásky křesťanské trvají i v říši nebeské. Známo jest, že na zemi na př. »cor Pauli cor totius mundi«, Pavel obejímal láskou srdce svého celý svět, a po smrti by byl lhostejným, opojen jsa láskou boží, ke všemu míru; toť by Pavel, trvám, ani v nebi býti nechtěl, kdyby nesměl milovati celý svět. Jaká by to byla blaženost, kdyby ti, kteří tak milovali bližního, že i život svůj zaň dáti se nerozpakovali, přestali milovati jej a svou lásku více skutkem dokazovati nesměli a nemohli? A v druhém kázání o sv. Viktoru zmiňuje se o paměti nebešťanů sv. Bernard, řka: Jak nebešťané by zapomněli, co věděli na zemi? Nikoliv, čeho věděli, nezapomněli a čeho nepoznali na zemi, vidí vše v Bohu svém, ve světle věčném. O sv. Viktoru pak dí: »Ejhle, bojovník Páně, jenž vysloužil, přehojnou

odplatu vzal za boje své; nyní na odpočinku šťasten, bez starosti o sebe, jediné starostliv o nás. Nesvlékl však s tělem svým i útrobu lásky, ba obléknuv se v skvostné roucho slávy nebeské, nezapomněl spolubojovníků na zemi. Není vlastí zapomenutí nebe, jež obývají duše blažené; není slzavým údolím bolestí a strastí nebe, které nebešťanů údělem se stalo; avšak blaženost jejich nečiní je lhostejné, tím méně zatvrzelé k nám pozemšťanům, aniž jim béře paměť, aniž náchylnost dobroty jejich k smilování. Vědí o nás, kteří o nás věděli na světě, a milovali-li nás tehdy, nyní teprve nás milují, kdy nepotřebují se báti o sebe. Těšte se tudíž vy, sirotkové malí i velcí, nejste opuštěni od svých drahých rodičů! Otcové i matky vaše vzali s sebou lásku svoji k vám na onen svět a zůstali vám starostliví rodiče i nyní, nezapomínají vás, jen nezapomínejte jich. A nejsou-li ještě v nebi, pomozte jim modlitbami svými co nejdřív do nebe.

Bývali Čechové velikými a horlivými ctiteli svatých. Dějiny nám zaznamenaly, že, kdy bylo vlastem našim nejhůře, právě sv. patronové vytrhli předky naše z nebezpečí. Známo jest nám, jak otec vlasti císař Karel IV. dychtivě po vší Evropě sbíral ostatky svatých, které dával zasazovati do zlata a drahokamů. A šťastné bylo panování jeho. Kéž bychom se vrátili k oněm vzorům křesťanského života! Kéž by se opět staly země koruny svatováclavské Čechy, Morava se Slezskem štěpnou zahradou na svaté a světice boží, jako bývalo za dávných věků, kdy se nebe usmívalo nad námi!

Nuže, co si dnes vezmeme s sebou? »Za námi,« volají k nám nebešťané, »kráčejte cestou ušlapanou, jak jsme ji vám ušlapali. Jest jistá; nezabloudíte na ní. Nehledejte odpočinku ani pohodlí, dokud na zemi jste, kde jest doba práce, boje, snažení a potu. My vám vyprosíme síly, byste neochabovali v statečnosti své. Setrvejte ve víře až do smrti! Na stráži stůjte, by vás nezklamali nepřátelé vaši! Se sv. Pavlem (Efes. 6. 15) volám k vám: Stůjtež tedy, majíce podpásána bedra svá pravdou, oblečeni jsouce v pancíř spravedlnosti, obuté majíce nohy na cesty dle přikázání božích, přede vším vezmouce štít víry, přilbu spásy vezměte a meč Ducha, jenž jest slovo boží! S pomocí boží všecko zmůžeme! Vzhůru tedy do boje! Všichni svatí a světice boží, přimlouvejte se za nás, ať se čest a sláva boží množí, my pak bychom hodni byli učiněni zaslíbení Kristových. Amen.

P. *Ant. Rejzek* T. J.

Řeči příležitostné.

Na den Všech věrných dušiček.

Hřbitovy.

»Toto porušitelné (tělo) musí obléci neporušitelnost, a toto smrtelné nesmrtelnost.« (I. Kor. 15., 53.)

Prorok Ezechiel byl jednou u vytržení, a měl vidění, jež nám sám líčí: »Učiněna jest nade mnou ruka Hospodinova, a vyvedla mne v duchu Hospodinovu, a pustila mne uprostřed pole, jež bylo plno kostí, a obvedla mne okolo nich vůkol; bylo pak jich velmi mnoho na povrchu pole, a byly suché náramně. I řekl ke mně: Prorokuj Synu člověka, což se zná, budou-li živy kosti tyto? I řekl jsem: Pane Bože, ty víš. I řekl ke mně: Prorokuj o kostech těchto, a rci jim: Kosti suché, slyšte slovo Hospodinovo: Toto praví Hospodin Bůh kostem těmto: Aj já pustím ve vás ducha a živy budete. A dám ve vás žíly, a učiním, že srostou na vás svaly, a potáhnu vás koží, a dám vám ducha, a živy budete, a zvíte, že já jsem Hospodin. I prorokoval jsem tak, jakž mi byl rozkázal; i stal se zvuk, když jsem já prorokoval, a aj pohnutí: a přistoupily kosti ke kostem, jedna každá k údu svému. A viděl jsem, a aj žíly a svaly na nich se udělaly, a potažena jest na nich kůže povrchu, ale ducha neměly. I řekl ke mně: Prorokuj k duchu, synu člověka, a rci duchu: Toto praví Hospodin Bůh: Ode čtyř větrů přijď duchu, a věj na tyto zabité, ať oživnou. I prorokoval jsem, jakž mi byl rozkázal: i všel do nich duch, a ožili, a stáli na nohách svých zástup náramně a velmi veliký« Tak v Písmě svatém.

Pojednání.

I nás, nejmilejší! duch Hospodinův na ruce církve vyvedl na veliké pole, jež plno jest kostí. I nás vedla ona ruka zrovna skrz tyto kosti a kolkolem. I tyto kosti, jež jsme viděli, jsou beze svalů, bez žil, bez kůže, zcela suché a vyprahlé. Též každý z nás jistě slyšel ve svém nitru hlas Páně: »Synu člověkův! míníš, že tyto kosti oživnou?« A každý odpověděl a odpovídá Hospodinu jistě, jako kdysi Marta božskému Spasiteli vzhledem na svého bratra Lazara odpověděla: »Vím, že vstane při zmrtvýchvstání v soudný den.« (Jan 11, 24.) Veliká tajemství ukazuje věřícím svým sv. církev, vyvádějíc je v slavnostních průvodech na hřbitov. Ó, kolik jest lidí na světě, kteří ve svém životě na nic řídčeji nemyslí, než na hřbitov, kdež jednou odpočívati mají. Ano tak dalece mnozí se zapomínají, že pro pohanský zvyk spalování mrtvol horují. Uvažujme tedy dnes na den Všech věrných dušiček o významu hřbitovů.

Když někdo v obci anebo městě život svůj dokonal, a jeho

duše se vrátila k Hospodinu, tu bývá tělo do země položeno, dle slov Páně: »Navrátí se prach do země své, odkud byl, a duch navrátí se k Bohu, kterýž jej dal.« (Kazat. 12, 7.) A kdož jsou tito zemřelí? K těmto zemřelým počítá každá obec své nejdražší údy: představené, dobrodince, věrné sluhy, bratry, sestry, děti, rodiče, kněze. A jak svaté, drahé a utěšené vzpomínky a pocity druží se k těmže! A není domu v obci, jenž by takovýchto drahých na tomto místě pohřbených neměl.

Ký tedy div, když přátelé pozůstalí s takovou něžností, s takovou láskou, s takovou útěchou u ostatků těch dlí, kteří jim za živobytí nejdražšími byli; když svoji bídu, svá utrpení zde žalují, a jak doufati můžeme, poněvadž zemřelí u Hospodina jsou, je též za přímluvu jako oslavené přátele boží prosí.

Kdo však zapomínají na to, co víra nás o nich učí, a tohoto místa se štítí, olupují se sami o takovouto útěchu. Zanedbávají povinnosti, přirozenosti a náboženství oproti svým příbuzným, dobrodincům a přátelům; porušují povinnost křesťanské lásky oproti zemřelým bratrům a sestrám, kteří na jich pomoc skrze obcování svatých nárok mají, a téže též očekávají; porušují též povinnost lásky k sobě samým, nebo Kristus dí: »Touže měrou, kterou měříte, bude vám zas odměřeno.« (Marek 4, 24.)

Hledáme často úlevu v bolestech a útěchu v souženích ve vyraženích světa, a vracíme se ještě útěchy prázdnější domů. Zde u odpočívajících v pokoji byli bychom našli, co jsme hledali. Proto dí Písmo sv.: »Lépe jest jíti do domu pláče, nežli do domu hodování.« (Kazat. 7, 3.) Nebo ti, kdož tu odpočívají, požívají pravou, plnou svobodu. Osvobozeno jest oko ode všelikých slz, osvobozena jsou ústa od všelikého nářku, ucho ode všeho příkoří, srdce ode všeho zármutku, osvobozeno jest celé tělo ode vší nemoci a všeho zla, a i smrt nemá na nich podílu více; neboť tělo očekává vzkříšení k nesmrtelnému životu, jakož ve zjevení sv. Jana čteme: »A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich a smrti více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více, nebo první věci pominuly.« (Zjev. 21, 4)

Tu není žádného silnějšího více, jenž by slabého otročil, žádného boháče, jenž by chudáka utlačoval, žádného učenějšího, jenž by nezkušeného poutal; smrt učinila vše rovny; nebo Písmo dí: »Jednostejný všech je tedy příchod do života, a podobný odchod.« (Moudr. 7, 6.)

Mezi těmi, kdož zde odpočívají, není žádné závisti, žádné žárlivosti, žádného nepřátelství více; žádostivost očí, žádostivost těla, pýcha života, veškery vášně srdce, tito tyranové člověka, jsou navždy utlumeni, vysíleni, zničeni. Vláda hříchu nalezla tu svůj konec, a moc pekla jest zde zlomena.

Hřbitovy naše jsou též místem odpočinku a pokoje. Je tu pokoj s Bohem. Neboť doba zkoušky je tatam, žádná neposlušnost, žádná vzpoura tu už není možna proti svatému, Tento věčný odpočinek v pokoji jest posledním přáním a posledním voláním svaté církve pro své dítky: »Odpočinutí věčné

dejž jim, ó Pane, a světlo věčné ať jim svítí. Nechať odpočívají v pokoji!«

Je tu pokoj se všemi tvory. Neboť na tomto poli nemá ani lakomství, ani smyslnost, ani pýcha více co očekávati, proto též ničeho co hledati, proto též ani čeho více rušiti.

Mrtví mají tu též pokoj sami se sebou a mezi sebou. Nebo veškery bouře času ženou se beze stopy nad nimi; žádný nevyrušuje druhého, žádný nesužuje jiného, žádný nekazí klidu druhého; žádná záhuba nehrozí více zevnitř tělu; žádný nepřátelský zákon více už v údech neprotiví se zákonu ducha, a duch sám nezná už žádného odporu proti zákonu božímu, proti zákonům věčnosti. Proto praví Písmo sv. o těchto obyvatelích hřbitovů: »Zdají se očím nemoudrých umírati; a pokládá se vyjití jejich (ze světa) za trápení, a od nás odchod za vyhlazení; ale oni jsou v pokoji.« (Moudr. 3, 2.)

Tento pokoj však sdílí se i nám, když rádi a často toto pole pokoje navštěvujeme. Proto lze na hřbitovy ona slova prorokova obrátiti: »Hledejte pokoje město, do něhož jsem dal uvésti vás a modlete se za ně k Hospodinu; nebo jeho pokoj bude vaším pokojem.« (Jer 29, 7)

Hřbitov sluje též krchov, jako by dvůr kostela, a co takový různí se zcela zvlášť od pohřebišť pohanů, nevěrců a bludařů. Nebo svatá církev, jež člověka hned po narození jeho do lůna přijímá, a na svých rukou po celý život provází, připravuje tělu tolika svátostmi posvěcenému posvěcený a posvátný hřbitov za odpočinek. Jaká to útěcha pro nás, když víme, že tělo naše do církví posvěcené země složeno bude, kterou slzy pozůstalých, modlitby věřících, posvěcená voda a žehnání církve pronikají, jež nám tak na blízko stele u posvátných zdí chrámu, stupňů oltáře, nejsvětějšího svatostánku, příbytku třikrát svatého Boha!

Celá velikost a vznešenost však hřbitova vysvítá teprv, když uvážíme, že on rolí boží, polem božím jest. Role jest půda, na níž se seje a žne. Na tomto poli rozsévá Bůh sám, na tomto poli bude Bůh též jednou sklízeti. A co tam Bůh rozsíval? Těla lidská, jež kdys jeho příbytkem byla, jak sv. Pavel dí: »Oslavujte a noste Boha v těle svém« (I. Kor. 6. 20.); těla lidská, jež chrámem Ducha sv. byla, jakož sv. Pavel zas dosvědčuje: »Nevíte, že údy vaše chrámem Ducha svatého jsou, jenž jest ve vás?« (ibid. 19.). A tato těla svátostí křtu, biřmování a nejsvětější Svátosti oltářní posvěcená si Bůh skrze smrt do této tak posvěcené země uložil jako svoje símě, jako božské semeno, jež v poslední veliký den odplaty sklízeti bude

A kterak se tato žeň síti bude? Sv. Pavel odpovídá: »Rozsívá se v porušení, vstane v neporušitelnosti; rozsívá se v nesličnosti, vstane ve slávě; rozsívá se v nemoci, vstane v moci; rozsívá se tělo smyslné, vstane tělo duchovní. — Trouba zavzní a mrtví vstanou neporušitelni, a my budeme proměněni. Musí zajisté toto porušitelné (tělo) obléci neporušitelnost, a toto smrtelné obléci nesmrtelnost. — Jiná jest jasnost slunce, jiná jasnost měsíce a jiná

jasnost hvězd. Neboť hvězda se různí od hvězdy jasností. Tak (bude) i vzkříšení z mrtvých.« (I. Kor. 15.)

Tato těla tedy, jež jednou v nebesích zářiti budou jako slunce, anebo jako měsíc, anebo jako hvězdy ve věčné blaženosti, čekají zde v této posvátné půdě na své vzkříšení, a proto místo to slove pole boží, hřbitov. Pamatujme na to, kdykoliv okolo hřbitova jdeme, kdykoliv na hřbitově díme, a střezme se, abychom jednou znesvěceného zneuctěného těla do svaté země neuložili. V také úctě máme tudíž tato posvátná místa míti. Nebylo na zemi tak divokého a spustlého národa, který by pohřebiště svých mrtvých nebyl ctil. Nejen bludaři, nejen nevěrci, i pohané, i nejdivočejší obyvatelé lesů a pustin ctí a milují hroby svých zemřelých; každý národ, každý kmen, každá obec, každá rodina zvláštním způsobem. Pročež, nejmilejší, mějme i my tím více své mrtvé v úctě. Svojí pomocí, svojí účinnou úctou a láskou, častými návštěvami, horlivými modlitbami a obětmi, církevní výzdobou přispívejme, aby místa tato bohumilá a mrtvých důstojná byla. Budeť hřbitov jednou i místem odpočinku pro nás. Dr. *Antonín Ondroušek.*

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Pokračování.)

13. Tři božské ctnosti.

Naše tělo jest křehká nádoba. Je pro smrt a pro červy a více nic! A přece hledíme je uspokojiti, místo abychom obohatili svoji duši, která je tak veliká, že nelze si nic většího mysliti, nikoliv nic, zcela nic! Vždyť vidíme, že Bůh, žárem lásky své puzen, nás nechtěl stvořiti zvířatům podobné. Stvořil nás dle svého obrazu a podobenství. Vizte, jak veliký je člověk!

Hleďte, milé dítky, dobrý křesťan odkládá cestu tohoto světa na vítězný vůz; tento vůz je tažen anděly a náš Pán sám je to, který jej řídí. Proti tomu ubohý hříšník je vždy sám zapřažen do káry svého života, a ďábel sedí v něm a nutí ho silnými šlehy do běhu.

Milé dítky, tři úkony víry, naděje a lásky to jsou, které tvoří celé štěstí člověka. Věrou objímáme vše, co Bůh nám přislíbil. Věříme, že ho jednou uvidíme, že ho budeme míti a že budeme věčně u něho v nebi. Nadějí očekáváme splnění těchto zaslíbení. Doufáme, že budeme odměněni za všecky své dobré skutky, za všecky své dobré myšlenky, za všecky své dobré žádosti. Čeho třeba více, abychom byli šťastni? V nebi není více víry ani naděje, neboť mlhy, které náš rozum zatemňují, tam zmizí. Náš duch bude míti poznání věcí, které mu zde jsou skryty. Doufati tam také více nebudeme, poněvadž již vše budeme míti. Nedoufámeť získati pokladu, který již máme. Ale lásko! Ó budeme zcela spojeni, zcela zaplaveni a ponořeni v tomto

oceánu božské lásky, zničeni v této nezměrné lásce srdce Ježíšova.

Pravíme-li: Bože můj, věřím pevně, t. j. bez nejmenší pochybnosti, bez nejnepatrnějšího váhání, ó kéž se náležitě a hodně ponoříme do smyslu slov: »Věřím pevně, že jsi všudypřítomen, že mne vidíš, že se nalézám před očima tvýma, že tě samého jednoho dne jasně viděti budu, že se všem dobrům těšiti budu, která jsi mi zaslíbil. Ó Bože, doufám, že všecko odplatíš, co činím, abych se ti líbil. Ó Bože, miluji tě, mám srdce k tomu, abych tě miloval. Ó jak by bylo postačitelným toto zbožné vzbuzení víry, kteréž jest i vzbuzením lásky! Kdybychom pochopili své štěstí, že můžeme Boha milovati, zůstali bychom nepohnutelnými u vytržení.

Milé dítky, pojednejme nyní o naději. Ona tvoří štěstí člověka na zemi. Jsou lidé na světě, kteří příliš doufají, a jsou jiní, kteří příliš málo doufají. Jsou lidé, kteří praví: »Ještě jednou spáši tento hřích. Nestojí to nic více, nežli že řeknu »čtyřikrát« místo »třikrát«. Je to právě tak, jako kdyby dítě řeklo svému otci: »Chci ti dáti čtyry poličky; to mne nestojí nic více, než když ti dám tři. Bude zase vše dobře, až tě za odpustění poprosím.«

Tak jednáme proti Pánu Bohu. Říkáme: »Tento rok se ještě nechci obrátiti, chci k tanci a do hostince choditi a potom následující rok se obrátiti. Chci-li se k němu obrátiti, Pán Bůh mne již rád přijme. Není to tak zlé, jak ti kněží to povídají atd.« Nikoliv, Pán Bůh není tak zlý, ale je spravedlivý. Co pak si myslíte, že se bude zcela dle vašich rozmarů říditi? Myslíte, když jste jím po celý svůj život pohrdali, že vám ještě padne kolem krku? Ó nikoliv, jest míra milosti a hříchu, po nichž Bůh se oddálí. Co byste řekli o otci, který by s hodným dítkem tak jednal jako s nezpůsobným? Řekli byste: »Tento otec není spravedlivý.« Nuže, také Bůh by nebyl spravedlivým, kdyby nečinil zcela žádného rozdílu mezi svými věrnými služebníky a oněmi, kteří jej urážejí.

Milé dítky, dnes je tak málo víry na světě, že lidé příliš doufají, anebo zoufají. Jsou lidé, kteří praví: »Tolik zlého jsem učinil, Pán Bůh mi nemůže odpustiti.« Milé dítky, to jest velmi zlé rouhání se Bohu. To znamená klásti hranice milosrdenství božímu, a přece ono jich nemá, ono jest nekonečné! Kdybyste spáchaly tolik zlého, že byste celou obec uvedly do zkázy, když jste se vyzpovídaly a zlo si zošklivily a učinily úmysl se ho nikdy více nedopustiti, tedy vám je Pán Bůh odpustil.

Byl jistý kněz, který kázal o naději a o milosrdenství božím. Druhé velmi upokojil, ale sebe sama zmalátněl. Po kázání dostavil se k němu mladík a pravil: »Důstojný pane, rád bych se vyzpovídal!«

Kněz odpověděl: »Rád vaši zpověď vyslyším.« Cizinec vyznal se ze svých hříchů a pak ještě připojil: »Důstojný pane, spáchal jsem příliš mnoho zlého, jsem ztracen.« — »Co to pra-

víte, příteli? Nesmíme si zoufati!« — Tu se pozvedl mladík a pravil: »Důstojný pane, nechcete, abych si já zoufal a co vy?« To byl paprsek milosti. Kněz opustil úplně potěšen tyto myšlenky zoufalství, vedl zbožný život a stal se velikým světcem. Pán Bůh mu seslal v podobě mladíka anděla, aby ho poučil, že nikdy nesmí zoufati.

Pán Bůh jest právě tak nakloněn nám popřáti odpuštění, když jej o to prosíme, jako matka jest nakloněna své dítko od ohně odvésti. Nezapomeňte na to, milé dítky, že milý Spasitel jest na zemi jako matka, která své dítko nese na rukou. Dítko je zlé, šlape po matce nohama, kouše a škrábe ji. Ale matka toho nedbá. Ví, že by upadlo, kdyby je pustila, neboť ono ještě neumí samo chodit. Vidíte, tak činí milý Spasitel. Snáší všecku naši špatnost. Přehlíží naši opovážlivost. Odpouští naše hrubosti, smilovává se nad námi.

Člověk z lásky stvořený nemůže bez lásky žíti. Buďto miluje Boha, nebo miluje sebe sama a svět. Hleďte, milé dítky, to jest víra, která tu chybí. Nemá-li člověk víry, jest slepý. Ten, kdo nevidí, nepoznává, a kdo nepoznává, nemiluje. Kdo Boha nemiluje, miluje sebe sama a zároveň svoji zábavu. Nemůže poznávati ani pravdy, aniž jakého jiného dobra; lze mu poznati jen lež, poněvadž nemá světla. Jest v mlze. Kdyby měl světlo, ovšem by viděl, že vše to, co miluje, mu toliko věčnou smrt může dáti; to jest předchuť pekla.

Mimo Pána Boha, milé dítky, není nic trvalého, zcela nic! Či je to život? Ten hyne! Je to štěstí? Zhroutí se! Je to zdraví? Podkopá se! Je to čest? Bývá napadena! Jdeme kolem jako vítr. Vše jde kolem rychlým krokem; vše klesá.

Ó můj Bože, můj Bože! Jak jsou politováníhodni ti, kteří své srdce připnuli ke všem těmto věcem. Oni se na ně přimykají, poněvadž se příliš milují. Ale oni se nemilují moudrou láskou. Milují se samoláskou a láskou světskou vyhledávajíce sebe a stvoření více nežli Boha. To jest důvod, proč nikdy nejsou spokojeni, nikdy klidni! Oni jsou vždy nepokojni, vždy trápeni, vždy rozrušeni.

Jaký to bude výkřik radosti, až se duše spojí se svým oslaveným tělem, s tím tělem, které již neskrývá v sobě žádného nebezpečí hříchu a bolesti. Ona se úplně ponoří v balsám lásky, jako se včela do květiny noří, a tak zůstává duše na věky.

Láska je také již předchutí nebe. Kdybychom ji pochopiti, cítiti a okusiti mohli, ó jak bychom byli šťastni. To, co nás činí nešťastnými, jest jedině okolnost, že nemilujeme Boha.

Kdyby kníže, císař k sobě předpustil někoho ze svých poddaných a řekl k němu: »Chci tě učiniti šťastným, zůstaň u mne, raduj se z mých dobrých věcí, ale střez se zneliibiti se mi v některé spravedlivé věci.« Jaké péče, jaké horlivosti by dotyčný použil, aby svého knížete uspokojil. Nuže! Bůh nabízí tytéž výhody, a nikdo se nestará o jeho přátelství. Nedá nic na jeho zaslíbení. Ó jak smutné to je!

14. Opatrnost a mírnost.

Opatrnost nás učí rozeznávati, co je Pánu Bohu příjemnější a spáse duše výhodnější. Měli bychom voliti vždy, co jest dokonalejší. Naskytá se činiti dvojí skutek, jeden ve prospěch osoby, kterou milujeme, druhý ve prospěch někoho, jenž nám učinil něco zlého. Nuže, poslednějšímu máme dáti přednost. Není žádnou předností činiti dobré, když nás vede pouze přirozený cit. Jistá dáma, která chtěla míti u sebe vdovu, aby ji obsluhovala, prosila sv. Athanasia, aby některou z chudých k tomu vyvolil. Později, když ji biskup potkal, stěžovala si, že ji špatně opatřil, neboť tato osoba prý je příliš dobrá a nedala by jí ničeho vydobýti si pro nebe. Prosila ho tudíž, aby jí zaopatřil nějakou jinou. Světec vyvolil nejhorší, kterou mohl nalézti: mrzutou, broukavou, nikdy spokojenou s tím, co se pro ni učinilo. Tak to musíme činiti. Neboť to není žádnou velikou zásluhou dobře činiti někomu, který nám díky činí, který jest uznalý. Jsou lidé, kteří myslí, že se s nimi nikdy nejedná dosti dobře. Domnívají se, že netřeba jim za vše děkovati. Nevědí ničeho o díku za to, co se pro ně vykonalo, odplácejí celému světu nevděkem. Nuže, právě takovým třeba dáti přednost při svém dobročinění. Musíme používati opatrnosti při všech svých skutcích a ne hledati svého vlastního vkusu, nýbrž to, co se Pánu Bohu nejvíce líbí. Dejme tomu, že byste určili 20 sú (sousů) na mši sv. Vidíte však chudou rodinu, která je v bídě a nemá chleba. Tu je lépe dáti ony peníze nešťastníkům, poněvadž mše sv. přes to bude se čísti. Kněz ji nevynechá, kdežto chudí lidé by mohli zemříti hladem. Rádi byste se modlili a šli do kostela, ale upamatujete se, že jest lépe pro některé chudé, které znáte, a kteří jsou ve veliké bídě, pracovati. To jest Pánu Bohu mnohem milejší, nežli stráviti celý den ve svatostánku.

* * *

Jiná základní ctnost jest mírnost. Nutno míti na uzdě nejprve svoji obrazotvornost, nedati jí tak bezuzdně běžeti, jak by chtěla. Nutno míti na uzdě své oči, svůj jazyk. Jsou ovšem lidé, kteří chtějí míti vždy něco sladkého, něco příjemného v ústech. Nutno míti na uzdě své uši; nedovolme jim naslouchati neužitečným písním a řečím. Míti na uzdě čich; jsou lidé, kteří se tak silně voňavkou napouštějí, že jejich okolí je z toho skoro špatně. Krotiti své ruce; jsou lidé, kteří se ustavičně myjí, když je horko, kteří by ustavičně chtěli míti něco měkkého v ruce. Konečně krotiti celé tělo, tento ubohý stroj; nenechati je běžeti bez opratí a uzdy jako zdivočilého koně, nýbrž ho krotiti a zadržovati. Jsou lidé, kteří se úplně v tom ztrácejí; na svém lůžku jsou spokojeni, nemohou-li spáti, aby pocítili více pohodlí. Tak nebyli svatí. Nepochopuji, jak se chceme nalézati na jejich straně. A také i když budeme zachráněni, bude nám nesmírně dlouhý

čas. Onino však se ihned k nebi povznesou, aby patřili na Boha tváří v tvář.

Sv. Karel Borromejský, tento veliký světec, měl ve svém pokoji krásné kardinálské lůžko, které každý viděl; ale po straně nalézalo se jiné lůžko, jehož nebylo viděti a které bylo naplněno kusy dřeva. Toho on používal pro sebe. Nikdy se neohříval. Když ho někdo navštívil, tedy se tak obrátil, aby z ohně ničeho necítil. Hleďte, tak jednali svatí, oni žili pro nebe a ne pro zemi; oni byli úplně nebeští — a my? Ach my jsme zcela světští. Ó jak miluji tyto malé úkony sebezapření, jež nikdo nepozoruje! Tak na příklad o čtvrt hodiny dříve vstáti, nebo na okamžik v noci vstáti, abychom se modlili. Ale myslíme hlavně jenom na spánek!

Byl jednou jistý poustevník, který si vystavěl královský palác ve kmeni dubu. Nanosil dovnitř trní a položil si pod hlavu tři kameny, aby při každém pohybu trny a kameny cítil. — A my pomýšlíme jen na to, abychom nalezli měkkou postel a v ní mohli dobře spáti.

Můžeme se také zapírati vzhledem na teplo, nebo když se nám dobře nesedí, abychom žádného lepšího místa nevyhledávali, neboť jdeme-li do své vlastní zahrady na procházku a zdržíme se několika plodů ovocných, jež bychom si rádi vzali. Nebo při stole některé kousky nejíme, nebo se připravíme o pohled na věc, která k sobě oči vábí a jest krásná, zvláště na ulicích velikých měst. Kolikrát vidíme pána, jenž nosí dvoje brejle, aby ničeho neviděl. Ale jsou jiné hlavy, ty jsou neustále v pohybu; mnohé oči ohlédají se vždy kolem. Jdeme-li ulicemi, raději upřeme své oči na svého božského Spasitele, který před námi nese svůj kříž; na nejblahoslavenější Pannu Marii, která na nás patří; na svého anděla strážného, který nám po boku kráčí. Ó jak krásný je tento vnitřní život; dává nám sjednocení s Bohem. Když ďábel vidí, že se duše snaží toho dosíci, hledí ji od toho odvrátiti, naplňuje její obrazotvornost tisícerými obrazy. Dobrý křesťan toho nedbá; kráčí stále vpřed na cestě dokonalosti jako ryba v hlubině mořské. A my? Ach my se plížíme tam jako pijavka v nádobě.

Byli jednou dva svatí v poušti, kteří zcela ovinuti byli trním, a my hledáme jen pohodlné živobytí. Vždyť přece chceme přijíti do nebe, ale se všemi svými pohodlnostmi, aniž bychom sebe méně utrpěli. Tak to nečinili svatí. Hledali všechny prostředky, aby se umrtvovali a uprostřed všemožného sebezapírání okoušeli nevýslovné sladkosti. Ó jak jsou šťastni, kteří Boha opravdově mají rádi! Lakomci používají všech prostředků, aby svůj poklad rozmnožili. Právě tak činí to oni, ve příčině bohatství nebeského. Vždy hledí je rozmnožiti. V den soudný budeme se diviti, že vidíme mnohé duše tolik bohaté.

15. Nevinnost a čistota.

Není nic tak krásného, jako nevinná duše Kdybychom ji pochopili, neztratili bychom nikdy nevinnosti. Nevinná duše jest odloučená od hmoty, od věcí pozemských a sama od sebe. Toť důvod, proč svatí se svým tělem tak zle zacházeli! Toť důvod, proč si ani nevyhnutelně nutného nepopřáli, ani o pět minut později vstávati, se ohřáti nebo něco chutného jísti. Hleďte! co tělo ztrácí, získává duše, a co tělo získává, ztrácí duše! Čistota přichází s nebe, musíme si ji od Pána Boha vyprositi. Prosíme-li ho o ni, obdržíme ji. Musíme však také býti opatrni, abychom jí neztratili. Musíme své srdce uzavříti pýše, smyslnosti a všem jiným vášním, jako zavíráme dveře a okna, aby nikdo nemohl vstoupiti. Jaká je to radost pro anděla strážného, který má nařízeno, nevinnou duši vésti!

Milé dítky! Když duše jest nevinná, shlíží na ni celé nebe s láskou. Nevinné duše uzavrou kruh kolem našeho milého Spasitele. Čím čistší kdo na zemi byl, tím blíže u něho bude v nebesích. Když je srdce čisté, nemůže se lásky ubrániti, poněvadž našlo pramen lásky — Boha. »Blahoslavení,« dí božský Spasitel, »čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou.«

Milé dítky! Není možno pochopiti, jakou moc má nevinná duše nad Bohem. Ona nečiní boží vůli, ale Bůh činí její vůli. Patřte na Mojžíše, na tuto nevinnou duši! Když Bůh židovský národ chtěl trestati, pravil k němu: »Nepros mne! neboť můj hněv se pozvedá proti tomuto lidu!« Nicméně prosil Mojžíš a Bůh se slitoval nad svým lidem. A dal se pohnouti, nemohl modlitbě této čisté duše odpírati. Ó milé dítky, duše, která nikdy nebyla oním ohavným hříchem poskvrněna, obdrží od Pána Boha vše, co chce.

Abychom si nevinnost zachovali, k tomu jsou tři prostředky: život v přítomnosti boží, modlitba a svaté svátosti. Dále četba nábožných knih, anať sytí duši.

Ó jak krásná jest duše! Náš Pán dal spatřiti takovou duši svaté Kateřině, a ona ji shledala tak krásnou, že zvolala: »Pane, kdybych nevěděla, že jest jen jedno božství, domnívala bych se, že tato jím jest.« Obraz boží zrcadlí se v čisté duši jako slunce ve vodě.

Čistá duše budí údiv tří osob nejsvětější Trojice. Otec pozoruje své dílo: »Vizte tu mé stvoření!« Syn cenu své krve; poznáváme cenu předmětu dle ceny, již stála. Duch svatý bydlí v ní jako ve chrámu! Poznáváme také cenu své duše dle námah, jež podniká ďábel, aby ji zničil. Peklo pojí se proti ní, nebe pro ni. Ó jak jest velikou!

Abychom si učinili pojem o své důstojnosti, musíme se často upamatovati na nebe, na horu Kalvárskou a na peklo. Kdybychom pochopili, co to jest býti dítkem božím, nemohli bychom učiniti nic zlého, žili bychom na zemi jako andělé. Dítkami božími býti, ó jak krásná to důstojnost!

Je to něco velmi krásného, míti srdce a byť by sebe menší bylo, Boha s ním moci milovati. Jaká však je to hanba pro člověka, když ho Bůh tak velice povýšil, že se tak hluboce snižuje.

Když se andělé proti Bohu vzbouřili, viděl Pán Bůh, že by se nemohli radovati ze štěstí, pro které je stvořil. Proto stvořil člověka a zároveň ubohý svět, jejž spatřujeme, aby jeho tělo živil. Ale on musí míti také pokrm pro svoji duši a poněvadž nic stvořeného duši, která jest pouhý duch, upokojiti nemůže, chtěl se sám Bůh darovati, aby byl jejím pokrmem.

Ale to je to nejhorší, že zapomínáme útočiště bráti k tomuto božskému pokrmu, abychom poušť tohoto života proputovali. Jako někdo, jenž u stolu bohatě jídlem opatřeného hladem zmírá, tak jsou lidé, kteří padesát, šedesát let prožijí, aniž by svoji duši nakrmili.

Ó kéž by přece křesťané slovo našeho Pána mohli pochopiti, jenž k nim praví: »Přes její bídu, chci péči míti o tuto krásnou duši, kterou jsem pro sebe stvořil. Stvořil jsem ji tak velikou, že jen já ji mohu vyplniti. Učinil jsem ji tak čistou, že jen moje tělo ji může uživiti.«

Náš Pán vyznamenával vždy čisté duše. Pozorujte jen sv. Jana, miláčka Páně, jak směl spočinouti na prsou Pána Ježíše.

Svatá Kateřina z Alexandrie byla také tak čista. Kráčela jako v ráji. Když zemřela, vyzvedli andělé tělo její a nesli je na horu Sinaj, kde Mojžíš desatero božích přikázání obdržel. Bůh ukázal tímto zázrakem, jak mu jest příjemnou čistá duše, že i její tělo, které na čistotě podíl bralo, anděly bylo pochováno.

Bůh pozoruje nevinnou duši s velikou láskou a povoluje jí ve všech jejich prosbách. Jak by také mohl odpírati duši, která pro něho, skrze něho a v něm žije! Ona ho hledá a Bůh se jí ukazuje; ona ho volá a Bůh přichází. Ona splňuje jeho vůli. Nevinná duše jest všemohoucí nad srdcem tak dobrotivým našeho Spasitele. Čistá duše jest u Pána Boha jako dítko u své matky. On ji laská a objímá právě tak jako matka své dítko.

16. Nečistota.

Tato neřest, ke které ďábel nás svádí, které však sám se nedopouští, jest úplně hrozná a ohavná. Abychom to pochopili, jest nám věděti, co to znamená býti křesťanem. Křesťan jest dle podobenství božího stvořený a krví boží vykoupený. Křesťan jest dítkem božím, bratr Boha, dědicem božím; křesťan jest předmětem zalíbení tří božských osob; křesťan, jehož tělo je chrámem Ducha sv., hleďte, bývá tímto hříchem zneuctěn.

Jsme stvořeni k tomu, abychom jednoho dne v nebi panovali a máme-li neštěstí, že jsme se toho hříchu dopustili, stáváme se peleší ďáblovou. Pán náš pravil, že nic nečistého nevejde do jeho království. A vskutku, duše, která se v tomto hříchu válela, nemůže se přece objeviti před tak čistým a svatým Bohem.

Jsme jako malé divotvorné dílo, v němž Bůh se obráží. Jak

se má Pán Bůh v nečisté duši zase poznati? Jsou duše, které jsou tak mrtvé, tak prohnilé, že nepozorovaně v blátě svém uváznou a nemohou se od něho osvoboditi. Všechno vede ke hříchu, všechno jest upomínka na hřích i věci nejsvětější. Ony mají vždy tuto ohavnost před očima, jako ono nečisté zvíře, které si na nečistotu zvyká, v ní zálibu má, v ní se válí, v ní spí a v bahně se obrací. Takoví lidé jsou předmětem ošklivosti v očích božích a jeho svatých andělů.

Hleďte, milé dítky, božský Spasitel byl trním korunován, aby naše hříchy pýchy usmířil. Ale pro tento ohavný hřích byl bičován a ubit, ježto sám řekl: že po jeho bičování bylo lze jeho kosti sčísti.

Ó milé dítky, kdyby nebylo žádných nevinných duší, jež by Pána Boha odškodnily a jeho spravedlnost odzbrojily, viděly byste, jak brzy bychom byli ztrestáni; neboť nyní je tato neřest ve světě tak všeobecnou, že ovšem máme příčinu se chvěti. Možno říci, milé dítky, že peklo svoji ohavnost vyvrhuje na zemi, jako komíny kouř ze sebe vydávají.

Ďábel činí vše možné, aby duši naši poskvrnil a přece jest naše duše vším, naše tělo jest hromadou popela. Jděte na hřbitov, tam můžete viděti, co milujeme, milujeme-li tělo své.

Jak jsem vám již často řekl, není nic tak bídného, jako nečistá duše. Byl jednou jeden světec, a ten prosil Pána Boha, aby mu ukázal takovou duši. Uzřel takovou ubohou duši jako zdechlé zvíře, které bylo smýkáno ulicemi po osm dní za velikého slunečního vedra

Na první pohled lze viděti, když duše jest opravdově čistou. V jejích očích spočívá lesk a skromnost, které k Pánu Bohu vedou. Naopak, vidíme jiné, které mají neblahý oheň. Ďábel vniká do jejich očí, aby druhé přivedl ku pádu a je ke zlému svedl. Ty, které ztratily čistotu, jsou jako kus plátna, které jest namočeno v oleji. Perte a sušte je, skvrna se vždy objeví. Rovněž tak jest třeba zázraku, aby se nečistá duše čistě vyprala.

17. Nebeská cesta kříže.

Ať chceme nebo ne, musíme trpěti. Jsou lidé, kteří trpí jako dobrý lotr a jiné, jako zlý. Obojím je trpěti totéž; ale jeden uměl své utrpení učiniti záslužným; přijal je v duchu smíření za hříchy. A když se obrátil k ukřižovanému Spasiteli, uslyšel z jeho úst útěchyplné slovo: »Ještě dnes budeš se mnou v ráji. Druhý naproti tomu soptil nářkem, proklínáním a rouháním a zemřel v nejhroznějším zoufalství.«

Jsou dva způsoby, jak trpěti: trpěti s láskou a trpěti bez lásky. Svatí trpěli úplně trpělivě, rádi a vytrvale, poněvadž milovali. Ale my trpíme s hněvem, neochotou a mrzutě, poněvad nemilujeme. Kdybychom Boha milovali, milovali bychom kříže, po nich toužili a své záliby v nich nalézali. Těšili bychom se, že nemůžeme trpěti z lásky k tomu, který chtěl pro nás tolik trpěti. Nač si také stěžujeme? Ach, ubozí pohané, kteří nemají toho

štěstí znáti Boha a jeho nekonečnou dokonalost, mají tytéž kříže jako my, ale nemají téže útěchy.

Pravíte, že trpěti je tvrdé. Nikoliv, je to útěchyplné, je to milé, je to štěstí. Musíme však v utrpení milovati a v lásce trpěti.

Na cestě křížové, milé dítky, vidíte, že to jest jen první krok, který něco stojí. Bázeň před kříži jest naším největším křížem. Nemáme odvahy svůj kříž nésti. Ale to jest zcela opačné! Neboť ať bychom činili cokoliv, kříž nás přece dostihne, nemůžeme mu uniknouti. Co bychom tedy ztratili, proč nemilujeme svého kříže a nepoužíváme ho jako cestovní hole k nebesům? Bohužel, obrací se většina lidí zády ke kříži. Ale čím více běží, tím více je bije a tísní. Chcete-li býti moudrými, vyjděte mu vstříc, jako sv. Ondřej! Když viděl svůj kříž do vzduchu pozdvižený, zvolal: »Budiž pozdraven, ó dobrý kříži! ó podivuhodný kříži! ó vřele vytoužený kříži. Přijmi mne na svá ramena! odejmi mne od lidí a navrať mne zase mému Mistru, který mne na tobě vykoupil.«

Dobře si to pamatujte, milé dítky, kdo jde vstříc kříži, unikne křížům. Potká se třeba s nimi, ale je spokojen, že se s nimi potkal, miluje je, nese je zmužile. Ony jej spojují s Kristem, ony jej očišťují, ony jej oddalují od tohoto světa, odnímají z jeho srdce všechny překážky, pomáhají mu tímto životem jíti, jako most přes vodu jíti pomáhá. Pozorujte svaté! Když je nikdo nepronásledoval, pronásledovali se sami!

Dobrý jeden řeholník stěžoval si jednoho dne u svého Pána, že ho pronásledují. On pravil: »Pane, co pak jsem učinil, že se se mnou tak špatně jedná? Ale náš Pán mu odpověděl: »A já, co pak já jsem učinil, když se mnou na hoře Kalvárii tak špatně jednali?« To pochopil řeholník, plakal, prosil za odpuštění a neodvážil se nikdy více si stěžovati.

Světáci se těší, když nemají kříže a dobří křesťané se těší, když jich i hojně mají. Křesťan žije uprostřed křížů, jako ryba ve vodě. Pozorujte sv. Kateřinu, ono měla dvě koruny, čistoty a mučednictví. Jak šťastna je tato milá světice, že milovala utrpení více nežli hřích.

Byl jednou jeden klášterník, který utrpení tolik miloval, že si uvázal kolem těla provaz od studny. Tento provaz prořezal jeho kůži a trochu vnikl do masa, tak že červi vylezli. Jeho řádoví bratří žádali, aby byl z jejich společnosti vyloučen. Proto se radostně od nich odebral a ochotně, aby se skryl ve skalní jeskyni. Ale téže noci uslyšel představený hlas, který pravil: »Ztratil jsi poklad domu« Následkem toho vyhledali milého světce. Chtěli věděti, odkud přišli červi. Představený dal odstraniti provaz a klášterník se pozdravil. Ó jaké sladkosti v utrpení zakoušejí ony duše, které zcela Bohu náležejí! Je to jako octová voda, do níž se dá hodně oleje! Ocet zůstává vždy octem, ale olej mírní jeho ostrost, skoro nic z něho není pozorovat. Nedaleko odtud, v jedné sousední farnosti byl malý chlapec, který byl úplně na lůžko připoután; tak úplně nemocný a ubohý byl. Pravil jsem k němu: »Můj malý chlapečku, bolí tě to hodně?«

On mi odpověděl: »Ne, pane faráři; necítím dnes ničeho ze včerejších bolestí a zítra nebudu ničeho více cítiti ze své dnešní bolesti«

»Jistě by ses rád uzdravil?« — »Ne! Já byl zlý, nežli jsem onemocněl, mohl bych takovým se zase státi, proto chci zůstati takovým, jakým jsem.«

To byl jistě ocet, ale olej ho pozvedl. My toho nepochopujeme, poněvadž jsme příliš pozemští. Dítky, v nichž přebývá Duch boží, zahanbují nás. Když Pán Bůh na nás sesílá kříže, stáváme se zpurnými, naříkáme si a reptáme. Jsme tak ke všemu citliví, co se nás právě jenom dotýká, že bychom chtěli býti zaobaleni do bavlny.

Jenom skrze kříž dosáhneme nebe. Nemoci, pokušení a utrpení jsou právě tolik křížů, které nás vedou do nebe. Toto všecko brzy pomine. Pozorujte svaté, kteří již tam došli! Pán Bůh nežádá žádného tělesného mučednictví od nás, jen požaduje mučednictví srdce a vůle. Božský Spasitel jest naším vzorem. Proto vezměme svůj kříž na sebe a následujme ho! Čiňme to jako Napoleonovi vojáci. Jednou měli jíti přes most, na který byly namířeny mitrailleusy. Žádný se přes most neodvážil. Tu vzal Napolen prapor a šel nejprve přes most; a všickni následovali za ním. Učiňme to zrovna tak, následujme milého Spasitele, který nás předešel.

Jeden vojín mně jednoho dne vyprávěl, že za jedné bitvy celou půl hodiny kráčel přes mrtvoly. Nemohl téměř učiniti volného kroku, země byla úplně zkrvavělá. Tak musíme na cestě života kráčeti přes kříž a utrpení, abychom došli do vlasti.

Kříž jest řebříkem do nebe. Jak je to útěchyplným před očima božíma trpěti a moci sobě večer při zpytování svědomí říci: »Nuže, duše má, dnes podobala ses dvě nebo tři hodiny Ježíši Kristu, bylas bičována, trním korunována, křižována s ním.« Ó jaký to poklad pro smrt! Jak je to dobré umírati, když jsme na kříži byli živi!

Měli bychom za kříži spěchati, jako lakotný za penězi! Jenom kříže mohou nás v den soudu na jisto postaviti. Když tento den přijde, budeme se radovati ze svého utrpení, budeme hrdi na své ponížení a bohati ve svých obětech.

Když se vás někdo ptá: »Rád bych se stal bohatým, co mi jest činiti?« Odpovězte mu: »Pracovati.« Tak tedy, abychom do nebe přišli, musíme trpěti. Milý Spasitel ukázal nám cestu v osobě Šimona Cyrenského. Volá své přátele, aby za ním nesli kříž. Pán Bůh chce, abychom nikdy zraku od kříže neodvrátili. Vždyť jej postavují také všude na cestách, na výšinách, na veřejných místech, abychom si při tomto pohledu vždy mohli říci: »Hleďte, tak velice Bůh nás miloval.«

Kříž objímá svět, jest vztyčen na všech čtyřech stranách světových; pro každou jest jedna část. Kříže jsou na cestě k nebi, jako krásný, kamenný most, který vede přes řeku. Křesťané, kteří netrpí, sedí nad touto řekou na porušitelném mostě, na mostě

z železného drátu, jež hrozí vždy, že se pod jejich nohama shroutí.

Kdo nemiluje kříž, může ovšem ještě státi se blaženým, ale má svoji bídu, stane se také jen malou hvězdou na nebesích. Ale kdo pro Pána Boha trpěl a zápasil, bude svítiti jako zářící slunce. Když kříže změněny jsou v plameny lásky, rovnají se svazku trní, jež házíme do ohně a spálíme na popel. Trny jsou tvrdé, ale popel jest měkký.

Položte krásný hrozen pod lis, vyteče skvostná šťáva. Naše duše vydává také pod lisem kříže šťávu, která živí a sílí. Nemáme-li kříže, jsme vyschlí, snášíme-li však nějaký s oddaností, cítíme sladkost, štěstí a útěchu, jako bychom byli skoro již v nebi. Pán Bůh, nejblahoslavenější Panna Maria a všickni svatí obklopují nás, jsou při nás, pozorují nás. Cesta na onen svět jest pro dobrého křesťana cestou člověka, kterého nesou na růžovém lůžku.

Trny vssávají do sebe balsám a kříž vydává ze sebe sladkost. Ale člověk musí trny v rukou tlačiti a kříž k prsoum tisknouti, aby vydaly sladkost, kterou v sobě obsahují.

Odpory vedou nás ku patě kříže a kříž ku branám nebes. Aby tam člověk došel, musí jíti stranou, musí býti málo ceněn, opovrhován, pošlapán. Jenom ti jsou šťastni v tomto světě, kteří zachovávají klid srdce uprostřed zármutku, okoušejí radostí dítek božích. Všechny bolesti jsou sladké, trpí li člověk ve spojení s Pánem Ježíšem.

Nuže, uvažujte o životě, který vedli svatí, patřte na cestu, kterou se brali! Domnívali se býti nešťastnými a opuštěnými od Boha, když neměli co trpěti.

»Ó Bože, Bože!« zvolal sv. Augustin, »nešetři mne na tomto světě; dej mi trpěti. Jenom když mi na onom světě prokážeš milosrdenství, jsem spokojen!«

»Ó jak jsem šťasten,« volal sv. František Saleský ve svých nemocích, »že jsem našel tak snadný prostředek, jímž bych své chyby usmířil. Ó jak mnohem sladším a utěšenějším jest dosti učiniti božské spravedlnosti na lůžku v nemoci nežli v plamenech!«

Trpěti, k čemu? Trvá to jen okamžik. Kdybychom mohli stráviti osm dní v nebi, pochopili bychom cenu tohoto okamžiku utrpení. Nepřicházel by nám žádný kříž, žádná zkouška příliš trpká. Kříž jest dar, který Bůh činí svým přátelům. Tvrdím, opíraje se o všechny svaté, že utrpení, protivenství a jiná neštěstí jsou nejúčinlivějsími prostředky duši k Bohu přitáhnouti. A skutečně vidíme, že největší svatí nejvíce trpěli; jen přátele své vyznamenává Pán Bůh křížem.

Tím nemá býti řečeno, jakoby hříšníci neměli zcela nic trpěti; naopak, celá životní cesta hříšníka jest kříži poseta; ale on sám si je béře na sebe; kdežto svatí dostávají svůj kříž od Pána Boha a proto jest pln vnitřní sladkosti a bohat na zásluhy.

Pozorujte sv. Alexia, který žil skryt po čtrnáct let v těs-

ném koutku, a v tomto hrozném stavu říkával: »Ó Bože, ty jsi spravedlivý, trestáš mne, poněvadž jsem hříšník a poněvadž mne máš rád!«

Pozorujte také svatou Lidvinu Jsouc neobyčejně krásnou, prosila Pána Boha, aby jí krásu odňal, kdyby měla přinésti její duši škodu a zničení. Od toho okamžiku byla samá vyrážka, tak že byla předmětem hrůzy v očích světa, a to po osmatřicet let, t. j. až do své smrti. A po celý ten čas nebylo od ní slyšeti ani slovíčka nářku. Jak mnozí z těch, kteří se nyní nalézají v nebi, moji bratří, byli by v pekle, kdyby jim Pán Bůh nebyl udělil milost zdlouhavé nemoci.

»Milé dítky,« volá svatý Augustin, »v obětech povzbuzujte se vzpomínkou na odměnu, která jest vám připravena.«

Svatá Terezie vypráví, že se jí Pán Ježíš zjevil jednoho dne a pravil k ní: »Dcero má, nediv se tomu, co vidíš. Moji věrní služebníci jdou životem majíce kříž a uvažujíce. Čím více Otec můj některou duši miluje, tím více jí dává trpěti.«

Sv. Bernard přijímal kříže s takovou láskou, že s pláčem pravil jednoho dne k Pánu Bohu: »Ach Pane! Jak bych byl šťasten, kdybych měl sílu všech lidí, abych mohl nésti všecky kříže světa!«

Když sv. Alžběta, dcera královská z Uher, od vlastních poddaných ze svého zámku byla vypuzena a do lesa vyhnána, nepomýšlela na pomstu, nýbrž spěchala do kostela, aby dala zapěti na poděkování »Te Deum«.

Svatý Jan Zlatoústý, tento veliký milovník kříže, pravil, že by chtěl raději s Pánem Ježíšem na kříži trpěti, nežli v nebi kralovati.

Sv. Jan z Kříže zakusil veškeru ukrutnost svých žáků; oni jej uvrhli do vězení a tak hrozně bili, že byl celý zkrvácený. A co odpověděl těm, kteří byli svědky tohoto divadla? »Ach, přátelé moji, vy pláčete, že trpím; neměl jsem nikdy šťastnější hodiny.« Ale božský Spasitel se mu zjevil a pravil: »Jene, co ti mám dáti za odměnu za vše, co jsi z lásky ke mně vytrpěl?«

»Ach, Pane,« zvolal, »učiň, ať vždy více trpím!«

Vidíme všichni, jak svatí lépe rozuměli štěstí než my, trpěti za Pána Boha.

Ó jak je to krásné, každého jitra se přinésti v obět Pánu Bohu a vše přijmouti k usmíření svých hříchů! Musíme prositi o lásku ke kříži; pak teprv bude nám sladký. Zkusil jsem to po čtyři až pět let. Musil jsem snášeti mnoho potupy, protivenství a hany. Ó já měl křížů! Skoro více nežli jsem mohl unésti. I oddal jsem se modlitbě, abych kříž miloval. Tu stal jsem se šťastným. Řekl jsem si: »Skutečně je to štěstí, že ty . . .«

Nikdy nemusíme k tomu přihlížeti, odkud kříže přicházejí. Přicházejí od Pána Boha. Je to vždy Pán Bůh, který nám dává příležitost, abychom mu svoji lásku dokázali. (Dokončení.)

LISTY VĚDECKÉ.

Které obtíže
vyskytují se v obvodu vikariátním při provádění dekretu »Quam singulari« o prvním sv. přijímání dítek a jakým způsobem mohou býti překonány.

Před pěti lety dne 20. prosince 1905 vydán byl dekret sv. kongregace koncilu o častém, ba každodenním sv. přijímání. Sv. Otec Pius X., jenž si zvolil heslo »Obnoviti vše v Kristu«, vidí totiž v tom právě mocný prostředek k dosažení svého cíle. Neboť čím více věřící lnou k svátostnému Spasiteli, čím častěji se s ním spojují, tím pevnější bude také jejich víra, tím vroucnější také jejich láska, neboť přijímají původce a dárce veškeré milosti.

Mají-li ale dospělí častěji přistupovati ke stolu Páně, proč by neměly také dítky častěji se spojovati s Kristem ve sv. přijímání, a to nejen dítky větší, nýbrž i ty dítky, jejichž duši snad zdobí ještě čistota a nevinnost, kterou na křtu sv. obdržely? Bylo tudíž zcela přirozeno, že po dekretu o každodenním sv. přijímání dospělých přišel nový dekret o přijímání dítek. Tento byl vydán dne 8. srpna 1910 od posvátné kongregace »de sacramentis« a počíná slovy »Quam singulari«.

Proti dekretu tomu ozvaly se různé hlasy. Někteří prohlašovali provedení dekretu za nemožné, jiní ukazovali jen na obtíže, které se při provádění tohoto dekretu naskytnou. Že obtíže jsou, nelze popříti. Ale obtíž nesmí překaziti dílo, nýbrž je třeba překážky překonati. Obtíže ty jistě předvídala římská kongregace, předvídali je jistě biakupové rakouští a také pražská kn. arcib. konsistoř A přece vydala kn. arc. konsistoř v Praze nařízení, kde se jako věk k prvnímu sv. přijímání dítek stanoví 3. školní rok. Aby se lépe poznaly obtíže ty a hledaly prostředky k jich odstranění, proto byla dána pro letošní vikariátní konference otázka o tomto předmětu. Obtíže některé jsou rázu všeobecného, které se totiž vyskytují ve všech vikariátech, jiné jsou zvláštní, které se vyskytují více méně v tom neb onom vikariátě. Hlavní obtíže zde uvedeme a udáme prostředky k jich odstranění.

Slovo obtíž znamená zde tolik jako překážka, a nelze je stotožňovati s předsudkem nebo námitkou. Předsudků proti to-

muto dekretu jest jistě dosti, což lze vysvětliti tím, že je to pro nás něco nového, a člověk, zvláště kněz, se nerad odříká věcí starých, kterým jest zvyklý a vždy s jakousi nedůvěrou přijímá věci nové. V našem případě však musí předsudek ustoupiti klidné úvaze rozumu. Námitka zase týká se více theorie, kdežto obtíž více praxe. Theoretické námitky musí zde také přestati, poněvadž promluvila nejvyšší hlava církve. Poněvadž však praxe souvisí s theorií, uvedeme někde obtíže i námitky.

První námitka a obtíž všeobecná je tato: »Dítky v tom věku, jak se žádá v dekretu, jsou u nás příliš malé a mají ještě z náboženství malé vědomosti, tak že nechápou tajemství toto.« Abychom mohli na tuto námitku dobře odpovědět, je třeba věděti, jaký věk a jaké vědomosti se vyžadují k prvnímu sv. přijímání. Pokud se věku dítek týká, je to otázka více theoretická a odpověď na ni dává dekret »Quam singulari« sám, z něhož k vůli důkazu některá místa uvedeme. Dekret praví, že v dobách dřívějších dítky hned po křtu sv. přijímaly také tělo Páně v podobě drobtů anebo pod způsobou vína. Od tohoto zvyku bylo později (ve XII. století) v církvi latinské upuštěno a dítky vedeny k sv. přijímání teprve potom, když k užívání rozumu přišly a jakési vědomosti o Svátosti oltářní si přivlastnily. Tento nový řád na několika místních synodách přijatý byl schválen na sněmu lateránském r. 1215, kde bylo stanoveno, aby každý věřící, když k užívání rozumu dospěl, aspoň jednou v roce svátost pokání a Svátost oltářní přijal. A sněm tridentský toto rozhodnutí sněmu lateránského potvrdil. Zde stanoví se tudíž jako věk k prvnímu sv. přijímání doba užívání rozumu. Nestanoví se nějaký určitý rok věku, nýbrž doba, kdy člověk dospívá k užívání rozumu. A od této doby všichni křesťané jsou povinni přijmouti aspoň jednou v roce Svátost oltářní.

Dlužno si všimnouti, že se zde nečiní rozdílu mezi věkem pro první sv. zpověď a pro první sv. přijímání, nýbrž že se stanoví všeobecně: doba užívání rozumu. Dekret: »Quam singulari« odsuzuje obšírně zvyk, dle něhož dítky vedeny dříve k sv. zpovědi a teprve později ve 12. neb i 14. roce věku k prvnímu svatému přijímání. Někteří totiž myslili, že svátost pokání mají dítky přijmouti v tom věku, kdy člověk dobré od zlého rozeznati dovede a tudíž hříchu schopen jest, k přijetí Svátosti oltářní však tvrdili, že vyžaduje se věk dospělejší, větší znalosť víry a důkladná příprava duševní. Tato úzkostlivost pochází z učení jansenistického, dle něhož Svátost oltářní jest odměnou, nikoli však lékem proti lidské slabosti. Koncil tridentský však praví výslovně, že Svátost oltářní jest protijed proti každodenním chybám a lék, který před hříchy nás chrání. Když tedy ve starých dobách sv. přijímání podáváno nemluvňatům, zdá se, že není ani spravedlivé příčiny, proč by se nyní na dětech, které žijí v nejšťastnějším stavu prvotní čistoty a nevinnosti a zázračného onoho pokrmu pro tolik nástrah a nebezpečí svého věku v nejvyšším stupni potřebují, obzvláštní přípravy vyžadovati mělo. (Slova dekretu.) Totéž potvrzují theo-

logové jako sv. Tomáš Aquinský, Vasquez a sv. Antonín Florencký.

To je theorie. A nyní přijde praktická stránka, totiž kdy, ve kterém roce dítě dospívá k užívání rozumu? Z dějin církevních víme, že již ve XII. století některé synody a rozhodnutí biskupů připouštěly k sv. přijímání dítky sedmileté. Ale při stanovení doby »užívání rozumu« nelze stanoviti jedno všeobecně platné pravidlo, nýbrž nutno přihlížeti k různým okolnostem, a to zvláště:

1. k poměrům klimatickým, 2. lokálním, 3. rodinným a 4. k osobnímu nadání dítka. To vše nutno uvážiti. Proto praví katechismus římský p. II. n. 63: »V jakém věku sv. tajemstvím přisluhovati se má, nedovede nikdo jiný lépe určiti než otec a kněz, jemuž se dítky zpovídají. Jejich věcí jest zkoumati, zda dítě má již nějaký pojem a touhu po velebné Svátosti. Kněz tedy musí uvážiti různé ty okolnosti a dle toho jednati.

Poměry klimatické působí v tom smyslu, že dítky v jižních, teplejších krajinách dříve dospívají než v krajinách severních, tak že na př. dítko desítileté v Italii rovná se našemu skoro čtrnáctiletému, dítko sedmileté v Italii rovná se asi našemu devítiletému. Poměry lokální mají ten vliv, že dítko ve městě nebo v okolí města vychované bývá čipernější a chápavější (nikoli však nadanější), než dítko vychované na venkově, což se vysvětlí tím, že dítku městskému naskytuje se při velikém ruchu více dojmů duševních než někde na vesnici. V městě dítko mnoho vidí, slyší a proto je tím kmitáním dojmů jaksi probuzenější a proto dospívá také dříve k užívání rozumu.

Poměry rodinné padají také na váhu a jest rozdíl znatelný, kde rodiče věnují péči výchově dítka a kde pro práci nemají času dítka si všimnouti. Proto dítko z rodiny na př. úřednické zpravidla dříve dospívá k užívání rozumu. Při naší otázce padá velice na váhu také ta okolnost, zda rodiče jsou zbožní a dítko vedou k Bohu, anebo zda působí docela ve smyslu opačném. Bohužel dlužno připomenouti, že u nás v některých krajinách poměry rodinné v tomto ohledu mají špatný vliv. Zvláště v místech průmyslových děti dělníků doma o náboženství nic anebo skoro nic neslyší, do kostela nechodí atd. Dítě takové když přijde do školy, neumí ani udělati kříž, tím méně se modliti, kdežto v dřívějších dobách děti šestileté uměly již obyčejně se modliti. Zde musí tedy katecheta doplniti teprve ve škole, co bylo doma zanedbáno. U dětí rolníků to snad dosud tak zlé není, poněvadž přece se tu najde ještě mnohá dobrá matka, která s dětmi doma se modlí a do kostela je přivede. U dětí rodičů z kruhu intelligence bývá někdy pozorovati dobrý vliv rodičů, mnohdy však velice špatný, zvláště tam, kde otec jest nevěrec aneb kde dítku dostanou se do ruky špatné časopisy.

Konečně se musí uvážiti osobní nadání dítka, poněvadž některé chápe dříve, jiné později. Vlivem těchto okolností kolísá doba »užívání rozumu« mezi šestým až devátým rokem věku.

*

Dekret »Quam singulari« stanoví pro první sv. přijímání sedmý rok věku, ale nikoli přesně a nezměnitelně, poněvadž se v něm praví »třeba i o něco dříve nebo později«. Tedy se připouští, že dle různých okolností to může býti jinak.

Ve kterém roce v našich krajinách dítky dospívají k užívání rozumu? Na biskupské konferenci ve Vídni, v listopadu r. 1910 konané, usnesli se biskupové rakouští na zvláštním nařízení, ve kterém se praví: Učí-li se dítě sv. náboženství soukromě v rodině nebo v řeholním ústavě nebo jeví-li se u dítek zvláštní duševní dospělost a zvláště když zbožní rodičové dobrým příkladem předcházejí, bude i u nás možno, aby takové dítky před osmým rokem ano i v sedmém roce k svátosti pokání i oltářní s užitkem připuštěny byly. Ale hned se zase dodává: Ovšem to nemůže býti normou všeobecnou a pro všechny dítky bez výjimky závaznou u nás, kde vyučování náboženské vázáno jest na veřejnou školu, a to jen po 2 hodinách týdně, tak že svrchu jmenované příznivé okolnosti ne vždy se najdou. Vodítkem nechť tedy jest: První přijímání sv. svátostí není odkládati přes třetí školní rok. Při tom se ovšem předpokládají normální poměry jak u dětí, tak na škole. Zde se tedy stanoví pro první sv. přijímání třetí školní rok čili osmý až devátý rok věku. A to platí pro sv. zpověď i pro sv. přijímání, poněvadž se v témž nařízení praví: »Nedovoluje se, aby sv. přijímání se kladlo na pozdější školní rok než první sv. zpověď, poněvadž již v tomto roce víže dítky zákon církevní.« Ale zase se ponechává jakási volnost katechetovi na těch školách, které nejsou pětitřídní, nýbrž kde jsou děti více let v jedné třídě. Tam má rozhodnouti katecheta, které dítky připustí.

Vždy však třeba míti na mysli, že sv. kongregace nepřeje si tak nějaký určitý rok věku, nýbrž že vždy odpovídá, že rozhodovati má »užívání rozumu« (usus rationis). Již papež Pius IX. zavrhl zvyk francouzský, podle něhož se první svaté přijímání odkládalo na pozdější a to předem stanovený rok. Rovněž kongregace koncilu opravila roku 1851 článek provinciálního sněmu rouenského, dle kterého se nedovolovalo dětem před dvanáctým rokem přistoupiti k sv. přijímání. A nedávno opět kongregace »De disciplina sacramentorum« odpověděla na otázku diecece štrassburské, zda mají se připustiti dítky 12- nebo 14leté ke stolu Páně, takto: Hoši i dívky buďtež k sv. přijímání připouštěni, když dospěli k letům rozeznávacím čili k »užívání rozumu« (dne 27. března 1910)

Nyní přijde druhá část námitky, totiž zda dítky u nás v tom věku mají potřebné znalosti náboženské. Odpověď na to dává dekret sám, když vymezuje vědomosti, které se žádají od dítka, jež má jíti k prvnímu sv. přijímání. Dekret praví: »K první sv. zpovědi a k prvnímu sv. přijímání netřeba plné a důkladné znalosti nauky křesťanské. Znalost náboženství, jaká se na dětech vyžaduje, aby se přiměřeně k prvnímu sv. přijímání připravily, pozůstává v tom, aby tajemství sv. víry, každému k spáse na-

prosto nutná, svým duševním schopnostem přiměřeně pochopily, aby dále posvátný chléb od obyčejného chleba, k pokrmu tělesnému sloužícího, rozeznávaly a s tou nábožností, jakou jejich věk s sebou dnes přináší, ke stolu Páně přistupovaly.« Totéž praví sv. Tomáš Aqu. a sněm římský za Benedikta XIII. konaný. Ledesma vykládaje sv. Tomáše, praví: »Pravím za všeobecného souhlasu, že dlužno podati sv. přijímání všem, kdož mají užívání rozumu, a to hned, jakmile k užívání rozumu dojdou, třeba dítě ještě dosti jasně nechápalo, co koná.« Z toho vidno, že není potřeba dokonalé znalosti nauky svaté víry, nýbrž že stačí jakýsi pouhý základ, jakési porozumění (aliqua cognitio). Dostačí tedy znalost základních pravd a dítku přiměřené jich pochopení. Ale jaké má býti to pochopení základních pravd? Na příklad: dítko ví: jest jeden Bůh a tři božské osoby; musí také věděti, proč tři božské osoby jsou jeden Bůh? Nebo: dítko dovede poznati hřích; musí také uměti rozeznati, zda nějaký konkretní hřích jest lehký nebo těžký? Vždyť často theologové se v tom rozcházejí. Anebo: dítko ví, že Svátost oltářní jest tělo Ježíše Krista, že se chléb promění v tělo Páně při slovech »toto jest tělo mé«, ač podoba chleba zůstává; musí hned při prvním sv. přijímání věděti, že se »podstata« chleba mění a »způsoba« chleba že zůstává, a co to jest »podstata« a »způsoba«? Dítko snad nechápe výraz: »pod způsobou chleba«, ale ví, že je to živé tělo Pána Ježíše a tudíž celý Ježíš Kristus jako Bůh a člověk. Stačí to snad proto, že dítě o tom ještě nehloubá. Ptá-li se některé čipernější dítě, vysvětlí se mu to; ale od ostatních se to žádati nemusí. Později při druhém a dalším sv. přijímání se to s dětmi opět opakuje, něco se přidá a podrobněji vykládá. Tím se stane toto opakování látky již známé pro děti zajímavější.

Tím jest dána odpověď na námitku, že děti u nás ve třetím školním roce nemají ještě dostatečné vědomosti k přijetí Svátosti oltářní. Při pravidelném dvouhodinném vyučování náboženství v týdnu může dítko si osvojiti znalost těch vědomostí náboženských, které se vyžadují k prvnímu sv. přijímání, zvláště když se uváží, že jest u nás od 6. roku povinná návštěva školní, že skoro v každé osadě jest škola, a že kněz pravidelně do školy docházeti může, poněvadž osady nepřístupné (na př. v zimě) buď vůbec nejsou anebo jest jich málo. A hodiny, které kněz, duchovní správu vedoucí, pro nějakou funkci církevní vynechá, může dle dosud platných zákonů jindy nahraditi. Mohou tedy u nás dítky ve třetím škol. roce aspoň zpravidla býti vedeny k sv. zpovědi a k prvnímu sv. přijímání.

Druhá obtíž všeobecná, která platí pro všechny vikariáty, je ta, že dle dosavadní osnovy ordinariátní pro školy obecné není možno probrati ve třetím školním roce učivo potřebné k svátosti pokání a oltářní. Na to odpovídá ord. list z roku 1911 na str. 17. takto: »Dokud zvláštní snad ponaučení o té věci vydáno nebude, bude nutno od učebné osnovy dosavadní poněkud se uchýliti, aby bylo možno s oněmi dětmi probrati svátost pokání

a oltářní asi dle dodatku k malému katechismu. Výsledek bude jistě i zde odpovídati dovednosti, horlivosti a lásce katechetově.« Dosud takové naučení nepřišlo. Musí si tedy katecheta sám osnovu vyučovací změniti tak, aby ve třetím škol. roce mohl probrati věci nutné k sv. zpovědi a k prvnímu sv. přijímání. Zde udáme způsob, jak by se to mohlo prozatím činiti, dokud nevyjde authentická osnova vyučovací.

Jest rozdíl mezi školami pětitřídními, čtyř-, tří-, dvou- a jednotřídními. Na školách *pětitřídních* jest až dosud ve třetí třídě předepsáno probrati za celý rok apoštolské vyznání víry, dále nauku o naději a modlitbě, o lásce a přikázáních božích i církevních, o milosti a svátosti. Tak by látka o svátostech přišla až ke konci školního roku. Mají-li však dítky ve třetí třídě jíti k sv. zpovědi a k sv. přijímání v čase velikonočním, musí se to poněkud změniti tak, aby látka o svátostech se probrala dříve a co není nutné, odloží se na konec školního roku nebo do čtvrté třídy. Dalo by se to snad udělati tak, že se do vánočních svátků probírá apoštolské vyznání víry, od Vánoc asi do polovice února 10 přikázání božích, první tři přikázání církevní a 7 hlavních hříchů; od polovice února do konce března o svátostech a zvláště o svátosti pokání, načež by dítky šly po prvé k sv. zpovědi; v dubnu pak o Sv. oltářní, načež by šly po prvé k sv. přijímání; v květnu a červnu o naději a lásce, modlitbě a ostatních částech. Pro čtvrtou třídu školy pětitřídní jest předepsána táž látka, jako ve třetí třídě, ovšem podrobněji. Až dosud právě ve čtvrté třídě věnovalo se mnoho času přípravě na sv. přijímání. Když se toto nyní koná ve třetí třídě, zbude ve čtvrté třídě více času, tak že se může důkladněji probrati, co se ve třetí třídě probralo jen krátce. Ovšem, když se dekret provádí po prvé, musí se příprava ta konati ve třetí, čtvrté a snad i v páté třídě. Je to jakýsi rok přechodní, než se přijde do běžných kolejí.

Na školách *třítřídních* připadne příprava ke sv. zpovědi a prvnímu sv. přijímání do druhé třídy a to jest již v nynější učebné osnově. Musí se však k přípravě této přibrati dítky třetího škol. roku. Na školách *jednotřídních* musí se tato příprava konati každý rok v březnu a dubnu, tak že všechny dítky slyší tu látku již v prvním a ve druhém škol. roce. Ovšem že si ty nejmenší mnoho z toho nepamatují, ale děti čipernější již přece něco pochytí. Až dosud konala se příprava ta s dítkami čtvrtého a pátého škol. roku. Nyní však musí se přibrati i třetí školní rok. Horší to jest ve škole *čtyřtřídní*. Tam jsou totiž ve druhé třídě dítky, které chodí druhý a třetí rok do školy a ve třetí třídě dítky čtvrtého a pátého škol. roku. Až dosud se příprava na sv. zpověď a první sv. přijímání konala ve třetí třídě, nyní však musí postoupiti do druhé třídy. Dle dosavadní osnovy ordinariátní má se ve druhé třídě školy čtyřtřídní probírati biblická dějeprava Starého Zákona a »mají se přidati nejhlavnější nauky z katechismu«. To ovšem nyní nestačí, nýbrž musí se přidati nauka o 10 přikázáních božích, o sv. zpovědi a sv. přijímání. Tu záleží

na katechetovi, aby vykládal tak, by i děti druhého škol. roku byly zaměstnány a něco z výkladu měly. Bude se musiti omeziti na to nejnutnější a pak ve třetí třídě ještě doplňovati. Nejhorší to bude na školách *dvoutřídních*. Zde jsou v první třídě dítky prvního, druhého a třetího školního roku. Až dosud se příprava na sv. zpověď a sv. přijímání konala ve druhé třídě; nyní mají jíti k sv. přijímání dítky třetího škol. roku v první třídě. Jak to učiniti, aby byly všechny děti zaměstnány? Příklad o marnotratném synu a vypravování o poslední večeři Páně bude zajímati i ty malé. Ale to nestačí. Nezbývá tedy než trojí možnost: buď omeziti se na to nejnutnější a vykládati tak, aby všechny děti byly zaměstnány, jako se to musí ostatně činiti také na školách jednotřídních, nebo vzíti dítky třetího škol. roku z první třídy do druhé na ty hodiny náboženské, kdy se příprava ta koná, anebo konečně přípravu tu konati mimo hodiny náboženské jenom s dítkami třetího škol. roku (jako se to již někde konalo). Poslati ty malé děti z hodiny náboženské domů, jako se to někde děje, nelze schvalovati, poněvadž jest již beztak hodin náboženských málo.

Zde byl udán způsob, jak se to na jednotlivých školách konati může. Dokud nepřijde nová osnova učebná, nechť si to zařídí každý katecheta dle vlastního svědomí a vlastní zkušenosti. Nařízení ordinariátní také uznává ty obtíže, a proto se tam praví: »Ve škole, která nemá osm tříd anebo pět tříd a školu měšťanskou, kde tedy ve třídách jsou oddělení dle různých školních let, ponechává se katechetovi jakási volnost, aby rozhodl, které děti připustí anebo spojí k přípravě na svatou zpověď a svaté přijímání.

Třetí námitka a obtíž všeobecná zní: je to nemožné nebo velice těžké, aby děti třetího škol. roku šly v témž čase velikonočním k sv. zpovědi a k sv. přijímání. Co se týká nemožnosti, ta zde není. Že je to poněkud obtížno, připouští se. Ale při dobré vůli se dá obtíž překonati. A nařízení ordinariátní praví výslovně: »Nedovoluje se, aby sv. přijímání kladlo se na pozdější školní rok, než první sv. zpověď, jelikož již v tomto roce víže dítky čtvrté přikázání církevní.« A dokládá: »Dle toho dala by se první sv. zpověď vykonati okolo Velikonoc a pokračovalo by se v přípravě na první sv. přijímání, jež by se pak (ovšem po opětné sv. zpovědi) slavně a okázale konalo ke konci času velikonočního.« A dá se to skutečně vykonati a také látka ve škole s dětmi probrati dle rozvrhu, jenž byl výše nastíněn.

Namítne snad někdo, že je to příliš brzo za sebou, když jdou děti v březnu k sv. zpovědi, v květnu k sv. přijímání a ke konci škol. roku přijmou zase sv. svátosti. Námitka ta jest nemístná, neboť se má naopak hleděti k tomu, aby zavedeno bylo častější sv. přijímání. Proto nebude horlivý kněz souhlasiti s tímto nařízením, dle něhož na některých školách konáno první sv. přijímání v květnu a na konci roku tyto dítky k sv. svátostem již vedeny nebyly. Naopak musí se schvalovati jednání oněch kněží,

kteří u příležitosti prvního sv. přijímání vybídli i starší dítky, aby šly k sv. přijímání.

A ještě se snad namítne: Ale jak to udělati, aby se nikde nenarazilo, poněvadž jsou k přijetí sv. svátostí určeny jen tři prázdné dny za rok. To je pravda, ale ty tři dny postačí. Obtíž bude spíše jen ve čtvrté třídě první rok, kdy se dekret ten provádí, poněvadž další léta půjdou všechny dítky ve čtvrté třídě pravidelně třikrát za rok k sv. přijímání. Ve třetí třídě (děti třetího škol. roku) jdou děti před Velikonocemi po prvé k sv. zpovědi a na to stačí jedno půldne prázdné, a až půjdou k sv. přijímání, může se žádati půldne neb i celý den prázdný, poněvadž to bude za celý rok teprve dva a půl dne prázdna. Ale všem těmto obtížím lze se vyhnouti i v prvním roce přechodním tím, že se první sv. přijímání udělá v neděli. Sv. zpověď se vykoná v sobotu odpoledne a kde jest v sobotu odpoledne vyučování (jako na některých školách venkovských, kde mají ve čtvrtek celý den prázdno), žádá se odpoledne prázdno. A kde by bylo mnoho dětí, tak že by v sobotu odpoledne z různých příčin nebylo možno je vyzpovídati, mohou se děti vzíti k svaté zpovědi v sobotu dopoledne, k čemuž možno žádati prázdno v sobotu dopoledne, po případě i odpoledne, je-li na dotyčné škole odpoledne vyučování, poněvadž to ještě nebudou tři celé prázdné dny za rok.

Dlužno připomenouti, že jest nejlépe, když se první sv. přijímání udělá v neděli, poněvadž se tím také vyhoví přání kníž. arcib. konsistoře, která v onom nařízení ordinariátním žádá, aby se první sv. přijímání konalo »slavně a okázale«. To lze učiniti pouze v neděli nebo ve svátek, když jsou v kostele lidé. Ve »Věstníku katolického dnchovenstva« r. 1911 str. 245 uveřejněn byl článek, v němž se líčí, jak slavnostně se koná první sv. přijímání v Německu. Koná se tam po důkladné přípravě na Bílou neděli. Dítky jdou ve zvláštním černém stejnokroji a mnozí rodičové jdou s dítkami k sv. přijímání. Je to prý pro děti něco nezapomenutelného.

Až dosud jsme si všímali více sv. přijímání, ale v praxi se ukazuje, že větší potíže působí ve třetím školním roce sv. zpověď než sv. přijímání. To je tedy nová obtíž. Tím však padá zároveň návrh těch, kteří chtěli, aby první sv. zpověď byla ve třetím školním roce a první sv. přijímání ve čtvrtém školním roce. Návrh ten nejen že odporuje čtvrtému přikázání církevnímu, ale jest i bezúčelný. Neboť když se děti připraví na sv. zpověď, připraví se již také na sv. přijímání. Jedná se tu také o modlitby, které se říkají před a po vyznání hříchů, a pak o to, mají-li děti hříchy psáti nebo říkati z paměti. Co se týká těch modliteb čili formule zpovědní, o tom byl článek v tomto časopise (»Rádce duchovní« r. 1911 str. 544), a také vídeňský katecheta Vilém Pichler na to upozornil. Skutečnost totiž ukazuje, že děti ty formule, které jsou v katechismu, komolí, jim nerozumí a těžko se jim učí. Autor

článku v »Rádci duchovním« vyzývá referenty o této otázce na letošních konferencích pastorálních, aby »na to upozornili a o zavedení krátké a snadné formule zpovědní se snažili«. Upozorňuje tam na krátkou formuli zpovědní, která vyšla ve Vídni nákladem c. k. šk. knihoskladu a byla schválena k. a. ordinariátem vídeňským a c. k. ministerstvem kultu a vyučování, a na formuli, která byla schválena k. a. ordinariátem v Praze dne 20. dubna 1910 a vydána na Král. Vinohradech (znění viz na stránce 545 r. 1911 »Rádce duchovní«). Ale formule po sv. zpovědi schválená k. a. pražským ordinariátem jest skoro tak dlouhá, jako ta, která jest v katechismu. Pouze voleny jsou některé výrazy pro děti srozumitelnější, na př.: »želím hříchů, že jsem jimi urazil tebe, nejlepšího Otce«, místo: »Tebe, nejvyšší a lásky nejhodnější dobro«, což jest pro dítky nesrozumitelným. Každý uvítá s radostí zavedení krátkých a snadných formulí zpovědních. (Dále se zde o tom šířiti nebudeme. Byla by to látka pro obšírnější článek.) Vynechávati tyto modlitby docela, jak se často děje, když je mnoho dětí, nelze schvalovati, poněvadž dítě myslí, že zpověď není celá, anebo se učí odbývati zpověď ledabyle, právě tímto příkladem kněze samého. A jak odpověděti na otázku, mají li dítky hříchy si psáti anebo říkati z paměti? Když si dítě z třetí třídy (třetí školní rok) hříchy napíše, popíše celý arch papíru a ještě to potom nedovede přečísti. Tedy učiti se jim nazpamět? Tento druhý způsob jest někde zaveden, ale dlužno vyznati, že má dobré, ale také stinné stránky. Dobré jest při něm to, že děti zpovědní zrcadlo, kterému se učily nazpamět, si pamatují i v pozdějším životě a dle něho se zpovídají. Ale stinná stránka je ta, že děti často odříkávají šablonovitě hříchy podle zpovědního zrcadla, někdy ani na to nemyslí, zda se toho hříchu dopustily, anebo se stává, že některé dítě ani nezpytuje svědomí, poněvadž umí zpovědní zrcadlo nazpamět a myslí si, že to stačí, když je tam odříká. Mimo to úzkostlivé dítě má třeba nepokoj, když snad si hned nevzpomnělo a některý hřích vynechalo, což lze vysvětliti okamžitým rozrušením. A někdy kněz musí tomu dítku pomáhati, se ho ptáti, čímž se zpověď protáhne. Jak to tedy udělati? Snad by se dal doporučiti tento způsob: Ve škole nechť se děti naučí zpovědnímu zrcadlu v hlavních rysech nazpamět asi takto: Proti prvnímu přikázání božímu hřeší ten, kdo . . ., proti druhému přik. bož. hřeší ten, kdo . . .; nebo také: proti prvnímu přik. božímu jsem hřešil, že . . . atd. (nebo po případě: . . . jsem nehřešil). A potom k sv. zpovědi si děti ještě hříchy napíší. Tento způsob bude míti obojí výhody, totiž že se dítky i později zpovídati budou dle přikázání božích, a že čtení hříchů jim při první svaté zpovědi lépe půjde. Mimo to odstraní se zbytečné pomáhání a zdržování při sv. zpovědi, dítko samo jest nuceno zpytovati svědomí a odstraní se také strach dítěte, že zapomnělo nějaký hřích. Tato úzkostlivost dítěte, aby nezapomnělo žádný hřích, pokud jest mírná, jest dobrá, poněvadž si dítě zvykne dobře zpytovati svědomí. — Zde je tedy cesta volná. Nechť si to každý zařídí, jak

to uzná za nejlepší. Jest ovšem dobře, nabyté zkušenosti si sdělovati a vzájemně doplňovati.

Při této příležitosti připomínáme, že kněz, který zpovídá školní děti, musí míti velikou trpělivost. Nemá-li jí, je-li snad nervosní, ať raději školní děti zpovídati nejde, poněvadž nadělá více škody než dobra. Až dosud jsou mnozí kněží zvyklí dětské zpovědi odbývati (třeba 20—30 za hodinu), a když to některému dítku nejde, hned bývají netrpěliví a krátce, někdy ledabyle dítko odbydou. Co si má potom mysliti dítko, které se pečlivě na sv. zpověď připravilo, když je kněz ledabyle odbyde? Je tu třeba více trpělivosti a lásky k dětským duším!

Až dosud uvedli jsme obtíže všeobecné, které platí pro všechny vikariáty. Nyní uvedeme některé obtíže zvláštní, totiž takové, které se objevují více méně v tom neb onom místě. V místech čistě průmyslových nebo dělnických vyskytnou se větší obtíže než v krajinách po většině rolnických. Děti dělníků bývají někdy dosti zanedbané, poněvadž otec a třeba i matka musí jíti po zaměstnání a nemohou se tudíž výchově dítek dosti věnovati. Chodí-li snad dítko ještě nepořádně do školy, může se státi, že ve třetím školním roce z náboženství mnoho neumí. Tu ovšem musí katecheta těmto zanedbaným dítkám větší péči věnovati a dle okolností různých se zaříditi. Jest však všeobecně známo, že dítky dělníků zpravidla pilněji školu navštěvují, nežli děti rolníků, tak že se dá jaksi ve škole nahraditi, co bylo doma zanedbáno.

Někde bude snad obtíž s učiteli, kteří budou odpírati dozor, zvláště bude-li to v sobotu anebo v neděli. Že by však učitel beze všeho dozor odepřel, stane se přece snad zřídka. Učitel jest povinen třikrát za rok konati dozor nad svou třídou při přijímání sv. svátostí; je-li sv. přijímání přespočetné, povinen není, jak praví nařízení ordinariátní. Když se provádí dekret »Quam singulari« po prvé, může se státi, že starší dítky některé třídy byly již u sv. přijímání a jdou tedy zase asi před Velikonocemi, kdežto mladší dítky téže třídy jdou po Velikonocích po prvé k sv. přijímání, což by vyžadovalo od učitele čtvrtý dozor za rok. V tomto případě by se mohlo státi, že učitel odepře dozor, zvláště je-li to v sobotu odpoledne anebo v neděli. Zde se pořídí více po dobrém. Ostatně učitel, který má dítky třetího školního roku, jest povinen konati dozor i když snad jest prázdno, a ten může převzíti také dozor nad dětmi ze čtvrté třídy. Mimo to v neděli může úkol ten zastati při prvním svatém přijímání ten učitel, který má právě dozor při službách božích. A když by snad v některém případě učitel dozor konati nechtěl, může konati dozor kněz, je-li totiž v místě více kněží, anebo může se k tomu vzíti některý dospělý muž-laik, který v neděli nic nezamešká.

Jiná obtíž: Bude mnoho dítek jak při prvním sv. přijímání tak i v letech následujících. Odpověď: Když se dekret »Quam singulari« provádí po prvé, jest větší počet dětí k prvnímu sv.

přijímání než býval jindy, ale to se v dalších letech zase vyrovná. Že se tím zvětší počet dětí, které přijímají sv. svátosti, jest pravda. Tu obtíž uvádějí někteří katechetové z Prahy, říkajíce, že nemohou sehnati dosti zpovědníků Ale takovou námitku by kněz neměl ani uváděti. Vždyť kněží a katechetové mohou si vzájemně vypomoci. Aby nemusily dítky při sv. zpovědi dlouho čekati, tu jest možná trojí pomoc: buď kněz nebo kněží místní začnou zpovídati hned ráno a berou dítky po třídách nebo na venkově podle jednotlivých škol přespolních; nebo si vypomohou kněží nebo sousední faráři navzájem, jak se to dříve dělalo; anebo může se slavnost prvního sv. přijímání konati dvakrát i vícekrát za rok, jak to praví nařízení ordinariátní. Kněží sami často se přiznávají, že poenitentů dospělých ubývá, a přece jest přáním sv. Otce, aby lidé častěji přistupovali ke stolu Páně. A tyto lidi, kteří by častěji přistupovali ke stolu Páně, musíme si vychovati a výchova ta musí počíti od mládeže.

Někde se snad vyskytne tato obtíž: Otec nechce dítku dovoliti jíti k sv. přijímání, buď říkaje, že jest dítko mladé, nebo že on sám jest nevěrec. V prvním případě je to předsudek, který se dá odstraniti poučením otce. Je-li to druhý případ, totiž umíněnost otce, poněvadž jest nevěrec a chce ukázati svoji pokrokovost, nespadá to do naší otázky, poněvadž by to mohl otec říci také později, až bude dítko 10 neb 12 let. V tomto případě můžeme se dodnes odvolati na předpisy školské, dle nichž jdou dítky školní třikrát za rok k sv. zpovědi a k sv. přijímání. Úřady světské nestanoví, v jakém věku mají býti dítky vedeny po prvé k sv. přijímání, poněvadž to přísluší katechetovi a úřadům církevním. Někdy se stává, že dítě zkažené nebo ze zanedbané rodiny nepřijde k sv. přijímání třeba do 14 let. Rodiče je nepošlou a dítě samo nejde. Přijde snad teprve, když se mu pohrozí zadržením vysvědčení. Ale to jest již poslední prostředek a zřídka dobrý, poněvadž dítě tentokrát ještě jde, ale později sotva půjde. Nejlepším prostředkem k odstranění této obtíže jest: připraviti dítky k sv. přijímání dříve, totiž ve 3. škol. roce. Takovéto dítko se přímo těší na sv. přijímání, touží po něm a sotva se stane, že by řeklo: já nepůjdu. A vliv otce-nevěrce není tu ještě tak veliký na dítko, poněvadž sotva řekne otec tomuto dítku, že nesmí jíti k sv. přijímání. Dítko by se dalo do pláče a otec povolí. Je-li dítko již větší, 12leté, pak mu otec-nevěrec již snad namluví, aby nevěřilo knězi atd., snad také čte již doma špatné časopisy a nechce jíti potom k sv. přijímání, poněvadž po něm netouží; a je-li přinuceno přece jíti, později sotva půjde. Jde-li však dítko od devátého roku pravidelně třikrát za rok k sv. přijímání, navykne si a oblíbí si je a nepřipadne mu později za těžko jíti aspoň jednou za rok ke stolu Páně.

Jiná obtíž snad bude někde, když dítko řekne: nemám šaty. Ale tato abtíž nesměřuje vlastně proti dekretu »Quam singulari«, poněvadž by to mohlo říci dítko i později, třeba i ve 12ti letech. Obtíž ta týká se vlastně jen slavnostního prvního sv. přijímání, kdy

dítě musí býti obuté a slušně oblečené. Tu se třeba stane, že některé chudé dítě řekne: nemám šaty anebo nemám boty. Co činiti? V Německu opatřují katolíci chudým dětem černý stejnokroj k prvnímu sv. přijímání, aby mohlo býti slavnostně vykonáno. Výlohy na to se hradí z dobrovolných sbírek a z příspěvků spolku sv Vincence. Zda by se to dalo provésti také u nás, těžko říci. Musili bychom změniti některé své dosavadní názory. Aby kněz sám opatřil takovým skutečně chudým dětem šaty a obuv, jest buď nemožné nebo aspoň velice těžké. U dětí rolníků se ten případ zřídka stane, ale mezi dělníky je to možné. Je li tedy dítě skutečně tak chudé, že nemá slušného šatu nebo obuvi, a stydí se jíti tak s druhými, nezbývá než vzíti je k sv. přijímání v některý všední den anebo až ke konci roku, kdy jdou děti k sv. přijímání ve všední den a kdy může jíti třeba boso.

Jiná obtíž: Je-li první sv. přijímání v neděli, je to pro dítky obtížné, aby čekaly tak dlouho se snídaní. Odpověď: Jest dobře, zaříditi to tak, aby dítky okolo osmé hodiny mohly jíti k snídani, poněvadž se tím zabrání různým nemilým případům, že dítě omdlí nebo pro nevolnost musí odejíti. Kde jest zvláštní katecheta, může tento sloužiti mši sv. o sedmé nebo o půl osmé hodině. Jsou-li dva kněží, dá se to také tak upraviti, když se pro tu neděli změní dle potřeby pořad služeb božích. Kde jest jenom jeden kněz a pouze jedny služby boží, může si kněz vyžádati dovolení k binaci, tak že může míti ráno mši sv. pro děti a potom později druhou mši sv. pro lid. Důvod je taky k tomu ten, že jinak při prvním sv. přijímání bývá veliká tlačenice a tak se dá také těžko pořádek udržeti.

Jiné námitky a obtíže, které se tu a tam uvádějí, jsou liché. Na př. se praví: Dítky se nechovají v chrámě při sv. přijímání dosti uctivě, což jest znamením, že nejsou schopny jíti k sv. přímání. Odpověď: Kdyby tato námitka platila, nesměly by ty větší děti také jíti k sv. přijímání, poněvadž se chovají v kostele často neslušněji než děti menší. Ani dospělí lidé nechovají se často tak, jak by se chovati měli při sv. přijímání, na př. jistě se již mnohému knězi přihodilo, když udílel sv. přijímání mimo mši sv., že lidé, kteří byli právě u sv. přijímání, již dříve odešli nežli zavřel svatostánek. Zde by se mohlo také říci, že nechápou význam sv. přijímání. A jak dosavadní zkušenosti ukazují, chovají se ty menší dítky při sv. přijímání vzorněji a uctivěji než ty větší. Jejich nevinné srdce touží vroucněji po svátostném Ježíši, jehož moc a velebnost pochopiti nemohou.

To jsou hlavní námitky a obtíže, které se naskytnou při provádění dekretu »Quam singulari«. Tu a tam vyskytne se snad ještě nějaká zvláštní obtíž, ale při dobré vůli se dá také překonati právě jako obtíže výše jmenované. Nyní uvedeme ještě některé zkušenosti, které byly letos při provádění toho dekretu učiněny a pokyny, které se mohou v praxi osvědčiti.

Příprava na sv. zpověď a první sv. přijímání koná se lépe s dítkami 3. škol. roku nežli s dítkami staršími, což pisatel to-

hoto článku z vlastní zkušenosti poznal. Vypravování zajímá více ty menší dítky, které se přímo těší na den, kdy budou moci jíti k sv. přijímání, kdežto těm starším dítkám připadá to již jako věc známá a jejich srdce dá se mnohem tíže rozehřáti pro Spasitele. Příčina je také ta, že dítky starší myslí již více na jiné věci (hlouposti a j.), nebo že již snad doma slyšely nevěrecké řeči nebo čtou špatné knihy a časopisy atd. Má-li se první sv. přijímáni konati slavnostně a okázale, musí se konati, jak už bylo řečeno, v neděli anebo ve svátek. Kostel a zvláště oltáře ozdobí se slavnostně květinami, svíčkami a j. Děti sejdou se ve škole a odtud jdou v průvodu do kostela. Děti přespolní jdou ovšem pohromadě přímo do kostela Když jdou děti do kostela, vyjímá se dobře, když se slavnostně zvoní. Pokud se týká svíček, které dítky při prvním sv. přijímání držívají rozsvícené v rukou, je to sice pěkné, ale je-li mnoho dětí, jest to nebezpečné, poněvadž se může z neopatrnosti něco státi nebo si děti pokapou šaty. Při mši sv. se zpívá nějaká píseň k Pánu Ježíši, kterou učitelové na požádání příslušného kněze snad s dětmi ve škole nacvičí nebo přezpívají na př. »Ach můj nejsladší Ježíši« nebo »Mé jsi potěšení«. Po pozdvihování nebo k svatému přijímání se dobře hodí píseň »Ó Jezu, spáso moje« (nebo jiná příhodná píseň k Pánu Ježíši). Před sv. přijímáním se udělá asi 10ti minutová promluva buď od celebranta samého nebo od jiného kněze, je-li po ruce, která zvýší ráz slavnosti a zanechává mocný dojem nejen u dítek, ale i u přítomných dospělých. Nařízení k. a. konsistoře praví. »V den slavnosti celebrant přijav nejsvětější tělo a krev Páně, ihned obrátí se k dítkám u mřížky klečícím a bude zřetelně, zdlouha, zbožně i s patřičným důrazem předmodlívati se akty tuto uvedené (víry, touhy a lásky), a to v kratinkých přestávkách, aby dítky stačily modliti se za ním.« Dále se praví: »Takové modlitby obsaženy budou v připravovaném diecesním zpěvníku a z části v nové agendě.« Ale dosud nevyšel ani zpěvník ani agenda. Proto si musí prozatím kněz pomoci sám. Tyto modlitby jsou dobré a jistě mnohem lepší než někde zavedené »confiteor« v českém jazyce. V témž nařízení se praví: »Je-li druhý duchovní po ruce a modlí se s dítkami, tím lépe; dle potřeby lze úkol ten svěřiti zbožnému laikovi ano i dospělejšímu žákovi.« Z toho by vysvítalo, že se dítky mohou modliti modlitby ty již mezi mší sv., poněvadž, když má celebrant u oltáře čekati, jest nejlépe, když to předříkává sám. Slova »Pane, nejsem hoden« atd. mohou dítky říkati společně nahlas. Po mši sv. jest dobře pomodliti se s dětmi nějakou modlitbu na poděkování, ale ne dlouhou, aby děti lačné nemusily dlouho čekati. Když děti odcházejí z kostela, působí dojemně, když se zase slavnostně zvoní. Dětem jest dobře dáti na památku obrázky, a to spíše obrázky větší. Je-li dětí mnoho, má jim kněz dáti aspoň menší obrázky s nápisem »Památka na první sv. přijímání«, datum atd. Na to má již kněz několik korun obětovati, poněvadž děti mají z toho radost, obrázky ty si uschovají na památku nebo si je dávají za-

rámovati a jsou aspoň zpravidla kněži za to vděčné. Také se osvědčuje poslati po dětech, které jdou po prvé k sv. přijímání, rodičům tištěné nebo psané pozvánky s prosbou, aby přišli s dítkami v den slavnosti do kostela, a možno-li, aby přistoupili také s dítkami svými ke stolu Páně. To se však hodí více pro město.

Na konec chceme poukázati ještě na něco, co snad horlivost kněží povzbudí a dodá jim odvahy, aby nelekali se tolik těch překážek, které se naskytnou při provádění dekretu »Quam singulari«, nýbrž aby se snažili je překonati. Nechť učiní všichni aspoň pokus! Neboť jsou mnozí, kteří prostě řeknou: Nejde to, a pokus neučiní. Mnozí říkají, že při dvou hodinách náboženských týdně není možno do třetího škol. roku ve škole naučiti děti tomu, co nutné jest věděti k sv. přijímání. Ale ptáme se: co budou činiti, až bude náboženství ze škol vyloučeno? A doba ta není snad daleka. Nedávné volby do říšské rady a nynější netečnost katolíků a zároveň nevšímavost mnohých kněží nasvědčují tomu, že u nás brzy nastanou poměry francouzské. Lid je snad někde dobrý nebo také katolický, ale pro záchranu náboženství ve škole neudělá buď nic, nebo se udělá snad nějaká protestní schůze, nebo se budou sbírati podpisy, ale to sotva pomůže, poněvadž zákony školní dělá vlastně parlament a tam budou pro vyloučení náboženství ze škol hlasovati i ti poslanci, kterým dali své hlasy kněží. A co potom budeme činiti? Řeknou potom také dotyční kněží: »nejde to«, když snad ani ve dvanáctém nebo čtrnáctém roce věku nebudou děti z náboženství věděti ani to, co dnes vědí devítileté?

Všimněme si na př. poměrů v Italii, kde jest náboženství ze škol vyloučeno. Místo něho je tam zavedeno jakési filosofické náboženství, které má býti zavedeno též u nás. Ve skutečnosti je to však pro děti nesmysl, a proto možno říci, že tam ve škole náboženství vůbec není. Jak tedy děti připraviti k sv. přijímání? V Římě na př. jest nařízeno, aby ve farních kostelích o nedělích postních konaly se katechese pro děti jako příprava na sv. zpověď a sv. přijímání. Ale kdo má děti přivésti, když samy nepřijdou? Někdy je ovšem přivedou rodiče, ale kolik je takových rodičů, kteří se o to starají? A jak udržeti mezi dítkami kázeň a pořádek, aby neutekly? O dívky se starají ženské kláštery, které konají pro ně třídenní exercicie a poskytují jim nocleh a celá zaopatření, většinou ovšem zdarma. Ale pro hochy takového zařízení není nebo aspoň ne tolik. Dejme tomu, že takových katechesí jest v postě nejvýše 15—20; ale kolik se naučí dítě za těch několik katechesí nebo za těch třídenních exercicií? Tam se působí více na cit a zbožnost než na vědění. A jestliže i při těch poměrech sv. Otec žádá, aby dítky po sedmém roce šly k sv. přijímání, pak může se žádati tím spíše u nás, aby děti ve třetím školním roce šly k prvnímu sv. přijímání. V Římě na př. není řídký případ, že nějaká matka přivede dítě třeba dvanáctileté ke knězi a žádá, aby je vzal k sv. zpovědi a k sv. přijímání, ale připomene, že dítě z náboženství nic neumí. Co má v tomto případě

kněz činiti? Zde nezbývá zpovědníku nic jiného, než vyložiti dítěti to nejnutnější o Bohu, o hříchu, o milosti, o svátostech, zvláště o Svátosti oltářní a pokání. Dejme tomu, že to vše i se sv. zpovědí trvá hodinu. Kolik se toho to dítě naučilo? A přece bylo by od zpovědníka nejvýš nerozumné, kdyby dítě to odmítl. Později již by sotva přišlo, poněvadž by se stydělo, že nic neumí a matky by potom také již sotva poslechlo. Zde si kněží musí pomáhati jak mohou a nemohou říci, že povedou děti v devátém nebo desátém roce k sv. přijímání, poněvadž musí hleděti na to, že čím dříve tím lépe.

Od těchto učme se i my a připravujme se na to, kdyby snad podobné poměry měly nastati u nás! Odložme tedy ten předsudek, že dítě před 5. školním rokem nemá jíti k sv. přijímání, a zvykněme si vésti dítky dříve, možno-li častěji k svatému přijímání! Zanechme trochu toho šablonářství, paragrafů a některých zastaralých zvyků a hleďme se přizpůsobiti dnešním poměrům, ovšem ne ve smyslu modernistů! Až dosud odvoláváme se na paragrafy a předpisy, dle nichž může býti dítko nuceno k náboženským cvičením. Ale zdali pak půjde dítě k svatým svátostem, až vyjde ze školy, až předpisy pro ně platiti nebudou? Dnes jsou všeobecné stížnosti, že mládež škole odrostlá sv. svátosti málo přijímá. O tom se zmínil nedávno také vídeňský časopis »Korrespondenzblatt«, ale učinil podivný závěr v ten smysl, že prý by bylo lépe starati se o mládež, která vyšla ze školy, aby více přistupovala ke stolu Páně, nežli o dítky devítileté. Že mládež škole odrostlá málo přistupuje ke stolu Páně, zvláště v místech průmyslových, víme všichni. Ale hledáme prostředky, jak tomu odpomoci. A prostředky takové jmenovaný časopis »Korrespondenzblatt« neudává žádné. A právě jeden prostředek, který v tomto ohledu přispěje k nápravě, jest provádění dekretu »Quam singulari«. Když dítky od 3. školního roku půjdou pravidelně aspoň třikrát za rok k sv. přijímání, půjdou také snad i později, až vyjdou ze školy, aspoň jednou za rok. Musíme se však snažiti, abychom vštípili dítkám lásku k Ježíši Kristu, aby Ježíše Krista opravdu milovaly a z lásky k němu přicházely i později ke stolu Páně. Když se před každým sv. přijímáním ve škole něco o Svátosti oltářní zopakuje, když vyučování náboženské bude směřovati více k eucharistii, jak to žádá nařízení ordinariátní, pak jistě aspoň částečně dosáhneme toho cíle, aby mládež škole odrostlá častěji přistupovala ke stolu Páně a také chrám Páně více navštěvovala.

Končíce toto pojednání opakujeme ještě jednou, že jsou překážky a obtíže s prováděním dekretu »Quam singulari« spojené, ale dodáváme, že nejsou takové, aby se nedaly překonati. Vždyť obtíže naskytnou se dnes knězi skoro všude, jak v duchovní správě tak ve škole. A kam by přišel kněz, který by se překážek těch zalekl a jednoduše ustoupil? Byl by jako vojín, který již před bitvou jest malátný a odhazuje zbraň. Proto nelekejme se překážek těch a s pomocí toho, jejž malým dítkám ve Svátosti

oltářní podáváme, chopme se práce a snad během několika let poznáme, že právě Svátost oltářní a častější sv. přijímání jest nejmocnějším prostředkem k dosažení cíle, jejž si vytkl sv. Otec Pius X. pod heslem: »Obnoviti vše v Kristu.« *Josef Schmied.*

*

Ke cti kněží venkovských a kněží v duchovní správě budiž připomenuto, že právě oni, poznávajíce dobré účinky tohoto dekretu, začali jej první prováděti. Na jedné vikariátní konferenci v okolí Prahy konané bylo konstatováno, že všichni kněží v duchovní správě jsoucí dekret ten prováděli a na žádné nepřekonatelné obtíže si nestěžovali. Naopak nemohli pochopiti, proč právě katecheté na př. v Praze a v Plzni se provádění dekretu tohoto vzpírají, když přece mají dítky v jednodivých třídách podle školních let přesně oddělené, kdežto na venkově na ménětřídních školách více obtíží se naskytuje.

Příklady.

Pomluva. Fr. Lad. Čelakovský:

Pomluvo, ty pomluvo,
kdo tebe rozsívá,
že z maličkého tě zrnka
plné město bývá?

Pomluvo, ty pomluvo,
pichlavé máš listí:
žádný srp tě ani kosa
z pole nevyčistí.

(Ohlas písní českých.)

Rovnost. Rovnost záleží v tom, abychom se pokládali za rovné těm, kteří jsou nad námi, a za vznešenější než ti, kteří jsou pod námi. Tak je to! — Causeries franc. II. 46.

Fanatismus jest divoké a rozmarné, vrtkavé zvíře; utíká před rozumem; jestliže však jej pronásledujete, s velikým křikem vrací se na své staré místo. (Robespierre. Weisz. Weltgeschichte XVIII. 116.)

Hluchoněmí ctí sv. Františka Saleského jako svého patrona, poněvadž světec ten měl mezi služebníky svými jednoho hluchoněmého, k němuž s obzvláštní láskou lnul. (Ekert: Církev vítězná I. 173.—177.) *Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Literatura.

»Jediná spása při smrti« jest knížečka, sestavená dle rituálu římského od Jana Blokši v Olomouci. Poněvadž knížečka obsuhuje důkladné a krátké poučení o zaopatřování a zpytování svědomí vedle modliteb, jest hodna, aby ji kněží jako pastorační pomůcku užívali a tak si připravili cestu k nemocným. Na Moravě si ji některé osady hromadně objednaly. Cena výtisku 12 h, 100 výt. 12 K franko.

»Hermeneutica biblica« od Arnošta C. Griwnackého vyšla nákladem rajhradské tiskárny v Brně. Cena 2 K 30 h. Spis sepsán v prvé řadě pro posluchače autorovy, jest však obsažnější, než obyčejné přednášky jsou. Doporučujeme.

LISTY HOMILETICKÉ.

Neděle XXII. po sv. Duchu.

Pravda o lži.

»Víme, že jsi pravdomluvný.«
(Mat. 22, 16.)

Ať fariseové božského Spasitele sebe více nenáviděli a u lidu ho snižovati hleděli — jedno svědectví mu musili vydati, jednu chválu mu nemohli odříci. Pravili: »Víme, že pravdomluvný jsi, a cestě boží v pravdě učíš a nedbáš na žádného, nebo nepatříš na osobu lidskou«, t. j. pravdomluvný jsi, mluvíš jen pravdu, žádný ohled na lidi, na prospěch nebo škodu, žádná bázeň lidská nemůže tě přiměti, abys řekl nepravdu, lež. Ježíš Kristus jest náš vzor; každý křesťan, jak dí sv. otcové, má býti druhý Kristus tím, že se má vynasnažiti Krista Pána v životě svém následovati. Jak to vypadá ohledně ctnosti, kterou i nepřátelé Kristu Pánu přiřkli, ohledně pravdomluvnosti? Může se říci, že křesťané dnešní doby všeobecně následují pravdomluvnosti Páně, že i o nich platí slova, která sv. Petr řekl o Kristu Pánu: »V ústech jeho nebyl nalezen žádný klam, žádná lež?« Bohužel, v naší době i mezi křesťany pravdomluvnosti ubývá, lež se rozšiřuje, že bychom byli v pokušení bráti slovo žalmisty Páně doslovně, když praví: »Každý člověk je lhář.« (Žalm 115, 2.) Jsou známy osoby, které jsou na lež tak zvyklé, že konečně i svým lžím věří.

Lživě předstírají, že jsou praví křesťané, že přinášejí lidu osvětu, blahobyt, svobodu, vzdělání a p., kdežto jsou to nevěrci, kteří lid chtějí připraviti o světlo pravé víry, do temnosti nového pohanství jej uvrhnouti, o milliony jej připraviti, všechny, kdo s nimi nedrží, do nejhoršího otroctví přivésti chtějí. Ale tak dlouho tyto lži do světa rozhlašují, že jim nyní i sami věří. Jak se lže v novinách, které se denně tisknou, jak se lže v obchodě a v životě! Můžete to každý den pozorovati. Ano, někteří si už ze lži nic nedělají, a tak mohlo povstati bezbožné přísloví: Dobrá lež neškodí. Tak se i o lži lže.

Proto jest zajisté na místě jednou vám o lži pravdu pověděti, když vám ukáži:

I. podstatu a

II. zlobu lži.

Pojednání.

I.

V čem záleží lež? Kdo se dopouští lži? Co jest lháti? Lháti jest vědomě jinak mluviti než jak myslíme. Locutio contra mestem. (Sv. Tomáš Aqu.) Ke lži náležejí tedy tři věci: 1. aby někdo nemluvil pravdu, 2. aby to činil vědomě, t. j. aby věděl, že není pravda, co mluví, 3. aby měl při tom úmysl nemluviti pravdu, oklamati ty, s nimiž mluví. Budeme o tom jednotlivě mluviti.

1. Tedy předně: Jen ten lže, který nemluví pravdu. Kdo pravdu mluví, nelže. Jak je tomu však, když někdo mluví pravdu, avšak míní, že to pravda není — lhal pak? Na př. obchodník se ptá ženy, zdali je muž doma. Žena myslí, že jest muž doma, ale nechce, aby obchodník s ním mluvil. Proto praví: Není doma. Ale mezitím muž skutečně odešel a žena o tom neví. Tedy mluvila pravdu: Muž není doma. Lhala? Co řekla, nebyla lež, ale přece lži se dopustila, neboť měla vůli lháti, a hříchu se dopouštíme vůlí. Než, to se přihází zřídka; všeobecně platí: Kdo nemluví pravdu, ten lže.

Ale někdo nemluví pravdu a přece nelže — jak to? Z téhož důvodu, který jsem uvedl, když jsem pravil, že ona žena lhala — totiž: kdo nemá vůli lháti, mluviti nepravdu, ten také nelže. To však se děje,

2. když někdo míní, že jest pravda, co mluví, a přece to pravda není, když tedy nevědomky mluví nepravdu Na př. slyšel jsi nebo jsi v novinách četl, že příští týden bude dražba na dříví — a vypravuješ to jinému, ale není tomu tak, byl jsi špatně zpraven, nebo špatně jsi četl, nebo špatně jsi slyšel, nebo dražba byla odřeknuta. Lhal jsi? Nikoliv. Neboť, co jsi řekl, nebyla pravda, ale ty jsi to nevěděl. Mluvil jsi nepravdu, ale nikoli vědomě.

3. Konečně může se státi, že někdo mluví nepravdu vědomě a přece nelže, protože bližního neklame a nechce klamati, tedy vlastně nechce nic nepravdivého říci. Na př. v knize soudců (9, 8.) se vypravuje: Joatham vypravoval lidu, který chtěl bezbožného Abimelecha zvoliti za krále, že jednou stromy řekly ke keři: Ty budeš naším králem. To není patrně pravda; neboť stromy nemluví a nevolí si krále. A Joatham věděl, že to není pravda. Lhal? Nikoliv. Neboť nechtěl lid klamati, chtěl mu jenom říci pravdu obrazně: Když chcete zvoliti Abimelecha za krále, jednáte zrovna tak pošetile, jako kdyby si stromy škodlivý keř zvolily za krále. Při tom dobře věděl, že mu lid správně rozumí, co chce tím říci.

Tedy, jak jsem řekl, lži se dopouští jen ten, kdo vědomě a úmyslně nepravdu mluví. Ale k tomu musím něco připojiti.

Někdo si uvykl, při každé příležitosti mnoho a neopatrně mluviti, a tak se mu často přihází, že nemluví pravdu, aniž by to pozoroval nebo lháti chtěl — tlachá právě z nerozvážnosti. Ovšem mluvil nepravdu nikoli zcela vědomě a úmyslně, ale přece je toho sám vinen; neboť kdyby dal lépe pozor, lépe svůj jazyk na uzdě držel, nepřihodilo by se to — a tak jest za nepravdu, kterou mluví, zodpovědný, dopouští se v jiném smyslu lži. Jinému vypravuje známá osoba prolhaná něco nečestného na př. o hodné dívce, avšak není to pravda, a on to dále vypravuje. Že se tím dopouští na cti utrhání, víte. Ale dopouští se také lži a pomluvy? Vždyť nevěděl, že není pravda, co mu ona osoba povídala. Ovšem ale mohl věděti, mohl a měl mysliti: Nemohu vše takové osobě věřiti, zvláště ne zlé, které o hodných lidech mluví. Na každý způsob neměl dále to vypravovati, protože se tím vydává v nebezpečí rozšiřovati lež a pomluvu, na hříchu tom podíl bráti. Když přes to přece dále to vypravoval, dopustil se v jistém smyslu lži.

Nyní tedy víte, co rozumíme lží, když se člověk lži dopouští.

Dle úmyslu a účelu, který lidé při lži mají, rozeznáváme pak rozličné druhy lží. Někdo chce na př. své kamarády zmýliti, a vypravuje jim něco tak nepravdivého, aby se jim mohl vysmáti, když tomu uvěří Ten se dopouští lži žertovné.

Jiný nepravdu mluví, aby si pomohl z rozpaků nebo z nouze. Udělal na př. chybu a ví, když řeknu pravdu, musím se styděti, budu potrestán nebo se mi lidé vysmějí. Aby se to nestalo, řekne: já jsem to neudělal, mluví tedy nepravdu. Dopouští se tím lži z nouze.

Jiný mluví nepravdu, aby nikoli sobě, nýbrž svému bližnímu z nouze pomohl nebo aby mu nějaký prospěch zjednal; dopouští se tím lži služebné.

Také někdo může lháti, aby bližnímu uškodil a snad sobě samému prospěl. Někdo na př. má zlost na svého souseda a mluví o něm nepravdu, aby mu zasolil, jak se říká. Dopouští se tím lži ze škodolibosti, protože chce jí bližnímu uškoditi.

Vidíte, přátelé, že tyto rozličné druhy lži nejsou stejné, nejsou stejně zlé a trestuhodné. Když někdo lže, aby si udělal nevinný žert, nebo aby si pomohl z nesnází, není to zajisté tak zlé, jako když někdo o bližním lže, aby mu uškodil. Ale lež to je vždy, a i o nich platí, co platí o lži vůbec. A o tom budeme ještě uvažovati, totiž:

II.

Jak máme o lži smýšleti?

Přijde-li k vám cestující, který se vám zdá podezřelý, a chce u vás přenocovati nebo žádá o nějaký dar, možná že ho napřed prozkoušíte, než mu prosbu splníte, a tážete se ho: Odkud přicházíš? co jsi zač, nebo jaké máš řemeslo? kam jdeš? Tak budeme i lež zkoušeti a položíme tři otázky: Odkud lež přichází? co jest? kam vede?

*

1. Tedy nejprve: Odkud lež pochází? To nám praví sám Spasitel: »Ďábel jest otcem lži.« Lež tedy pochází od ďábla. A skutečně, ďábel pronesl v ráji první lež, oklamal tím naše prarodiče a uvrhl je i celé lidstvo do největší bídy. Není-liž pravda, lež má hezký původ a hezký domovský list.

A jako první lež ze zlého pošla, tak je tomu až po dnes. Proč pak se obyčejně lže? Lehkomyslná dívka má známost se špatnou kamarádkou a nechce se k tomu přiznati, nebo chce vyhledati příležitost ke hříchu a nalže něco rodičům, aby jí dali dovolení. Jiný lže, aby nespravedlivého zisku nabyl; třetí ze závisti a nenávisti. U jiných pochází lež z tlachalství, z bázně před lidmi, z marnivosti a vychloubavosti. Zkrátka, vždy a všude naleznete: lež pochází z hříchu, z hříšné žádostivosti, má tedy za původce otce hříchu, ďábla.

2. Tím také již víme, co jest lež. Neboť ze zlého, z ďábla nemůže nic dobrého pojíti. Lež jest hřích a každá lež jest hřích; ano, když lež vychází z velmi špatného úmyslu nebo bližnímu velikou škodu dělá na duši, na cti, na majetku, může býti to i těžký, smrtelný hřích.

Pravím tedy: každá lež jest hřích, každá jest zlá, nikdy není lež dobrá nebo dovolená.

Uvažujme o této věci jen svým rozumem. Ten nám praví: Jako nám dal Bůh rozum, abychom pravdu poznávali, tak nám dal jazyk, abychom pravdu mluvili. Neboť dar jazyka máme k tomu, abychom proslovili, co si myslíme. Když tedy jinak mluvíme, než myslíme, tedy vědomě nepravdu mluvíme, jednáme přímo proti vůli boží, hřešíme tedy a zneužíváme velikého daru jazyka, který nám Bůh propůjčil.

To již nahlédli i pohané, že jest lež něco zlého a podlý hřích. Aristoteles nazývá lež otrockou neřestí, neřestí tedy, která jest jen nejnižší třídě lidské vlastní, a pravdomluvnost tak mnohého pohana zahanbuje mnohé křesťany. O mnohém hrdinovi vypravují dějiny, že by byl ušel těžkým trestům, vyobcování, smrti, kdyby byl chtěl lháti — ale neučinil to. To byli pohané, kteří o pravém Bohu nic nevěděli — a ty, jenž znáš pravého Boha a jeho pravdomluvnost, jeho nekonečnou lásku a přísnou spravedlnost, lžeš snad pro maličkost a tak se dáváš zahanbiti slepými pohany.

Jako křesťan, pravím. Neboť křesťanství nám ještě jasněji ukazuje, jak zlá jest lež, než pouhý rozum nám ukázati může. Křesťanství učí: Bůh jest pravda, věčná, nekonečná, neomylná pravda. Seslal nám jednorozeného Syna svého, aby nám božskou pravdu z nebe přinesl a říši lži zahubil, zničil; seslal nám Ducha sv., Ducha pravdy, abychom, osvobozeni od bludu a hříchu, v pravdě kráčeli. Kdo je tedy Bohu podobný a náleží do království božího? Jenom pravdomluvný, jenom ten, kdo mluví pravdu. A komu jest podoben lhář a do čí říše patří? Podobá se otci lži, ďáblu, a patří (aspoň v tomto smyslu) do jeho říše. Ano, každý, kdo lže, vzdaluje se od Boha a přibližuje se ďáblu.

Ostatně Bůh výslovně poručil mluviti pravdu, varovati se lži, výslovně řekl, že lež nenávidí a trestá. V osmém přikázání praví: »Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví«, zapovídá tedy každou nepravou výpověď, každou vědomou nepravdu, každou lež. Apoštol národu často praví: »Nelžete«. (Kol. 3, 9.; Ef. 4, 25.) Písmo svaté čítá mezi věci, které jsou Bohu odporné, lživý jazyk (Přísl. 6, 17.); a na jiném místě praví: »Lživé rty jsou ohavností před Bohem.« (Přísl. 12, 22.) A nepamatujete se, jak Bůh náhlou smrtí potrestal Ananiáše a Safiru, kteří se odvážili obelhati sv. Petra?

Proto také vždy praví a zbožní křesťané nenáviděli lež a varovali se jí. Sv. mučedníci byli by si mohli jedinou lží život zachrániti, ale raději umřeli, než aby byli srdce a rty své lží poskvrnili. Když pronásledovatelé sv. biskupa Antonína zajmouti musili, řekli mu, aby utekl, chtěli říci, že ho nenašli. Ale svatý biskup pravil: »Není vám dovoleno lháti« — a dal se klidně zatknouti.

Před sto lety, když bodří Tyrolané za vlast a císaře tak udatně bojovali, byl rolník Petr Mayr od Francouzů zajat, před vojenský soud postaven a na smrt odsouzen. Francouzský velitel chtěl ho zachrániti, zamítl rozsudek, nařídil nové vyšetřování a řekl zajatci, aby prohlásil, že neznal francouzského rozkazu, že mají Tyrolané zbraně odevzdati, pak že bude osvobozen. Ale Petr Mayr prohlásil klidně: »Jsem katolický křesťan a nelhu.« Nikdy lží život svůj nevykoupím. Četl jsem rozkaz, ale nedbal jsem ho a dále se bránil. To jest pravda a na tom trvám.« Nyní byl znova odsouzen a 1. března 1810 zastřelen.

Vizte, to byli muži, to byli křesťané! Jak smutně naproti tomu vypadají ti, kteří se také muži, křesťany nazývají, ale pro několik krejcarů, pro malé rozpaky se nestydí lháti.

Nikoli, nikdy nemáme lháti, i kdybychom tím tisíce získati, jiným život zachovati mohli; neboť lež jest a zůstane hříchem.

3. Tažme se ještě konečně: kam vede lež? Odpověď: do hanby, do hříchu, do záhuby. Že lež přivádí do hanby, každý nahlédne. Proto se již dítě rdí, červená, když lže, a kdo jest při lži přistižen, musí se právě také styděti. Jako všude upřímný, přísně pravdomluvný člověk se ctí a rádi s ním mluvíme, tak také všude se lhářem pohrdá i těmi, kteří sami lhou. Písmo sv. praví ne nadarmo: »Ohyzda zlá na člověku jest lež.« (Sirach 20 26.)

Lež nejen přináší hanbu, nýbrž i škodu a záhubu. Škodí nejprve samému lháři. O časné škodě nechci ani mluviti, na př. že se lháři právě nevěří, že mu nikdo nechce půjčiti, obchod s ním dělati, do služby vzíti a pod., chci jen ukázati na škodu duševní. Lež jest hřích, poskvrňuje tedy duši, odnímá nám mnohou milost boží, Bůh ji trestá v tomto životě nebo po smrti. Pak vede lež i k jiným hříchům. Beztoho slouží lež často za prostředek k zakrývání jiných hříchů, k tomu, aby se mohlo beztrestně hřešiti, podporuje tedy hřích. Přísloví praví: kdo lže, ten krade. A skutečně: to jest zvláštní při lži, že povahu člověka zneuctívá. Je-li kdo nepoctivý v řeči, není třeba dalekého kroku, aby také nebyl

poctivý v braní. Jestliže dítě začne jednou pořádně lháti, můžeme býti jisti — jestliže se proti tomu záhy řádně nezakročí — že se k tomu i jiné neřesti přidruží: mlsavost, krádež, pomluva, lstivost, tajná nečistota. A když lhář i při svaté zpovědi lže, jak hrozné svatokrádeže, jaká spousta mravů, jaká věčnost bude toho následkem!

Než lhář neškodí jen sám sobě, nýbrž i velmi často jiným. Lež jest jako nakažlivá nemoc; tisíce lidí naučilo se lháti a tím nalezlo cestu k mnoha jiným hříchům příkladem jiných lhářů. Dále jak mnohé děvče přišlo o svou nevinnost dovedností prohnaného lháře, který jí namluvil, jak dobře s ní smýšlí, že nechce nic zlého, že to neb ono není hřích, že si ji chce vzíti a pod. Kolik křesťanů již ve víře se zviklalo vylhanými řečmi nevěrců, lživými historkami, lživým tvrzením ve špatných novinách! Mám snad ještě poukázati na to, kolik škody se v obchodě a životě lží nadělá, jak tisíce tím jsou poškozeni a v nouzi upadají?

A běda, jestliže v některém národě lež a podvod se rozmáhá! Kdyby nebylo lži, kdyby všude pravda a věrnost panovala, kolik tisíc procesů by bylo zbytečných, kolik výloh ušetřeno! Rozmohla-li se lež a nevěrnost, je také po nábožnosti! Věrnost a víra mizí, přísaha ztrácí na své posvátnosti, nikdo se nemůže na druhého spolehnouti — nouze a záhuba pak následuje. Kdo lže, ten napomáhá ze svých sil k všeobecné záhubě.

Ale snad řekneš: Když tu a tam lhu, v rozpacích nebo v žertu, to nikomu neškodí. Mýlíš se, příteli. Neboť na každý způsob škodí lež tobě samému, jak jsem již ukázal. A zdali svým příkladem něškodíš jiným, to jest jiná otázka. Konečně mnohdy zdánlivě nepatrné lži nadělaly velikou škodu.

Nejmilejší! Jak asi nyní mnohý v pekle bude proklínati lži, které mu připravovaly cestu k neřesti, k záhubě! Jak mnohý v očistci bolestně pyká za malé lži, z nichž si zde na světě nic nedělal! Ale na obou místech přichází lítost pozdě. Pro vás jest ještě čas. Jestliže jste lhali nebo máte ošklivý zvyk lháti, přemýšlejte trochu o tom, co jsem vám dnes o lži řekl, odkud pochází, jak hříšná, hanebná, škodlivá jest. Myslete na svaté, na mnohé řádné křesťany, kteří raději všechno i smrt trpěti chtěli, než aby byli lhali. Zastyďte se, litujte tohoto hříchu a učiňte předsevzetí, že za žádnou cenu nechcete lháti. Neříkejte: ano, v dnešní době se musí lháti, jinak člověk světem neprojde. To je samo také vylháno. Neboť: s poctivostí nejdál dojdeš, na božím požehnání všechno i štěstí v pozemských věcech záleží. Ostatně kdybyste světem lží lépe prošli, časný prospěch z ní měli, na duši své však škodu trpěli a konečně zatraceni byli, co byste potom tím získali?

Nenamítejte také: Pravda se nemůže vždycky říci. Také to nikdo od vás nežádá, abyste řekli všecko, co víte a co jest pravda. Někdy vůbec pravdu říci nemáte, na př. chyby bližního, svěřená tajemství a pod., když jste tázáni, můžete dáti vyhýbavou odpověď, na př. mluviti o něčem jiném, jako kdybyste otázku neslyšeli, nebo

říci: Na to se musíš zeptati jiných — o to se nestarám — na to ti nemohu dáti odpovědi. Tedy nejste vždy povinni říci pravdu, ale nikdy není dovoleno lháti.

Zůstaňte tedy pevni v úmyslu: Za žádnou cenu nechci lháti. Když jste snad doposud měli tento špatný zvyk, učiňte předsevzetí, že každý den při ranní modlitbě obnovíte úmysl: Chci dnes z lásky k Bohu, k Pánu Ježíši přísně při pravdě zůstati, neudělám radost ďáblovi, abych se mu lží podobal. Přijde-li pokušení ke lži, myslete na svůj ranní úmysl nebo řekněte: Odstup, satane, otče lži! Jestliže vám však přece nějaká lež vyklouzla, radím vám, abyste co nejdříve, jak to zpozorujete, odvolali, řekli: To nebylo správné, tak a tak to bylo. Když si toto malé zahanbení několikrát uložíte, budete potom opatrnější. Na každý způsob při večerní modlitbě přemýšlejte, zdali jste nelhali, a stalo-li se to, uložte si za to sami malé pokání.

Kéž dá Bůh, abyste se všichni od lži vysvobodili, aby vám také mohlo vydáno býti svědectví: »Víme, že pravdomluvný jsi« a abyste jednou dostali se tam, kde není nikdo, »kdo lež miluje a činí«, (Zjev. 22, 15), nýbrž kde všichni v patření na věčnou pravdu blaženi jsou. Amen.

Dle *Jak. Schmitta Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle XXII. po sv. Duchu.

Pokouší svět.

»Proč mne pokoušíte, pokrytci?«
(Ev. sv. Mat., k. 12, v. 19.)

Dvojí lidé vyšli, aby polapili Pána Ježíše v řeči: fariseové a herodiáni. Fariseové učení — herodiáni mocní. Fariseové učení posílají své učedníky, aby jako neznámí lidé před Pánem Ježíšem mluvili a tím spíše ho lapili; vedle nich pak herodiáni, přívrženci Herodesa, krále cizího, zástupce římského císaře. Špatní lidé před nikým nepřestanou se svými úklady — pokušeními. Pýcha i světská moc spojují se, aby přivedly k pádu duši pobožnou. Každý poznej, že špatné jest, co proti Ježíši jest a zachováš se. Svět — lidé špatní nenechají bez pokušení žádného člověka, ani zbožného, ani mocného. Jako se spojili fariseové s herodiány, tak lidé všech možných směrů, učenost i moc, se spojují proti Ježíšovi, aby lovili. My, dítky Kristovy, musíme býti připraveni na pokušení. Rozjímejme o tom, abychom obstáli.

Pojednání.

Kde ďábel nemůže působiti, tam pošle své učedníky, své služebníky. Aby lidé křesťana zmátli v jeho sv. víře, činí to jako fariseové. Herodiáni napřed chválí a lichotí: Víme, že pravdomluvný jsi, — víme, že jsi dokonalý, — pověz nám, co soudíš o tom a onom? Zlí lidé hledají jiné od dobré cesty svésti, aby

svému svědomí ulevili. Zlý člověk svědomí své umlčuje, že utíká před samotou, aby mu nevstupovaly hříchy jeho na paměť, že i jiné lidi hledí svést v doměnce, že menší bude jeho hřích, když více lidí bude s ním hřešiti. Na místě aby menšil, větší hřích svůj. Napřed lichotí, pak otočí řeč na jinou věc, a vystrčí kopyto čertovo. Málo jich odolá: co mne pokoušíte, pokrytci? Aby ke zlému svedl, hledí potupit všechny, kdož pro zákon boží jsou: nejprve zbožné lidi hledí udělat směšné a za hloupé je vydat, pak hledí ztupit i kněze, aby mohl vpustiti jed do srdce své oběti. Pozdvihni oči k Ježíšovi, duše pokoušená, a věz, kdo odpírá pravdě Ježíšově — odpírá Ježíši, kdo se směje pravdě, kterou Ježíš nás učil, směje se Ježíši. Máš-li dosti drzosti tupit a smát se Pánu Ježíši — tož to učiň, — ale ty nebudeš poslední, kdo se směje, ale ďábel, jenž tě svedl.

Posměchem bojovali nepřátelé Páně. Sesměšniti chtěli učení o vzkříšení Páně poukazem na více manželek, sesměšniti chtějí i dnes. Ba jest celá literatura knih, časopisů, které nemají jiného účelu, než sesměšňovati články víry. Nic nového v této věci pod sluncem. Staré je to pokušení, které přichází na učedníky Páně. Smích ve věcech božích jest známka bláznovství neb ďábelské zvrhlosti.

Žádný není prost pokušitelů lidských. Odvážili se fariseové poslati učedníky své s herodiány, aby polapili Ježíše, čím více se odváží ďábel poslati učedníky své, aby polapili některou duši zbožnou. Napřed lichotí: jsi rozumný — posuď, může-li to být, — a pak škube, tupí to, co Ježíš chválil, poroučel, učil. Poraď se vždy s Ježíšem a lehce se vyznáš, co jeho a co světa neb ďáblovo jest.

»Mně pak přidržeti se Boha dobře jest.« Přidržeti se jej ve víře, v naději i lásce. Nezbloudím, když dle slova jeho jdu přes všechny posměšky, nezklamu se v očekávání i přes všechno dlouhé čekání, a nezmýlím se v lásce přes všechno lákání.

Jako povodeň zaplaví údolí a vesnice a města, tak různé náhledy pobuřující a znepokojující nesou se od vesnice k vesnici, aby polapily duše Kristovy. Poznej nešlechetnost jejich podle slova Páně. Kdo chválí, co Ježíš odsuzoval, a kdo haní a posmívá se, co Ježíš učil, ten není učedník Ježíšův: ale buďto nový farisej, nebo starý herodián.

Mnohý si představuje, že byla někdy doba, kdy nebylo bludařů, kteří by lákali lidi k svým učením. Byli za doby apoštolské, byli i v době pronásledování, a tak byli bludaři v každé době. Poměr byl vždy týž Chválili své bludy ve víře a v mravech, a tupili církev pro její učení a příkazy. Mátli mnohé, ale nezmátli všechny. Nastalo vždy rozeznání duchů: kdož byli Kristovi a kdož jimi nebyli. Chodilo to v světě vždy tak jako dnes. Naši otcové ve víře měli podobné pokušení přestáti, jako je třeba přestávati nám. Kéž bychom byli stálými a větrem lidských náhledů nedali se másti v pravdě zjevené — boží — věčné.

Ve Svýcarsku jest jistá vesnice docela katolická, kdežto

kolem jsou samí protestanté. Vesnice jest zbožná. Kterak se uchovala? Před 300 lety povstalo mnoho falešných učitelů a za sebou svedli mnoho tisíc duší. Mnozí obyvatelé po procesích putovali, aby se zřekli církve své a přidrželi se »nového učení«, jak pravilo se čistého evangelia. Také obyvatelé z vesnice Gams šli do sousedního místa, aby oznámili na úřadě, že se toho nového evangelia přidrží. Když šli cestou, vystoupil jakýsi starý muž, jenž tam snad dříví štípal, na pařez stromu, a požádal je, aby ho vyslechli. Pravil: »Milí krajané, poslyšte mne. Máte před sebou důležité dílo: vy chcete se zříci víry otců svých, v níž vaši otcové a pradědové šťastně žili a spokojeně umírali. Už jste se o této věci také s Pánem Bohem poradili? Modlili jste se už?« Ach, zde viděli osadníci gamšští, že dosud se nemodlili a s Pánem Bohem neporadili, ale že jen slyšeli řeči různých hlasatelů nových, kteří církev Páně tupili, zostouzeli a nové učení lehké a pohodlné hlásali.

Stařec řekl: »Tedy poklekněme a pomodleme se: »Věřím v Boha« a »Otčenáš«.

Modlilo se jich více. A když se domodlili, vrátili se domů a nešli více do sousedního města přidržet se nového evangelia protestantů, ale zůstali v církvi Páně. Přemohli pokušení modlitbou a vzpomínkou na sv. pravdy, o nichž ani dosti nepřemýšleli, nýbrž jen naslouchali řečem s druhé strany. Tak zachována osada Gams při církvi sv., při Ježíši a jeho evangeliu, moudrým nápadem starého člověka, jemuž přísluší zásluha, že celá osada zachována v církvi, že zachovány jím sv. svátosti. Prostředkem jednoduchým a známým byla i zde modlitba, vzbuzení víry a přemýšlení o věčných pravdách. Dali Bohu, co božího, a zachovali si, co Bůh zjevil lidu.

Kdyby každý v podobných případech, kde se pokušení v rozličné podobě na něho řítí, dělal jako onen muž radil — o kolik vítězství duševních by bylo více, o kolik pádů méně! Jak mnoho těch, kteří v rouše sv. milosti zapůjčí uši a oči své hříchu a zahynou v něm, protože s Pánem Bohem se neporadili! Ukažte peníz daně, řekl Pán. Tak musíme se tázati též my, když nás někdo chce mást ve sv. víře a mravech. »Čí je to obraz a čí je to nápis,« toto nové učení od koho pochází, v čí hlavě vzniklo? Kdo tě poslal spasit lidi? Čím dokazuješ své poslání?

Může-li nám říci, že z Ježíšových úst, z Ježíšova srdce, a že s církví souhlasí, ano, pak se jej chopme, neboť držíme se Ježíše, ale jestli jest některé učení o sv. víře pouhé učení člověka, pak jsme povinni vrátiti to učení jako falešný peníz, který sice klame, ale nic neplatí.

Takých falešných peněz koluje mezi námi na tisíce a nikdo tomu nebrání, vy sami si musíte utvořiti úsudek, zda ta mince vám nabízená souhlasí s církví Kristovou či nesouhlasí. Kristus Pán velel poslouchati církev. Zda souhlasí s církví, je tak lehounko poznat, že ani jedna duše nebude bez viny, která falešným učením se dala omámiti.

Tak je to i s knihami a časopisy, ony jsou dílem hlav lidských. Však knihy, které jednají o Bohu a sv. věcech, tehdy jsou nejlepší, když svatí jsou jich původci. Spisy a knihy na oko mrtvé jsou — živými. V nich mluví duch: buď boží, buď ďábelský. Nabízí se vám mince buď pravá, nebo falešná. Pravou lehce poznáte, ona souhlasí s učením církve: Věřím v Boha, se sv. svátostmi a s přikázaními božími a církve. Vede nás k dobrému a lepšími nás činí: mravnějšími, čistšími, střídmějšími, obětavějšími, věrnými v povinnostech manželských, rodinných, občanských, lidských. Falešná mince ti lichotí, že jsi svým pánem, svým králem, svým Bohem. Tak to činil už ďábel na počátku

Kdyby každá duše, když jednat jest jí, a kdy jest pokoušena k něčemu, dobře se podívala věci, o niž se jedná, do tváře, na hlavu, nedalo by se jich tolik svést. Když člověka to pokouší soudit se, kdyby se podíval věci do tváře a snad se pomodlil zbožně Otčenáš, odpadla by mnohá žaloba a soud. »Ukažte mi peníz daně,« praví Pán, dobře věc uvažte a teprve potom jednejte.

Jako v Gamsu, o němž jsem mluvil, tak jest i dnes. Lidé slyší dobré i zlé. Rozhodnou se pak podle srdce svého. Mnohdy pozdě lituji bláznovství mladých let. Na důkaz toho uvedu svou příhodu. Byl jsem letos ve Švýcarsku v Luzernu, v domě katolických tovaryšů. Přisedli si mladí dva muži a dali se do řeči. Jeden zvláště byl sdílný a vyprávěl, jak byl přiveden do spolku katolického. »Jsem domovem — pravil — v Čechách od Teplic, a byl jsem jako mladý člověk také popleten řečmi »Pryč od Říma« a »protiklerikalismem«, že jsem byl takový blázen, že jsem na faře vytloukal okna a sám jsem nevěděl vlastně proč. Na svém vandru jako pulér železa přišel jsem do Madridu, kde seznámil jsem se s dvěma nábožnými pekařskými tovaryši Jejich řeči a jejich skutky mne předělali celého. Já, který sveden, vytloukal faráři okna, jsem nyní členem spolku katolických tovaryšů«. Vyprávěl toto, aby sám sebe zahanbil a jaksi napravil, co spáchal. Kolik takých příběhů může vyprávěti kněz?

Tisíce takých pokání se děje, a jen o některém se činí zmínka. Každý z vás se ocitne v takém pokušení, byť byl jen čeledínem, učedníkem, tovaryšem, neb samostatným.

Pokušení je však jako okamžité zatemnění rozumu a odvázání vůle. Vždy uvaž, než mluvíš a dvakráte uvaž, než jednáš a třikráte uvaž, než půjčíš uši a oči — věcem proti Pánu Bohu svému.

Rusové mají přísloví: »Když jdeš na cestu, pomodli se jednou, když jdeš na vojnu, pomodli se dvakrát, když jdeš na svatbu, pomodli se třikrát.« Svatba jest, když do duše své přijímáš učení různá pro životosprávu tak důležitá. Kdyby se každý pomodlil klidně a zbožně, kdyby na ten úmysl tělo Páně přijal, věřte, že by nebylo Juliana odpadlíka, že by nebylo Jidáše zrádce. V tom leží naše zásluha, že v pokušení ukazujeme věrnost svou k Bohu, jeho slovu, jeho církvi a příkazu, Bůh pak zůstane věrným odplatitelem nám věčně. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Časté přijímání nejlepší oporou víry.

»Následovníci moji buďte.« (Filip. 3, 17.)

Když do obce filippenské, kterou založil sv. Pavel, vplížili se bludaři, aby věřící svedli a zmátli, napsal sv. Pavel svým věřícím list, který jsme právě slyšeli. Bludaři učili, že stačí jen zachovávati obřadní zákony židovské, život pak dle libovůle možno vésti. Sami pak žili prostopášně, aby i křesťany svedli. Bylo tedy veliké pro ně nebezpečí. Proto poslal sv. Pavel zvláštní list jako výstrahu, v němž volá: »Bratří, následovníci moji buďte a těch, kteří chodí po způsobu našem!« Varuje před nepřáteli-bludaři, kteří jsou nepřáteli kříže Kristova, jichž konec jest zahynutí, jichž bohem břicho jest a sláva v zahanbení jejich, kteří jen o věci pozemské se starají, rozkoše tělesné za svůj svrchovaný cíl mají o nic se nestarajíce, jen aby všeho na světě užili.

»Obcování naše však jest v nebesích,« volá dále, aby mysl jejich odvrátil od věcí pomíjejících a pozvedl k nebeským; Kristus předešel nás příkladem svým, my máme jej následovati; až přijde v den soudný, vzkřísí tělo naše a oslaví na věky. — Tak zapřísahal sv. Pavel své věřící, sám chtěl býti jejich vzorem, aby jej následovali.

Za dnů našich synové světa podobni jsou oněm svůdcům, rozháněji věřící lid svůdnými slovy, rozkoše za nejvyšší cíl vyhlašují, sami toliko časných věcí, slávy, statků a světských radovánek vyhledávají. Veliké nebezpečí hrozí věrným křesťanům, kteří za Kristem kráčejí, a proto církev sv., matka naše, každoročně dává předčítati a vykládati výstražná slova sv. Pavla, aby i své dítky k nebeským věcem od pozemských odvrátila a naději v odplatu věčnou posilnila.

Za nejlepší prostředek doporučoval sv. Pavel následování sebe sama. Sám chtěl býti příkladem a vzorem všem. Odkud to sebevědomí? Vždyť miloval Krista nade vše. »Nic neodloučí mne od lásky Kristovy,« pravil, »ani protivenství, ani meč, ani smrt.« Každodenně přijímal Krista při mši sv. do svého srdce. Kristus byl mu chloubou a slávou. A tak i za našich dnů, chceme li se uhájiti proti potupám a posměchu nevěrců, chceme li si uchovati pevnou a živou víru, musíme přistupovati častěji ke stolu Páně. Časté přijímání jest nejlepší oporou víry.

Pojednání.

Pán Ježíš nazval sebe světlem světa, pravdou, cestou a životem. Poněvadž po sv. přijímání Kristus zůstává v nás a my v něm: jest duši naší světlem, cestou a životem. Kdo tělo Páně velice zřídka požívají, ztrácejí světlo víry, zabředají na scestí a vedou život nekřesťanský. Sv. Otec Lev XIII. stvrzuje tuto pravdu, napsal v jednom breve: »Všichni dobře smýšlející a bohabojní s bolestí pozorují, jak mizí u mnohých horlivost ve vyznání víry

a s ní dřívější čistota mravů. Zkoumáme-li příčinu toho, vidíme, že většina věřících nepřistupuje k nebeské hostině, ke stolu Páně, s horlivostí a láskou, jak to činili první křesťané a po nich věrní křesťané všech století, ba mnozí docela i stolu Páně se vyhýbají!« A přece sv. přijímání jest největší oporou víry.

Chrání nás především před nevěrou a nepřáteli víry. Evangelium praví, že špatné skutky připravují půdu nevěře; a učení křesťanské jest, že při křtu vlitá ctnost víry hříchem zase ztracena bývá. Lamennais praví, že přestává člověk věřiti, jakmile se dá vésti pýchou a smyslností. A zkušenost to dokazuje. François Coppée, slavný spisovatel francouzský, sám píše o sobě, jak víry pozbyl. Pobloudil v jinošských letech proti čistotě, styděl se vyznati se ve zpovědnici, a tak odcizoval se sv. náboženství, zlhostejněl, otupěl, až stal se nevěrcem. Byla to nemoc nebezpečná, která v něm probudila myšlenku na hroznou věčnost, a když zase přijal kajícně tělo Páně, oživla v něm víra šťastného mládí a s ní nevýslovná blaženost. Chceme li se udržeti v pevné víře, musíme odstraniti překážku, jež vede k pochybnostem a nevěře, varovati se těžkého hříchu a — přistupovati častěji ke stolu Páně.

Sám Voltaire, dokud žil dle náboženství, poznal, jak mocně udržuje nás sv. přijímání ve víře a na dráze ctnosti. »Boha jsme přijali,« napsal, »Bůh jest v našem těle a v krvi naší Kdo by se tu mohl ještě hříchu dopustiti neb vůbec naň mysliti? Kdo by mohl ve víře ochabnouti, ba dokonce víru ztratiti? Nemožno jest, aby někdo vymyslil toto tajemství, jež jediné lidi v ctnosti udržuje!«

Přijímání nejen chrání před nevěrou, ale víru v nás stále více oživuje. Jako pokrm živí a sílí všecky údy našeho těla, tak sv. přijímání oživuje a občerstvuje všecky nadpřirozené síly, které v duši dřímají, i ty, jež se nám ve sv. svátostech udělují. Orgán, který není oživován stálým přítokem krve zdravé, koná svou činnost mdle a slabě, až konečně úplně odumírá. Tak i víra a naděje, jež nazýváme ctnostmi vlitými, potřebují právě jako i láska, neustálého přítoku životní síly, jejíž nejvydatnější pramen nalézá se ve sv. přijímání. Proto sv. Tomáš Aquinský nazývá eucharistii cílem a dokončením všech svátostí, anať každou z nich zdokonaluje a přivádí k hojnějšímu rozkvětu.

Přijímání jest dále stálým cvikem víry. Každá ctnost se sesiluje častým opakováním; tak i víra se rozmnožuje častým přijímáním. Je tu nejdokonalejší podrobení se rozumu článku víry o skutečné přítomnosti Kristově v podobách chleba a vína. Tímto skutkem pokory stává se křesťan schopným, aby lehce pochopil všecky pravdy sv. náboženství a dle nich život zařídil. Důvěrný styk s Ježíšem, kterého v srdce své přijal, dává křesťanu nejlepší příležitost, aby z lásky ke Kristu dle víry také svatě žil. Co udržovalo první křesťany a mučedníky v pevné a stálé víře, když odevšad byli tupeni, v posměch vydáváni, pronásledováni a hroznými mukami usmrcováni? Co je drželo před odpadem a zapřením víry? Byl to nebeský pokrm, nejsvětější tělo Páně. Sami

nepřátelé, mučitelé žasli nad neohrožeností, stálostí a trpělivostí vyznavačů a mučedníků křesťanských.

Sv. Aleš přijímal denně tělo Páně, a jásal pln blaženosti, že nabývá v něm nejlepší útěchu ve strastech svých, sílu v boji a zápasu, radost a rozkoš nebeskou.

Sv. přijímání je tedy nejlepší oporou víry a pravé spokojenosti. Čím častěji požíváme tělo Páně, tím jest víra pevnější, živější a stálejší. Za dnešní doby, kdy nevěra jako morová rána šíří se světem, jest časté sv. přijímání jedinou záchranou před zkázou.

Když neohrožený Španěl, Francisco Pizzaro, táhl do země Peru, upadl do velikých nesnází. Vojáci téměř všichni zoufali nad nezdarem a chtěli se vrátiti. Pizzaro svolal mužstvo, udělal v písku čáru od východu k západu a řekl: »Jižně od této čáry čeká nás hrozná námaha, veliké boje a děsná nouze. Podaří-li se však překážky ty překonati, získáme bohatství, moc a slávu. Severně od této čáry nalezneme zemi, kde budeme žíti bezpečně beze všech nesnází, ale v chudobě a pokoře. Zvolte, kde chcete býti.« Skoro všichni tlačili se k straně severní, jen 12 mužů přidalo se k Pizzarovi na stranu jižní. Ale těchto 12 se svým vůdcem došlo cíle — dobyli si jména »mužů slávy«. Pán Ježíš nakreslil také čáru, která dělí silné od slabých, věřící od nevěřících. Je to nejsvětější Svátost oltářní. Kdo v slabosti a pochybnostech nejde přes tu čáru, kdo váhá a se zdráhá, není schopen velikého díla Kristova. Kdo však má ke Kristu naprostou důvěru, kdo přemůže všecky pochybnosti, ten jest Kristův, a dočká se štěstí u stolu Páně. Nejsv. Svátost oltářní jest hlavním zkušebním kamenem víry v Ježíše Krista. Je třeba jen milovati Krista z celého srdce, jemu se zcela oddati, a pak víra v tuto svátost pevně zakotví se v naší duši. Pak přemůžeme všecky pochybnosti a zachytíme se Krista, který má slovo života věčného, Kristus bude naším světlem, pravdou, cestou a životem na věky. *V. M. Váchal.*

Neděle XXIII. po sv. Duchu.

Vyšší důvod zázraků Páně.

Dva zázraky Páně vypráví dnešní sv. evangelium: vzkříšení dcery Jairovy a uzdravení ženy krvotokem trpící po dvanáct let. Dnešní sv. evangelium nám tak krásně odůvodňuje výrok Písma sv. o Spasiteli: Chodil, dobře čině. Ještě na cestě jest a už nové dobrodiní koná. Všechna ta dobrodiní všemohoucností Páně konaná měla za účel jiné dobrodiní, totiž přivésti srdce všech ke sv. víře v Ježíše. Všechny ty zázraky nám hlásají jeho božství, jemuž se nám jest podrobiti. Všechny ty zázraky vykonány jsou na potvrzení jeho slov. Dnes o tom rozjímejme, že zázraky Páně jsou věrohodným svědectvím jeho učení.

Pojednání.

1. Představte si stav otce, jemuž umírá jedináček, miláček, pro nějž má věno i jméno. Bez milosrdenství umírá, jako by neměl z čeho býti živ, a otec je tak malomocný, že nemůže mu ani jedno dýchnutí udělati lehčí a prodloužiti mu o chvilku život. Toť věru soužení.

Otec jde o pomoc k Pánu Ježíši, ale nemá té plné víry v jeho božství, on v něm vidí jen poslance božího, který může uzdraviti jako kdysi Eliseus a jiní z vůle boží činili. Pán jde do jeho domu. Myslíte jen proto, aby prodloužil panenské dívce její dny života o několik let, aby ji vysadil mnohým novým pokušením a nebezpečenstvím, které s sebou život přináší, a pak aby opět zemřela jako všichni zemřeme? To by byl příliš nízký účel. Něco vyššího má Pán na mysli, než jest pouhé prodloužení života. On chce vzkříšením dívky ukázati, že jest Pánem života, a sice života věčného.

2. Celý život Pána našeho ukazuje na věčnost, z níž nevidíme ničeho, z níž nehmatáme ničeho, o níž nás poučuje náš rozum, který k tomu závěrku přijíti musí, a o níž slyšíme ze slov Páně a slov božího zjevení. K vůli upevnění naší víry činí Kristus Pán skutky, které ukazují sílu jeho a pravdu jeho slov. To jsou potvrzení jeho učení Jako když řekl šlakem poraženému: odpouštějí se tobě hříchové tvoji, aby potvrdil pravdu slov svých poručí: vezmi lože své a choď. A tak jest při každém jeho skutku všemohoucím ten účel: potvrditi pravdu jeho sv. učení. Ne aby pouze vyhověl prosbě a žádosti, to by bylo lidským účelem, ale chtěl zde těm, kteří jej prosili a se jemu klaněli, ne že by v něm všemohoucího Syna božího viděli, ale že doufali ve vyšší jeho pomoc, chtěl ukázati jim, že jest Pánem života a duše, té duše, která neumírá, a proto ji nazýváme nesmrtelnou.

Dvě věci viděli jasně a určitě před sebou: dívku právě zesnulou, kterouž připravovali ku pohřbu, a dívku tutéž vstáti ku slovu Páně a jísti. To, co život působí v těle, nazýváme duší, a ta jest onen tajemný obraz Boží v nás. Tento tajemný důvod života zmizel a zase se vrátil ke slovu: »Dívko vstaň!« K slovu Páně se vrací život a ztrácí, aby ukázal, že on je to Slovo, skrze něž vše učiněno jest a bez něhož nic není učiněno. Mrtvá stává se živou. Duše se vrací k jeho slovu, zde Pán důkaz podává nejen svého božství, ale též naší nesmrtelné duše, která jest v nás. Před našima očima vidíme děj zázračný, který tebe má právě tak potvrditi ve víře jako onen zástup, který obklopoval dům Jairův. Ty, jenž slyšíš děje o vzkříšení dcery, ty musíš stejně také věřiti v jsoucnost své vlastní duše, jako vidíš ke slovu Páně dívku vstávati z mrtvých, aneb, abych to řekl ještě případněji: jako vidíš slunce vycházeti a zapadati, tak musíš býti přesvědčen, že v tobě život působí duše nesmrtelná, o níž pravil týž dobrotivý Pán: »Nebojte se těch, kteří zabíjejí těla, ale duše zabíti nemohou, ale bojte se toho, kterýž může duši, tělo uvrhnouti do ohně věčného.

Ty pravdy o duši, o věčnosti, o lásce a nelásce boží, ty chtěl potvrditi Pán každým krokem svým, abychom bázní i láskou boží dali se vésti a nedali se svést různým učením, který tebe, člověče, někdy dělá zvířetem, jindy zase bohem. Obojí nesmysl se lidem podstrkává.

3. Každé neděle čte se nám kousek sv. evangelia, a ta slova jsou vždy jako rána kladiva, které do paměti naší vrývá věčné pravdy. Jak člověk diví se skutkům Páně, tak musí přijímati i slova jeho a důsledky jeho slov. Což myslíte, že když Pán Ježíš vztáhl ruku a poručil bouři utišiti se, že tak učinil jen k vůli zvědavosti, aneb k vůli záchraně apoštolů, s nimiž byl? Nikoliv, ale aby tebe přiměl viděti v něm Pána, jenž dává bleskům a vodám zákon, a též tobě dal zákon jako všemu tvorstvu dal. Viz v tom vůli jeho, abys dbal sv. přikázání.

4. Když ženě nemocné vrátil zdraví při doteknutí se jeho roucha, nejednalo se snad o pouhé uzdravení těla, nýbrž o uzdravení našich duší pro všechny časy. Těmi zázraky chtěl Pán raziti cestu do našich srdcí pro věčné pravdy. Tisíce lidí stonalo, ale jen vyvolené omilostnil, aby víru utvrdil, víru o tvé duši nesmrtelné, víru o věčné odplatě, víru o možnosti odpuštění hříchů a smíření s Bohem.

Vůbec zázrak, to jest zjev, který se pouze přírodní silou vyložiti nedá, jest pečeť s nebe pro pravdu boží. Zázraky byly vždy v sv. církvi jako potvrzení pravdy. Lidé převráceného srdce vrhli se na zázraky a popírali nejen jejich skutečnost, ale i možnost, aby upřeli i nemilou pravdu. Ovšem marně. Opakuje se totéž, co za času Páně: jedni věřili, druzí se rouhali. Tak se děje stále. O sv. Bernardu jest známo, že konal za živa a po smrti velmi mnoho zázraků. Prof. dr. Hüffer ve Vratislavi podal tak pádný důkaz o historické skutečnosti mnohých zázraků svatého Bernarda, že nikdo soudně myslící důvodům jeho neodolá. Někteří pochybují dál. My máme i v přítomnosti tisíce zázraků v Lurdech, které všechny mají za účel více býti pečetí pravdy katolické, než pouhá úleva aneb vyléčení z nemocí nezhojitelných. Ročně se děje v Lurdech na 200 zázraků a nejvíce při průvodech s nejsv. Svátostí oltářní.

Před očima lékařů věřících i nevěřících se zjišťují. Jest dojemno slyšeti alespoň některé ze zázračných vyléčení v poslední době v Lurdech. V r. 1909 dne 21. srpna uzdravena sl. Buffet-Leontine (z Paříže), která čtyři roky trpěla vysycháním míchy. Při průvodu s Tělem Páně odhodí berly a jest zdráva.

Téhož roku 1909 dne 23. srpna Ferdinand Delahaye z Boneville, 22 let stár, trpěl kostižerem, který způsobil mu dva pištěly. V Lurdech pozorovali lékaři, kterak se před jejich očima v několika minutách zacelily, což lékaři léky svými docíliti nemohli.

Dne 12. září 1909 dítě Ondřej Langenbach z Charleville uzdraven. Bodl se jehlou do levého oka a oslepl na obě úplně. Při průvodu s nejsv. Svátosti oltářní volá dítě: »Mama, nebe jest modré a bílé.« A od té chvíle vidí. (St. Bon.-Bl. 1911 č. 10)

Toť jsou jen maličké ukázky. Tyto však mají za účel býti více pečetí katolické pravdy než pouhým lékařstvím. Proto tisícům duší jejich bělmo nevěry s očí se béře a zatvrzelým zůstává.

Ty zázraky lurdské potvrzují autoritu církve sv., papeže, biskupa, kněze, ukazují nutnost modlitby a kajícího srdce, užitečnost poutí, ano až i všech svátostnin naší svaté církve: svěcené vody a pod. Zázraky jsou nám viditelnou pečetí pravdy, ale pravda jest více než zázrak a důležitější proto, že pravda a následování pravdy nás spasí, ne však zázrak. Svaté spasil život dle boží pravdy: duch kající, zbožný, obětavý, milující Boha a bližního. Zázraky neučinily je svaté, nýbrž dokázaly svatost jejich viditelně a neklamně.

5. Ty skutky veliké, které jímají naši mysl, všechny učini jako závaží řečí svých, abychom vidouce skutky, ani v nejmenším nepochybovali o pravdě jeho slov, když nám z jiného světa nese učení o věčnosti, nesmrtelné duši, odplatě, odpuštění hříchů, smírem s Bohem. Jako přijímáš s radostí zprávu o jeho zázracích, tak radostně přijmi i zprávu o jeho pravdě a zejména, že nejsi zvíře pouhé ani Bůh, nýbrž člověk, jenž se tělem dotýká země a duší míří do nebe. Že duše naše může se skutkem poskvrniti a lítostí a pokáním očistit, že duše potřebuje pokrm jako potřebuje tělo, ale tím pokrmem jest Slovo boží a Tělo boží. Slovo boží jest pravda — a ta tě spasí a Tělo boží jest pokrm a ten mne před smrtelným hříchem chrání.

Kristus Pán poručil dívce nejen vstáti, ale i jísti. Krásně to vykládají svatí otcové, že duše když z hříchu smrtelného povstala, musí také jísti Tělo Páně, chléb nebeský, aby zase do hříchu neupadla.

Ta dobrá, ubohá žena, vidouc zázraky Páně, sama u sebe pravila: »I dotknu-li se jen podolku roucha jeho, uzdravena budu.« Což máme my říci o sv. přijímání Těla Páně, jehož se nejen dotýkáme, nýbrž kteříž jeho pokrm přijímáme? Jestli pouhé doteknutí v rouchu uzdravilo ubohou nemocnou, což přijímání Těla Páně způsobí na duši? Pán nepřišel uzdravovati tělo, nýbrž účel cesty jeho jest spása duše, a proto všechny zázraky mají tento vyšší účel, upevniti duši v dobrém, ve sv. víře, lásce a lítosti nad hříchy. Když toto v nás nezpůsobí sv. evangelium, pak nadarmo se nám každou neděli káže. Spása duše jest první účel zázraků Páně a všech svatých svátostí. K tomu ony zázraky Pán konal a a k tomu sv. svátosti nám ustanovil. Ať nejsou pro nás marny, ale zdrojem života. Amen. *Fr. Vaněček.*

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

Různý význam zrna hořčičného.

»Podobno jest království nebeské zrnu hořčičnému, kteréž vzav člověk, nasel na poli svém.« (Mat. 13, 31.)

Královstvím nebeským v podobenství právě přečteném jakož i ve všech příbuzných podobenstvích rozumíme církev katolickou; důsledně tedy člověkem, který símě hořčičné nasel na poli svém, rozumíme Spasitele, a polem svět. Ale aniž by se tomuto původnímu významu podobenství uškodilo, lze je i jinak vyložiti.

Seménko hořčičné bylo druhdy považováno za nejmenší. Ale z toho nepatrného seménka vyrůstá v Palestině keř až i tři metry vysoký. Proto jest obrazem nepatrných začátků všeho dobrého. Můžeme tedy podobenství dnešního sv. evangelia obrátiti nejen na církev, ale i na Pána Ježíše, jeho zakladatele; na apoštoly, její šiřitele; na učení, které hlásali; na milost, jež jejich práci provázela a v duších lidských působí.

O zrnéčku hořčičném vytýká evangelium, že jest nejmenším mezi semeny. S tím ovšem souvisí, že jest nevzhledné, ba i pohrdané. Ale i jiné vlastnosti hořčice lze uvésti na doplnění a ucelení podobenství: máť hořčiče jakousi říznost, palčivou ostrost, a je-li rozemleta, i natrpklou, ale nicméně lahodnou a tělu prospěšnou chut. Proto se jí užívá nejen v domácnostech jako příkrmu, ale i v lékařství, a to v různé podobě: buď jako oleje, vytlačeného ze zrn hořčičných, neb jako prášku, aneb jako náplasti. Máť hořčice i léčivou moc.

Dnes chci vám ukázati různý význam zrna hořčičného.

Pojednání.

1. Zrno hořčičné jest obrazem Pána Ježíše.

Jak prostičký byl ve svém narození, jak chudičký v dílně Josefově v Nazaretě! Za matku zvolil si chudou dívku, za pěstouna neznámého řemeslníka, tesaře; ti jej vychovali v Nazaretě, nepatrném to městečku, o němž se ve Starém Zákoně nikde zmínka nečiní, a jehož obyvatelé nepožívali dobré pověsti. Proto Natanaël, byv od Filipa upozorněn na Pána Ježíše, pravil: »Z Nazareta-li může býti něco dobrého?« (Jan 1, 46.)

Jak pohrdaný byl od svého útěku do Egypta až do potupné smrti na kletém kříži! Věru, červ a ne člověk, vyvrhel obce, posměch chátry, pohrdaný a poslední z mužů — všecky ty vidiny krále Davida a proroka Isaiáše se splnily na tomto zrnu hořčičném.

Ale ohnivě plála jeho horlivost pro čest boží. Již jako dvanáctiletý hoch vyčítal rodičům: »Co jest, že jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest Otce mého?« (Luk. 2, 49.) S jakou horlivostí vyčistil dům Otcův, chrám, od kupujících a prodávajících, kteří to místo modlitby znesvěcovali!

Vidouce to učedníci, vzpomněli si na předpověď Písma: »Horlivost domu tvého stravuje mne!« (Jan, 2, 17.)

Ohnivě plála i jeho láska k nám: věru, on jediný měl právo říci: »Toto jest přikázání mé, abyste se milovali vespolek, jako jsem já miloval vás. Větší lásky nikdo nemá nad tu, aby kdo položil svůj život za přítele.« (Jan 15, 12.—13.) Ne za své přátele, ale i za nepřítele své položil Kristus život svůj. On jediný mohl a směl říci o sobě: »Já jsem pastýř dobrý. Dobrý pastýř dává život za ovce své.« (Jan 10, 11.)

Trpké a hořké byly jeho výtky zatvrzelým hříšníkům činěné, ale jestliže jich uposlechli, byly pro ně spasitelné. Trpké a hořké bylo ono mnohonásobné »běda«, které pronášel nad farisey a zákoníky, pravdě nepřístupnými Trpké a hořké líčení posledního soudu nad zatracenými, trpké a hořké líčení muk pekelných.

A konečně když nepatrné to semeno bylo po smrti na kříži v lůno země uloženo, když utrpením a smrti bylo jaksi rozetřeno, tehdy teprve rozvinulo svoji léčivou moc: »Zsinalostí jeho my uzdraveni jsme.« (Is. 53, 5.) Všechny neduhy našich duší léčí, všechen jitřivý hlen hříchu čistí.

2. Ze sboru učedníků svých vyvolil si božský Spasitel dvanáct apoštolů, aby dílo jeho, církev katolickou, rozšiřovali, učení jeho hlásali. Apoštolové byli prostí, nepatrní, nevzdělaní a též pohrdaní muži. »Co jest u světa bláznivé, vyvolil Bůh, aby zahanbil moudré, a co jest ve světě mdlé, vyvolil Bůh, aby zahanbil silné, a neurozené světa a potupené vyvolil Bůh . . .« (I. Kor. 1, 27.—28.) Ani učeností, ani bohatstvím, ani mocí světskou neměli apoštolové obrátiti svět a přivésti ho k poslušnosti Kristově; proto, když je do světa posílal, řekl jim: »Neopatřujte si zlata, ani stříbra, ani mědi do svých opasků, ne mošny na cestu, ani obuvi, ani holi.« (Mat. 10, 9.—10.) A jejich prostotu a neučenost naznačil slovy: »Hle, já posílám vás jako ovce mezi vlky: buďte tedy opatrní jako hadové a prostí jako holubice.« (Mat. 10, 16.)

To bylo nepatrné seménko hořčičné, ale vzrostlo v mohutný strom, v jehož stínu odpočívají národové. Jak předpověděl David, tak se splnilo: »Po vší zemi vyšel zvuk jejich, a až do končin okrsku země slova jejich.« (Žalm 18, 5.) A v tom svém působení byli apoštolové potíráni skoro na prach — jako zrno hořčičné. Sv. Pavel nám zanechal výmluvné svědectví o odměně, jakou brali apoštolové za osvětovou práci svou: »Zkusili posmívání a bití, nad to i vězení a žaláře: kamenováni jsou, sekáni jsou, pokoušeni jsou, mečem usmrcováni jsou: chodili v kožích ovčích a kozelčích, trpíce chudobu, jsouce sužováni a trápeni, jichžto nebyl svět hoden, v pustinách bloudíce, v horách a jeskyních, i v doupatech země.« (Žid. 11, 36.—38.) A v I. listě svém ke Kor. v. 11.—13. píše týž apoštol národů: »Až do této hodiny i lačníme i žízníme i nazí jsme i poličkováni býváme, ani jistého místa nemáme, a pracujeme, dělajíce rukama svýma. Zlořečí nám — a my dobrořečíme; protivenství trpíme — a mile je snášíme; rouhají se nám — a

my se modlíme; jako smeti toho světa učiněni jsme a jako povrhel u všech až posavad.«

Ano, svojí pokorou, svým utrpením, svým potem, svou krví a svými těly, která vytrpěla mučednickou smrt, mrvili apoštolové půdu, na níž pracovali, a tím přinesli lidstvu lék na jeho neduhy, stali se člověčenstvu ač nepatrným, přece blahodárným a léčivým zrnem hořčičným, a ne nadarmo nazývá je v hymnu církev: »soudci a pravými světly světa«. (Saeculorum iudices et vera mundi lumina.)

3. Zrno hořčičné jest obrazem i církve. Na nepatrném základě, na rybáři Šimonu, přezvaném Petrovi, založena, čítala s počátku jen málo přívrženců: několik nábožných žen, několik ctihodných mužů, většinou prostých, chudých, kteří byli u jiných v neváženosti. Jen o několika málo víme, že byli učeni a bohati; byl to Matouš, který byl celníkem, Josef z Arimathie a Nikodem. Mohl tedy Spasitel právem říci, že jeho věrní jsou »malé stádce«. (Luk. 12, 32.) Ale přece slíbil tomu nepatrnému hloučku: »Neboj se, malé stádce, neboť se zalíbilo Otci vašemu dáti vám království.« Kdyby to byl slib člověka, budoucnost by přinesla jisté sklamání. Ale již v první den křesťanských letnic, o seslání Ducha sv., přihlásilo se do církve 3000 lidí a denně rostl jejich počet. Přišlo druhé desítiletí po smrti Kristově, druhé století, přehnaly se nad zeměkoulí naší věky — a ta nepatrná, pohrdaná, pronásledovaná církev, to »nepatrné stádce«, to malé semeno hořčičné vzrostlo, stalo se mohutným stromem, v jehož stín vše pospíchá. Přišly bouře, stromem zatřásly, tu a tam nějakou větévku urvaly, ale zdolati ho, vyvrátiti ho nemohly. Ba vnitřní jeho síla a schopnost dalšího života právě tehdy nejvíce a nejnápadněji se osvědčila, když bylo na něj nejvíce útočeno. Nikdy nebyla církev slavnější, nikdy nedobyla větších vítězství jako tehdy, když byla pronásledována. A naopak: když měla klid, slávu, moc, bohatství, když mocní a vznešení tohoto světa jí byli přáteli a prokazovali jí všeliké úsluhy, když ochraňovalo ji mocné rámě ozbrojenců, právě tehdy hlodali nejvíce červi na její životní síle a strojili záhubu. Čím hlouběji však zhouba vnikala, tím více rozvinovala se životní zdatnost církve. A třeba by v některých krajích a v některých dobách zkáza v církvi velice zuřila, třeba by roztržky, rozkoly, papežská dvojice i trojice současně, bludy ji pustošily, přece všichni dobře smýšlející nacházeli i tehdy v církvi dosti místa právě tak, jako mocný, rozložitý strom skýtá ve své košaté koruně přístřeší ptactvu před bouří a před běsivým vichrem.

4. I učení křesťanské lze přirovnati k semeni hořčičnému. Nikde nenajdete v Písmě sv. apoštolského vyznání víry — Věřím v Boha, a přece v učení Spasitelově všechny články jeho jsou obsaženy. Tak jako strom jest v semeni, v zárodku obsažen, podobně i celá soustava učení církve katolické jest obsažena v slovích, v řečech Spasitele.

I vědění křesťanské lze přirovnati k semeni hořčičnému Čím jest vědění dítěte, jež sotva dovede tři božské osoby pojmenovati,

křížem se požehnati, otčenáš se pomodliti? Ale jeho vědomosti se časem rozmnožují, rozhojňují. Bohoslovec musí plná čtyři léta studovati — a přece jeho vědění náboženské jest nepatrné, přirovná-li se k obsáhlému vědění nějakého osvíceného učitele církevního, který napsal celé řady knih bohoslovných, jako na př. sv. Tomáš Aquinský nebo svatý Augustin. Co však jest všechno vědění i nejučenějšího člověka proti blaženému patření svatých v nebi? I nejdůmyslnější hlavy marně se namáhaly pochopiti nestihlá tajemství boží, na př. o věčnosti boží, o všudypřítomnosti boží, o nejsv. Trojici boží, o nejsv. Svátosti oltářní. Svatý Pavel praví o sobě, že »byl vtržen až do třetího nebe« a »do ráje, a slyšel tajná slova, kterých nelze člověku vypraviti«, (II. Kor. 12, 2.—4.); a přece týž světec o sobě vyznává, že pouze »z částky, t. j. jen poněkud a nedokonale poznává« pravdy náboženské a dokládá: »Nyní vidíme skrze zrcadlo v podobenství, ale tehdáž tváří v tvář; nyní poznávám z částky, ale tehdáž poznám, jakož i poznán jsem,« t. j. Bůh sám mne zná. (I. Kor. 13, 9; 13, 12.) Takového tedy rozšíření, rozmnožení a dovršení jest schopno náboženské poznání křesťana; věčným patřením na tvář boží a naprostým pochopením všech nyní nám nestihlých tajemství má býti dokonáno.

Ale i jiné vlastnosti hořčice můžeme dobře na nauku křesťanskou obrátiti: Věrní vyznavači evangelia zakoušejí jeho sílu, která v nich živí plamen nadšení v boji proti zlému, proti nástrahám nepřátel, a která jim dodává zmužilosti všechny obtíže a zkoušky tohoto života »v tomto slzavém údolí« snášeti. Říznost hořčice vyráží leckdy i slzy z očí; její léčivá moc odvádí nečisté a tělu škodlivé šťávy. Podobně i nauky evangelia, úvaha o posledních věcech, o utrpení Spasitelově, o ceně duše lidské kruší srdce člověka, vynucuje slzy lítosti. očišťuje duši od poskvrn a nečistot a poskytuje vydatný lék k bezúhonnému životu.

5. I milost boží jest zrno hořčičné. Co je tak nepatrného jako trochu vody — několik jen kapek — a několik slov z ustanovení Krista Pána sluhou církve pronášených, a jako životní sílu připoutal Spasitel k těmto znamením milosti! Vodu lije kněz dítěti na hlavu a říká při tom: »Já tě křtím ve jménu Otce . . .« a jaký přerod způsobuje toto viditelné a působivé znamení, svátost křtu, v duši, v nitru člověka! Dědičný hřích se odpouští, ze syna hněvu stává se křtěnec synem božím a dědicem věčného spasení a údem církve katolické. A podobně i v jiných svátostech: K oleji, vínu chlebu připoutaná slova sluhy církve tvoří v člověku divy milosti.

Jak prostince a nenápadně hlásí se často milost vcházejíc po prvé do srdce lidského! Jako rosička, jež zticha padá, ale přece vše svlažuje a občerstvuje. To jest znamení milosti. Proto v rorátních písních zpíváme: Rosa milosti boží ať se v nás rozmnoží. Dobrá myšlenka, tiché hnutí srdce, dobrý úmysl; — dobrý příklad přivábí tě k následování; nepatrný příběh, jejž vidíš, o němž slyšíš nebo čteš, přemění tvé smýšlení. Zvítězíš nad nepatrným poku-

šením, přineseš malou obět — a hle, již jest v srdci tvém klíčivý zárodek dobra, z něho vypučí ctnost, a ta vydává květy plné vůně. Jen nepovol, pokračuj na dráze začaté, konej vždy více dobra, přesvědčíš se, jak pravdivo jest učení církve, že dobrými skutky milost boží se rozmnožuje. Tomu nasvědčují slova Spasitelova: »Kdo má, tomu bude dáno a bude oplývati;« kdo však milosti poskytnuté neužívá, »od toho bude odňato i to, co má«. (Mat. 13, 12.) V chladných zemích hořčice zakrní, v teplých krajinách žene vysoko a dosahuje výše stromu. V chladném srdci milost boží odumírá, nemá půdy, kde by se dařila; v srdci nadšeném vzrůstá a přináší ovoce podivuhodné. A tak můžeme i zde užiti slovo básníka:

Více ohni nežli ledu
v útlých ňadrech místa přej!

Ozanam, zakladatel spolku sv. Vincence, viděl na svých rodičích dobrý příklad. Oba rádi podporovali chudé a navštěvovali je po domech. Když pak dosáhli velikého stáří, vzájemně si přikázali, nestoupati k chudým výše než do třetího poschodí. Ale láska k chudým byla mocnější než příkaz — a tak se stalo, že jednou při vší opatrnosti, kterou si jeden před druhým ukládal, jeden druhého překvapil návštěvou u chuďasa — ve čtvrtém poschodí. V tom ovzduší vyrostl Ozanam. To bylo seménko, jež bylo vštípeno do jeho mladého srdce. Rodiče bděli nad tím, aby srdce jeho bylo sídlem milosti, ušlechtilých snah, lásky k Bohu i k bližnímu. Milost v něm rostla a vydala krásné a mnohonásobné ovoce, jehož sladkosti i chudí našich dob zakoušejí. Na 12 mill. franků vydá se ročně v 6000 spolcích sv. Vincence, které mají od tohoto muže původ. Z malého seménka — bohatý užitek.

* *
*

I vy, nejmilejší, jste povoláni konati dobro — třeba by okruh vaší působnosti byl jen malý, vaše povinnosti a práce všední, obyčejné, prosté, jednoduché a na pohled nepatrné. Ale i vy mnoho dokážete, budete-li i ty nepatrné a všední povinnosti své plniti. Mimoděk vzpomínáme při tom na slova básníka Františka Lad. Čelakovského:

S námi štěstí nechť zahrálo
na pány neb posluhy,
k činům přec každému přálo
dosti volné okruhy.

Nepohrdejte nepatrnými věcmi: pokora jest základem pravé velikosti; služebník nad málem věrný, nad mnohými věcmi byl od svého pána ustanoven. Skrze nepatrné věci působí nejraději Bůh. Nic není povýšeno, co dříve nebylo poníženo. Těžte s hřivnami, které vám Bůh svěřil, važte si těch darů, kterými vás zahrnuje; děkujte za milosti, jež vám propůjčuje, pracujte s nimi, spolupůsobte s nimi, a i vy se přesvědčíte, že to, co se vám zdá

malým a nepatrným býti, k velikosti vás přivede, jen budete-li nad tím málem věrni. Nuže, buďte nad málem věrni, nad mnohými věcmi vás Pán Bůh ustanoví a povolá v radost svou. Amen.

R. S.

Neděle XXIV. po sv. Duchu.

Jak mezi všemi semeny nic není menšího nad zrno hořčičné, tak podle zdání marných světáků nic není chatrnějšího nad malý a všední hřích. Žertem selhati, v kostele se oblížeti, bližního posuzovati, nic jim není. »Kteří sobě k srdci neberou malý hřích, nerozsuzují ho podle zákona Páně, ale podle podvodné zvyklosti své,« dí sv. Augustin. (Contra cp. Parm. s. 2.) Byť by Bůh tak přísně malé hříchy netrestal, všemožnou bedlivostí se jich vystříhati máme, protože nám snadnou, někdy i příkrou cestu k těžkým hříchům a k věčnému zatracení strojí. »Svrhl jsi se sebe mlýnský kámen těžkých hříchů? Pozoru!, abys pískem menších hříchů zasypán nebyl,« hrozí sv. Augustin. Z nejmenšího zrna hořčičného vyroste veliký strom. Největší stromoví od malé větvičky svůj vzrůst bere, největší řeky z maličkého pramene plynou, veliký oheň z malé jiskry pochází. Veliký pád do těžkého hříchu od malého hříchu počátek bere. Věčné spasení naše někdy záleží na tom, abychom se od malého hříchu zdrželi. »Kdo pohrdá malými věcmi, pomalu spadne,« napomíná Sirach (19, 1.). Čím jsme více vzdáleni od příkré cesty, od pádu do hlubiny, čím dále od nepřítele, čím dále od ohně, tím je lépe. Padne-li jiskra na ruku, nedlouho rokujeme, velikou-li, či malou spáleninu způsobí, bez meškání ji vyrážíme. Jako nejmenšího spálení se varujeme, tak nejmenšího uražení velebnosti božské se hroziti máme. »Neboť kdo se Boha bojí, ničeho nezmešká.« dí kniha kazatel. (7, 19.) Dosti nám buď k výstraze toto slovo Kristovo: »Kdož jest věrný v nejmenším i ve větším věrný jest, a kdo v malé věci jest nepravý, i ve větší jest nepravý.« (Luk. 16. 10.)

Máme se tedy varovati všedního hříchu proto, že svádí ke hříchům těžkým a že se jím Bůh uráží. Máme se ho varovati také proto, že na nás tresty uvaluje, ovšem že jenom tresty časné Písmo sv. nám o tom podává důkaz. Pro maličké pochybování nevešel Mojžíš do země zaslíbené, po které tolik toužil. Dva synové Aronovy stráveni byli ohněm, že vložili do kadidelnice oheň neposvěcený. Žena Lotova proměnila se v solný sloup pro jediné všetečné se ohlédnutí. Oza zachvácen byl náhlou smrtí, že nepovolaně se dotekl archy úmluvy. David ztratil sedmdesát tisíc lidu, že z marné chlouby lid svůj spočítati velel. Ananiáš a Safira v Novém Zákoně pro lež náhle umřeli. Bůh dopouští pro všední hříchy v životě vezdejším těžká pokušení, škodu, nemoc i náhlou smrt, v budoucím pak životě hrozné trápení v očistci.

Ó jakou žalostí, jakým zármutkem a strachem chvíti se bude duše, nalézající se v milosti boží, až po vykročení z tohoto

světa pozná, že pro všední hříchy na dlouhou dobu má býti zbavena tváře boží a nevyslovitelné radosti nebeské, ke které jest stvořena, po které vždy toužila a k vůli níž na světě tolik strastí snesla. Ach, kterak se zarmoutí, až uslyší, že pro přestupky své uvržena bude na několik let do muk očistcových! O sestře svatého Petra Damiana se čte, že byla na patnáct let uvržena do očistce proto, že naslouchala po nějakou dobu trochu nectným řečem.

Ach, co jsem učinil, že jsem tebe, ó nekonečná dobroto. Bože nesmírné velebnosti, všedními hříchy lehkomyslně urážel! Ve zlé se vykládá dítku, jestliže otci svému v nejmenším se protiví, jeho napomenutí nedbá, jimi pohrdá! Já jsem od tebe, Bože, více dostal a více očekávám, než od rodičů tělesných. Tys Otec můj, na kterém mi více má záležeti, než na otci vezdejším. Lituji s upřímným srdcem, že jsem tebe kdy v sebe nepatrnější věci rozhněval a urazil. Chci od dnešního dne býti v pobožnosti vroucnějším, v mluvení opatrnějším, ve všem jednání svém bedlivějším. Všemožně chci pozor dáti, abych tebe, Otce nebeského, ani sebe menším hříchem nikdy již neurazil.

Ty, ó Bože, znáš křehkost a nestálost mou. Vrhám se proto k přesvatým nohoum tvým a prosím pokorně: »Posilni mne svou božskou milostí, abych také vykonal, co si umiňuji. Amen.

Jos. Staněk.

Neděle poslední po sv. Duchu.

O věčnosti.

Kostra. Církevní rok nám před oči staví dílo našeho vykoupení, dnes nám ukazuje dokonání tohoto díla: obecný soud ve spojení se záhubou Jerusalema. Soudem obecným ukončují se čas i dějiny světové — vše vešlo do věčnosti. Myšlenka na věčnost obsahuje tři pravdy:

I. Jsme pro věčnost určeni: hlásá to víra, rozum, hlas lidstva.

II. Stojíme na prahu věčnosti: hlásají to zašlá pokolení, slovo boží, naše okolí.

III. Jsme pány věčnosti. Rozsudek závisí od nás. Nikdo nás proti vůli naší nemůže o věčnou blaženost připraviti — nikdo nám jí nemůže dáti bez našeho přičinění. Musíme chtíti a se přičiniti.

»Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.« (Mat. 24. 35.)

Během roku předvádí nám před oči církev sv. činnost našeho Pána a Spasitele, abychom o ní rozjímali a uvažovali. Poukázala na vtělení Syna božího v lůně panenské Matky, na jeho narození v chlévě betlemském, na jeho dětství, na jeho skrytý život v domě nazaretském, na jeho veřejnou učitelskou činnosť, na jeho hořké utrpení a smrt, na jeho vzkříšení a nanebevstoupení. Celé dílo vykupitelské bylo předmětem našeho rozjímání. Dle návodu církve sv. sledovali jsme Spasitele krok za krokem, až na hoře olivetské k Otci se navrátil a před očima učedníků na nebe vstoupil. Zbývá nám, abychom se zabývali dokonáním tohoto

díla vykupitelského, abychom si před oči postavili jeho druhý příchod, jeho slávu a velebnost při obecném soudu, jeho slavné vítězství nad nepřáteli, oslavu jeho a oslavu jeho vyvolených. A to se děje dnes, v poslední neděli církevního roku, kdy nám evangelium vypravuje o záhubě Jerusalema a o posledním soudu. Spasitel hlásá záhubu města Jerusalema a ujišťuje, že ještě toto pokolení se toho dožije a dočká. A zároveň udává znamení blížícího se konce světa, hlásá těla vzkříšení, že se při posledním soudu s velikou slávou a velebností zjeví, dokončení světových dějin a přechod jejich do věčnosti. Záhuba Jerusalema má býti rukojemstvím, zárukou druhého proroctví o konci světa a druhém příchodu Páně k obecnému soudu. Pán hlásá: »Právě tak jistě, jako toto pyšné město zahyne, ještě dříve, nežli toto nynější pokolení vymře, tak jistě nastane konec světa a příchod věčného Soudce.«

První proroctví se vyplnilo, právě jak to Kristus Pán předpověděl, tak se vyplní i druhé proroctví, neboť dokládá Spasitel: »Nebe a země pominou, ale slova má nepominou.«

Tím, že nám církev tuto dojímavou pravdu k úvaze podává, chce své věrné dítky posilniti a k vytrvalosti povzbuditi. Vizte, vaše námahy a boje trvají jen krátkou dobu, potom přijde Pán a vezme vás s sebou do věčné vlasti. Chce však také své líné a nevěrné dítky varovati. Uvažte, že jednou tomu bude jinak!

Přijde den věčných žní, přijde jistě! Chceme se proto dnes v poslední neděli církevního roku zabývati budoucím svým osudem, svou věčností. Tato veliká myšlenka, jak ji sv. Augustin nazývá, budiž předmětem naší úvahy. Tři pravdy obsahuje slovo věčnost pro nás:

I. Jsme pro věčnost určeni.
II. Stojíme na prahu věčnosti.
III. Jsme pány věčnosti.

Kéž nám Ježíš Kristus, nesmrtelný Král, Bůh a Pán času i věčnosti, propůjčí milost, abychom myšlenkou o věčnosti hluboce proniknuti byli, vše na její váhy kladli, jejím měřítkem měřili, abychom se nikdy nicotnými věcmi pozemskými nedali zaujmouti, nýbrž abychom při všem svém počínání předkládali si otázku: Jak mi to prospěje pro věčnost?

Pojednání.

I.

Jsme určeni pro věčnost. Co rozumíme zde pod slovem: věčnost? Naše nekonečné osobní trvání po smrti. Pro toto nekonečné trvání po smrti jsme určeni. To nám ujišťuje víra, tomu nás učí rozum, to nám hlásá hlas lidstva.

1. Víra nám ujišťuje věčné trvání slovem a skutkem božím. Náš pozemský život končí smrtí, ale jí nekončí pro nás vše. Vznešenější částka naše, duše naše, žije dále. Smrt není koncem všech věcí, otvírá nám jenom brány věčnosti. Tuto pravdu vy-

znáváme slovy: »Věřím v těla vzkříšení a život věčný.« Tuto pravdu vyslovuje Bůh již ve St. Zákoně zcela jasně slovy: »Půjde člověk do domu věčnosti.« (Kazatel 12. 5.) O tomto věčném trvání, které nás po smrti očekává, mluví Pán, kdy nám před oči staví velkolepé divadlo obecného soudu. Tu obdrží dobří věčnou odplatu, bezbožní věčný trest. O tomto věčném životě mluví svatý apoštol Pavel, když nám připomíná: »Nemáme zde místa zůstávajícího, ale budoucího hledáme.« (Žid. 13. 14.)

Jako slovo boží, tak i skutky boží nás ujišťují o této pravdě. K čemu přišel Syn boží na svět, proč žil v chudobě a opovržení, proč tak mnoho trpěl a umřel? Spasitel nám dává sám odpověď na to slovy: »Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.« (Jan 3. 16) Nepřišel Kristus na svět, aby nás vysvobodil od časné bídy a smrti, nýbrž aby nás spasil pro věčnost. Také nikdy neslíbil, že nás od pozemských strastí vysvobodí. Naopak, bolesti, pronásledování, ano i smrtelná muka svým učedníkům předpověděl. Vznešený cíl vtělení a smrti Syna božího nebyl tedy jiný, než aby nás pro věčnost vykoupil, od věčné záhuby vysvobodil a věčné blaženosti dobyl, jinými slovy, aby nás k věčnému našemu určení přivedl.

2. Že nejsme jenom pro tento svět, nýbrž že jsme pro věčnost určeni, učí nás i náš rozum. Rozumem poznáváme, že jest Bůh, nejvyšší, nekonečně dokonalá bytost, musí býti také nejvýš dobrotivý a nejvýš spravedlivý. Z obou těchto vlastností — dobrotivosti a spravedlnosti — vyplývá, že Bůh člověka neurčil pro tento krátký čas, nýbrž pro věčnost. Od dobrotivosti boží můžeme očekávati, že ukojí vřelou touhu lidského srdce po štěstí a blaženosti. Děje se to zde na světě? Trpí li některá bytost více než člověk? Trpí na těle; kdo spočítá všechny nemoci, které ho navštěvují, až konečně smrt přijde? Trpí na duši, smutek, starosti, pokušení, oheň náruživostí. Nejen přítomnost nás trápí, i minulá bolest žije ve vzpomínce a trápí nás opět a opět.

Tak nám i budoucnost působí trápení, utrpení, které nás snad stihne, jež stín před sebou posílá, máme úzkost, jak vše dopadne. Trpíme nejen vlastní bolest, i cizí bolest vyvolává v nás ozvěnu. Jak často pak naše naděje se zklame, naše láska se zklame, nejdražší bytost se nám odnímá! A i kdyby všechna přání splněna byla, myšlenka na blízký konec všeho pozemského štěstí jest hlodající červ, který lidské srdce bez ustání trápí. Tak vypadá člověk. Dlouhý řetěz útrap vláčí s sebou životem, až poslední bolest při smrti život zničí. Kdyby smrtí vše skončilo, měl by život nějakou cenu? Nebylo by pak tisíckrát lépe, abychom se vůbec nenarodili? Zdali nebylo by na tom lépe zvíře? Než nikoli, proto že jest Bůh nekonečně dobrotivý, zajisté nás stvořil pro lepší život, a proto nutně musí býti jiný život, kde touha naše po trvalém štěstí se ukojí.

K témuž závěru dospějeme, když uvažujeme o boží spravedlnosti. Že Bůh musí býti spravedlivý, nejvýš spravedlivý, praví

nám rozum. Než zde na světě nečiní se spravedlnosti úplně zadost. Zločinec kráčí životem beztrestně, ctnostný musí kráčeti křížovou cestou.

Ctnost nezřídka se tupí, nevinnost pláče, zloba vítězí a nepravost se raduje. Jak často trpí nevinný za vinníka, kdežto tento se dovede vyvléci z léček světské spravedlnosti. Mají míti oba po smrti tentýž osud? A měli by oba tentýž osud, kdyby smrtí vše skončilo, když by nebylo věčnosti, kde se nesrovnalosti tohoto života vyrovnávají, pozemský nesoulad v soulad vyzní. Bůh jest spravedlivý, a proto musí býti věčnost, kde potlačené právo k platnosti přichází a vítězné bezpráví svůj zasloužený trest nalézá. Neříkej, že ctnost již zde na zemi svou odměnu dostává ve vědomí, že dobře, správně jednala, a nepravost svůj trest ve výčitkách svědomí, které zlého pronásledují. Je-li smrtí všemu konec, potom nemá dobré svědomí význam ani ceny, a zlé svědomí ztrácí svou hrůzu. Spravedlivému poskytuje dobré svědomí jen tehdy útěchu, když jest přesvědčen, že ten, který vše skrytě vidí, jednou vše odmění. A nespravedlivý nemusí se zlým svědomím dáti zastrašiti, není-li věčnosti, může jím jako nepohodlným strašidlem opovrhovati. Pokud proto rozum člověka o jsoucnosti boží přesvědčuje, pokud proniknut jest jeho dobrotivostí a spravedlností, potud si musí říci, smrtí nekončí vše, naopak, potom teprve nastává pravý život, věčnost.

3. O čem nás víra ujišťuje, o čem nás rozum přesvědčuje, to nám také hlásá hlas lidstva. I u nejsurovějších národů nalézáme víru v odplatu na onom světě, víru v život posmrtný. I když si nejasnou představu o tomto trvání činí, věří v ně. Mají za to, že dobří naleznou odměnu a bezbožní trest. Tato víra je tak stará a tak rozšířená, jako pokolení lidské. Tak nazývali Řekové místo, kam se dobří dostanou, elysium, a dojemnými obrazy líčí tresty, které bezbožné v tartaru očekávají. Tu se líčí bezbožný, jak je trápen hladem a žízní, nohama stojí v řece, nad ním je strom s nejkrásnějším ovocem. Když bezbožný Tantalus ústa otvírá a k vodě se kloní, aby se napil, vlny od něho se odvracejí, a když rukama po ovoci sahá, aby hlad zahnal, větve před ním utíkají. Odkud toto všeobecné přesvědčení? Buď je to výkřik rozumné přirozenosti nebo pozůstatek z prazjevení, který člověk po svém pádu s sebou do ciziny vzal. Je-li toto přesvědčení požadavkem lidského rozumu, jest Bůh jeho původcem, proto že člověku rozum dal; je-li to pozůstatek z prazjevení, jest opět Bůh jeho původcem. Víra, rozum, všeobecné přesvědčení lidského pokolení hlásá nám tedy velikou pravdu o věčnosti. »Půjde člověk do domu věčnosti své.«

II.

1. Jsme nejen pro věčnost určeni, nýbrž stojíme i na prahu věčnosti. Zbožný probošt kníže Hohenlohe vypravuje, jak byl volán ve Vídni k těžce nemocnému. V předsíni řekla mu důvěrně manželka nemocného, že ho chce muž několika otázkami přivésti

do rozpaků. Kněz na to prosil Boha o osvícení a vstoupil potom do světnice k nemocnému.

Tento se tázal: »Povážlivý stav můj nutí mne, abych se vás otázal, zdali jest věčnost.« Kněz se díval chvilku nemocnému do očí vážně a mírně, vytáhl hodinky a ukazuje na ně, řekl: »Když tyto ručičky učiní oběh několika hodin, sám, příteli, vydáte svědectví, že jest věčnost, a to soudící věčnost.« Tato krátká odpověď rozčilila nemocného a ve svém rozčilení prosil kněze, aby ho ihned opustil. Sotva odcházel a ke dveřím se blížil, volal ho nemocný nazpět, prosil za odpuštění, prosil, aby zůstal. Potom kněz ho připravil ku přijetí sv. svátostí. Krátký čas po přijetí sv. svátostí nemocný zemřel. Dojemné slovo kněze zachránilo tuto duši před útrapami věčnými. I u nás ručičky hodinek učiní oběh několika hodin, až branami smrti vejdeme do domu věčnosti. Kdo na prahu domu stojí, má jen krok učiniti, aby do něho vstoupil. V tomto postavení nalézáme se my vzhledem k věčnosti. To nám hlásají zašlá pokolení, to nám káže slovo boží, to nám připomíná naše okolí.

Kolik millionů lidí přešlo přes tuto zem od prvních rodičů! Pokolení za pokolením vystoupilo na jeviště tohoto života a opět zašlo. Ani jediný nezůstal z velikých a mocných pánů, kteří tolik hluku ve světě učinili. Nikdo z boháčů nemohl se před smrtí vykoupiti a brány věčnosti zavříti, i kdyby byl milliony nabízel. Nikdo nemohl svým nářkem smrt obměkčiti, aby ho ušetřila. Všichni stáli na prahu věčnosti, a brzy, ať rádi či neradi, byli do věčnosti přijati, hlásajíce nám vážnou pravdu: »Dnes mně, zítra tobě!«

2. Totéž napomenutí dává ti Bůh sám, když k tobě volá: »Pamatuj, že smrt nemešká, a že smlouva s hrobem ukázána je tobě, neboť smlouva tohoto světa jest, že každý umře.« (Sirach 14. 12.) A abys si nemyslil, že jsi smrti dalek, poněvadž se cítíš v květu let, v síle stáří, varuje tě Bůh: »Bděte, neboť nevíte, kdy Pán domu přijde, u večer-li či s půlnoci či ráno, aby, když by nenadále přišel, nenalezl vás spících.« (Marek 13. 35. 36.) Smrt přichází v každý čas. To zakusil onen boháč, který právě chtěl stavěti nové, větší stodoly, a doufal, že mnohá léta může v nadbytku stráviti. Hrozné poselství učinilo všem jeho plánům neočekávaný konec: »Blázne, této noci požádají duše tvé od tebe, to pak, co jsi připravil, čí bude?« (Luk. 12. 20.) A jako tento boháč, zakusily milliony před ním a po něm, že stojí na prahu věčnosti a že jí pohlceny byly, dříve než se nadály.

3. Totéž poučení ti dává tvé okolí. Zdaž se neotvírají každý den brány věčnosti a nepohltí toho neb onoho z tvých známých? Tu ztrácí s hořkou bolestí rodina starostlivého otce, tam matka jest vzata ze středu svých dětí, tu truchlí rodiče nad mrtvým dítkem. Kam všichni odešli?

Na věčnost. Tentýž osud očekává dnes nebo zítra i tebe, neboť i ty stojíš na prahu věčnosti, a každý den, každou hodinu může pro tě platiti: Čas přišel a věčnost jest od nynějška do-

mem tvým. Starej se proto, aby ti smrt správnou bránu do věčnosti otevřela. To záleží na tobě, neboť nejen jsi pro věčnost určen, nejen stojíš na prahu věčnosti, nýbrž jsi i pánem věčnosti!

III.

Hned při vstoupení na věčnost otevírají se dvě brány, nad jednou jest nápis: »věčný život«, nad druhou: »věčná smrt«. Buď — anebo. Buď se povzneseme k nebi, ze společnosti svatých se budeme radovati, na Boha v nevýslovné blaženosti po celou věčnost patřiti, nebo budeme zavrženi do pekla k zavrženým, věčné trápení a zoufalství bude naším údělem. Třetí možnost není. A který osud z obou bude tvým údělem, záleží na tobě. Jsi sám strůjce svého štěstí nebo neštěstí.

1. Nikdo tě nemůže o věčnou blaženost připraviti, když sám nechceš. Nikoli Bůh. On nechce, vždyť vše činil, aby tě do nebe přivedl. Proto přišel na tento svět, trpěl, zemřel, sv. svátosti ustanovil, vedl tě svou milostí, dosud s trpělivostí tě snášel — skutečně, Bůh nechce tvé zahynutí, nýbrž tvé věčné štěstí. I svět tě nemůže o věčnou blaženost připraviti; Spasitel svět přemohl a skrze něho můžeš i ty svět přemoci, jeho lákadlům i hrozbám vzdorovati. Právě tak tě také nemůže zlý duch o nebe připraviti, i jej Spasitel přemohl a jeho moc spoutal, může štěkati, ale kousnouti může jen toho, kdo se dá.

2. Jako tě nikdo nemůže o nebe připraviti, tak ti také nikdo nemůže nebe dáti bez tvého přičinění. Bůh ti nedá nebe, když se sám nepřičiníš; neboť dle svého věčného plánu učinil nebe závislým na tvé spolučinnosti. Povzbuzuje tě, pomáhá ti, podává ti ruku, ale musíš sám chtíti, ruky se chopiti a přičiniti se. Právě tak ti nikdo jiný nemůže nebe zaopatřiti — ani svatí v nebi ani přátelé tvoji na zemi. Mohou tě podporovati, cestu k nebi ti ukazovati, na cestě ti pomáhati, ale pro tebe věčnost získati nemohou. Pán tvou věčnou spásu učinil závislou na tobě, na tvé činnosti; činíš-li, co můžeš, jistě jí dojdeš. Žádá od tebe, aby ses poctivě přičinil. Přirovnává nebe k pokladu, kterého ty musíš dobýti, ke království, kterého ty musíš nabýti, ke žním, jež musíš sám připraviti.

Závěr. Jaký však bude úděl tvůj na onom světě? Sám můžeš na to odpověděti.

Pohleď na svůj život. Jaký život, taká smrt; jaká smrt, taká věčnost. Zemřeš-li dobře, spočineš na věčně blaženém životě; zemřeš-li špatně, jsi na věky ztracen. Kam padá obyčejně strom, když se podkopává? Tam, kam se vzrůstem svým kloní. Kam se kloníš ty ve svém životě? Vzhůru, k nebi? Kterou cestou kráčíš? Úzkou cestou, která vzhůru vede, či širokou cestou, která k záhubě vede? Odpověz si sám na tyto důležité otázky. Špatně-li odpověď dopadne, změň svůj život, zanech špatné cesty a ber se cestou, kterou ti naznačuje Bůh slovy: »Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání.« Čiň si násilí!

Přemýšlej proto častěji o pravdách: Jsem určen pro věčnost, stojím na prahu věčnosti, jsem pánem věčnosti. Buď věčné blaho nebo věčné trápení bude mým údělem, a na mně závisí, zdali budu věčně blažen či na věky zatracen. A každý den, každou hodinu mohu na věčnost se odebrati. Pomýšlej na tyto pravdy, když tě zlá žádostivost ke hříchu láká, a řekni si: Co člověku lahodí, trvá krátkou dobu, trápení pak trvá věčně. Podobně si říkej, když ti cesta ctnosti, obět, povinnost přichází za těžko. Úvaha o těchto pravdách zachovala nevinné, zrodila kajícníky, utvořila svaté. Úvaha o těchto pravdách i tebe povzbudí, abys horlivě pracoval, statečně bojoval, obětavě se zlého odřekl. Úvaha o těchto pravdách přivede tě k ctnostnému životu, k šťastné smrti a k šťastné věčnosti. Amen. Dle *Hamrle Jan Nep. Jos. Holý* O. Praem.

Neděle XXV. po sv. Duchu.

Až tedy dle dnešního sv. evangelia ta dvě veliká světla nebes, slunce a měsíc pohasnou, až všechny hvězdy s nebes padati budou, až všeho světa budovy, hory a skály s praskotem se řítiti budou pro hrozné zemětřesení, až moře strašným vlnobitím zmítáno bude: tehdáž na hlas andělský všechno pokolení lidské v údolí Josefat shromážděné uzří Syna člověka, přicházejícího s nebes s mocí velikou a velebností. A bude to rozhněvaný soudce, který nekajícím hříšníkům bezpráví jejich bude vytýkati a strašný rozsudek nad nimi vynese.

»S jakým srdcem bude státi odbojník před vůdcem svým? Jak bude moci doufati v milosrdenství ten, kdo souzen býti má z toho, že milosrdenstvím božím pohrdal?« táže se sv. Eucherius.

Ubohý hříšníku! Tenkrát rozhněvaný soudce do očí ti pohlédne a před celým světem všechny nepravosti tvé ti veřejně vypočítá. Obořt se na tebe slovy proroka Náthana: »Tys ten muž, tys ten nešlechetník, který jsi mně tolikrát nepřátelství své opověděl, který jsi mně, svému Bohu, službu svou odepřel? Tys ten zlosyn, který jsi mne po tolikrát tobě prokázané lásce znovu usmrtiti usiloval? Tys ten nerozumný hříšník, který jsi mému tvoru přednost dával přede mnou, stvořitelem? Mluv, odpověz, proč jsi se ke mně tak nevděčně, tak nešlechetně zachoval!

Bůh vypočte nám všechno, co spáchali jsme v mladosti, co ve stáří, co ve dne, co v noci, co doma, co mimo domov. Co si počneme, kam utečeme? Nebude možno nikam se ukrýti, nic zapříti. Nebude také již více možno něco napraviti. Proto, drazí, nyní, pokud ještě je to možno, žalujme ve sv. zpovědi na sebe všechny nepravosti své. Tím se vyhneme všem hrůzám a výčitkám v den soudný.

Po vyčtení nepravostí následovati bude před celým světem rozsudek, rozsudek nezměnitelný, neodvolatelný, po všechny věky trvající.

Jak hrozně bude to zníti v uších zatvrzelých hříšníků: »Odejděte ode mne, zlořečení, do ohně věčného!«

Odejděte! Od koho? Od svého Boha, který již vaším Bohem býti nechce. Od svého Stvořitele, který se k vám již jako k svému stvoření nechce hlásiti. Od svého Vykupitele, který jedině vás mohl potěšiti, spasiti, na němž všechno vaše blaho záleželo. Odejděte od tváře boží. Brána milosti jest vám již uzavřena. Od společenství svatých odejděte, neb od nich na věky odloučeni jste. Odejděte! Ale kam? Do ohně věčného, který tělo i duši vaši pronikne, do ohně věčného, který nikdy neuhasne. Odejděte do trápení pekelného, kde se trápiti budete bez naděje na vysvobození. Odejděte!

Bolest a hrůzu rozmnoží ještě to, že rozsudek boží nad hříšníky spolu vysloví a potvrdí všechno stvoření. Prorok Habakuk vyhrožuje: »Hřešila duše tvá, kámen ze stěny volati bude, a dřevo, které mezi spojením stavení jest, odpovídati bude.« Tehdáž zvolá nábožný otec k bezbožnému synu: »Odejdi, zlořečený synu, do ohně věčného, ježto jsi se napomenutími otcovskými říditi nechtěl.« Zavržený syn zvolá k zavrženému otci: »Odejdi se mnou, zlořečený otče, poněvadž jsi se toho sám nevystříhal, v čem jsi mne napomínal.« Řekne vyvolený bratr soused zavrženému bratru sousedu: »Odejdi, zlořečený sousede, bratře, že jsi dobrého příkladu mého nenásledoval, že's Bohu, pánu všeho tvorstva, se mnou sloužiti a přikázání jeho zachovávati nechtěl.«

Ach, kam se tenkrát obrátí duše od Boha zavržená, od vlastních přátel a známých opuštěná? Jak se bude rmoutiti, že nechtěla Kristu sloužiti, že protivila se tomu, který nyní věčné štěstí její v rukou má! Jakou radost pocítí spravedliví, že více než sebe a více než celý svět milovali Ježíše Krista.

Chceme-li této radosti jednou zažíti, moji drazí, zachovejme si přátelství dobrého Ježíše. Mějme se na pozoru, abychom ho těžkým hříchem neztratili. Poněvadž jednou nikdo by nás z rukou Boha rozhněvaného nevytrhl, ano všichni by nás odsoudili, neohlížejme se nyní při konání dobra na nikoho, leč na Boha. Pryč se všemi lidskými ohledy! Tak se stane, že v poslední den nenalezneme v Kristu Pánu přísného, rozhněvaného soudce, ale dobrotivého, laskavého Otce, který nezvolá k nám hrozné: »Odejděte, zlořečení«, ale radostné a přežádoucí: »Pojďte, požehnaní, a vládněte královstvím božím!«

Ó milostivý a spolu spravedlivý Bože! Vidím určitě a jasně, že moje spasení jenom v tom záleží, aby se jednou neshledala na duši mé ohavnost spuštění, těžký hřích. Lituji opravdu, že jsem tebe kdy rozhněval. Na věky se tebe nechci již spustiti. Ó dobrotivý Pane, vím, že se na věky nehněváš, ale ochotně odpouštíš kajícím hříšníkům. Odpusť i mně, zbloudilému dítku svému, k tobě, Otci, se vracejícímu, a jednou v den soudný, zvolej ke mně ranostné: »Pojď, požehnaný.« Amen. *Josef Staněk.*

Řeči blahoslaveného faráře arského.

(Dokončení.)

18. Hřích.

Hřích jest popravčím pomocníkem Pána Boha a vrah naší duše. On to jest, který nás odtrhuje od nebe, aby nás uvrhl do pekla. A přece ho milujeme, jaká to bláhovost! Kdybychom to dobře uvážili, měli bychom tak živou hrůzu před hříchem, že bychom jej nemohli spáchati.

Ó milé dítky, jak jsme nevděčnými! Pán Bůh nás chce učiniti blaženými zcela jistě, jen proto nám dal zákon. Zákon boží jest veliký, jest dalekosáhlý. Král David pravil, že rozkoš svoji v něm nalézá, a že jest pro něho pokladem, dražším nežli největší bohatství. A připojuje, že kráčí po široké cestě, poněvadž hledal přikázání boží. Pán Bůh nás tedy chce učiniti šťastnými a my to nechceme, my se od něho odvracíme a předáváme se ďáblu. Unikáme před svým nejlepším přítelem a hledáme svého úhlavního nepřítele. Dopouštíme se hříchu, povalujeme se v blátě, a když jsme se jednou do toho bláta dostali, nevíme pak, jak z něho. Kdyby se jednalo o naše pozemské štěstí, věděli bychom dobře, jak se z něho dostati. Ale poněvadž se jedná o naši duši, zůstáváme v něm.

Jdeme k sv. zpovědi zcela zahanbení, což pociťujeme. Žalujeme na sebe s šílenou rychlostí. Říká se, že jest mnoho těch, kteří se zpovídají, ale jen málo těch, kteří se obrací. Věřím to rád, milé dítky, neboť jen málo lidí se zpovídá s pravými slzami lítosti.

Hleďte, jaké je to neštěstí, člověk neuvažuje. Kdybychom řekli oněm, kteří v neděli pracují, mladé osobě, která dvě až tři hodiny tančila, člověku, který opilý z hostince přichází: »Co jste to učinili, vy jste božského Spasitele křižovali!« Tedy by se náramně divili; oni vůbec ani na to nemyslí. Milé dítky, kdybychom na to myslili, hrůzou bychom užasli, nebylo by nám možno něco zlého učiniti. Neboť co nám Pán Bůh učinil, že jej tak velice urážíme a na novo křižujeme jej, který nás od pekla osvobodil! Všem hříšníkům přihoditi by se musilo, když se oddávají svým hříšným zábavám, jako kdysi svatému Petru, aby božský Spasitel se s nimi setkal. On by jim řekl: »Jdu k témuž místu, jako ty, abych se dal znovu ukřižovati.« To by je snad přivedlo k rozumu. Svatí pochopili lépe velikost urážek, které činí hříšník Pánu Bohu. Byli takoví, kteří celý život tím strávili, že oplakávali své hříchy. Svatý Petr plakal po celý svůj život, ba i při smrti ještě plakal. Svatý Bernard říkával: »Ó Pane můj a Spasiteli! Já jsem to, který jsem tě na kříž přibil!«

Hříchem opovrhujeme Pánem Bohem, ba my ho křižujeme. Jaká to škoda, že tolik duší hyne, které stály našeho Spasitele tolik bolestí! Co nám učinil náš Spasitel, že se k němu tak chováme? Ó kdyby ubožení zavrženci zpět na svět mohli přijíti, kéž

by byli na našem místě! Ach, jak jsme necitelní! Pán Bůh nás k sobě volá, a před ním prcháme. On nás chce učiniti šťastnými a my nechceme svému štěstí! On nám poroučí, bychom jej milovali, a my dáváme své srdce ďáblu! Zaměstnáváme se tím, že utrácíme čas, který nám dal, bychom se zachránili; vedeme s ním válku týmiž prostředky, které nám dal, abychom mu sloužili.

Když Pána Boha urážíme, uslyšíme při pohledu na kříž v hloubi své duše, jak dí k nám božský Spasitel: »Ach také ty se chceš postaviti mezi mé nepřátele, chceš mne znova křižovati?« Upřete oči své k božskému Spasiteli na kříži a mluvte k sobě samým: »Tolik to stálo mého Spasitele, aby smířil viny, které způsobily hříchy mé. Bůh, který s nebe sestoupil, aby byl obětí smírnou za hříchy naše, Bůh, který trpí, Bůh, který umírá, Bůh, který snáší všechny možné trýzně, poněvadž chtěl naše hříchy snésti! Pohlížejíce na kříž, pochopujeme zlomyslnost hříchu a nenávist, již k němu míti musíme. Obraťme se sami v sebe, vizme, co musíme činiti, abychom za svůj ubohý život smír podali.

Pán Bůh promluví k nám při smrti: »Proč jsi mne urazil, když jsem tě přece tolik miloval?« Ó jak je to bolestné, Pána Boha urážeti, který nám jen dobré prokazoval a ďáblu se líbiti, který nám jen zlé způsobiti může; ó jaká to bláhovost! Což pak to opravdu není bláhovostí, po tomto životě moci zakoušeti radostí nebeských, když se láskou s Bohem spojíme a místo toho chtíti se učiniti hodným pekla, protože se spojujeme s ďáblem? Nelze skutečně tuto bláhovost ani dosti oplakávati. Zdá se, že ubozí hříšníci na rozsudek, který je odsoudí do společnosti ďáblů, nechtějí očekávati, oni se sami odsuzují.

Jakási předchuť nebe, pekla a očistce jest v tomto životě. Očistec jest v oněch duších, které ještě samy sobě neodumřely; peklo v srdci bezbožných, nebe v dokonalém srdci, které úzce s naším božským Spasitelem jest spojeno.

Kdo ve hříchu stále žije, přijímá zvířecí zvyky a způsoby. Zvíře, které tu nemá žádného rozumu, následuje pouze svých chtíčů. Rovněž tak člověk, který se připodobňuje zvířeti, ztrácí rozum a dává se vésti tělesnými pudy. Klade svoji radost v tom, že dobře pije, dobře jí a že se raduje ze světských marností, které přecházejí jako vítr. Lituji tyto ubožáky, kteří za tímto větrem pospíchají. Získávají při tom velmi málo. Mnoho obětují za velmi malý zisk, obětují svoji věčnost za bídný světa toho dým.

Ó mé dítky, jak to je smutné, když duše stále žije ve stavu těžkého hříchu. Ona v něm může umříti, a nad to, jest vše, co činí bez nejmenší zásluhy před Bohem. Proto jest ďábel tak spokojen, když se duše nachází ve stavu hříchu a v něm zůstává, poněvadž myslí, že pro něho pracuje a on že ji jednou bude míti, až to s ní přijde k smrti. Ve hříchu jest naše duše jako zcela prašivá, zcela zetlelá; člověk by se nad ní zhrozil. Myšlenka, že Pán Bůh ji pozoruje, by ji měla pohnouti, aby se obrátila sama do sebe. A jakou pak radost má člověk při hříchu? Nemá pražádné. Člověk má hrozné sny, jež ďábel mu připravuje, aby ho

strhl do záhuby. Smiřte se s Pánem Bohem, utíkejte se k svaté zpovědi a budete pokojně spáti jako anděl. Člověk je pak spokojen, když v noci se probudí, aby se k Pánu Bohu modlil; má v ústech jen díkůčinění; pozvedá se s takovou lehkostí k nebi jako pták, který vzduchem proletuje jako střela.

Hleďte, milé dítky, jak hřích člověka zneucťuje. Z anděla, stvořeného, aby Boha miloval, stává se ďábel, který mu bude klnouti po celou věčnost.

Ach, kdyby nebyl Adam, praotec náš hřešil, a kdybychom my den ze dne nehřešili, jak bychom byli šťastnými! Byli bychom úplně šťastnými, jako svatí v nebi; nebylo by žádného nešťastníka více na zemi. Ó jak by to bylo krásné!

Vskutku, milé dítky, hřích to je, který nám všecko neštěstí, všechnu bídu působí; válka, mor, hlad, zemětřesení, požár, mráz, krupobití, bouře, vše, co nás zarmucuje, vše, co nás činí nešťastnými.

Hleďte, milé dítky, někdo, jenž se nachází ve stavu těžkého hříchu, je vždy smuten; ať dělá co chce, jest vždycky ve špatné náladě, se vším nespokojen; kdežto ten, který žije s Bohem v pokoji, jest vždy spokojen, vždy radostně naladěn. Ó krásný život a krásná smrt!

Milé dítky! Bojíme se smrti. Rád věřím; hřích to jest, který nám nahání strachu před smrtí; hřích, který činí smrt strašnou a hroznou; hřích, který zlému v hodině tohoto neblahého přechodu působí, že se chvěje. Ach můj Bože! Vždyť on má příčinu, proč se chvěti; proč si mysliti, že jest proklet, proklet od Boha! A proč? Ano, proč pak se vystavují lidé vstříc tomuto božímu prokletí? Za rouhání, za špatnou myšlenku, za láhev vína, za rozkoš dvou minut. Ach, za dvě minuty, Boha, svoji duši a nebe ztratiti na vždycky a věčně! Tohoto otce, tuto matku, tuto sestru, tohoto souseda, kteří byli zcela blízko při nás, kteří s námi žili, ale jichž jsme nenásledovali, budeme viděti vstupovati do nebe, kdežto my s tělem i s duší sestoupíme do pekla, abychom se tam pálili. Ďáblové se do nás pustí, všickni oni ďáblové, jejichž našeptávání jsme poslouchali, pak přijdou nás trýznit.

Milé dítky! Kdybyste viděli člověka skládat velikou hranici a jednu vrstvu klást na druhou a na otázku, co činí, by vám odpověděl: »Připravuji oheň, v němž se chci spáliti«, co byste si o tom pomyslili? A když byste viděli téhož člověka, jak přikládá ke hranici oheň, jakmile je v plamenech, že se do ní vrhá, co byste řekli? Dopustí-li se člověk hříchu, tedy to činí tak, jak pravím. Pán Bůh to není, který nás vrhá do pekla, my sami jsme to, kteří se do něho vrháme. Zavrženec bude volati: »Ztratil jsem Boha, svoji duši a nebe; má vina, má vina, má největší vina!« Pozdvihne se z žáru, aby opětně doň upadl, bude ho to vždy nutkati, aby se pozvedl, protože jest stvořen pro Boha, pro nejvyššího, nejvznešenějšího, lásky nejhodnějšího, ale jako pták, který v pokoji letí proti stropu, padá zpět. Spravedlnost boží je stropem, který zavržené zadržuje.

Není nutně zapotřebí dokazovati, že je peklo. Náš Pán sám o něm mluví, kde vypráví o bezbožném bohatci, který volal: »Lazare, Lazare!« Víme ovšem, že jest peklo, ale žijeme, jakoby žádného nebylo; člověk prodává duši svoji za několik penízů. Odkládáme své obrácení až k smrti, ale kdo nás ujistí, že budeme míti kdy a sílu v tomto hrozném okamžiku, kdy svatí se třásli, kdy peklo se spojilo, aby na nás poslední útok učinilo, ježto vidí, že to jest poslední rozhodný okamžik.

Jsou duše, které víru ztrácejí a nevěří dříve na peklo, až se doň dostanou.

Vyvolení jsou jako obilní klasy, které žencům upadávají a jako vinné hrozny, které ještě pozůstanou po vinobraní. Zavrženci jsou jako snopy na mlatě rozestřené a jako hrozny v lisu. Oni se řítí do pekla jako sněhové vločky k zemi padají. V hodině smrti ptali se světce, jenž ustavičně měl upřený zrak na jeden bod, co vidí. »Ó,« odpověděl, »soudy boží jsou hrozné.« Svatý Hilarion pravil: »Proč se bojíš, duše má? Osmdesát let jsi Bohu sloužila!« A my, my jsme sloužili Bohu sotva dva dny tak, jak se sluší a patří. Jsou lidé, kteří Pána Boha každým okamžikem urážejí, jejich srdce jest mraveništěm hříchu. Podobá se mrtvole, kterou červi prožírají. Nikoliv! zajisté kdyby hříšníci na věčnost myslili, na toto hrozné »vždycky!« — na místě by se obrátili.

19. Pýcha.

Pýcha jest onen ohavný hřích, který vypudil anděly z nebe a do pekla je uvrhl Tento hřích započal zároveň se světem.

Hleďte, milé dítky, pýchou se hřeší mnohým způsobem. Nějaká osoba jest na př. pyšna ve svých šatech, ve své řeči, v tom jak sedí, ano i v druhu a způsobu chůze Jsou lidé, kteří na ulici si tak pyšně vykračují, že se zdají říkati světu, který je pozoruje: »Vizte, jak jsem veliký, jak rovně, jak dobře mohu choditi pochodem!« Jiní zase jsou, kteří bez ustání o tom vyprávějí, když něco dobrého učinili; ale když se dopustili chyby, jsou celí nešťastní v myšlence, jak špatné mínění by svět o nich měl.

Jiní se horší, mají li býti pohromadě s chudými, potkají-li někoho z jejich známých. Když jednou jsou přijati od velikých tohoto světa, tedy se tím chlubí a vyvyšují se.

Jiní jsou, kteří v řeči se pyšní. Bedlivě rozvažují, co chtějí říci, vynasnažují se o krásnou řeč, a když řeknou slůvko obráceně, zlobí se, poněvadž se obávají, že se jim lidé vysmějí.

Ó milé dítky, pokorný člověk není takový. Ať si z něho tropí žerty anebo si ho velice váží lidé, ať jej chválí nebo haní, ať mu věnují pozornost, nebo si ho nevšímají, to jest mu všecko jedno.

Milé dítky, chcete-li viděti, je-li někdo pyšným, pozorujte jeho řeči. On vždy povede slovo a bude jen o sobě mluviti, bude to chtít vždy lépe věděti, nežli druzí, jenom on to činí správně. Haní všechny skutky druhých, doufaje, že tím své bude moci vyznamenati.

Milé dítky, jsou také lidé, kteří dávají veliké almužny, aby si získali vážnost. Ne tak! Tito lidé nedosáhnou žádné odměny za své dobré skutky; naopak jejich almužny proměňují se v hříchy. Přiměšujeme všude pýchu jako sůl. Máme to rádi, když vidíme, že naše dobré skutky jsou známy. Dávají-li lidé pozor na naše ctnosti, jsme rádi. Zpozorují-li však naše chyby, jsme smutni. Vidím to u mnohých osob. Řekneme li jim něco, trápí je to a činí nespokojenými. Svatí takovými nebyli. Bolelo je, když lidé pozorovali jejich ctnosti, a byli spokojeni, že byla vidět jejich nedokonalost.

Pyšná osoba myslí, že všecko, co činí, je dokonalé. Chce nade všemi panovati, s nimiž má co jednati, chce míti vždy pravdu. Myslí, že tomu vždy lépe rozumí nežli druzí; to nesmí býti. Pokorný a dobře vycvičený řekne své mínění, když je na ně tázán, zcela jednoduše, když ostatním dal vymluviti. Má-li pravdu nebo ne, neřekne ničeho více.

Sv. Alois z Gonzagy nehleděl se, když ještě chodil do školy, vymlouvati, když mu činili nějakou výtku. Řekl své mínění a nestaral se o to, co ostatní myslili. Když neměl pravdu, doznal to; ale když měl pravdu, říkal: »Já měl jindy často nepravdu.«

Milé dítky, svatí tak velice sobě samým odumřeli, že se málo o to starali, co lidé soudí o jejich mínění. Říká se ve světě: »Ó ti svatí, to byli jednoduší lidé (přihlouplí)! Ano, oni byli jednoduší pro věci tohoto světa, ale v božských věcech se vyznali. Neměli žádného porozumění pro věci tohoto světa, ovšem, poněvadž je považovali za tak nepatrné, že jim nevěnovali žádné pozornosti.

LISTY VĚDECKÉ.

Eucharistické listy.

Pastýřské listy Jeho Excellence dra. Josefa Bilczewského, arcibiskupa lvovského.

Z polského originálu podává dr. Josef Tumpach.

Předmluva.

Jméno výtečného a učeného biskupa polského dra. Josefa Bilczewského, metropolity lvovského, je u nás dobře známo. Máť o to zásluhu jednak jeho »Archaeologie křesťanská ve službách dějin církevních a věrouky«, jež v rozšířeném zpracování českém vyšla ve »Vzdělavací knihovně katolické« roku 1898 jako svazek IX., jednak jeho »Eucharistie ve světle nejstarších památek literárních, ikonografických a epigrafických«, jež vydána v téže »Vzdělavací knihovně katolické« r. 1910 jako svazek LI. taktéž ve zpracování doplněném a rozšířeném, jakož i jeho pastýřský list ze dne 20. ledna 1905, daný studujícím středních škol a ústavův učitelských na slova Mickiewiczovy »Ódy na mladost«: Młodosci! ty nad poziomy wylatuj«, a přeložený r. 1910 do češtiny P. Jos. Vraštilem T. J. pod názvem: »Ó mládí, vzlétej k výšinám!« R. 1908 vyšly v objemné knize »Pastýřské listy a příležitostné řeči« nejd. pana arcibiskupa, jichž jeden exemplář s upřímným věnováním došel od nejd. pana autora i mne; k nim pak přidružily se roku letošního při setkání v Karlových Varech dva další listy pastýřské nemalého objemu, z nichž první jedná »O šťastné smrti«, druhý pak o »Chlebu života«.

Pročítaje s velikým potěšením a nemalým duševním osvěžením tyto listy, umínil jsem si aspoň některé z nich odíti v roucho české a podati je českému duchovenstvu a lidu na poučenou a na povzbuzenou. Jest pak to zejména list o sociální otázce, list o církvi, pojednání o pastoraci středoškolské mládeže a listy jednající o nejsv. Svátosti, jež zasluhují i u nás všeobecné pozornosti a hojného rozšíření. Podávám tuto nejprve dva listy eucharistické, z nichž první, z r. 1902, jedná »O nejsvětější Svátosti«, druhý pak, z r. 1910, má nadpis »Chléb života«, a nemám jiného přání leč to, jež nejdůstojnější pan autor ve věnování, otištěném v souborném vydání svých listů pastýřských z r. 1908, projevil o všech těchto listech svých slovy: »Vyšly ze srdce, nuže ať jdou zase k srdci, by rozněcovaly stále větší účinnou lásku k Bohu, církvi a bližnímu.«

Dr. *Josef Tumpach.*

List I.

O nejsvětější Svátosti.

(Pastýřský list pro věřící, daný o slavnosti Nejsv. Jména Ježíš roku 1902.)

Nejmilejší v Kristu! Na počátku doby svatopostní, v níž máme modlitbou, umrtvováním a dobrou zpovědí připraviti se na hodné přijetí nejsv. Svátosti a na svátky velikonoční, obral jsem si za předmět svého pastýřského listu k vám tajemství, které jest nejkratším výrazem svaté víry naší, pokladnicí a příčinou všelikých milostí božích, ohniskem lásky a srdcem církve, kolem něhož kupí se a točí celý život a všechen kult církve.

Mám na mysli nejsvětější Svátost. Podstata pravého náboženství záleží totiž v tom, že Bůh je s člověkem a v člověku, a člověk že jest co nejúžeji spojen s Bohem. A nejsv. Svátost, toť pravý Emanuel čili Bůh s námi. Při vtělení ponížil se Syn boží až tak, že se stal člověkem; v nejsv. Svátosti pozdvihuje se celé člověčenství k nejužšímu spojení s Bohem.

Přál bych si tímto listem svým docíliti toho, abyste poznali lépe Spasitele utajeného pod záclonou chleba a vína, byste si připomněli, co v něm máme, proč přebývá stále mezi námi jako Vězeň lásky, abychom po té všichni naň rádi myslili, účinně ho milovali, vroucně ho ctili a častými návštěvami dokazovali, že si vážíme jeho přítomnosti, že je nám s ním dobře býti, jako apoštolům na hoře Tábor, abychom navzájem dostali od něho ubezpečení, že i jemu jest dobře mezi námi, jeho věrnými ctiteli. Milujeť se zajisté, ctí a cení jenom to, co bylo napřed poznáno jako úcty a lásky hodné.

Známost jeho a víra naše ve skutečnou přítomnost tohoto Hosta nebeského na našich oltářích jest posavad — s malými výjimkami — rozhodně příliš slabá, láska příliš chladná, úcta příliš malá, horlivost pro ozdobu jeho domův, oltářů, nádob a rouch liturgických příliš nepatrná; příliš málo kořistíme též z jeho milostné přítomnosti mezi námi, tak že by nám právem mohl učiniti výtku, kterou Spasitel kdysi učinil Samaritánce: »*Kdybys znala dar boží!*« [1]), a výtku, kterou sv. Jan Křtitel učinil židům: »*Uprostřed vás stojí, jehož vy neznáte!*« [2])

Vybral pak jsem si z pastýřského listu toto tajemství za předmět svého pastýřského listu k vám proto, poněvadž dle slov sv. Otce Lva XIII. v okružním listě o úctě nejsv. Srdce Ježíšova [3]) jest božské Srdce to znamením s nebe daným, pod nímž se jest spojiti věřícím našich dob, bojovati proti nepřátelům božím a křesťanského lidu a dobýti pokoje světu tak potřebného.

---

[1]) Jan 4, 20. (Evangelia cituji dle překladu *Sýkorova*, jenž vyšel r. 1909 nákladem Dědictví Svatojanského v Praze.)

[2]) Jan 1, 26.

[3]) Encykl. »*Annum Sacrum*« z 25. května 1899. (Ord. list pražský z r. 1899, 53. n.)

A živého Srdce Ježíšova není na světě nikde, leč v nejsv. Svátosti. Proto ctíti nejsv. Svátost je tolik jako ctíti nejsvětější a nejmilosrdnější Srdce Spasitelovo.

Že tomu tak, že totiž úcta nejsv. Svátosti je co nejúžeji spojena a spadá v jedno s úctou božského Srdce Ježíšova, že živé srdce Kristovo dlužno nám hledati jenom na oltářích ve chrámu Páně, toho důvodem jest mimo jiné okolnost, že Pán Ježíš, odhrnuv svoji clonu eucharistickou, ukázal nejednou věrné služebnici své Markétě Marii Alacoque paprsky zářící Srdce své právě z hlubin nejsvětější Svátosti, když se před ní, veřejné úctě vystavené, modlila, a že jí též výslovně pravil, jak si přeje a chce, bychom v Eucharistii hledali Srdce jeho, a bychom v Eucharistii je milovali a ctili. Stěžoval pak si nad to a naříkal, že Srdci jeho právě ve Svátosti lásky, z něhož prameny milosti, nadšení, útěchy a odpuštění tryskají do každé duše lidské, dostává se skoro jen samého nevděku a urážek, a to i od těch, kdož jsou mu nejbližší!

* * *

Známe malíře, kteří poklekali, když měli malovati obličej Spasitelův nebo nejsv. Matky jeho, projevujíce tak svoji nedostatečnost a vyprošujíce si potřebného nadšení k vykonání velikého díla. Oč více jest mně nehodnému kořiti se až k zemi před Pánem, mám-li líčiti jeho divy a bezměrnost milostí, tajících se v jeho nejsvětější Svátosti!

I.

Byl kdysi ráj na zemi, a štěstí jeho záleželo hlavně v tom, že Bůh obcoval s lidmi jako otec s dětmi, uče je a vychovávaje je na dědice nebes. Štěstí to však netrvalo dlouho. Hřích je zničil. Vzpomínka na ony blažené dni zachovala se u všech národů spolu s touhou, aby se znovu navázalo ono přetržené pouto lásky, aby Bůh znovu sestoupil mezi své tvory. A touha ta byla po čase ukojena, neboť »*Slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.*« [1])

Písmo sv. vypráví pak nám, jak lid židovský chodil za Spasitelem, aby slyšel jeho svaté učení a mohl se doteknouti lemu roucha jeho, jak těšilo Ježíže ono tísnění se zástupu kolem něho, a jak konečně celé současné pokolení mohlo hovořiti se sv. Janem: »*Slyšeli jsme ho, viděli jsme ho očima svýma, a dotýkaly se ho ruce naše.*« [2]) Když to čteme, tu v srdci našem probouzí se žal a závist, proč také nám není dáno patřiti v jeho svatou tvář, proč také naší ubohé země nedotekly se jeho nohy, nezrosily jí jeho slzy a jeho krev. Všaktě v každé duši lidské uložena je touha ta, kterouž prostě a výmluvně vyjádřili příchozí na svátky velikonoční v Jerusalemě, obracejíce se na apoštola Filipa slovy: »*Pane, přejeme si viděti Ježíše.*« [3]) Než nermuťme

[1]) Jan 1, 14.
[2]) I. list sv. Jana 1, 1.
[3]) Jan 12, 21.

se! Spasitel věru nalezl již způsob, aby se i vrátil k Otci i zůstal současně uprostřed nás.

Kdykoli chtěl Ježíš učiniti něco velmi neobyčejného, oznámil to napřed jednou i dvakrát učedníkům svým, aby, jak sám pravil, se nepohoršili, až se to stane.[1]) Dříve než ustanovil Petra viditelnou hlavou církve a svým zástupcem na zemi, pravil, že ho učiní skalou a dá mu klíče království nebeského. Podobně na umučení a zmrtvýchvstání své, na seslání Ducha sv. a na pronásledování, jaká čekají na církev až do skonání světa, připravoval předpověďmi celé lidstvo. A tak jednal i nyní. Jako učinil jitřenku, aby uvykl oko člověka žáru poledne, tak chtěl také, aby i veliké tajemství Eucharistie, toto slunce života křesťanského, mělo svou jitřenku, jež by připravovala lidstvo na její příští a ustanovení.

Poněvadž pak jednalo se o největší zázrak všemohoucnosti a lásky boží, počal s přípravami již z daleka a od počátku světa — v rajském stromu života, dávajícím zdraví a nesmrtelnost, v oběti Melchisedechově a v manně na poušti, v podpopelném chlebu, jímž anděl Eliáše zázračně živil, v oblícných chlebech svatyně jerusalemské, v oběti Abelově, Isákově a beránka velikonočního. Po všech dalších předpovědích následovala pak ještě předpověď již zcela blízká, která tak jasně a zřejmě ukázala na nejsv. Svátost, jako sv. Jan Křtitel, poslední z proroků, prstem ukázal na zaslíbeného Beránka božího.

Domýšlíte se zajisté, že mám na mysli rozmnožení chleba na poušti a řeč, kterou Kristus při zázraku tom pronesl.

Po nasycení více než pětitisícového zástupu pěti chleby a dvěma rybičkami chtěl vděčný lid učiniti Pána Ježíše králem. Ale on přepravil se v noci přes jezero genezaretské a odešel do blízkého města Kafarnaum. Když pak lid i tam za ním přišel, jal se mu Spasitel vykládati, že pravým chlebem, jehož člověk nejvíce potřebuje, není onen chléb hmotný, kterým se předešlého dne zázračně nasytili, ani manna, Mojžíšem na poušti daná, jelikož ani jeden ani druhý chléb nechránil před smrtí! Pravým chlebem, po němž veškeré lidstvo touží a jenž vede je bezpečně branou smrti k blaživému životu věčnému, toť jeho tělo a jeho krev. »*Já jsem chléb živý* — dí Pán Ježíš zástupu — *jenž s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, tělo mé jest* (které dám) *za život světa.*«[2])

Slova ta jsou tak prostá a jasná, že židé dobře poznali, že Pán Ježíš slibuje za pokrm tělo svoje. I hádali se vespolek, řkouce: »*Kterak může tento dáti nám tělo své k jídlu?*«[3]) Spasitel to slyšel. Co měl učiniti, a co by byl jistě také — On, dobrotivý — učinil, kdyby byl neměl na mysli požívání svého skutečného těla a pití své skutečné krve? Byl by jim řekl, jako při jiných podob-

[1]) Jan 16, 1. 4.
[2]) Jan 6, 51. 52.
[3]) Jan, 6, 53.

ných případech, když mu nerozuměli: »Vy mně nerozumíte; — jáť chtěl jenom v podobenství a přirovnání říci, že jako pravda, příklad a pomoc vaše budu posilou a podporou vašich duší.« A učinil tak? Nikoliv! Ba naopak, ještě důrazněji pravil: »*Kdo jí mé tělo a pije mou krev, má život věčný a já ho vzkřísím v den poslední. Neboť tělo mé právě jest pokrm a krev má právě jest nápoj. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, zůstává ve mně a já v něm.*« [1])

Židé se již dále netázali. Odešli, reptajíce: »*Tvrdá je ta řeč; kdo ji může poslouchat?*« [2]) Také mnozí učedníci ho opustili Tu tedy obrátil se Pán Ježíš k apoštolům s otázkou: »*Chcete-liž i vy odejíti?*« Což ani vy mne ještě neznáte a pochybujete o mé moci? A k otázce té jménem všech odpověděl Petr: »*Pane, ke komu půjdeme? Ty máš slova života věčného, a my jsme uvěřili a poznali, že ty jsi Kristus, Syn boží.*« [3])

Takové je tedy zaslíbení nejsv. Svátosti. Vizme nyní její ustanovení. Bylo to na Zelený čtvrtek v předvečer smrti Spasitelovy. V takovéto těžké chvíli obíral by se každý jiný jenom sebou samým. Pán Ježíš však myslil jenom na nás. Požil beránka velikonočního, umyl učedníkům svým nohy a vrátil se ke stolu, aby učinil poslední vůli — testament. Co odkáže učedníkům svým, když po třicet let žil toliko z práce rukou svých a tři poslední léta svého života jenom z almužny? Poslyšme, co nám povědí o tom očití svědkové.

Po večeři vzal Pán Ježíš chléb — tak vypravují evangelisté — a požehnav rozlámal jej a dav učedníkům svým řekl: »*Vezměte a jezte: toto jest tělo mé. A vzav kalich, poděkoval a dal jim řka: Pijte z toho všichni, neboť toto jest krev má.*« [4]) Slovy těmi proměnil Spasitel chléb v tělo své a víno v krev svou a připravil je učedníkům svým za pokrm a nápoj. Po zaslíbení v Kafarnaum věděli jen tolik, že budou jednou požívati tělo Mistra svého, ale netušili, jakým způsobem a pod jakou způsobou se to stane. Nyní byla odstraněna i tato pochybnost. Pravilť Spasitel, že se to stane pod způsobami chleba a vína. Na počátku světa velel Bůh: »*Budiž světlo. A učiněno jest světlo.*« [5]) Potom byli apoštolové svědky, jak Spasitel nad hrobem přítelovým zvolal hlasem velikým: »*Lazare, pojď ven! I vyšel (hned) ten, jenž byl umřel.*« [6]) Proto, když řekl nyní nad chlebem: »*Toto jest tělo mé,*« musí býti chléb jeho tělem. Neboť Bůh jest všemohoucí Pravda, která ani sama býti oklamána ani jiné klamati nemůže.

Kdyby apoštolové a všichni, kteří po nich dle prostých a jasných slov Spasitelových uvěřili, že konsekrovaný chléb a konsekrované víno jsou tělem a krví Kristovou, kdyby — pravím —

[1]) Jan 6, 55, 56.
[2]) Jan 6, 61.
[3]) Jan 6, 68—70.
[4]) Mat 26, 26—28.
[5]) Genes. 1, 3.
[6]) Jan, 11, 43 n.

byli se omýlili a — nač hrozno pomysliti — před obyčejným chlebem byli poklekli a tak se byli dopustili největší modloslužby, padl by hřích ten na Ježíše, a všichni mohli bychom v den soudu na něho volati: Tys, Pane, tím vinen, že jsme chléb ctili jako Boha, neboť až příliš zřejmě jsi pravil: »*Toto jest tělo mé... toto jest krev má.*«

Učedníci pochopili též dobře dalekosáhlý význam slov Mistrových, že jim totiž třeba rozuměti slovně; proto též všichni vespolek pravili: »*Aj, nyní mluvíš zjevně a žádného podobenství nepravíš; nyní víme, že znáš všecko a nemáš zapotřebí, aby se tě kdo tázal.*« [1])

Ve chvíli té konal Pán Ježíš ve večeřadle první nekrvavou obět, čili, jak dnes říkáme, první mši sv. Nového zákona. Vidno to ze slov Krista samého v evangeliu sv. Matouše, Marka a Lukáše a z prvního listu sv. Pavla ke Korintským, jež dohromady hlásají toto: To, co v tomto okamžiku držím v ruce a co se vám zdá býti chlebem, není již chléb — toť mé tělo, mé vlastní tělo, které se za vás v této chvíli láme na odpuštění hříchův. A co v tomto okamžiku jest v kalichu, není již víno, nýbrž má krev, má vlastní krev, krev Nového zákona, jež se v této chvíli vylévá za vás a na odpuštění hříchů všech lidí.

Zlatoústý Skarga, navazuje na tato slova Písma sv. praví: »Ze slov ustanovení dá se tato pravda o oběti těla a krve Pána našeho vykřesati jako oheň z kamene. Praviť (Kristus) při oné večeři, jako nyní, v čase přítomném, že se tělo jeho dává. Nepraví: vám se dává, nýbrž: za vás se dává, a za mnohé jiné se dává. A komu se dává? Bohu v obět. Jestiť něco jiného, praví-li se dává se vám k požívání, a něco jiného, dí-li se: dává se za vás. Když béřeme a požíváme, dává se nám: a je to svátost; ale když se dává za nás na odpuštění hříchů, je to obět, jež se přináší Bohu za nás, abychom měli u něho milost a odpuštění hříchů.« [2])

Tážete se, jak že již při poslední večeři lámáno bylo tělo Spasitelovo a vylita byla jeho krev, kdyžtě přece seděl uprostřed učedníků svých zdráv? Nuže, toto umístění a ukrytí se živé osoby Boha-člověka pod způsobami chleba a vína jest zcela opravdovým obětováním se Krista, rozetřením a rozmělněním božské hostie naší na smrt tajemnou. Neboť žíti a nemoci dávat na venek znaků života, nemíti volnosti lidského hlasu a svobody pohybu, ani podody, pod níž by bylo možno poznati člověka, býti dále odsouzenu jako pokrm a nápoj na dobrou a zlou vůli lidí jako nějaká mrtvá věc, nemoci se bránit před zdeptáním — není-liž všecko to dokonce větším ponížením a zničením sebe než jest ono, když byl provazy svázán a na kříž přibit? Na Kalvarii viděli všichni aspoň postavu člověka, — avšak v nejsv. Svátosti utajila se i jeho přirozenost lidská, tak že sami jeho nepřátelé musí opakovati s Prorokem: »*Viděli jsme ho, a nebylo vzezření... a jako*

[1]) Jan, 16, 29 n.
[2]) O mši sv. Kázání III.

skrytý byl obličej jeho a potupený« (Is. 53, 2. n.); viděli jsme konsekrovanou hostii a v ničem jsme ji nemohli rozeznati od hostie neposvěcené.

Také sv. Řehoř Nyssenský vykládá prostým a jasným způsobem, že proměnění chleba a vína v tělo a krev Páně při poslední večeři bylo první pravou obětí křesťanskou, a smrt na kříži na Golgotě o první Veliký pátek že byla jenom jejím krvavým doplněním před očima celého Jerusalema a hlasitým, slavným oznámením pro celý svět. »Beránek nedává se požívati, pokud jest na živu; napřed musí býti zabit, a teprve potom možno jej požívati. Proto když dal Pán Ježíš apoštolům vlastní tělo své za pokrm, jest v tom neomylné znamení, že hodům z jeho těla předcházela obět a smrt Kristova, a že duchovním nožem, jímž se připravil učedníkům za pokrm, byla slova: T o t o j e s t t ě l o m é; t o t o j e s t k r e v m á«

Po mši sv. následovalo p r v n í s v. p ř i j í m á n í a p o š t o l ů v. Nikdo nedovede pověděti, co se dělo tenkráte v duších učedníkův. Jan Evangelista ve svatém nadšení sklonil hlavu na prsa a srdce Pána Ježíše, aby tím naznačil, že jest s Ježíšem dobře býti, že u Ježíše jest pravé a plné štěstí.

Avšak sloužil snad Pán Ježíš mši sv jenom apoštolům a rozdal se jenom jim ve sv. přijímání? Nikoliv! Onť milovav své, až do konce miloval je. Neboť po konsekraci chleba a vína dodal: »*To čiňte na mou památku.*« Tímto příkazem dal Spasitel apoštolům a jejich nástupcům moc, opakovati mši večeřadlovou a, což je totéž, obět kříže, a zanechal nám zároveň památku, jakoby si chtěl zabezpečiti, že na něho nezapomeneme.

Jak to? Což jest možno, aby lidstvo zapomnělo někdy na svého Boha, který zemřel pro jeho spasení? Zajisté, že nikoli, jde-li o zapomenutí úplné. Avšak Pánu Ježíši nejednalo se o vzpomínku všelijakou, nýbrž o vzpomínku svěží, stále živou! — A tu je to velikou slabostí duše lidské, že se v ní časem stírají rysy a bledne památka osob i nejdražších. Sejde s očí, sejde s mysli. Z té příčiny též staví se sochy a náhrobky, zasazují se desky v kostelích, na hřbitovech, domech a veřejných náměstích, což není ničím jiným, leč bojem a obranou proti zapomenutí. Jsou ovšem srdce, jež možno na kousky rozděliti, a každý kousek jeho bude ještě šeptati jméno osoby milované. Ale takových srdcí není mnoho, a i nejlepší matka béře si ještě na památku pramének vlasů svého dítěte, aby jí stále připomínal a v duši osvěžoval jeho milované rysy.

Spasitel náš znal zajisté co nejlépe tuto nedokonalost duše lidské, a proto v poslední vůli své odkázal nám takovou památku, jaké ještě nikdo nikomu nezůstavil, — sebe sama. Pro tuto památku jest oltář křesťanský každodenně svatou horou bolestí a muk Spasitelových. Konsekrace při mši sv. toť doba zabíjení Beránka božího, toť chvíle, kdy se veliká obět kalvarská opakuje před očima našima v plné pravdě, a vykoupení, vykonané skoro před dvěma tisíci lety, stává se nám tak blízkým, že každý přímo

svýma vlastníma rukama může si ovoce vykoupení přivlastniti a přisvojiti.

A tomu-li tak, věříme-li, že mše sv. jest nekrvavým opětováním oběti kříže, nuže, kdo z nás bude od té doby s to, aby bez největšího vzrušení mohl pronésti ona prostá slova: Jdu na mši sv. — abych byl svědkem obětování se Syna božího za mne?! Kdo dále bude míti odvahu, aby vynechal nebo přišel pozdě na mši sv. v neděli a svátek?

Na mši sv. tedy! Na mši sv. co nejčastěji jděte všichni, muži i ženy, starci i děti, prostí i učení, velicí i malí, neboť jdouce do kostela neprokazujeme milosti Bohu my, nýbrž Bůh prokazuje nám největší dobrodiní tím, že nám dovoluje schýliti duše naše pod svým křížem, aby z jeho otevřených ran s prameny milostí splývala do nich zásluha jeho umučení a smrti.

* * *

Také podav tělo své a nejsvětější krev svou apoštolům svým neučinil tak Pán Ježíš jen jednou, nýbrž hostinu poslední večeře opakuje stále ve své církvi se všemi pokoleními a s každým člověkem zvláště. Při každé mši sv. rozdává se současně na tisícerých místech, celý pod způsobou chleba a celý pod způsobou vína.

Abychom pochopili tuto bezměrnou štědrost Spasitelovu, třeba míti trvale na mysli slova sv. Jana, který opakoval neustále: »*Bůh láska jest . . . a my jsme poznali a uvěřili lásce, kterouž Bůh má k nám.*« (I. Jan. 4, 16.) Již láska lidská nepočítá úzkostně, nezná míry a jest hotova ke všem obětem, jen aby se sloučila a spojila s tím, jehož miluje. Láska nekonečná a všemohoucí dává pak přímo nekonečné důkazy tobo, že existuje a je všemohoucí. Nemiluješ-li, příteli, nechápeš toho, co pravím. Jsi-li však dobrým otcem nebo milující matkou, pak mně porozumíš a pochopíš snáze, že Spasitel ani nemohl jinak jednati. Pochopíš zejména důvod, proč Pán Ježíš chtěl býti s tělem, krví, srdcem i duší svou na každém místě, kdekoliv jest člověk krví jeho vykoupený. Bůh ti dal, otče, matko, tři nebo čtyři děti. Ty rostou u tebe jako mladé stromky, majíce býti jedenkrát podporou tvého stáří. Po čase dorostly a rozešly se za chlebem na všecky strany světa. Rcete, zdaž vás to nebolí, zdaž byste nechtěli býti pohromadě s každým z nich? Činíte tu, co můžete. Jeden měsíc jsi, dobrá matko, u jednoho dítěte, druhý měsíc jdeš k druhému. Ale kdyby tě dítky tvé potřebovaly všechny najednou a současně, kdybys věděla, že všechny najednou jsou smutné, najednou nemocné, že všechny touž dobou umírají a posledním pohledem svým tě hledají: rci, zdaž by nebylo pro tebe největším utrpením, že se nemůžeš rozpůliti a roztrojiti, abys mohla býti všude, kde trpí ti, jež miluješ? Nuže, co dobrý otec a dobrá matka by chtěli učiniti, ale nemohou, jelikož jsou lidmi a moc jejich jest omezena, to učinil Bůh, jelikož i on jest Otcem, který všude má své děti, a není jen nekonečnou láskou, nýbrž je též nekonečnou mocí. Mohl

to učiniti, láska nutkala ho k tomu, aby to učinil, a proto učinil tak.

Jsou různé hostiny, soukromé, veřejné, přátelské, rodinné, domácí. Ta jedna, eucharistická, jest ze všech nejkrásnější, veskrz božská a svatá. Při ní se nesedí, ale klečí, k ní přistupujeme s rukama sepiatýma, se sklopenýma očima, se srdcem láskou planoucím. O ní pěje církev sv.: »Ó svatá hostino, v níž se Kristus přijímá, utrpení jeho památka se slaví, mysl milostí se naplňuje a příští slávy závdavek se dává!« Tady Bůh přichází ke svému tvoru s políbením a s živým srdcem svým, tak že třeba volati s Jobem: »*Co jest člověk, že zvelebuješ ho? aneb co přikládáš k němu srdce své?*« (Job 7, 17.)

Avšak nejhlavnější rozdíl mezi hody lidskými a hostinou eucharistickou záleží v tom, že při obyčejných hodech obyčejný pokrm, jako věc mrtvá, proměňuje se v nás, v naše tělo, v naši krev a kosti. Pokrm eucharistický však naopak přetvořuje a proměňuje nás v sebe a povznáší nás k účasti na svém životě božím dle pravidla, které již Origenes ve III. století vyjádřil, totiž že to, co jest vyšší a dokonalejší přirozenosti a moci, povznáší k sobě a ztravuje to, co jest nižší. Křesťan, který hodně přijal nejsv. Svátost, může říci se sv. Pavlem: »*Živť pak jsem již ne já, ale živ jest ve mně Kristus.*« (Gal., 2, 20.) A totéž opakuje s apoštolem národů sv. papež Lev a sv. Augustin: »Požívání těla a krve Ježíše Krista,« — dí první, — »má ten zázračný účinek, že se proměňujeme v to, co přijímáme.« (Kázání XIV. o utrpení Kristově.) »Ty neproměníš mne v sebe,« — volá sv. Augustin jménem Pána Ježíše, — »ale já proměním se v tebe.«

Abys pak, křesťane, ještě lépe poznal svoji důstojnost a velikou cenu Eucharistie, připomínám ti ještě slova sv. Jana: »*Pohleďte, jakou lásku prokázal nám Otec*, (totiž) *abychom synové boží sluli i byli . . . a ještě se neukázalo, co budeme.*« (I. Jan. 3, 1 n.) Časem rozvine se a dozraje v nás ještě více ono zrno nadpřirozeného podobenství božího, jež Vykupitel vložil v duši naši při křtu sv. a ještě více při sv. přijímání; to totiž nastane tehdy, až uzříme Boha svého v nebi tváří v tvář, bez záclony eucharistické; ale částečně naplňuje se to již i zde na zemi tím, že připuštěni jsouce k účastenství na životě Kristově, t. j. ke společenství v jeho myšlenkách, citech, touhách, modlitbách, úmyslech a provedení plánu Prozřetelnosti boží — jsme jakoby »alteri Christi«, druhými Kristy, dle slov apoštolských i bohy v zárodku a v květu, jak staří křesťané pěkně říkali.

Leč nejen duše má velikou cenu před očima božíma proto, že přišla ve styk s Eucharistií, nýbrž i tělo se jí posvěcuje. Snad že právě ta okolnost, že se i těla naše dotýkají Spasitele, nadchnula církev ke složení modlitby, kterou se kněz modlí při ukládání těla do hrobu: »Bože,« — tak prosí, — »račiž posvětiti hrob tento a ustanov anděla svého strážcem jeho,« neboť odpočívá v něm křesťan, jenž jako cestovné (viaticum) na věčnost přijal tělo a krev Boha svého.

Bratří moji drazí! Po tom všem, o čem jsme až dosud rozjímali, mohu tvrditi se sv. Augustinem, že »sám Bůh, ač jest všemohoucí, více dáti nemohl; ač jest nekonečně moudrý, více by dáti nedovedl; a ač jest nekonečně bohatý, nemá, co by ještě dal; neboť což mohl dáti více, jako když nám dal sama sebe?«

Proč tedy, proč ještě tak mnozí vyhýbají se těmto hodům svatým a jiní přicházejí k nim tak zřídka?

Jako jsem tudíž před chvílí pravil, aby nikdo aspoň v neděli a ve svátek neopomíjel mše sv., tak volám nyní ke všem: »*Pojďte, jezte chléb můj, a pijte víno, kteréž jsem nalil vám*« (Přísl. 9, 5); prosím vás, bohatých i chudých, slovy proroka: »*Všickni žízniví pojďte k vodám: i vy, kteříž nemáte stříbra, pospěšte, kupujte a jezte: pojďte, kupujte bez stříbra a beze vší odměny víno.*« (Isaiáš 55, 1.)

Slyšel jsem o nemocné dívence, která s velikou vroucností přijala časně z rána viaticum. Potom obrátila se s otázkou k otci, který byl vyšším úředníkem: »A kdy ty jsi, otče, přijal Pána Ježíše?« Ubohý otec nechtěl v té dojemné chvíli říci, že to bylo již dávno . . . i vyběhl ven přímo do kostela, a vrátiv se za chvíli, zceloval umírající dítě své, šeptaje: »Drahoušku můj, já byl nedávno u sv. přijímání.«

Ach, proč nesplnil otec ten povinnosti své dříve, proč tak neučinil aspoň vždy v čas velikonoční? A ještě smutnější jest, může-li v domě křesťanském syn-výrostek, zkažený zlým příkladem, pronésti otázku: »Matko, kdy pak již budu tak veliký, abych jako otec nemusil přijímati svaté svátosti?«

Odložme již jednou tu hříšnou lhostejnost a přistupujme všichni několikrát do roka ke sv. svátostem. Dokud mužové z intelligentních tříd nepochopí vyzvání toho a budou pomíjeti i svaté přijímání velikonoční, a zpovídati se po vystoupení ze škol teprve před svatbou, a potom leda ještě na smrtelném loži: do té doby se nepovzneseme a mravně neobrodíme, a vždy budeme si stěžovati do nedostatku mužův a zásad ve společnosti.

Nemohu též nevzpomenouti tuto jako ohavné oné praxe, zachovávané zvláště ve větších městech, totiž že z obavy, aby prý pohled na kněze nezabil umírajícího, a s druhé strany zase, aby se vyhovělo zdání zbožnosti a mohlo se na úmrtních oznámeních napsati, že nemocný zemřel jsa zaopatřen svatými svátostmi, dostává se otci, matce, choti, muži nejsv. Svátosti teprve tenkráte, když již umírají nebo když již oči zavřeli! Nuže, taková je ta láska a vděčnost vaše k osobám nejdražším, že ve chvíli nejtěžšího boje nedovolíte jim posilniti se chlebem, o němžto přece pravil Spasitel: »*Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky*« (Jan 6, 52)?! Kam se podějete v den soudu, vmetou-li vám ve tvář výčitku, že vy jste je připravili o šťastnou věčnost?!

* * *

Je-li řeč o sv. přijímání, nemohu pominouti ještě jednoho velikého účinku jeho. Je totiž Eucharistie nejen pokrmem, který spojuje každou duši zvlášť co nejtěsněji s Kristem, nýbrž jest i společnou hostinou všech křesťanů, spojující je vespolek ve velikou rodinu boží.

Již přirozený pokrm a nápoj má ten dvojí účinek, že udržuje život člověka, a při tom sbližuje lidi a upevňuje mezi nimi styky společenské. Eucharistie chová v sobě tuto moc sbratřování lidí ve stupni daleko větším, než všeliké hody pozemské.

Jakým způsobem se to děje, vysvětluje nám svatý Pavel v I. listě ke Korintským (10, 16 n.): »*Kalich požehnání, kterýž žehnáme, zdaliž není společenství krve Kristovy? A chléb, kterýž lámeme, zdaliž není účastenství těla Páně? Nebo jeden chléb, jedno tělo mnozí jsme, všickni, kteříž jednoho chleba účastni jsme.*« A v listě k Římanům (12, 5) praví: »*Mnozí jsme jedno tělo v Kristu, a každý zvláště jeden druhého (spolu)údem.*«

Tím tedy, že každý požívá v Eucharistii téhož živého a srdečně nás milujícího Krista, spojuje se s ním každý jako ratolest s vinným keřem, jako úd těla s hlavou a s celým tělem. Spojuje pak se s Kristem, spojuje a bratří se zároveň se všemi ostatními, kteří tak jako on spojují se v přijímání se Spasitelem. Neboť sám prostý rozum nám praví, že spojují li se dvě věci s třetí, jsou spojeny též mezi sebou. Pravá ruka, která jest spojena s tělem, a levice s týmž tělem spojená jsou též spojeny vespolek.

V tom smyslu píše sv. Hilarius, že Eucharistie spojuje nás v jednu církev: Církví tou pak jest Kristus, jejž ji celou nosí v sobě se všemi členy jejími, a to svátostí svého těla. (In Psal. 4, 25, 46.) Svatý Agustin pak, a po něm sněm tridentský zove Eucharistii »svátostí zbožnosti, znamením jednoty, poutem společné lásky«.

Dle sv. Tomáše značí Eucharistie jednotu církve a působí též jednotu tohoto mystického těla Kristova, nač ukazuje již její název Communio, t. j. spojení. A jako chléb a víno povstávají z mnoha zrn a krůpějí, tak také všichni, kdož přijímají Spasitele skrytého pod způsobami chleba a vína, mají se státi jedním tělem.

Pěkný byl obyčej v prvotní církvi, že biskupové posílali si navzájem, jakož i blízkým i dalším farnostem konsekrovanou nejsvětější Hostii na znamení církevní jednoty.[1]) Obyčej ten nepovstal leč z víry, že Eucharistie spojuje všechny katolíky v jednu rodinu.

Vizme ještě poněkud blíže, která sdružení lidská a společnosti čerpají z hostiny eucharistické vnitřní svou sílu, zdraví a požehnání.

Nejprve je to katolická rodina. Sv. Augustin zove Eucharistii překrásně svátostí lásky rodinné. Kde muž žije podle víry a přistupuje častěji ke stolu Páně, tam žena vždy může mu

[1]) *Bilczewski-Tumpach*, Eucharistie, str. 328.

věřiti a opříti se bezpečně ve štěstí i neštěstí o jeho rámě; onť jí nezradí — té matky svých dětí. Sám též bude míti ženu tichou, jasnou, čistou, svatou. Děti bude míti řádné, vděčné, každou chvíli k oběti a k obětování se za rodiče a sourozence ochotné.

Jako jest poutem spojujícím lidi s Kristem, jest Eucharistie také páskou jednoty a poutem lásky mezi příslušníky obce, farnosti, diecese, země. Poukazujeť k tomu i ta okolnost, že Pán Ježíš právě v čas poslední večeře na místě, kde byl vykonán největší zázrak lásky, ohlásil světu přikázání bratrské: »*Abychom se milovali vespolek, jak on miloval nás.*« (Jan 15, 12.) Neboť po tom poznají nás, že jsme učedníky jeho, budeme-li se milovati vespolek.

V tom smyslu zovou též církevní Otcové Eucharistii »svátostí pokoje a chlebem svornosti«. »Kdož jedí chléb tento« — praví sv. Augustin — »nikdy se nehádají, nikdy se spolu neprou.« A je-li tomu jinak, je to znamení, že přijímají Svátost tu nedobře a nedosti připraveni Na účinek ten poukazuje též starý obyčej církevní, že při mši sv. všichni přítomní si dávali navzájem políbení.[1]) A ještě dnes, jak jste si toho zajisté povšimli, dává při slavné mši svaté kněz políbení jáhnovi a skrze něho jiným klerikům, představujícím všechny věřící. Také obřad, jenž předchází toto dávání si políbení, má veliký význam. Kněz a jáhen líbají totiž nejprve oltář, představující Pána Krista, čímž chtějí ukázati, že pravé, vnitřní spojení srdcí pochází od Krista, který pod způsobou chleba a vína na oltáři jest přítomen.

Šťastná obec, jež poznala, jaký poklad má ve svém středu v Kristu, který v nejsv. Svátosti stal se spoluobyvatelem a spoluobčanem našich měst a vísek! Šťastná farnost, jejíž příslušníci konají častěji do roka dobrou zpověď, a často, dobře připraveni, přistupují k té společné, farní hostině boží! Není možno, aby se obyvatelé její rozdvojovali hádkami a neshodami a ničili se soudními procesy. Na ni musí splynouti více milosti a požehnání božího než na dům Obededoma, jenž měl u sebe nějaký čas archu úmluvy s mannou, předobrazem Eucharistie. Takových farníků, kteří jsou v Kristu jakoby jedno srdce, týkají se slova Žalmistova: »*Hle, jak dobré (jest to), a jak utěšené, když přebývají bratří v jednotě.*« (Žalm 132, 1.) (Pokračování.)

Státní fond bytový pro péči o malé byty.

Motto: Ignorantia juris nocet.

Loňského roku vyšel zákon v prosinci o péči o malé byty. Známost jeho je také nám katolíkům, najmě korporacím, důležita, ježto dle něho lze prokázati značná dobrodiní bytová. Město Praha

[1]) *Bilczewski-Tumpach*, Eucharistie, str. 86, 123, 130, 157, 162, 168, 183, 204, 211.

podalo žádost za garancii 13,000.000 K Socialisté a jiné denominace se chápou rovněž zákona tohoto.

»Reichspost« 23. ledna 1011 při oznamování první stavební společnosti dělnických bytů, v níž jest Rothschild, Kupelwieser, Gutmann a jiní, dodala na konci:

Die Erste gemeinnützige Baugesellschaft für Arbeiterwohnhäuser Brigittenau G. m. b. H., welche unter dem *Ausschluss edes Gewinnes aus der Steigerung des Bodenwertes* und unter *Begrenzung der Verzinsung des Gesellschaftskapitales mit 4%* bei ehrenamtlicher Verwaltung die Errichtung gesunder, billiger Wohnungen für die unbemittelten Bevölkerungsschichten bezweckt, hat auch für das letzte Verwaltungsjahr 1909/10 — nach hinlänglicher Dotierung des Reservefonds — *eine 4%ige Dividende verteilt.* In Anbetracht der argen Wohnungsnot und der grossen Zahl der bei ihr stets vorgemerkten Wohnungswerber, sowie im Hinblick auf die durch das Wohnungsfürsorgefondsgesetz der gemeinnützigen Bautätigkeit in Aussicht gestellten Erleichterungen beabsichtigt die Gesellschaft, zunächts ihre von Architekt Professor Simony errichteten Brigittenauer Anlagen zu erweitern und sich der Erbauung von Kleinwohnungen für den von Wohnungsnot schwer betroffenen Kleinmittelstand, gegebenenfalls ausserhalb des 20. Wiener Gemeindebezirkes zuzuwenden. Der Gessellschaft sind von Seite ihrer urspringlichen Konsorten, sowie neuer Interessenten in jüngster Zeit namhafte Zeichnungen sowie Zusicherungen weiterer Beteiligungen zugeflossen, so von den Herren: Dr. Karl Kupelwieser, Bergrat Max Ritter von Gutmann, den österreichischen Siemens-Schuckertwerken, Albert Freiherrn von Rothschild, der vor einigen Jahren 20.000 K zugunsten einer Wohlfahrtseinrichtung der Gesellschaft gewidmet, den Präsidenten der Anglo-Österreichischen Bank und der Böhmischen Montangesellschaft, Handelskammerpräsidenten Paul Ritter v. Schoeller, George Borckenstein, Freiherren Wilhelm und Heinrich v. Königswarter, Anton Dreher u. a. m. Das eigene Kapital der Gesellschaft, das noch weiter erhöht werden soll, beträgt derzeit 500.000 Kronen. Anmeldungen zur Beteiligung an den weiteren gesellschaftlichen Aktionen werden ausschliesslich von den beiden geschäftsführenden Gesellschaftern Hern Dr. Adolf Daum, Wien, I. Spiegelgasse 19, und Herrn Dr. Felix Freiherrn v. Oppenheimer, Wien, I. Kärntnerstrasse 51, entgegengenommmen.

Es ist sehr bedauerlich, das *auf christlicher Seite* gerade auf dem Gebiete der Wohnungsfrage so wenig Unternehmungslust bemerkbar ist. Will mann den auch hier warten, bis Kreise, die nicht der christlichen Bevölkerung angehören, ein beschämendes Beispiel gegeben haben? Sehr wünschenswert wäre es, wenn die Gemeindeverwaltung sich entschliessen könnte, dem Gedanken, durch private Baugesellschaften der Wohnungsnot und dem Bodenwucher entgegenzuarbeiten, näherzutreten und mit der einen oder anderen wichtigen Organisation dieser Art eine Kooperation einzugehen.

Bude zajisté všem duchovním s prospěchem seznámiti se se zákonem. K vůli přehledu uvedeme vše pod zvláštním záhlavím přesně dle znění zákona aneb prováděcího nařízení.

Co chce zákon docíliti?

Aby byly zlepšeny bytové poměry obyvatelstva méně zámožného, bude zřízen fond pro péči bytovou, který bude spravovati ministerium veřejných prací v dohodě s ministeriem financí.

Účelem fondu bytového pro péči o malé byty jest:

1. Přejímati záruku za půjčky a za jich zúrokování (nepřímá pomoc úvěrová, § 4, lit. *a*, zákona);

2. poskytovati bezprostředně půjčky (§ 4., lit. *b*, zákona); k tomuto účelu smí se užiti z každé jednotlivé ve článku 2. uvedené roční dotace fondu nejvýše 20 procent.

Při této úvěrové pomoci (č. 1. a č. 2.) se předpokládá, že v dotyčném místě stává prokazatelná naléhavá potřeba, aby byly zlepšeny bytové poměry obyvatelstva méně zámožného.

Jakými prostředky vládne fond?

»Fondu pro péči bytovou přikázány budou tyto obnosy:

v letech 1911 a 1912 úhrnem . .	1,500.000 K
roku 1913	1,300.000 »
» 1914	1,500.000 »
» 1915	2,200.000 »
» 1916 až včetně 1918 po . .	2,500 000 »
» 1919 a 1920 po	3 500 000 »
» 1921	4,000.000 »

Tyto částky buďte zařaděny do příslušných státních rozpočtů a vypláceny fondu v měsíčních stejných lhůtách napřed splatných.«

To by ovšem byla malá suma na tak veliké dílo, proto dává ještě úvěr. O tom praví § 4

»Fond pro bytovou péči jest určen poskytovati úvěrovou výpomoc:

samosprávným sborům (okresům, obcím a pod.), veřejným korporacím a ústavům, pak

obecně prospěšným sdružením, jako stavebním společenstvům, stavebním společnostem, stavebním spolkům, nadacím a podob. k tomu účelu, aby stavěly malé byty (§ 6.), jakož i aby nabývaly pozemků k tomu ustanovených, pak aby nabývaly domů s malými byty nebo domů, které mají býti upraveny nebo přestavěny na malé byty, konečně aby byly převzaty hypotheky nikoli v prvním pořadí na takových domech váznoucí, které byly vystavěny od některého svrchu řečeného sdružení již před působností tohoto zákona, a to:

a) v první řadě tím, že fond se zaručí za půjčky a za jich zúrokování, které řečenými právnickými osobami jinde budou učiněny (nepřímá pomoc úvěrová);

b) tím, že poskytne bezprostředně půjčky svrchu řečeným právnickým osobám (přímé půjčky fondu).

Stanovy budou obsahovati podrobná ustanovení o přejímání záruky fondem, o úrokové míře zaručených půjček, pak o poskytování půjček, jakož i o tom, jak bude se dohlédati ku provádění staveb a k hospodaření vypůjčovatelů; stanovami může býti zejména upraveno poskytování zúročitelných záloh na první hypotheky stavebníkem opatřené a jejich bezodkladné vrácení z půjčky na prvním místě zapsané.

Náklady vzešlé tímto dohledem a správou fondu buďte uhrazeny z výtěžků fondu.

§ 5. Půjčky fondem zaručené, jakož i přímé půjčky fondu buďte zajištěny hypothekárně, a to zpravidla v pořadí za sirotčí jistotou nemovitosti zastavené; avšak nesmí býti překročena hranice 90 procent úhrnné hodnoty této nemovitosti.

U veřejných ústavů a korporací může býti upuštěno od hypothekárního zjištění.«

Co se pokládá za »malý byt«?

»Za malé byty ve smyslu tohoto zákona pokládají se zejména:

1. byty rodinné, pokud výměra obytné plochy každého jednotlivého bytu (světnice, komory, kuchyně) nepřesahuje 80 čtverečních metrů;

2. svobodárny, to jsou budovy k tomu určené, aby se do nich přijímaly jednotlivé osoby do oddělených místností obytných. Svobodárny musí býti tak zařízeny, aby každá obytná místnost mohla býti obývána zpravidla jen jedinou, nejvýše však třemi osobami.

Jednotlivé osoby rozličného pohlaví smějí býti ubytovány toliko v úplně od sebe odloučených odděleních

3. *Noclehárny a ubytovací domy, to jsou budovy, které jsou určeny k tomu, aby v nich přenocovaly jednotlivé osoby ve společných ložnicích, opatřených potřebným počtem přiměřených samolůžek.*

Domy, o kterých se jedná v čísle 1. až 3., musí kromě toho vyhovovati po stránce stavební techniky, zdravotnictví a mravní policie požadavkům zdravých a laciných bytů lidových.«

K tomuto § 6. obšírnější výklad podává prováděcí nařízení následovními slovy:

»1. Byty rodinné, pokud výměra obytné plochy každého jednotlivého bytu (světnice, komory, kuchyně) s vyloučením vedlejších místností (předsíně, špižírny, koupelny a jiného příslušenství) nepřesahuje 80 čtverečných metrů (§ 6. zákona).

2. Svobodárny, to jsou budovy k tomu určené, aby se do nich přijímaly jednotlivé osoby do oddělených místností obytných. Svobodárny musí býti obývány zpravidla jen jedinou, nejvýše však třemi osobami (§ 6. zákona). V těchto obytných místnostech musí připadati na každého obyvatele nejméně 12 krychlových metrů vzduchové prostory.

Jednotlivé osoby rozličného pohlaví smějí býti ubytovány toliko v úplně od sebe odloučených odděleních.

3. Noclehárny a ubytovací domy, to jsou budovy, které jsou určeny k tomu, aby v nich přenocovaly jednotlivé osoby ve společných ložnicích, opatřených potřebným počtem přiměřených samolůžek.

V těchto ložnicích musí připadati na každou osobu, která tam má přenocovati, základní plocha podlahová nejméně o čtyřech čtverečních metrech.

Stavby, které se mají prováděti, rovněž i domy, které mají býti zakoupeny, musí kromě toho vyhovovati po stránce stavební techniky, zdravotnictví a mravní policie požadavkům zdravých a laciných bytů lidových (§ 6. zákona).

Rozhodovati o tom, vyhovuje-li dům, který má býti zadlužen, těmto požadavkům, rovněž i podmínkám pod číslem 1., vztažmo 2. a 3. stanoveným, přísluší, ať jde o nepřímou pomoc úvěrovou neb o přímou půjčku fondu, ministeriu veřejných prací.«

Zákon se vztahuje též na hospice, noclehárny a byty pro svobodné.

Tento odstavec jest důležit hlavně pro naše katolické spolky, pokud mají za účel ubytovati svobodné příslušníky. Proto i tento odstavec zákona a prováděcího nařízení budiž otištěn.

»§ 7. Fondovních peněz smí býti použito podle § 4. toliko tenkráte, když obytná úhrnná plocha malých bytů (§ 6.) zaujímá alespoň dvě třetiny obytné úhrnné plochy domu, který má býti zadlužen.

Za obytnou úhrnnou plochu malých bytů pokládá se:

1. jde-li o rodinné domy, úhrn podlahových ploch podle § 6, čísla 1., užívaných;

2. jde-li o svobodárny, noclehárny a ubytovací domy, podlahové plochy k účelům těchto ústavů používané.

Jsou-li v domě, který má býti zadlužen, místnosti určené k obchodním nebo živnostenským účelům, buďte tyto místnosti, nejde-li o drobné provozovny (§ 8., číslo 4.), započteny do obytné úhrnné plochy domu.

Prováděcí nařízení dodává:

Fondovních peněz smí býti použito k účelům ve článku sedmém vytčeným toliko tenkráte, když obytná úhrnná plocha malých bytů (článek 8.) zaujímá alespoň dvě třetiny obytné úhrnné plochy domu, který má býti zadlužen.

Za obytnou úhrnnou plochu malých bytů pokládá se:

1. jde-li o rodinné domy, úhrn podlahových ploch, jichž se užívá jako světnic, obytných komor a kuchyní;

2. jde-li o svobodárny, noclehárny a ubytovací domy, podlahové plochy k účelům těchto ústavů používané. Tím sluší rozuměti netoliko místnosti, jichž užívá se bezprostředně za obydlí, vztažmo ložnice, nýbrž i všechny vedlejší místnosti, kterých je třeba, aby se mohly tyto ústavy řádným způsobem provozovati,

*

jako jídelny, čítárny, koupací místnosti, čistírny, světnice pro nemocné, obytné *místnosti domácího personálu a správce, místnosti správní kanceláře a pod.*

Místnosti určené k obchodním nebo živnostenským účelům buďte, nejde-li o drobné provozovny, započteny do úhrnné obytné plochy domu.

Místnosti drobných provozoven, rovněž i vedlejší místnosti jmenované ve článku 8., odstavci 1., nebuďte započteny, ani když se vypočítává obytná úhrnná plocha domu, ani když se vypočítává podlahová plocha rodinných bytů.«

Úvěr neb garancie státní nepřesahuje 90 procent ceny domu.

§ 8. Půjčky na základě tohoto zákona dané nebo zaručené nesmějí nikdy přesahovati 90 procent čitatelné*) hodnoty nemovitosti, o jejíž zadlužení jde.

Za čitatelnou hodnotu na rozdíl úhrnné ceny (§ 5.) pokládá se:

1. hodnota pozemku, kterého je třeba k vystavění domu nebo který jest nezbytně spojen s nabytím domu;
2. hodnota části domu, která jest využitkována malými byty;
3. je-li určen dům jen pro příslušníky zemědělského stavu, také hodnota potřebných hospodářských místností (chlévu a stodoly) i s příslušenstvem;
4. hodnota malých provozoven v domě snad jsoucích.

Jak si můžeme sami vypočísti obnos, do kterého stát dle zákona rukojemství převzíti může, vykládá podrobněji nařízení prováděcí.

Obnos, až do kterého může fond poskytnouti půjčku nebo převzíti rukojemství za ni, buď vypočten na základě čitatelné hodnoty nemovitosti.

Za čitatelnou hodnotu nemovitosti na rozdíl od její úhrnné hodnoty (to jest její hodnoty, nehledíc k tomu, je li čitatelna čili nic) pokládá se:

1. hodnota pozemku, kterého je třeba k vystavění domu nebo který jest nezbytně spojen s nabytím domu; k tomu se počítá též zahradní a nádvorní prostora poloze, velikosti a úpravě domu přiměřená;
2. hodnota části domu, která jest využitkována malými byty (článek 18., č. 3.);

*) 1. příklad: Činí-li tedy úhrnná hodnota nemovitosti 100 000 K, z nichž 70.000 K připadá na čitatelnou hodnotu, a poskytl-li některý úvěrní ústav na nemovitost půjčku v prvním pořadí až do výše 50.000 K, nemůže se úvěrová pomoc fondu poskytnouti až do výše 90 procent čitatelné hodnoty, to jest až do 63.000 K, nýbrž počítáme-li k tomu první hypotheku, toliko do 90.000 K, tudíž v druhém pořadí nejvýše do částky 40.000 K.

2. příklad: Činí li úhrnná hodnota nemovitosti 100.000 K, z nichž by připadlo 40.000 K na čitatelnou hodnotu, a poskytl-li některý úvěrní ústav na nemovitost půjčku v prvním pořadí až do výše 50.000 K, úvěrová pomoc fondu může se poskytnouti toliko do výše 90 procent čitatelné hodnoty, tedy, ač by ještě i pomoc 40.000 K nepřekročila zákonnitých zaručovacích mezí, ve druhém pořadí nejvýše až do obnosu 36.000 K.

3. je-li určen dům jen pro příslušníky zemědělského stavu, také hodnota potřebných hospodářských místností (chlévu a stodoly) i s příslušenstvem

Za příslušenstvo pokládá se také hospodařský neb lesní pozemek, pokud nemá výměry větší nežli 1 hektar a jehož hodnota vůči hodnotě domu, o jehož zadlužení jde, nachází se v poměru podřízeném. Dále nesmí býti dům obýván více než jednou rodinou a dočasná hlava této rodiny musí podle stanov korporace o půjčku se ucházející nebo zvláštními ustanoveními smlouvy býti zavázána obdělávati pozemek pokud možno toliko s vlastními příslušníky.

Movité věci nemohou se ve smyslu těchto ustanovení nikdy pokládati za příslušenstvo;

4. hodnota malých provozoven v domě se nacházejících. Stanovami korporace o půjčku žádající nebo zvláštními ustanoveními smlouvy musí však býti vytčeno, že malé provozovny smějí býti pronajímány toliko držitelům malých bytů (článek 8., č. 1.), které se nacházejí v rodinných obytných domech za úvěrové pomoci fondu zbudovaných. V rodinných domech obytných nesmí počet malých provozoven nikdy býti větší, nežli počet malých bytů. Ve svobodárnách, noclehárnách a ubytovacích domech a pod. smí se místnosti k obchodním neb živnostenským účelům určené toliko výjimečně zřizovati. Podniky, jež jsou v těchto ústavech k jich vlastním potřebám zřízeny (článek 9., číslo 2., na příklad kantiny, holírny, čistírny prádla), nepokládají se za malé provozovny.

Hospodářské místnosti, hospodářský nebo lesní pozemek, rovněž i malé provozovny označují se v následujících článcích jako čitatelná výprava.«

Kdo může se dovolávati zákona ze dne 22. prosince 1910?

To patrně vykládá prováděcí nařízení článku 14., jenž zní:

»Jak nepřímou, tak i přímou pomoc úvěrovou může fond poskytnouti toliko následujícím osobám:

Samosprávným sborům (okresům, obcím a pod.), veřejným korporacím a ústavům, pak obecně prospěšným stavebním sdružením, jako společenstvům, společnostem, spolkům, nadacím a podob.

Obírají-li se tyto korporace a ústavy péčí bytovou na základě stanov (společenské smlouvy), musí stanovy obsahovati zásady o tom, jak se zadávají a vypovídají byty, rovněž i jak se budou tyto objekty prodávati, pak ustanovení, jimiž zamýšlená snad dividenda obmezuje se na nejvýše 5 ze sta (§ 12. zákona) a o obmezení týkajícím se rozdělení jmění v případě rozejití (§ 12. zákona), rovněž i po případě v příčině vlastních domů (domků rodinných) (článek 29., číslo 1., 3. *a*, 3. *b* a 4.)

Korporacím a sdružením, které jsou podle svých stanov oprávněny přijímati úsporné vklady, může fond poskytnouti nenepřímou nebo přímou pomoc úvěrou toliko tenkráte, náleží-li

ke statutárnímu oboru působnosti těchto korporací nebo společností také zřizování vlastních domů (domků rodinných) (článek 29.) a je-li přijímání úsporných vkladů stanovami následujícím způsobem upraveno:

1. Úsporné vklady smějí se přijímati toliko na běžný účet (nesmějí se vydávati vkladní knížky) a musí býti obmezeny na ony členy, kteří hodlají získati vlastnictví k domu nabytému nebo postavenému korporací nebo sdružením za tím účelem, aby byl převeden do vlastnictví osob fysických;

2. povinnost vrátiti vklady úsporné celkem nebo částečně budiž učiněna závislou na lhůtě výpovědní aspoň pololetní;

3. polovice peněz, které úsporním obchodem toho kterého času se sejdou, buď uložena tak, aby kdykoli lehce mohla býti realisována;

4. podmínky zúrokovací (výše úrokové míry, počátek a konec zúrokování, výpočet úroků, kapitalisování úroků) buďte stanoveny podle poměrův u rozhodujících úvěrních ústavů v místě a v okolí stávajících;

5. úhrn vkladů téhož člena nesmí překročiti výši budoucí trhové ceny, vztažmo celkového nákladu na dům vlastní.

Ve stanovách korporací nebo společností uvedených v odstavci 2. buď mimo to stanoveno, že ustanovení stanov podle odstavce 3. tohoto článku požadovaná smějí se změniti toliko se schválením ministeria veřejných prací, a že totéž platí pro tuto výhradu.«

Kterak vypraviti žádosti za půjčku?

Všechny žádosti jsou bez kolku. Příloh jest sice mnoho, ale rozumí se samy sebou, ježto stát, když béře rukojemství, musí se přesvědčiti, že zamýšlená budova jest na solidním rozpočtu, a že není se ziskem stavěna. Proto si vyhrazuje stát také určitá práva.

Přílohy (o nichž se dole mluví), nemusí býti hned všechny přiloženy, jen když vypůjčovatel se uvolí vše opatřiti a dle návodu daného provésti. Prováděcí nařízení praví takto:

»Žádosti za převzetí rukojemství buďte podávány uchazečem o půjčku u ministerstva veřejných prací, při čemž buď pojmenován vyhlédnutý půjčovatel, nebo u půjčovatele samotného. Tento může žádost zamítnouti nebo předložiti ji jmenovanému ministeriu s požádáním, aby ji ve smyslu těchto stanov prozkoumalo a sdělilo, zdali a v jakých mezích jest fond ochoten rukojemství převzíti. Zároveň nechť půjčovatel učiní prohlášení o tom, je-li ochoten vyplatiti půjčku po částkách již během stavby (článek 22.).

Žádosti, aby byla povolena přímá půjčka z fondu, buďte podávány u ministeria veřejných prací. V žádosti dlužno též uvésti, požaduje-li se, aby tato půjčka byla vyplacena ve lhůtách již mezi stavbou (článek 20.).

O žádostech za převzetí rukojemství, rovněž i za povolení přímé půjčky z fondu rozhoduje ministerium veřejných prací v dohodě s finančním ministeriem dle volného uvážení.

Ale budovy, které se mají vystavěti nebo zakoupiti, mohly býti posouzeny po stránce stavební techniky, zdravotnictví a mravní policie, rovněž i aby se objasnily důležité jinaké hospodářské okolnosti, třeba žádosti za půjčku připojiti:

1. úřední výpis z pozemkových knih,
2. úředně potvrzený arch držebnostní,
3. stavební a polohové plány (polohové náčrtky),
4. rozpočet nákladů (s popisem stavby),
5. výpočet výnosnosti,
6. zásady, dle nichž se mají byty pronajímati,
7. domácí řád, ve kterém buď zejména výpovědní lhůta upravena a pro rodinné byty nejméně na čtrnáct dní ustanovena,
8. výkaz o majetkovém stavu uchazeče o půjčku a jinaké průkazy podle článku 16. (viz doleji),
9. jde-li o budovy již obývané, mimo to užívací povolení, úředně ověřený opis posledního přiznání nájemného a pojistka o pojištění proti ohni,
10. u kolonií malých domků doklady, kterých je třeba, aby se mohl posouditi celý podnik, zejména též i rozdělení půdy (parcelační, polohové plány.)

Společnosti, společenstva, spolky a pod. předložte mimo to:

11. stanovy,
12 seznam členů, při čemž buď uvedeno jejich povolání, výše povinného příspěvku (závodní podíl), který každý jednotlivý člen na sebe převzal, a splátky naň učiněné,
13. jednací řád spolkové správy (po případě pravidla úřadování pro představenstvo a dozorčí radu).

Správa fondu jest oprávněna požadovati dle potřeby ještě jiné doklady a průkazy (zejména o nabytých úředních povoleních).«

Uchazeč se musí prokázati, že má aspoň 10 procent potřebného nákladu.

O tom jedná článek 16. prováděcího nařízení, jenž zní:

»Ve výkaze o stavu jmění (článek 15., číslo 8.) buď zejména vyloženo, kterak žadatel o půjčku opatří si hotovosti, kterých na zamýšlené předměty bude třeba, kromě půjčky, o niž žádá, nebo která se má zaručiti. Společenstva, společnosti, spolky, nadace a pod. předložte účetní závěrky (rozvahy, účet o zisku a ztrátě, výroční účty) vedle stávající snad jednací zprávy za poslední tři léta, trvají-li po kratší dobu, veškeré účetní závěrky, rovněž i jednací zprávy a konečně též jiné spisy, jimiž se objasňuje stav majetkový; po případě buď také připojena zpráva o poslední revisi, vykonané dle zákona ze dne 10. června 1903, Z. Ř. č. 133.

U veřejných korporací, samosprávných korporací a ústavů může od výkazu o stavu majetkovém býti upuštěno.

V příčině peněz na výdaje, aby projektované předměty mohly býti zřízeny neb nabyty, žadatel za půjčku musí podati následující průkazy:

A. Ať prokáže, a to nejen uchází-li se o přímou půjčku

z fondu, nýbrž i když se domáhá záruky fondu, že mu zapůjčovatel vyhovující požadavkům článku 13. poskytl nebo přislíbil půjčku až do polovice úhrnné hodnoty nemovitosti, která se má zadlužiti. Výše poskytnuté nebo přislíbené půjčky buď pokud možno číselně uvedena.

Uvolil-li se zapůjčovatel, že bude vypláceti zálohy již mezi stavbou (článek 21.), budiž to v žádosti uvedeno, požaduje li se zároveň, aby fond převzal záruku za tyto zálohy.

Obsahuje-li nemovitost, která má býti zadlužena, také výpravy, jež vpočítati nelze, budiž pokud možno též prokázáno, jaká část hodnoty, na jejímž základě půjčka byla vypočtena nebo přislíbena, připadá na tyto nečitatelné výpravy.

Žádá-li se, aby bylo převzato rukojemství, budiž mimo to prokázáno, zdali a až do kterého obnosu zapůjčovatel požadavkům článku 13. vyhovující jest ochoten poskytnouti půjčku, bude-li fondem převzata záruka. Byla-li žádost podána u zapůjčovatele (článek 15., odstavec 1.), může tento uvedené prohlášení učiniti zároveň, když předkládá žádost ministeriu veřejných prací.

B. Uchazeč o půjčku musí dále v každém případě prokázati, že má vlastních peněz po ruce aspoň tolik, kolik činí jedna desítina celého stavebního nákladu včetně hodnoty pozemku (úhrnného nákladu na dům, jehož se má nabýti).

Jde-li o vlastní domy (rodinné domky (článek 29.), stačí, prokáže li žadatel za půjčku, že mu čekatel dal k disposici tuto desítinu na hotovosti jako nevypověditelnou zálohu.

Jsou-li u nemovitosti, která se má zadlužiti, výpravy nevpočitatelné, podej žadatel za půjčku průkaz, že má po ruce onu část kapitálovou, která není uhrazena valutou zápůjčky se sirotčí jistotou (50% úhrnné hodnoty nemovitosti) a valutou přímé půjčky fondové nebo půjčky fondem zaručené. Nemůže-li žadatel prokázati plnou výši takové vlastní hotovosti, může se to prominouti, jsou-li tu okolnosti zřetele hodné, avšak jen potud, pokud nedostávající se zbytek bude uhrazen žadateli přislíbenou půjčkou hypoteční a pokud to není na újmu výpočtu výnosnosti.

Slib ministerstva.

Prováděcí nařízení dí o výhodě slibu:

Poskytnutí přímé půjčky z fondu, jakož i převzetí záruky může býti přislíbeno již dříve, nežli se předloží výkazy ve článku 15. a 16. uvedené, pod podmínkou, že bude vyhověno předpisům zákona a těchto stanov ve lhůtě, kterou ministerium veřejných prací případ od případu určí.

Kterak se kalkulace provádí.

Článek 18. blíže vykládá, kterak úřad zjišťuje číselně výšku zápůjčky.

Aby se vyšetřila výše půjčky, bude předmět, jenž má býti zadlužen, odhadnut státními orgány, u půjček pak, za něž se má

převzíti záruka — přeje-li si toho zapůjčovatel — také jeho orgány.

1. Má-li se některá budova nově vystavěti nebo nabýti, aby byla upravena nebo přestavěna — a mají-li se poskytnouti zálohy (článek 21. nebo 22.) — dlužno vykonati několik odhadů. Prvním odhadem má se vyšetřiti hodnota stavebního místa (domu, o jehož nabytí jde), druhým výlohy spojené se stavbou, vztažmo úpravou nebo přestavbou domu. První a druhý odhad vykoná se zpravidla najednou. Následující odhady konají se pak podle toho, jak se mají zálohy vypláceti nebo zaručovati. Konečné odhadnutí se provede, když novostavba jest ukončena, nebo když se dokončila úprava, vztažmo přestavba budovy staré (zpravidla po udělení užívacího povolení).

2. Staví-li se dům nový a neposkytují-li se zálohy, nebo zakoupí-li se dům, který nepotřebuje býti upraven, nebo mají-li se převzíti dluhy hypotheční na domě již postaveném váznoucí, budiž stanovena toliko odhadní hodnota příslušné nemovitosti.

3. Obsahuje-li nemovitost, která se má zadlužiti, výpravy počitatelné a nepočitatelné, budiž jejich hodnota zvláště vyšetřena. Hodnota malých provozoven a nečitatelných místností obytného domu (bytů, jejichž obytná plocha přesahuje 80 čtverečních metrů, místnosti určené k obchodním nebo živnostenským účelům) budiž vypočítána dle poměru výnosu činžovního, který z těchto místností lze očekávati.

Na základě těchto odhadů stanoví se pak hledíc k výnosnosti předmětů výše půjčky. A to v případech čísla 1. určí se na základě prvního a druhého odhadu zatímní výše půjčky, na základě závěrečného odhadu pak konečná výše její.

Tomuto konečnému odhadu, vztažmo odhadní hodnotě (čís. druhé), položen budiž za základ průměr pozemkové a stavební hodnoty s jedné strany a hodnoty výnosnosti (dle kapitalisovaného výnosu (činžovního) se strany druhé s tím obmezením, že tato průměrná hodnota nesmí býti vyšší než hodnota trhová, vztažmo výdaje nabývací. Hodnota úspory daňové vypočítaná ke dni odhadu budiž průměrné hodnotě, jak tu vytčeno vyšetřené, toliko potud připočítána, pokud se tím nepřekročí hodnota trhová, vztažmo výdaje nabývací.

Objeví-li se rozdíly mezi odhady státních orgánů a odhady zapůjčovatelovými, má správa fondu na vůli rozhodnouti, na základě kterého odhadu má se výše půjčky stanoviti.

Útraty odhadů státními orgány provedených jdou na řád vypůjčujícího. Upraviti otázku nákladů při odhadech jinými orgány vykonaných ponechává se stranám.

Jak se stát kryje.

Článek 19.

Půjčky, za které fond přejímá záruku, rovněž i přímé půjčky z fondu buďte hypothekárně zjištěny a to, jelikož si vypůjčovatel peníze až do polovice úhrnné hodnoty zastavené nemovitosti opa-

třiti má u jiných zapůjčovatelů, zpravidla v pořadí nad hranicí sirotčí jistoty nemovitosti o jejíž zadlužení jde (§ 230. ob. obč. z.); půjčkou fondem poskytnutou nebo jim zaručenou nesmí se však nemovitost zadlužiti nad 90 procent své úhrnné hodnoty.

Dále buď pro fond zastoupený ministeriem veřejných prací vloženo do knih pozemkových předkupní právo k nemovitosti, která se má zadlužiti, nabývá-li nebo staví-li vypůjčovatel domy za tím účelem, aby převedeny do vlastnictví fysických osob (čl. 29.), a vyhradil-li sobě oproti nabyvateli takového domu právo předkupní, užije fond předkupního práva sobě vyhrazeného toliko tenkráte, když by vypůjčovatel nevykonal svého práva předkupního.

Půjčky, které předcházejí pořadím půjčku fondem poskytnutou nebo zaručenou, musí býti splatny v annuitách za mírné úrokové sazby a za jinak příznivých podmínek splatnosti.

Umořování těchto půjček nemá zpravidla činiti méně nežli $^1/_2$ procenta ročně.

Vypůjčovatel má se zavázati, že nebude, pokud půjčka fondem poskytnutá nebo zaručená nebude zaplacena, brániti tomu, aby postoupila do polovice hodnoty, požívající sirotčí jistoty.

Jak se splácí a na jaký úrok?

Půjčky fondem poskytnuté nebo zaručené buďte spláceny annuitami.

Půjčky fondem zaručené.

V příčině úrokové míry, splácení, jakož i bližších podmínek o splácení těchto půjček platí, co bylo ujednáno se zapůjčovatelem, úroková míra nesmí však převyšovati obvyklou právě hypothekární úrokovou míru spořitelen a jiných směrodatných úvěrních ústavů země nebo části země, ve které zapůjčovatel má svoje bydliště.

Přímé půjčky z fondu.

Uroková míra těchto půjček vypočte se neodvisle od místa, kde se nalézá nemovitost, o jejíž zadlužení jde, podle průměru obvyklé právě hypothekární úrokové míry největších spořitelen a úvěrních ústavů Rakouska.

Annuity buďte odváděny ve čtvrtletních prošlých lhůtách nejdéle během 14 dnů u pokladny v půjčkové listině uvedené.

Umořování těchto půjček nemá zpravidla činiti méně nežli $^1/_2$ procenta ročně.

Vypůjčovatel může ve kterékoli lhůtě splatnosti zaplatiti též obnos splatnou lhůtu převyšující.

Kdy se začne vypláceti půjčka?

Před početím stavby, zakoupí-li se stanoviště k tomu určené, vztažmo počitatelný pozemek hospodářský neb lesní, až do polovice ceny trhové, nikdy však více nežli čtvrtina sumy půjčkové, jež byla zatímně vyšetřena (článek 18).

Dále podle pokračující stavby až do úhrnné výše tří čtvrtin zatímně vyšetřené půjčkové sumy (článek 18).

Zbytek po dokončení stavby na základě konečného odhadu (článek 18).

Též stavební úvěr může býti docílen.

Fond může, a to jak v případě, kdy půjčky přesahující hranice sirotčí jistoty sám poskytuje, tak i když převezme záruku za takovou půjčku jiným půjčovatelem poskytnutou, buďto:

1. vypláceti po čas stavby zálohy, zaváže-li se zapůjčovatel, který přislíbil půjčku po ukončení stavby, že díl přislíbené půjčkové valuty, rovnající se zálohám, bezodkladně po ukončení stavby fondu vyplatí;

nebo 2. převzíti záruku za částky půjčky, které vypůjčovateli po dobu stavby budou vyplaceny a na nemovitosti knihovně tak jsou zjištěny, že nemovitost není tím po ukočení stavby nad polovici své hodnoty zadlužena. Nikdy ovšem ne přes 90 proc.

Co musí uchazeč zabezpečiti ještě?

Že bude dána výpověď. A že ji přijme, když:

neudržují-li se budova nebo byty v dobrém stavu a nebyly-li závady, ač bylo dáno napomenutí, do tří měsíců odstraněny;

nebyly li annuity, které má dlužník platiti, do tří měsíců po dospělosti úplně vyrovnány, ač byla učiněna upomínka;

uvalí-li se na zastavenou nemovitost nebo část její exekuce nucenou správou nebo nucenou dražbou;

nezachová-li se dle mínění správy fondu, ač to bylo vytýkáno, obecně prospěšný ráz zřízeného podniku malých bytů;

neužívá-li se půjčky podle jejího určení;

bylo-li bezvýsledně upomínáno, aby byl podán průkaz o pojištění proti ohni.

O pronájmu malých bytů

stanoví se, že výše nájemného, jak bylo stanoveno při určení ceny domu, nesmí bez souhlasu ministerstva býti měněno.

V takovémto domě nesmí se ani dva malé byty (článek 8, č. 1) ani dvě malé provozovny (článek 10, č. 4) pronajmouti téže osobě.

Partaje nesmí býti vypověděny, když plní povinnosti.

Dozor státu.

Ministerium veřejných prací jest oprávněno podrobiti stavby a nabyté domy občasným prohlídkám. U společenstev, společností, spolků, nadací a pod. jest ministerium veřejných prací mimo to oprávněno vykonávati všeobecný dozor a dáti na základě tohoto dozoru zejména veškeré obchodování a hospodaření kdykoli prozkoumati, nahlížeti do knih, korrespondence a jinakých dokladů, vysílati k sezením orgánů (představenstva, dozorčí rady, valné

hromady atd.) zástupce bez práva hlasovacího, jenž žádá-li o to kdykoli musí býti vyslechnut, prozkoumati účetní závěrky (rozvahy) a požadovati, aby závady byly odstraněny.

Náklady spojené s tímto dozorem jdou na řad fondu.

Rodinné domky.

Nabývá-li nebo staví-li vypůjčovatel vlastní domy, t. j. domy s obmezeným počtem malých bytů za tím účelem, aby byly převedeny do vlastnictví fysických osob, má převáděje takový dům ustanoviti knihovně zjištěnou smluvní pokutu a smluviti s čekatelem, že během desíti let domu bez nutných důvodů dále neprodá. Tato desítiletá lhůta počíná dnem, kdy právo vlastnické k takovému domu v knize pozemkové bylo převedeno z vypůjčovatele na prvního nabyvatele, byl-li však ve smlouvě trhové mezi vypůjčovatelem a prvním nabyvatelem takového domu založen prozatím poměr nájemní, dnem, kdy tento nájemný poměr započal.

Za všch okolností smí však smlouva trhová o takové nemovitosti teprve tehdy býti uzavřena, když není nemovitost zadlužena výše nežli 65 procenty své nabývací hodnoty (náklad na stavbu a pozemek). Zároveň jest nutno, aby alespoň čtyři desítiny hypothekární fondem zaručené nebo poskytnuté půjčky byly splaceny.

Mimo to musí vypůjčovatel šetřiti při prodeji těchto zásad

1. Více než jedna nemovitost nesmí se prodati jednotlivé osobě (též manželům).

2. Ceně trhové budiž zpravidla položen za základ vlastní náklad, jenž se skládá z ceny, za kterou byl získán pozemek, z nákladů stavebních, čitatelných úroků, správních a jiných výdajů

Fond může také budovy ty koupiti.

Fond pro péči bytovou jest zmocněn, nabývati budov, na kterých váznou půjčky, které sám poskytl nebo za které se zaručil, kromě toho jest zmocněn nabývati pohledávek, za které ručí, je-li těchto opatření třeba, aby byl fond chráněn ztrát (§ 13. zákona).

Doslov.

Kněz může znalostí tohoto zákona mnohému družstvu platnou službu prokázati..

Komu by toto poučení nebylo dostatečným, může si plné znění koupiti v »Zákoníku říšském« z roku 1911 ze dne 17. června 1911.

Kněží mohou si pro pensi svou lehce pomocí družstva zabezpečiti laciný byt, aneb vlastní dům. Podobně spolek katechetů.

Leges vigilantibus.

Nepřipusťme, aby zase zde dobrodiní zákona užívali jen — odpůrci.

Kdy a proč se v prsa bijeme?

Liturgicky-katechetská stať.

Tato otázka není zajisté tak důležitou, aby na jejím zodpovědění záviselo spasení duše, přece však jest důležito příležitostně poučiti děti o významu bití se v prsa již proto, že tak v praxi často činí; nuže, nechť vědí, proč tak činí; »rationabile sit obsequium vestrum«. Můžeme říci, že bití se v prsa jest úkon liturgický, že však bezmyšlenkovitě se přejímá od jiných a bez porozumění se koná. A že tomu tak jest, jest částečně i vinou naší, že děti o tom nepoučíme.

Pán Ježíš v podobenství o fariseovi a publikánovi zmiňuje se o bití se v prsa; sv. evangelium o tom vypravuje: »Ale i publikán stoje zdaleka, nechtěl ani očí k nebi pozdvihnouti, ale bil se v prsa svá řka: ‚Bože, buď milostiv mně hříšnému!'« A po smrti Páně Židé ubírající se s Kalvarie do Jerusalema »tepouce se v prsa svá, navracovali se«. (Luk. 23, 48.) Můžeme se domnívati, že již u Židů bylo bití se v prsa jakýmsi náboženským úkonem.

Při mši sv. bije se kněz z nařízení rubrik čtyřikrát v prsa:

1. při slovech mea culpa,
2. při Nobis quoque peccatoribus,
3. při Agnus Dei,
4. při Domine, non sum dignus.

Nejspíše analogicky se zřetelem k Agnus Dei ve mši svaté vyvinulo se bití se v prsa při závěrečných invokacích ve všech litaniích: »Beránku boží . . .« Podobně lze vysvětliti percutio pectoris při slovech: »Milostiv nám buď . . .« v litaniích k nejsv. jménu Ježíš a ke všem svatým.

O těchto všech úkonech v liturgických knihách nenalézáme předpisu, ale za to praxe jest všeobecná; tak tomu jest i při slovech: »A Slovo tělem učiněno jest . . .«

Když papež Pius X. zavedl nové trojí invokace po mši sv. k nejsvětějšímu srdci Páně, stalo se na mnohých místech zvykem, že lid při těch slovích v prsa se bije, ač o tom žádného předpisu není. Ještě méně smyslu má bití se v prsa při modlitbě »Zdrávas královno . . .« při slovech: »Ó milostivá, ó přívětivá, ó přesladká Panno Maria«. Je to bezmyšlenkovitý, nic neznamenající úkon, a vznikl asi z toho, že lid jest zvyklý při trojí invokaci (Beránku boží — Pane, nejsem hoden) v prsa se bíti.

Jaký význam má tedy bití se v prsa, kde od církve nařízeno, aneb kde analogicky se vyvinulo?

Publikán se modlil: »Bože, buď milostiv *mně* hříšnému!« a při tom se v prsa bil. Kněžím nařizuje církev, aby dle příkladu publikánova činili při slovech: »*Nobis* quoque peccatoribus . . .« K čemu se vytrhuje percussio pectoris v obou těchto případech? Ke slovu »hříšnému« — »peccatoribus«, nebo snad spíše ke slovu »mně« — »nobis«? Jestliže se percussio pectoris vztahuje ke slovu »hříšnému« (peccatoribus), lze je pojímati jako projev zvláštní pokory. Jestliže však se akcentuje slovo »*mně*« (nobis), pak jest po

ukazem na vlastní já. Oba výklady mohou míti místo, avšak druhý výklad jest psychologičtější, a žáci snáze tento význam bití se v prsa pochopí.

Každá řeč jest provázena akcemi, přiměřenými gesty, a to tím více, čím živější je temperament mluvícího a čím více předmět řeči neb hovoru jej samého se dotýká. Chce-li kdo s důrazem, s emfasí o sobě mluviti, ukáže na sebe, na př.: To náleží *mně*, *já* jsem tam byl; *já* jsem to viděl; to *mně* povídáš? a pod. I při modlibě stalo se zvykem bíti se v prsa na znamení vroucího pozdvihnutí mysli k Bohu, kdy člověk s jakýmsi důrazem o sobě mluví, na sebe jako pomoci, odpuštění, smilování potřebného poukazuje, a proto přirozenou gestikulaci činí. Tak jistě lze vysvětliti se stanoviska čistě psychologického ono bití se v prsa při publikánovi; při Židech vracejících se s hory Kalvarie, kteří si byli vědomi své spoluviny na smrti Ježíšově; při Nobis quoque peccatoribus; při mea culpa; při Agnus Dei . . . parce *nobis* Domine, exaudi *nos* Domine, misere *nobis*; při Domine, non sum (ego) dignus . . .

Tomuto výkladu zdají se nasvědčovati i rubriky missálu. Mát kněz nejprve říci: »Agnus Dei, qui tollis peccata mundi«, a pak: »dextera percutiens sibi pectus, sinistra suder corporale posita dicit: Miserere nobis.« Podobně i při »dona nobis pacem«. A ještě více se utvrdíme v tomto názoru, vzpomeneme li, že při mši sv. za zemřelé sice »Agnus Dei, qui tollis peccata mundi« se beze změny říká, avšak v druhé polovici místo proseb k nám živým se vztahujících nastupují invokace za zemřelé (dona eis requiem) a proto také rubrika předpisuje: »et tunc sacerdos *non percutit* sibi pectus«.

Proto lze celkem říci, že kdykoli se katolický křesťan při modlitbě bije v prsa, chce tím s důrazem sám na sebe poukázati.

I při slovech »Et Verbum caro factum est« — »A Slovo tělem učiněno jest« lze tohoto výkladu užiti: učiněno jest právě takovým smrtelným, lidským tělem, jaké já mám. Ale při této modlitbě možno též ukázati *na velikou pokoru a úctu*, jakou k vznešenému a nevystihlému tajemství vtělení Syna božího míti máme, aneb též odvésti percutio pectoris k druhé polovici toho verše: »a přebývalo mezi *námi*«. Tu již žáci sami hned vzpomenou na ustavičnou přítomnost Ježíše Krista pod způsobou chleba v nejsv. Svátosti oltářní. *R. S.*

Několik dopisů Pia IX. a Viktora Emanuela II.

Začátkem září t. r. (1911) uveřejnila římská »Tribuna« několik dopisů vyměněných v letech 1870—1878 mezi Piem IX. a Viktorem Emanuelem II. »Vaterland« ve feuilletonu přinesl jich krátký obsah; budiž dovoleno zde reprodukovati co »Vaterland« napsal.

Když Viktor Emanuel II. zmocnil se Říma a učinil jej hlavním městem Italie, obrátil se vlastnoručním a důvěrným listem na papeže Pia IX. Doručitel listu byl křídelní pobočník králův, markýz Spinola, rodem z Janova. List byl krátký, zdvořilými a dobře uváženými myšlenkami královými proniknutý, a král se jím jaksi uváděl k papeži; účelem jeho bylo v onom vysoce důležitém politickém okamžiku přesvědčiti papeže o králově oddanosti a úctě. Nebyl to pouhý akt zdvořilosti, ale zároveň i jemný projev moudré politiky. Ale vlivem kardinála státního sekretáře Antonelliho se stalo, že okolí papežovo zabránilo papeži přijmouti králova posla. Pius IX. však přece ukázal svoji spontánní srdečnost tím, že skrze třetí jakousi osobnost nařídil markýzovi, aby králi italskému tlumočil projev papežova uznání soukromého jeho jednání. Slavnější byl dopis, který o devět měsíců později vyšel z péra Viktora Emanuela II. Bylo to dne 16. června 1871, dva cátý pátý výroční den korunovace papežovy. Jako všichni mocnáři, chtěl i Viktor Emanuel II. papeži při té příležitosti složiti svůj hold a projeviti svá přání, a poslal ze San Rossore u Pisy, kde se tehdy zdržoval, křídelního pobočníka Bertolé-Viale, jenž se později stal generálem a ministrem války, do Říma s rozkazem, by doručil papeži vlastnoruční list královský.

V listě poukazoval král k tomu, že politické spory nemohou zabrániti, aby uznával a ctil v papeži nejvyšší hlavu náboženství, před nímž uctivě i oddaně — věren tradicím svých předků i poslušen vlastního přesvědčení — se sklání, jak vždy činil. Adjutant Bertolé-Viale měl za průvodčího při svém nesnadném poslání hejtmana Michiela. Papež, byv zpraven o příchodu královského poselstva, projevil ochotu je přijmouti. Než jako dříve i v tom případě důtklivé rozklady kardinála státního sekretáře přiměly papeže, že upustil od svého úmyslu.

Jistá nemilá událost, která neměla s politikou nic společného, poskytla později papeži příležitost přímo na krále se obrátiti, list v té příčině psaný dokazuje, že papež a král i za nepříznivých vztahů politických s jakousi snadností si dovedli dopisovati. V nejbližší blízkosti kněžského semináře — zrovna naproti — usadily se vykřičené ženštiny. Toto sousedství, jak přirozeno, nebylo a nemohlo býti vítaným řediteli semináře; proto se obrátil na kardinála generálního vikáře, a ten ve své rozpačitosti přednesl věc papeži a tázal se, co by bylo činiti. Sv. Otec byl zaražen, pak se však zamyslil a řekl kardinálovi, že může s klidem odejíti; pravou cestu zlu odpomoci že sv. Otec již nalezl. Když kardinál odešel, povolal papež službu konajícího důstojníka šlechtické gardy, markýze Crispoltiho, který u papeže požíval veliké důvěry a vážnosti. »Crispolti« — řekl papež — »máme pro vás jistý velice choulostivý rozkaz.« »Očekávám rozkazy Vaší Svatosti,« odpověděl Crispolti. »Je třeba, abychom vás poslali do ciziny.« »Půjdu, kam Vaše Svatost mne pošle!« odvětil Crispolti a v duchu snad si při té odpovědi myslil, jak nebezpečnou cestu do Washing-

tonu neb do Turecka kamsi bude mu konati. Papež dodal: »Jděte rychle, oblecte občanský šat, a ihned odcestujete.«

Když Crispolti opět v salonním úboru před papeže se dostavil, řekl mu papež s jakýmsi nádechem ironie: »Jest nutno, abyste toto psaní osobně doručil adressátovi a od něho přímo odpověď přijal; dobře si prohlédněte adressu!« A Crispolti četl: »Jeho Veličenstvu králi Viktoru Emanuelu II. v Kvirinále.« Ihned se dal na cestu. Byl překvapen a divil se tomu, čeho papež od něho žádá, než vůle a rozkaz papežův byl mu svatým a s vojenskou rázností dal se na cestu. Když přišel do Kvirinálu, ptal se po službu konajícím veliteli, představil se mu jako důstojník šlechtické gardy papežské a oznámil, že přináší od papeže králi list, jejž má osobně do rukou Jeho Veličenstva vložiti. Bez obtíží uvedl jej službu konající důstojník do salonu, kde byl králův adjutant. Ten sdělil s Crispoltim, že král právě trochu odpočívá, a tázal se ho, zda by jemu, adjutantovi, nesvěřil odevzdání papežova listu? »Nikoliv,« odvece Crispolti, »jsem vojínem jako vy, a znám jen svou povinnost, a proto mohu list doručiti jen Jeho Veličenstvu samému a nikomu jinému.« — »Nuže sečkejte laskavě nějakou chvíli!«
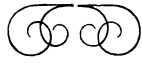
Brzy potom probudil se král a rozhněval se, když uslyšel, že papežský posel musil čekati, a rozkázal, aby Crispolti ihned byl k audienci připuštěn, a velice laskavě jej přijal. Když přečetl rukopis papežův, prosil doručitele, aby svatému Otci oznámil, že během 24 hodin jeho přání bude splněno. Krále těší, že i na dále má příležitost papeže ujistiti svou oddaností a úctou a přeje si, aby papež zvěděl, že při každé příležitosti, při které by přímé a osobní zakročení královo prospěti mohlo, stojí k službám Jeho Svatosti. — Ve svém, vlastní rukou psaném listě, vylíčil papež případ, o nějž běželo, a stěžoval si do pohoršení, jež alumnům hrozilo. Potom připojil: »Jsem stále více o tom přesvědčen, že Řím nemůže býti současně sídlem náměstka Kristova a sídlem Belialovým, Jeho Veličenstvo se svými ministry račiž dobrotivě pohoršení zameziti. Pln otcovské něhy prosím Boha za Vaše Veličenstvo. Modlím se též za Italii a za celou katolickou církev.«